А. Ш. 6 400.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. бр. 12/6/7

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

1904.

ГОДИНА VIII.

УРЕДНИК

Наум Димитријевић

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1904.

САДРЖАЈ

I УКАЗИ:

О поставлењу, премештају, пензионисању и отпуштању полицијских чиновника стр. 17, 33, 41, 49, 65, 73, 89, 97, 113, 121, 129, 149, 165, 173, 181, 201, 209, 225, 233, 241, 257, 265, 266, 273, 281, 297, 305, 313, 321, 337, 345, 353, 384 и 393.

О сазивању Народне Скупштине за 1. октобар 1904 г. и одлагању за 1. новембар исте год, стр. 281.

О накнадним изборима Народних Посланика стр. 73 и 345.

О разгруписавању старих и образовању нових општина стр. 2, 9, 17, 25, 33, 41, 49, 57, 65, 73, 89, 90, 114, 115, 273, 345, 361 и 394.

О одликовању стр. 121, 181, 193, 201, 313 и 329.

О осуству министра унутрашњих дела стр. 129.

О укидању звања помоћника начелства стр. 73.

О пријему странаца у српско подаиство стр. 57, 65, 89, 114, 122, 137, 149, 265, 273, 313, 321, 329, 345 и 393.

II ЗАКОНИ:

Закон о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим вопиштојем ствари стр. 1.

Закон за мерење, опис и идентификовање кривица стр. 393.

III ПРАВИЛА:

О изменама и допунама у правилима са држање збора и гласање од 3. јануара 1904 год., Пбр. 176. стр. 43.

О односима слугу и њихових говда стр. 281.

IV РАСПИСИ:

О кретању и вихођењу полицијских чиновника у приватном животу стр. 9.

О одобравању лицитација за набавку намирница при среским и окружним болницама стр. 18.

О ослобођавању порезе неспособних пореских обвезника стр. 25.

О достављању одлука општинских одбора стр. 33.

О извиђању и суђењу иступних дела код општинских власти стр. 42.

О отклањању неправедно повећаног окружног и среског буџета стр. 43.

О животним намирницама, које се са стране у Србију увозе стр. 43.

О продаји и крчмарењу пића стр. 49.

О подношају жалби Државном Савету противу избора општинских часника стр. 58.

О странцима, који по селима и варошицама, продају разне наките и друге кујунџиске, дугмеџијске и златарске радове стр. 89.

О примени §. 226 крив. закона стр. 115.

Каква уверења треба да има сиротиња, да би добила бесплатно лечење у бањи рибарској стр. 137.

О укинућу тач. ж. чл. 4. и другог одељка чл. 5. правила за извршење закона о трошковима управних власти стр. 137.

О ширењу идеје „друштва за чување народнога здравља“ стр. 137.

О разумевању §§. 15. и 16. полиц. уредбе, за жалбе поднете противу пресуда из III. части кривичног законика стр. 149.

О помагању — заштити домаће индустрије стр. 193.

О наплати такси од увозника за анализу артикала која немају уверења о хигијенској исправности стр. 281.

О уверењима која исследници примају од стране лекара стр. 305.

О крчмљењу пића стр. 306.

V СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО:

чланци и расправе

Организација берлинских лопова, стр. 2.

Једно међународно удружење варалица, стр. 3.

О §§. 15 и 16, полиц. уредбе, стр. 10.

Дешифрирање, 10, 18, 25, 33, 43, 50 и 59.

Просјачка писма, стр. 26.

Земљорадник више није ограничен у располагању имањем, од Свет. Јаћића стр. 58 и 115.

Полиција и суд (поводом измена и допуна у полицијској уредби од 17. јануара 1904 год.) од Д. Ђ. Алимпића стр. 66, 74 и 90.

Како се казни непристојно понашање парничара пред општинским судом (одговор „Гласу права.“) стр. 67.

Економски узроци криминалитета, историјско критична студија о криминалној етијологији, превео Д. Ђ. Алимпић стр. 68, 78, 91, 97, 117, 122, 129, 139, 145, 152, 165, 173, 181, 193, 202, 209 и 225.

Прст као издајица, стр. 76.

Разбојништво, од Д-р Карла Либлинга превео Д-р А. Гв. Жив. стр. 78 и 92.

Прираштај злочинства, од Д-р Хајнриха Ветцвера превео Д-р А. Гв. Живковић стр. 100, 123 и 130.

Кад се судском одлуком ништи јавна продаја, не треба увек осуђивати извршиоца продаје на плаћање парнични трошкова и накнаду положене таксе и кад овај није крив, наше Свет. Јаћић стр. 137.

Преступ и доба године, стр. 145, 151.

Савремена полиција, од Д. Ђ. Алимпића стр. 149.

Грађанско-судски поступак, протумачен начелном одлуком, одлукама опште седнице касац. суда и одељења, одлукама управних власти —

Глава XVIII, О извршењу пресуде стр. 154, 166, 175, 183, 194, 203, 210, 219, 226, 235, 242, 250, 258, 267, 274, 285, 297 и 306.

Глава XIX. О ништењу јавне неуредне продаје стр. 313, 322, 329, 338, 345, 354, 361, 369 и 387.

Прештампавање закона, стр. 266

Град, село и занимање према преступности стр. 182 и 194.

Велико-варошки злочинци, превео Д. В. Бакић стр. 197.

Пречишћени зборник, стр. 201.

Телесне особине преступника, стр. 210 и 218.

Духовне особине преступника, стр. 225 и 233.

Фотографија у полицијској служби, стр 233, 241, 249, 257, 266, 273, и 285.

Преступ. мушких и женских, стр. 173.
Казнити у Америци, од Д. В. Бањића стр. 244.
Преступност у вези са привредним и социјалним положајем, стр. 269 и 276.
Дактилоскопија, стр. 283.
Преступ и субјекција преступа, стр. 300.
Забране, стр. 353.
Класификација преступника стр. 363 и 377.
Злочиначке мајсторије, стр. 365 и 381.
Члан 2. тач. 8. закона о таксама стр. 369.
Епилептичари и злочинци, — криминално — антрополошка студија од Цезара Ламброза, превео с француског Д. Ђ. Алимпић стр. 374.
Тајни Судови у средњем веку, стр. 375 и 388.
Фотографисање лешева, од Др-р Н. Мановића стр. 385.
Преступ и образовање, стр. 166.
Преступност у вези са религијом, стр. 396.

VI ИЗ АДМИНИСТРАТИВНЕ СЛУЖБЕ:

Потврда исправа, стр. 50.
Одлуке општих седница Државног Савета, стр. 252, 259, 268, 275, 289, 308, 315, 323 и 394.
Жалбе Државном Савету, стр. 321, 329 и 337.
Одлуке Државног Савета, стр. 373 и 388.

VII ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО:

Сахалин, од В. М. Дарошевића.
1. *Татарски хорнуд*, стр. 4 и 11.
2. *Казамат*, стр. 11.
3. *Казамат моћу*, стр. 19.
4. *Казамат опсађених*, стр. 27.
5. *Женски казамат*, стр. 34.
6. *Ноћни*, стр. 44, 50 и 60.
7. *Шпанац*. стр. 68.
8. *Целати*, стр. 81.
9. *Толстое казне*, стр. 102 и 118.
10. *Смртна казна*, стр. 124.
11. *Убице*, стр. 132.
12. *Сажитељка*, стр. 140.
13. *Сажитељ*, стр. 146.
14. *Инстелигентни људи на робији*, стр. 161, 168 и 187.
15. *Преступници и преступ*, стр. 205, 214, 228 и 278.
16. *Полулахови*, стр. 238, 245, 253, 260, 290, 270 и 278.
17. *Специјалиста*, стр. 318 и 315.
18. *Баронеса Бајлбрук*, стр. 326 и 334.
19. *Краљевац крвник*, стр. 347.
20. *Очуђења*, стр. 357.
21. *Чика руске робијашнице*, стр. 364.
22. *Ландеберг*, стр. 379.
23. *Робијашки аристократ*, стр. 389.
24. *Плебејац*, стр. 403.
Збјчници у затвору, стр. 332.
Шкандиба, стр. 340.
Народно лечење и његово последице, од Ђ. Ђ. стр. 23.

VIII ПРИПОВЕТКЕ И ФЕЉТОНИ:

Полицајац, од Д. Ђ. А. стр. 5, 13, 20, 28, 36 и 45.
Крикобил, од Антона Франса стр. 6, 13, 22, и 29.
Слике из Јабланице од Д. С. К. стр. 21.
Дивљине, од Д. С. К. стр. 38.
Удовица приповетка из градског живота, од Д. С. К. стр. 46, 52, 62, 83, 94, 106, 119, 125, 133 и 140.
Лорхнерово провађење, криминална приповетка стр. 61 и 69.
Путнички куфер, од Фидрека Пијеже стр. 79 и 104.
Женидални полицајац, од Louis Jacolliof стр. 107, 126, 134, 142, 147, 169, 178, 190, 198, 206 213, 221, 229, 238, 246, 254, 262, 279 и 293.
Комисија, од Д. С. К. стр. 177.
Вечити незадовољник, слика од В. Ђ. Вазића стр. 188.
Свежањ новчаница. стр. 212
Неочекивани суперт, успомена једног детектива од Ј. Касперера стр. 237.
Змај, од И. Ђ. Вањића стр. 261.
Алва мал, од Д. С. К. стр. 292.
Издајица — по руском — превео Д. В. Бањић стр. 300.
Једна краља, драма у четире чина од С. Ф. Ч. В. стр. 309, 317 и 324.
Лажне новчанице, из хартија једног тајног детектива превео Д. В. Бањић стр. 341 и 348.
Скице, од И. Ђ. Вањића стр. 355.
Магацинитис, од Д. В. Бањића стр. 391.
Крвав Божић. стр. 398.
Дан шефа париске сигурности, стр. 399.
Тајанствен догађај, кремивална прича стр. 404.

IX ПОУКЕ И ОБЈАШЊЕЊА:

О крштењима као јавним исправама стр. 7.
О државним утрошцима стр. 7 и 406.
О позајмицама из општинских касица стр. 7.
О напивању страних поданика стр. 7.
О сиротињским уверењима стр. 13, 111 и 294.
О преносима по поменик кн. „Б“ стр. 15, 135 и 215.
О потврдама уверења, стр. 15 и 239.
О закључивању пореског расподела бр. 6. стр. 23.
О лицој телесној повреди, које извиђа и суди, стр. 23.
О извршивању судских пресуда, стр. 23, 295.
О облигацијама. 23 и 179.
О општинским благајницима, стр. 24, 271.
О општинским писарима, 30, 55, 111, 335.
О издавању уверења о живљењу, стр. 31.
О општинским буџетима, 31, 111, 102, 190, 191, 199, 208, 254, 263, 327 и 335.
О задужном листу родитеља и деце стр. 39 и 335.
О спиму који праве мерод и гроб се пред општинским властима, стр. 39.
О наплаћивању таксе стр. 40, 55, 86, 95, 120, 199, 230, 239, 240 и 255.
О избору председника општинских судова одборника и њини замењивања, стр. 47, 135, 318 и 327.
О платама општинских председника стр. 47 и 254.
О бласичким списковима, 48, 120 и 239.
О општинским капиталима дати под интерес стр. 54.
О раду општинских судова у прозивке даље стр. 55.
О подизању општинских судница над има више села у једној општини, стр. 55 и 222.
О потврди писмена, којима се земљодељци задужују стр. 63.
О сведоцима (позивљаоцима) пред влашћу стр. 63.
О таксу под општинске власти, смели се дати под закуп, стр. 63.
О самовољном одлајању појединих грађана из општине, стр. 64
О најбољем новцу и стварима над се власти не јави, стр. 71.
О напасти дуга из задужење (задуже) стр. 71.
О избору овосног пуномоћника над има више села у општини стр. 85.
О епентеничким наградама за чиновјетства стр. 86.
О заштрелим меницама, пако се наплаћују стр. 86.
О изборном суду између уговс и наследника стр. 86.
О забрапама на општинску имовину стр. 95.
О жалбама на пресуде за бесправно управљање радње стр. 95.
Порески одбори стр. 111.
О упаљању од дужности председника и већа, стр. 111, 199 и 208.
О кључењу, стр. 111, 247 и 311.
О акцизу механском стр. 111.
О иршењу потирда под општинске власти стр. 120.
О досуђивању и надзиравању надзора стр. 120 и 303.
О жалбама противу одлука општинских и сеоских зборова, стр. 120.
О недолазку на позив општинске власти стр. 120.
О ч. 332. тач. 2. прив. зак., стр. 127.
О бесправном механисању, стр. 127, 279.
О погрешном наплаћењем порезу стр. 128.
О застарењу потужби дела, стр. 135.
О мужу, кад поступе жени на жалрашења не одобри, стр. 136.
О механама, које не раде више од годину дана. стр. 142.
О праву службености, стр. 142.
О повреди државног добра стр. 143.
О осуди чиновника на одузимање плате стр. 147.
О општинским зградама стр. 147.
О болничким трошковима стр. 148.
О важним штете стр. 163 и 255.
О ловачким картама стр. 163.
О брачним уговорима стр. 163 и 199.
О наплаћају лечно механских права страна 170 и 171.

О јавној уредби страна 171.
О сахранама и жозарама стр. 179.
О издавању уверења под полицијским власти стр. 179.
О напрашавању пописа над земљодељем, стр. 190.
О уговорима о продаји и куповини стр. 191.
О сналажењу рачуна стр. 199, 327 и 382.
О попаши, страна 199.
О школским одборима стр. 199.
О изборима општинских чланова, ко може ове бирати стр. 207.
О самовласном заузећу општинске земље стр. 208, 222 и 263.
О извођењу кривица код општинских судова стр. 215, 222, 230, 271, 280, 294, 303 и 311.
О преписачима по срезким канцеларијама страна 215.
О механама, страна 215, 230, 303 и 392.
О удвојичком ужењању стр. 222.
О пресудама селских кметова стр. 230.
О сродству, страна 230.
О дужностима општинских чланова страна, 239 и 271.
О наузећу, страна 240 и 335.
О обављању и изкупању, страна 247.
О закону о пијадурима и недељним пазарним данима стр. 255.
О селским дућанима стр. 255 и 295.
О напалати порезе, страна 263.
О буџетским прекорачењима под општинских судова стр. 268.
О прилозима и општинским судницама стр. 294.
О таксама под сиесничара стр. 295.
О надлежности, страна 811, 305 и 406.
О свитачким цигаљима стр. 318.
О помиловању иступи кривица стр. 327.
О наградама свештеника стр. 341 и 328.
О кириџијама, који се селе, а кирију — стакарину нису платили, страна 336.
О странци срећкама и срећкама у опште страна 342.
О казнама оних, који се служе лажним мерама стр. 343.
О динамиту и распрскавајући материјама страна 343 и 383.
О динамиту и риболову, стр. 343 и 383.
О неблаговременим жалбама, стр. 343.
О праву општинске мерине, стр. 351.
О монополизованој хартији и ове кријумчарењу и продаји страна 351.
О писмима, која нису достављена адресанту страна 351.
О дозволама за подизање електричних проторија стр. 351.
О државним скелама стр. 358.
О пијадурама стр. 358.
О праву чувара осуђеника стр. 359.
О врлину и дужности полицијских комесара страна 366.
О горосечи страна 366.
О уништавању штетних животиња и биљака, стр. 367.
О порезивању и времену страна 367.
О забрањеној у опште, страна 382.
О задужењима у времену турских закона страна 382.
О класификацији земљишта и сеоница стр. 383.
О кавеским најамима, стр. 392.
О распоређивању новца стр. 406.

X ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА:

Алексеј Костић, варошица стр. 136, 144, 320.
Адам Исаиловић „Чакар“, стр. 408.
Божић — Божа — Шпанговић, стр. 16.
Васо — Васко — Дуњић из Љубиње, 232.
Бура Игњатовић звани „Штрк“, стр. 216, Живан Марковић свитница, стр. 148.
Златко Иванов, страна 72 и 88.
Јован Петровић звани „Поноче“ свитница и кошпар, стр. 336.
Јоца Сакошанин, страна 384.
Јулка — Јулја жена пок. Петра Стевановића бив. трговца из Ваље, стр. 352.
Мијат Драшковић, стр. 16.
Мата Кезанчић из Прудинце, стр. 96.
Милан Петровић зв. „Гиљанац“, стр. 143.
Милан Јаковљевић — Вољровић кошпар и варошица, стр. 368.
Милан Лукић — Кесеровић, стр. 408.
Милан Радивојевић зв. „Личанин“. стр. 384.
Мијаило Радовановић зв. „Усиок“, стр. 384.
Миленко Пузовић, стр. 360.
Младен — Милан — Бабић из Аустрије, страна 224.
Недељко Марковић — Палутић из Неће, страна 172.
Новица Булић из Милутовца, стр. 192.
Светозар — Тоза — Стојић, стр. 56.
Светислав Недељковић стр. 240.
Стеван Рибаров, стр. 56.
Чедомир Мирић кошпар, стр. 256.
Чедомир Јовановић звани „Леши Чела“ из Љубиња, стр. 256.
Христина Вендинг служавка страна 408.

X. ПОТЕРЕ.

Арсеније Јовановић из Сивошшнића стр. 24.
Алекса Стојковић, стр. 87.
Алекса Борђевић, стр. 407.
Александар Браун, стр. 96.
Алекса Марковић цигљин стр. 112.
Алекса Костић бив. агент стр. 163.
Андреја Радичевић, стр. 224. и 231.
Александар Рајић, стр. 231.
Антон Јенер, (са сликом) стр. 296.
Андреја Сукнозић, стр. 304.
Андреја Бељанин, стр. 304.
Александар Бошњак — Татошировића стр. 367.
Алекса Матејић, стр. 383.
Божидар Семић — Крајић, из Раче стр. 40.
Божан Јовановић, кошпар и несарош стр. 48.
Бојко Иванов — Арнијев Бојков, стр. 163.
Бећир Ајвић, стр. 171.
Божидар Н. Николић, стр. 179.
Бошко син Милуна Матељонића, стр. 208.
Богдан Јов. Стојићевић, (са сл.) стр. 224.
Божидар Петровић, стр. 231.
Богосав Богићевић, стр. 336.
Божидар Сотировић, стр. 383.
Великир Перић, калфа берберски стр. 48.
Владимир — Влајко — Петковић, из Читлука, страна 56.
Владимир — Душан — Драгутиновић, стр. 87.
Владимир Максимовић, стр. 408.
Великир Васић, стр. 163.
Витомир Матић, стр. 180.
Великир Борђевић, (са сл.) стр. 64.
Васо Ахимовић, стр. 191.
Васо — Васко Лукић, стр. 208.
Војислав Обрадовић, стр. 408.
Владимир Ђуровић, стр. 216.
Вићентије Н. звани „Шваба“, стр. 328.
Вилхелм Фогт, шкорелан, стр. 343.
Гвозден Минић, (са сл.) стр. 320 и 407.
Дмитар В. Марковић из Семендрије, стр. 24.
Душан Јанковић, таљигаш из Београда страна 56.
Драгосав — Бора — Живановић, из Раче страна 72.
Димитрије Јанковић, стр. 64 и 87.
Драгић Пантић, стр. 96.
Душан Марковић, цигљин стр. 143.
Душан Кирић, стр. 171.
Драгољуб Љ. Радојковић стр. 171.
Димитрије Тодоровић, стр. 191.
Драгомир Стевановић, стр. 191 и 231.
Драгић Пантић, стр. 191.
Димитрије Стевановић, стр. 206.
Драгутин Костић, стр. 216, 240 и 272.
Драгомир — Драгутин Стевановић, стр. 255.
Димитрије Живковић, стр. 336.
Драгутин Дамић стр. 352.
Димитрије Живковић из Ступичења стр. 367.
Димитрије Трнавчановић, звани „Градинтанац“ страна 408.
Драгиша Вељковић, звана „Гишица“ (са сл.) страна 368.
Ђорђе Марнковић, слуга (са сл.) стр. 8.
Бура Игњатовић, из Шапца стр. 48.
Ђорђе Петровић, из Александровца стр. 72 и 344.
Ђорђе Вуковсављевић, (са сл.) страна 96, 190 и 191.
Бура Јовановић, цигљин (са сл.) стр. 312.
Ђорђе Цветковић, стр. 367.
Ђорђе Антић, стр. 368 и 384.
Евген Кретоношић, др. (са сл.) стр. 328.
Живан Антонић, (са сл.) стр. 87.
Живка жена Мијаила Матића, стр. 112.
Жансен Пол — Леон — Феликс — Клеман — Станислав (са сл.) стр. 128.
Живадин Обрадовић, стр. 148.
Живојин Николић — Јовановић, стр. 191.
Живко И. Џамбас, стр. 231.
Живојин Т. Ђорђевић, свитница стр. 263.
Живојин Павловић, стр. 312.
Живојин Несторовић, стр. 312.
Живојин Цукић, стр. 407.
Живан Живић, стр. 312.
Живко Павловић, стр. 359.
Живко Луковић, стр. 359.
Живојин Шутић, стр. 359.
Здравко — Цика — Станивукљевић, стр. 191.
Здравко Марнковић, стр. 328.
Илија Алексић — „Пељанац“, стр. 40.
Игњат Мелетић, из Михајловца стр. 72.
Иван Радосављевић, стр. 87.
Игњат Ломбардо, стр. 164.
Илија Рапајловић, стр. 191.
Иван Марјановић, (са сл.) 200.
Илија Ж. Синић, стр. 231.
Илија Гавриловић, (са сл.) стр. 248.
Илија Вујановић, (са сл.) стр. 310, 407.
Илија Јовановић (са сл.) стр. 326.
Јова Ракић, разбојник (са сл.) стр. 24.
Јоца Сакошанин (са сл.) стр. 32 и 40.
Јован Милојковић, кошкар стр. 72.
Јанко Марковић, стр. 87.
Јероним Шварцвалд 136.
Јован Николић, стр. 143.
Јанко Јовановић, стр. 180, 296, 263.
Јонсим Живковић стр. 263.
Јанош Бергун, стр. 296.
Јанош Торнеи, стр. 392.

Јакоп Јовановић, стр. 328.
Јохан-Хајнрих Кајзе (са сл.) стр. 319.
Јохан-Симон Милер (са сл.) стр. 344.
Јелесије Бошковић стр. 356.
Јулијус Франц, стр. 384 и 392.
Китин Петровић, стр. 112.
Костадин Баковић, стр. 64.
Коста Благојевић, звани „Пуцан“ (са сл.) страна 64 и 112.
Крста Пејчић, стр. 200.
Косана Н. из Сомбора, стр. 223.
Којадин Милојевић, стр. 231.
Калиа Благојевић стр. 312.
Лазар Лазаревић из Петрљева стр. 55.
Лазар Зарић, из Београда (са сл. страна 56 и 280.
Лазар Пашић, звани „Шпаба“ стр. 96.
Леон — Рене — Адесон, (са сл.) стр. 128.
Лепосава Живка Н. Цамбаса, стр. 215.
Људевит Гранкут, стр. 296.
Лепосава кћер Коче Стевчића стр. 384.
Љубица жена Васлија Јовића стр. 224.
Љубомир Гајић, (са сл.) стр. 224.
Љубомир Марковић, стр. 224 и 231.
Љубомир Анастасијевић, стр. 256.
Мијаило Усковић, (са сл.) стр. 16.
Милош Љубенић, из Крнуле стр. 24.
Мита — Рожајловић — Божиловић, надничар страна 32.
Милутин Јонић, свештеник стр. 40.
Миладин Живковић, стр. 48.
Марко Николић, стр. 72.
Митојко — Мале — Михајловић, стр. 87.
Мориц Морено, стр. 87.
Михаило Ђурић, цигањин стр. 72.
Михаило син Ристе Миленковића — Кравичанића, стр. 112.
Момчило Ристић, стр. 112.
Милан Младеновић, стр. 112.
Милосин Стојадиновић, стр. 112.
Милот Фелишковић, стр. 112.
Милутин Хрстовић, стр. 128.
Милутин Јовановић, стр. 171.
Милан Младеновић, стр. 143.
Маланка Новаковић, стр. 163 и 200
Михаило Живковић, стр. 180.
Михаило син Антанаса Живковића, стр. 191.
Милан П. Аничић, стр. 200.
Милан Бућић, (са сл.) стр. 200.
Милан Матејић, стр. 200.
Милан Ђурић, стр. 208.
Милан Аничић, стр. 407.
Милошко Калајић из Брезовице, стр. 200.
Мелан Стевић, стр. 231.
Милош Митић, стр. 240.
Младен Богићевић, стр. 255.
Матеја Н. каменорезац, стр. 256.
Марко Радовић, цигањин 263 и 296.
Марко Мостић, „Дорија“ стр 272.
Марко Салић, стр. 296.
Мар[illegible] Јелтовић, стр. 367 и 384.
Мил[illegible] Живојин кафанеин стр. 263.
Мил[illegible] стр. 304.
Мил[illegible] Живојевић, стр. 352.
Мил[illegible] стр. 392.
Мил[illegible] звани „Дугачић“, стр. 392.
Мил[illegible] стр. 256.
„Милош[illegible] звани „Кумбат“ (са сл.) страна [illegible]
Милорад Лазаревић, стр. 304.
Милован Чолић, стр. 392.
Милован С. Мијатовић (са сл.) стр. 320.
Милосав Милићевић, стр. 359.
Миленко Лазаревић, стр. 328.
Миленко Пузовић, стр. 336.
Митар Николић, стр. 352 и 359.
Миладин Мутавџић, стр. 328.
Морић Јанко цигањин, стр. 344.
Милутин Михајловић, стр. 359.
Николе Д. Кукуљевог бив. бакалин (са сл.) страна 32.
Никола Илић, стр. 112.
Никола Стошић, стр. 112.
Никола Петровић — Босанац, стр. 96.
Никола Апарчевић — Стевановић, стр. 163.
Никола Јовановић, стр. 256 и 280.
Никола Трајковић, стр. 256.
Ненад Дрљачић, берберски помоћник, страна 48.
Ненад Радовановић, стр. 344.
Николије Милијић, стр. 208.
Нушино Наум, стр. 164.
Обред Рашковић из Барошевић, стр. 8.
Ото Таусг (са сл.), стр. 319.
Петар Јакић, стр. 64.
Петар Миленковић, стр. 40.
Петар Марковић, цигањин, стр. 263.
Петар Ђорђевић цигањин, стр. 296.
Петар Милојевић цигањин, стр. 216.
Петар Стевановић (са сл.), стр. 224, 231.
Петар Крушић (са сл.), стр. 224.
Петар Марковић, стр. 191.
Петар Јонотх Јововић, стр. 208.
Петар Кашић, стр. 171.
Петар Стојановић, стр. 392.
Петар Баковић, стр. 392.
Петар Михаиловић — Таласковић стр. 343.
Петар Дреновац (са сл.), стр. 344.
Петар Грујић звани „Кајла“, стр. 383.
Пајта Благојевић, стр. 191.
Пајта Стојчо Стојановић, стр. 64.
Павле П. цигањин, стр. 328.
Радно Марковић цигањин, стр. 8.
Радно Пајић — Вашлеа Стошић, стр. 248.
Радоје Јеремић из Миошнице, стр. 48.
Радисав Живадиновић, стр. 900.
Радисав Пантић, стр. 232.
Радован Дмитријевић, стр. 304.
Радојица Стојановић из Лугавчине, стр. 55.
Радојко Срећковић, стр. 352.
Радован Дабић — Великировић цигањин, страна 384.
Радомир Видојковић, стр. 336.
Раде М. Бојовић, стр. 336
Радомир Котуровић, стр. 120.
Радојко Арсенијевић, стр. 128.
Радисав Радовановић, стр. 180.
Радован Поруботић (са сл.), стр. 180.
Сима Гаић, стр. 56.
Сама Богдановић поћи бегунац и разбојник страна 8.
Симон Островени, стр. 328.
Симо Бодовић (са сл.), стр. 143.
Стокшко Јовановић, стр. 31.
Стаиоје Мирковић, стр. 200.
Сирафим Петровић, стр. 208.
Серафим Спасић, стр. 216.
Светозар Рашковљевић, стр. 223 и 231.
Светозар Стевановић — Јовановић стр. 280.
Спасоје Ђурковић, стр. 230.
Стојан Стаиковић, стр. 180 и 272.
Стојан Стојановић, стр. 272.
Стојан М. Илић, стр. 312.
Стојан Косчић, стр. 312.
Стојан Ничић, стр. 112.
Стојан Ристов, стр. 163.
Смаил Усеиновић, стр. 72.
Смаил Смаиловић, страна 296.
Самуел Писми Мандил, стр. 163.
Самуел Кајрил, стр. 56.
Сава Милошевић, стр. 55.
Светозар Јовановић, стр. 87.
Стевала жена Јанка Марковића, стр. 87.
Стеван Гудурић, стр. 352 и 359.
Стеван Лазаревић, стр. 352.
Стеван Стевановић, стр. 180.
Стеван Словић, стр. 383.
Стоиан Рилић, стр. 128.
Сакко Радовановић, стр. 352.
Спасоје Шаранковић, стр. 367.
Стакко Стрезимир, стр. 87.
Стакко Н. етолар, стр. 112.
Стапка Атанасијевић, стр. 103.
Сретен Петровић, стр. 407.
Тоша Јоврић, стр. 191.
Таса Кушкић, стр. 200.
Такиа Чубрић, (са сл.) стр. 172.
Трајко С. Ђоковић, стр. 180.
Др Теодорои Берок, стр. 64.
Трифиловић кћер Милана Пљака стр. 180
Тодор Пајковић, стр. 96.
Тома Драгутиновић, стр. 87.
Тжмотије — Тиле — Крнворечанин стр. 216.
Чедомир Драгићевић (са сл.), стр. 88.
Чедомир Младеновић, стр. 136.
Чедомир Пошићевић, стр. 320.
Урош II. Митић стр. 16.
Француска Кајзе рођена Брауи (са сл.) страна 319.
Цецилија Мајсн, стр. 352.
Цезар — Фрадрих — Едуард — Предитер (са сл.), стр. 87.

XI. ТРАЖИ СЕ:

Анђелина Симић стр. 200.
Бошидар син Јохана Баха стр. 280.
Бранко Мићић, бив. практикант стр. 32.
Борисоје С. Стаиковић стр. 64.
Величко Трајковић стр. 55.
Гвозден Вујовић, стр. 200.
Гвозден Радојевић, стр. 304.
Драгутин син Мише Пенатовића, стр. 95.
Драгутин син Магде Хомолића, стр. 171.
Драгутин син Цветка Кулашевића страна 367 и 383.
Данила Јаиовић, стр. 16.
Данко Пунаер, стр. 367.
Драгиња жена Милисоја Тодоровића, стр. 143.
Динча — Димитрије Младеновић, стр. 55.
Ђока Костић бив. хотелијер, стр. 148.
Божа Костић бив. хотелијер, стр. 148.
Живадин Милановић, стр. 359.
Живин Павловић, стр. 171.
Живорин Митровић, стр. 232.
Живка — Живана жена Живна Симића, страна 255.
Илија Веселиновић бив. осуђеник, стр. 8.
Илија Стаиојевић, стр. 72.
Јосиф Стевановић, стр. 179.
Јелена Пиколић, стр. 319.
Јован Вујић, стр. 351.
Јован Давидовић, стр. 359.
Јован Тушиовић, стр. 64.
Јован — Иван — Голубарев; стр. 64.
Јованча брат Миладина Андрејевића, стр. 136.

Христивоје Симић, стр. 48.
Лазар Обраловић, стр. 336.
Лазар Дакић, стр. 311.
Љубомир Јовановић, стр. 344.
Љубомир Р. Живановић, стр. 120.
Милан Стевановић, стр. 383.
Милан Марковић, стр. 171, и 216.
Милан Рилојчић, стр. 232.
Милан Јовановић, стр. 272.
Милан Живковић, — „Марковљанин" (са сл.) страна 272.
Милан син Ђорђа Тодоровића, стр. 406.
Милан Петровић, стр. 336.
Милош Милић, стр. 255.
Марко Радовић, стр. 264.
Марко Л. Жикић, стр. 55.
Милорад Радовић, стр. 272.
Милија Марјановић, стр. 359.
Марија кћер Персе Шрама, стр. 64.
Марија — Леносава — Живана раздвојена жена Јов. Пантића, стр. 95.
Миливој син пок. Николе Бежића стр. 72.
Мирољуб Пантовић, стр. 40.
Никола Милојевић, (са сл.) стр. 32 и 109.
Недељко Бујашовић, стр. 255.
Недељко Јаредић, стр. 128.
Павле Котрља, стр. 224.
Павле Гајевић, стр. 55.
Пекар Ђорђевић, стр. 148.
Радомир Ковачевић, стр. 272.
Ранко Марковић циганин, стр. 8.
Рана Радуловић, стр. 48
Ристо Богдановић, звани „Шего" стр. 8.
Ристивој Драшковић, стр. 64.
Станоје Марковић, стр. 200.
Станоје Мирковић, стр. 280.
Станојка жена Љубисава Гачића, стр. 351.
Стеван Вучковић, стр. 359.
Светолик син Гвоздена Новаковића, стр. 40.
Софија Бранковић рођена Радосављевић, страна 336.
Темељко Андреја, стр. 136.
Чеда Милојевић, стр. 280.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА·

Васо Берђан, (са сл.) стр. 24 и 164.
Грујица Јечменић — Јечменица, (са сл.) страна 72.
Душан Поповић, (са сл.) стр. 8.
Драган Котарије, (са сл.) стр. 164.
Ђорђе Михаиловић, (са сл.) стр. 40.
Елза Велмер, (са сл.) стр. 192.
Илија Гавриловић, (са сл.) стр. 40.
Карл — Фридрих — Вилхелм Краус, (са сл.) страна 264.
Милан Илић, (са сл.) стр. 180.
Мата Јон, (са сл.) стр. 164.
Милан Стојановић, (са сл.) стр. 164.
Паулина Имреди рођ. Јолан Похнер (са сл.) страна 344.
Петар Андрејевић, стр. 408.
Сима Павловић. (са сл.) стр. 164.
Чедомир Марић, (са сл.) стр. 248.
Франц Пет (са сл.) стр. 344.
Фриц Хас (са сл.) стр. 192.
Херман Леман, (са сл.) стр. 312.
Ханс — Ернест Мунд (са сл.) стр. 368.

НЕПОЗНАТИ КРАДЉИВЦИ:

страна: 8, 24, 32, 48, 56, 64, 72, 87, 95, 96, 112, 120, 128, 136, 171, 180, 191, 200, 208, 216, 223, 231, 240, 255, 256, 263, 280, 295, 296, 304, 311, 312, 328, 336, 359, 360, 367, 368, 383, 384 и 407.

СЛИКЕ НЕПОЗНАТИХ ЛИЦА:

страна: 32, 304. 312, 360.

ХАЈДУЧИЈА И ЗЛИКОВЦИ:

Андреја Андријевић из Шарбановца, стр. 344.
Андреја Радичевић, стр. 408,
Божа Димитријевић из Језера стр. 143,
Благоје — Блажа — Миљковић из Језера страна 143.
Божидар Ристић, стр. 408.
Гвозден Минић бив. жандарм. стр. 320.
Димитрије Радојчић, из Северова стр. 320.
Ђорђе Ђорђевић, из Зеока стр. 248.
Живан Јовичић, из Граба стр. 192.
Илија Вујановић, бив. осуђеник (са сликом) страна 319.
Иван Марјановић, из Бара стр. 172.
Китан Петровић, из Мелова стр. 136.
Љубомир Гајић, из Биловца (са сл.) стр. 264.
Михајло Трејић, из Дубочке стр. 272 и 248.
Марјан — Маша — Митровић, из Бадљевице стр. 280, и 296.
Никола Стошић, из Гагинца стр. 136.
Недељко Бујошевић, из Белог камена стр. 264.
Петар Стевановић, из Аустрије (са сликом) страна 264.
Радован Вујовић, из Северова стр. 320.
Симеон — Мона — Гајић, из Жагубице страна 96.
Светозар Ранисављевић, из Шанца (са сл.) страна 264.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА:

Заслужна награда, стр. 162.
Кинематограф у служби полиције, стр. 302.
Прича једног детектива, стр. 302.
Антропометрија у енглеским банкама, ст. 85.
Тежина мозга и интелегенција, стр. 85.
Корисни савети новим чиновницима, стр. 85.
Трговина са делим робљем у мајарској, стр. 303.
Интересни злочинци, стр. 310.
Последице пијанства, стр. 311.
Њујоршки кадети — опомена младим путницима, стр. 350.

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИСКЕ АРХИВЕ:

страна: 102 и 131.

РАЗНО:

Књижевни оглас за „Полициски Потсетник" стр. 87 и 88.
Изјаве и поруке уредништва, стр. 24, 32, 56, 96 и 120.
Честитке, стр. 112.
Престале потребе за тражење, стр. 164, 256 и 264.
Исправке, стр. 180, 232, 240 и 304,
Наредба о савском пристаништу, стр. 232.
Избачен леш, стр. 232
Похвалнице, стр. 368.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

СТОЈАН М. ПРОТИЋ

Министар Унутрашњих Дела

Протекла је већ година дана од како је г. Стојан М. Протић министар унутрашњих дела. Рад његов, за ово време, на унапређењу и подизању угледа полицијске струке, заслужује по своме правцу свију обзиљних људи у земљи, па и нас као органа полицијских и општинских власти. Ово, управо, и јесте главни разлог, што му у данашњем броју доносимо слику са биографијом. Што ово раније писмо учинисмо узрок је сам г. Протић, који нам на многобројне наше молбе није хтео дати податке о свом ранијем службовању и раду у општ. Захваљујући „Раду“ овогодишњем превасходном календа[ру], ми смо дошли до потребн[их] података, на основу којих [ће] у стању сконштити читав[ом] ова оно:

Стојан Протић, родио се 16. [ја]нуара 1857 год. у Крушев[цу]. Отац г. Протићев, у време [ње]говог рођења један од најбо[љих] угледних трговаца у Крушевцу, [је] проте варварисмског [ро]бства, кога су Турци због његовог [хр]иштианизма на колац набили.

Г. Протић, је — пели „Рад“ — свршио [фи]лозофски факултет. Године 1883. као предавач свилајначке гимназије дао је оставку, и исте године постао уредником „Самоуправе.“ 1884. године повремено је политички лист „Глас“ под својим уредништвом, али одмах влада не допусти ни први број да изађе, ма да је све било учињено, да се остална полиција задовољи. Кад је после свега тражио разлог, одговорено му је: „Не може вам се допустити издавање листа, па ма и питања у њему не било осим имена листа и чашега уредничког имена!“ У земље је још било опасадно стање. У јесен исте године, кад је укинуто опсадно стање, октобра месеца, покренуо је нов политички лист „Одјек“ под својим уредништвом, али је већ будуће године, марта месеца, морао отићи у пожаревачки казнени завод на издржавање досуђене казне као уредник. После 10 месеци помилован је у јануару 1886. год. Кад је дошао први радикални кабинет на управу земље крајем 1887. године, у децембру месецу, онда је Стојан М. Протић постао владин посланик и секретар министарства унутрашњих дела.

Овај први кабинет радикални трајао је свега 100 дана. По паду владе Стојан је одмах дао оставку на државну службу и отишао у редакцију „Одјека,“ коју са свим није никада напустио. Кад је проклампцијом 1888. год. краљ Милан изнео на тапет уставно питање, Стојан је ушао у уставотворни одбор као секретар, и свом снагом помагао повољно решење питања. Фебруара 1889. год. по абдикацији краља Милана, кад је дошла радикална влада, ступио је у државну службу као секретар министарства унутрашњих дела, а по том је две године био и начелником истог министарства. 1. априла 1891. год. кад се краљ огласио пунолетним и би образован радикални кабинет, постао је управником Београда, на којем је положају остао пет дана, заузевши по том место председника пореске управе, где је остао до пада владе у јануару 1894. год. До 1897. год. био је у уредништву „Одјека“ као главни сарадник а те године је опет постао председником пореске управе до пада радикалног кабинета у октобру те исте 1897. године

Ноћу између 24. и 25. јуна 1899. год. у 2 сата по поноћи, одведен је стражарно у полицију и ту притворен као окривљени за атентат на краљева Милана.

Стојан је био владин посланик у скупштини 1897. год. — Осим новинарског рада у „Самоуправи“ а нарочито „Одјеку“ има радова његових и у „Делу“ под потписом његовим и псеудонимом „Јанус.“

Написао је и броширу о „Македонији и Македонцима.“ Превео је од Н. Г. Чарнишевскога расправу „Законодавство и привреда“ а брошира „Прва година новога устава“ његова је. Своје књижевно пословање почео је — с приказом Новаковићеве граматике у „Јавору“ 1881. год.“

Овим непотпуним податцима треба додати, да је г. Протић у најкритичнијим моментима дошао за министра унутрашњих дела, и да је за све време свога министровања показао више умешности и енергије, но многи његови претходници, који су цео свој век провели у полицијској служби. Овоме је, нема сумње, допринела много његова позната репутација као часног спремног и одлучног човека, али оно што г. Протића издваја од свију његових претходника, то је његова јака интелигенција, гвоздена воља и правичност, која се јасно огледа у свима његовим пословима службене природе.

Одржати у земљи потпун ред после једне револуције, која је направила читав преокрет у нашем државном животу, и вршити најслободније изборе у времену најнеповољнијих и унутрашњих и спољашних прилика, могао је извести само г. Стојан Протић.

У Србији је сваки јаван рад подложан јавној критици па је тако и са радом г. Протића, али оно што му нико не може порећи, то је неоспорна часност, савесност и уверење, да све оно што ради, ради из убеђења да је тако, и да тако треба да буде.

Дужни смо још напоменути, да сви полицијски органи очекују много од г. Протића, како у погледу реорганизације њихове струке, тако и у погледу побољшања њиховог моралног и материјалног положаја.

На Видов дан, 15. јуна 1904. год.,
у Београду.

БРОЈ 1. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 10. ЈАНУАРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уреднишшву Полицијског Гласника" или дотичним окружним и среским начелствима, или на конти. Цена је листу: чиновницима, начелницима, општинским касирима и осталим званичницима у општ. годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, иу они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одреда. Надлештима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ЗАКОН

о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари.

(измењен и допуњен одредбама о крађи)

Чл. 1.[1] Сваку штету учињену злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем необезбеђених ствари, *као и крадом: стоке, земљоделских алата, граде (дрвене и сточне) вока, живине, коњичке и пољских зграда*, у атару сеоске општине и пољском имању варошких општина, дужна је општењеном, на његов захтев, да накнади она општина, у атару које је кажњиво дело извршено, ако се кривац не ухвати у року од 30 дана, од када је иследна државна власт извештена о извршеној кривичној дела; *а ако је кривац ухваћен, на накнаду штете од њега не може да се извиди, онда накнаду плаћа општина, из које је кривац.*

Право на накнаду штете, по крађама, застарева, ако се општењик у року од 5 дана не пријави општинском суду са изјавом, да му је крађа учињена.

Чл. 2. Ако се између две или више општина породи распра о месту, где је ово дело учињено, накнада ће се општењом платити на касе свију тих општина подједнако, а доцније сви плаћени делови ставиће се на терет оној општини, која се у смислу члана 7. закона о општинама огласи за одговорну.[2]

Чл. 3. Штета се свакад процењује преко вештака и исплаћује у новцу.

Чл. 4. У свима питањима ове накнаде сваку општину представља и заступа њен заступник, изабран у смислу тач. 6. чл. 70. закона о општинама, а где њега нема, председник општинског суда (чл. 26. зак. о општинама)[3].

Чл. 5. Штету оцењују на лицу места под руковођењем иследне државне власти три вештака, који се заједно са замењеницима бирају по пропису §. 251. закона о поступку судском у грађанским парницама.

Једног од тих вештака бира општењик, другог заступник одговорне општине, а оба вештака бирају трећег.

Чл. 6. У случају члана 2. овог закона, сне општине преко свог заступника бирају заједнички једног вештака. На случај, да се не могу сложити у избору, онда ће га изабрати иследна власт.

Чл. 7. Ако једна страна не хтедне изабрати вештака, изабраће га иследна државна власт, пазећи на лица, која су општењи помирали (§. 248. грађ. суд. поступка).

Изостало вештака заступа у раду његов заменик.

Чл. 8. Ако се штета не може по среском вештаку определити, онда ће количину штете општењи заклетом определити, која ће се извршити од свештеника у присуству иследне државне власти.

Чл. 9. Првостепени суд има право умањити општеру, коју је општењи заклетом определено, ако одговорна општина изведе разлоге, да је иста претерана.

Чл. 10. За оцењивање штете важе у свему прописи §. 253. до 257. грађ. суд. поступка закључно.

Чл. 11. Иследна државна власт заклеће вештаке пре извршеног вештачења, према пропису §. 259. грађ. суд. поступка.

Чл. 12. Одговорна општина плаћа вештаку на име дијурне три динара дневно.

Чл. 13. За двадесет дана, од дана протеклог рока, одређеног чланом 1. на захтев општењиков, дужна је иследна државна власт дело извидети и акта предати првостепеном суду на пресуђење.

Чл. 14. Општењи положиће заклетву да му је учињена злонамерна паљевина, *крађа* и поништај ствари. Заклетву ће извршити свештеник у присуству иследне државне власти. Заклетва за паљевину и поништај ствари гласи: „Заклињем се једним Богом и сним оним, што ми је по мом закону најсветије, и на овом свету најмилије, да ми је злонамерно извршено паљевину или намерно поништио ствари, нити сам на то другога наговорио, нити знам, ко ми је ову паљевину и поништај ствари учинио; и како право казао и заклео се, тако ми Бог помогао и онога и онога света. Амин.

Заклетва пак за крађе гласи овако: „Заклињем се једним Богом и сним оним, што ми је по моме закону најсветије и не овом свету најмилије, да ми је крађа учињена, да нисам на то другога наговорио, нити знам, ко ми је исту учинио, и како право казао и заклео се, тако ми Бог помогао и онога и онога света. Амин".

Ако општењи на први позив иследне државне власти нађани, да се неће клети, нема права тражити накнаду штете од општине.

Чл. 15. Заклетва општењог потпун је доказ, да су: паљевина, крађа и поништај ствари злонамерно извршени, осим ако увиђају иследне државне власти, чињени на лицу места, где је дело извршено или сведоци, под заклетвом испитани, код иследне државне власти, противно не доказују.

Но ако је општењи пресудом суда[4] лишен грађанске части, или је под полицијским надзором, под стецништем или старатељством, *онда не може заклетву као доказ употребити.*

Чл. 16. Испит сведока саопштиће иследна државна власт обема странама, да своје примедбе даду. Лица, која стоје у односима прописаним §. 210., 211., 212. и 215. грађ. суд. поступка према општењом, изузимају се из сведочења.

Чл. 17. Ако избор вештака, оцена штете, рад иследне власти није извршен по овоме закону, учиниће првостепени суд своје примедбе, по којима је иследна државна власт дужна у свему поступити и попова акта вратити првостепеном суду на пресуђење у року одређеном чланом 11. овог закона. Првостепени суд доноће пресуду без присуства парничних страна, којом ће досудити општењом од одговорне стране дае трећине од процењене штете, или ће га од тражења исте као незаконитог одбити. Ова је пресуда одмах извршна.

---

[1] Све што је штампано обичним словима то је текст пречишћеног закона од 20. марта 1893 године, а што је штампано курсивом то су нашше и допуне од 22. новембра 1903 године.

[2] Види члан 5. закона о измен. од 5. јуна 1903 год.

[3] Види тач. 6. члана 86. и члан 103. закона о општинама од 5. јуна 1903 са изменама и допунама од 22. децембра исте год.

Пресуду дужан је првостепени суд за пет дана, од дана пријема акта од иследне државне власти, донети и послати надлежној власти; а за дугих пет дана дужна је надлежна власт предати пресуду обема странама.

Чл. 18. При спроводу акта првостепеном суду иследна државна власт наплатиће три динара таксе од одговорне општине и на акта утиснути за судски рад.

Чл. 19. Одговорна општина и оштећени могу се за накнаду штете наравнати код општинског суда (§. 6. грађ. судског поступка).

Чл. 20. Оштећени поднеће пресуду или поравнање извршној државној власти, која је, за три месеца од дана пријема, дужна наплату извршити од одговорне општине, осуђеног лица, сходно члану 3. овог закона и предати оштећеном.

Општинске и државне органе власти казниће надзорна власт од 30 до 60 динара новчано у корист државне касе, на тужбу оштећеног, кад пресуду или поравнање не изврше у горњем року и оштећеном не предаду досуђену штету.

Чл. 20. а. *За кривоклетство оштећеног из чл. 14. овог закона надлежан је поротни суд оног округа, у ком је заклетва положена. Поротни суд саставља се и суди по закону о пороти*

Чл. 21. Ако кривац, ухваћен у року одређеном чл. 1., буде осуђен, па се наплати из његове имовине по пресуди судској или поравнању не може да изврши због немаштине, према уверењу надлежне власти, онда ће оштећени извршење пресуде или поравнања тражити од општине, *из које је кривац.*

На случај, да кривац буде ослобођен од иследне власти или суда, оштећени има права тражити накнаду штете од општине, *у којој је дело учињено.*

Чл. 22. Суд одговорне општине у споразуму са одбором досуђену штету распоређује на поједине грађане своје општине по пореским главама и наплаћује у року, који је означен у предњем члану.

Чл. 23. Одговорна општина плаћа таксу за вештачење прописану законом о таксама, дијурну иследној власти и све остале трошкове.

Чл. 24. Оштећеном застарева право на накнаду штете од одговорне општине, ако исту није тражио за два месеца, од дана, кад му је штета причињена; а само у случајевима предвиђеним у члану 21. застарева за два месеца, од дана кад оштећени добије решење од надлежне власти, да се осуда по пресуди нема откуд да наплати од осуђеног; или од дана од кад се оштећеном саопшти решење или пресуда којом се кривац ослобођава.

Чл. 25. Кад се кривац доцније пропађе, суд ће га поред казне осудити да врати општини досуђену накнаду штете у новцу заједно са интересом 10 % годишње, рачунајући од дана кад је општина оштету платила оштећеном, као и све трошкове учињене око извиђања и пресуђења. Наплаћена штета вратиће се грађанима осуђене општине, колико је од кога наплаћено заједно са припадајућим интересом.

Чл. 26. Овај закон ступа у живот, кад га Краљ потпише. (Види закон од 20. марта 1892 године).

Ове измене и допуне постају закон кад их Народна Скупштина усвоји и Краљ потврди, а важе од дана објаве у службеним новинама (Види измене и допуне од 22. децембра 1903 год.)

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се општина в. врбничка, у срезу расинском, округа крушевачког, по изјављеној жељи њених становника, од сада назива: „општина мрмошка".

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. децембра 1903. године у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I. одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се село Суводол, у срезу подунавском, округа смедеревског, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине коларске и образује засебну општину под називом „општина суводолска".

да се село Трњане, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине корманске, у срезу моравском, округа нишког, и образује за себе општину, под називом „општина трњанска".

да се село Смиловац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине брачинске, у срезу ражањском, округа крушевачког, и образује засебну општину под називом: „општина смиловачка".

да се села: Врело, Совљак, Таково и Црвена Јабука, у срезу тамнавском, округа ваљевског, која сада у заједници сачињавају једну општину — врељанску — по изјављеној жељи њихових становника, раздвоје и образују, и то: село Врело засебну општину „врељанску", село Совљак засебну општину „совљачку" а села Таково и Црвена Јабука засебну општину „таковску".

да се села: Бајин Дел, Теговиште, Пљачкавица, Клашњица и засеок Мечковица, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине дреновачке, а село Румериште да се одвоји од општине прибојске, у срезу пољаничком, округа врањског, па сва ова села да образују нову општину под називом: „општина тесовишка."

да се село Лисац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине дљинске, а села Крстац и Ђераћ, да се одвоје од општине прилипачке, у срезу драгачевском, округа чачанског, па сва ова три села да образују засебну општину под називом: „општина крстачка".

да се села: Иванковац и Пољана, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине сењске, у срезу параћинском, округа моравског, и образују засебну општину под називом: „општина иванковачка".

да се села: Јаковље, Каменица и Лазнац, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине кулинске, у срезу моравском, округа нишког, и образују засебну општину, под називом: „општина јаковљанска".

да се село Вукања, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине кулинске, у срезу моравском, округа нишког, и образује засебну општину „вукањску" у истом срезу и округу.

да се село Рам, које припада општини затоњској, у срезу рамском, округа пожаревачког, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине затоњске и образује за себе општину „рамску" у истом срезу и округу.

да се село Липовац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине ражањске, у срезу ражањском, округа крушевачког и прида општини руишкој у истом срезу и округу.

да се села: Лозовик и Мишевић, која сада припадају општини јошаничкој, и село Белица, које сада припада општини бунарској, у срезу беличком, округа моравског, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од досадањих својих општина и образују засебну општину беличку, у истом срезу и округу.

да се села: Пухово и Зеоке одвоје од општине зеочке, а село Тијање да се одвоји од општине дучаловачке, у срезу драгачевском, округа чачанског, па сва ова села да образују засебну општину под називом: „општинска тијањска."

да се села: Присјан и Камик, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине смрданске, у срезу нишавском, округа пиротског, и образују засебну општину под називом: „општина камичка."

да се села: Мојсиње, Станчићи, Гор. Трепча и Доња Трепча, која сада сачињавају у заједници једну општину „мојсињску" у срезу љубићском, округа рудничког, по жељи својих становника, раздвоје, па да села Мојсиње и Станчићи образују за себе општину мојсињску, а села Горња и Доња Трепча да образују за себе општину трепчанску у истом срезу и округу.

да се село Кнежевац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине боранске, у срезу гружанском, округа крагујевачког, и прида општини каменичкој у истом срезу и округу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 8. јануара, 1904. године у Београду.

ОРГАНИЗАЦИЈА БЕРЛИНСКИХ ЛОПОВА

Покушаји на живот, релативно су ретки у Берлину. Кад се у том односу упореди с другим престоницама, у Берлину има најмање тога. Али за то својина изложена је ту тим већој опасности, и што се тиче крађе Берлин заузима прво место. Лопови чине, тако рећи језгро професионалних зло-

намерника; остали се групишу око њих. Њихову организацију, по речима анонимног аутора „Свет преступника“ извели су у неколико познањски Јевреји. У почетку прошлог столећа, у тој пруској провинцији, постојао је читав сталеж лопова, који су живели искључиво од крађе, и који су у том занату васпитали и своју децу. Села и мали градови за њих нису били довољно згодне позорнице; они су предузимали лоповске походе у Берлин, Бреславу и Франкфурт на Мајни. Они су вршили крађу са проваљивањем и због тога су оперисали читавим дружинама; они су слали напред извиднице, за тим је цела дружина долазила у свом фургону, који је служио и за отправљање упљачканих ствари. Они су нарочито цветали између 1820 и 1830 године. 1840 год. настао је процес-monstre у Берлину против Левентала и његових другова: окривљених, већином Јевреја, било је до 520 људи, а број извршених крађа прелазио је 800. Сума украђеног новца износила је до 800,000 марака, а аката по тој парници било је на 2000 свезака.

У току времена ти су лопови увидели, да им је преко потребно растати се са провинцијом и настанити се у Берлину, где има много више згодних прилика и где је лакше сакрити оно што је украђено. Мало по мало, јеврјеског је елемента нестало и у данашње време велику већину берлинских злонамерника чине католици и протестанти. Али ако Јевреји и не чине више важан елеменат у лоповским делима, њихов уплив остао је сталан, и оставио је своје трагове у лоповском језику, који се састоји поглавито из изврнутих јеврејских речи, а тако исто и из израза позајмљених од Цигана.

Специјализација јесте једна од знатних црта нашега доба; у свакој професији, у сваком занату постоји подела рада. И лоповска индустрија следовала је тако исто тој општој тежњи, и већина берлинских лопова бирају себи коју било специјалну грану свога посла, и одступају од ње само у крајњем случају. Лопов, који краде из џепова, не бави се пљачком и обратно лопови који упадају у куће не бркају по туђим џеповима. И једни и други сматрају да је испод њиховог достојанства, да се упуштају у туђе послове и љутито одбијају од себе кад их за то криве. Бива да какав ухваћени опасни, ноћни лопов, окривљен за крађу преко дана у каквом магацину, љути се и одговара: — Господине полицијски чиновниче, вама је добро познато шта је мој посао и да се ја не занимам таквим ситницама. У том истом реду идеја професионални преступник, који је окривљен за суделовање у крађи, која је извршена врло невешто, енергично протестује: — Да сам ја ту суделовао, ја никад не бих тако глупо радио.

Несумњиво је, да су због таке поделе рада берлински преступници постали још опаснији. Стална практика веома изоштрава способности, које су преко потребне за успех у каквом било предузећу. Џепни лопови берлински чувени су са своје вештине. Они поглавито врше своје операције у гомили, на улици, као у позориштима, циркусима, на железницама и за своје жртве бирају поглавито странце или путнике из унутрашњости. Испитавши где се налази џеп помоћу лавог додира, они увлаче два средња прста и као пинцима ухвате оно што је унутра, и извлаче. У случају потребе они одрежу џеп оштрим ножем. Такав лопов обично не ради сам него с другима, који га крију, и којима он предаје украђене ствари. Међу њима има много жена и деце, које обучавају тој вештини. У полицијским извештајима примећује се, да нов манир жена како носе своје новчанике, веома олакшава крађу ових у гомили. Новацима се обично оставља лакши посао да пљачкају пијане и људе који спавају по клупама. Кад настане хладно време, онда се обично умножавају крађе капута по кафанама и другим јавним местима, а тако исто и у универзитетским слушаоницама. Кривци, који се брзо ухвате, ретко припадају професионалним лоповима; то су већином људи без рада или бив. студенти. Магазине експлоатише нарочита врста лопова, који обично раде по двоје. Женске које врше крађе такве врсте, привезују повелику кесу под хаљину, у коју трпају покрађене ствари, или их иглама утврђују испод хаљине.

Рубље са ужета краду нарочите специјалисте, који краду и по становима радника, који примају људе на преноћиште. Берлински лопов јесте вештак, који уме да рукује са најзаплетенијим оруђима. Цела категорија бракара занима се фабрикацијом вештачких кључева. Доста су честе и крађе с проваљивањем, помоћу вештачких кључева, у контоарима, магазинима и крчмама.

Има довољно и потребних помагача, који се издају као продавци готових хаљина, као трговци са старим оделом итд. Полиција је врло опрезна према њима, али јој врло ретко испада за руком да их улови. Они имају коресподената у провинцији, којима они шиљу украђену робу, и при том већином поштом.

У Берлину осим тога, као и у сваком великом трговинском центру, има и великих варалица сваке врсте. Тако исто Берлин је центар и оних који праве лажан новац. У средњу руку бива по десет процеса преко године против оних, који праве лажан новац. Али од оног доба, кад су 1880 године ухапсили два литографа, нема више случајева да се израђују државне хартије и банкноте. Циркулација лажне монете умањила се од 1886 год. Војска преступника као што се види не показује више велику снагу уображења ради изумевања нових начина преваре; начини су сви стари и човек се може само чудити, што се публика још једнако даје уловити на њих, поред све опрезности полиције. Обмане по залогама, или измамљивање новаца са обећањем женидбе и удаје, непрестано броје многобројне жртве. И увођење телефона послужило је операцијама варалица. Објаве по новинама тако исто служе обмањивању жртава, предлажући извесне услуге коме требају. Тако на пример трговац, који жели да учини банкротство, увек ће наћи књиговођу, који ће му извести лажне, али по изгледу оправне рачуне. Једна од берлинских беда јесу извесни агенти, који, тврдећи да се адвокати могу занимати само крупним стварима, обмањују ситну публику. Они измамљују веће или мање суме новаца под изговором да поткупе сведоке на и ниже судске чиновнике.

Увећава се и број лажних сведока, преступа против наравствености, нарочито деце по пристанку родитеља. Тако се исто увећава и број децоубистава и тровања зачедака, као и крађе које врше благајници и књиговође.

ЈЕДНО МЕЂУНАРОДНО УДРУЖЕЊЕ ВАРАЛИЦА

Римска полиција, ухапсила је у јесен прошле године, једну даму баварског порекла, госпођу Ларипиди, и њеног помоћника, Бразилијанца Емилија Оноре. Хапшење та два авантуриста изазвало је у Италији велику сензацију. Јелисавета Ларипиди, била је агенат великог међународног удружења за фабрикацију: медаља, крстова и диплома свих земаља и свих епоха.

Главни центар тога удружења јесте у Паризу, а његова су одељења у Мадриду, Берлину и у Њујорку. Оно је подигло радионице за фабрикацију ордена и др. и даје знатне поруџбине великим литографијама за дипломе разне врсте и разних типова. Јелисавета Ларипиди, као представница те вараличке компаније, посећивала је све главније земље у Европи и у Америци, и као што изгледа, она је вршила велике послове у Њујорку, Вашингтону, Бујнос-Ајресу и у Рио де Жанејро, свуд сејући ордене и збирајући богату жетву од банкнота. У Рио де Жанејро она се познала са својим помоћником Емилијем Оноре. Она је одмах познала у том интриганту корисног друга, и узела га је за свог секретара. Заједно с њим она је прошла по целој Европи, провела неколико месеци у Паризу и отишла у Рим.

У томе граду она је развила вештачку раскош и број њених жртава био је огроман. Она је пљачкала новац и лево и десно, и разметала се својим чувеним орденима „*Звезда Истока*“. Али Јелисавета Ларипиди, и удружење коме је она била преставник, нису се у својој радњи ограничавали само трговином с орденима; они су подизали и изложбе. Чим је стигла у Вечни Град, Ларипиди дозна, да су ту скоро биле две изложбе: у позоришту Адријана и у поликлиници. Она је обновила те изложбе на свој рачун, наштампала рекламе и објаве, и пустила по целој Италији и ван ње циркуларе, којима позива индустријалце да суделују у оглашеним изложбама. Излагачима су биле обећане златне и србрне медаље и дипломе, те их се било много накупило, и дипломе су биле веома обилно раздаване.

Али свему бива крај; обмана се увидела и полицијски комесар дође да ухапси г-ђу Ларипиди, што није било лака ствар. Дознавши зашто комесар долази, авантурискиња зграби са стола дугачак нож, и баци се њим на комесара, али ни успе да избегне удар а дотле је полицијским агентима и суседима испало за руком да раз-

оружају г-ђу Ларипиди, која се трзала и рикала као дивљи звер. Кад је на послетку увидела да је све то узалуд, она се стиша и рекне Емилију Онореу, кога су такође ухапсили! — Све је пропало.

Узбуђење, које је било изазвано открићем многобројних превара Јелисавете Ларипиди, било је напредно велико; јавно мњење приписивало је њој иницијативу многобројних крађа на јавним местима, које су извршене у многим градовима Италије. Најзад се проносио глас, да је и чувена г-ђа Ембер припадала том великом удружењу, чије су се гране ширила по целом свету. Ако је веровати гласовима, та је компанија фабриковала и вештачке процентне хартије и банкноте.

То исто удружење, пре четири године, почело је било своју радљивост у Бриселу; његов представник подигао је био велики дом, који је требао да служи за индустријске и трговинске изложбе, и фантастичке дипломе служиле су као награде за излагачо. Али бриселска полиција била је на опрезу услед жалби које су јој долазиле, и најпосле организаторима тих изложаба била је забрањена даља радња, и пошто су били сви странци, то их све протерају ван Белгије.

САХАЛИН

Пола века је већ прошло, од појаве Мртвога Дома, чувеног дела Достојевскога, у коме је тако живо, верно, а са тако много психолошког познавања изнет живот руских осуђеника у Сибиру.

За то време живот је претрпео свуда многе измене па и у казаматима. Чак ни место није оно. Сибир је нашао себи достојног заменика у острву Сахалину.

Све то побудило је знаменитог руског публицисту В. М. Дорошевича, да оде на Сахалин, и да пажљиво и савесно се упозна са садашњим животом руских казамата.

Благодарећи свом великом психолошком посматрачком дару, својој хладнокрвности и свом умешном и човечном опхођењу, он је успео да се приближи осуђеницима, да задобије њихово поверење и поштовање, и да уђе у њихов најинтимнији душевни живот, побуде и мотиве, и да упозна и најскривеније друштвене односе, уређења и законе робијашница.

Многи појави и карактери, који би изгледали тако неразумљиви, тамни и нелогични, необично су јасно и нешто расветљени.

Резултате својих проучавања и својих опажања, изнео је у једном низу необично живих и ефектних сцена, слика и портрета, израђених правом уметничком руком. Свака та сличица, епизода, раскрива нам унутаршњи живот тих бедника.

Писац нас је поштедео од свог личног резоновања, и као прави уметник само је сликао. А те слике тако речито говоре и тако много казују!

Због тога је појава „Сахалина" тако топло поздрављена не само од руске него и од стране стручне криминалне критике, која га поздравља као дело које може достојно стати напоредо са Мртвим Домом.

Ми ћемо читаоцима „Полицијског Гласника," донети из првог општег дела све оно, што је важније и што је потребно ради разумевања другог дела, у коме су поједини, специјални преступнички типови, са својим најистакнутијим преставницима.

Преводилац

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. саршени правник

Татарски мореуз. — Климат. — Природа. — Северни, средњи и јужни Сахалин. — Сахалински пут. — Острво. — Казамат.

Било је то шеснаестог априла.

Дувао је на махове хладни северозападни ветар, који је чисто кроз кости продирао, а пароброд се превретао с бока на бок.

Ја сам стајао на горњој палуби и загледао се у сурове, негостољубиве, и стеновите брегове, покривене још снегом, што су се откривали пред нама.

Први утисак је био неисказано тежак и мучан.

Изгледало је као какво чудовиште са храпавим леђима да се пружило, притајало и очекује лов.

Ено места где је пропала „Кострома," показује ми капетан.

Ја сиђох на доњу палубу. Око фењера промичу лица осуђеничка. Гледају, чисто се упијају очима у обале острва где ће проводити остатак живота.

Примедбе кратке и мрачне:

— Сахалин!

— Још зима!

— Чекај да видим!

Нема се шта видети. Све под снегом.

Колебање се појачава. Ми идемо Лаперузовим каналом.

Лево је — Криљонска кула светиља. Десно — кине и пенуше се валови покривајући „Камен Опасности." Напред се дижу масе леда. Ледене стене заклањају цео хоризонат.

Признати се мора, да то звони горком подсмевком.

Провести људе скоро око целог света. Показивати им тренутно крајичак земаљског раја — бујни и расцветани Цејлон, дати им прилике да бар мало, из далека виде Сингапур тај раскошни, тај дивни као из какве бајке врт, што се расцветао на полутару, дати им да се нагледају и надиве ретким и живописним обалама Јапоније при улазу у Нагасаки, од којих је тешко ока одвојити, — само ради тога да би их после свега тога довели ка стеновитим, суровим обалама покривеним снегом и ледом у половини априла, у предео, вихора, мећава и леда, — и рекли:

— Живите:

Сахалин.....

— „Около — вода, а у среди — беда!"

„Около море а у среди — горе!" — како га зову заточеници.

— Острво очајања. Острво бесправности. Мртво острово! — како га називају они који служе на Сахалину.

Острво — казамат.

Ако ви погледате на карту Азије, то ћете видети у десном углу нешто што заиста личи на чудовиште са разјапљеним чељустима, као да је спремно да прогута Мацмај, која лежи против њега.

И оштре и стрме литице угљених брегова, и кривудаве линије откривеног каменог угља — све то јасно казује, да се овде десила некад велика револуција.

Извијала се леђа чудовишта. Гигантским валима колебала се земља. Таласи су ишли са северо-истока на југо-запад.

Нису узалуд сахалински брегови тако слични на огромне замрле таласе, а долине, или „падови" како их овде по сибирски називају, опомињу на бездане што се међу таласима отварају за време урагана.

Ураган је прошао. Чудовиште се утајало, и само по некад задрхће мало — но где, где.

То је одљуд — острво.

Оно је одвојено од земље татарским мореузом, једним од најплаховитијих, најбујнијих, најћудљивијих, најнакоснијих мореуза на свету.

Мореузом, где се зими не може ни прст пред оком видети у снежној мећави, а лети, за вихорима долазе магле тако густе да се једва као у белом платну назире врх своје катарке.

Пловећи тим мореузом, дежурни официр спава у прекидима по четврт часа не склачећи се.

Овде за тишином наступа грозан вихор за пет, десет минута.

Потпуна тишина, — одједарад зафијуче — вади, а често и одсецај ленгере, и бежи на море, ако не желиш да те у парампарче разбије о стење.

Овде је море — издајица, а обала — не пријатељ, но крвник морнара.

Сахалин не воли да се заустављају на његовим отсечним и каменитим обалама. На целом западном прибрежју — ни једног пристаништа. Дно — равна и глатка плоча, на коју се не може прикачити никакав ленгер.

И колико је само пароброда отишло на дно и сахрањено у том мореузу!

Сахалин — сурови и хладни острв. Његове стеновите обале омива северна струја, која је у незапамћена времена пробила Татарски Канал.

Овде је сурова и љута зима. Недељама траје мећава, савија огромне снежне смрче, и до крова засипа домове.

Безрадосна зима, слична јесени.

Кратко, хладно и магловито лето.

И једино јесен личи чему.

Двадесетог маја ја сам приспео у Онор — удаљено насеље у среди острва, — а двадесет првог кад сам се пробудио изјутра, угледао сам јасно свеже и предивно зимско јутро.

За ноћ је снег нападао. Снежни покров за по метра дебљине покривао је све —

провоне и земљу, казамат и насеље. Снег се држао два дана и нестало га је тек 23. маја. Кто што се зове на Сахалину „климат".

Веругаска љеја чудовишта покривена су као накострешеним иглама четинарима.

Висока, отсечена и неприступна обала, по којој се кривудавим линијама обележавају жути слојеви глине, чађави угља, бели песчара. Негде се распознаје ріђа гвожђаних руда, а горе по попришни сиуда тајга[1].

Леје и смрче, огољене, без лишћа са страше од куда их погледаш, растеви поводе се на једну страну. Врхови смрча повили се по ветру, као дим на народорском димњаку. Као да та гигантска дрва, с пруженим рукама беже од те ужасне обале од тог суровог, хладног и немилосрдног мора и ветра.

Уђемо ли у дубину.

Мртва тишина. Једино што граље пукара под ногама. А ако се зауставље — ни једног звука. Ни птичије песме ни инска...

Постаје страшно, као у пустој цркви. Тутање сахалинске шуме, то је тишина остављеног, напуштеног храма у коме се никад неће чути појат молитве.

Дубље у тај крај вечитог ћутања. Кво већ и светлост не продире. Сиуда мрак. Изгледа као да огромни блобаб стоји на својих десетак стабала. То је ветар сметао прхоне смрча у једну огромну кацу, скрипо њихове граље и игле, пачинио маливан кров, по коме изгледа да се може ићи!

Даље! одавде.... Овде гушо.... Овде је тешко чак дрветима, овде болују чак ти гиганти. Њихова су стабла искривљена огромним гукама.

Ето вам слика природе северног Сахалина.

Пре двадесет и седам година, овуда су лутали само медведи и гиљаци, бедни и несретни дивљаци, који једва да су што умно или морално, одмакли од својих прађедова по стану.

Не верују гиљаци узалуд, да је и у медведа исто таква душа као и у Гиљака, и да после смрти иде ка „господару", Богу шуме, и да му се тужи на Гиљаке, а господар их суди као равне. Медвед је „окоњен гиљачком"! Верују они, и не сматрају да постоја каква разлика душевна између њих и медведа.

А сада су у том крају медведа и гиљака разбацана које где насеља. Бедна типична сахалинска насеља. Куће „ради права" начињене једино да би могли добити право на сељачки живот лежо остављене порушене и полуразрушене.

И онде ни звука. То вечито ћутање.

— Има ли живог човека?

У две три куће још живе, — остале пусте.

— Е, на како живите?

— Како је ту живот? Животаримо.

— Седите, сеђете ли што?

— Шта онде расте! Једино кромпир, па и то свакојако.

Живе мукло несесело, сваки забављен собом и својим мислима, с тугом очекујући, када ће се извршити рок насеља, да би са могли вратити „на материк" родну земљу.

[1]) Непродорна четинарска шума.

Даље, даље од тог мучног краја.

Чаитрајућу, звоне и одјекују прапорци на облучју ама. Тројка запрегнута малеким, крепким, чокастим, надрживим и брзим сахалинским коњићима, с брега на брег, из доли у до, носи нас дуж острва к југу.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

— Кад сам га ја упознао, нели се у једном записнику, могао је имати 55 год. али му смежкрано и многобројним, дубоким борама избраздано лице, давање изглед праве осамдесетогодишњака. Противно овом, његове сјајне, црне и пражне очи, могле су се мерити са очима младића у најбољим годинама. Висок, суновлан, мало тробљен, црномањаст, чела висока, носа мало повијена, носе проседе, — ето такав је изгледао *Владимир И...* један од најстаријих среских начелника у пензији, у времену кад се десно догађај који ћу описујем, и који је, као што ће се видети, у тесној вези са њим и његовим животом.

— Био је свакад и као такав живео је несма повучено, готово само за себе, у малој и прло живој варошици К..... Требало је да прође неколико месеци, па да се становници ове варошице навикну на свог новог сутрађанина, који једног дана изненада дође у њиховно место као изасланик контроле за преглед пређених рачуна, па по свршетку рада, остаде да стално живи међу њима. Од тога доба протекла је читава година дана, па ипак *полицајац*, како обично мештани називаху свога новог сутрађанина, остаде некако страи и врло мало познат становницима К.....ни. Већина од њих још га сматраху као госта, или у најбољем случају као државног чиновника, који је данас овде а сутра на противном крају Србије.

— Овоме је, поред повучености и озбиљности *полицајчете*, допринела у многоме, и његова равнодушност према свему, која је понекад прелазила у правн песимизам, с киме се, опет, никако нису могли измирити увек расположени и весели К..ни. При свем овом, *полицајца* су, с малим изузетком, сви поштовали, а по неки га се Бога ми и бојали.

— Бојазан ова, у осталом била је неоснована, јер полицајац за све време од кад живљаше у К.... не беше ником рекао једне једине прекорне речи, нити је ма с ким дошао у какав сукоб.

— Сем усамљених шетњи ван града и до гостионице у којој се хранио, и то увек за једним истим столом и на истом месту, Владимир нигде више није ишао, нити је уз пут, идући на стана у гостионицу, и обратно, ма где срешао. Стаповао је, међу тим, код једне старе и сироте жене, на самом уласку у варош.

— Тако исто не зна се, да је он, изузев газдариде од куће и келнера који га је послуживао, ма кога другог прво ословно, или се ма с киме у каквв дужи разговор упустио.

— Ако би га ко на улици или у кафани поздравио, отпоздрављао је увек учтиво, али он сам никог није хтео прво поздравити. Једини изузетак од овога био је при уласку у гостионицу када је, изгледа више механички но с намером, скидао шешир и нешто голословно до свога места у трпезарији, не гледајући при том ни у кога.

— Ни код саме куће није никог примао а и са газдарицом врло је мало говорио. Обично је сам седео у својој соби и редовно по нешто читао или писао. Једино отворење у К.... које се могло похвалити неким и чешћим разговором с њиме, био је синчић газдарицин, ђак основне школе, који је своје школске задатке редовно носио *господину* на преглед и за сваки одлично израђене задатак добијао је по 5 пара за посластице. По казивању овог малишана, *господин* је умео да прича много боље и лепше од његовог учитеља.

— *Чудан човек*, додавали би редовно мештани кад год би се повео говор о *полицајцу*. А они говори, нарочито о његовој чести, били су врло чести. Било је ту сваковрсних нагађања о њему и његовој прошлости.

— Док су једни тврдили да је човекомрзац по рођењу, а други да је и сушше убражен, дотле су трећи, опет били проналазили, не зна се откуд, да је он једни велики трешњик, кога сада свест гризе због разних, у току ранијег полицајског службовања, почињених ствари.

— И ако се, све ово, разуме се, говорило у најужем и најповерљивијем кругу, ипак, ваљда, није било ниједног детета у К.... коме они разговори нису били познати. При свем овом, за читаву годину дана ништа се не нађе да полицајцу ово сакопити и унита га: нма ли чега у истини.

— Неколико даномислених младића, махом хвалиша којима обилују све наше паланке, решавали су се, до душе, неколико пута да ово учине, па су једном приликом и разговор заподели о овој стварн пред *полицајцом*, али је само један његов оштар поглед био довољан па да на мах забуде и прн поласку на кашње, где је ово било, са најбољим страхопоштовањем поздраве *чудног човека*.

— У овом његовом погледу, управо, и лежала је сва његова сила и моћ. Било је у њему нечега тајанственог, нечег што у исти мах и привлачи и одбија, што назад продире и у саму душу. Многи од оних, који су имали прилике да се озбиљно суочетну са овим погледом, избегавали су дуго и дуго *полицајца*.....

* * *

— Било је то месеца новембра 18.. г. када сам, по потребн службе, премештен за среског начелника у К.... И ако ми је ово био већ трећи премештај у годину, ипак сам му се од срца радовао, само да бих се ослободио неколико партиских прнвака који су хтели пошто пото прнвалти срезом и свештте се политичким противницима на рачун полицске власти. Не могући у овоме успети, нарадили су код министра да ме премести и то са нарочитим трпумфом објавили по срезу. Да

би, наиме, што више использавали своје незнавалство, они бедници изишли су да ме испрате при полasку, најављујући том приликом своје жаљење за најдобрим капетаном, али у исто доба и подмигујући се мени на очигледа. Пресао сам о презрењем преко оволике покварености и из дубине душе зажалио за судбином полицијских чиновника, који су осуђени да вечито буду играчка њихова, па било то озго или одо. Не знам само, докле ће то тако ићи —

— — — — — — — — — — — —

— Има још једна ствар о којој би колико толико требало водити рачуна приликом честог премештања полицијских чиновника, а на коју, судећи по досадашњој пракси, нико и не обраћа пажњу. Мислим овим на женске полицијске чиновнике, који надаже по неколико премештаја преко године, с једног краја Србије на други, обично у невреме.

— Свака особа сама по себи непријатна је ствар, али кад се она још прља, што по кажу на врат на нос; када се болест деце и ружно време сматрају као са свим споредне, или како се то обично каже „привантне стварѣ“ премештеног чиновника, онда је, надам се, лако појмити, колико ови премештаји без стварне потребе, или боље рећи по *kefiy*, могу за службу одузвети чиновнике.

— У место израза „по потреби службе,“ ја мислим да би много правилније било кад би у званичним новинама стојало „на штету ради службе.“ бар за оне чиновнике који се премештају по „жељи чарише,“ без икакве призиде.

— Поред многобројних превара које нежењени полицијски чиновници имају над женљеним, једна од најважнијих је њихова могућност да честе премештаје у служби надраде без осетнијих тегоба. Ово, кажда, и јесте главни разлог што међу полицијским чиновницима има сразмерно највећи број нежењених људи. Припадајући и сам овом броју, био сам у могућности и овога пута, као и приликом раних 22 премештаја, да одмах, по пријему указа, предам дужност најстаријем писару и кренем се на ново опредељење. Оним сам, и против воље, убрзао колегу у К... са предајом дужности који, узгред буди речено, беше необично љут због премештаја из К...., пошто је тек пре 4 месеца дошао у ово место чак из трећег округа са болесном женом и 6-ро мале деце.

— Ово у толико пре што су мештани, како му се, бар чинило, били с њим потпуно задовољни. Доцније сам се већ уверио, да се ово колега могао само чинити, а да је у стварн премештен по захтеву једног кандидата за народног посланика, као човек *odjek mek* за изборну агитацију —

— Док је колега припремао све што треба за предају дужности прошло је 3—4 дана и ја сам то време употребио да се што боље известим о већинским грађанима у варошици и срезу. У ред оних грађана, мој претходник убрзао је и *Владимира* К...., старог, пензионисаног капетана, код кога је, вели, пре 15 год. био писар. (наставиће се)

КРЕНКЕБИЛ

— Анатол Франс —

Жером Кренкебил, пијаћар, ишаше кроз варош, терајући своја кола и вичући: Купуса, шпаргарепе, репе! А кад имађаше пука виканье: Вежи шпарге! јер је лук шпарга сиротињска. А, 20 октобра, у подне, кад силажаше из улице Молмартре, г-ђа Бејар, обућарка код *Анђела хранитеља*, изиђе из свог дућана и приступи к пијачарским колицима. Подижући с презрењем један венац лука:

— Ништа вам не вала лук, ако што венац?

— Петнаест су, газдарице. Нема болег.

— Петнаест су, три лоше главице?

И она баци венац у двоколице, са једним погледом недопадања.

Тада се појави жандарм 64 и рече Кренкебилу:

— Терајте.

Кренкебил, има педесет година, терање овако колица од јутра до мрака. Таква наредба учини му се законита и природна. Потпуно расположен да послуша ону наређивање на газдарицу да узме шта јој се допада.

— Треба још да одаберем, одговори опорно обућарка.

И стаде поново да пробира венце лука, потом задржа један, који јој се учини најленији и пређући га к својим недрима као што свеци, на иконама, држе на грудима победну палму.

— Даћу вам четвнаест су. Доста је. И то треба да одем да потражим новац у дућану, јер немам при себи.

И дражећи венац загрљен, она уђе у обућарницу куда једна муштерија, носећи дете беше ушла пре ње.

У том тренутку жандарм 64 рече по други пут Кренкебилу:

— Терајте!

— Чекам свој новац, одговори Кренкебил.

— Не велим вам ја да чекате ваш новац; ја вам велим да терате, одговори жандарм одлучно.

Међутим обућарка, у свом дућану пробаше плаве ципеле једном детету од осамнаест месеци, које досађивање своје мајке. А пренее лукове главице почиваху на тегли.

За једно пола века од како терање своја колица улицама, Кренкебил беше научио поштовати се представницима власти. Но овог пута он се налажаше у једном особитом положају, између дужности и права. Он немаше законског духа. Он не разумеде да га ужасиње једног индивидуалног права не ослобађање испуњења једне друштвене дужности. Он оцени сувише своје право да прими четвнаест су, и не одлажа се довољно своју дужности да тера своја колица напред и то једнако напред. Он остаде.

По трећи пут му жандарм 64, мирно и без љутње, издаде наредбу да се крене. Противно пређнику Монтаусјену, који само пређаше а никад не бејаше строг, жандарм 64 јесте уздржљив у опомени а брз да достави. Такав је његов карактер. Ма да је мало претворан, он је извртан служитељ и одан војник. Храброст једнога лава и кротост једног детета. Он је знао само на своју дужност.

— Ви дакле не чујете кад вам кажем да терате?

Кренкебил имађаше један и сувише јак разлог у његовим речима да остане на месту, да би га сматрао за недовољан. Он се испреси просто и без вештине:

— За име божје! та кажем вам да чекам свој новац.

Жандарм 64 задовољи се да рече:

— Хоћете ли да вам ств.... кривицу? Ако хоћете, имате само да кажете.

Чувши ове речи, Кренкебил склопе раменима и погледа жандарма једним тужним погледом, који назад управи к небу. А тај поглед говораше:

— Бог нека ми буде на помоћи? Зар ја омаловажавам законе? Зар ја не водим рачуна о расписима и наредбама, које се односе на моје занимање. У нет часова изјутра ја бејах на Хасама. Има седам часова како ми бриде руке терајући колица и вичући: Купуса, шпаргарепе, репе! Претурио сам шесет година. Умеран сам. А ви ме питате да ли ја држем ирну заставу буше. Ви се са мном ругате и ваша је струка смрепа.

Било да му је пораз овог погледа умакао, било да да не наће разлога за непослушност, жандарм заштта кратким и суровим гласом да ли је разумео.

А баш у том тренутку беше крајња закрченост од кола у улици Монмартре. Фијакери, обична кола, двоколице, преносна кола, омнибуси, притешњени једни од других, нагледаху неравнодушно састављени и скупљени. А врх дрвљуће непокретности дизаху се псовке и узвици.

Кочијаши и касапски момци чашћаху се из далека и на тешке узајамним упрекама, а кондуктери са омнибуса, посматрајући Кренкебила као узрок ове тишине, називаху га „пијаним луцем.“

Међутим се на тротоару љубопитљиви искупљаху, пижљени на свађу. А жандарм, виђени где мотре на њ, мишљаше сада само како ће показати своју ауторитет.

— Добро, рећи ће.

И он извади из џепа прљав бележник и врло кратку оловчицу.

Кренкебил следоваше његову мисао и покораваше се једној унутрашњој сили. У осталом беше му сада немогуће кренути напред или назад. Точак од његових двоколица беше несрећно запао у точак од кола једнога млекара.

Он повика, чупајући себи косу под качетом:

Али, кажем вам да чекам свој новац! Није ли то несрећа! Сто му мука! О, боже мој!

Овим речима, које иначе изражаваху мање бупе него очајања, жандарм се наће увређен. И пако за њега свака увреда облачаше традиционалну форму, редовну, освећену, ритуелну и тако рећи литургијску. „Смрт крављама!“ то он у тој форми спонтано прими и створи у своме уху реч овога преступника.

— Ах! ви сте рекли: „Смрт кранама!“ Добро. Хајде напред!

Кренкебал, у крајњој пренеражености и скрушености, зададе својим великим сунцем опљеним очима, жандарма 64 на разбојнизм гласом, који му час долажаше на грла а час опет са дна душе, поника, скршених руку на својој плаиој блузи:

— Ја сам рекао: „Сврт крањама?“ Ја?.... Ох!

Ово хапшење би примљено са смехом од стране трговаких калеи и шегрта. Оно задовољавање увукс, који све људске гомиле имају према сраамним и страшним призорима. Но, проквречивши себи пут кроз свегиину, један страиац прао жалостан, прио обучен и са цилиндером на глави, приђе жандарму и рече му врло тихо и прао одушно, писким гласом:

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Као окружни благајник, ја при исплаћају плате, морам наплаћивати и проценат за удовички фонд, а код новоностављених чиновника још и једномесечну плату.

Ово опога рада се често спорим са Управом Фондова, на такав случај имам и сада.

На ime, пре два месеца добио је један спрски правник за писара начелства, и ја, по тражењу Управе Фондова, узмем од њега прилежницу, и пошљем Управи да би се по тиме расправило питање: мора ли он плаћати улог или не.

Управа Фондова не прима ово прилежно писмо за исправно зато, што у њему, поред осталога, дотични свештеник вели и ово: „ја у ово време ниje нофеи протокол крштених,“ већ га одмах за просто уверење онога свештеника о једиомс фактуј, који постоји, на ime, да овај ниje уведен у књиге крштених, на сала тражи нове доказе о годишњој старости.

Писар овај опет, сталио тврди: да је овакво уверење поткуи доказ о истоини годишњој старости, и буди се што му ја, но постојећима правилима, задржавам плату.

Да бих знао: како да се управљам у овоме случају, ја молим уредништво, да оно изволи изнети своје мишљење по овоме.

Крштеница ова, коју је изво дотични свештеник, гласи овако:

„Н. Н. син Н. Н. трговце из Н. рођен је овде у ..... 15 јуна 1867 године од родитеља ..... а крштен је и св. мирон помазан по обредима православне источне цркве 20. јуна 1867 год. у овд. црквн храма св. Илије. од потписаног.

Кум му је био ова крштену Н. Н. чиновник.

Ова крштеница излаже се у овом облику за то, што ресене године ниje било правилних књига.“

— На ово питање одговарамо:

Од уставове пријемних књига о рођеним, јенини су дошли о годишњој старости њихов на оних књига, која по уредби од 5. фебруара 1857 године, имају важност јавних исправа.

То се види и из т. 5. чл. 38. закона о црквеним властима источне православне цркве у Краљевини Србији.

Према томе, уверења, што их издају свештеници о годишњој старости по своме личном сазнању и уверењу, а не на основи књига рођених, не могу имати оне доказне вредности, које је дата изложима на књига, учињеним у прописној форми.

На основа разлога, и уверење, о коме је реч у овом конкретном случају, никако се не може изједначити са изводом из књига рођених, него се има узети као уверење приватне личности о једном факту, који је њој познат, и ако је ово издато од стране дотичног свештеника.

Управа Фондова, дакле, има права што тражи друге доказе, који би могли да утврде године старости поменутог писара, а и он би сам требао да се постара, да школском сведочбом, једном наплаћеном и т. сл. потврди неповратност својих навода и поменуте сведоџбе дотичног свештеника.

II.

„У срезовима: јабланичком и пчињачком, има доста дошлака утрине, и држава је ту насељавала: Црногорце, Херцеговце и Крнзоречане.

Многи од њих остали су стално да борave у Србији, многи су се, пак, враћали натраг или одлазили у друге крајеве Србије, а земљиште који су ии дата рада насеља, продавали другима.

Тако је и Мане И. продао прошле године свое земљиште, које му је држава дала рада насеља, на отишао из опога округа.

После неколико месеци он се враћа натраг, и захтева опет ово исто земљиште, што је продао, и како је баш тада настајало време зарођењу, он га пооро и засеио житом.

Купац овога имања — сеоски из суседног села, — старосеоцнан — дошао општинској власти и тужи Мила за заузеће.

Моли се уредништво за обавештење: је ли општински суд надлежан за изнађај и суђење ове ствари, и како ће окончавати спор — као кривичну или грађанску ствар?“

— На ово питање одговарамо:

У овоме случају не може бити самопашћа, јер се Миле вратио на имање, које му је дато од државе на уживање, те га он није могао ни отуђити, на по томе ни купац није могао ући у господарство истог.

Ако се но би утврдила превара у овоме уговору о куповини и продаји, онда би онде био један обичан грађански спор, чија би предност нпала за определи надлежност суда.

III.

„Један одговорни рачуноиолагач о општинској храни у нашем срезу, налаз је за општинског новца знатну количину храме без надлежног одобрења, већ онако на своју руку.

Ову храиу он пошаљје ако готовину у кошу, јер као што реноз, нема надлежног одобрења за пдавање, а жебутим, те готовине нема у кошу.

Да ли је он за ово одговоран?“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 23. закона о општинским кошевима, и правилима за извршење овога закона, позивање на општинских кошева дозвољавају општински одбори и Министар народне привреде.

Према томе, где год ово дозволе нема, онда је овај плаћак незаконит, и одбор општински, дајући за ово, треба да поступи по чл. 17. поменутога закона, како би се са одговорним лицем поступало по прописима чл. 18. истог закона.

Према овима, који упропашћују општинску храну, не сматрајући ничиј ове установе, треба поступати свом строгошћу законском, и сваки грађанин, који сазна за повређивање одговорних лица, треба о овоме да извештава власт, како би се за рана стало на пут неславностима појединаца.

IV.

„У прошлој години, један од служитеља конзулата једне државе, учинио је две три крађе, за које би га требало потпуно казнити.

Начелник окружни иије га хтео казнити, и ако су кривице истражни утуфење, него је ствар остајала нерешена.

Управо она није формално приведена крају у начелству, а шта је даље радио начелник, ја не знам.

Тек поводом овога пастало је питање код влаДег особља, да ли би овај у опште и могао бити казнен од стране начелства, пад је т. 23. полицијске уредбе стоја: да „ове, који конзулатима или пословништва страних двораза припадоше, као и страни пуриров и татари, не ће наше власти к себи позивати и на њину узнати, него ће ове преступљења (испуне) таквих лица саме бећ њих изјављивати, и после их шиом иопечитељству унутрашњих дела на даља поступак подносити?“

Моли се уредништво за потребно обавештење.

— На ово питање одговарамо:

Истина, т. 23. полицијске уредбе говори онако, како је напред изложено, али ова одредба изгубила је своју важност, јер су у основи измењене правиле, под којима је она створена.

Тако, кад је законодавац доносно ову уредбу, он је морао водити рачуна о правима и повластицама страних подапика у опште, као и о праву конзулске јурисдикције и заштите, па је према томе и ограничио права наших власти.

Бечанским уговором признато је Србији независност, а чл. XXXVII истог уговора и право, да ова неђусобним уговорима са извесним државама, на основи реципрокитета (узајамности), замени сва права и право конзулске јурисдикције и заштите, другим погодбама.

По овоме праву, Србија је закључила уговоре са свима скоро државама, на основи највећих повлашћених држава, и по тим уговорима, право суђења сада припада српским властима и за стране подапике, за кривице које учине на територији нашој, као што другим државама, опет, признала право суђења нашим подапицима за кривице, које учине на њиној територији.

Право конзулске јурисдикције и заштите (канал), у Србији не постоји више, и по томе за све кривице, што их учине под нас страни подапици, надлежне су за суђење наше власти.

Ово пред ове пишу и према саслушаним страних конзулата, на чак и према самоме чиновништву оних, јер они, као трговински представници својих држава, немају екстериторијално право, поито они као просте чиновника суседних држава за трговачке послове не престављају суверенитет своје државе, нити се о

пређа тиме, што би наше власти примењивале, према њима, законе наше земље за правилне моје учење.

Али и ако Србија као независна држава, има ова права, ипак су власти дужне, да у појединим случајевима поступају врло пажљиво и смотрено, како не би непредне пријатељство са дотичним државама, много пута за врло познате и ситне ствари.

Та ће се бојазан, опет, увек избећи, код свију случај, где ће власт мисли да је чиновништво или више особе консулата прекорачило границе својих права, сваштити своју виши власти, која ће оценити и наредити: треба ли што предузимати или не, нарочито у неузупине делима.

Права посланика страних дворова, каријере, са свим су другчија, као о томе ћемо говорити други пут.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Душан Поповић, бив. осуђеник, родом из Буковара у Аустро-Угарској, по пресуди квартa санџачког Бр. 11.825, прогнат је из земље у Аустро-Угарску 30. децембра пр. год. Душан

има 45 год., расте је средњег, лепог изгледа, у браку је, има дугу смеђу браду, браонкасте пегавине. Познаје се све власти, да на прелазу опет у Србију обрате нарочиту пажњу. У овом броју дописано и слику Душанову.

ТРАЖИ СЕ

Илију Веселиновића, бив. осуђеника, окривљеног због опасне праће, тражи као сведок пресуђења суд истог Бр. 29.854. Илија има 29 год., средњег је раста, у лицу смеђ. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 38.527.

Ранка Марковића, Цигањка, окривљеног због праће, тражи начелник среза прокупачког актом. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом среском начелнику или Управи града Београда с позивом на акт Бр. 38.433.

Ристу Богдановића, звапог „Шего“, сиктиницу, окривљеног због праће, тражи начелник среза посавско-тамнавског депешом Бр. 95. Он је средњег раста, очију плавих, брковa плавих, у оделу је пиљавином, на глави носи шајкачу а на погама опанке. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом среском начелнику или Управи града Београда с позивом на акт Бр. 608.

ПОТЕРЕ

Живану Сретеновићу, трговцу из Михаиловца, среза смедеревског, управљене су, ноћу између 19—20 пр. м-ца, 11 комада свиња, разне величине и доба старости. Познаје се све полицијске власти на живо тражење за лоповима и покрађом. Акт Управе града Београда Бр. 38.618.

Обрад Ранковић, из Барошевца, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза подунавског, ноћу између 27—28 пр. м-ца разбио је зид на среском затвору у Лазаревцу и побегао са гвозденим на погама. Бегунац има 33 год., средњег је стаса, сув, плав, у оделу је сукненом. Начелник среза депешом Бр. 12973 моли све полицијске власти, да бегунца у своме домаћинама пажљиво потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 39.001.

Ранко Марковић, Цигањин чергаш, из Горње Љубовиње, оптужен је под начел. среског у Љубовиња, због извршене праће крађе коња. Он у Љубовиња, због извршене праће коња. Он има 46 год., раста је средњег, сиђе, образа пуних. Познаје се све власти, да Ранка живо потраже и нађеног спроведу начелнику среског у Љубовиња, с позивом на Бр. 9630. УБр. 38453.

Ђорђе Маринковић, слуга под т. Вас Марковића, књигопође чиновничке задруге, побегао је своме господару и побегао је познавши

где. Познаје се све полицијске власти, да Ђорђа живо потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 38.872.

Сима Бодиновић, аустро-угарски поданик бегунац, извршио је убиство са раз дничитом у Загребу, но извршеном делу побегао је по мишљењу аустро-угарских власти у Србију. Познавши се све полицијске власти, да на овог заповеда обрате пажњу и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 625.

Анђелку Јовановићу, машинисту српског бродарског друштва, исповести крађљивац на отвореном огњиштву украо је двоје панталоне: једне црне салонске, а друге плаве, једни црни прслук и једне жуте рукавице. Скреће се пажња свима полицијским властима на ову покрађу; у случају проналаска крађљивца треба спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 37.934.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

ПОЛИЦИЈСКИ ПОТСЕТНИК

за жандарме и остале полицијске органе

од Душана Ђ. Алимпића
члана Управе града Београда

Цена 1 динар

Београд, штампарија Свет. Николића, Обилићев венац бр. 2. 1904 г. Има 204 стране мале осмине, у меком је повезу

Ових дана, изашла је из штампе књига под горњим натписом, која је као својом садржином, тако и интересантним расподелом материјал, привукла пажњу стручњака. Она је књига новина у нашој полицијској књижевности, за то ћемо о њој проговорити, у намери да јој прибавимо што већи број читалаца.

Она је књига намењена у првом реду вежбању жандарма у полицијској служби а поред тога од неоцењене је практичне користи за све административне службенике и грађане у оним местима, који са властима имају свакодневних односа. Садржина књиге подељена је у три дела: општи посебни и додатак.

У општем делу изложени су главни појмови о полицији и њеном задатку; даље о подели земље у погледу административном и о правима и дужностима жандарма као полицијских органа. Нарочита пажња обраћена је на њихове односе према грађанству и њихово владање и поимање у опште. У посебном делу прикупљен је сав материјал, који је среће лексикографски, што баш и чини да је књига од неоцењене практичне користи, јер је врло лако наћи предмет, који је у датом случају потребан. У додатку скупљене су многе практичне стварн: означење улица и њихове границе, подела Београда у полицајском погледу, власништва конзулата, државна надлештва и хотели у Београду.

Сваки је човек нарочи брижљиво и стручњачки; а и само ће писац, који је познат као добар и искусан дугогодишњим службама, дати нам најбоље странице о доброти књижице и о погодности њених података.

Препоручујући најтоплије овај Потсетник нашим читаоцима, ми се надамо, да у брзом времену неће бити без њега ни један полицијски службеник, ни један општински суд и његови чланови и да ће постати неразлучни друг и саветник сваког опог, који буде имао ма какве посла са њима.

В. М.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 2. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 17. ЈАНУАРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уреднитву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, лекарима, окитинским хоспарима и осталим звањичницима у свему, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџарима годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, пу они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно жандармских одреда. Надничарима у свему 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, — решено је:

да се заселак Белановица, који постоји у атару села Калањевца, у срезу качерском, округа рудничког, по изјављеној жељи његових становника, прогласи за варошицу под истим називом „Белановица,“ с тим, да ова нова варошица остане и даље у саставу седиште општине калањевачке, у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. јануара 1904. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу трећег одељка чл. 4. закона о административној подели Краљевине Србије, — решено је:

да се село Речица, које само за себе сачињава општину речаничку, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од среза крајинског, и придода срезу неготинском, истог округа.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. јануара 1904. године у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редовни сазив за 1903. год., које гласи:

да се села: Лозница и Угљарево, која су припадала општини стубаленој, у срезу гружанском, округа крагујевачког, одвоје од исте општине и придалу општини жубоетинској у срезу трстеничком, округа крушевачког,

да се села: Балановац и Грезна, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине васиљске, у срезу заглавском, округа тимочког, и образују засебну општину под називом „општина балановачка“,

да се села: Лозница, Веселиновац и Словац са засеоком Стошићем, која припадају општини дуњавачкој, у срезу и округу ваљевском, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине луканачке и у заједници образују за себе општину „лозничку“ у истом срезу и округу,

да се села: Рамаћа, Угљаревац, Добрача, Вел. Шеш и Мала Врбица, која сада у заједници сачињавају општину рамаћеску, у срезу гружанском, округа крагујевачког, по изјављеној жељи њихових становника, раздвоје, па села Рамаћа и Угљаревац да образују за себе општину „рамаћеску“, а село Добрача, да образује за себе општину „добрачку“, а села: Вел. Шеш и Мала Врбица образују за себе општину „вел. шешеску“ у истом срезу и округу.

да се село Вождовац, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине бабеначке, у срезу посавском, округа београдског, и образује за себе општину вождовачку, у истом срезу и округу,

да се села: Гор. Нерадовац, Павловац, Рибиште, Строшсо, Давидовац и Д. Вртогош, која сада у заједници сачињавају једну општину д. нерадовачку у срезу ичињском, округа врањског, по изјављеној жељи њихових становника, раздвоје на села: Гор. Нерадовац, Д. Нерадовац, Павловац, Рибиште и Строшсо да образују за себе општину доњо нерадовачку, и села: Давидовац и Д. Вртогош, да образују за себе општину давидовачку, у истом срезу и округу,

да се село Вашиновац, које припада општини орешковачкој, у срезу млавском, округа пожаревачког, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине орешковачке, и образује за себе општину вашиновачку у истом срезу и округу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 15. јануара, 1904. године у Београду.

РАСПИС
свима окружним начелствима

Из многих жалби на полицијске чиновнике и достава противу њих управљених, видео сам поред осталог и то: да су многи полицијски чиновници одвећ једноставни у опхођењу и дружењу са грађанством и да не пазе довољно на своје држање.

Тако многи полицијски чиновници имају свој известан круг људи с којима се састају и опходе у приватном животу, избегавајући, чешће пута нарочито, остале грађане а особито оне, који друкче политички мисле.

Овако понашање и поступање полицијских чиновника а нарочито старешина надлештана чини, те остали грађани, с којима никако или ретко у додир долазе, неповерљиво и сумњиво гледају на полицијске органе и рђаво коментаришу те држање полицијских органа само са извесним личностима. Услед тога, пак, ово одстрањено грађанство чак и у случају потребе избегава своју полицијску власт и обраћа се старијим властима за оно за што треба њој да се обраћа.

С тога у интересу саме службе а и угледа полицијских органа желим и захтевам, да полицијски чиновници а нарочито старешине, без обзира на њихове личне погледе и расположења, уједе своје опхођење са свима грађанима подједнако, јер ће то допринети и самој служби; а тим ће се сузбијати и мишљење као да полиција служи само једном извесном делу грађана. Тако опхођење удружено с достојанством и правичношћу појачаваће веру грађана у полицијску власт и помагаће њихово у њену раду.

Саопштавајући вам ово, господине начелниче, очекујем од свих полицијских органа да воде строга рачуна о кретању и опхођењу своме с грађанством и у приватном животу и у служби; а од вас се надам, да ћете сваки рад и кретање противно овим погледима енергично одмах сузбити, где треба и казнити а мене одмах о сваком случају известити.

О пријему ове наредбе начелство известиће ме, а исту ће у препису доставити среским начелницима.

ПБр. 620.
6. јануара 1904. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

§ 15. И 16. ПОЛИЦИСКЕ УРЕДБЕ

Под горњим насловом, ми смо у 51. броју нашега листа објективно оцењавали чланак на 49-ог броја „Гласа," у коме је ово питање расправљано, и нашли: да је оно у „Гласу" погрешно расправљено.

Држећи се строго саме ствари, ми смо били далеко од тога да разбирамо: ко је писао онај чланак у „Гласу," а још мање нам је била намера да кога вређамо.

Према оваком нашем држању, све што смо могли очекивати могло је бити то, да наши напади обезнаже разлозима, и то наравно, у свесним увредним и пристојном тону, каква би једино и смео да се срета у листу, који присваја себи право да се убраја у озбиљне и стручне листове, и коме на челу стоје као власник и уредник два правника, — два човека са угледном положајима у друштву.

Ово смо, велимо, једино могли очекивати.

Међутим, на наше големо изненађење, ми смо у 51. броју „Гласа" нападнути тако безочно, тако јетко, а тоном тако мало пробраним, да ми ево још стојимо пред питањем: да ли је то све било под власништвом и уредништвом људи онако крупних титула, или смо ми у некој забуни.

Али, на жалост, све је то јава, и ми се питамо: треба ли у опште одговарати на оне грдње, које су просуте и против самога листа, потписујући све оно у њему, што је штампано у рубрици „Поуке и обавештења, а не изношени за то доказе.

Кад би хтели да се идентификујемо са уредништвом „Гласа," кад би се спустили и набарали тако као оно, онда би и ми могли одмерити мером, којом смо изазвани.

Али, како ми високо ценимо углед нашега листа, и како нам образовање не дозвољава, да начелна питања сводимо на степен личне лађарске грубе, то ћемо ми са наше стране прећи преко оних испада равнодушно.

Ми ћемо у одбрану нашега листа изнети само то, да су „Поуке" не само тачне и сообразне законима, него су, може се рећи, академске расправе своје врсте.

Ми жељно чекамо, да нам уредништво „Гласа" разлозима утврди ма и једну погрешку, коју је у тој рубрици учинила.

Специјално пак за овај случај о § 15. и 16. полицијске уредбе, о коме смо писали чланак у 51. броју нашега листа. ми поново тврдимо, да је право на нашој страни.

Поред опога, што смо у потврду свога гледишта навели у моменутом чланку, ми ћемо ево и сада изнети мишљење Државног Савета, које се потпуно поклапа са оним, што смо ми доказивали.

Ево, дакле, шта је рекао Државни Савет, у коме седе правнички ауторитети као што су: г.г. Радовић, Гершић, Петковић и Миловановић, на пројект закона о измени и допуни „полицијске уредбе," којим је, између осталога, предложено, да се § 17 полицијске уредбе укине:

„§ 17 по предлогу се укида. Ова одредба поред §§ 15. и 16. полицијске уредбе, ни до сада није важила, јер пресуде по иступним делима расматра само прво претпостављена власт, и њена је одлука извршна."

Ето, овако вели Савет у акту своме, од 2. децембра ове године Бр. 7952, упућеном г. Министру унутрашњих дела.

Од интереса је да напоменемо, да Државни Савет вели, како ова одредба није ни до сада важила и како је у предлогу стајало само ово: „§ 17 укида се," те је јасно као дан, да и он, као и ми, сматра, да је њој било места само дотле, докле је стајао § 16 са својим *правобитним* текстом, а да после његове измене није ни њој било места.

Ми ево рекосмо своју последњу реч по овоме, изјављујући, уједно, да се никад више нећемо осврати на ово, што се у „Гласу" буде рекло о нашем листу, ако се, наравно, то каже тоном, којим је писан чланак о коме говоримо.

ДЕШИФРИРАЊЕ

1. У опште

Ово што ћемо овде рећи о разрешавању тајних рукописа, мораће, према приликама саме ствари, бити у врло скромним границама, јер ма и у нама исправно упутство о дешифрирању испуниле би једну читаву књижетину. Дакле ма да се овде неће моћи казати ништа опширније и исцрпније о том питању, ипак смо решили да стварбар у толико расветлимо, у колико ће то у обичајним случајевима бити потребно иследнику. У целом овом питању о дешифрирању морање се чинити нека разлика: у општим шифрованима, каква се употребљавају у дипломатским и општим војничким круговима, и општим шифрованима, каква употребљавају приватна лица за обавезне и необавезне циљеве. Шифре, које се употребљавају у првом циљу ради очувања неке велике државне тајне, и ради сачињавања војничких вести и саопштења сачињавају један више или мање уметнички састављен склоп, који непосвећени могу у врло ретким приликама разрешити. За такав посао потребна је нарочита извештеност, нарочита спрема и особита срећа: не подсе ли се она тре момената. добро шифрована дешена остаће неразрешена.

Саопштења, пак, која су просто шифрована може разрешити сваки човек ко има само стрпљења, решности, мало спреме и среће. Такве шифре биће предмет нашег претресања. Шта је пак шифровано невештачки, а шта просто, то није лако казати, пошто између дешење шифровање у разним системима, на разним језицима, па до саопштења, код кога су просто испремештана слова. може бити толики број разних тајних писмена, да се не може учинити подела између оних, које је лако, и оних које је тешко разумети. Ту нам ваља додати, да је тешкоћа врло субјективна: неизвежбаному, неиметту човеку не добар дешерер у министарству спољних послова или у Генералштабу за кратко време и с потпуном неуздањношћу прочитати врло компликовану шифру.

Није нам ваљда потребно доказивати, да за иследника мора бити од врло велике важности све што је шифровано, а нарочито у криминалним стварима. Јер кад код неког злочинца нађемо нешто шифровано или добијемо нешто што је он шифровао, значи да се хоће нешто да скрије. Неће ли нам, пак, за руком, да разрешимо нешто што је шифровано, онда у вези са приликама прозиремо у свако јасније него што смо то могли постићи другим истрагама и многобројним саслушањима. Међутим, шифроване ствари појављују се у истрази много чешће но што ми то обично мислимо; потребно је да се траже и трага, и ко се потруди да прегледа хартије, прибележење, писма и цедуљице ухапшеног лица и истраži их по свима шпагонима, шавовима и наборима у одећу окривљеног, наћи ће везицу поличину саопштења, на којима ће увидети, кад их тачније осмотри, да су шифрована. Тада ће изгледати као шифровано и много привидно бесмислено писмо, многи „конвузни" запис, много „индиферентно" шарабатање, што се све пре сматрало као без вредности. Је ли пак у каквој истрази нађено нешто шифровано, та ће истрага баш услед тога добити сасвим друкчији изглед, мораће још се бар придати више значаја, но што га је дотле имала. Наравно да је могућно, да се једна истрага ни за тачицу не измени, ма били разрешени читави пакети шифрованих саопштења, који су нађени код окривљеног, али то се не сме никад унапред схватати. Правилно је над се сматра: да у стварн мора бити нешто наше, но што изгледа, кад је нађено нешто шифровано. Рецимо да је реч само о поврћа какна сребрна сахата а лопов је имао код себе шифрована саопштења, моћи ће се бар закључити, да је то каква препреден члан неке неке тоновске дружине итд.

Ваља се држати начела: шифроване се мора дешифровати. бар покушати да се то учини. Како ће се то чинити, друга је ствар. Да ли је неко саопштење шифровано просто или тешко, не може се за први мах готово никад разликовати. Има метода шифровања, који у први мах изгледају врло компликована (кад се н. пр. употреби тако звана покална шифра, у којој се види само један бескрајан низ вокала) и који ипак баш тешко решити. Али тако исто, једно саопштење може изгледати тако, као да је на најпростија начин пермутирано, докле га можда ни најизвежбанији дешифрер не може разрешити. Према томе иследнику не остаје ништа друго, но да код сваког шифрованог саопштења, које му падне шака, најпре сам учини покушај да га разреши: за тај циљ може се послужити овим скромним упутствима, што их овде доносимо, или — ако има амбиција за већи рад и за то потребну спрему — окружиће се књигама, које се искључиво баве вештином дешифровања. Проучавање шифровања само је по себи за иследника врло поучно, јер се на разлика науке о њему може прочутити метод, који данас употребљавају наше варалице. Сама ствар

је веома дангубила. Шифром су се служили још Грци и Римљани, и у средњем веку, особито пак од 15 столећа, употребљавана је она врло много „Manuscript Italien“ 1593. из народне париске библиотеке садржи, на пример, на странии 438—446 фрагменте „Diario de Cicco Simonetta“ секретара и саветника прва три-ју војвода милапских династије Сфорца, у коме су Regule ad extrahendum litteras zifferatas sine exemplo“ 1474.). Упоредо у оцште веома интересени натпис П. М. Перета „Les Règles de Cicco Simonetta pour le Déchiffrement des écritures secrètes“[1]. Доцније су већ изишле потпуни системи тајног писања[2] а данас већ имамо читав низ уџбеника, који су створили формалну дисциплину[3].

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. српски правник

(НАСТАВАК) 2

— Ево овде су убили из пушке Казеева, једног од убица породице Арцимовича, — показује вам кочијаш. — Овде је мељава затрпала жену и дете... Овуда сам однмао возио доктора, скидали насељеника с дрвета... Обесио се... Ту су лане заклали насељеника Лаврова...

Обичан сахалински пут. Слика природе мења се. Безнадежна северна сахалинска сирча и јела уступају место веселој и дружељубивој јасиатој гори, која се већ почела облачити у своје нежно, меко и мирисно руво. По где где среш се не високи Кедар. Местимице се забеле брезове шумице. Брезе још нису пупуљале, али њихова стабла изгледају тако весело, радосно и чисто после суровог мрког зеленила четинара.

Ика вита и тужна надиела се над пречицом, као да хоће што да разгледа у њеним бистрим таласима. По јаругама још лежи снег, а по брежуљцима на пригревици, већ се разбио лопух.

И брда нису више онако стрма, долине су шире. Нису то више литице, нити огромне бездне већ равнине богате простором.

А насеља се сретају све крупнија и крупнија, велика колико богато село. И све чешће се чује на питање — „како живите?“ — одговор:

— Живимо некако, само је лето бестраса кратко.

Путем се сретају волови запрегнути у плуг. У сваком насељу нађи ћете по два три и често и више имућних домаћина.

То је Тимовски округ — слика средњег Сахалина.

Даље настаје тундра, — „трунда“ како је називају сахалинци.

Течкони тону, једва се окрећу у трестиној маси. Кочијаш сазиан и иде поред кола, да би олакшао коњима. Једва се мичемо. Од коња се диже пара.

Мирише врес (вресак). Од његовог зачињног мириса, сличног мирису кипариса почиње глава да боли. Сва тундра покривена је његовим пребним жбуновима, као да се запекла крв.

Тундра и Тајга. И никова ни звука, осим што летећи кључа или пукавица кука у даљини.

Туга дубока и бескрајна обузима душу. Све наоколо дише печим безнађежним.

И неверица се чини, да нма тамо негде у свету Италија, плаво небо, жарко сунце, да постоје на свету смех и песма... И све што се њима пређе, — све то чини се тако далеким, као да се дешавало тамо негде на другој планети — чини се сном невероватним, немогућим.

Океан тундра и тајга. И у том океану, као ситна острвца, — нарчад тврде земље. На тим острвцима закопала су се насеља. Људи пробали живети, надали се изборити, — немогли, отишли. Тужна пашушгена насеља, сретају се сиуд до Онора.

А још даље настаје блато и трескет, по којима зими са псима и пролазе, а лети ни на каквав начин није могуће проћи.

Ова тор предела настаје Корсаковски округ, — јужни Сахалин.

Разноликост писпатог дрвета, шима сразмерно блажија. Овде се ипак лакше дише, живи.

Ако ви погледате на карту, видећете како је цео југ напрљан црним тачкама — све насеља. Овде је ипак могуће стати погом на тврду земљу, и тешка рад помало се испољавује.

Овде је већ рано пролеће. У предгрим редовима зете на север лети лабудови. Бела широка пруга пружа се у мору на читаве две врсте од обале као млечна река, — иде, таре се о подене биле и баца иару харинга.

Тице звижлују и дозивају се у тајги. Овде опет има живота, сунца, светлости.

То су вам слике Сахалина.

Овде је ваздух пречун тешких уздаха. Овде се у ноћном крику тице причињава јаук. Овде је тако много проливено крви тих бедника, који хоћу један другога због некошшо гроша. Овде сваки крајичак — опомиње на какав ужас, све дише патњом. Овде је било тако много греха и труда.

Овде се све добија борбом. сахалинска земља кпнта не роди ако се не залије знојем или сузама.

У дубини Сахалина крије се много богатства. Силни слојеви каменог угља; нафте, на сваки начин и гвожђа, а кажу да има и злата. Али Сахалини саревниво чува своја богатства, чврсто их пригрлио и држи.

Он се непрестно пред нама непроходном тајгом, и готов је да вас утопи у блатњавом трескету својих тундри. Пењући и огњем мора човек овде да крчи себи пут, а потом крилу и сузама натапа земљу, пола живота да жртвује на то, да би другу половину прожнвео колико толико сносно.

Ето какво је то острво — казамат. Природа га је створила у тренутку беса, баш над је била расположена да створи казамат, а не нпта друго. А тешко је и замислити боље казаматске видове од Татарског и Лаперузовог мореуза. Истина, бесне и преко једног и преко другог; но зар има у свету такво зида, преко кога не би прешао човек, коме је драма слобода од живота?

Свакојако, природа је била и суровонемилостива, стварајући то острво — [illegible] казамат.

Ни недрога дана обалом овог ом[illegible] тог острва и јасно видети преко мо[illegible] за супротну обалу, која прноси и мама [illegible] и изванетнидом, које исчезана у даљини[illegible]

Осећати да је то тако блнзу а [illegible] недостижно. Какво је мучење ст[illegible] природа!

Казамат

Дан у казамату почиње у пеће, [illegible] врши „распоред,“ — распоређива[illegible] ника на радове. Тако и ми да почи[illegible] „дан у казамату.“

Распоред

Казаматска канцеларија, по нам[illegible] слична обичној полицијској канцел[illegible] рији. Мрачно и прљаво.

Писари на осуђеника пишпе страна, пишу и преписују безбројна сахалинска пека акта: рапорте, одговоре, упште, [illegible] писе, преписе.

При улазу управитеља казамата, сви устају и кланьају се.

Старији надзорник предаје управитељу већ свршен распоред осуђеника, за радове сутрашње дана.

— За истоварнвање пароброда толико и толико. За сечу дрва, дрвосеча... У радионице... Но знаш шта момче, молио Ике Игрековић. Цет да му се пошљу људи баштту да прекопају.

— Нема људи, ваше благородије. Људи су сви разређени.

— Ништа, пошљи шесторицу. Записати их на дрвосечке радове... Да, још и Алеа Омеговна искала да јој се двојица пошљу. Немоћује је одрећи. А тај опет контролор у све се пача: пожали му распоред људи. Просто да се човек растрне. Но, свеједно. — пошљи јој двојицу од тих што су на нетоварпшке одређени...

„Распоред“ свршен.

Почиње примање надзорника.

— Ти шта хоћеш?

— Иванов, ваше благородије постао је веома дрзак. Ти њему реч, он теби десет. Грди, псмена.

— У ћелнју с ним. Три дана о хлебу и води. Ти?

— Петров опет не слуша.

У ћелнју? Све?

Све.

— Зови радинке.

Улази гомила осуђеника, кланьају [illegible] заустављају се код врата. Међу њи[illegible] дан у окопима.

[1] Bibliotèque de l' ecole des Chartes LI, Paris 1890.

[2] De Porta: „De furtivis litterarum notis,“ Naples 1563.

[3] D-r Joh Ladw. Kleber: „Cryptographia.“ Tübingen 1809 Eduard Fleissner v. Wostrowitz. „Handbuch der Kryptographie.“ Wien, L. W. Seidel & Sohn 1881. — T. W. Kasiski: Die Geheimschriften und die Dechiffrierkunst.“ Berlin 1863 и т. д.

— Ти, шта ћеш?

— Под иселењем сам. Знат сам ради пресуде, чега ли.

— А, одвази тамо к писару. Васиљеве, прочитај му пресуду.

Писар устаје брзо чита, мрмља пресуду.

— Привилегирани окружни суд.... узимајући у обзир... самовольи одлазак... с продужењем рока... на десет година! — разазнаје се речи — Писмен?...

— Да, писмен!

— Потпиши се.

— Оковани тако нешто леже и равнодушно као што је слушао, потписује акт ом му се додаје још десет година робЧисто као да није о њему реч.

Могу ли ићи? — мрачно пита осо

жеш. Иди.

Опет ће побећи, бестија! примећава тез.

казматским правилима, осуђеник« дужан је да саслуша сваку пресокојно, равнодушно, не показујући њег зубуљења, као да се њега и

То се сматра као „добар тон". ју особито тешке осуде дозвоо још наградити суд. А свака „ваљана" реч вазвала би презрење код осуђеника. Ето откуда та „равнодушност к осуђима. У стварн то продужење рока за „одлазак" њих неема потреса и мучи, нагледа им и сувише неправо и сурово: „За 7 на — 10 година!" За знам осуђеника који је тако спокојно саслушао осуду на додатак још петнаест година к пређашњем року, а разговарајући самном у дворе без сведока, није могао без суза да помене ту пресуду: „Да сам сад пропао човек! Шта сад могу да радим? Сад је ноћ вечито". И толико туге се огледало у гласу те „вуцибатине" који и „ће трешне" слушајући осуду.

— Има опет још једна пресуда. Федор Незнани[1] ко?

— Ја — јавља се готово слеп човечић.

— Ти си

— Са свим тако.

— Но, онда слушај!

Писар опет почиње мрмљати пресуду.

— Окружни суд... исказ Федора Незнаног.... осуђеног на четири године заскитњу... Признати га за осуђеника насељења тога и тога... узимајући у обзир неједнакост особитих знакова.... очи Федора Незнаног означене су као плаве.... а у осуђеника — насељеника сиве.... нос велики.... решио је одбити... Јеси чуо пису признала?

— Изгледа, нос ме омео? — јетко се осмева Незнани. — Излази сад, да и ја написам ја!

— Писмен?

— Писмен, јест. Само у вече не могу да пишем. Кокошије слепило имам. Мене су и довде дрви довели.

— Но, сједедно! Сутра ћеш потписати! Иди.

[1] Непомишљик,* човек који не зна свог порекла и презимена. Може, да буде у колико за не зна презиме и порекло имена, а често знају, али из неких разлога.

— Знаци, опет у казамат!

— Опет!

— Ех, Г'осподе! — хоће нешто да рекне Незнани, али се уздржава, одмахне руком и загнани слепачким кораком пријази гомили осуђеника.

Ни на кога ни осуда ни узроци не остављају никаквог утиска. У казамату је „свакоме — до себе".

— А ви? — обраћа се управник к гомили осуђеника.

— Рок нам изашао.

— А? Одлазите на насеље? Но, момци, до виђења. Срећно вам. Па, пазите и владајте се поштено. Јер иначе доћи ћете опет овде.

— Поворно благодаримо! — клањају се осуђеници.

— Опет ће половина натраг доћи! — тешки се управитељ. — Ти шта хоћеш?

Гомила се разишла. Пред столом стоји један, види се сељак.

— Рок ми је данас истекао, ваше високоблагородије. Али не пуштају ме. Сеоира је...

— Нестала је њему државна секира, — објашњава старији надзорник.

Прошо. момче?

Не никако. Ја не нијем.

— Не пије он! — као ехо чује се надзорник.

— Украли су ми секиру.

— Ко је украо? Вадза то знаш?

Сељак ћеше затиљак.

— А зар ја могу казати ко. Сами знате ваше високоблагородије, шта бива с оним ко то каже.

— Ово ти је свет! — јетко говори управитељ, — кад је, да један другога краде — краду, а онамо казати не сме! Шта је бриге, нећеш да кажеш, — онда седи, док се секира не нађе. Је ли ти нејзики рок био?

— Десет година!

— Дозволите да вам јавим — умеша се неко од писара, — има он ту нешто мало заграђено поља, не много, али изађи ће мислим колико за секиру.

— Са свим тако, има, има пара! Хвата се, бедник као утопљеник за сламку.

На лицу му сија радост, нада.

— Но на добро! Нек буде. Урачунајте му за секиру. Ослободите га! Ађд, сад иди бестрага!

— Најпокорније благодарим, ваше високо благородије!

— И на такав начин упућен, одлази сад овај да отпочне нов живот.

Његово место пред столом заузима осуђеник с исцепаним копораном, раздртом кошуљом и наубијаним лицем.

— Ваше високоблагородије! Учините доброту смилујте се! Не дајте да погинем!

— Не говори већ пароче.

— Шта је то с њим?

— Били га опет! — доставља старији надзорник.

— Погледајте обраћа се к мени управитељ — шта да радим с њим, где год га бију. Бију на мртво име.

— Са свим тако! — потврђује и надзорник. — У општу ћелију, као што сте рекли, питао сам га, ко бајаги за кривицу[1]. Нису поверовали — и тамо га набили. На рад га и не терам, јер сваки час га могу — са свим пришити[2].

Човек који је стекао таку мржњу осуђеника, под сумњом је, да је потказао склониште двојице бегунаца.

— Корисан је био човек! — шапуће ми управитељ, преко њега знао сам све шта се ради у затвору.

И сада је стајао пред нама тај „корисни човек", испребијан и бедан очајавајући за своју судбину.

Осуђеници га бију. Они којима је он корисан — шта они могу урадити са том побеснелом и остављеном масом?

— Ако их казниш, они ће га још пре избити! Још можда са свим и прикатити!

— Са свим, ваше високоблагородије, тужно додаје бедник, са свим ће ме убити.

— Реци бар, ко те бије? Бар ко први заподева?

— Забога ваше високоблагородије, — зар ја смем казати? Било би ми! Довољно је и ово! Ја онда га не би ни дана живео. Убили би га свим.

— Ето видите ето! Какав свет! Какви обичаји! Шта да радим ја с тобом момче?

— Ваше високо благородије! — и бедник да падне пред ноге.

— Не треба, не треба.

— Пошаљите ме куда било одавде. Макар у тајгу, макар на Охотску обалу, пошаљите ме. Ја немам више снаге да издржим, ове ужасне ударце. Свака ме кост боли. Ни леђи, ни сестри не могу, свог ду ме испребијали. Ваше високоблагородије, ја ћу дићи руку на самога себе!

У гласу његовом звучи очајање, и истинска решеност да оде, где било, где хоћете.

Управитељ размишља.

— Послати га сутра у II-ги одељак. Дрва ћеш на тајге извлачити.

То је један од најтежих радова, по јадник му се радује као набављењу.

— Најпокорније вам благодарим, ваше високо...

— Шта још?

— Дозволите да ме пођас у засебну ћелију мету! Иначе опет ће ме тући.

— Метите га! — смеје се управитељ.

— Најпокорније благодарим.

Ето вам човека, коме и засебна ћелија, страшило осуђеника, чини се рајем!

— Све?

— Са свим тако, све.

— Но, сад ајдмо у казамат на прошњу, молитву, — а после да се сиђа!

Доцкан ће данас људи ћелје, због тог постоваривања пароброда! — управитељ гледа на сат. — Једанаест. Сутра у четири сата молим на распорећење. (наставиће се)

[1] Ради се то често, познавање „да би казивали очи", казивању, но бојати, што је он у немилости код управитеља. Често доставлачи, на које су посумњали осуђеници, моле да их позорну тајности казне, „знаш ће да их убију."

[2] пришита на осуђеничком језику значи убити.

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

(НАСТАВАК)

— Видићете већ, доцније колега даље, да је то један веома оригиналан и интересантан човек. Ако желите да задобијете његово поверење, морате бити веома обазриви и што мање радознали. Нарочито избегавајте говор о његовој полицијској прошлости, јер ће вас одмах напустити и отићи. Иначе је, у сваком погледу честит човек, и радо ће вам помоћи саветом у важнијим случајевима, ако би за истим имали потребу.

— Заинтересован овим казивањем, навалих на колегу да ми даде што више обавештења о прошлости полицајчевој, после чега он настави:

— Познанство моје са њим датира се од времена када ми је био срески начелник, а то је, као што рекох, од пре 15 год. Још тада био је повучен и озбиљан. Са светом се дружио само оволико, колико је ради службе морао. Важно је као један од најспремнијих, најчеститијих и највредних среских старешина. Све важније и заплетеније ствари у канцеларији, а нарочито кривичне, сам је лично радио. Поштo није ништа никакво алкохолно пиће, то је врло ретко пушо у кафану. Обично је седео код куће и читао. Ако будете имали прилику да расмотрите његову библиотеку, видећете у њој најсавременија криминална дела како наших тако и страних научара, јер, треба да знате и то, г. Владимир говори врло добро и француски и немачки.

— Поред свих ових одличних особина, мој стари капетан био је врло зоше среће у служби. Томе је, нема сумње, допринела много његова повученост, коју су многи сматрали као намерно избегавање и презирање околине. Мимо овога, било је још нешто што је сметало његовој каријери. Још док је био писар у београдској полицији, г. Владимир имао је неку аферу са једним кривцем, због које је долазило и до суда. Не знам тачно у чему се састојала и како се свршила ова ствар, али сам чуо да је г. Владимир због ње тада изгубио службу, и да је доцније, ма да је у службу враћен, остао обележен само у министарству као чиновник мало *дубоке руке*. И ако је цео његов доцнији рад, као што вам рекох, био најбољи доказ о његовој честитости и чиновничкој исправности, он, на велику жалост, никад није успео да поврати стару репутацију и изгладн укорењену сумњу.

— Ја се овоме, у осталом, ни најмање не чудим, јер добро знам, да је довољно, бар код нас Срба, назвати некога *курјаком*, пђ да после целог живота остане курјак.

— Са овим је тако одвратих колеги и умолих га да продужи о г. Владимиру.

— Пошто је назад доцнао до уверења, настани колега, да му и најсавеснија службена ништа не помаже, г. Владимир је, после 20-то годишње указне службе, сам тражио и добио пенсију као срески начелник 1-ве класе.

— Неко време по овом, живео је стално у Београду, а за тим је, баш у време скоро година дана, дошао у К.... где ће, како ми бар сам рече, остати дуже време док извршења неког *важног* посла. И поред најразличитијег распитивања, нисам никита прецизније могао сазнати о овом његовом важном послу, али потпуно верујем да он овде не седи узалуд, и да ће, на крају крајева, приредити нешо велико изненађење грађанима К....

— Ето, драги колега, то је све што вам знам рећи о мом старом капетану, а и сам бих желео сазнати што више о њему.

— Имајте, најзад, у виду још и то, да општински председник *гђа Марко*, један од најбогатијих и најзначајнијих овдашњих грађана, „*брчи*“ нешто много на г. Владимира и покушава свим могућим средствима да га одавде уклони. У томе је пошао толико далеко да му је, преко својих лопова, подметана чак и антидинастичност. Разуме се већ, да сам ја ово разбио, али ће добро бити ако и ви будете имали у виду ову необјашњиву мржњу председникову према г. Владимиру. Све ми се чини да међу њима има неки *јаво*. Биће интересантно ако вам исказане за руком да пронађете узрок овој мржњи.....

* * *

— Прошло је већ 15 дана како сам примио дужност среског начелника у К..... али ми се још не указа прилика да се упознам са г. *Владимиром*. Непако је испадало, да се никако нисмо могли срести у кафани, а да идем, опет, његовој кући било ми је мало незгодно. Право да речем бојао сам се, да овај мој корак, после свега онога што сам о њему чуо, не назове код њега неку сумњу, или, у најбољем случају, да га не сматра као неку нарочиту наметљивост, а то би ми било врло непријатно. Не остаде ми ништа друго, до да стварн останем случају, који се брзо указа. Ну, о томе доцније....

* * *

— Било је то марта месеца 187* год. управо на 20 год. пре онога догађаја. Маса света беше се слегла у зграде старог варошког суда да присуствује претресу *Владимира Н.....* писара управе града Београда, који беше оптужен за намерно пушташе на затвора, у циљу користољубља, једног од најопаснијих тадашњих *џаликоваца Милана Т.....* за кога је несумњиво било утврђено да је заклао и опљачкао богату удовицу С..... Овај злочин, јединствен по дрскости и савршености, беше убојицу целокупно јавно мњење, и ко зна шта би било од београдске полиције да једном њеном младом, вредном и најинтелигентнијем писару није пошло за руком, да у року од 3 дана ухвати убицу и тиме задовољи јавно мњење, а у исто доба и спасе углед престоничке полиције. Тај одличан писар, коме је једно време цео Београд пљескао због постигнутог успеха у овом зверском убиству, није био нико други до оптужени Владимир, против кога се грађанство сада у оној мери разоларује, у којој се пређе — када је ухватио убицу њиме одушевљавање.

— Било је више но извесно да ће на суду рђаво проћи.

— Поред осуде јавног мњења, против њега постојаху још и врло јаки основи подозревања.

— Комисија која је над њим, по наређењу министровом, водила истрагу утврдила је: да је он, као дежурни писар квартпалилулског једног вечера задржао убицу у кварту, тобож ради испитивања, до 12 часова ноћу само с тога да би му, при повратку у затвор управни, пружио могућност да што лакше побегне испред спроводника, као што је и било. Ово се још јаче утврђивање једним писмом побеглог злочинца, упућеном министру унутр. њих дела, у коме отворено признавање је *Владимир* пустио да побегне за динара.

— Поред свега овога, а за несрећу туженог, убица није био окован, и по мишљењу државног тужиоца, а са осталим основима, био довољан за кривицу оптуженог чиновника.

— Узалуд је оптужени актима нед доказивао да је оне вечери, када ј ство извршено, алиховца испитив ним ранијим његовим злочинима; у позивао на сведоке, који су доказив је побегли алиховац био сав рањав на гама те за зато није могао оковати; узалуд је, најзад, жандарм, испред кога је алиховац побегао, отворено признавао да је бегство извршено услед његове небрижљивости, — суд је ипак морално осудио оптуженог, јер га је ослободило га недостатка доказа. Разуме се већ, да је одмах отпуштен из државне службе. После неколико дана већ га је нестало из престонице. Са нешто мало заштедевине коју је сачувао од продатог имања у месту рођења, отишао је у иностранство са уверењем: да ће јарко сумње ма кад доказати његову невиност.

* * *

— Прошле су пуне 4 године од како је Владимир отпуштен из државне службе. Неколико значајних политичких промена за ово време, исталле су на површину многе нове, али у исто доба и најобичније људе. То је код нас у Србији, на жалост, обична ствар. Људи се не цене по способностима већ по политичким заслугама. Полицијска струка и у овом погледу на првом је месту. Позната нарека: *„с мало памети на шалтаџ седе“* нигде се каква, не може згодније применити као на извесне полицијске старешине, који су своје букварско знање комплетирали по разним терапијским или абдијским радионицама, па доцније путем протекције или намештења достигли до великих положаја у својој струци. Жалосно, али истинито....

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРЕНКЕБИЛ

– Анатол Франс –

(НАСТАВАК)

— Ви сте се превариди. Овај ж није нас увредио.

— Мешајте се онда када се вас тиче, одговори му жандарм, без икакве претње, јер говорање човеку добро обученом.

Страж је настојавао са много тишине и постојаности. И жандарм му саопшти наредбу да се објасни код комесара.

Међутим Кренкебил викаше:

— Не! шта сам ја рекао: „Смрт краљама! „Ох!...

Он изговараше ове чудноватe речи када дође к њему г-ђа Бејар, обућарка, носећи у руци оних четрнаест сувенира. Али жандарм би већ, та беше ухватио за јаку, и г-ђа Бејар, мислећи да се не дугује ништа човеку, који се води у затвор, мету својих четрнаест суа у џеп од своје кецеље.

Целевши своја кола у затвору, своју у изгубљену, провалу под својим ногама и сунце угашено, Кренкебил ће:

— На виак!

Пред комесаром страж изјави да је ухваћен на своме путу услед напале ког сведок онога догађаја, потврђу- је жандарм више било упређен, и да ступило превратно. Каза своје име ање: доктор Давид Матије, главни ар болнице Амброаз-Паре, притежалац легије части. У другим временима једна така сведоџба довољно би обавештила комесара. Али онда у Француској научи- ници беху сумњиви.

Кренкебил би сада затворен, проведе ноћ у ћелијачи, на ручку би полима пренесена у дено.

Затвор му се не учини ни бедан, ни понижавајући. Учини му се потребан. Што га изведоше улазећи у њ, то беше чистота зидова и пода. Рече:

— Ако је до згодног места, ово је баш згодно место. Права истина! Јело би се на земљи.

Оставши сам, он хтеде повући своју столичицу; али примети да беше лањцем везана за зид.

При том гласно изрази своје изненађење:

— Каква смешна идеја! Ето једна ствар коју ја, изнесно, не бих изумео.

Хтеде сео, он стаде ломити прсте и чудити се. Досађивање му ћутање и самоћа. Под утицајем чаме он са изненађењем почињаше на своја кола у затвору, још пуна с купусом, шаргарепом, целером, мацом и млечњаком. И он се питаше одвојењем:

— Где ли су ту гурнута моја кола?

Трећега дана, он прими посету свога адвоката, г. Лемерја, једнога од најмлађих чланова адвокатског кора париског, председника једнога одсека „лиге француске отаџбине.“

Кренкебил покуша да исприча своју аферу, што му није било лако учинити, јер он немађаше навику да говори. Можда би се икак изукао са мало помоћи. Али његов адвокат вршаше главом једним неповерљивим изгледом према свему ономе што он говораше, и превртљиви цветове.

— Хм! Хм! ја не видим ништа од ога тога у актима. Затим, са мало умора, ви своје плаве бркове, рече:

— У нашем интересу, било би можда боље да ништа. Што се мене тиче, ја држим да је ваш начин апсолутног одрицања само знак нечестивице.

И од онда Кренкебил би учињено признање над би лако шта требаше признати.

* * *

Г. председник Буриш поспеши пуних шест минути испиту Кренкебиловом. Онај би исцрпе донео више светлости за оптужени одговарање на постављена му питања. Али Кренкебил немађаше навику да води дискусију, и у једном таквом другштву дужно поштоване и страх застрашху му уста.

Тако је он ћутао а председник давао одговоре; они су били онтерећавајући. Он закључи:

— Најзад, ви признајете да сте рекли: „Смрт краљама!“

Тада само оптужени Кренкебил пусти из свог старачког грла један шум старе гвожђарије и разбијених прозора.

— Ја сам рекао: „Смрт краљама!“ зато што је г. жандарм рекао „смрт краљама!“ Даље ја сам рекао: „Смрт краљама!“

Он је хтео да каже да је ћаћућен тако непредвиђеним окривљењем, у својој пређашњој потпуно чудноватe речи, које му се лажно приписиваху и да их он није никошто изговорио. Он је рекао: „Смрт краљама!“ као што би рекао: „Ја држао уредљив говор, јесте ли могли веровати?“

Г. председник Буриш не узе тако.

— Тврдите ли, рече он, да је жандарм при изговорно тај узвик!“

Кренкебил не хтеде дати реч. То је било сувише тешко.

— Ви не остајете при том тврђењу. Имате право рече председник.

И он нареди да се позову сведоци.

Жандарм 64, по имену Бастијан Матра, закле се да ће рећи истину и ништа друго до истину. Затим узима овај всказ:

Био сам на служби 20 октобра кала. у подне, приметих у улици Монмартра једно лице, које ми се учини путници пролазећи а које држаше своје двоколице непрестано на једном истом месту, што је било узрок закрчености кола. Ја му три пута издадох наредбу да тера, што он увек одрече послушати. А кад га онемених да ће га достићати кварту, он ми одговори узвикнувши: „Смрт краљама!“ што ми се учини да је увреда.

Онај исказ, одлучан и умерен, би саслушан од стране суда са очевидном наклоношћу. Одбрану је дала г-ђа Бејар, обућарка, и г. Давид Матије, главни лекар болнице Амброаз-Паре, притежалац легије части. Г-ђа Бејар нити је што видела нити чула. Г. Матије се налазио у искупљеној гомили око жандарма, који познаше продавца да се крене с полицима. Његова сведоџба изазва један инцидент.

— Ја сам својим очима видео догађај, рече он. Приметно сам да се жандарм беше преварио: он не беше уврећен. Ја му приступих и приметих му то. Жандарм остаде при своме и нозва да пођем с њим у комесаријат. Учених. Поновићу моју изјаву пред комесаром.

— Можете сести, рече председник. Пека се позове сведок Матра. — Матра, кад сте приступили хапшењу оптуженог, зар вам није г. доктор Матије приметно да сте се преварили?

— То јест, господине председниче, да ме је увредио.

— Шта вам је рекао?

— Рекао ми је „Смрт краљама!“

Ово произведе узрујаност и смех у публици.

— Можете се повући, рече председник брзо.

И он опомену публику да ће испразити салу, ако се онакве манифестације поново. Међутим, одбрана потресаше видно руками од цегове хаљине, те се мишљаше у том тренутку да ће Кренкебил бити ослобођен.

Кад се повратя мир, Г. Лемерј устаде. Он отпоче своју одбрану са похвалом жандармй Презентује, тих скромних службитеља друштва, који за пиштанну плату, не знају за умор, и налажу се непрестано опасностима, показујући свакога дана јуначтво. То су стари војници, и који остају војници. Војници, та реч плаује сне...“

И г. Лемерј се подиже, без напора, до пред високих погледа о војничким врлинама. Он беше од оних, рече, „који не допуштају да се дира у војску, у ту народну војску, због које се дичи што је и он прилала.“

Председник климну главом.

Г. Лемерј, одјета. бејаше поручник у народној војсци. Сем тога био је национализтички кандидат у кварту Вјеј-Ходристе.

Он настави:

„Заиста не, ја не познајем скромну а скупоцену службу, коју посведнено врше ова чуварн мира храбром становништву парискоМ. И ја не бих пристао, господо, да браним Кренкебила над бих у њему гледао увређеног једнога старога војника. Мој се клијенат оптужује да је рекао: „Смрт краљама!“ Смисао ове фразе није сумњив. Ако прелистате речник пошкареног језика, ви ћете у њему читати: „Краљовље, сврдљавко, лењатина, бесполичар; који се протеже дело као крава, у место да ради. — Крава, које се продаје полицији: шпијун.“ Смрт краљама“ се каже у нзнесиом друштву. Али дело је питање у овоме: како је Кренкебил рекао? Шта више, је ли рекао? Допустите ми, господо да у то посумљам.

„Ја не сумњам ни мало у честитост жандарма Матре. Али као што смо рекли, он врши једну тегобан посао. Он је кат кад одиеђ, претерано умораа. У таквим приликама он је можда био жртва халуцинације слуха. И над нам је он, господо, мало пре рекао да је доктор Давид Матије, притежалац легије части, главни лекар болнице Амброаз-Паре, витез науке и човек светског гласа, такође узвикнуо: „Смрт краљама!“ ми смо заиста примљени да признамо да је Матра један бесјеств обшесиje, и. ако нарал није и сувише јак. у делиријуму пересекуције.

„И онда чак ако је Кренкебил и узвикнуо: „Смрт кравама!“ остало би знати да ли та реч, у његовим устима, има карактер преступа. Кренкебил је природно дете једне улучне пијанице, жртва рђавог живота и пића; он је рођен алкохоличар. Ви га ето видите оглушеног од шесстогодишње беде. Господо, ви јесте рекли да је он неодговоран.“

Г. Лемерја седе и г. председник Бурнић прочита између зуба пресуду која Жерома Кренкебила осуђивање на петнаест дана затвора и 50 динара казне. Суд је засновао своју оцену на сведоџби жандарма Матре.

Воћеви кроз дуге и мрачне ходнике судске, Кренкебил осети огромну потребу симпатије. Опрете се на паркетом стражару који спровођаше и пазаа та три пута:

— Сипај!... Сипај!... Шта? Сипај!.....

И удараху:

— Пре само две недеље да ми је ко рекао да ће ми се овако нешто десити!.... Затим стаде овако размишљати:

— Та господа говоре сувише брзо. Говоре добро, али говоре сувише брзо. Не може се човек с њима објаснити..... Сипаше, зар ви не казаните да они говоре сувише брзо?

Али војник ћуташе и пита му одговори нити окрену главу да га погледа.

Кренкебил га запита:

— Зашто ми не одговарате?

А војник је опет ћутао. И Кренкебил му рече јетко:

— Говори се добро псу. Зашто ми не говорите. Ви никад не отварате уста; ни се даже бојите што сврде?

* * *

Одведен у затвор, Кренкебил седе на своју лаћену заленану столицу, пун чуђења и дивљења. Па он сам не беше потпуно свестан тога да су се судије преварише. Суд му беше сакрио своје унутарње слабости под уништеношћу форме. Он не мораше веровати да има разлога против судских чиновника, чије радове није разумео; беше му немогуће помити да је нешто храмало у једној тако лепој церемонији.“ Јер нити идући у цркву нити у Елизе, он, у свом животу, не беше ништа тако лепо видео као суђење у поправној полицији. Он је знао добро да није узвикнуо „Смрт кравама?“ И над би осуђен на петнаест дана затвора за то што је узвикнуо, то беше, по његовом мишљењу, једна незначајствена тајна, један од оних чланова вере, којих се нерви држе неразумевајући их, једно мрачно откровење, сјајно, за обожаваље и страшно.

(настављаће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине марићовачке, питом својим од 7. ов. броја Бр. 23. пита:

а. „Стоји Вукосав, земљорадник из Марићовића, осуђен је пресудом овог суда Бр. 213. на неколико дана затвора за непослушност, и да плати 2 динара таксе у марками.

По овој пресуди он је затвор издржао, а кад му је затражена такса у 2 дин. он је изјавио: да није дужан да је плати, јер он плаћа осим 5 динара непосредног пореза, те је, по томе, ослобођен плаћања таксе у смислу чл. 2. тач. 8. закона о таксама.

Како су наводи Стојановић, односно плаћања пореза истинити, то суд стоји пред питањем: да ли ове наплатити ову таксу отсекутивним путем, пошто он има стоке, која би се могла продати или не?“

б. „Многа Пореска Одељења држе се строго расписа г. Министра финансија, од 29. марта 1897 год. Прбр. 7702, на дошољавају прекоп непоштетног плаћања по плаки „Б“, га једног на друго лице и онда, кад нема никаквог имовинска, потврђење плаћају о продаји и купчини имовине, док кад само то продавци и купци плаће обичним актом подношени Одељењу.

Опширном разлом пореских Одељења изиграва се ово наређење од 1 471 број, суд. поступка, по коме земљодели, ни сам не може отуђити кућу ни плацеи и нет дина орање земље, јер сиротиња плаћања поседним приликама и не схватајући значај овога благодејања и сама понаше да се ово учини, а земљани још и више.

Сем овога, многим продајама ствара се потодно земљиште неодређеним парцинама чак између наследника садашњих продавца и купаца, а много пута и између оних самих.

Потребно је да се чује и званичне уредништва, да ли је онаква поступак Пореских Одељења правилан или не?

И, како овај суд има неколико нерешеправљених питања пао што су ова два, он моли уредништво, да исто пре изнесе своје мишљење и по једном и по другом.“

— На ово питање одговарамо:

1. Тачком 8. члана 2. закона о таксама, наређено је, да такву не плаћају странке, ни у ком случају.

За странке, дакле, сматра се онај, који не плаћа више од 5 динара непосредног пореза на годину, не рачунајући ту прирез и личин порез.

Према овоме, не сме се наплатити такса, отсекутивним путем, ни од једнога, који не плаћа више од 5 динара непосредног пореза, без обзира на то, што он има покретности, па које би се она пака наплатити, па се нарекло, то не може учинити ни према Стојану, о коме је реч у овоме питању.

2. По распису г. Министра финансија, од 25. новембра 1890 године Прбр. 10.027 приликом имовине по плаки „Б“, хотело се вратити само у два случаја: по основу тужбе или пресуде изборног суда, али је било довољно, да се само плаћање пореза пренесе на купца, по нарочитим списковаца, који су састављени по простор прирези продавца и купца.

Како је овај последњи случај лошојно огромне цифре за пореске класе, и отежавао сам разред пореза на земљиште, и искупио пређаи могућност, да појединци у истим оставу без плаћања, на се се по поменом књиге води само на књижно име, то је расписом од 29. марта 1897. год. Пр.Бр. 7702, наређено: да се може сваке продаје пора извршити пренос земаља на новога сопственика, а уништо задужење пореза по списковаца, те је, тако, исто основа за разред пореза на земљиште остала једино поменута књига „Б“.

Да би се спречило изигравање наређења § 471 грађ. суд. поступка, која говоре о благодејању земљодеља, они је расписом наређено, да се пренос може вршити само по оним продајама, које су учињене са знањем власти, пружајући тако, напоменим властима могућност, да контролишу, да ли се оно законско наређење врши.

Према овоме, сва она одељења, која дозвољавају пренос имања по плаки „Б“ без писмене изјаве потребне наименованом власти, греше против јасних одредаба овога расписа.

II.

У броју 49. напеча листа, од прошле године, штампали смо питање г. Драг. Ђ. Јовановића, писара ср. мачванског, о томе: шако ће се потврђивати уверења, која се издају за потврду тачаја у смислу тач. 11. под б. и в. правила г. Министра правде од 24 децембра 1873 године, на сва обеђани, да немо ми дати одговора, ако то не би учинио г. Св. Јакић, Касационни судија, поводом чијег је чланка и потекло ово питање.

Како г. Јакић до сада није одговорио, то немо ево ми по обећању, изнети своје мишљење о овоме питању.

Дакле:

Као што је познато, уверења су ова потребна:

а, кад неко сам привакно продаје своје знање, па хоће да докаже, да му прено продаје знања нетаје још опознано, колико ће по § 471. грађ. суд. поступка штити, кад да није земљодеља; и

б, кад власт учини у поше чију замолиу, да се овај брани да вије трговал или заштитила кого земљодеља, или она сама хоће да сама да ли му остаје довољно земље, колико му као земљодељу штити закон, водећи, тако рачуна, по званичној дужности, о наређењима § 471. поменутог закона.

И по овоју правила г. Министра и по духу закона, садржину ових уверења нора да потврди полицијска власт, а не само „да су то сведочанствено одиста изјавили: кмет и три општинара оне општине, којој продавац припадаше,“ као што је у 48 бр. „Гласа“ речено.

Да би, дакле, ово могла учинити у опште, а уз то још и без бојазни да не погреши, једини је начао стручни пример осталих начала, као што сво ми већ објаснили у 30 и 31 броју „Полицијског Гласника“, од 1902 године, шао год је најважно, у питању: остаје ли продавцу довољно земље по закону, јер других путова и средстава нема за то.

Ово, наравно, важи и за случајеве, кад сама власт врши попис и хоће да зна, да ли дужнику остаје још земље колико треба.

Кад је, дак, питање: да ли је неко земљоделац, трговац или занатлија, онда ће среска власт, пре потврде уверења, покушати да стекне лично уверење, у колико је то у опште могућно према приликама, у којима се налази општ, да нога се оно разбира, а ако је то немогућно, онда ће среска власт тражити о томе, од јединче општине, званичним изјештај општине у своме захтеву шшто та тражи и чиновни општину одговором за непознашност, на ће на основу тога стављати своју потврду.

Ова ово мисле да чини без страха да ће одговарати, пошто јој ово гарантује одлука највећај општине, ако пошпавања месних прилика и фикаша, и ако власти једино наређење за давање тајних података.

Како се у извесна друштвена занимања не може увек по једноставној дијети и изван појединца, него се претходно морају да испуне услови, постављени законима, н. пр. трговци и занатлије морају испунити услове из сенаске уредбе и трговачког закона и т. д. то и отуда треба тражити потребне података, па ће се после тек моћи истина.

Ово су случајеви, дакле, у којима се полицијским властима поверје дужност, да сазнају тачно стање и занимање појединаца: а ако би се ови овога што тражило, као што г. Јовановић наводи, н. пр. какво је занимања који био пре 10—15 година, то, по нашем мишљењу, не мора да оправда полицијска власт, нити је који може кажнати на то, кад је то, у осталом наш могућности.

У свима тим случајевима мора се одговорити суду, да полициска власт не сме примити на себе надлежне и потпуно тачних уверења, пошто и сама не може да прибави веродостојне податке о томе, чак ни од месне општинске власти, пошто и ову власт деле велики размак од времена, у коме су се такви факти догодјала или постојала.

III.

Један срески писар пише:

„Молим уредништво, да у „Полицијском Гласнику“ изволи изнети своје мишљење о томе:

Шта би се по кривичном закону могло предузети, било на тражење приватног лица, било иницијативом саме власти, против чиновника и одборника једног општинског суда, кад они на захтев неледне власти изађу уверење, (по крив, поступку) да је једно лице рђавог владања, и да се у грађанству за рђавог сматра и онда, кад то лице није никада ни суђено ни осуђивано?“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 16. закона о општинама, који једино говори о томе: ко је доброг владања а ко не, узима се да су рђавог владања они, који се помињу у тач. 3 под а и б — који су осуђивани или су под судом за проста или корителубива учињена злочинства или преступе, док не поврате грађанску част.

Према овоме, кад лице, о коме је реч, није ни под судом нити је било осуђивано, онда се сматра да је доброг владања.

Кад су, међутим, суд и одбор, у смислу чл. 95. тач. 4. закона о општинама, издали уверење да је он рђавог владања, онда су они прави за прављење лажних исправа по ч. 111. крив. зак. у вези са ч. 152 истог закона.

Опште су они криви, ако су знајући да није било осуђиван намерно издали уверење противно чл. 16. закона о општинама. Али, ако су они у уверењу нагласили, да он није рђавог владања у овоме смислу, као тражи чл. 16, али да они имају тога иначе уверење, да он није доброг владања, и да се о њему у грађанству тако мисли, онда они не могу бити одговорни, јер је то стварно њихово убеђење, а суд није дужан да се осврне на тај део уверења, који је израз по убеђењу њиховом, него на оно што се по чл. 16. сматра као рђаво или добро.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У броју 46 и 47 Полицијског Гласника, од прошле године, јавили смо, да је Чобу пошчу 31. октобра и 1. новембра пр. год. отворена каса Стевку Васојевићу, кафеџији у сарајевској улици, и онлике му украли готов новац и драгоцености.

Доцнија кора су ову крађу накрцали, ухваћени су на Нову Годину у Ножеви, у моменту, кад су хтели неке од покрадених драгоцености да заложе у тамошњој интедиционици. Она се сала налазе под петрагом и у притвору под кварту свемалског и то су:

1. **Божић — Божа Шаптовић**, по занимању келнер, који је пре неколико месеци извршао из службе од спгпеског Стевка.

2. **Мијат Драшковић**, који је исте године ухваћен са осуде, а био је осуђен на 20 година робије због хајдучовања и разбојништва.

ТРАЖИ СЕ

Данилу Јанковић, сиромашу Саве Петровића, пушкара из Ваљева, која је од њене осуђивала, тражи начелство окр. ваљевског јавношом Бр. 412. Она има 15 година, омалена је, земеркаста, лица у опште, носе кончасте; од одела има на себи: рекло и сукњу од калупа заторенког, панглке плаве са шаиром. Њиову треба спровести начелству окрут ваљевског, с позивом на Бр. 412. УБр. 1200.

ПОТЕРЕ

Михаило Ускоковић, одавде је родом непознато је,[1] стар је 26 до 27 год., пеженин, да ли је осуђиван непознато,[2] писмен, поданик српски, вере православне, кисоо, ћосав, брија

се, дугог носа, у лицу рошо, зелених очију, говори јасно, на себи има од одела пантлоне, сиве од шајака, на глави шубару, прну јагнећу, на могама опанке и чарапе, оптужен што је у друштву са Милутином Ристићем, кочијаром и др. извршио разбојништво над Петронијем Јовановићем, теж. на Сикирици и отели му 1000 дин., а тиме створио себи кривицу казнину по г. 237 и 241 крив. зак., — побегао је незнано где; о тога се моли уредништво тога листа, да предате у своје листу општина, како би се Михаило могао што лакше и што пре ухватити, чему ће приположи публикација овога расписа.[3]

КБр. 24.398.—903. г.
10. јануара 1904 год. Београд. Управник полиције
М. М. Настић.

Урош П. Митић, из В. Поворе, у децембру пр. год. извршио је овакву крађу стварн и новаца Пењину Шкајдеровићу, из Рајца, и по извршеву крађе побегао. Он има 17—18 год., средњег је раста, носе смеђе, чела малог, лутих обрва, очију граорастих, уста умерена, без браде и бркова, на одећи има на себи: полован капут и пантаљоне од материје, на глави шубару, ни могама опанке. Позивају се све полицијске власти, да Уроша живо потраже и на-ђеног спроводу начелнику среског у Неготину, с позивом на Бр. 300. УБр. 1570.

[1] По подацима ако их уредништво има. Михаило је родом из Ужица.

[2] Казњаван је неколико пебројено пута, а и осуђиван је. Побегао је из поправне каш. завода 7-ог марта 1902 год. (види 10 бр. Полиц. Гласника 1902 год. стр. 72—76).

[3] Позивамо и сваку другу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 3. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 24. ЈАНУАРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се ко овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити и то:

за члана друге класе Управе вароши Београда Милосава Ж. Петровића, секретара пете класе Министарства народне привреде;

за начелника прве класе среза јадранског, округа подринског, Љубомира Ј. Рајића, вршиоца дужности помоћника начелства округа топличког, у рангу начелника среског друге класе;

за начелника треће класе среза јасеничког округа крагујевачког, Милорада Вујичића, вршиоца дужности члана Управе вароши Београда, у рангу начелника среског треће класе, по потреби службе;

за секретара прве класе начелства округа топличког, Анту Иванковића, начелника треће класе среза јадранског, округа подринског, по потреби службе;

за секретара прве класе начелства округа пиротског, Светислава Мишића, начелника треће класе среза лужничког, по потреби службе;

за вршиоца дужности начелника среза лужничког, у рангу секретара друге класе начелства, Михаила Гудовића, секретара друге класе начелства округа пиротског, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза подунавског, у рангу писара прве класе начелства, Саву Лепчиновића, вршиоца дужности писара среза орашког, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза космајског, у рангу писара начелства друге класе, Николу Милосављевића, практиканта среза лепеничког.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 јануара 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити и то:

за лекара среза брзопаланачког, округа крајинског, Д-р. Милутина Перишића, лекара среза космајског, округа београдског, по молби;

за лекара среза космајског, округа београдског, Д-р Косту Ристића, лекара среза беличког, округа моравског, по потреби службе;

за лекара среза беличког, округа моравског, Д-р. Тодора Миленковића, лекара среза власотиначког, округа врањског, по молби;

за лекара среза власотиначког, округа врањског, Д-р. Менахема Русо, доктора целокупног лекарства;

за лекара среза кључког, округа крајинског, Д-р. Радивоја Раденковића, доктора целокупног лекарства; и

за лекара среза студеничког, округа чачанског, Д-р. Павла Ошко, бив. среског лекара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 јануара 1904 год., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Радован Аћимовић, писар друге класе среза подунавског, округа смедеревског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. јануара 1904. године у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се села: Извор, Тијовци, Бурдимо и Бучум, која сада у заједници сачињавају једну општину — изворску — у срезу сврљишком, округа нишког, по изјављеној жељи њихових становника раздвоје, па села: Извор и Тијовци, да образују засебну општину „изворску“, а села: Бурдимо и Бучум да образују за себе општину „бурдимску“ у истом срезу и округу.

да се село Јовановац, које припада општини цветојевачкој, у срезу и округу крагујевачком, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине цветојевачке и образује за себе општину јовановачку у истом срезу и округу.

да се села: Губетина, Горња Топоница, Доња Топоница, Дреновац, Мала Плана, Поток и Смрдан, која припадају општини прекадинској, у срезу прокупачком, округа топличког, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине прекадинске и у заједници образују засебну општину доњо-топоничку, у истом срезу и округу.

да се села: Мијатовац, Мајур, Трешњевица и Сиња Вир, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине јовачке, у срезу беличком, округа моравског, па село Мијатовац да образује за себе општину „мијатовачку“; село Мајур да образује за себе општану „мајурску“, а села: Трешњевица и Сиња Вир, да образују за себе општину „трешњевичку.“

да се село: Влашко Поље, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине зубетинске, у срезу заглавском, округа тимочког, и прида општини бучјанској, у истом срезу и округу.

да се село Буковац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине милинске, у срезу деспотовачком, округа моравског, и образује за себе општину „буковачку“ у истом срезу и округу.

да се село Бадљевица, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине друговачке, у срезу подунавском, округа смедеревског, и за себе образује општину „бадљевичку.“

да се села: Добровиш и Лесковица, по изјављеној жељи њихових становника одвоје од општине тегошничке, у срезу власотиначком, округа врањског, па да оба ова села у заједници образују за себе општину „добровишку.“

„да се село Кнежевац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине жарковачке, у срезу врачарском, округа београдског, и образује за себе општину „кнежевачку.“

да се село: Луковица, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од оп-

штине седларске, у срезу ресавском, округа моравског, и образује за себе општину „луковичку".

На канцеларије министарства унутрашњих дела, 21. јануара, 1904. године у Београду.

РАСПИС

—

свима окружним начелствима

На у закону о уређењу санитетске струке и о чувању народног здравља, ни у правилима за окружне и среске болнице, која су прописана 12. јуна 1881. год. СБр. 2304, није изгледе предвиђено: да Министар унутрашњих дела одобрава лицитације, које држе окружне и среске болнице за набавку животних намирница и других потреба за болнице.

Напротив по чл. 6, т. 9. Санитетског закона, непосредни надзор над болницама има она полицијска власт, у чијем се подручју болница налази, те по томе разлогу нетъ та власт једино је и надлежна за одобравање ових лицитација кад се набавке болничких потреба врше тим путем и ако *се оне крећу у границама одобреног буџетног кредита.*

Од овога се изузимају само Општа Државна болница и болница за душевне болести, које су под непосредним надзором Министра унутрашњих дела.

На иак зато, све окружне и среске болнице, увеле су у сталну практику: пишање својих протокола о држаним лицитацијама за разне набавке на одобрење Министру унутрашњих дела; а ово је погрешно и на штету саме службе, јер се отежава брза и правилна администрација.

Могуће је да су окружне и среске болнице увеле ову практику на основу прописа из тачке 9. претпоследњег става поменутих правила, у коме се говори, да изузетке: до 50— динара одобрава сам Управник болнице, до 100— дин. окружно начелство, а преко 100— динара Министар унутрашњих дела; али ово треба само за оне изузетке, чије се набавке не врше путем јавних лицитација, дакле за често инвентарске ствари.

С тога препоручујем начелству, да у будуће ово само одобрава лицитације о набавкама за болницу и да при томе обрати строгу пажњу на то, да се цене појединих артикала крећу у границама местних тржачких цена, ако не би имало изгледа да су још и повољније, и да се са обзиром на што већу штедњу не набавља ништа сувишно и излишно, због чега би се морао прекорачавати кредит, одређен на издржавање тамошње болнице.

Ову наредбу нека начелство достави и управи болнице на знање и управљање.

СБр. 591.

16. јануара 1904. год.

у Београду.

Министар унутрашњих дела,

Стој. М. Протић

ДЕШИФРИРАЊЕ

—

1. У општте

(НАСТАВАК)

Према упустима једне од ових књига ја лично претпостављао бих свима другима Фласнерову, нарочито кад је реч о практичној употреби; човек ће за мало ревности и талента за ствар успети, да разреши врло компликоване и тешке шифре. Наравно да је за то свакад потребна срећа: једним једним случајем може се докучити ово што није било могућно постићи за неколико дана труда; овде је тај исти случај као и код целог истраживног рада: увек изгледа да је срећа била на руци, кад се нешто могло докучити, а у ствари то је била истраживања вештина и пажња, које су умеле да виде и уоче ту „срећу." У осталом истраживању, који хоће да дешифрира, потребна је добра воља, истрајност, јака ревност за ствар, отворен поглед и дар комбиновања — а то су особине, које у општте требају истраживању. Могло би се готово рећи, да свака, ко је створен за истраживања, може и да дешифрира. Али ако му какво шифровано саопштење зада непребродних препрека, онда је истраживач принуђен, да се ради разрешења обрати или министарству спољних послова или војном министарству. Ма та тако приликом не спада у круг тих министарстава, истраживач ће моћи рачунати на предусретљивост, али ће иак тај пут уштедети за крајње случајеве; а покушаће сам да се помогне како и у колико могне.

У великим варошима лакше је наћи и стручњака за посло дешифрирања: нпр. пенсионованих генералштабних официра, дипломата, математичара итд. Овај човек, који се у свом позиву бавно таквим стварима, интересује се њима, те ће своје звање рађо посветити општем добру. Али такве снаге добијају се само у изузетним случајевима на расположење, те ће истраживач општте бити упућен на себе сама. Овде се не сме превидети, да је истраживач у таким случајевима у угодијем положају по дипломата и генералштабни официр, који у свом позиву мора нешто да дешифрира. Ако при има да разрешава важне дипломатске депеше, или други да прочита какво у рату ухваћено шифровано саопштење, ни један ни други, у већини случајева, не знају, на коме је језику писано, ко су ти људи што се један с другим допису, нашто се ствар односи итд. Он зна само једно: да је ствар завршена с највећом прецизношћу, што му не оставља његов залатак. Не може се ни замислити да би дипломата или генералштабни официр могао добити са шифрованом депешом уједно и кључ или какав знак, осем ако би било изда; али у том случају не може се више говорити о дешифрирању у нашем смислу.

Код истраживача пак ово ће, бар у већини случајева, бити у многом олакшано; ако он има нешто шифровано, готово ће увек имати при руци осумњиченог, коме је приспело саопштење или који га је испослао. Истраживач ће дакле бар од ока познати степен образовања тога човека, он ће моћи закључити, на коме је језику оно што је шифровано, моћи ће сазнати, чега се ствар могла тицати, затим ће опет по степену образовања тога човека моћи извести закључак, како стоји ствар с ортографијом у саопштењу дотичнога (што је врло важно), на овај ће и на интелигенције дотичног моћи докучити, какав је он начин шифровања усео. Потребна је одиста прилично велика доза интелигенције, да би се разумело и употребило врло компликовано шифровање. Да би се о томе створила извесна јасноћа, биће потребно, да се истрага предузме поново од ноге, као што се то у општте мора радити, чим се у некој истраги хоће да расветли нешто, о чему се раније још није мислило. Своју важну ваља сматрати сваки пут и оно што пам је потребно, и кад мислимо, да знамо сваку реч, која се досад појавила у току истраге, онда је то само у извесном смислу правилно: знамо је у општте, знамо је и у овим приликама, у којима смо је већ тражили; али ћемо наше нових ствари, ако почнемо ствар изнова. Појавили се даље у току истраге какво шифровање, онда нам је дужност, да сва акта поново прегледамо по том питању и да њима кажемо све, што би за њега могло бити од важности. Кад смо то свршили, онда морамо поново разгледати све кривичне хартије или у општте хартије, које су уопше у истрагу но дотичној ствари. То морамо урадити чак и онда, кад би помишљали, да нам је све то, што ту пише, од речи до речи у глави. За тим нам ваља најбризљивије разгледати све шпарове, шавове, посувраћене крајеве одеће итд., да тим све друге предмете, који су унети у истрагу, и све оно што је писано или штампано, била то слова, слогови, речи, ставови, бројеви или потези, који падају у очи итд. оставити на страну и прибележити.

Потребно је да се тачније и с већом промишљеношћу разгледају писма и нотице, написи итд., који су пађени. Из њихове садржине не само што би се могло наћи упуства да се изнађе садржина шифрованог писмена, већ би се чак могао пронаћи и кључ за само шифровање. Могли бисмо нпр. употребити метод, по коме смо поступали приликом разрешавања неког раније саопштења. Може се десити да ту буде нека реч немотивисана или подвучена (можда у средини реченице итд.; тако да се може посумњати, да је то реч за разрешење шифре. Ко не зна ту реч, немогућно му је дешифрирање, а може се опет десити, да је потични ради неке безбедности ту реч подвукао и т. д. или негде прибележио. Чешће се дешава: такође, да се та реч, број, шаблон, тајна азбука итд. налазе једном од оних „симпатетичних" мастила о којима је било већ говора у нашем листу. Тако што може дотично лице уза се, и кад год хоће, може удесити да га прочита. Дакле, ако истраживач неку недају, нека је исцрта, да ли је написана оним подмукли мастилом, и уједно да види да тим мастилом није писано између редова дотичне шифре. Унут-

ство за то наћи ће се у бројевима „Полиц. Гласника“ од 1898 године, у чланку „Шта све лопови практикују.“]

Овде ћемо навести, примера ради, једну прибелешку, која је играла улогу у Немачкој у једној грађанској парници, али која је и за наше питање од интереса. У тој парници изнео је један стари сељак некакав стари календар, у коме су биле ове прибелешке:

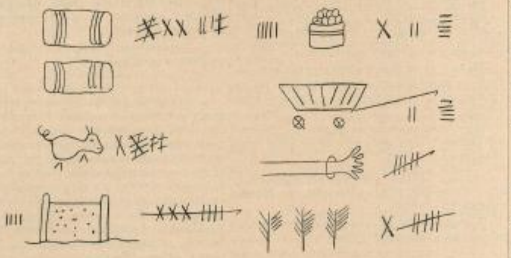

Према објашњењу тог човека, који није знао ни читати ни писати, али је умео играти тарока, те је према томе знао римске цифре, он је на предњи начин прибележио шта све дугује своме противнику. Те записе читао је он овако:

2 бачве вина	по	14 л.	плаћено	11 л.,	остаје	23 л.
1 свиња	„	22 „	„	12 „	„	10 „
4 хвата дрва	„	34 „	„	све	„	ништа
5 мерица кромпира		12·50	„	ништа	„	12·50
кола на послугу		2·50	„	ништа	„	2.50
дато на зајам		5—		све	„	ништа
3 дрвета по		15—	„	5 л.	„	10 л.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. свршени кравник

(НАСТАВАК) 3

Казамат ноћу

Хладна, тамна ноћ без месеца, једино што звезде светлуцају.

По огромном казаматском дворишту промичу тамо амо светлости фењерчића.

Не види се ни прст пред оком, но осећа се присутност дисање гомиле.

Ми се заустављамо пред високом, црном силуетом некакве зграде: то је — стражара на средини дворишта.

— Капе доле! — чује се команда — на молитву спремајс'. Почињи.

— „Христос васкресе из мртвих“..... разлеже се из мрака.

Певају стотине невидимих људи. Гласови се чују у мраку, десно, лево, наоколо, негде тамо у даљини!....

Као да је цела та помрчина запевала. Та химна васкрснућа, песма торжествене победе над смрћу, — при оваким околностима! То је необично потресало.

Невидљиви хор је испевао још неколико молитава, отпочела је прозивка. Због доцног времена није било уобичајене прозивке, већ су просто бројали људе.

Подигнувши фењер на висину лица, надзорници су пролазили редове, и пребројавали осуђенике. Из помрчине трепутно су се појављивала, стара, млада, уморна, свирепа, мрачна, понижена лица, — и наново ишчезавала у тами.

На крају сваког реда, фењер је осветљавао чисто одевеног старешину, из осуђеника.

— Седамдесет и пет! — питао је надзорник.

— Седамдесет и пет! — одговарао је старешина.

Старији надзорник срачунао, и јавља управитељу, да су људи на броју.

— На спавање!

Гомила забруја, као да је помрчина наоколо оживела. Чује се топот ногу, разговор, уздаси, зевање. Уморни осуђеници журно се разлазе по собама.

Ко иде? — Кричи стражар на улазу казамата окованих.

— Ко иде? — дере се он већ тајним гласом, када се ми приближисмо.

— Г. Управитељ! Шта се дереш!

Уђосмо.

Затрешта, огромна брава, облак влажне, загушне паре изби на врата — и ми прођосмо траг једног „нумера“ одељења окованих.

— Мирно! Устај!

Наша појава као да је разбудила заспале окове.

Окови затрешташе, зашкрипаше, зазвекеташе, заговорише својим одвратним говором.

Осећало се мучно, посред те звеке и полутаме окованичког затвора. Ја погледах на зидове. По њима се пружаху неке широке, огромне сенке, пруге. Као да је какав гигантски паук све заплео у своју огромну мрежу.... Као да су огромни слепи мишеви закачили се и висили по зидовима.

То су — гране јелове, повешане по зидовима ради освежавања ваздуха.

Заударало је влагом, трулежом и испарењима.

Оковане су прозивали по презименима.

Они су пролазили поред нас, звонећи оковима, а по зидовима су се мицале огромне, наказне сенке.

У једном из одељења били су два тачечника.[1] Оба — Кавкасци, приковани за бегство.

Један од њих висок и снажан човек, са отвореним лицем, очима смелим, у којима мучно да се кад год огледао страх, — при прозивци, звекећу ланцима, провозе своја колица (тачку), мимо нас.

Други лежаше у углу.

— А што тај лежи?

— Тачечник проговори нешто слабим испрекиданим гласом.

— Болна она! Веома јако болна! Немоћна постала! Објасни Татарин тумач.

За време молитве, он се подиже и стаде, опирући се на своја колица, јечећи и уздишући, подсећајући на какво мученичко привиђење, а при сваком покрету звечећи ланцима.

Ви неможете појмити какав утисак производи човек прикован ка колицима.

Ви га гледате чисто с чуђењем.

— Ама зашто их он то непрестано вуче?

И очима човек види и чини му се неверица таква казна.

По завршетку прозивке, оковани су певали молитве.

Било је необично слушати: у соби 40 до 50 људи, а пева слаби хор од 7—8 гласова. Остали су све Кавкасци.

Мени је било за чудо, што у одељењу окованих нису певали „Христос воскресе“.

— Због чега то? — Запитах ја управитеља!....

— А заборавили, вероватно!

Људи, који су заборавили, да је сада ускршња недеља!...

Развођење на рад.

Пет часова. Тек-тек почиње да расвиће.

Мразно јутро. Иње танким белим застором покрива све: земљу, кров, зидове казамата.

Из отворених врата клобуцима куља пара. Преко воље, чешући и протежући се излазе људи неиспавани, не уграбивши одахнути; неки у ходу навлачећи своје траље, други журећи се да сажваћу хлеб.

Не осећа се обична свежина и крепост посленог, радничког јутра.

Људи се збијају у гомиле: дрводеље — к дрводељама, обични радници — к својима.

Надзорници по списковима прозивају.

— Овде!... Ја... — у свима тоновима, чули су се с разног краја дворишта гласови, час сâни, час невесели, час мукли.

— Мухамед — Бек — Искандер — Али — Огли? — запињући чита надзорник. Гле врага, колико је дугачак.

[1] Особито тешке преступнике, окивају и закивају за колица, ручни са једним точком, од којих се не одваја ни над спава, и када се креће гура их пред собом. Тешка су око 30 кгр.

— Што не идеш ђаволе! Малајка[2] тебе зову! — гурају осуђеници кавгаџија, који за три године у казамату, још се није нашло познавати своје „богоносног“ имена, и безобзирно ишакарађеног изговором, надзорником.

Над свим тим царује кашаљ, хронични, протегнути, тајанствени катарални кашаљ.

Многе пробија „цигански ваљ“. Дрхте, шкрипу да зубе поломе.

Уколе се чекаћуће, када ће се подигнути.

— Ползаи!

До скора тај рани ђутарњи час, рашкода, био је и часом казнљавања.

На сред дворишта метали су „кобилу“,[3] и у присуству свих осуђеника, делаг је казнљано осуђеника, који је што ирегрешио или није испунио свој задатак.

А осуђеници су гледали и... смејали се.

— Жена!... Скичи као прасе! Не дошала му се! — довикивали су они са смехом сваки јаук казнљаваног.

Свирепо позорите!

Негда су затвореници, који су се трудали да стечу уважење осталих, да се прославе, да задобију репоме правог „Ивана“,[4] издржавали иснит на тај начин. пред својим друговима.

На кобилу неку особито дрског осуђеника, који се зарекао да се ни по коју цену неће „покорити.“

И сви осуђеници с интересовањем су очекивали како ће се овај дркати под ударима прута.

Стиснутих уста, до крви притежући усне зубима, лежао је он на кобили и ћутао.

Једино грозно колутање очима, и набрекле жиле на врату, што су показивале какве страшне муке он трпи, и шта га стаја то ћутање пред очима свих осуђеника.

— Двапаест! Тринаест! Четрнаест! — одмерено је бројао надзорник.

— Не мажи!... Удри!... Јаче! — кричао је, раздражени, тим стоичким ћутањем, управитељ.

Џелат је ударао ређе, спуштајући прут јачи....

— Петнаест!... Шеснаест! — већ с веђим осећидима изговарао је надзорник.

Стењање, нехотични узвик бола се отимао јаднику.

„Попусти! Не надржа!“[5]

Осуђеници су дочекивали громким смехом. Управитељ је гледао победоносно.

— Сломио!

Никада је чекан радост на рад просто као интересантно и смешно позорите.

— Пазите, браћо, кад ме почну сутра тући, како ћу ја изматавати биће права престава — хвалисао би се обично какав „жигаи“[6] који је прођердао све на картама, укључно до заводског одела и хлеба, и који се храни трошцима са стопова осуђеничких, а зато узима на се улогу комедијаша.

И осуђеници би чекали, ту престаку.

Брекћући у себи, једва задржавајући смех, посматрали су перипетије живаиове.

Многи не могући издржати, прскали су у смех, седели на земљу хохоћући: „Не, могу браћо више.“

А бедни „жигаи“ трудио се.

Падао је на колена пред управитељем, како се како никад више неће, молио да га пошиеде, њега сиромаха „ради ситне деце.“

Није хтео да легне на „кобилу“, бранио се, дерао се пре него што би делат и спуство прут;

— Ој, бољшико, боли! Ој, родитељи, боли?

— Јаче, битанге! — Командовао је распрени управитељ.

А жигаи лежећи под њиом, присећао се за све „смешиије“ узвике.

— Ој, браћо моја мила! Родитељи моји свероумрли!

И краљу и телом својим испљављао је оне тромиие, што су му са својих столова бацали осуђеници.

Испљављао је пружајући им „забаву“.

Казнљавање се свршавало, и „жигаи“ често једва — једва, но на сваки начин с разувученим устима на смех, прилазио је к својима.

— Вешто, а?

Још недавно, лалазећи раним мразним јутром на трем, могао се чути стењање и јауци који су долазили с казаматског дворишта.

Ио tempora mutantur... Дах нашег великог хуманог века, дошао је и на Сахалин.

И управитељ Корсаковског казамата горко ми се јадао, како му сад недељу да „покарала“ преступнике.

Те јутрење расправе, испити и преставе за осуђенике, деспавају се сразмерно доста ретко.

Радост се врши тихо и мирно.

Прозивка свршена.

— Ползаи!

И осуђеници са сикирама, тестерама, узетима, крећу се, трче поскакујући трудећи се да се загреју у ходу.

(наставиће се)

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

(НАСТАВАК) 3

— Међу овакве чиновнике спадао је и ранији Владимиров старешина, а сада већ први секретар министарства унутр. дела и личност од великог утицаја на судбину полицијских чиновника.

— Познавајући одлично способност свога непгадашњег чиновника, а знајући да је и сам много допринео његовој пропасти само с тога што со, као бив. члан квартета није, из бојазни од јавног мњења, заложио за свог писара и осведочио његову ранију часност и савесност, ова добричина, у правом смислу те речи, вратала је у службу и Владимира, који се у ово време баш нратио из иностранства и ступио у општину београдску као дируписта.

— *Правда је задовољена*, рекоше многи који су веровали у његову невиност по прочитаку указа.

— *Брука над брукама* тражиуше неки необавештени листови.

* * *

— Потпуно равнодушан и према похвалама и према покудама, убијен морално страховитом неправдом која му је од стране суда учињена, радовао је у свима својим погледима и идеалима и, најзад, озлојеђен невољаштвом појединаца, којима је некада као чиновник многа добра учинио, а који су дошије, када је из службе отпуштен, најразне викали на њега, Владимир је поново ушао у службу са једним једиим циљем: да произиће по што по то одбеглог убицу и тиме доказе и суду и министру и непријатељима, колику су страховиту крпвицу они учинили кад су довели пресуду о моралном убиству једног, у сваком погледу исправног чиновника.

— Обузет искључиво овом идејом, презрео је у свом новом службовању сваку тамптичину, утушио у себи сваку амбицију и одрекао се сваког задовољства. И ако је службу сматрао као споредну ствар, ипак је у њој био увек први. Није било ни једне важније кривичне истраге, коју он лично није водио, нити није важнијег крадљивца и кокцара, кога лично није добро познавао, и с ким није имао и службених и приватних односа. Његова прпмамљива искреност, његови праведни погледи на судбину свих бедника и његова наклоност за њихову моралну поправку, олакшивале су му у велико успешно вршење дужности и створиле му великн број искрених поштовалаца и међу самим овим личностима. Треба, у осталом, знати, да се и овај елемепти наших друштва одликује, по некад, кавалерштвом, које је у извесним приликама за дивљење. Човек често не може да верује, па ипак је сушта истина, да су кокцари и крадљивци из пазње и поштовања према неком чиновнику, често пута у стању да и свој живот ставе на коцку, само да помогну и поруче пријатељу. И ако Владимир никад и ником није наручио како шта га тиштп и шта би желео, ипак је цео овај *презрени свет*, на дивно чудо, тачно погађао његове намере и залагао се свим силама да помогне своме *великом пријатељу*.

* * *

— Прохујало је већ пуних 15 година како се Владимир повоља кратко у службу, а о бегеглом убици не беше ни трага ни гласа. Баш као да је у земљу пропао. Пегубив сваку наду да ће га ма кад пронаћи, а у жељи да се потпуно ослободи извештачености с којом је његова служба била тесно скопчана, Владимир, најзад, сам затражи и доби пенсију.

Са тврдим уверењем да га више ништа не везује ни за шири свет ни за будућност, нови пенсионер спремаше се у ве-

лишо да се повуче у родно место — једно село београдског округа — кад се изненада деси нешто што му поремети све планове и поново га окове. То *место*, пак, било је једно писмо, у коме га један од *пометалаца* извештавање чак из Румуније, да *бегунца* **Милака** ваља потражити у варошици К..... и то што обазривије — — —

цир, и пошто смо се скоро два сата препирали: је ли стока претерана у Турску или не, он је једна пристао да потпише протокол којим се то признаје, и обећао, да ће стоку наћи и вратити.

На моју напомену, да су таква обећања турских власти увек остајала неиспуњена, официр се скоро љутио, и давао нова уверавања, да ће се крађа наћи.

Пошто је завршен извиђај, ми се аласмо са турским официром, па он оде својој и ми нашој вараули.

На вараули нас је чекао богат ручак.

Баш тога јутра, стражари су убили једног дивљег вепра — назимка, па се спремао богат ћевап и ћулбастија.

Да ли зато, што је месо од дивљих свиња ређа ствар, и што човек има неко добро предубеђење о томе, или што сам ја био гладан, тек морам признати, да није било слађега ручка у моме животу.

Ја сам јео, што но кажу, као сеоски бирош, да сам се после једна пошео на коња, кад ми је ваљало поћи кући.

Као и обично, о ручку се говорило најпаче о крађи, која је Милу учињена, али се говорило и о другим сукобима граничним, па се причале и иначе поједине приходе из живота.

Испадне некако и ја, ја сам причао нешто о своме бављењу у Црној Гори, а нарочито о месту одакле је и Миле.

То је Мила толико развеселило и разрадало, да се решио да ме прати натраг до српског места, али сам ја пристао да то буде само до ненле, и Миле пође са нама.

Кад смо се растајали, Миле ме опет замоли да се пише у Турску, те да се његове ствари нађу.

Ја сам имао искуства и уверења, да се те крађе у Турској и не траже и не проналазе, па у место обећања, ја му и нехотице понових онај стих Његушев, који је већ познат свакоме Црногорцу:

„Мртву главу но диже из гроба,
„Ни прекоси бистра невидара!
„Здраво твоја глава из рамена!
„Ти њен пушку другу набавити.“

Кад сам завршио стих, Миле ме погледа некако чудноватo, са изразом неке благодарности, па тада и гласно рече: „Фала ти господине, ка брату“ и оде натраг.

Зачујем за тренутак, у чему је Миле нашао повода за благодарност, ја изведох закључак, да је он хтео да ми заблагодари што сам целога дана одликовао његове Црногорце, па и ја продужих пут ка дому, не мислећи више о своме....

На месец дана после овога догађаја, ја сам опет морао ићи у В — це, због некога убиства.

Стигао сам тамо зарана, и идући сеоској механици морао сам проћи поред Милове куће.

Миле се беше десио у авлији, и кад ме виде он излете на сокак на коња за дизгине: „е не ћеш, господине, минути мимо мене и моје куће, а да не свратиш“.

Замерен јахањем, ја се реших да свратим, кад му, у осталом, то чини задовољство.

Одмах десно од вељијех врата, био је тор и у њему око двадесет јагњића, који се играху по тору, прескачући једно друго.

Мени ово паде у очи, јер знам да су му све овце отеране у Турску пре месец дана, па га упитах: кад њабаи овце?

„Фала ти, господине, ка брату. Како ми ти ово рече, на растанку пријед мјесец данох, е се мртва глава не диже из гроба, ја те послушах и једне ноћи пређерах из Турске место седамнаес' тридес' бравах. Фала ти, велим, ка брату“.

Мени се опрете длаци од чуда. Ја се тек сада сетих, зашто ми он ономадне блазгодари после поновљених стихова Његушевих. Он ме је рђаво разумео да сам му ја оним наглашио, како сам ћа да се наплати са Арнаутима?!

На то је крађа Миле, рекох му ја: за то се иде у зис.

„Не тако ти светога Василија острошкога, којему си се повјања, не пажи ти никуд, а ови ће моји сељани кутати ка да није ништа ни било. Не тако ти Господа!!

Шта ми је остајало да радим — заклињно сам, и за љубав Василија острошкога ољутао, јер је и гранични официр турски заборавио на своје обећање, да ће пратити Милове овце.

Ето каква је граница.

Д. С. К.

КРЕНКЕБИЛ

— Анатол Франс —

(НАСТАВАК)

Овај стари сиромашан признавање да је крив што је мистички увређо жандарма 64, као оно мало дете, које је према катихизису признавало да је криво за Еиши грех. Било му је његовом осудом показано да је викнуо: „Смрт кравама!“ То је било дакле да је он извикнуо: „Смрт кравама!“ на једам тајанствен начин, њему непознат. Био је пренет у један натприродни свет. Његова пресуда била је његова апокалипса.

Ако он немађаше чистога појма о своме преступу, он немађаше чистијег појма о својој казни. Његова осуда беше му се учинила нешто сјајно, то жествено и узвишено, нешто што очарава, што се не разуме, што не подлежи сумњи, што се нити има хвалити нити судити. У том тренутку он би видео председника Бурнша, са ореолом око главе, где кроз отшкринут плафон, силаза са белим крилима, и не би био изненађен овом новом манифестацијом судске славе. Он би рекао: „Ето се моја вјера продужује!“

Сутра дан је дошао његов адвокат.

— Како је, моја добричино, није вам рђаво? Будите храбри! једна недеља ће брзо проћи. Немамо се баш противу чега жалити.

— Што се тога тиче, може се рећи да су ова господа сувише добра, врло углађена; њиедне наше речи. Чисто ништа нисам мислио веровати. И сигнал је имао беле рукавице. Зар нисте видели?

— Све је опевено, ми смо добро учинили што смо признали.

— Могуће.

— Кренкебиле, имам једну добру вест да вам јавим. Једна милосрдна особа, коју сам ја заинтересовао за ваш положај, дала ми је за вас једну суму од 50 динара, која ће бити употребљена на исплату казне, на коју сте осуђени.

— Онда, кад ћете ми дати тих 50 динара?

— Он ће предати власти. Немојте се узнемиравати.

— Све једно. Ја такође захваљујем тој особи.

И Кренкебил, замишљивши се, прогунђа.

— Ово није обично што се са мном збива.

— Не претерујте ништа, Кренкебиле. Ваш случај није редак, далеко од тога.

— Можете ли ми рећи где су гурнули моја колица?

* * *

Напивавши на затвора, Кренкебил тераше своја кола, улицом Монмартром, вичући; купуса реце, шаргарепе! Он немађаше ни гордости ни стида због своје авантуре. Он је о њој слутио само једну тужну успомену. У његовој души, то му је било у место позоришта, путовања, сајмова. Он беше особито задовољан иђи по блату, по кадрми варошкој, и гледати ваше себе плавно небо и пуљаво као поток, мило небо своје вароши. Он се заустављаше на сваком углу улице да попије једну чашу; затим слободан и несео, пљувући на своје руке да овлажи своје жуљеве — дланове, он би пчелао своја колица и терао их, док, пред њим пранци, који су сироти као и он рано устајали, одлетају са сламчицама заједно са његовим обичним усклицом: купуса, реце, шаргарепе! Једна стара домаћица, која се беше приближила реце му, избирајући целер.

— Шта је то с вама било, оче Кренкебиле? Има пуне три недеље како вас нисам видела. Да нисте били болесни? Мало сте постали бледи.

— Реће ће вам, душо Мајонна, постао сам богат.

Ништа се није променило у његову животу, сем што је од сада чешће ишао у полицију, јер је мислио да је тамо лепо и спевчано, и што је исправно познавстна са милосрдним људма. Уђаши мало несео у своју одају. Легавши у свој кревет, он набацује на себе џакове, које му је познајмио шестељар са угла и који му служи за покривач, и мисли: „затвор нема се човек шта пожалити на њ.; има ту све што год нам треба. Али је ипак боље код своје куће.“

Његово задовољство би краткога века. Он примети убрзо да га муштеријс рђаво погледају.

— Лепа целера, душо Ковентро!

— Не треба ми ништа.

— Како не треба нам ништа? Ви ваљда не живите од ваздуха?

И душа Коентро, недавним му одговора, ушла би гордо у велику пекарницу од које би била газдарица. Дућанџике и пратари, који недавно облетаху око његових челених и цветних кола, сад га су се клонили. Стигавши до обућарнице код „Либела храмитеља, који је тачка где отпочиње његове судске авантуре, он стаде звати:

— Госпођа Бејар, душо Бејар, ни ми дугујете потпаест сус од онамад. Али га душа Бејар, која седиште за својим кантоаром, не удостоји погледом.

(свршиће се)

НАРОДНО ЛЕЧЕЊЕ И ЊЕГОВЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Како пролазе они, који место лекарске помоћи траже бапско лечење, и поверавају се, често пута, у врло озбиљним приликама будн коме да их лечи, најбоље показује овај случај.

У селу Миљевићу, ср. голубачком, неки Милко Митровић тел., младић испод 20 година, запроси девојку 14-ог децембра прошле године, и том приликом у распложењу, и по обичају онд. сељана, огласи просидбу пуцњем из пушке. Ну на његову несрећу цев пушке и повреди му длан и прсте на левој руци.

У место да одмах затражи лекарске помоћи, Милко по савету своје мајке Будимке, позове Бранка Обрадовића тежака онд. као болничара у војсци да га лечи.

Бранко са још једним другом покаси тканице, и што је јаче могао стеже леву руку Милкову на више лакта, скоро испод самог рамена, да би Милку заустависли крв.

Четири пуна дана била је неза на руци Милковој тако, да су за то време живци потпуно утрнули и крвоток свршено престао.

Пуних месец дана бринавно је крвљено ово „лечење" разним „мелемима," тако, да је лекар са полицијским чиновником једва могао продрети у стан болесников, када је власт за овај случај сазнала.

Хтело се и даље да остане при народном лечењу! А кад је лекар одвио руку нашао је испод рамена зглоба грдну рану у највећој трулежи, а одмах испод ње на све до лактног зглоба предлактану кост у потпуно голом — нагом стању без коже, мишића, нерава и крвних судова, а на више од лактног зглоба на све до врховна прстију, дакле цела рука од зглоба лактног на ни више била је у атрофичном, мумификираном, гангренозном — иструлелом бронзираном, црном, смрдљивом, обамрлом и загнојеном стању, као што се то и на слици може видети.

Рука је овоме трешнику одмах осечена до испод самог рамена.

Чудновато је, да је овај јадник у опште могао жив остати после толикот трошења крви.

Љубомир ће остати без руке а његов лекар без дипломе искусиће последице законске.

Треба ли „бољег" примера како пролазе они, који у место лекара у болести траже бабе и свеске лекаре. — Ђ. Ђ. —

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине пребрешке, актом својим од 4. децембра пр. год. Бр. 886 пита:

„У упуту за расправу пореза свију облика, а у тачки II стоји, да ће се по свршеном расправу пореза и прираза, из рубрике 21. где су уписани сви прирези укупно, назначити сваки прирез посебице, према својој процентној стопи, како би се на ову расправа могла означити количина нетова.

О засебном расправу прираза тако звали бр. 9., тамо се ништа не говори.

Међутим, неки Пореска Одељења наређују, да се сви прирези: окружни, срески, општински, поморски, жандармски, железнички и т. д. разреску право ни расправу бр. 9. па тек онда унесе у расправа бр. 6., а неки пак, одељења не траже овај расправа, него просто наређују да се сви прирези унесу у рубрику бр. 21 расправа свију општина, ни да се после рачуном изнађе њихова количина.

Због оваквог двојног поступања, суд је у недоумици како ће да закључи расправа, па за то моли уредништво, да ово изволи дати своје мишљење по овоме."

— На ово питање одговарамо:

Приликом израде пореског књиговодства, желело се, да се смање овај сиван број списака, који су ишли као састави део расправа, а по којима су распоређивани разни прирези, па је наређено, да се сви прирези пројиху и унесе у рубрику 21.

Да би се из расправа пак могло видети, колико који прирез свега износи, наређено је тачком II. да се те суме рачуном изнађу према својој процентној стопи, па на ову расправа словима написе сваки облик посебице, па и прирези.

На тај начин распоред бр. 9, који је до сада постојао, укинут је, те се не ће ни пронити од сада.

Одељења, која траже да се он пиан рада, доказују, да им је садашње књиговодство непознато.

II.

Суд општине лазичке, у среду хомољском, актом својим од 18. децембра пр. год. Бр. 2279. пита:

„Ана удова П. Л. Корча, из Лазице, тужила је овоме суду Ивана Л. Корча, тежака онд. што ју је овај поовао и грдио па и истукао, те јој нанео лаку телесну повреду.

О повреди подвела је и лекарско уверење из које га се види, да је повреда лака, и да ее може залечити за 10 дана.

По овој тужби, а по прибављеним доказима, суд је овај казнио Ивана са 10 дана затвора и за плати трошкове.

Иван је против судске пресуде изјавио жалбу, и преска власт поништи пресуду општинског суда, налазећи: да онде не стоји дело из ч. 357. крив. закона, као што је суд нашао, већ дело из ч. 173. поменутога закона.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је ово онај случај надлежан општински суд или полицијска власт?"

— На ово питање одговарамо:

Ношто је назнојан тешке повреде од лаких, наш кривични закон учинио је извесну поделу и код ових последњих.

Тако у ч. 173. одређено је казну за оне лаке повреде, које доју из оних личних сукоба доиоше, који су се догодили случајно и без претходно скрене и камере, а у ч. 175. опет, одређено је казну за намерна злостављања.

У ч. пак. 357. тач. 2. свакано је казнивало оне сукобе, где се цела ствар свршава без повреде тела, као што су ћушке и тоне слично, па да би се из речи: „ако су се двоица побили", па се потребна видала породала могло извести, да је и онде предвиђена могућност оваквих телесних повреда.

По овакној подели узиња се, да општинске и полицијске власти нису надлежне за суђење кривица за повреду тела, кад год тужени позивсе лекарску сведоџбу о повреди, хоћеће на тај начин да доказе, да му је нанесена лака повреда; ја је, управо, кривица већа од ове, коју казнивала ч. 357.

Такве се тужбе дају полицијској власти, и она их извиђа и спроводи Приостепеном Суду на суђење.

Према овој правои, која је усвојена и од судова, власт среза хомољског правилно је урадила, што је поништила пресуду, којом је Иван казњен.

Исправно, да Ана остаје право, да полиције своју тужбу код полицијске власти.

III.

Суд општине почетинске, у среду моравском (нар. пожеревачком) актом својим од 26. децембра пр. год. Бр. 2093, пита:

„Пауп Јовић, окланица, дуговао је овој општини, по три облигације, 504 динара са 10% на терет.

Како дуг није платно о року, то ће се општина тужити суду, и он је осуђен на плаћање.

Поступивши је, да се она наплата извршии из непретности Паунове, али је то било безуспешно, јер он нема ниште покретности од онога, што му се по закону не може продати.

Од непокретног имања Пауи има 11 јина оранка, али у њима има и жита, којега је доста после задужења, на се суд боји, да извет не ће моћи да изврши наплату.

Сада општина муче муку, како ће напазити ону суму, коју је Пауи као извет узео из општинске касе, на кад ће је власт одузрати, онда он дао облигацију да не одговара кривично.

— На ово питање одговарамо:

Кад општински суд има извршну пресуду судску, којом је Пауи осуђен на плаћање, пена је подлеже полицијској власти на извршење, на ће она извршити наплату, јер зет Паунов ће бити никаква сметња законска, да се ова наплата изврши на Павлозог имања.

IV

По §. 192. грађ. суд. поступка, исправе од вредности, које имају написане рукох дужника, а нису ни потврђене власшу, немају предности.

Према овоме и ове облигације, где је текст општинан, на се само известан дан појави рукох дужника, не могу имати законске вредности.

Да би извршили ово законско тумачење, које је благодатно за оне, који су мало писмени, јер им се не могу подметати обвезе, које их упропашћују а да они то незнају, зеленаши сада прибегавају једном средству, да ове облигације никад не дођу пред суд у оригиналу.

Тако, они узме прилику оверене преписе оних облигација, па суд није у положају ни да види: да ли је облигација одиста својеручно писана и потписала, као што се обично излази, те судови осуђују поједине и по овим облигацијама.

Шта могу да раде дужници у оним случајевима, кад је суђење без оригиналне облигације?*

— На ово питање одговарамо:

Суд не би правио ико доиао о дугу ни једну облигацију, која није своеручно написана и потписана, или оверена власшу, кад год ову вредност тражене изјављам.

И, пако се код непотребљених исправа не суди по кратком поступку, него се захтеће дан суђења, то дужник увек има могућности да тражи оригиналну обвезу, па и да тражене њену вредност ако она одиста не би садржавала ово, на шта је он пристао, него је штампаним текстом обухваћено више од онога, на што се он обвезао.

Ту лежи заштита за дужника од свакој подметања, које би из општих обзира могло проћи.

V.

„Поред јасног расписа Гл. Контроле, да ни један председник општинског суда не може бити уједно и благајник општински, опет многи председници у овоме срезу по навике по решење одбору и питање о избору благајника, него и лице они сами руку пасов.

Сме ли ово да буде и има ли зато икакве законске одговорности?*

На слично питање ми смо одговорили још у бр. 29. „Полиц. Гласника“ од прошле године, да председник општински не може бити благајник и зашто, и сада упућујемо полиоцу да тај одговор прочита.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јоца Ракић, разбојник, лопов и пехаралија, родом из Пањчева, приповедач, средњег раста, стар 35 година, одело увек мења, представља се као учитељ, професор и и као агент путујући, — како му кад затреба. Због извршеног разбојништва ухапшен је био под суд и у притвор у Београд Ићи, но он удави приликом и побегне.

Лице ово којим је овај злочинац извршио разбојништво јеновољно је под белопаланачког суда 500 круна, која сума да се преда оном, који га буде ухватио.

Како је Ракић изборјено пута био у Србији, држи се као сигурно да је ако и пребегао.

Полицијским и општинским властима сипла у дужност да га у своме кругу потраже на најсигнос под јаком стражом спроведу Управи гр. Београда.

Милош Љубинић, из Крагуја, среза поцавотамнич. ког. и **Арсеније Јовановић**, из Ошпшевића, среза пиперског, притворени среза забубовачког, побегли су пиђу између 18 и 19 ов. м-ца из притвора среског. Милош има око 50 год., средњег је раста, у лицу смеђ, рошав, болан је; на себи има: гуњ и пантаљоне од сигнног сукна, а на погама опанке; Арсеније има око 30 година, средњег је раста, у ошште смеђ, дугих обрва, има браду на шиљак, сувоњав, од одеће има на себи: капут и панталоне од штофа отворене боје, на глави шубару, на погама опанке. Позивају се све полицијске власти, да их живо потраже и нађене спроведу начелнику среског у Б. Паиику с позивом на Бр. 670. УБр. 2134.

Никола Петрашковић, тежак, из Слатине, доју између 14 и 15 ов. м-ца, управљен је пред стара 4 год., лакше зиуте, без рошаши са шиком и 3/4. Спреће се нажна свима полицијским властима на ову потрају. У случају проналаска треба крадљивца и покрађу спровести начелнику среза брасовачког, с позивом на Бр. 447. УБр. 2111.

Дмитар В. Марковић, из Семедража, оправљен је код начел. среза качерског за дело из §. 204. кривичног законе. Он има 58 година, раста је средњег, сувоњав, бркова оњих, сед је, на десној руци нема домаћег прсша. Позивају се све полицијске власти, да Дмитра, који је у бегству, живо потраже и нађеног спроведу начелнику среском у Г. Милановцу, с позивом на Бр. 750. УБр. 2222.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Васа Берђан, лопов и харалија, родом из Т. Кубиш Козина, у Мајданској, стар 48—50 година, висок, пун, проседа браду брца или је и пушта у разним формама, која је проседа.

Виса се нарочите и нарочите биши власшеним путника по дању и ноћу ничним позорима. Од шеста је стрално приличан број њених нарочеих

трговина. Често путује и кроз Србију. Опорашује своје врши обично овијешен, чамо он своју жртву обмеђаши, онлатка је, на поток на врху стављу ножем.

Спреће се нажња властима, које би ге слушајно с њиме сустрео, да га одмах стражарно спроведу Управи гр. Београда ради прогонства на земље. Путничком свету такође се спреће нажња да га се чува и власти најбржој пријави.

ИЗЈАВЕ И ПОРУКЕ УРЕДНИШТВА

Један овдашњи лист, а по њему и још неколико њих изнели су, како је Одбор Народног Представништва забрисио на државног бусет неке стручне листове па и „Полицијски Гласник“.

Овим поводом а и на многа питања од страше наших сталних претплатника, сматрамо за дужност изјавити, да је горња вест у колико се она односи на „Полицијски Гласник“ — тенденциозно измишљена.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 4. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 31. ЈАНУАРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника" или достављачима окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, намештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у општ. годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Руковеци не крадају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу трећег одељка чл. 4. закона о административној подели Краљевине Србије, — решено је:

да се село Јасеница, које за себе сачињава општину јасеничку, по изјављеној жељи његовних становника, одвоји од среза брђопаланачког, округа крајинског, и припоји срезу неготинском, истог округа.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела. 17 јануара 1904 год., у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I. одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се села: Јунковац и Сакуља, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од своје досадање општине прелачке, у срезу колубарском, округа београдског, и образују у заједници за себе „општину јунковачку", у истом срезу и округу.

да се села: Јадранска Лешница и Доња Добрић, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине виерске, у срезу јадранском, округа подрињског, и образују засебну општину под називом: „општина јадранско-лешничка".

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. јануара 1904. године у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима

Г. Министар финансија писмом од 16. ов. мес. Пр.бр. 562, известио ме је, да је пореска управа издала распис свима пореским одељењима, да при утврђивању идентичности лица, која, као потпуно неспособна за рад траже ослобођење од плаћања личнога пореза према тач. ж. чл. 74. закона о непосредном порезу, траже и писмене изјаве органа надлежних општинских власти у чијем би се присуству преглед вршио, у оним случајевима, у којима такав доказ није могућан, нарочито је, да одељења примају и протоколарне изјаве два неудвојна грађанина, које одељење лично познаје, а који такође и довољно лице познају и тврде његову идентичност.

Пошто је потребно да и лекари, који врше преглед поменутих лица, у уверењу назначују на који су начин утврдили идентичност прегледаног лица, то овим наређујем, да лекари, који прегледају неко лице у циљу да се оно ослободи плаћања личног пореза као потпуно неспособно за рад, увек у уверењу тачно назначују: је ли им прегледана лично познат или преко других и којих грађана.

Препоручујем начелству да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

СБр. 571.
21. јануара 1904. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела.
Стој. М. Протић

ДЕШИФРИРАЊЕ

I. У опште

(НАСТАВАК)

Претпостављамо сад, да се слична прибележења нашла код каквог врло опасног разбојника. У почетку ствар изгледа као каква неразрешена шифра, али кад се зна, да су такве шифре врло просте, онда се оне прочитају као и обичан рукопис.

И подаци, који нам сасвим случајно дођу до руку, могу бити од вредности: тако је један кривац, који је водио врло велику тајну кореспонденцију, имао уза се једну џепни сахат, на чијем је заклопцу изнутра била урезана азбучна нумера 27491. Сав труд да се разреше шифром писана писма остао је безуспешан. Напоследку се дође на мисао, да су та писма можда писана тако звањом „шифром троја Громеседа" иначе ђенерала Трошк, и да је број 27491 тако звани „изабрани број," који је писцу био о тога недесан, што га је могао, у случају да га је заборавио, увек видети на сату, што је много практичније но да га је како другчије прибележио, јер би лако у очи. И одиста ствар се слагала, и с помоћу тог броја на сахату могла се лако прочитати цела кореспонденција. Исто тако могао би врло лако бити могућно, да се код кривца није налазио мали џепни лексикон, који би могао носити „шифру у речима," те би дешифровање било олакшано. Напоследку може се доћи до закључка да кривац има где год код себе, на известном месту, какав шаблон од хартије или таквог папира, с помоћу кога се може прочитати тајно шаблонско писање, у кратко, исходиша нада да ће да и назлуканији лопов међе да учини „велику глупост," која би га одала. Та глупост би се састојала у томе, да уза се носи кључ, изабран број, шаблон итд. не надајући се да би могао доћаити затвора. Укратко, код изелезник тачно расклопа и добро процени све што је у џепи с изелезником и с оним о чему се у шифри може дописивати и оно што се нашло комбинује у свима правцима, он може доћи до „пуког случаја", те такође у повољној прилици створити банк, а можда и целу ствар решити.

2. Разни сиотеми шифара

Овде ћемо навести само неколико система шифара, који су у употреби, а то оних, које изелезници могу дешифровати или због простоте њихова склопа, или тако, ако им је познато на руком дођу до каква основна или самог кључа. Али не помаже ни то само кад се има кључ, ако се бар не зна, како је дотична шифра склопљена и како ће се кључ употребити; шта више у многом случају не може се кључ као такав ни распознати, ако нам је дотична шифра сасвим непозната. Ако је на шифри била прибележена нека реч, неки број, неки стих, или ако је дописник имао уза се какву књигу, мораћемо претпоставити, да би се тиме могла решити цела шифрована ствар. Међу тим овде нисмо хтели ни узимати у обзир оне тешке шифре, које се ни кључем не могу дешифровати.

На овом месту донећемо врло мало што ново; управо доносимо оно, што се

налази у разним уџбеницима. На име при изради овога послужили смо се делима Клиберовим и Флајисеровим.

Код свих шифара се обично употребљавају извесни уговорени знаци, који имају општег значаја. Тако употребљавају се:

а) Слепи знаци, тако звани non valeurs, који не значе ништа и само служе за то да дешифрера заведу; на пример може се уговорити, да ништа не важе сви самогласници, или свако треће слово, сви они бројеви који се деле на три итд. Никакав договор, пак, није потребан код тако званог писања с помоћу шаблона, где важи само оно, што се види кроз исечене делове шаблона, ако су дакле остала места (пошто је свршено писање) произвољно испуњена слепим знацима, она ће се, кад се употреби шаблон, иначе њиме открити.

б) Знаци противног смисла, који показују, да дотични став ваља схватити у противном смислу, но што гласи: „Он нас воли“ = мрзи.

в) Знаци поништавања, који значе, да цело саопштење ништа не важи и којима је само циљ, да се човек заведе. Таква саопштења могу се, доста пута, баш за иследника припремити, не би ли му се наметнуло погрешно схватање о кривици или невиности неке личности; оваквим преварама ући ће иследник врло лако у траг, ако се шифровано писмо лако дешифрира, и ако му се оно на више или мање незграпан начин подметне.

а) *шифра на бројеве*

1. Најпростија шифра на бројеве састоји се у томе, што се за свако слово, за чешће употребљаване речи одреди по један или више бројева, који се у последњем случају наизменично употребљавају.

2. Готово тако исто проста ствар је шифра, у којој се слова изражавају са два комбинована броја; она се најпре поделе у групе па онда нумеришу; нпр.:

ш џ ч ц х ф	а б в г д ђ
5	4
к ј и з ж е	п р с т ћ у
3	2

о њ н м љ л

1

Из сваке од ове групе узме се слово, које је потребно за реч, и обележи се редним бројем који заузима у групи и броја из које је групе. Н. пр. „Бежи“ би се написало овако:

24 63 53 33

3. Овде спада и Мирабова шифра на бројеве. Ту је шифру тобож пронашао Мирабо. Слова се поделе у пет група и свака нумерише; н. пр.:

1	2
ш џ ч ц х ф	а б в г д ђ
1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
3	4
к ј и з ж е	п р с т ћ у
1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6

5

о њ н м љ л

1 2 3 4 5 6

Свако слово изражава се на тај начин, што се начини разломак, чији бројитељ показује број групе, а именитељ редни број слова: пошто не може бити већи бројева преко 6, то се бројеви 7—9 и 0 употребљавају као „невредећи“ ради попуњавања, да би се уносила забуна; на пример „Ћути“ би се изразило овако:

$$\frac{47}{59} \quad \frac{84}{95} \quad \frac{49}{47} \quad \frac{38}{30}$$

4. Уметна шифра на бројеве, којом су се служили Аустријанци у Мексику. Она се састоји из азбуке, која се уметне између два реда бројева; изнад азбуке су непарни, а испод ње парни бројеви, тако да се свако слово може изразити једним парним и једним непарним бројем.

Да би се створила шифра, потребно је једно изабрано слово. Први број тајне депеше показује, да је на тај број постављено изабрано слово и с том азбуком се шифрира. Измени ли се азбука, онда се као знак измене саопштава број, који је над потезом или испод потеза азбуке, а а за овим бројем следује онај број, који у новој азбуци означава изабрано слово.

(наставиће се)

ПРОСЈАЧКА ПИСМА

Спекулација саучешћем и наклоношћу за чињење добрих дела својим ближњима, показује још непрекидно добре резултате. Шта више изгледа као да је она с поразтајем благостања узела веће размере, а нарочито у погледу писања просјачких писама. Публика нема ни појма, колико се хиљада просјачких писама напише сваки дан, као ни какав сјајни успех постизавају они што пишу та писма. Систематским „радом“ на просјачким писмима зараде вешти људи и женске толико, да могу врло сјајно живети и узети с пуним правом титулу рентијера, што врло често чине наспрам јавности. Али и овај „гешефт“ дели се по степенима и њега раде вештаци у правом смислу те речи, а и дилетанти.

Просјачка писма пишу се у свима културним државама. Највише се пак то врши у Енглеској и Америци, јер тамо живе људи с највећим имањима, према томе приходи су за писце просјачких писама већи. Па и у Француској, где има много богатих људи и где је доброчинство постало ствар моде, писци просјачких писама оба пола пролазе још боље но у Немачкој, где међу тим заслужују на хиљаде.

Да почнемо с дилетантима! То вам је бедни млади занатлија или радник, који је попио оно што је преко недеље зарадио, па ипак хоће да се недељом проведе. За трен она узме он парченце хартије, напише на њему просјачко писмо и пошаље децу газдарице, код које је у стану, у онај део вароши, у ком живи боља публика. Деца иду од куће до куће, звоне на вратима и тужно гунђајући пешто предају просјачко писмо. После неколико часова таквог лутања деца скупе толико, да се „бећар“ недељом после подне богато проведе заједно с породицом, код које станује.

Прави је грех давати што деци, која донесу таква просјачка писма. Тај новац је бачен, а за децу је тај посао морална пропаст, јер она већином краду један део од испрошеног новца на купују шећерлеме. Берлински криминални музеј чува један интересантан напис, који отприлике гласи: „Једна сирота удовица са шесторо гладне деце моли за помоћ. Август Милер“, „Бећар“, који је написао то писмо, толико се журио, да је своје сопствено име потписао, у место да је и у писму маркирао удовицу.

Просјачка се писма највећма шаљу преко поште. Али таква писма пишу изру виврани просјаци, који својим молбама обасипљу све добротворне заводе, сва хумана удружења, све касе за потпомагање итд.

Они непрестано пишу и добијају. Њихно непрекидно кукање доноси им прихода са свију страна, некад много, некад мало, али на више места по мало чини много. Пре неколико година откривен је у Берлину један пропали трговац, који је систематским писањем просјачких писама и обраћањем на добротворне заводе и удружења долазио до годишњег прихода од 4000 марака, осем тога добијао је бесплатно дрва, вино, месо, хлеб, лекове итд.

Наравно да људи с неисписаним рукописом употребљавају што је могућно рђавији писаћи материјал. То су ситне варалице, које држе да и други свет ситничарски мисли и вели у себи; кад он има новаца да купи бољу хартију и куверт, онда му није потребна помоћ. Сасвим друкчије шпекулише варалица с финим рукописом. Он употребљава напротив фини писаћи материјал, и то из тактичних разлога. Већ леп рукопис чини добар утисак на онога од кога се проси. Пристојна спољашност писма јемчи, да ће писмо бити отворено и да ће га адресат сам прочитати. Сумњива писма с рђавим кувертом и ружним рукописом отварају обично чиновници, секретари, књиговође. Па онда елегантно писмо изазива саучешће код дотичног човека, од кога се проси. Женска што је писала писмо није личност, која нема више шта да једе. Она је једно несрећно створење, које је због свог имена, своје традиције принуђено на извесну репрезентацију, за коју нема потребних новаца. Прималац писма је можда и сам некад био у таквом незгодном положају. Он је дакле наклоњенији да се одазове таквој женској, која тражи новаца да купи штофану хаљину за кћер, која иде у школу, која тражи новаца да нахрани своје чедо, пошаље неког рођака у бању или изврши какву опасну операцију.

Ова врста просјака, нарочито у Немачкој, врши своје операције психолошки. Они шаљу своја писма пре свега људима, који се налазе у каквом нарочитом душевном стању, у радости или жалости. Новине, које доносе породичне вести, пружају тако сваком таквом човеку списак оних људи, који жене сина или удају кћер, који објављују да им се родио син или унук, и напослетку људи, који јављају

тежак губитак кога члана породице. Такви људи су у свом несрећу или тузи много приступачнији за какве дирљиво писмо него људи, код којих нема тих психолошких момената. Напослетку новије завољу кад неко добије какав орден или титулу или као чиновник буде унапређен класом. Такви унапређени и одликовани људи добијају најмање по туце писама.

У Паризу и Лондону постоје сасвим посебне бирое, у којима се могу купити адресе људи, који реагирају на просјачка писма. Ови просјаци наручите систематски експлоатишу богате усамљене удовице. Једно друштво таквих просјака узело је у току неколико година од једне богате лондонске удовице на хиљаде фунти стерлинга. Друштво је писало врло дирљива писма; на једно од тих писама добило је то друштво варалица 1400 динара, и то друштво било је тако дрско, да већ четрнаест дана тражи накнадно још 200 динара, који су тобож потребни да би се спасла нека личност. И ту суму дала је она добродушна жена. На посљетку се и тој доброј жени учинило да је и премного те отада је сва писма, која су јој стизала, слала једном друштву против осрамашавања и просјачења, и истраром, коју је ово удруженье повело, утврђено је, да сва та пису одговарала истини.

Статистика, коју су у Лондону и Паризу саставила добротворна удружења и полиција, показује страхобан резултат, да од десет просјачких писама, која добијају богати и одлични људи, једно тек погиче од у истини бедних и сиромашних људи, а осталих девет да су превара. Богати људи, који чине у већој мери добра дела, држе нарочите агенте, који се најбрижљивије обавештају о приликама онога, који је писао писмо. Али ни то им много не помаже, јер систематски писци писама праве им комедију. Ове варалице држе у Паризу и Лондону за своју приватну употребу раскошно намештене станове, у којима славно ужинају. Али тада се у најбедњем крају вароши најми један мали стан, који се вештачки удеси као уверљива пуна беде и невоље. Ту тобож живи бозајна, гладна и жедна мајка с децом, мајка, која је писала писмо и која прима милостињу. Мушки или женски агенти, који дођу у овај стан и виле беду, могу само потврдити, да су они жалосни подаци у писму истинити, и новац, који богато пада, дели и троши друштво, које систематски ради.

Просјаци свих земаља знају тачно, да је дејство њихових писама знатно јаче кад му приложе каква документа, која потврђују њихову сиротињу и невољу. Такви документи су посмртне листе, заложнице, забране и судске наредбе за селидбу из стана и тако даље. Врло велики део тих просјачких писама фалсификован је. Формулари за таква документа могу се купити нешиком у књижарама, а један од чланова просјачког друштва, који има канцеларијски рукопис, исписао тај формулар, које се спаде евентуално нејасним отиском каквог печата, који има службени изглед. Препредена женска заложи под какве заложенице банке неки сићушан предмет и добије заложницу на једну или две марке. За тим вештачки избрише она напис са заложнице и на том месту напише, рецимо, да је заложила две бурме. Ту заложницу стрпа она у једно писмо, у коме напише, како је тога и тога дана рок, да дигне залогу, за шта је потребно 20 марака, али како нема новаца, те ће бурме пропасти, а оне су јој једина успомена на покојног мужа. Кад такво писмо добије каква срећна млада или заручница из богате куће, она не може а да дотичној жени не да потребну јој суму за откуп залоге.

Пре неколико месеци уловљен је у Лондону најнеће уметник у писању просјачких писама. Те је био врло образован човек са спољашношћу, која га је на улици приказивала као врло отмену личност. Он је био вештак у подражавању рукописа; осем тога могао је произвољно извртати свој рукопис. Лондонска полиција је тврдила, да он може написати једно за другим двадесет писама, од којих је свако било писано друкчијим рукописом. Ту способност извртања рукописа употребио је он за писање спуштачких списака. Најпре је на чезу списковима фалсификовао један тужан апел, који дира и најтврђе срце. Тај апел потписао је тобож какав високо свештеник, члан парламента или каква дама из високог племства. Ако је личност врло позната, фалсификовао је тачно њен рукопис и потпис. За тим су испод тог апела на списку потписивала тобож три или четири приложника, који су прилагали велике суме. За тим је тај списак варалица слао само најодличнијим добротворима и тиме је постизавао такве успехе, да је, као што је полиција утврдила, у последњој години тако зарадио 40000 динара, и да је држао екипажу и послугу.

Овај уметник био је недостижан у својим разноврсним проналасцима. Он је н. пр. од малих дечјучица, које су тек почеле да плету, куповао чарапе и те производе. који нису били никакво ремек дело, слао је људима, који чине добра дела. Те су чарапе биле тобож од једне удовице, која има много деце и сакат је, те прелепље живим Богом, да јој се купе те чарапе, да купи хлеба себи и својој деци. Писма су била писана тако лепо и тако стилизована, тако вешто грачуљена на изазивање случешћа, да је наравно свака пар тих чарапа доносно варалици приличну суму новаца. Напослетку његов се посао био тако уњеђао, да је морао држати извесан број људи за књиговодство и сређивање списака. Варалица је те људе добро плаћао, али је целу ствар био тако вешто удесио, да та његови чиновници нису знали праву истину о његову раду. Они нису имали ни појма, да те огромне суме новаца, које су се књижиле као приход, заслужује њихов газда просто генијалним просјачким писмима.

САХАЛИН

од Е. М. Дорошевича

Преводи **Љ. В.** сарајски правник

(НАСТАВАК) 4

Казамат окованих

Казамат окованих је на Сахалину место за најтеже преступнике — „Казамат одреда који се проучава“ како се то значајно каже, док је онај други „Казамат одреда за поправку“ за лакше преступнике или оне, који су завршили свој рок у оном првом, а налазе се међу осуђеницима „слободни казамат“ због тога што његови становници иду без чувара на рад само под надзорника.

— Казамат окованих је рђав под нас! — предупређивале ме још испочетка надзорници. Градимо нов, али немогућемо никако још да довршимо.

И да би ми показао, како је рђав њихов казамат, води ме сталом у празно одељење, које се преправља.

— Гледајте молим, зар је то зид? — и он обија штапом комаде трула дрвета.

Шта је то на њега побекло! Затрчи се, тресне главом о дувар, и пролети главачки. Ваздух је одвратан. Зими хладно, уопште гадно.

— Трешти огромна зарђала брава.

Мирно! — командује надзорник.

Звекећу ланци, и око погара се настрањају у ланац осуђеници.

На први дан Ускрса побегли двојица из затвора окованих — негледајући на двоју општу „часну реч осуђеничку.“ — и сада за казну окована су сви.

Кланно и загушљиво; мирне јеле, поспање по дуваровима, осмехана нешто мало, тај устајали ваздух.

Вентилације — никакве.

Заудара пустошем и бескућништвом.

Дигли људи руке од свега на и од себе.

Никаквог знака од каквог домаћинства, бар ознак осуђеничког. Никакве тежње да удесе своје пребивалке колико толико сносније.

На чак ни обични осуђенички сандук, — ретко, ретко у кога да се види.

Гоне погари с нешто сламе и прљавим сламним узглављима збијеним у гуку.

По тим бедним постељама лиња мрцава и окрзана мачка, и мауче и умиљава се око осуђеника.

Осуђеници веома воле животиње; мачка, посто, то је немашовна прикладнијност свакој одељења. Може бити за то их и воле, што се једино животиње обраћају к њима као и људима.

Посреди собе сто, чак не сто већ једна уска и дугачка клупа. По њој је исповано, вађају се трошиће хлеба, стоје не прибрани чајници.

Ма улазимо у одељење где живе дисиденца, тачечника.

Дедер, покажи свој инструменат!

Неподмазани точак шкрипи, ланци звекећу, и окована приноси к нама своја колница.

Колница, тежине за два пуда, приковани су дугим синџиром на ножним оковима.

Пређе се она приликала ка ручним оковима, али сада се они надевају на тачечнике ретко, једино као казна за особите кривице.

Ма куда пошао осуђеник, он свуда вози своја колница.

С њима и спава, на нарочитој клупи у углу, међући их под клупу.

На колико си година осуђен на овом са полицијом? — питам.

— На две. А пре њега ту је служио три године други један тамничник.

Ја прилазим тој постељи. На подигнутој даска јако истрта од ланца. Пет година скоро таре ланац то дрво....

— Дрво, па и оно се истиче! мрачно примећава један осуђеник.

Кажна тешка, — била би потпуно неиздржива, када кажњени не би по кад када давали свеи одмора.

Тешко је заклоната осуђеника „на гаубо". Помоћу другова, пошто намажу окове сапуном — истина с великим болом, они их по неки пут скидају бар за ту ноћ, а с њима се ослобађају и колица и одмарају се по неколико сати у месецу.

Дешавају се чак и случајеви бегства тамничника!

— Раде ли код вас тамничиди?

— Ја их натерујем, а по другим казаматима не пристају. Неда се с њима изаћи на крај: свет са свим откован.

Около мрачна лица. У очима се светли безнадежност. Хладни; сурови, сколењени погледи. пуни злобе и страдања. Сад, сад, чини се, прекипеће стрпљење тих.

Никада нећу заборавити једног погледа.

Међу осуђеницима је и неки Козирев, из Москве, човек који припада интелигенцији, послан за дисциплинарни преступ на војничкој служби.

Симпатично лице. А како чудноват, како страшан поглед има!

Такав је, вађда, поглед у даваленика, када последњи пут испљива над водом и обзире се — ничега, зашта би се могло ухватити, ни од куда помоћи, ничега осем таласа около. Безнадежно, с предсмртном тугом погледа он око себе, и нема пуста се к њиу, без борбе.

— Да је што пре!

Тешко је гледати тај поглед, а како ли је тек њим гледати?

Међу окованим се држе и бегунци.

— Ти због чега си?

— Због подозрења убиства.

— Ти?

— За крађу.

— Ти?

— Због подозрења убиства.

„Због подозрења"... „због подозрења"... „због подозрења"...

— Ти због чега си?

— Због убиства два човека!

— Чује се искрен, оштар одговор, изречен неуданим и одлучним гласом.

— Насељеник је! — објашњава надзорник. Издрало робију и сад опет убио.

— Кога то?

— Санитељу и надзорника.

— Због чега је то било?

— Долати се почела. С надзорником се спанђала. „Идем на идем к надзорнику да живим, шта ми је стало до тебе, робијаша — насељеника?" — „Лажеш, — кажем, — нећеш отићи." Одирало сам је, молио, самим Господом Богом заклињао. И можда не би отишла, али надзорник дође за њу — и узе је. — „Ја ћу је каже одвести у завод. Ти с њом рђаво поступаш. Бијеш је." — Лажеш — кажем — прља ти душа! Пустом је не дирам, а теби је недам. Немаш никаква права да ми је отимаш!" — Јеш ћу тебе — каже — питати! Облачи се, да идемо, — шта на њега обраћаш пажњу". Опомињао сам: — „Не чини то, зло ће бити". — А ти, — каже — још и претиш, у челију види се одавна иоси бео. Док реч рекнем — обрести ћеш се тамо. Узе је и одведе....

Сурела се насељеник при самом сећању.

Одведе је, а мени се све преврте. Кажај — мислим се ја, на узмем пушку, — а имао сам неку пушчицу. Они су пошли путем, а ја ударим тајгом, пречицама, претигнем их, и пријазим се. чекам. Видим иду смеју се. Она кези зубе с њим.... И завршио. Прво њега, а после тек њу — да би видела!

„Завршио" насељеник се грозно паруго над телима. Искомадао их ножем. Много нагомилане злобе и тешког унижења огледа се у том зверском и циничком пругању над трупловима.

— Не сећам се шта сам чинио, био сам ван себе. Радовао сам се што није ни њему досала... Али и тешко ми је било.

Насељеник — још млад човек, с добродушним лицем. Но у очима када прича блиста се много воље и одлучности.

— Волео сам је, шта ли?

— Сналазио волео. Не би је ни убијао, да је нисам волео....

— Ваше високоблагородије! — прилази управнику, док ја на страни разговарам, поутрошима сељачић, кажите да ме из окованих пусте! Шта сам ја урадио? Три дана свега сам био отишао. Туга обузела, — напио се и ту је све. Набашио ножић ракије, те се провеселио. Зашто ме држате?

— Лажеш, очи, умаљи беш!

— Господи, та зашто би бегао? Што, вађда је у затвору рђаво? — пренемаже се „бегунац". — Сами знате, да је зло, — узео би „борца"[1] на крај. Познато вам је да ништа боље неможе но бити. Борац је од робије најбољи лек.

— Докле ће мене овде држати? — пита мрачно други. — Докле, питам?

— Ислеђење још траје.

— На ноћ је четврта година како ја овде седим, гушим се! Када ће мом стрпљењу крај бити? Та видим ја....

— Мало ли ти шта видиш момче, али ислеђење није још свршено.

— Та ја снаге више немам, кажем вам!

— Ваше благородије! Кикву су нам чорбу дали! Јеста се не може! Кромпир неочишћени! На Ускрс да се омрсимо, — рибу дали!...

Ми излазимо.

— Ја вам кажем пустите ни мене....

— Ваше високоблагородије, докле?....

Ваше...

Надзорник закључава врата огромним катанцем.

Иза затворених врата допире мукло брујање гласова.

[1] Корисно траже борци једу се осуђенике обично. Расте по шумарцима Сахалинским.

Корсаковски казамат окованих — то је један од најмрачнијих, најочајнијих на Сахалину.

Можда су његови становници учинили на вас не само непријатан већ одвратан утисак?

Поштована господо, не стојите пред људским јадом. А њега треба појмити срцем.

Тада ћете открити у том „зверству" много и људских мотива, у „злоби" — много страдања, у циничком животу — много очајања....

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

(НАСТАВАК) 4

— Цео овај разговор причао му је доцније бирош Стеван, и он се, ето, сада свега тако живо сећа.

— За овим је дошла смрт мајчина, па онда удаје сестрине и преговори о његовој женидби са њеком председника Павла коју је омео неки случај, или боље рећи његова судбина. Ваш у времену када се он најозбиљније носио намером за женидбу, за писара у срезу би постављен један од његових најбољих школских другова. Већ и само ово постављање оживело је у њему масу лепих успомена из дечког живота, и учинило да у неколико ражали за пропалом будућношћу. Али, кад је још видео колика је огромна разлика између њега и његовог старог друга у сваком погледу, кад је чуо да је већина другова, који су куд и камо од њега били лошији, пре годину дана свршили Велику Школу, — није могао одолети, а да се искрено не изјада пред човеком који му је некада био најбољи друг и пријатељ. Жалећи га искрено, а у уверењу да ће му учинити добро ако га отргне од села и увуче у рред чиновника, друг навали на њега да напусти село и општину, и потражи будућности у чиновничкој каријери. А о овоме није му требало тако много говорити. Довољно је било само подсетити га на школу, другове, напуштене идеале, и ставити му у поглед могућност да својим радом и познатом својом вредношћу у тону од неколико година надокнади све што је до сада изгубио, на је ствар била готова. На 2 месеца по доласку друга му у срез, он је већ увелико радио у среској канцеларији као практикант, а само после годину дана био је постављен за писара управе града Београда, захваљујући својој вредноћи и сродничким везама свога друга.

— Четири године одушевљеног и плодног рада, који се широко и ван круга званичних послова, створили су од њега једног од најспособнијих и најинтелигентнијих чиновника у београдској полицији, и отворили му изглед за најсјајнију каријеру у полицијској струци. Али, баш кад је био на прагу да све своје раније успехе у служби крунише завођењем пред суд убице удове С.... десила се катастрофа

која је њега самог одвела на оптуженичку клупу — — —

раније уважаваше, знајући да је штедљива и уредна. Некада су они врло рано заједно ћаскали. Она му говораше о својим родитељима, који живљаху на селу. И они имађаху заједничку жељу да обрађују једну баштицу и гаје живину. Беше то добра муштерија. Видевши је где купује купуса од малог Мартина, тога пријатног угурсуза и малог као рукавац, њега тај призор штрецну у грудима; а када виде да та презрино погледа он плану и би што би.

Најгоре је било то, што она не беше једина, која га се клонила као да је шугав. Нико не хтеде више да га познаје. Исто као тђа Ксенгро пекарка и г-ђа Бејар од *Анђела чувара*. Ну цео свет.

Дакле зато што је човек био стављен петнаест дана у затвор, он више није добар ни да продаје луке! Је ли то право? Је ли то паметно учинити да један честит човек умре од глади зато што је имао тешкоћа са полицијом?

Кад немогаше више продавати зелен, њему не остајаше ништа друго до да прави.

Као кад се вино почне да кисели, на постаје све горе, тако беше и с њим. Пошто је имао „речи“ са г-ђом Лауром, он их сада имађаше са сваким. За ништа он одвраћаше својим муштеријама, и без увијања, да вас молим да да ми то керујете. Ако су оне мало дуже пробирале зелен, он их називаше погрдним именима; то је исто чинио и са својим друговима. Његов пријатељ, продавац кестења, који га више није марио, говорећи о је спети отац Кренкебил право бодликаво свиње. Не може се одрицати: он постајаше простачки, рђаве нарави, говораше ружне речи, готов је био на свађу. Налажећи несавршено друштво, он имађаше мале лакоће од једног професора моралних и политичких наука у пражњењу својих погледа о маћана система и потребним реформама; и његове мисли нису текле правилно и у реду.

Несрећа га чињаше неправедним. Он искалљиваше своју бол на оним, који му не мишљаху зла и кад када на слабијима од себе. Тако удари шамар Алфонсу, маломе продавцу вина, који га беше питао да ли је добро у затвору. Опали му шамар и рече: — Пржава хуло, твој би отац требао бити у затвору у место што се богати продајући отрова.

Акт и реч која му не чињаше част; јер, као што ће му то с правом казати продавац кестења, не треба туђи дете, нити га корети за његова оца, нога оно није изабрало.

Беше се одао пићу. Мање је зарађивао, а више пио раније. Некада штедљив и умерен, он се сам чуђаше овој промени.

— Никада нисам био прождрљив, говораше. Треба ли веровати да се губи памет са старошћу.

Кадкад строго осуђиваше своје владање и леност.

— Стари Кренкебиле, вала да се окаснеш оваквог живота.

Кадкад би варао самог себе уверавајући се, да пијаше из потребе:

— Треба, с времена на време, да попијем коју чашу, да бих добио снаге и — да бих се освежио. Извесно ми је нешто сагорело унутра. А има и пића као освежења.

Често пропушташе да изиђе ујутру на посао и од тада набављаше само покварен еспап, који му даваху на кредит. Једнога дана, осетивши да су му ноге ослабиле и да је влажно, остави своја кола у шупу и оде боговетни дан проведе обилазећи око радње г-ђе Розе, пречварке, и пред свима продавницама на Халама. Кад би у вече, пошто је сео на једну котарицу, он се даде у мисли, и би свестан свога опадања. Он се сети своје пређашње снаге и својих старих послова, својих других умова и старих срећних добитака, својих многобројних дана, једнаких и пуних; сто јутарњих степеница на кадарни Халâ; узабране зелени на руковети, вешто поређаних у колима, мале црне кафе мајке Теодоре, коју би врло топлу попио на душак и то стојећи, држећи чврсто колица; свог уваика, спаваног као појаче петлова, који је цепао јутарњи ваздух, свог трчања кроз многољудне улице, целог свог невиног и суровог живота једнога дуског коња, који је читава пола века, на своме покретном столу, несио свеже поврће варошанима умљатим обећавајући освања и бриге. И завртевши главом он уздахну:

— Не! ја немам више храбрости као што имађах. Ја сам свршио. Крчаг ће на воду док се најзад не разбије. А после, после моје авере код суда, ја немам више исти карактер. Та ја нисам више исти човек!

Најзад, он беше деморалисан. Један човек који се срозао и не може више да се уздигне. Сви га избегаваху.

* * *

Дође невоља, пуна невоља. Стари уличи пиљар, који некада доношаше на предграђа Монмартре комаде од петнаест сућ у пуном цаку, сада немаше више ни једног кршеног. Беше зима. Изгнан из своје одаје, он спаваше под дводелницама у једној шупи. Но како кипа падаше двадесет и четири дана, то се навали валише и шупа би подлављена.

Шћућурен у својим колима, навлачећи заграђене подурине, у друштву наукова, надова и гладних мачака, он се, у мраку, беше дао у сањарије. Пошто није ништа јео целога дана и пошто није више имао да се покрива џаконима кестењарским, он се сети оне недеље, када му власт дозволи и да једе и да се покрива. У том трепутку он је завидео осуђеницима, који не трпе ни студи ни глади, и паде му на памет једна мисао.

— Пошто ми је добро познато, зашто се тиме не бих послужио?

Устаде и изиђе на улицу. Не беше више од једанаест часова. Време бејаше рђаво и облачно. Хладна киша падаше која је продирала до тела. Ретки пролазници промицаху поред зидова.

Кренкебил прође поред цркве Сен-Еусташа и окрену у улицу Монмартру. Она беше пуста. Један ноћни стражар дубио је на тротуару, при зидуем крају олтара, испод једне сијалице, и ишаше се око пламена, где кипа ромиња. Стражар је примаше на својој кукуљачи. Он имађаше укочени изглед, али беше да претпостављаше светлост мраку, беше што беше умаран, он непрестано стајаше под својим светњаком, а можда у њему имађаше друга, пријатеља. Овај трепераи пламен беше његов једини разговор у усамљеничној ноћи. Његова непомичност не изгледаше потпуно људска; резлеке од његових чизама на мокром тротуару, који изгледаше језеро, продужаваше га на ниже и даваше му из далека изглед неког водоземског чудовишта, у пола изишлог на поље. Из ближе, под кукуљачом и наорушан, он имађаше кацуљерски и војнички изглед. Дебеле црте његова лица, још увеличане сенком од кукуљаче, беху мирне и жалосне. Имађаше густе, кратке и сиве брконе. Беше то стари пандур, човек од својих четрдесет година.

Кренкебил се приближи њему полако и једним слабим гласом у коме је било устезања, рече му!

— Смрт кравама! Затим чекаше дејство ове освећени речи. Али она остаде без икаквог дејства. Пандур остаде миран и непомичан, скрштених руку под својим кратким огртачем. Његове крупне очи, отворене и које сијаху у помрчини, посматраху Кренкебила са охолошћу, пажљивошћу, и презирењем.

Кренкебил, зачуђен али чувајући још остатак одлуке, промуца:

— Смрт кравама! То сам вам рекао.

Настаде дуго ћутање за време чијег трајања падаше ситна киша и клађаше хладна помрчина. Најзад пандур рече:

— То се не говори... зацело и извесно то се не говори. У вашим годинама вала би имати више знања... Идите својим путем.

— Зашто ме то не хапсите? запита Кренкебил.

Пандур заврте главом под својим влажним огртачем.

— Кад би вала хапсити све бедаике, који говоре оно што не треба говорити, шта би од тога било!... И чему би то служило?...

Кренкебил, под теретом свог великодушног презрења, оста дуго пренеражен и нем, с ногама у потоку. Пре но што ће поћи, покуша да се изјасни:

— Ја нисам рад вас рекао: „Смрт кравама!“ Нисам то ни за кога рекао, већ ради једне идеје.

Пандур одговори са озбиљном мирношћу:

— Било то ради једне идеје или ради другог чега, то није требало рећи, јер кад један човек врши своју дужност и при том подноси муке, не треба га прећати ни шта више речима.... Ја вам поновљам да наставите ваш пут.

Кренкебил, оборене главе и климатајући рукама, изгуби се под кишом у помрчини.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Решењем начелника среског, удаљен је 15. маја пр. год. од писарске дужности Лука Павић, и ово је решење постало извршно.

Ала и преко овога решења, Лука је остао и даље на послу неких 56 дана, и његово место за све то време није попуњавано.

Лука тражи, да му се за оних 56 дана изда плата, а општински суд не сме то да учини због тога, што је Лука био раније повређен поменутим решењем.

Моли се уредништво за објашњење: може ли се овоме Луки издати плата за оних 56 дана, а шта не може, шта ће се урадити са овим новцем.*

— На ово питање одговарамо:

Како се у предњем питању напоменуло, не зна се за то: шако је Лука могао остати у општини као писар још 56 дана, по разрешењу — да ли по одлуци суда, одбора или просто по томе, што је он сам остао и радио тамо, то се не може ништа прецизан одговор.

У случају, да је он задржан одлуком суда или одбора, њему неоспорно припада плата за све време, без обзира што је он разрешен, јер је то био његов његов у службу.

На случај пак, да је он остао сам да ради, не поштујући одлуку среске власти, или сва није ни дала следећа своју одлуку, онда ту ствар треба изнети садашњем одбору на оцену, па ће он према стању ствари задовољити праву.

Ако се ни по једном ни по другом основу новац не изда Луки, онда се он упути у пару као уштеда буџетске позиције на плату писара.

II.

„Мора ли се суд и одбор придржавати чл. 16 закона о општинама, прописи наплаћања уверена о плаћању и неповратном стању општ, који су под кривичном истрагом, и према овој законској одредби одређивати: да ли је који зборг или грађанског владања, или не она издавати по своме личном сазнању и уверењу?

Јер, ако би се морао држати чл. 16. онда би били доброга владања и они, за које се ништа у грађанству мисли да су грађног владања.*

— На ово питање одговарамо:

Кад је чл. 16. закона одређено, да су грађног владања само они, који су били осуђивани судом за просту на кораштољубља учињена злочинства или преступљења, док не поврате грађанску част, као и они, који се налазе под судским полеђењем за горе побројана дела, онда суд и одбор морају водити рачуна о томе, па тако и издавати уверења.

Јер, ако би они издали коме уверење за је грађног владања, а код њега, међутим, не стоји ни једна од побројаних случајева, могли би бити одговорни.

III.

Суд општине жабарске, у ср. моравском, актом својим од 11. окт. п-ша Бр. 99. пита:

„При крају 1902 године, суд општине нашао је огрев школски за 1903 годину, пуних запитанице, за 800 динара, па је толику суму унео на име огрева и у школски буџет, а једно унео и у свој општински буџет, пошто их је једновремено правио.

Наравно, да се у општинском буџету по новчане пароните сума од 800 дин. за огрев школа, јер се у исти унози укупна сума школског буџета.

Окружни школски одбор, при прегледу школског буџета, смањио је суму огрева од 800 на 600 динара.

Општински, пак, буџет одобрен је у овоме делу, у колико се школе тиче, у целости, те је, тако, ниже одобрено на име школског огрева 800 динара.

Лиферант је испоручио дрва и сада тражи да му се плати, али благајник школски не може више да му да од 600 динара, пошто је одобрено школским буџетом, те је лиферант решен да тужи школу и општину, односно стави забрану за обезбеду 200 дин. према признаници о примљеним дрвима.

Да ли би и лиферант био оштећен, а и општина дошла у незгодан положај, моли се уредништво за објашњење: како се ових 200 динара могу исплатити, над су одобрени општинским или школским буџетом?*

— На ово питање одговарамо:

Најправилније је пут тај, да се у школски буџет за ову годину, који ће се сада правити, унесе 200 динара као дуг лиферанту дрва из 1903 године, а њему одмах исплати из школских пошта што их има, а ако нема онда из општинских, пошто претходно добије допасе о томе привременом плаћату своју одлуку, па ће се код пријог обрачуна између школског и општинског благајника извршити исправљање.

Друга је, опет, могућност та, да школски одбор донесе одлуку и тражи накнадни кредит на огрев за 1905 год. па кад му то школски окружни одбор одобри, онда за тај новац у 200 дин. изуме од општине, пошто се они по општинском буџету могу издати.

Само ово поседње, мора бити при закључној рачуна за прошлу годину.

IV.

Један учитељ учинио је ово питање:

„На основу чл. 94. тач. 4. и чл. 101. тач. 5. зак. о народним школама, Шк. Одбор Н. саставио је шк. буџет за 1903 год. у суми 6797 динара.

Окр. Школ. Одбор једини ово надлежан одобрио је овај школ. буџет у суми 6797 динара.

По раније расписима и заједничким Г. Г. Министара Финансија и Просвете, општинска судови су дужни своје школама давати сваког месеца по 1/12 надлежно већ одобреног шк. буџета.

Школски буџети увек се одобравају у месецу децембру тек. год. за идућу годину, а општински пађо кад.

Суд општине И. морао је школи давати сваког месеца по 1/12. део, што износи за 8 месеци $8 \times 566 = 4528$ динара по раније расписима. Г. Министара Финансија и Просвете.

Кад је дошао општински буџет пређе августа месеца и Г. Мин. Финансија редуцирао већ надлежно одобрени шк. буџет у 6797 дин. на 1180 дин. онда неје крив за ову неправилност што је суд издао школи више, него што је Г. Министар Финансија одобрио?

И раније је расписе, издао Г. Министар Финансија, да се школама издаје уредно по 1/12. део сваког месеца, а сад опет Г. Министар редуцира школски буџет.

Шта да се ради у овом случају? Је ли одговран суд и рачуновлагач, кад је поступио по раније и заједничким расписима Г. Министара Финансија и Просвете и издао школи већ пређе за 8 месеци 8/12 по већ надлежно одобреном буџету? Је ли могао и смео сам Г. Министар финансија редуцирати, одрезати и мештати школ. буџет, кад је он већ редном надлежно био одобрен?

Како се може ова ствар исправити, да не буде одговорности ни до општинског суда ни од рачуновлагача?

Ко је суду и рачуновлагачу 3348 динара, што су школи издали више, пређе редукције школ. буџета надокнадити?

Сад ли ово овако остати и како се може исправити, те да шк. буџет остане онаки, како га је, пао надлежан, Окружни Школски Одбор одобрио?

Треба имати на уму да је пређе за овај школ. буџет одобрио и одбор општински и збор општински, да би се школа довела у ред, јер је била пропала.*

— На ово питање одговарамо:

У 52-ом броју нашега листа, од прошле године, ми смо напоменули, како ми не делимо мишљење, које се заступа у Министарству Финансија, о праву редуцирања школских буџета, али смо напоменули, да се то правда нужношћу и финансиским приликама земље, желећи, наравно, да на такав начин не дође у сукоб са господарством, које се у Министарству заступа.

Како, пак, сада пред нама стоји једно конкретан случај, то ћемо о овој ствари и ми јасти своје одлучно мишљење.

Дакле:

По тачки 5. чл. 101. закона о народним школама, буџете поједпних школских општина прегледа и одобрава окружни школски одбор, и они овако одобрени буџети извршени су.

На једним законом и ни једна власт није овлашћена, да сем одобрене школским одбором редуцира или повећава, па наравно ни Пореска Управа, која прегледа општинске, поједпачко, општинске а не школске буџете.

Да ова то право нема, види се из чл. 39. закона о буџету, који говори шта сме улаз у систем општинског буџета, где се школски буџети и не помињу.

Само, дакле, ово, што се овим чланом помиње, подлежи оцени г. Министра Финансија, а не и школски буџет, који се по тач. 4. чл. 41. закона о буџетима, шаље само пао прилог уз општински буџет, како би г. Министар могао видети укупно оптерећење, које има да подноси општина, па да према томе смањује или одобрава предложене позиције општинске, повећавајо општинског буџета.

Тако ни мислимо о школским буџетима, а према томе наглашено, да је благајник школски могао изузимати 1/12 сваког месеца и трошити у границама буџета.

За те утрошене он не може бити одговоран, а не може ни благајник општински, јер је и он то чинио по раније наређбама г.г. Министара Финансија и Просвете, а у смислу чл. 6. зак. о буџету.

Ако је г. Министар Финансија, сматрајући државне своје право прегледа буџета, редуцирао овај тек при крају године, кад су скоро неке позиције исцрпљене, онда му то треба престанути поново, па ће он наћи излаза на тога неугодног стања.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Стојилко Јовановић, бив. пиперџија у Крагујевцу, упрао је Ђурђу Славковићу из истога места револвер, сребрн сахат с ланцем и

писким капут од шајака на побегло. Крадљивци има 22 год., обућен је, сиђе, у одећу је сувишном. Пронађеног треба спровести начелству округа врачућевског с позивом на Бр. 968, или Управи града Београда с позивом на Бр. 2941.

Ноћу, између 20—21 час. м-ца непознати крадљивци разбио је прозор на барици општине града Београда, на „Св. Николајском тргу“ и украо два тега: један од 20 а други од 10 килограма. Спреће се лишења свима полицијским властима на ову појаву. Акт Управе града Београда Бр. 2528.

Мита Рокиловић — Божаловић, палинчар из Београда, стар око 50 год., приповеднут, густе косе, очиј и обрва црних, ухваћен је под Управе града Београда због крађе пљачке лажног, кустријског, металног новца. Познају се све полицијске власти, да Миту у својим локацијама лажно потраже, и у случају проналаска Управи стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2441.

Непознати крадљивци ноћу између 20. и 21. ов. м-ца, обили су летњиковац г. Милана Васића лекара овд., који се налази у селу Кнежевићу, срезу врачарском, ваше перова женолинске веселе у Рановини, и одвели: 3 полинске женске кљаферка у боји, небе полозна женска кљаферка у боји, небе полозна женска кљаферка у боји и још неке ситнице. Познају се све полицијске власти, да крадљивца и покрађу потраже и нађене спроведу начелнику среза врачарског, с позивом на Бр. 1291. Убр. 2450.

Никола Д. Кукуљидес, бив. бакалин, решењем апарта теранјског од 16 тек. месеца Бр. 692 стављен је под привремену истражу и у притвор због утаје. Родом је из Пожаревца, има 22 год., омален је, пун, косе смеђе и гргурање очиј смеђих и много бубљих, образ танких и напређених, носа шиљаст, брнова малих, смеђих, лица округла; говори српски, грчки и по мало њемачки. Познају се све полицијске власти, да Николу, који је у бегству, у својим локацијама потраже и пронађене спроведу Управи града Београда. У овом пољу изношемо и слику Николину.

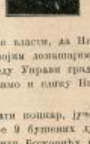

Јоца Сакошанин, познати пошкар, ђуке, 30. јануара тек. год. ухваћен је у бутинским лугама и 20 динара ситнине Мити Божовићу из Катк и 20 динара ситнине Мити Божовићу из Петрића, и побегао. Крадљивац има 24—25 г., омален је, дебељаст, у лицу пун, брнова малих, смеђих, у одећу је од црног сукна. Начелство окр. смедеревског деповом Бр. 1129 моли све полицијске власти за тражење овог крадљивца.

ТРАЖИ СЕ

Бранка Мићића, бив. притвореника, траже начелство окр. ужичког деповом Бр. 718. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству. Убр. 2660.

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ

Још у почетку свога излажења „Полицијски Гласник“ спровео је мисао своји чита-

лаца, изношењем многобројних тешкијих преступа иногда, бар за извне једноставне паралише на Балкану. Мисли и иногда сматрали су тада, да је ово наше изношење било претерано и да је оно само за то да стварно изгледала што интересантнија, али су се брзо уверили да сво ни биле у праву.

Читаоци се, без сумње, сећају, да је Никола после нашег писања за дуже време напустио приказивању позорнину, и да се о њему ништа није чуло све до месеца априла 1899 године, када је затворен судија из Гиевића у Хрватској, упутио Управи града Београда један акт ово садржине:

— Овде је због неке пресуде ухваћено и затворено једно лице, које се издаје за *Константина Дунђерског*, професора. Вели, да је сви познатог богатства Лазе Дунђерског, и да путује у друштву са својих 8 другова: Енглеза, Француза и Руса који научник сегодња. Долазе још и то, да зна 9 разних језика, али на нехрватским говори само српски.

Уз овај акт била је приложена и антропометријска ухапшеног професора, у којој је београдска полиција одних упознала своју ситницу

Никколу Милојевића, и у одговору на тражено извешће о њему послала све детаљне бројеве „Полиц. Гласника“, у којима је било говора и овој тенгијалној пљачкаши.

Изношени нас је 16-ти и 17-ти број нашег листа у 1899 год., ни сво том приликом, поред осталог навели и ово:

— Тек што сво спутали завесу на позорници, на којој је представљена пљачкаша Николе Милојевића одигравао своје добро свиђање улоге, а он се, ево, опет појављује у новом појаву на свог пљачкашког репертоара, да својом женственом појавом чаи и играи свет. — — —

Све ово изношемо сада само с тога, да би читаоци добили што јаснију слику о једностраној дрскости, окретности и умешности Николиној, и разумели његове најновије подвиге у Загребу, о којима је у велико било говора и у нашој и у хрватској штампи.

Као што је читаоцима без сумње већ познато из новина, Никола је под именом *Хенрика Дунђерског*, професора, који је говорио 9 језика, ухапшен у Загребу, куда му је дошао и нара и почаити. Остављајући сво друго на страну, сам факт да је Николи у Загребу приређен сјајан бањкет од стране угледних и интелигентних грађана, довољан је доказ о његовој невиђеној умешности и дрскости.

После овога сјајног дочека у Загребу, лажни *Дунђерски* проведе је неку Славонију и Војводину, неваљали у свином месту ише и оставише, док жалба није дошла у Кувајар где је ухваћен, ухваћен и притворен.

Као што се из изложеног види, завеса на позорници Николиних операција остаће још дуго и дуго полигнута. — — — — — — —

Потврђујемо се, да у једном од идућих бројева донесемо што опширније његове авантуре у Хрватској, а нарочито његов провод у Загребу.

ШТА КО ЗНА?

Ђорђе Филиповић, Овако је казано да се зове оно лице, које је ухваћено у Крагујевцу да краде и вршење ствари прошле. Даље је наређено, да је редом из Александровца, да је за њиту обучкорени разбој, али зашто не ради. Начелство округа крагујевачког оказивши да је

о по другим местима вршио крађе, па с тога, и да би се учинилац идентичност његова, сазнало га је и овим путем молила све полицијске и иншпиционе власти у земљи, као и приватна лица, да што год буду знали о њему достаће њему — начелству — с позивом на Бр. 1185.

ИЗЈАВЕ И ПОРУКЕ УРЕДНИШТВА

Михаило Јовановић, механичар из Голобова, извешће је уредништво, како му је ноћу између 3 и 4 пр. м-ца нарочита крађа ствари, па је молио да се спасак покраље изнесе у „Полицијском Гласнику,“ како би се и крвни проналази.

Уредништво би се рало одазвало молиоцу, али оно је постављен правило, да никако прихвата интере по лисови, ни зато и нема уређује да се јаве својој надлежној власти, да се она обрати са потером, па ће уредништво одмах учинити што треба.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 7. ФЕБРУАРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уреднишгву Полицијског Гласника“ или достављачким окружним и среским кантонима, или на поште. Цена је листу: чиновницима, занатлијама, општинским кметовима и осталим званичницима у општ. годишња 12, полугодишња 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, иу ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Владимир Ранић, начелник II класе среза ваљевског, округа чачанског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађ. реда, отпави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 6. фебруара, 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Михаило Томић, напредни писар I класе начелства окр. рудничког и вршилац дужности писара среза качерског на основу § 76 зак. о чиновницима грађанског реда, у интересу државне службе, из исте отпусте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. фебруара 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, од 16. јула 1866. године, — решено је:

да се место Варварин, у атару општине варошице Варварина, које је насељено као варошице рејона исте варошице, обележеног одобреним регулационим планом, — прогласи за село, под називом „село Варварин“, с тим, да ово село и даље остаје у саставу садашње општине варошице Варварина, у срезу темнићском, округа моравског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. фебруара 1904. год. у Београду.

РАСПИС

овима окружним начелствима

По члану 85. закона о општинама, све одлуке општинских одбора, достављају се надлежној надзорној власти у препису.

Као што се види, ова законска одредба не чини изузетак од онога правила ни са оним одлукама одборским, које се доносе према члану 122. закона о општинама.

С тога, нека надзорне власти одмах изађу потребна наређења, да им се у препису одмах достављају и оне одлуке одборске, које одбори доносе о укидању председника и кметова.

Чим надзорна власт такву одлуку прими, нека је одмах разгледа, па, ако приметна, да је иста ма у чему незаконита и противна одредбама члана 122. закона о општинама, нека је одмах доставља мени са својим извештајем.

Нарочиту пажњу нека надзорне власти обрате на то, да ли општински одбори, у случајевима укидања председника и кметова, наређују у року који прописује поменути члан 122. пов избор часника, на место оних које је укинуо.

Где год општински одбори, противно томе законском наређењу, неће или оклевају да одреде дан за нов избор, ту нека надзорна власт, по праву које јој даје члан 146. закона о општинама, писменом наредбом опомене одбор на вршење своје дужности, па, ако одбор ни по тој опомени неће да одреди дан за слази збора, онда нека надзорна власт поступи по члану 37. поменутог закона, а, према одборницима, који не буду хтели да врше своју дужност, надзорна ће власт поступити по члану 149. закона о општинама.

Надзорна ће власт поступити по члану 149 и онда, кад општински одбор неће, ни на писмену опомену, да одреди заступнике укљученим часницима на своје средине, већ за заступнике одређује друге кметове који нису укљученн, или кад му је и иначе одлука, по члану 122. закона о општинама донесена, противна закону.

ПБр. 2943.
22. јануара 1904. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић

ДЕШИФРИРАЊЕ

2. Разни системи шифара

(НАСТАВАК)

1. Најпростија шифра ове врсте, звана „шифра Јулија Цезара“ састоји се као и најпростија шифра на бројеве у томе, што се слова просто испременштају, тако да је н. пр. а = н, д = и; итд. Ма колико да је непоуздана ова метода шифровања, ипак се она дан данас често употребљава. Само се по себи разуме да се ствар може отежати, кад се речи пишу без поделе или с лажном поделом, кад се мешају поп valeurs, или кад се употреби метода опата Тритхајма, према којој се има у приправности извесан број азбука, око 10 до 25, које се по извесном реду мењају. Дакле шифрира се н. пр. прва реч, први ред, први став по првој азбуци, друга реч, други ред, други став по другој азбуци итд., услед чега је дешифрирање наравно отежано.

2. Сличан томе је систем азбуке од Крона. Али он је тако компликован, да је исцрпљику врло тешко, управо немогућно што год учинити.

3. Једна врло често употребљавана шифра, то је тако звана локална шифра (шифра од самогласника). Свако слово изрази се са два самогласника, а кључ за то можемо удесити сами; н. пр.: о = ое, д = ие, ђ = ао, и = уо. Тако би депешу, у којој би имали јавити реч „дођи,“ написали овако:

иеоеиуо

То изгледа сасим бесмислено, а може још више да се замери, кад се умешају сугласници као поп valeurs, а за тим начине речи, те тако предња депеша гласила би н. пр.:

ноеорек ако учо.

То би се могло поновити сматрати за шифру на речи, те би тако дешифрирање задало велених мука.

4. Има још једна заплетена шифра мултипликационна шифра, тако звана chiffre

quarré, chifre par excellence, chifre indéchiffrable, звана и руски квадрирана шифра.

	a	e	i	o	u
u	d	e	r	b	i
o	q	w	a	p	h
i	l	z	k	y	s
e	m	f	v	o	c
a	x	n	u	g	t

Ова се шифра највише употребљава, јер је сразмерно најпоузданија, а за тим добра је и с тога, што је човек не мора носити уза се, јер је може упамтити и из памети саставити. Њу је пронашао један дипломата у 1589 и с тога је остављамо са латинском азбуком, пошто наша има 30 писмена, која не би могла стати у обим ове таблице. За употребу ове шифре потребна је ова таблица и једна „изабрана реч.“ Пошто је дакле табела основана на латиници, то ћемо и примере изнети, према словима, на страном језику, дакле на немачком. Према томе узмимо, да је „изабрана реч“ (лозинка) „*Leipzig*“ и да морамо јавити:

„*Einstweilen nichts thun*“

Онда се депеша најпре напише у растављеним словима, а испод ње стави „изабрана реч,“ и то тако, да увек једно слово „изабране речи“ дође под слово депеше. Ако су слова изабране речи исцрпљена, онда се почиње истом речи изнова; дакле:

E i n s t w e i l e n n i c h t s t h u n
L e i p z i g L e i p z i g L e i p z i g

Најпре потражимо прво слово текста (дакле *e*) у најгорњој хоризонталној линији табеле и прво слово „изабране речи“ (дакле *l*) у првој вертикалној линији табеле, а за тим пођимо од најгорњег *e* на ниже, (вертикално) и од крајњег *l* десно (хоризонтално), док се обе линије не споје; налазамо *q*. За тим узмемо у најгорњој линији друго слово текста (дакле *i*) и у првој линији лево друго слово „изабране речи“ (дакле *e*), повучемо опет на ниже, односно на десно, и нађемо *o* и т. д. Та депеша би дакле шифрована гласила:

q o w h t f m u q o c n s k t y b i h d u

Та депеша се чита на овај начин: Испод шифре напише се опет „избрана реч“, и то опет тако, да слово дође испод слова. За тим се тражи прво слово изабране речи у првом вертикалном реду лево (дакле *l*), за тим се у реду, у коме је то слово (*l*) иде десно док се не нађе прво слово депеше (дакле *q*), а одатле се иде вертикално на више докле се у најгорњој хоризонталној линији не нађе слово *e*, као прво слово правог текста; за тим се опет тражи у левом вертикалном реду друго слово „изабране речи“ (*e*), пође се хоризонтално до другог шифрираног текста (*o*) а од овога вертикално на више до најгорње вертикалне линије, где се нађе *i* и тако даље.

На исти начин и према истој таблици може се писати и бројевима. Пошто би таква таблица од бројева захватила сувише велики простор листа, то ћемо је овде тачно описати тако, да је сваки, ко се за ствар интересује, може нацртати. Та таблица, скраћена изгледа од прилике, овако:

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z
1	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a
2	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b
3	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b	c
4	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b	c	d
5	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b	c	d	e

Таблица потпуно изгледа овако, само што хоризонталне линије теку до броја 25, док се на исти начин не сврши слово *z*, тако да би у шесту хоризонталну линију дошло прво слово *f*, у седму *g*, у осму *h*, у девету *i*, у десету *k*, у једанаесту *l* и т. д., оним редом којим тече и горња хоризонтална линија. Дакле да узмемо овај пример из прве таблице на слова. Тако слово „изабране речи“ (*l*) одговарало би броју 11, који је уза њ, а прво слово депеше (*e*), броју 5 у оној горњој линији, те тако би се на место нађеног слова *q* ставила сума оба та броја (дакле 16). Оваква употреба цифара је куд и камо ређа, но и такву шифру употребљавају махом у пола образовани људи; дешифрирање такве шифре могућно је само на основу „пуког случаја.“

Овај пак „случај“, као што напред наведосмо, врло ће често припомоћи иследнику, али ни у једној као у последњој методи шифрирања, пошто може међу хартијама дотичног лица наћи или таблицу с бројевима (која може бити произвољно удешена) или „изабрану реч“ написану или означену. Доста пута моћи ће можда чак из целог понашања дотичног лица, из његових односа, његовог саобраћаја искомбиновати, шта је могла бити „изабрана реч“. То је већином име, и кад се учини покушај, да се као „изабрана реч“ употребе имена, која су с дотичним лицем у каквој вези, у већини прилика наћи ће се истина. Покушајмо с местом рођења, именом завичаја, главном реком у земљи, с вароши, земљом у којој се дотични најпосле бавио, даље с именима људи, који су у тај мах били славни или познати, или који су били од важности по положај, занат, отаџбину дотичне личности (н. пр. славни људи из уже отаџбине или славни људи по струци као: Гутенберг за штампаре, Сенефелдер за литографе, Ханс Сакс за обућаре). Таквим разним комбинацијама може се после дужег или краћег труда доћи до успеха.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. свршени правник

(НАСТАВАК) 5

Женски казамат

Он је невелики.

Свега једно оделење, са десет дица. Јер женскиње издржава на Сахалину нарочиту казну: дају их насељеницима у „сажитељке“.

У казамату су само оне које су под иследењем.

При нашој појави устају две с ногара.

Једна — старица черкескиња, убица ни слова не разумевајући руски.

— Друга — млада жена Сељанка Вјатске губерније. Доспела на робију за то што је подговорила кума, да јој убије мужа.

— Зашто?

На силу су ме дали њему. А кума сам волела. Мислила сам да ћемо заједно на робију отићи. А они њега на једно место а мене на друго.

Овде је она извршила редак преступ на Сахалину.

С оружјем у руци бранила је свога „сажитеља“.

Посвађао се он с насељеницима, на њега полетели њих деветорица и отпочели бити.

Тада је она потрчала у колибу, сподбила пушку и опалила на првога од њих који јој је дошао под руку.

— Шта, ваљда си заволела, шта ли, сажитеља?

— Да боме, заволела. Да га нисам заволела зар би га стала собом штитити, — јер могли су и мене убити.... Красан човек: мислила сам век да проведем са њиме, а сад ето ти.....

Она брише сузе које јој навиру на очи, и отпочиње тихо, безгласно јецати...

Ништа јој неће бити! — умирује мене надзорник. — Осуде је, и опет даду каквом удаљеном насељенику за сажитељку..... Жене код нас на Сахалину су некажњиве

Заиста, с једне стране изгледа, да су некажњене.

Но зар је могуће измислити теже казне од тог „давања“ за сложитељку, давање жене која је заволела тако силно, пламено, који је готова, живот жртвовати.

Зар вам то не задиче нечим давно мртвим? Прежишелим временима, крепосним нравом, када су такође „давали“, весма спокојно, титрајући се туђим животом и срећом.

Од свију одселења казаматских које смо прошли, ово мало одељење, са једва десетину лица чини, без мало, најтежи утисак.

Ћелије

Влажно, тежак, смрадан, несносан ваздух, по доста видно.

Такав је општи утисак корсаковских појединачних ћелија.

У њима се држе одређени кривци који су под истељењем, и осуђеници за казну због какве велике кривице.

Ево — Авдејев.

Младић с непријатним лицем и одбијајућим погледом.

Необично је циничан. Чини утисак уљуљеног курјачића пуног злобе.

Често изгледа, да би што већа сличност била, он непрестано стоји код прозорчића на вратима — гризе дрво. И одгризо је прилично. Чини се човеку да он тиме опитри зубе.

Авдејеву је сада око 19 година, а у петнаестој је био већ сматран као непоправим преступник.

Осуђен је на вечиту робију.

Већ у 14. години учинио је он био највећи злочин: убио оца и мајку.

— Зашто си их убио?

— А зашто се убија? За новац!

Његов кратки живот — цео роман.

Незаконити отац — официр. Мати — заробљена Туркиња.

Његов отац се сблизио с њоме за време последњег руско турског рата, и донео је заједно с рођеним дететом, у Русију.

Ни отац ни мајка нису волели несрећног малишу. Доста имућни људи, они су сасвим запустили дете. Авдејев једва уме да чита.

— Запело, да су свимом људски поступали — не би их кољо.

О свом злочину Авдејев говори спокојно, хладнокрвно, цинички.

Богати новци су били — 30 хиљада. Да сам стругнуо преко границе — и ту! Но не, ударио сам пијанчити! Био сам мали глуп још!

У казамату Авдејев излази из ћелије да би легао на кобилу, под шибу, — устаје с кобиле; да би дошао у ћелију.

Упорно одбија сваки рад. Пробао је да бежи, — ухватили.

За време робије заради је 500—600 батина.

И о томе говори такође спокојно, мирно и цинички.

— А због чега ти не пристајеш да радиш?

— А тако! Не ћу — нити ћу.

— Али у будуће шта ћеш? Умлатиће!

— Умлатити, то ће смеју.

— Али који шпак?

— Да боли — боли, али треба трпети.

— Па зар је то боље, него радити?

— Свакојако боље. Намлате. — па пусте. А рад од дутра до мрака сваки дан.

— А у ћелију седета, зар је пријатно.

Ништа! И то је за људе!... Али то нам отворено кажем: радити нећу! Обалите, ударите, макар пребили, — радити нећу.

Он чини тешак утисак. На мене је остављао утисатак „узорљивог клусета“.

Клусе које су много сецали и бичевали а које се заустављо и ни корака неће мање напред, па ма како га силно тукли.

У таквим случајевима, мало искусници кочијашии пуштају клусе да предане.

И мени се чини да би добра доза бромног калија имала нуда и камо бољег дејства на тог болесно-раздраженог с растројеним нервима, одвратног и препесрењог момка, но шиба.

У реду с њим — осуђеник Бабајев. Јерменин Ериванске губерније.

Са симпатичним лицем, на коме за време разговора сија благ умилат осмех.

Јетинасте очи, као да су вечито преливене благом.

Меким и пријатним гласом уме он да говори тако нежно и умилато.

Код њега се осећа уметничка жица.

Весма воле да прча, стално једно исто и то: генерале с прсима пуначким као котур, на тако исто пратим њиљима. Тим његовим сликама препуне су дивови његове ћелије.

За њега је најдрагоценији поклон — кутија с бојама.

Тада се у његовим очима блиста толико среће....

Његова је специјалност — убијање другова.

У одреду новодошлих осуђеника, он провлући који су од новајлија с новцем, и мами их на бегство.

Описује страхоте казамата и лакоћу бегства.

Обећава набавити пасош и бити одаким другом.

И није ни мало чудо, што новајлије верују доброћудном и милом тону његова гласа, умилатом осмеху и тако симпатичном лицу.

И негде дубоко у пустој тајги он убија друга, даже новце и враћа се у казамат.

Са тим новцем он после живи, проводи се, купује себи боље и прча своје омиљене генерале.

Осуђеница га криве за шест убистава. Званично је окривљен за два.

Потера послата за њим при последњем бегству, — бежали су у троје, — нашла је прво на један труп, па — на други, — и по том страшном трагу пронашла је Бабајева.

Ево човек, који је „осуђен на живот“.

Истељење о њему протеже се, по сахалинском обичају, неколико година; и најстрашнији је за њега овај моменат, када се истељење заврши, и њега преведу из усамљеног затвора у општи.

Он се боји и да помисли на овај тренутак.

Затвореници ће га убити.

О, Боже! Како је јадан, чемеран и презрен тај живот којим он живи а који он ипак воли по смрт.

Вечна бојазан осветe, од стране осуђеника, рањила је у њему убојажење тонења.

Нигде не излази из ћелије, откључује се и од саме шетње.

Чак се боји изаћи у пратњи војника.

— Јурне ко и убије.

И када он то говори, трепет прелеће преко његова пребледела лица, а очи су пуне таквога страха, као да је већ надигнут над њим то нож.

Такав је вероватно израз лица, код човека који лежи оборен на земљи и чека смртни удар.

Он ће по свој прилици сићи с ума од те мисли, и... то би можда било боље за њега.

Боље и безумље, но то страшно знање, вечити трепет, вечити страх.

Казаматски морал

„Казамат“, то је — изванични назив. Неванично га осуђеници зову доброћудно пронираним именом „Коба“.

— Но, на како живите, браћо?

— Па добро, наше високоблагородије; живи наша коба.

— А то је такође наш радник? — питате ви за кога.

— Да, од наше кобе.

— Назив је дошао од речи „кобила“ — клупа на коју леже осуђеник када га наше шибом.

Осуђеници, као што је већ познато или се доводе морем преко Одесе, или се проводе Сибиром преко Каре.

И према томе се деле на „прекобарце“ или „пексимитиће“ и на „Карипце“ или „Злотрипће“.

Назив „пексимитлија“, чак је нешто мало и презрен.

— Шта су они видели? Пловали и јели пексимит, чудна ми чуда!

Док „Карипцима“ се указује нека изворчита пошта од стране осуђеника.

Путујући, они по сибирским станицима подносе много беде и јада, због чега их и зову „злотрипцима“.

У сибирским „централама“ (средишним казаматима) и на Кари они су свршили виши курс робијашки, школовали се као на каквој академији казаматској. Знају сва уређења, обичаје, законе. Сибирски робијаши ужина опште поштовање код Сахалинаца: у Сибиру су робијаши сложнији, имају своје законе који су се деценијама образовали и стварали; законе чврсте и непоколебиме, тамо има дружарства, а снега тога мало има на Сахалину.

Но у брзо, та разлика се истире „Прекобараци“ ускоро стаје у ред, с Карипцем сроди се моралом и обичајима робијаш-

ниште, постаје „печењија“ од сваког „карипца“ — тада речи „карипац“ и „двопек“ чују се једнако за време сваће.

Тути ти! С кам говориш шуше? Ја сам бар прави Карипац. А ти ко си? Пеуј!

Једном речи пексимитлија?

Робијашница се дели на четири касте:

1) Иване,
2) Храпе
3) Играче (коцкаре).
и 4) бедну Шљаку.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

(НАСТАВАК) 5

— Тврдо решен да овога вечера покуша бегство, па ма шта га снашло, Милан је, при поласку из кварта, сам подсвесно жандарма да му метне лисице на руке, али је у исто доба и замолио да га не стеже много. Невешт жандарм могао се само изненадити оваквим тражењем једног злиководца, али не и разумети га. А цаљ му је, међу тим, био са свим прост. Требало је пошто пото задобити поверење спроводниково, и у неколико га морално обвезати да мало попусти лисице, без којих се, ни у ком случају, није могло проћи. Све је, као што се види, било тачно предвиђено, па се, на жалост, све тачно и остварило.

— Чим је, у друштву са спроводником, савио у мрачну улицу поред *Булевара*, злиководац мало заста и замоли жандарма да може подићи намерно срољану чарапу. Чисто изненађен што га још и за ово пита, спроводник само рече: „*зкупи се*“ и маши се табакере. За време док је он безбрижно савијао цигару, дотле је злиководац, користећи се лабавошћу веза на рукама, скупио читав прегршт прашине, и у тренут ока сасуо је у очи своме спроводнику. Због ове овим изненадним препадом спроводник је сасвим смео с ума да викне за помоћ. Док је успео да прогледа и дође к себи од изненађења, злиководац је већ био у оним баштованџијницама преко пута М. Пиваре, а одатле је му лако било доковати се *Карабурме*, ископати уплачкани новац, улутити се Винчијан и тамо, за добре паре, наћи човека који га је још исте ноћи пребацио у Борчу, где је имао вадаи пријатеља, или боље рећи јатака.

— Све ово могао је он безбрижно извршити, као што је и извршио, само с тога, што његов спроводник није ни у колико познавао своју дужност. У место да о бегству Милановом извести одмах најближи кварт, те да се благовремено нареди успешна потера за бегунцем а коњичком жандармеријом опише цела престоница, он је целе ноћи журно по ресну кварта напилулског, уображавајући тврдо да ће ухватити побеглог злиководца и на тај начин, можда, прикрити своју бруку. Кад се вратио у кварт било је већ 9 часова пре подне. Разуме се већ, да је одмах саслушан и притворен.

* * *

— Док је београдска полиција предузимала најенергичније кораке за проналазак побеглог Милана, а Владимир лично јурио и даљу и ноћу по селима у околини престонице, дотле је убица мирно пиронао са својим јатацима у Борчи и са нарочитим задовољством слушао њихове похвалио о својој умешности и дрскости.

— Било је ту, разуме се, свакојаких нијеса на рачун београдске полиције. Чак је предлагано, да се Миланова фотографија пошље писару Владимиру за успомену. Треба знати, да се у ово доба при Управи града Београда није обављало фотографисање криваца, као што се то данас практикује.

— Предлог овај, до душе, није могао бити остварен само с тога што Милан није имао кућни да оде у Панчево ради фотографисања, али је зато са београдском полицијом одиграна једна већа и много жалоснија шала, због које се дојције и сам убица Милан често пута кајао. Чатаоци се већ сећају да је реч о писму које је упропастило Владимира, а које је један од јатака пренео у Београд и бацио у поштанско сандуче. Поред просте шале на овај корак руководила их је још и жеља да Владимира пошто пото уклоне из београдске полиције, и тиме га омету у реношом трагању за бегунцем.

— Писмо ово, чије су нам страховите последице већ познате, само је доказ више о незгодама и неприликама којима су због савесног и ревносног рада изложени полицијски чиновници. — — —

лицо је и сећање на прошлост било све јаче и јаче.

— Грижа савести, о којој је некада с презрењем говорио, почела се сада у њему постепено јављати. Да би је колико толико парализао, ударио је у рана доброчинства. Углед му је услед овога, из дана у дан растао, али га грижа савести ипак није остављала. Дешавало се, истина, да је по некад заборавио на њу, али је довољно било да се само поведе говор о каквом убиству, или да у новинама нађе на опис каквог убиства, али на име свога бив. иследника Владимира, па да одмах промени боју лица и отпочне мислити на своју прошлост. У овакним приликама најрадије се повлачио у своју собу за рад и ту, у потпуној самоћи, размишљао по читаве часе о извештачености и несталности свога положаја, и опасности која му је сваког часа претила. Па бар да је био сам, не би, чинило му се, тако много ни марио, али овако морао је мислити и о породици. Та он сада само за њих живи.... Он ће, ако буде потребно, пре сцрпити себи куршум у главу него што ће допустити да они због њега морално пропадну. А шта лакше од овог последњег! Једна обична случајност, један сусрет са капетаном Владимиром биле би у стању да ставе на коцку и његов живот и његову част.

— Колико је и колико пута само, пребацивао је овако, долазио до закључка: да ће најбоље бити ако оде Владимиру, чије је претање у служби с нарочитим интересом праћено, и преда му се на милост и немилост. Био је, не зна ни сам зашто потпуно уверен, да би се опим кораком, на ма како се он спрамо, ослободио увек брига и грижа савести, али се, и поред свега овога, није никако могао одлучно решити да своју намеру у дело приведе. Недостатак довољне храбрости с једне, и љубав према породици с друге стране, на крају крајева уздржале су га од овог корака.

— Суђено му је било, дакле, да цео свој живот проведе у бризи, страху и очајању; да се, што по кажу, плаши и од своје сенке. Довољно је било, да га нека мало обазривије и опрезније погледа, па да одмах сав претрне. Неколико пута, пак, умало се сам није издао.

— Један од његових слугу случајно је, и у најбољој намери, казао једног дана пред његовим најстаријем синчићем како *одавно и врло добро познаје старог господина*. Када је наивно дете испричало ово своме оцу и, то уроњеној му радозналости, уништала га одмах одакле *тако добро познаје*, настала је читава узбуна у кући. Трајало је да прође читав сахат, за које је време газда Марко у својој соби најозбиљније испитивао збуњеног слугу, па да се пода стпар разјасни. Дуго и дуго времена после овога случаја, млађи се нису смели упуштати у разговор с дедом.

— Други пут, опет, и то убрзо после овог догађаја, умало није напустио и кућу и породицу па побегао у свет због једне најобичније случајности.

— Београдске полиција беше ухватала једно проблематично и по све сумњиво лице, које не имађаше код себе никаквих исправа. Позвано да каже које и одакле је' лице ово изјавило је: да је родом из варошице К... и да је, до пре кратког времена, радило у фабрици *г. Марка Т....*

— И ако је ово била једна од најобичнијих лажи којој притвореници Управини врло често прибегавају да би моменталио прикрили своју идентичност, ипак је он у њој и поступку београдске полиције која је од среске власти у К... депешом тражила извешће о истинитости исказа притвореног лица, нарео толику опасност за себе, да умало није, као што смо већ поменули, побегао у свет. Умрло се потпуно тек онда, када је лично отишао у Управу града Београда и упорно се, да се притворено лице на њега позвало само с тога што никога другог из К.... није познавало, и о њему је, као угледном човеку, слушало од других лица.

* * *

— Већ је 4 године како *газда Марко* председникује у К... на опште задовољство свију сугрђана. Нарочито су му уписивали у заслугу што је обзирну пажњу поклоњио личној и имовној безбедности грађана и уленшанаљу варошице. Ради постизгнућа овог последњег циља, *газда Марко* трошио је чак и свој сопствен новац.

— Златан човек, брате, у сваком погледу, долавали би обично мештани над год би се повео разговор о њеховом председнику.

— Да га Бог поживи узвишивали би други.

— Штета што је јабанџи прижељали би трећи.

— Само срећне да су наши угледнији домороци ма и малак на овог јабанџа запрешавали би четврти! — — —

дакле, једна од најдрскијих коцкарских игара у којој је он учествовао по цену своје главе. Све до сада, срећа је била на његовој страни. Разнакујућа главу, дошао је до богатства, поштовања и породице. Једна скитница, крадљивац и убица, који је раније био лишен снега и свичега, није, у осталом, могао ништа више ни желети. Кад би се са ове стране посматрала срећа и задовољство, могло би се, на сваки начин рећи да је он до овог момента био и срећан и задовољан, али шта ће сада?

— Хоће ли чекати да му с лица злеру образину поштена човека, или ће благовремено, још вечерас, побећи у свет и тамо, са готовином која му је стојала на расположењу, провести остатак живота. Јест, али жена и деца?

— Шта ће с њима?

— Да их остави, не може. Воле их више него себе. Да их поведе, аиссолутно је немогуће. Не, не, он неће бежати. Та он се коцкао за главу пуних 24 год. па ће и сада окушати срећу. Можда још није све изгубљено. Та Владимир га, то је било јасно као дан, није на познао, а и он сам није њега познао. Природна ствар у осталом. Велики размак времена, без мало четврт века, изменуо их је обојицу у толикој мери, да су један другом остали непознати праликом првог састанка, а први су утисци, као што се зна, најјачи.

— Он, бар, Владимира није познао, нити би га икад могао познати по спољашности. Са сим је друга ствар, пак, што му се, под неким необјасњивим унутрашњим утисцима учинило да познаје своју жртву. То је могло бити само услед његовог опште и спољне бојазни, али најзад, ту су очи које сасвим друкчије говоре.

— Али, ако се описани исти утисак јавио код Владимира, или и доцније јавио... шта ће онда бити?... Не, то је немогуће. Између њега и Владимира има знатне разлике. Он се и боји и трпи због почињених злочина, а Владимира само може тиштати учињена му неправда. Дакле нема се чега бојати, али ипак мора бити веома обазрив, бар док Владимир не оде из К.... Срећом, он нема тако много посла; свега неколико дана.

* * *

— На 2 дана после доласка у К.... седео је Владимир у одређењу му канцеларији и најозбиљније сачуњавао неке црквене приходе, кад у канцеларију изненада уђе газда Марко.

— Дошао је, рече, да види шта господин ради и упита га да ли му што не достаје.

— Ах, ви сте врло пажљиви, одговори му Владимир смешкајући се и пољуди га да седне, чему се овај радо одазва.

(свршиће се)

ДИНАМИТ

Забављен неким хитним послом, ја сам могао дећи тек око пола ноћи.

Уморен радом и седењем, нисам могао одмах заспати, и онако дежећи тешко се бар тиме, што ћу, кад већ заспим, спавати без прекида, јер је већ превалило пола ноћи, те не ће бити ни дешења ни друго што.

Али тек што сам ја свео очи, кад неко стаде ударати у прозор да се кућа тресла.

Кад сам отворио прозор, момак ми само рече: „хитна депеша“ и убаци је кроз прозор.

И збиља, кад сам отворио депешу, то беше шифра од неканих 150 група, а горе пре адресе, стајало је: „врло хитно“.

Није се имало куд, већ је ваљало приступити дешифрирању, јер од спавања није могло бити ни речи.

Већ у самом почетку депеша је била интересантна за мене, и предавала је своју хитност и време кад је послата.

На име, тамо се тражило објашњење: какав је то динамит нађен на пруги, о коме се говори у једном престоничком листу, а међутим, власт није известила Министра.

После прекора, што их је Министар учинио, тражен је одговор телеграфским путем.

Ова ме је депеша, признајем, изненадила.

Ја нисам имао појма о томе, да је у моме подаласшњу нађен динамит на железничкој прузи, а то већ доносе чак и престоничка листови. Колико несгода за моје частољубље и репутацију једнога доброга полицајца!!

С места сам телеграфисао капетанима дуж пруге и свима железничким станицама у округу, тражећи извештаја по овоме, и већ сутра до подне добио сам извештај, да је чувар пруге на километру том и том, нашао две кутије динамита на самој прузи а на размаку од једног километра, и да је то све предао шеф-у станице.

„Пошто је,“ вели се у извештају, „и секциони инжињер утврдио, да је то динамит, одлучено је да се још данас преда среској власти, која је по учињеним извештају већ приспела на лице места да учини навиђај.

Овај извештај био је за мене гром, нарочито што се тамо додавало, да су то бацали бугарски официри, који путују за Турску, бојећи се да се то не нађе код њих при прегледу на граници, и што се то, до некле, покавало са напоменама у министровој шифри.

Кад сам у извештају нашао и на то, да је срећа што су кутије са динамитом пале на средину пруге, те ни вечерњи воз није могао ништа закачити, иначе, вели се, од воза не би остало ни парче, ја сам се скаменио, и благодарио Господу Богу, што је ово зло отклоњено.

Стојећи, овако, пред једним веома незгодним фактом, ја сам морао да смишљам: како ћу бар целу ствар да ублажим; да сведем на што мању меру, и тако поднесем извештај: како је истина нађен динамит, али како су то загубили они, који су без дозволе ловили рибу по Морави.

Признајем, онде је било мало утехе и за мене и за саму ствар, али тек је било потребно, да Министар и публика не остану под оним утисцима, да је ово какав атак на нашу железницу, или да се у опште њоме проноси динамит за Турску, поред толиких наредаба власте, да се то спречава свима силама.

После овога остало је, да се сачека резултат извиђаја среске власти.....

Сутра дан око девет сати, жандарм ми пригаза писара среза ..... и ја ревох да га пусти.

У канцеларију уђе писар, а за њим жандур унесе једно сандуче, и спусти га на патос с пажњом, која је ишла до страхопоштовања.

Кад је то учињено, писар, који дотле само беше назвао Бога на се окренуо да види шта жандур ради, рече: „ево донео сам динамит, који је нађен на прузи; сад сам се вратио са извиђаја“.

Динамит, шта, динамит, узвикнух ја и нехотице, добро пошавши присуством ове пакосне материје, али се брзо прибрах и рекох да га носе у срез, па да се тамо, по могућству, од стручних људи разбере, како се може уништити без опасности, јер није било разлога, да се он чува овако при канцеларији.

Са опазком исто пажње, којом је спуштао сандуче, жандур подиже ово и изнесе га.

Мени чисто нешто завну.

Да трепут ја замислих један најгори случај.

Да је, мишљах, жандур ово сандуче испустио, и оно треснуло о патос, шта би све било.

Један ужасан тресак, па онда од читаве зграде и мене само ситна парчад, и ја ту под рушевинама, искидан на комаде, завршујем живот за свагда.

А деца, а кућа? Брр!!

Хвала Богу као оде, а овај писар могао је што и паметније измислити, а не да ми уноси ово зло у канцеларију, мишљах ја....

За после подне писар је одредио комисију за преглед онога динамита.

Узео је једнога инжињера и једног апотекара, јер су по његовом нахођењу, они једино могли знати шта треба радити са овим ђаволом.

Сандучету је прво пришао инжињер, и пошто је онако поиздаље погледао ону прву сиву смесу у плеханој кутијици, од које су полазила два три цилиндрична ваљка у разним правцима, он је најзад, како је у својој пракси сва зазбијала врвино баш-рутом, те ће ће моћи да да објашњења, какав је ово смеса, и шта ваља са њом радити.

Остало је, дакле, да мишљење апотекара буде пресудно.

И он са пуно достојанства прије сандучету, и лагано, лагано подиже кутију.

Пошто је окрете онако и онако, он скоро дрхтавим гласом рече: „пироксин, једно од најразорнијих средстава“, па тамаи да дâ и потребно упутство, како ће се уништити, али га у томе прекиде улазак Стојана сајџије, који је дошао, по раније позиву, да оправи сат.

Како је већ у чаршији и он слушао о најновом динамиту, то му беше јасно о чему је реч, па како има обичај да је у сваког чорба мирођија, то онако без доволе зграби на руку апотекаревих ону кутију, пропрашајући ту радњу примедбом: „тој ли је тија динамит, што казујеш по чаршији".

„Полако, полако", зачу се у један мах неколико гласова, и сви га прекорене што се меша у стварн, које не разуме.

„Де небојте се, бре братко, не бојте," рече им Стојан, загледајући ону кутију са свију страна.

Писара већ беше издало стрпљење и он заповедно рече: „остани то, немој да направиш какву несрећу".

Стојан га погледа некако чудноватo. То не беше поглед сажалења, али потсмеха свакако, па онда задиже ону кутију и тресну је о патос.

У себи се сви скаменише. Очекивао се ужасан тренутак. Инжињер беше скочио на касу сандучару, а писар блед као крпа, разрогачених очију гледаше у Стојана као у дивљу звер.

За Стојана беше ова ситуација неразумљива, и он онако добрећудно, као га Бог дао, рече: „море луди што ви је, зар се од електричну лампу плашите?!"

Сви упрше своје погледе у ону кутијицу, која лежаше на патосу, и из које беше излетило једно парче смесе.

„Кокс" рече инжињер. „Лампи" додаде апотекар, а Стојан је уже и стрпа у џеп. „Ајде" рече, „и од овој може да се изради нека ваздa".

„Пароксизи" прошапута писар на пресу у смех, а апотекар зграби пешир на кидну, варајно, много црвенији но што је дошло.

Д. С. К.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Г. Драгољуб Ђ. Јовановић, писар среза хвосанског, учинио је ово питање:

„У броју 33. „Полицијског Гласника" од 23 августа 1902. године, уређивштво је дало своје објашњење: *да задружни односе из т. 1. 57 и 507 грађанског законика између ока и деце — синова — не може стајати.* Потврде овога гледишта налази у § 150 истог закона. Даље рали боље потврде овоме, помиње се члан 67 закона о непосредном порезу и члан 2. тач. 8. закона о таксама.

У броју 46. и 47. од прошле године, уређивштво је поново изнело своје гледиште о овоме, као тр. поред свога мишљења: да између родитела и деце не постоји задружни однос, — изнолело је нашети два примера, где је Касационни Суд двојако тумачио, т. ј. но једном да стоји, а по другоме да не стоји задружни односе.

Према свему овоме, ја бу у кратким потезима изнети ово:

М. П. из Н. има у кући *два пуномоћна сина*. Имају свега 9 хектара земље, рачунајући ту кућу са окућницом. Отац задужи имање код приватних лица. Тражи се напшати и њој се претупа. Дужници М. П. вели: „Не одричем дуг, али га немам одакле платити. Имања имам само 9 хектара, *али у задруги имам још 9 пуномоћна сина*". — Суд и одбор на основу § 471. грађ. суд. пост. налазе уверење: *„Да дужник М. П. нема откуда платити приватне дугове, јер има свега 9 хектара земље; а у задруги има два пуномоћна сина — две пороспа глава.*"

Исте године синови овога М. П. учинили су кривично дело и пресудама земаљских судова осуђени за што само 1000 динара кривичних трошкова. — Дело иде на кассационалуба.

Завршна акшет приступа извршењу пресуде. Осуђени вели: „Ја немамо никакве своје имовине. Живимо на имању свога оца М. П." — Отац изјављује: „Тако је. За мога живота моји синови немају ништа." — „Моји синови немају не бу да плаћам њихове кривичне трошкове." — И опет уверење: „*За синове М. П. немају ништа какве своје имовине одакле би платили 1000 динара кривичних трошкова, већ да живе на имању очевом и од истоне милости.*"

И тако својом *„неистином* М. П. земљодељац, напрегну власт и своје повереше ствари из пос, благодарећи неједнакој примени закона од стране власти и судова.

Као што видите у оба случаја М. П. побиже ре. Општине је своје повереше и није плаћао кривичне трошкове својих синова, а сутра ће, Боже здравља, искључити синове и наследства и сву имовину оставити удучадима, а тиме сачувати целокупну своју имовину.

Питам поштовано уредништво шта је ово? Зар нам селак задужи своје имање под приватна — онда су синови задужари, а кад треба плаћати кривичне трошкове синова, онда они немају ништа — *нису задужари?!?!...*

Узгред још ово: чл. 72. закона о устројству војске признаје синове за задужаре, и шта више не одобрава жребу док се достичном задругару — сину — не набави прописан коњ са прибором /види распис Г. Министра војног од 12. новембра 1903 год. А.Р.Бр. 8050 — војни лист бр. 47. од 26. новембра 1903 год. страна 911—912/.

— На ово питање одговарамо:

Све што се могло рећи о односима родитеља и деце, према законима који сад имају постоје, ми смо рекли у бројевима нашега листа, који се помињу у вредном питању.

Сада немамо шта више да додамо.

Само је, међутим, јасно утврђено, да између пољопривредних и родитеља не може бити задружног односаја, и да родитељи не могу наплаћати никакве друге кривичне осуде сем своја трошкова, изборених у тач. 4. и 5. т. 322. крив. суд. поступка, а тако исто довољно је објашњено, шшо нам нијесмо суд — Касација — имали о односима, који настаје после пуноветства.

Како је г. Јовановић, парочито истакао супротност одредби из т. 471. грађ. суд. пост. и оних из т. 507. и 517. грађанскога закона, и последње које се из промене ових јављају, то њиме и ми рекли о томе што смо.

Даље, и ако у прва мах изгледа, да ове две одредбе заиста чине једна другој супротности, шшо, кад се оне боље размотре, нема тамо ничега чудноватог.

На име: на економско-политичних разлога, економијални је увео одредбу у т. 471. грађан. суд. пост. да се свакој породици глави у кући заштити извесно земљиште од продаје за приватне дугове, не говорећи ништа о томе: да ли су они задругари или не.

Он о томе просто и не разбира, него само тражи да је неки пореска глава, па му даје ово благодејање, шшо се не би створио сеоски пролетаријат.

Из ових, дакле, разлога, он је одступио, до неке, од правилних економских права, и постепено ово ограничење.

У §§ 507. и 517., регулишући односаја задруге, он је постаиио такве услове, који намеђу малолетне деце и ока никад не постоје, и који не може ни задруге бити.

Овај односај не може да измени ни та околност, што се у чл. 72. зак. о устројству војске признаје намеђу ока и деце неки задружни односај, јер је и та одредба ушла по обавра државне целисходности, као и она у § 471. грађ. суд. поступка.

* * *

Један општински писар пита:

„У једном општинском суду јавиле се два парничара, и грађи су се дотле, докле нису истерали на поље, јер са грађом нису хтели престати ни један, ни друг је суд позвао да престану, већ су се чак и опоме протшвили.

Наравно, да су се они једнаки свакојаким погрдним речима.

За ово непристојно понашање и пред суд их је осудио са по пет дана затвора на основу тач. 3. §. 360 и т. 327. крив. закона.

По жалби осуђених, начелник срески поништио је ову пресуду, налазећи, да овде не споје дело из поменутих законских одредаба, већ дело друге врсте, за које наш кривични закон не предвиђа казну, па зато не могу бити ни осуђени, шшо се ни би примењао §. 30. кривичног судског поступка.

Суд општине нашао је, да ове примедбе среске власти не одговарају закону, јер ов није надлежан да примењује казну из §. 30. крив. суд поступка, пошто би то прелазило границе његове надлежности, одређене чл. 94. под 5. зак. о општинама и §. 4. полиц. уредбе.

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овоме".

— На ово питање одговарамо:

Истина, у кривичном закону није парочито предвиђено, како ће се казнити они, који се пред општинским судом свађају, граде и праве пером, али одатле се никак не може извести закључак, да такво непристојне чиње кривицу „своја рода".

Чим су они позвани пред и ларму, па се ни за опоменут суда нису хтели смирити, онда их је суд могао казнити по тач. 3. т. 360. у вези са т. 327. крив. закона, што је тај пред одиста увео тако широке размере, удаљени чак у суков и са самим чланицима општинским, за су они звиждицали и већу казну од ове, коју може изрећи сам председник по тач. 5. чл. 109. зак. о општинама.

Пред начелник на улици, у механи, у општини или где му драго, доноси увек само последњу казну из §. 360. крив. закона.

Казна из §. 30. кривич. суд. поступка, иде се могла применити у овоме случају, јер је тако дало право само исљеђујући судија или чиновнику у случајевима истраге за злочине и преступе, у који се ред не могу убројати кметови, који се у т. 19. истина помињу као исљеђе-

власти, или под именом имотник, који би термин био одржан и у ч. 30., да се и на њих помишљало.

А да се на њих није помишљало у ч. 30. види се и отуда, што је максимум паузе 3 дана затворе, а кривац никад не може остати под истрагом у општини више од 24 часа према пређењама ч. 132. крив. суд. поступка.

Према овоме, среска власт није требала да ништи пресуду општинског суда, ако се на акта истраге могао увериги, да су они одиста направили такав пред и уланиле у сукоб са општинским органима, да је овом казном требало одржати ред, који пред судом треба да влада, и заштитити општинске органе од погрда и увреда.

* * *

Један општински пазар, опет, пита:

„Треба ли наплаћивати таксу из т.бр. 87 и 87 а за решења; којима се казна затворе новчем замењује, или не?“

— На ово питање одговарамо:

У свима случајевима, кад се казна затворе замењује новцем и обрнуто, треба наплаћивати таксу по 2 динара у марками из тар. бр. 87 и 87 а закона о таксама.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јоца Сакошанин, познати пошкар, 30. јануара тек. године украо је 9 бушених лутања и 20 динара готовине Мити Божовићу, из

Петрињеве и побегао. Крадљивац има 24—25 г., омален је, дежњенаст, у лицу пун, браонв малих свежњ, у одећу је од црног сукна. Начелство нер. свеђеревског деспотов Бр. 1129 моли све полицијске власти за тражење овог крадљивца.

Милутин Јовсић, скитница, напустио је кућу стварн Милану Јовсићу, лозачу у стругари проширне бање и том приликом однево му 1 пар црног одела, 1 хреваџут од шевијота, 1 женски капут, 1 крагну, 1 дучни кофер са 2 пара пребубине и друге ствари у вредности 135 пара. Крадљивац Милутин има 18 година, прилично висок, сувоњав, лоста дуга носа, оквасто чело, у одећу плаван, на погама има шпиле, на глави жут, филцани шешир. Можда сада има на себи украђено одело. Позивају се све полицијске власти, да крадљивца где покрађом наћи буду, и у случају проналаска Управи града Београда страћарано спроводу с позивом на акт Бр. 4073.

Илија Алексић, пекарски, из Товрљана, среза прокупачког, 1. ов. м-ца у вече око 7 часова, тешко је обрано из револвера Радивоја Н. Драгутиновића, бив. чувара шума из Куршумлије, на по шкрошном делу побегао. Илија има 60 година високог је раста, погрбљен, сувоњав, браонв малих, сивих, браде мале и ретке, проседе, косе проседе жуквасте; у одећу од белог сукна, поврх ногу носи појасни шпиер, а на глави шајкачу. Позивају се све полицијске власти, да Илију живо потраже и њеиног спроводу начелнику среског у Куршумлију, с позивом на Бр. 1021. УБр.4109.

Петар Миленковић, из Пилатовића, пратворене начелника среза пожешког, које је одговорно за нестанак праћу Младену Костићу, механџија из Пожеге, побегао је 28. ов. м-ца из притвора. Он има 25 год., стаса је средњег, на десном образу има брадавицу, браонв малих, очију и обрва црних, носа правилног; од одела има на себи: чакшире и памучиу од сукна, на глави шајкачу, на погама опанке. Позивају се све полицијске власти, да Петра живо потраже и њеиног спроводу начелнику среза пожешког, с позивом на Бр. 11044. УБр. 3622.

Божидар Сиинћ — Крилић, из Рачо, ср. лепеничког, притворени Привременог Суда крагујевачког, побегао је 17. јануара ове год. из притвора у коме је био због опасне крађе. Он има 16 год., добро је развијен, стаса је средњег, очију црних, без браонв, носа подугачког, образа дугуљастих. Позивају се полицијске власти, да Божидара живо потраже и њеиног спроводу начелству округа крагујевачког, с позивом на Бр. 1579. УБр. 3627.

ТРАЖИ СЕ

Мирољуба Пантовића, бив. шегрта под Рајковића и Ђуковића, пиваџара овд., кога је нестало ових дана, тражи Управа града Београда актом Бр. 3729. Мирољуб је родом из Краљева, има 12 година, средњег је стаса, очију и косе црне, у опште је приомљаст. Ко би о њему на ита знао, моли се да о томе извести Управу, или г.г. Рајковића и Ђуковића.

Светолика сина Гроздина Новаковића, из Г. Јарковца, среза подгорског, који је отишао 28. јануара ове год. од своје куће, тражи начелство округа ваљевског актом од 2. фебруара ове год. Бр. 1187. Он има 12 година, мале је стаса, рад, пун, округлих образа, у одећу седљачкој. Најбоље треба умутити начелству округа ваљевског, с позивом на Бр. 1187. УБр. 4576.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Илија Гавриловић, бив. осуђеник, по издржаној осуди пуштен је у слободу 4. тек. м-ца и од страже Управе града Београда спроведен у село Кошарево, среза жичког, ради надзирања петогодишњег надзора. Илија се не сме удаљити на свог села без знања и одобрења надлежне власти. Скрећућа на ово нажњу свима полицијским властима, — Управа града Београда молила их да обрате најстрожију пажњу на кретање Илијино, и да је о сваком његовом по-

ступку пророчито извештавају. Илија сада има око 50 год., стаса је средњег, сувоњав, очију грозастих и увалих, заголиња испупчених, чела високог и испупченог, носа дугуљаста и шиљаста, косе, бронва и брадо смеђе и врло мало проседе, бронва подужих и ретких, браде мале и шиљасте, по темену је приличо ћелав. Фотографија моја новосиова, литера се од 4. ов. м-ца.

Ђорђе Михаиловић, из села Пустовиа у Новопазарском санџаку, пресудом начелства округа пожаревачког, од 5. децембра прошле године под Бр. 15.283, кажњен је са 20 дана затвора и прогоиством у место рођења.

Како је него начелство сазнало, да се Ђорђе пре 15 дана појавио опатио у Србији,

то се овим скреће пажња свима полицијским и општинским властима, да га у своме крају потраже па са њим по закону да поступе. Ђорђе је познат као обијач касе, и сем тога у Бугарској је био осуђиван за неколико опасних крађа. Личан му је опис овај: стаса омањег, средње развијен, у опште приомљаст, особених знакова нема.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ, СРЕДА 18. ФЕБРУАРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благовелео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза белопаланачког, округа пиротског, Д-ра Стевана Клингера, контрактуалног лекара истог среза и округа.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5 фебруара 1904 год., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Д-ру Менахему Русо, лекару среза власотиначког, округа врањског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5 фебруара 1904 год. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се село Вуковић, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине зеленичке, у срезу голубачком, округа пожаревачког, и за себе образује општину „вуковићску“ у истом срезу и округу“.

да се села: Лиса, Луке и Осаоница, која сада у заједници сачињавају општину лучку, у срезу драгачевском, округа чачанског, по изјављеној жељи њихових становника, раздвоје, па село Лиса да образује за себе општину „лишанску“, а села Луке и Осаоница да образују за себе општину „лучку“ у истом срезу и округу.

„да се села: Цикоте и Шурица, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине јаребичке, у срезу јадранском, округа подринског, и у заједници образују за себе општину „цикотску“, у истом срезу и округу.

да се село: Крива Река, по изјављеној жељи њихових становника, одвоји од општине мачкатске, у срезу златиборском, округа ужичког, и за себе образује општину „криворечку“ у истом срезу и округу.

да се села: Ратковић, Слатина и В. Сугубина, која сада у заједници сачињавају општину ратковићску, у срезу левачком, округа моравског, по изјављеној жељи њихових становника, раздвоје, па село Ратковић да образује за себе општину „ратковићску“, а села В. Сугубина и Слатина, да у заједници образују општину „слатинску“ у истом срезу и округу“.

да се село Салаш Ноћајски, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине ноћајске, и за себе образује општину „Салашко-Ноћајску“, у срезу мачванском, округа подринског.

да се села: Дол, Клење и Букоровац, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине моклишке, у срезу белопаланачком, округа пиротског, и у заједници образују за себе општину „долску“ у истом срезу и округу.

да се села Матаруге и Земчање, по изјављеној жељи њихових становника, одвоји од општине жичке, у срезу жичком, округа чачанског, и за себе образује општину „матарушку“ у истом срезу и округу.

да се села: Братинац и Набрђа, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине трњанске, у срезу пожаревачком, округа пожаревачког, и у заједници образују за себе општину „братиначку“ у истом срезу и округу.

да се село: Себечевац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине треботинске у срезу расинском, округа крушевачког, и придода општини доњо-ступањској у истом срезу и округу.

да се села: Братљево, Глеђице и Ровине, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине косовичке, у срезу моравичком, округа чачанског, па да у заједници образују за себе општину „братљевску“ у истом срезу и округу.

да се село Влашка, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине супске, у срезу параћинском, округа моравског, и образује за себе општину под називом „општина влашка“ у истом срезу и округу.

„да се село Читлук, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине пепељевачке, у срезу расинском, округа крушевачког, и образује за себе општину „читлучку“ у истом срезу и округу.

„да се село Рача, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине б. баштанске, у срезу рачанском, округа ужичког, и образује за себе општину „рачанску“ у истом срезу и округу.

да се село: Кравље, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине миљковачке, у срезу нишком, округа нишког, и образује за себе општину „крављанску“ у истом срезу и округу.

да се село: Котешица, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине грабовачке, у срезу ваљевском, и образује за себе општину „котешичку“ у истом срезу и округу.

да се села: Петријево, Водањ и Вучак, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине петројевске, у срезу подунавском, округа смедеревског и да село Петројево образује за себе „општину петројевску“, село Водањ „општину водањску“ а село Вучак, „општину вучачку“ у истом срезу и округу.

да се село Велесница, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине грабовичке, у срезу кључком, округа крајинског, и образује за себе општину велесничку, у истом срезу и округу.

да се села: Ковачи, Војмиловићи и Баре, по изјављеној жељи њихових становника одвоје од општине бањске, у срезу студеничком, округа чачанског, па Ковачи и Војмиловићу, да образују за себе општину „планску“ а село Баре да образује за себе општину „биљановачку“ у истом срезу и округу.

„да се село Ћуковац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине тибушке, у срезу пчињском, округа врањског, и образује за себе општину „ћуковачку“ у истом срезу и округу.

„да се село Лепојевић, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине опарићске, у срезу левачком, округа моравског, и придода општини превешкој у истом срезу и округу.

да се село Маскаре одвоји од општине бошњанске у срезу темнићском, округа

моравског и образује за себе општину „маскарску“ у истом срезу и округу.

да се села: Војилово, Малешево и Сладинац, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине голубачке, у срезу голубачком, округа пожаревачког, па да у заједници образују за себе општину „војиловску“ у истом срезу и округу.

да се села: Каона, Козарица и Мровска, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје и то: Каона од општине драгињске; Козарица од општине каменичке и мровска од општине црнићевске, у срезу посаво-тамнавском, округа подринског, па да сва ова три села у заједници образују за себе општину „каонску“ у истом срезу и округу.

да се села: Лајковац и Рубрибреза, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје и то: Лајковац од општине јабучке, а Рубрибреза од општине непричавске, у срезу тамнавском, округа ваљевског, па да оба ова села у заједници образују за себе општину „лајковачку“ у истом срезу и округу.

да се село Ђуринац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине неменикућске, у срезу космајском, округа београдског, и да за себе образује општину „ђуриначку“ у истом срезу и округу.

да се село Лучине, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине браљинске, у срезу ражањском, округа крушевачког, и за себе образује „општину лучинску“ у истом срезу и округу.

да се село Грбавче, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине лалинске, у срезу сирљишком, округа нишког, и образује за себе „општину грбавачку“ у истом срезу и округу.

да се село Салаковац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине вел. црнућске, среза пожаревачког, округа пожаревачког, и образује за себе „општину салаковачку“, у истом срезу и округу.

да се село Крављи-дол, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине велико-црнућске, у срезу пожаревачком, округа пожаревачког, и за себе образује „општину „крављо-долску“ у истом срезу и округу.

да се села: Брезовица и Стублица, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине трстеничке, у срезу трстеничком, округа крушевачког, и у заједници образују за себе општину „брезовичку“ у истом срезу и округу.

да се села Главица, Давидовац и Текија, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје, и то: Главица и Давидовац од општине бошњачке, а село Текија од општине стришке у срезу параћинском, округа моравског, па да сва ова три села у заједници образују за себе општину „главичку“ у истом срезу и округу.

да се село: Биновац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине комарске, у срезу подунавском, округа смедеревског, и образује за себе „општину биновачку“ у истом срезу и округу.

„да се село Глоговица, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине катунске, у срезу алексиначком, округа нишког, и образује за себе „општину глоговичку“, у истом срезу и округу.

„да се село Гаре одвоји од општине гор. степошке, а село Церова од општине треботинске, у срезу расинском, округа крушевачког, и образује за себе „општину гарску“ у истом срезу и округу.

да се село Марковац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине стојничке, у срезу јасеничком, округа крагујевачког, и за себе образује општину „марковачку“ у истом срезу и округу.

да се села: Ракитово и Праћина, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине рибарске, у срезу беличком, округа моравског, и да у заједници образују за себе општину „праћинску“ у истом срезу и округу.

да се село Вељково, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине мокрањске, у срезу неготинском, округа крајинског, и образује за себе општину „вељковску“ у истом срезу и округу.

да се села: Орах и Врело, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине тегошничке, у срезу власотиначком, округа врањског, и образују за себе општину „горњо-орашку“ у истом срезу и округу.

да се село Појате, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине ћићевачке, у срезу ражањском, округа крушевачког, и за себе образује „општину појатску“, у истом срезу и округу.

да се села: Бресје и Главинац одвоје од општине драгоцветске, а село Коларе одвоји од општине лоћичке, у срезу беличком, округу моравском, по изјављеној жељи својих становника, па да сва ова три села у заједници образују за себе општину „главиначку“ у истом срезу и округу.

да се села: Горње Црнатово, које припада општини дубовској, Горњи и Доњи Дреновац, која припадају општини пуковачкој, Доње Црнатово, Јасеница и Бадњевац, која припадају општини житорађској, сва у срезу добричком, округа топличког, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од својих досадањих општина и образују за себе општину „доњо-црнатовачку“ у истом срезу и округу.

да се села: Река, Бзовик и Рудно, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје, и то: село Река од општине студеничке, село Бзовик од општине мланачке, а село Рудно од општине градачке, сва у срезу студеничком, окр. чачанског, па сва ова три села у заједници да образују општину „рудњанску“ у истом срезу и округу.

да се село Шантаровац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине бунарске, среза беличког, округа моравског, и да образује за себе општину „шантаровачку“ у истом срезу и округу.

„да се село Самариновац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине праховске, у срезу неготинском, округа крајинског, и образује за себе општину „самариновачку“ у истом срезу и округу“.

„да се Благоју Стојадиновићу, из Шарбановца, среза бањског, округа нишког, почне понова издавати инвалидска потпора у суми 204 две стотине четири динара годишње, колико је и пре осуде имао, али без права накнаде за прошло време.

да се село Озрен, у срезу таковском, округа рудничког, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине бањске и придода општини „горњо-бранетићској“ у истом срезу и округу.

да се село Гарево, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине малоградишке, у срезу рамском, округа пожаревачког, и образује за себе општину „гаревску“ у истом срезу и округу.

да се села: Винци, Усија и Радошевац, која сада у заједници сачињавају општину виначку, у срезу голубачком, округа пожаревачког, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од досадање општине, и да село Винци образује за себе „општину виначку“, а села: Усија и Радошевац „општину радошевачку“, у истом срезу и округу.

да се село Својново, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од досадање општине поточке, у срезу темнићском, округа моравског, и образује за себе општину „стојновску“, у истом срезу и округу.

да се село Доброводица, у срезу крагујевачком, округа крагујевачког, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине кијевске, и образује за себе општину „доброводичку“ у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. фебруара 1904. г. у Београду.

РАСПИСИ

Свима окружним начелствима

На питање једнога начелства, а по праву које ми даје први одељак § 18. полицијске уредбе, дајем свима полицијским и општинским властима ово упутство и објашњење:

Допуна тачке 4. под *б.* члана 94. зак. о општинама, по којој општински судови имају права кажњавања, по III части казненог законика, до десет дана затвора, — *добила је обавезну силу, као закон, 24. децембра 1903 године.*

Одредба у првом одељку § 4. а. полицијске уредбе, по којој су општински судови били надлежни за извиђање и суђење свију иступа изложених у III части казненог законика, — *постала је законом 17. јануара 1876 године.*

Према овоме, и, кад законом о изменама и допунама у полицијској уредби од 17. јануара ове 1904 год. није никако додириван први одељак § 4. а. исте уредбе, остало је сада општинским судовима само оно право кажњава у иступним кривичним делима, које им даје допуна тач. 4. под *б.* члана 94. зак. о општинама, пошто је та допуна доцнија од одредбе у првом одељку §. 4. а. полицијске уредбе, а то је само

за оне иступне кривице из треће части казненог законика, које повлаче максималну казну затвора до десет дана закључно.

У погледу замене казне затвора новчано има се поступити по измени и допуни последњег одељка §. 49. полицијске уредбе и по измењеном §. 315. казненог законика, са нарочитим обзиром на другу реченицу петога одељка измењеног и допуњеног §. §. 15. и 16. полицијске уредбе.

Препоручујем начелству — управи — да ово упутство одмах саопшти среским властима и свима општинским судовима у своме подручју, а и само — сама — се по истом управља

ПБр. 4124.
4. фебруара 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Свима окружним начелствима

Приметио сам, да неке окружне и среске власти уносе у своје окружне и среске буџете поред оних позиција, које по закону о среским и окружним буџетима падају на терет округа и среза, још и такве, које искључиво падају на терет државног буџета, и које су, као такве, државним буџетом и предвиђене.

То се обично чини под изговором: да је државни буџет недовољан за извесне потребе и да му треба помоћи од округа и среза.

Међутим овај разлог не може опстати, јер ако по којој позицији одређени кредит по државном буџету и не стиже, може се у току године повећати, ако је материјалне природе.

У намери, да отклоним неоправдано повећавање окр. и ср. буџета са уношењем ове уобичајене помоћи државном буџету, а са тим и злоупотребе, које се могу десити, — препоручујем начелству, да од сада ни оно само ни потчињене му среске власти, не уносе у своје окружне и среске буџете ни једну од оних позиција, које су по буџету државних расхода дошле на терет државне касе.

Наређење ово нека начелство одмах достави и среским властима на знање и управљање, и о пријему што пре одговори.

ПБр. 4239.
10. фебруара 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

Многе животне намирнице за јело и пиће, као и разне консерве, које се увозе у Србију обојене или у сумњивим кутијама или у завојима; обојадисане дечије играчке; разни лекови; боје; разни предмети од гуме (играчке, сисаљке, цеви за отакање пића и т. д.); чепови за судове; калај за судове; металне славине, левкови, судови, кашике, виљушке, завртњи на содним боцама, на чутурама, судови са сумњивом глазуром и т. д., косметици (сапун, пудер, помада, прашкови и воде за зубе и т. д.); облатне за јело (за посластице) и т. д., — које се у нашу отаџбину увозе, немају никаквих уверења, којима би се гарантовало да је увезена роба хигијенски исправна, и да у себи не садржи ничега што би било штетно за здравље потрошача. — Како често и свакодневна употреба именованих артикала може, кад нису хигијенски исправни, нанети озбиљну штету народном здрављу, налазим да је потребно регулисати питање о увозу такве робе.

Према мишљењу Главног Санитетског Савета а на основу чл. 1 од 1881. год. и правила о отровима и отровним стварима од 1. септембра 1882. године СБр. 2542, наређујем:

1., Све животне намирнице, обојадисане или не, како за јело тако и за пиће, као и конзервисане у кутијама или у завојима; обојадисане дечије играчке; разни лекови; боје; разни предмети од гуме (играчке, сисаљке, цеви за отакање пића) и т. д.; чепови за судове, калај за судове; металне славине, левкови, судови, кашике, виљушке завртњи на содним боцама, на чутурама, судови са сумњивом глазуром и т. д.; косметици (сапун, пудер, помада, прашкови и вода за зубе и т. д.) облатне за јело (за посластице); и сви овима слични предмети, — могу се у Србију увозити *без анализе*, ако је увезена роба снабдевена уверењем оне надлежне власти у држави из које се увозе, која је позвана да води надзор над хигијенском исправношћу таквих предмета. То уверење мора бити оверено од стране нашег консулата.

2., Ако увозник не може поднети такво уверење од надлежне стране власти и такву потврду од нашег консулата, *царинарница неће пропустити робу* све дотле док се хемијском анализом у лабораторији не утврди, да је исправна према домаћим одредбама о томе. Таксе за анализу плаћа увозник по рачуну.

3., Санитетско-полицијска власт сваког места може у свако доба — било при изради или фабрикацији, било при продаји сумњивих објеката, затражити од сопственика да се о томе на надлежан начин хемијском анализом овери, јесу ли исправни. И у том случају плаћа таксу по рачуну за извршену анализу сам сопственик или власник испитане ствари.

4., Ова наредба ступа у живот од 1. априла 1904. године, од када ће се по њој строго поступати.

О овоме се извештавају надлежне власти, увозници и остала интересована лица ради знања и управљања.

СБр. 1282
6. фебруара 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

На основу чл. 36. закона о општинама, а по договору са Државним Саветом, прописујем ове

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ
У ПРАВИЛИМА

од 3. јануара 1904. године ПБр. 176.

за држање општинских зборова и гласање у: Београду, Нишу, Крагујевцу, Пожаревцу, Шапцу и Лесковцу.

I.

На крају реченице у наслову Правила, после речи: „Шапцу“ изоставља се слово „и“ а после речи: „Лесковцу“ додају се речи: „*и Врању*“.

II.

У првом одељку члана 1 после речи „Шапцу“ изоставља се слово „и“ а после речи „Лесковцу“ додају се речи: „*и Врању*“.

III.

У тачки 2 члана 1 после речи „Шапцу“ изоставља се слово „и“ а после речи „Лесковцу“ додају се речи: „*и Врању*“.

IV.

У тачки 2 под *б.* члана 4 после речи „Шапцу“ изоставља се слово „и“ а после речи „Лесковцу“ додају се речи: „*и Врању*“.

V.

Ове измене и допуне важе од дана њихове обзнане у службеним новинама.

ПБр. 4250.
10. фебруара 1904. г.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

ДЕШИФРИРАЊЕ

2. Разни системи шифара

(наставак)

5. На једној сличној методи основана је шифра Наполеона I, којој је опет извор у систему што га је пронашао неки Ђиамбатиста де ла Порта око 1540. И ту је такође потребна „изабрана реч,“ шаблон има тајну азбуку, из које изостају само слова *k*, *u* и *w*, а која изгледа овако:

A B a b c d e f g h i l m
n o p q r s t v x y z
C D a b c d e f g h i l m
z n o p q r s t v x y
E F a b c d e f g h i l m
y z n o p q r s t v x

Да узмемо као кључ *b e c*, који ће ее написати испод текста, који треба шифрирати. Слово из кључа које стоји испод сваког слова текста показаће нам из које од 11 азбука да се послужимо. (Овде су до душе изнесене ради краткоће само три азбуке, али оне се редом, којим иде азбука, нижу на ниже; дакле после треће азбуке *E F*, дошло би *G H* итд.) С помоћу дотич-

ног слова текста наћи ћемо слово, које нему одговара. Пир, кад би хтели да шифрирамо реч „baka," а кључ нам је „b e c," онда би радили овако:

b a k a
b e c b

Дакле узмемо прво слово из кључа (b), погледамо у азбуку и видимо, да је то биш први ред азбуке *A B*, за тим узмемо прво слово текста (b) и видимо да њему одговара слово e, за тим узмемо друго слово кључа (e) и видимо да је то азбука *E F*, по том потражимо у тој азбуци и друго слово из текста (a), коме одговара у итд. Према томе реч „baka" гласила би шифрована:

o y e n

6. Шифра гроф Гронфелда (генерала Трошу) одлична је због своје простоте. И овде је потребан кључ од броја, који је познат обојици дописника и потребна је утврђена азбука (мора се дакле одредити, да ли у тој азбуци остаје *j* или *y*), рецимо, да је кључ 510, а азбука је утврђена овако:

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v w x y z

и да се има депеширати: „Sve dobro." Депеша се напише с подељеним словима и бројева из кључа међу се докле је год потребно, дакле:

Sve dobro
519 51951

У депеши се место сваког слова напише оно слово, које (у утврђеној) азбуци дође за толико слова доцније, за колико онај број одо има јединица; дакле: прво слово депеше је *s*, испод њега стоји 5, дакле у утврђеној азбуци ваља одбројати пет писмена после *s*, те ће се добити *x* као прво слово. Друго слово депеше је *v*, испод њега стоји број 1, дакле потребно је одбројати једно слово, те се добије после *w* итд. Депеша ће дакле гласити:

x w o i p l w p

Ово је без кључа тешко управо немогућно разрешити; али као што смо већ напоменули раније, у таквим случајевима може се десити, да се кључ нађе на неки начин прибележен код које од дописних страна. Кад имамо у рукама кључ на број, онда ћемо га написати испод шифриране депеше, те помоћу њега у утврђеној азбуци обратно потражити слова, која према броју обратно одговарају.

в) *Шифра на слогове и речи*

1. Шифра на слогове употребљава се на тај начин, што се уговоре слогови који ће важити у писму. Н. пр. уговори се, да у сваком другом реду важи први слог треће речи. Та врста шифрирања је врло сигурна, кад се добро наради; али врло је велика тешкоћа таку шифру нарадити, те се та метода ређе и употребљава; ако ствар није испала за руком, стиз је усиљен, те пада у очи.

2. Шифра на речи:

а) По Хајделовој методи: Овде се мора писмо састојати из два дела: или из правог писма и једног постскриптума, или из два дела, који су подељени почетком новог реда (иначе у писму наравно не сме бити ставова с новим редом). Оно што се има саопштити мора се у првом ставу поделити у нејезине речи, али тако да буде природним редом. Други део писма садржи кључ, који казује да се на том и на том месту налази реч која почиње рецимо с *б*, а по којој се налазали у горњем ставу на истом месту реч, која важи. Н. пр. ако је потребно јавити:

Ја ћу доћи сутра.

Онда ће писмо гласити:

„Ја сам здраво. Овамо ћу наћи ону ствар, што си је тражио. Милко ће доћи можда још сутра овамо.

„Буди добар те јави Бори Петровићу да је јуче ујутру Јоца Станковић код мене био. Поздрави малог бату Стеву.

У првом ставу важе дакле речи: 1., 5., 15., и 18., а у другом ставу опет речи, које почињу са *б*, а то је опет 1., 5., 15. и 18. Само се по себи разуме да су овде речи стављене из курзива ради јасноће). За мање дописивање није тако тешко удести стиар, али тако што већином се лако нађа због врло увијеног и тешког стила.

б) Шифра на књигу је до душе заметна, али под извесним погодбама врло сигурна. Оба дописника морају имати исту књигу (исто издање). Они се, рецимо, споразуму, да се свако слово састоји из три броја: броја странс, броја реда, броја слова; н. пр. ако је потребно написати слово *Г*, ми ћемо га наћи на где у књизи, па рецимо, да се налази на четвртој страни у 3 реду као 17 слово, онда ће се то *Г* изразити овако: 4., 3., 17., Кад нам је непозната дотична књига, дешифрирање је наравно немогућно; али ће иследење у таквом случају у стварима дотичног лица, приликом преметачине куће, потражити какву књигу, која би пала у очи, па ће је за слично случајеве имати у виду. Појави ли се тада какво сумњиво шифрирање, иследник ће бар учинити покушај, да с помоћу те књиге дешифрира.

в) Лексиконска шифра употребљава се на тај начин, што су оба дописника уговорила какав речник, подељен у два стуница, од кога сваки има по један примерак (или надаље). Сад кад је потребно да се пише, онда ће се свака реч за писмо потражити у речнику, и у место ње ће ставиће се она, која се налази на истој страни у истом реду, али у другом ступцу. Кад се има какав цепни речник у руци, ствар иде лако и брзо, и дешифрирање је лако извршити. Рђава страна те методе састоји се у томе, што се деклинације и конјугације ни морају сасвим избећи, што би стварало пометњу и нејасноћу, те би брзо надало употребљену методу, или ако их не би избегли, онда би при дешифрирању настала забуна. Ако је таква метода употребљена у судским случајевима, то ће употребљени речник пасти у руке иследнику, и он тада мора само знати, како се исти употребљава, да би могао дешифрати. Немамо ли речник, а нама смо уверена, да је на поменути начин шифрирано, вредно је потрудити се, покушати разрешавање с читавим тудетом разних речника. Познајемо ли кореспонденте, моћи ћемо отприлике појмити из којих се круга она снабдевају књигама; не смемо заборавити, да они нису за ту ствар изабрали какав стародревни речник, јер ће се такав ређе наћи у два примерка. Према томе они ће имати код себе који од новијих речника, који су у важности.

(наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевића

Преводи Љ. Б. српски правник

(НАСТАВАК) 6

Иван

„Ивана" то је — зло, ужас, то је бич наших казамата, то су њени деспоти, њени тирани.

„Иван" се родио под шибом, камџијом је крштен, и целатовом руком уведен у звање „Ивана."

То је тип — историски. Он се зачео и створио у она страшна времена, чија је истинита историја написана неизгладивим цртама, на дељама страхата иванлида, Дербинске казаматске болнице.

Он се родио на Кари у времена Разгиљдејевска, којих се и сала сећају са ужасом.[1]

Тада је на окну, из ког су вадили злато, била свагда у приправности, „вобила" и дежурао је целат. Шибе су се тада бројале на стотине, и то се рачунало само с „једне стране," т. ј. човек који је био осуђен на шибу добијао је стотину удара и после те, стотине целат је прелазио с друге стране и ударао још стотину, при чему се она последња стотина није узимала у рачун. Два удара рачунали су у један. Када су тукли, узимали су прут за тањи крај и дебљим ударали — комљем. После првога удара бризгала је већ крв. Пруће се ломило, а заломци су се забадали у тело. Задатци, радови одређени за дан, били су велики, и најмање неиспуњење њихово, повлачило је неизбежну казну.

Тада је свака погрешка била грех, и најмања упорност, најнезначајније противречење каквоме простом надзорнику из осуђеника. повлачило је за собом грозну казну.

У то тешко време под ошјуком шибе и бичева и родио се на свет „Иван."

Окорели убојица, дугогодишњи осуђеник, који нема више шта да изгуби ни чему да се нада, он се јавља као заштитник целе те изгубљене, напаљене и опљачкане робијашнице. Он је протестовао смело и дрско против свега: против огромних задатака, неправедних казни, рђаве хране, и тих смешних дечијих бауа, које су издавале осуђеницима као „одело узаконьеног кроја."

[1] Зово се то време по управнику заната чија је суровост била ужасна.

„Иван“ се није збуњивао ни пред каквом опасношћу, протестовао је смело и дрско, на сваком кораку.

„Иване“ су привикавали за зид, за колица, метали им и ручне и ножне окове, били и прућем и камџијом. „Иване“ су често набрајали преко две хиљаде добијених камџија а батинама нису знали ни броја.

Све то давало им је неки ореол мучеништва, изазивало поштовање.

Управа их је бичевала, али се и прибојавала. То су људи били готови сваког момента да сјуре нож у прси, људи који разбијају главе, окоме на кога су нишани, ручним окомима.

У то време „Иван“ су били чисто као нека преставница, витешког реда.“ „Иван“ је био „човек од речи.“ Казао — значи, учиниће.

Стари „Иван“ — Пазуљски, атаман разбојничке чете, чија је слава гремела негда у јужној Русији, дао је у Херсону реч, да ће убити помоћника управника казамата. После тога Пазуљски је побегао, и био је ухваћен тек после две године, случај га је довео опет у Херсонски казамат, и после две године — одржао је реч — заклао га је.

То је изазивало страх, трепет пред „Иванима.“

Страх за управнике надзорнике казамата, ти, зашто на све способни људи, били су ужас и осуђеника.

То су били њихови десноти, тирани отимачи.

„Иван“ отворено, без устезања, пред очима свију, узимао у осуђеника последњу тешким трудом стечену уштеђу, и ту на очима његовим, пропијао је, проклињао, сквердавио — и није трпео протиречења.

— Шта?! Ја за вас, овакви сте, овакви сте, тело, ви не заклани, а вад затреба — ужета се неће побојати, а ви...

Шта не чиниo „Иван“ робијашница је била дужна да га заклања. Често клањала за њега својим леђима. Ако су за преступ „Ивана“ кажњени другога, тај је био дужан да ћути.

— Зато ја трпим за вас.

„Ивани“ су се подржавали, састављали засебно друштво и били неограничени господари робијашнице; управљали животом и смрћу, били законодавци, судије и џелати; извршивали и извршивали пресуде, — по негда и смртне, али свагда неизбежне.

Међу многобројним страшним предањима из тих времена која живе, све до данас помиње се и „казна“ у Омском казамату.

Два „Ивана“ одлучили су се да беже. Но од једнред. у очи самога намишљеног бегства, њима изненади окују и ноге и руке и удвоје стражу — и бегство је пропало.

Два месеца „Ивани“ Омског казамата, вративши су нечујно истрагу:

— Ко је могао потказати?

И на крају, сумња падне на једног осуђеника. И за време док он није ништа подозревао, „Ивани“ му изреку пресуду. На свака начин смртну, јер за потказивање о бегству, робијашница не зна другу казну, осем смртну.

Две су ноћи радили тајно „Ивани.“ исчуњали, су неколико дасака поред зида, испод ногара, ископали су раку, и треће ноћи способни сапог друга, запушили му уста, бацили у раку, и закопали га живог.

Цео је казамат знао о томе, и сва су ћутали, нико се није усудио ни писнути.

Када је управа дала се на проналажење изгубљеног осуђеника, — дошла је до уверења, да је на јутрењој проверци пропушао се неописан и умакао.

И тек после годину дана, када су прераспалили Омски казамат, у дубини преко аршин и по, поред зида, нашли су скелет у окованима.

Преступници су остали непронађени. Нико их није одао, нити је смео одати.

„Иван,“ то је — али геније робијашнице.

Колико су осуђеничких побуна подигли они. Колико је народа страдало за те побуне, и то како страдало! А „Иванѣ“ су увек излазили суви из воде, јер их је заклањала робијашница.

„Ивана ће те познати одмах, на први поглед, само што уђете у казамат.

Кицошки на ухо накривљени шешир, кошуља с везеном јаком, раскопчан копоран а огртач се једва држи на једном плећу. А руке неизстално у џеповима.

Дрзак, безобразан поглед. Невероватно накрљив груб и дрзак тон.

Човек, који просто тражи свађу.

То вам је тај „на све способан“ на велику казну осуђени убојица; и надлорници се старају да их избегну. маскирајући обично свој трепет тим, „што они чак неће ни да говоре са таквим неваљалцима, — ја говорим само с поштеним људима. Но како му драго, њима пролази много што шта, што на сваки начин неби смело прошло бедној и покорној „Шпанки.“

„Иван“ то је зло, то је бич за све што је у казамату бар колико — толико честито поштено и добро.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

(СВРШЕТАК)

— Било је више но извесно, бар за Владимира, да ова посета газда Маркова није потицала ни из какве ни по дужности, већ из неке нарочите тенденције. Знајући ово, полицајац се трудио да изгледа што наивнији и сиисходљивији.

Као што то већ обично бива у оваквим приликама, разговор је прво отпочео о послу, за тим се прешло на месне прилике, и најзад се приватно завршио националним стварима. Већ је 10 минута како су се обојица ућутали и замислили. Хтели би говорити још о некој ствари, али је и један и други намерно избегавао да први отпочне говор о њој. Владимир није хтео; газда Марко није смео. А обојица су, међу тим, једно исто желели, једно исто мислили: но ће коме подвалити; ко ће први отпочети говор о полицији и прошлости? Нишни посматрали ужасну би се кад би знао, да су ова два човека, који су мало час тако дубоко разговарали, премишљали сада како ће један другом што боље скрхати врат. На ипак је све ово била сушта истина — — — — —

— Да би, најзад, превратно досадно ћутање, или боље рећи навукло се на мучне ситуације, газда Марко се у зло доба сети да заиита Владимира докле ће остати у К.... и по добивеном одговору диже се и оде.

— Праштајући се с њим, Владимир му поново захвали на пажњи и умоли га да га још који пут обиђе. Разуме се већ да је и ово било изговорено најљубазнијим и најизванијим тоном.

— На ипак ме не познаје, узвикнуо је за собом газда *Марко*, излазећи из Владимирове канцеларије

* * *

— Прошло је већ десетак дана од како је Владимир дошао у К... и од како га газда Марко сваког другог дана посећује у канцеларији. Говорили су већ и о полицији, и о злочинима, и о свему и свачему. Захваљујући вештом претварању Владимировом, *газда Марко* је, мало по мало, престао сасвим мислити на опасност које се пре неколико дана тако много бојао. Мало га је, истина текнуло, кад му је Владимир, по свршеном послу, изјавио да ће стално остати у К... поштено му је, као човеку самцу и пенсионеру свеједно где ће живети, али га је и ова бојазан прешла чим се Владимир обратио њега с молбом: да му препоручи какав скроман и удобан стан. По мишљењу г. Марковом, ово је био најбољи доказ да га Владимир не познаје, па дакле, и доказ о излишности његовог страховања. На ипак, боље би било да овај живи сведок његових злочина, што пре иде из К.... Ако ништа друго, бар би мање мислио на прошлост која му, у последње време, све више и више пада на памет. Али, постараће се он већ и зато. Та зашто је председник општине и лични пријатељ министров. Потребно ће бити само да оде до пријатеља и у најневеру поверењу исприча му, како је начуо, да Владимир не седи узалуд у К... па је ствар свршена. Ништа ти није згодније од оне *знгидомастичности*. Колико је и колико само злочина и неваљалстава извршено у њено име!!..... Кад већ носи на души толике грехове из прошлости, поноће и овај у интересу своје сигурности. А кад једном њега нестане са очију, нестаће и свих њених слутњи. Само, мора бити пажљив и непрезајлен. Бар за 2—3 месеца не сме ништа предузимати.....

* * *

— Тачно на годину дана по Владимировом доласку у К... дакле једног септембарског вечера, лешкарио је газда Марко у својој соби за рад и са задовољством слушао ћеретање свога најстаријег синчића, ђака IV-ог разреда основне школе, о разним

школским догађајима и другима. Ређајући све што се преко дана десило у школи, дете се одједном уозбиљи и замисли.

— Шта ти је учинта га отац? изненађен овом наглом променом.

— Казао бих Вам, али се бојим да се не љутите.

— Ти знаш да се ја на тебе не љутим никад без разлога. Да ниси случајно што скривио?

— То не, али сам нешто непријатно чуо, па се бојим да Вас питам. Причао нам је *мали полицајац*.

— А, који вам је тај *мали полицајац*?

— То је син сироте баба Тане код које станује онај стари господин што га сви зову *полицајдеп*. Он, знате, много воли нашег друга Николу и чешће му прича појединe интересантне ствари из свог живота, па нам их Никола после препричава. Зато смо га и прозвали *малим полицајцем*.

— На што вам је то тако страшно причао ваш *мали полицајац*?

— Мислите, молим Вас; чисто се бојим да Вам кажем. Не знате како ми је било непријатно да слушам Николу кад је отпочео приповетку, али после је било тако занимљиво, па на крају опет страшно и жалосно.

— Баш ме интересује та твоја страшна приповетка, па с тога ми је испричај. Небој се ништа; ја се нећу уплашити као ти.

— То се десило, причао нам је Никола, пре 24 година у Београду.

— Неки опасан зликовац убио је и опљачкао у то време једну богату жену. Захваљујући ревности једног младог полицијског чиновника, овај зликовац ухваћен је у току неколико дана по извршеном злочину, али је дознато, користећи се невештином једног жандарма, побегао из затвора.

— Сав пребледео, не дишући, узвикнуо је *газда Марко* детету које беше застало да мало одахне:

— *Даље*.

— Зликовац је, настављало је невино дете, успео да побегне у другу државу, и да тамо помоћу опљачканог новца дође до великог богатства.

— Бога Ви отац, је ли истина, као што каже Никола, да се помоћу опљканог или украденог новца може човек најлакше обогатити за извесно време, али да, на крају крајева, то његово богатство мора бавно одићи?

— Не знам. Шта те се то, у осталом, тиче? Шта је даље било? Говори.

— Ух, ала сте Ви вечерас нерасположени! Шта је даље било: шта је даље било?.....

— Било је то, да је овај ужасни зликовац био толико дрзак, да се после 10 г. проведених у бегству прати у Србију, разуме се под лажним именом, и настани у једној варошици у унутрашности као богат и угледан индустријалац.

— На?

— После неколико година оженио се и постао председник општине у варошици где је живео, али је, најзад, платио за своја неваљалства.

— Како?

— У ону исту варошицу, у којој је он стањовао, дошао је случајно онај полиц. чиновник који га је некада у Београду ухватио и затворио због извршеног злочина и

— Проказао га власти?

— Не

— Него?

— Имајући саажљења према његовој жени и деци, овај добри човек позвао је зликовца да сам себе каже за извршени злочин.

— А у чему се састојала та казна?

— У самоубиству.

— Р...а...з...у...м...е...м..... Нека те Бог чува сине... Слушај добро мајку..... јекнуо је тужно *газда Марко* и јурнуо у суседну собу.

— Отац, отац, шта вам је? Викало је дете за њим, али узаман.

— У место очеког одговора, једно дете чуло је два узастопна револверска пуцња која су га толико уплашили, да је одмах пало онесвешћено. — — —

само за то, што верујем у Бога, и страхујем од његове казне, кад бих сама себи живот одузела.

— Али драга госпођо Милева, прекидао би је Милан, ви сте још млада, лепа, у најбујнијем животу; ви треба да заборавите на прошлост — на све; покушајте да саставите срце, да још једном љубите. Та зар сте заборавили на позив, што вам га је Бог дао — зар сте заборавили да се одужите човечанству — људима — да будете мати?! Верујте да нису сви људи једнаки. Има међу њима добрих, како добрих, који умеју и да поштују и да љубе; да љубе страсно и искрено.

— „Да зборавим на прошлост, на све; да саставим срце, да опет љубим, да се одужим Богу, људма — како су то лепе речи господине Милане! Али то све не дира, не блажи моје срце, то ми још више горчине више јада наноси. Видим да не знате ништа из мога живота, а до душе и не можете знати, јер вам ја то никада не казах, као што вам никад нисам рекла да сам љубила, већ да сам могла љубити. Знам да би ме опет кадгод ожалостили као данас, изјављујући ми своје осећаје, за то ћу вам сада, ако желите казати све, све из свога живота, па ако не пролијете заједно са мном сузе жалости над једном пропалом младошћу, а оно ми бар нећете више говорити о љубави, о браку — о мојој срећи.

— Али госпођо ви сте неправедни. Ви се жалите на неправду света, а сами чините неправду. Зар би ви дозволили да ја вас ради страдам, да пропаднем? Зар вам није довољан доказ да вас љубим због ваших врлина, а не новаца, кад вам велим; да не тражим од вашег имања ништа. Дајте га коме хоћете; поклоните га цркви, школи, сиротињи, а мени само срце, срце.

— „Верујем вам, верујем, господине; огрешила бих се кад би сумњала у ваше поштење, и ако бих имала права да то чиним, јер сам још једном слушала такво уверавање. Ах, то беше кад ми први пут метуше заручни прстен на руку. Кажем да вам верујем, али опет од свега што ви хоћете не може бити ништа, јер вам не могу дати оно, што ви иштете. У осталом чујте ме, па ћете ми веровати.

— Не, госпођо, не ћу да чујем ту жалосну истину; не ћу да још једном проживите у прошлости — приповедајући ми је. Али не, — хоћу да чујем; причајте ми молим вас — причајте све. Ја ћу слушати нетреминице; гутаћу сваку реч вашу и резати у срце да заједно подносимо болове, јер можда ће вам онда лакше бити да заборавите прошлост, и да ме узмогнете љубити.

— „Хвала вам, хвала господине Милане. Последње нећете постићи, али ћете успети да у вама гледам пријатеља, који се не смеје мојим сузама, не руга мојим боловима. Хај сузе, сузе, та једина утеха немоћним женама, како добро чине кад се пролију. Је л' те да се не ћете смејати? Можда сте и ви кадгод плакали жалећи оца, сестре или браћу. Али шта ја говорим — слушајте дакле:

„Беше ми седамнаест година. Како не имаћах ни оца ни мајке, беше ме узела к себи моја богата тетка Јованка. Она не беше рђаве нарави — бар тако је ја раније познавах — а и муж јој је био добар човек, те тако сам годину дана мирно живела у њих. Нису ме мучиле ни обичне бриге, које заносе главе девојака ових година. Верујући у доброту своје тетке, ја нисам мислила о својој будућности, нисам тражила љубавног задовољства — та моја је тетка тако добра — мислила сам ја, и кад дође време, она ће ме удомити као своју кћер — та и тако нема деце, та и тако ми чешће тепа: да сам њено добро, мило детенце. Ох, како је чудна судбина, како се човек, често пута, љуто превари.

Рекох да сам годину дана мирно живила. Јест, тако је било, али друге године окрену друкчије. — У нашу кућу досели се неки млад човек. Тетка ми га престави као свога и мужевљева пријатеља. Ја сам погледала на њега, као што обично гледам на људе, пролазеће поред наше куће. Није ме дирнула његова лепа појава. Ни оне црне очи, што некако продираху до дна душе човеку — не учинише на мене никакав утисак; тако је било при првом виђењу, тако је остало и доцније, дуго, дуго

Овако је било са мном, али је већ другчије било са мојом тетком, она је тако хвалила овога младића.....

Стриц мој бејаше човек у правом смислу трговац. Ма да он љубљаше своју жену свом мужевљом нежношћу, ипак је изгледало, да је сав његов свет у његовој радњи, да у звеку дуката и шуштању банака гледа кућу своју, милошту своју. У обичају му је било, да цео дан седи у радњи, и само је ноћ проводио у кући; а бивало је случајева да је по неколико дана осуствовао, својим послом од куће. И мислите ли, да је моја тетка била зловољна на оваквог мужа? не, већ је баш тада била задовољна; притисла би ме кад што на своја прса, и обасипала пољупцима и грљењем, тако силно, тако страсно, да сам ја осећала, као да ти загрљаји нису мени намењени.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„По чл. 33. закона о општинама, збор грађана свију села, која припадају једној општини, бира председника општинског суда, одборнике и њихове заменике.

По члану, пак, 78 и 101. истог закона, председник општински и одборници бирају се на две године.

Према овоме, кад су редовне прилике, они би имали служити по две године, и ствар би била чиста.

Али, кад се пре истека горњега рока разгрупишу општине, могу се догодити два случаја, на име:

1. да је доталашњи председник из оних села, која се одвајају и треба да образују нову општину, те настаје питање: да ли разгруписавањем престаје и право његово на председништво, или је он одмах председник ново-образоване општине; и

2. да је председник из оних села, која остају у саставу старе општине, те настаје питање: остаје ли он и даље председник, кад се, рецимо, зна, да је њега бирала већина из оних села, која отпадају, те отуда види да не ужива поверење грађана.

Оба ова случаја, могу се догодити и код одборника.

Моли се уредништво за потребно обавештење.

— На ово питање одговарамо:

Сам закон о општинама не одређује: како ће се у поменутим случајевима поступати, јер у члану 121. предвиђа само редовне случајеве смењивања општ. часника.

Према томе, поступање у оваквим случајевима мора бити према природи саме ствари, с обзиром на чл. 63. и 68. закона о општинама, који постављају извесна правила, за ове случајеве.

Полазећи, дакле, одатле, да се спајањем две или више општина у једну, ствара једно са свим ново стање, са свим је природно, да доталашњи председник, па био он из које му драго од ових општина, престаје бити то више самим спајањем, и на његово место бира се, на заједничком збору, нов председник, кметови и одборници.

Исто ово важи и за питање под 1. јер се у таким случајевима, по чл. 68, на засебном збору бира нов председник, кметови и одборници за ново-образовану општину, те по томе, стари председник, који је из једнога од ових села, што улазе у састав нове, престаје бити председник самим тим, што се његово село издваја и образује нову општину.

У случају, пак, оном, кад је председник из оних села, која остају у саставу доталашње општине, која остаје и даље (питање под 2) председник и кметови могу остати и даље, јер се узима да су они изабрани и поверењем и ових грађана што су остали и оних што су отишли.

Што се тиче одборника, у колико је њихов број смањен, наредиће се просто нов избор у смислу чл. 33. тач. 1. овога закона.

II.

„У члану 117, става трећег, закона о општинама, предвиђено је, да у варошким општинама, које имају преко 500 пунолетних грађана, плата председника не може бити мања од 1200 динара.

Како тамо није тачно означено, да ли се под варошким општинама имају разумети и оне по варошицама, то се моли уредништво за потребно обавештење.“

— На ово питање одговарамо:

Закон о општинама учинио је поделу између варошких и осталих општина, у погледу плате председника, у своме чл. 117.

Под именом варошких општина, он је морао разумети само општине окружних вароши, јер над он ово није ближе определио, има се ствар привести крају с обзиром на закон о томе, која су места у Србији окружне вароши, варошице и која села.

И како се у т. 2. овога закона вели, да су вароши само она места, у којима стално пребивају окружне власти, онда сва друга места или су села или варошице.

Према овоме, само у окружним местима, у којима има преко 500 пуноважних грађана, плата председника не може бити мања од 1200 динара, а у другим се општинама плати регулише према чл. 117 тач. прве и друге.

III.

„По члану 21. закона о општинама, општински суд има, до 6. децембра сваке године, начинити и јавно у судници на углед наложити списак грађана, који право гласања на општинском збору имају. Тај списак у току године мора се допуњавати и исправљати, а на десет дана пред општински збор, председника и деловођа општинског суда, дужни су саставити и у судници на углед наложити набучни списак, верно изведен на списка састављеног по прошлу годину помоћу законског прописа, оних грађана, који ће на дан општинског збора имати право гласања.

По члану 97. закона о непосредном порезу пореска власт, дужна је: до расподеле пореза свију обвезника сриза најдаље до 1. децембра; а порез на приносе од рада, најдаље до 10. фебруара, те ја мислим: да је то најзадње и рукописано, да рок за састав гласачког списка до 6. децембра остане. Али како се код нас разрез пореза обично врши у месецу фебруару, или марту сваке године, то се гласачки списак на основу овог расподела не може саставити.

Пошто су на основу члана 157. закона о општинама председник и деловођа одговорни, ако списак у одређеном року не би састављен, што би га они морали састављати по старом расподелу, али тада у тај списак, неће ући све они, који би се имали у овој години по расподелу пореза задужити личном порезом — а то су сви они млађи, који су у прошлој години одслужили свој рок у војсци, и они који су регрутном комисијом нађени за неспособне за службу у сталном војсци и т. д.; — а биће и да су неки, који су у прошлој години имали право гласања, у овој га години изгубили, због отуђивања извесног дела непокретног имања, или по слободне руке; или путем јавне дипутације, за наплату државне порезе, и других потраживања.

Како је чланом 26. и 27. закона о општинама предвиђено, да се у гласачкима исправке изађу чињити на тражења појединих, то настаје питање: да ли ће суд имети чињити исправке у списку, у овом случају, и без тражења појединих, пада то више у овом закону предвиђено, јер ако не би чињио исправке, онда су за неспособност списка, председник и деловођа одговорни, према члану 157. пом. закона, а за поништај зборске радње, ако претходне радње, потребне за извршење правилног избора нису извршене, по чл. 159. истог закона. А то се може лако десити, ако суд не би своје чињенице исправке сам, јер као што напред рекох, ако се списак састави по расподеду за прошлу годину, у наступајућој години, приђошће се више њих, а доста ће их и право гласања изгубити од оних, који су та у прошлој години имали, они а можда и други неће моћи ла траже исправке, ни ће овај који се буде хтео жалити на зборску радњу, поваљати списак таквих лица за зборску радњу, пошто списак тамних лица по расподеда пореза и са тим списком доказати, да сви који имају право гласања нису уписани у гласачка списка, а неки који немају право да су уписати, те на тај начин доказати и неправност списка, и неправилност зборске радње, те у оба случаја доћести до одговорности и председника и деловођу ?...

О тоги се моли уредништво за објашњење:

Мора ли се гласачки списак састављати до 6. децембра за наступајућу годину, по прошлогодишњем распореду, или ће се сачекати док се разрез пореза не сврши, па на основу новог распореда и саставити гласачки списак; а шио се мора до законом одређеног рока гласачки списак саставити, онда сме ли општински суд на основу новог распореда, сам без тражења појединих, исправке у списку вршити ?...

— На ово питање одговарамо:

Кад би разрез пореза увек био свршен до 6. децембра, шио дакле, до кога по чл. 21. зак. општинског, морају бити готови набучни спискови, онда би списковне свршало требало вршити по новим распоредима, јер би били много тачнији.

Али како се зна, да се разрез пореза ретко над срезом до горњег дана, а рок је за састав списокова јасан и одређен, то се списковни морају вршити по старим расподелима, јер иначе би били готово до 6. децембра, доказана би каква на чл. 157.

Доцније у тоју години, суд може вршити исправке и сам, по законској дужности, према новим распоредима, кад они стигну, јер је он по чл. 28. поменутог, закона одговоран за неисправност списковна.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Кристивоја Симића, момка Илије Јакшића, хлебара овд., трагки квирт пиљатајски затом од 9. ов. м-ца Бр. 1348. Исти је свога газду напустио 3-ег ов. м-ца и отишао је непознато где. Кристивоју има 20 год., средњег је раста, црнокосог, косе црне, особених знакова нема. Надзорне треба упутити Управи града Београда, с позивом на Бр. 4962.

Раму Радуловића, из Дубраве, срез јасенички, тражи начел. окр. врањског, актом од 10. ов. м-ца Бр. 1742., због издржавања двомесечног затвора, на моју је осуђен решењем Управе монопола дувана КМБр. 2809. од 2. маја 1903 год. Надзорне треба стражарно спровести начел. окр. врањског, с позивом на Бр. 1741. Убр. 5477.

ПОТЕРЕ

Авраму Вишњићанцу, продавцу дувана, до хотела Солуна, пођу наплату 7 и 8 ов. м-ца, извршења је описна књ. пошта. Кривљанци је наложено отворно врата дућанска, обио фијоку од стола и украо: 15 динара у сребру, 30 динара у банкнотама, 5 дин. у никлу, 42 круше дуетр. предм., један изучен лов кљасне дутрије II класе, 27 кола 1/2, Бр. 25304 и 36 динара у таксеним маркама. Позивају се све полицијске власти, да кривљанца и покрадену живо потраже и њефене спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 4820.

Ненад Дрљачић, берберски помоћник, извршио је крађу своме газди Луки Бубалину, берберину из Палилине, одвео му: пет брзојава једне маказе, сат џепни и 18 динара у новцу. Ненад је пријављивао, расти мршавог, у новом је црном оделу. Позивају се све полицијске власти, да Ненада живо потраже, и њефеног спроведу начелнику среза јасеничког с позивом на Бр. 2394. УБр. 4981.

Ноћу, између 6 и 7. ов. м-ца непознати злочинци на варварски начин убили су ван села Драгу, кћер *Мише* Кленићевића, из Сиша, и по извршеном убиству побегли непознато где. Позивају се све полицијске власти, да их живо потраже и њефене спроведу начел. ср. у Кладову, с позивом на Бр. 1394. УБр. 4961.

Божин Јовановић, из В. Дренове, кочијаш и месарин, који је био у притвору код начелника среза трстеничког, због крађе, побегао је 11 ов. м-ца из притвора. Он има 24 год., расте је високог, развијен, у лицу плав, брчева жутих, очиу плавих, великих и разрогачених. Позивају се све полицијске власти, да Божина живо потраже, и њефеног спроведу начелнику среза трстеничког, с позивом на Бр. 1840.

Радоје Јеремић, осуђеник из Мајошице, окр. ваљевског, побегао је 11 ов. м-ца са рада код Добрачева. Радоје има 27 година, високог је стаса, танак, образа округлих, плаве косе, очиу смеђих, у оделу осуђеничком. Позивају се све полицијске власти, да Радоја најживље потраже и њефеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 5305.

Лазару Лазаревићу, пољару овд., непознати прекидном 12. ов. м-ца, на пијаци „Зеленом венцу", украо је 4 тега од пиће и то: један тег од 10 кгр., један од 5 кгр. и два од по 2 кгр., тегови су црне боје новеју начињених знакова. Сирече се нижа свима полицијским властима на ову покрађу. У случају проналаска крадљивца, треба га спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 5575.

Ђура Игњатовић, из Шапца, окривљен је за извршену крађу сита и машине Мајору Мајестићу, сајџији из Шапца. Ђура је стар 25 до 28 год., високог је стаса, сувоњав, у опште плав. Позивају се све полицијске власти, да Ђуру живо потраже и њефеног спроведу начел. окр. подринског, с позивом на Бр. 1783. Убр. 5463.

Владимир Перић, калфа браварски, из Ковиљаче, среза јарминског, отпужен је за извршену крађу Сими Тодоровићу, трговцу из Шапца. Владимир има 24 год., омален је, косе црне, обрва црних, очиу смеђих. Позивају се све полицијске власти, да Владимира живо потраже и њефеног спроведу начел. окружа потражног и њефеног спроведу начел. окр. јарминског, с позивом на Бр. 16404. УБр. 5464.

Миладин Живковић, земљорадник из Белотића, среза посавско-тамнавског, стар 28—29 година, висок, смеђ, брчева малих рибих, лица дугуљастог. Од одела има сиђмени тућ и јечерму, тозлуке, на глави шубару и на ногама опанке.

Учинио је једну проиу и једну опасну крађу, и треба да се стави у притвор, но он чим је дознао да се трази, побегао је незнано где. Надлежна среза посавско-тамнавског актом од 13. ов. м-ца Бр. 1818 моли све полиц. и општинске власти у земљи, да у своме кругу потраже Миладина и на њ. надлежно да поступе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 7. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 28. ФЕБРУАРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељо. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника" или дотичним окружним и срезким властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у општ. годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџима годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ко ово сам по овој цени жели претплатити само нека своја командира полицајских односно граничних одреда. Надлештима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединa бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за писара прве класе среза качерског, округа рудничког, Танасија Нешића, писара исте класе среза студеничког, округа чачанског, по потреби службе.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8 фебруара 1904 год., у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за конктрактуалног лекара среза власотинчког, окр. врањског, Др. Живана Влајића, лекара општине в. градишке.

На канцеларије министарства унутрашњих дела, 21. фебруара, 1904. г. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине саслање у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се село Гојна Гора, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине каменичке, у срезу пожешком, округа ужичког, и образује за себе „општину гојно-горску" у истом срезу и округу.

да се села: Дубље, Штулан и Попина, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине трстеничке, у срезу трстеничком, округа крушевачког, и у заједници образују за себе општину „дубљанску" у истом срезу и округу.

да се село Шувајиће, у срезу голубачком, округа пожаревачког, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине мизевачке и образује за себе „општину шувајићеву" у истом срезу и округу

да се село Јелашница, у срезу тимочком, округа тимочког, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине јановачке, и образује за себе општину „јелашничку" у истом срезу и округу.

да се село Рађа у срезу подунавском, округа смедеревског, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине врбовачке и образује за себе општину „рађску" у истом срезу и округу.

да се села: Брезовица, Стари Глог и Средњи Дел, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје и то: Брезовица и Стари Глог од општине прњавечке, а село Средњи Дел од општине луковске, у срезу пчињском, округа врањског, па да сва ова три села у заједници за себе образују општину „брезовичку" у истом срезу и округу.

да се село Савинац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине балканске у срезу беличком, округа тимочког, и образује за себе општину „савиначку" у истом срезу и округу.

да се село Сиш, у срезу кључком, округа крајинског, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине Ђердапске и образује за себе општину „сишку" у истом срезу и округу.

да се село Планиница, у срезу колубаром, округа ваљевског, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине брежданске и образује за себе општину „планиничку" у истом срезу и округу.

да се село Пласковац, у срезу јасеничком, округа крагујевачког, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине маслошевачке и образује за себе општину „плашковачку", у истом срезу и округу.

да се село Полатна, у срезу моравском, округа пожаревачког, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине оресовичке и образује за себе општину „полатањску" у истом срезу и округу.

да се село Шаноц, у срезу расинском, округа крушевачког, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине јасичке и образује за себе општину „шаначку" у истом срезу и округу.

да се село Доњо-Требешиње, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине преображенске, у срезу качанском, округа врањског, и образује за себе општину „доњо-требешињску", у истом срезу и округу.

да се село Лесковац одвоји од општине јеновачке, у срезу зајечарском, округа тимочког, па по изјављеној жељи његових становника, образује засебну „општину у истом срезу и округу.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. фебруара 1904. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

На представку једнога еснафа механско-кафанског, размотрио сам досадашње расписе о продаји и крчмарењу пића, па сам нашао, да те расписе и наредбе треба довести у сагласност са законима. Тако је расписом Министра унутрашњих дела од 12. марта 1903. год. ПВр. 5956 допуштено магазацијама и пиварским тргов-цима, да у својим радњама смеју продавати пиће у количинама од 12½ литара. Та наредба пак не одговара законским прописима и због тога је потребно променити је.

По тач. 1. високочаше уредбе од 6. јуна 1840. год. (зборник II) механџије и кафеџије по селима и варошима дужне су плаћати акцизе на пиће које крчме, изузимајући случајеве кад буду продавали пиће на акцизи на већу количину од акциза. Изменом тач. 5-те уредбе спомињеном год. 1898. прописано је и количо ће се од литра пива, пива и ракије наплаћивати на име акциза. По § 28. уредбе о плаћању бакала могу у својим радњама продавати *фина вина и ракије, ликере и т. д.* на које су платили трошарински таксу у запечаћеним флашама и у малим чашама, али *никако* не смеју у засебним собама или у бакалницама крчмити *обично вино, пиво и ракију.*

Како су, дакле, том уредбом, која увек има силу закона, механџије и кафеџије оптерећени за крчмљење пића парочитом данбином, како је даље уредбом о механама и кафанама тачно одређено ко сме, и у којној количини, осим механџија и кафеџија, крчмити пиће, и како је, на послетку, уредбом од 6. јуна 1840. год. јасно казано, које количине пића при продаји

не подлеже плаћању акциса, — то се крчмљење пића никако не може допустити онима, који зато по закону немају права, нити плаћају законске таксе за та права.

Пошто је тач. 1. уредбе од јуна 1840. одређено, колике количине пића при продаји не подлеже плаћању акциса и казано, ко има право продавања пића на мање количине, начелствоће — Управа — строго мотрити да ниће не крчме они, који уредбом нису предвиђени. Магазинџије и винарски трговци немају права крчмљења, и због тога они у својим радњама не смеју продавати пића у мањим количинама од једнога анова или половине хектолитра.

Замењујући овим распис од 12. марта 1903. г. Шбр. 5956, препоручујем Начелству — Управи — да се у будуће тачно придржава овога мога наређења, поступајући иначе у свему по закону.

Сбр. 4736.
13. фебруара 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела.
Стој. М. Протић с. р.

ПОТВРДА ИСПРАВА

У 4-ом броју „Гласа Права," саопштена је једна одлука опште седнице Касационог Суда, којом је утврђено, да исправа, чију је потврду потписао порезник место среског начелника, има вредности, пошто је посао, који претходи самом потврђивању, извршила сама полицијска власт, а порезник потписао по наредби среског начелника, дакле у име његово.

Не улазећи у оцену питања, колико су разлози опште седнице Касационог Суда убедљиви, ми само констатујемо факат: да је у нас у опште већ дошло пред суд овакво једно питање, као што је ово.

Ова појава — да се оспорава вредност исправама, које су потврђене од стране ненадлежних власти — казује две ствари, на име: да код нас влада пометња о надлежности, и да у опште има људи, који су решени, да се користе свима неправилностима, које власт учини у утврђивању извесних права и уговора.

После овога, са свим природно долази питање: да ли треба остварити и даље ту могућност, да се несавесни људи користе нехајном власти, и односе непоштено туђу имовину на очиглед.

И, налазећи, да овим појавама треба стати на пут, ми осећамо да вршимо једну грађанску дужност, што ћемо да скренемо пажњу на другу једну погрешку, која се, по нашем мишљењу, чини од стране власти баш у случајевима потврда разних обавеза, тражећи одмах, да се та погрешка и поправи, ако је наша бојазан оправдана.

На име, ми налазимо, да правна вредност свију обвеза, које су потврђене код окружних начелстава, па те потврде потписали секретари или писари начелстава, може доћи у питање.

Овакво мишљење ми изводимо отуда, што је устројењем окружних начелстава, чланом 3, потписивање свију аката, која из начелства излазе, дозвољено само окружном начелнику и помоћнику, те да би, по томе, потписивање од стране секретара и писара било ненадлежно, па и вредност исправа и осталих аката осумњичена, јер не би било сасвим поменутом наређењу, које гласи: „Сва дела из начелства излажења потписивање начелник, у одсуству његовом помоћник, а према потписивање писар."

Ово наређење у овоме погледу толико је јасно, да сваку ствар не може никако да измени § 192. грађ. суд. пост. који познаје окружну полицијску власт као надлежну за потврду исправа, јер шта се разуме под именом „окружне полицајне власти", и каква је њена блиска надлежност, одређује баш ово устројење окружних начелстава, чије ово одредбе мало пре цитирали.

По њему, пак, писар може само прекопотписивати, а никако потписати сваку потврду, па макар то било и у одсуству или по наредби начелника или помоћника, јер право преношења те власти на писара није предвиђено самим законом, чак ни овако неодређено, као што је предвиђено § 17. устројења управитељства вароши Београда.

Све ово, наравно, важи и за секретаре начелстава, који је положај установљен истина много доцније, али којима такође није признато право потписивања ни једним законом.

Ово, пак, устројење окружних начелстава закон је, који и данас важи и који се не може ни превидати ни обилазити, јер је враћено у живот указом од 13. маја 1894 год. и законом од 26. априла 1895. године, те се мора и може поништити само од стране законодавних фактора.

Да би се избегле све невгоде, које би за појединце могле настати поводом овако неозбиљно одређба овога устројења, њега би требало, бар у овоме његовом делу, изменити још на садашњој скупштинској сесији, обухватајући и регулишући на равно, и све односеће, створене до сада по њему, како не би настао још недогледних пореница и опасност за очигледна права појединаца.

ДЕШИФРИРАЊЕ

2. Разни системи шифара

(НАСТАВАК)

г) Код праве шифре на књигу, која спада у најсавршеније криптографске методе, служи као основ један за то нарочито израђен речник, у коме су свака реч, као и свако слово и број означени једном групом бројева или слова. За врло важна саопштења могу се учинити још особите мере предострожности, на име ако се бројеви модификују слушањем и забрајањем с помоћу једног угоњеног кључа. О овоме за сада нећемо говорити, већ ћемо о њему говорити на своме месту.

г) Шифра на шаблон и мрежу.

Као што смо још раније нагласили на овом месту, шифра на шаблон састоји се у томе, што се и писање и читање врши кроз један набушен шаблон или форму решета, а шифра на мрежу у томе, што се таква мрежа подмеће испод хартије, на којој пишемо, и употребљава поново, кад хоћемо да нешто читамо. Али такав начин шифрирања најлакше ћемо открити тако, што поједина слова и речи пишу у једном равном реду с осталим словима и речима. Ако је пак подметнута мрежа, пишће нам у очи провидна хартија. Та метода има небројених начина, неке су се радо бавили криптографи 16. столећа.

Што се тиче дешифрирања, ствар стоји овако: Не нађе ли истедник дотични шаблон, мрежу и т. д., неће моћи ни дешифровати. Нађе ли пак међу стварима које од доцних страна кључ, брзо ће открити и његову употребу. Не треба заборавити, да шаблон може да се сачува тако, да уме врло мали, готово неприметни облик.

д) Друге методе.

а) Зидарска шифра или шифра на углове.

Ова шифра састоји се из више укрштених линија. У сваком одељку налазе се по два слова, од којих је по једно сиибдевено с по једном тачком; сад ако се налазе слово, које нема тачке, онда се и угао пише без тачке, ако пак слово има тачку, онда ће и угао да добије тачку. Табела за шифру изгледа овако:

hl·	ma·	ac·	jt·	
pr·	fk·	co·	yq·	gv·
bd·	uw·	ix·	xn·	

Према предњем шаблону, азбука би изгледала овако:

Дешифрирање такве азбуке наравно да није теже него најпростија пермутациона шифра, али је због њене простоте врлина радо употребљавају.

б) Шифра на конац

Оба доцинења имају по један штап, који је подељен на двадесет и пет једнаких делова, у којим је деловима уписано по једно слово азбуке у утврђеном реду. Сад кад хоћемо да пишемо, онда измеримо једним белим концем од почетка штапа до првог слова деонице, коју хоћемо да саопштимо, и онде, где коњац допре до слова, обележимо на концу мастилом једну тачку; за тим од те прве тачке измеримо опет до другог слова деонице, па и опет ударимо тачку на концу и то тако даље ра-

димо све док се депеша не испрви; за тим се конац савије и пошаље, те прималац депешу премерава на свом штапу. Он не мора безусловно имати штап, већ га може сваког тренутка нацртати на столу, на папиру, длану и т. д., само над је уговорено, да су дистанције од једног слова до другог толике и толике, н. пр. пречник неког новца, дужина жижице, ширина палца и т. д. По том методу могу се доносити вести у затвор и износити из њега, пошто ником неће ни пасти на ум, да спречи уношење конца н. пр. за шивење, увезивање неке повреде и т. д. Даље нашао!

в) Шифра ни меру.

Нацрта ли се на каквом дугачком парчету хартије, на столу, на длану и т. д. једна линија, она се подели у сантиметре, а за тим се на сваки други или трећи или четврти сантиметар напише по једно слово из азбуке. Сад кад хоћемо да пишемо, онда узмемо обичну меру на сантиметре, и меримо од почетка линије до првог слова депеше; број нађеног сантиметра рецимо 17, прво је слово шифриране депеше. За тим се мери од првог слова до другог, те се наће дистанција 6 см., и онда је 6 друго слово; дистанција од другог слова до трећег износи 10 см., и онда је 10 треће слово. Тако даље цела шифрирана депеша састоји се из бројева. Али онде се морају бројеви, који су постали мерењем с лева на десно, по нечем разликовати од бројева, који су добијени од десна на лево. Рецимо да се задржи обичан ред у азбуци и да депеша почиње с речју „Albert," онда се наравно мора од **A** ка **L** мерити с лева на десно, од **L** ка **B** опет натраг с десна на лево, од **B** на **E** опет с лева на десно и т. д. Дакле бројеви, који су мерењем нађени с лева на десно, могу се оставити неозначени, а они који су добијени мерењем с десна на лево, могу се обележити једном тачком, подвући или написати цревеним мастилом. Услед овог потребног разликовања та се шифра видеће, да није обична шифра ни број.

Ову шифру нисам нашао још нигде описану; једнога дана донесе ми апсаницја једну цедуљу с бројевима, који су измењивани између два ухапшена међународна лопова. Одмах сам предузео преглед над дописницима и код сваког од њих нашао сам по једну дугу, уску пантљику, која је била подељена на сантиметре. Увидео сам, да је то било у вези с шифром, али тек после дужег труда и муке испало ми је за руком, да откријем тај одиста оригинални метод.

(свршиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. сврашени врошеса

(НАСТАВАК) 7

То су најцрњи, најодвратнији непријатељи сваког чуварног осуђеника, сваког ма и најнезнатнијег „благостања".

Управљајући се према приликама, час отворено очима, час лоповски измамљује или просто краде од осуђеника и последњу тешким трудом стечену копјејку.

По времена се мењају. Заједно с наступањем бољих времена за цео казамат, наступају лошија за „Иване".

Више нема оних страшних казни. И с „Ивана" спао је њихов ореол мученштва за општу ствар. Они се постепено дизањају у очима осуђеника снега свог престижа. Њиховђ ужасна тиранска власт је на издисају. „Иван" изумиру.

И што је мекша, човечнија управа, тим је слабији и мање штетан утицај „Ивана" на осуђенике.

У александровском казамату, једном од најнеких на Сахалину, тамо где је срце робијашнице, најтежи и најопаснији осуђени преступници, и где поред тога, телесне се казне, врше једнако по осуди суда, утицај „Ивана" је безначајан. Они немају никаква значаја.

„Иван" се још држе тамо, где управници казамата придржавају се телесне казне. Тамо је још „Иван" окружен неким ореолом, ма да на сваки начин, далеко не таквим, као у Разгилдијевска времена.

Взаст и значење „Ивана" јако су претрели.... немири за време колере, у оном случају кредн оно „не би било среће да несрећа није помогла". У атмосферу у ту атмосферу отпадака и крви, продрла је струја чистог ваздуха. Сахалински казамати напунили су се људма, које је довела у казамат зла судба. Људима, који су почињили ужасе, због тога што је њих саме обузео ужас. Људима који нису знали шта чине. Људима простим, неписменима, несретним и бедним, али не и преступницима. И ти свежи, честити и предни људи нису пристали да се попорављу законима и уређењима, које су створиле убице. И како их је било много, они су наставили према „Иванима" најбоји казаматски раилог — песницу. Осетни у њима другове и савезнике, бедна, опљачкана и угњетена „шпанка" подигла је главу, сједињала се с новодошлим и против „Ивана" образовала се маса. Стнар је дошла до тога, да су неке од „Ивана" испребијали. „Иван" бијени — то је дотле ново непознат случај у историји казамата. То им је страшно подрило углед.

Но главни удар је био за њих, убојавање телесне казне. То им је сдерзао ореол мученштва. Узимајући сада од осуђеника и последње, није могао рећи:

— Зар ја не плаћам то кршу и телом својим?

И као што сам напоменуо, Ивани се само још драже у казаматима, у којим управители воле телесне казне.

Но и тамо није више њихова власт она која је била до скоро. Често ће те чути увек, у каквом углу затвора окованих, како скупљени у гомилу „Ивани" сећају се старих добрих времена, неповрат них ваше, када је робијашница поштовала „Ивана", и о њиховим јуначштвима, и о томе како су они господарили робијашницом.

Но у тим причама чује се елегична нота, осећа се туга о неповрат ном прошлом времену.

Прећашња власт, прећашњи положај не поврати се.

„Ивани", ти племићи робијашнице родили су се под општом шибе, камџије и кнуте. Заједно с њима и умиру.

Храни

„Храни" то је — друга каста казамата.

Њима би се хтело бити „Ивани" али недостаје им смелости. По кукавичлуку они би требали да припадају „Шпанка", али им не допушта самољубље.

„Храни" не вреде толико, да се треба њима много забављати. То су „зарчање" сеоског сбора. Када се у казамату деси какав догађај, каква било смутња, „Храни" се увек протурају напред, лармају више од свију, деру се, протествују, речима готови су сне тумбе да преокрену; но када ствар дође до „густа", и појави се управа „Храни" нечујно исчезавају у последњем редовима.

— Шта хоћеш ти рђо? — повели робијашница после „расправе." — Смутно па ухватно тутаљ.

А ти шта би хтео? Ја сам за све да се умешам, шта ли? Сви ћуте, па и ја ћутим.

И „Храни" почиње да изарче, за то што је умукао при појави власти. „Но само нек се још једаред тако што деси, а он ће већ показати ко је он!" Иван „Храни" помало је поруга. Оно је дошло од прчати. И тим се опредељује главна особина „храпа". Они врче на све. Нема такве нередбе, коју би они огласили за правилну. Они су нечита опозиција. Све је њима неправилно незаконито. неправедно. Ништа их не задовољава. Дали човеку рад у задатак, баш и не тежак, метузи у њелиј макар и залужно, не задржали у болници, макар и здравога, Храни се свакада деру (нарочно ила леђа управи).

Неправда!

Робијашница. која и живи и дише озлојеђењем — то се дошада. Тамо где је много немаштине, увек имају успеха говорљивци. А робијашница ужива да чује над по складно и слатко говори. Тамо се та способност цени високо. Међу „Храпима" има доста не баш лоших говорника. Ја сам их сам слушао са великим интересовањем, и дивио се њиховом познавању својих слушалаца. Какво само познавање, меких и осетљивих струна своје публике и каква умешност, загреприти њима! Благодарећи томе „Храни" понегда — када се робијашница узбурка силно, — доченеју се извесног утицаја на дела. Они „распалъују". И не мало казаматских „историја" које после телом и душу плаћа једно „Шпанка" постакнуто је од „Храна". „Шпанка" се по обичају уплела а „Храни" се повукли и згодан час.

„Храни" су већином дезом и „глота", т. ј. људи, који у спировима стају на страну онога, ко више да. Они се примају и да бране и да оптужују, — понегда и на смрт — за новац. — Ухваћен човек у каквој погодности против другова — „храни" ће за новац јавити се као његови заштитници, и на казаматском скупу, клеће се и преклињати, да другог такког друга осуђеника није могуће наћи. Прохте се коме да натруни другоме, он поткупљује „Хра-

не". „Храни напосе на човека какву потпору, на пример о потказивању, ипијуцкању, у својој средини налазе сведоке, и паричу о потребној казни. А робијашница је неповерљива, и човек на кога је само мало подозрење да подказује, већ је у смртној опасности. И колико би живота, ни због шта сатрвених том одјеком, незналачком и сазојеђеном робијашницом, пало на савест „Храна", кад би у оних несрећника било ма какве савести.

Храни имају два велика празника у години, — пролећем и с јесени, када приспена пароброд Јарослав, да истовари на Сахалин нов товар „друштвених отпадака". Тада Храни деле међу новајлијама. Збуњене новајлије, немајући искуства, сматрају „Хране" у истини за „прве људе у казамату", по плавици, чак их мешају са „Иванима" и труде се помоћу новца да стекну њихову наклоност.

У обично време „Храни" живе на рачун „Шпанке". Та бедна, немоћна, безначајна осуђеничка маса, трепти пред дрским „Храњима".

Махни га! још може таку понару да закува, — кости да не сачуваш!

И откључује се.

Карташи

У казамату, где се све продаје и купује, а при том продаје се и купује веома јевтино, човек који има новаца, на их при том још не штеди, мора бити од утицаја.

Карташи, осем игре, ничим се више и не занимаю. Шулери (варалице на картама) — су све. И нада играч игра са играчем, то је само утакмица у подвалњивалу. За време док један дели маркиране карте које је подметуо, други хитро мења карту под којом је метуо сеп. Но сачувај вас Бог да приметите: „Да си краде!" Робијашница би вас пребила на мртво име:

— Не мешај се у туђа посла!

— Ако је „играч" особито вешт шулер, он носи почасни назив „мастак."

Карташи храни веома много њих, и мора имати значаја и утицаја. Пре свега карташи припада не одрђује задати посао, он најзи место себе другога. Затим он увек има послушника, поноћни пут неколико њих, који му успремају место на ногарима, простиру, довозе јело, заварују чај. Играч даје зараде Мајданку (собној механи), које добија 10 процената од биланера, и пет од сецера. Благодарећи карташу, зарађује и стражар који пази на врата, докле траје игра, и добија за то такође награду. Преко играча пуштају свој новац у обрт и „оџи" — зајмодаваци, када се појави какав нев вешт играч или новајлија — и карташ нема новаца, — они снабдевају банку, и добијају насигурно. Напослетку играч је човек „од среће", њему су пари јевтине, и њему то није ништа да човеку тек онако по три на и нет копијанка да.

И у тој гомили, карташ свагда има своју страшку, која је готова да га помаже кад хоће и да шта хоће. Он може да мења одлуке казаматског скупа, — јер има масу присталица. С њим је опасно доћи у сукоб. Нареди да премлате — премлатиће. Њему се треба подлачити: јер што он нареди — испуњава се. Поред тога, од њега може увек да се дође до залогаја, што код беде и сиротиње игра знатну улогу.

И зато се „шепуре и пуће" поцкари, док су у сали, и ругају над друговима. Какви им само чудновати прохтеви долазе на ум! Био је један веома чувен карташ, који ме веома занимао као интересантан тип. Сиромах, потерао га „малер," и никако му није пошло. Играчи су увек кипши, а он од муке и од тога дигао руке. Иде осјођен, раздражен и нечито натмурштен. Са себе је чак почео да проиграва — сребрни часовник је сердаце, предмет своје гордости. — Ђаво!

— Шта браце, у „жигане" ћеш доћи?

— На то је пошло.

Кад долазим ја једног дана у казамат. — Господе Боже, дал је то он? Једва сам га познао. Разметнуо се на ногарима, и подвикује. „Послушник" једва, успева да испуњава све његове захтеве.

— Шта, — дере се, — хоће ли Матвеј Николајевић, — ручати данас?

Послушник подноси обичну порцију с чорбом.

„Матвеј Николајевић," подиже се, погледа и пљуну у чинију.

— Псе ти с тим храни. Лудачино једна коме ти то подносиш? Зар ће још то Матвеј Николајевић јести? Даље, шта има?

Послушник, ставаља на ногаре исечен црни хлеб.

Хоће ли наволети чаја, Матвеје Николајевић?

„Матвеј Николајевић," сбаци ногом хлеб с ногара.

— Зар је то храна за Матвеја Николајевића? Зар нема по да нас научи будале једне? Матвеј Николајевић, да једе лудачку храну! Дај кобасице!

Послушник даје му суве кобасице и бели хлеб.

— Тако, то.

Послушник прибирајући с пода комаде црнога хлеба, само се осмену на мене.

— Шалипчина!

А около седе тладни људи.

— Зашто му ти дајеш, чорбу, — кажем доцније ја послушнику, — да пљује у њу, и хлеб да га вала по патосу! Кад знаш и сам, да се шепури кад има новаца, и осем свог ништа не једе друго. Што му нисп одмах принео хлеба и кобасице.

— Зар је то могуће? — чисто се поплашп бедник. Не дај Боже. Шта хоћеш ти? — одмах пита. Ко сам ја? Осуђеник или не? — На до, осуђеник. — зашто ти мени не доносиш осуђеничку храну? -А? Ко зна, можда се ја и од ње не гадим, можда ју је и јести. Од куд ти, овакп, онаки можеш знати шта један човек, као што је Матвеј Николајевић, мисли? Кобасицу дај кад ти се каже. Моје имање не чуваш! Шта ти знаш, можда ћу се ја заводском храном задовољити, а ти хоћеш мене добро да расепаш. А нада му даш тајни с чорбом — видели сте! Њему се само хоће да своју власт покаже. То је јасно! Добио човек!

А неком приликом послали су таквог једног играча, у тајгу на рад. Није му било могуће да се извуче. Тада је он појахао једног од својих другова „жигана" и читаву половину врсте тако прошао. Најмпо те појахао.

— Мене, — вели, — ноге боле.

Жигани

Но мука је, када какав играч проћућка све, и постане „жиган." „Жиганом" називају у казамату у опште сваког овог који нигде ништа нема. Но нарочито тим именом крсте играчи, који је све проћућкао.

Ето кад робијашница одмерава своју меру. Тада нема граница, нема краја поругама над човеком, који је лишен свих другова, поклоника, заштитника, и покорних својих слугу.

Када је жиган сђердао већ све: новац, одело, свој труд за годину унапред, тајни на неколико месеци унапред — с њим играју или у место на ногарима, или у чорбу. Ни једно ни друго није потребно никоме, — већ играју једино рали уњижења.

Нека те ђаво вели, играћу и с тобом исето једно. Или три конџеје, или три воћи да слазаш под ногарима.

Или:

Имаш тројку (три конџеје) или да лисјуеш три дана од глади и жеђи без чорбе.

Улазим у казамат једног вечера, поцто су већ сва била полегала. Гледам један осуђеник дежи на под крај ногара. Опазивши мене, скочи и пође да легне на ногаре.

Сусед ме пушта:

— Стој! Куда се увлачиш! Недам ти, на поду леаи!

— Ђаволе! Несрећо! Видиш господин!

— Недам, и пред господином леаи. Нека, нек види господин, какав си ти сувор на свету. Леаи!

Осуђеник ство крај ногара.

— Не, већ леаи. Чује се посред смеја, са свију страна. Немаш због чега устајати. Господин је казао, да не чини ништа, да се пред њим може лежати! Зато леаи, кпо што си и лежао.

— Проиграо место, шта да? — питам.

— Да боме, проћућкао пспина, па му се сада не допада.

— У колико је вшло место?

— Вшло у три конџеје, али ја сада ни рубљу не бп примио.

— Узми три!

— Где, сад, а зашто то! Мени је драже моје задовољство но ваше три рубље.

Види се, да се занимаш, а у таком случају, ништа се с осуђеником неда учинити.

(НАСТАВЉЕК СЕ)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 2

За време стричевог осуства, онај младић, што дође у нашу кућу, и који се звао Пера, ручавао је са мном и стрином заједно. Шта је пута било — ја и он ру-

чамо, а стрина би се наслонила на руку, па би гледала у њега по читаве сате. Сваки покрет његовог тела, изазивао је њено кретање, сваки осмех са његових усана — пропраћала би она осмехом; а кад би угледала његово наоблачено чело, онда је севајућим очима гледала у мене, немо питајући: да ја својим понашањем нисам изазвала ту буру, на челу тога дошљака? Дуго нисам могла разумети ове погледе моје стрине, и у опште њено понашање према Пери... За само пријатељство било је сувише нежности, а за друге осећаје код жене од 40 година, ја још нисам ни чула до тада. Али на жалост, било је другчије.

Баш се сећам као да је јуче било. Стриц беше некуда отпутовао, па смо зато раније вечерали. Ја сам лежала на своме кревету, затворила очи, па онако жмурећи мислила — ко би знао о чему, без сумње, како ћу сутра продужити започети рад. По кад што отворим очи и погледам шта ради моја стрина, која лежаше на другом кревету и читаше неку књигу? Приметила сам да јој читање не иђаше од срца, јер би сваког часа бацала погледе на стаклена врата, која нас дељаху од собе, у којој је Пера спавао. Није дуго било, па се у Периној соби чу бат ногу ово самих врата. Стрина упре поглед на мене, сигурно да се увери — да ли спавам. Не знам баш за што, али ја у овоме назирах неко узбуђење, неку намеру код стрине, па затворих очи, и чињах се да спавам. Чух најзад како она устаде, дође близу кревета мог и слушаше моје дисање; за тим чух како се врата отворише, и она уђе у собу Перину.

Нека радозналост недаде ми да и даље лежим, по устадох из кревета, примакох се близу врата, и кроз иста онде где недопираху завесе, посматрах — шта се тако ради. На столу гораше свећа; стрина лежаше у кревету са Пером. — Онако полунаслоњена загледала се у њега, па га гледа гутајућим погледом, а он би је чешће пути пољубио у чело.

Мени свану пред очима! Беше ми сада јасно све — моју су стрину занеле рђаве страсти.

Кад сам поново легла у кревет, сва сам дрхтала. Одмах се сетих стрица. Не знам, какво сам сажалење осећала према њему, онога тренутка. Онако у сумраку, изгледаше ми, као да видим, како он седи на неким рђавим колима; пут неравап, коњи јуре преко ломби, а њему се утроба стреса; али он опет задовољан, јер ради да устостручи своје имање, како би и највеће жеље своје жене подмирио, не знајући да верна жена лежи у кревету са љубазником, презирући доброту свога мужа.

Врзла ми се мисао по глави, да оно што видох кажем стрицу чим дође, али не знам, за што ми је то изгледало тако страшно, те не могах учинити. При таквој помисли, ја већ гледах, како нестаје и њеног и његовог живота, а у његову кућу већ се доселила нека страна, мени непозната лица.

И што је моја стрина више срљала у грех, бивала је све љубазнија према стрицу. О како ми је ударала румен у образе, кад видим, како му се обисне око врата, па му тепа тако слатке, тако миле речи. И он је сиромах веровао.

Да би што боље сакрила свој грех са Пером, она га је чешће пута грдила у моме присуству, али у истини, страсти су код ње расле из дана у дан све више и више. Већ је почела да узима из касе новце и давала их Пери, а он их је редовно трошио на хаљине и разне украсе.

Тако су пролазили дани, недеље, па се наврши и неколико месеци. Прво суседи, па онда по целој вароши почели су говорити о мојој стрини. Нико се готово није варао у оцени, — сви су праведно схватили боравак Перин у нашој кући. Варош је брујала, а моја стрина, знајући то прокосила јој је, возајући се сама са Пером на колима, најживљим улицама ћ-ским.....

Најближи најпосле чује — то је позната истина; и мој стриц, сазнао је за ово последњи. — Сећам се баш те вечери; као да га сада гледам. — Кад дође кући беше узбуђен, блед, без речи на устима, а очи му севаху као жива ватра. —

Мене је прву срео на вратима од собе. Гледао ме је читави четврт сата, немо, погледом изгубљена човека, и тек доцкан хукну као рањени лаф: „зар и ти Милева, зар и ти животе мој не хте да кажеш, зар и ти у бруци мојој налазиш радости? Зар те ни моја нежност, ни доброта не обвезиваху да ми кажеш, шта се у мојој кући ради?

Није саслушао мој одговор, но је улетео у собу — ја мишљах мојој је стрини дошао последњи дан. Али за дивно чудо није тако било.

.... На средини собе стајаше моја стрина, обучена у беле спаваће хаљине; дугу црну косу распустила низ леђа, а један прамен пребацила напред, па се разастро по полунагим прсима. Она у овоме тренутку бејаше тако дивна, да ја, упоређујући њене године са својим, жаљах што нисам онаква.

Свакако она је чула прекоре стричеве мени, и спремила се да стрица дочека, јер чим стриц ступи ногом у собу, она гледајући га право у очи викну: „зар и ти верујеш Павле? зар је мало што трпим од целе вароши, већ и ти хоћеш да ми душу мучиш; ти, који си и довео оног несретника у нашу кућу. Павле, Павле, сети се оних дана кад ја бејах цвет; не пупољак, роса, почетак дана — сети се моје младости и помисли: кад ти тада не бејах неверна, зар ћу сада? Сада у овим годинама, кад из дана у дан очекујем седе власи, тога весника наступајуће јесени живота! Грех ти на душу Павле, грех!!

Мој стриц стаде; он је одмери од пете до главе, хтејући да прозре у њено срце, у њену душу, али она га гледаше некако презриво, сажаљевајући; изгледаше ми у ономе тренутку као увређена Богородица, ма да ја бејах давно на чисто са њом — она није лежала са Пером у кревету из материнске милоште, она за мене беше само препредена неваљалица, али стрица поколеба.

Са његовог чела полагано нестајаше сакупљених бора, очи добијаху неку благост, цело лице обузимаше неки мирни молећи облик, и он не рече ништа више до: „опрости Јованка; мене је за тренут обузело љубоморство; мене су варали непоштени људи — ја никад више не ћу веровати никоме."

И није заиста веровао, али тешко да му је ко више и казивао што. Свет после првог неуспеха постаје равнодушан, и што је до јуче грдио, што му је изгледало гнусно, одвратно, чудновато, за презирање, то му данас изгледа као да није ни могло бити друкчије, и не тиче га се више ништа.

Да би стрина потпуно уверила стрица, да јој је врло мало до тога: хоће ли Пера и даље остати у близини њеној или не, она је наваљивала на стрица да га отпусти, наравно, пошто је са Пером тако уговорила, али стриц је имао узрока да то не учини одмах — једно да не потврди све што је говорено, а друго што му је био подесан за радњу.

Од овог догађаја, стрина је према мени постала још нежнија. Не би се тако љутила ако не погледам Перу, већ би, више у шали, рекла: „е дете, кајаћеш се ти."

Једне вечери уђе стрина у моју собу; ја баш тада лежах на кревету. Она седе крај мојих ногу, па се наслони главом на моја прса. Дојке ми беху — извините господине, али ја казујем све — доста велике, и тетка их притискиваше образима. „Видиш душо" рече ми, „ти си већ велика, већ ти је осамнаеста година, а ти као да си у дванаестој. Још ми никад не рече да желиш да се удомиш, да једном будеш сама газдарица. — Ја се не могу начудити твојој хладноћи према мушкима. Ето, у нашој је кући Пера, скоро годину дана; ви се сретате дневно по неколико пута, и ја никад не опазих какву промену на лицу твом, никад да задрхтиш у близини тако лепог младића.

Само га погледај добро довече; ох како су лепе оне црне очи. Да сам у твојим годинама ја бих лудовла за њим, а ти? ти си хладна, ледена, као санта леда. У твојим жилама као да не тече крв — твоје срце као да је од камена! Зар ти не би желела да будеш његова жена — ā?"

Из првог краја ја не схватах намеру њену, па за то јој и рекох: да ја своју судбину остављам њој. Али што она више изношаше Периних врлина спољних, а мање причаше о души и карактеру његовом, мени биваше све сумњивија, и ја дођох до тога уверења, да је она, занета страстима, изабрала мене да јој будем заклон за њена рђава дела, а средство да их безбрижно продужи — и ја јој одлучно одговорих: да ћу за сваког другог поћи за кога ми она каже, али само за Перу не!...

„А за што рано не," тепаше ми она. „Ето од оца ти је остало грдно имање, а и ја ћу ти дати половину свога имања, па ћеш бити срећна, пресрећна. Кола, коње, слуге слушкиње, свега ћеш имати доста; све ће те дворити као грофицу. Жељна си света, жељна си пута — све ће ти се тада остварити. Беч, Париз, Лондон — куда хоћеш, тамо ће те водити. Па помисли само: после године, ти ћеш бити мати. Мати.... хај моје жалости, што ја не бејах сретна..... ено, јеси ли видела јуче, како Јула Каприћка води собом оно анђелче, зар би ти могла што више желети?!

Па ја̂, ја̂, колико бих била тиме сретна — зар не жалиш мене кћери моја?

Још она не беше ни свршила последњу реч, а Пера уђе такође у собу. Видећи мене онако полу-нагу у кревету, он стукну мало натраг, али га стрина позва и он уђе унутра. На њему беху црне хаљине. Капут закопчан скоро до грла, само се види бела, свилена машна. Косу расчешљао, па онако немарно пуштио да му покрије половину чела. Не знам за што, али он ми се у овом тренутку учини много лепши, много друкчији — први пут ми тада није изгледао као обично, и ја осетих да ми кроз цело тело прође нека мала, мени до тада непозната дрхтавица....

„Кола, коњи, слуге, слушкиње, Беч, Лондон, Париз,“ све ми то брујаше по глави, и моја стрина не беше више тако рђава жена у мојим очима; ја тога часа нађох оправдања за њу, и то једино у оном њеном уздаху: „Мати.... хај моје жалости, што ја не бејах сретна.“ Да̂, она је жудила да буде мати, и та неодољива жудња натерала је да склизне у грех, и кад опет није била сретна да буде мати, она се покајала, и то је било први и последњи пут. Сирота моја стрина, како сам је неправедно осуђивала — мишљах ја̂.

„Баш добро што си дошао Перо,“ рече моја стрина. „Сад сам о теби говорила Милеви, говорила сам доста, али колико је ти љубаш, то сам оставила теби, да јој кажеш са̂м.“

Он је почео говорити. Говорио је много и дуго; ја се не сећам појединости, али само памтим да то беше уверавање о љубави, — насликан цео будући живот тако леним, тако примамљивим и разноврсним бојама, да се ја себи чуђах: како су скромне биле моје жеље, а шта ми се све сада пружа. Ох, и не сећам се, како ми се обрете његов прстен на руци — ја бејах заручена.

...До дана свадбе није се ништа необично догодило, само што је овај случај још једном уверио мога стрица, да је његова жена поштена и чиста као злато! Сиромах мој стриц!!

После прстеновања, Пера би долазио често у моју собу, али више није било разговора о љубави — све се сводило на то, што би по каткад похвалио мој рад, или причао о каквој новйни у вароши. Стрина је у побочној соби седела, и кроз стаклена врата, мотрила на сваки покрет наш, и ја се не чуђах томе ни мало; та за Бога ја сам девојка.

Дошао је и дан венчања. Сећам се, јутро беше лепо само како може бити пролетних дана. У нашој кући врева од људи; скупила се родбина, скупили суседи. — сваки гледа да помогне да свадба буде што свечанија — та удаје се тако богаташка кћи.

Стрину нисам виђала тога целога јутра. Што се мене тиче ја бејах пресретна. Другарице ме облачише, намешташе скупоцени бисерни тепелук и дијамантске гране, а ја мишљах, о Бечу, Паризу, о Пери. Да, мишљах, одмах ћемо на пут по венчању, на пут.

„Али где је Јованка,“ чух крупни глас свога стрица — „целог је јутра нисам видео.“ Ја рекох стрицу да ћу је одмах наћи, па онако обучена утрчах у спаваћу собу стринину.

Близу прозора, који гледа на улицу, стајаше Пера, а стрина сеђаше за столом. У руци јој беше бела марама, а очи крваве од плача. Кад уђох, она свршаваше речи: „закуни се, Перо, закуни,“ па онда додаде: да ћеш је чувати.“

Поглед очију, држање гласа, покрет тела, све то казиваше необичну узбуђеност моје стрине — такву узбуђеност, да сам се одмах сетила једне глумице, која је, у једном комаду, заносила своје гледаоце, кад моли драгана да је не изневери...

Пера не одговори ништа, и мени беше криво на њега. А и како не би; та где како га стрина моли да јој чува дете њено, мене, зеницу очију њених, и он ћути. Да ли није у опште вољан да то чини, шта ли је?!

Не имађах када да себи да̂м одговора, јер се опет зачу стричев глас: „Јованка.“

Она пође а за њом пођох и ја, и сретосмо се са стрицем на вратима од собе. Он примети да је стрина плакала и пита је: шта јој је?

„Шта ми је“, говораше стрина; „тако ми је добро, као да гледам на самртном столу своју рођену мајку; не знаш како ми се тешко растаје са Милевом. Не могу да будем у цркви, да присуствујем оном чину, кад ми је свештеник истрже из наручја; кад ми односи оно, што ми је најмилије — Милева чело моје, иди сама, буди сретна, буди с њим“.... и стрина опет зајеца, а сузе јој грунуше из очију.

„На добро“ рече јој стриц. „Не мој ни ићи у цркву кад ти је тешко. У осталом то је будалаштина, та Милева ће и даље остати у нашој кући.....

Још су ми другарице намештале по што шта од хаљина, још сам ја трчала од једног до другог огледала гледајући: које лепше гледа, док виолине зајечаше српски сватовац те ми морадосмо поседати у кола, и за неколико минута бесмо код цркве.

Уђосмо у цркву. Свештеник изађе из олтара и нас приведоше столу, који беше пред олтаром.

Свештеник је читао, а ја сам стајала онако у неком полусну; сетих се детињства, сетих се оца и матере, сетих се материних суза кад умираше и стрининих кад на венчање пођох, и сама не умем да кажем, од куда онажах неку разлику у тим сузама. Као да материне сузе беху израз искреног жаљења, израз туге материне за дететом, које остаје саморано у свету. А стринине.... хм, не знам како да кажем, те сузе беху сузе зависти, сузе које су текле из рђавих побуда.

Све ово, велим, беше у неком полусну; али кад ме стадоше окретати са Пером око стола, уз песму „Исаије ликуј,“ ја се освестих, и сваки круг око стола, чињаше ми се као да је по један нови повој отровне гује. Душу ми тако притискаше нека непозната слутња, да ја хтедох викати да ме пуштају те, тако тешке везе, али да̂, то баш беше свршетак онога обреда црквеног, којим смо ја и Пера везани вечито, и ја не имађах снаге да то прекинем, ни предупредим.

Кад смо се вратили кући, стрина нас пресрете на авлијским вратима са благословом. Беше мирна и упита ме: јесам ли сретна?

После је настало весеље, које је трајало до мрклога мрака. Мој грешни стриц, скакао је од радости као мало дете.

..... Прошла је недеља дана од свадбе. Ја сам већ неколико пути помињала Пери да се кренемо на пут, те да задовољим своју давнашњу жељу, а он све одбијаше то из ових, то из оних узрока.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине ландолске, у срезу подунавском, актом својим од 6. ов. м-ца Бр. 220, пита:

„Општина ландолска има капитала преко 3000 динара, који је разлат под интерес појединим грађанима.

Капитал овај нуче 10% интереса годишње, и та се сума сваке године уноси у буџет као приход, а у толико мање разрезује прирез на подмирење општинских потреба.

До некле су дужници редовно плаћали овај интерес, али од неколико година на овамо то не чине, јер је ова општина силом гурана да се грунише са другом, па председници нису били интересовани, или су чак и намерно пропуштали наплату интереса, да би на тај начин придобили дужнике за себе, те је интерес нарастао скоро на 2000 динара.

Моли се уредништво да објасни: равња ли се овај интерес обичном општинском прирезу, и може ли се он наплатити од дужника као порез и остали прирези, не обзирући се на ч. 471. грађ. суд. поступка, пошто се он сваке године редовно уноси у буџет, и општина у толико стоји задужена другоме?“

— На ово питање одговарамо:

И ако се овај интерес уноси сваке године у буџет као приход, опет он нема ничега сличног ни заједничког са општинским прирезом.

Јер, докле се овај последњи купи без пресуде (ч. 465. грађ. суд. поступка), дотле се интерес, ако га дужник драговољно не плати на време, мора тражити судским путем, и тек се по пресуди може наплаћивати, водећи рачуна о наређењима ч. 471. грађ. суд. пост.

Према томе, треба ставити у дужност општинском пуномоћнику, да редовним путем тражи наплату интереса од свију оних дужника, који се не би склонили да на први позив општине драговољно плате неплаћене интересе, па ће се тако заштитити општински интереси и у касу унети предвиђени приходи.

II.

„Пошто се приближује пролеће, кад настају пољски радови, те ће наш сељички свет бити заузет и тешко долазити на позив власти, а код општинског суда, опет, има много кривичних предмета, по којима би се имали неки испитивати као кривци а неки као сведоци, то

је потребно да се сала ради и празничних дана, па да се послови сврше на време, као изнесени предмети не би застарели.[6]

Моли се уредништво за објашњење: сме ли општ. суд опанце плаћање чинити празником?[7]

— На ово питање одговарамо:

Ни једним законом није забрањено општинском судовима, да раде и празником.

Шта више но чл. 90. закона о општинама, судови по варошима и варошицама раде сваки дан, и то могу и они по сеоским општинама.

Према овоме, слободно се могу они послови радити и празником као и радним данима.

III.

„Нама се општина разгруписала, и досадашња судника остаја је у старој нови образовање општине, те она досадашња општина мора да поднже себи нову судницу.

Да се судница подигне у једном, не ће пристати друго село и обрнуто, а ни села не сме бити по чл. 13. закона о општинама.

Према овоме, она два села, што су остала у саставу старе општине, дабн ће у сваком овом судовне, а то би се избегло ако би се допустило, да се општинска судница подигне на старом нову образованом општине, уколико преко пута да досадашње, јер би то, у осталом, била најбоља средоврађа за оба села, а одговарало би и варошањима чл. 13. да је судница у селу.

Моли се уредништво за објашњење: да ли се судница може подићи у старој туђе општине.

— На ово питање одговарамо:

По природи својих послова, које има да врши општински суд; дакле, по узроп који се има ново подизрасја и дрнавна управна власт, он може делати само на простору, који припада његовој општини, у смислу чл. 5. закона о општинама.

Према томе, и судница општинска, треба да је на старој његове општине с обзиром на околбе, које траже чл. 13, поменутог закона.

У коме ће, опет, селу, бити општинска судница, то решава општински збор у смислу чл. 33. тач. 10., већином гласова, којој се одлуци мора подложити цело село, на чију штету није она одлука, пошто је она, удаљена у заједницу, у нарред пристало на све оно, што већина грађана није за уместо и правилно.

IV.

„Наше Пресно Одељење, актом својим нередњо је овоме суду, да од свога делокруга уме наређење: зашто је он од извесног лица прено молбу бо таксе у 0·50 динара, који је ово лице упутило општинском суду, тражећи да се остатак новца од продатог имања за порез, не враћа њему, него разреде на име порез за 1904. год., како би по чл. 10 закона о таксама могло наређе плаћу према делокруга.

Моли се уредништво за објашњење: да ли опазе молбе, упућене општинским судовима, подлеже плаћи, и да ли је, по томе, и поступак одељења правилан или не?[8]

— На ово питање одговарамо:

Као што је јасно речено у чл. 25. правила за извршење закона о таксама, од 3. маја 1897 године Број. 10442, раније представке, молбе, жалбе и т. п. упућене општинским властима, не подлеже плаћању таксе у марама, нити у општ општинским судова плаћају другу таксу по закону о таксама, сем оне, која је прописана у тач. 98. таксе тарифе и оне у тач. 1. 3. 23. грађ. суд. поступка.

Према овоме, одељење грешн, што деловођу чини одговорним за ово дело, јер он није ни био дужан, нити смео, да наплаћује таксу од 0·50 динара, за представку, која је упућена општинском суду.

О овоме има објашњење и у бр. 43 нашеге листа од 1902 године.

IV

„У чл. 118. закона о општинама, прописано је, да плата деловођа општинског суда, не може бити мања од 360 динара у општинама до 500 пушкотних грађана, а у осталим општинама испод 720 динара.

Али и ако овако није у закону, опет се тако не поступа у многим општинама.

Тако, н. пр. општина в..... има 580 пушкотних грађана, а са страначима 995, те би, по томе, сагласно поменутом законском наређењу, плата деловођи морала бити најмање 720 динара на годину, а исфутим одбор одредио свега 480 динара.

Бувет је већ био пред г. Министром Финанснја, и он је одобрио ову појаву.

Има ли могућности да се ова противзаконитост поправи и како?[9]

— На ово питање одговарамо:

Закон је у овоме погледу јасан. Он је за број пушкотних грађана веће ону или ону плату, и свако противно поступање повреда је овога закона, па је и у овом евентуалном случају одбор учинио незаконитост, што је плату деловође свео на 480 динара.

Против ове одлуке одборске имало је улагати протест у своје време, јер је сад доцнио, пошто је г. Министар финанснја већ одобрио бувет, немајући пред собом жалбу интересованог лица.

Сада, пак, покретати ту ствар у смислу чл. 152. закона о општинама, било би доцкан с обзиром на рокове, остављене чл. 170. и 171. истог закона.

V.

„Новчане казне, но којима општине приморају своје прекоше и чине рекосле, морају бити потврђене према постојећим правилима о рачуноводству и књиговодству.

За потврду ових књига, неке полицијске власти наплаћују таксу, а неке не.

Да би се један пут знало, треба ли ову таксу плаћати или не, нпак се уредништво, да по овоме изнесе своје мишљење.[8]

— На ово питање одговарамо:

Као што смо и у броју 26. и 27. нашега листа од 1902 године казали, ни наплатно, да ону таксу не треба наплаћивати, јер се рачуноводство, које сада постоји код општина, не води само по добро воли општинских власти, него је то дужносна посао, који потиче из закона о устројству општинских власти, у колико се оне јављају у својству државних установа, те по тач. 5. чл. 2. и тач. 2. чл. 3. закона о таксама, не подлеже плаћању таксе.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Марко Л. Жикић, тежак из Обреза, среза темнићског, 11. овог месеца отишао је од своје куће и до данас се није вратио. Њему је 24 год., стаса је сналеног, носе праве, образа малих, чела испупченог, обрва и очију правих, носа пљосната, бркова црних подшишаних; браду је бријао. Од одела нпшо је на себи: сукнено панталоне плаве, блузу од сукна, на глави шубару полу-астраган, на ногама опанке и сеталичке плаве чарапе. Особених знакова нема.

Моле се све полицијске власти и општинским те препоручује, да Марка у своме крају потраже и о проналеном одмах да известе начелника ср. темнићског, с позивом на Бр. 2205.

Павла Гајовића, бив. тежака из Крагујевца, тражи првостепени крагујевачки суд деспотом Бр. 2881, ради напаљивања оружја. Он има 32 год., пун је у лицу, приснижњет. Његовог треба сировести пачел. опш. крагујевачког, с позивом на Бр. 2881. Уйр. 6935.

Величка Трајковића, тежака из Ресника, среза ваљевичког, тражи начелство окр. врањског, актом Бр. 2961. Исти је отишао од куће пре годину дана и до данас није се вратио, нити се зна за њему. Он има 25 год., раста је малог, носе смеђе, смеђих малих брковa, очију зеленкастих, браде нема, на левој обрви има белег од убода. Његове треба упутити начелнику окр. врањског, с позивом на Бр. 2961. Уйр. 7045.

Дамчу — Димитрија — Младеновића, из Калиманца, среза ваљевичког, тражи начелство округа врањског, актом Бр. 2925. исти је отишао пре извесног времена од куће и сада се не зна где се налази. Он има 25 год., стаса је средњег, довољног, носе и брковa смеђих, лица округлог, очију грашарских, браду брија, без икаквих других знакова. Његове треба упутити начелнику окр. врањског, с позивом на Бр. 2925. Уйр. 7044.

ПОТЕРЕ

Сава Милошевић, из Милошевца и **Лазар Лазаревић**, из Петријева, осуђенпа београдског каменог завода, побегли су 16. овог месеца са рада из Добричева. Сава има 38 год. раста је малог, лица округлог, носа шиљаст; Лазар има 38 год., раста је високог, приснижњет, има црну браду, у оделу је осуђеничком. Позивају се све полицијске власти, да их живо потраже и пајаве сироведу Управи спомоније у Добричеву, с позивом на Бр. 547. Уйр. 5935.

Луки Миљановићу, из Стубице, непознате крађљивци украо је, ноћу између 20. и 21. ов. м-ца, једну краву стрину, дпше жуте, рошавину у сва уха, рогова нрнових. Позивају се све полицијске власти, да потраже крађљивца и пајаве сироведу начелнику среза колубарског, с позивом на Бр. 2112. Уйр. 6589.

Радојица Стојиловић, из Лутавчане, одбијен је код начелства окр. смедеревског, због правилна изгледа носа. Стар је 25—26 год. висиног стаса, пре шести јачи на Цигањина малих брковa, пропше године одавно је као ложач на броду „Цар Николај". Начелство окр.

синдеревског, депешом Бр. 1944, моли све полицијске власти, да Рајлојицу, који је у бегству, у својим јавношајима живо потраже и њеног њему стварајно спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 6436.

Душан Јанковић, таљигаш из Београда, проневерио је 17. ов. м-ца 220 динара Најталију Леви-у, трговцу и побегао. Стар је 25 год., стаса средњег, од одела има стари и поцепани капут, кецељу од платна, на погама пољске, на глави шубару, пос му је нало крпе — крпак, у опште је смеђ. Позивају се све полицијске власти, да Душана ухватиле потраже и најновог спроведу Управи града Београда с позивом на акт Бр. 5977.

Ноћу, између 19. и 20. ов. м-ца у колиби Војислава Најдановића, на Синђелићу, који је ван града, изгорели су три радника, стругара, родом из Прилепа, чија су имена непозната. Они су код Најдановића стругали јапију у друштву са још једним момком, чије је име такође непознато, а који је стар око 20 година, стаса средњег, таман, босан, прамонајет, у оделу од сукна, десноварне новије. Пошто је овог младића вестало оне ноћи, кад се ово страшно несрећа догодила, а зна се, међу тим, да је и он са друговима заноћио у колиби — то је оправдана сумња да је он ноћиу запалио и побегао. Начелник среза ресавског депешом Бр. 3793, моли све полицијске власти да овог младића у својим делокругима напобиљиве потраже и у случају проналаска њему стварајно спроведу. УБр. 6434.

Владимир — Влајко Петковић, ковач из Чегтајца, среза бањског, решењем привременог суда алексиначког, од 18. марта 1903 године Бр. 5577, стављен је под суд и притвор за намету тешку повреду. Он има 27 година, расте је мален, косе плаве, очију плаво-шарених, брада и бркова плавих, у оделу сељачком. Позивају се све полицијске власти да Владимира, који је по извршеном делу побегао живо потраже и најновог спроведу пристојеном суду алексиначком, с позивом на Бр. 449. УБр. 4397.

Давар Зарић, из Београда, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 25. овог месеца из Топчидера, где је био као слободњак. Он има 34 год., средњег је стаса, косе црне, обрва дугих, чело мало, обрва црних, брнова црних, у оделу осуђеничком. Позивају се све власти, да Давара живо потраже и најновог спроведу Управи београдског казненог завода, с позивом на Бр. 1019. УБр. 7100.

Самуел Касриел, бив. чиновник трговачко-синдеконског акционарског друштва у Б-Пешти, проневерио је 29. тек. м-ца (по новом) 17.000 круна у новчаницама од по 1000 круна, и побегао. Депеширају је родом из Трентина у А-Угарској, има 25 год., по народности је Јеврејин, средњег је стаса, дугуљастог лица, косе, обрва и очију црних, бркова малих, црних, чела ниска, говори немачки, мађарски и словачки. На молбу окр. аустро-угарског конзулата, Управа града Београда позива све полицијске власти да у својим делокругима обрате потребну пажњу на овог бегунца кога у случају проналаска треба ухватити и притворити, па о томе одмах известити Управу. Оштећено друштво обећало $5^1/_2$ награде лицу које ухвати Самуела, и од суме која би се при њему нашла. Акт Управе града Београда Бр. 7163.

Ноћу, између 24—25 тек. м-ца непознати злочинци обили су дућан Антонија Живковића, трговца из Рече, разбили касу, и из исте украли и однели: 1000 форината у куглрисаним новчаницама од по 100 (19 комада), 10 и 5 Л. 138 дуката у злату од којих су 18 хаџиов и жовани у 1904 год., а остали бушки, 80 комада српских новчаних од по 10 динара, једна полиција бушки дукат у вредности 48 динара, 5 комада златних наполеона у вредности 30 дин., — свега 4634 динара. Сем новца украдена је још и једна мешина од 300 динара по којој је дужници Светислав Нешић из Рече. Начелник среза ресавског депешом Бр. 4778 моли све полицијске власти за најживље тражење по овој ствари. Акт Управе града Београда Бр. 7107.

Сима Гајић, из Жагубице, побегао је 24. ов. м-ца у ноћи, из притвора среског, пошто је проваљио авлазу. Сима има 36 год., расте је средњег, развијен, прамонајет, брадо окаће црне, бркови средњих црних, косе црне, чела високог, говор му је нешто са влашким. Позивају се све полицијске власти, да Симу живо потраже и најновог спроведу начелнику среза хомољског, с позивом на Бр. 1449, УБр. 7010.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Нашим читаоцима довољно је познита ствар, јер је о томе било више пута говора у нашем листу, ја је Вршац већ од дужег времена место врши мађан за пребацивање и дистеровање лажних српских, аустријских и румунских новчанића. Ово је врло добро познато и нашим и аустријским властима, не иман то никити не умеша. Поштеде једна врста сталне професије, помоћу које прибављају себи средства за живот. Њихове окривене радовање праве су лаборатерије, у којима се фалсификати израђују

Стеван

до савршенства. Израђена роба продаје се, баш као и свака друга роба, широм Аустро-Угарске, Србије, Румуније и Бугарске, разуме се преко агената. Обично се фалсификати узимају у трећину суме по којој гласе; то ће је готово утврђена цена, али ће, у случају захтевање куповине, можда рачунати и на „кеш-шконт".

Захваљујући раду наше престоничке полиције и предусретљивости полиц. власти из Вршца, пре 20 дана ухваћени су и притворени ови нај-

Светозар

вештији мајстори у справи фалсификата: **Стеван Рибаров** и **Светозар — Тоза Стојић**, који су до сада по неколико пута били осуђивани због „фалшивих дела", и чије слике зауимају најважније место у албуму Управе града Београда. Зна се поштено, да су оба она поменута лица у вези и са многим личностима из Србије, па с тога ми наносимо слике и позивамо све оне, који о њима имају о овим важним делима буду ма шта знали, да то што пре достаље Управи града Београда.

ИЗЈАВЕ И ПОРУКЕ УРЕДНИШТВА

У 28 и 29 броју нашег листа од 1902 год. ми смо казали, да ћемо одговарати ови на ова питања, који су нерадовања од службе полицијских и општинских власти, и која ми у њине погледу заснивају у надлежности ових, а не и на ови, којима се хоће да заложили проста радозналост појединаца.

Како смо се од тога времена ми до сада уверили, да се наши ови питања, са којима се ни општинске ни полицијски органи не сретају у својој служби, ти показујући своју равиду нарочу, додајемо још и то: да ћемо од сада одговарати само на ова питања, која учине општински начари или полицијски органи, а не и на питања приватних лица.

Суд општине жабарске у срезу моравском округа пожаревачког. Погрешно је штампано у 6-ом броју нашега листа, да је питање под III учинио суд општине жабарске у срезу моравском, већ треба да стоје у округу крагујевачком. Ови је сада доведена ствар у ред.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 8. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 6. МАРТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и завредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и срезким властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, свештеницима, official писарима и осталим званичницима у општ. годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, који ће по окој поки моју претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надзиратима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 6. фебруара ове године Бр. 859 које гласи:

да се Апостол Кувелас, апотекарски помоћник у Крагујевцу родом из Једрене у Турској и поданик исте државе прими у српско поданство, заједно са женом Јеленом и малолетним дететом Јованом, изузетно од § 44 грађанског закона, као дојавошња српски заштићеник.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 22. фебруара, 1904. г. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се села: Мала река, Зебица и Бедасица у срезу расинском, округа крушевачког, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине велико-његовачке, и у заједници образују за себе општину „мало-речку“ у истом срезу и округу.

да се село Д. Крушевица, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине брањевске, у срезу голубачком, округа пожаревачког, и образује за себе „општину доњо-крушевичку“ у истом срезу и округу.

да се села: Деоница, Сијуковац, Вољавча, Прича, Каленовац, Јошанички Прњавор, Горње Штипље и Доње Штипље, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине јошаничке, у срезу беличком, округа моравског, на села: Деоница, Сијуковац, Вољавча, Прича, Каленовац и Јошанички Прњавор, да образују за себе „општину деоничку“, село Горње Штипље за себе „општину горњо-штипљанску“ а село Доње-Штипље да се прида „општини вранковачкој“, све у истом срезу и округу.

да се села: Трбушница, Крушевица и Рудовци, у срезу колубарском, округа београдског, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине трбушничке, па село Трбушница да образује за себе „општину трбушничку“, а села: Крушевица и Рудовци у заједници да образују за себе „општину крушевичку“, у истом срезу и округу.

да се села: Берчиновац и Јовпа, у срезу засланском, округа тимочког, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине доњо-љупчке и образују за себе општину „берчиновачку“ у истом срезу и округу.

да се село Церовац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине десаморавске, у срезу крагујевачком, округа крагујевачког, и образује за себе „општину церовачку“ у истом срезу и округу.

да се села: Брњице и Велико-Село, одвоје и то: Брњица од општине иверске, а Велико Село од општине јарбинске, у срезу јадранском, округа подрињског, па по изјављеној жељи њихових становника, да образују у заједници општину „великоселску,“ у истом срезу и округу.

да се села: Обреновац, Срељковац, Плазница, Чинигланци, Милојковац, Градиште, Суково и Јалботина, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине обреновачке, у срезу нишавском, округа пиротског, на села: Обреновац, Срељковац и Плазница, образују у заједници општину „обреновачку“; села: Чинигланци, Милојковац и Градиште да образују општину „чинигланску“; а села: Суково и Јалботина, да образују општину „суковску“, у истом срезу и округу.

да се село Осмаково у срезу нишавском, округа пиротског, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине прибојшке и образује за себе општину „османовску“ у истом срезу и округу.

да се село Шестигабор у срезу нишавском, округа пиротског, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине каланске и образује за себе општину „шестигаборску“ у истом срезу и округу.

да се село Трбуње, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине блаце у срезу прокупачком, округа топличког, и прида општини пребрешкој у истом срезу и округу.

да се села: Цикот и Ломница, у срезу лепеничком, округа моравског, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине реновачке и образују за себе „општину цикотску“ у истом срезу и округу.

да се село Кумани, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине кисељевачке, у срезу рамском, округа пожаревачког, и образује за себе „општину кумањску“ у истом срезу и округу.

да се село Илапо, по изјављеној жељи његових становника, одвоје од општине болевачке, у срезу бољевачком, округа тимочког, и да образују за себе општину „илинску“ у истом срезу и округу.

да се села: Велико Крчмаре и Мало Крчмаре, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од досадашње општине крчмарске у срезу лепеничком, округа крагујевачког, па да село Велико Крчмаре образује за себе општину „велико-крчмарску“, а село Мало Крчмаре да образује општину „мало-крчмарску“ у истом срезу и округу.

да се села: Горњи Дубац, Доњи Дубац и Томишница, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине каонске, у срезу драгачевском, округа чачанског, и образују у заједници засебну општину „горњо-дубачку“ у истом срезу и округу.

да се село Топонница, по изјављеној жељи својих становника одвоји од општине мосињанске, у срезу поречком, округа крајинског, па да образује за себе „општину топоничку,“ у истом срезу и округу.

да се село Србово, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине буковчанске, у срезу неготинском, округа крајинског, и образује за себе општину „србовску“ у истом срезу и округу.

да се Ново Село, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине белопаланачке, у срезу белопаланачком, округа пиротског, и да се прида општини мокрањској у истом срезу и округу.,

да се села: Гувнине, Јарине и Лисина, по изјављеној жељи њихових ста-

повника, одноје од општине рудничке, среза студеничког, округа чачанског, и образују за себе „општину бистричку“ у истом срезу и округу.

да се села: Војска, Радошин, Рајкинац и Мачевац, у срезу ресавском, округа моравског, по изјављеној жељи њихових становника, одноје од своје досадашње „општине војитанске“, па свако за себе образује општину и то: село Војска, „општину војитанску“; село Радошин „општину радошинску“; село Рајкинац „општину рајкиначку“ а село Мачевац „општину мачевачку“ све у истом срезу и округу.

да се село Бресје, по изјављеној жељи његових становника, одноји од општине гложенске, у срезу ресавском, округа моравског, и образује за себе општину „бресјанску“ у истом срезу и округу.

да се село Ратиње, по изјављеној жељи његових становника, одноји од општине врбске, у срезу жичком, округа чачанског, и образује за себе општину „ратинску“, у истом срезу и округу.

да се село Своље, по изјављеној жељи његових становника, одноји од општине дежанске, среза власотиначког, округа врањског, и образује за себе општину свољску у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. марта 1904. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

Трећи одељак измењеног и допуњеног чл. 170. закона о општинама, ограничио је право жалбе Државном Савету противу избора општинских часника, и противу сваке неправилности у зборској радњи, само на оне гласаче, који су на збору, противу чије се радње жале, гласали.

Према овоме, остали бирачи који своје гласачко право нису на дотичном збору употребили, немају права ни жалити се противу рада тога збора; а, ако ће они и учинили, жалба би им се одбацила, као од ненадлежног лица поднесена.

Да би то питање о праву на жалбу, у сваком поједином случају, било цењено од стране Државног Савета, потребно је, да сваки општински суд, спроводећи акта по таквим жалбама Државном Савету, увек констатује и то *да ли је жалитељ на збору, противу чије се радње жали, гласао*, и ако јесте *онда на коме је гласачком табаку и под којим редним бројем* записан. Осим овога, сваки општински суд треба, у своме писму, којим акте шаље Савету, да назначи још и то: *у коме се срезу и округу дотична општина налази.*

На тај начин биће ће се свршавати сви предмети, који су, по чл. 170. закона о општинама, хитне природе.

Услед молбе Државног Савета од 10. ов. м-ца бр. 941., препоручујем свима општинским судовима, да у будуће овако поступају, при сваној пошиљци аката Државном Савету, како по жалбама изјављеним противу избора општинских часника, тако и по жалбама противу какве неправилности у зборској радње.

Нека начелство ону моју наредбу одмах достави свима општинским судовима у своме подручју, и настојава, да се иста тачно врши.

ПБр. 5884
23. фебруара 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Земљорадник више није ограничен у располагању имањем.

ЗАКОНОМ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА У ЗАКОНУ О ГРАЂАНСКОМ СУДСКОМ ПОСТУПКУ ОД 20. ФЕБРУАРА 1865. ОД 14. ЈУЛА 1898. ЗАКОНИК 53. СТР. 179.

написао **Свет. Јовић**
пенз. касационни судија.

Реч је о §. 471. тач. 4. а., грађанског поступка.

И ово наређење као и многа друга у грађанском поступку претрпело је многе измене и допуне.

У првом издању сплашњег грађанског поступка од 20. фебруара 1865 год. значично издање у истој години гласио је §. 471. овако:

„За извршење пресуде не могу се узети у пошше:

1. „туђе ствари - - - - - - - одеће;“
2. „заједнички - - - - - - - сталиће;“
3. „ствари - - - - - - - - - биле;“
4. „рукодељу најнужнији алат, а земљаку један плуг, једна кола, мотика, секира, будак, коса и храше толико, колико је за њега, породицу и стоку за пет наредних дана потребно; осем тога ни два дана земље средње каквоће, била она чиста, под гором или воћем, и плод њен; а ако земље нема, онда ни куће са нужним плацем;“
5-та и остале тачке до 16-те закључно нису овде у питању.

После овога, дошла је замена од 24. децембра 1873 год. (Зборник 26. стр. 14., која је ступила у живот 1. јануара 1874., а која гласи:

„Тачка под 4. §-а 471. закона о поступку судском у грађанским парницама замењује се овако:

4. Рукодељу најнужнији алат.

4-а. Земљодељу један плуг, једна кола, два вола или теглена коња, мотика, секира, будак, коса и толико храше, колико је за њега, породицу и стоку потребно до нове храше. Поред тога на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљодељство, живела она у селу или вароши, пет дана земље, рачунећи дан на 1600 квадр. хв., била земља чиста, под гором, воћем или виноградом, заједно са необратим њеним плодом.“

„Исто тако и кућа са ограђама и плацем до једног дана орања.“

„Имање овде побројано не може ни сам земљоделац продати или на којим начином отуђити.“

„Но ако би се земљоделац у нужди налазио, због каквог елементарног случаја, као што су: поплава, пожар или неродица, или ако би му стока угинула, или би му потребовало повећа да семе за усев куће и т. д. он се може задужити, али само код јавних каса, но и у овом случају не може задужити два дана земље и кућу с плацем.“

„Ако би земљоделац више од пет плугова земље имао, остаје њему да одреди, која ће му се земља продавати.“

„Ограничење ово не односи се на тражења учињена до 1. јануара 1874 године било да су иста тражења интабулисана или не; и зато за њих вреди досадашњи закон.“

„Но повериоци, који немају никакве исправе или немају исправе кламбу потврђене с овојим тражењима дужни су до 1. априла 1874 год. ова тражења код власти пријавити ради одостоверења датума, иначе и на њих се односи ова замена“.

„Одостоверења за тражења до 250 гр. пор. могу чинити и општинска судови.“

„Замена ова не мења ни у колико наређења закона од 4. децембра 1867 год., Збор. 20. стр. 37., односно продаје оних добара у тамо наложеним случајима; нити се она односи на случај, кад се имају да наплате државни и општински трошкови.“

У место преобилне тач. 3, добиала сло ове: тач. 3. и тач. 4-а. *од осмог одељка.*

У данашњем издању „Грађанског поступка од 1879 год. први и други одељак печатани су уједно, као први одељак, док је у Зборнику онако, како смо ми исписали.

Тако је по Ценићевој замени.

Наше законодавство махом је чинило привилегије земљорадницу. Ово му је, вазда била побуда и за „Закон о изменама и допунама у закону грађанском поступку од 20. фебруара 1865 год.“ донесен 14. јуна 1898 у Нишу (Збор. 53. стр. 179). Српске Новине Бр. 154. од 1898 год.

Тај закон, поред осталога, гласи:

„У §-у 471-ом мења се тач. 4-а и гласи:“

„Земљодељу један плуг, једна кола, два вола, или два бивола, или два теглена коња, вобила са ждребетом до године дана, крава или биволица, десет оваца, пет свиња, пет коза, мотика, секира, будак, коса и толико храше, колико је за њега породицу и стоку потребно до нове храше. Поред тога на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљодељство, живела она у селу или вароши пет дана земље, рачунећи дан на 1600 кв. хвата, била земља чиста, под гором, воћем или виноградом, заједно са необратим њеним плодом. Исто тако и кућа са ограђама и плацем до једног дана орања.“

„Не ако би се што од овога имања продало земљодељцу, за наплату пореза, прореза, и других општинских трошкова, као и кривичних осуда, па би по измирењу сума за које је у овим случајевима продаја извршена нека сума преостала онда

*) Ради краткоће, ову ћемо законску одлуку звати „Пенкићевом“.

се тај преостатак не може употребити за измирење других повериоца, него ће се предати земљодељу чије је имање продато и то тек онда, кад власти донесе доказе да је за тај новац купио друго какво имање."

„Сума преостатка испод 20. дин. предаје се дужнику."

Ето тако је измењена тачка 4-а. Ништа није нема у овим изменама и допунама од 1898 год. нити смо што изоставили, већ смо их верно исписали из зборника и онако, како који одељак гласи.

Од девет одељака Ценићеве тачке 4-е добили смо у 1898 години тач. 4-ту а, §. 471. од три одељка, како смо га и исписали.

Као што се види, у овим изменама и допунама не вели се ништа, шта је са осталим: трећим, четвртим, петим, шестим, седмим, осмим и деветим одељком. Ценићевог §-а 471. тач. 4. а., а кад ништа више није казано, до ово што смо исписали, онда су ови одељци (3-ћи до 9-ог) замењени са ова три одељка измена од 1898. год. *Они: трећи до деветог ја са овим одељка Ценићевог §-а 471. тач. 4. не важе. Они нису закон, ни и немају силу закона.*

Мислимо, да је јасно и да о овоме не може да буде сумње.

Но редактори званичног издања грађанског поступка, како оног од 1898 год. тако и оног од 1900 године исписали су и непажење одељке Ценићеве тач. 4-а, и они сада чине четврти, пети, шести, седми, осми, девети и десети одељак тач. 4-а, грађ. пост., што никако није смело да буде према изменама од 14. јуна 1898 год. јер, као што смо их исписали за наведеног Бр. 154 српских новина, које су подлежнике са онима у Збор. 53. стр. 179. оне гласе:

„У §-у 471. мења се тач. 4-та а, и гласи:
„Земљодељу - - - - - - - - - - орања"
„Но - - - - - - - - - - - - - - имање"
„Сума - - - - - - - - - дужнику;" а не каже „Први одељак (или како Ценић у својим правилима код §. 471. вели „*Стне*" §-а 471. тач. 4-а мења се и гласи:
„Земљодељу - - - - - - - - орања;" па после да је казао:

После овога долази као други, трећи и четврти одељак.

„Имање овде побројано не може ни сам земљоделац предати или на којим начином отуђити" (Ценићев III. одељак).

„Но ако би - - - - - - - - - - имање"
„Сума - - - - - - - - дужника" (други и трећи одељак измена од 1898).

Тада би било јасно, да остали одељци остају и даље у важности као пети, шести, седми, осми, девети и десети одељак.

Овако, како је печатано издање грађанског поступка у *1898* и 1900 години, није тачно према зборнику, нити тако гласи поменута измена и допуна и у оба ова издања дотично нарељење садржи много више, но што у стварн гласи.

Званична издања од 1898 и 1900. год. нису тачна и по томе је закон оно што у стварн није, а како је оно врло штетно и опасно, то не би требало ни часа онако да остане, но или исправити издање онако како треба, или занемарити законом ово нарељење.

Да овако не треба да остане да наведемо у прилог ово.

По досадањем закону а према §. 471. тач. 4-а, само се за извршење пресуде не може узети у попис имање побројано у тач. 4-а., грађ. поступка; а сам земљоделац може га продати или на којим начином отуђити, међу тим баш и хтело се да се заштити земљоделцу оном Ценићевом изменом, да не може да отуђи имање овди побројано.

Колико ли је пресуда нарочено на основу онако нетачно печатаног грађанског поступка од 1898 и 1900 год.?

Колико је њих, који су неправедно изгубили парнице тражећи, да им продавац земљородник према погодби нада тапију од продатог имања?

Колико ли је штете нанесено савесним и поштеним људима?!

Наша није намера, да овим редовима правдамо или нападамо нарељење тач. 4 а, Ценићевих измена и допуна.

Да наведемо само то, да су се правници других држава врло похвално изјасниле о овој одредби, завидили Србији на њој и жалили, што и у њих таквих нема.

Има опет писаца, који су овој установи замерали, јер се туторише над слободним и пуноалетним грађанима нешто се овим ограничавају у слободном располагању са својом имаовином.

Но да се вратимо на ствар.

Издања од 1898 и 1900 год. грађанског поступка односно овог питања нетачна су и треба их што пре поправити. Овако не треба да остане, јер судови раде по њима. Ретко да је који од судија узео да сравни ова издања са оним изменама и допунама, које су печатане у Српским новинама или у Зборнику, јер нашта му тај излишан труд, кад прештампавање врши Министарство Правде. Ко још може да посумња у неправност његову?

Сад да видимо да ли је законодавац хтео да му измена и допуна од 14. јула 1898. буде онакна, какна је?

Мислимо, да му је била намера да замени само први и други одељак Ценићеве редакције и да му ово „имање... отуђити" буде други одељак. „Но — — — имање" да буде трећи одељак, а „Сума — — — дужнику" четврти одељак. Остали одељци из Ценићеве редакције, да остану управо онако, како је и оштампан грађ. поступак (званично издање) 1898 и 1900 године, само што би одељци дошли другим редом и што у тач. 4. после речи „Алат" треба према Српским Новинама и Зборнику да дође тачка (.), па после ово да дође:

„4. а., Земљодељу - - - - - орања"

Да је редакција измена и допуна од 1898 год. врло несугодно написана и да законодавцу није био циљ, да ана тако гласи, види се:

Прво из тога, што овим изменама даје наше благотворна земљородницу, дакле одржава ону намеру којом ове да штити земљородника, само још увећана то своје благотворење; и друго, што ништа не вели о оним одељцима, који су управо душа благотворења и које допуњују одредбе прног и другог одељка измена од 1898 године; јер, као што наведосмо, но сада надаљој одредби земљородник може продати или ма којим начином отуђити (трамвати, поклонити, и т. д.), све своје имање, само ово не може власт да прода за извршење пресуде; а то никако није била намера законодавца.

Оно, може се узети и да је законодавац са изменама у зборнику 53 ишао на то, да му само ово буде закон, што је казао у тач. 4-а, јер је у свој ирви одељак узео II одељак Ценићевих измена, а да је хтео да и оно остало буде закон, он би и њих узео или изјаснио се да и они важе.

Сваколако, надлежни би требало да ово исправе, било у једном или у другим смислу: јер ако један земљородник прода стварн и имање, о коме је реч у §. 471. тач. 4-а., грађ. поступка и остане без иканког имања, па купац то затражи судским путем — тужбом —; да ли би оно одбојен, над тужилац изнесе судијама дотични број Српских Новина и Зборник, где су све измене печатане и шеста их да земљородник сада може ограничен у располагању својим имањем прошисом §. 471. тач. 4-а., грађанског поступка?

Ми мислимо да га судови не би одбили од тражења, већ би му досудили ово.

Ради би смо чули и противно мишљење; но ако овога не би било, то би надлежни, како је скупштина на окуну, требали да изнесу предлог за измену и допуну §. 471. тач. 4-а, у којој би се казало:

У §-у 471-ом мења се §. 471. тач. 4-та, и гласи:

„Земљоделац - - - - - - - - орања"
„Имање - - - - - - - - - - отуђит"
„Но ако би - - - - - - - - - имање"
„Суме - - - - - - - - - дужнику"
„Но - - - - - - - - - - с плаћем"
„Ако би - - - - - - - - продати"
„Ограничење - - - - - - - закон"
„Но повериоци - - - - - - замена"
„Одостоверења - - - - - - судова"
„Замена - - - - - - - - - трошков и"

тако би имали тач. 4-а, §. 471. од десет одељака и који би вижили као закон и имали би обавезну моћ.

Ми рекосмо своје, да овако како је сада, са оном одредбом, не би требало да остане и даље.

ДЕШИФРИРАЊЕ

2. Разни систоми шифара

(свршетак)

Метод пунктирања.

И овај метод је подесан за јапанска приучмарења. Свако слово добије произвољан број, који бројеви могу међу собом бити тако уређени, да се лако задрже у памети. За тим се узме какав лист исписане или штампане хартије, н. пр. какво

старо, убрљано парче новина, које се за тим употреби као папој и т. д. Рецимо да је азбука:

а	б	ц	д	е	ф	г	х	и	к	л	м	н	
1	3	2	4	5	7	6	8	9	11	10	12	13	
о	р	с	т	у	в	ш	х	у	з				
15	14	16	17	19	18	20	21	23	22	24	25		

и да деветка има да гласи *Не признај*, И има број 13, дакле на хартији од новина броји се (почињући с првим словом) до тринаест слова и ово се прободе иглом. Друго слово е има у азбуци број 5, дакле броји се од првог слова које је прободено пет слова даље и прободе се пето; р има број 14, дакле броји се од другог прободеног слова четрнаест слова и четрнаест слова се прободе итд. Уверен сам да се ка тај ноћни у затвор сакоштавају вести.

Овде још нам остаје да имати на уму, да се у место пунктирања могу слова прецртати симпатетичним мастилом, тако да се цела ствар тек онда разјасни, кад се хартија утреје.

Шифра на карте

„Шпил“ карата уреди се по претходно уговореном начину, па чак и према положају, шта ће бити сваго а шта онако. „Шпил“ мора бити нов. За тим се извуче (тако звани „шпат“) испишу, већином шифрирају, „шпил“ измеша и поиаље. Прималац уреди „шпил“ према договору, стисне га и прочита. Исто тако може се на сваком листу, али по уговореном начину, написати но једно слово (најбоље симпатетичним мастилом) тако да је читање могућно тек онда, кад се стиг по уговореном начину уреди.

Стара полицијска шифра трофа Пергена

Тврди се да се француско министарство иностраних дела у Француској крајем прошлог столећа служило нарочитим методом за споразумевање са својим дипломатским агентима, кад се ствар тиче „препоруке“ људи, који су дошли или из Париза у иностранство или из иностранства у Париз. Путници, који су тражили какву препоруку, добили су је у облику неке билете са сликовјаким резотинама и украсима по ивицама. На таквог једног писма могао је посвећени прималац одмах видети, ко је допосилац, какве душевне дарове има, да ли је поуздан, сумњив, богат, сиромашан, паметан, глуп, океолеи или момак, шта он својим путем намерава, с ким свобраћа и т. д. Није искључено да се таква шифра још у извесним круговима употребљава.

Прича се, да су руски и пољски Јевреји, докле је поштарина била још сразмерно скупа, на сличан начин бесплатно кореспондирали. Адресант је примао неплаћено писмо, разгледао коверт са спољ страна и врлако га, не плативши пошта, јер је по форми, боји и величини куверта, начину писања адресе, по печату и т. д. тачно дознавао шта се хоће. Међу тим дешава се чешће но што ми то можемо и мислити, да ухапшени на сличан начин свобрати са спољним светом и то пред очима самог иследника, који му да писмо на прочитање.

САХАЛИН

од В. М. Дорошевића

Превели **Љ. В.** сарајевски правник

(НАСТАВАК) 8

— Проиграо — онда плати. Вальај се по поду. Зато је игра! А нећеш ли да платиш, — онда батине!

— За неплаћање робијашница, биша огртач, или ћебе на главу, и при том биje без милости, при чему уму учешћа потпуно сви, и они, који у игри нису ни најмање заинтересовани.

— Са свим тако! Ништа друго — чује се са свих страна. Такав је ред! Батине!

— Лези, угурсузе један!

И „жиган“ праћен никотом целог казамата, леже на под, по ком је било за читаву шаку дебелине житког и зеленкор блата.

Осуђеницима је досадно — и они су ради ма и најмању забаву.

А ето, тај „жиган“ је донео казамата, за то што је удавио из љубоморе своју жену. У његовој души некада бесмеле су буре. Он је осећао и љубав, и љубомору и горку увреду. Како вам се допада „Отело“ у таквом положају!....

Улазим у казамат за време ручка. Ручак се готово већ завршавао. Послушници су тргали да донесу вреле воде, да запарују чај. Поneко још једе, поneко оставља за вечеру комадиће хлеба, а поneки дежу, спремајући се да мало одахну.

— Е, сад браћо, „жигана“ да нахранимо. Хоћеш ли назвати или не! Вилда немаш апетита.

С ногара се подиже човек, који би могао послужити као сликарски модел за „Глад“. Ништа осем гладн не огледаше се у тим очима, у том бледом без капи крви мадром лицу, у целој тој слабој, изнуреној појави. То је био „жиган“ који већ друга недеља како проиграва чак и своју чорбу. Десет дана човек није видео ни мрве хлеба, и храпио се једино житком скробом, „баландом.“ И то како се храпио! Многи се чак попридигоше с места. Казамат је предосећао забаву која се спрема. Особито се то огледаше на лицу једнога момчића. Види се да се човек спрема, да изведе над „жиганом“ нпто особито.

Жиган прије ирноме, што седјаше с краја, бутељи поклони се и стаде. Овај с осмехом захвати по кашике „баланде“ и додаде му. Жиган кусну, поново се поклони и прије к ндућему.

— „Жиганима“ поштовање. Изволели на ручак дођи, или ли?

— Са сним тако, Николај Степановић, на ручак! — с ниским поклоном одговара „жиган.“

— Тако!... Е, па кажи нам шта би те онако сад радо јео?

„Жиган“ се стара да се шалино нам смеје и одговара:

— Па ја бих могао сада Николај Степановић мало пилетине и телетине, неолико јаја са гоњеђином, коју пожицу од праета, нешто мало дивљачи и тек који залогај свињетине, свако с реном сланинице. Вода ми пљунти кад помислим.

Робијашница хохоће над заповетањима. „Иван“ умочи кашику у чорбу и пружи је „жигану.“

— На, јажи!

— Жиган зину.

— Где, како је разјапио чељусти! кашику неш прогутати! Недам, него језиком, на полако.

„Жиган“ олиза и листак купуса што се прилепио за кашику.

— Лажи док се не наситиш.

Жиган поће к идућем на ред.

— Стој! — продера се „Иван.“ Пази ти њега, напио се, најео се, а домаћину не уме да захвали.

„Жиган“ поново се клања дубоко: — Покорно благодарим за добро и љубазност, за гостољубље, за лепу реч и учтивље. Нека толико домаћин буде дуга века. А домаћица љубазна од свију, и деца примљена од Господа.

— Тако, то! Морам зидава да учим а овамо још и гимназију учио! Чему вас тамо уче? Незналице!

На ред је био момчић који је, судећи по лицу, смислио нешто особито.

Тутећи он захвати чорбе и пружи „жигану.“ Но тек што је „жиган“ зинуо, он подикиу:

— Цип! А Богу си се пред лебом и сољу заборавио молити?

„Жиган“ се прекрсти.

Не тако! Већ на колена како је ред!

„Жиган“ се спусти на колена и отпоче говорити. Шта је он говорио! Чак старац фалсификатор попца, који је седео недалеко, не може да надржи већ пљуну:

— Пфуј,

— Момчић се пери на сва уста.

— Е, а сад, како је ред, на!

И он му даде пола кашике.

— Хоћеш бити што?

— Хвала Богу, Бог ме похранио, а шино ме није видео, и ко је видео није увредио, слава Богу, сит довољно, пола пуда појео, остало још седам фунта — те ћу појести сутра, — дочитава „жиган“.

Момчић се ухватио за трбух:

— Јој, браћо, прнох од смеха!

На реду је био веома добродушан рибњмужик, с осмехом на сва уста.

— Ах, ти, буковa главо, — дочека он „жигана“. Ја ћу те налити чорбом колико хоћеш. Хоћеш ли?

— Налијте стрнче!

— Подмећи корито!

— Жиган подиже главу и разјапи њушке. Мужик захвати велику кашику пуну чорбе, пажљиво је принесе и изручи у уста „жигану.“

Овоме грчева стегоше грло, закашља се, и лице попрсне од напора.

— Искашља ће се, — одговара он, церећи се на сва уста.

„Жиган“ неколико се искашља, поврати се и прије к другоме.

Тје је био старац достојанствен, фалсификатор попца, а сада заједодавац казаматски.

— Почастите стриче,

— Одлази даље, битанго, с негодовањем одговара старац.

— Јел то' све?

— Казано, одлази без греха....

— „Жиган" се подбочи.

— Цела соба се претвори у пажњу, чекајући шта ће даље бити.

Ах, ти, Асмодеј Асмодејевић, отпоче грдити „жиган" старца. За гроб, за шта ли штедиш, за опело и за свеће....

— Одлази када ти се каже!

— За тамњан и за место. Но ту ти је и крај Асмодеју Асмодејевићу, прћи ћеш а нећеш накупити....

— Одлази!

— Распасти ћеш се матори угурсузе, од глади ћеш липсати....

Но у том моменту, сподби „жигана" за врат послушник Асмодеја Асмодејевића.

Пусти! — дере се „жиган".

— Не грди!

— Удри га! — као да се помамно дере се стари зеленаш.

Огромни клипан, „подувала" (послушник) развуче из све снаге „жигана" по уху.

— Удри! Удри! — крешти старац.

— Тако ли ти, ево! Ево на!

— „Жиган" се подиже с патоса, но „подувала" га сподби за косу, пови к земљи ударајући по врату.

Удри! удри! — дере се остриљени старац.

А осуђеници се смеју.

За . . а . куска! — тресе се и гуши од смеха смешљиви момчић.

А, ето „Иван" је истину рекао: тај је „жиган" заиста свршио шест разреда гимназије.....

Ја сам често питао: „за што ви бијете те јаднике?" — и свагда су ми одговарали смешећи се једно исто:

Немате се ради чега онеспокојавати, господине. То је безпутан свет, на све способан!

Из њих и постају „сухарници," т. ј. они, који раде за плату посао казаматских зеленаша и коцкара, и „сменноци," који се мењају именом и разуме се и годинама робије, с другим тежим преступницима. Они су вечити лопови и, разуме се, гладне убице. (наставиће се)

ЛОРХНЕРОВО ПРИВИЂЕЊЕ

— Криминална приповетка —

Бернхарду Самтнеру било је око шесет година и рачунали су га у људе добро имуће. Пошто је више десетина година провео на лађама северне линије као главни настојник и ту лепу парицу заштедео, беше се под старост повукао у приватан живот. Уморен вечитим крстарењем по морима, беше се склонио у миран живот и настанио у главноме граду своје отаџбине. У предграђу једноме, у које је луксуз врло споро продирао, беше себи купио једно подобро парче земље. Плац овај пружао му се чак до једне улице, која је поред неке речице кривудала, и на томе плацу, који се постепено с једнога краја на други уздизао, беше Самтнер сазидао себи удобну кућу. То беше скромна више сеоска кућа, која не имађаше никаквих украса. Сем једне алеје која беше засађена покрај самога пута од куће до излаза из авлије, цео остали плац беше савршено празан. Самтнер није хтео себи да затвара изглед, нити је пак хтео да се мучи око подизања врта. Извесна врста комодитета била је својствена овоме човеку, који изгледаше добро очуван и одхрањен и који увек држаше у устима своју кратку лулу. Кад је било рђаво време он је седео поред једнога од оних прозора што беху окренути оној речици, и тако је читаве сахате посматрао живот и рад и с једне и с друге стране речице, која је лети скоро пресушивала. Кад је било лепо време он је тумарао по своме крају загледајући час ово час оно и пијуцкајући овде-онде по коју чашу вина.

Обично је Самтнер свраћао у гостионицу код „Чудотворног Извора," у коју су многи људи долазили. Готово сваког дана виђала су се у овој гостионици нова лица и могли су се чути свакојаки разговори и свакојаке вести. Ово се допадаше Самтнеру, јер он, и ако се беше из преве јавнога живота повукао у приватност, волео је опет чути шта се све збива по безоме свету. Овој мешавини света у гостионици код „Чудотворног Извора" доприносило је нарочито то, што се ту у близини налажаше један велики празан простор на коме је увек било разапетих шатора разних друштава што путују по свету. Ту су били циркуси, менажерије, панораме, тајни кабинети и друге ствари вредне виђења.

Многе људе из ових друштава познавао је Самтнер лично, нарочито вештаке првога реда и оне који су раније кад год преко мора путовали. Ако се десило тако да наиђе од некуда какав стари Самтнеров познаник, онда су се проводили врло лепо. Приређивало се обично по неко весело вече у засебној соби код „Чудотворног Извора," и ту се веселило до неко доба ноћи. Често пута у саму зору враћао се Самтнер својој кући, у којој је сам самцит становао, јер он није имао нигде никога. Жена што га је послуживала и кућу му успремала становала је у некој туђој кући што је била преко оне речице. На једноме прсту десне руке носио је Самтнер две бурме, и по томе се могло мислити да је удовац. Али он о својој жени никад ништа не говораше, те се могло закључити да у браку није много среће имао.

Поред обичних кућних ствари имао је Самтнер у стану своме и друге ретке и необичне ствари, не рачунајући у ове реткости и постеље што су висиле (љуљашке), и којих је било у свакој соби, јер су оне само показивале да је он дуго на мору живео и на оваквим постељама спавао.

У орманима његовим било је свакојаких шарених шешира окићених разноврсним перјем. Било је украшених мачева с позлаћеним корицама; било је свакојаких зелених и плавих огртача, које он нити је кад год носио, нити је мислио кад год понети их. Могло се у његовој кући наћи и топова, и седала и узда коњских, и других разноврсних дрангулија. Човек би се морао у чуду питати: од куда све ово Самтнеру и што ће му све ово, кад само не би знао начин, на који је он дошао до ових ствари. А то су све биле залоге, које су му залагали познати вештаци из оних разних циркуса, менажерија итд. Као што се види све су ово биле ствари без икакве вредности за њега, али некако он је волео да ништа не да без какве било залоге. За ово су знали његови познаници, па су му с тога често и нудили тако чудновате залоге. Давањем оваквих залога вештаци су на известан начин обећавали да имају намеру кад било откупити их. А ако их при свем том не би никад откупили, онда се бар није могло сумњати у то, да су збиља имали намеру де их откупе. Стари чича-Самтнер, који је био врло издашан кад је требало плаћати трошкове у гостионици код „Чудотворног Извора," смејао би се слатко и тихо разгледајући сам кад и кад ове разноврсне дрангулије, што их је као залоге поузимао на показани начин. Лагано је узимао он једну по једну од ових загонетних ствари и разгледао је са сваке стране, као да их је хтео оцењивати шта би од прилике која од истих могла вредети. По прегледу остављао је опет сваку ствар лепо на исто место, како се не би могла ни у чему покварити, да не би он после морао црвенети ако би се заложник кад год наминуо да заложену ствар откупи. До душе он се није могао сетити ни једног случаја да је неко дошао да откупи своју заложену ствар, и ако је већ пуних десет година како он живи безбрижно у својој кући. Он је уживао у својој кући и својој самоћи, али никоме ништа о томе није говорио. Кад би му који сусед понудио да му уступи неки део свога пространог плаца ради подизања какве фабрике, Самтнер га је одбио и није се хтео упуштати ни у какве погодбе. Није давао никоме да му поремети његов миран и безбрижан живот.

Једног децембарског јутра распростре се муњевитом брзином страховита сензација по свему предграђу: настојник Бернхард Самтнер убијен је те ноћи у кући својој! Кад је служавка дошла у јутру да наложи пећ, она се одмах зачудила што су врата на кући већ отворена, јер је та врата увек лично сам Самтнер изјутра отварао, и то пошто би служавка неколико пута лупала. Кад је ушла у собу видела је како чича потрбушке лежи на поду баш до наслоњаче крај пећи, где је обично пре спавања увек пушио своју последњу лулу. Чича беше прободен кроз само срце и лежаше потпуно мртав на поду.

Запрепашћена служавка полети без душе и јави догађај најближој стацији полицијској, и из полиције се упути одмах на место догађаја комесар Фидлер, који беше још млад човек и коме је требало тек да стече добар глас у полицијској служби. Он поведе собом два стражара и намести их пред кућна врата, како нико живи не би могао ући у кућу. Сем овога нареди он да се одмах закључа капија на улазу у двориште, како се не би уни-

штила ма какви трагови ако их буде било у дворишту.

После неколико минута Фидлер нађе нож, којим је зликовац мучки пробо Самтнера. Нож беше нађен у соби у којој је чича чувао оне заложене ствари. Служавка је одмах потврдила да је нож чичина својина. Неколико ерјока на столовима беше пообијано и претражено све оно што је у њима било. Нађена је на води и једна пиначинца, те се по томе одмах закључило да је чича имао при себи и новаца и да га је зликовац због тога и убио. Остале ствари биле су непотпређене. Браве на вратима беху недирнуте, а и положај чичин како је лежао пред самом наслоњачом казивао да напад није дошао изненадно с пола. Шта више изгледало је да се чича забављао и разговарао с лицем које је убиство извршило, јер су на столу нађене две празне чаше на којих се још грот.

Пошто је Фидлер прегледао и утврдио праве стање у самој кући унутра, кренуо се напоље у двориште, да само прегледа и потражи неће ли наћи каквих трагова. Изгледало је да ће трагање у дворишту донети повољна резултата, јер прошле ноћи беше пао снег и тек се пред зору изведрило било. Послугу од „чудотворног Навора“ испитала је полиција и ту се сазнало да је Самтнер синоћ отишао сам на гостионице од прилике између десет и пô и десет и три четврти. Према овоме излазило је да се у снегу морао познавати траг ногу Самтнерових, а тако исто и траг убица, који је из куће морао побећи тек пошто је снег престао падати. С тога је Фидлер забрањао да нико не сме ићи алејом него поред алеје, како се траг не би уништио. Међу тим траг служавке, која је у јутру алејом дошла у кућу, познавао се врло јасно.

Испитивање трага почело је од капије. Распознавали су се два трага — двоја стопала. Један је био широк и видело се да је био отисак теших ногу. Испитивањем и мерењем утврдило се да су то биле стопе Самтнерових ногу. Поред трага ових стопала налазио се и други траг човечијих стопала, који је изгледао мало дугуљаст и као да је мало заостајао од првога трага. Трагови ногу ова два човека познавала су се врло јасно од капије па до самих кућних прага. Али, што је чудновато и необјашњиво, из куће није било никаква трага ни ном би се могло закључити да је неко изашао и отишао на коју било страну. Зликовац је међутим морао изаћи из куће и отићи, јер је Фидлер сву кућу прегледао и нигде га није могао наћи. Чудна ствар! Нити има зликовца у кући, нити има трага да је из куће изашао. На шпак, зликовац је свакојако морао побећи из куће. Није било могуће да се на сопицама спуштао низбрдником од куће до капије, јер би се у овоме случају морао познавати траг од сопаља. Да се дуљао по дрвећу у алеји и скакао с дрвета на дрво није било такође могућно на два узрока. Пре свега дрвеће је било прилично раздалеко, а после дрвета су била доста млада са слабим гранама, које би се морале поломити да је пешто човек прелазио с гране на грану.

Комесар Фидлер стајао је пред једном страшном загонетком. Вртећи главом рекао је љутито: „Но свему изгледа да је овај љупеж морао некако одлетети!“

„Тако нешто слично тврди и Лорхнер,“ рече стражар који је пред њега стајао. „Ви познајете, господине комесаре, пређашњега комесионара Лорхнера, који је сада због прекомерног пића у вечитом дезпрајму. Он тврди да је у по ноћи над се куки прађао оном другом страном реке видео како је неки човек летео на дворишта куће Самтнерове.

Фидлер се стао смејати. „То је већ сувише претерано! Али опет чудно и значајно подударање. Угод око пола ноћи морало се све и десити, али нико не може летети без душтбалона, а зликовац није владо и душтбалон са собом понео?! У осталом наредите да тај Лорхнер одмах дође у полицију, а ја ћу сам још једап пут да прегледам пажљиво целу алеју.“

Комесар уради како је казао, али прегледајући алеју не нађе апсолутно ништа особито. Једино што му као ново беше пало у очи то је било то, што је с десне стране алеје приметио у снегу неке рупице, које су личиле на рупе што у снегу постану кад човек штапом у снег убоде. Знало се, међу тим, да Самтнер никад није носио штап у руци. Комесар полицијски измерио је одстојање оних рупица у снегу и нашао је да је одстојање између њих доста правилно. Али није знао шта да мисли и шта да закључи на основи оних знакова у снегу, јер су убоди били тако далеко од трага људских ногу, да је апсолутно немогућно било да су те рупе постале од поштапића. Лорхнер са подбулим пијаничким лицем беше врло немиран. Он уверавање тужним гласом како он није убиство извршио. „Није сад реч о томе,“ умиравао га полицајац, „да хоћу само да ми каш како је то било са твојим привиђењем.“ — „Било је двапаест сахата,“ поче он — — — — Фидлер га прекиде: „Од куда знаш ти тако тачно које је доба могло бити?“

„Отуда што се „Црвена Кокош“ затвара тачно у двапаест сахата, и што ме је гостионичар у то доба истерао из гостионице. Кад сам у то доба прошао обалом поред Самтнерове куће ја погледам преко и видим човека како лети. По календару била је месечина.“

(свршиће се)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 3

Мене је бунило овакво његово поступање, и ја сам му, у једној прилици, учинила прекор, што не држи дато обећање пре венчања, али он се само осврнао на то.

Кад му је моје потсећање већ било досадно, онда ми је онако грубо, без упињања рекао, како су моји захтеви глупи, и како ми он забрањује да их понављам.

„Треба,“ рече ми, „да разумеш положај у овој кући, па да не тражиш оно, што ти се не може учинити.

..... Ја збиља нисам могла да разумем свој нови положај у кући.

Ја сам била венчана жена Перина, а међутим, са њиме сам се виђала само о ручку и вечери.

Сваки покушај, да са њим останем на само, осујетио је или он својим одласком, или страна својим доласком.

Ја нисам, управо, ни знала сва права једне жене и положај њен у кући, па за то сам се и мирила са оваквим поступањем Перином, али ипак ми је то изгледало нешто непривидно, нешто што не беше ни налик на живот мога стрица и стрине, па живот мога оца и мајке.

Кад сам покушавала да Пери скренем пажњу на тај наш одношај, он је одјазно с места из куће, не говорећи ни речи, а кад сам једном покушала да се пожалим стрини на Перу, онда је просула стотину громова на мене.

„Шта хоћеш,“ говораше ми она. „Зар у овим тешким данима но цео свет, кад је трговина у застоју, кад је у питању име и углед људи и трговаца, зар ти онда тражиш да се теби поклања пажња на штету послова?!

„Зар Пера, који је до јуче имао положај слуге, а сада уштао као члан фирме, сме заборавити обзире уљудности и предапости, које дугује твоме стрицу?“ „Зар би било лепо, да он седи поред тебе и пије ти у очи, а да се послови запостављају и радња штети. Не, не, то не сме, то не може да буде.

Ти мораш да будеш пажљива и стрпљива. Будућност је твоја, а сада, сама се измири са тим, да ћеш морати живети онако, како ти се то, према приликама, одреди од стране моје и Перине.

За мене је сада било јасно, да ја морам живети по одређеном плану и доброј вољи Периној и моје стрине. Моја ја, морало се губити, ја сам имала да чекам неку далеку будућност, у којој би се мој положај приближио положају жене, а не једнога створења, које има само једно право, да се нахрани и да ћути.

Ако се не би хтела измирити са таквим положајем, ја сам требала да имам толико моћи, да се ухватим у коштац и са Пером и стрином, а врло лако и са стрицем, кога би они, нема сумње, придобили за се.

Шта ми је остајало, мислила сам ја, него да се измирим са овим стањем, молећи Бога, да оно буде што пре.

А и шта би друго радила?

У целој кући ја сам осећала пријатељско расположење само једне наше старе служавке и никог другог. Никог другог, осим, јер стрић и ако ме је волео, не би никако био на мојој страни, јер је утицај стринин на њега био у тој мери јак, да га ништа не би могло одвојити од ње.....

Овако су пролазили дани, недеље па и неколико месеца.

Ма колико да сам се негодне осећала, ја сам била задовољна, што се између

стрине и Пере, како је изгледало, не ће обновити односаји, који беху пре свадбе.

Тако сам бар ја мислила, али ми је једнога дана одлетела у ваздух и ова последња утеха....

— После свадбе, моја је стрина везала приснo пријатељство са једном доста угледном дамом, чија је кућа била чак на другом крају варошн.

Неколико пута водила ме је она овој жени, где смо остајале по сат и два, а после ме је, скоро сваки дан, терала да сама идем њој.

Ја сам ове излете чинила са задовољством, јер ме је она жена примала скоро матерински, задржавајући ме по читаве сахате.

То су били трешуци, у којима сам заборављала на свој положај.

Сваким даном, ја сам осећала све више и више љубави према овој жени, јер се она нарочито старала, да ово време, које проведем код ње, буде за мене пријатно.

Кад сам опет тако једном отишла њој у походе, ја је не нађох код куће.

„Отишла је," рече ми служавка, некуд у варош, али ће одмах доћи. Надала сам се, вашем доласку, и нарочито ми је нагласила, да нас задржим, јер има да говори нешто важно са нама."

У први мах ја примих ову предлог служавке, јер он беше и тако обичан и тако природан, да свршено није било разлога да га одбијем.

Али кад већ ућох у кућу и седох, мени паде на памет једна мисао, која ми дотле није долазила.

Мени се, на име, беше памстило питање: што стрина мене шаље овој жени? Зашто ће ја под ње но неколико сати сваки дан. Где је у то доба моја стрина а где ја Пера?

Овако сам се, прво питала, али иза тога дође одмах сумња, страховита сумња.

Мени изађе пред очи онај привор пре венчања, кад је моја стрина била са Пером у соби, и душу ми обузе нека страшна слутња.

Ја сам осећала потребу, неодољиву потребу, да одмах напустим посету, и да трчим кући, и тако и урадих.

Излетела сам из куће као ван себе, јурећи улицама ь-ским онако скоро несвесно, са том тежњом да што пре стигнем кући.

Кад сам стигла кући, не нађох ни једнога од младих у одајама, где су требали бити.

Моја је слутња била овим још појачана. За мене је било јасно, да је стрина све то разаслала некуд само да остане сама.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Једна општина граћанина, једнако је ово срезкој власти на потврду писмено, које прелиње, да је од извесног зајмодавца узео на зајам 480 динара, са обавезом, да му ову суму врати у року од три године, а за то време даје му у реум једну своју њиву, у величини од $1^1/_2$ хектара.

У писмеиу се, даље, вели, да зајмодавац има права задржавати ову њиву све дотле, докле му се не исплате оних 480 динара.

Како сад ја, као деловодитељ, одређен за приман акле, који долазе рад потврђивања разних исправа, то је мени и пало у део да оценим: да ли овакна исправа може пролазити законом, и да ли је треба потврдити или не, и ја сам мислио, да овакву исправу власт не треба да потврди.

Не треба је, велим, потврдити због тога, што је дужник земљоделац, који има само толико земље, која му се по ч. 471. грађ. суд. поступка не може продати за правилне дугове, нити је, пак, он сам може отуђити, и за овакав начин изиграва се горње законско благодејање, што не треба да буде бар са знањем и уз одобрење државних власти.

Овако схватајући ову ствар, ја сам одбио потврду онога писмена, али дужник је отишао плакати, који је дао писмен акт и тражи решење, из којега би се, вели, видело: којим је законским прописима овлашћена полицијска власт, да одбија потврду оваквих исправа.

Како мени, опет, није познат специјални закон, који би ово питање регулисао, ја молим уредништво за потребно обавештење: да ли је овај поступак законит или не?"

— На ово питање одговарамо:

Са свим је власт правилно урадила, што није хтела да потврди писмено, којим један земљоделац отуђује један део свога имања, које по ч. 471. грађ. суд. поступка не може да отуђа.

Та околност, што је отуђивање условно и за извесно време, не мења ни мало суштину ствари, јер се овај део њиве обезбеђује законом земљоделцу зато, што се њиме да му је толико за живот потребно.

Право на овакав поступак власт није баш из свога нарочитог ч. 471., а ни га и по ч. 538. грађ. зак. но може се не могу закључивати уговори о стварима, које није дозвољене као и у чл. 154. прописа о поступку у ванпарничним — неспорним — делима, но које се уговори, законом забрањени, не бе потврђивати.

Општа је поступак, велимо, правилан, ако би се узело, да она одредби из ч. 471. грађан. суд. поступка, који земљоделцу забрањује да и сам може отуђити извесно имање, још постоји и после изјене у ч. 4. з. з. 471. грађ. суд. поступ. од 14. јуна 1898 године, којом је она тачка добила са свим другу обиму и значај, о чему се говори у двадесетом броју.

II.

„Један сеоски из надзиљеније општине у оном срезу, дошао је на потврду пуномоћје, којим овлашћује једнога од окољених дућанџија, да може за његов рачун тражити пиљату неке суме у суседној држави — Бугарској.

Како ја власт није познавала лично, она га је упутила да дотеже два грађанина, који би јој јемчили, да је он одиста оно лице, за које се издаје, и он је дошао двојицу, која се искључиво баве тим послом код суда и полицијских власти, и свеједоче о полицајству за двоје и два, да познавали позива или не, а једаи је од њих још и под судом за лажесвидетеља.

Знајући за све ово, власт их није примала за познаваоце.

Поводом онога нерешло је питање: да ли је власт могла да их одбије и вештаче: да ли она одлета познају достивно лице или не, кад они, за случај неистине носе одговорност по закону?"

— На ово питање одговарамо:

По чл. 160. правила о поступку у неспорним делима, над тод власт не мозиаје изложена писмена, нпа право да тражи, да се доведе „лица способна сведоци," која би утврдили идентичност дотичног лица.

Под способним, пак, сведоцима, имају се разумети људи са свима грађанским правима.

Кад је, међутим, од ове двојице један под судом за пријано дело, онда је власт имала разлога да не прими његову сведоџбу о идентичности.

Кад је пак, власт и иначе уверена, да је познаваоце људи пред судом стална професија чија, на јоп уверена и о њиховој неспособности, она има права да их не прими, јер је њена дужност, да при потврди исправа сазна истину.

III.

Нпша општина, да би повећала своје приходе и тако смањила општинске прирезе, видала је под врсту право на тушење и продају пиће, тако звани таксе.

Планцирапу суму она је предвидела буџетом као приход, и буџет је послала на одобрење господину Министру Финансија.

Један од грађана протестовао је против овакве одлуке суда и одбора, јер, вели, општина нема права, да надаје таксе под аренду, нити да ограничава право на тушење и продају пиће.

Моли се уредништво за обавештење: какво је право општинско по овоме, и да ли јој се може оспорити право, да свој приход повећа на овај начин?"

— На ово питање одговарамо:

Право на таксе нма само општина београдска и на једна више у Србији, јер то право није дато другим општинама ни уредбом од 19. јуна 1839 године ВЊ 115, ни уредбом од 31. марта 1847 год. ВЊ 297, нити пак, онон од 25. јануара 1861 год. јер се у свима њима говори само о општини београдској.

Сама реч таксе, обележава право општине, да тушење и продају пиће ограничи — управо монополишше за свој рачун, крчећи то она сама у режији, или уступајући то једноме лицу под аренду.

Са свим је природно, да је тако ограничсно посао без конкуренције, и онда није никакво чудо, што се овим путем поступајуће предност монополисаног артикла, а на тај начин чини једна неправда грађанима, против које они морају и имају разлога да протествују.

Како, дакле што рекосмо, ни једна општина у Србији, сем београдске, нема права на таксе, јер поред горњих уредаба то им се право одузима и чл. 176. Устава, по коме само држава умеда монополе, то је и поступак ове општине, која је видала таксе под аренду, незаконит.

Ако је протест већ уложен, онда ће надлежне власти дсступајуће спрешити ову појавпитост.

IV.

„У тону последњих 15—20 година, ми нисмо ни једне задруге поједине, па ни у општинској управи, или сеоске привредне имовине, дакако од села на читав век, полазили поједе и куће, и ту проводили лето са стоком, а зими би се враћали у село.

Тако су радили исто време, па су после тако са свим и остали, те тако обриновали као пеки заселак од нашега села.

Против овога законог одвајања није се нико бунио у своје време, јер су они подносили све терете општинске, а било их је и мало, те је њихт мало и помало рачуна о њима.

Сад је тамо скоро па стотину и више душа, те се врло често догађају случајеви, које треба да расправља општински суд.

Они се буне против тога, што им се неда да на своје средње бирају кмета, а сељани се, опет, питају села буде шта се и њима даје право да бирају председника и остале чланове, јер их не сматрају за своје суграђане.

Моја се уредништво за објашњење: могу ли се они дули сада силом вратити у село? Ако не могу какви је њихов положај према нашем селу и општини и каква су њихова права у погледу избора кмета?"

— На ово питање одговарамо:

По прописима о управљању села, од 6. марта 1862 године, кметн су могли и требале да стоје на челу свога села.

Али, кад то није учињено у своје време, него је од тада протекло 15—20 година, и дули подигли тако зване и друге имовине, који је сада тешко рушити, то је најбољи начин, да се учини предлог, те да се место прогласи за село или заселак у смислу т. 4. и 6. закона о местима од 16. јуна 1866. године.

Овако, како се ово данас налази, ово је састављено део нашега села, са свима правима грађана у погледу избора, само без права да има свога кмета.

Све дужности, које наше село има према општини, има, наравно, и ово место.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Ристивоја Драшковића, пешадијског шегрта, родом из Шуна, среза поравањског, трагања начелство округа чачанског актом Бр. 2144. Ристивој, кога је изненада нестало при краткој времена из Чачка, има 14—15 год., смалсн је, носе плаве, очиду граорастих. Ко о њему буде на пута дознао, нека то одмах саопшти помоћутом начелству. Акт управе града Београда Бр. 7905.

Марију жену **Персе Шрама**, удове из Крагујевца, која је 1. ов. м-ца отишла од куће, тражи начелство округа крагујевачког, дописом Бр. 3608. Марија има 14 година, раста је нижег пуна. Њеиу треба упутити начелству окр. крагујевачког; с позивом на Бр. 3608. УБр. 8375.

Јована — Ивана Годубарева, бив. бицтионика у Вел. Плани, родом из Бутарске, старог до 40 год., средњег раста, носе плаве, браде и брковa рођих, тражи начелник среза орашког дописом Бр. 3094. Произвођеног треба спровести помоћутом начелнику. Акт управе града Београда Бр. 8155.

Боривоја С. Станковића, из Куприје, трагања начелство округа моравског, актом Бр. 2691, ради издржавања једне године полицијског надзора. Он има 20—21 год., раста је средњег, брковa мајих — плавих. Најсигурнје треба подврћи издржавању надзора, и о томе известити начелство округа моравског, с позивом на Бр. 2691. УБр. 8354.

Јован Туцаковић, столар из Грабовина, који је био на лечењу у болници за душевне болести, побегао је 3. ов. м-ца у јутру из болнице. Јован има 41 год., средњег је раста, добро изграђен. Полицају се све полицијске власти, да Јована живо потраже и нађеног спроведу управи болнице за душевне болести, с позивом на Бр. 358. УБр. 8242.

ПОТЕРЕ

Д-р Теодороса Берон, бив. професор филологије на бечком универзитету, решењем земаљског суда у Бечу стављен је под кривичну истрагу и у притвор због извесне пронеје. Берон, који је у бегству, родом је из Беча, пеке мађарске, има 38 год., смалсн, лица дугуљастог, носе прво. Оказивши пустоту-угарски конзулат, актом од 28. пр. меца Бр. 2787, моли све полицијске власти Краљевине Србије да бегунца, у случају проналаска, ухапсе и притворе на о томе јаста — конзулат известе. Акт. Управе града Београда Бр. 8095.

Пашта син **Стојче Стојановића**, окривљен је за дело из чл. 188. и 191. тач. 1. прив. закона, код начелника среза полицијског. Пашта има 23 год., раста је средњег, носе прво, лица дугог, очиду зелених, коса великог, брковa су тек почели. Полицају се све полицијске власти, да Пашту живо потраже и нађеног спроведу начелнику среза полицијског, с позивом на Бр. 2576. УБр. 7432.

Димитрије Јанковић, у друштву са Живалином Павловићем, тежаком из Брсмнице, убили су Ђорђа Живковића на истог места, и по извршеном делу Димитрије је побегао. Убијен има 28 год., раста је средњег, приномашст, сувоњав, у лицу нит, брковa средњих, браја се, косе црне велике, рошав, доња му је усна подебла. Полицају се све полицијске власти, да Димитрија живље потраже и нађеног спроведу начелнику среза ивапског, с позивом на Бр. 3941. УБр. 8051.

Петар Лакић, радник фијакерски, из Жабља у Бачкој, ноћпом између пусто-угарски, ноћу између 25 и 26 пр. м-ца, нашао је тешку повреду тела Јованки Сантаћ, удови ов., по извршеном делу побегао је. Петар је стар 53 година, раста је нижег, смеђ, доња усна дебела је, очи упале и помоћурује, брковa прса дугачких, просседих. Полицају се све полицијске власти, да Петра живо потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 7232.

Антонију Поповићу, из Мокрипште, ноћу између 26 и 27 пр. м-ца украдена је једна пеке, мотора 9 годиших, длаке дорастите, висина 150 см. са жигом „К", реша подизнаша. Скреће се пажња свима полицијским властима на ову појаву; у случају проналаска треба крадљивца спровести начел. среза белопаланачког, с позивом на Бр. 1588. УБр. 7394.

Цветку Крстићу из Брегушнице, ноћу између 26 и 27 пр. м-ца украдена је једна пеке, мотора 4 год., длаке врапе, на десњем ока белегу од убоја, потковапо турским конем. Скреће се пажња свима полицијским властима, на ову појаву; у случају проналаска треба крадљивца спровести начелнику среза белопаланачког, с позивом на Бр. 1588. УБр. 7394.

Косте Еланојевић, из Церовице, осуђеник београд. казнене заводе, побегао је ноћу између 26 и 27 пр. м-ца са рада из Љубичеву. Костн има 24 год., средњег је раста, носе смеђе, говоре крез нос, брковa малих, очиду зелених, чела малог. Полицају се све полицијске власти, да Косту живо потраже и нађеног спроведу Управи одељка стрчарског заводи у Љубичеву, с позивом на Бр. 690. УБр. 7395.

Костандин Ђаковић, из Пишпапе, слуга код г. Милана Михаиловића, полазила у недељу, 26. пр. м-ца увече је и одпео своме господару ове ствари: 1 пар иберијер свилени постављен, двоје зимске пантаноле: једне прне а друге пеките боје, један пеки леворвер, један пар двоспавих пиштоља, 4 путује цигарета и једну сребрну табиеиеру за цигарете, са монограмом г. Михаиловића. Константин је стар 18 година, стасе је средњег, приномашст, без браде и брковa, лица одпрпнног — руменог, зуба крпвудушких. Полицају се сва полицијске власти, да прадлазећи и поврату живо потраже и нађеног прадлазећи спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 8078.

Ноћу, између 26—27 пр. м-ца четири непознате злочинца пресрели су на пруз Мала Крсна — Другопан — Пожаревац Костантина и Стапоја брату Николпће, тежаке из Суводола, па пошто су их претходно опљачкали, убили су Костантина и побегли. Двојица од злочинаца били су високог раста а двојица средњег, сви су били одевени у одело од црног сукна и наоружани пушкама. Начелник среза подунавског дописом Бр. 3106, моли за пронађење тражене свих злочинаца. Акт управе града Београда Бр. 7326.

Велимир Ђорђевић, кола оправника, родом из Белосавине, упрао је 95 динара своме другу Јордану Цветковићу и побегао. Крадљивац има 19 год. средњег је стаса, приномашст.

у оделу је од црне боје. Управа града Београда полиција сва полицијске власти да Велимира у својим доминцијама живо потраже, а у случају проналаска њој спроведу с позивом на акт Бр. 7998. У свим њима нашао се и слика Велимирова.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК М. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 9. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 13. МАРТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и закредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, звоничницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Војиславу Милошевићу, писару прве класе Управе вароши Београда, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6 марта 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрена су решења истог Савета од 20. фебруара ове године Бр. 1287 и 1288 која гласе:

да се Душан Д. Николић, учитељ основне школе из Котраже, у срезу драгачевском, родом из Вареша у Босни, поданик турски, прими у српско поданство, изузетно од § 44 грађан. закона, као дојакошњи српски заштићеник.

да се Лука Поповић, свештеник парохије блажевске, у срезу косаничком, родом из Медуна у Црној Гори и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство, заједно са женом Планом и малолетном децом: Савом, Пупишом, Павлом, Иваном, Стеваном, Велишом, Видаком, Душаном, Љубишом, Станом, Зорком и Госпавом, изузетно од § 44 грађ. закона, као дојакошњи српски заштићеник.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 28. фебруара, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, од 16. јула 1866. године, — решено је:

да се место Баточина, у атару општине варошице Баточине, које је насељено ван варошког рејона исте варошице, обележеног одобреним регулационим планом, — прогласи за село, под називом „село Баточина“, с тим, да ово село и даље остаје у саставу садање општине варошице Баточине, у срезу крагујевачком, округа крагујевачког.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. фебруара 1904. год. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се села: Велика Крушевица и Коморање, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине рековачке, у срезу левачком, округа моравског, па да у заједници образују за себе „општину великокрушевичку“ у истом срезу и округу.

да се село Скрапеж, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине конопничке, у срезу власотиначком, округа врањског, и прида општини „шишавачкој“ у истом срезу и округу.

да се села: Раков До и Радосиње, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине црвено јабучке, у срезу лужничком, округа пиротског, и образују у заједници општину „раково-долску“, у истом срезу и округу.

да се село Тамнич, које само за себе сачињава општину тамничку, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од среза крајинског, и прида срезу неготинском, истог округа.

да се село Липовац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине бањске, у срезу јасеничком, округа крагујевачког и образује за себе општину „липовачку“, у истом срезу и округу.

да се село Вијоница, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине придворничке, у срезу моравичком, округа чачанског, и образује за себе општину „вијоничку“ у истом срезу и округу.

да се општина бељинска, у срезу посаво-тамнавском, округа подринског, која је образована Нашим указом од 29. новембра 1903. године, по изјављеној жељи њених становника, од сада назива: општина белотићска.

да се село Рајковац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине младеновачке, у срезу космајском, округа београдског, и образује за себе општину „рајковачку“ у истом срезу и округу.

да се села: Горња Добриња, Доња Добриња, Честобродица и Средња Добриња, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине добрињске, у срезу пожешком, округа ужичког, па село Гор. Добриња да образује за себе општину „горњо добрињску“, села: Доња Добриња и Честобродица да образују за себе општину „доњо добрињску“, а село Средња Добриња да образује за себе општину „средњо-добрињску“ све у истом срезу и округу.

да се село Ступница, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине јаребичке, у срезу јадранском, округа подринског и образује за себе општину „ступничку“, у истом срезу и округу.

да се села Радевац и Крушје, у срезу моравском, округа нишког, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине гредетинске и придаду општини јаковљанској у истом срезу и округу.

да се село Совљак, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине глоговачке, у срезу мачванском, округа подринског, и образује за себе општину „совљачку“ у истом срезу и округу.

да се село Шљивари, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине грлишке, у срезу зајечарском, округа тимочког, и образује за себе „општину шљиварску“ у истом срезу и округу.

да се село Плужина, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине залинске, у срезу сврљишком, округа нишког и образује за себе „општину плужинску“ у истом срезу и округу.

да се село Радошевац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине бабушничке, у срезу лужничком, округа пиротског, и прида општини горњокрњинској, у истом срезу и округу.

да се село Д. Комарице, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине ботуњске, у срезу и округу крагујевачком, и образује за себе „општину д. комаричку“ у истом срезу и округу.

да се село Волујац, по изјављеној жељи његовних становника, одвоји од општине десењске, у срезу поцерском, округа подринског, и прида „општини шакучанској“[2], у истом срезу и округу.

да се села: Пањува и Стубленица, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине уске, у срезу тамнавском, округа ваљевског, и у заједници образују „општину пањувску“ у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 11. марта 1904. г. у Београду.

ПОЛИЦИЈА И СУД

(Поводом измене и допуне у полицијској уредби од 17. јануара 1904 год.)

Као што се већ могло и очекивати, одмах по ступању у живот нових измена и допуна у закону о полицијској уредби, појавио се у пракси видан случајева једнаког тумачења нових законских одредаба, како од стране полиције тако и од стране суда, а нарочито у погледу надлежности за расматрање пресуда и решења, донетих по разним иступима дела (§§ 15 16 пол. уредбе).

Неколико случајева сукоба у овом правцу између Управе града Београда и Првостепеног суда за град Београд, расправљени су од стране Касационог суда, и ми их с тога овде износимо са уверењем: да ће, као упут, моћи корисно послужити осталим полицијским властима у случају двоумице и сумње.

Овим се никуколико не одричемо права да о појединим случајевима изразимо и своје мишљење. Да би се, пак, што боље разумело наше излагање, приморани смо овде исписати први став измењених §§ 15 и 16 полиц. уредбе који гласи:

— Пресуде по иступним делима, *донесене по овим одредбама кривичног закона*, по којима казна по закону не може бити већа од три дана затвора, односно тридесет динара, одмах су извршне; *а, против осталих пресуда или решења о иступима* имају право стране жалити се надлежном Првостепеном суду, који ће пресуду или решење саслушати, уништити или преиначити.....

* * *

Пресудом кварта палилулског од 27 јануара ове год. Бр. 947, Б. П..... обавезан проституткe радње кањен је са 20 дана затвора и сто динара новчане казне у корист болничке касе проститутког фонда за кривице из § 359 тач. 1-ве крив. зак. и тач. 5-те под *е* и *б* правила о регулисању проституције.

Против ове пресуде осуђени је изјавио жалбу Управи гр. Београда, али је Управа, држећи да је за расматрање ове жалбе према најновијим изменама и допунама §§ 15 и 16 пол. уредбе надлежан Првостепени суд за град Београд, њему и послала цео предмет на расматрање и решење.

Ну како је суд нашао да није надлежан за расматрање овог предмета, из разлога што су осмалбеном пресудом обухваћена и дела која се извињају и кажњавају по специјалним законима — правилима о регулисању проституције — то је Управа, у смислу § 41 крив. пост., послала сва акта Касационом Суду и молила за решење појављеног сукоба о надлежности.

Разлози, са којих је управа изводила надлежност судску за решење спорног питања, они су:

1. Што по новим изменама и допунама §§ 15 и 16 полиц. уредбе, као општег поступка за извињање и пресуђивање иступа, надлежност судска за расматрање пресуда и решења по иступним делима, није ограничена само на иступе из III-ће части кривич. зак., већ се има распространити и на све иступе у опште, што се јасно види из самог текста нових допуна који гласи: *а против осталих пресуда или решења о иступима имају право стране жалити се надлежном Првостепеном суду*[3] итд.

Кад се дакле, не вели, *о иступима из III-ће* части кривичн. зак. већ само о иступима, и кад се, при том, зна шта се све има разумети под именом иступа, онда би било и погрешно и противно духу нових допуна, сужавати појам иступа само на иступна дела из III-ће части кривичног закона.

2. Приликом тумачења нових §§ 15 и 16 полиц. уредбе, мора се водити рачуна и о намери законодавчевој која се јасно огледа из сних нових измена и допуна: *да се и злочинствима, очувалемим и осуђеним ради иступних кривица, пружи што јача гаранција против могућих злоупотреба* кривичном *исљедења њихових кривица без пресутних гробама и једностранот расматрања жалбених пресуда и решења од стране полицијске власти.*

Било би довста нелогично кад би се, после свега изложеног, смисло §§ 15 и 16 полиц. уредбе ограничио само на иступе казнене по кривичном закону, јер би тада испало: да је законодавац хтео пружити већу гаранцију социјарима, скитницама и прадљицима нарочујући да се њихове кривице исљедују у присуству грађана а пресуде по жалбама шаљу суду на расматрање, по грађанима који би се, често пута немарно, огрешили о какву иступну кривицу казнену по законима: о уредби о кафанама и механама, местима, уређењу санитетске струке и чувању нар. здравља, правилима о регулисању проституције, правилима о слободном кладу стоке итд.

3. Ну, и кад све ово не би стојало, нпак би за расматрање овог предмета по кривици жалиоца К. било надлежан Првостепени суд за град Београд, јер је њиме обухваћена и једна кривица из § 359 тач. 1-ве кривичн. зак. дакле, из оне категорије иступа који су предвиђени у III-ој части овог истог закона.

Претписом својим од 17 фебруара ове год. Бр. 1594, II-го одељење Касационог Суда, саопштило је Првостепеном суду за град Београд ово:

— Касациони Суд је расмотрио акта сукоба Управе града Београда са Првостепеним судом за варош Београд по кривици Б... П... онд. обављача проституткe радње и нашао:

— Да је законом о изменама и допунама у полицијској уредби од 17 јануара 1904 год., у §§ 15 и 16 ове уредбе, пренета надлежност полицијских власти за расматрање пресуда општинских и полицијских власти, донетих по иступним делима из III-ће части кривич. закона, у надлежност пpвостепених судова. Како се у овом случају појављује и иступ оптуженог Б... из правила о регулисању проституције, поред иступа из § 359 тач. 1-ве кривич. зак., за чије је расматрање према поменутом закону о изменама и допунама надлежан пpвостепени суд, то се у овом случају надлежност пpвостепеног суда има распространити и на иступ из правила о регулисању проституције, за који *он по закону не би био надлежан*. Овакав је поступак сагласан и смислу законика о поступку у кривичним делима, где се одређује надлежност суда и у оним делима за које није, кад су сама, надлежан, ако су у стицају са делима за које је, опет, надлежан.

Као што се из изложеног види, Касациони Суд нашао је да је за расматрање пресуда по кривици оптуженог Б... надлежан пpвостепени суд само с тога, што је иступ из правила о регулисању проституције у стицају са иступом из III-ће части кривич. закона. За иступ из правила о регулисању проституције суд, дакле, према овом објашњењу Касац. Суда не би био надлежан, јер није из категорије оних иступа који су предвиђени у III-ој части кривич. закона. Другим речима: надлежност пpвостепених судова за расматрање пресуда и решења, донетих по иступним делима, има се ограничити само на иступе из III-ће части кривичног закона изузев случаја стицаја ових иступа са иступима казненим по специјалним законима.

Ово је неспорно мишљење Касационог Суда које се још боље огледа из једне друге одлуке, која гласи:

— Касациони Суд расмотрио је акта сукоба Управе града Београда са Првостепеним судом за варош Београд, по кривици Ј... К... онд. месара, због кривице из члана II-ог под *а* и чл. XX-ог правила о слободном кладу стоке и продаји меса у варошн Београду и београдском атару, по тражењу Управе актом од 11 фебруара 1904 год. Бр. 5231, па је нашао:

— Да је изменама и допунама у §§ 15 и 16 полиц. уредба од 17 јануара 1904 г. обухваћена надлежност пpвостепених судова за расматрање само оних одлука полицијских власти и општинских судова, које су донете по иступним делима из III части кривичног закона, или одлука које су донете по каквом специјалном законском наређењу, које иступе опет засшива у погледу њихове кажњивости, на овом делу кривичног закона. Такав је карактер полицијске уредбе од 18 маја 1850 год. која служи општинским и полицијским властима као поступак за исљеђење и кажњавање иступних дела, обухваћених у III части кривичног закона. Према томе, кад у овом случају оптужени Ј... одговара за иступ из специјалног наређења (правила

о слободном клању стоке, које предвиђа засебне мере иступа и клању им одређује независно, дакле одвојено, од III части кривич. закона, то у овом случају не може се проповедати суд упућтати у расматрање, јер за ово нема законског оправдања, него је надлежна управа града Београда.

Д. Ъ. Алексић

(наставиће се)

ОДГОВОР „ГЛАСУ ПРАВА"

У 7-ом броју „Гласа Права," изашао је чланак: „како се кажи непристојно понашање парничара пред општинским судом."

Овај чланак, како се у њему вели, изазван је обавештењем, које је дало наше уредништво на тражење једног општинског писара по овој ствари, и у тој доброј тежњи, да се само расветли истакнуто питање, нашто је одговор, дат од стране уредништва, по мишљењу писца, неправилан.

Немамо разлога, да и за часак посумњамо у исправност побуда, које су писца определиле, да се на ово питање наврати, те и сами најрадије, да се на ово питање поново враћамо само зато, што нас писац поменутог чланка у „Гласу Права", није убедио, да је његово мишљење правилно и наше погрешно, и што у општем имамо да исправимо погрешно престављање нашега обавештења, у појединим деловима његовим.

Ово последње учинићемо у почетку, како би нам после остало да се позабавимо само овим делом, у колико се у „Гласу" говори о значају §. 360 тач. 3. крив. законика.

На име, као крајни резултат закључака, што их је писац извео из целога разлагања у своме чланку, излази то, да се кривице, о којима је реч, учињене пред општинским судом, казне као „административни истуни своје врсте," по чл. 109. тач. 5. закона о општинама.

Ако се сада загледа у обавештење, које смо ми дали, онда ће се наћи, *да смо и ми само изјавили, да се ове кривице имају кажњавати по овом законском пропису, к-је „Глас" наводи*, ако оне нису узеле „тако широке размере," да губе вид административног иступа и чине прекршај, који је предвиђена тач. 3. §. 360. у вези са §. 327. крив. закона.

Ово наше мишљење није нигде додирнуто у поменутом чланку „Гласа", него је нарочито истакнут онај други део нашега обавештења, а ово, нема сумње, мења у основи целу ствар, и правилно, крије много од онога закључка, који се у „Гласу" наводи, све када би и био апсолутно тачан.

Изнесени ово, овако, пако је из нашега обавештења, намерно или случајно, изостављена најважнија тачка, ми ћемо одмах да пређемо на оно тврђење у „Гласу" да је наше уредништво смело с ума пропуштења §. 153. и 154. грађанског судског поступка.

И сами већ мислимо, да писац чланка у „Гласу", није стајао ни тренутка у тој заблуди, да нам ово пропуштење није било познато.

Ми смо знали за њега као год што смо знали и за оно из §. 30. кр. суд. поступка, али га ниемо могли примити из оних истих разлога, из којих нисмо примили ни ово из §. 30. *јер ово важи самокључиво за Пресгешење судове, а не и општинске.*

Потврде за ово гледиште ми не морамо тражити на другом месту, већ баш у пропуштеној тач. 5. чл. 109. закона о општинама, који је и донесен само зато, што пропуштење §. 154. гр. суд. пост. није важило за општинске судове, те се осећала потреба, да се та власт дâ и председницима општинских судова, односно онима, који их заступају.

Ето, ово је био разлог, који нас је определио, да ово пропуштење из грађанског судског поступка и не додирујемо.

Ова је подела власти и надлежности тако очигледна и јасна, да ми не би трошили више ни речи да је доказујемо, нити у опште о њој говоримо, да нас на то не натера једно у основи погрешно гледиште, изнесено у поменутом чланку, о аналогији.

Да, да, би доказао, како се поменуте кривице казне по тач. 5. чл. 109. закона о општинама, у вези са чл. 153. и 154. грађ. суд. поступка, писац вели, како у грађ. праву и поступку постоји аналогија. §. 8. грађ. закона, по којој је општински суд могао присвајати надлежност на одредаба, које важе за Правост. судове.

Рекосмо, да је ово гледиште у основи погрешно, па је ред да то и докажемо.

Да би одговорили овоме задатку, који смо себи поставили, ми морамо одмах да назначимо: како §. 8. граф. закона у опште не говори о аналогији.

Он, на против, говори о правилном тумачењу овог одредаба, које су предвиђене извесним законом, и одређује путеве како ће оне правилно и разумно протумачити, дакле говори о *тумачењу* закона, а аналогија је, међутим, нешто са сим друго.

О њој говори §. 10. нашега грађанског закона, и она определује онај појам, кад се има да расправи какав спор, за који нарочитог законског прописа не би било, па се има да реши по *подобију*, с обзиром на то, да ли излази на области законске или правне аналогије.

Изнесени, овако, пометњу, која влада у поменутом чланку „Гласа" између значаја §. 8. и 10. грађ. закона, односно између тумачења постојећих законских одредаба и аналогије, ми се прављамо да кажемо: да је гледиште које заступа писац у погледу аналогије у основи погрешно по томе, што аналогији има места само на спорне случајеве, *кад је надлежност судова апсолутна*, али се никако, и никако, *не може аналогијом одређивати и сама надлежност судова и власти*.....

Сад да пређемо на значај §. 360. кр. закона.

Овај §. у целокупном своме пространству има задатак, да определи казну за нереде, докле се они јављају само у овоме облику.

Чим се вид оне прекршне радње измени и пређе у *непослушност*, онда се и одредбе овога §. више не примењују, него оне из §. 327. крив. законика, на које он нарочито упућује, јер је измењени видом кривице, пастала и већа и друга одговорност.

Оваква значај овога §. сувише је јасан, чим се прочита друга реченица његове треће тачке.

Ми смо и сами сагласни са гледиштем, које заступа г. Ценић у своме објашњењу, о значају §. 327. и 360. и о погрешци у којој је заиоподавац упао, али ми рачунамо са фактом, да су ове одредбе закона, па био он правичан или не, одговарао по гледима супремне праше науке, или не.

Кад се, дакле, намиримо са фактом, да се непослушности, учињене према наредбама органа власти, које предвиђа последња реченица тач. 3. §. 360 крив. закона, казне као засебна кривица из §. 327. кр. законика без икне са §. 360, онда је јасно као дан, да је наше обавештење и правилно и умесно, у погледу оних кривица, које прелазе величину кривица, које би се могле уврстити у административни иступ.

Понављамо: и правилно и умесно, јер у конкретном случају, о коме се говоре, стоје сви услови, који су потребни да утврде постојање непослушности, јер они који су направили нереде, не само што нису престали са овим на позив суда, него су се упустили у непристојну препирку.

То се види из питања општинског писара, нарочито из реченице, која долази после наглавка, да су се суду противали, и који гласи: „наравно, да су се они служили сваковрсним погрдним речима."

Имајући, овако, пред собом кривицу непослушности, која се казни по §. 327, и претпостављајући, да је суд ово несумњиво утврдио пре изрицања казне, ми нисмо имали ни повода ни разлога да се осврћемо на то, под којим се погодбама јавља сама кривица нереда из §. 360, кр. закона, и која је претходница кривици непослушности.

Али, кад се у „Гласу" на ово много полаже, онда имамо да кажемо, да су баш и за ту кривицу постојали сви услови.

Тако, била је гомила људи у авлији судишне, куда су парничари били истерани, па продужили кавгу и нереде и препирку са органима власти.

Ова људи, подељени по расположењу према једном и другом од завађених, могли су примити и проширити сукоб; они људи дошли су сами власти без позива, да се жале, моле, траже и т. д. а то у осталом и није битни услов, јер се у закону вели: „ма из каквог узрока где стицали," и могли су пореметити мир и ред.

Кад све ово стоји, онда је онде стајао и случај из §. 360. крив. закона тач. 3, реченице прве, који је претходно кривици за непослушност.

Према свему овоме, остаје наш раније закључак као правилан, да се ове кривице казне по тач. 5. чл. 109. закона о општинама, док носе вид административног иступа, а чим узму шире размере и добију други вид, онда по §. 327. кр. закона.

Оваква се само закључак може извести по спеструној оцени закона, која о

овоме говоре, и онда отпада и онај прекор, учињен уредништву, у онако неодређеној форми, оном реченицом, која помиње полиц. уредбу и неупутне расписе, и у којој се погрешно пише: „exceptis excepindis,“ у место exceptis excepiendis!“

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по

*Јозефу ван-Хану**)

Проблем о етијологији (узроку) злочина истакла је пре 30 год. нова позитивна школа у кривичном праву.

Било би претерано рећи, да класична школа није водила никаква рачуна о антрополошким и социјолошким утицајима на криминалитет. Кривично правосуђе овог времена са разним системима о ублаженој урачунљивости, јасно показује да савремена идеја о индивидуализацији злочина и казне није била сасвим непозната правницима старе школе.

Противно оштрини једног принципа, који је допуштао само посматрање злочина, нису ретки случаји у којима су, ако не проучавани а оно бар посматрани злочинци, као главни фактори у злочину.

Али, и поред свега овог, стара је школа врло мало пажње обраћала злочинцима. За њу, која је у слободној вољи гледала све и сва, антрополошки и социјолошки утицаји били су само споредни узроци којима се свако нормално биће — ненормална бића била су најређи изузеци — могло одупрети само ако је хтело.

Одричући једногласно, у самом свом почетку, постојање слободне воље, позитивна школа била је приморана да тражи сасвим други узрок злочину, и да га, најзад, нађе у факторима антрополошким. Од овог доба управо и датира се питање и криминалној етијологији.

Посматрајући криминалитет као специјалну манифестацију човечије активности, може се слободно рећи, да су сви заступници детерминисма, о којима се налази најразличитијих трагова у историји философије, престали давно и давно тражити у слободној вољи узрок злочину. Али философи и теолози остајаху увек у општим појмовима и не говораху специјално о злочину. Литература о овом питању почиње, дакле, са позитивном школом у Италији и Француској.

Али, и ако питање у овом смислу формулисано, није било, готово ниуколико, третирано од криминалиста, изузев, може бити, оног његовог дела који се, односи на психичке утицаје, оно је ипак привлачило, у велико, пажњу једне друге групе научњака: статистичаре и френологе, од којих су се многи с њим занимали као стручњаци. Довољно је поменути имена: *Кетле-а*, *Гири-а*, *Гала*, *Пинела* и т. д.

То беше нарочито изучавање социјалних узрока злочина које је, овде онде, било предмет најозбиљнијег истраживања у области статистике морала, која се међутим, занимаше истраживањем закона који владају у моралном реду.

Растурено, у почетку, по разним областима науке, ово проучавање злочина и његових узрока могло је, тек после дужег времена, образовати нарочиту науку, у којој се разликују три узастопна периода.

У почетку, то је период мешавине и лутања, то је тако звана преисторијска фаза о којој ћемо доцније говорити.

Други период настаје са почетком XX-ог века. То је статистика, а нарочито статистика морала која се, у овом периоду, бави изучавањем криминалних појава.

Знак потпуне еманципације јавља се са стварањем нове криминолошке школе, која у свом програму беше истакла истраживање природе злочина у радњи злочинчевој и довођење у директну везу добивених резултата са кривичним правом и друштвеном заштитом. То је теолошки карактер модерног схватања који означује садању етапу наше науке, која од овог доба постоји као засебна научна дисциплина са одређеним циљем. Криминолошка испитивања која предузимаху *Кетле* и *Гари* беху чисто научна; наша данашња истраживања још су и практична.

Нова школа, далеко од тога да у злочинцу гледа једно опасно чудовиште, изгнато без милосрђа из друштва и остављено само себи, ставила је себи у задатак да лечи, или бар ублажава, у колико је то могуће, страховиту рану коју задаје криминалитет социјалном организму. Овим је и предмет криминалне етијологије добио нову и нарочиту важност.

Питање о томе да ли постоји каква веза између криминалитета и економских прилика, и ако постоји онда какве је природе? једно је од најконтроверзнијих и најтежих питања у криминалогији.

Нашој расприви циљ је, да ово питање изведе начисто критичком анализом свеколике литературе која се на њега односи. То ће бити најбрижљивије испитивање вредности добивених резултата, њихово међусобно поређење, и извођење из свега тога најлогичнијих закључака.

Наш систем

Двема основним принципима руководићемо се у класифицирању материјала.

Сваки добар систем мора, пре свега, почивати на солидној основи, т. ј. на природи саме ствари а не на њеним споредним атрибуцијама. Полазећи са овог гледишта, ми смо приморани да одмах одбацимо систем који почива на хронолошком реду излагања. Оно што је битно, то је однос између криминалитета и економских прилика. Основа нашег система мора се, дакле, налазити у природи улоге коју криминалисти приписују економским факторима у каузалитету злочина. Али ова интервенција економских фактора мора бити посматрана у целокупној својој целини, то ће рећи са елементима који их стварају, и који, у опште, проистичу из једног много дубљег и општијег система, од кога логички зависи однос између злочина и економских ствари.

На другом месту, ми морамо водити рачуна о реду који постоји у стварању криминолошких школа и њиховом групирању, онаквом какво је уобичајено у криминалној литератури. Овај ред показује ток идеја, покрет истраживања и изучавања који су претходили развићу нових појмова о злочину; то ће бити у неку руку, резимирања научних доктрина које се примењују на теорије о криминалитету.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

*) Дело ово наградно је университет у Амстердаму првом наградом за 1909 год.

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. гарнеки правник

(НАСТАВАК) 9

Шпанка

Шпанка је Панургово стадо, то је погажена маса робијашница, то је њен безправни плебеј. То су они сељаци који су учинили убиство пијани на сеоском сабору; то су оне убице, који су убили или због глади или из савршеног незнања; то су жртве породичне неслоге; несрећни мужеви, који нису умели стећи код својих жена жарку љубав; то су они, на које се сурвала несрећа, и који носе трпељиво свој крст, а нису умели или смели, нису били дрски, да освоје земљиште, положај „у тамници“. — То су људи, који би по издржаном року, по ново, могли постати мирни, вредни и часни грађани.

За то и „Иван“ и „Храп“ и „Карташ“ па чак и несрећни „Жиган“ изражавају се о „Шпанки“ с највећим презрењем.

— Зар су то робијаши! Одвојени од рада тек за време!

— Прави робијаши са својом главом „Иваном“ „Храпи“ и „Жигани“ смеју се над „Шпанком“.

— Зар је он разумевао шта ради?! глупи народ! И савршено искрено не сматрају „Шпанку“ за људе.

— Какав је то човек? Прави рчак само спава.

Ти вечно гладни људи, који личе на бедне безкућнике, имају два занимања — рад и спавање. Слабуњави, рђаво храњени, зло одевени, боси, преко дан се изнуре радом, дођу легну и „као рчак“ само спавају.

У томе му и пролази живот.

„Шпанка“ је незаштићен и с тога врши најтеже радове. „Шпанка“ је сиротан и с тога се не користи никаквим повластицама од надзорника. „Шпанка“ је заборављен и убијен, с тога су, они, који не смеју на „Иване“, страшни и немилостиви кад имају посла са „Шпанком“. Тада се само чује псовка и дерање: „Зликовци“ „убићу“ „запамтићете!“ и друга таква обећања грме.

„Шпанка“ спава не свлачећи се из страха, да јој ко не смакне „хаљетак“ — Парче хлеба, што им остане од вечере, крију у недра и носе га целог дана, иначе ће га смаћи. Кад се враћа у вече с рада, није никад уверен, да ће наћи свој сандучић

читав или разбијен и покупљено све његово јадно богаство. Њих гњаве „Ивани“ заплашују их и глобе „Храпи,“ над њима се искаљују „Карташи“, њих подкрадају гладни „Жигани“.

„Шпанка“ дрхти пред свима и свачим. Целог свог живота стрепи, јер у тој тамници, где треба да се „поправљају“ и „препорођавају“ кривци, влада сомовоља и тиранија „Ивана“ потпуна власт јачег над слабијим, окорелог зликовца над уредним човеком.

Туга Матвјејева

Ишли смо са надзорником преко дворишта тавничког. Било је пред вече, осуђеници се враћаху с рада.

Хоћете ли да видите једног неваљалца? Ходи овамо, где ти је гуњ? Упита надзорник једнога осуђеника, који је био без гуња, не гледајући на врло рђаво време.

Осуђеник је, ћутећи и подављено гледао преда се.

— Хоћу гуњ да нађеш, чујеш ли! Макар га морао шити од своје рођене коже, битанго! Ударићу ти батине! Затворићу те у апсу! Чујеш ли? Зашто ћутиш? Чујеш, тебе питам?

— Чујем! одговори потуљеним гласом осуђеник. —

— Добро, добро, кад чујеш! Гуњ мора бити! Одлази!

И врло задовољан што се показао преда мном, како уме да „зала прну“ осуђенику, надзорник (био је четни фелдшер) се обрати мени и објасни ми:

— Не може се друкче с њима. Не само државне ствари, него и душу и тело ће профућкати, проиграти. Ја, братац мој, познајем добро робијашницу, као својих пет прстију, свакога скроз видим!

— Лумпач, карташ, заиста ће проиграти и тело и душу. Проигравају своју порцију за пола па и целу годину напред; проиграва не само оно одело што је на њему него и оно које ће доцније добити; даје своје место где спава, свој живот, будућност, мења своје име са већим зликовцем, који је осуђен на батине, вечну робију, окове, — тај ме тип много интересовао. Идућег дана, за време ручка, одох сам у тавницу, без надзорника, и замолих осуђенике да ми зовну тога и тога.

— А шта ће вам он, господине? питају радознало осуђеници, међу којима је било људи за чије сам симпатије и поверење био сигуран.

— Хтео бих да се упознам са пропалим карташем.

Међу осуђеницима се разлеже смех.

— Карташ! Шта говорите, господине? Рекли вам и ви верујете! Та он није од свог рођења никад узео карте у руке! а ви велите „карташ“.

— Па куд му је гуњ?

— Гу̂њ? Осуђеници почеше шапутати. У том шапутању чуо сам гласове мојих познаника:

— Ако њему можемо казати, неће нас издати!... И тада се разјасни, да је мој „карташ“ мирни и скромни „Матвјеј“[1] који вечито ради и нема одмора ни на минут.

Пре два дана седео је на погарима и нешто крпио, када дође к њему „Иван“ из другога одељења, или нумере, као што веле осуђеници. — Чујеш, обрати се он моме „Матвјеју“ — зову ме нешто у канцеларију к надзорнику, а гуњ сам продао — Дај, послужи ме твојим, јер ако ме надзорник види без гуња, затвориће ме у „сушионицу“ — (апс).

Да су казали „Матвјеју“, да ће њега самога затворити у „сушионицу“ не би тако побледео.

Ако не дадне гуњ, због њега ће затворити „Ивана“ у „сушионицу“, а за такву кривицу обично „начине таму“, т. ј. баце човеку гуњ на главу, да не види ко га бије, и онда бију тако, како само робијаши умеју, коленима у леђа, без остављена трага, али човек то осећа целог свога века.

Морао је пристати.

„Иван“, разуме се, није ишао ни у какву канцеларију, нису га ни звали, отишао је у другу „нумеру“ и проиграо гуњ.

С „Иванима“ нема дуга разговора.

Док су ми причали сву ту историју, доведоше и „Матвјеја“.

— Шта је, — брате, где ти је гуњ?

Он је ћутао.

— Не бој се, господин већ све зна. Неће ти бити ништа, храбрили су га осуђеници.

Али „Матвјеј“ продужава ћутање убијено и тужно.

На робији не може се ничему веровати, док се сам, лично не увериш.

Ја посматрах „Матвјеја“, на њему све читаво, закрпљено и чисто. —

Питам га, које је његово место, одох и погледах сандучић. Сандучић правог Матвјеја“ ту ти је и игле и смотак конаца, парче сукна, „згодно за закрпицу“, и парченце коже, нађено на путу, и укицак канапа „може се што год везати.“ Једном речју типски сандук не карташа, не распикуће него скромног, мирног, вредног осуђеника.

— Пошто је заложен гуњ?

— За шест гривни[1]) и пет копјејки, и то до певаца[2]). Сад је већ трећи дан, значи нарасло је још интереса три гривне.

Ја извадих и дадох „Матвјеј-у“ једну рубљу.

Требало је видети израз његова лица. Није се ни обрадовао, просто се забезекнуо. На лицу му се читало изненађење, страх....

За читав минут је стајао ћутећи са хартијом у руци, за тим је излетео из собе праћен громким смехом осуђеника.

Сретао сам га, после тога, више пута и увек, не гледајући ни на какво време, у гуњу. Изгледа, да је и спавао уњему.

Увек, кад би ме видео, скидао је капу, поздрављао ме и усне му се разлачиле у захвалан осмех, а кад га упитам: „како с гуњем“, махнуо би руком и смејући се:

— Добро су ми били удробили!

Три дана после откупа, сретосмо га надзорник и ја.

— А, а! нашао се, дакле гуњ?“

„Матвјеј“ је ћутао, а надзорник ликује.

— Видите ли, припретих му и нашао га је. С њима треба умети, а ја, — братац мој, познајем робијашницу! О како је познајем. Ни они се сами лопови не познају као што их ја знам!

Ја нисам хтео разочаравати, тога доброг човека. А и за што?

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

[1]) Матвјејев се, на робији зове, сељак, који није пијаница, карташ, лопов — они су већином мирни, вредни и скромни, без поговора послушни људи.

[1]) Гривна вреди два гроша.

[2]) „Заложити до певаца“ значи до ујутру.

ЛОРХНЕРОВО ПРИВИЂЕЊЕ

— Криминална приповетка —

(СВРШЕТАК)

Како је Фидлер прошле ноћи у исто доба од прилике легао да спава, то причање Лорхнерово одговараше потпуно истини у свему.

„Било је управо мало видније но обично — продужи Лорнер, а и снег је бљештао тако да се прилично видело. Тако ја погледам на брежуљак Самтнерове авлије и приметим неку прилику у облацима, која је била много виша од ограде и била је, да не слажем, висока колико и она дрвета у авлији. У тај мах мени се сва кожа најежи од страха и хтео сам још да гледам преко како се она прилика покреће и све ближе мени прилази, али се саплетем о неки камен испод снега и паднем колико сам дуг. Кад сам устао и дошао к себи беше све нестало.“

„Колико си синоћ свега попио, пре него што си се кренуо кући,“ упитаће га чиновник.

„Нисам много пио, јер су времена оскудна,“ одговори Лорхнер.

Лорхнера отпустише. „Мора да је овај човек био пијан,“ рече Фидлер. „Ја мислим да је све његово причање просто привиђење болеснога мозга.“

Гостионичар од „Црвене Кокоши“ потврдио је да је Лорхнер био синоћ прилично уфитиљио, али не више но обично.

Полицијски комесар Фидлер нареди да се цела кућа Самтнерова још једанпут пажљиво претражи. И ово се учини, али се не нађе апсолутно ни један нов знак, по коме би се могло што више о зликовцу сазнати. Тако су пролазиле недеље а није се могло доћи ни до каквог резултата. Према причању Лорхнеровом свет је почео веровати да је зликовац одиста побегао кроз ваздух помоћу неке непознате силе. Говорило се о овоме убиству и о бегству зликовца много више и дуже но што то обично бива у великим градовима, где сваки дан доноси нова изненађења.

Пивар један беше закупио речицу што је протицала поред имања Самтнерова да преко зиме скида лед с исте. Како је зима била доста оштра и није било изгледа да ће скоро наступити југовина, пивар се није журио са скидањем леда, него је пустио да се речица добро замрзне да би лед био што дебљи.

Кад су радници почели ломити и товарити лед нађу они у самоме леду једну по своме изгледу чудновату мотку и то их све изненади. Мотка је била премазана белом бојом и имала је неке златне шаре. На висини од једног и по метра била је добро зашрафљена једна даничица. Позорнику једном падне у очи ова мотка, коју радници беху нашли управо на једноме месту где се некада рубље испирало, и он саопшти целу ствар полицијскоме комесару. Фидлер нареди да му се донесе нађена мотка и он је разгледа добро са сваке стране. Изненађен и узбуђен рече он: „Ако ме очи не варају ово је једна гигаља, која се по неки пут употребљава у циркусима. Деца не би могла употребити овако високу гигаљу, нити су дечје гигаље у опште овако богато и елегантно израђене. Јер и ако се боја на по неким местима беше отрла, ипак се видело да је ствар фино израђена била. Фидлер окрете лагано гигаљу с друге стране и кад прстима додирну врх мотке (гигаље) он се од један пут трже. На један пут му сијну једна мисао кроз главу, а за овом мишљу полетеше и друге које су дотле негде у дубини душе тињале. „Сад смо на коњу!“ рече он стражару враћајући се у канцеларију, а преко лица му се беше превукао блажен осмејак. „Хвала Богу!“ уздахну он дубоко, као да му се велики терет скинуо с душе. Стражару не беше још ништа јасно оно што Фидлер говораше.

„Причање Лорхнерово о привиђењу оне ноћи кад је Самтнер погинуо, слаже се потпуно у свему с околностима о убилцу Самтнеровом. Лорхнер, дакле, није био тако пијан као што смо ми претпостављали.....“

Комесар, извршивши ово, удали се и остави стражара сама и ако овај беше у највећој радозналости која ни у колико не беше задовољена овим говором комесаровим.

Фидлер седе у кола и одвезе се у одељак општински за оно прдеграђе. Он одмах уђе у одељење где се наплаћује такса за циркусе и друге комедије што се намештају на ономе празноме плацу у близини гостионице код „Чудовишног Извора,“ и ту се распита код надлежног чиновника ко је све био на празноме плацу 15. децембра.

Одмах су га известили да је тога дана циркус „Елзини“ напустио плац и отишао. Није му добро ишло и пет дана био је скоро сасвим празан. Тек пред Божић дошао је на место овога циркуса Брајеров паноптикум.

„Да ли је Елзинијев циркус имао вештаке који су се продуцирали на конопцима или на гигаљама?“ упита Фидлер.

Општински чиновник потражи у књигама плакате, које је сваки дужан био уредно предавати општинској власти и који су се тамо брижљиво чували. Из ових плаката на којима је био изложен програм појединих представа видело се да је била у циркусу једна вештакиња на ужету по имену Мис Фрици, али о вештацима на гигаљама не беше нигде ништа поменуто.

Полицијски комесар захвали се на обавештењу и одмах оде одавде у прву најближу телеграфску стацију. Одатле је упутио депешу свима градовима у провинцији и питао је да ли се тамо налази неки Елзинијев циркус.

Пред вече је стигла депеша из једнога града са границе саме провинције и у њој се јављаше да је тражени циркус тамо.

Фидлер је имао још времена да уграби последњи брзи воз што је према северу се вечери полазио за поменути град. Сутра дан већ је био пре подне у дотичноме месту. Још на самој железничкој станици приметио је велики плакат Елзинијевог вештачког циркуса. Пун радозналости Фидлер брзо прелете очима имена вештака, и осмејак радости обасја му озбиљно лице кад наиђе крупним писменима наштампано:

Сињор Алфредо Јунгман,
ненадмашни вештак на ужету и феноменални вештак на гигаљама.

После једног часа Фидлер беше у пратњи одређеног чиновника градске полиције дошао у стан директора Елзинија, који становаше у последњем спрату једнога хотела и спаваше још у велико. Директор се престрави кад виде пред собом ова два полицијска чиновника, и одмах познаде Фидлера и ако он беше у цивилном оделу, јер је раније због неког иступа био позиван у полицију кад је са циркусом био у месту службе Фидлерове и ту га је видео и познао.

„Је ли Јунгман већ одавно ангажован код вас?“ упитаће Фидлер. „Ваш вештак на ужету и на гигаљама!“ — Директор промисли мало па одговори: „Од децембра је опет код мене. — Од Божића. Јес, он је добра снага само је лакомислен, али је то особина добрих вештака.“

„Да ли се он познавао с настојником Самтнером?“ упитаће даље Фидлер.

Елзини беше фрапиран. „Зацело се познавао као и остали из нашег друштва што су се с њим познавали. Сиромах Самтнер погибе! Штета велика! И то баш погибе онога дана ког смо ми закључили наше представе.“

„А ви сте угод тога дана ангажовали Јунгмана, је ли тако?“ упитаће Фидлер.

„На сваки начин,“ беше одговор забленутог директора. „Ја сам хтео да га примим тек о новој години, али он ме је тако молио да га одмах примим, наводећи да нема нигде места и да је остао без пара, и ја сам га примио.“

„А после је изашло да има новаца, то ја знам као поуздано,“ рече комесар наглашеним тоном. — „Одиста није тражио ништа аконто!“ рече Елзини.

Хладан зној обли чело директорово кад Фидлер нареди позорнику да му донесе из ходника један увијен предмет, и кад га одви, а оно се показа да је то она гигаља што су је у леду нашли. „Ово је Јунгманова гигаља?“

Директор климну главом одобравајући. Он немаше речи да говори. Тек после неког времена додаде: „Раније се Алфредо служио таквим гигаљама.“

Алфредо Јунгман, млад и снажан човек са преживелим цртама на лицу беше управо на проби и збијаше шалу с неком партнерком кад се директор с ова два полицајца појави у циркусу и позва га у једну споредну одају. С дрским осмејком на уснама појави се Јунгман.

Комесар Фидлер зграби га одмах за раме: „У име закона ја вас затварам као убилца настојника Бернхарда Самтнера!“

Младић се сав стресе. Беше блед као смрт и дркташе. Хтеде да се смеје, али то не беше смех већ неко преплашено лалакање, јер од један пут појавише се жандарми и опколише га. Он поче да се брани, али му то ништа не поможе. Ни једном једином речи не брањаше се од страховите оптужбе, и тек кад му је директор најкајући се проговорио: „Како сте, Алфредо, могли тако што да учините?“ он је безобразно одговорио: „То је све лаж! То је гадна измишљотина!“

Полицијски чиновник из престонице одговори му хладно и мирно: „Одрицање не вреди ништа више. Ту су сведоци који су вас видели како сте се на гигаљама спустили низ брдо од куће Самтнерове да бисте само траг сакрили. Гигаље су вас издале и ако сте их хтели уништити кад сте их бацили под лед кроз нарочити отвор. Једна од оних гигаља — ево ова овде — остала је на месту и замрзла се у леду. — Зликовац изгледаше као да га је бес растрзао. Не одговори ништа, и само страшљивим погледом прелете преко гигаље.

„Куд сте дели новац?“ упитаће га Фидлер.

„Нисам га дао на штедњу зацело,“ одговори подругљиво Јунгман, погледајући својим зажареним очима у Фидлера. Он не беше свестан тога да је овакав одговор садржавао признање у неку руку....

Код суда је Јунгман признао да је убио Самтнера. Идући кући оне вечери Самтнер се срео с Јунгманом и како је био расположен, он га је познао к себи у кућу да тамо заједно попију по један грог и понудио му да код њега и преноћи ако хоће. Тако је и било. Од силнога рума што га је Јунгман сасуо у чашу Самтнерову овај уферкести и задрема, а ту је прилику зликовац употребио да изврши убиство, пошто је пре тога видео у једној фијоци дењак банкнота кад је Самтнер по жељи Јунгмановој претурао неке старе забелешке да би могао видети колико је новаца раније узајмио Јунгману кад му је овај дао у залогу своје гигаље. Заложна књига и новац били су у фијоци једно до другога. Пошто је извршио убиство пала му је на ум мисао да узме заложене гигаље и да на њима побегне како би на тај начин траг затурио.

И пошло му је за руком. Али кад је видео да неко иде с оне стране реке, он од страха да не би гигаље пале у очи ономе човеку, завуче их под лед, рачунајући да ће их вода однети и да више никад на видик изаћи неће.

Праведна казна стигла је зликовца, а и Лорхнер је добио сатисфакцију, јер му је полицијски комесар Фидлер признао да је његово привиђење било на своме месту и да је исто највише допринело да се злочинству уђе у траг. Наследници Самтнерови признали су такође ову заслугу Лорхнеру и одредили му из наслеђа извесну суму награде.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученици су нам ова питања:

I.

„Пре пратног времена, каквоме лице достављено је ово среско власти, које је један трговац, поводом подруг у своме напоредају, пошао у дубини од 2 метра на један дан, да као га је развијено, пашио је у њему разно бакарно посуђе, а сем тога и један лонац сребрног новца, који није сада у течају, на све те ствари задужио за себе, а које о томе известио власт.

Достављајући ово власти, достићи је тражио, да се напрши претрес стана тога трговца, па да се нађене ствари одузму, а њему за награди по закону, не одређујући ближе новчиног ове, нити навођући закон, по коме му ово припада.

Поводом ове досташе, власт је поводом поменутога трговца, и кад му је наложи да ће вршити претрес његове куће, у цељи проналажења неизнађених ствари и новца, он је приказао да је то заиста нашао, само што је, вели, од новца дао трећину двојици радника, који су подруг њега копали, а остало је одних приство да преда власти, на је то и учинио.

Власт је и од ове двојице одузела остатак нађеног новца; а сада се све то налази код власти.

Предлагајући власте нађене ствари, и трговац и ова два надничара тражили су, да им се да законски део.

Питање је сада, припада ли и коме што од овога поверовитеља, и како је правно поступања?“

— На ово питање одговарамо:

Пре нама да назначимо, да су овде случајно истакнута два питања. На прво: шта је сопственије, а шта овог должан у ред изгубљених ствари, јер нам изгледа, по начину пронађења ствари, да власт неће у уверењу, како је све ово што је нађено сопственије, и то међутим, није тако.

Наш грађански закон у §. 249 и 250. предвиђа двојаке исказивање, на име: исказивање ствари, које *губљење у ред нађених ствари*, и расправља их по овом основу, као што је у §§ 242. 3, 4 и 245 прописано; и друго исказивање новца, накита и других драгоцености, што нашла сопственом, и регулисана га на начин, прописан у §§. 251. 2 и 253.

Како су и у овом конкретном случају нађене и ствари и новац, то ће се, по горњим законским напређењима, питања ова одвојено расправљати.

Тако, за ствари ће се извршити сва она процедура, прописана §§. 242—245, па ако се сопственик ствари не нађе, оне ће се продати и новац унети у државну касу, јер су се и сопственик новца и надничари пре копању, огрешили о §. 246. грађ. закона те им од овога ништа не припада.

Што се тиче сопровишта, од њега ће се једно трећина дати исказивачу, у смислу § 252. а две трећине остају државни, пошто су и сопственик земље и надничари, као прикривачи од државе, изгубили право на своје делове.

По аналогији §. 252. исказивачу се мора припасти и $^{2}/_{3}$ од новца, који се добије продајом нађених ствари.

II.

„Као среском писару, дати ћу ми у рад извршења.

Знајући, како судови строго воде на испуњавање свију законских прописа, који претходе продаји, да сам се постарао, да по једној продаји све извршим, на шпак ово морам да је одређујем и по трећи пут.

Изнећу овде, на какав се начин осујећава ова продаја, и молићу уредништво да ми каже: шта треба да учиним, па да се ова продаја један пут окончала.

Дакле:

Павле Павловић трговац, дужан је Јовану Јовановићу 10.000 динара и на плаћање осуђен.

За наплату овога дуга узета су у пошив три дућана Павлова, и пошто је испуњено све што треба по закону, одређена је продаја.

При позиву дућана су процењени 3000 динара, те у смислу §. 479. грађ. суд. поступка треба полажити $10^{0}/_{0}$ кауције, пошто је имање у вари варошком.

На дан лицитације дошао је да лицитира и Никола Стојановић, на положио и кауцију у 300 динара.

Други су лицитанти терали ову дућане до 11.000 динара, а Никола је ово 12000, па су њему и тестимљени.

Кад је протекао рок из §. 483. поменутог закона, позвао је купац да положи новац, али он је најавио, да нема ни новаца, нити нађа имања.

После овога одговора, ја сам одредио нову продају на штету његову, у смислу §. 484.

На другој продаји имање је нашао много више него на првој, и ја сам морао вратити најнижу Николи, по одбитку трошкова за оглас и остало.

Кад сам, по истеку рока, затражио пре од новога купца, он ни је, смејући се, рекао, како и он нема пара ни имања, него је, вели, лицитирао са најнижом, нису му је дао сви дужници, како би се само отезала продаја, и поверивши натерао да знатно редуцира своје потраживање, на да буде испављен.

„Са овим 300 дин.“ рече ми он „одређивање се још десет продаја.“

Наравно да он ово све меки приватно каже у четири ока, а званично вели да нема новаца, да ће се старати да набави.

Сад морам да одредим и трећу продају, али се бојим да неће ни та више, него што је на другој изашао, опет, наравно, опако у договору са дужником, па да опет будем изигран.“

— На ово питање одговарамо:

По §. 479. грађ. суд. пост. не могу лицитирати: чиновници, председници, расписаче, чиновник који врши продају, и опаш, чије се имање продаје.

Председнике разна су звања опаш, који нема ништа ни имања, и за кога се сигурно зна, да лицитирану суму не може да плати, и која не мора власт примити као лицитанта.

О свакоме, дакле, треба тражити одних обавештења од солидних људи, ако намеравају продаје није личним познавањем људи и њених прилика, на да се за новога сазна, да је намерно дошао да изигра продају, тражити одних и службених извештаја од општинског суда, па ако он потврди: да тај није у положају да купи то имање, јер нема ничим да гарантује за штету, сем најужније, онда га одбити од лицитације начелним образложењем решења, како се то не би узело после као повод, да се продаја огласи као неважећа.

На тај начин, одузела би се могућност појединцима, да продаје на к власти и повериоца изигравају, него би лицитирали људи, који би својим имањем гарантовали за штету, на да су њима судови довели у питање ову гаранцију, јер сматрају: да је једним гаранција каушија.

Ову дивизију, који су се јављали на прву и другу продају, и ове изиграли, пошто се службено утврди да немају ништа од имања, треба окрунити за премају власти, која је предвиђена тач. 3. §. 359. крив. закона, у смислу расписа г. Мин. унутр. дела од 28. августа 1865 год. Бр. 6206.

Истина, може се рећи, да би ова мера била прилично строга, и и питање је, да ли ће се судова сагласити, да у овој њиховој радњи стоји исто премаре, али ми плаћамо да ово стоји, и да ће и судови, у интересу заштите прописа, које они сами доносе, судити ова, да се благо изразимо, нечесна изигравања повериочевих права.

III.

„Павле Јовановић, трговац, умро је пре неколико месеци, и за собом оставио три пунолетна сина, који су такође трговци, и заједно живе на имању.

Једна од њих, задужио се још за живота очева, и осуђен да плати 1200 дин. Николи Николићу онд.

Никола је подвео судску пресуду овој власти на извршење, и сада власт стоји пред тим незгодом, што не зна како ће узети у посао део дужников, пошто он није надзорен и подвојен ће, пре издвајања по тач. 2. §. 471. крив. суд. пост. не може да прим.

Покушај власти, да се дужник и браћа му сами поделе, остао је безуспешан.

Моли се уредништво, да по овој ствари изволи навести своје мишљење.

— На ово питање одговарамо:

Као што је и у самом питању поменуто, по тач. 7. §. 471. грађ. суд. поступка, заједничке ствари не могу се узети у посао, док се део дужников не истакне.

Начин овога истицања, истина, није нарочито одређен законом, али тај недостатак закона, не може бити разлог, да власт отпане извршење једне пресуде.

Стоји пред дужником, да у року, који је законом обележен, изврши пресуду, власт нема да иде пута и начина, како ће то учинити, не остављајући то доброј вољи дужника и роћака му, јер они, много пута, могу ту поделу учинити на штету дужника.

И, кад закон није нигде нарочито предвидео тај случај, онда се мора тражити, да ли се сличан случај регулише законом, на онда постунити по подобљу (аналогији) те законске одредбе.

У овом случају, власт има право и мора по дужности да извести део осуђеног (тач. 7. §. 471. грађ. суд. пост.) Сад треба да иде само начина, како ће то учинити. Једини је, нам, начин, да се део насељивање или бољи ревизи изврши, тај, да се образује изборни суд, у смислу §. 434. грађ. суд. пост.

Он је и једино надлежан за деобу имања задужена.

Како власт оклеше, по дужности, узети у праћ једне парничне стране, она има да позове дужника и браћу му, да изберу једнога судију,

а њиов једног, који ће после бирати трећег, па да они дебу изврше.

На случај, да се они по склопе да бирају, њиов ће поступити онако, како је прописано у тачки XVI. грађ. суд. пост.

Кад дебо буде свршена и пресуда извршна, онда ће се приступити попису и продаји.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Миливоје сина нов. **Николе** Божића, из Гунцата, који је 4. ов. м-ца отишао од куће, тражи начелник среза посавског јединском Бр. 3038. Миливоје има 12 год., у опште је плав, сувоњав, очију зеленкастих, говори брзо. Најбоље треба упутити начелнику среза посавског, па Умку. Убр. 8821.

Илију Станојловића, колара из Смедерева, који је кажњен од стране начелства округа смедеревског пресудом од 23. јануара ове године Бр. 911, са тре дана затвора и два динара таксе за дело из §. 356. прив. закона, тражи начелство округа смедеревског актом Бр. 911. Илија има 20 год., раста је окиленог, лица округлог, очију црних, нос мале брчиће. Над проналеним Илијом треба извршити осуду и о томе известити начелство округа смедеревског с позивом на Бр. 911. Убр. 8785.

ПОТЕРЕ

Љубиша Гагићевој, из Београда, непознати крадљивац, украо је си прозора један часовник будилник. Скреће се пажња свима полицијским властима на ову покрађу. У случају пронађења треба крадљивца спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 8634.

Михаило Ђурић и **Марко Николић**, Цигани из Михајловца, који су решењем првостепеног суда крагујевачког, од 15. пр. м-ца ствљени под кривичну истрагу и притвор, због више опасних крађа, побегли су 7. ов. м-ца у ноћи из судског притвора. **Михаило** има 18 год., раста је средњег, пријонаљаст, лица округлог, лепушкаст; **Марко** има 28 год., у опште је пријонаљаст, сувоњав, без бркова. Познају се ове полицијске власти, да Марка и Михаила напрањске потраже, и њихове спроведу првостепеном суду крагујевачком с позивом на Бр. 10380.

Драгосав — Бора Живковић, из Раче, **Игњат Милетић**, из Михајловца, **Ђорђе Петровић**, из Александровца, среза жупског, при творенници суда крагујевачког, побегли су пову ноћу 9 и 10 ов. м-ца из притвора судског. **Драгослав** има 24 год., раста је средњег пријонаљаст, има мале бркове; **Игњат** је стар 35 год., суд, пријонаљаст, има прне брковс. **Ђорђе** је стар 24 год., раста је високог, пстпуно плав, косе је жуте, брковс жутих, великих. Познају се ове полицијске власти да напред именоване живо потраже и њихове спроведу првостепеном крагујевачком суду с позивом на Бр. 1831.

Смаил Усеиновић, турски поји бегунац, ноћу између 6 и 7 ов. м-ца побегао је од свога газде Пашге Марковића, тежака из Дубравице и одиео му: једну гуњу од сукна, плавни ворлетом постављену до појаса, један револвер од десет метака и 9 патрона. Смаил има 26 год., раста је средњег, очију грозастих, брковп црних. има белегу на десној руци од убода, између кажпперста и палца на истој руци тетоваран је знаком полумесеца и звезде. Познавају се ове полицијске власти, да Смаила потраже, и пађеног спроведу начелнику среза посавског, с позивом на Бр. 5704. Убр. 8965.

Ноћу, између 2 и 3 ов. м-ца, непознати крадљивци обили су магазин стешшне масе француског друштва банра, у руднику „Ребељу“ и одиели су: два свилуша лимарита и писпоп у тежини 50 клгр. без фитиља. Познавају се ове полицијске власти, да највише потраже крадљивца и покрађу, и пађене спроведу начелнику среза посавског, с позивом на Бр. 2280. Убр. 8414.

Јован Милојковић, поилар из Ћелије, срезаичког, који је ошрнљен код начелника ср. посавског, за крађу новаца побегао је 5. ов. м-ца из среског притвора. Јован има 40 год., раста је средњег, коге прне, очију зеленкаст, брковп жутих посечених, лица плавог. Познавају се ове полицијске власти, да Јована пајжешће потраже и пађеног спроведу начелнику среског у Куршумлију с позивом на Бр. 2321. Убр. 8738.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Грујица Јечменић — Јечменица, кесиџија и лопов, родом из Чачка. Начелник среза жичког, службеним актом од 4. т. м-ца послао нам је ову слику Грујичину, да се њиове у „Полицијском Гласнику,“ пако би се тиме скренула на њ пажња полицијским и сшптпским органима у земљи. Грујица је по изјавама сучајника, један од оних што смело пупују из варошп у варош у циљу крађе и оечене кеса. Често пути је у друштву Марка „Чапљина“, „Боше“ и других познатих, опасних иеокрнена и лопова, али напрадеје иде сам за своју „рачуи“.

Пре кратког времена Грујица је, сврагио и у Крушевцу да и тамо по своме сшптепском праснаду што год „пакара“, али за његов „жакер“ тамошши општински председник г. В. Костадиновић, који је до сада у више пријака пакаше госте добро „прочастио“, одмах је доченше и овога „пиљу“, ешкиао га, и после тродпевног „чапљења“ (са по пола тајна дневно и бесплатан стан), „непратно га одлаже је и довпо, са препнадућим му почастима.“

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Одевен у одело македонских комита, а под именом **Златка Ивановпа**, прошао је пеку Србију и Бугарску, купећи добровољне прилоге, и обмањујући лаковерни свет да је родом из Куманова, да су му Турци убили оца, мајку и жену, и да је с тога, још пре 4 године, ступио у комите. Отрбрен успешпма, лопво је најзад у Београд и „отпочео посао“, док једпог дана није пао у руке полицији. У почетку држао се храбро и достојанствено, управо онако како прилпчи борцима за слободу, али је и поред све храбрости, био праморан да положи оружје пред књазпма имућијама које се, као нека реликвија, чувају у крвавичком одељењу управе града Београда. Сви бојени у којима је, као не стварно а опе бар у машти учествовао, изгледали су му апштинама пред овим крвним књигама, из којих се тако лепо видело: да је

пилоли комита Злагко протеривап из Београда пепосшно пуга, а последњи пут септембра м-ца 1901. дошао пре 2½ год., пао **Сретен Николић**, родом из Ужица. Рекоше пам, да му се, одмах после овога непосшног факта, одрекпо једно. Ако и није учествовао у бомби са остали комитама, он је, нема, био у заговоре которо ако апчпја и покорења прошлог и претпрошлог лета. Долазе још и то, да је пре одласка у Бугарску живео пзвесно време у Аустро-Угарској под именом **Јозефа Н.** (презимена се опште не сећа), пао и да је из Бугарске побегао пре 20 дана, јер пеће опше да буде комита. Оправдања је сумпа да је **Сретен — Златко — Јозеф** за време свога сшпања учпнио више казпивих дела, па с тога Управа града Београда моли све полицијске власти, које о њему буду ма шта знале, да је о томе одмах известе. У том циљу пзносп се и слика ове варошке, која има до 22 године з средњег је раста, пријонаљаста, плавих смеђих брковп, живахних и гворастих очију, пегодпна неваљалех, брже мале и умерсд повпјене, обрва црних и косе смеђе.

БРОЈ 10. и 11. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. МАРТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Народна Скупштина решила је, да се за изборни округ смедеревски изврши накнадни избор једнога посланика са општим условима, на место бившег народног посланика г. Павла Ранковића, који је умро.

Према томе решењу Народне Скупштине, указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, на основу чл. 100. Устава и чл. 2. и 93. закона о изборима народних посланика, наређено је:

да се на дан тринаестог априла ове год., изврши накнадни избор једнога народног посланика са општим условима, за изборни округ смедеревски, а за скупштинску периоду: 1903, 1904, 1905 и 1906 године.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22 марта 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 1. закона од 25. октобра 1886. године о укидању државних надлештава и звања, — решено је:

да се звања помоћника начелства округа: ваљевског, врањског, крагујевачког, крајинског, крушевачког, моравског, нишког, пиротског, подринског, смедеревског, пожаревачког, рудничког, тимочког, топличког, ужичког и чачанског, — у интересу штедње укину.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12 марта 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, на основу члана 2. закона од 25. октобра 1886. год. о укидању државних надлештата и звања, и §§ 33. и 34. закона о чиновницима грађанског реда, решено је, да се:

Коста С. Ђукић, помоћник прве класе начелства округа подринског;

Владимир М. Поповић, помоћник прве класе начелства округа тимочког;

Ђура Стевановић, помоћник прве класе начелства округа пожаревачког;

Урош М. Грабовац, помоћник прве класе начелства округа смедеревског;

Ђорђе Стојановић, помоћник прве класе начелства округа нишког;

Коста Павловић, помоћник прве класе начелства округа чачанског;

Милорад М. Рајковић, помоћник друге класе начелства округа врањског;

Димитрије Миливојевић, помоћник друге класе начелства округа моравског; и

Тихомиљ Денић, вршилац дужности помоћника начелства округа ваљевског, у рангу секретара четврте класе Министарства унутрашњих дела, — ставе на расположење, пошто су указом од данашњег укинута звања помоћника окружних начелстава.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 12. марта, 1904. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за секретара прве класе начелства округа ваљевског, Лазара Томића, начелника треће класе среза златиборског;

за секретара прве класе начелства округа пожаревачког, Момчила Здравковића, начелника треће класе среза брзопаланачког;

за секретара прве класе начелства округа смедеревског Димитрија Ђорђевића, начелника треће класе среза поречког;

за секретара прве класе начелства округа чачанског, Милутина А. Протића, начелника треће класе среза пожешког;

за секретара прве класе начелства округа рудничког Божидара Митровића, секретара исте класе начелства округа врањског; и

за секретара прве класе начелства округа врањског Андру Динића, секретара исте класе начелства округа рудничког, — све по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12 марта 1904 год., у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара прве класе начелства округа тимочког, Живојина Будимировића, начелника треће класе среза добричког, округа топличког, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14 марта 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Властимир Максимовић, начелник четврте класе округа пиротског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

да се Алекса Ресимић, писар друге класе среза колубарског, округа београдског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанскога реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. марта 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милораду Стевановићу, писару прве класе начелства округа врањског, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12 марта 1904 год., у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се село Избеница, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од оп-

штине обрешке, у срезу темнићском, округа моравског, и образује за себе општину „избеничку“, у истом срезу и округу.

да се село Капит, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине бањске, у срезу јабланичком, округа врањског, и придода општини „медвеђској“ у истом срезу и округу.

да се село Жупањац, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од досадање општине лазаревачке, у срезу колубарском, округа београдског, и образује за себе „општину жупањачку“, у истом срезу и округу.

да се село Трећак, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине жучке, у срезу косаничком, округа топличког, и прида општини „блажевској“, у истом срезу и округу.

да се село Мироч, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине мосњанске, у срезу поречком, округа крајинског, и образује за себе општину „мирочку“ у истом срезу и округу.

да се село Дарковац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине бродске, у срезу власотиначком, округа врањског, и образује за себе општину дарковачку у истом срезу и округу.

„да се села: Аз Бресница и Крајковац, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине облачинске, у срезу добричком округу топличком, и образују у заједници „општину аз бресничку“, у истом срезу и округу.“

да се општина варваринска, у срезу темнићском, округа моравског, коју састављају: варошица Варварин и село Варварин разгрупише тако: да варошица Варварин по изјављеној жељи својих грађана образује за себе општину са називом: „општина варошице Варварина“, а село Варварин да образује за себе општину са називом: „општина села Варварина“ у истом срезу и округу.

да се села: Буковче и Рибник, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине ланишке, у срезу беличком, округа моравског, и да образују за себе општину „буковачку“, у истом срезу и округу“.

да се село Везичево, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине ћовдинске, у срезу млавском, округа пожаревачког, и да образује за себе општину „везичевску“, у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23. марта 1904. год. у Београду.

ПОЛИЦИЈА И СУД

(Поводом измена и допуна у полицијској уредби од 17. јануара 1904 год.)

(НАСТАВАК)

Није тешко уочити, само кад се пажљиво прочитају и упореде обе исписане одлуке Касационог Суда, да се оне једна с другом допуњују, или још тачније, да друга служи као допуна првој у погледу мишљења Касационог Суда о правом смислу §§ 15 и 16 полиц. уредбе.

И сам разлог за ово мишљење, кога у првој одлуци није било, истакнут је у овој другој одлуци у **карактеру полицијске уредбе као поступка општинских и државних власти за ислеђивање и кажњавање иступа, обухваћених у III-ој части кривичног закона.**

Основ свеколиком тумачењу, дакле, **лежи у карактеру полицијске уредбе.** Само у онолико, у колико је овај карактер измењен допупом од 17 јануара ове год., у толико је измењена и надлежност претпосављених полиц. власти за расматрање пресуда и решења потчињених јој полиц. и општинских власти. Па како је полиц. уредба поступак за ислеђење и пресуђење иступа *само из III части кривич закона*, — то се, сасвим логично, и њене, измене и допуне *имају односити само на иступна дела из кривичног закона; егдо и надлежност судска за расматрање има се распростирати само на пресуде и решења по овим истим иступним делима.* На остале, специјалним законима предвиђене иступе, надлежност ова распрострла би се само у том случају кад би се и они — ови иступи — извиђали и пресуђивали по полицијској уредби, али пошто то не стоји, то ће ови иступи и даље остати у надлежности полицијских власти у погледу расматрања.

И ако све ово, на први поглед, изгледа и логично и правилно, ипак ћемо ми указати на један позитиван и у досадашој пракси никад неоспорен факт, који је у суштој противности са гореизложеним закључцима.

Тиче се оних иступа по специјалним законима, за чије ислеђење и пресуђење није прописан никакав поступак, и који се с тога, и дан дањи, извиђају и пресуђују по полицијској уредби. То су, на првом месту, већ поменути иступи казними *по уредби о кафанама и механама, по закону о местима, по закону о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља*, затим иступи казними *по закону о заштити од сточних зараза, по правилима за слободно кланье стоке, регулисању проституције* и т. д.

Све иступне кривице, предвиђене овим законима (изузев само унеколико иступа казнимих по правилима о регулисању проституције), извиђали су се и пресуђивали, па и данас извиђају и пресуђују по полицијској уредби.

Као год и за иступе из III части кривичног закона, тако су и за ове специјалне иступе употребљавани докази из §§ 34 и 35 полиц. уредбе, пресуде изрицане у смислу §. 38. исте уредбе, а оптужени, кад је томе било места, ослобођаван казне на основу § 36 ове исте уредбе.

Али оно, што је у целој ствари најважније, то је право на жалбу у вези са дужношћу претпостављене власти да расматра, одобрава и уништава пресуде и решења потчињених јој власти у свима побројаним иступним делима. А и ово право, и ова дужност, налазили су и налазе свога ослонца једино у §§ 15 и 16 полиц. уредбе, дакле онако исто као и код иступа из III части кривичног закона. Између ових иступа и оних, који се кажњавају по специјалним законима а немају нарочитог поступка, као што се из изложеног види, није било нити има ма какве разлике у погледу извиђања и пресуђења, те према томе, **полицијска уредба служила је, па и данас служи као поступак полицијским и општинским властима за извиђање свију оних иступа у опште, за које нема специјалног поступка.**

Да би ово било што јасније, изложићемо овде укратко важније одредбе ових иступа без поступка.

Тако:

У чл. 11 уредбе о механама прописана је казна за лица, која би своју зграду употребила за механу, а не би претходно добила месно механско право. Казна је од 5—20 талира, а у случају поврата долази и затвор од 3—15 дана. Истом казном кажњава се по § 22 ове уредбе и лице које би упражњавало механску радњу без личног механског права.

У § 24. прописана је казна од 5—20 талира (у случају поврата од 10—40 талира) за сопственике механа, који би их издали под закуп лицима која немају личног механског права.

Ове исте казне, по §§ 19 и 27 додатка уредби о механама од 25 маја 1864 год. важе у свему и за кафеџије, па и за лица која би крчмила пића по баштама, у бакалницама, на саборима и панађурима.

По § 28 овог додатка, бакалима је забрањено да продају обична вина, пиво, ракију и томе подобно. Казна за противно поступање прописана је од 10—30 талира.

Изрицање свију ових казни стављено је *у дужност полицијским властима*, али ни за један од побројаних случајева није казано како ће се ислеђивати, нити су поменути докази, нити пак прописан пут и начин у погледу права и рока за жалбу. Међутим, они су се ислеђивали па и данас ислеђују по полицијској уредби, а пресуде одобравају или уништавају од стране претпостављене власти на основу §§. 15. и 16. полиц. уредбе.

Исто је овако и са иступима који су предвиђени у закону о местима од 16 јула 1866 год. и његовим допунама од 21 априла 1885 године.

У §. 9. овог закона, који је, узгред буди речено, једини који говори о казнама, вели се ово:

— *Ако би који правио куће и зграде ван вароши, која је утврђена регулационим планом, па на опомену полицијске власти не би од тога одустао, или не би подигнуту зграду срушио, полицијска власт казниће имаоца до 30 дана затвора или новчано до 150 динара, и наредиће му да зграду поруши, што ако не учини у остављеном року, сама ће власт о трошку осуђенога рушење извршити.*

— *Од овога се изузимају летње куће за уживање и зграде по баштама и виноградима. У случају спора да ли је место на ком су такве куће подигнуте овим изузетком обухваћено, решава се по службеном исказу општинске власти.*

Пошто изриком није напоменуто да су пресуде, донете по овом законском про-

пису, изрицне, — то је пракса допуштала и допушта право жалбе осуђеним лицима у смислу §§ 15 и 16 полиц. уредбе, као и право претпостављеним властима, да уништава све оне пресуде, које не би одговарале свима законским условима. Такви случајеви, опет, нису ретки. Најчешћи, који се у пракси сусрећу, односе се на *протходну околност*, која, по схватању неких власти, може бити и усмене природе.

Члановима: 21 тач. 11-ом, 22 тач. 13-ом и чл. 24 тач. 25, 26 и 28 закона о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља, стављено је у дужност полицијским и општинским властима, да извршавају и пресуђује све кривице, побројане у овим законским прописима, а чл. 33, истог закона министар унутрашњих дела овлашћен је да може прописати све мере, које овим законом нису предвиђене а показале би се као потребне, као и да може за непосупшност наспрам ових мера одредити казну до 30 дана затвора или до 150 динара у новцу.

На основу овог овлашћења, прописана су *правила о уређењу хлебарница* и *регулисању* продаје.

По тач. 21 оних последњих правила, „Осуђена особа има права жалити се против пресуде среске власти, само окружној полицијској власти, а тако исто и против осуде окружне власти и управе вароши Београда само министру унутрашњих дела. Ово навођење врди и за све жалбе, које би биле најављене против ваквог решења ма које полицијске власти. Жалба се може најавити писмено и усмено преко оне власти, која је осуду изрекла, и то најдаље за 6 дана од кад се саопшти пресуда.“

Изузев ових прописа, који се поглавито тичу жалбе, нигакових других одредаба нема ни у овим правилима ни у самом закону, које би се односиле на поступак око извиђања и пресуђивања кривица казниних по овом закону и правилима на основу њега прописаним. Полицијска уредба и у овим случајевима дошла је у помоћ пракси и својим одредбама о доказима попунила недостатке у закону.

У §. 42. *закона о заштити од сточних заraза у опште и мерама за спречавање тих зараза*, прописана је казна до 2 месеца затвора или до 300 динара у новцу за оне, који би се огрешили о одредбе овог закона, а у §. 46 истог зак. изрично је казано, да ће ову казну изрицати среска *полицијска власт*. Поштo и за овај закон нема никаквог поступка, — то се пракса служила и служи полицијском уредбом.

Правила о слободном клању стоке и продаји меса у варошн Београду и *београдском атару* прописана су на основу законодавне уредбе од 8 априла 1839. год. ВБр. 997. (збор. I стр. 219), законодавног решења од 22 фебруара 1869. год. збор. 22 стр. 14) и закона о паплаћивању таксе за клање свиња и стоке по сланама од 19. априла 1890. (збор. 46. стр. 477.), те према томе имају силу закона за Београд и београдски атар.

У њима су прописи о прегледу и клању стоке, плаћању арендe, даље о месарима, клачима и кријумчарима, па најзад и о казнама (чл. XVI, XVII и XX., али нигде није казано како ће се предвиђене кривице испитивати и пресуђивати, и ко ће пресуде по жалбама расматрати.

По досадашњој пракси, и ове су се кривице извиђале по полицијској уредби, а пресуде суда општине града Београда расматрала је управа града Београда али не по закону о општинама (јер је по чл. 142. овог истог закона министар унутрашњих дела непосредна надзорна власт над општином београдском), већ на основу §§. 15 и 16 полиц. уредбе.

Противно свима побројаним случајевима, а остале, опет по специјалним законима казнине истуне, прописан је једновремено и поступак.

Тако:

По чл. 25. *зак. о лову*, протоколи звaничних органа за надзор лова, потпуну су доказ за кривице које се по овом закону извиђају, а по чл. 31 истог закона, жалбе против пресуда полицијских власти подносе се Министру Народне Привреде у року од 3 дана по саопштењу.

По чл. 11. *закона о унапређењу сточарства, општинске власти узимаће појединце на одговор по полицијској уредби* и казнити новчано од 5—20 динара у корист општинске касе“ а „*жалбе против осуда општинских власти расматра и у последњем степену расправља среска, односно окружна полицијска власт. За рок и поступак жалбе, као и за застарелост кривице, вреде прописи полицијске уредбе.*“

По чл. 136. *зак. о шумама, протоколи шумара, подшумара и чувара шума, потврђени увиђајем општинских суда у погледу доказа равнају се једнако исправама по кривичном поступку, а по чл. 145. истог закона, жалба против пресуда полицијских и општинских власти подносе се вишестепеном суду у року од 3 дана.*

По чл. 6. *закона о уништавању штетних животиња и бубака и о заштићавању корисних животиња*, „општинске власти узимаће појединце на одговор по *полицијској уредби* и казнити од 5—50 динара у корист општинске касе — — —

цијала на истуне по специјалним законима, који се по изричном законском наређењу извиђају по полицијској уредби. То, међутим, не стоји.

Има неколико специјалних законских наређења, али боље рећи на основу законских прописаних правила и наредаба, у којима су поверене извесне кривичне истуне природе, али у исто доба и напоменуте, да се оне имају кланити по томе и томе §-ву кривичног закона. Примера ради да поменемо: *правила за безбедан промет водовода са страдама у Београду, правила о двојакеровима, о руковању, употреби и чувању динамита и других експлозивних материја* итд.

— *Ко водовод квари, казниће се по §. 325. кривичног закона.*

Јасно је, према овоме, да се одлуке Касац Суда не односе на оне истуне, који су се, по закону, иследивали по полицијској уредби, те према томе, намоће нам се, сасвим природно, питање: хоће ли се они и даље иследивати по полицијској уредби? и ако ће, хоће ли нове измене и допуне, којима је обухваћена и надлежност судеса за расматрање одлука полицијских и општинских власти, важити и за њих?

По нашем мишљењу на оба ова питања може се, без устезања, одговорити позитивно и поред познатих одлука Касационог Суда.

Са оних истих разлога, због којих се приликом иследења истуних дела из III части кривичног закона, мора водити рачуна о њиним изменама и допунама у полиц. уредби, са тих истих разлога морају се и ова истуна дела сообраћавати у свему прописима полицијске уредбе, јер је она њихов поступак исто онако, као што је поступак за извиђање истуна из кривичног закона. Између једних и других истуна није, ове њихове измене и допуне, било никакве разлике у погледу извиђања и пресуђења, па је о тога ни може ни сада бити. Не може је бити ни по томе, што се ови истуни морају и даље иследивали по полицијској уредби, и што полицијске власти, према новим наменама и допунама у §. 15 и 16 оне исте уредбе, не би имале законског основа да расматрају одлуке на њима за сновање, пошто је за то надлежан суд према новим допунама. Кад ово не би стојало, то јест, кад би ово расматрање остало и даље код полицијске власти, исшле би да постоје две полицијске уредбе: једна нова само за истуне из III чести кривичног закона, и друга стара по којој би се иследивали истуни предвиђени у специјалним законима. Да је ово апсурд, излишно је, мислимо, и доказивати.

Остаје нам још да прегледамо четврту категорију истуна, то јест оне, за чије извиђање и пресуђење није прописан никакав поступак. У овој оскудици њиховог поступка, управо и лежи сва тешкоћа која стоји на путу брзом и лаком решењу питања о коме је реч.

Је ли грешила пракса кад је и ове истуне, у недостатку специјалног поступка, иследивала по полицијској уредби? Односе ли се нове измене и допуне и на ове истуне, питања су од веома велике практичне вредности.

Одговорити правилно на њих, значи у исто доба и решити све несугласице, које се у пракси сусрећу приликом тумачења нових измена и допуна у полиц. уредби.

Имајући све ово у виду, ми мислимо, да се на прво питање може са позитивношћу одговорити, да пракса није ни у колико грешила кад је истуне, за које не постоје специјални поступци, иследивала по полицијској уредби као поступку за иследивање истуна из кривичног закона. Јер је овакав њен ред био у сагласности са познатим правним принципом, по коме се прописи општих кривичних закона имају применити у свима оним случајевима, за које у специјалним законима нема нарочитих наређења. На поште је полицијска уредба поступак за иследење истуна из кривичног закона, то се она, сасвим природно, имала применити и на све оне истуне, за које није био прописан нарочити поступак, онако исто као што се и кривични поступак примењује за иследење преступа по разним специјалним законима. За преступе о штампи прописан је нарочити поступак на се ипак, у погледу доказа, узима у помоћ кривични поступак.

Полазећи са овог истог гледишта, доћи ћемо лако до правилног одговора и на друго питање.

Изменама и допунама у полицијској уредби од 17 јануара измењен је поступак за извиђање истуна из III части кривичног закона, који је у исто доба служио као поступак и за извиђање истуна по навесним специјалним законима. Приликом измена и допуна изгубљени су из вида ови истуни, што другим речима значи да су и даље остали без специјалног поступка. Поступак по коме су се иследивали до 17 јануара ове год. измењен је, и као такав, више не преди, док нови поступак важи самоза истуне из кривичног закона. Значи, дакле, они би остали без поступка, над не би било моменутог правног принципа који их поново упућује на полицијску уредбу, онако исто као што их је упућивао и пре измена и допуна. А чим ово стоји, стоји и факт да се нове измене и допуне односе и на њих — ове истуне — као год и на истуне из кривичног закона. Другим речима: *они се морају иследивати у пресуству трговца, а жалбе против пресуда и решења слати суду на расматрање у смислу §§. 15 и 16. пол. уредбе.*

Полицијске власти очигледно би се грешиле о закон кад би противно поступале. Како би пр. оне могле одобрити или поништити једну пресуду на основу §§. 15 и 16 полиц. уредбе, кад је за расматрање и пресуда и решења по овоме законском пропису надлежан једино суд? Ми, бар, писмо у ствар да одговоримо на ово питање друкче, а радо ћемо признати да смо у заблуди, ако нас по разлозима убеди о погрешности мишљења које смо изложили.

Д. Ђ. Аџимић

(свршиће се)

ПРСТ КАО ИЗДАЈИЦА

У години 1838. најви је управник једне плантаже чаја у срезу Дулиапатури, у Британској Индији, с пресеченим грлом мртав у својој постељи. Он је без сумње био жртва неког злочина, јер гвоздена скрињa у којој је он држао своје хартије од предности и своју готовину, била је разбијена и њена садржина неодређена. Сумња за ово дело пала је између осталих на једног пређашњег слугу убијеног, на неког Индијанца Хангалија Хармина, за чију кривицу, у осталом, није се имало никаква другог доказа до ли ту околност, што је он још пре неког времена кањен због крађе, коју је извршио свом господару. Тај човек отишао је из среза, те ни пре убистна нити после није га нико виђао у Дулипатурији.

Међу предметима, који су нађени у скрињи, које је убица оставио као безвредносне, налазио се и један календар, на чијим плавим корицама је криминални чиновник, који је водио истрагу, написао две приказте мрље, које су му се учиниле сумњиве. Он је прегледао исте једним увеличавајућим стаклом и утврдио је, да су то отисци прстију и то, како је анализа потврдила, отисци прстију, који су били умочени у човечју крв. Несумњиво је да су они постали онда, кад је убица по извршеном делу пустрао по сандуку.

Један фотографски снимак тог отиска послат је у централни полицијски биро, и већ после четврт сахата била је као сунце јасно доказана кривица Кангали Хармина. Јер као и сваком другом крицу и њему су, кад је због кањен учињеног злочина ушао у тамницу, узети отисци трагова прстију и предати централи на чување. Упоређивањем дотичних картона с послатом фотографијом доказано је, да су ти врхови отисци палца и кажипрста били његови. Он је ухапшен као плантажер убица, оптужен и осуђен, ма да његово дело није ни имало сведока, и ма да се други докази за његову кривицу нису могли набавити.

Нема сумње, да ће се многи, који ово прочита, упитати с чуђењем, како је то могућно, да се на основу тако непоуздапног доказног средства, какво је, као што видјесмо, отисак прста, решава судбина једног човека, јер човечији прсти изгледају тако слични, да би сваки морао мислити да ту нема никакве разлике. Али најстмељнији научним испитањем утврђено је као несумњиво, да нема уопште поуздапнијег знака за распознавање, но што су отисци прстију.

Ако читалац узме да посматра длан своје руке и прсте, опазиће, да су главни делови испартани линијама и брадавама, које се разнолико кривудају и вијугају и на нашим врховима прстију. јагодицама, добијају правилне цртаче облике. Те линије има непорецљиве као и седа старац. О њихову постанку и циљу није нам до сад ништа познато.

Енглези Франсис Галтон и Вилијам Хершел били су први, који су се латили проучавања тих линија, а нарочито њихове разноликости код појединих особа.

Они су се, при том, ограничили првенствено на проучавање оних бразди на трећем чланку прстију, дакле на јагодицама, и Галтон, чије је име на првом месту споменуто с развитком ове особите науке, дошао је доцније, да постави четири

Сл. 1.

Сл. 2.

Сл. 3.

основне форме, које се појављују у небројеним варијантима. Он разликује између лучних линија (сл. 1, 2 и 3), повлаке

Сл. 4.

Сл. 5.

(сл. 4), спужасте линије (сл. 5, 6 и 7) и склопљене форме, као што су оне на по-

Сл. 6.

Сл. 7.

следњем сликама. За ту последњу класу утврдио је он с великим оштроумљем изнесан број типичних подлинија.

Кад би сад разна лица отиснула врхове својих прстију, превучене штампарском бојом или којом другом бојом на парчету беле хартије, на њима би се, при погледу сви ти отисци наизгледак нам врло слични међу собом, али ако само узмемо у помоћ једно увеличавајуће стакло, одмах ћемо видети, да је разноликост ипак врло знатна. Галтон је на основу својих истраживања израчунао, да је вероватност, да се код две разне индивидуе нађе на исте цртеже, равна 1: 64,000,000,000, дакле толико као да је сасвим искључено.

Али практичну вредност за криминалисте, добио је тај резултат истраге тек услед даљег констатовања, да тај цртеж код сваког човека остаје за време целог његовог живота непромењен, дакле да отисак прста једног осамдесетогодишњег старца показује тачно исте карактеристичне знаке, као и отисак снимљен у његовој десетој, петнаестој или тридесетој години живота.

Осакаћивања и потпуна или делимична разоравања коже могу, наравно, изменити слику, али ако процес болести није захватао сувише дубоко, остају ти типични знаци и онда у толикој мери, да се распознају, као што се то види на сл. 8, где је оток, и на сл. 9, где је пресек остављао трагове. Па чак ни смрт, која све уништава, не показује се као разоритељ; јер ми можемо на препарату многих мисирских мумија и дан данас, после толико хиљада година, потпуно јасно видети тек тих линија.

Мисао, да се тим откривањем користи криминалистика у утврђењу и проналажењу злочинаца, била је врло близа. Злочинци у повраћају непрестано се труде, да власти обману о својој личности. Потернице са својим уобичајеним описима ретко кад могу ту што помоћи, осем ако постоје каква маркантна обележја. А ко зна, како је ма у пола пешту човеку лако

Сл. 8.

Сл. 9.

изменити свој изглед, тај ће појмити, да се ни фотографијама, које су сређене по дебелим албумима, не може бог зна колико много учинити.

Француз Алфонс Бертилон био је тај, који је својим генијалним антропометријским системом криминалистици овде пружио сасвим нова спомоћна средства. Ми смо већ неколико пута указивали на његову методу мерења тела, те ћемо овде само неке важније ствари навести. Полазећи са тог факта, да се навесне мере и сразмере на одраслом човечјем телу више не мењају, предложио је Бертилон, да се код сваког кривца, доје пале у руке суду, утврди та мера и да се она прибележи на једној карти, која ће се чувати за случај, да се кривац мора проћаћи. По Бертилоновој методи потребно је да се над притвореним лицем изврши једноставно мерења, да би се апсолутно поуздано утврдио његов опис цифрама. Овде ћемо навести најважнија од тих мерења. То су навести најважнија од тих мерења. То су навести најважнија од тих мерења. То су навести најважнија од тих мерења. То су навести најважнија од тих мерења. То су: дужина и ширина главе, дужина лева; дужина и ширина главе, дужина лева; дужина и ширина главе, дужина лева;

не треба сметати с ума, да таква процедура прво задаје болове, а за тим, да кривац тиме још већма себе одаје. После тога говорено је, да се јагодице мењају услед тежих физичких радова. Међу тим огледима је доказано, да то не стоји.

Која је од ових двеју метода боља и практичнија, то ће се тек дугим искуством осведочити. У сваком случају Бертилон и Галтон стекли су великих заслуга за човечји род у борби против зла.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по

Јозефу ван-Хану)*

(НАСТАВАК)

Поред овога, ми смо још приморани да анализемо све радове, који се баве утицајем економских фактора на криминалитет.

Стављајући се на изложено гледиште, ми смо усвојили класификацију по школама која, бар по нашем мишљењу, показује тачно развијање идеје у питању о злочину и његовим узроцима.

Као што је познато, данас у криминалној науци постоје ове школе:

1. *Школа италијанска*, која органске аномалије сматра као главни узрок злочина, а факторима економским, као и свима другим, придаје споредну важност.

2. *Теорија друштвене средине*, чија је полазна тачка *школа лијонска*. Теорије ове школе исповедене су од великог броја француских криминалиста. Она сматра злочин као продукат социјалне средине, под којом разуме и економске узроке.

3. „*Трећа школа*," која у ствари није ништа друго до једна грана теорије о *друштвеној средини*. Ова школа, која је основана у Италији 1890 г. нема разлога за егзистенцију, као што ћемо то доцније видети.

4. *Школа социјалистичка* која, напојена материјалистичким схватањем историје, сматра економски фактор као једини, или бар најмоћнији узрок злочина.

5. Систем *патолошког објашњења злочина* ставља се на сасвим друго гледиште. Будући делом у сагласности са идејама горе изложених школа, овај систем има велики број привржeника, који у патолошким појавама налазе објашњење свеколиког криминалитета. Као што је природно, овај систем има највише присталица међу лекарима. Он се, у осталом, врло мало занима социјалним, а још мање економским утицајима. Међутим, он ове утицаје ни уколико не искључује као случајне или удаљене узроке злочина у оном смислу, у коме социјални и економски узроци спремају земљиште патолошком стању из кога се рађа злочин.

6. *Школа еклектична*, по којој је злочин последица и фактора бијолошких и фактора социјолошких. Главни шампијон ове школе јесте интернационална унија за кривично право.

7. У противности са свима изложеним школама, јесте *теорија спиритуалистичка*, која подражава принцип *слободне воље*:

8. Једна засебна група — школа — образована је од стране статистичара, чија криминална статистика привлачи пажњу својим односима са статистиком морала, и

9. Најзад, писци који су се занимали нашим питањем, а не припадају ниједној од побројаних школа, наћи ће своје место у засебној, последњој глави.

Ова наша класификација, хитамо да известимо читаоце, нема нарочиту претенсију да буде дефинитивна и искључива, а још мање да повуче чисту, демаркацијону линију између различитих школа.

Пре него што би приступили анализи једног тако огромног и хетерогеног материјала, који смо намерни изложити, сматрамо за дужност да речемо неколико речи о самој ствари која нас интересује.

Питање о утицају економских фактора на криминалитет третирано је на више разних и, један с другим, неизмирљивих начина како са гледишта основног, тако и са гледишта самих система. Литература о овом питању обухвата читаву серију писаца почињући од *Турати-а* и *Голобани-а* који тражаху једини узрок злочину у економским приликама, па до *Гарофала* и *Маросана* који одричу сваки утицај економске природе на злочин.

И, међутим, ова противречна мишљења подједнако претендују да су заснована на посматрању факата. На који начин измирити ову очигледну контрадикацију? Једна конфузија, изгледа нам, изродила се између статистичког и динамичког метода који се, у главноме, употребљују у изучавању акција материјалних фактора.

Један факт, међутим, очигледан је. То је, да се утицај економских фактора на криминалитет појављује једног истог дана а на различити начин, према томе да ли је резултат статистичког или динамичког испитивања.

Анализа криминалне статистике, то ће рећи криминалитета извесне земље, или извесног предела за извесни период времена, јесте у ствари најбољи и неоспорни доказ о односу између криминалитета и економских прилика, али он открива у исто доба у криминалитету очигледне трагове утицаја једне друге природе.

На против, динамичко изучавање криминалитета, то ће рећи упоређење напретка преступа против имаћине са променљивошћу економских прилика, открива егзистенцију једног очигледног паралезнема, готово свагда и увек сталног између две кубуре у којима су изражени ступњи поређења. Велики број криминалиста веровали су да могу из овога закључити, да су фактори економски једни од најважнијих у генези злочина против својине.

Историјски увод

Видели смо већ, да се изучавање криминалне етијологије, у своме теолошком схватању, датира са оснивањем криминалне антрополошке школе. Сваки од њених делова имао је, међутим, своју преисторијску фазу.

Може се, без претеривања рећи, да бијолошка етијологија почиње од *Гала*, који је увелико веровао да може локализовати страсти и радње у мозгу. Историја криминалне социјологије почиње озбиљно тек у XIX-ом веку.

Много и много раније, но што је позитивном продјо у кривично право, и у њега унео модерну науку о праузрочности, већ се истраживао, према статистичким подацима, однос који је постојао између феномена социјалних и криминалитета. Једновремено са овим и питање о економским утицајима није престајало да привлачи пажњу. Литература о овоме губи се у давној прошлости. Сасвим је природно, у осталом, што су се мислиоци њиме у велико занимали. Преглед који ћемо изложити о овој историјској фази наше литературе, неће учинити никакву услугу, па чак ни корист, решењу проблема. То је метефизичко схватање човечије природе, помоћу кога су они претендовали да реше и проблем о криминалној етијологији, као и толике друге проблеме. Контрола помоћу статистике, овог пробног камена истине, у овој епоси била је сасвим непозната. И, притом, у свему овом не беше ничег прецизног ни систематског, нити је било могуће скупити у једну целину све опште идеје. То најчешће беху узгредне, несвесне опсервације, скоро без икакве научне вредности, па ипак у многом погледу занимљиве.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

РАЗБОЈНИШТВО

од Д-р Карла Либлинга.

Под разбојништвом разуме немачки кривични законик — §. 249. „када неко употреби силу противу извеснога лица, или претњу с моменталном опасношћу за живот или тело" па му онда путем тога одузме, противуправно, какву покретну ствар у намери, да је себи присвоји.

У погледу појма и суштине о разбојништву, постоји као год и код појма и суштине о насилноме изнудиоцу, врло велика свађа.

Једни сматрају, да је разбојништво крађа, извршена путем насиља, примењеног противу извеснога лица; други, пак, нарочита врста насиља, извршена путем намере једнога крадљивца, у цељи крађе; трећи сматрају разбојништво као једну врсту квалифицираног злочинства, управљеног противу имања а где посредно долази у питање и слобода извеснога лица, или још прецизније казано, то је деликт, управљен противу сопствености а који садржава у исто време у себи и нападај противу слободе једнога лица. Други пак, ослањајући се на опште право, карактеришу разбојништво као засебну врсту злочинства, са свим различног од крађе, управљеног противу својине и лица.

Но противу свих ових дефиниција, односно појма и суштине о разбојништву може се рећи, да крајњи циљ злочинца односно намере његове нити је управљен противу личне слободе извеснога лица,

нити нак противу туђих права, односно својине или имања; обрнуто пак, оно су само средства, да би се крајњи циљ постигао, а овде је крајњи циљ присвајање туђих покретних ствари путем одузимања, односно отимања.

Према томе, разбојништво ће се морати у опште карактерисати као једна врста нарочитога злочинства, где је злочиначку намера: да противуправно присвоји туђу покретну ствар и путем одузимања.

У колико ће се ова карактеристика моћи одржати, а у колико ће се иста моћи модификовати, видећемо из следећега. Но за сада ћемо се се морати овом ма и непотпуном дефиницијом задовољити.

2. Намера злочинчева.

Суштаственим мерилом карактерним знак разбојништва је, дакле, намера: да се туђа покретна ствар противуправно присвоји. Но овим се не мисли рећи, да је ова намера у исто време и на то управљена, да се над једном овако присвојеном ствари стекне и право својине; јер један овакав злочинац понајбоље зна, како је и на који начин дошао до једне овакве ствари и према томе, разуме се, да не може стећи право својине над истом. Но једно овакво лице има свакојако намеру, да са једном оваком ствари располаже тако, као да је одиста прави сопственик њен.

Полазећи одавде, мора се намера у цели присвајања тако разумети, што неко хоће да отласи извесну туђу покретну ствар, као да је у његовој државини, да има, дакле, што ће у науци о државини означава са animus rem sibi habendi.

С овим је у сагласности оно тврђење, — а које је такође са разних страна оспоравано —, да се извесно лице ни у ком случају не може због разбојништва казнити, ако је истога намера још у почетку управљена била, не на присвајање дотичне ствари већ на уништење, разрушење и т. д. исте.

У осталом су дали циљеви једнога оваког злочинца без икакве важности на квалификацију самога дела; но ако је одузимање ствари следовало једино у намери, да се иста уништи, то се онда ни у ком случају не може казати, да је исту једно овакво лице присвојило, већ једино узело да је уништи, и исто се може казнити једном оваком случају једино због опште тих ствари у стицају с телесном повредом, увредом и т. д. а никако због разбојништва; злочинчева је воља управљена искључиво на уништење а никако на присвајање дотичне ствари, и у оваком једном случају апсолутно нема animus rem sibi habendi.

Наш законодавац није усвојио ово у погледу animus-a lucri faciendi, као што је то случај био са раније законицима, или као што је то делимично узето од стране праксе; мора се свакојако признати, да се највећи број крађа врши у намери, да неко нешто добије, но као што се из мотива[1] види, ово није за сваки конкретни случај подесан моменат и из онога разлога законодавац није усвојио исти као главни карактерни знак, којим се крађа у сваком случају одликује.

Даље захтева законик противуправност присвајања. Овај захтев је скоријег датума. Раније законице у погледу тога апсолутно ништа не говоре. Различити пројекти у погледу прајског кр. зак. не говоре о овоме нигде, већ само кажу, да је одузимање ствари следовало без „знања или одобрења другога“. Тек, предлог законски од 1850. године заменује реч „допуштење“ — које може да следује од сопственика ствари или имаоца исте — с речју, односно појмом „противуправности“.

Отуда је овај појам дошао и у наш данашњи немачки кривични законик. С обзиром на историју оне речи „противуправан“, разуме се под противуправним присвајањем оно присвајање, које следовање без или противу воље онога, коме дотична ствар припада[2].

Намера злочинчева, односно присвајања, добија — казали — своја израза у „одузимању“; т. ј. одузимању на притежала другог; овде је реч, дакле, односно нападаја на туђу детенцију[3] а што је главно, разбојник мора ствар у своје притежање да има, ако хоће ако такав да се сматра.

При овом није потребно, да он исту однесе, већ једино да је иста отргнута из досиошње (слободног, расположаља) повређењем.

Раније распра о томе, шта се под тим разуме, сматра се, да је за данас потпуно расправљена; одузимање једне ствари претпоставља увек телесни додир с истом, но захтева с једне стране нешто више него што прост додир, с друге стране пак мање него што је односење, односно укључење исте.

3. Присиљавање и средства присиљавања.

Даље сматра §. 245. немач. кр. зак. „силу противу извеснога лица“ или „претњу с моменталном опасношћу за живот или тело“ као карактеристични знак corpus-a delicti код разбојништва.

Односно ове квалификоване силе или претње, важи апсолутно све оно што би важило за одношај између §. 255. и §. 254. у односу наспрам §. 253. односно пропудних средстава, нашег кр. зак.

Односно одношаја „претње“ §. 253. с једне стране, у погледу наспрам оне у §. 254 „претња, односно попређивање смрћу, с наљењном или понављом“ — и оне у §. 265 — „претња с моменталном опасношћу за тело или живот“ — с друге стране, може се казати: да „претња“ из §. 253. престаљала т. зв. genus, а оне друге из §. 254 и 255 су т. зв. species, с обзиром на њихову особиту опасност, па према томе иста престаљала и један особити карактарни знак њиховога corpus-a delicti.

Претња изражена у §§. 254 и 255. наспрам оне из §. 253. кр. зак. је квалификована. §. 254. говори о трима са свим специјалним случајевима, који се, с обзиром на тежину припређеног зла, издвајају потпуно од опог окарактерисаног случаја §. 253. односно насилног изнуђења. Сва се ова три случаја казне се робијом до нет година. Овде су три деликта заједно обухваћена, од којих је један-убиство с предумишљајем, најтеже у целоме кр. закону, друга су два, пак, од особите опасности; њима се угрожава неодређени број лица или имања, а што је главно, заштита од истих (случајева) је неома тешка и штета се у напред не да оценити.

Под претњом са смрћу, разуме се будућа смрт, смрт, која се има тек десити; иначе, одмах настаје случај из §.255. — „претња с моментаном опасношћу итд.“ који се много строжије казни — с робијом без икаквог ограничења до најдуже мере[4].

Не може се узети, према мишљењу Берлинског апелационог суда, да би претња с убиством без предумишљаја, дошла под §. 254. Под претњом, пак, у смислу §. 212. кр. зак. с убиством без предумишљаја, разуме се само убиство које би имало одмах да се изврши; но тада би имало одмах да се примени §. 255. — претња с моментаном опасношћу и т. д. —; прети ли се некоме, да ће у будуће бити убијен без предумишљаја, то се онда таква претња има сматрати, да је у рангу претње убиства с предумишљајем.

Претња изражена у §. 255 је у двојаком погледу специјализирана; једном се захтева претња с моментаном опасношћу, т. ј. таква, која се има онога момента остварити а с чиме је свака друга опасност искључена, која се тек у будуће има остварити — па ма се односила и на живот или тело. Даље §. 255. кр. зак. захтева опасност по „тело или живот“ и искључује према томе, путем једнога оваког специјалног захтева, сваку другу опасност, која би се односила на друга правна добра, као нпр. противу части, имања и т. д.[5]

превео **Д-р А. Гв. Живановић.**

(свршиће се)

ПУТНИЧКИ КУФЕР

— Фридрих Пијзаке —

I

Било је мрачно, бурно децембрско вече пред сам Божић. Ваздух је био испуњен снежним наљулицама, које се мешаху с кишом. Небом су јурише тешке облачине, гоњене ветром као стадо курјанов.

У мраку се разлеже пискави еијук локомотиве. Бреи берлински воз долуруше је са хуком и звекетањем на хамбуршку железничку станицу. Као бујица појурили су путници на перон на железничких кола.

---

[1] Мотиви к. §. 230; упореди такође Листа у његовој теорији ст. 415.

[2] Случно опште: Вилнов у своме делу: Разбојништво и насилно изнуђење, потпомагање и затајавање“, 1875. год. в. Хелингер у своју систему, III стр. 427.

[3] Упореди: Бурда у наведеном делу о разбојништву и насилном изнуђењу. § 249. кр. зак. Вилнова у горе означеном делу стр. 13 и 16, Хелингера, стр. 528, Листа у његовој теорији стр. 418.

[4] Код Немаца је почетак робије 15. година. *Прекодилац.*

[5] Тако исто Бурда у своме горе означеном делу стр. 25, Вилнов, стр. 25.

Ту је путнике жудно очекивала једна гомила прилика, које су се мрзнуле. То беху они јадници, који су остали без рада и који су путницима нудили за мале паре своје услуге. Већина путника прошла је покрај њих, и не гледајући их. Неки од њих су кроза зубе грдили докле су други трчали за путницима, који су једва вукли своје куфере, у нади зар да ће се ко предомислити и понудити их, да им помогну.

Један од тих био је бравар Петерс.

То је било први пут, али беда и очајање нагонили су га на крајности.

Бити без рада! Читав роман садрже те речи, читаву панораму беде, јада, суза и муке! Петерс је преживљавао тај роман већ од девет недеља; са својом младом женом и два детета скапавао је од глади, и ма да је сваки дан, од ране зоре до мрклог мрака, јурио тамо амо, нигде ништа није могао наћи. Кад и кад, у прилици, зарадио би по који грош. У почетку ишло је још како тако; био је уштедео неколико талира, а и жена му је зарађивала шијући. Али већ пет недеља лежала је она болна. Од тада беху беда и невоља ушли у кућу, те је све веће и веће очајање обузимало младог човека, који је једва могао да набави оно што је најпотребније. Какав ли ће Божић провести с децом!

Неколико дана радио је на клизалишту, чистећи снег. Али време попусти, те преста клизање, а са њим и рад. Већ недељу дана посећивао је он редовно железничке станице, у нади, да ношењем путничког пртљага заради који грош. Али и ту није бог зна колике вајде имао. По неколико возова прођу, а да јадник не заради ни једну пару.

Мрзнући се и зебући стајао је он пред станицом и очекивао брзи берлински воз. Ако не дође ништа, отићи ће кући празних џепова као што је и дошао.

И брзи воз стиже, али никакве вајде. Покрај њега прођоше редом сви путници, и нико га не понуди, да што понесе. Последњи је ишао један елегантно обучен господин, носећи у руци један елегантан куфер.

Петерс стаде преда њ. и поче га молити!

— Дајте ми да вам понесем тај куфер. Не тражим много!

— Није потребно; сам ћу! рече непознати.

— Молим вас, господине. Немам рада... Моја породица...

Непознати као да се нешто премишљао. Он застаде и посматраше радника пред собом. Баш покрај њих био је фењер, те су један другог на његовој светлости могли видети.

Је ли вам познат Хамбург? упита непознати.

— Родио сам се у њему! рече Петерс испуњен надом.

— Добро.... онда ћете ме моћи одвести у згодан хотел. Хајдете.

Петерс пође да узме куфер.

Непознати трже куфер и рече сурово:

— Куфер ћу понети ја.... Ноћ је а не познајем вас.... Ви ћете ми само казивати пут.

— Нисте изабрали ни један хотел? упита радник.

— Нисам. Мени је ова варош потпуно непозната. Ви ћете ваљда знати, у који би хтотел могао отсести. Нисам рад у какав сувише скуп. Волео бих, да одседнем у који хотел у близини пристаништа, где долазе и одседају капетани страних бродова и једрилица. Ја тражим, знате, једног млађег брата, који је пре неколико дана ишчезао. Држимо да је овде и да је рад да којим бродом пребегне у Америку или у Аустралију. Он истина нема никаквих хартија, али има капетана, који нису тако скрупулозни и који ће за добар новац... разумете ме већ?

— Разумем, рече вођ. Има их и таквих.

— Мислите ли, да не би било тешко у пристаништу наћи прилику?

— Дакако, рече Петерс и исприча му неколико случајева бегства, што је непознати пажљиво саслушао.

Тако у разговору дођоше они до житарског трга, где је ветар снажно дувао. Наједанпут подухну јак вихор и обасу непознатог снежним прахом по лицу. Он испусти куфер и оберучке поче трљати очи.

То није трајало дуго, свега неких 20 секунада. Али и то кратко време било је довољно, па да у Петерсовој души муњевитом брзином сазре један наклеп план. У њему се очас пробуди очајање и огорчење. Кроз главу прође мисао како би му у тај мах била потребна мала сума, да би се ослободио тешке беде. Времена за премишљање није било. Журно зграби он куфер непознатог човека и у неколико скокова изгуби се у једној побочној уличици.

Дивљим гласом дерао се за њим покрадени странац; али не познавајући места, за трен ока изгубио је из очију бегунца. Кад се свет скупио, да му помогне било је већ доцкан.

Чим је лопов видео, да је у сигурности, почео је ићи лакшим кораком. Био је збуњен а већ се почео кајати. Никад он још није ништа туђе узео; свакад је поштено заслуживао своју кору хлеба. Сад је одједном био прекорачио границе поштења. Ни сам није могао појмити како је то било. Све му се чинило као какав сан. Неком чаробном моћи било га је повукло искушење; очи су му се сијале, а мозак му је просто горео. На то дело није га навела ни грамжљивост за новцем нити лоповски нагон — не, то се десило услед неког тренутног очајања, које би он био савладао, да је имао само који минут времена за размишљање.

Премишљао је о томе, како би било да се тргне и врати том човеку његову својину. Али његови код куће патили су се. Пркос и гнев беху се удружили с невољом и распирали су му душу. Није намеравао ништа друго до ли да један део садржине из куфера, у коме се надао да нађе одело и рубље, заложи у ком заводу — наравно под туђим именом. Заложницу са овим осталим добиће сопственик. Тиме би био оштећен само с неколико марака — а то не би била бог зна каква несрећа.

Опрезно приближи се он свом бедном стану. Мислио је да ником не показује украђене предмете, па чак ни жени и деци. Његова кукавна жена пала би у очајање и при самој помисли на такву помоћ.

Мирна и пуста је улица, у којој је он становао. Полако ушуња се он кроз капију велике зграде и кроз двориште у кућицу, која је била позади. У малој кујни спусти он куфер, за тим прислушну на собним вратима, да ли му жена спава. Све је било мирно! Потребна оруђа била су му при руци. Као стручњаку није му било ни мало тешко, да отвори обичан ручни куфер.

Дрхтавом руком расклопи га. И одиста, куфер је био пун одела и рубља. При светлости једне лојане свеће разгледао је он брижљиво парче по парче, и брижљиво спуштао крај себе на под. Гле — шта је сад било то? Одједанпут је извукао једну несразмерно тешку кесу, коју је спустио покрај других ствари и која је одавала необичан звук... Да ли то није био новац?

Механички је одреши. — Као да га је неко ножем ударио посред срца. Кеса је била пуна новаца, све самих златника. Толико новаца није видео он никад још у своме животу.

Дрхтећи извуче он за тим један новчаник. У њему су биле све саме банке. У куферу је, дакле, било читаво једно имање!

Није могао одупрети се искушењу, да новац не броји. То му је мало потеже ишло од руке, јер је био и сувише узбуђен. Ту је било ни више ни мање но четрдесет и две хиљаде марака у банкама и шеснаест хиљада марака у злату.

Још једном пружи ђаво своје канџе, да га понесе. Кад би то задржао, био би труло богат човек. Нико није знао, да је он тај новац украо. Он би побегао у Америку, а његова породица би дошла за њим. Многи су тако што учинили пре њега.

Али та мисао занимала га је само неколико тренутака. Петерс је био пуки спромах, али за крађу није имао талента. У својој тешкој невољи можда би присвојио коју цркавицу, али никад тако велику суму. Гледајући такво велико богатство, видео је какво је огромно дело учинио. Ужасно? Он је морао бити већ и сувише велики лопов, кад је могао украсти толику суму! Кад би сад нешто ухватили тај новац код њега! Отишао би на неколико година робије, његова породица би сасвим пропала.

Уплашено је зверао око себе. У крупним капљама цурио му је зној с чела. Не, ни једног пакета од тог новца неће он узети. Механички све стрпа он опет у куфер, затвори га и метну на његово место.

На пољу изби један сахат по поноћи. Сад би било доцкан, али чим сване он ће куфер вратити сопственику. Вероватно, да је овај отишао у хотел, који му је он препоручио. Тако ће га, мислио је, наћи и замолити га за опроштај. Радујући се што је дошао до свог куфера, он ће га можда наградити.

Страхујући, да му ко куфер не украде, целе ноћи не склопи ока. Чим је пак свапуло, узе он куфер и упути се с њим

хотелу. Жена и деца су га до душе ушутали, откуд му тај кућер, али он им је одговорио, да га је синоћ добио на одрзаку, и да га сад мора вратити, пошто је сопственик пре поћи ће путује. За тим одјури у варош.

II

Пред вратима гостионице код „Галеба" стојао је портир, ревносно се разговарајући с једним полицијским чиновником.

Петерс је опазио униформу чим се иза угла појавио. Од ужаса му почеше чисто клецати колена. Дакле оне је већ пријављено; његово бијање је дошло доцкан. Шта да се ради сад? У првом ужасу хтео је да се врати — али шта му је то помагало?

Он виде, како се полицајац опрости. Петерс већ застаде у очекивању, да ће бити задржан и ухапшен.

Али полицијски чиновник није се ни окретао на њега; брзим кораком прођурио је мимо њ.

Петерс чисто одахну. Портир је још стајао на вратима. Он заставе код њега и загушљивим гласом обавештавао се, да ли није синоћ ту одсео један господин, један дугачак човек у црном оделу.

Портир га површно погледа, намршти обрве и рече:

— Не.

— Дошао је берлинским брзим возом.

Не, драги мој — у то позно доба није нико дошао. А што то питате?

— Морам... морам да му предам један кућер.

— Е, за то се морате обратити коме другом. Код нас није. Је ли рекао да ће одсести код „Галеба"?

— Јесте.

Портир слеже раменима и окрену се. Петерс је стајао збуњено с кућером пред вратима. Куда сад да иде? Можда портир није био обавештен; можда ће бити, боље да сам уђе и да упита келнера. Хтео је да пречака да се удаље портир, да се онај не би нашао увређен. Али портир није одлазио. Наједанпут нађе један стари господин у спаваћој хаљини и упита гласно портира, шта је хтео онај полицајац.

— То је због оне велике провале, о којој је јуче било у новинама. Мисли се, да је провалник дошао у Хамбург, да покупи с којим бродом пребегне у Хамбург, те с тога се полиција распитује по гостионицама у пристаништу. Морао сам да тачно опишем оне странце, који су синоћ пристали.

— Дакле још нису ухватили тог лопова?

— Изгледа да нису.

— Петерс, који је запео ослушкивао тај разговор, упита:

— Шта је то било?

— Зар нисте читали у новинама? рече портир. У Берлину су лопови провалили једну велику зеленчарску радњу, и обрали касу, пошто су тешко ранили ноћног чувара. Лопови су одвели лепу суму, мислим око шездесет хиљада марака.

— Можете ли ми дати те новине?

— Што да не, рече портир смешећи се, оде у своју собу и донесе му једне велике новине. — Ево, овде је то описано.

Петерс прелете означено место. Чудновата сумња пробуди се у њему. Онај странац с кућером дошао је из Берлина и оно тајанствено обавештавало о бродолома, којима се иде у Америку. Па онда — тај толика новац? Откуд му тај новац? Сума се од прилике подударала.

(свршиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Превод Љ. В. сврљиног правника

(наставак) 10

Џелати

„Већ над год ван се чека, да сто доживљује последњи степен људског пада, — ви се сигурно варате. Нема такве степена, испод ког би се ноћно човек и спи. Непознато је та бездна људског пада." *Из дневника.*

Толстих

— Здраво паметњице!

— Здраво чико!

— Коме ти чико, будаље једна, а за твога сахалинска крстио! — весело се шали у прозазу стари сахалински џелат Толстих.

— А од куд си ти њега крстио?

— Шибао сам ја њеног сажитеља ваше високоблагородије.

— Ти си много шибао?

Смеши се.

— Та ето вам, све што около видите народа, све је то прошло кроз моје руке.

Толстих је испод шесет година. Но по изгледу једва да би му се дало четрдесет. Човек виђен, са густим брковима, и брадом увек брижљиво набријаном. Живи — за Сахалин, газдински. Одевен кицошки, у кануту, чизмама, чак са ножном капом, то је већ врхунац сахалинског шика. Увек славно расположен, шали се и баска.

Толстих је Сибирјак што се види и по његовом мало чудноватом презимену. На питање зашто је доспео на робију, одговара:

— За жену!

Отсекарио јој сикиром главу.

— Зашто си је тако?

— Свитала, ваше благородије.

Запавши на Сахалин, тај се сибирски Отело „није изгубио." Одмах се умео наћи: суров по природи, снажан, хитар он је отишао у џелате.

Човек који је рођен да буде вешатк. Човек који од свега створи вештину. Дајте му какав хоћете инструменат, он ће на сваком постати виртуоз. Сами надзорници казамата туже се.

— Код доброг џелата никад не можеш дознати: да ли у истини он баје ужасно, или тек привидно. Удар, изгледа, да је ужасан....

— Чисто срце човеку обамре над узмане камџијом....

— А камџија пада меко и без болова. Умеју они подлаци то да изведу. Не улози их!

Толстих се научио руковати камџијом до савршенства. И врло је он казамат! Плате, — после сто камџија човек устане, као да није ништа ни било. Не плате — држи се!

Човек хитар и умешан, умео је да изводи своја дела „чисто" и власт га није могла ухватити и робијашница га се бојала

Бојала се, — но у та сурова времена џелата, с којим се могла погодити, сматрала је за себе погодним.

— Знао је колико од кога да узме! — објашњавају мени стари робијаши на питање: како је робијашница трпела такавог пљачкаша?

— Мене робија, да не срдим Бога, пала је лако! — каже Толстих.

Одробивши, Толстих је нашао на насељење с повцима и предао се трговини. Он ћари спуњајући и препродајући разну стареж.

Њега се нико не либи, — на против с њим раде врло радо.

— Окретан веома, човек!

Када сам се ја упознао са Толстихом, он је пређивљавао тешка времена, показао се непокоран некоме, и њега предали на месец „на рад" постављши га за разносача у казамату.

По цео дан тргни. Рад ми пропаде, када би се ви ваше високоблагородије заузели! — моли Толстих.

— За што мене на рад. Тешко је.

— У џелатима, значи, лакше је било?

— У џелатима, на сваки начин. Било је прихода.

— Шта, хтело би ти се опет у џелате?

— Зашто? Ја и тргујући имам хлеба. Џелат — посао робијашки. А ја сам сада — насељеник. Тако шибам по неки пут, добре воље, за плату.

— „Како добре воље?"

Џелата прошле године при казамату није било. Нико није хтео. А осуда се понакупило — требало их је испунити. И, и шибао сам педесет људи, за три рубље.

— А је ли истина, Толстих, што кажу за тебе, да си се најмио за 15 рубаља, да на смрт ишибаш Шпиглина?

Само се смешка.

— Сахалин, ваше високоблагородије!

Медведјев

Џелат корсаковског казамата Медведјев, може бити је најодвратније и најнесрећније биће на Сахалину.

Цео је његов живот — непрекидни страх.

Проласећи поред казамата, ви ће те видети на вратима приземљастог и нескладног осуђеника. Руке као грабуље. Велике и одвојене од главе уши шгрче, као лопух. Мали и црвен нос. Лице — једном речи њушка слепог миша.

Од врата, не одлази ни на корак. То Медведјев „свита." Он за сво време стоји на очи стражарима, и никоште не одлази на страну.

Као да је закован!

Медведјев је и џелат постао „из страха“.

Године 1893 осуђен је за убиство газде, једне путничке механе, код кога је служио као радник. Убиство ради пљачке. Газда му је, био, по речима Медведјева, дужан и није хтео да плати.

— За подозрење у убиству! — како он вели.

И тај човек, који се примио да буде џелат, који је вешао, — упорно одриче да је убио газду.

— Није мој грех, и то је све.

После тога када смо се ми упознали боље, Медведјев ми је објаснио, зашто он тако упорно одриче своју кривицу.

— Ни сам признао при суђењу.

— Па?

— Па, и осудили ме. А сад да кажем што, — то могу још казну повећати. Не иде, да ја сада говорим.

Џелат је постао из страха према робијашници:

— Слушао сам, да у казаматима људе под земљу бацају. Бојао сам се ужасно. Због тога сам и у џелате отишао, мислио сам остаћиће ме у Русији при казамату.

У казамату, где је био и Медведјев, требали су да буду кажњени два кавкасца — разбојника. Џелата није имало, Медведјев се јавио.

О тој казни Медведјев казује са тупим и спокојним лицем, равнодушно, и до сада жали што није добио све по обичају.

— Кошуљу првену требало је да добијем. Но нису успели да је сашију — тако сам остао без кошуље. Једино горњу хаљину што су ми нову дали.

— Пред казном, јеси ли пио вотке?

— Не, зашто. Бојао сам се да се не опијем. Био сам трезан.

— И ништа? — Није ти страх било?

— Ништа. Једино кад се закопрцао први страх ме подузео. Чисто ми душу притисло.

И Медведјев показа тамо негде према слезени.

— Но ако би овде требало вешати?

— Што, нареде ли — обесићу.

Нада се Медведјева није испунила; нису га оставили као џелата при казамату, већ послали на Сахалин.

— Но па добро. Тамо си отишао у џелате, што си се бојао да ће на робији под земљу да баце. А овде зашто си остао џелат? Видео си да под земљу не мећу, и да су то све бајке.

— А овде већ ми није могуће. Мене је више немогуће ићи у осуђеничко одељење: био џелат — одмах пришију (убију). Мени је сада немогуће престати бити џелат.

И он остаје џелат, из страха.

Медведјев живи у ужасној беди: ничега нема. Ничега сем кобиле и камџије, — заводских ствари датих му на чување.

Он из страха не узима чак ни мито.

Када долази нов одред, међу осуђеницима свагда се врши прилагање „за џелата,“ — за оне који су дошли на Сахалин са казном суда на извесан број камџија или шиба. Ни један осуђеник никада неће отказати последњу копјејку, када се купи прилог „за џелата“. То је редован приход џелата.

Но Медведјев и од тога се отказује:

— Не иде. Узмеш новац и полако шибаш, — из џелата ће да најуре. А узмеш новац и оштро шибаш, — робијашница ће да убије.

И да он не прима, једногласно потврђују сви робијаши.

— Ма шта ти њему, он — бије!

Бије он, заиста, грозно.

— Псина, само надзорнику пиљи у очи. И само треба да му се намигне, душу је готов да убије. Зар он што осећа.

А „осећа“ Медведјев по свој прилици много, када види поваљеног осуђеника пред собом. Тај страшљивац постаје за једну минуту сила. Све он тада свети и вечито понижење, и вечити животињски страх, и сиротињу своју. Свега се он сећа у моменту кад пред њим лежи човек, кога се он боји. Тада се нарачунава за цео свој паски живот.

И што се раздражава, тим се више боји, што се више боји тим се више раздражава.

Од страха Медведјев се чак не користи неким удобностима, које припадају џелату.

Џелату припада засебна соба. Медведјев не живи у њој.

Ноћу разбију врата и пришију.

Он се прибија код хлебара. Њих не бију, јер од њих зависи колико се да уштедети на хлебу, зато они немају шта да мрзе на џелата, и Медведјев се тамо осећа заштићен. Хлебари га презиру, сматрају га као псето. Када се који од њих напије он се руга над њиме, натерује га на пример, да спава под клупом.

— Иначе ћу најурити.

Е овај се завлачи под клупу као псето.

Ноћу се боји и на тренут изаћи!

Медведјев са ужасом помишља на онај тренутак, коме се сваки робијаш радује: на тренутак изласка с робије.

— Хтео сам нешто да вас молим, ваше високоблагородије! — понизно и плашљиво обрати се он једаред мени, а у гласу се осећало толико молбе:

— Молите надзорника, када ми рок изађе, да ме задржи као џелата. Како ћу ја на насељење изаћи? Убиће ме, непремено убиће!

И он чак поче да плаче, — тај човек чији је сан, остати целога живота џелатом, за кога је ужас изаћи у слободу.

Он паде пред ноге.

— Молите!

И хтеде да љуби руке.

Комљев

Према прозорима канцеларије александровског казамата шуња се мален, суморан човек са упалим грудима. И шуња се некако необично. Гладни пси које често бију, врзају се тако око прозора кухињских. Не спушта ока са прозора кухињских а боји се проћи близу: јер могу посути врелом водом.

То је — Комљев најстарији сахалински џелат. Сада у оставци.

Он је начуо да ће у александровском казамату вешати скитницу Туманова, који је пуцао на чиновника, и дошао је с насеља, где живи као просјак.

— Без мене нема ко обесити.

Он је обесио 13 људи на Сахалину. Специјалист у послу, а нада се да заради три рубље.

Очекујући казну, он се најмио код једне робијашке, која живи са неким насељеником, да јој чува децу.

Такав је сахалински живот.

Комљев је дошао да проњушка: „не чује ли се,“ — и врза се супрот прозора канцеларијских, јер су у канцеларији надзорници.

Комљева мрзи цео казамат. Где било да га срету, њега бију сви. Бију као псето, док не падне обамро у ендек какав. Освести ће се — и устаће.

Жилав старац необично. Педесет му година, и груди упале и тело све испребијано, и од силних батина кашље понегда крвљу, а руке има необично спажне.

„Комљев“ — то је његов џелатски псевдоним.

Када бију прућем тањим крајем, то се зове: ударати лозом.

— Када бију дебљим крајем, — то је:

— Ударати комљем.

Отуда и назив „Комљев.“

Комљев — из Костроме родом, духовног чина, учио се у семинарији, и веома воле текстове, нарочито из Старога Завета.

Био је осуђен за разбојништво са оружјем у руци на дану, 20 год. робије. Године 1877 он је побегао са Сахалина, на најужем месту татарског канала, пошто је скоро дошао до копна, ухватио га је гиљак, добио је 96 камџија, и 20 година додатка к пређашњој осуди. У та сурова времена, џелати су имали много посла, и џелату сахалинском, такође чувеном Терском, затреба помоћник. У казамату баце коцку: ко да иде у џелате. И коцка падне на Комљева.

Но Комљев је непрестано сањао о слободи, и 1889 године опет побегне, — ухватили су га на Сахалину, додаду му још 15 година робије.

— И тако чистих 55 година робије — с неким особитим достојанством говори Комљев.

И осудили на 45 камџија.

Камџије је ударао „ученику“ Терски.

— Ну, лези, ђаче, да ти покажем како се бије.

И „показао.“

Године 1897 говорио ми је Комљев:

— Још трунем.

И разголитио се. Тело — као да је спржено усијаним гвожђем. Страшно је било погледати. Местима као бела платна, а местима место коже — танка црвена скрама;

— Притиснеш и пури!

Скрама прсне и покуља нека сукрвица. Тако се ругао џелат џелату.

Но наскоро, улове Терског да је узео мито од једног осуђеника, и да га је ишибао веома лако.

Терскога осуде на 200 прута и даду га Комљеву, да му их он удари.

— Ти си мене учио шта се даде урадити камџијам, а ја ћу теби показати, шта се може учинити пруђем.

Терски још труне. То што је он урадио с Комљеном, — шала је на спрам оног шта је Комљев учинио с њим.

По Мојсијеву закону: око за око и зуб за зуб! — вели Комљев причајући то.

— Ја умем да бијем: научили су ме на мојој кожи.

Бегунац робијаш Губар, који је био осуђен на камџије за људоједство, после 45 комљевских камџија, однет је у болницу, и кроз три дана не долазећи к себи умро је. И Комљев је то извршио, узевши мито од робијашнице, која је мрзела Губара.

Доктори, који су присуствовали при казнама, које врши Комљев, говоре да је то нешто невероватно страшно.

То није проста злоба Медведјева. То је рафинирано мучење. Комљев слади своју моћ. Чак је и нарочити костим себи измислио: црвену кошуљу, црни прслук и некакву црну високу шапку. И подвикнув.

— Држи се!

Развлачи и чека, чисто уживајући, у грчевитом дрхтању мишића у жртве.

Доктори су морали окретати се и викати:

— Брже! Брже!

Да би прекратили то мучење.

— А зар они мене мало бију? Душу су ми извадили каже Комљев, када га питају, зашто се „расрђује,“ прилазећи, положеном по кобили, човеку.

Нечим заиста страшним веје од тога човека, који срачунава на прсте, „колико их је свега било.“

— Прво један у војеводској..... после још два у војеводској.... двојицу у александровској... па још два у војеводској... па још један... па још три... па један... и на послетку један... Свега сам обесно тринаест људи.

И било је мучно, кад ми је причао потанко како је то вршио; причао је монотоно, као да чита за упокој, не вели ни „осуђени“ ни „злочинац,“ већ сниженим гласом:

— „Он.“

— Први је био Кучерјавски. За то што је ранио надзорника Шишкова, њега су казнили у војводској тамници на дворишту. Извели на двориште 100 људи, и дотерали из александровског казамата још 25 да гледају. Први пут обузима човека страх, чисто се тресу руке. Попио сам две чаше вотке... Страшно и помало жалостивно када се копрца и кочи... Но страшније од свега је, када га још изводе, а напред свештеник у црној одежди, — тада страх човека обузима.

— Ноћу је бивало необично страшно, излазиш, а све ти се „он“ привиђа.

После прве казне Комљев је ино силно.

— Страшно било.

Но после друге привикао је толико, да не пије ни до казне, ни после казне.

Моле једино то: „ако може без мучења.“ Бледе сви. Дрхте тихо. За плеће га држиш, када стоји на даску, а кроз кошуљу осећаш како му је тело хладно. Махнеш руком, помоћници извуку даску.

— И ти си опет сад дошао да то исто радиш?

— Треба јести.

„Како страшан и одвратан човек“ рећи ће те ви. А ја знам жену чију је он љубав имао.

И та жена имала је мужа, који ју је избио, и узео јој 2 копјејке, које јој је поклонио Комљев. Мене је интересовало, шта ће рећи он ако му кажем ову вест.

А, знаш ли, телесне ће казне ускоро да укину.

— Дај Боже... Да нестане тога! — рече Комљев и прекрсти се.

Голински

Када је 1897 године, у александровском казамату, где је прикупљено „срце“ робијашнице, све што је у њој најстрашније и најгнусније, остало празно место џелата, ни један од осуђеника није хтео да буде џелат. То је било први пут од како постоји робијашница. Чак није било могуће кога присилити, и без икаква успеха су држали у ћелијама оне, на које је пао избор.

Но робијашница, не може бити без џелата.

И „цела команда“ изабере Голинскога за тај посао.

— Није ми се ишло, али „команда“ наређује — нема се куд! — објашњава Голински.

— Зашто сте ви њега изабрали? — питам робијаше.

— Красан човек. Добар предобар.

Голинскоме је 47 година. Но по изгледу нема му више од тридесет и пет. За чудо младолико, простодушно и глупаво лице. Го ко соко, трчи у траљама, и по изгледу нико не би рекао да је то џелат.

— Голински, колико си ти сам добио камџија?

— Сто.

— Шиба?

— Три хиљаде.

И доброћудно се клиби.

То је веома добар човек, по пргав, натрен страшно, и када се наљути, зао невероватно.

Као и Комљев, он је из духовног реда, учио се у камено-подољској семинарији, и био је дан под полициски надзор за нехотично убиство друга у свађи.

— Грозно сам се расрдио, треснуо сам га лењиром по глави — а он Богу душу.

За тим је четири године служио војну службу, и уплео се у заверу: неторица војника, договорили се да убију наредника — „зао био.“ Голински је знао за то, није проказао, и осудили су га на тринајест и по година робије.

Но путем милости, њему је остало много мање да издржи робије: он је изашао на насељење, добио право сеоско, данас сутра добио би дозволу да се исели са Сахалина у отаџбину, но:

— Глад не могах издржати. Гладовање се и почело, од изласка на насељење. Погађао сам се као раденик — но шта се да на Сахалину зарадити. Тако сам и живео: овде дан, онде ноћ.

То се гладовање и завршило тиме, што је он удвоје, с тако исто гладним насељеником убио имућног насељеника — кавкасца.

Ја сам га убио. Био сам ослабио као сенка. Узмахнуо сам сикиром, ударио, па сам заједно са сикиром пао на њега. И устати нисам могао. Дигли су ме.

За то убиство Голински је добио сто камџија и вечиту робију. Овог пута било му је тешко на робији.

Голинскога су опали, како је он потказао припреме за неко намеравано бегство. И њега су тако истукли да га и дан дани ноге боле.“

Но и то није озлоједило Голинскога.

— Зашто, да се ја на све једим?

А оне што су опадали, те увек својски млатим, и од сада ћу!

Кажу да он те клеветнике бије смртним бојем, сваком приликом, а остале жали.

— За то што сам својом кожом познао и шибу, и камџије и глад, — све.

— За ту његову сажаљивост изабрали су га... за џелата.

Седим једном код куће, тек појави се Голински.

Лице узнемирено:

— Ваше високоблагородије, изволите сутра у казамат доћи, али на сваки начин.

— Зашто?

— Говоре, да ће бити батина. А кад сте ви ту, неће терати да се јако бије.

При погледу на тога „џелата,“ који се стара са преплашеним лицем да не нареде да се јако бије, — тешко се било уздржати од смеха.

— А чудан си ти човек, Голински!

— Са свим тако, чудан сам ја у свом животу, ваше високоблагородије!

И доброћудно се сам над собом смеје.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 4

Јурила сам из собе у собу, али ни у једној не беше ни стрине ни кога другог.

Остала је још само спаваћа соба моје стрине.

Навикнута од првога дана, да у ову собу не улазим без претходног куцања, ја то инстиктивно учиних и сада, али никаквог одговора не беше.

Кад сам пробала да отворим, видела сам да је затворено.

Из собе се не одазиваше нико, нити сам у опште могла чути какав шум унутра,

и ја изведох закључак, да је стрина отишла од куће, а послуга употребила ту прилику, да тумарне у комшилук.

Осећала сам тада, пред самом собом мало стида, што сам овако била у заблуди, и била сам задовољна што нико није био сведок овог мога испада, па како сам била заморена, ја седох да се одморим.

Одмарајући се, тако, ја се зарицах самој себи, да више не ћу никад правити овакве будалаштине, докле год не стекнем уверење, да је моја сумња оправдана.

Док сам се ја још овако забављала овим мислима, а врата се од собе отворише и прво Пера, па за тим и стрина, изађоше из исте.

„Изволте, госпођо", рече ми Пера. „Ви сте мало пре хтели унутра, али како смо ми били у току бројања новца, нисмо вас могли одмах пустити."

„Изволте, дакле, ако сте вољни да видите суму, којом ваш стриц располаже."

Док је он ово говорио, стрина ме је презриво гледала, а око усана јој играо један сатански осмејак. Тај осмејак казивао је, да у њој бесни вулкан, и само треба да плане.

Ја сам била изненађена њиховом појавом у опште, а још више ме бунила ова њихова присебност и висина, са које су обоје погледали на мене, и не могох се маћи с места.

Врло лако, мишљах ја, да су се одиста бавили овим послом у соби, јер је ту и стајала каса стричева, па сам још више осећала величину погрешке, коју сам учинила.

Кад ја овако збуњена не пођох с места, Пера ме дохвати за руку, и онако дивљачки повуче и угура у собу.

На столу беху, збиља, читави снопови банака, а један табак хартије показиваше разне белешке.

Ето, госпођо, то су новци, којима располаже кућа нашега стрица, ако сте то желели знати, и ако вас је то вратило из посете.

Ја сам била без речи и таман се прибрах да искрено замолим за опроштај, кад ми поглед паде на Перину машну, која лежаше на патосу, а одмах до ње стринин мидер, без кога она никада није била.

Ово за мене беше јасно. Новац је био форма, која је требала да сакрије истину, коју су машна и мидер онако демонстративно одавали.

Мене заболе душа. Дотле увек пажљива и са дубоком понизношћу према стрини, ја сада поманитах, и заборавих на све обзире.

— Није потребно, рекох ја, никакво обавештење господине, јер она ваша машна, која треба да вам је о врату, и онај мидер, који треба да је на стрини, а обоје су, међутим, на патосу, казују све, све.

Пфуј, покварености, пфуј гадости!!

На ове моје речи стрина цикну као гуја, и полете право мени, мислећи, ваљда, да ћу се ја склонити или молити за опроштај, али ја не учиних ни једно ни друго.

Ја сам у томе тренутку тако мало разбирала за наш родбински одношај, за положај мој у кући, за све оно што после овога може доћи; ја сам осећала само увреду и понижење, и била расположена да то казним, да се осветим.

Кад је она пришла мени, још више наљућена мојим држањем, и замануla руком да ме удари, ја сам је за тили часак дочепала за косу и бацила на патос.

Један њен очајни присак тргао је Перу из укочености, у којој се налазио за све време овога догађаја, који се између мене и стрине одигрвао, и он ме тако силно, тако дивљачки удари по лицу, да сам пала у несвест.

Шта је даље било, ја не знам.

Кад сам после неколико сати дошла к себи, ја сам видела да сам у кревету своје собе.

Крај мене сеђаше наша стара служавка.

Баш је вадила из воде хладан пешкир, којим ми је облагала скоро модро и подбуло лице.

„Ej чедо моје, шапуташе она. „Ти си несретна врло несретна, али си ипак данас погрешила. Зашто ниси господарила собом, па да се избегне овај скандал, јер шта ћеш радити ти, шта ће она, кад дође стриц па се ово чује.

За сада, истина, нико ништа не зна, али ако то кажеш ти или она, шта ће бити са вама, шта са оним човеком?"

Мени се поновљао догађај у свима појединостима његовим.....

Ја сам видела, да је место милоште дошао шамар, од кога ми и сада бриди лице, и скоро бејах решена на све.

Нека пропадне све, мишљах ја, јер нашто ће ми овакав живот.

Док сам се ја овако са одвратношћу сећала свега из овога догађаја и све више опредељавала, да још те вечери кажем стрицу све, па што буде нек буде, кад у моју собу ступи познаница моје тетке и моја.

Још с врата она стаде прекорно да ми говори о погрешци, коју сам учинила према стрини и Пери, а кад дође до мога кревета, она ме матерински загрли и пољуби.

„Зашто дете моје, тако ме је увек звала, зашто тако да увредиш стрину и мужа.

Ко ти унесе ту несретну мисао у душу. Што ме ниси сачекала, па да ти ја кажем у чему је ствар, а ја бих ти рекла истину, свету истину, јер те волим као своје дете.

И стрина и Пера, ево ја ти признајем, страховали су, да тебе не подговори неко једнога дана, да у ову кућу, где је до сада царовао мир и слога, унесеш раздор и неслогу, али видим да се нису убојали, јер си ти, ето, учинила голему, врло голему погрешку.

Из незнатних околности, које се дају тако разумљиво објаснити, ти си извела најгори закључак.

Ето, ти си назрела велико зло у томе, што си видела стринин мидер на патосу, а то је било случајно, са свим случајно.

Реуматични болови, које је стрина осећала ноћас, определили су је, да се, и преко обичаја, данас не утеже мидером.

Само то, и само то, велим, био је разлог, што се њен мидер нашао на патосу, камо је пао са столице, на којој је био.

А машна, узвикнух ја?!

„А машна, рече познаница." и то је дошло само собом.

У нашој вароши пала је под стечај угледна фирма Н. Н., са којом је твој стриц, а сада и твој муж, стајао у пословним одношајима.

За њом ће посрнути толике угледне куће, па је, наравно, озбиљна бојазан и за стрица.

Он од јуче стални ћути, и не даје никаквог обавештења о својим одношајима према овој посрнулој фирми. Узалуд стрина, узалуд Пера, једнако чине запиткивања, стриц не одговара ништа.

Доведени у забуну овакким његовим држањем, ови су се решили да прегледају имовно стање стричево, пошто је сав новац у каси, и то их је и одвело заједно у стринину собу.

Једно незгодно срачунавање, што га је Пера учинио, показивало је најнесретније стање стричеве радње, па су и Пера и стрина чупали косе, а Пера чак и машну бацио.

Ето, како се она нашла на једном месту са мидером а ти направила галаму, ужасну галаму.

Је л' ти сада јасно, како се све ово одиграло случајно, и кајеш ли се, што си онако увредила стрину?

И ако ови разлози беху и тако вероватни, и тако ствар могућна, ипак мени то не иђаше у главу.

Ја сам тако силно, тако много веровала у своје тачне погледе на цео јутрошњи догађај, да се нисам ни једног тренутка подала другом веровању.

Под овим утисцима, ја рекох познаници: не, ја у све то не верујем, у колико се тиме тежи да се поколеба моје уверење о одношају стринином и Перином, ма да је све остало што ви казујете, можда истина.

Ја чекам само вече да дође стриц, па да му све кажем, и на тај начин учиним крај овоме страшном, управо ужасном положају, у коме се ја налазим.

Ово сам рекла тако одлучно, тако стално, да моја познаница ништа више не рече, него полазећи онако скоро шапуташе: „овој је кући одзвонио последњи час."

После овога ја нисам више излазила из своје собе, нити сам виђала стрину ни Перу.

Служавка, која ме је обилазила рече ми, како је стрина у очајању, а Пера је рече, одјурио у радњу као сумanут, кад му је наша познаница рекла, да сам ја остала при својој одлуци, да целу ствар саопштим стрицу.....

Око шест сахати у вече, пред нашом кућом се чујаше нека галама и скупљаше се свет.

Са горњег спрата ја нисам могла видети шта се доле догађаше, и свакако мишљах, тиче се нечега што је на улици, али сам била силно преплашена, кад се ова галама пренесе на степенице наше куће, и кад сав онај скупљени свет покуља у нашу авлију.

То ме је нагнало, те скоро необучена полетим право степеницама, које воде на доњи спрат.

Тамо сам имала шта видети — уз степенице се кретала једна маса људи, носећи на рукама мога стрица.

Ја у први мах не схватих целу ову појаву, али узвици: „Бог да га прости, умре као пиле," казаху ми све — мој сирома стриц умро је пре, него што је могао чути за страховити грех своје жене.

Поражена овим непадним догађајем, ја сам стајала укочена на једном месту чак и онда, кад су стрица провели поред мене и унели у собу.

Тек кад поред мене прође стрина, коју вођаху две комшинице, ја дођох к себи.

Последњи, који је био на басамацима, била је наша стара служавка. Уплакана и запрепашћена, она ми само рече: „ето сирома господин свршио је. Куда ћеш сада ти грешно моје дете?

У соби су се чули гласови: „оде грешник на онај свет потрешен судбином фирме Н. Н. и из страха да и сам не посрне."

Мени овај глас није ишао у главу, јер сам колико данас видела спонове банака, којима би се исплатиле највеће обавезе, па да ипак остане доста за живот, и скретох нашој служавци пажњу на ове разговоре.

Она је само вртела главом, па ме увуче у прву собу, која до степеница беше.

„Све је је то, рече ми, заблуда наивног света, и далеко је стричева смрт од узрока, који јој се приписују.

Како мени каже момак из радње, стриц је пио кафу, коју је Пера кувао у радњи на шпиритусу, као и увек до сада, и после ње, одмах су настали болови по стомаку и превима.

Читав сахат он се превијао од тих болова, и тек је тада дошао у радњу Д-р Ј-кић, и ако га је момак код првог наступа звао.

То ми она рече, додајући: „ето судбина му таква, на шта ћемо му ми сада."

Цео овај разговор наше старе служавке, ја нисам правилно схватила.

Ја сам била на чисто да је мој стриц мртав, а од споредног је значаја било то, да ли је он умро баш од онога што свет вели, или због болова у стомаку, за које нисам ни разбирала како су дошли.

После пола сата дошао је лекар Ј-кић, да утврди смрт и изда дозволу за сахрану, па је ту остао врло дуго.

Око 9 сати у вече, он ми је лично наредио да легнем и спавам, јер ћу сутра имати много више посла, а он ће, рече, са стрином и Пером остати поред покојника.

Сутра дан ја сам устала врло рано, па право отишла у собу где је лежао покојни стриц.

Поред њега не беше никог другог сем наше познанице.

Лако климнух главом у знак поздрава, па приђох сандуку, у коме је лежао стриц, покривен белим чаршавом чак и по лицу.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

Антропометрија у енглеским банкама. Да би спречиле учестане проневере својих чиновника, велике енглеске куће приступиле су споразумно увођењу антропометријског мерења (бертилонажа) за све своје нове чиновнике, и у овом циљу установиле нарочите антропометријске кабинете. На овај начин сваки чиновник добија свој картон на коме се, поред тачног описа по Бертилоновом систему, налазе још и детаљни подаци о његовом ранијем животу, као и о фамилији. Практична вредност Бертилонажа, као што се из изложеног види, простире се и ван круга судских и полицијских затвора.

—

Тежина мозга и интелигенција. Испитујући однос, који постоји између тежине мозга и интелигенције, чешки антрополог *Матрега* после многобројних опита дошао је до закључка: да средња тежина мозга у добу између 20—60 година износи 1400 грама код људи а 1200 грама код жена. Посматрана према професији, ова средња тежина износила је: код обичних радника 1400 грама, код вештачких радника 1433 грама, код вратара 1436 грама, код железничара 1450 грама, код трговаца, чиновника и философа 1468 грама, и код лекара и наставника 1500 грама.

—

Корисни савети новим чиновницима. Међу многим лепим и генијалним стварима, којима се одликује познати Сервантесов *Дон Кихот*, налазе се и ови интересантни реци, упућени верном *Санчо-Панси* као гувернеру уображеног острва:

1. Не уображавај никад да си толико наметан, да можеш тумачити закон само по твоме нахођењу. Међу кривицама које потичу из уображења, ово је једна од највећих.

2. Нека те никад осећаји сажалења или мржње не спрече да истражујеш, откриваш и проналазиш свуда и у сваком случају само истину. Буди потпуно глув пред обећањима богаташа, имај сажалења према сузама сиромаха, али и ако си неосетљив за прве и милостив према другима, буди подједнако праведан према обојима.

3. Буди милостив у свима случајевима, у којима се милосрђе може сложити са правичношћу. Ово задовољство једина је награда чиновнику за свесно вршење дужности.

4. Ако је пред тобом лични непријатељ, заборави тренутно на све друго и мисли само на његову ствар.

5. Не губи никад из вида, да се заблуде једног чиновника могу поправити само на рачун његовог угледа и будућности.

6. Младу и лепу жену, која од тебе захтева правду, слушај увек са затвореним очима.

7. Не буди суров ни према самим осуђеницима, јер су они за учињене кривице једном већ кажњени, и најзад.

8. Сећај се увек, да је бедни људски род по самој природи упућен на зло; буди благ свагда кад твоја благост неће ником нахудити, и не заборави да ми називамо Бога *добрим* само зато, да би га што више уздигли у нашим очима. *Д.*

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„а, кад је општина састављена из више села, као што је моја, да ли ће тада сеоског пуномоћника бирати збор једнога села, као што је опредељено чл. 57. закона о општинама, или одбор тога села, као што говори чл. 86 т. 6. истог закона?

б, може ли одбор једнога села решавати самостално, по чл. 86. о свима пословима, који се тичу једнога села, сем оних из тач. 1, 13, 16 и т. п. који се односе на целу општину, наравно под председништвом општинског председника, као и збор једнога села по чл. 33. о предметима који се тичу тога села?

в, хоће ли одредбе чл. 71 и 89 важити и за сродство између одборника и кметова;

г, хоће ли се у 25 дин. непосредног пореза, о коме говори т. а чл. 105. закона о општинама, рачунати и државни прирез као и по чл. 71 што се рачуна код стопе од 15 дин.;

д, којим се начином поједини одборници разрешавају од дужности као неуредни, сем случаја чл. 149; и

ђ, изрицање казне од стране кметова и председника, у смислу чл. 100 и 109 т. 5. може ли бити усмено, или мора бити писмено?"

— На ова питања одговарамо:

а, кад год једно село, које је у саставу извесне општине, има само за себе да води парницу, где су у питању чисто његови интереси, онда оно само бира себи пуномоћника на сеоском састанку, као што прописује чл. 57. закона о општинама.

Пуномоћника, пак, који би имао да заступа интересе целе општине, бира општински одбор у смислу чл. 86. тач. 6. поменутога закона;

б, Одбор општински, представник је целе општине, а не појединих села, и кад год он дејствује, он то чини у име целе општине.

Према томе, одборници једнога села, па ма колики њихов број био, не могу никад решавати оделито од одборника осталих села, све и кад би се то тицало само интереса онога села, из којега су они.

Закон, управо, не зна за дељивост одбора, јер се он увек јавља у улози представника целе општине, а никако појединих села, и о свима пословима, о којима говори чл. 86. решава цео одбор.

Исто тако ни збор сељака, на сеоском састанку, не може самостално решавати о пословима, који су побројани у чл. 33. закона општинског, кад год то задире у заједничке интересе целе општине.

У колико се ови послови не тичу општине, него само дотичнога села, оно их у смислу чл. 57. може расправљати на своме сеоском састанку.

Овоме сеоском састанку, кад није случај чл. 58, може председавати општински имет;

в, Закон није ништа определио за случајеве сродства између одборника и кметова, по свој

примили зато, што су врло ретки случајеви, да је ово средство са свима изметнима, а појединачни родбински односаји не могу бити од штете, јер се одлуке доносе по већини гласова.

У осталом, положај изметан такав је, да они имају не решавају заједно са одборницима, те би горњи случај могао бити само изнеђу председника и појединих одборника, и кад год би се решавале ствари средњика, онда би се морало чинити изузимање у смислу чл. 84, кад год стоји средство, предвиђено чл. 71 и 89.

Исто тако, над би био случај чл. 88. става другог, онда се мора пазити на ове одговарајуће односаје;

г. На питање под г. одговорно је одговорено у бр. 32 „Полицијског Гласника“ од прошле године, да се у стопу од 25 дин. непосредног пореза морају урачунати и прирези у смислу чл. 163. Устиче, те зато и сада упућујемо на тај одговор;

д. Чл. 149. одређује начин, како ће се укинати та дужности, било ово одбор, било појединн одборници, кад не прше своје дужности, или раде супротно наредбама државних власти. Ако би неко од одборника својим поречним животом чинио себе недостојним овога положаја, неке се такође чинити представка у смислу овога члана, било од стране општинског суда, било непосредно од надзорне власти.

Једак је још начин, да се одборници смене, предвиђен чл. 122 закона о општинама;

ђ. одговор на питање под ђ. дат је у 2. броју нашега листа од прошле године зато сада не дајемо ново обавештење.

II.

Суд општине јасловне-изворске, актом својим од 25. пр. м-ца Бр. 468, учинио је ово питање:

„По чл. 8. закона о уређењу свештеничког стања, свештеници имају право на награду за чиновништва и то:

1, за венчање, од лица, која плаћају више од главарине - - - - 12 дин.
2, од лица, која плаћају потпун данак, или још нису увелена у данак 6 дин.
3, од лица, која плаћају испод главарине - - - - - - - - - - 3 дин.

Суду овоме пријело је: која се сума непосредног пореза рачуна у „потпун данак“, која „више од главарине,“ а која опет, „испод главарине,“ и, на послетку, шта се разуме под оним „ако још нису увелена у данак.“

Моли се уредништво, да изволи дати потребно објашњење по овоме.“

— На ово питање одговорамо:

Према закону о данку од 1865 године, који је укинут, и према коме је уведен и закон о уређењу свештеничког стања од 31 децембра 1882 године, под „главарином“ се разумевао данак од три талира, а „још грађански данак“ износио је шест талира.

По новоме данарском течају и чл. 127. закона о непосредном порезу, под главарином се разуме порез од 15 динара, а под „још грађанским данком“ порез од 30 динара.

Према овоме, више од главарине плаћа онај, који плаћа преко 15 динара; испод главарине плаћа онај, који плаћа испод 15 динара, а главарину нан потпун данак плаћа онај, који плаћа тачно 15 динара.

Овако долазе сада због тога, што је нестало оних пореских класа, које је предвиђао раније закон о порезу.

Под речима: „још нису увелена у данак,“ нама разумети она лица, која су у држави и још нису пунолетна, жити нигде никве одвојене радње, која по старом закону о данку чл. 5. под II и III, нису биле пореске главе.

— О овоме питању има обавештење и у бр. 12 и 13 нашега листа од прошле године.

III.

Г. Д. Ђ. Јовановић, срески писар, учинио је ово питање:

а, По чл. 6. правила за извршење закона о таксама, прописано је, да се при продајама, чије су процене испод 1000 динара, налажење огласа таксе из тач. бр. 81. таксене тарифе, или више објављено и то, да ли ће се ова такса наплаћивати и онда, кад продаја није извршена већ је обустављена из узрока, што је дужник у очи продаје или и раније, сам исплатио своје дуговање.

Услед овога различито се примењује чл. 6. правила за извршење закона о таксама, т. ј. неки надлештва ову таксу наплаћују и ако је продаја обустављена, а друга је никако и не наплаћују и,

б. По т. бр. 85. таксене тарифе, наплаћује се по 1 динар у име попише такве по забранама или стечајним поступку.

И овај законски пропис двојако се тумачи, па неки чиновници наплаћују ову таксу и ако новаца добавених продајом неизкретног имања.

Молим уредништво за објашњење, како се има поступати у напијем случајевима?“

— На ова питања одговарамо:

а, Такса из т. бр. 81., закона о таксама, наплаћивање се и у оним случајевима, кад се продаја не извши због тога, што је дужник раније измирио своје повериоце, јер ова такса није ни везана за сам акт продаје, већ за акт обиаве, и чим је овај носио свршен, онда се и такса мора наплатити; и

б. Такса из из т. бр. 85, наплаћује се само приликом извршења забране или пописа по стечајним мјама.

Код редовних извршења по ј. 466. грађ. суд. пост. она се не наплаћује.

Код забрана или стечаја, она се такса наплаћује из пописног имања, ако што ће јасно рећи из другог става напомене код ове т. 85-те.

IV

„По ј. 167. трговачког закона, сви трговачке по мењицама заставрају за 5 година од дана када је протест изишао и т. д.

По допуни ј. 928. ш. грађ. закона, која је ступила доцније, мењице по истеку 5 год. постају облигационе дугови и као таква заставрају за 24 год., урачунавајући и оних 5 година у ових двадесет и четири.

По ј. 192. грађ. суд. пост. који је опет мења од горње допуне ј. 928. ж. грађ. закона, облигација важи само онда, ако је дужник своје рочно плаћање и потпише, или ако је потврђена изданком плаћања.

Како не под суда општине Ј-чке, вођена је судску једна спор по мењици од 100 динара, која је по ј. 167. трговачког закона застарела, и према поменутој допуни ј. 928. ж. грађ. закона прешла у облигациони дуг, то молим уредништво да изволи рећи „Полиц. Гласника“ обавести ми следеће: да ли ове мењице, које су прешле у облигационе дугове, а не одговарају условима по ј. 192. грађ. суд. пост. имају потпуну важност као што нису и друге обичне издате по овом ђ-ву или не, и ако имају, то ли су су за обнављу суму дуга одговорни порез наследници — примаоци — и издавали и остали жирати, или је одговорни само наследник?“

— На ово питање одговарамо:

Застарела мењица, рамно се чиновницкој облигацији, што је она, као мењица, имала све услове из §§ 80 и 102 трговачког закона, јер застарелошћу мењица губи само мењичне преимућства из §§ 451 и 454, као и она што је по трговачком закону чине мењицом, али остаје пуноважна обичан, јер се о вредности и важности ових исправа суди по пропису њиховог издања — ј. 192 грађ. суд. поступка.

Издавалац мењице остаје увек у обавези према притежаоцу и жиратима, ако случајно не би могао утврдити, да је о року плаћања био спабдео наследника потребном сумом за исплату.

Према томе нису ни потребни ни протест мењице.

Што се тиче одговорности осталих жирата — преносилаца, они стоје у обавези само тако, ако је мењица о року и на време протестована §§ 137, 138 до 148 трг. законик изузимајући.

О овој ствари постоји и решење опште седнице Касац. Суда, од 17. фебруара 1888 год. Бр. 465. које ову ствар са свим другачије регулише, али ми дајемо оно што мислимо.

V.

„По смрти Пакла Јовановића, на његовом имању остали су: удова Јела и пунолетни син Тодор.

Тодор је одмах по смрти очеву направио знатне дугове, и како их о року није платио, осуђен је на плаћање.

Повериоци су поднели судске пресуде полицијској власти на извршење, и кад је приступљено попису његовога дела, нађи је изјавила: да она има право удовичког уживања на целокупном имању умрлог јој мужа, док се своје смрти или предудје, па је тражила да се попис не врши.

Да би се ова ствар лакше свршила, власт је позвала Тодора, да у смислу ј. 414. грађ. зак. тражи добру имања са матером, или он то није хтео да учини, изјављујући: како жели да са матером остане и даље у заједници.

Настаје сад питање: може ли власт сама да одреди изборни суд за издвајање дела Тодоровог, у смислу т. 2. ј. 471. прин. суд. поступка, и ако не може, шта ће се у овом случају радити?“

— На ово питање одговарамо:

По ј. 413. грађ. зак. удова умрлог има право уживања на целокупном имању оног.

Тек у случају, ако се она са законитим наследницима не би могла сложити, има права на одговарајући део имања према броју наследника.

По законодавном решењу од 17. априла 1858 год. Бр. 451, она има чак и превагу гласа по законски део имања умрлога.

Под законским делом ми се разумети само законско имање, све дотле, докле се њоме

следника и удове тај одношај не би измењао у смислу ч. 414. грађ. закона, који је хипотетна у овом случају недељива и простире се на целокупно.

Према овоме, не може се без жене удове и сина јој највећи део и жалагати продаје.

Међутим, на начелу, које је изнето у ч. 303. грађ. законика, може повераван путем спора пред суд, тражити да уђе у право своја дужника, који нерадном својом кривом штети овоме, и за његов рачун тражи дебоу у смислу ч. 414. грађ. закона.

Г. С. М. Гагић, општ. деловођа, тражио је објашњење о положају жене на имању умрлог земљодилца, нарочито кад је муж ове за живота направио дугове, па се после смрти повериоци пријаве за наслеђе.

Сем тога питао је, да ли удова умрлога сме да отпушће имање из заједнице и да га упрапљује.

— На ово питање одговарамо:

У броју 45 „Полицајског Гласника,“ и у члану: Из примене ч. 471. грађ. суд. поступка, ми смо опширно описали положај жене умрлог земљодилца на имању овога, на што упућујемо г. Гагића, да тај чланак прочита и наћи ће одговора на своје питање.

Од њихна, које остане иза умрлога земљодилца, удова не сме ништа укрштетити и отуђити, у колико би то шило на штету наследника и повериоца, и они имају права, да јој помоћу власти стану томе на пут.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Стојану Ђорђевићу, из Жагубице, непознати крадљивци, ноћу између 4 и 5 ов. м-ца, украли су из обора Павла Новаковића, трговца из Пожаревца, три комада свиња. Свиње су у међ утојене, тежине 100—120 ока, један је комад бео, трбушаст, са кусим репом. Сирене се пажња свима полицијским властима на ову потрају: у случају проналаска крадљива треба спровести начелству округа пожаревачког, с позивом на Бр. 3628. УБр. 8769.

Врањку Јовковићу, из Уловица, непознати крадљивци ноћу између 18 и 19 ов. м-ца, украли су из затворене штале две кобиле. Једна је дерастата, стара 16 год., висока 154 с.м., жигосана за коњицу, у обе је ноге штрупрана: друга је шкребешна, златаста, од две године, без рожица. Позивају се све полицијске власти, да крадљивце и покрадну живо потраже, и најеног крадљивца спроведу начел. гр. севе-деревеског, с позивом на Бр. 4549. УБр. 10275.

Милојко — Миле Михаиловић, берберин окл., оправљен је код кварта дорћолског за 4оделиначат. Он има 26 год., раста је високог, брковa малих-малих, носе прве, очиј гроорастих, у лицу блед. Позивају се све полицијске власти, да Милојка који је у бегству, живо потраже и најеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 10227.

Ноћу, између 18. и 19. ов. м-ца, из спаса начини управљено је из обора Мике Јанковића, трговца из Пожаревца, четири брава лебелих свиња, од којих су три даље беле а једна шарена, све старе по 2 године, у вредности 500 динара. Позивају се све полицијске власти, да крадљивце најхитније потраже и најеног спроведу начелству округа пожаревачког, с позивом на Бр. 4383. УБр. 10274.

Димитрије Јанковић, тежак, из Брусница, 1. ов. м-на побегао је из притвора начелника среза пиротског, где је одговарао за дело из ч. 155. крив. зак. Он је раста средњег, 28 год. старприпомањког, суводаљ, у лицу жут, брковa средњих, косе прне, равне, рошке. Позивају се све полицијске власти, да Димитрија најхитније потраже, и најеног спроведу начелству округа пиротског, с позивом на Бр. 5426. УБр. 10288.

Светозар Јовановић, из Стевинице, момак Николе Златановића, тргошца из Пожаревца, украо је своме господару преко 600 динара, па побегао. Светозар има 18 година, раста је средњег, пуп. по лицу бубуљичав, косе свеће, очиј гроорастих, брковa малих. Позивају се све полицијске власти, да крадљивца живо потраже, и најеног спроведу начел. срезком у Петровцу. УБр. 10059.

Алекса Стојковић, пилар из В. Плане, има 30 год., раста је повишког, у лицу прилазаст, очиј црних, брковa мањих и црних, браде кратке, шиљаста, одговара као свучесник за исто крађу момина изручене Горчи Костићу трг. из Лесковца. Позивају се све полицијске власти, да Алексу у својим домаћијама потраже, и најеног спроведу начел. окр. полицајског, с позивом на Бр. 5355. УБр. 10073.

Гаврилу Протићу, трг. из Ваљева, ноћу између 8 и 9 ов. м-ца, обијен је дућан и однето му 7—800 динара у новцу. Позивају се све полицијске власти, да крадљивце најхитније потраже и најеног спроведу начел. окр. ваљевског с позивом на Бр. 2642. УБр. 9692.

Миливоју Васиљевићу, трг. из Ваљева, ноћу између 8 и 9 ов. м-ца, обијен је дућан и том приликом однете му ове ствари: два женска чохана, један фермен од шајкача, једну шубару простру, два шајчанка боје прасе, један чешаљ, једно мало огледало, једно мало памучан — шарен и 0·50 ц. л. у новцу. Позивају се све полицијске власти, да крадљивца и покрадну најхитније потраже и најеног спроведу начел. окр. ваљевског, с позивом на Бр. 2647. УБр. 9692.

Миливоју Станишићу, председнику општине сврљиногорачке, из Сврљиногорања, ноћу између 14 и 15 ов. м-ца, непознати крадљивци украли су 4 комада одраслих свиња, три прчаче и једног вепра. Једна је прмача пусе, са поја репа, а све су даље беле. Позивају се све полицијске власти, да крадљивца и покрадну потраже и најеног спроведу начел. гр. у Лозарској с позивом на Бр. 3155. УБр. 9894.

Мориц Морено, момак Моше Којена, трг. овд., 15. ов. м-ца по подне, побегао од своје господе $4^1/_2$ пшеницолоџа у злату и 10 динара у сребру, отишао је и до данас није се вратио. Морић има 28 год. раста је средњег, црномањаст, брковa црних, очиј црних. Позивају се све полицијске власти, да га потраже и најеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 10294.

Ноћу, између 15 и 16 ов. м-ца, обијена је судница општинске стубичке, и из касе свидетаре која је такође обијена, однето до 192·92 динара, једна сисска сточних пасоша серија 192 од Бр. 16743—16800 и печат општинске стубичке. Позивају се све полицијске власти, да крадљивца најхитније потраже и најеног спроведу начел. гр. посавског, округа ваљевског, с позивом на Бр. 2944. УБр. 10386.

Пантн Милосављевићу, из Бигајине, непознати крадљивци украли су 20 ов. м-ца из појпире два вола и једна кола волујска. Један је во стар 5 год., даље беле, а други је стар 3—4 год., даље рујаго-ирке, жоли су обичне волујске. Позивају се све полицијске власти, да крадљивца најхитније потраже и најеног спроведу начел. гр. у Деспотовци, с позивом на Бр. 3772. УБр. 10416.

Тоша Драгутиновић, Јанко Марковић, Владимир Душан Драгутиновић, Стевана жена Јанка Марковића и Иван Радосављевић, Цигани скитници, ухапшени начелника среза јасеничког, стављени су под истрагу и притвор за крађу свиња М. Душићу из Баље. Они су у бегству. Позивају се све ваљевске власти, да их пажљиве потраже и најене спроведу начелнику среза јасеничког у Аранђеловцу с позивом на Бр. 6068. УБр. 10488.

Станко Страхинић, из Лазарева, среза ваљевског, који одговара под начелника среза грочанског, за оцепну крађу, побегао је ноћу између 10 и 11 ов. м-ца из среског притвора. Он има 29 год., средњег је раста, очиј плавих, брковa и брковa плавих, косав је. Позивају се све полицијске власти, да Станка живо потраже и најеног спроведу начелнику среза грочанског с позивом на Бр. 2611. УБр. 9212.

Живан Антонић, родом из Прњавора у Босни и бив. слуга код Васе Марковића, трг. из Бељине, проневерио је 20 фебруара тек. год. 800 форината своме господару и преко Дворина пребегао у Србију. Има 24 год., плав је, висок, танак, брковa зановрчених, косу коси

усправно, брца се, на потиљку болан је (у земљачки петодипарке), говори по нало немачки, у одељу је цивилном. Начелство округа подринског актом Бр. 3157 моли све полицијске власти да Живана у својим домаћијама потраже и у случају проналаска њему отправљено спроведу.

Цезар — Фридрих — Едуард Предигер, чију слику овде износимо, живимо је у Хамбургу пресуду у суми од 85,000 марака и по бегству. Едуард је новческог стаса, суводаљ је, косе, обрви и брковa смеђих, очиј црних, чела великог, носа дугачког и мало свивреног, лица

дугљастог, па плаву косе руке има белегу од шиљокотице, говори немачки и помало француски и енглески, одевен је елегантно; рођен је у Хамбургу 1887 године. Хамбуршка полиција

шаље Бр. 2107 моли све полиц. власти да ухапсе и спроведу. У случају пружања отпора, употребу ватреног оружја и пиштоље.

Чедомир Драгићевић, бив. трг. момак, родом из Бренића, среза колубарског, окр. ваљевског, скривао је код начелника среза колубарског због фалсификата. Чедомир има око 20 год. раста је велики, у опште је смеђ.

Среска власт у Лазаревцу депешом Бр. 3183, моли све полиц. власти, да Чедомира у своје домаћинства живо потраже и пронађеног њој стражно спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 10095.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Поводом релика и слике, коју смо у прошлом броју донели о препреденој авантури, која се излазила за **Златка Иванова**, накнадно смо добили о њему ово:

Господине уредниче.

— Ено вам још једне слике чувеног борца за слободу, момче г. „Златка Иванова,“ чега сте изволели приказати читалачком свету на последњој страни „Полицијског Гласника“ бр. 9.

— Ја сам имао ту необичну срећу, да г. „Иванова“ упознам с јесени 1902. г., када је својом посетом удостојио Краљево. Тада је г. „Иван“ имао лицу-мерну доведен у среску канце-

ларију, и ту је испричао (он нам је све то напомињао исповио, а код њега је пажња и његова аутобиографија, коју је несвакидашњим стилом испричао): како је до своје 17-те године сво-порно, или тада му се услед неког страха јеси-ли звоно на ни да — бежи; и како је ушло да треба да се пројуре испод ћивота Светога Краља, чије се моштн чувају у светој лаври Студеници, па је, вели, тамо отишао по наредби Београдчанској, која му је у ону заповедала да тако поступи па ће попова проговорити.

— Често је, вели, обилазио пречанске манастире, ту је научио да чита и пише, па чак и да црта оне свете задужбине наших славних предака. И да га није постигао зло удес, да му се једног „завоље,“ но ако, не би ли и његово име блистало поред имена Рајића, М. Анђела и др., пошто је у цртању исказао велики дар, тако да су му цртежи више личили на локомотиве него на манастире.

— Морам признати, да смо били мало предусретљиви према г. Иванову и непокољебљиви, да ћемо се с његовим именом срести у историји знаменитих људи, да је вољан чак и ред своју пролити за слободу злату, па ма то било и у својству помоћног занчаџе. Паша се кризним састојала у томе, што смо се на разне начине трудили да му одвежемо језик, представљајући му, да је пут од Краљева до Сгуденице и велики и тегобан за таку нежну природу (као што је г. „Иванов“) и да зарад ње-ћева ово нама драгоценности, које се приказују побожним посетиоцима не вреди толика труд. И ако је д-р Антић врло искусан лекар, и ако су полиц. органи били болесна среа и својски настали да се г. „Иванову“ лези одреши — успех наш није био постигнут.

— Балада! Господину „Златку“ суђено је бијо, да над њим већа сила показује своју моћ.

— И — показала је.

— Да се г. „Златку“ не би на путу десила каква непријатност, тад. начелник срески, г. Јовошић, био је према њему толико пажљив, те му је дао пратиоца до Крагујевца, одакле би требало да иде до Београда, где би га г. Управник варошки упознао и са чича Дојчином. Ну, у Крагујевцу, срећом по г. „Златка“ беше једна његов дављашњи познаник у жандармској униформи, и у сусрету са њим од велике радости њему се одмах одреши језик и ништа мутавост нао међур сапуњавише.

— Неизмерном радост окруж. начелника, г. „Златко“ је опет, а у пратњи тога своја познаника жандарми, пропевачко пут од Крагујевца до Краљева, где му је полиција своје просторије у пријем стопала на бесплатно уживање за десет дана.

— Желећи нало шире слободе, деветога дана са часа шетње — нестале га. Домоустроитељ г. „Златкових“ апартмана није се у неброном трожју, и по ајлији разлеже се уснлик:

„Утече нам „Мајсман!“*)

— И домоустроитељ ујашка на неседелана кола и полете на Ибру, пређе преко Ћуприје и спази г. „Златка“ како се жеска у трчању пут Трстенника. Дању је речена једна истина: „да су четири ноге брже него две,“ и домоустроитељ за час стиже г. „Златка,“ објашњења му су на лицу места, истинитост горње пресе, молећи га учтиво, да пробају сва ноширу одатле пиграт. И, верујте ми, г. уредниче, брже је стигао г. „Златко“ у акцији него његов домоустроитељ.

— Тада сам умолио г. „Златка“ да буде тако добар да ми зарад успомене допоши: „да га дам сликати,“ пошто је он врло радо пристао. Ово је слика из тога доба.

— Сумњам да је дути крвник турски, г. „Златко Иванов“ био толико пепажљив, да право какво одакле је и своје име. Он је и у Краљеву утврдио неколико места свог рођења као н. пр. не знам које село у Банату, Требиње, Сарајево, Ужице, Пријепоље, Нова Варош нт.д.

Молим Вас, г. уредниче, будите тако добри то подпесите на већење ову фотографију, и увераван вас, да ће се г. „Златко“ захвалити.

Ваш поштовалац,
Никола Ђ. Вакић
стварошина ср. хомољског

Изпосећи ове податке, за које смо веома захвални г. Вакићу, ми смо још у стању доћи: да је пафанија на Београд, код кога је Златко пошивао, одмах по појави његове фотографије у нашем листу, предао кривичном одељењу управином једну књигу, по којој је варошица, по разним жестима у Србији и Бугарској, скупио преко 500 динара за „своју стварш.“ односно за свој рад.

НА ЗНАЊЕ

Молим г.г. колеге, којима сам послао **Полицијски потсетник** ради разгледања, да ми поново од распродатих књига што пре пошаљу (поштанском упутницом на моју рачуну).

Д. Ђ. Алимпић.

*) Тако смо ову тада звали г. Златка.“

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 12. У БЕОГРАДУ, ПЕТАК 9. АПРИЛА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, пу они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно потраничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благовелео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за вршиоца дужности начелника округа пиротског, у рангу члана прве класе управе вароши Београда, Саву Мијалковића, начелника прве класе среза врачарског;

за начелника прве класе среза добричког, Милорада Рајковића, помоћника друге класе начелства округа врањског на расположењу;

за начелника друге класе среза црногорског Новака Симића, начелника исте класе среза љубићског, по потреби службе;

за начелника друге класе среза жичког Јована Ђ. Јовановића, начелника исте класе среза трстеничког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза азбуковачког Драгомира Николића, начелника исте класе среза црногорског, по потреби службе;

за начелника треће класе среза врачарског, Живана Станковића, начелника исте класе среза ужичког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза ужичког Петра Чађевића, начелника исте класе среза азбуковачког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза посавског, округа београдског, Радивоја Јовановића, начелника исте класе среза деспотовачког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза брзопаланачког Алексу Стефановића, јавног правозаступника из Неготина;

за секретара прве класе начелства округа подринског Милана Струнџалића, начелника треће класе среза посавског, округа београдског, по потреби службе;

за начелника треће класе среза деспотовачког, округа моравског, Миливоја Петровића, секретара друге класе начелства округа подринског;

за вршиоца дужности начелника среза пожешког, у рангу секретара начелства друге класе, Благоја Радовановића, писара друге класе среза ужичког;

за начелника треће класе среза трстеничког, Стојана Павловића, писара прве класе среза лесковачког;

за вршиоца дужности начелника среза златиборског, у рангу секретара начелства друге класе, Чедомира Перића, писара прве класе среза ужичког;

за вршиоца дужности начелника среза љубићског, у рангу секретара начелства друге класе, Милорада П. Смиљанића, писара прве класе среза таковског;

за писара прве класе среза ужичког, Милорада Матића, писара исте класе среза студеничког, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза студеничког, у рангу писара начелства друге класе, Ананија Стевановића, практиканта истог среза;

за вршиоца дужности писара среза ужичког, у рангу писара начелства друге класе, Стојана Ћосовића, бившег практиканта.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 28. марта, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 2. марта ове године Бр. 1570, које гласи:

да се Стеван Ђ. Лукачевић, овдашњи трговац, родом из Подгорице у Црној Гори, и поданик исте кнежевине, по својој молби, прими у српско поданство, заједно са женом Великом и малолетном децом и то: синовима: Јованом и Стојаном и ћерком Милицом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошњег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17 марта 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, од 16. јула 1866. године, — решено је:

да се засеок Коморане, који постоји у атару села Љубаве, у срезу расинском, округа крушевачког, по изјављеној жељи његових становника, — прогласи за село, под називом „село Коморане“, с тим, да ово село остаје и даље у саставу садање општине коњушке, у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12 марта 1904 год., у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

Како грађани, тако и еснаф златарско-ливачки, жали ми се, да по унутрашњости, како по варошима, тако и варошицама и селима, многи странци продавци разног накита и других кујунџиских, дугмецијских и златарских радова, продају разну робу не подносећи никакве државне терете, на штету државе и интереса пуноправних грађана — мајстора истих радова.

Нарочито, од како је законом о панађурима забрањено продавање таквих производа на панађурима, ови бесправни продавци, избегавајући државне терете, торбаре по унутрашњости, а томе полицијске власти не стају на пут, те се на тај начин изигравају прописи кривичног закона и закона о панађурима, што полицијске власти не смеју ни у ком случају да дозволе.

Међу тим предметима, многи нису чак снабдевени ни прописним државним жигом или су фалсификати.

Поред овога, ови и овакви продавци, од велике су штете по државни музеј, купујући разне старине од грађана, који њихову вредност не знају, за јевтине паре, па их преносе у иностранство што је забрањено у корист Државног Музеја, — а међу овим старинама налазе се разне српске старине, које треба да су у нашем музеју, а не које стране државе.

С тога препоручујем начелству, да нареди свима полицијским и општинским властима, да свакоме оваквоме продавцу, забране задржавање по варошима и варошицама и селима и добро мотре, да више не изигравају јасне законске прописе, на штету државе и њених пуноправних грађана, а у сваком случају где

се примети, да то чине, поступа строго по закону.

И само начелство вршиће у своме делокругу бољи надзор над овим продавцима, на које до сада, како изгледа, нису власти ни обраћале пажњу.

На случај, да се где год и поред овог наређења не поступи по закону, према овим продавцима, одговараће лично старешина среза, и овај службеник, који, знајући за то, није хтео ништа предузимати.

ПБр. 8207.
17. марта 1904 год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. г.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се село Д. Матејевци одвоји од општине каменичке, а село Д. Врежина одвоји од општине г. матејевачке, у срезу нишком, округа нишког, па да оба ова села Д. Матејевци и Д. Врежина, а по изјављеној жељи својих становника, у заједници образују за себе општину „д. матејевачку" у истом срезу и округу",

да се села: Тропоње, Јасеново и Гладна, по изјављеној жељи његових становника, одвоје од општине тропоњске, у срезу ресавском, округа моравског, па село Тропоње да образује за себе „општину тропоњску"; село Јасеново да образује за себе „општину јасеновачку", а село Гладна да образује за себе „општину гладњанску", све у истом срезу и округу.

да се село Горња Горевница, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине мијоковачке, у срезу љубићском, округа чачанског, и образује за себе општину „горњо-горевничку" у истом срезу и округу.

да се место Горњи Бољевац, у атару општине варошице Бољевца, које је насељено ван варошког рејона исте варошице, обележеног одобреним регулационим планом, — прогласи за село, под називом „село Горњи Бољевац", с тим, да ово село и даље остаје у саставу садање општине варошице Бољевца, у срезу бољевачком, округа тимочког.

да се општина мечковачка, у срезу крагујевачком, округа крагујевачког, коју сачињавају села: Горње Комарице и Маршић, Мечковац и Јабучје, по изјављеној жељи својих становника разгрупише, па села: Горње Комарице и Маршић, да образују за себе „општину маршићску", а села Мечковац и Јабучје, да образују за себе „општину мечковачку" у истом срезу и округу.

да се општина братиначка, у срезу пожаревачком, округа пожаревачког, коју сачињавају села: Братинац и Набрђе, по изјављеној жељи својих становника, разгрупише, па село Братинац образује за себе „општину братиначку", а село Набрђе да образује за себе „општину набрђску", у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8 априла 1904 год., у Београду.

ПОЛИЦИЈА И СУД

(Поводом измена и допуна у полицијској уредби од 17. јануара 1904 год.)

(свршетак)

Одлуке Касационог суда које смо изложили тицале су се, као што смо видели, пресуда по извесним иступним кривицама.

Да видимо, сада, како мисли Касациони суд о решењима којима се, по кривичном законику, расправљају у неколико и питања грађанске природе.

* * *

По тражењу суседа да се извесна коларско-ковачка радионица, смештена у једној од најживљих улица престоничких, у интересу њиховог спокојства и здравља измести са овог места, кварт теразијски решењем својим од 26 јануара тек. год. Бр. 1014, а на основу § 326 кр. зак. тач. 8 § 9 зак. о чувању народног здравља и II-гог одељка § 12 устројства Управе гр. Београда, наредио је сопственицима да своју радионицу у року од два месеца пренесу на место које им Управа Београда буде одредила.

Противу овог решења сопственици су изјавили жалбу Управи која је, нашав да није надлежна за расматрање решења донетог на основу § 326 кр. зак., послала сва акта првостепеном суду за град Београд, као надлежном за расматрање овог предмета према новим изменама и допунама §§ 15 и 16 полиц. уредбе.

Одбијајући од себе надлежност у овој ствари, суд је сва акта вратио управи са писмом ове садржине:

— Како се овде не расправља нити истиче питање кривичне већ чисто грађанске природе, — то Првостепени Суд за град Београд враћа управи акта овог предмета, као нерасмотрена, јер предмет овај не подлежи његовог расматрању.

Остајући и даље при своме ранијем мишљењу, управа је, у смислу § 41 кр. суд. поступка, послала сва акта Касационом Суду и молила за решење појављеног сукоба о надлежности између ње и првостепеног суда.

Поводом ове Управине молбе, Касациони суд у свом II одељењу донео је одлуку (Бр. 2076) ове садржине:

— Касациони Суд расмотрио је акта по предмету сукоба Управе града Београда са Првост. Судом за град Београд, по предмету измештаја коларско-ковачке радионице фирме — — — — — — — а по тражењу Управе града Београда од 24 фебруара 1904. Бр. 375, па је нашао:

— Да је законом о изменама и допунама §§ 15 и 16 полиц. уредбе од 17 јануара 1904 год., које важе од дана обнародовања, престала надлежност полициј. власти за расматтање општинских и полицијских пресуда (и решења), изречених по иступним делима (III част крив. зак.), и пренета у надлежност првостепених судова. Како је у овом предмету решењем кварта теразијског од 26 јануара 1904. год. Бр. 1014, на основу §-а 326 кривич. зак. наложено жалиоцима — фирми — — да у року од два месеца по саопштењу овог решења изместе своју радионицу тамо где им Управа гр. Београда одобри, *ако пак ово не учине у означеном им року власт ће их казнити,* — то је за даљу одлуку по овом предмету надлежан првостепени суд а не Управа града Београда, *јер је кварт расправно појављено питање по кривичном законику, које и није грађанске природе него кривичне, и, што се овде има изрећи решење по закону, који важи у времену те одлуке, а који је формалне природе.*

Једна друга одлука Касац. суда ма колико да је, по предмету који је њоме расправљен, слична исписаној одлуци, разликује се од ње знатно својом садржином. Предмет њеног расматрања било је једно решење, донето на основу § 356 *в* кривич. зак. Та одлука, из које се јасно види и предмет спорног решења, потекло је из I одељења Касац. Суда и гласи:

— Услед представке Управине у акту Бр. 3365, Касац. Суд решио је на основу §§ 51 грађан. суд. поступка и § 8 свога устројства, сукоб о надлежности између Управе и Првостепеног Суда за варош Београд за расматрање решења кварта теразијског од 24 јануара ове год. Бр. 793, којим је Д... Ј... овд. упућен суду да доказује уговор закупа (стана) између њега и Ј... У..., па је нашао да је, с погледом на измену § 356 *в* казн. закона, учињену законом од 13 маја 1902. год. надлежна управа да по жалби Д... уради даље по овом предмету оно што закон прописује.

Као што се види из ове одлуке, надлежност управина за расправу појављеног питања заснована је искључиво на измени § 356 *в* крив. зак. од 13 маја 1902 год.

Позивајући се на § 51 грађ. суд. поступка, по ком се законском пропису расправљају сукоби о надлежности између судова у стварима чисто грађанске природе, Касац. Суд самим овим дао је обележје грађанске а не кривичне природе свима решењима која се заснивају на § 356 *в* кр. зак.

Пре него што би доказали колико су обе одлуке у противречности једна с другом, да расмотримо часом законске прописе на којима су била заснована спорна решења, која су била повод овим одлукама.

§ 236 кр. зак. гласи:

У случајима који нису у овоме законику а ни у другим специјалним законима предвиђени, и за које није казна прописана, моћи ће месна полицијска власт издавати наредбе и у њима одређивати казну од десет до сто педесет динара или од једног до двадесет дана затвора, *за лица која би противно овим наредбама радила.*

— Ове наредбе имају се тицати сигурности лица или имања; уредности и угодности јавног саобраћаја на друмовима, путовима, улицама и у опште јавним местима; сигурности и уредности на приватним саобраћајним средствима: приватним железницама, лађама, трамвајима, омнибусима и т. поне подобно; одржавања чистоте и свега оног што би било на корист и заштиту здравља грађана, мира и спокојства како појединих лица, тако и целе општине; чување јавног морала; и на послетку свега онога што је потребно за одржање реда у местима и приликама где се много света скупља, као што су: сабори, вашари, пијаце, весеља и свечковање, јавне игре и забаве, представе и томе подобно."

Овим законским прописима, као што се види, ограничена је полицијска власт да у извесним случајима, који нису предвиђени, доношење општа законска наређења путем наредаба које, на тај начин, имају за место и приликe у којима су издате, обвезну силу закона.

Било би доиста и незгодно и непрактично кад би се у законе, одређене ради регулисавања општих норми уносила свака ситница. Постоји читав низ законских одредаба које се сваког часа морају мењати према напретку науке, техничке, саобраћаја, па и према самом месту и приликама. Ово што је на извесном месту, у извесним приликама и за извесно време корисно, може у истим приликама и у исто време али само на другом месту бити штетно, и обратно. Немогући све ово предвидети и регулисати, општи закони, у извесним случајима, одређују само основна правила, а њихово извођење у појединостима остављају извршним властима, које то чине или путем правила или путем наредаба.

И једни и други правни су прописи који, онако исто као закони, обвезују грађане на вршење неке радње или нерадње. Разлика између њих и закона у томе је, што ове последње издаје законодавно тело, а њих — наредбе и правила — административна власт, али опет по овлашћењу законодавног тела:

Из законског прописа који смо исписали § 326) јасно се види да полицијска власт може издавати наредбе само под овим условом.

1. Ако однос који се наредбом регулише, није предвиђен ни привичним ни специјалним, законом и

2. Ако се он [ова] однос[и] тиче сигурности лица, имања и т. д.

Ако не достаје ма који од услова, наредба није на закону основана.

Поред ова два услова, који су преко потребни да би једна наредба могла постати, за њену обвезну силу тражи се још и да буде обнародована, јер се у чл. 116 устава вели онако:

— *Никаквог закона нема никакве наредбе државне, окружне, или општинске власти немају обавезну силу, ако нису обнародовани начином, који је законом одређено.*

Према циљу, који се њима жели постићи, све наредбе полицијских власти могу се поделити на три категорије:

а. Оне којима се наређује грађанима да нешто чине.

б. Оне којима им се забрањује да нешто чине, и

в. Оне којима им се допушта да под извесним условима могу нешто чинити.

Видели смо раније, да је решење кн. теразијског којим је извесној фирми било наређено да своју радионицу у року од два месеца измести са садашњег места, било засновано на § 326 кр. зак. као и да је истим сопственицима стављено до знања да ће за неиспуњење према овој наредби бити кажњен — „*ако пак ово не учине у означеном им року власт ће их казнити*".

Јасно је, да у оном случају о казни не може бити ни речи, ако сопственици постуне по издатом им наређењу. Казна је, дакле, условна и зависи од испуњења или неиспуњења извесних законских наређења власти.

Слично овом, и у самом кривич. зак. има неколико прописа у којима је казна условна.

Тако се у тач. 9 § 329 вели ово:

— Ко своју кућу, авлију, дућан или радилиште нечисто држи и *на опомену полиц. власти или њеног служиоца не почисти*, а у тач. 9 овог истог § -а.

— Ко пред својом кућом, дућаном или плацем ђубре и баре *на опомену* његовиу *неби*.

Да би се неко могао казнити по овим законским прописима, мора се прво констатовати да није послушао опомену полицајске власти или њеног служиоца.

Исто је тако и са кривицама из §§ 360 тач. 2-га и 3-ћа, на назад и са кривицама из § *356 е* кр. зак. због којег смо ово и набрајали.

Ево шта се вели у овоме §-у и његовим изменама и допунама на које се Касациони Суд позива:

— Ако кирајција или закупац, коме је рок закупа истекао, или му господар закуп на време отказао § 701 грађ. зак.), неће, на захтев господарев, из закупног добра да изађе, полицијска власт ће му наредити да се у року од једнога најдаље до три дана из закупног добра исели; *и ако он то не учини*, било хотимично, било из узрока који га по закону не оправдавају, власт *ће га силом из добра истерати и за непослушност казнити затвором од једног до десет дана, или новчано од пет до десет динара.*

Кирајција или закупац може само путноважном писменом исправом доказивати да рок закупу није истекао или да је продужен; иначе, у недостатку таког доказа, полицијска власт ће и поред тога, што би кирајција или закупац наводио да је закуп усменим уговором с господарем продужио, поступити по правом одлеку овог §-а, а кирајција или закупац остаје право да тражи код суда накнаду штете од господара, ако је привицом овога оштећен.

— Ако би било сумњиво да ли је рок закупу истекао, полицијска власт ће унутити господара надлежном суду решењем, противу кога нема места жалби, и закупац се не може из добра изгонити.

Очигледна је ствар после изложеног, да и решења, која би се донела по првом одељку овог §-а, одговарају свима условима решења из § 326 кр. зак.

И једна и друга донесе се на *основу прописа кривичног законика*, и једним и другим наређује се да се нешто у остављеном року изврши и *прети казном за неизвршење*, и једна и друга, најзад, имају се расматрати *по законској формалне природе*.

Кад све ово стоји онда је, бар нама, врло тешко уочити разлику, са које би за расматрање решења из § 326 кр. зак. било надлежан суд, а за оне из § 356 в полиц. власт, и разлога са којих суд не би био надлежан и за решења из § 356 *в*.

Ово у толико пре, што законодавац није чинио никакву разлику о томе: да ли су решења, чије расматрање према новим изменама и допунама у полицијц. уредби, има прећи у надлежност судску, грађанске или кривичне природе?, већ је само казао „*а противу осталих пресуда или решења о истуцама.*"

Најзгодно је, доказивати да су и дела, које предвиђа § 356 *в.* кр. зак. истуци.

У прилог нашег мишљења иде и једно решење Правостепеног Суда за град Београд од 4 марта тек. год. Бр. 6617, дакле после познате одлуке Касац. Суда, којим је суд, по извесној жалби, поништио једно решење кварта дорћолског, донето на основу § 356 *в* кр. зак.

Ево тог судског решења:

— По овој жалби, суд је разматрио акта овог предмета, па је нашао, да решење тога кварта од 25 фебруара 1904 год. Бр. 1241 не одговара закону.

— Кад је кварт већ донео решење под Бр. 9544 и Б... ослобођено одговорности, а друштво упутио на парницу, онда није могао доносити друго решење под Бр. 1241, којим решењем наређује Б... да се исели, *јер је оно прво решење према последњем одељку § 356 в кривичн. зак. извршно* и Б... се не може из добра изгонити.

— *На основу §§ 15 и 16 полицајске уредбе*, суд нашти и т. д.

У овом случају, као што се и изложеног вида, суд се сагласио као надлежан за расматрање решења из § 356 *в* кр. зак.

Овим се уједно завршују наша излагања о неједнаком практичном примењивању појих измена и допуна у полицијској уредби од 17 јануара тек год., а на надлежнима је да учине даље што треба.

Д. Ђ. Алимпић.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етиологији.

по

Јозефу фан-Хаку

(НАСТАВАК)

Грци и Римљани

Човек може читати са извесном корисћу филозофе овог времена. На жалост, врло је мало стварн у класичној литера-

тури које се директно односе на наше питање. *Уместо овог, основ нашег питања — утицај материјалних прилика на моралну активност људи*, налази се скривен у једној другој дискусији, веома контроверзној у старом времену, и у са свим новом облику за време првих векова хришћанства, а то је: *да ли сиромаштво треба сматрати као једно зло или не?*

Прва трагова о овом питању налазе се још код Хезиода, па, можда, и раније. Ми не можемо овде, у оквиру нашег рада, објашњавати зашто је ово питање морало увек бити активно у једној спекулативној епоси, у којој маса не престаје да привлачи све већу и већу пажњу, и да тражи утехе у филозофији. Казаћемо одмах, да је сиромаштво у Шпарти и Риму, као што се то јасно види из остале литературе, било у великој почасти, и да је општи дух оне две републике у примитивном добу, био дух сиромаштва. Али, не треба погрешно схватити оно што су латински писци подразумевали под изразом сиротиња. *Римска сиротиња*, којој они одају похвалу, није имала скоро никаквих економских потреба; то је пре била простота живота, умереност и уздржљивост од сваког раскоша, некорисних трошкова и пожуда. То никако није оно материјално стање, одобрено и хвалено од целог света, које чини предмет филозофског посматрања о коме имамо намеру да говоримо. Не, ми имамо у виду спекулације које су наносиле, па и данас наносе, невољу и беду како појединима тако и масама.

Још је Омир певао у *Одисеји*: „*Гладан трбух нема стиђу; глад је узрок многих људских несрећа*“.

Изводи *Стобеуса* за нас су драгоцен извор за познавање грчких писаца. У њима налазимо неколико изрека најбољих песника које се приближују нашем питању.

Софокле сматра сиромаштво као нешто чедно, а *Еврипид* као зло.

Ксенофон види у беди мољац покретач злочина и вели: „*Ово који знају да им је живот осигуран не налазе се лако злочинци.*“

Сасвим је природно што један циник, као што је био *Диоген* тврди, да сиромаштво *не може никад служити за извршење* злочина.

На више места у својој *Републици*, *Платон* додирује озбиљно наше питање. Третирајући у првој књизи овог свог дела користи од богатства, он нам, тим поводом износи своје мишљење оутицају економских прилика на генезу злочина. „*То је богатство, вели он, које сеје обавезни увелико за ненаношење зла другима*“.

Почетак четврте књиге *Републике* посвећен је економском питању. Платон сматра материјална стања: обилност и беду као подједнако опасна. Поштo је доказао да је умереност ратних као и државних послова једна од најбољих гаранција за државу, и изложио како обилност и сиромаштво упропашћују индустрију и вештине, он тврди да осуство богатства утиче на спољни углед и унутрашњу сређеност државе. На основу ових својих закључења, писац саветује чиновницима да обрате нарочиту пажњу на то: да у држави не буде ни великог богатства ни убоге сиротиње. Прво, по њему, има за последицу разнеженост, лењост и жељу за новинама, а друго нескост осећаја и жељу за тиме зла.

„У колико се поштовање богатства увећано у толико се врлина смањује, узвикује најзад *Платон* у 8-ој свесци своје Републике.

У првој свесци своје *Реторике*, *Аристотело* третира више предмета који се односе на научавање злочина, на чак и злочинаца. Он нам ту назаче разне, махом моралне прилике, у којима се налазе злочинци; њихове наде да неће бити кажњени с обзиром на прилике под којима је злочин учињен, за тим говори о рецидивистима и приликама у којима је налазе нападнуте жртве.

У каразима, врло прецизним, *Аристотело* нам, најзад, износи своје мишљење о утицају економских фактора на криминалитет. Ово његово мишљење одржано је чак и до наших дана од стране чистих спиритуалиста. Аристотело учи, да људи делају било под утицајем стране, или своје сопствене иницијативе. У првом случају радња се производи било случајно, било по нужди. Међу овим другим радњама, једне су принудне а друге природне. Од оних радња, пак, које зависе од нас самих, и чији смо ми непосредни творци, једне бивају по навици а друге из жеље која је час разумна а час несмишљена. Гнев и страсти долазе увек у ове последње жеље.

— *То није ни богатство ни сиромаштво, вели Аристотело, које побуђује на злочин. Долаза се истина да сиромаси из жеље за задовољством улазе у злочин, али то није нужно које ни богатство ни сиротиња која их је у мало одвојила, већ једино њихова страст.* Очигледно је, према овоме, да злочини који проистичу из потребе или обилности морају, по мишљењу Аристотеловом, бити уприличени међу радње које зависе од наше директне иницијативе, што ће, опет наше директне иницијативе, што ће, опет наше директне иницијативе, што ће, опет

принуда у погледу самога трпљења[1]; као субвишак означавању мотива „силу као главни мотив, управо узрок појављивању, да отрци једно овако неправедно одузимање".

Појасећи одавде, раније означена карактеристика ће се допунити, и означавање разбојништво, као нарочиту врсту принуде, у намери противуправног присвајања извесне туђе покретне ствари.

Овде ће се расправити још једно веома много оспорено питање, да ли је учињено разбојништво, када злочинац путем психичке или физичке силе извесно лице примора, да му извесну, извршношу дела не припадајућу, ствар нада, а у намери, да је себи присвоји; њега пр. с напереним пиштољем и претњом примора, да му кесу нада, „у противном, убиће га".

Као што смо видели, суштина разбојништва лежи у принуди односно извесног трпљења и то трпљења, које се односи на одузимање извесне ствари од стране разбојника; овим се, дакле, претпоставља у сваком случају насилитет повређеног.

У горе, дакле, означеном случају, извршилац хоће да принуди неко лице на извесну радњу — да му нада кесу — а никако на извесно трпљење, однос. пасивно држање и према томе, овај се случај не може подврћи под § 249 већ једино под § 255 кр. закона.

Практички је ово разликовање готово без икакве важности, јер је казна у оба случаја једнака; јер се на основу § 255 има злочинац „равно једноме разбојнику казнити".

Даље постоји случај, у погледу кога се води борба, када учинилац путем извесне квалификоване силе или претње принуди неког, да му следује на месту, где су његове (повређеноме) ствари остављене, те како би му их могао, у намери противуправног присвајања одузети, и принуђени овој принуди следује и злочинац по том ствари однесе.

Да се овај случај не може узети као разбојништво, постоји исти мотив, као у горњем случају, јер се овде принуда састоји у извесној радњи — да му покаже место, где су ствари остављене —, док разбојништво захтева принуду, као средство, којим неко нешто тражи — пасивно држање; принуда у горњем примеру састоји се у активном учешћу и никако у трпљењу, да се дотичноме лицу извесна ствар однесе.

Такође, овде не постоји случај разбојничког насилног изнуђивања.

Шта више, реч је у овоме случају о стицају више кривичних дела; дат је т. зв. реална стицај између разбојничке принудне изнуде и крађе.[2] Нападнути је

[1] Тако исто Меркел у својој теорији о прав. праву стр. 418.

[2] Тако исто: Вилнов у своме, горе означеном делу, стр. 47. Бр. 2., а и Буре стр. 75 и 76. у своме делу разуме се, с ограничењем, да је такав реални стицај основан, ако је од момента, када су ствари откривене и крађе истих, прође извесно време, за крађа не изгледа као настављено насилно принуде. Пошто, дакле, у моменту откривања ствари, мора да је настало, тако, да се крађа од истих напоља, без икаквих насилних средстава. Ову исту крађу, однос. одузимање ствари самом принудом ми поричемо, а не као што то Буре тврди.

морао, да покаже место, где су ствари остављене, т. ј. он је принуђен од стране извршиоца дела, да предузме извесну „делатност", — Узимајући пак ствари је засебан делист, који са њим — разбојничком насилном изнудом — деликтом само стално у вези стоји. Насилна је изнуда довршена у моменту, када је принуђени показао место, где су ствари остављене; јер остварење намере, односно неправедне користи је за појам насилног изнуђивања без икакве важности.

Но у осталом, дело насилне изнуде је и по времену одвојено од дела крађе, само што у колико је ово време дуже, у толико ће се лакше моћи отворити очи онима, који час узимају, да је једно дело дато а час два, да не постоји један већ два деликта, која се имају казнити сходно §§. 74, 242, 255. кр. зак.

Ако би се овде навело, да се овај случај не разликује, као што то прима facie изгледа, од раније случаја, то се онда може одговорити: да само, где је извршилац предату му ствар узима, апсолутно не може бити речи о узимању у смислу § 242. односн. § 249 кр. зак. а који параграфи претпостављају у сваком случају насилно држање повређеног. Према овоме, види се, како већ из овога разлога овде не постоји дело крађе; осим тога, крађа је у сваком случају искључена, када неко дозволи некоме, да му овај ствар узме[3]; принуђени у овоме случају даје своје одобрење у самој ствари — и ако примљен на то — и присвајање за овим следује од стране извршиоца дела — coactus voluit. —

У другом случају, напротив, апсолутно не може бити говора о каквом одобрењу односно присвајања ствари од стране извршиоца дела; обрнуто, злочинац ће у већини оваквих случајева прећутати, зашто хоће да се удаљи са дотичним местом, те како не би могао од стране принуђеног доцније бити ухваћен. Па и кад принуђени зна циљ овога испитивања места, то опет не значи, да он тиме у исто време даје и своје одобрење, да му се ствар одузме[4].

Без обзира на све ово, она се два случаја разликују још у томе: што тамо, где је принуђени примљен да нада ствари, принуда је скоро једновремена са узимањем ствари од стране учиниоца дела, док у другом случају ова су два акта по времену одвојена један од другог. — Даље, тако ће се, (у првом примеру), где постоји принуда за издавање ствари, сматрати да постоји дело: *разбојничко принудно изнуђивање*; овамо, где постоји принуда, да се од стране принуђеног покаже учиниоцу дела место, где су ствари на чувању, овамо постоји реални стицај дела: *разбојничког принудног изнуђивања и крађе*.

Предмет намере за присвајање.

Као предмет, у погледу кога се намера злочинчева за присвајање управља, јесте, како то закон каже: „извесна туђа покретна ствар"; према овоме је дело разбојништва у погледу ствари које немају господара, као и сопственик[5], које се налазе у туђем притежању, даље разбојништво у погледу имобилна (непокретних ствари) искључено.

У погледу „покретних" ствари, меродаван је једино природни а не грађанскоправни појам, т. ј. као покретна ствар се има сматрати само она, која се с једнога места на друго може померати. Према овоме налази, да су делови непокретних ствари, који у цели разбојништва од стих последњих одвојени буду, у колико према споме природноме својству као покретни делови од имобилна доле падају, као и безтелесне ствари од онога појма искључени[6].

Захтева се, да је у питању каква туђа ствар. То значи, да иста треба да је у својини неког другога а не извршиоца дела; ово захтевање бијаше раније општем праву страно; аналогно римском праву, бејаше узучена у овај појам и гарина rei suae и обадна права два предлога за пруски кривични законик следоваху раније општем праву; доцније предлози за пруски крив. закон. искључише могућност, да може бити разбојништва и над сопственим стварима; одузета ствар мора да буде туђа што значи, у својину некога другог а не извршиоца дела.

Што се на послетку тиче вредности самога предмета, то је иста према мотивима[7] за појам крађе и разбојништва без икакве важности и једино се узима у обзир при умерењу казне.

Покушај и свршетак.

Покушај разбојништва је дат, исто тако као и код насилног изнуђивања, чим су сви субјективни захтеви деликата дати, међу тим објективно, corpus delicti није испуњен: ако је се одговарајућа психична или физична сила, однос. принуда примењила у циљи, да би се извалило трпљење код онога, који би требао да буде опљачкан, па се тиме и поред свега овога нашта не успе, онда је дело остало у покушају. —

Свршетак деликата не претпостављала само, као што се из мотива види и као што је то од општег мишљења заступљено, „*свршетак присвајања већ одузимања ствари*" и у томе је главна карактерна разлика, као што је горе назначено, којом се corpus delicti код разбојништва одваја од corpus-a delicti код насилног изнуђивања.

Ово питање, особито доказивање, да су мотиви и владајуће мишљење на јасној претпоставци основани, не можемо се овде избећи третирати, но о томе ћемо се другом приликом мало више позабавити.

прелео **Д-р А. Гв. Жив.**

[3] Види: Ф. Мајеро, Кривични зак. за Северно немачки савез, стр. 187 Бр. 11. 1871. год.

[4] Упореди: Шварце, Коментар, стр. 671.

[5] Упореди: мотиве к § 248, одн. 2., Хелшнера у погледу система III. стр. 423. 424.

[6] Упореди: Ф. Мајера, стр. 184. Бр. 7, Хелшнера, Систем III. ср. 424.

[7] К § 237 зак. предлога, одн. 3.

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 5

Била сам намерна, да се ту пред њим мртвим нијадам и исплачем на своју несретну судбину, на ми се чињаше да он не ће чути моје јаде и болове онако покривен, нато без много размишљања и скоро нагло дигох чаршав са његовога лица, али сам се ужаснула, кад место оног белог, благог стричевог лица, угледах само једну масу љубичасте боје, са црвенкастом пеном на устима.

Забележићу овом променом стричева лица, ја се још више нађох у чуду што се наша познаница помами кад сам ја подигла чаршав.

„Оставите, оставите, ко вам то рече да чините, ко вам је то дозволио,“ беху узвици њени, који су дошли упоредо са подизањем чаршава, јер, како сам видела, она није то од мене очекивала, а много јој је било до тога, да се стриц не види у оваком положају.

На вику њену, дотрчали су из суседне собе стрина, Пера и лекар, који је, види се, одиста спавао ту код нас.

Кад им је познаница испричала, како сам ја била непажљива, да чак пређам мртва човека, онда ме је Пера изгурао на поље, а лекар се окрете познаници и оштро и прекорно рече: „а што си ју ти дозволила — што си примила на себе једну дужност, кад си била неочћна да је изврши.“

Код ових последњих речи, ја сам већ била на вратима собним, и даље нисам чуза шта је било.

Одох у своју собу под утисцима онога изненађења, које је изазвала промена стричева лица, и још више онога понашања њиховог. Нарочито ме изненађивао интиман одношај лекара и наше познанице, који је случајно испољен, јер су се иначе они пред светом држали као са свим страна лица.

Са свим природно наметало ми се питање: откуда ова промена, и зашто су они овако осетљиви према њој?

Старала сам се да то одгонетнем, али узалуд, јер је сваки одговор, што сам га себи давала, био тако невероватан, да га и сама нисам могла озбиљно узети.

На по сата после овога, уђе у моју собу наша служавка и каза ми, да су стрина мотули у метални сандук и капак залемили.

Морало се тако урадити по савету лекара, јер је стриц онако здрав и пун на пречац умро, на се осећао непријатан задах.

За мене ово обавештење беше тако убедљиво, да сам се чудила самој себи, како сама нисам дошла до тога закључка...

После подне стриц је сарањен уз помпезну пратњу, јер се читала варош беше слегла, да му ода последњу пошту.

Мене нису пуштали да идем на пратњу.

Тај свој поступак објашњавали су они познаницима, који разбираху где сам ја, тиме, што неко мора остати да чува кућу од оне силне послуге, која се беше скоро сама наметнула за овај дан, а после и због тога, што млада у опште не треба да иде на пратњу по народном веровању.

Стрина и Пера пили су за сандуком и изгледали су потружени жалошћу за покојницем.

Стрина је то нарочито истицала и својим црним оделом, које је за ноћ сашивено, а и Пера је такође био у црнини.

После њих, доктор је нарочито видно истицао своју жалост за стрицем.

„Такав мој добар пријатељ, такав честит трговац, и да му ја ништа не могу помоћи; е то ми је тешко, тако тешко, али шта ћемо ми лекари, кад су махне у срцу болести, које се тешко лече; ту наука мало може помоћи.“

Тако је он говорио свакоме, који је долазио, па се је тако најкао и окр. начелнику, који је такође дошао да судјелује при погребу стрица, кад су скоро последњи силазили низ степенице за покојницем.

Дан сахране прошао је, и ја сам очекивала: какве ће сад прилике настати.

Предосећала сам, да мој живот од сада мора бити тежи, јер нема стрица, који је ипак био моја заштита самим тим што је постојао, што га је било, те је и Перу и стрину задржавао страх од њега, да ми живот учине још тежим од онога што су дотле чинили, и нисам се преварила.

Пре ручка на по сата, уђе ми у собу моје стара служавка сва уплакана.

„Дошла сам, рече, да се с тобом опростим, јер те не ћу ја више служити, но што ми је служба отказана, а место нас женских примљени су у службу све сами мушкарци.

Сад је баш доле господар Пера одредио једнога, који ће ти доносити ручак и вечеру, јер више нећеш с нама јести.“

Ја сам знала, да је стара служавка била моја пријатељица и горко сам плакала при растанку с њом, са једним пријатељем у овој кући.

И мој је положај, зависта од овога дана постао ужасан.

Све што је пакост стрине и Пере могла замислити, то сам ја морала трпељиво поднети.

Рећаути пак, све оно, што су они намишљали, била би једна читава књига.

И овај моман што је одређен да мене служи, и они остали који су били у кући, старали су се брижљиво, да задовоље сваку паклену намеру господара.

Мени је био забрањен сваки излазак из куће, и кад сам покушавала да силом изађем, мене су млађи ударали као последњег мангупа, и терали натраг у кућу.

На протест мој, да сам ја домаћица ове куће, да ја овде имам права жене и газдарице, они су се само подругљиво смејали и неваљи.

Упућена, тако, да тражим ипак заштите од стрине и Пере, ја сам им се жалила, али они су ме презрително погледали и пили даље...

После првог помена, који је пре суботе држан за покој душе стричеве, у нашој кући су настале дивље пијане оргије.

Пера и стрина, а доктор и наша познаница, пили су и бећарски пијанчили сваке ноћи до зоре.

Своје одношаје нису крили ни од мене ни од младих, који су ми служили, за добре паре, као гнадна пашчад.

Тек је тада мени била појмљива љубазност наше познанице, којом ме је дочекивала, и улога њена у нашој кући.

Сваким даном, ово се друштво увећавало са по једним чланом.

Прво су увећени пежењени трговци, па се тада пречуло и на мање чиновнике.

На месец, два, после смрти стричеве, гост ових ноћних тревака био је и окружни начелник, а одмах за тим и читава поворка жена сумњиве прошлости.

Тако је, на послетку дошло, да је дом мога стрица постао усисно легло порока и разврата, дом бруке и срамоте.

Све ово, наравно, није остало страно суседима, али од њих нико ништа не учини, да се тај положај побољша.

Заробљена овако на очиглед света и власти, ја сам већ била пала у једно очајање, које је претило да ме одведе у лудницу, или намакне пожопац на врат.

И кад сам ја већ мислила: шта је од тога двога напи боље — да ли да чекам да ме воде у лудницу, или да свршавам сама са животом, тада се догодило нешто, што ме је задржало од онога последњег корака, који ми је био примамљивији.

На име, једне вечери, кад је тереневка и гозба требала да известе, јер су сви већ поспрули знаници од непристојне пијанке, бану у моју собу окр. начелник.

Ја сам баш клечала пред иконом св. Богородице, и молила се да ми скрати овако тежак живот, кад је он ушао унутра.

Збуњен трепутно и сам положајем, у коме ме беше затекао, он застаде за часак, али кад сам ја устаљ, он ми слободно приђе и поздрави се са мном.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученика су нам ова питања:

I.

Суд општине степовичке, у окр. крушевачком, актом својим од 20. фебруара ове године Бр. 595, пише:

„Светозар Рајковић, председник општине доњичке, као пуномоћник ове, ставио је захтев код Првостепеног крушевачког суда, за повраћност ове општине, а за обезбеђу 737·40 динара, помоћу су општи ове: Г. Стевоша, Д. Стевоша и Јовица, по његовом тврђењу, остали дужни општини доњичкој у ове општ. приреза из 1888 и 1889 год. који су требали плаћити, док су били у систему ове општине.

Прасетепски крушевачки суд, решењем својим од 7. фебруара ове год. Бр. 2536, уништио је ову заборбу, и упредно полицијској власти да је изврши, те је ова пре извесног времена

предлога решење потписаном председнику, као пупомоћнику оне општинске стешопше, и извршила заброју, узев у попис оне ствари: једну општинску касу, општински кантар, четири столе канцеларијске, четири столице, рубове за фасцикуле — архиву — и све остало, што се у општинској згради затекло.

Забрана је уважена на основу буџета ове општине за 1896 год., из којега се види, да је предвиђена извесна сума за исплату дуга општини лозничкој, али како је ова ствар доцније регулисана, то ће се подвести доказ, да затреба, и општина ће лозничка бити одбијена од тражења.

Ова забрана, по мишљењу овога суда, претиваи је наређењу т. 471. тач. 1. грађ. суд. поступка, по коме се на једном предмету не може узети у попис најмужније покућанство, а до се општина не ће разумети без кнеза, столова, столица, ваге и т. д. то је само собом разумљиво, и по тоне је и ово нешто најмужније покућанство, које се није смело узети у попис, и да је суд погрешно над је одобрио забрану на ове ствари.

Даље, ова општина сматра, да је ово тражење општине лозничке, које полази у ред полугодишњих и годишњих прихода и прихода, и да је по т. 928. д. грађ. законика застарело све и над би у потпун постојало.

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овој ствари.»

— На ово питање одговарамо:

Код се зна, да се општинским прирезом не задужује општина целокупно, него појединн грађани према суми непосредног пореза, онда је чудновато: како је општина суседима могла узети у своју буџет, за 1896 годину, ону суму, коју су остали дужни селани поменутих села, и показивати је као дуг општине лозничког?

Једини би правилан закључак могао бити тај, да је ова у своје време наплатила овај прирез од грађана и унела га у своју касу, а није га предала општини лозничкој, те је ова сада приселања, да та тражи путем суда.

Ова неизвесност о начину постанка дуга, одузима могућност, да се на ово питање у свему одговори, нарочито у колико се тиче застарелости, те зато немо ни и сад одговор свести само на оно прво, које се односи о признаности дуга.

Даље:

Општине се јављају у двојаком својству — као морална лица у погледу својих приватних — самосталних права, и као државна јединица за вршење извесних послова, који су јој законима додељени као државној установи.

И, у колико се она јавља као приватно — правно лице, она се изједначава са осталим приватним лицима, и као год се јавља у улози државне установе, она стоји под нарочитим заштитом законском.

Према овоме, сва њена имовина, која не служи непосредно потреби и интересима њеним, као државне јединице, може бити предмет залоге, пописа и у опште приватних потраживања, а она имовина која је неразделна од потребе, које служе њој као државној јединици, не могу бити предмет пописа ни залоге, јер ове и ниоу својина општине као моралног лица, него као установе државне.

У овај ред ствари и потреби, без којих се општина, као чисто државна установа не ће разумети, спадају сплаву и ствари као што је каса, столови, столице, полице за фасцикуле и т. слично, и по томе, класт полицијска потребни је, што је ово узела у попис, и ако је суд одобрио забрану, јер он увек учини отпремичене речима: „ово што се по закону може у попис узети,“ претпостављајући, свакако, да ваши ова да спори при попису: шта се може пописати, а шта не.

II.

„Начелник ове срески, решењем својим, забрањио је Павлу Павловићу, ов. дуже управљавање општарским радње на основу § 373 а кр. закона, пошто ваше ваше мајсторско писмо.

Павле је жалио на ово решење жалбу начелству окружном, али доп је жалба са актима стигла начелству, дотле су већ ступиле у живот најновије измене и допуне полицијске уредбе, те је начелство на основу оних измена нашло, да ово није надлежно да разматра поменуто решење, него је пратило ипти сп. начелнику, да према овим изменама уради даље шта треба.

Начелник срески, наслањајући се на наређења § 15 и 16 полиц. уредбе, поиче ова акта и решење Привременом Суду, али он их врати неразмотрена са овим напоменама: „онни решењем жалилац није казњен ни преко три дана затвора, нити преко 50 динара новчано, те по томе нема ни и својство административне власти, и не подлежи опени Привст. Суда. Врћају се акта да начелник опени: има ли у опште места жалбе против оваквих решења, па ако има, нека акта пошаље вишој административној власти на оцену.“

Начелник срески напао је, да против оваког решења, има места жалби и попова пошље акта начелству, али их ово врати, јер је, вели, немогућно да разматра предмет и решења, која су изречена по III части кр. закона, наиме, да, ако решење не подлежи ничијој опени, пошто ваше ниже изречена никаква казна, нас што не подлеже ни она, где је казна до три дана затвора.

Моли се уредништво да објасните: има ли места жалбе на решења ове врсте, и ако има, која је власт надлежна да разматрање исти?“

— На ово питање одговарамо:

Решење среске власти, којим је забрањена радња Павлу по § 373 а кр. законика, јер нема ученичко мајсторско писмо, не спада у ред ових наређења управних власти, које се налазе за заштиту јавних — општих интереса, и за чију оцену нису надлежни судови, нити их могу држати од извршења, ове дотле, докле се од њих не затражи да њиху суд за повреду истих, ценећи, том приликом законитост самих наређења.

Не, ово решење има своја изворе у наређењима § 373 а пр. законика, и о умесности њеног трења и мора да се решава по томе, што се њиме крећа једно право Павлово, под претпоставком, да је решење среске власти неправилно, и он по § 15 и 16 полиц. уредбе има право на жалбу.

За оцену, дан, у овој ствари, надлежан је баш Привременн Суд по изнеси § 15 и 16 полиц. уредбе, пошто решење потиче из примене III части кр. законика, а никако начелство ово више административна власт, пошто као што напред рекосмо, ово пије административно решење ни наређбе, већ решење наслоњено на § 373 а пр. законика.

Никако се, пак не може одобрити ово гледиште начелства, да против оваких решења нема у опште места жалби, кад то није нарочито речено у § 15 и 16, као н. пр. за осуде до три дана затвора или градског дин. новчане казне, јер би то било противно чл. 27. Устава, по коме свако има право жалбе, кад год законима није другчије наређено.

III.

Суд општине голубачке у округу пожаревачком, актом својим од 5. марта ове године пита:

„М. Милановић, ов. дужно је В. Миланковић, ов. што му је земље украо једну гвоздену шипу, а ова ће неколико дана једну секиру и 12 комада јаја, на је тражио да га суд осуди на казну по закону, за ову крађу.

Тужу у 2 дин. није хтео да положи, јер је, вели, ово крађа, која мора да се изнеба по казничној дужности.

Суд пита, да се по т. 87. зак. о таксама мора да плати такса, јер је ово изнађање за тужбу приватних, и да не би погрешио, моли уредништво за обавештење: треба ли ова тужбу узети у поступак без таксе, или прво наплатити таксу?“

— На ово питање одговарамо:

По духу § 391 кр. закона, ово крађе остуше, сем оних из трећег стева, нису се по казничној дужности. То, у осталом, одговара и опоме општем начелу, које предвиђа § 4 кр. суд. поступка.

Као је и у овом случају престављена крађа, која не полази у ред оних из трећег стева § 391, то се и ова има наплатити по казничној дужности, па према томе не треба тражити таксу у напред, што опет, одговара тач. 227 зак. о таксама.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Драгутина сина **Мике Игњатовића**, тежака из Приједана, округа пиротског, који је неосна мља пр. год. отишао од куће, тражи начелство окр. пиротског актом Бр. 3382. Драгутин има 16 год., стаса је средњег, лица плавог, пуког. Њиховог треба уништити начел. окр. пиротског, с позивом на Бр. 3382. Уйр. 10803.

Марија, разведена живећа жена **Јована Пантића**, из Сиеле, која се издаје под именом **Лепосаве и Живане**, потребна је начелнику среза посавског, у Обреновцу, јер је велика сумља да је сгучесник у пожари Лазара Поповића, из Ритара. Изглед јој је сличан на Цигањку, приномиљета је, куиа, средњовечна. Иолицајну се све полицијске власти, да Марију пронађу потраже, и њену стражарпцу спроведу начелнику среза посавског, у Обреновцу, с позивом на Бр. 3177.

ПОТЕРЕ

Ђорђу Николићу, трговцу из Деспотовца, коју између 21 и 22 пр. м-ца. украдено је из обора пет добрих свиња, од којих су три серка и две прмачке. Полицају се све полицијске власти, да крађљиве потраже и њихове спроведу начелнику среза посавског, у Деспотовцу, с позивом на Бр. 3875. Уйр. 10757.

Тоша Стевановић и **Цака Илић**, из Бадњевца среза лесковачког, украдене су две кобиле из штале, и то једну између 18 и 19 пр. м-ца. Једна је мотора 6 год., а друга 4—5 год., обе су једне богатасто-смеђе, и на себи носе жиг „Б.“ Познају се ове полицијске власти, да крађљивца и покрадну најхитније потраже и пађеног спроведу начел. опр. врањског, с позивом на Бр. 4207. УБр. 10938.

Лазар Панић, звани Шваба, решењем начелника среза мачванског, од 20 септембра пр. год. Бр. 14049, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због дела из § 221 крив. законика. Лазар је нестао где отуварио, и није се нигде до данас пронашао. Он има 24 год., расте је средњег, мањих плавих бркова, лица округлог у свему плав. Познају се ове полицијске власти, да Лазара живо потраже и пађеног спроведу начелнику среза мачванског с позивом на Бр. 5354.

Драгић Паитић, из Брасине, који је због опасне крађе осуђен на 8 година робије, **Ђорђе Вукосављевић**, из Стрмова опр. ужичког, који је због убиства осуђен на 20 година робије, и **Тодор Ивковић**, из Рујевца, који је осуђен на годину дана затвора због тешке повреде тела, побегли су ноћу између 24 и 25 пр. м-ца из притвора лозничког првостепеног суда. **Драгић** је стар 26 год., расте је високог, плав, кратких плавих брчића, обријан, има велике смеђе очи; **Ђорђе** је стар 32 год., расте је високог, крупнијег, суводан, лица дугог, обријан, кратких црних бркова; **Тодор** има 40 год., високог је раста, црнокосац, има велике пуне бркове. Познају се ове полицијске власти, да напред именоване најхитније потраже и пађене спроведу начелнику среза у Лозници, с позивом на Бр. 4776. УБр. 11098.

Петру Клефишу, кавеџнику, из Јагодине, неосновано лице, ноћу између 25 и 26 марта ов. год., украдо је из затворене штале једну јуницу, стару 1 год., добро угојену, са трбухом и позади беле боје, иначе има шуту телећу боју. Познају се ове полицијске власти, да крађљивца потраже, и пађеног спроведу начелнику среза у Јагодини, с позивом на Бр. 5611. УБр. 11125.

Александер Брук, практикант Макса Бајфелда трговца из Пеште, изврпио је проневеру своме господару у суми од 9000 марака и 16000 круна, и побегао. Александар је стар 19 год., мојсијеве вере, расте је високог, суводан, лице му је дуго, бледо, очи и обрве плаве, нос и уста обична, једни му зуб фали, мало шкуњава, дуге браде, говори мађарски и немачки, кад је побегао имао је црни зимски капут, затворено сиво, летње одело и загасити панталоне. Познају се ове полицијске власти, да Александра живо потраже и пађеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 11350.

Илија Марковић, тежак из Ланџова, ноћу између 29 и 30 марта ов. год., украдена је кобила, стара 4 год., у једно уво расечена и жигосана. Познају се све полицијске власти, да крађљивца најхитније потраже, и пађеног спроведу начел. опр. свилајевачког, с позивом на Бр. 11361.

Никола Петровић — Босанац — одговара за опасну крађу код начелника среза на Убу. Расте је високог, крупнијег, тањи, широких груди, стар је до 30 година. Познају се све полицијске власти, да Николу најхитније потраже и пађеног спроведу начелнику среза на Ub, с позивом на Бр. 5111. УБр. 11869.

Петру Јовановићу, из Вратно, ноћу између 4 и 5 ов. м-ца, украдене су две краве: једна је длаке сиве, интора 7 год., жиг је а/2; друга је плаво-шуте, интора 5 година, жиг је а/3, без других ровања. Познају се све полицијске власти да крађљивца најхитније потраже и пађеног спроведу начелнику среза у Јагодини, с позивом на Бр. 2948.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лице, чију фотографију доносимо, пало је сада у затвору под краљом. судбеног стола у Загребу, и одговара за дело краље. Право му је име **Мата Клавичић**, стар 23 године, родом из Прудинца, опотчано завршио, загребачке котарске области; римокатолик, новајлија, скитница и крадљивац. Од стране кар.-крал. окр. суда у Руднафову у Крањској, осуђиван двомесечном тешком тамницом због краље путе у једну годину затвора, од стране кр. судбеног стола у Загребу, и више пута казнљиван прогонетном и затвором, од 8 — 14 дана од стране кр. котарских судова у Загребу; матерњи му је језик српско-хрватски. неписмен је, без телесних недостатака.

По надзирању последње овуде, и извеку из митровачког казненог завода, пре три године, туварао је по Славонији, Србији и Бугарској без икаквих всправа. У последње време проћерао се као **Фрања Јлашић**, пекарски помоћник, из Љубреча, док нијзад није ухваћен и затворен у Загребу. Том приликом код њега су пађене ове ствари:

1) једна златан сат „ремонтоар“ — ланчер са два поклопца, и 12 рубина. Има казивање које покушају даље и месеци. Стварјет је обликa и вреди 60 крува;

2) један јапан у тежини 120 грама, необичне дуг и дебео; дужина износи 57 с. м. Вредност 190 крува. (Види фотографију).

3) новчаник, од перзијанског-хаште поже, која је сада премазана тамно-смеђом бојом; дуг је $17^1/_2$ с. м., широк 12 с. м.; затвор је јапаном, који иде у једну утицнут јајачини украс на форму срба; у среди је мање грб, а над њим петокрака круна, а крај њега по један утиснути јак, — сво је окружено сајпсом.

Новчаник је около оковао, и у њему су две шире и две уже преграде; на поставу пицутре у десном куту обележена је прним мастилом грозничка пумера, која се и на дуту не може разабрати; изгледа овако: 2275/53 Ј/2081/6043/ L Nng кр. U Nit и Nit.

Сумња се, да је све ове окупљене ствари Мата покрао, иако што је и сам признао своме другоме у казненом затвору. По његовом причању, код истих, он је сат и јапан украо у Дрвару (или Пишуу) за једног хотела, а новчаник придаго је сиет једном отмеком путнику, но свој прилици неком доктору, и у њему је тада било 200 динара.

За ову крађу био је суђењем у Шапцу и Обреновцу, одакле је спроведен у Београд и предат редарственом зекупском повереништву. Сем тога, за време свог бављења у Београду, наварио је, како сам прича, две крађе. За време рука, укупно се у једно стаи, и ту обукао на себе нанеси капут, заиесо одело и разно рубље, а своје старо тамо оставио.

Саопштава се ово полицијским властима с тим, да све што год још нађу о овом Клавичићу, и детаљније о наведеним крађама саопште управи града Београда, и по могућству сазнају за сопственика поцрађе.

Бр. 3194 од управе града Београда, 20 марта 1904 год. у Београду.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Објавом начелства опр. пожаревачког, од 3 марта ове год., која је последњи пут оштампана у бр. 53, Срећком Ношина, од 9 марта ове год., на основу чл. 7. закона о дивљачи и утамањивању хајдука, позвао је **Симеон — Моша — Гајић**, телеал и бив. служитељ, из Жагубице, да се у року од 15 дана пред најближој власти. Но како се ни до данас ниже хтео вратити, то је начелство округа пожаревачког, на основу чл. 3. истог закона, решило: да се Симеон — Моша — Гајић, огласи за хајдука, с тим да је од данас слободно сваконе убити га. Симеон има 36 год., расте је средњег, прилично развијен, у опште приомазкет, браде оваке ирне, коју не брија, брнова средњих правих, носе ирне, чела високог, говор му је мешан са влашким.

ИЗЈАВЕ И ПОРУКЕ УРЕДНИШТВА

Путничић-куфер, због болести преподлжа сарадње се у идућем броју.

Сакалчи, због недовољног материјала изостао је из овог броја.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 13. и 14. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 17. АПРИЛА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на кошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за инспектора треће класе Министарства унутрашњих дела, Љубомира Романовића, начелника исте класе округа ваљевског, по потреби службе;

за начелника треће класе округа пожаревачког, Петра Благојевића, начелника исте класе округа крушевачког, по потреби службе;

за начелника четврте класе округа тимочког, Лазара Ивковића, начелника исте класе округа крајинског, по потреби службе;

за начелника четврте класе округа крајинског, Стевана Ј. Гудовића, вршиоца дужности инспектора Министарства унутрашњих дела, по потреби службе;

за начелника четврте класе округа крушевачког, Драгутина Тодорића, члана прве класе управе вароши Београда;

за вршиоца дужности начелника округа ваљевског, у рангу члана прве класе управе вароши Београда, Милорада Вујичића, начелника треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког;

за члана прве класе управе вароши Београда, Тому Миленковића, начелника прве класе среза неготинског;

за вршиоц дужности члана управе вароши Београда, у рангу секретара треће класе Министарства унутрашњих дела, Љубомира Н. Поповића, ванредног секретара треће класе истог Министарства, по потреби службе;

за члана друге класе управе вароши Београда, Душана Алимпића, вршиоца дужности члана исте управе, у рангу секретара пете класе Министарства унутрашњих дела;

за секретара прве класе начелства округа крајинског, Симу Обреновића, комесара топчидерске полиције, у рангу среског начелника треће класе, по потреби службе;

за вршиоца дужности члана управе вароши Београда, у рангу секретара начелства друге класе, Љубомира Мајсторовића, писара прве класе исте управе;

за комесара полиције у Топчидеру, у рангу писара прве класе управе вароши Београда, Вељка Рамадановића, писара друге класе исте управе; и

за секретара друге класе начелства округа крушевачког, Михаила Ст. Протића, писара прве класе среза жичког;

за писара друге класе управе вароши Београда, Душана Миловановића, писара прве класе начелства округа пожаревачког, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 априла 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Ђорђе Стојановић, помоћник прве класе начелства округа нишког, на расположењу;

Коста Ђукић, помоћник прве класе начелства округа подринског, на расположењу;

Ђура Стевановић, помоћник прве класе начелства округа пожаревачког, на расположењу;

Урош Грабовац, помоћник прве класе начелства округа смедеревског, на расположењу;

Владимир Поповић, помоћник прве класе начелства округа тимочког, на расположењу;

Коста Павловић, помоћник прве класе начелства округа чачанског, на расположењу;

Јован Радовић, начелник прве класе среза рамског;

Филип Вујић, члан прве класе Управе вароши Београда;

Арсеније Шуменковић, секретар прве класе начелства округа крајинског;

Димитрије Протић, писар прве класе среза мачванског;

Тихомир Денић, вршилац дужности помоћника начелства округа ваљевског, у рангу секретара четврте класе Министарства унутрашњих дела, на расположењу; и

Светолик Нешић, секретар прве класе начелства округа крушевачког, — на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда ставе у стање покоја с пенсијом, која им припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 априла 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Димитрије Миливојевић, помоћник друге класе начелства округа моравског на расположењу;

Мијајло Стевановић, начелник друге класе среза бољевачког;

Светомир Радовић, секретар друге класе начелства округа моравског; и

Живко Вукојичић, писар друге класе среза драгачевског, — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 априла 1904. год. у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

Црквени писци

Са развићем и напредовањем религије, почиње и једно ново тумачење *беде* за гледишта моралног. Разликују се три облика у којима се јавља сиромаштво и који се, један од другог, знатно разликују у погледу последица на моралитет радњи. Најопасније је морално сиромаштво о коме говоре: краљ *Давид*, пророк *Јеремија* и апостол *Јован*. Противно овом, добровољно сиромаштво, које је Христос проповедао, идеално је. Оно, пак, што нас интересује, то је невољно сиромаштво, проузроковано рођењем или догађајима у животу. Ово сиромаштво, као и велико богаство, св. писмо сматра као извор порока.

У огромној литератури верских писаца, коментатора библије, налази се заздан ствари, које се односе на питање о сиромаштву, посматраном са најразличитијег гледишта.

Тако, Св. Јован Хризостом, третира темељно питање о сиромаштву и долази до закључка, да оно никако није узрок злочину, већ су то елементи који, на првом месту, зависе од наше воље. Сиромаштво, по њему, мора служити за извинење крађи.

Исте мисли сусрећу се и код латинских писаца, међу којима Св. *Амброзије*

заузима оно исто место које и Сенека у филозофији. Наједан од црквених писаца није тако силно подигао свој глас против богатша, тврдиша и зеленаша, као што је то учинио Св. Амброзије у својим шиљем гама о *Навоту* и *Товији*. Али, љубав према сиромаштву, није му никако затворила очи према опасностима, којима беда излаже вртлину и моралност.

Св. Августин, који се сматра као најважнији међу свима латинским, верским писцима, сматра сиротињу као ствар коју не треба презирати и захтева, да се позајске скитиње ни у ком случају не сматрају као крадљивци. Крађа, по њему, јесте једна економска потреба.

После опадања патристичке литературе, научна активност пркне напша је новог полета у радовима доктора средњег века. Схоластика је била прави творац теолошког и филозофског систематизирања и конституисања у облику науке. Пут за филозофију ње је нарочито утрен радовима Св. Августина, чија је утицај преовладивао у првој периоди схоластике. То је, може се без претеривања рећи, био један период дилетантизма у филозофији: основ сваког посматрања остајао је у области теологије. Наше питање остајало је, више но икад, у вези са питањем о сиромаштву. Радови који се на њега директно односе многобројна су. Помињемо, између њих, оне који су најважнији.

Тако, *Кводлибет* у својим *Коментарима псалмова*, ослањајући се на мишљење Св. Амброзија тврди *да је сиротиња у стању да победи страшу*.

Бед се занима искушењима, којима су изложени сиромаси пред братима немилосрдних богаташа.

Превођење Аристотелових дела у хришћанску Европу путем шпанских муслимана, стварање редова: Св. Франсо-а и Св. Доминика који су, са гледишта општег, имали великог социјалног и научног утицаја, оснивање универзитета у Паризу и, најзад, славни радови Св. Томе, *Скота* и Св. *Бонавентура*. — све то указало је великі полет у схоластици XIII - ог века. Филозофија се у одуше обрађује само за себе, а и наше питање добило је новог полета са позитивизмом и статистиком. Неколико филозофа, који се с њим занимају, а нарочито Св. Тома, не ограничавају се више на просто и једноставно коментарисање библијских текстова. У место тога, јављају се озбиљна размишљања која се, мало по мало, одвајају од теологије. Независно од теолошког схватања, Св. Тома сматра *беду* као извор великог броја пресшупа.

После Св. Томе, међу филозофима настају огромне свађе и жалосне борбе, поводом којих је и морал пренебрегнут а с њим и наше питање.

Савремена мисао.

Постанак савремене историје и епоха која јој је претходила, сведок су огорчених борби између религијских и чисто филозофских идеја. То је у почетку епоха ренесанса која је имала задатак да направи хаос између многобројних и древних система, позваних на разваљинама схоластике. После дугог и дугог рада у овом правцу, наступа XVII-ти век са једним, потпуно новим хоризонтом модерне филозофије, заснованим *Декартом* и *Баконом*. Човечанство се налажаше на прагу основних принципа истине у животу, који су могли да послуже као основ новој филозофској згради. Оните ослобођење филозофије, изазвано Девартовим покретом, створило је независност међу филозофима и учиниле да сваки од њих ствара засебне личне системе. У таким приликама није се могло мислити на детаље и с тога је наше питање, засим природно, предато заборави, бар за извесно време. Питање о сиромаштву и његовом утицају на радње људи, које је некада, као што смо видели, било у толикој мери предмет посматрања и трерирања, ничезава, готово сасим, у овом времену. У великој литератури XVI-ог и XVII-ог века свега су неколико дела која додирују наше питање, па и то више узгред, без икаквог система и озбиљне намере за решење проблема. Тако се, поред осталих, и у делима *Лутеровим* налазе неколике ствари које се односе на криминалогију. По њему су рђаве економске прилике услов за крађу која се може лечити само енергичним средствима. Вредно је још поменути, да је први Лутер уочио разлику између градских и сеоских преступа, чију је важност довољно увидела тек данашња криминалогија.

Историји реформације припадају још имена *Лиисе*, *Еразма* и *Томе Мора* од којих су, нарочито прва двојица, узимала великог учешћа у огромном покрету којега које карактеришу ону епоху.

Лиисе, који је био један од најбољих тумача Сенекиних идеја, налази, као и овај, да се сиромаштво не може никако сматрати као једно зло.

Еразмо у својим *Писмима* сматра сиромаштво као неоме опасно по морал.

Али, у целој литератури ове епохе, по наше питање најзнатнији су радови *Томе Мора*, који се налазе у првој свесци његове *Утопије*. Несрећни канцелар Енрика VIII-ог критикује оштро разне рђаве и опасне навике племства, за које вели да живе о зноју других са својим многобројним слугама. У овој племићској слузи, *Мор* налажаше велику опасност по морал и сигурност државе. „У тренутку када се они људи нађу на улици, вели писац, они за кратко време падају у највећу беду, а из ње, засим природно, у крађу или разбојништва".

Рђаве економске прилике и увећање цена животним намирницама, много су важнији и озбиљнији узроци криминалитета, јер се из њих рађа пролетаријат, а за овога пресјаци, скитнитнице крадљивци и т. д.

Мор је био прва који је рђао добро схватио потпуну некорисност оштрих казни у односу на циљ који се њима жели постићи. У место нешала и осталих претераних казни којима се прети крадљивцима, по њему би много боље и за друштво корисније било ад би се озбиљно предузеле мере за побољшање економских прилика друштва. Само на тај начин, и никако друкчије, може пресушити извор криминалитета.

На жалост, *Декарт* и његова следбеници нису се ни у колико занимали нашим питањем. *Бакон* га у својој славној расправи о *„Достојанству и напретку науке"* само узгред додирује. *Лабријер* је једини међу филозофима овог доба који је у својим *Карактерима* назива сиромаштво „*највећим злочина*".

Али, и ако је чиста филозофија остављала наше питање, оно је нашло прибежишта у једној другој науци, која је у овој епоси ревносно обрађивана од стране моралиста, а то је *политика*. *Хоб*, следбеник Бакенов у моралу и политици истиче још у ово доба у своју теорију о утицају *економских потреба на нрстаме маса*, коју је теорију доцније и Ломброво уноколико усвојио.

Давид Хум тврди, да сваки злочин, изазван економском потребом, треба да буде изнашлан самим тим, и узвикује: „*Је ли то злочин као се бродоломник, у жељи да сачсе живот, дочела најближе стварн без обзира на њеног господара?*

Страховите последице сеоске депопулације у корист великих центара биле су предмет озбиљног изучавања од стране многих криминалиста. Још је *Адам Смит* обратио пажњу на опасну страну овог феномена и и у свом *Народном богатству* изразио се о њој овим речима: „Све дотле, док један човек сумњиво владања остаје у своме селу, он је приморан да води о себи рачуна, пошто су сви погледи упрти на њега. Али, чим се тај човек нађе у великом граду, где о њему нико не води рачуна, он је напољен свим могућим порођима на, најзад, и моралној пропасти".

У својој *расправи о грађанском и криминалном законодавству*, *Бентам* се такође занима нашим питањем и вели:

— Човек који је лишен средстава за живот, вели он, упућен је најнеодољивијим узроцима на пршење злочина помоћу којих може доћи до средстава за егзистенцију. У свима овим случајима казне су излишне". Писац за овим пропоручује као превентивно средство злочина омогућавање рада и стварање економских каса за сиромахе.

Нове идеје, које су се јавиле око половине XVIII-ог века, захватиле су у велико привично право. Оштрина казне блажи се увеличо потребом (нужношћу). Позната германска максима: „*потреба нема закона*" налази примене код великог броја грађанских преступа.

У својој славној расправи о злочинима и *казнама*, говорећи о крађи Волтер вели ово: „*Крађа је резултат беде и очајања оних људи који од своју права сопствености притежавају једино право на егзистенцију.*"

Физиократи гледаху спасење друштва у увећавању земљорадничких производа као са гледишта материјалног тако и са гледишта моралног. У *Пријатељу људи* од Мирабо-а и *Кенеја* налазе се ова реци: „Сваки злочин а морална добит добит одличава је у увећању економских добара, и обратно: сваком атентату против дру-

штва треба тражити узрок у погоршању економских прилика.

У свом рапорту од 26 децембра 1790 год. *Дипорт* прокламује *нужду* као најобичнији узрок злочина.

И сам Наполеон, најзад, био је мишљења да беда потпомаже злочин.

Из свега што смо до сада казали јасно се види, да се криминолошка литература све до XIX века налазила у преисторисној фази, као и да је наше питање било само предмет узгредног посматрања и студирања. При свем овом, ми се надамо, да смо овим кратким прегледом унели колико толико светлости у ембрионерно стање криминолошке науке прошлих векова.

Италијанска школа

Школа ова, која је оличена у теорији о *урођеном злочинцу*, имала је, као што је познато, *Ломброза* за основаоца и ако је пут много раније био утрвен истраживањем француских криминалиста: *Гала*, *Пинела*, *Ескирола*, *Морела* и др.

У осталом, теорија која сматра криминалитет као ствар урођену, налазила се у доктрини о урођености добра и зла коју су заступали стари философи, о чему има раздан трагова у историји философије.

Ну, и поред свега овога, то је Ломброзо коме припада заслуга за нову теорију.

Данас италијанска школа међу својим присталицама броји велики број одличних лекара и правника, који развијају и усавршавају идеје Ламброзове.

Поред самог Ломброза, који је на челу школе, нарочито су се истакли два научара *Фери* и *Гарофало* који су највише урадили на усавршењу његових идеја, и то: први са гледишта социјалног а други са гледишта правног.

И ако се они између себе, па и са Ломброзом, разилазе у појединостима, ипак су потпуно сложили у мишљењу: *да су органске аномалије први и најглавнији узрок злочина.*

Човек, који се налази у приликама потпуно нормалним, није никако способан да упадне у злочин. Аномалије органске услов су без кога нема криминалитета. Сви остали фактори, па ма какве природе били, остају без последица.

Ломброзо је групирао око себе читаву плејаду научара који, упоредо с њим, раде на пропагирању идеја нове школе.

Циљ је наше расправе да проучи оне од њих, који су се занимали економским утицајима на криминалитет. И у овом погледу међу њима најглавнији је оснивалац школе.

Цезар Ломброзо

У предговору треће свеске свога урођеног злочинца, који носи наслов: „*Злочин, узроци и лекови*," сам Ломброзо изјављује да ово дело пише као одговор на учињена пребацивања њему и његовој школи што су, у своме учењу, изгубили из вида економске и социјалне узроке злочина.

Ово пребацивање, у осталом, било је потпуно основано.

Увиђајући и сам његову умесност, нарочито после конгреса у Паризу на коме је његов *урођени злочинац* претрпео фијаско од *француске школе*, писац почиње ово своје дело са изјавом: да сваки злочин има за повод многобројне узроке, у толикој мери измешане међу собом, да их је немогуће посматрати понаособ као што се то у пракси чини са осталим појавама човечије природе.

Ну, и поред овог признања, писац ипак упорно остаје при мишљењу: да ови многобројни узроци злочина могу имати последица само у присуству бијолошких фактора, који јесу и остају први и најважнији узрок злочина.

Одмах за овим писац испитује остале факторе који на злочин утичу тек у другом реду, а то су утицаји: метеоролошки, климатски, орографски, геолошки, расе, цивилизације дивљаштва, штампе, популације, морталитета, промене цене, алкохолизма, васпитања, богаства и сиромаштва, религије, наследства, доба старости, професије, лености, затвора, моћи подражавања и други.

Ово ново Ламброзово дело, као и сва претходна, садржи једну гомилу врло хетерогеног материјала, у коме Ломброзо пада у своју фамилијарну погрешку: *да у исти мах све обухвати, и да у сваком анатомском и физиолошком покрету гледа и види урођеног злочинца.*

Ово дело, уосталом, најбоље доказује умесност *Феријевог* тврђења: *да је Ломброзо ђеније без талента.*

Пређимо укратко важније главе овог дела у којима Ломброзо изузучава утицај економских фактора на криминалитет, а то су:

Цивилизација и дивљаштво

У свима земљама Европе, изузев Енглеске, постоји знатан број злочина и случајева душевног обољења, који из године у годину расте у много већој мери по што се множи становништво.

На основу овог неоспорног факта писац је дошао до закључка, да се и цивилизација, као и дивљаштво, одликује својим специјалним криминалитетом. Сматрајући освету, као дужност, а силу као право, дивљаштво се одликује великим бројем убистава. Али, с друге стране, услед још фамилијарних веза, ређих случајева душевног обољења и примитивнијих полних односа, и злочини оцеубиства, детоубиства и крађе у овом добу много су ређи.

Увећавајући потребе, жеље, богаство, уживање и т. д. цивилизација је у исто доба увећавала, с једне стране број душевно оболелих, а с друге, опет, број злочинаца против својине и морала. Према овоме, цивилизација по мишљењу пишчевом има за посредицу промену облика злочина, а у неколико и увећање њиховог броја.

Сва усиљавања, која су ишла на то да побију овај истинит и жалосан факт, била су узалудна. Он постоји, и постојаће све дотле, док огромни напретци градова буду нудили злочинцима изврсно поље операција и сигурно склониште.

Да би што боље истакао овај однос између криминалитета и цивилизације, Ломброзо испитује последице ове последње у разним правцима, од којих, на првоме месту, долази:

а. Насељеност. У првобитном друштву злочини су били много ређи али у исто доба и много свирепији. Са умножавањем становништва број злочина увећава се, али се и свирепост, која их прати, смањује. На овај начин број крађа у данашње доба умножио се, али се у исто доба број убистава смањио. Изузетак од овога може бити само у великим индустријским центрима, где су приливе за убиства врло повољне.

Да би поткрепио ово своје тврђење, писац пореди криминалитет и насељеност појединих европских држава, али без стварнијег успеха. Готово сви закључци, до којих је овим поређењем дошао, непотпуни су и једнострани. Писац са свим губи из вида остале утицаје, а нарочито месне прилике, већ се задржава на простом поређењу бројева и из истог изводи потребне му закључке. Зна се, међутим, да оваква поређења, бар у интернационалној статистици, немају никакве научне вредности.

б. Досељавање и исељавање по Ломброзу, има такође великог утицаја на увећање и опадање криминалитета. Сједињене Америчке државе најбоља су доказ о овоме.

в. Упоређење између сеоског и градског криминалитета, показује још боље утицај насељености. Писац долази до закључка, да су злочини против својине и морала много већи у градовима но у селима, док на против, број убистава у овим последњим преовлађује. У овоме се најбоље огледа утицај цивилизације. Злочини у селима свирепи су и имају за мотив освету, лакомост и бруталну сатисфакцију страсти, док злочини по градовима имају за мотив леност, превару и рафиниране страсти.

У VI-ој и VII-ој глави свога дела Ломброзо продире у срце економског живота и занима се правим економским утицајима на криминалитет.

Глава VIII-ма третира питање о *храни, оскудици и цени.*

Дужни смо одмах поменути, да резултати до којих је писац дошао третирајући ово питање, нису никако резултат личних истраживања већ закључци осталих писаца.

Једна статистика од *Етингена* о криминалитету у Пруској од 1854—1859 год. доказује, да злочин против својине опада са падањем цене хлеба, док се, напротив, злочини против личности, специјално против морала, увећавају.

Статистички подаци од *Старка* за Пруску у времену од 1854—1878 год. такође доказују да: цена жита утиче знатно на кретање злочина, а нарочито крађе. Овај исти појав утврђује се и статистиком *Коровом* за француску у времену од 1843—1883 год. Број злочина против сопствености готово је паралелан ценом хлеба све до 1865 год. од ког доба преовлађују очигледно сасвим други фактори.

И у самој Италији *Роси* је дошао до ових истих закључака.

Као најбољу студију о овом предмету, Ломброзо означује радове *Форнасарија* који

је истраживано односе између утрошених часова рада и зарађеног хлеба, и по коме се злочини против својине увећавају са ценом животних намирница, док са злочинима против морала бива сасвим обратно. У овакним истим односима са криминалитетом стоји оскудица рада и смањење наднице.

Али, и поред свега овога, продужује Ломброзо, утицај животних намирница на криминалитет врло је мали, јер док се једна врста злочина увећава друга се смањује, и обратно.

Већ и сам факт, на основу кога је Ломброзо навео овај закључак: увећавање злочина против имовине и умањење злочине против обичаја са скакањем цене животних намирница, најбоље доказује колико је погрешно одричати утицај економских прилика на криминалитет, као што овим својим закључком чини Ломброзо.

Оширније о утицајима економским, а нарочито о богатству, писаћемо занимао у IX-ој глави свога дела коју почиње овим речима:

„Третирање овог питања веома је тешко пошто још нико није тачно одговорио на питање: *у чему се састоји право богатство*?

Избегавајући и сам одговор на ово питање, и посматрајући криминалитет у односу са неким појавама који могу бити узети као представљици богатства, Ломброзо је дошао до закључка: *да сиромаштво провинције даје највећи број злочинца, и обратно.*

— И јако је истина, вели писац да нам несташне, неодложне потребе гурају сиромахе у злочин, неоспорна је стварна да су ови злочини веома ограничени, док су злочини који почињу услед богатства, куд и камо разноврснији и многобројнији.

Али, и поред свега изложеног, Ломброзо не допушта ни у ком случају да може бити каквих претежнијих узрока злочина од *органских аномалија*, којима се на супрот могу ставити само ова три фактора: *топлота, алкохол и раса.*

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРИРАШТАЈ ЗЛОЧИНСТАВА

од Д-р Хајриха Ветцеера.

Немачка криминална статистика од 1882., даље, од увођења њеног, показује стални прираштај криминог кажњавања због злочинстава и преступа, управљених противу царских закона[1]. У години 1882., бијаше 329.968 лица због 389.658 пр. дела осуђено, а у години 1899 због 574.339 пр. дела 478.139 лица. На 100.000 малолетних долази број осуђених у 1882. год. 1040 а у год. 1899. свега 1899.

Но да би се ови бројеви могли потпуно разумети, мора се свакојако још много што шта друго имати у виду. Од 1882 год. створена су многобројна нова кривична наређења; и распростр ста су на један шири круг лица, нпр. на поље заштите радника. Ономе се мора додати, да радници не могу да буду чувени од страше свега, већ само једнога дела људства. По резултатом од 1882 год. овај је број толико увећан, да се може сматрати, да престаља целокупност народну. Отуда се и добија лажна слика, упоређењем овога броја преступа на спрам целокупности народне.

Такође и промене у пракси судској играју у овоме важну улогу. Моментано постоји наклоност, да се појму „кривично дело" да много шире значење, нпр. код увреда. Такве околности могу бити од важног утицаја на број кажњавања, ма да на речи не може бити односно прираштаја ни речи но може бити односно прираштаја наклоности појединаца у погледу све већих и већих повреда закона. Према овоме, како је тешко, а често и немогуће, пронаћи прави узрок овоме наглом прираштају броја злочинстава.

Факта, да се број кажњавања сваким даном у много већој размери повећава, него што је то случај са повећањем броја самога становништва, да, даље, сваким даном све већи и већи број становништва долази у сукоб са зк. законом, не могу се порећи. Иста су одавно већ позната, а то је дало повода за различита коментарисања. Поводом овога, може се тужбе због опадања у моралу, ненарадствености и покварености масе народа, а рауме се, да су многи овоме узи нилазили корена у партиско-политичком животу појединих класа; разуме се, да су неки за ово зло односно непрестано прираштаја броја осуђених, кривили организовану масу радника. Тема је весма проста: злочинства се сваким даном у све већем броју појављују а и организовани пролетаријат је сваким даном све већи. према томе, организовани пролетеријат је узрок прираштају злочинстава. Исшита ли се криминалитет према месту, где је извршен, то се онда може веома лако констатовати апсурд овога детињастог тврђења а што је до сада од више њих и учињено. Доказано је нпр. да се грубијанска кривична дела, извршена на најбруталнији начин, дешавају најређе тамо, где је организована маса радничког света најјаче заступљена, а да у опште најнеповољнијим односпај у погледу самога криминалитета влада у најсиромашнијем пределу Остена са индустријом, у Баварској. Према овоме, онде не требамо даље ићи. Сви бројеви криминалистике не дају могућности, да се дође до правилног закључка односно узрока, одкуда и зашто је овај број кривичних дела овде већи; исти криминалитета сваким даном све већи; исти се бројеви морају у вези једно с другим испитати.

Званична статистика разликује четири главне групе деликата: I. злочинства и преступе противу државе, јавнога реда и религије; II. злочинства и преступе противу лица; III. злочинства и преступе противу имања и IV. злочинства и преступе противу званичној дужности. Четврта учињена у званичној дужности. Четврта сразмерно незнатна група може се довести у вези с правом, а ово ће се при слеститу једнако разликовању на главне групе тотено увек догодити, тако, да ће у будуће бити једино говора о трима групама. Посматрајући ову деобу, видеће се, да I. група (кривична дела противу државе и т. д.) показују умерени прираштај, да II. група (кр. дела противу лица) показује један веома јак прираштај и III. група (кр. дела противу имања) показује изненада опадање. На 100.000 житеља целокупне народности немачке, било је осуђено по групама у години:

	I	II	III
1882:	129	237	490
1899:	169	420	462

Мора се претходно на то указати, да су деликти, управљени противу имања, а који у тесној вези стоје са прирадним односајима народним, били у најмањем броју у години 1892. На сваких 100.000 житеља целокупне насељености немачке у Немачкој, долажаше 577 оваких деликата, а од тада, број је истих сваке године све мањи и мање. Да би ову промену односаја што сигурније ценити могли, морамо се с једне стране упустити још тачније у испитивање појединих дела, но с друге стране, да би ову случајну неста лост исправнали, морамо поједине године према групама да доведемо у вези. Према значајној изради криминалне статистике за 1899 годину, разликујемо три годишње петине 1884—88, 1889—93 и 1894—98. Разумејући на сваких 100.000 житеља, износи број кривичних дела, поводом којих следоваше осуда, према трима горе означеним групама 950, 1029, 1063, прираштај дакле 113 или 11·9%. Кривична дела пак, управљена противу имања, показују изненадо опадање, као што се на следећих бројева види: 502 на 486, кривичних дела противу државе и т. д. показују умерени прираштај од 147 на 174 а кривична дела противу лица, показују знатан прираштај од 301 на 403.

Поће ли се даље до у појединости, то се онда показују суштествене разлике код деликата појединих група. У главноме прираштај се опажа код ових дела: противстајала власти, нарушавања кућевнога мира, увређења, фалсификовала, повреда тела, прељуда и претња, превара и проневера и оштета туђих ствари. Даље се мора са свим незнатни прираштај констатовати. код деликата противу нравствености. Њихов се број пење од 24 на 26; још је карактеристичније код ових деликата, што је овај прираштај код најгорих кривичних дела обе врсте још незнатнији, као нпр. код силовања у несвесном стању, над децом, путем принуде итд. Број кривичних дела, учињених путем крвопролетства, у вези с правом, а ово ће се при слеститу једнако разликовању на главне групе тотено увек догодити, тако, да ће у будуће

[1] Осе се не узимају у обзир истуја, повређа законска појединих немачких земаља и повреде војних прописа.

истине пред судом итд. нису готово никакву промену, што се броја њиховог у овим трима периодама тиче, претрпела. Јак прираштај опазно се је код деликата, извршених на грубијански начин, као нпр. код опасних повреда тела од 89 у периоди од 1884—88 на 131 у периоди од 1894—98. (рачунајући на сваки 100.000 становника), код противустајања од 31 на 36, код принуда и претња од 22 на 37. Опадање код деликата, управљених противу имаовине, опажа се код оних најпростије природе, као нпр. крађе и утаје, иначе што се тиче препредених и комплицирани деликата ове врсте, као нпр. извршених путем преваре, проневерства и фалсификовања, код њих се примећава стално прирашћивање. Из истога разлога је крађа јаче заступљена у културно-сиромашнијим пределима Остена, док међу тим превара у пределима са јачим привредним животом и јачим саобраћајем. Ако се, према овоме, може исто тако мало оспорити овај прираштај деликта, извршених на грубијански начин, као што је то случај са прираштајем злочинстава и преступа у опште, то је ипак неправилно изводити закључак, да што је маса већа, да је и суровија и да се у толико више врше повреде од стране појединаца противу закона, нарочито деликата, извршених на грубијански, однос. сурови начин. Криминалитет не постаје интензивнији и екстензивнији (растежнији). Не постаје све већи и већи круг криминалних личности, већ се повећава број поврата и злочинства. У поврату је главни узрок што се криминални број сваким даном све већма повећава. Статистика о повратима и ако није потпуна, ипак даје о овоме несумњиве потврде.

Број лица која први пут бејаху кажњена, износаше на сваких 100.000 пунолетних лица:

1882	781	1891	741
1883	766	1892	785
1884	795	1893	785
1885	771	1894	776
1886	777	1895	761
1887	769	1896	748
1888	741	1897	752
1889	747	1898	731
1890	743	1899	731

Премда се овим бројевима показују извесне промене, то се ипак може казати, а о тенденци (тежњи) у погледу пењања и може бити говора; вредно је, да се спомене, како од 1894 год. у времену, дакле, привреднога полета, иде паралелно и случај првога кажњавања. Цела последња периода је знатно повољнија од прве. Прираштај случајева казнимих кр. дела је скључиво у зависности од умножавања поврата. *На сваких 100.000 душа бејаше број кривичних дела у поврату у 1882 258, а у години 1899 међу тим 504, скор дакле дупло више.* Мора се констатовати, да се број њихов сване године све више и више повећава. Исто тако, као што расте број кривичних дела у поврату однос. оних који су та дела извршили, тако исто расте и број њихових предказна. Од 100 у опште кажњених бејаху кажњени у:

години	један пут	два пута
1882:	44	22
1899:	37	20

години	три—пет пута	шест и више пута
1882:	25	9
1899:	26	17

Испита ли се учешће оних у поврату што се тиче њихових појединих дела и промена, које су се у овоме смислу од 1882 год. извршиле, то ће се мало боље ствар расветлити односно жалосног прираштаја деликата, учињених путем суровости. Између 100 осуђених, налазаше се код следећих дела већ једном кажњаваних у години:

години	због употребе силе и претње противу чиновника у званичној дужности:	због нарушавања кућевног мира:
1882:	34·0	19·2
1899:	62·2	43·9

години	због принуде и претње	због опасне повреде тела
1882:	29·5	20·8
1899:	52·1	39·6

Они, који су већ једном кажњавани, на првоме месту јесу узрок умножавању ових кривичних дела. Мора се констатовати, да код оних, који су више пута кажњавани, прираштај телесне повреде је много јачи него што је случај код оних, који су само једном кажњени.

Већ из овога даје се видети, да садашња криминална политика није у стању, да предупреди злочинства; баш у времену, када су се привредни одношаји у неколико побољшали, када се појавила тежња у опште, да се умањи број свих деликата, управљених противу имаовине а нарочито крађе, примећава се вазда стално растење тога броја а које се понајвише односи на таква лица, противу којих је већ једном казна примењивана; и у сталноме напретку овога прираштаја, увиђа се, да што је извесно лице више пута осуђивано, у толико је оно наклоњеније, да опет изврши какво кривично дело — (слично ранијим или различито). Но досадашња дата у погледу овога нису ни из далека довољна, да би се поврат у целини својој могао распознати на према томе ценила и криминална политика данашња. Томе се мора додати у неколико и индивидуална криминална статистика, која у неку руку прати цео ток живота извесних казнимих лица и која допушта, да се поврат доведе у одношај са способношћу односно поврата онога, који једном већ бејаше осуђиван. Следујући победама из кругова заступника криминалне науке, код нас су таква испитивања учињена да иста на првоме месту служе једној таквој статистици. Печатања на основу ових испитивања нису тако јако до сада следовала, а проћиће можда још подоста година, док се дела оваке врсте појаве. Па ипак, извесна дата су у овоме смислу од стране оних, који на статистици раде, учињена и иста (дата) показују, колико обећавају, да ће овака дата у криминално политичком смислу да буду од важности. Из досадашњих дата ове врсте доказују се, да је број оних који су у поврату, наспрам оних који су за поврат способни, веома велики. Прорачунато је, да је од 1894 — 1899 год. већ једном осуђених, број оних, који су у поврату, достигао цифру од 30%. При овоме не сме се заборавити, да је статистика у толико непотпуна, у колико није узимат у исту број оних, који су умрли или се иселили из земље у години 1894. На основу тога изгледа круг оних, који су у поврату још већи него што је у самој ствари и да је према томе проценат оних који су у поврату, наспрам оних, који су за поврат способни, веома мали. Овај недостатак статистике као и други, о којима овде не може да буде говора, допушта, да се још повољнији закључци односно поврата изводе, него што је случај са самим стањем ствари.

Даље се мора констатовати, да је број поврата у првој половини године по издржању казне за прво дело, дакле у времену првих шест месеци за 1899 годину сразмерно много већи, него што је то случај за год. 1894. Он износише прво 2,70%, а сада међу тим 3,02% свих осуђених.

Поврат је, даље, код оних, који су већ више пута једно за другим осуђивани чешћи, него што је то случај код оних, који само једном бејаху већ издржали казну по осуди. Од 100.000 свих осуђених, који у години 1899 бејаху први пут кажњени, бејаше од истих у истој години у поврату свега 1666 а од оних, међу тим, који већ једном бејаху у поврату 4888.

У колико је извесно лице више пути раније осуђивано, у толико ће исто сразмерно долазити више у поврат. Од 100.000 већ једном кажњених у години 1899, бејаше у истој години од истих у поврату свега 3932, од 100.000 пак оних, који бејаху два — четири пута већ кажњавани 4996 а од 100.000 оних који бејаху више од четири пута кажњавани 6259.

Од свих оних, који од године 1894 бејаху осуђени па закључно до 1899 год. бејаху у поврату: од оних који још не бејаху кажњавани 15,4%, а од оних који једном већ бејаху кажњени 39,5%, од четири пута кажњаваних 55,2%, а од оних који бејаху више од четири пута кажњавани 71,7%. С обзиром на горе поменуте недостатке данашње наше статистике, може се са сигурношћу узети, да од оних способних за поврат у години 1894 а који су до тада више од четири пута кажњавани били, не остаје готово ни један, који до краја 1899 године није бар ма и једно само кривично дело учинио.

Даље је вредно да се спомене једна појава, доказана очигледним фактима а то је да: у колико је једно лице удаљеније по времену од момента издржане прве, друге и т. д. казне, у толико се поврат ређе појављује. Од свих осуђених из године 1894. већи је број у поврату био у год. 1895 него у год. 1896, више у год. 1896 него у години 1897 и т. д. Осуђени одмах по издржању казне много дакше и чешће ступају у коло опасних зликоваца него што је то случај, ако их од тога издржања раздваја дуже време. Према овоме излази, да скорашње сећање на већ издр-

жату казну ни у колико не утиче, да се већ једном или више пута осуђивала лица уздрже, те да бар у будуће не чине кр. дела, — шта више, може се казати, да је овоме са сим контра.

Примећено је, да у колико је извесно лице брже, по издржању казне, учинило какво дело у повратку, да је у толико исто сличније праоме, и обрнуто, да је у толико различитије, у колико је то време дуже. Код осуђених из године 1894 садржавају се повратни несродне врсте наспрам оних са 10 наспрам 16, у колико су сродних као 10 наспрам 12, у колико се исти догодили у години 1895, а као 10 наспрам 12, у колико исти долазе у 10 наспрам 12, у колико исти долазе у години 1899. Најсличнији случајеви код кривичних дела у повратку деливају се код деликата управљених противу имовине. Ко једном, због немања, односно осуђење у имовном погледу, неком нешто одзима, али само једном, покушаће то исто и други пут, па ма се каква последица отуда појавила. На против онај, који је више пута раније осуђиван, покушаће доцније много више различија кр. дела да извриши него онај који је мање пута раније осуђиван. Кривичних дела у повратку, несродне врсте, биће у толико више, у колико је већи број раније кажњаваља. У колико је више пута извесно лице кажњавано, у толико ће исто за извршење сних кривичних дела бити способније.

На основу свега овога сме се тврдити, да је данашња криминална политика, више него сигурно, претрпила потпуни неуспех. Када Лист каже: *предухредити извршење злочинстава је много важније и вредније, како за појединца а тако исто и за нашу друштвену целину, него казнити некога због истих*, то се је он онда у толико сагласно свесноме и организованоме пролетаријату. Но тада се мора такође казати, да владајућа класа није до сада ни у ком случају онај *циљ* кривичног права постигла. Њихова социјална политика није могла да утиче, те да скоро сваке године један готово увек исти повећи део земаљске; шта више, њихова криминална политика у неколико приноси, да се кривична дела стално, особито извесних врста, у све већем броју појављују.

Тесна веза између социјалних односаја и злочинстава нигде боље није расветљена него што је то путем појединачног посматрања, које је од 1894 год. у Прајској установљено, и које се односи на оне, који су на робији. Прво и једино потпуно објављење резултата овога посматрања налази се у месечним часопису прајског статистичког бироа за 1899 год. III. Исто се односи на 18,049 оних који бејаху у повратку, а који се налажаху од 1. октомбра 1894 год. до 31 марта 1897. год. у прајским казненим заводима за робијаше. прево **Д-р А. Гв. Жилковић**

(свршиће се)

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИЈСКЕ АРХИВЕ

Од г. Николе Ванића, начелника среза хомољског, добили смо овај стари документ, и ми га као занимљиво дајемо јавности, тим пре, што је он из доба кад код нас није постојао кривични поступак, и кад је реч старешине среског служила као потпун доказ против криваца, пошто је он у исто време био и иследник, и вештак и сведок.

Славноме начелнику округа Пожаревачког

Представим ми под прош. 28-им месецом ћенуаријем тек. год. кметови села Лазнице достављали су ми до знања да је Трајло Радулов из Лазнице неког Јанка Трајловог из истог села сикиром до смрти избио, да су Трајла под абс стављали, а Јанко да смрт очекује. Изишавши у исту Лазницију у услед исљеђења дознам да је то преступљење овако текло кое овде ради бољег појатања по реду стављам.

Набијени Јанко Трајлов имајући љубав са Миљом женом Трајла Радуловог, којој је из милости, као својој милосници, дао, подозрје да она није њему савршено у поштењу, љубави вјерна, но да и с другим меша се, и поводом тог сваке јој с главе 5 цванцика и с њом рачун расприч. Муж Миље Трајло Радулов видећи да му жена нема они новаца на глави, а мало и тој стварн у траг ушавши, нашли мало и тој стварн у траг ушавши, нашли с боем да му она каже куда су јој новци. Жена искаже а он је избијену затвори и Јанковој кући отиде не говорећи му ништа о догођењем се но полозе та своју кућу. Јанко одма се но његовој кући дође а овај отворивши врата иди да му је жена код ватре док он себи с пола столицу донесе. Овај то учини, а он изишавши напоље сачека сикиру и утрчи унутра врата затворивши те одма Јанка каципе по ребрима удрајући сикиром доле обали и рамена удрајући сикиром доле обали и рамена удрајући сикиром доле обали и дотле га је био док овај глас и сву моћ изгубио није. И будући да сам учињеним иследовањем ово доказано и очевидац његовог тјела Јанка Трајловог о коем је сумња дал ће и жив остати, био, то истога Трајла Радуловог као, сам себи удлотворење узевши, с овим покорним извјештајем Славном Начелничеству под стражом спровести непропуштам.

№ 81.
7 марта 1845 г.
Жагубица

Начелник среза соко.
Полоруч.
М. Рачковић

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. стражни правник

(НАСТАВАК) 11

Телесне казне.

Кривични одељак суда. Два три лица од публике. Претресају се дела за која није потребно учешће поротника: уредницима оптуженим за клевету, кафеџијама за гажење акцизних уредаба, сватницама које незнају свог порекла, бегунцима робијашима и т. д.

— Оптужени Иван Груздев, признајете ли ви, да сте крива за то, што осуђени на 10 година робије, побегли сте пак, и крили сте се под лажним именима?

— Шта имам да признајем, ваше прекасходитељство, код сам ухваћен....

— Признајете ли или не?

— Да боме, да признајем.

— Г. прокурор!

— Пошто оптужени признаје, отказујем се од испитивања сведока.

— Г. Бранионе!

— Сажем се.

Два минута траје говор прокурора. О чему има ту много да се говори?

— На основу параграфа тога, тога и тога...

Два минута траје и говор браниоца „о напређењу.“ Шта се има ту да каже?

Суд чита осуду:

— .... На казну 80 удараца камџијом...

И ето тај Иван Груздев у канцеларији сахалинског казамата прилази доктору на прегледу.

— Како ти је име?

— Иван Груздев.

Доктор отвара списак, гледа и тек мрмља:

— Боже Господе, на шта они тамо осуђују!

— Колико? — загледа у списак и управник казамата.

— Осамдесет.

— Охо!

— Осамдесет! — као ехо чује се глас помоћника управниковог. — Охо!

— Осамдесет! — сапатавају се писари.

И сви гледају човека, који има да добије осамдесет камџија. Неко са запрепашењем, неко са страхом.

Доктор прилази, куца, ослушкује.

Дуга, и мучни за све минути.

— Но? — пита управник.

— Доктор само слеже раменима.

— Јеси здрав?

— Јесам, здрав сам, ваше високоблагородије.

— Хм... Можда те срце боли?

— Не никако, ваше високоблагородије ни мало не боли.

— Знаш ти, где ти је срце! Та бол ли те кад год ова страна? Но деси с вала по неки пут. — разумеш по ње пут жига?“

— Не знаш, ваше високоблагородије, ни мало не жига.

Доктор само што не шврљуће зубља, чисто бесан. Гледа на осуђеника нарочитом погледом. Очима чисто говори:

„Ама слажи што, слажи рђо једна!

Но осуђеник ништа то не разуме:

— Глава те, вала, понеки пут ли?

— Никако не, ваше високоблагородије,

— Доктор седа и пише:

— Мана срца.

Перо пршти од зла.

Управник загледа у акт прегледа.

— Од телесне казне ослобођен. Иди!

— Ознојио ме анатема! — говори мени доктор, доцније. Такав лубодер, ђаво га одвео! „Здрав!“ Ђавола! А шта човек да ради! Осамдесет камџија! Па то је смртна казна! А зар је то могуће? Када би они знали на шта осуђују.

* * *

Џелат Риковског казамата Хрусцељ — омален, лепог стаса, необично хитар и снажан човек. Сав као да је саливен од туча. Сиве, хладне, спокојне очи, у којима се светли страдање, када он прича преживеле патње. Загледавши се боље ви ће те приметити несиметричност лица, — један од знакова дегенерације.

На робију је дошао за пљачку са оружаном четом, која је оперисала негде тамо око Лодза.

— Зашто си се одао пљачки?

— Хтео сам да се окућим. Надао сам се да до новца дођем, ваше високоблагородије. Земље ни мало нисам имао. Липсавао сам од глади. Доћи до чега, није се имало друге могућности.

На Сахалину он је мислио да се мало огазди макар и у „новом животу.“

Собом је донео неку малу суму новаца, десет до двадесет рубаља, и отвори у оделењу окованих у Риковском казамату „мајдан.“

Плаћао је по 15 копјејака месечно сваком осуђенику тога оделења, плаћао је по рубљу и по двојици собара, који су прали подове и износили чабар. За време ручка и вечере је отварао свој „мајдан“. Млеко је продавао по 5 копјејака боцу, јаја по 3 копјејке комад, шећер по 1 копјејку бео хлеб по 6 копјејки фунту, цигарете по копјејку комад, и т. д.

Помало заштеђивао, купио и сањао о томе, како ће кад изађе на насеље, да се окући.

Сам је гладовао, живећи једино од осуђеничке порције, коју је добијао.

— Понеки пут, лежиш ноћу гладан. Не спаваш. Од глади прева крче. А код узглавља сандук стоји. Тамо — млеко, хлеб, свињетина. Хтело би се. „Не — мислим се не ћу дирнути.“

У том сандучету, које је стајало на ногарима, крај узглавља Хрусцељевог, било је све што је он имао: новац и еспап.

По обичају цело оделење дужно је да пази, да имаовина сопственика мајдана не буде похарана. Зато и добијају по 15 копјејака месечно сваки од мајдана.

Но Риковски казамат, то је најгладнија од свију казамата.

— А зар код нас, ваше високоблагородије, даду човеку да се подигне? — с једом говори Хрусцељ. Завист све обузме, ним ко што стече. Злоба... Ми ништа не мамо, што други да има! Из пусте злобе, а све су готови:

Једном вративши се у оделење, Хрусцељ нађе свој сандук разломљен. Ни новца, ствари није више било.

Робијашница се смејала.

— Машине палили, цигаре пушили.

А најгладнији „жигани“ ваљали су се на ногарима.

— Преждрли!

А три осуђеника, најопаснија, „Ивани“ по крви, прокоцкавши пред тим све до голе душе, сада су седели и у готове новце играли карата.

А сандук не само да су изломили, него још нагадили.

— Приђох, никоћу се.

— Све ми се окренуло, свест ми помрчала, — прича Хрусцељ.

— Љуто је тада Хрусцељ цвилео, и био главом о зид, — причају осуђеници.

Пошто се наплакао, Хрусцељ оде код управника, и понуди се за џелата. Тада је то место у Риковском казамату било упражњено.

Управник је био човек суров, и Хрусцељ је одмах постао његов љубимац. Био је Хрусцељ немилосрдно.

— Кожу љуштио, — то је тачно. Ни сам био, већ секао прућем. Љуто сам ја тада све мрзео.

Но за тим Хрусцељу је „стало срце на меру:“ три осуђеника који су разбили сандук, били су осуђени због нечега на камџије, и Хрусцељ је имао да изврши казну.

— Има Бога на свету! — говори Хрусцељ, и ликује, када прича о тој казни.

Радошћу пламти сво лице његово, када се сети тих момената.

— Преко плећа сам их шибао.

Удар „преко плећа“ — ужасан је.

— Једнога сам се бојао, да не изгубе свест, — лекари би их узели. Но издржаше. Сви добише потпун број.

Душмане Хрусцељеве испребијане измучене, једва живе, однели су у болницу.

— Од тог часа настала је промена. Бијем — како нареде. А оне жестине нема. Мени је све једно. Једино ми је стало да испуним вољу старешина.

Хрусцељ живи у маленој кућици. Дали су му за сажитељку младу татарку. Имају већ и двоје деце.

Приходи од казамата, дали су му могућност да се снабде, са најпотребнијим.

— Ја имам и краву. Две овце! Свиње гајим за продају — ужива у свом газдинству Хрусцељ, и показује странцу.

Он се занима и земљоралњом. Има — врт.

— Сам сам све садио.

И татарка и он воле веома чистоћу. У њиховој кући све се блиста као стакло. А напред у углу, на чистој полици леже заводске ствари: бич, дрвени суд за сапун, бријач, — јер главе осуђеницима брије џелат.

— Децо, децо, не растурајте пруће! Тата ће се љутити! — виче татарка на два мала прекрасна детета, која се играју прућем што га је насекао Хрусцел за казну која има сутра да се изврши.

— Несташни, несташни, — ужасно! — обраћа се она к мени, смејући се, и у њеном смеху и у томе како је она изговарала речи, било је нешто детињско и веома мило.

Тако је чудновато изгледало то сјајно и чисто легало џелатово, препуно дечијег тепања.

— Но, ето, и ја сам се окућио! — говорио је мени Хруцељ показујући ми своје „газдинство“.

— А осуђеници ти не дирају ништа твоје? Не арају?

— Не смеју. Знају — да ћу да убијем. Лист да дирну — убићу.

И на лицу Хрусцељеву, кад је то говорио видело се јасно, да би убио.

А те, за кога су потпуно уверени у казамату, да ће да убије, осуђеници не дирају.

Такав је Хрусцељ, кога ми је било суђено видети и на његовом послу.

— Ваше високоблагородије, да ли је могуће побрже! — моле помоћника управникова два одрпана насељеника, један — дугачак као мотка, а други — покраћи, када смо ја и помоћник ушли у канцеларију.

— Полако, брате, полако. Добићеш!

— Смилуј те се ваше благородије. Мени мал пропада. Зар је могуће човека толико држати? Губим време. Ваше високоблагородије, будите тако добри!

То је напаљивао онај дужи.

А онај мањи чак тресну капу о земљу:

— Живи! Волови остају ненарањени, а овде те не отпуштају!

— Но па за што сте дошли, ви? — питам их ја.

— Дошли смо на шибу, ваше високоблагородије! — одговара дугачки.

— Хоће да нас батинају, шта ли — објашњава онај мањи.

— А за шта?

— То ми незнамо!

— Власт зна!

— За вотку! — објашњава мени помоћник управников, — пекли домаћу вотку.

— Никакву вотку нисмо ми пекли!

— Немамо шта да једемо, а они још — вотку!

— С полицајцем смо их ухватили. Ја сам их и пронашао. Ето тај већи, полетео је са секиром на мене!

Лаже он, ваше високоблагородије, неверујте му. Нисам ја полетео на њега са секиром, а да сам развалио бачвицу сикиром, то је истина. То је њему и криво. Зато што сам разлупао бачвицу, — њему није запало!

Помоћник управников прогунђа нешто и изађе на врата сав бесан. Сви се наоколо смеју.

— Зашто га ти луда главо, једиш? Ето горе ће бити.

— Га бес човека обузме, ваше високоблагородије. Губим време. Волови су ми остали ненахрањени.

— Зар ми што кажемо против шибе? Батине, закон наређује. Али да човека задржавају од посла, за то нема закона.

Срео сам се с помоћником управника на дворишту:

— Данас ће шибати петорицу по осуди, и ту двојицу! — објашњава ми он.

По осуди, какве су то батине! Само мажу! Осуда, то није наша ствар. То је тамо у Русији наређено. А нама људи нису ништа учинили. Али овој двојици гадова треба показати.

Шиба је имала да буде око пет часова.

Ја сам с доктором дошао у канцеларију.

У предсобљу, на ком беху разкриљена широка врата, која излазе у двориште, стајаше „кобила" а поред ње лежаху два снопа прућа пажљиво свезаног, дугачког око два аршина.

— Доктор! Доктор! — зачу се по казаматском дворишту, и пред отвореним вратима ходника, накупи се моментално гомила осуђеника.

У мрачној и суморној канцеларији стајаху поред зида седам осуђеника. Крај врата с бичем стајаше џелат.

Било је мучно, тешко и страшно.

— Прилази.

Први приђе Васјутин Иван, млад момчић, скитница, који не зна порекла, — тридесет прута.

За њим су ишла два кавкасца, па по том још један Рус, који је бегао из сибирског казамата. Сви судом осуђени на телесну казну.

Прво су читали осуду, на шта су сви у канцеларији устали.

За тим је долазио испит, је су ли били пре кажњавани телесним казнама; доктор је писао акт прегледа.

Осуђеном предадоше хартију.

— Писмен? Потпиши!

— Шта је то? — запитах ја.

— Акт, да је добио телесну казну.

— Нашто?

— Такав је ред.

— Оба Руса беху писмени, и потписаше се, при чему слова Васјутинова беху разбацана од врха до дна, за читав палац раздалеко једно од другог.

Рука, није да му је дрхтала, већ се чисто тресла.

Татари дуго нису могли да схвате, шта се то од њих тражи, разјасњавали су им преко тумача осуђеника, — овај је дуго с њима разговарао, махао рукама, око нечега се препирао и на крају рече:

— Неписмени они, ваше високоблагородије!

То се растезало бестрага дуго.

— Свлачи се! — викали су татарину. — Чујеш ти, свлачи се. Тумач, та реци му, нека се свуче! Шта си се укрутио ко балван!

Тумач отпоче говорити, викати, махати рукама, чак једном седе, не знам због чега. Кавказац је гледао мрачно и неповерљиво одговарао је кратко, намрштено.

— Свлачи се! — вичу му сви, показујући му гестовима, да скине кошуљу.

Кавказац се на послетку полако свуче.

Доктор му приђе, с трубицом и маљићем. У очима кавкасца светли се неповерење и страх.

Измиче се.

— Ма, не измичи се ђаволе! Не измичи се када ти се вели.

Кавказац се измиче.

— Тумачу, кладо, шта си стао као дирек? Објасни му, да му нећу ништа.

Тумач опет отпоче викати, махати рукама, чучати. Кавказац га слуша неповерљиво, пречећи се према доктору, — кога је он држао за џелата, шта ли, — и на послетку рече нешто кратко, једносложно.

Тумач, с очајањем пљесну рукама.

— Шта вели?

— Пита зашта ће вам та трубица, ваше високоблагородије!

Доктор је напослетку морао да остави трубицу и маљић, да би прегледао кавкасца.

Једини који је то све посматрао с осмехом, то је био насељеник, дугачки Бардунов.

— Беспутан свет! — примећава он, кад ред дође на њега. — Незнају реда.

— Свлачи се!

— Немам потребе ваше високоблагородије. Потпуно сам здрав. Само да трудим вашу милост узалуд.

— Свлачи се, када ти се каже. Јеси био кад још телесно кажњаван?

— Никад у животу, ваше високоблагородије. Топрв, сада!

— Протри га.

— Надзорник га протре по телу сукненом крпом. Тело поцрвене, а на њему се указаше пруге — трагови пређашњих казни.

— Што лажеш, били су те?

— Заборавио, ваше високоблагородије. Ја сам батина до сад добио да им се броја не зна.

Било је јасно да се тај бијени и пребијени осуђеник „шегачи ради храбрости."

Његов друг мрачно одговара:

Здрав. Само што пре. Волови не нахрањени. И опет се свлачи. Ево! Гледај те! Били. Много пута. Колико, не сећам се. Заборавио сам. Ваљда ја о томе водим рачуна. Прегледали? Хвала Богу. Да ли је могуће нас прво? Остала кућа.

Прегледани су се облачили, али чакшире не потпасују, већ их држе рукама.

— Сви. Но, полази!

Хрусцељ стао крај кобиле. Осуђеници прекрећући, саплећући се, са полуспуштеним чакширама изађоше у ходник.

— Бардунове, покажи се! — подвикну неко с дворишта.

Гомила осуђеника што стојаше у дворишту загледа се.

— Ћути ти рито!

Свако стајаше на свом месту.

Ја сам стајао напоредо с доктором, он је час црвенео, час бледео.

— Васјутин Иван!

Млад момчић приђе ка „кобили."

— Баци чакшире, баци! — зачу се око њега.

Но он се само осврташе, као да не може да појми, шта се хоће од њега.

— Чакшире пусти! — рече му Хрусцељ, и диже му руке. — Лези!

Васјутин узјаши на „кобилу," лицем к светлости.

Био је — блед, као платно. Поглед тупо упрт напред.

— Ама, не тамо главу. Овамо! Лези!

Хрусцељ га узе за рамена, сведе с „кобиле" и положи.

— Склони руке! Загрли рукама „кобилу!"

Васјутин загрли рукама даску.

— Ево тако!

Хрусцељ му намести кошуљу.

Срамно је било, невероватно срамно — гледати полунага човека, како лежи на „кобили."

Хрусцељ је пиљио, као пас, у очи помоћнику управникову.

— Тридесет прутова!

Хрусцељ узе снопић прућа, необично хитро извуче један, одмаче се на један корак од „кобиле" и чисто замре.

— Почињи!

Хрусцељ фијукну прутом по ваздуху, као рапиром пред фехтовањем, после још једаред десно и једаред лево.

Фијук — оштар, грозан, одвратан.

— Један!

Фијук, — и на задрхталом телу остаде дуга црвена пруга.

Два... Три... Четири... Пет..."

Хрусцељ баци прут, извуче други и пређе с друге стране кобиле. Опет пет удараца по другој страни тела.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПУТНИЧКИ КУФЕР

— Фридрих Пијемс —

(СВРШЕТАК)

Обијање је било припремљено, као што је он у новинама читао и извршено с врло великом дрскошћу. Лопову је морало бити познато, да се у каси пред првога сваког месеца налазе велике суме за исплаћивање плата и за испуњавање трговачких обавеза. Један нарочити ноћни стражар чувао је ноћу фабрику и канцеларијске просторије; али лопов, који се раније увукао у кућу, ударио је тог јадника изненада иза леђа једном гвозденом мотком по глави. Више сахати лежао је он у дубокој несвестици, али лекари се надају да ће оздравити. Услед тога није он могао о лоповској личности казати ништа; опазио је само једну тамну прилику и беше мишљења, да је то био прилично крупан човек. То је било све што се знало о злочинцу. Нико га није видео, нико није ништа подозревао. Касу је умео вешто да отвори и да испразни. Украдена сума износила је четрдесет и две хиљаде марака у папирном новцу; у готовом новцу узео је лопов шеснаест хиљада и две стотине марака у злату и 1500 марака у сребру, а вредеће хартије није ни додирнуо.

Петерс испусти новине, тако га је дирнуло оно што је прочитао. Није било сумње — украдена сума била је то, што ју је он носио у куферу! Крв му појури у главу. Да се не би издао, саже се он журно за новинама, диже их и са захвалношћу предаде портиру.

Овај, занешено гледајући свађу између двојице матроза, није ни гледао у њега. Он пак узе брзо свој куфер и упути се полако низ улицу.

Шта да сад почне? Опет му дође мисао, да куфер просто остави на каквом усамљеном месту. Тада би се ослободио сваке одговорности, и нико не би никад ништа дознао о његову делу. Тако је прошао неколико улица с куфером у руци, сретао је многе људе и многи су га познавали. Ако би га ухватили с тим куфером, могла би на њ пасти сумња. Тада му не би остало ништа друго до да каже истину; а ако му не би веровали, онда би га сматрали за обијача. Али он је знао и то, да је могао доказати свој alibi. Осим тога је у оним новинама прочитао да ће добити награду од хиљаду марака онај, ко би властима у руке предао разбојника или украдени новац.

Хиљаду марака! То је било читаво имање за њега — а он је био у тако горкој невољи! У њему се водила жестока борба између новца и бојазни од казне и срамоте. Па, на крају крајева, не би га ваљда строго осудили, пошто он није узео но је чак ствар доставио. Хиљаду марака били су благо за њега и он је с тим новцем могао да искупи здравље своје жене.

Одлучно узе он куфер и упути се право ка полицијској управи. Инспектор, пред кога га изведоше, гледао је зачуђено у њега и куфер. Али кад је саслушао причање младог човека, избечио је очи и није могао ништа веровати, докле се није уверио о садржини куфера.

— Све је у реду! узвикну он задовољно. Све је на свом месту, пријатељу Петерсе. Ви сте уловили добар лов.

— А нећу бити ништа кажњен? промуца Петерс радосно.

— Тхе, нећете проћи баш без и најмање казне, јер ипак нисте били у праву, да узмете својину оног човека. Ви нисте могли знати шта се у куферу налази! Али велико вам је олакшање то, што нисте ништа узели.

— Портир „код Галеба" може посведочити, да сам се ја распитивао за тога човека.

— Добро, онда ће се применити највећа благост. Не бојте се ништа. Ви сте се ваљано понашали. Можете ли ми тога странца тачно описати? Ми немамо никаквих података.

Петерс је премишљао.

— На жалост било је мрачно, Само сам видео да је крупан и да има црно одело.

— Је ли имао браду?

— Није.

— Да ли је његов глас звучао као глас образована човека.

— Јест.

— Да ли би ви тога човека познали кад би га видели јеш једном?

— Мислим, само кад бих га чуо да говори!

Полиција је цео дан грозничаво тражила тога странца. У свима хотелима и гостионицама распитивали су се дедективи, обилажени су сви бродови. Све узалуд! Цела садржина куфера испретурана је. Нигде никаква податка, осем што су на рубљу била означена слова М. Г. Та слова била су и на једној тучаној плочици, која беше прикована за заклопац од куфера. Из тога се могао извести закључак, да су та слова М. Г. била почетна слова злочинчева имена. Али то још није било име, а осим тога могуће је да је злочинац тај куфер украо као год што је украо и онај новац у њему.

— Ја се бојим, рече инспектор сутра дан Петерсу, кад је дошао к њему, да тај муштерија није ни одсео ни у један хотел. Ко зна куда он сад луња! Пошто је лишен новца, сад је у највећој забуни. Не остаје му ништа друго но да изврши другу крађу, о којој ћемо ускоро чути.

— Ако само није побегао у далеки свет, рече бравар.

— Шта да ради без новаца? Ни један мрнар неће себе стављати у опасност, да превози таког лопова за мале паре. Не, не, он је још у Хамбургу. Само је питање, како да га ухватимо.

Замишљено наслони се он на руку, и не гледајући у бравара, који је стојао пред њим.

— Ах, још сте ту, Петерсе. Добро — сетио сам се шта ћемо. Ви ми морате бити на руци!

— Заповедајте само, г. инспекторе...

— Ви морате да познате тога лопова, кад буде у клопки. Дођите довече. Кад излази вечерње издање „Дописника"? упита он потчињеног чиновника.

У шест сахата.

— Онда будите у шест овде. Целу ноћ морате ми бити на расположењу. Јесте ли разумели?

— Разумем, господине инспекторе.

Полицијски чиновник климну му главом, и кад се Петерс удалио, он се задубио у хартије пред собом.

III

Петерс је дошао тачно у шест сахата у вече. Инспектор га је већ очекивао.

— Пођите са мном, рече он и у пратњи двојице полицијских чиновника крепуше се на пут.

— Петерс је питао самог себе, шта ли то може бити. Сви полицајци носили су цивилно одело, дакле нису били ради да их познаду. Пут је ишао кроз разне улице у пристаниште. Напослетку су дошли до једне мале гостионице, у коју су без снебивања ушли.

Ту уђоше у једну малу собу, у којој их је очекивао гостионичар.

— Је ли ко био овде? упита инспектор.

— Није, г. инспекторе, нико.

— Добро, покажите нам где ћемо се прикрити. А овде добро осветлите, да би могли видети.

Гостионичар одмах упали гасни пламен. Соба се осветли, а Петерс се трже збуњено. У углу крај врата стајао је његов куфер, или управо куфер што га је он украо. За што ли га је инспектор поставио ту?

— Кроз која ће врата доћи он? упита инспектор.

— Кроз иста та, кроз која сте ви ушли.

— А куда воде ова друга?

— У другу собу.

— Јесте ли је заложили?

— Јесам.

— А трећег излаза нема?

— Нема, господине инспекторе.

— Добро, два човека морају стајати на пољу. Ви се сакрите у ходнику, али тако, да вас тај човек не види, кад уђе у ову собу; јесу ли вам револвери при руци?

— Све је у реду г. инспекторе.

— Онда напред! Може тај лопов наићи пре но што се ми и надамо.

Полицајци изиђоше из собе, а инспектор и Петерс скрише се у означену собу.

* * *

Наједанпут, пошто су инспектор и Петерс неволико тренутака седели у разговору, разлеже се звек звонца. Зачуђено погледа чиновник у свој сахат.

— Осам и по. Да ли је могуће да је то он? Брзо на кључаницу, Петерсе.

Врата се отворише. Гостионичар уђе с једним странцем, који је неповерљиво разгледао собу и у опште по свима покретима изгледао сумњив.

— Је ли то он? прошапута инспектор Петерсу.

— Чини ми се, да јесте.

Полицијски чиновник ослушкиваше на вратима.

— Ви сте дошли због куфера, поче гостионичар. Можете ли дати доказа, да је то одиста ваша својина?

— Могу, одговори странац. На куферу је знак М. Г. — а ја се зовем Мориц Герингер. Куфер ми је путем за хотел украо један човек, који ми се нудио да га понесе.

— Имате ли какву легитимацију?

— Ево је.

Гостионичар је пажљиво посматрао пружени му пасош.

— А сад да пређемо на главно, поче он. Можете ли ми казати, шта је у куферу?

— Јесте ли га отварали? узвикну странац брзо.

— Не. Али ви ме морате уверити, да сте... станите. Ако сте ви прави сопственик, онда морате имати кључ. Кажите ми шта је озго — па ћу вам дати куфер.

— Ево кључа! узвикну странац. Озго су моје кошуље, обележене са М. Г.

Гостионичар показа куфер, који је стајао у углу.

— То је, рече странац; то је мој куфер.

Брзим кораком приђе он куферу и паже се нада њ.

— Али ово је отварано, промуца он усплахирено. Ко је то учинио?

— Ја, одговори један дубок бас.

Блед као крпа скочи злочинац у страну — пред њим је стајао инспектор с револвером у руци. Он се окрену и погледа у врата, на којима стајаху два човека с оружјем у руци.

— У име закона, ви сте мој притворени! рече инспектор, окивајући га. — Је ли, Петерсе, да је то тај човек.

— Јесте, господине инспекторе!

* * *

Злочинац је сутра дан пред полицијом признао дело и судови су га осудили на робију. Петерс је осуђен нешто врло мало, тек да се законска форма испуни, а с добивеном наградом отворио је пиљарницу, која му иде да не може бити боље.

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 5

Без много речи, којима би оправдао овакав свој улазак у моју собу, он ме понуди да седнем, тако се комотно осећао, и одмах ми поче казивати: зашто је у опште дошао.

„Дошао сам, рече ми, да посредујем у једној ствари између вас и стрине.

Реч је о даљем вашем положају у овој кући.

Као што знате, ваш је стриц умро без тестамента, и без пречишћених рачуна са Пером, те о готовини, која је по смрти остала, не може бити ни речи.

То је већ тако ван једнога спора, као што се ја и ви гледамо.

Остало би, дакле, само његово непокретно имање, које би могло бити предмет судске расправе и ваших наследничких аспирација.

Ја сам овлашћен од стране њихове, да тај одношај уредим са вама.

Од вас зависи, како ћемо то уредити — да ли да вам се признају извесна права, или са свим порекне све, уз ту могућност, да се истакне постојање једнога усменога тестамента, по коме би сво стричево имање било остављено његовој жени.

Од стране њихове нуди вам се равнање на тај начин, што би ви примили трећи део стричевог имања, уз пристанак, да напустите кућу и ову варош, и да пристанете на развод брака, у које би име одмах имали да поведете брачни спор.

Даља улога ваша престала би, јер би ствар прешла у сигурне и умешне руке, да се брак разведе без штете и по вас и по Перу.

Ово су услови што вам их они постављају, и ја вам саветујем да их примите са том изменом, да не остављате варош, ако ми обећате да ћете ми се одужати за ову услугу безусловном преданошћу.

Последње речи он је изговорио нарочитим нагласком, пиљећи ми дрско у очи, да сам ја црвенила од стида.

У мојој души беснио је вулкан.

Преставник највише власти узима овако одвратну улогу у опште, користећи се тиме, да још удари и на моју част.

Шта сам му могла одговорити? да га нападнем и изгрдим? Не, тиме би само учинила свој положај још тежим и ужаснијим. Да му не одговорим ништа значило би да пристајем, и то би његову безочност појачало.

Не, ја не учиних ни једно ни друго, него сам га умолила да ми остави дан два за размишљање, у колико се тиче регулисања мојих имовинских и супржанских одношаја, а што се осталога тиче, ја рекох да сам васпитана од честитих родитеља, и да сам готова свакад пре скочити стрмоглавце у бунар, или обесити конопац о врат, него осрамотити своје умрле родитеље.

Овим одговором, кратким али одлучним, начелник беше збуњен и он рече, како ће им саопштити шта сам рекла.

Сутра на вече доктор и познаница дошли су опет у госте.

Тога дана било је отворено једно буре бермета, и они су само њега пили о вечери.

Мени се није спавало, и ја сам седела у својој соби, која не беше далеко од њихове, онако у мраку, при отвореним вратима.

Они су пили нагло. Узвици: „у твоје здравље, у твоје здравље,“ чули су се врло често.

Честа гласнија подвикивања моје стрине, и у опште крупнији разговори казивали су да су пили много.

Кад је Пера почео да пева, онда је стрина почела нагло да плаче.

Изненађени овим њеним супротним расположењем, они је сви питаху шта јој је.

Она је дуго само плакала, а после рече Пери: „ти си крив, ти и доктор. Могло је бити и друкчије. Зар је морао баш да умре.

Мене је страх. Он ми се јавља сваке ноћи и ја ево и овога тренутка као да гледам његово љубичасто лице и крваву пену на устима.

То је морао бити страшан отров, који је разорио сву утробу, све, све, уништио.

Страшно, страшно, ми ћемо сви у пакао, у пакао.“

Ја занемех од чуда, кад ово чух.

Дакле моја стрина признаје, да је стриц отрован, и то отрован суделовањем њеним, Периним, докторовим и наше познанице.

Уздржала сам се да не узвикнем, јер би ме стало главе, по што је Пера код последњих речи, већ метуо стрини салфет на уста, а доктор истрчао у ходник да види има ли кога од послуге.

Стрину су одмах дигли са стола, а она је једва ишла колико је била пијана, и одвели у њену собу.

Кад су је наместили да легне, вратили су се сви у трпезарију.

Даљи разговор између Пере, доктора и познанице, вођен је тихо, да ја нисам ништа могла чути, па су, на послетку, отишли сваки у своју собу.

Ја сам остала седећи до свануће.

Ово сазнање, да је мој стриц био жртва једне читаве дружине покварених и пропалих душа, мене је толико гануло, да нисам могла очи свести.

Непрестано ми је излазила пред очи стричева слика, час онако блага и пријатна, какав он беше за живота, а час љубичасте боје и са крвавом пеном на устима, какав беше на самртничком одру.

Ја сам, уједно, осећала сада и дужност, да свога стрица светим, да ове отровнике предам власти на праведну законску казну, и већ сам помишљала, да сутра идем власти и саопштим цео догађај.

Толико обузета овом тежњом, ја тога тренутка нисам ни мислила ко је преставник те власти, којој ја треба да предам у руке овако важну ствар, и тек у јутру то ми је пало на памет.

Начелник, онај начелник, који се јавља у улози посредника, или боље рећи пуномоћника моје стрине и Пере, да ме из ове куће отера, који је осведочен њихов пријатељ и заједнички оргијаш са њима, он је та власт; њему, дакле, треба да поверим ову ствар. Не, то не бих смела учинити. Ја сам морала наћи другога начина и пута.

Заморена неспавањем, ја сам морала заспати у свануће, и устала доцкан, врло доцкан.

Преко обичаја није ме нико будио, ма да је други пут то чињено више из пакости, него из потребе да ја што год радим, јер ми је све било истргнуто из руку.

Кад сам ја устала, у кући је владала мртва тишина, јер никога не беше у њој. Један од млађих био је расположен да говори, и он ми рече, да су отишли у један од оближњих манастира у шетњу.

За мене је ово било разумљиво. Стрину је гризла савест, и она је тражила помоћи и утехе тамо, где сам и ја тражила и налазила утехе своме пађеничком животу.

Овај њен одлазак само је још јаче утврђивао њену ноћашњу изјаву о несретној смрти мога стрица.

После ове ноћи, у којој је стрина, под теретом гриже савести и пића, признала један ужасан злочин, престале су теревенке за извесно време.

То је сигурно, била обазривост докторова и Перина, да стрина не би опет учинила исту погрешку пред другима, јер су они рачунали да оно није нико чуо.

Међутим, ја сам била у положају да видим, да је стрина и без друштва пила врло много. Читаве флаше правог француског коњака она је испијала за дан, тражећи, тако, ваљада, да избегне прекоре своје рођене савести.

Увек у полупијаном стању, она је била лако раздражљива, уобразиља њена појачана, и почеле су јој се привиђати разне ствари.

Тако, једнога дана, скупила је све момке, да по кући траже њену матер, која је давно умрла, али коју је она, вели, овога тренутка видела у својој соби.

Други пут је, опет, уз ужасан врисак и скоро полунага излетела из своје собе, уверавајући све, да је сад тамо ушао покојни стриц.

И Пера и доктор покушавали су да је убеде, како мртви не устају, како је то само виђења једне нервозне жене, али је она остајала при томе, да је све оно тачно видела, како им је кад казивала.

Да би разоводили стрину, ударили су опет у терзијенке, и то се, много пута, терало по три четири ноћи узастопце. Ја сам се просто дивила издржљивости ових људи.

Једнога јутра, кад је момак ушао да ми унесе, боље рећи убаци ono мало млека, што су ми давали за доручак, каза ми, како је стрина озбиљно болесна.

„Ноћас ноћ је, рече, нагло полило, те су се сви растурили, а остали само Пера, доктор и познаница.“

„Стрина, рече, поправља непрестано, и жали се на страховите болове у стомаку.“

И ако сам имала разлога, да будем равнодушна према свакој несрећи, која би ову жену могла задесити, ипак сам је жалила у души.

Пренила је и пређела, мишљах ја, па сада мора да трпи болове и невзгоде, које је сама себи припремила.

До подне ми нико од млађих није долазио, па писам ни знала шта ради стрина, пошто је она лежала на другом крају куће.

Пред подне, пак, ја сам чула неку узбурканост у кући, и кад сам иштала једнога од момака, шта то има да значи, он ми рече, да се стрина бори са душом.

Кад ми ово рече, мени беше жао.

Све што је моја стрина учинила према мени и пре и после смрти стричеве, ја бејах готова да предам заборављу и да јој помогнем да оздрави, кад би то било у мојој руци, и бејах решена да одем код ње да је бар видим, али ми у томе тренутку искресну пред очи смрт стричева, коју је она створила, и ја у овим њеним невољама само гледах прст божји.

Око три сата по подне, стрина је испустила душу.

Ја сам сматрала, да пред једним отвореним гробом треба да нестане и мржње и снега другог, па сам покушала да уђем у собу, где је она лежала мртва.

На шкрипу врата, Пера, који је био у соби, окрете се и погледа, и скоро урликом звера а не човека, кидиса на мене.

„На поље, на поље, сатано од жене. Зар ти, ти, што си својим постунцима узела живот овој честитој жени, ти имаш образа да прићеш њој мртвој? На поље!“

Предусретнута овако, ја сам се морала вратити у своју собу, запрепашћена овом безочношћу човека, који мени приписује смрт стрикину, мени што сам у њиња мајка од мајсова прићеть, чији се глас не слуша ни од слугу, а камо ли кога другога.

Свакако, мишљах, ово му је требало ради онога света, који је био ту, па се измирих да и то примим на своја леђа.

Али и ако сам рачунала, да ме је Пера овако напао због света, ипак ми је било тешко, врло тешко, што писам знала, кад ће бити крај свему овоме, и да ли ће се у опште мој живот побољшати или не.

Размишљајући о томе, ја сам изводила разноврсне закључке, али сам скоро налично пристајала на онај, који је стављао у изглед боље дане за мене.

Да, мени се допадало да верујем, нако смрћу стрикином нестаје главне сметње, која је пречила добар живот између мене и Пере.

Зашто не би, мишљах ја, сада Пера пришао мени.

Та ја му лично никад писам намерно правила пакости ни интта, а он је као човек требао да разуме положај једне преварене и разочаране жене.

Тако сам мислила ја, и ушушкивала се утешним сновима, кад зачух бат нечијих ногу ово врата.

После неколико тренутака отворише се врата моје собе, и унутра уђе момак, који ме је до сада послуживао.

Безочан као и увек, он ми са неком сатанском злурадошћу рече, како ме мора, по наредби Перином, затворити, јер ће ју вели, од сада бити стално затворена у својој соби.

Одређени су, рече, тренутци, кад ја могу излазити у ходник и авлију, наравно под присмотром његовом, само то никако не ће моћи бити докле се стрина не сахрани, којом ће приликом, наравно, бити доста света, на да се ја ни с ким не састајем.

Рекавши то, он затвори и забрани врата, а ја остадох унутра као роб неосуђени и незаробљени.

Све ово, што сам пре четврт сата сањала, све оне куле ваздушне и жеља одоше, расплинуше се као мехур сапуна.

Овај први корак назвиво је, шта ја даље могу очекивати од Пере. То ме је ужасавало, Ја сам гледала у своју будућност онако очајно, као што путник очајно блуди нашав се на непрегледној пољани покривеној снегом, а шибан ветром и цичом, незнајући сада куда ће и на коју страну.

Срушена, сломљена неправдом, која ми се чињаше из дана у дан, ја сам била пала у неко неодређено душевно стање.

Била сам будна, и била сам свесна тога, али ипак писам чула ништа од света овога, што се у њиња догађало, јер сам чак у вече сазнала да је стрина још тога дана однесена у суседни манастир ради сахране.

То је, рекоше, била њена неодступна жеља пре смрти, и добар зет је био готов да је испуни.

Испратили су је, рече, сва суседи и знатан део грађанства, а Пера, доктор и познаница, отишли су за сандуком чак у манастир, одакле се враћају тек сутра дан.

То је све, што је мој стражар хтео да каже, па ми онда пареди да уласим у собу.

Ја сам га молила, преклињала, богорадила, да ме пусти мало у башту, да се надишем свежа ваздуха, а кад он беше без срца, без душе, па не дале, ја покушах силом да изађем, али тада прибоје ших остали момци, те ме увукоше у собу.

„Луда, она је луда,“ рече један од њих, „господарујући ме у собу. „То треба казати господару“ додаде други, „да ће она у лудницу, а она су двојица у гроб, и би ће свршена комедија.“

Ову су примедбу сви попратили смехом, дивљачким смехом, од кога ми се крв у жилама следи.

Луда, луда, у лудницу, ужасно, страшно, та он је то у стању да учини, да ме отера у лудницу здраву читаву.

А то му је потребно, тако потребно, јер у томе случају он господарио целим имањем, без икакве контроле, без икакве бојазни ако га преполези или и са свим страши.

Помисао ова сломила ме је, и ја сам бризнула у плач као мало дете.

Пошто сам се сита исплакала, ја се осећах мало прибрањја и почех хладније да мислим.

Не може то бити, говорила сам ја себи самој. Та у овој земљи има надзора власти, има надзора поштених људи, који то не ће дати. Тако сам се за тренут тешила, али би ми на часак нестало пред очи престављи власти, и ја бих се сетила његове гадне улоге, које се приписо према мени, па је одмах сва утеха одлетала у ваздух.

Али не. Ја ипак грешим, могу бити људи рђави, могу и власти по који пут посрнути, али има некога, који је изнад нас, који види све, који се не може ни обманути ни подмитити, да има Бога, он ће бити мој заштитник. он ће ме сачувати.

Ивнад се тако писам осећала као тада, ивнад писам тако веровала у божју правду као тада. Ако и писам била дотле безбожница, ја сам ипак много пута покушавала, да све објасним природним законима, али сам сада видела, да само ми људи тако слаби, а путеви наши тако неспитани, да сам осећала: колику утеху даје вера у Бога, истинска вера, права вера.

Вером у Бога, ја сам се решила да доченам све што дође, па ако се мора и умрети, да умрем после извршене дужности према себи самој.

Да, ја сам се била решила да из ове куће изађем пошто по то, па да бежим из овога места у бели свет, одакле ћу, зар, моји тражити правде за себе и своја стрина, уверена тврдо да наш начелник чини изузетак од осталих власти у овој земљи, и да је то само једно од оних зрна кукоља, које треба да бачи ружну сенку на читаве товаре жита, чистије рећи, на читав један ред савесних и поштених људи.

Припремајући се овако, за једно очајно прегнуће, ја сам дочекала ноћ мирно и спавала као јагње.

(НАСТАВЉА СЕ)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

I. Несталеш

Двадесет шестог маја 1862. године, у најбујнијем развитку царске моћи, у доба када свештенство, под окриљем Шпанволичким, беше и само достигло врхунац свога утицаја, јутарње новине донеше, међу осталима, и овај глас:

„При закључку листа дознадосмо за један веома важан догађај, који ми износимо својим читаоцима, не замчећи за њ, јер се нисмо имали кад тачно уверити о истинитости његовој. Јуче, око три сата, извезле су се две сестре, једна од петнаест а друга од шеснаест година, мислимо, девојке из високе племићске породице, у пратњи своје учитељице, Енглескиње, да напуњују себи потребне ситнице у једној од највећих помодних трговина париских, и до овога часа — два сата по поноћи — кад ми оне ретке исписујемо, оне се још нису вратале. Кочијаш, одан слуга, чекао их је непрестане трговини пред вратима, док није отац, као луд, дојурио тражећи своју децу. Како нас уверавају, на кочијаша, који служи толико већ година у војводе од Д. К. не пада никаква сумња. И он одлучно тврди: да из радње, каме их је по налогу војвоткињином довела учитељица, нису изашли ни она, ни госпођице... Сва је породица у очајању... Полиција, међу тим, по своме обичају, још ништа није нашла, заузета трагањем за политичким кривицама... Чујемо да је већ *бољевала?* — Боље би било да је она већ *умла у трзт отимачима*, јер, као што сте, по несрећи казује, овде ће бити неке *отмице*?... Ми ћемо своје читаоце извештавати о неминовном развоју овог волшебног догађаја".

Сутра дан, Господин у *времена*, кога је штампа добро запамтила за време царства, обилазио је уредништва оних листова, који су донели овај глас и обећавао их, да о овој ствари више ни речи не дошесу. Јер су за овај догађај једино били дознали индисрецијом важног полицајца, јакома за новац. У противном дођење уредништво у неизгодан положај да се лист на дуже време обуставе или угуши са свим!... Листови примише оно к знању, те догађај, који је, у први мах, заталасао земаљ мањше, хвала буди њутаљу штампе, би брзо предат заборану.

Али како нас ништа не веже да ћутимо, хоћемо да здеремо застор, који већ двадесет и шест година покрива овај мрачан догађај, да изнесемо на видик обичаје свештенства, сервилност извесног управљача и рад полиције за време царства.

Међу најпрљавијим авантурама, које су окаљале владавину Наполеона III. спада и она, истинита у сваком погледу. Ми смо само изменили имена места где се она развијала и лицима у њу умешаним, значично или полузначично.

Нема ни једнога савременика тога доба, кад звезда Наполеонова поче тамнети у сред жалосне пригоде у Мексику, који се не би сетио, како су оне две младе девојке нестале, које се никад не проналоше и чија судбина још и данас обвија ојађену породицу тајанственим ћутањем.

Војводска кућа од Дамар-Контија, бејаше међу најстаријим и најславнијим грбовним племством у Француској, и о тога се не хтеде никако помирати с другим децембром, поред свеколика обожавања и пуњења од стране Тиљерија, него је и даље немо протестовала против овога режима, који је рушио њене прадедовске идеје и надања.

Кад човек има претке међу друговима Карла Великога, кад су се њихови потомци славили вековима на снима бојним пољима по Европи, на којима су они командовали војсками краљевским... кад је емиграција и армија Кондеова бројала међу најважнијим браниоцима престола и олтара, њихова ода и два ујака, — онда је јако разумети, да последњи од Дамар-Контијевих није могао допустити, да се сва она хисторијска прошлост вуче за холандским копиланом, који у својим жилама нема ни капи Наполеоновске крви, и за једном шпањолском протувом на престолу Светога Луја и Анрија IV!... Ако ништа друго, а ово овај племенити понос, који неће да заспи ни своју прошлост, ни свој рад, бар, ушиа поштоваље!

Међу тим, последњи задаиак ове старе породице био је далеко од тога, да има тако имаље, које би складно одговарало сјају њезине титуле и слави његова имена.

Добра Дамар-Контија, запљењена револуцијом за време њихова изгнанства, била су распарчана, испродавана у ситне делове људима, који су хитали да их пренесу у друге руке, те да им тако, многим преносима, прибаве име законите својине.

Једино стара замак Дамартових са нешто добре, шумовите и баровите земље, набоже овој општој судби, јер се сваки купац устезао, бојећи се, да то прадедовско имање не буде једнога суђеног дана враћено законитим сопственицима.

Кад се већ попео на престо Луј XVIII, маршал Жак-Амадеј од Дамар-Контија имао се само настанити у очинском замак и да ради са својим мајурима које шиво није дирао од његова одласка. На овај начин он заради приличну суму новаца, те откуни стару палату пародичну у улици „университетској" и да се у њу смести достојно.

То је било све што је повратио од своје негдашње имовине! Не хотећи да се служи интригама, био је лишен свике милости и поклона краљевих, а сувише поносит да проси, не хтеде се уписати у ону читаву милијарду емиграната, јер је мислио да је непоштено мусти тако земљу, која је већ толико изгубила и у људима и у новцу за оних двадесет и пет година!

Требало је голема труда и муке и да се његови пријатељи сви заједно за њ, па да га утврде у чину генерал-лајтнанта и израде му крст Светога Луја. И поред својих укорељених предрасуда, којих се он никако није хтео одрећи, био је то честит човек, у пуном значењу оне речи, човек који је уложио најдубљу пошту чак и противницима његових идеја.

Ојађен незахвалношћу и роњским пуњењем људи, повукао се, напустио двор и окенио, да му се колено не би затрло. Срећом, роди му се син Шарл-Емануел. Отац сам своју живот посвети васпитању свога сина: да му улије своје идеје, и ако одољеле за читав један век, при свем том, не сметнув с ума да одањ створи часна човека.

„Бог и мој Краљ![1] беху последње реча старога војводе на самрти, обухватне овим речима све оно, што је он обожавао и чему је био посветио сав свој живот, и затражио од свога сина свечану заклетву на верност снему ономе, чему га је он учио.

Шарлу-Емануилу, војводи од Дамарконтја било је од прилике четрдесет година 1862., кад и ова прича почиње. Робом очавих идеја он је једно за друго одбијао њуђене му положаје: било дворског коњушара, било сенатора или амбасадора. Када су се уверили да он неће никако попустити, оставише га на миру, а то је он и тражио; наметним гладовањем стари војвода успео је да откупи већи део својих земаља, и да обезбеди сину своме приход од осамдесет хиљада динара, истина, и ако много слабије према некадањем кнежевском богатству, али опет довољан да живи животом, који њему доликује. Као оцу двеју заносно лепих младих девојака, шеснаестогодишње Жакелине, била му је света брига, да стражи над њиховим васпитањем, заједно са својом женом, пуном духа, образованом а одличном у сваком погледу.

Обе младе девојке беху тако савршено лепе, са толико природних драгиа, да су заносиле сан спет, и при њихову пролазу дизао би се читав жагор од једнодушна дивљења. А оне безазлене и скромне и не слућаху о тој својој лепоти, а то им је још више давало драга.

Породица је проводила своје време или у палати улице „университетске", или у прадедовском замку, где би остала преко целога лета, од маја до новембра, живећи тамо доста скучено, тако, да су могли преко четири зимска месеца, које су проводили у Паризу, приредити две до три забаве за уски круг.

Ван њихова друштва, а то ће рећи старе породице, које се као и оне беху повукле, Дамарконтјеви примали би још само неколико чланова висока свештенства а наročito најодличније од племената рода.

Ретко би кад било, да се код њих не нађе какав владика *in partibus*[1], калуђерски старешина и други какав мисионар братац се из Индо Кине, Мадагаскара или Средиште Африке. Они би задивљавали војноткињу и њене драгесне кћери својим причама о тим егзотичним земљама, и одушевљали би се за дато им гостопримство ситним предметима, које су доносали са својих мисија и, по обичају, носили би их прво у Рим да их папа освешта.

Међу кућепним пријатељима био је и Г. Ж. Посторе, некадањи капелан Св. Женевјеве, који беше пронашао начин да са Светм Отац наименује за владику хелиопољског, само да се изврше непод власти епархиске, којој је природно био потчињен. Са овим знаљем доиста и ако је био владика без територијалне[2] јурисдикције, био је једнак епископима, својим колегама, у Француској, јапшеви непосредно од Рима.

И већ у својој тридесет петој години, имао је папско одобреље, да може основати ред отаца Светога Духа са главним

[1] Без нарочитије епископске столице. *Пр.*

[2] Епархијске власти. *Пр.*

седнштем у Пасију а у коме је он био Првосвештеник.

Онај је ред допуштао оцене и браћу:... оцени и сви свештеници одлазили су, под изговором да проповедају хришћанство Кинеазма, и црпели на корист њихове шкотујуће злато и сребро из Небеског царства извесним системом трамце, а то беше женијалан изум, проналазак Пастореta.

[НАСТАВИЋЕ СЕ]

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ

Ако је истинито тврђење чувеног професора Рихта, да се прави и једини знак генијалних људи показује у оригиналности, онда би Никола Милојевић, с обзиром на његову целокупну прошлост, морао, несумњиво, бити уврштен у ред генија за смишљање и извођење зала и неваљалства.

Апсолутно је немогуће написати, у оквиру једног листа, потпуну биографију једне препредене варалице какав је био Никола Милојевић. Она је толико велика и занимљива, да би могла читаву годину дана излазити у листу па да опет не буде довршена. Треба знати да Никола Милојевић није био обичан човек; оно, чиме се нарочито одликовао, то је била његова беспримерна активност и његов неуморни ум којим је непрестано смишљао и изводио ноне комбинације.

Са математичком тачношћу, био је у стању он све унапред предвидети и остварити. И увек је добро пролазио. Његова појава, његов жив говор, његова умешност и окретност, — све то било му је на руци да своје планове изведе увек онако како је желео. Да је овај човек са својим особинама био срећом какав дипломата, изненадио би цео свет, а овако је приређивао изненађења нама и нашим суседима. За њега се без претеривања може рећи, да је био глумац на великој позорници људског живота, и да је на истој до последњег тренутка врло вешто одигравао своје улоге.

А разноврсне су биле улоге Николе Милојевића на овој позорници.

Од обичног сеоског учитеља[1] „мученика за српску идеју“ постојао је он за најкраће време „најзобиљнији научар“, а од онога „немилостива изасланик министров за преглед каса“, затим повереник највише личности за грађење богомоља, на школски ревизор, марвени лекар, судски секретар, богати наследник, виши чиновник министарства финансија путујући професор, грофе Дунђерски, па најзад јуначни вођа македонских комита. И што је најзгодније у свакој од ових улога био је савршен и без конкуренције.

Као учитељ купио је добровољне прилоге за сиромашне ученике, као научар добијао је ордене, као изасланик министов узимао је „законито плате“ из каса, које је по дужности имао да прегледа, као поверљива личност за подизање богомоља прављао је готово све црквене великодостојнике а једног архимандрита и председника дотичне општине опљачкао до голе душе, као школски ревизиор дизао је од председника општинских школске прирезе, „да им не би позатварао школе,“ као лажни марвени лекар сменио је правог марвеног, лекара и узео му новац, као судски секретар просио је девојке и узимао аконто

мираза златне суме, на рачун наследа намамљивао је потписе меничне од лаковерних људи, као путујући професор и грофе Дунђерски стварао је читаве сепације по Хрватској и Славонији и најзад, као вођа

комита успео је пре кратког времена да му по Хрватској приређују банкете и купе златне добровољне прилоге за свету ствар.

Све ово ма колико изгледало невероватно, било је сушта истина, а за Николу Милојевића ствар врло обична.

Али како свему једном мора бити крај, то је и Никола морао једном за свада платити скупо своје незаваљаштво. И сама његова смрт била је необична, као год и што му је живот био непородан.

Никола Милојевић, који је немилостиво варао и пријатеље и познанике и рођаке и добротворе, и министре и владе, на најзад и целе градове, платио је за све оне превраре својим животом на дан 7. ов. м. у 8¼ часова по подне. Убио га је артиљериски потпоручик г. Илија Јовановић, да би спрао своју част, коју му је Никола у циљу нових превара био довео у сумњу пред извесним и честитим Србима, који живе у иностранству.

Ево шта о овој ствари вели добро обавештени лист „Трговински Гласник“ у свом 80 броју од 14. ов. м-ца.

„Никола Милојевић, који је као један Трг. Гласник бр. 19 од ове године: — „игуман“, „пуковник“, „министарски секретар“, „виђени црногорски чиновник министарства“, „путујући учитељ“, „адвокат“, „изасланик и заступник богате руске кнегиње“, „тајни полицијски агент“, „виђени пилагрин“, „гроф Дунђерски“ и још др. и још др., поткоје сајасет најразноврснијих превара по Србији, Хрватској, Далмацији и другим крајевима, и која је нашем свету најшире приказао „Полицијски Гласник“, — покушао је почетком ове год. у Трсту, да помоћу г. штпор. Јовановића — приказанима се као војвода Давидов и вођа македонских комитеција а порушен извесне количине пушчане муниције под једне од одличних средних тамкућа, — учини превару са тим честитим људима, но ове се нису му пуно њихових личних разлога могли прамети извршено тако тугалзне стварн, на све његово назваљаштво: да се по своју цену требају ирговати за праведну и идеалну ствар: „Ослобођење потлачене браће у Старој Србији и Македонији“.

Г. г. су са сузама у очима прорађали његово причање о мученствима Турака у Македонији и Ст. Србији — и поред свега тога шпак се нису могли примити, и ако ни је било од срца жао, што је и једним спас био на г. Јовановића. „Ми немо Вам у свему другом помоћи, али се тога не можемо примати“, — рекоше.

И они су потпуно вероваше искрима војводе Давидова, сматрајући га за човека, који је одлучно за општу часну ствар, там пре, што је он свесрдно и потпуно подлагао и њихове унутрашње прилике, а нарочито је био посвећен у њихове фамилијарне ствари, јер је све њихове рођаке у пете знао; теме је нан сигурно хтео да их што боље придобије за се, — наравно, да се он нарочито спремио при извођењу својих операција.

Г. штпор. Јовановића, пак, престанио је лажни војвода Давидов под тих људи, — што овај није имао ни појма, јер је био замољен од његове стране, да судеџује само нас пријатељ, — нас српског официра у оставци и једног од чланова комитета, учесника тог светог дела, дакле нас комиту. Г. штпор. није протестовао против овакве преставе на лицу места, где се тако важне ствари свршавају корисно по свето дело: „ослобођења потлачене браће.“ желећи да тиме не побрка тако патри-

отеку ствар; остављши своју посетницу, није ништа.

Да би претходно залобно г. в-пор. Јовановића за своју ствар, — јер је било природно, да је њему требао саветник, који ће му помоћи у његовим чеканим пословима, не презајући ни најмање, што ће тим начином упрошћити и најмпо страдати један частан човек, — представљао му се као: војвода, зеленаш јунак; познавао му своје ране залобјене у бојевима; одело поклоно, решење дешења које жаљује са Сарајевом и генералом Цончеком, за које је казао, да ће ускоро доћи и са њим га упознати, што би чинило част г. Јовановићу познати се и са њима. Све је то, наравно, изведено тако прекрасно, да се нисам ни помислити не може о томе, да се ради о каквој превари, — даље говорио му је о племенитом војевању, организацији чета, о животу у шуми и нападу других ствари које може човека идеалисту у том правцу — и какви је по природи г. Јовановић — могу да занесу и опију; тим га је дудила са захтевом да се што пре састане са тим људима и каже им право стање о себи. Но не нашав их, оставио им је опширно писмо, молећи их да му јаве, да ли је војвода Давидов и од њих што опљачкао, молећи да га не сматрају за сумњичица; но ни то, па ни ни друго и треће писмо није добио никакав одговора, зваш: да га људи сматрају за простог варалицу, пробисвета и да га презиру, па га се клоне и мишљу с камо ли да с њим опште, и да је и њих војвода Давидов преварио и у новцу опљачкао.

Даље, поштен је човек без части и поштења, кога се воле поштени људи клоне; образ му окалан, замазан блатом бачених му неваљалих руку лажљивца и пробисвета: умишљен толико да се и пред свешћу својом стиди својих поступака, за које је свакако да су пуни патриотизма и идеалног поштења.

Та мишљу га је сатирала, требало је прати се; а ни који начин? Опрати се пред људима и доказати своју невиност, могао је најлакше поћи братима од кољане. Кад тамо, нигде пути и видети: седи лажни војвода Давидов, воћа милеволенских помештења са неким грађанима. Нешто ме покуче њему, станем пред њега и од силног узбуђења нисам му могао ни речи рећи. Он устаде. Слајали смо тако неколико секунада ништа не говорећи; мени је у моју крило, изгледало ми је да ми се сне окрено, док на једном реноз: „Давидов", он је бутао, ја понових: „Јесте ли ви вој. Давидов?" он одговори „нисам пита хоћете ви од мене?" Одговор и питање било је тоном и изразом лица богателним, презрешим, називаљивим и мучким; поред свега тога, у моменту пружио је руке према мени, сигурно у намери да ме за гушу ишчепа, — као једног у Солуну по његовом причању. — Али ја му нисам дозволио ни да ми се приближи, но, у овом стању, испалим на њ из револвера, који, од нако сам војник, увек носим — 4 метка, од којих се Никола срушн. У последњем моменту нисам га ни видео добро.*

начином придобио га је за се толико, да му је г. Јовановић поклоно потпуно поверење, предао му се сав, отворио му и душу и срце, обзнанио га због његових[1] патриотских подвига и одушевљења за свету ствар.

Неуспешним да извиши намеравану превару са г. г. честитим Србима и тиме потпуно уништи г. Јовановића, користио се повереним које му је показивао г. Јовановић, — опљачкао га, остављши га у туђем свету сиоро без гроша и отишао у Загреб — по сазнању доцније из новина, — где су му приредили банкет и одјан дочек, као великом војводи.

Г. Јовановић је доцпта био у озбиљним трепутцима: новина нестало, — још само толико, да одмах може отпутовати до жељеног места. — Помисао, да ће честити Срби, као доцкају да је војевода Давидов проста варалица, помислити с правом, да је и са варалица, доводила га до лудила са захтевом да се што пре састане са тим људима и каже им право стање о себи. Но не нашав их, оставио им је опширно писмо, молећи их да му јаве, да ли је војвода Давидов и од њих што опљачкао, молећи да га не сматрају за сумњичица; но ни то, па ни ни друго и треће писмо није добио никакав одговора, зваш: да га људи сматрају за простог варалицу, пробисвета и да га презиру, па га се клоне и мишљу с камо ли да с њим опште, и да је и њих војвода Давидов преварио и у новцу опљачкао.

Даље, поштен је човек без части и поштења, кога се воле поштени људи клоне; образ му окалан, замазан блатом бачених му неваљалих руку лажљивца и пробисвета: умишљен толико да се и пред свешћу својом стиди својих поступака, за које је свакако да су пуни патриотизма и идеалног поштења.

Та мисао га је сатирала, требало је прати се; а ни који начин? Опрати се пред људима и доказати своју невиност, могао је најлакше поћи братима од кољане. Кад тамо, нигде пути и видети: седи лажни војвода Давидов, воћа милеволенских помештења са неким грађанима. Нешто ме покуче њему, станем пред њега и од силног узбуђења нисам му могао ни речи рећи. Он устаде. Слајали смо тако неколико секунада ништа не говорећи; мени је у моју крило, изгледало ми је да ми се сне окрено, док на једном реноз: „Давидов", он је бутао, ја понових: „Јесте ли ви вој. Давидов?" он одговори „нисам пита хоћете ви од мене?" Одговор и питање било је тоном и изразом лица богателним, презрешим, називаљивим и мучким; поред свега тога, у моменту пружио је руке према мени, сигурно у намери да ме за гушу ишчепа, — као једног у Солуну по његовом причању. — Али ја му нисам дозволио ни да ми се приближи, но, у овом стању, испалим на њ из револвера, који, од нако сам војник, увек носим — 4 метка, од којих се Никола срушн. У последњем моменту нисам га ни видео добро.*

благодарности према свом почившем добротвору, опљачкао осиротелу удову покојног Књегињића.

Завршујући овим једном за сваґда и наша писања о Николи Милојевићу, ми му уједно последњи пут износимо и све слике, које ће се у будуће чувати у криминалном музеуму Управе града Београда.

Што се тиче дела г. Јовановићеног и ако смо у принципу противни да се сатисфакција прибавља на овај начин, у овом конкретном случају придружујемо се у свему мишљењу „Трговинског Гласника," јер убиством Николином, друштво се спасло једног по све опасног човека.

Желети је да Војни Суд има ово у виду.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„И према чл. 6. закона о опорезивању, срезким и општинским буџетима, а и по распису господина Министра финансија, од 10. марта ове год. Б.Пр.Бр. 1979, доле год се не одобри нови буџет, издатци се чине по прошлогодишњем, а по њему се пуни и стоји прирез, те се по томе, разложно нам узети, да нови буџет, н. пр. за ову годину, ступрво почиње важити од дана пријема у општинском суду, по одобрењу истога од стране г. Министра.

У мојој општини, по буџету за 1903. год. плата је била председнику и писару по 800 динара, а по буџету за 1904 год. по 500 дин.

Како је нови буџет примљен од г. Министра тек 28 марта, то значи да је стара до тога дана важило.

Настаје сада питање: по коме буџету треба издати плату председнику и писару до 25. марта, наročито што су они 1. марта дали оставке и разрешења, до кога дана њису примали плату.

— На ово питање одговарамо:

По чл. 6. закона о буџетима, буџет састављен и одобрен од стране одбора, не преставаља важити све дотле, докле га не одобри г. Министар финансија, као надлежни.

Отуда је и унето у закон ово наређење, које обухвата чл. 6. поменутога закона, да дотле важи прошлогодишњи буџет и да ће се по њему и издатци чинити а и приреч купити.

Према томе, и буџет за ову годину, који је предвиђао плату председнику и писару по 500 динара, није ово ништа све до дана одобрења односно до 25 марта, као дана пријема у општини, и зато плату председнику и деловођи треба издати до 1. марта, као дана разрешења, по прошлогодишњем буџету, без обзира што је они њису примали пре свога разрешења, јер да је било новаца, или да су је они изузели, они би имали права изузети на рачуи од 800 динара.

II.

„У чл. 118. закона о општинама јасно стоји, да у општинама преко 500 пуноплатних грађана, плата деловођи не може бити мања од 720 динара.

Према овако јасном законском наређењу, одбор је предвидео плату деловође 720 дин. за ову годину, поштo наша општина броји 700 пуноплатних грађана, али г. Министар финансија одобравајући буџет, свео је плату деловође на 500 динара.

По моме нахођењу, овде могу бити само две могућности — или да је г. Министар финансије погазио закон, или да је тај закон укинут а ја то не знам.

Молим уредништво за потребно обавештење, ако претпоставку моју нису погрешну.

— На ово питање одговарамо:

Чл. 118. закона о општинама није укинут и он важи и данас потпуно онако, како је написан.

Према томе, на први поглед изгледа, да је он повређен, кад је противно његовим одредбама о минимуму плате општ. деловођа, редуцирана плата испод 720 динара и у овој општини, која броји преко 700 пуноплатних грађана.

Међутим, г. Министар је тако морао уранити из обзира нужности, јер није смео да одобри прирез већи од 50% колико се по чл. 40 зак. о буџетима у опште може одобрити у једној општини, па је редуцирајући остале позиције, морао смањити и помоћну на плату деловође.

Због тога, дакле, што су два закона у сукобу, морало је нешто овако, те обзиа нагледа да је поглавнији закон, кад се на ову ствар једнострано гледа.

III.

У распису г. Министра финансија, од 29. фебруара ове год. Пр.Бр. 6779, стоји, између осталога и ово:

„Порески одбор по тим пријавама доноше оцену за појединe радње о занатлиј, обрту и трговини. У другу ово пореска одбор не сме се упуштати. Напоменуте пријаве за разрез пореза дужносе је одељења а не пореског одбора?"

Како смо до сада ми чланова Пореског одбора пенали и приносе, то молим за објашњење, да ли овим расписом није укинуто право Пореског одбора?

— На ово питање одговарамо:

По изнети тачке б. чл. 91. закона о непосредноме порезу, од 29. марта 1902 год., Порески Одбор не само да има права да оцењује и изналази приносе код свију оних радња, које не подносе биланосе, него је он једино и надлежан да то чини.

Према томе, више је него јасно, да горњи рачење нрви једно право одбора, и преноси га на са свим друго тело.

Треба се обратити г. Министру и скренути му пажњу на ово, па ће он наредити исправку, јер је ово само случајно могло ући у распис, што је њихов истога нимо старн текст закона пред собом.

IV

„По члану 122. закона о општинама, кад одбор стече уверење, да је председник општ. суда или иамет неуредан у дужности, или се одао порочном животу, или да му је извалиле у опште тапшо, да га чини недостојним за његово звање и т. д. Одбор га уклања од дужности, а за тим у року од 5—10 дана наређује нов избор.

„Ако уклоњени председник поново буде изабран, и његов се избор поново утврди, суд општински дужан је да наређи нов избор одборника у року од 8—15 дана.

На овога се не види, да ли овај последњи став чл. 122. важи и онда, кад је овакав случај био са њиме и не са председником — може ли се мењати одбор?

Молн се уредништво за потребно обавештење.

— На ово питање одговарамо:

Не може се износити разложна закључак, да је законодавац хтео да изједначи чланове председником, јер њихов одношај према одбору није један исти.

Тако, председник општине уједно је и председник одбора, те су тако, укупени један на другога и заједнички рад, сасим положајима.

Ако је сада, односај председника и одборника непомален и затегнут, онда у опште не би могло бити заједничког рада, што би опет штетило општинске интересе.

Из тих узрока законодавац је одредио да се у случајевима поновног поверења, указаног председнику од стране народа, указивају одборници.

Сваква, дакле, случај не стоји кад је у питању члан, који нема спорно ничега заједничког са одбором, те тако не би било разлога, да се одбор мења, ако би члан био удаљен у смислу чл. 122, на после поновно изабран.

V.

„Да ли су варошке општине ослобођене од пулучења по срезним и окружним друмовима, на ако јесу, то по коме закону?"

— На ово питање одговарамо:

По закону о сувоземним друмовима, они се праве сналом народа дотичног округа или среза — какс буду друмови класификовани по закону.

Од овога пулучења нису ослобођене варошке општине ни законом о сувоземним друмовима, нити пак, нојим другим.

Стоји, готово, увек тај факат, да се њима даје нарамља десетина, јер варошки грађани подносе много више на одржавање калдрме, него што то чине сељани.

VI.

По чл. 2. т. 8. закона о таксама, опима који су сиротиног стања дају се уверења, и она важе за годину дана.

Да ли се ово „за годину дана" има разумети од дана издања уверења па за двапесет месеци, или само за ону календарску годину, у којој је уверење у опште издато?"

— На ово питање одговарамо:

Рок се уверењу рачуна од дана издања па у напред за годину дана, без обзира на то, да ли је календарска година истекла или не.

Сваква, законодавац је овај рок одредивно с обзиром на честе измене пореских прописа, и кад год се утврди, да је неко лице појачао своју пореску стопу и пре рока, који законом предвиђа, на тако и задужено по пореским пнспнма, мора се одмах оспорити предност овоме уверењу.

VII.

Питање о акцизу механском, мн смо објаснили у прошлој години, у бр. 7 и 8 и сада према утврђеном правилу, њеномо одступити од истог и давати нова обавештења.

VIII.

Уредништву су стигла небројена питања, од стране општинских судова и општинских већника, и запчаду чл. 94, под б. закона о општинама и т. 4. полицијске уредбе.

Како је уредништво постављало правило, да даје обавештења само на оним питањима, која нису службено објављена, а овде је, међутим, то учињено расписом од 4. фебруара ове год., Пбр. 4124, то уредништво овим извештава све оне, који су се обратили, да ово не ће давати никаква обавештење по овоме, и да се за све нове нејасности обраћају, званично, претпостављеним властима.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Михаило син **Ристе Миленковић** — **Крапинчанић**, из Власотинца, решењем правостепеног суда лесковачког од 3. априла ове год., Бр. 6207, стављен је под поротни суд и притвор за крађу волова. Михаило има 30 год., оженског је стаса, косе црне, лица округлог, очију граорастих, бркова црних, малих, уста умерених. Позивају се све полицијске власти, да Михаила наћи и нађеног спроведу правостепеном суду лесковачком, с позивом на Бр. 6414. УБр. 12498.

Алекса Марковић, Циганин, из Н. Мегковца, стар 21 год., средњег раста, црнопуљаст, бркова тек почели, извршио је убиство и побегао. Са њиме је побегла и жена му Иерса, стара 20 год., средњег раста црнопуљаста. Позивају се све полицијске власти, да Алексу наћи и нађеног спроведу начелнику среског у Пљевљи, с позивом на Бр. 3260. Пбр. 12702.

Милосаву Бубудовићу, из Јабуновца, коју имењу 9. и 10. ов. м-ца, учињена су два вола. Један је длаке бело-жуте, са жигом ш/4, стар 6 год., друга је длаке црне, матор 6 год., са жигом ш/4. Позивају се све полицијске власти, да крадљивце живо потраже и нађене спроведу начелнику среског у Јабуновцу, с позивом на Бр. 3135. УБр. 12627.

Милану Вучковићу, тежаку, из Мијковца, 8 пр. м-ца, постала је робила са појате. Кобила је длаке дорасте, средње величине, стара $2^1/_2$ год., настасти и у леву задњу ногу чарапаста. Сирече се пажња свима полицијским властима на ову покрађу. УБр. 12719.

Момчило Ристић, срез. контролор среског бродарског друштва, из Новог Вароша у Турској, стар 24 год., плав, раста високог, правилно развијен, бркова малих, одговара пред правостепеним судом за град Београд за дело прављења и употребе лажне жениде. Позивају се све полицијске власти, да Момчила живо потраже и спроведу правостепеном суду за град Београд, с позивом на Бр. 9246. УБр. 12692.

Катан Пиштровић, земљорадник, из Мелова, среза полимског, извршио је убиство над Костом Ристићем, из истог места и побегао. Убица има 28 год., раста је средњег, у лицу црномањаст, брца је има више црне брковс, у одледу сувенком. У смислу чл. 2-ог закона о хватању и утамањивању хајдука, начелство округа ужичког, позива Катана да се у року од 15 дана пријави најближој полицијској власти, што ако у остављеном року не учини, биће ослобођен од хајдука. УБр. 12707.

Ноћу, између 11. и 12. ов. м-ца, Драгомир Трипковић, притворени начелства округа ваљевског, пробио је аиљну и побегао. Драгомир има 30 год., раста је високог, црнопуљаст у лицу, бркова средњих, добро је развијен. Позивају се све полицијске власти, да Драгомира живо потраже и нађене спроведу начелству округа ваљевског, с позивом на Број 3269. УБр. 12796.

Никола Стошић, земљорадник из Гагинаца, среза полимског, извршио је убиство над Милошем Милошићевом из истог места и побегао. Убица има 46 год., раста је високог, у лицу црномањаст, очију црних, бркова таких, снеђих, косе снеђе и помало прседе, у одледу је сувенском. У смислу чл. 2-ог закона о хватању и утамањивању хајдука, начелство окр. ужичког, позива Николу, који је већ годину дана у бегству да се у року од 15 дана пријави најближој полицијској власти, што ако у остављеном року не учини, биће ослобођен од хајдука. УБр. 12727.

Милан Младеновић, тежак из Суве Мораве, среза Полимског стар 19 год., раста средњег, дежмекаст, смеђ, косав, по изгледу доста протеран, побегао је 14. ов. м. из притвора среза лесковачког. Позивају се све полицијске власти, да Милана пајавише потраже и нађеног спроведу начелнику среза лесковачког, с позивом на Бр. 8412. УБр. 13142.

Милосав Стојадиновић и **Стојан Ничић**, решењем начелника среза Зајечког Бр. 4241, стављени су под кривичну истрагу и притвор за дело из § 111, 113, 114 у вези § 132 крив. зак. Милосав има 45 год., раста је високог, супопљав, црномањаст; Стојан има 30 год., у лицу црвен, бркова смеђих. Позивају се све полицијске власти да Милосава и Стојана, који су у бегству, живо потраже и нађене спроведу начелнику среза Зајечког с позивом на Бр. 4242. Бр. 13150.

Милош Филиповић, из Бањашна и **Никола Илић**, из Крепољана, среза Хомољског, осуђеници београдског казненог завода, побегли су 14. ов. м. у јутру са рада из државног лимана „Рзнски рит". Обе киду по 26 год., на обе носе осуђеничке одело. Позивају се све полицијске власти, да Милоша и Николу пајавише потраже, и нађене спроведу одеклу казненог завода у Зубичеву с позивом на Бр. 1619. УБр. 13178.

Станко Н., столар, који живи две године у Зубичеву, коју имењу 13. и 14. ов. м., у договору са **Живком** женом **Мијајла Матића**, из Зубетка, покрали су Михајла и побегли. Станко је раста малог, црномањаст у лицу око боди, стар 32 год. Живка је стара 40 год., средњег је раста, плавог лика; од покрађе одлеја су 100 динара у банкама, сукно, платно, мушке и женске кошуље и друге ствари. Позивају се све полицијске власти, да Станка и Живку живо потраже, и нађене спроведу начелнику среског у Прњаворцу, с позивом на Бр. 3617. УБр. 13179.

Коста Благојевић, звани „Пуцан," одбегли робијаш из Зубетка, који је био у притвору код начелника среза лепеничког, због

Ранији слика Костина

опасне крађе, коју између 11. и 12. ов. м-ца, рађно је аиљну и побегао. Коста има 24 год., раста је средњег, косе снеђе, бркова малих,

Садашња слика Костина

очију зелених, чела мала, говори преко пос. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Косту пајавише похвате, и нађене спроведу начелнику среза лепеничког, с позивом на Бр. 7953. УБр. 12787.

Сарадник нашега листа г. **Душан Ђ. Алимпић**, досадашњи вршилац дужности члана Управе града Београда, Указом Н. В. Краља, утврђен је за члана исте Управе. Честитамо му.

У овом броју донели смо три указа полицијска. У идућем донећемо указ о рашчлањењу среских начелника.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 15. У БЕОГРАДУ, ПЕТАК 23. АПРИЛА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уреднишгву Полицијског Гласника" или дотичним окружним и среским властима, или на поште. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у општ, они се ће опој пошти могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника прве класе среза поцерског, округа подринског, Андру Стојићевића, начелника исте класе среза посавотамнавског, по потреби службе;

за начелника прве класе среза посавотамнавског, округа подринског, Бошка Новаковића, начелника исте класе среза тамнавског, округа ваљевског, по потребе службе;

за начелника прве класе среза пиперског, округа пиротског, Станоја Миленковића, начелника исте класе среза расинског, округа крушевачког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза расинског, округа крушевачког, Косту Петковића, начелника исте класе среза пронупачког, округа топличког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза прокупачког, округа топличког, Алексу Давидовића, бившег судију првостепеног суда;

за начелника треће класе среза бољевачког, округа тимочког, Манојла Лазаревића, вршиоца дужности начелника среза заглавског, истог округа, у рангу секретара начелства друге класе;

за начелника треће класе среза лесковачког, Димитрија Мијаиловића, начелника исте класе среза пиперског, по потреби службе;

за вршиоца дужности начелника среза заглавског, округа тимочког, у рангу среског писара прве класе, Тешмана Николића, писара друге класе истог среза;

за начелника треће класе среза пореченог, округа крајинског, Сретена Јовановића, начелника исте класе среза кључког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза неготинског, округа крајинског, Драгољуба Марковића, начелника исте класе среза посавског, округа ваљевског, по потребе службе;

за начелника прве класе среза кључког, округа крајинског, Светислава Јоцића, бившег судију првостепеног суда;

за начелника треће класе среза посавског, округа ваљевског, Марка Ђурашковића, начелника исте класе среза подгорског, истог округа, по потреби службе;

за вршиоца дужности начелника среза подгорског, у рангу секретара начелства друге класе, Радомира Филиповића, писара прве класе и вршиоца дужности секретара лозничког првостепеног суда;

за начелника треће класе среза тамнавског, округа ваљевског, Милана Бранковића, начелника исте класе среза лесковачког, по потребе службе;

за начелника друге класе среза ражањског, округа крушевачког, Марка Пешића, начелника исте класе среза колубарског, округа београдског, по потреби службе;

за начелника треће класе среза посавског, округа београдског, Љубомира Илића, начелника исте класе среза тавановског, по потреби службе, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за вршиоца дужности начелника среза колубарског округа београдског у рангу секретара друге класе начелства, Ђорђа Илића, вршиоца дужности начелника среза косанјског, по потреби службе;

за начелника прве класе среза тавановског, Драгутина Симића, начелника исте класе среза ражањског, по потреби службе;

за начелника прве класе среза рамског, округа пожаревачког, Милана Симића, начелника исте класе среза грузанског, по потреби службе;

за начелника друге класе среза грузанског, округа крагујевачког, Ђурицу Ђорђевића, начелника исте класе среза голубачког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза голубачког, Николу Вапића, начелника исте класе среза омољског, по потреби службе;

за начелника друге класе среза моравског, округа пожаревачког, Радивоја Остојића, начелника исте класе среза млавског, по потреби службе;

за начелника треће класе среза млавског, округа пожаревачког, Живојина Илића, начелника исте класе среза моравског, округа пожаревачког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза грочанског, округа београдског, Андру Врчевића, начелника исте класе среза орашког, округа смедеревског, по потреби службе;

за начелника треће класе среза орашког, округа смедеревског, Андру Дапића, секретара прве класе начелства округа врањског, по потреби службе;

за секретара прве класе начелства округа врањског, Косту Ракића, привременог начелника треће класе среза грочанског, по потреби службе;

за начелника треће класе среза крагујевачког, Божидара Вујића, пореаника крагујевачког пореског одељења;

за секретара прве класе начелства округа моравског, Сенера Милутиновића, начелника треће класе среза крагујевачког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Димитрија Стевановића, вршиоца дужности начелника среза власотиначког;

за начелника треће класе среза власотиначког, Видена Пандуровића, јавног правозаступника на Лесковца;

за начелника треће класе среза драгачевског, Љубомира Станковића, начелника исте класе среза рачанског, округа ужичког, по потреби службе;

за начелника треће класе реза рачанског округа ужичког Милорада Пешића, начелника исте класе среза драгачевског, по потреби службе;

за начелника друге класе среза студеничког Милана Лазића, начелника треће класе истог среза;

за начелника прве класе среза крајинског Васиљија Митића, начелника исте класе среза тимочког, по потреби службе;

за начелника друге класе среза тимочког Стаиоја Д. Петковића, начелника треће класе среза крајинског;

за начелника прве класе среза левачког Ивана Ђошића, бив. судију првостепеног суда;

за вршиоца дужности начелника среза омољског, у рангу секретара начелства друге класе, Михаила Достанића, писара прве класе среза врачарског;

за писара прве класе среза лесковачког Душана Николића, вршиоца дужности начелника среза левачког, у рангу среског писара исте класе, по потреби службе;

за писара прве класе среза мачванског Димитрија Петровића, писара прве класе управе варошн Београда;

за писара прве класе среза драгачевског Михаила Ђ. Тодоровића, писара исте класе среза моравског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за вршиоца дужности писара среза моравичког, у рангу писара начелства прве класе Мирка Гавриловића, бившег полицијског писара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 априла 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за писара прве класе среза бањског Драгутина Пантелића, писара исте класе среза беличког, по молби;

за писара прве класе среза беличког Драгомира Митровића, писара исте класе среза параћинског, по потреби службе;

за комесара железничке полиције у Београду у рангу среског писара прве класе Косту Катића, писара прве класе Управе варошн Београда;

за писара прве класе среза моравског, округа нишког, Стевана Бошковића, писара исте класе среза трстеничког, по потреби службе;

за писара прве класе среза јадранског Милована Јосиповића, писара исте класе среза мачванског, по потреби службе;

за писара прве класе среза мачванског Симу Миленковића, писара исте класе среза јадранског, по потреби службе;

за писара друге класе среза јадранског Михаила Васиљевића, бив. среског писара исте класе;

за писара прве класе среза подгорског Косту Д. Ђорђевића, писара исте класе среза мачванског, по потреби службе;

за писара прве класе среза колубарског, округа београдског, Владимира Маленовића, среског писара исте класе у пензији;

за писара треће класе Министарства унутрашњих дела Тихомира Милинковића, писара прве класе Управе варошн Београда, по потреби службе;

за писара друге класе среза параћинског Љубомира Јоцића, вршиоца дужности писара истог среза у рангу писара начелства прве класе;

за писара друге класе среза параћинског, Петра Миљићевића, вапредног писара прве класе истог начелства са седиштем у Сењу;

за полицијског комесара у Сењу у рангу среског писара друге класе Војислава Петровића, писара исте класе среза параћинског, по потреби службе;

за писара друге класе среза расинског Чедомира Алексића, вршиоца дужности писара истог среза у рангу писара начелства прве класе;

за писара друге класе среза темнићског Мијаила П. Илијића, писара исте класе среза моравског, округа нишког, по потреби службе;

за писара друге класе среза лепеничког Ђорђа Вукојевића, вршиоца дужности писара истог среза у рангу писара прве класе начелства;

за вршиоца дужности писара среза тамнавског, округа ваљевског, у рангу писара начелства прве класе, Јовану Вукосављевића, вршиоца дужности писара истог среза у рангу писара начелства друге класе;

за писара друге класе среза посавског, округа београдског, Живојина Вр. Степановића, учитеља;

за вршиоца дужности писара среза ражањског, у рангу писара начелства прве класе, Драгутина Ивановића, вршиоца дужности писара среза темнићског, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза темнићског, у рангу писара начелства прве класе, Ђуру Петровића, вршиоца дужности писара среза ражањског по потреби службе;

за писара прве класе начелства округа пожаревачког, Петра Драгомировића, вршиоца дужности писара среза жичког у рангу писара начелства друге класе;

за вршиоца дужности писара среза жичког, у рангу писара начелства прве класе, Љубисава Грковића, вршиоца дужности писара среза студеничког у рангу писара начелства друге класе;

за вршиоца дужности писара среза мачванског, у рангу писара начелства прве класе, Драгољуба Петковића, вршиоца дужности писара среза јадранског, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза пожешког, у рангу писара начелства прве класе, Данила Јовановића, вршиоца дужности писара среза подгорског у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за писара прве класе начелства округа тимочког Јована А. Симића, писара исте класе начелства округа крајинског, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза студеничког, у рангу писара начелства друге класе, Јована Богдановића, писара исте класе начелства округа рудничког, по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа моравског Мирослава Жупљевца, практиканта истог начелства;

за писара друге класе начелства округа рудничког Мијаила Миловановића, практиканта среза ваљевског, правника;

за писара друге класе начелства округа пожаревачког Драгутина Васића, практиканта истог начелства, правника;

за вршиоца дужности писара среза трстеничког, у рангу писара начелства друге класе, Милорада Милошановића, практиканта среза расинског;

за вршиоца дужности писара среза заглавског, у рангу писара начелства друге класе, Војислава Игњатовића, практиканта истог среза;

за писаре треће класе управе варошн Београда: Драгољуба Ж. Костића и Милорада С. Максимовића, правнике — практиканте исте управе;

за вршиоца дужности писара среза посавског, у рангу писара начелства друге класе Тимотија Вукадиновића, писара треће класе управе варошн Београда, по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа крајинског Тихомира Ж. Поповића, писара исте класе начелства округа тимочког, по потреби службе;

за писаре друге класе начелства округа нишког: Николу С. Вељковића и Милутина Кокановића, практиканте среза лесковачког, правнике.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 17. априла, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Димитрије Барбуловић, вршилац дужности члана Управе варошн Београда, у рангу секретара треће класе Министарства на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

да се Сима Обреновић, секретар прве класе начелства округа крајинског, на основу §. 69. тач. 2. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја, с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20 априла 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Јован Сценицки, писар прве класе среза посавског, округа београдског;

Коста Младеновић, писар друге класе среза темнићског;

Светолик Плећевић, писар друге класе среза пожешког; и

Војислав Раденковић, вршилац дужности писара среза власотиначког, у рангу писара начелства друге класе, — на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусте на државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17 априла 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се општина барајевска, у срезу грузинском, округа крагујевачког, по извршеној жељи њених становника, од сада назива „општина љубљачка".

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. марта 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 16. марта ове године Бр. 2198, које гласи:

да се Василије Х. Перић, учитељ у Кривој Феји, среза пчињског, родом из Тетова у Турској и поданик исте државе.

по својој молби, прими у српској подапство, заједно са женом Даницом и малолетним синовима: Душаном и Миодрагом, изузетно од § 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23 марта 1904 год., у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се село Кораћевац, среза лесковачког, округа врањског, по изјављеној жељи својих становника одвоји од општине ораовичке и прида општини предејанској, у срезу власотиначком истог округ.

да се село Купузиште по изјављеној жељи својих становника одвоји од општине брзопаланачке, округа крајинског и образује за себе општину купузишку у истом срезу и округу.

да се село Бошњане, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине рачанске среза лепеничког округа крагујевачког и образује за себе општину бошњанску у истом срезу и округу.

да се село Дрежник по изјављеној жељи својих становника одвоји од општине љубанске среза златиборског округа ужачког и образује за себе општину дрежничку у истом срезу и округу.

да села: Доња Трешњица и Плавина, по изјављеној жељи њихових становника, образују засебну општину доњо-трешњичку, а села Будимић, Читлук са засеоком Амајнћем, Цулине са засеком Гојисалицом образују у заједници општину „дринску" у срезу рађевском, округа подринског.

„да се села: Русна, Дукат и Топоница, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине барбешке, а село Чечине од општине малошишке и сва ова четири села образују засебну општину русанску у срезу и округу нишком.

да се село Живковац, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине калањевске, у срезу качерском, округа рудничког, и образује за себе општину живковачку у истом срезу и округу.

да се општина бивољска, по изјављеној жељи својих становника, разгрупише, па село Биволе образује засебну општину бивољску, а села: Дедина, Макрешани и Текија образују општину дединску, у срезу расинском округа крушевачког.

да се села: Бабин Кал, Горња Глама и Доња Глама, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине љубатовачке, у срезу белопаланачком, округа пиротског, и да у заједници образују за себе „општину горњо-гламску", у истом срезу и округу.

да се села: Топоница, Бачевац и Кусовац, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине борачке, среза гружанског, округа крагујевачког, и образују засебну општину топоничку у истом срезу и округу.

да се село Камијево, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине десинске, у срезу рамском, округа пожаревачког, и образује за себе општину камијевску у истом срезу и округу.

да се село Ђуринац по изјављеној жељи својих становника одвоји од општине проштиначке, у срезу ресавском, округа моравског, и образује за себе „општину ђуриначку" у истом срезу и округу.

да се села: Велика Копаоница и Слатина, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине ораовичке, у срезу лесковачком, округа врањског, и образују у заједници „општину велико копашничку" у истом срезу и округу.

да се општина баточинска по изјављеној жељи својих становника разгрупише, па варошица Баточина образује општину баточинску, а села Баточина и Горња Баточина општину села Баточине у срезу и округу крагујевачком.

да се села: Бело-Поље, Горња Врбава и Доња Врбава, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине горњо-црпућске, у срезу таковском, округа рудничкога, и образују у заједници за себе општину „бело-пољску" у истом срезу и округу.

да се село Милошево, у срезу неготинском, округа крајинског, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине видровачке, и образује за себе општину милошевачку у истом срезу и округу.

да се села: Оцак, Горњи Рибник и Доње Црниште, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине трстеничке, среза трстеничког, округа крушевачког, и у заједници образују засебну општину оцачку у истом срезу и округу.

да се села: Треботин, Мешево, Дољане по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине треботинске, а село мала Врбница од општине мрмошке, у срезу расинском, округа крушевачког, па село Треботин и Мала Врбница да образује за себе општину мало врбничку а село Мешево и Дољане општину мешевачку у истом срезу и округу.

да се села: Дреновац, Сикирје, Ушевци, Смиљевић, Обличка, Сена и Урманица, која у заједници сачињавају општину дреновачку, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од среза пољаничког, округа врањског, и придодају срезу пчињском, истог округа, с тим, да иста села и даље остају у саставу садање општине дреновачке.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 априла 1904 год., у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

Опазио сам да многе полицијске власти врло често регулисавају извесне односе према пропису § 326 крив. закона, и том приликом под ту законску одредбу подводе случајеве, који се њоме никако не могу расправити. Дешава се, да полицијске власти по § 326 решавају и спорове приватно-правне природе, чак и не урадивши потпуно то, што се мора учинити у свима случајевима, који су у овоме законском пропису поређани. Такво погрешно разумевање § 326 не само што изазива излишне послове у администрацији и смета брзом и правилном решењу многих административних спорова, него још може да буде од штете за приватне интересе. Да би од сада то престало, препоручујем начелству — управи — да се у свему, заједно са својим органима, придржава упустава, који су у овоме мом распису изложени.

Има три главна услова, који морају бити испуњени кад се примењује § 326 крив. зак. на име:

1., Свака наредба, која се на основу § 326 издаје мора бити општег карактера и претходно објављена грађанима.

2., Свака таква наредба треба да штити интересе сигурности личне и имовне, јавнога морала, реда и мира.

3., Њоме се уређују само они јавни односи, који нису предвиђени ни у каквом другом специјалном закону, а за њих је према природи њиховој, надлежна полицијска власт.

Из тога излази да се по § 326 не могу ни у коме случају решавати спорови међу приватнима, у којима није ангажован какав јавни интерес.

У свакоме појављеноме случају треба добро разгледати, да ли је он каквим особеним законом предвиђен, па тек онда га решити на основу § 326, ако још спада у надлежност полицијских власти и тиче се интереса, који су у § 326 споменути. И тек пошто се објави наредба, коју је какав конкретан случај изазвао, може се применити и казна, коју § 326 одређује.

Препоручујем начелству — управи — да на ово обрати најстрожију пажњу и да се полицијске власти најстроже придржавају ових упустава.

ПБр. 11507.
6. априла 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Земљорадник није више ограничен у располагању имањем

пише **Свет. Јањић**
конс. закапијони судија.

Радећи на једном послу уочио сам, да тачка 4-а., § 471 грађ. поступка није онаква каква треба да је према изменама и допунама од 14 јула 1898 год. (Збор. 53. стр. 179) и да *према закону наш земљорадник није више ограничен у располагању са имањем.*

Знао сам побуде законодавца за ово ограничење, па кад сам уочио, да према закону земљорадник може да отуђи све имање, написао сам чланак под горњим *наливом*, који је отштампан у 8. броју „Полицијског Гласника" од ове год.

Циљ ми је био, да се дође до закона, па било да остане ограничење, било да се земљорадник ослободи тога ограничења.

Мислим, да сам оним чланком успео, да докажем, да закон није онакав, како је отштампан у Грађанском поступку, али ме је изненадио чланак у 8. броју „Гласа Права“ *судства и администрације*, који носи име: „*Земљорадник је ограничен у распореду својим имањем* од **М. С. М.** који вели, *да моје тврђење није основано, а дедукција, којом сам до тврђења дошао, да није тачна.*

Кад је и писац признао, *да је питање о коме је реч од великог значаја и да има своје правне привредне и социјалне последице* и кад је признао, да сам *врло добро учинио, што сам покренуо ову ствар, у којој сам уочио, да има један* **недостатак**, *који би могао да поремети цео систем, којим је наше законодавство узело у заштиту земљоделца*, — он ми чини овакву замерку: „*Но кад је дао себи труда и сравњавао разна издања Грађанског судског поступка међу собом и са зборницима и службеним новинама, онда је требао ићи још и један корак даље* **на сам извор**, *где се закони стварају па би видео ово*“.

„Законодавни одбор (Народна скупштина за 1898 г.)[1], који је проучио предлог закона о изменама и допунама у закону о Грађанском судском поступку, учинио је извесне измене у појединим наређењима, те је код Министровог предлога по изменама § 471 тач. 4-а., предложио са своје стране, *да се после првог одељка* (који је у предлогу цео цитиран. „Земљоделцу ..... Исто тако и кућа са зградама и плацем до једног дана орања) дода ово наређење.

„„Но ако би се ..... имање““.

Овако од речи до речи пише М. С. М.

Па онда даље вели: Народна скупштина је у специјалној дебати по пројекту министровом и предлогу одборском примила први одељак овога члана, *који је тако, како је примљен у скупштини*, **постао законом**.

Дакле, по мишљењу пишчевом, *закон је оно, што прими Скупштина.*

Ништа више не треба?

Е па кад писац тако мисли, онда мора да је њему моје тврђење неосновано.

Учитељи права уче да је у нас закон оно, на што пристану оба чиниоца законодавне власти: а према чл. 33. Устава *законодавну власт врше Краљ и Народно Представништво заједнички.*“

Знам да чл. 35. Устава вели „за сваки закон потребан је пристанак оба чиниоца законодавне власти“.

Наши признати правници веле, да није оно закон, што потпише само владалац пити опет оно, што само народна скупштина одлучи.

Законски предлог (вели Андра Ђорђевић, стр. 53 „систем приватнога Грађанскога права, прва половина) *кад га Народна скупштина коначно усвоји, још није потпуно, савршен закон; да то буде, потребна му је још и потврда (санкција) Краљева.*

Да нов закон (вели даље Андра) важи, није довољна само санкција Краљева, већ се тражи, да је обнародован; а док и ово није учињено, судови (и друге власти) не смеју примењивати закон и ако је правилно израђен[2].

Према члану 116. Устава „никакав закон не може се издати без пристанка Народне Скупштине“.

Према III. одељку овога члана „никакав закон ..... немају обавезну силу, ако нису обнародовани начином, који је закон одредио“; „а у обнародовању закона, мора се казати, да је на њега пристала Народна Скупштина“, према последњем одељку наведеног чл. 116.

„Тек закони и законите наредбе, који су законим начином обнародовани, имају обавезну силу за све грађане и власти земаљске,“ вели чл. 117. Устава.

Према свему довде наведеноме, не стоји оно, што писац вели: „*Који је тако, како је предложен у Скупштини постао законом*“.

Ја нисам имао потребе, да тражим стенографске белешке о седницама редовне Народне Скупштине за 1897 год. и читам шта у њима стоји. Ја их читам само тада, ако је закон нејасан, па из говора у Скупштини хоћу да сазнам побуде законодавчеве за предлог закона и шта је се хтело са законским предлогом.

О дотичном питању закон ми је био јасан.

Куд би нас одвело, ако посумњамо да је Владалац санкционисао један зак. предлог, који није примљен у скупштини, или да је Народна Скупштина казала, да је изгласала један предлог, а то није у ствари или је то било у другом смислу?

Нашао сам изгласан законски предлог у Скупштини, у оргиналу, са оргиналним потписима Скупштинских часника, који је Народна Скупштина актом својим од 12 јула 1898 год. под Бр. 762 упутила влади; прочитао сам Краљеву санкцију, видео државни печат са оригиналним потписима Владаоца и надлежних Министара и *уверио се, да онако гласи текст, усвојен у Скупштини; а кад то и тако стоји, онда је само оно закон, како сам ја тврдио, а не како тврди* **М. С. М.**

Очевидно није учињена погрешка у преписивању закона у службеним новинама, и зборнику, већ у званичним издањима грађанског судског поступка.

То није очигледна омашка и аљкавост, која се (како вели писац) „*и сувише често појављује у званичном раду*, како пример показује, на коју сам требао да обратим пажњу *и тражим исправку, која се може учинити, јер је у изворнику, у протоколу Скупштинских састанака, исправно забележено*[3]; — не, закон (оно што је Н. Скупштина спровела Владаоцу на санкцију, Владалац потврдио и обнародовао) је верно оштампан у „Српским Новинама“ и зборнику, само је погрешно штампан у званичним издањима Грађ. Судс. поступка *и тамо је сада закон оно, што није закон, што није Н. Скупштина изгласала, што није владалац потврдио и обнародовано.*

Управо онако, како сам казао у своме чланку у „Полицијском Гласнику“ бр. 8.

После овога чланка М. С. М. у „Гласу права и т. д.“ хтео сам да се уверим да ли је тврђење писца основано; потражио сам „протокол скупштинских састанака“, који је (како писац М. вели) „Изворник“, нашао сам у броју 161 „Српских Новина“ од 26 Јула 1898 год. „протокол XXII редовног састанка“, који је држан 11 Јула исте године, на коме је претресан овај пројекат, *и уверио се, да тврђење М. С. М. не стоји, јер, по том протоколу, није ни било говора о тачц. 4-а., § 471 већ о другим изменама и допунама.*

Ево како стоји по протоколу тога састанка на стр. 2. Бр. 161 „Српских Новина.“

„*Известилац прочита §. 468, 469, 471, 472, које је скупштина примила без дебате.*“

Ништа више тамо нема.

Ишао сам даље и нашао „Стенографске белешке“ о седницама редовне Народне Скупштине за 1897 год. која је држана 3. јула 1898 год. XIV а састанак на страни 345 и 349 прочитао сам указ од 2 јула 1898 год. којим се овлашћује Министар Правде, да поднесе Народној Скупштини на решење предлог закона о изменама у закону о грађ. суд. поступку, од 20. фебруара 1865 год.

Тамо се вели:

„Предлог закона, који је овоме указу приложен, гласи овако:“

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о измени у закону о грађанском судском поступку од 20 фебруара 1865 год. §. 471. гласи:

За извршење пресуде не могу се узети у попис:

4., а, земмљоделцу ..... орања

7., више од четвртине ..... плате

у § 471-ом да буде ово:

I., тачка 4-та, а, да гласи овако:

Земљоделцу један плуг, једна кола, ... будак ..... и тако даље по старом до краја.“

Овако од речи до речи стоји на страни 349., на коју се позива М. С., (разуме се исписао сам само оно из предлога, што се односи на покренуто питање).

Према овоме, по владином пројекту тач. 4-а, да гласи овако:

„Земљоделцу један плуг, једна кола, два вола, или два бивола, или два теглећа коња, кобила са ждребетом до године дана, крава или биволица са телетом односно биволчетом до године дана, 10 оваца, 5 свиња, 5 коза ..... дана орања.“

Кад је прочитан предлог, стоји на стр. 354 истих стеографских бележака ово: „Председник. — Овај се предлог упућује законодавном одбору. (Бива).“

На страни 755 истих бележака стоји:

„*Известилац* прочита извештај одбора који гласи: . . . . . .

Према овоме извештају, измењени *предлог* закона о изменама у дотич. закону гласио би овако:

[1]) Није 1898 већ за 1897 год.

[2]) У чланку „само обнародовани закони имају обавезну моћ“ број 3 „Глас права, судства и администрације“ од 1902 год., и **М. С. М.** је писао овако.

у § 471-ом.

I тач. 4-та а, земљоделцу, ... дана орања.“

„Но ако би ..... такво имање.

„Сума ..... дужнику.“

Као што видимо, законодавни одбор додао је владином пројекту два одељка:

„Но ако би ..... имање“ и

„сума ..... дужнику.“

На страни 766 (на коју се М. С. М. позива), прочитао сам ово:

Известилац А. Ш. чита §. 471. који гласи по садашем овако:

За извршење пресуде не могу се узети у попис:

4., а., земљоделцу један плуг ..... дана орања.“

7., више од четвртине ..... плате.[1]

По пројекту и предлогу одборском *при одељак* онога члана (владе §-а) гласиће овако:

I., тач. 4-та, а, да гласи овако:

„Земљоделцу ..... будан ..... и тако даље по старом до краја“ (а то је земљоделцу ..... дана орања“

„Но ако ..... имање“

„Суме ..... дужнику.“

На ову измену пристао је и г. Министар.

Одбор је био руковођен тиме, да учини ову измену, што су се дешавали случајеви, да се једном земљоделцу за порез од 20 до 30 дин. прода њива од 500 динара.

Сад се измири прво порез државни и прирез, а на остало дођу други његови повериоци те се наплаћују они који не би могли да се наплате из онога имања, које је дато као благодејање земљоделцу.

Дакле, због тога је учињена ова допуна.

У другом одељку, тач. 7-мој, на крају има да се дода ово:

„Више ..... реда.“

Потпредседник. — Прима ли скупштина § 471. заједно са овим додатком. (Прима).

Оглашујем, да је примљено.

Шта је дакле примљено? Примљен је, ако што смо видели §. 471, заједно са овим додатком (иако рече подпредседник на стр. 767 четврти ред одозго) и чије смо речи верно исписали.

Шта смо видели?

Видели смо да влада предлаже да тач. 4-та, а., (а не вели који одељак, на према томе цела 4-та. тач. која има више одељака да) гласи:

„Земљоделцу ..... и тако даље по старом до краја;“ што има да се разуме да тачна 4-та а., има да гласи овако:

4-та.. а., Земљоделцу један плуг ..... будан, коса и толико хране, колико за њега, породицу и стоку потребно до нове кране.

— Поред ..... плодом.

Исто тако ..... орања.“

За овим, по намемана законодавног одбора требало би да буде друкчије; а другојаче је по говору известиоца и према ономе шта је подпредседник огласио да је „примљено.“

Но тако је по стеногр[а]фским белешкама, које, казао сам напред за шта могу да послуже. У осталом њих нико не операва, док протоколе скупштинске оверава скупштинско чиновништво, те стеногр[а]фске белешке не могу да буду „извор где се законн стварају.“

Није дакле овде *„погрешка у преписивању,“* није овде *„очигледна омашка,“* ни *„аљкавост“* како то вели М. С. М. и тога има у званичним надзирним грађанског судског поступка и њих сам запазио (на прилику у последњем одељку тач. 4-а, § 471. место *збор.* XX стр. 37. треба да стоји стр. 31; на после правила Министра правде нису у збор. 26. стр. 14 већ на стр. 79.

После у тач. 4., после речи „плат“ треба да дође тачка (.) па онда пред речи „земљоделцу“ треба да дође „4., а., — То може да се назове онако како М. С. М. вели. *Овде то није, већ је како сам навео у изванвима грађанског поступка онтгаиано за заком ово, што то није.*

Ја и сада остајем при оном што сам навео у Броју 8. „Полицијског Гласника“ да земљорадник од 14. јула 1898 није више ограничен у располагању имањем.

Као што се види, „дедукција“ моја тачна је.

Владавши је санкционисао оно што је Народна Скупштина решила, на је то и обнародовано.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етиологији.

по

Јозефу бон-Хаку

(НАСТАВАК)

Енрико Фери

Један од најбољих и најревноснијих присталица италијанске школе, друг и сарадник Ломброзов, јесте *Енрико Фери*, професор права на универзитету у Риму. Док Ломброзо остаје увек на терену биолошком, или по изузетку космичном, дотле се правник Фери ставља на терен социолошки што му ништа не сметa да, као и Ломброзо, налази главни узрок злочина у органским аномалијама.

Своје идеје о природи злочина, Фери је, у главноме, изложио у *Криминалној социологији* (Париз 1893). Суштина шпинља о криминалној етиологији састоји се, по њему, у одговору: *је ли злочинац нормално биће или не? Ако није нормалан, онда од куда проистиче његов абнорманетет? Је ли он урођен или доцније задобивен?*

Разуме се већ, да је одговор пипчев на ово питање у духу италијанске школе: *„сваки злочинац по својим природним особинама склон је на злочин; ова склоност обично је урођена, али може бити и доцније задобивена“.*

Испитујући за овим различите хипотезе о етиологији злочина, писац долази до закључка да се злочин, не може потпуно и довољно објаснити ни биолошким абнормалитетом, ни атавизмом, ни болешћу, ни манифестацијом дегенерације.

— При свега, вели Фери, ни једна од ових теорија није у стању да објасни природну генезу злочина код различних категорија злочинаца, нити су у могућности да тачно одговоре: зашто исти биолошки абнормалитети, и под истим физичким и социјалним условима, производе разне последице? Зашто се нпр. код три брата, који су одрасли и живе под истим условима, дегенерација показује, и то: код једног у крађи, под другог у скитњи а код трећег у страсти за убијањем?

— То је с тога, узвикује писац, што биолошки фактор злочина садржи у себи нешто особено и до данас неодређено, без чега сви други фактори нису у стању да објасне разне врсте злочина, па и сам злочин.

Криминалитет, према овоме, није ништа друго до једна врста *биолошког абнормалитета*, кажу Фери по угледу на Виргила назива *криминалном нервозом*.

Ова *нервоза* праћена је готово увек, само у разној сразмери осталим абнормалним појавама као што су: атавизам, неврастенија, епилепсија и дегенерација.

На свега овог писац изводи закључак, *да је злочин феномен сложеног порекла: биолошког, физичког и социјалног.*

Ова хипотеза *Феријева* неоспорно је зена али не и тачна. *Криминална нервоза* сама по себи не казује ништа; то је само згодно име једног појма који постоји у мањи, али не у стварн. Изашли би из обима постанљног нам задатка кад би се овде опширно упустили у претресање и контролисање целокупне Феријеве теорије, па с тога ћемо само поменути да је она, заједно са теоријом Ломброзовом, била предмет жестоких и доста оправданих напада на II-ом криминалном конгресу у Паризу, а од стране *Лагасања Гризуфела* и др. За нам предмет биће много важније ако предпставимо *Феријеву* економску и социјалну теорију злочина.

Налазећи, да је *Лагасањева* теорија друштвене средине несваривена и скучена, писац изналује да фактори економски довоста имају значај, ниже или више директног утицаја на криминалитет, нарочито на злочине против имовине, али су сувише од тога да буду прави и главни узрок криминалитета, као што тврди социјалистичка школа.

Економске прилике сваког народа, а делом и појединаца нису ништа друго до последице физичке средине, енергије и расе. Као такве оне могу само у друштву са биолошким и физичким факторима утицати на злочине, али никако саме за себе. Најмање, пак, оне прилике могу бити једним узрок злочина.

Јасно је, према овоме, да *Фери* придаје врло малу важност економским факторима у питању злочина. Ово мишљење његово, дакле, у свему је једнако са мишљењем које заступа Ломброзо у трећем делу свога *урођеног злочинца*.

Ми са задовољством констатујемо, да је *Фери* у појединим својим делима одступио у многоме од оног свога мишљења.

[1] Не гледи §. 471 само тако, већ до ове тач 4. а., има још четири тачке, па онда долазе ова од ових одељка.

Поред ове дошли још: пета, шеста, седма, осма, девета, десета, једанаеста, дванаеста, тринаеста, четрнаеста, петнаеста и шеснаеста тачка.

Противно своме тврђењу, да већина злочина нема ни директне ни индиректне везе са материјалном оскудицом, означеном у *Социјализму и криминалитету*, (Турин 1883 год.), он је у *Социјализму и позитивној науци* (Рим 1894 год.), говорећи о уништењу узрока криминалитета, био приморан да призна: да је утицај економских прилика на криминалитет много јачи но што је он раније мислио, као и да многи људи у борби за егзистенцијом постају злочинци.

У овом истом делу, а у једном одговору на учињене му примедбе од стране *Барофала*, *Фери* вели ово:

Ако беда није једини и искључиви узрок људске дегенерације, она је ипак један од главних. Овај факт, бар до данас, није оспорен, нити се може оспорити. Социјализам тврди и доказује, да ће беда раденичке класе ишчезнути са освојењем социјалног система. Очигледно је, према овоме, да би у новом колективном друштву нестало овог главног узрока дегенерације — беде — а са њиме би једновремено ишчезли и сви злочинци из нужде и страсти, који сачињавају $^3/_4$ криминалне војске. Остали би једино урођени и душевно оболели злочинци, чији би се број убрзо свео на минимум под утицајем општег напретка.

Третирајући питање о узроцима периодичног покрета криминалитета, и налазећи да је дејство антрополошких и физичких покрета врло слабо, скоро никакво, писац вели:

— То су фактори социјални који у највећој мери утичу на периодично кретање криминалитета. И саме модификације, које опажамо у антрополошким факторима, зависе у многоме од социјалног фактора. За наше питање нарочито је важно што *Фери* у ове социјалне факторе убраја и економске прилике, придајући им знатан утицај на периодично кретање криминалитета.

Много јасније изразио се *Фери* у корист нашег питања у својој студији о *Криминалитету у француској*, а приликом набрајања економских прилика које имају директног утицаја на криминалитет.

По њему, то су ове прилике: *слободна размена* која предупређује злочин против слободе, *слобода исељавања* која ослобођава земљу једног опасног дела становништва, *умањење или потпуно укидање увозних такса* (царине) које смањује кријумчарење, *систем прогресивне порезе* који, оптерећујући богаташе и стварне приходе, ограничава број систематских превара, а за тим *ослобођење од порезе* најнужнујих извора за живот, *предузимање јавних послова за време великих оскудица*, *подизање јавних и земљорадничких кредита*, *сразмерно увећање чиновничких плата*, *смањивање часова рада*, *умножавање гавних путова*, *жељезничке мреже*, *трамваја и саобраћајних средстава у опште*, *побољшање санитеских прилика*, *установе популарних штедионица и пенсија за ожењене*, *оболеле и осакаћене раденике*, — све ово спречиће, вели писац, много више но и најбољи кривични закон злочине против личности и имаовине.

Из свега изложеног можемо извести овај закључак о *Фери-у*. И он, као и Ломброзо, приписује унутрашњи узрок злочина органском принципу, који ради једновремено са учесницима физичким и социјалним. Злочин је у исти мах и биолошки и физички и социјални појав, или боље рећи: *он је резултат ових трију фактора*. Економске прилике, међутим, заузимају важно место међу социјалним факторима.

(наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. скрћени пренеш

(наставак) 11

Телесне казне.

Сваких пет удараца, он је хитро мењао прут, и прелазио на другу страну.

Фијук је натеривао срце на болесно подрхтавање. Тренутци од једног удара до другог чинили су се дуги као вечност.

Помоћник управника бројао је:

— Двадесет девет... Тридесет...

— Устај... Устај...

Васјутин се диже и узјаши опет на кобилу. Очи су му биле пуне суза. Сад — сад, ће потећи.

— Устај! Иди!

— Две и по минуте! — рече доктор који је гледао на сат.

Мени се чинило да је прошло по сата.

— Мједњиков Иван!

Опет свучен до појаса, лежи човек на „кобили.“

Изнова фијук, дрхтање и црвене пруге.

Сада камџије.

Хрусцељ одгурну пруће, узе камџију и вешто распростре бич по земљи.

— Хрусцељ повали их.

— Хрусцељ је узимао кавкасце за рамена, доводио их ка „кобили,“ подизао им руке и повањивао их „на кобилу.“ Ови су се тешко стропоштавали, и лежали с мрким разголићеним телом.

Казна је била „по осуди.“

Хрусцељ је по погледу разумео наредбу помоћника управникова, и узео је камџију по средини. Онде, где се бич разлази у три репа. Кажњавање — „на по бича.“

Хрусцељ је окретао камџију, три репа су шибали по телу, а тело је црвенело и надувало се.

— Бардунов!

С бледим, пребледим лицем прилази он ка „кобили,“ направи неку жалосну — жалосну гримасу, трудећи се да се насмеје.

— Поче да леже на „кобилу.“

— Чакшире, чакшире свуци! — Заустави га Хрусцељ.

— Ако то закон наређује...

Бардунов је дрхтао као прут, освртао се беспомоћно око себе, као уловљени зец, и старао се пошто пото да се насмеје, а испадало је жалосно кривљење.

Хрусцељ га шљени лако по врату.

— Лези!

Бардунов се испружи, чврсто се хватајући за даску, можда, да не би јаукао.

Хрусцељ попови пусти бич по земљи. Злослут покрет.

То је била казна не по осуди већ сахалинска.

Све се утајало, као да нико не дише.

Хрусцељ се уняљио очима у помоћника управникова.

Овај је стајао, прекрећући с ноге на ногу, и погледајући час мене час доктора... И даде главом некакав знак.

Хрусцељ узе „по камџије.“

Чисто као да некакав огроман човек одахну у ходнику и на дворишту.

По телу Бардунова прође дрхат.

Бог зна какве је ударце очекивао тај човек и сав задрхта лаким дрхтањем, када почеше падати сразмерно лакши ударци.

— Ваше високоблагородије, ваше високоблагородије, зашто ме казне? Зар је то могуће! — зачу се његов глас, но чисто ко да није његов, некако чудноват. — Зар је то могуће?

У дворишту међу гомилом зачу се смех.

— Ачи се шерет! Навикао! — промрмља помоћник управников.

Бардунов се диже, сподби чакшире у руке и ненавукавши их, штуче у гомилу осуђеника.

Видећи да казна овом приликом неће бити страшна, његов друг Гусјатњиков, приземљаст и мрачан мужик, леже спокојно, без гласа је подрхтавао при сваком удару, и слазећи с кобиле прогунђа:

— Тек само мајали нас цео дан ни за шта. Волови ненахрањени.

— Ето, па жали гадове! — вајкао се на своје човекољубље помоћник управников.

Хрусцељ хитро и вешто је купио пруће и кобилу.

— А за што се ти не облачиш?

Васјутин је стајао до довратка канцеларије, као стуб, са голим ногама. Чакшире се срозале с њега. А крупне сузе крупиле су се и текле низ образе.

Било је и страшно и стидно гледати тог момчића.

У војсци је учинио некакав преступ, побегао, „бојећи се казне сакрио је своје порекло,“ и назвао се скитницом Иваном Васјутином, који не зна свог порекла.

— Како то, да су тебе на батине осудили?

Скитнице обично осуђују на $1^1/_2$ годину „припудног рада“ и затим на насеље. Шибу им досуђују, ако они „замршавају,“ не називају себе просто „скитачем незнаним,“ већ се јављају под лажним именом: сељак, сељак, знате, тога и тога села, а кад пошљу тамо, покаже се да није. Искусни скитач чини то, у нади да загребе, за време шиљања. Но нашто то овоме?

— Ти си се туђим именом назвао?

— Да.

— Зашто? Хтео си да побегнеш на путу?

— Не.

— Па зашто онда?

— У затвору нађе се један непознат човек и рече да то тако нала учинити. А ја рекох.

— Ово ти је први пут да те на оно осуђују.

— Први.

Наш образац још јаче полетење сузе, зајеца још гласније и јаче.

А код врата казаматских, седео је кад сам названо, Барлунов потпуно опрезљен и шепурно се.

— Мени је брале мој, а леви на „кобилу,“ а крај жене под пољану — све једно. Зато што сам ја на њу навикао.

Смртна казна

За четири године управе генерала Маркизина, није било на Сахалину ни једне смртне казне.

Ја знам да то изазива код многих незадовољство! — говораше ми генерал.

Но пре него што би говорили о том „незадовољству,“ његовим уводима и умесности тих увода, да кажемо неколико речи о томе како се пришла обично смртна казна на Сахалину.

Последња смртна казна извршена је на Сахалину пре четири године.

Казњена су три осуђеника, за злочин у повратку, — старца бившег робијаша и два младића, — за убиство с пљачком, извршене на острву.

Мени је о тој казни причао отац Александар који је припремао осуђенике за смрт.

Њих су држали засебно. Отац Александар, по наређењу власти дошао је и њима три дана пре извршења казне.

Доласком овештеника осуђеницима је постао јасан њихов положај. Видели су да се смртни час приближује.

— Побледели, препадали се, збунили се речи не могу да изговоре — прича отац Александар — једино се испочетка старао куражио. — смејао се, ругао се смрти и другоима... „Но — велим им — браћо, тамо шта ће бити, биће, али знак није с горега и о души промислити мало.“ Но, и добро. Узеше се молити Богу. Молили су се усрдно, смирено, од свег срца.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 6

Кад сам устала са спавања, дан је већ био у велико, али у кући беше мртва тишина.

Бејах прилично жедна, ну као вода, што је имађах у боклу, беше већ загрејана, ја сам звонила да ми се донесе свежа.

Тек на треће звоњење дошао је момак, протестујући што сам устала зором као пијетница, те у невреме будим упућене — тако је он звао млађе, јер других унучана у стварн не беше.

Наљућена овакним неуљудним понашањем и увредама, које ми наношаше називајући ме вештицом, ја сам, но пригајму воде, покушала да овога отерам, али он нехте да се пре са собиих врата.

Наслоњен дефама на рагастов, он ме гледаше беспримерном безочношћу, и кад сам ја опет заахтевала да се одмах удали, он ми рече: „не, овога јутра не ћу отићи тако лако, јер смо сами у кући.“

Говорећи то, он у тренут ока затвори врата за собом, и јурну на мене као бесомучан.

Ја сам се за тренут двоумила, да ли је ово напад једнога лудога човека у тежини да ми живот узме, или што друго, али је он убрао исполне своје звереке намуде, те сам се ја бранила као лавица.

Он је био снажан и некако ме већ бејаше дотерао до отомана, али га ја тада тако срећно дохватим руком за косу на потиоку, коју је косио дугачку скоро као попа, да сам га у томе положају држала више од десет минута, и он беше немоћан да даљи напад прши онако одлучно, као дотле.

Стојећи тако једно према другом, ми смо обоје осећали потребу за одмором, али тај положај не оста дуго, јер ме он удари тако силно у слабине, да сам га ја одмах пустила.

Тај моменат он употреби да ме ухвати преко средине, потискујући ме сталном ближе отоману, и како сам ја већ осећала, да се не ћу моћи дуже бранити од прохтева овога звера, ја се реших на један очајан корак — једним силним ударцем по носу и очима, тако сам га збунила, да ме је одмах пустио.

Бришући крв, која му је из носа јурила непрекидним јачином, он отвори врата и на гласа викну: „не дајте, ова је луда.“

На ту вику дотрчали су скоро сви моји, а упоредо са њима и Пера, доктор и познаница, који су тога тренутка стигли на манастира.

Видећи ову галаму, ја сам одмах закључала врата, не пуштајући никога унутра, јер је на мени било све у крајњем нереду од очајне борбе, коју сам са оним звером водила.

На разна питања, која су упућивали на онога зликовца, он је само вико: „полудела, полудела; чим сам ушао да јој унесем воде, она ме је напала и млатила да сам једва остао жив.“

„Луда, луда,“ чули су се узвици удаљавајући се све више и више.

Ја сам дотле намештала своје одела и косу; отклучала собу и села на кревет, не стараћући се, да потарем лажи онога виткова, јер сам знала да се он мора некако наговарати.

Приближујући се и праћајући се на малопређашња догађаја, ја сам се горко заплакала на своју судбину, која ми је доделила, да и овако ужасне тренутке доживим.

Забављена, тако, ја нисам знала колико је времена тако протекло, шта чули кад су се врата од собе отворила, и унутра ућуше: начелник, Перa, доктор, још један лекар и два трећа грађанина.

Онај други лекар, који беше годинама приличио одмакао, приђе ми скоро неком родитељском нежношћу.

Ја сам се још девојком познавала са његовом жерком, па сам, наравно, по који пут и одлазала њима, али забележнута оваком неиздном нестом, ја сам се устручавала да га предусретнем као познаника, те му то, вала, даде повода, да ме неким очинским жаљењем погледа.

„Добар дан, добар дан,“ говораше ми он. „Не плашите се, не, моје добро дете. Да видимо шта је — можда ће све лепо проћи без озбиљнијих последица. Нервоза, узбуђеност, све ће то проћи. А сине, познајете ли ме?“

После овога питања, мени беше јасно све. Оне јучерашње напомене слугу, и онај јутрошњи догађај, послужиле су Перa, да ме направи лудом. Предлог слугу њему је тако добро дошао, да га је примио оберучке.

Свесна онако, шта ми се спрема, ја се прибрах и рекох лекару: „познајем вас господине, и јако жалим, што се после толиког времена сретамо овако незгодно. Удога, коју ви сада имате, наметнута нам је, али можа да буде и рушна и одвратна ако ви у њој до краја будете одиграли онако, како вас сугерира мој поштени муж и наш још поштенији колега.

Паметна сам ја, паметна господине, али сам окољена покварењем и рђавим људима, који ено хоће да ме отерају и у лудницу поред свију других мука, што сам их у овој кући пропатила.“

После мога одговора, лекар не рече мени ништа, него се окрете нашем већ позиваром доктору, управљајући на њега један поглед, који је имао да прозре до дна душе његове, али он му са свим мирно и присебно одговори, како је то особина скоро свију оних, који су на путу, на коме сам ја, да уверавају о својој памети.

После онога, донели су предмете разних боја да распознајем, а постављали ми и разна друга питања.

Ја нисам хтела да одговарам ни на шта. Мени беше све оно одвратно и гадно у тој мери, да ми сви они људи изгледаху као зверови.

Ни сва благост, којом се стари лекар односно према мени, није могла да измени моје расположење.

И кад је он још једном покушао да ме склони, да кажем свију реч о једној боји, ја му јетко одговорих: „покажите то, господине докторе, вашем колеги, моме мужу и господину начелнику, који су и приредили све ово, па вас само изабрали да будете оруђе и извршилац њихових гадних смерова.“

Како више нисам хтела ништа одговарати, то они одоше.

Стари лекар је с врата бацио још један поглед пун очинске благости и жаљења, па затвори врата за собом, и ја остадох сама.“

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Може ли општински суд наредити потврде и оверење преписаних акта, и ако може, шту не такву наплаћивати за то, да ли ону из тачке 15. тарифе закона о таксама, у марками, или шту другу у новцу и у корист своје касе.“

II.

Извесно лице осуђено је, поред казне, и на издржавање полицијског надзора од 4 месеца.

Кад је требало да отпочне издржавање надзора, ово је лице приведо општини два угледна грађанина, који су преузели да јамче за исправност овога лица, па је тражило да се надзора ослободи, наводећи да је раније многима примило јемство и они ослобођавани надзора.

Да би се донела одлука по његовој молби треба расправити питање: по каквом би се јемству или другом пропису могло примити јамство, и са каквим би се одговорностима оптеретили јамци, исо и то, да ли би престала њихова одговорност кад протекне оно време, за које би дотични надзор надзор?“

III.

Једнога дана био је у пошој општини збор одборника.

На основу члана 45. закона о општинама, гласачки одбор састао се тачно у 7½ сати пре подне, а у 8 сати требао се отворити збор, али до 12 сати пре подне није дошао ни један гласач, те правио, ни гласачки одбор није имао коме отварати збор.

После подне, гласачки одбор продужио је рад од 2 сати па даље, и тек око 5 сати, дошао је једно једино лице и гласало, а више апсолутно нико.

Према чл. 51. ном. закона, треба за пуноважно решење ствари, најмање једна половина гласача, уписаних у кабучном списку, иначе се сазива други збор, а на њему се решава ствар са оним бројем гласача, који су дошли.

Како је на оном збору гласало шитао једно лице, то настаје питање: да ли се у општ има сматрати, да је овај први збор и одржан, или ће се и оно једно лице узети у рачун и наредити други збор, иначе, шточно кад се ниje ни могао отворити, пошто пред судницом ниje било никога у 8 сати у јутру?“

IV

„По чл. 172. закона о општинама, жалбе против одлука општинских и сеоских зборова, предаје се дотичном општинском суду или Државном Савету.

Према овоме, кад општински суд не добије жалбу у законом року, може ли изабрана лица одних увести у дужност, или треба чекати питање на Државни Савет: постоји ли жалба или не, па тек по добивеном одговору уводити их у дужност?“

V.

„По коме ће законском пропису суд општински каквати она лица, која му ће доћи на позив, кад по чл. 94. закона о општинама тач. 4. под б. општински судови немају право кажњавања по ч. 327. кр. зак. пошто нама прелази 10 дана затвора.“

— На ова питања одговарамо:

I.

Општински суд ним право да потврђује преписе оних акта, која се налазе у његовој архиви и надлежности.

За ове преписе суд може наплаћивати такву у новцу, у корист своје касе, као за потврду уговора и т. сл. по тач. 97 и закона о таксама, пошто за ову врсту послова ниje прописана засебна такса.

II.

Шта је полицијски надзор и како се он издржава, прописано је у § 137 а привич. закона.

По тач. б. овога законског наређења, поћни се надзор може издржати и у својој кући или и на ком другом месту — само то полицајска односно општинска власт нађе за потребно.

Према томе, ако општински суд налази, да је јамство ове двоице грађана довољна гаранција, да осуђени зе ће више чинити рђава дела, и да ће она казна успешно утицати на њега, кад се изврши са свом пажњом и штедњом једне личности, онда може дозволити, да ово лице издржи поћни надзор у својој кући.

Наравно, да суд има права, да увек измени своје решење, кад разложно посумња или се умери, да ово лице злоупотребљава ову оказну и чини каквима дела, на да одреди место надзора где хоће.

Зависно јамаца у општ неки практичне вредности, јер би они у крајњем случају могли интервално одговарати за штету, коју би ово лице коме учинило, а друге какве одговорности на њих не може бити.

III.

Кад чл. 51. закона о општинама не одређује број лица, који би најмање морао доћи на да се рачуна да је било збора, онда се мора узети, да је први збор држан и како је гласало свега једно лице.

Према томе, на другом збору истакнуто питање решава се оним бројем гласова, који буде дошао.

Она околност, што у 8 сати у јутру, није било пред општинском судницом никога, не жена ствар, јер се збор по закону отвара у 8 сати пре подне, не возујући то за услов, да у то доба мора бити нога од гласача у општини или пред овом.

IV.

Како се против одлука општинских и сеоских зборова, жалбе могу давати и непосредно Државном Савету, то се изабрани чланови не смеју уводити у дужност пре, него што се добије извештај од Државног Савета да жалбе нема, јер би се, другчије радећи, могао догодити, да Савет поништи избор, па да се већ једном уведени чланови разрешавају.

V.

Кад је рачинском г. Министра унутрашњих дела објашњено, да општински судови не могу судити кривице из § 327. привичног закона, онда ништа друго не остаје, него да суд, за те кривице, оптужује лотчина лица полицајској власти, над тод шаје, да кривца треба осетиле казнити од оне казне, коју може изрећи председник или заступник по чл. 109. тач. 5. закона о општинама за непослушност, у коју ред долази и недолазак на позив.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Љубомира Р. Живановића, тежака из Грабовца, који је отишао од своје куће још 14. јануара ове год. и није се до данас вратио, тражи начелник среза ресавског актом од 16. априла ове год. Бр. 7352. Љубомир има 28 год., босак је, смеђ, најмоје треба упутити начелнику среза ресавског, с позивом на Бр. 7332. УБр. 18493.

ПОТЕРЕ

Радомир Котуровић, из Уба, који одговара за опасну крађу, изходи се у бегству. Он има 45 год., раста је високог, косе и бркова прних, очиј прних. Позивају се све полицајске власти, да Радомира живо потраже и пађеног спроведу начелнику среском на Уб с позивом на Бр. 2300. УБр. 13249.

Чедомир Пажићевић, из Горјана, среза ужичког, који одговара за опасну крађу, изходи се у бегству. Он има 24 год., раста је малог ног, брковао малих, црних. Позивају се све полицајске власти да Чедомира живо потраже и пађеног спроведу начелнику ср. на Уб с позивом на Бр. 18280. УБр. 13148.

Петру Стаиковићу, из Дубљаче ноћу између 18. и 19. ов. м-ца украден је коњ лакше дорастасто-зативрене, стар 3 године без рођања; и кобила лакше дорастасте, стара 5 год., у лево око ћорава са жигом „Т.“ Позивају се све полицајске власти да крађљиша пажљиве потраже и пађеног спроведу начелнику среском у Неготину с позивом на Бр. 5204. УБр. 13789.

Стојану Ђорђевићу, из Жагубице, ноћу између 15. и 16. ов. м-ца на опасан начин украдено је 4 браза сеина, које су било на храни у обору Петра Новаковића из Пожаревца. Сеине су добро уграђене, једна је бела са дугачком чекињом, а троје су прне, у вредности 500 динара. Позивају се све полицајске власти да крађљиша пажљиве потраже и пађене спроведу начел. окр. пожаревачког, с позивом на Бр. 5810. УБр. 13600.

ИЗЈАВЕ И ПОРУКЕ УРЕДНИШТВА

Због великог заначног материјала, изостављи смо извесне наше рубрике као и други спремљени материјал за овај број.

Од самих ранијих указања извршили сво преправку у експедицији, сем по последњем писарском указу. По овоме постављено иљ број сеина у местима нових определења.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 16. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 1. МАЈА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанкут недељно. По потреби биће и закредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у окште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у окште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одликовани су:

Орденом Белог Орла
петог степена:

Јарослав Бајлони овдашњи индустријалац, представник фирме „Игњат Бајлони и синови“.

Војин С. Мутавџић, начелник округа смедеревског; и

Коста Костић, начелник округа пожаревачког.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12 априла 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара прве класе начелства округа крајинског, Милорада Томића, среског начелника у пенсији;

за секретара друге класе начелства округа ваљевског, Милана П. Срећковића, писара прве класе среза поречког, са седиштем у Мајдан-Пеку.

за писара прве класе среза неготинског, Јована Илића, писара друге класе среза зајечарског;

за писара прве класе среза зајечарског, Милентија Владисављевића, писара исте класе среза неготинског, по потреби службе;

за писара прве класе среза неготинског, Живка Ристића, рачуновођу пожаревачког казненог завода, по молби;

за писара прве класе среза зајечарског, Живојина Мирчића, бившег среског писара исте класе;

за писара прве класе среза параћинског, Атанасија Божића, писара исте класе среза ресавског, по потреби службе;

за писара прве класе среза ресавског, Војислава Кимпановића, писара прве класе Управе вароши Београда;

за писара прве класе среза моравског, Глишу Ђукића, писара исте класе среза посавотамнавског, по потреби службе;

за писара прве класе среза посавског, округа ваљевског, Васу Араницког, писара исте класе среза поцерског, по потреби службе;

за писара прве класе среза поцерског, Косту Добрића, писара исте класе среза посавског, округа ваљевског, по потреби службе;

за писара прве класе среза млавског, Живојина Белопавлића, писара друге класе истог среза;

за писара прве класе среза златиборског, Симу Илића, писара исте класе среза ваљевског, по потреби службе;

за писара прве класе среза ресавског, Петра Живковића, бившег полицијског писара;

за писара прве класе среза пожаревачког, Милана Јанковића, писара исте класе среза рамског, по потреби службе;

за писара прве класе среза нишког, Андрију Крстића, писара исте класе среза пчињског, по потреби службе;

за писара прве класе среза пчињског, Милана Ђукића, писара исте класе среза нишког, по потреби службе;

за писара друге класе среза лесковачког, Мирка Лазића, писара исте класе среза власотиначког, по молби;

за писара прве класе Управе вароши Београда Живка Николића, писара друге класе среза параћинског, по потреби службе;

за писара друге класе среза поречког, са седиштем у Мајдан-Пеку, Божидара Ристића, писара исте класе среза неготинског, са седиштем у Радујевцу, по потреби службе;

за писара друге класе среза зајечарског, Драгомира Костића, вршиоца дужности писара истог среза, у рангу писара начелства прве класе;

за писара друге класе среза ваљевског, Симу Стојановића, писара исте класе класе среза моравичког, по потреби службе;

за писара друге класе среза посавотамнавског, Михаила Карагуновића, бившег полицијског писара;

за писара друге класе среза рамског, Милована Митровића, писара исте класе среза пожаревачког, по потреби службе;

за писара друге класе среза лепеничког, Љубомира Н. Стевановића, порезника у пензији, по његовом пристанку;

за писара друге класе Управе вароши Београда Александра Кузмановића, писара треће класе исте Управе;

за писара прве класе начелства округа топличког, Ђорђа Павловића, писара четврте класе Министарства финансија, по потреби службе;

за писара прве класе начелства округа моравског, Јована Антића, писара исте класе начелства округа врањског, по потреби службе;

за писара прве класе начелства округа ваљевског, Стевана Д. Спасића, учитеља;

за вршиоца дужности писара среза косаничког, у рангу писара начелства прве класе, Милана Димитријевића, писара друге класе начелства округа топличког;

за писаре друге класе начелства округа тимочког: Радула Радуловића, вршиоца дужности писара среза зајечарског, у рангу писара начелства исте класе, и Милутина Поповића, вршиоца дужности писара среза бољевачког, у рангу писара начелства исте класе, — обојицу по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа крагујевачког, Јована Добричића, практиканта среза јасеничког, истог округа, правника;

за вршиоца дужности писара среза власотиначког, у рангу писара начелства друге класе, Стојана Живковића, вршиоца дужности писара среза лесковачког, по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа врањског, Живојина Сарамандића, практиканта среза подунавског, округа смедеревског;

за вршиоца дужности писара среза лесковачког, у рангу писара начелства друге класе, Стевана Пантића, практиканта истог среза;

за писара друге класе начелства округа смедеревског, Живојина Петронијевића, практиканта среза поречког, правника;

за писара друге класе начелства округа чачанског, Милутина В. Петрашиновића, практиканта среза моравичког;

за писара друге класе начелства округа смедеревског, Чедомира Радовановића, писара исте класе начелства округа ваљевског, по молби;

за писара друге класе начелства округа ваљевског, Милована Радотића, писара

исте класе начелства округа смедеревског по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа подринског, Душана Т. Петровића, практиканта среза крачарског;

за писара друге класе начелства округа топличког, Перка Зековића, вршиоца дужности писара среза косаничког, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе, без права на накнаду путног и селидбеног трошка.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 25 априла 1904 год., у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благовелео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза гружанског, округа крагујевачког, Д-р Михаила Савчића, лекара среза крагујевачког, истог округа, по молби;

за лекара среза крагујевачког, округа крагујевачког, Д-р Михаила Радовића, лекара среза моравичког, округа чачанског, по молби;

за лекара среза моравичког, округа чачанског, Д-р Милана Д. Стојановића, лекара среза колубарског, округа београдског, по потреби службе, без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за лекара среза љубићског, округа рудничког, Радисава Јаковљевића, лекара среза хомољског, округа пожаревачког, по потреби службе.

за лекара среза колубарског, округа београдског, Милана Миловановића, свршеног лекара Петроградске медецинске Академије, и

за лекара среза темнићског, округа моравског, Д-р Хранислава Јоксимовића, доктора целокупног лекарства и бившег питомца округа моравског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22 априла 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се д-р. Игњат Феликс, лекар среза темнићског, округа моравског, по молби својој, а на основу §. 69. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја са пенсијом, која му по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20 априла 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Дамњан Величковић, писар прве класе среза златиборског, округа ужичког, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пенсијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 25 априла 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Коста Зарић, писар прве класе Управе вароши Београда, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе, с тим, да му се у име издржања издаје из државне касе тридесет од сто од плате коју је до сада имао.

Коста Ст. Петровић, писар друге класе среза ресавског; и

Добросав Шишмановић, писар прве класе начелства округа крагујевачког, — на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусте из државне службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 25 априла, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 9. априла ове године Бр. 2089, које гласи:

„да се Јосиф М. Бабовић, учитељ у селу Дупљанима, среза неготинског, родом из Васојевића у Турској и поданик исте државе, прими у српско поданство, заједно са женом Живком, и малолетним сином Војином, изузетно од § 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштићеник."

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17 априла 1904 год., у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по

Јозефу ван-Хану

(НАСТАВАК)

Рафаел Гарофало

Дело барона *Гарофола*, заступника генералног прокуратора при Касационом Суду у Риму, по својим принципима стоји у вези са идејама Ломброзовим и Феријевим, ма да се писац у појединостима с њима разилази.

Своју теорију Гарофоло је изложио у своме главноме делу под насловом: *Криминологија*, у коме директни узрок злочина приписује *поремећају моралне свести*. Беда, по њему, нема никаквог утицаја на криминалитет, религија га спречава а јавна настава умањава.

Ова *морална свест* урођена је и почива на скупу моралних интереса, а под њом треба разумети: осећаје доброчинства и сажаљења с једне, и правде и поштења с друге стране. Општа морална свест скуп је особених осећаја у једном одређеном друштву. *Злочин није ништа друго до повреда ове опште моралне свести, док су злочинци абнормална бића којима ова свест не достаје.*

Оно, дакле, што је главно код *Гарофала*, то је *повреда моралне свести*. Утицаји спољних фактора: физичке и моралне средине, алкохола, климата, примера итд. не могу имати никаквог дејства, ако није у питању *урођени злочинац*.

Случајни злочинац, дакле, не постоји, ако се под овим именом разуме потпуно нормално и морално биће које је у стању да изврши злочин под утицајем спољних прилика. Постоји наклоност у самоме организму, али она може бити ослобљена, или сасвим потиснута повољним стицајем спољних прилика.

Ну, и поред свега изложеног, писац је ипак у другом делу своје *Криминологије* третирао питања о утицају оскудице и цивилизације на кретање криминалитета. Биће интересантно, ако се мало више задржимо на његовим мислима о овим питањима.

а, Утицај оскудице. Све социјалистичке теорије сложне су у томе, да главни узрок злочина лежи у економској неједнакости али не и у питању: *шта је злочин?* Док једне тврде да злочин није ништа друго да реакција против друштвене неправде, умереније у њему гледају резултат нештачке и непотпуне организације друштва, чија би радикална реформа свела број злочина на минимум.

Испитујући ове социјолошке теорије, *Гарофало* прво почиње са питањем: *„Је су ли економске неједнакости главни, или један од главних узрока криминалитета,"* и вели:

— У нашем веку сви активнији људи у стању су наћи рада, а ако би се случајно десило да та ко не нађе, у његовој околини наћи ће се готово увек, каква дарежљива рука која ће га моментално помоћи. Апсолутна беда постоји, али као узрок недостатка храбрости и активности. Као таква она има за узрок прошњу, а не злочин.

— Стоји при том факт, вели писац, да и немање рада може имати за последицу злочин, али то су врло ретки случајеви.

Противно овоме тврђењу *Гарофала*, искуство нам доказује, нарочито у времену економских криза, да немање рада не зависи искључиво од добре воље и активности. И, даље, зар беда и рђаве економске прилике не могу бити узрок злочина и пре него што наступи крајњи моменат, то јест оскудица рада и посла? Колико се и колико злочина само изврше од индивидуа које су далеко од праве беде и оскудице, али које ипак не би загазиле у злочин да су биле у бољим економским приликама?

Недостатак активности, којим Гарофало оптужује све оне који падају у злочин због сиромаштва, ма колико да је основан, не може ни у колико ослабити утицај економских фактора на криминалитет, јер је сасвим споредна ствар на који ће начин беда утицати на злочин; главно је, да она има утицаја, а тај утицај, као што се из изложеног види, признаје и сам *Гарофало*.

Исто је овако и са његовим тврђењем да је апсолутно сиромаштво пре узрок прошњи и скитњичењу него злочину, после неоспорног факта: *да од скитње до злочина има само један корак.*

Принс и многи други криминалисти потпуно су доказали, *да је скитња права школа злочина.*

Закључци до којих је *Гарофало* у поменутом свом делу дошао садрже доста велику дозу истине и тачности.

— То није глад, вели он, која тишти велики део раденичке класе, већ немогућност да се и они одаду задовољствима којима се одају богаташи. То није само обичан пролетер који овако осећа. Онај који има милијун динара капитала завиди у оноликој истој мери ономе, који има милијун динара чисте ренте, у коликој један слуга — раденик завиди своме господару. Стоји факт, да се овој зависти може приписати знатан утицај на један део криминалитета, али би било претерано налазити у њој узрок свима злочинима против својине. Према овоме, вели писац, злочини би морали постојати и у једном социјалистичком друштву, па чак и онда, кад у њему не би било ни мало беде. Само у оном случају, кад злочинац од своје злочиначке радње не би имао никакве користи, могло би се замислити друштво у коме не би било злочинаца, али је свака овака мисао илузорна. И у *Фуријевим* општинским кућама, и у *Гамбетовим* индустријским и земљорадничким заводима, и у *Марксовим и Ласаловим* раденичким удружењима, налази се и наћи ће се увек разлога, пута и начина да се прибави извесна корист на рачун других. Чак и у оном случају кад би се потпуно остварио сан модерног социјализма, то јест кад би се изгладиле економске неједнакости у данашњем друштву и новац заменуо са продуктима рада, ипак би постојала, као и у нашем данашњем друштву, класа нерадника и лењиваца који би се недопуштеним путем и начином снабдевали средствима за живот. Очигледно је, дакле, да би криминалитет био заступљен и у самом колективном друштву. Шта више, вели писац, и само побољшање економских прилика масе, не утиче ни у колико на умањење криминалитета. Стална оскудица капитала, која карактерише пролетаријат, стање је економско које у себи не садржи ничег абнормалног за оне, који су на њега навикнути. Оно је мало незгодно само за оне који са својом зарадом нису у стању да задовоље своје потребе и жеље. Али, овакве иста економска незгода и из истих разлога може постојати и у класама капиталиста; довољно је сама реч *зарада* заменути се речју *рента*. Ништа не доказује, да је несразмера између жеља и немогућности да се оне задовоље већа у нижим но у вишим класама. Противно овом стоји факт да пожуда расте са напретком благостања, пошто су напредније друштвене класе у могућности да се боље упознају са луксузом и материјалним благостањем, те да на тај начин увиде оно што им недостаје да би могли бити задовољни у животу. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРИРАШТАЈ ЗЛОЧИНСТАВА

од Д-р Хајнриха Ветцкера.

(НАСТАВАК)

Од ових 18,049 лица имађаху 16,355 само један једини приход (пре кажњавања) у суми од 900 марака годишње. То и бејаше главни узрок извршењу 15,906 злочинстава и преступа у поврату, управљених противу имања у овоме међу времену; такође ово бејаше и узрок извршењу 14,121 деликта противу имаовине од стране оних, који до тада не бејаху осуђивани.

Једна трећина горе побројаних дела, извршена су први пут од стране деце испод осамнаест година старости, дакле у привилегованом добу живота; код 8603 казнима случаја, дакле готово половине, наступило је код ових испод 18 године старости несретно стање домаћих односаја, јер им је умро један или оба родитеља.

Односно образовања истих, доказано је, да готово једна половина, 10,080 на броју, не имађаху, најобичније школско образовање. Даље бејаше од њих 4930 свакодневних пијаница и 3085 скитница.

Веома драгоцен материјал пружа нам психиатер Д-р Карл Бонхофер, путем свога испитивања, учињеним над просјацима и вагабундама, који се налажаху у казненим заводима у Бреслави, а која је посматрања он одштампао у часопису за кривично правну науку у 1901. години. Највећи део испитаних бејаше неспособан за војну обавезу, са свима могућим физичким недостацима и различитим болестима обузети, око 80% с духовним недостатком, а апсолутно ниједан у нормалном стању. Сви међу тим бејаху кривично правно потпуно одговорни. Ово су до душе мала појединачна посматрања, извршена над веома малим бројем лица, подупрта, дакле, веома малим материјалом; но оваква су посматрања у маломе броју од големе важности за посматрања у великој маси различитих индивидуа, које морају по могућству да буду подвргнуте најбрижљивије испитивању. У вези с овим посматрањем у маси, најзгодније је открити онај корен, односно оно корење, из којега се највећи број злочинстава данашњега друштва рекрутује. Исто нам показује злочинце у правој боји а у исто време даје могућности, да разумемо потпуно дело. Материјална нужда, духовни и телесни дефекти (недостаци), домаћа беда, недостаци у васпитању и образовању: то је социјална основа свему злочинству. *Као „антисоцијалну делателност“ сматра нова наука крив. права за злочинство, противу кога је казна социјална реакција*; у колико се само овде има пред очима крив. дело, у толико ово тврђење изгледа правилно; но у томе и лежи недовољност једне овакве дефиниције. Кривично дело се мора довести у везу са самим извршиоцем истога и тада се може казати: *злочинство је социјална појава с антисоцијалном тежњом (тенденцом), против кога је извесна социјална реакција веома нужна.* Ако се сматра, да је за овакво злочинство на социјалном земљишту, кривица друштвена, то се онда не можемо задовољити, да то исто друштво противу тога казном реагира и то у толико пре, ако искуством буде у исто време доказано: да се казном, онаквом, какву је данас имамо, не може, не само утицати на поправку једнога њенога заблуделог члана, противу кога се иста примењује а који би имао као добар члан да се врати у крило наше друштвене заједнице, већ шта више, да се ово њоме (казном) препречава. *Тежиште ове борбе противу злочинстава на пољу је социјалне политике.* Побољшањем животнога стања велике масе једно је од најсигурнијих срестава, да се предупреде злочинства управљена противу имања а тиме ће се смањити и број казнених завода. Фактички, неће се никада успети, да се потпуно сачувају стране сфере животних интереса од противуправних нападаја, докле год буду различити интереси у опреци; овде може да буде речи о ограничењу ових противуправних повреда. Но нико неће хтети тврдити, да је све, што је било могуће на овоме урадити, урађено када видимо, да се сваке године на стотине хиљада оваких правних повреда над имаовином других дешавају.

Образовање и васпитање су друга два веома тачна фактора, којима се успешно можемо борити противу злочинства. Са овим се треба још од најраније младости отпочети. Криминална нам статистика у погледу овога износи веома жалосно стање ствари, да за сада, за време од једне године, бива годишње преко 50,000 лица између 12 и 18 године судски кажњено, и да ово кажњавање младих апсолутно и релативно сваким даном постаје све веће и веће. Док у години 1882 на сваких 100.000 младолетних бејаше број осуђених 568, дотле се тај број у години 1899 попе на преко 700. Највећи део од ових осуђен је због крађе и утаје. Но стопу за стопом, с прираштајем кажњавања младих, иде и прираштај кажњавања због телесне повреде. На сваку 1000 свих осуђених младих у години 1882 одговараше 110 њих због телесне повреде, док међу тим у години 1899 попе се њихов број на 191. Но овај прираштај осуђених младих налази главном свој извор код оних који су у поврату. На сваких 100.000 свих младих лица бејаше кажњено у години: 1889: 521, 1890: 556, просечно 539, 1895: 571, 1896: 570, просечно 571. Напротив бејаше кажњено од оних, који су већ једном осуђивани, у години: 1889: 93, 1890: 107, просечно 100, 1895: 131, 1896: 132, просечно 132. Пењање односи, према томе, код оних, који се први пут казне $^1/_{17}$, а код оних, који бејаху већ једном или више пута кажњавани $^1/_3$. Овоме треба још додати и то, да ово пењање код оних, који већ једном бејаху кажњени, ако их поделимо у две групе, према томе, да ли су два или више пута били у поврату, да то питање остаје привремено једно и исто, док, међутим, пењање код оних, који се први пут кажњавају, следује овако: 1889—90: 539, 1891—92: 582, 1893—94: 575, 1895—96: 571. Код оних, дакле, који се први пут кажњавају од 1891—92 године настаје смањивање. Морамо се запрепасти, кад сазнамо, да је у 1899 години равно 9000 лица осуђено, а којима је то најмање, да се по други пут кажњавају. Између њих бејаше 5485, који до тада једном већ беху осуђени, 1870 два пута а цео остатак до 9000 долази на оне, који су до тада три, четири или још више пута осуђивани, 1899 дакле, којима то у најмању руку четврта казна беше. Дакле,

не расте само број оних, који једном већ бејаху осуђивани, већ и број њихових предказна. У години 1889, из кога времена имамо статистичка дата, бејаше 64 младих који до тада у најмању руку бејаху седам пута кажњавини, међу тим њихов број порасте у години 1899 на 177.

Криминална нам статистика, сажаљевајући, не даје могућности да видимо, у којој су години они, који су у поврату, њихово прво крив. дело учинили а тако исто из ње не можемо да видимо ни то, какви су били ранији животни одношаји једног оваког младог лица. Испитивањем оних, који у Прајској бејаху осуђени због крив. дела у поврату, створила се је момогућност, да јасно прозремо, какав одношај постоји између кажњавања, извесног младога лица и тока његовог будућег живота, као и то, какав одношај постоји између запуштености у васпитању и образовању код младих с једне стране и кажњавања њихових с друге. *Само се довољном бригом у погледу младих, чувањем истих од материјалне нужде и паметним васпитањем, као и стварањем однос. добрим наоружањем путем основне наставе могу у овоме богати плодови узабрати.*

У Прајској, а и другим савезним државама немачким, постоји нарочити закон, на основу којег се могу запуштена деца принудно подврћи државном контролном васпитању. Да ли је ово пак од благословеног утицаја, зависи од самога извођења истог а и начина васпитања, а наређења законодавчева су у овоме смислу мало нешто више него да их у опште никако и нема. Према томе не може се много ни очекивати од ових закона. Буде ли се нпр. извесно напуштено дете по ради свога „васпитања“ у такав одношај довело, као што је исти (одношај васпитања) у самој ствари, а који је врло лепо описат од стране једног духовника са села, који се противу истог са свим одлучно изразио, то се онда према овоме оваква деца не могу ни у ком случају предавати каквој сељачкој фамилији, јер би иста тамо у врло великој наравственој опасности била. Према овоме види се, како овде не може бити ни речи о некоме поправљању. Но задатак државни, односно васпитања запуштених, није ни из далека од тако велике важности, као што је то случај у погледу борбе њене противу злочиначког света. Она се не сме, дакле, ограничити само на запуштену младеж народа, већ мора у опште о својој омладини да води рачуна. Подизањем народних школа и довршењем градње истих у правцу облигаторне основне наставе, коракнуло би се у неколико на овоме пољу. Потпуно је доказано, да се брутална крив. дела, као нпр. тешке телесне повреде, дешавају по највише у остелбишким пределима нашега царства, као и у Баварској, где је основна настава очигледно у веома жалосном стању; предели пак са великом индустријом и одличном основном наставом, као што је то случај с Берлином и Саксонском, одликују се веома малим бројем тешких телесних повреда.

Званичним путем, треба се свима постојећим дозвољеним средствима борити противу експлоатације деце. Ово је нарочитим наређењем немачког законодавца предвиђено. Но исто ће наређење само онда бити од користи, ако се озбиљно хоће с њим нешто да постигне, али према ономе, какав је пројекат у погледу тога поднешен немачком рајстагу, не може се апсолутно ништа очекивати. Пошто се ова наредба веома мало дотиче дечијег рада код занатлија, а међу тим грозно стање пољоделства никако и не додирује, то се онда од ове социјалне политичке наредбе не може никакав благотворни утицај на пољу криминалитета у опште а младих посебице обећати. И што је у овоме смислу нешто с једне стране дато, то је с друге стране два пута више одузето, јер се данашњом царинском политиком животно одржање масе у сваком случају отежава.

(свршиће се)

превео **Д-р А. Гв. Живковић**

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. свршени правник

(НАСТАВАК) 12

Смртна казна

Сва три дана?

— Сва три дана. Говорили о загробном животу, читали житија светих, певали псалме, молили се заједно. Заједно смо и шетали по маленом дворишту. Нису ме пуштали од себе. Моле: Бађушка, остани с нама, страх нас је. Отрчиш по неки пут, на по часа, прихватиш се — и опет — назад к њима. Спавали су мало: само за тренутак заборави се који од њих, па се одмах пробуди. И ја, заједно с њима, нисам спавао. А зар је и до сна човеку било!

— Јесте ли разговарали с њима о чему другом осем свештенних ствари?

— Како не? Ипак, непрестано подржавао сам у њима наду. „Бивали су, знате случајеви, да на самом ешафоту дође помиловање.“ Зар је могуће човека лишити наде? Без наде човек падне у очајање. Распитују ме свави час — „када, па када?“ А када су им у очи дана донели чисту преобуку тада су појмили све, — и да то значи сутра. Ту ноћ нису спавали. Један изгледа да је само за по часа спавао. Те сам их ноћи и причестио. А у јутру тек је почело свитати — извели су их. Обукох црну одежду и пођосмо.

Но ту се деси неко задржање: задоцнило се на четврт часа једно лице које је дужно да присуствује казни.

— Верујете ли — говораше ми отац Александар, — учинила ми се дужа та четврт часа него она сва три дана. Мени! А како ли је тек њима?

Када су прочитали осуду, задобовали су добоши.

Но то је била непотребна предострожност. Никакве уобичајене грдње против власти тада није било.

— Умрли су необично спокојно. Поклонили се крсту, и предали се рукама џелатовим. Једино један, баш најмлађи, Сијутин, што рече: „Баш сад би се хтело живети, а мора се мрети.“ Сами су и на губилиште изашли и стали на даску.

Једино старац, који се испочетка куражио почео је сваким часом све више и више падати духом.

Њега су морали скоро извети на ешафот. Од ужаса њему су обамрле и ноге и руке.

Пред казном је тражио вотке.

— Но, па јесте ли му дали?

— Не, зар је могуће? После по ноћи причестио се, а у пет сати већ да није вотку, — не иде.

Казна је трајала дуго. Један од спроводника пао је за време њено у несвест. Многи од осуђеника, који су били доведени да присуствују казни, нису могли издржати, већ су одлазили.

Та последња казна на Сахалину извршена је у дворишту александровског казамата.

А уобичајеним местом за смртне казне била је, сад испражњена и порушена, Војводска тамница, међу станицама Александровском и Дује.

Вешала су намештана насред дворишта.

Изгонили су из казамата по стотину осуђеника да присуствују казни, а ако је био осуђени на казну из Александровског казамата, то су догонили и отуда још двадесет и пет људи.

Војводска тамница, била је у једној вртачи, и са брегова видело се као на длану све шта се ради на дворишту казаматском.

На тим брдељацима су се намештали у зору насељеници из Александровска и „гледали како вешају.“

И тај амфитеатар препуњен гледаоцима и те даске под вешалима, — све је то чинило те је Војводска тамница личила на какво чудовишно позориште, где су се давале страховите трагедије.

Од многих сам гледалаца слушао подробности трагедија, које су се одигравале на даскама Војводског казамата, но разуме се, да најдрагоценије, најинтересантније, најтачније појединости могао ми је саопштити једино човек који је био ближе свију ка осуђеницима, који је присуствовао при њиховим заиста последњим тренутцима, — стари сахалински џелат Комљев.

Он је обесио на Сахалину тринаест људи, њих десет у Војводској тамници.

Прва жртва његова био је робијаш Кучерјавски, осуђен на смрт што је обранио управника Александровског казамата Шишкова.

Кучерјавски се бојао казне, но није и смрти.

— На ноћ, у очи смрти, он се некако дочепа ножа и пресече себи артерије.

Полетели за доктора, и док наместили завој и повратили к себи Кучерјавског дошао и час да се „изводи.“

Кучерјавски је умро смело и дрско.

Он је сам скинуо завој, којим му је било завијено грло.

И за сво време викао је осуђеницима да следују његовом примеру.

Узалуд је ударао добош. Речи Кучерјавског чуле су се и поред лупе добоша.

Кучерјавски је говорио и онда када су га извели на ешафот и поставили на даску.

Комљев је стајао крај њега и по обичају држао га за плећа.

Кучарјавски је и под замком говорио.

— Не плашите се браћо!

Последње су му речи биле:

— Уже је танко, а смрт је лака....

Ту је Комљев махнуо рубцем, помоћници су извукли даску — и казна је била свршена.

Процедура казне трајала је обично дуго: по читав сати и по

Осуђеног су изводили у оковима.

У оковима је он саслушао осуду. Затим су га раскивали, навлачили покров, а поврх покрова замку, намазану машћу....

У главном, казне одређене у пет, ретко се свршавала кад раније шест и по.

Тај страшни сат и по, ретко је ко могао да издржи.

„По неки обамре са свим,“ вели Комљев.

У већине је остајало само толико снаге колико да замоле целата.

— Само што пре, затегните што јаче! Без мучења молим вас.

Многи немају снаге ни за то.

Осуђеник, робијаш Кинжалов, кажњен за убиство на Сахалину дућанџије Никотина, за сво време се молио, док су читали осуду, а за тим када су га почели окивати, онесвестио се.

Морали су га изнети на ешафот.

Комљев који га је држао вели:

Мислим да је био већ мртав када смо му замку намицаали.

Пред казном, по сећању Комљева, готово сваки дрхће и охлади се, и постаје не само блед већ чисто бео.

— Држиш га за плећа, када стоји на дасци, а руком кроз кошуљу опажаш, да се цело тело охладило, дрхће сав, тресе се.

Од ове тринаесторице, које је Комљев повешао, издваја се особено неки Клименко.

Преступ извршен Клименком био је овај:

Он је бегао па је био ухваћен од надзорника Бјелова, избијен у путу и враћен назад.

Тада је Клименко дао друговима „часну робијашку реч,“ да ће се он разрачунати са Бјеловим, — побегне попова и сам се јави оној стражари, где је био Бјелов.

— Твоја срећа, — хватај. Немогу више да идем.

Бјелов попова поведе Клименка у затвор, али у путу осуђеник убије спроводника.

После тога Клименко сам се јави у казамат, и исприча за извршено убиство, износећи све подробно: како и за што.

Њега осуде на смртну казну.

Ништа сличног смрти Клименковој није видео чак ни Комљев, који је много шта видео.

Када су га извели на ешафот, Клименко се обратио власти и..... заблагодарио што су га осудили на смрт.

— Зато што сам, ваше високоблагородије, знам да сам то заслужио. Заслужио, — зато и казне.

Једина му је молба била „писати жени да је таквом казном кажњен.“

— И јавити, за какво је дело.

Чак добош није добовао за време казне! — по речима Комљева.

Тако је тихо и спокојно умро тај човек.

Кто вам како су умирали осуђеници, и шта је то смртна казна.

Мучно да се њоме што постизало код осуђеника, које су изгонили из казамата, да би „присуствовали,“ и који су заузимали тај најприроднији амфитеатар, пред том најпротивприроднијом сценом.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 7

Моја даља судбина сада беше јасна. Кроз неколико минути, часова, највише можда један дан, и ја ћу бити у лудници.

Све и да стари лекар буде савестан, у што сам јако веровала, опет ме ова ужасна несрећа не ће обићи, јер се он лако може подати уверавањима свога колеге, Пере и начелника, да ја нисам у нормалноме стању.

Луда, у лудницу, понављала сам ја и стресала се од ужасне помисли шта ме сада очекује!

Суђено је, мишљах ја, да сама себи узмем живот, па тако мора бити.

Решена, тако, на овај последњи корак, ја сам смишљала како ћу то извести, и док сам се ја овим забављала, у собу уђоше два момка, које дотле нисам виђала у кући.

„Наређено нам је, рекоше доста благо, да вас преведемо у другу собу — хајд полазите.“

Дозволили су ми, да узмем од својих хаљина што хоћу, и тако натоварену овима, преведоше ме у крајњу собу наше куће, која је гледала у велики воћњак једнога нашег суседа.

Покушала сам да сазнам од ових људи нашто ова промена, али они не хтедоше ништа да кажу. Сама, пак, апсолутно нисам могла да нађем одговора.

Тек кад сам кроз прозор погледала, мени паде на памет мисао, да ме врло лако могу бацити кроз прозор доле, где бих на месту остала мртва, па сутра дан уверавати, да сам као луда сама скочила.

Ова ми мисао изгледаше и тако вероватна и тако могућна, да сам се ужасно поплашила.

Не, мишљах ја, то је ужасно. Тако завршити живот то је страшно.

Моја уобразиља појачаваше се, и ја већ гледах унакажену своју слику, како лежи доле у воћњаку, а свет се око ње скупља и ужасава!!

И ако решена да сама себи узмем живот, ја сам се овакве смрти плашила.

Што ми не даду отрова, говорила сам самој себи; што ми не даду револвер и један пуцањ, један узвик и свршено све. Не, ја не ћу тако да умрем никако нећу тако.

За поћас се морам обезбедити тиме, што ћу барикадирати врата.

Кревет, астали, столице, све то може згодно послужити, да поред ригле појачам затвор врата, да нико не може ући.

И што сам смислила то и учиним.

Прво сам зариглала врата, па онда привукла кревет и препречила њиме отварање врата. Одмах до кревета метула сам сто, а до њега поређала столице тако, да је последња, положена по земљи, допирала у зид, те тако апсолутно искључена могућност, да се врата насилно отворе.

Кад сам се тако обезбедила од сваке опасности, која би ми од Пере и његових слугу дошла, ја сам села да се одморим.

Сунце се већ клонило заходу. Последњи његови благи, сјајни зраци, ударали су у прозор и пресецани љуљањем високе трешње, која је била близу самог прозора, изгледало је да се помичу тамо амо по соби.

Кад нестаде последњег полукруга сунчаног, који беше на видику, а место њега оста неко крваво црвенило, онда се по дуваровима собе почеху оцртавати велике сенке свију предмета, што су тамо далеко згодно лежали на једној линији са прозором моје собе.

Ето тако, мишљах ја, као што се угаси светлост дана, угасиће се и мој живот за дан два.

А и нашто ми он овакав, како сам ја живела. Није ли ово последње време, од удаје, био сам јад и чемер.

Прилазећи прозору да га затворим, ја случајно бацих поглед тамо далеко преко воћњака, и запазих једну светлу тачку.

То беше упаљена свећа на прозору једне од крајњих варошких кућа.

Положај куће чињаше ми се познат, и после малог присећања, ја се сетих да је то кућица наше старе служавке, која је свој век провела у нашој кући, па отпуштена после смрти мога стрица.

Да то је њена кућица, то је она упалила свећу и сада са својим добрим старцем разговара, свакако поред осталога и о мени. Да, она се мене мора сећати често, јер сам је ја тако назила, а она мене тако волела.

Кад би сада могла да одлетим њој, њој туђинки али честитој души. Ала би ме загрлила па плачући миловала и тепала речи од милоште, као што ми је некад мајка чинила. Ах, мајко, мајко, кад ћу код тебе!

Кад бих могла, мишљах, њој, али како, кад се из ове куће не могу маћи.

Говорећи сама тако, ја се не одвајах од прозора него сам бленула у онај први сумрачак, што беше покрио васељену, кроз који се познаваше свака ствар.

Тако гледајући, мени паде у очи, да је трешња тако близу прозора, да се руком могу дохватити њене гране. У два маха

ударале су ме по лицу граничне, лудаче слабим вечерњим поветарцем.

На један метар испод прозора пружала се једна дебела грана, која је, ударајући у зид, направила лакат и ишла даље поред зида.

Све ово ја у први мах уочавах некако без каквих нарочитих намера, али кад опет погледах у осветљени прозор више старе слушкиње, мени сину мисао: да ли би се трешњом могла спустити у воћњак, а одатле још лако допрла до њене куће.

Прихваћена од ње, ја бих лако могла побећи на ове вароши, на отуд ни далеко тражити заштите власти и осветy за смрт мога стрица.

Жудња да бежим из ове куће беше толико голема, а мисао да се ја трешњу спустим тако примамљива, да ја озбиљно почех разгледати: да ли не ћу у себи наћи какав год предмет, који би ми помогао, да ову жељу остварим.

И колико беше радости, кад у углу собе приметих собину гимнастику, где беше ухварио за 3—4 метра дужине.

Каква срећа, каква божја дар!!

Боже набави ме. Боже дај ми снаге да побегнем одавде, те да се ваше отровнице и одиновци.

Ношена овом намером, ја брзо и чврсто повезах конопце једно за друго, па онда за једну бараку, која је тамам захватила цео прозор и дошла као поручена.

Кад сам са овим била готова, и увјерила се, да ће ми конопац угодно послужити да се спустим не само до прве дебеле гране, него чак и до половине трешње, ја покупим све важније своје ствари, нарочито накит, који је имао да ми пружи средства да што пре одем на ове вароши, па се провукох кроз прозор, и почех се спуштати.

Већ код трећег метра, од прилике, ја сам дохрла до једне дебеле гране, којом сам могла угодно доћи до самога стабла трешње, на зато ту напустах уже и пријухватих се гране.

За неколико минути, ја сам већ била на земљи.

Тај моменат беше за мене и моменат радости и страха.

Радовала сам се што ћу се опростити куће, а страховала сам од помисли куда ћу сада.

Први је корак, у осталом, имао да ме одведе право напоју старој служавци, а одатле Бог ће ми показати даље путеве.

Тако умирена, ја пођох право оној крају воћњака, који се наслањао на празну пољану, преко које се одлазило кући наше служавке (наставиће се)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦИЈАЦ

Louis Jacolliot

I. Несталеће

(НАСТАВАК)

Одавно Језуити тргују по целоме свету с помоћу световних кућа, којима они дају новац испод руке. Владина хелиополски, умнији од Преторијанаца католицизма, био је пронашао средство, да се ослободи посредништва, и да створи од своје своје заједничке индо-кинеске трговачку кућу, која ради јавно: од сваког свога миснионера агента који отворено прикупља робу тако, да његови противници. Језуити и Стране — Мисије, нису могли ни на који начин постићи да двор римски забрани ову малу трговину.

Ево, на који је начин овај вешти човек радио.

У једном рапорту, врло кратком и збијеном, Његовој Светлости ова збијеност у главном је и учинила да се рапорт прочита пре него што би био послат светштеничкој комисији, којој је било у дужности да о њему реферише прелату: утврди најпре да су северни Кинези, то јест више од сто милијуна људи, лишени вилитеске светлости, тегобан положај за хришћанство, који ће ред отаца Светога Духа на скоро променути... изгледа је, у осталом, да су моменути Кинези палазе у најпријој беди услед злоупотребе управника и гувернера провинције, с. Пастуре узимаше на се да им пружене у помоћ обилато, не новчаном помоћи, која би могла бити злоупотребљена, него дајући тим јадницима одела и сваковрсне намирнице потребне животу, а овако ће се доиста постићи, додаје препрелени светац, да се преведе у ноту веру читава гомила ових бедника.

Огромне трошкове које ће ова стварисиктивати, фрањеуско племство, одушевљено за ово дело, даће обилно многобројним милостињама.

На овај начин представљена ствар доби високо одобреће, а то се и тражило; и после непуне године дана, ово недесет отаца Сп. Духа, размалех се, све два и два, од Ју-Нања и Северног Чанг-Сија па до граница руско-кинеских, беху основали двадесет и пет кућа за трампу, спојив све са главним седиштем у Кантону, камо се је прикупљала роба слата из унутрашњости, да се одатле разнесе на трговине европске.

Јасно је да су многобројне намирнице, намењене за помоћ Кинезима, биле им давате у размену за чај, свилу, памук и друге егзотичне производе, који су добијали трострукуу вредност на великим западном полусутрисним и трговачким местима и, најзад, се зарађени новац од разних европских држава гомилао у благајне у Пасиху.

И већ у другој години ове установе имаховина беше пребацила милион.

Да би обезбедио положај, који су му противницији потајно подривали, владика хелиополски отиде до Рима и положи пред ноге папи, у име новчића светога Петра, скромну сумицу од пет стотина хиљада динара, обвезав се, да ће је удвојити друге године. Од овог тренутка он постаде јак као земља. Како ред Светих отаца није био признат од државе, на ако би наступио случај да власт нареди да се ред растура, он, пророчном хостељношћу, употреби ову згодну прилику, те у Рим, под окриљем Ватикана, оснује филијал, који би могао замењути рапорету њу на двадесет и четири сата после одлуке о укинућу реда.

У осталом ред је пословао у тишини. Лепа ограда, подигнута у сред једнога парка, описана високим зидовима, православљенима, једанаест отаца и пет браћа; број који се није смео прећи — који привидно живљаху у заједници, у једном циљу да се посвете науком, размишљањем и молитвом.

У стварн они су проводили живот готово светски, јако се ширали по салонима деве обале неподвргнути никаквом другом пропису сем општем заједничком животу и дужности да, најмање, иду у Кантон — главно седиште њихова пословања — и тамо настојавају по три године. Носили су одело неома господствено!... Мантија и огртач од загасите плаве чохе, опшивено љубичастом пепуском, округло мек шешир са малим равним ободом тамне боје, јака од кошуље права, пшила од мантије за два сантиметра, без икаквих украса на прсима, чарапе од прне свиле а обућа од јарене коже са сребрним пуцадима! Кад још додам да су чланови овога верског удружења имали овлашћења да носе косу у пола дугу и да су је јако неговали: да су долазили и враћали се кад је ко хтео, примали разноласке позиве на гозбе и забаве, облачили вечером грађанско одело, ишли у позоришта и одавали појединим неправичним луторијама, нетписујући себи то у грешке... јасно ће бити да је пресвећеном господину хелиополском био једини циљ, да окиви једну од ових заједница назвате под старом владавином „изменити редови".

Сваки отац морао је, ухваћен, узети своје имање, управо своје приходе, јер је остајао и даље сопственином својих добара и по своју волу њима управљао. На овај их начин влада не би могла нападати ни у ком случају сем да злоупотреби власт, јер ни један закон није бранио грађанима Француским да се удружују, да живе у заједници. Нису просили ако напуштају, нису проповедали као доминикани, живели су једино од својих прихода, не тражећи ни од кога ништа. Њихова капела, сазграђена у средини зграде где они становаху, није се разликовала ни каквим спољним знаком, она није била јавна, и ако свако јутро једно двадесет племенитих покајница, у сриди и чипкама. долазаху једне за другима и одстојаху службу њихова духовна учитеља. У капелу се улазило једино малим протима двоје ли на потајном звонцу и врата би се одмах затворила за њима и нико не би се могао у своме ништа нагрети сем мужева који су се, чинило се, јако помиривали са оним. Ова капела, обогаћена уметничким сликама, личила је више некаквој галерији слика, него ли религиозном уточишту, и толико изобром предмета новаца се њиховом разноликошћу, изазиваше пре поетичке сањарије и загревање љубави, него милосрђе и скрушеност.

Оцени испоседаху у својим собама исто тако гиздаво украшеним као-но-ти соба какве љубавнице, и тобожње покајнице долажаху ту сваког часа преко дана и вечера и нико не би на њих обраћао пажње, нити би се ко од ових посетама узнемиривао.

— Пречасни отац Ангеран? рекао би неки мелодичан гласић брату братару.

— Он је у својој соби, сестро! одговорио би овај лицемерном гласом.

И лепа војноткиња пошла би ходником десно или лево, испуњујући сводове таинственим батом, запоседнутим миризмима и оним сладосрасним шумом халаља, што прати сваки прек лепе жене.

Да ли да пођемо за њом?

Заште не!

Тако немо боље разумети ону пажњу старога епископа орлеанског силнога Дипанчуна, одговарајуће папи на ово:

— Лепо, шта ви мислите о новооснованој заједници пречасногa господина хелиополског?

— Пхи!

— Али, опет, опет!...

— Недостоје ма ie о томе зборити... Наша Светости! То је њена где се не примају људи!

Међу тим војноткиња граби узаним ступама, застртим ћилимом, добро јој познате, знајући да неће никога на њима сусрести, јер је келија сваког оца имала засебне степене.

Вала нам рећи шта све има у овим ћелијама. У свакој је ћелији господствено купатило са лепом кадом од белога мрамора, уграђена за двоје него ли широка столица Алореда де Мисета.

Све славине готове су да пусте не поли воду топлу или хладну, и на једном стоичку, украшеном високим огледалом у коме се огледају слике купачи, налази се читаво слагалиште стаклоа, сунђера и меких четкица за дотеривање после пријатних тушева.

У истом купатилу налази се постеља за одмарање широка колико и дуга, на којој се пречасни рахат може у двоје одмарати. Поред овог купатила имају се још ходника, без узајамне везе, једна соба за спавање, једна за рад и салон све уређене правом париском гиздавошћу... И како треба све предвидети а ни један од оних племенитих лениваца не жели да пати због империјалистичке корупције кад куће час народне правде, то се у једноме углу собе за спавање налази орман од кедровине, који правидно само служи за рубље пречасногa... Али притаснете ли на дну једну обичну дрвену шипку, сва унутрашност ормана утоне у зид, а пред вас се појаве водоинчарске степенице које воде право у подземни спрат, сагрђен шест метара, од прилике, испод правога подземнога спрата и он нема никакве видне знаке везе са споменутом собу.

Свако одељење заједнице, скројено је на исти начин и у главном како горе тако и под земљом, тако да оци, захваљујући изобилју сиремењих сваковрсних намирница, могу, у случају потребе, да трпнутак ока ишчезнути доле а тамо живети месецима, а да нико и не посумња, скривени од свакога ока!

Одатле, нека врста подземнога одводника, удешен на исти тајанствени начин, иде од подземнога спрата под парк једноме бувару, дубоком четрдесет метара и и набија напоље изнад највишег нивоа воде. Помоћу једне покретне зидарске направе, опточене гвожђем, која се у месту окреунути око себе може, и једнога ланца, лако је искочити на површину... На тај начин, било да се, случајно, дани затвора отесну прекомерно, било да оци Светога Духа имају какова разлога да испусте кога од својих, нашта им лакше није него се послужити овом мајсторијом.

Архитекта, који је сиградио целу ову грађевину био је један од оцева, а зидари цени једна дружина Прламдезаца најмљени за овај посао а затим враћени у отаџбину.

У сред Париза, дакле, батисала је једна шака људи, који беху провалили наум под образином пере, да се ставе навал законе, да другим људима остане брига за живот, а оне одатле да прте само благостање, и хвала буди њиховим везама и њиховом вишу да задобију ону потајну моћ, која је била тако голема, да су од пе и најсилнији морали задрхтати!...

Толико су далеко они отерали у предвиђању да се заштите овакоm позадницом од неминовне буне, коју свако очекиваше већ као плаћу за погажену част, образ и правду.

Пет до шест браћа, примљених у заједницу да врше унутарњу и спољну службу, беху брижљиво одабрани и, добили своју определеност, пошљани су у еванђеље на пријем истоку... Њима још шиу поверавање никакве тајне самога реда...

Једанаест свештеника, помагача, биле су довољни преосвећеном господину хелиополском да управља свима одредима овог огромног трговачког удружења. Двојица од њих пришли би поредом дужност секретара, а све што се тицало књиговодства и пословања, било је усредсређено у трговачком седишту, т. ј. у Кантону.

Остали оци, који би били на расположењу, живели би потпуно по својој вољи, онако као што напред реноx већ, дајући рачуна Преосвећеноме о своме раду само у толико, колико се буде тицало заједнице или неке нарочите повереване мисије. Остатак свога времена трошили су на своје световне дужности и на доченавање лепих покајница, које им беху повериле управу над својом савести.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученици су нам ова питања:

I.

„Прошле зиме око Божића, побеснело је псето председника наше општине, па је у томе стању уједе двојицу, те су морали ићи у Панчево на лечење.

Јелин од њих довољно је полицијској власти, да је псето било председников, па га он није хтео на време убити, нити известити полицијску власт, те је полицијска власт узела председника на одговор и казнила по тач. 2. ч. 332. кривичног закона.

Председник је изјавио жалбу против среске, казавши, да он не може бити кажњен по прописаном закону, јер, вели, он за ову случај нема одговарати само административно-полицијским по закону о општинама, поште је прописано да изрицање једне од оних дужности, које је као председник требао да врши, без обзира на то, што је псето било његово.

Моли се уважавајући да изволи изнети своје мишљење по овоме.»

— На ово питање одговарамо:

У овоме случају погрешно је примењена закон и полицијска власт, а погрешке се поклапа и председник на закон о општинама.

Полицијска власт погрешила је зато, што је своју процесу писменав на тач. 2. ч. 332. прописа, који је укинут законом „о заштити од сточних заraза у општ., и о мерама за утушивање тих зараза,“ још 30. марта 1881 год., а председник грешио, што казали да је ово пропуштене дужности, која се казна по закону о општинама.

Јер, и ако би се могло узети, да се он јавља, у овом случају, у двојству члана — приватна човека и председника, опет је овде случај ч. 34. помешутог закона о заштити од сточних зараза, који се казни по ч. 42. истог закона затвором до 6ез месеци или новчано до 500 динара, а никако случај дисциплинске одговорности по закону о општинама, над је специјални закон ово друкчије регулисао.

II.

„Павле Ђурђевић, податар је у селу Н.дину, једну зграду, на ту отпочео механисати, ма да нема механског ни личног права.

На доставу другог механиџије из истог села, да он бесправно ради механску радњу, општинска власт узела га је на одговор и по ч. 373. кр. закона забранила му даљи рад.

Како Павле није хтео да послуша забрану, општинске власти, већ и даље механишо, то га је општински суд казнио по ч. 373 кривич. закона са 50 динара новчане казне, у корист општинске касе.

Против ове пресуде Павле се жалбе среској власти, али она је пресуду одобрила, и сада Павле треба да престане са механисањем, али он не ће, већ изјављује жалбу начелству.

Како је, молимо, у овом међувремену између суда и жалбе, стунала у живот казна ч. 14 и 16. полиц. уредбе, по којој се жалбе шаљу Врховноме Суду, то је начелство само ипак суду, а он их овог права питаг, јер је, вели, пресуда постала извршном, пошто је у своје време разватрала од стране среске власти, као надлежне, и одобрена.

Како је дала ова стварнепилно записљена, то се моли уредништво да изволи изнети своје мишљење: да ли су ова власти правилно радиле у овоме случају?“

— На ово питање одговарамо:

Ни једна власт у овом случају није правилно радила.

Тако, општински суд није правилно радио зато, што је узео у разматрање једну кривицу, за коју он није надлежан, јер се бесправно механисање не казњава и не забрањује по ч. 373 кривичног закона, који је укинут ч. 32. поменуте уредбе исправке, од 1864. године, већ по чл. 11. и 22. поменуте механске уредбе, а не овој, нит уредби општинским суд не може да суди, јер му ни то не даје права ни она

ници као чл. 94. т. 5. зак. о општинама, нити ч. 4. а полиц. уредбе.

Среска власт погрешила је, што је одобрила једну пресуду, донесену од некадашње власти, а начелство и Апелациони Суд, погрешили су опет, што су пошли да је пресуди поштују извршили, јер пресуде по уредби механизај подлеже разматрању наших власти по устројству централне управе, и нису извршне све докле и последња инстанца не донесе своју одлуку.

Како сви ни онога и оног питаља под 3 прописи, да власти шиљаљу своје одлуке и на оне одредбе из кривичног закона, које су одавно укинуте другим законима, или при примењивању кривичног закона случајно нису набројене, то упућујемо свакога да прочита члан. штампан у 1902. год. у „Полицијском Гласнику“ под насловом: „Прештампавање закона,“ из кога ће видети, које су одредбе у кривичном законику неважеће.

Како се, међутим, сама штампа још правични закони, желети је да се из њега избаце све оне одредбе, које сада не важе, како ће бити чешће овоме примедбу.

III.

Суд општине влашко-лошке, службеним актом својим престаје, како је Павле подигао тужбу против Јована, и тражи да му овај врати 380 динара, колико је погрешно наплатила пореска власт на име пореза за земље, које је Јовки од Павла купио, али него није на себе преузео, на што: да ли ће се ово питање расправити по граф. закону, с обзиром на изузежност предпису грађанских судских поступком, или по закону о пореду?

— На ово питање одговарамо:

Ако је продаја овога имања била по тапији, потврђеној судом, онда је за пореску власти земљиш дужност, да овај пропис сама поправи по књигама, па се онда никако не би могло догодити, да се од продаваца погрешно наплаћује порез и за наступајуће године.

И, ако пореска власт није поправила ову дужност на време, а међутим, наплаћивала порез и даље од продаваца, ов пека се обрате њој и траже повраћај погрешно наплаћеног пореза, и она ће то учинити, а дуговани порез наплатиће од купца, као прави дужника.

Ако ли је, пак, продаја била путем уговора или чак у опште без икаког писмена, који би питање о порезу било регулисано, онда треба то сматрати као обичан грађански спор, и регулисати га по граф. закону и граф. суд. поступку, с обзиром на вредност а по томе и на надлежност.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Непознати крадљивци, извршили су ноћу између 25 и 26 ов. м-ца, опасну крађу Михаилу Обреновићу, трговцу из Г. Милановца и одвели су му: један златан женски сахат, са златним ланцом који на средини има дугме са једним бисерним зрнцем, око нога су ситни дијаманти. Сахат је златан ремонтоар, са 3 капка без укрова, у вредности 480 дин. Поред овога крадљивци су одвели два резервна кључа од касе штедионичке и то један већи под Бр. 3911, који отвара горњу и доњу браву с поља, а мањи од трезора под Бр. 3911. Исте ноћи исто су извршили опасну крађу и Браниславу Лугумерском, адвокату из Г. Милановца, и одвели му: један златан женски ланац кратак, дужине 30—35 о.м., масиван, плетен, више наслеђа као мушки, у вредности 90 дин.; и један прик који ношчаник, са 3 прстење у коме је лишан стајао. Позивају се све полицијске власти, да крадљивце најжешће потраже и пађене спроведу начелству округа рудничког, с позивом на Бр. 3031. УБр. 14.320.

Љубомиру Јовановићу, јеловоји општине велико-плашке украдена је ноћу између 22 и 23 ов. м-ца, једна побила, длаке отворено-жарасте, стара 8—9 год., висока преко 160 с.м., у задњу леву ногу путаста, са жигом „О.“ Скреће се пажња свима полицијским властима на ову крађу.

Милутин Урошевић, трговачки помоћник, ноћу између 15. и 16. ов. м-ца, у дворишту са Светозаром Борђевићем, трговачким помоћником, извршио је крађу ибершмера и у њему 50 динара у српским новчаницама и једну заложницу београдске банке на име Јована Николића, трговца из Смедерева — Милошу Николићу, трговц. помоћнику. Милутин је ово извршењем дела побегао, и пође се могао пронаћи ни до данас. Милутин има 18 год., расте је нижег, у опште је приношајност. Позивају се све полицијске власти, да Милутина најжешће потраже и пађеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 13.827.

Стеван Рвовић, из Крушевице, среза ниншке и **Радојко Арсенијевић**, из М. Поповића, среза поморавског, са слободњи осуђеници, побегли су 23. ов. м-ца у јутру са рада из Добрачева. Стеван је стар 25 год., расте је средњег, плаке без браде и брчова, дутих образа. Радојко је стар 25 год., расте је нижег, приношајст, у одезу осуђеничком. Позивају се све полицијске власти, да Стевана и Радоја најжешће потраже и пађене спроведу начелству округа моравског, с позивом на Бр. 3210. УБр. 11252.

Ноћу, између 22—23 ов. м-ца, четири насрднула хајдучка напали су на кућу Љубомира Г. Јанковића, земљодела из Вировића, ср. колубарског, округа ваљевског, и том приликом, после злостављања и мучења са усијаним катрљем Љубомира и жене му, пљачкали и одвели: 1000 динара у новчаницама од по 10 динара, 15 ½. 240 дин. у никлу, једну златну рушку и један сребрн сахат. По опису напалних хајдучких, један од хајдучина био је висок висок, двојица су средњег, скоро нижег стаса, а један је омален. Сва четворица одевени су били као сељаци: на глави високи, црвени фесови са кадуљама: на глави високи, црвени фесови са кадуљама: на глави капишоне, на којима опанци. Највиша међу њима, поред онога, поско је још и мекиштом. Судећи по изгледу, хајдуци су били испод 30 год. старости, добро развијени и приомашти. Трооца од њих, била су наоружана кратким пушкама и револверима, а четврти је имао само револвер. Начелник среског лежишом Бр. 5573, моли све полицијске власти, да за овим злочиначким најжешће трагају и о резултату нам известе УБр. 14.329.

Жансен, Пол-Леон-Феликс-Клеман-Станислав, бив. секретар холандско-индустријског друштва у Бриселу и **Крилланд, Леон-Рене-Адолсон**, бив. чиновник истог друштва, решењем првостепеног суда у Бриселу, стављени су под кривичну истрагу и у притвор због проневере друштвене имовине у

суми од 130.000 динара. **Жансен** је рођен у Рамлеху (Ernnat) 13. марта 1875., висок је 1·80 с.м., сувоњав, црномањаст, лица дугуљастог, браона малих, прних, говори француски

и енглески. **Крилланд** је рођен 23. новембра 1876 год., у Гану, висок је 1 м. 66, обичан је развијен, носе плаве, браона густих, лица округла, говори француски и енглески. Скреће се пажња свима полицијским властима на ове дефрауданте, које, у случају проналаска, треба ухапсити и притворити на о томе одмах управу известити.

ТРАЖИ СЕ

Недељка Јаредића, из Гајгала, среза јабланичког, тражи начелство округа врањског, актом од 12. априла ове год. Бр. 4953. Њеног Недељка треба упутити начел. окр. врањског, с позивом на Бр. 4953. УБр. 13.910.

Код **Арапјела Николића**, из Чачка, нашли се једне мањуи побила, длаке шаталсте, шаталсте, стара 5—6 год., висока 130 с.м., без особитих знакова. Позивају се све полицијске власти, да сопственика потраже и пађеног упуте начел. окр. чачанског, с позивом на бр. 4464 УБр. 14.216.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 8. МАЈА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичном окружном и среским начелима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, полицијским, санитетским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они со за ово цени могу претплатити само преко својих командира полицијских одноше потрајних одреда. Надлештима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Пошто ће Министар Унутрашњих Дела, господин Стојан М. Протић, неко време одсуствовати од дужности, то је указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Председника Министарског Савета, а на основу § 12. закона о устројству централне државне управе, решено:

да Министра Унутрашњих Дела, за време његовог одсуства, заступа у дужности Председник Министарског Савета, ђенерал господин Сава Грујић.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5 маја 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара прве класе среза златиборског, Гавру Пантелића, бившег полицијског чиновника.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3 маја 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволело је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за писара друге класе начелства округа подринског, Мирослава А. Настића, вршиоца дужности писара среза трнавског, у рангу писара начелства исте класе; и за вршиоца дужности писара среза трнавског, у рангу писара начелства друге класе, Малутина В. Петрашиновића, писара исте класе начелства округа чачанског, — обојицу по потреби службе.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17 априла 1904 год., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Живојину Петровићевићу, писару другог класе начелства округа смедеревског, уважи остатак, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3 маја 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Живко Богојевић, вршилац дужности писара среза златиборског, у рангу писара прве класе начелства, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти на државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3 маја 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног Савета, од 20. априла 1904. год. које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на накнадне исправке и појачање издатка може стаћи на терет партије материјалних расхода санитетског одељења Бр. 1684 I гл. XXXIV санитетског буџета ове 1904. год. предвиђене на подизање нових и оправку постојећих санитетских зграда“.

На канцеларије министарства унутрашњих дела, 30 априла, 1904. г., у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етиологији.

(НАСТАВАК)

Рафаел Гарофало

Наглеђа, да је Гарофало овим својим последњим тврђењем поистоветио две са свим различите ствари: *економске неприлике* и *задовољство у животу*. Излишно је, међу тим, доказивати, да економске неприлике много више утичу на сиромахе, чија су средства за живот несигурна, него ли на оне, који немају потребе да се брину о будућности.

Допуштајући тврђење социјалиста, да су крађе најраспрострањеније у најнижим слојевима друштва. Гарофало у исти мах додаје да су, на супрот овом факту, банкротства, преваре и утаје, одлике виших класа. Сви ови злочини, пак, само су варијатети једне исте врсте криминалитета — злочина против својине.

Поништавајући да своја наложена тврђења потврди и статистичким подацима о кретању криминалитета у Италији од 1880 и 1889, Гарофало назад долази до оних закључака:

1. *Домаћин економски поредак није у главноме, узрок криминалитета*, и

2. *Промене у овом погледу могу само споредно утицати на криминалитет.*

3. *Утицај цивилизације.* Закључци до којих је Гарофало дошао третирајући питање о утицају економске активности и цивилизације на криминалитет у главноме су ови:

Напредак продуктивне активности једног народа, не може ни у ком случају имати за резултат умножавање злочина. Напротив, цивилизација благотворно утиче на криминалитет, јер га ограничава на извесне специјалне облике и друштвене класе.

За ово је најбољи доказ статистика рецидивиста.

Према свему изложеном, суштина Гарофалове историје у ономе је:

Главни узрок злочина треба тражити у урођеном одступању од моралне свести. Утицај социјалних као и економских прилика овога је слаб. Беда, у смислу потпуне оскудице капитала, нема, скоро, никаквог утицаја на криминалитет.

Присталице италијанске школе у Италији.

Међу многобројним Ломброзовим присталицима у Италији, *Др Антоније Мароједан је од најзналијих.* Занимао се нарочито криминалном соматологијом и на овом пољу, по тврђењу *Габријела Тарда*, надмашио је и самог *Ломброза* тачношћу налагања своје методе.

Узрок криминалитета, по њему, није тражити у недостатку довољне хране нервном, централном систему, чија се последица огледа у ослабљењу воље, из које се, даље рађа злочин. Као год и Ломброзо, тако исто и Маро сматра криминалитет као појав *биолошки*, али при том води рачуна и о социјалним па, дакле и о економским приликама.

Закључак до којих Маро долази у питању о утицају економских прилика на криминалитет ови су: „И ако се у етиологији злочина не осећа шкодљиво дирекгни утицај економских прилика, ипак је неоспорна стварн да беда има знатног утицаја на ослабљење воље, на, дакле, и на криминалитет.

Д-р Вирџилије Роси, асистент Ломброзов, имао је задатак да на криминалном конгресу у Риму изнесе и третира питање *о утицају температуре и чеше животних намирница* на кретање криминалитета у Италији од 1875—1883 год.

Ево његових закључака:

1. Злочини против имовине расту са суровом температуром и увећавањем цене живота и обратно.

2. Закон овај вреди у свему и за опасне крађе, и

3. Акција, сасма супротна овој, показује се код злочина против личности и морала.

За ово своје тврђење писац се позвао и на доказе, засноване на личном посматрању. Далеко од тога да сумњамо у њихову тачност и савесност, ми смо само слободни приметити, да су они ограничени на један кратак период времена (9 год.) те да, већ и с тога, не могу претендовати на апсолутне резултате. Поред овога, Росијева посматрања ограничена су на извесно место — Северну Италију — те с тога још мање могу имати општи карактер. Ово мишљење делила је и комисија коју је конгрес одредио ради детаљног проучавања ових посматрања.

Професор *Еугене Сержи* гледа такође у злочину један биолошки појав, али му у исто доба придаје и карактер патолошки и дегенеративни. Стојећи на гледишту да је злочин резултат дегенерације и допуштајући, с друге стране, мешовину разноврсних утицаја на криминалитет, Сержи је у своју *Антропологију* међу социјалне узроке дегенерације убрстио и борбу за опстанак.

Сарадник Ломбросов у *Злочину колективном Рудолф Лаши* признаје такође однос између криминалитета и економских прилика.

Много важније је за наше питање дело *Криминалитет и економске прилике Италије од 1873—1890 год.* (Турин 1894) од д-р Етоја Форнасара-о у коме писац долази до ових закључака:

1. *Већина злочина против сопствености, убиства, личности и јавног поретка у тесној су вези са благостањем радничке класе.*

2. *Сви злочини, који имају за последицу проливање крви, као и преступи против јавног поретка, зависе од произвођења цене вина.*

3. *Краће земаљских намирница у тесној су вези са економским приликама радничких класа.*

4. *Целокупни криминалитет у опште зависи од општег напретка земље.*

5. *Пожари, атентати против реалније и лажног банкротства, потпуно су потчињени економским приликама, док лажна сведочанства, атентати против друштва итд. у мањеме зависе од њих.*

Налази, на изложеног, да је утицај економских прилика у неких злочина јасан и неоспорни.

Д-р Никола Пинсеро у своме делу *Политична школа*, изучавајући односе између криминалитета и економских прилика долази до овог закључка. „*Човек је продукат наслеђа и средине. Злочин, као и сваки други акт човечији, неизбежни је производ стицања спољашњих и унутрашњих узрока. Рђаве економске прилике и беда играју у овоме једну од главних улога.*

Према схватању италијанске школе и Пинсеро држи да је човечанство састављено из ове три групе људи: *људи нормалних и апсолутно добрих, људи абнормалних и апсолутно рђавих*, и *људи који заузимају средину између ове две групе.* У психологији случајног злочина, својственог људима последње (средње) групе, писац гледа најбоља доказа о утицају спољних узрока на злочин. Као год и свака друга епидемија, исто тако и злочин утиче најпише на слабе организме, то јест на оне који су лишени средстава за живот и васпитања.

Што се тиче питања *о уродном злочинцу*, Пинсеро вели: „*Неоспорна је стварђа је злочин последица уродничког фактора само што овај фактор није органског већ социјалног, односно економског порекла.*

Присталице италијанске школе у многоме стичу.

Д-р Паулина Тарновски усвојила је потпуно теорију о уродничном злочинцу и у своме главном делу *Проституције и крадомице*[1] дошла до закључка: да су крадљивице *некоришћена створења којима потпуно оскудева морална свест.*

Али нигде боље и забављије нису примљене теорија италијанске школе, него што је то учињено у Шпанији, за коју Немци веле да је прави *Елдорадо* ломброзиста. Дела *Аверара, Солија, Дорада* и других приказала су на себе пажњу криминалиста а нарочито присталица италијанске школе.

Број Ломброзових присталица у Француској скоро је незнатан. Једини који заслужује пажњу јесте *Виктор Жанего* са својим *Питањем о криминалитету.*

(наставиће се)

ПРИРАШТАЈ ЗЛОЧИНСТАВА

од Д-р Хајнриха Ветцера.

(свршетак)

Социјално политичко старање, мора наћи своју допуну у општем реформисању данашње криминалне политике, у чију су данашњу безпредност готово сви убеђени. Помоћ у погледу овога, тражила се је путем казнених посиптрела или пак у поновном увођењу батинања, иако што то и сами неки професори за крим. право у неколико чине: историско искуство је такође било од утицаја на овај правац. „Некористан крвави рад кривичног правосуђства", како то Кроне зове, није могао у средњем веку злочинства да прелупређује. Овоме сасвим противно, бејаше увођење затвора извесан напредак. Но да је у данашњем времену механичка примена овога казнимога средства непоседна, да се њиме успешно боримо против злочинства, то се је дугим искуством потпуно осведочало; шта више, ово је средство у неколико антисоцијално и оно штетно дело.

Да се млада лица што је могуће дуже требају чувати од казненог завода, о томе су готово сви важнији правници сагласни. То је разлог што се захтева, да се граница казнимости помери за неподпуно година у напред. Томе служи и уведено помиловање од 1895. односе. 1896 године у већини немачких савезних држава а које се готово искључиво примењује напрам младих. Ово је примењено до 31 децембра 1901. год. у 40,853 случаја и њиме се је веома повољан резултат постигао. За округлих 25.000 случајева, који до онога времена потпуно решени беху, доказује се, да се скоро код три четвртих истих имађаше успеха; противну истих следоваше дакле условно помиловање, извршење казне према томе је изостало, јер у одређеном времену не следоваше нпједан повратн, односно у томе се времену бејаше констатовало у опште код сних добро владање. Данашње условно помиловање је веома различитим прописима и основним начелима регулисано, па с тога се не може у погледу истог ни донети правилан закључак.

Но жеља је, да се условно помиловање што је могуће пре отпочне примењивати и на одрасле. Иностранство је у овоме одавно испред нас и што је интересантно, резултат је веома повољан. Следујући чистоме принципу корисности, Енглези су ово условно помиловање још од пре неколико деценија увели; исто се оснива делимично на старом њиховом правном уређењу а делимично на новом. И ако нема цеде статистике у погледу овога, ипак се може констатовати, да од 18.492 који бејаху на извесних округа енглеских од 1888—1896 године условно отпуштени, само се њих 1564 лица не владаху добро у времену пробе[6]).

Даље је неопходно потребно битно ограничење пуне кривично-правне одговорности. Хиљаду злочинаца припадају, према данашњем сазнању стања ствари, заводима за лечење, у место што се пребацују казненим заводима. Већ напред споменута истраживања Д-р Бонхоефера, бацају оштру светлост на изопаченост шапатичког, без икаквог плана и памети затвора, према параграфу овако или онако.

[1]) Ова интересантна студија преведена је на српски и штампава у Полиц. Гласнику за 1901 год. Ур.

[6]) Саопштено од Д-р К. Шпатауса у међународ ном удружењу за напоредну криминалну науку. 1901. годином.

Ту је по неколико стотина људи, који често услед урођених или стечених духовних и телесних недостатака у борби за егзистенцију своју подлежу супарницима својим. Они налазе овде онде по који грош зараде, док напослетку не остану без икаквих средстава за живот. Они бивају набачени на сокак и тада се одају пропасти или нагабудовању, — а што је по себи „кривична радња" у свету данашњега капитализма. Крајња беда једног таког живота, доноси још већу телесну и духовну сломљеност, они постају све неспособнији за рад и увек у све мањој могућности, да се многострупним, противним често управљењем надражајима одупру и не учине каку повреду закона. И тада се кажњавају овакви људи, с њима се, даље, поступа као с потпуно одговорним лицима, често можда и много оштрије. То не само да није право, већ безкорисно и штетно: по изласку из затвора или робије, они нити су боља, нити способнији општим утицајима да се одупру, нити нам способнији, да боље зараде. Д-р Бонхофер захтева, да се такви људи ни у ком случају не смеју сматрати за потпуно кривично одговорне и да би за њих најбоље било, да се предају каком заводу за лечење. Лекар, који и ако због социјалних данашњих прилика, односно, неприлика у неколико кривичну одговорност због сваких лица смањује на данашње наше друштво, иначе у главноме сматра, да је главни узрок свему овоме у индивидуалном патолошком одношајима. Сматра ли се у једном оваком случају, да је дужност друштва, да се стара о члановима својим, то се онда овде у неколико признаје кривица друштвена. Овде се показује опет недовољство свих друштвених и грађанских посматрања. Лекар сматра, да је патолошко стање узрок злочинствас он жели, да пошто се једно онако лице казни веома благо или апсолутно никако, да га лечи; криминалиста увиђа безкорисност данашњих врста казна: он тражи у овоме, да се другим методима помогне. Докле год буде социјална нужда масе сиета стварала поново злочинце и докле год буде индивидуалистичко друштво остајало појединца самоме себи, — докле он злочинцем не постане, — дотле ће сви напори и све муке у борби против злочинства бити од веома малога успеха.

Но у колико се год још за дуго време не можемо потпуно лишити казнених завода, у колико се треба све више радити на препорођају истих у хуманоме смислу и у колико треба више радити на индивидуализирању самога извршења казне; за оне нас, који из оваких завода отпуштени буду а који су међу тим без икаквих средстава за живот остали и према томе упућени на злочинство, мора се законим путем водити брига, да до зараде дођу и тако потпомагати их све дотле, док се не врате у нормални колосек живота, те да су у могућности о себи, старати се.

Овогодишњи немачки правнички скуп, такође ће се бавити реформама кривичнога права. У погледу овога је професор Ниет постанио извесне тезе а које гласе:

„За одређивање казне према врсти и мери није на пријеме месту меродавна спољна последица дела, већ субјективно антисоцијална страна злочиначког мишљења.

Системе кажњавања данашњега позитивнога законодавства имају у опште да се задрже, затвор, заточење и укор искључују се; повчана казна има да се реформише у духу донетих закључака ранијег скупа немачког правничког удружења.

Противу младића од 14 до 21 године, у колико се противу истих не буде применило привидно васпитање, да се примени казна затвора од две до пет година и т. д. у цељи поправљања, евентуално пак, само да се примени једна врста старања у цељи одношаја.

Противу злочинаца од заната има да се примени робија преко десет година иста ће служити као казна осигурања.

Опште опасна злочинци који због неурачунљивости не буду осуђени или због мале урачунљивости буду благо осуђени, да се по издржању казне, односно, одмах упуте од стране судија у какав завод за лечење.

Условно помиловање се има регулисати у духу раније донешених закључака немачког правничког удружења."

Ово је иста смеса, састављена из социјалног данашњег схватања с теоријом застрашивања, но с претежношћу овога последњег, као што се то јасно види из његовога кривичнога права, премда Лист о самом себи каже, да он друштвеним факторима као узроцима злочинства највећу важност приписује. Но веома су слаби изгледи, да ће се законским путем успорено укинути казна затвора, заточења и укора (за младе). Међу тим, док су сви сложни, да се обе границе казнимости (привилегована и непривилегована) морају у напред помаћи, дотле постоји грдна разлика у погледу тога, да ли треба у овоме добу определити, колика мора и треба да буде минимална казна. Са овим реформама, рекло се по себи, мора се измењити и закон о извршењу казне. Ако би и у томе случају преовладале идеје о застрашивању, онда би све то, практички, било доотојно сажаљења.

Повреде правнога рада ће се увек дешавати. Смемо ли се ми надати, да када једном нестане класичних противности, да када нестане нужде велике масе народа, да ће постепено морати нестати и деликата управљених противу имовине; да када се постепено убласе противности развијених интереса, када се повеља народно образовање, када се уведе напоредно, друштвом уређено васпитање, да ће тада такође постепено нестати и других противу-правних повреда?! Не. Опет ће се кад, кад, појавити по који конфликт, који ће проузроковати згодном приликом неког, да повреди своју интересе другог. Но злочинства ће тада, као појаве масе, морати нестати и мисао о кажњавању, уступиће свој терен, надајући се, мисли о измирењу, односно поравнању кривичних страна.

приред Д-р А. Гв. Живановић

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИЈСКЕ АРХИВЕ

Ову Високчашу уредбу, која је разумно регулисавала један друштвени одношај за онданашње прилике, а која није штампана нигде у зборнику, послао нам је г. Живота Л. Милошевић, званичник ср. хомољског, и ми је као интересантну доносимо. Она је доцније замењена законом о сеоским дућанима а у једноме делу еснапским уредбом.

I

Началничеству окружија Пожаревачкоје

Поводомъ доставленія Началничества окр. Смедеревскогъ, да се у окружію нѣговомъ на више места по селима, Занатлиски дућани, као ћурчійски, Терзійски, Абаџійскіе, Бозаџійски, и пр. отварају, безъ да занатлије поменути занатъ, касателнимъ общинама аренду какову плаћаю, а поводомъ учинѣногъ нѣкме по ономе питаню, ећели ове отварањ овакова дућана, безъ напште икакове арендe, у окружію нѣговомъ дозволити или не? Попечителство внутренна Дѣла пакъ отъ стране свое учинило вышемъ мѣсту у смислу оногъ представленія съ тимъ обаче своимъ мѣнењемъ да не бы полезно было да дућани Занатлиски дођу у редъ дућана оны, у коима се еснапъ продае, и на кое се по постоѣной уредби, аренда од 50 талира годишнѣ плаћати има, и то изъ тогъ узрока што распространяваће занята служи на немалу ползу народа нашегъ, и што би се наплаћиваћем претитетна на дућане овогъ рода, подложили претитетни на распространяваню у беседи стоѣи занята.

На овако дакле учињено представленіе Попечителства овогъ, благоволѣлаа Њзгова Свѣтлость Господарь и князь нашъ Александеръ са согласемъ Совѣта подъ 10. т. м. вѣ 187. предпаведени побуђенія уважити, и по томе рѣшити: да занатлиски дућани не спадаю у редъ оны дућана, у коима се еснапъ продае и на кое се аренда одъ 50 талира годишнѣ плаћати мора но да небы занатлие ове злоупотребленіи чинили, и поред свога рукодѣлія и други каковъ еснапъ продавали, благоволѣлаа и њзова Свѣтлостъ далѣ препоручити, да се полицайнимъ властима тай налогъ одпусти, да ове добро надъ тимъ мотре, на кой се увати да поред производа свогъ заната и друго што у дућану продае од онога да се наплати, установлѣна на дућане аренда од 50. талира.

Высочаше дакле ово Рѣшеніе сообшава се Началнику Окружія тамошнѣгъ съ тимъ од стране Попечителства оногъ надогомъ, да ово средствомъ надлежни свои Срезкій Началника строго надъ тимъ мотри, да занатлије у упражняваню заната свое злоупотребленіи чинили небы, т. е. да се ни један усудіо небы поредъ производа свог заната и друго што у дућану продавати, представляши своиме слѣдства каковебудућа за преступленіе оногъ высочайшегъ рѣшенія постиће. № 812. 15 ѳевруар 845. Попечитель внутренна Дѣла Полковникъ кавалиръ Илія М. Гарашанинъ. Началь. Полъ-економъ одѣленія А. Николићъ.

II

Начелнику Среза Омољског Подпоручнику Г. Милиљу Рајчевићу

Спроведени вам начелничество ово приложено овде подъ ½ у копій високо предписаніе высокославног Попечителства внутренѣх Дѣла одъ 15. т. м. № 812, у призрѣнію занатлиских дућани кои се по селима находе да занатліе само рукодѣліемъ занята свога овимъ начиномъ неналажаюи ништа обштинама уживати могу высочаишегъ тога рѣшенія ухватіо буде, каковомъ ће напшо подвргнуть бити, съ препорукомъ да се вы точно по свему касателно тогъ управляти имате и шестокате да се и одъ оны кои се то тицало буде надзирдава, представивши вамъ сведзба кое ће ду га за преступленіе постиѣи имати, по чему ћете одъ дана пріятія овогъ на за 8. дана, дабете се по истом управляте, и Начелничество ово увѣдомити.

№ 533.
19. Февруарія 843.
у Пожаревцу

Начелникъ окр. Пожар.
Капетанъ
Писаръ **Атанасіе Вѣкйћевйћъ**
Риста Петровићъ

III

Славн. Начални. Окруж. Пожаревач.
у пожаревцу

Као ми се у призрѣнію занатлиени дуѣана по селима державѣима се владати, и како да не бы свитнаричали мотрити ма надзеяи, то самъ изъ спроведеноми копіе вѣликогъ предписанія высокославногъ Попечителства внутрени дѣла съ предписаніемъ Славногъ Начальничества Окружія Пожаревачкогъ одъ прош. 19. февр. тек. године № 533 спроведене ми ясно увидіо. и да ћу ию као управу у смотренію тоѣ имати, овимъ покорно похваљено Начелничество извѣщаваи.

Начални. Среза Омољског
Подпоручникъ
М. Рајчевићъ

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. скраћени аранжман

(НАСТАВАК) 14

Убице.

(СУПРУЖНИЧКИ ПАР)

— Душице, зар неби ти пила мало чаја? Ако хоћеш, да донесем.

— Седи миле мој, бар за трепутак. уморан си!

— Зашто, душо? Збиља, да ти донесем.

Такви разговори чују се за заком, сваки дан.

— Моје газде од стана, робијаши Пшчикови — необично су интересантан пар.

Он — Отело. У неком погледу чак у литературни познати личност, Јунак прве Г. П. Успенскаго — „Једно те једно.“ Злочинац — џелат, о коме је говорила сва Русија.

Његово дело је одјек последњег рата. Његова жртва, као и многе у то време била је залуђљена у заробљеног Турчина. Он је као њен стара друг, добровољно узео на се улогу postillon d'amour. Носио је писма, помагао зближењу. Том приликом они једно другу боље упознаду, мало по мало и зближе се..... Он заволи ону, којој је помагао да дође до љубави другога, а она је заволела њега. Турчин је био заборављен и отишао је у свој завичај. Венчали су се, шест година проживели спокојно и срећно. Имали су већ и четворо деце и било је на путу да дође на свет и пето.

Кад се од једном у њему пробуди љубомора на прошлост.

Тај Турчин, случајни гост њеног срца, заборављен и давно нестали, — бацио је сенку на њихову срећу.

Мисао, да је она и другога грлила, мучала и пекла је његову душу.

Ужасне, пуне мука сумње подизале су се у његовом растројеном уображењу.

Сумње, да она још љуби „онога,“ и да грлећи њега она мисли на другога.

Та страховита, та патолошка душевна драма свршила се грозном ланом „виновнице.“

Пшчиков је везао своју жену за пренет и нагајком шибајући убио је на смрт. Мучио се сам и наслађивао се њеним мукама. Мучење је трајало неколико часова. А она... Она је за то време љубила његове руке.

Да ли је она љубила тако, да је била готова чак и муке примити на његових руку с благодарношћу? Или је искала себи опроштаја у тим језивитим трепутцима, — опроштаја, за те страшне душевне муке, које је нехотећи проузроковала...

Такав је — Пшчиков. Осуђен је на вечиту робију, но умиљавањем путем молости, њему је остало свега још 4 године.

Она — садања жена Пшчикова, — такође је удовица својом кревицом.

Њено суђење, и ако није било тако громко, ипак је у своје време занимало све листове.

Она — бивша глумица, убила свог мужа пуковника, заједно с домаћим пријатељем, и сакрила га. Труп је био нађен, преступ отворен, и она је морала на робију и то на дуг рок.

„Шароника“ као су је звали на робији, морала је да претрпи велику борбу, да би сачувала своју независност, и да се спасе од опште судбе свог женскиња — робијања.

Први корак њен био је на Сахалину, када се заљубио један од сахалинских чиновника и узео је себи на „куварицу,“ — са свима правима и дужностима која се ва такве случајеве на Сахалину подразумевају.

Но „Шароника“ је одсудно протестовала.

— Или „куварица“ или „господарица“ — за мењање та два положаја, има доста муштерија, — али ја нисам из њихова друштва.

И протест је био тако одсудан, громак и упорав, да су је морали оставити на миру.

Ту се она упознала с Пшчиковом; заволели су једно другог, — и пар убица се венча.

Пар убица... Како необично звони тај назив, када се говори о том милом, необично симпатичном једноудушном и дивном пару.

Њихова прошлост, чини се човеку да је клевета на њих.

Не може то бити! Не може бити, да тај нежни муж, који не може две речи проговорити својој жени, а да трећа не буде — тепање, да је он био џелат. Не може бити да су те вредне, вечито послене, честите руке, упрскане крвљу мужа.

Чврсто скопчани једно за другог, они су заплакивали у тај океан кала, који се зове робијашница, заплакивали и спасли једно другог.

Да није отуд та дирљива нежност?

Он је био надзорник куле светиље, и у канцеларији окружног начелника, — десна рука начелникова, уме да одлично савесно, пажљиво ради све.

Као што сам рекао, добар, красан муж, необично миран, чак мало под папучом своје енергичне жене.

Ништа не потсеђа да је негдашњи Отело, Отело — џелат.

Само једном се пробудила у њему његова стара болест — љубомора.

Његова се жена и сада сећа тога са ужасом.

Набавио је бритву, наоштрио је, заврно се... и обријао своју густу браду и бркове.

„Страшно је било погледати га.“[1]

— Не прилази ми после тога! — објавила му је госпођа Пшчикова.

Дуго је молио за опроштај и ишао са покајничким изгледом. Више није био љубоморан.

Она... Нема трепутка, да она није каквим било послом заузета. Соли харинге, прави за продају нештачно џевље, ради у свом предивном, управо примерном врту, није одело кореаконској „интелигенцији.“[2]

И узима... рубљу „за ѳавои.“[3]

— Зашто тако јеѣтино? — изненадно сам се ја. — На то је шабе! Вар да узимате дже!

Она од страха замаха рукама.

— Шта велите ви? Шта? Та ето њему је остало свега још четири године робије. А за четири године могу ли њим све учинити! На жене ће се пилутити, а на њему ће искалити. Не! Не! Како то говорите ви?

Треба видети, како говори о свом мужу та жена, слушати како трепери њен глас, када се она сети, да му је остало свега још четири године робије..... Колико љубави, бојазни и браге осећа се за милог јој човека у њеном гласу.

Ја сам се упознао с њом још у Владивостоку, где је издржала тешку операцију опасну по живот.

Тек што је корсаковска шалупа пришла к пароброду, на мост је први излетео човек са огромном брадом, — њен муж.

Они су чисто замрли у наручју једно другога. Неколико су минута стајали тако.

— Мили!

— Драга! — чуло се кроз тихо јепање.

А обојима су потоком лиле сузе.

Да ли се сећају они прошлога?

И он и она с времена на време опију се.

Може бити да је то данак, који они плаћају савести.

Јер савест по неки пут „наплаћује се" и потком....

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(НАСТАВАК) 8

После мучнога прелаза преко ограде воћњака, ја сам се нашла на пространој пољани, иза које одмах беше кућа наше старе служавке.

Скоро у трку сам прешла овај простор, и тако бејах једном пред самом кућом.

На моју велику радост, вратнице не беху затворене, и ја нисам морала да се јављам кроз прозор, где би ме могао ко год чути, него уђем право у авлију.

На прво моје куцање изашао је старац, и како ме у мраку не позна, питаше ме шта хоћу и која сам.

Тамо, тамо, чико, рекох му ја, показујући руком на собу, тамо ћеш видети.

Упозната са кућом, ја пођох право соби и нагло отворих врата.

Старица је седела за столом, окренута вратима, свакако очекујући старца да јој каже, који је то имало разлога да овако, прилично у ноћ, ремети њихов мир и спокојство.

Али стојећи у уверењу, да је то ипак неко од старчевих другова, који га је можда позивао за сутра на какав заједнички рад, она при мојој појави, изненађена до невероватности, скочи са столице и стаде као укопана.

Видећи пред собом женску натоварену стварима, а не верујући ни једног тренутка да ја могу бити у опште слободна и у ово доба ван куће, она стајаше тако неколико тренутака, докле јој се ја не јавих.

Кад познаде мој глас, она полете мени раширених руку, и пошто дохвати ствари и мету на кревет, она ме загрли и матерински миловаше.

„Кћери моја, несретна кћери, јеси ли у животу. Вечерас смо баш заједнички оплакивали твоју несретну судбину. Да те и не питам ја видим, да си морала побећи из куће; то казује овај завежљај ствари и твој долазак у ово доба, јер се обоје друкчије не могу разумети. Ако си рано моја, ако. Сачувај живот, а већ од среће у браку ти си далеко, па тако немаш шта ни жалити."

Старац такође беше радостан, што ме видео здраву и ослобођену ропства.

Морала сам им испричати све патње до ситнице, а кад сам им казала и последњу намеру Перину, да ме отера у лудницу, они се прекрстише обоје, ужасавајући се оваквога злочинства.

Од њих сам ја опет сазнала, да је стрина такође отрована као и стриц, јер је претила да ће уморство стрица пријавити власти.

То је старцу причао један његов друг, чији је син служио у нашој кући и вршио за добре паре све, али се и сам ужасавао од свега што се у њој одигравало.

Старица се толико радовала моме доласку, да би целу ноћ остала да ћерета са мном, али старац, који је о моме положају мислио, рече: „Ћерко моја, ти заборављаш на себе. Ако не ноћас, а оно сутра рано бануће овде да те траже, и кад те нађу шта си учинила? Ти не смеш остати овде, ти мораш још ноћас да си изван домашаја и власти нашега начелника, а да то буде, треба да учиниш пут од 5—6 сати. Тек после толикога пута, ти ћеш бити у суседном округу, у вароши Н — где би за тебе већ било мање опасности."

После пола сата стајао је пред нашом кућом фијакер са добрим коњима, и ми се кретосмо за Н.

За четири сата ми смо већ били тамо, јер је кочијаш, као пријатељ старчев, коме је овај казао све, душмански терао коње.

Без познаника у овој вароши и ја и старац, ми смо морали ићи у гостионицу, где смо се одморили од журнога пута и сачекали дан, јер смо тамо стигли око два сата по поноћи.

Око 7 сати ми смо већ били на ногама, и таман се договарали: како ћемо продати један мој бриљантски прстен с руке, те да платимо кочијаша и у опште дођемо до новаца, кад неко стаде куцати у врата.

Старац бејаше близу самих врата и отвори их.

Пред вратима беше један писар са жандармом.

Улазећи у собу, он онако још у ходу управи поглед на мене говорећи: „Ви сте жена Пере, трговца из Ћ. Допутовали сте ноћас, управо добегли, пошто сте прво покрали разне драгоцености. Изволте са мном у начелство, јер имамо захтев вашега начелства да вас вратимо натраг."

Старица удари у плач и запомагање, а ја збуњена овим препадом власти, не умедох ништа рећи, него сам стајала и не мичући се.

„Изволте са мном," понови писар своју заповест.

Хоћу, хоћу, рекох му ја, али ме оставите за један тренутак да доручкујем, па ћемо ићи у начелство, одакле се ја не мислим жива маћи у Ћ.

Он пристаде и изађе из собе. Ово сам ја и чекала, да бих само могла старцу дати прстен, како би нашао новаца и платио кочијаша и трошак.

После неколико тренутака ја сам са старицом пошла за начелство.

По наредби морала сам понети и ствари, али старица не даде да их ја носим кроз варош, већ их је она носила.

Ја сам кроз варош ишла као кроз шибу.

Цео свет је бленуо у нас, јер је пратња писара и жандарма изазвала њихову пажњу, и свако се радознало питао: ко су ово?

Скоро на другом крају беше начелство, и кад тамо стигосмо уведоше нас секретару.

Секретар беше од млађих људи и понашао се доста уљудно, али кад сам му ја почела причати све патње, што сам их подносила у кући своје стрине и мужа, па му казала и за узроке бегства, он се насмеја и рече: „јесте ли ту историју измислили ноћас у путу, или је она раније била спремљена?"

Хтео је тиме да каже, како он неверује у све ово, и како су то обични изговори оних, који су што криви.

Мене је ово страшно љутило, и ја му скоро опоро рекох, како ја говорим истину, али су власти, на жалост, изгледа ми свуда једнаке.

Баш у тај мах, кад сам ја то говорила, из суседне собе уђе у секретарову један старији господин, носећи неку депешу у руци.

Кад нас виде, он ће рећи: „ево г. секретаре и ова ће депеша бити о тој госпођи, показујући руком на мене.

Секретар прочита депешу и скоро смешећи се рече: „са свим, већ је та историја испричана, али сам ја мислио да је она онако свесно удешена, а оно су јој, међутим, узроци лежали на другом месту."

Ја сам јасно разумела овај њихов разговор.

Као год и старога лекара, тако су и ове људе уверавали да сам ја луда, и да као таква причам о неким својим патњама, које се мени чине.

Ја сам осећала дужност самоодбране, и зато се решах да одлучним држањем уверим ове људе о својој присебности.

Тако решена, ја се окретох овоме старијем господину молећи га да ми каже: с киме имам част говорити?

Кад ми он рече да је окружни начелник, ја се скоро зарадовах, и рекох му: „не господине, нисам ја луда као што ме ваш колега представља, као год што верујем да ви не можете бити несавесни и непоштени као он.

Морате ме саслушати, рекох му ја, да вам испричам своје патње и невоље и нитковлук вашега колеге, па макар имали стотину других послова.

Ако у току тога разговара стекнете уверење, да сам ја одиста луда, па вам то утврде и лекари ваши, ви ћете увек имати могућности да ме вратите у Ћ., иначе ако видите, да сам ја жртва непоштених и несавесних људи, онда вас молим за очинску заштиту, јер ја немам никога, никога свога.

Овакво моје држање нагнало је начелника да ме саслуша, и ја сам му испри-

чала цео свој живот; све патње и невоље што сам их у њему поднела, а на посластку и злочине, које су Пера, доктор и познаници, са којом смо се већ срели, учинили.

Кад сам му ово све испричала, он беше забезекнут од чуда, а кад старица, плачући понављаше све то као истину, он онда рече: „е то се све мора казнити.“

„Саслушајте, рече секретару, о свему овоме госпођу, па за тим и ову старицу, па кад будете готови, онда ми јавите.“

Кад бесмо готови, секретар нас уведе начелнику да тамо признамо своје искаже.

Пошто је саслушао искаже, он ми тада рече, да је цео овај догађај исправио својим увиђањима, и да је тек тада од жене сазнао, како ово по њој блиски рођаци, па ме позва својој кући на ручак.

(свршиће се)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

I. Наставак!!

(НАСТАВАК)

Ово не потсети да смо оставили младу и дражесну војноткињу на путу к Белићу она Антеранда... Најзанимљивији много од нас, пречански није допустио да убаца госпођа умеће од досаде на прагу њихова предсобља; врата се, на први куцањ, отворише и младица живо и лако замаяну у господствену одају, коју је она тако добро познавала.

Она баци аверљив погледи око себе, као да се увери да ли су са свим сами у соби, не зато што се боја присуства трећега, — познаје она добро сее оне, — тек је голица да сазна е да ниje каква лепа грешница долазила пре ње да потражи духовне помоћи у пречасна оца.

Без сумње је задовољена својим испитивањем, јер управи погледи пун милоште на свога уводника који је, без икаква збора, обисну око паса, наслеже је на своју снажну мишицу и, у страсном заносу, прилубли своје мрке усне на румена усташца своје дивне љубавнице... њој се оте један таначак врисак, очи јој се заморно склопе а све јој тело задрхта као крила у голуба кад љуби своју женку!...

На два корака стојаше широк отоман, на који се пренесе млада војноткиња заједно са својим драганом!... и тишину ремете само уздаси, загушени клици и занесене речи, које би жарки заграјај младога калуђера отимао лепоти пламеника!...

— — — — — — — — — — — — — —

Мир се повратн и двоје заљубљени стало би да ћаска:

— Данас нисам слободна, гугутала би млада жена, ала, ипак, не хоћах да дан прође а да се не видимо, те дођох да ти донесем пуну шаку пољубаца!...

— Зар само толико?

— Немаште!

— И зашто да нисн слободна? Ваља да је г. Сенатору, сад у шездесетој години, немоћну и уљеу, пало на памет да буде љубоморан?

— Љубоморан! О, драги мој, он на то и не мисли и ја над хоћу да га заиалим, треба само једним мигом да покажем жељу да га задржим у вече и поиудим му *нокше гостопримство*... мртан је!

Вазда си духовита као демон какав! А што не би овај дан провела са мном... у осталом, ја имам права на ъ!

— Вечерас је у палати велико *грандиозно* за столом биће их осамдесет, сви министри, дипломатско тело, сенат, магистратура, официрски кор, све по избору.

— Цвет империјализма!

— Ох, знам ја да ти ниси са нама!

— Ве пловите љубом, у коју ноћиште вода продирати са свију страна, или још боље, што рекао г. Прудон, играте на вулкану! Твоје ће се царство ино завршити!...

— Чудна посла! ми ћемо се увек лепо забављати!

— *Амен!* рече отац Ангеран и прну у смех

Отац Ангеран, или Арман како га звање војноткиња, млад је човек у тридесет другој години, крупан, развијен, страшт, гараз као Андалужанин, један од оних ретких примољастих типова шпанских, у чијим жилама струји по мало мађарске крви: био је коњички официр пи је дао оставку да би ступио у ред Отаца Светога Духа; био је и Витез Почасне Легије и декорација је њена дивно пристајала уз њиу му мантију љубичасто обшивеиој.

Пре него је постао чланом двапаестораце, који стањују у Француској, он је, као и сви му другови, провео две године у радилама на прајбем истоку и једну у годину у Риму у кући свога реда. Био је од најстаријег племства у Француској и десна рука преосвећеноме хелиополисном, те га је овај, на свога одсуства, остављао ино заступника у главној кући.

Скептик, у пуном значеиу те речи, ојачан епикурнзмом, у осталом, увишена духа, мрзео је људе, служио се њима само док су му од користи биле или да би заволно своје страсти и пороке, кад би се на што одлучио ништа га није могло уставити а да то не учини, био је кадар, за само један свој капрнс, запалити Париз са четири стране. Баци ли он око на коју женску нарочито, милом или силом ова је морала бити његова и подземни свођови куће у Пасију били су сведоци мрачним тајнама!

И тако сваке недеље долазила би дена војноткиња од Р... и проводила по читав дан у његовој ћелији, који је она, шалећи се, називала *данам свога исповедања*.

На један од помоћника Епископа Пастореја није био старији од тридесе и пет година и сви они, рачунајући ту и онога, ноћеи од бледо плавога са сплалачким лицем, што заноси на женску лепоту, њоју обожаваху гарашуе, па до оног енергичног типа шпанских Торедора, прелазећи преко ватрено рићег типа Бургунда и преко типа лолско ленушкастога Талијанца, престављаху све типове и све нијансе најсавршеније мушке лепоте. Пасторе их је бришљиво бирао међу седамдесеторицом Отаца Француза, који су сачињавали ред, установљен у част *седамдесеторице* којима се приписује превод Библије надахнућем Светога Духа, под чије окриље беше стављен верски завод у Пасију.

Те је Преосвештенство *in partibus* добро увиђело, да светом владају жене и да ће његов ред бити несавлађпа све дотле, докле га оне буду штитиле; за то је он зар и смео основати у сред Париза једну верску кућу у којој се, како оно рече епископ орлеански, „не примају људи!...“ И за време целе последње половине шамеријалистичке *орџије*, племићке и чедне госпе сматраше су за особиту част да за свога духовног учитеља узму кога од отаца Светога Духа из Пасија.

Ја сам се мало дуже задржао на његов опис, јер поједини од њих, а поимепце Ангеран и његов старешина, играће такве улоге у овој историји, да је потребно било изнети их јасно оцртане пред читаоца, а не задовољити се само бледом сликом њиховом.

У тренутку кад дражесна војноткиња од Р... узимаше зботом од Армапда Пееза од Сену — Андреја, како беше право име оцу Ангераду, она, као да се присети, гурнув врата, упита своја љубавника, управљени на њ финн испитивачки погледи

— А где ће те ни провести ово вече?

— Ја и Епископи позваћемо на ручак код Дамар-Континјених.

— Меии се баш много не свиди што ви идете у ту кућу!

— А што то лепојко моја?

— Војноткиња тек ако има 32 године а још је запосно лепа!

— Зар њој није довољан и Дон Вереиже, њен капелан?...

— Мислите!

— Не мислим!... Него сам поуздан.

— Како то?

— И одвише тражите!

— Ја сам жена, не дражите ми радозналост!

— Па шта бисте хтели?

— Ја бих, вере ми, онда остала овде све дотле, док нам не бих испричала нашу тајну!

— Начин да је никако и не дознате!

— Ала сте галантни, Арманде!

— Ах, војноткињо, немој ме гледати тим очима!

— Сад шта би сте ни хтели?

— Ја бих почео на ново...

— Кад бих ја дала?

— Покушајте!...

И очи су младога калуђера пламтеле жаром пуним обећања.

Оне беху тек у медеиим месецима своје љубави.

— Маните се детињарије, Арманде, прихвати војноткиња ашемоглим гласом, ви добро знате, да ја треба да идем... кажите ми, зар ја немам поверења!

— Зар нам је доиста толико стало до тога?

— До врага, та она се прави пред вама тако поштена!

— Према такима треба бити обазрив!...

— Даље, на ствар!

— За Бога, ви хоћете да се ја огрешим о тајну исповести!...

— Шта, војвоткиња је долазила?...

— Е, нисмо ми имали ту част... А, после тога, она је и сувише поносита да долази овамо на исповест.

— На ко сеја, у томе случају?...

— Зар не погађате?

— Не, признајем!... немојте ме даље лутати!...

И војвоткиња луди својом малом пожицом о под и дражесно напупи уста.

— Та онај клипан Береже!

— Хоћете да се спрдате?...

— Ни у ком случају!... Ви знате, да је тај млади човек син једнога од њених Мађураца и војвоткиња га је, тако рећи, васпитала: поштo га је право научала катихизису и највише право причешћењу, послала га је у семеништву и кад је добио масу, наради му да ступи у ред отаца Страсти, где је добио белу хаљину после покушења од две године, рухо тамно као треба за једнога капелана. Кад му је било двадесет и шест година она га прати у замак Дамартов и уме га за породичног свештеника. Наслову га за учитеоца Дон ма да он на то није имао никакво право. Још кад му је било осамнаест година војвоткиња га је натерала, невина још, да уђе у посао, али није могла успети да га облагороди. Сељачки син и остао је прави сеја, ма да је јадник мислио да се дотера, лијући потоком суза сиваког јутра што мора држати безбожне мисе и исповедати свој грех у двоје, сиакада када му се прилика укаже. После тога, он се тешко уздржава према војвоткињи, да је она принуђена сама отпочети и прекинути та да га поново обрлата!... Кад је једног већ загазио у смртни грех, он тоне, како он то сам вели, у блудно уживалье до гуше, јер оне грубе природе имају животињске апетите; али чим се отрне од тога и изуче се да иде на исповест, несрећна војвоткиња мора та читавих осам дана држати у опсадном стању да га поново приволи на оно!

— Прича је добра, рече млада жена смејући се, али, од нада ви то знате?

— Док је дошао последњега Ускрса да се исповеди код нашег Преосвештенина који га је узбудио својом важношћу... рекао му је, да над једна млад свештеник већ залази у грех, примајући љубав једне световне жене, нема тада шта друго да ради него да ћути и тако да чува репутацију оне, која му се подала и он би био само грубијан нарочите врсте, кад би ишао причати од парохије до парохије о својим лепим успесима и споминьати име војвоткиње, његове добротворке, после свега!

— Браво, ето ко је галантан човек!

— Ја мислим, да тај угурсуз неће више онде пригнврити!... Али какву памет имаће војвоткиња од Дамар — Конти, тако обазрива, тако отмена у свему, једном речју тако узвишена, да се она баци у наручја једном таком адраповцу!...

— То није тешко разумети: страст чисто физичка која има потребу да се утоли..... ни њеште то да разумете. ни људи.... ни сиђете у своје преме чак на улицу, на прај тротоара и неће да разумете да жена може то исто учинити.... ни је постављате на један пиедестал, одакле не бисте хтели да она икад сиђе.

— Јер кад неће једном сиђе, више се не може на њ пљунути!...

— Вама вам је да тако зборите... али, остављмо то, требало је да сам већ давно одавде. Што се тиче војвоткиње уверена сам, али она има две кћери, тако савршене и идеалне лепоте, да ја имам право, признајте, да се узнемирим.

Да је војвоткиња била епископомит она би опазила онај муњевити утисак, који учињене њене речи на душу младога калуђера, али је овај тако вешто сакрио своје узбуђење, да је требало бити необично видовит и опазити лаку забуну, која као зрак прелете преко лица Ангерандова.

— Ох, војвоткињо, одговори он готово одмах, како можете упоређивати младачку милошту то двоје деце са сјајем једне савршене лепоте, која нема по општем мишљењу, себи равне у Паризу!... Кто, погледајте у то огледало, у коме се огледа ваша слика и реците ми: да ли је могућно бити нама неверан?

— Ласкавче! мазно рече млада жена... Свакојако гледајте да ме никад не варате, јер ће ме моја осета изједначити с љубавју коју вам дајем!

Рече то и пиићене, оставив своја драгана замишљена и забринута и он, мислећи неколико тренутака, забави, за тим главу и поће неодређено посматрати кроз прозор младу војвоткињу, која је брао приципала парком, испуњујући у прозазу, стале и убуше својој гнездашоћу.

— Баш је дивна! шапутао је. Да, али је пролећна маја ишчезла са плода.. док Жаклина од Дамарта!...

Он не довршн своје замисли, ако да се убоја не видати своје тајне.... И дувар може имати ушију!...

— — — — — — — — — — — — — — — —

Око пет сати јавну се г. Хелиополиски оцу Ангеранду! (наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученици су нам ова питања:

I.

„Општина и — ска, вршали је избор одборника и заменика на дан 30. новембра 1903. године.

Пошто овога избора није дошло на збор ниже од половине гласача, по набучном списку, то је гласачки одбор, по чл. 49. и чл. 51. закона о општинама, одредио други збор на дан 14. децембра, и тога су дана избрани одборници и заменици.

Против овога избора изјављена је жалба, и Државни Савет поништио је исти због изнесених неправилности.

После ове одлуке Саветске, општински одбор одредио је понављени избор на дан 27. фебруара ове године.

На дан избора дошло је и гласало свега 258 гласача, дакле испод половине, која је 378.

Кандидатска листа била је једина, и на њу су сви гласови (238) пали.

Гласачки је одбор одмах овај избор одбацио као сувишан, а сви кандидати за изборе, и ако је гласало више од половине правих гласача.

Да овако ради, били су му ови разлози:

1, да је први избор одбацила биро 30 новембра 1903 год;

2, да је због недовољног броја гласача на првом збору, био други избор на дан 14. децембра исте године; и

3., да је овај други избор ако исказивати поништен, те да се због тога има сада да изврши други избор на место овога поништеног са онима бројем гласача, који буде дошао.

Моли се уредништво да изволи пашти своје мишљење: да ли је овакав рад гласачког одбора правилан, јер зашто у овом погледу није јасан?"

— На ово питање одговарамо:

Кад је Државни Савет поништио избор општинских одборника и заменика, извршен на дан 22. децембра, онда је тим одлуком цела ствар враћена у предбачено стање, које је било до правог избора.

Према томе, одбор је могао да нареди само нов избор, а не нападати, као што је он, не престајући, радити, нити је, пак, гласачки одбор могао огласити избор за сврпен, кад на збор није дошло преко половине гласача, који су ушпсани у набучноме списку.

II.

„Изнесено лице из моје општине, тужило је још 1900 године свога суседа за крађу прасета.

Да му је крађа у општ учињена, шло и да је ову извршио сусед, познало се на сведоке.

Општински суд пресудио је, да се тужилац, поред сведобе сведока, закуне, да му је прасе украо сусед, на да се овај тако нашао за крађу и плати штету.

Овако донесена пресуда свештеника је и тужиоцу и туженом, па од 1900 године до сада није по њој ништа рађено.

Сада тужилац долази и тражи извршење њено.

Моли се уредништво за објашњење: сме ли суд сада извршити ову пресуду, над по њој ништа рађено за три године."

— На ово питање одговарамо:

Све иетуже кривице и пресуде застаревају за три месеца, ова крађа, превара и утаја, које застаревају за годину дана, ако не вредности прелазе десет срнина чаршијских.

Како је у овом случају, који се помиње, протекло више од три године, то је пресуда у погледу кривичне одговорности и казне застарела, и не може се извршивати.

У колико ако, она регулисана накнаду штете, трошкова и осталог, она може бити предмет извршења.

III.

„Два грађанина наше општине, трагили су пропше године наесеше своје земљиште, по уговору, потврђеном полицијском влашћу, па је та трагина, на захтев њихов, разведена и по пореској књизи „Б" дотичного села.

Како један од њих више пло плаћао порез за неколико година, те је Пореско Одељење

наредило да се наплата изврши отежкућијом, то је, поштo он нема покретности, приступљено попису непокретног имања.

Кад је питање шта одређује за продају, он је одређено оно земљиште, које је добило као трамну по поменутом уговору.

Суд је у недоумици: сме ли узети у попис оно имање, над дужника нема тапију од истог, него само уговор, на моли уредништво за потребно обавештење.*

— На ово питање одговарамо:

Ако општински суд има уверења, да приликом извршене трљање њиву жиграна поређења ч. 471. грађ. суд. поступка, као и да ово имање није литабулисано ни од чије стране за рачун правог сопственика, онда га може узети у попис, а ако дотични нема тапију.

А, ако стоји који од побројаних случајева, онда суд нема узети које друго имање у попис, ако се порез не би могао наплатити изданим имања под закуп. јер се за наплату пореза не мора тражити од дужника, да он одреди: које ће се имање узети у попис.

IV

„Пред општинским судом, у коме сам долонбоја, постоји овакав спор: Петрана жена Стојана Стојановића, узела је на зајам од Јована Јовановића, 50 динара, и на ту му суму издала облигацију, коју је потврдио и општински суд.

Кад је ова облигација прављена и тврђена, Петрана муж је био у затвору, и није ни могао одобрити поступак своје жене — задужење.

Како дужника није платила дуг о року, то је поверилац подигао тужбу и тражио наплату.

Општински је суд у недоумици: да ли ова исправа има какве вредности, кад муж није одобрио поступак своје жене, и шта да ради у овоме случају, па моли уредништво да оно изволи дати своје обавештење по овоме.*

— На ово питање одговарамо:

Према одредби ч. 920. грађ. закона и ч. 4. трговачког закона, обвезе удатих жена, издате без пристанка и одобрења мужа, не могу имати вредности.

Према томе, и обвеза коју је Петрана наплала не може имати вредности, ако муж њен изјави: да не ће сада никакво одобрити овај поступак своје жене.

Због тога не треба ову ствар сулити по кратком поступку, и како је исправа јавна, већ одредити рочиште, на ако би муж одобрио поступак своје жене, онда би вредност исправе била ван спора.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Јованча брат **Миладина Андрејевића**, настојнје из Београда, отишао је од куће пре неког времена и ко данас није се вратио. Он има 28 год., расте је средњег, у опште плав. Најбоље Јованчу треба питати: Управа града Београда, с позивом на Бр. 12992.

Темелка Андреју, питарског радионика, из Лесковца у Турској, који је извршио крађу Анасту Андову, пиљарском радионику, на извршеном делу побегао из Београда, тражи Управа града Београда, с позивом на Бр. 14826.

ПОТЕРЕ

Ноћу, између 29. и 30. пр. м-ца, између 8 и 9 часова у вече, на смедеревском друму, између „седам кућа," два непозната лица — сељани — по свима околностима из околине Београда, извршили су разбојништво над Михаилом Богдановићем, механџијом из Умчара, и том приликом рањен тај из пушке и одузели му 1200 динара у новцу, један стари пригорски револвер (средње величине), и чизме са тврдим сарама. Оба разбојника су стара 20—25 год., пронмаљстн, са имали брадицама у оделу сеољачком, дужина стопале разбојника износи 30 до 31 с.м. широко на месту њиног највећег пречника (дужина стопала разбојника износи 30 до 31 с.м. широко на месту њиног највећег пречника с.м.). Позивају се све полицијске власти, да разбојнике најхитније потраже и њихове спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 15078.

Анка Љубурић, са станом у Босанској улици Бр. 20., 2. сп. м-ца у вече извршена је крађа новца. Непознати крадљивац представљао се као порески помоћник, узео је стан, од покрадене, преко њу у истом и отпра другу побегао одмах: један кошуљу, један пешкир од сувенир платна и друге ствари, које су се налазиле у себи. Крадљивац је раста високог, приномљаст, лица округлог, брковна малих. Позивају се све полицијске власти да крадљивца најхитније потраже и њихове спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 15748.

Чедомир Милојевић, бив. наредник под Самина и Пазаранна, трговац из Смедерева, родом из Трудеска, среза жупског. 24. априла ове год., извршио је крађу новца Јосифу Пропићу, на побегао. Чедомир има 26—27 год., раста је средњег, коса и брковна плавих, мало је крупнорат и има кратке усне. Позивају се све полицијске власти, да Чедомира живо управо и њихове спроведу начел. окр. смедеревског, с позивом на Бр. 4692. УБр. 14827.

Јеротије Шарчевић, бив. председник општине богутовачке, ика се на основу решења начелника среза крагујевачког од 19 априла т. г. № 5827, ставити под кривичну истрагу и у притвор за дела из ч. 104. т. 113 и 147. крим. законик. Но пошто се Јеротије вилази у бегству, позивају се све полицијске и општинске власти, да га у своме кругу потраже и њихове спроведу истом среском начелнику, с позивом на Бр. 5916. Јеротије је омален, лицем црномањаст, очима црних брвона, носа обичног, очију црних. На себи је имао црно сеоланско одело, на ногама опанке и на глави шубару.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Никола Стошић, из Гатишта, и **Китан Петровић**, из *Мелова*, среза подајничког, округа врањског, почињали су разна убиства и друга злочина дела, по срезу јабланичком и подајничком па побегли у шуму, да и даље продуже чинити зла дела, одметнувши се на тај начин од власти.

Због овога су решењем начелства окр. врањског, од 5. априла тек. године, а на основу чл. 2. закона о хватању и утамањивању хајдука познати, да се у року од 15 дана од дана, када оглас буде изашао у Српским Новинама, пријаве најближој власти.

Па како се Никола и Китан нису, у остављеном им року пријавили ни једној власти, то је начелство округа врањског решењем својим од 27. априла тек. године, огласило *Николу* и *Китана*, а на основу чл. 3 закона о хватању и утамањивању хајдука, за хајуке, с тим да је од сада свакоме слободно убити их.

Никола је стар 46 год., раста је високог, приномљаст, очију црних, брвова тамних смеђих, косе смеђе, мало проседе; Китан је стар 28 год., раста је средњег, приномљаст, брија се, има мале брковне. Ово се сноопштава свима полицијским властима, с тим да је од данас слободно свакоме Николу и Китана убити, како се не предаду. УБр. 14.828.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Алекса Костић, прекредена варалица, о коме смо до сада толико говорили и писали, извршио је опет неколико преваре у Београду, а како се сазнаје и у унутрашњости. Преварује, и овога пута, врлино по своме старом обичају, куповином добровољних прилога за хумане

циљеве. Као и раније, тако је и сада екипирајући савременој и позајмљују стари — куповни добровољних прилога за руске рањенике. Оцрнивши о Алекси и његовим генијалним преварама не ћемо проговорити у једном од њих бројева, а за сада ну напомено само и важно: све оно који су му на шта приложили на рачун руског клуба, да то доставе кривичном одељењу Управе града Београда, јако би оно ова учеником Алексом могло успешније довршити отпочету истрагу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 18. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 15. МАЈА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 27. априла ове године Бр. 3562, које гласи:

„да се Никола М. Вукотић, бив. пешадијски поручник у црногорској стајаћој војсци, родом из Чева, у Црној Гори, и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство, изузетно од §. 44. грађ. закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3 маја 1904 год., у Београду.

РАСПИСИ

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

Тачком 5. члана 9. закона о уступању Рибарске Бање Врачарској Штедионици у експлоатацију предвиђено је: „да сиротиња по уверењу окружне (према данашњој административној подели), или централне санитетске управе даје бесплатно купање“.

Да се не би сиротни посетиоци Рибарске Бање излагали разним непријатностима са уверењима које није оверила окружна или централна санитетска управа, препоручујем начелству — управи, да објави свима општинским судовима у своме подручју, да ће Рибарска Бања давати бесплатно купање само оним сиротним посетиоцима, који јој поднесу уверење окружне или централне санитетске управе да им треба дати бесплатно купање.

СБр. 3768.
28. априла 1904. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

На основу првог одељка чл. 11. закона о трошковима управних власти, а споразумно са г. Министром финансија, Министар унутрашњих дела објављује: да су тачка ж. код члана 4. и други одељак члана 5. правила за извршење тога закона, која су прописана 28. априла 1902. год. ПБр. 9529, укинути.

Ово важи од данас.

Препоручује се начелству, да о овоме извести све полицијске и општинске власти у округу и позове их, да се у свему осталоме тачно придржавају прописаних правила.

ПБр. 5884.
23. фебруара 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Свима окружним начелствима

Скрећем пажњу Начелству на рад „Друштва за чување народног здравља“ које има и врло тежак и врло важан задатак, да помогне примером, писаном и живом речју, да се здравствене прилике народа нашега поправе.

Ни у најпросвећенијим земљама не може сама држава да учини довољно за успешно неговање народнога здравља ако је на том послу снажно не потпомогне заједничка сарадња свих грађана њезиних. Таквим радом учиниће се врло много, а нарочито да поједине прописе и наредбе санитетске прихвата и вољно врши цело становништво наше Отаџбине.

Чиновници полицијски, који су у непрестаном додиру са народом, могу да буду драгоцени помоћници „Друштву за чување народног здравља“, ако су прожети идејом да њихова дужност није само вршење власти, него и непрестано поучавање и обавештавање народа, чије потребе, патње и невоље, они могу најбоље да уоче.

Препоручујем Начелству да се својски заузме за ширење идеја „Друштва за чување народног здравља“. Највише треба утицати преко озбиљних и честитих људи *да се оснивају месне сеоске дружине.* — Сви срески чиновници треба да настану да саветима и обавештењима предоче велику корист њихову, и ја с правом очекујем да ће се они показати и марљиви и вредни.

Начелство ће извештавати непосредно Главни Одбор Друштва, чим се која дружина где оснује и увек јавити име службеника чијом је заузимљивошћу она основана.

За све потребне упуте, статуте и програме рада треба се обратити непосредно Главном Одбору Друштва за чување народног здравља у Београду.

СБр. 4846.
8. маја 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Кад се судском одлуком ништи јавна продаја, не треба увек осуђивати извршиоца продаје на плаћање парничних трошкова и накнаду положене таксе, и кад овај није крив.

наше Свет. Јањић

По §. 508. грађ. суд. поступка „При решавању тужбе због неуредне продаје, суд ће криву страну осудити и на плаћање судских такса.“

Првостепени судови махом осуђују извршиоце на плаћање парничних трошкова и накнаду плаћене таксе, кад поништавају јавну продају, не гледећи да ли је извршилац крив, што је продаја оглашена за неуредну, или је ту крив ко други?

Као што исписани закони пропис наређује, суд треба *криву страну да осуди* на плаћање трошкова и таксе, то онда судови греше, кад за криву страну сматрају увек извршиоца, па био овај у ствари крив или не.

Но до некле су криви и извршиоци јавних продаја — полицијски чиновници, порезници и чиновници Управе Фондова — што се не бране или не позивају у заштиту на оне, који су у ствари криви за неуредност продаје; — §. 67. грађ. суд. пост. — јер кад у закону стоји: „суд ће криву *страну* осудити“ а у питању су само тужилац и тужени, као извршилац продаје,

онда су само они — тужилац и тужени — *парничне стране* и само једног од њих двоје може суд да осуди на плаћање; с тога није увек кривица до суда, већ како напред казах има кривице и до извршиоца продаје.

Поред других примера изнећу један, у коме су била само два парничара: тужилац и тужени, па је суд осудио извршиоца продаје — туженог — на плаћање, и ако је баш сам тужилац крив за ту неуредност.

Да не би овога било, и да би се мање грешило, па према овоме да не би одговарали они, који нису криви, руководило ме је да исписујем ове редове.

Ево тих спорова који су расправљени у Касационом Суду.

Димитрије К. тужио је Ђорђа К. срес. писара и тражио је, да се поништи јавна продаја, коју је тужени извршио, поред осталог и зато:

а, што су се лицитанти договарали; б, што суд није известио полицијску власт да на продатом имању постоји интабулација Управе Фондова, и што овој — Управи — није о томе јављено.

Трећи основ не исписујем, јер није од утицаја, а и суд је узео да не стоји.

Првостепени суд поништио је продају и осудио извршиоца да плати тужиоцу 10 динара положене таксе.

Ево разлога за овако решење.

„Поднетим уверењем овога суда № 12138/$_{02}$ утврђено је, да на продатој кући стоји интабулација штедионице окр. в... под И№ 477 а што суд није о постојању истог известио и полицијску власт, то је у томе, што је извршна власт питала о постојању терета на имању Димитрија К а не и на имању под именом Димитрија С. као што се дужник звао и под једним и под другим презименом.

Према овоме приликом продаје није означено, да постоји на продатом имању и терет И№ 477 од 1890 што је противно § 477 грађ. судс. поступка.

Испитом сведока М. Ф. и М. Л. утврђено је, да су се лицитанти: Т. Р. Т. П, Д. Ж и М. С. договарали, да не лицитирају док Аврам С. не оде, који је ради лицитације дошао, како не би цену куповну повисио, што је и учинио — § 213 грађ. судс. пост. —

Ну, по жалби туженога, Касациони суд у свом III одељењу, поништио је решење првост. суда 26 августа 1903 № 5459 са ових разлога.

„По тачци 2 § 501 грађ. судс. поступка „јавна продаја неуредна је: при којој су надметачи били у договору, да се само за једнога надмећу тако, да правог надметања није ни било.“

По § 502 истог поступка: „који је неуредном продајом оштећен, може онога, *који је узрок те неуредности* за петнаест дана тужити надлежноме суду, рачунећи од дана продаје.“

Кад све ово и овако стоји, онда је првостепени суд погрешио, што је поништио продају и из узрока под 3. својих побуда, пре но што је дао разлога: из чега изводи одговорност туженога за неуредност ове продаје, и *што су се надметачи договарали*, код јасног прописа § 505. грађ. судск. поступка, зато Касациони суд ништи горње решење и позива га, да по овим примедбама и закону поступи, којом приликом нека да разлога и о томе: из чега изводи кривицу туженога, што се тужилац зове и Качаревић и Стојановић, када га осуђује и на накнаду плаћања судских такса тужиоцу — § 508. грађ. поступка —.“

Као што исписах, са ових разлога поништио је Касациони суд решење в-ског прв. суда, што је ништећи продају из разлога што су се надметачи договарали; и што је дужник имао два презимена, па је полиц. власт питала суд за терете само под једним презименом и добила одговор да нема терета; док је било терета под именом и презименом „Димитрија С-вића“, — осудио извршиоца на накнаду плаћене таксе: а као што се види, до њега није било кривице, већ до тужиоца, који је имао два презимена, па се под оба није увек престављао власти, и што се надметачи договарали.

Други пример показаће, да је извршилац осуђен на плаћање *парничних трошкова* и накнаду положене таксе, што је по казивању мужа и пуномоћника тужитељке на протоколу, да је имање његово — мужа и пуномоћника — док је продато имање било тужитељкино.

Ево тога примера.

По тужби Катарине жене Петра Б, противу Душана Г. порезника, за поништај продаје, првост. суд поништио је продају и осудио туженога на плаћање парничних трошкова и накнаду положене таксе.

Но по жалби *туженога*, Касациони суд у свом III. одељењу 22 августа 1903 г. под № 5307 поништио је првостепено решење са ових разлога:

„Првостепени суд погрешио је, што је решењем својим № 21373 осудио туженог Душана на плаћање таксе и парничених трошкова, кад се из протокола саслушања пуномоћника тужитељке Катарине од 18 децембра 1901. год. № 21102 код пореског одељења пож..... види, да је пореско одељење узело у попис продато имање, као својину Петрову, *на основу његове изјаве*, те према томе нема никакве кривице до туженог, да би морао да одговара за трошкове — § 508 грађ. поступка —.“

Трећи пример показује, да је првостепени суд осудио извршиоца на накнаду положене таксе и трошкова, са неуредности пописа, а попис је извршен од стране општинског суда.

Тај пример гласи.

Продају имања масе умр. Крсте Р. извршио је срески писар Драгољуб К. на основу пописа, који је извршио општ. суд.

У попису није казано, да на земљи у „врсовцу“ има и виноград од 5000 чокота, и за то стараоци масени затраже поништај продаје.

Првостепени суд задовољио је тужилачку страну, и осудио извршиоца на накнаду положене таксе и трошкове, но Касациони суд поништи 22 августа 1903. год. № 5324 првостепено решење на жалбу туженога из ових разлога:

„Кад су по § 466 грађ. пост. и његовој допуни, овлашћени и општински судови, да врше попис имања; и кад се из списка пописа (прилог акту № 16811/$_{01}$) види, да је попис имања извршио општ. суд, онда је првост. суд погрешио, што је осудио туженог на плаћање трошкова и таксе, кад до њега нема никакве кривице, да би у смислу § 508 грађ. поступ. био одговоран за ово; јер што у огласу није тачно описато имање (није казато да на шумарици у „врсовцу“ има и њива и винограда) може бити кривице *само до извршиоца пописа, а не и до извршиоца продаје*. Па пошто се оглас пише на основу пописа, а попис је, како је напред наведено вршио општински су, а не тужени, то је требао суд да даде разлога, са којих налази, да је за неуредност ове продаје крив тужени, кад га је осудио на накнаду положене таксе и плаћање трошка тужиоцу.“

Имамј ош много овакних примера, између којих укратко да наведем и онај, по коме је касац. суд узео исто гледиште и у одлуци № 11085/$_{10}$ од 17.I. 1903. у коме је спору првост. суд осудио извршиоца продаје на плаћање трошкова и таксе а попис је вршио општински суд, па је доказано, да продато имање није онога кога је општ. суд за господара означио, већ другог. Али доста су ова три исписана примера.

Питање је шта је требало радити и како, у првом примеру?

Ево шта.

Најправилнији је пут, да тужилац — оштећени — тужи онога који је и узрок тој неуредности а тако се и у § 503 грађ. суд. пост: вели.

Но како то не бива и како тужилац није тужио и надметаче, који су били у договору — тач. 2 § 501 грађ. пост. — што је и доказано, а који су и криви за неуредну продају то није требало осуђивати извршиоца на плаћање таксе, а како нема парничне стране у овом спору, која је крива, јер тужилац не тужи и надметаче, нити се тужени зове на њих у заштиту, ту би тужилац имао сам да сноси плаћену таксу.

И односно презимена крив је тужилац кад би само то био основ за поништај продаје, па би и тада требао да сноси таксу он сам — тужилац —.

Првостепени суд као што смо видели није осудио туженога и на плаћање парничних трошкова по првом примеру, ма да је тужилац и то тражио.

Погрешка је до суда, што и о овоме није ништа казао, да ли му трошак досуђују или не према § 305 тач. 9. грађ. поступка. Касациони суд није могао да додирује ово питање, што није било жалбе тужиоца, и што је већ нашао, да треба ништити решење из разлога наведених у примедбама.

У другом примеру извршилац је радио на основу казивања мужа и пуномоћника, што значи да је радио на основу казивања саме тужитељке, па је она и имала да сноси трошкове и таксу.

И у трећем примеру тако је требало урадити, јер тужилачка страна не тужи извршиоца пописа, нити се тужени на њ позива у заштиту.

Кад се тражи поништај јавне продаје због тога, што тужилачка страна вели, да је продато имање њена својина, а попис је вршио општински суд, — онда извршилац продаје треба да се позове у заштиту на онога часника општинског суда, који је вршио попис, те нека он брани свој рад и ако буде крив нека одговара за паравичне трошкове и такеу.

Но, ако тужилац замера јавној продаји што дан пописа није исписан словима, или што је мрљан — § 466 одељак VII или што границе имања нису означене суседним имањем по имену њихових и њихових сопственика итд. — § 477 — ту неће моћи са успехом да позива у заштиту извршиоца пописа, јер је он — извршилац продаје — био дужан, пре је добио попис од општ. суда, исти да размотри и види, да ли је правилно извршен или не.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско - критичка студија о криминалној етиологији.

по

Јозефу дан-Хаму

(НАСТАВАК)

Француска школа

Тек што се појавила теорија о *урођеном злочинцу*, а већ је била оспорена теоријом *друштвене средине*. Присталице ове последње теорије припадају такође великој породици позитиваста, а њен оснивач био је славни лијонски професор *Александар Ласасањ*.

За време прних година постанка криминалне школе, година борбе и истрајавање основних принципа система нових идеја, две груне противника: Италијани и Французи огорчено су се борили на новом научном терену. Тек за време наших дана увиђено се, да исход оне борбе не може имати великог утицаја на примену нових идеја у пракси, те се стога, сасвим мудро, скинуло с дневног реда главно теоријско питање: „шта је *злочин*?", да би се само примерено што шири терен измирења, на коме би спрадпиштво присталица обе теорије постало могућно и корисно. Али, да ли је било оправдано, да се на овај начин, преда заборавну питање о антагонизму између две врсте фактора: унутрашњих и спољашњих, као питање које је потекло услед неспоразума?

Изјављујемо одмах да ми тако не мислимо, јер овај антогонизам има много дубљег корена но што на први поглед изгледа. Не налазили се у њему трагова о једној старој дискусији која се, у разним формама, појављује кроз сву историју философије, било као засебно и стручно питање, било, опет, као помоћна и корелативна дискусија уз остала важна питања? Ми смо поменули питање о урођености добра и зла, о урођености карактера, личности, једном речи о теорији истицаној и оспораваној још у доба индијанске културе. Прелистати историју овог озбиљног проблема, значило би изићи из оквира постављеног задатка. Стога ће довољно бити ако напоменемо, да се протавне теорије италијанске и француске школе појављују као један одсек, продужење, или тачније рећи као модерно обнављање старих антитеза, које су онога пута примењене на позитивну науку криминалне антинности. Ако би се спустили још дубље у унутрашњу анализу идеја обеју школа, нашли би, без великих тешкоћа, међу њиховом борбе и велике борбе између сензуалитета и идеализма која доминирају у целој историји филозофије, и која је знатно приномогла образовању великих система, почев од Сумкса и до *Кизнала* с једне, а *Хеја* с друге стране, па до савремених филозофских система.

Говорећи о италијанској школи, ми смо напоменули да се клаца историје о *урођеном злочинцу* налази у теорији *урођености добра и зла* коју су истицали стари филозофи.

Којимо се да не будемо сувише дрски, ако у природној генези злочина, оваквог каквог нам описују Лагасањ и Мањерије, гледам сличу Аристотелове *или* писане *табле*, на коју се гомилају спољни утисци у толикој мери да је најзад претварају у *таблу криминалну*, али нам је, у сваком случају, лако напаћи металовичку жицу која примезује француску криминалну школу *Локу*, а делом и *Бакону*. То је дело Локово, чије су еволуционистичке идеје допринеле увођењу социјалном схватању преступа у криминологији. У својој расправи „*Васпитање деце*" он увелико развија теорију по којој сва зависи од васпитања у најширем смислу ове речи, што ће, опет, рећи од околне средине. Идеје ове још су опширније разрађене у *Хелвецијевом* делу: „*О човеку, његовим особинама и његовом васпитању*"[6]

— И дух, и нравне, и телесне мане ништа друго до продукти васпитања. — Људи се рађају сви једнаки, али доцније, услед васпитања, постају неједнаки.

Исто овако и барон Холбах подржава потпуну природну једнакост свију људи, признајући њихове неједнакости у особинама утицају спољних прилика. У своме „*Систему Природе*" (Лондон 1770) он, на једном месту, вели ово:

— *Срце човечије није ништа друго до једна мања која је подједнако способна до произвођи и трпе и корисна жита, и отров и пријатне плодове, и све врсте семења које је у њега срце посејала култура. То су наши очеви и наше васпитаче који нас чине добрим или рђавим, мудрим или неразумним, забавним или досадним, вредним или лењим.*

Русо, на супрот, не допушта природну једнакост људи.

— Изузев саставе тела, који је једнак само по форми, сваки се рођењем доноси на свет, вели он, нарочито темпераменат, од кога зависи његов генније и његов карактер. Али, то је у *Новој Хелојзи*, у којој је најјаснije истакнута његова основна мисао: „*Сви карактери сами по себи добри су и здрави. У природи нема никаке заблуде. Сви пороци, који се приписују природи, само су последице рђавих облика. Нема злочинца чије склоности, под утицајем облагорођавања не би произвеле највеће врлине. Сваки човек има своје одређено место у природном реду; реч је о томе да се ово место нађе, т. ј, да се ред не поремети.*

Филозофи XVIII-ог века тражили су лек у законодавству. Законодавство за друштво јесте, по њима, оно исто што и васпитање за личност. У свом делу „*О Духу*" *Хелвеције* вели:

— Пороци једног народа, ако смем да кажем, увек су сакривени у основи његовог законодавства. Реформа обичаја, може се, дакле извршити једино помоћу реформе закона.

— Ако су закони добри и обичаји су добри, и противно, вели *Дидеро* у својим делима из 1829 год.

Са *Годвином* и *Оденом*, еволуција постаје живља. Интелектуалне особине увек су предмет Годвинових опсервација, којима покушава да обори уређену теорију помоћу теорије о друштвеној средини.

Роберт Овен не занима се много интелектуалним особинама. Ако, понегде, о њима и говори, то је само с тога да би што потпуније доказао утицај друштвене средине на образовање карактера, врлине, части, порока, неимање и злочина.

Лагасаје је у почетку био један од првих који је пришао Ломброзу, али га је доцније напустио и истакао своју теорију о *друштвеној средини*. Злочинац се не рађа злочинцем; он је продукат средине у којој живи.

Исто као и Ломброзо, и Лагасањ је убрао стекао велики број привржсника и основао своју, познату под именом *лијонске, француске, или социјалистичке*. Његови главни привременици ови су: *Колер, Бурке, Кутањ, Вихер Ро, Равц, Масене, Мартон* и остали.

У Паризу идеје *Лагасањове* најоше енергичне браниоце у личностима славних професора *Брујардела* и *Мањерија*.

Међу своје присталице француска школа броји још и Д-р *Кора* чија се мишљења не слажу увек са мишљењем оснивача, као и оригиналног *Габријела Тарда* који заузима прво место међу француским криминалистима.

Школа има за орган „*Архив за криминалну антропологију*." (Archiveš d' asstropologie criminelle), чији биројошки део уређује оснивач *Лагасањ*, а социјолошки *Тард*.

Идеје лијонске школе, брзо су се раширше и ван територије Француске. Још на прном конгресу у Риму изложио их је сам Лагасањ, али пошто тада Италијани беху у већини, и у јеку слаже, то им није било тешко да одрже победу у корист своје — Ломброзове школе.

На 4 год. после овога, за које су се време представници француске школе енергично припремили за борбу, теорија о урођеном злочину биле је срушена на конгресу у Паризу. То је искључно било дело *Мањерија, Брујардела* и *Лагасања*. Први конгрес у Риму свршио се, као што поменусмо, тријумфално за Ломброза

и његову школу. *„Уробљена злочинац фаит је дефинитивно свршен у науци, и с тога је дадља дискусија о њему бесмислена,* одговарао је тада *Фијорети* Лигасину уз опште одобравање целог конгреса.

Противно овоме, на конгресу у Паризу говор *Манџеријеве* збунио је и самог Ломброза, и нагнао га на меланхолично признање: *да Канитол миље далеко од тајлијске стене.*

Приписујући највећи део криминалитета угњећу друштвене средине, француска школа самим тим занима се уопште и економским узроцима криминалитета.

(наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. стражни пронвик

(НАСТАВАК) 13

Сажитељка [1])

Како чудновата слика! Када и где се може у целој Русији видети што слично?

— Помози Бог, стриче!

— Поноћно благодарим ваше високоблагородије! Ти би требало да устанеш, — видиш, господин иде! — говори мужик, развлачећи тек испечени хлеб из пећи, жени која се разбацила и лежи без бриге на кревету.

Жена мрзовољно поче се дизати.

— Ништа, ништа! Леži ти. Болесна ти домаћица?

— Одакл болесна? — незадовољно гуњаја жена, поново узимајући стару позу. Слава ти, Господе!

— На што лежиш онда? — Руско изгледа. Мужик, а овамо се женским послом бави: меси.

— Шта му жали! Не ће му ваљда руке отпасти. Његове су — није их скупо платио. Нека га, нека се помучи мало!

— Али срамота је! Зашто ти не би устала и то површила?

— Махните је, ваше високоблагородије! Жена! — неким извињавајућим тоном говори мужик, на коме се јасно пипаше да је неома постиђен.

— Много ме се тиче! Кући сам радила. — те ћу овде.

Чудна ми чуда! Ако уме нека удовица. Неће ли, молити га неће. Ето, мене сам надзорник зове себи за сажитељку. А ових и оваких има доста.

Била је из костромског краја, акцизат је падао необично јако на „о,“ говори са неком дрскошћу, с неким извињавањем.

— Но, но! Та немој ти баш толико! Сувише си се распричала! — страшљиво, тек колико обичаја ради, кара је насељеник. — Могла би ућутати!

— Хоћу и говорим. А ако ти се не допада, — ја сам готова сад одмах, и са великим задовољством. Само узмем мараму — и одох. Много има таквих голанфера! А ти после тражи другу — Ћутљивицу.

— Пеј! Угурсуз — жена — стидљиво се смеши мужик — прави угурсуз.

— А, угурсуз, добро, онда ће тај угурсуз и отићи.

— Та шта ти је. Зар се не сме ни реч рећи. Но ти!

— Ти си запрегао, па и не пукај! Нисам ја твоја кљусе, ни ти мој кочијаш.

— Пјуј ти!

— Не пљуј. Расипљуваћеш се. Чекај видећу те, како ћеш пљувати, кад одем к надзорнику да живим...

— Када си ти дошла? — обратих се њој да би прекинуо ту дињу, ружну и одвратну сцену.

— Деведесет пете.

— А због чега си доведена.

— Због чега доведена? А због чега жене доводе? Због мужа.

— Шта, и одмах си томе мужику за сажитељку одређена?

— Зашто одмах! Већ трећи. Трећу сам до сада променила.

— Што то, рђави били, шта ли? Нису ти се допадали?

— Зашто, да су били добри, не бих их остављала. Значи рђави су били чим сам их остављала. Има њихових другова, босоноговића, колико желиш. — Не допада ти се. Одмах к управнику насеља: неће више да живим с тим, одредите к другоме.

— А ако не одреде? Ако отерају у затвор?

— Не ће да отерају. Не боју се! Наших друга нема овде баш много њих, душегуби једна, сваке године чопорима дрогона, а нас мало. Сваки са задовољством...

Било је просто несносно слушати то дрско цинично брбљање, та гурала једне подиђуље од сна и лењости жентурине.

— Размазио си ти твоју жену! — рекох, излазећи на колибе, насељенику који ме испраћаше.

— Све су оне овде такве, ваше високоблагородије, — истим стидљивим тоном извињаваше се он.

— Мене мазити не може нико! Сама сам се размазила! — чујаше се из собе.

Ја дадох насељенику рубљу.

— Најпокорније благодарим вашој милости! — необично радосним гласом проговори.

— Стани! Кажи, али право, за шта ћеш ту рубљу да утрошиш? Пропићеш или ћеш њој што купити?

Мужик је једну минуту стао у недоумици.

— Ако хоћете по души? — насмеја се он, право, онда истину да докажем, пола ћу попити, а пола њој, гадури, и хлеб купити.

После два три дана ја сам пролазио истим крајем.

Одједаред чујем — очајан крик.

Мајко моја, убн! — Смилујте се, убе ме разбојник! Ој, ој, ој! Живота немам ову ме пребио! Завлаче ме! — пиче је женски глас уши да проглуши.

Суседи су мрзовољно излазили из колиба, погледали „ко се дере?“ — одмахивали руком и поново се враћали у колибу.

— Почело се опет!

Запомагала је, седећи на кревету, опет та, — подвадула од лењости и сна баба.

Крај ње стајао је мужик, и видело се умиравао је.

Грешни човек: ја сам испочетка држао да је он изгубио стрпљење и мало „поучио“ своју сажитељку.

Но пришавши ближе, ја сам видео да се ту десило нешто са свим друго.

Жена је седела, истина с растрчканом косом, но дерала се некако необично мирно, и трљала шакама необично равнодушно потпуно суве очи.

Видевши мене она заћута, устаде и оде у собу.

— Ах, ти! Угурсуз жено! Збуњено је мрмљао мужик.

— Шта, „поучио“ си је, шта ли? Био?

— Како! — с очајањем проговори он Пустом је нисам такво! Ко ће дирати ђавола! Но сне због шипела. Дај и донеси јој шипеле. „Иначе, — вели — к надзорнику одох да с њим живим!“ Пљуј! Дере се тако да се и на улици чује, како би сви знали, токорсем да је ја злостављам, и да би могли управнику насеља посведочити. А одкуда ћу јој ја набавити шипеле, гадури?

Кто вам тиш обичне сахалинске породице.

(наставиће се)

УДОВИЦА

ПРИПОВЕТКА ИЗ ГРАДСКОГ ЖИВОТА

(СВРШЕТАК) 9

Док се оне ово одигравало у начелству, дотле је и старац продао претен, те сам тако била у положају да платам кочијаша и одржим себе и њих неколико дана.

Истина, вредност претена била је занашина, а ја сам добила тек петину његове вредности, али опет сам била задовољна, кад бар прних дана имам чиме да се крећем.

Пошто сам старца и бабу снабдела средствима за ручак, ја сам следовала позиву начелникову и отишла његовој кући.

Његова жена, скоро недесетих година, заједно са одраслом ћерцицом, дочекала ме је скоро матерински.

Од ње сам ближе сазнала, да је она сестра мојој покојној мајци од рођене тетке: да се са мојом матером волела и редовно дописивала, али да ју је удаја за чиновника, који је умек био далеко са службом од наше варошн, скоро одвојила и отуђила од своје родбине.

Наша се, овако, у куни и блиским и љубазних рођака, ја сам се осећала задовољном, врло задовољном.

Управо писам познавала саму себе — тако сам безбрижно и весело ћеретала и смејала се, докле ми једна дешења, коју донесоше кући начелниковој, не поваља, да ја још писам ни најмање одмакла од опасности, управо: да врата лудиице стал-

[1]) Сажитељка се назива на Сахалину жена, осуђеница, која се даје већ насељеном, полуслобо родњашима, за „заједничко кућење,“ пако се то означно како.

но стоје отворена, само је питање, да ли ћу ја тамо ући дан раније или доцније!

На име, начелник из Ћ... телеграфисао је, да се ја без икаква изговора одмах вратим натраг, јер ће, вели, он иначе бити нагнан, да целу ствар престави г. Министру, а и сам ће мој муж протестовати, што се захтеви његови и начелства нису одмах прихватили и извршили.

Мене ово беше поразило, а и целу начелникову кућу.

Сам он јако беше забринут и искрено признаваше свој незгодан положај у овој ствари.

Он је био опозиционар, и једва је трпљен у служби.

На сваки се његов корак пазило и гледало са неповерењем, и он беше забринут, да ће они, можда, успети преко г. Министра, да се ја морам вратити.

Ја сам очајно бризнула у плач и замолила их, да ми за тај случај пруже један револвер, па ћу ја свршити са животом, јер жива у Ћ... не ћу никако.

Ова моја одлучност и очајање изазвали су код начелниковице још веће сажаљење, и она скоро прекорно добаци мужу, да се чуди његовој малодушности.

„Зар је не можемо за неколико дана направити болесном, а дотле ко зна шта може бити, јер се и иначе озбиљно поговара о промени владе.„

Ова последња напомена као да је окуражила начелника, и он пристаде да ја изигравам болесницу за неколико дана.

У то име он је одмах наредио, те је дошао један лекар да ме прегледа.

Намучена последњим догађајима и узбуђена до невероватности, ја сам у истини престављала болесницу, те није било потребно да то симулирам.

Доктор ми је препоручио мир и одмор, и пошао, али начелник му затражи, да о томе изда и писмену сведоџбу, што овај и учини.

Тога дана збиља је дошло наређење од г. Министра да мене одмах врате у Ћ..., а начелник да дâ изјашњење, зашто се није одазвао позиву суседнога начелства.

На ову депешу начелник је одговорио, да стање мога здравља не дозвољава да се крећем, и да је то разлог што ме до сада није вратио.

На моју напомену, зашто не каже праву истину, зашто Министра не извести о гадној улози, коју игра његов колега, па ће Министар ваљда хтети да заштити неправедно гоњене, он ми рече, да су Министар и начелник ћ-ски и у личном и политичком пријатељству у тој мери, да ће пред тим пријатељством пасти све остало.

„Нека стоји за сада овако, рече он, јер према свему изгледа, да су дани овој влади избројани, и онда би и мој положај био из основа измењен на боље.“

Тако је остало, да даља моја судбина зависи од случајне промене владе....

Старац и баба, везани пословима за кућу, нису могли више да остану самном, већ су се морали враћати.

Растанак са њима пао ми је тешко, као да сам се одвојила од рођене мајке.

Прихваћена родитељски од њих, у онако тешким тренуцима, ја сам осећала према њима и дуг благодарности и у опште човечанске захвалности.

Кад су сели у кола, они су се гушили у плачу, а ја сам била просто поражена.

Тога тренутка мени је излазила пред очи ужасна слика, како је мој рођак, начелник, ипак морао да изврши наредбу Министрову, и мене жандарми трпају у кола и стражарно терају у Ћ....

На два дана после овога, мој рођак начелник, добио је и другу наредбу од Министра да ме одмах врати у Ћ...

Малодушан, како га је Бог дао, он је већ бирао начина и пута, како би ме припремио на ову могућност.

Износио је свој незгодан положај према Министру; велико расположење овога према начелнику у Ћ..., па чак и то, како се овим доводи у питање његов положај, а по томе и будућност његове деце.

Узалуд је његова жена скоро са дрекошћу, нападала ову његову малодушност, узалуд су то чинила чак и његова деца, он је стално доказивао, да из тога има да очекује зле последице по себе.

„Нисам ли ја, говорио би он, био тако исто расположен, да рођаку сачувам и помогнем да се спасе беде, кад сам наредио да се она званично саслуша о свему што се са њом чинило, али ето прилике су такве, да савршено не могу ништа да помогнем.“

Остало је да сачекамо још један дан, па ако од промене владе не буде ништа, онда, онда, шта ми Бог да.

За тај случај ја сам била решена, да завршим са животом још на путу, скачући у једну повећу реку, која је пресецала пут између П... и Ћ...

Рођака моја била је одлучна жена.

Наљућена малодушношћу свога мужа, она ме је тешила, уверавајући ме, да ће ме још прве ноћи спровести чак у други округ, те да тако осујети и наредбу министрову и кукавичлук свога мужа.

„Одмах на неколико сати одавде, говораше она, лежи варошица П..., где је капетан мој рођени зет по сестри. Тамо ћемо још ноћас, а он те не ће дати ни на сто захтева начелника из Ћ..., јер је он блиски рођак Министров, те с те стране нема никакве бојазни.“

Да би ме, пак, колико толико разонодила, она је наредила да се спреме кола, како би учинили један излет до једног оближњег села.

Навикнута да ме стално прати несрећа, ја нисам очекивала готово ништа од свију ових обећања, и ишла за својом рођаком као оно човек, који је осуђен на смрт, па само мисли на онај тренутак, кад ће га на губилиште повести.

У селу смо провели неколико сати, па се вратили натраг.

Улазећи у варош, ми смо били изненађени кад смо видели, да су многе куће биле окићене заставама.

Начелниковица се трудила да се досети, каква може бити та свечаност, кад у томе тренутку наиђе један жандарм коњаник.

Она заустави кочијаша, а ману руком жандарму да стане, па га упита: шта има да значи ово истицање застава?

„Пала је влада госпођо, па се неки веселе. Баш ево носим о томе наредбу среској аласти у Р... где нема телеграфа да јој се ово саопшти.“

Рекавши ово, он ободе коња и оде у трку.

Не устручавајући се ни мало од света, начелниковица ме загрли и пољуби.

„Бог се на тебе смиловао,“ речи ми она.

За неколико минути били смо већ код куће.

Начелник је пливао од радости.

„Сад сте слободни рођако, сад ћу ја научити памети свога колегу.“

Жена га погледа прилично подругљиво, да би га казнила за ранију малодушност, али јој он то не узе за зло.

Сутра дан он је новом Министру послао оно моје саслушање са опширним извештајем о злочину, који је извршен према моме стрицу и несавесности начелника у целој ствари.

Или због овога, или због саме промене режима, који је, како сам тада видела, био јако омрзнут у народу, начелник у Ћ... одмах је стављен у пензију.

Мој рођак добио је наредбу да ме одмах упути у Ћ..., са нарочитим писмом на новога начелника, те да дам тужбу за уморство стрица, и ближим обавештењима припомогнем да се кривци похватају.

Сутра дан, ја сам са својим рођаком већ путовала за Ћ..., наравно без страха и икакве бојазни.

Дочекана и предусретнута најљубазније од новога начелника, ја сам му предала целу ствар у руке, и преклињала да задовољи правду.

Одмах после примљене тужбе, послати су били жандарми, да једновремено доведу у начелство и Перу и доктора са нашом старом познаницом.

Доктор је дошао први, и кад ме је спазио у ходнику начелства, где сам имала да сачекам њихов долазак, он у мало није пао од изненађења.

На по сата доцније дошла је и наша познаница, која се такође беспримерно изненадила мојом појавом.

Пере не беше још за дуго.

Ја сам таман ушла у канцеларију начелника да га замолим, да могу изаћи, јер ме присуство и радозналост света незгодно дираше, кад у собу уће жандарм, који је послат био за Перу.

Онако по војнички салутира начелнику и каза, како му је Пера рекао да сачека, док он напише једно писмо, па ће одмах са њим. „Али, вели, чим написа писмо он ми га даде са наручбином да га вама донесем, па тада извади револвер из џепа, и за тренут испали у слепо око и паде на земљу.“

„Ево донео сам писмо и јављам шта се догодило.“

Начелник одмах нареди да један линовнак оде кући и затвори све просторије, како се не би десила покрађа, а Перу да одмах носе у болницу ради ле-

чења ако је још у животу, иначе ради секције.

У писму је Пера нагласио, како он зна зашто се зове и како и сам осећа грех, пошто је учињено, па га онако хоће да казни, бацивши ову привину на доктора и познаницу, по чијим је упутима и наговорима све радио..

Доктор и познаница дуго су по овоме били у притвору, али су се ипак некако извукли од казне.

Ја то не умем ни данас да схватим и објасним, али њихов је живот после био тежак.

Нико их у варошици није хтео више да види, и они су једнога дана отишли одавде у бели свет.

Начелник је још у пензији, и вађада од дерта пропио се, те по вашдан није ракију у једној од крајњих кавана њ-сених...

Кто господине Милане, то је моја прошлост, и ви сада од мене тражите да опет помишљам на удају, да се одужим Богу, људима, да вам уступим своје срце, да сањам о љубави о срећи.

Не, господине, од свега тога не може бити ништа јер сећање на прошлост сагорева сваку жељу, сваку помисао на нови брак.

Понављам вам: што ћу вам ја удовица? Ви сада не појмите колико је неприродан брак између момка и удовице, али би године учиниле да се страшно покајете.

Ја осуђујем све оне момке, које пожуда за богатством или макар и што другог одводи од пута, што га је утрло друштвено схватање, и узимљу за жене удовице, своје непријатеље. Д. Ф. К.

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Денис Јасолиот

(НАСТАВАК)

I. Нестанак!

— Јесте ли спремни, драги мој Арманде, рече му улазећи, ви знате да се под војводским од Дамарта седа за трпезу тачно у 6 сати и ако хоћете, поради апетита, да идемо пешке, тамо ћемо имати времена и да будемо и тачни.

Епископ беше веома бриљан.

— Стојим на услузи, драги мој Пастореле, одговори млади човек срдачно стискајући руку своме претпостављеном.

Међу светом она су се двојица опходили по прописима хијерархијских закона према својим положајима, али овако на само они су били најинтимнији.

— И тако имам са вама да разговарам, продужи Преосвештени, о веленажним стварима, које не трпе одлагања и користићу се овим неколиким тренутима на само у овој шетњи да вас са њима упознам... тиче се плана који ми изодавна кројимо.

Млади човек поклони се, узе своју мантију и шешир и пође за својим старешином.

Њиху лагано, ногу пред ногу, својом разговарајући поверљиво, кроза зубе, као људи обикнути да разговарају међу се на живим местима, како не би нико могао посумњати што у њихов лаган ход, природне покрете, у нарочиту важност њихова разговора.

Ова су се два човека спремала да приме законима своје земље, и да једним махом ставе на коцку општанак свога реда и свога сопственога живота ретком хладнокрвношћу.

Арман Поез од Сент-Андреја и епископ Пасторе створени су били да се разумеју без предрасуда и вере, обдарени појединаком енергијом, сматрајући људе само као ингуре у шаху које они могу помицати како им се хоће, привикли су били себе да сме жртвују своју самољубљу, својим каприсима, својим страстима и кад би се одлучили на што, није било препрека могућих да их уставе, нити јаче воље која би каџра била њихову усповлетати!

Међу тим у овој особеној прилици као да Арман не беше тако поуздан као гадда му, јер је забринуто вртео главом и као да чекаше да прихвати говор са против разлозима тврђењу Преосвештеника, који на супрот своме духу, чинило се да се одлучио спалити своје лађе.

Због ли су малајским језиком, који су обојица научали по својим контурарима на крајњем истоку, а који им је давао могућности да могу изменјати своје мисли без бојазни да их може ко год разумети.

Кад бише пред врата палате у улици „универзитетској" пречасни хелиополиски, било да је изгубио из вида досадашњу опрезност или је сматрао сад као излишну, рече на француском оцу Ангераноу, хотећи да закључи разговор:

— Најзад, драги мој, коцка је бачена... натрат се више не може! После онога што смо већ учинили, *statius quo* је далеко више погибније, за то је боље с тим кидати; у томе погледу, даље, ја сам већ предузео потребне мере и рачунам да ћете ме ви потпомоћи.

Моје је само да слушам! одговори Арман такође матерњим језиком.

— Не треба бити слаботиња, прихвати Епископ, узимате на ум да се то тиче општанка целокупне наше установе!... Ваља да ниште ради доживети једно пашско писмо о укинућу не само наше главне куће, него и свију наших филијала на крајњем истоку, а и да не говорим о неумитној опитрини закона Француске.

— Али зар нећемо доћи до једне катастрофе много још страховитије?

— Ко ће нас моћи и кад опрвити?...

И Епископ дода на малајском две или три речи од којих се његов друг згрози.

У тај се час отворише врата на палати и преосвећени хелиополиски шану брзо на уво своме другу оне речи:

— Разговараћемо се о овоме вечерас кад изађемо од војводиње од Дамар-Контва, а дотле ћемо прићекати са сваком одлуком.

И како Арман климну главом у знак одобравања, тај покрет ода радост коју је осећао и Преосвештеник, бацив на младога човека сумњив поглед, прошапта за се неканим љубким изразом:

— Овога вечера нећеш имати потребе да се изјашњаваш!...

Војводкиња, као у какав свечан дан, много уљепшана, сама дуњкост, прими ова оца са знаком најдубљега уважења пратећи га извесном поштом, што је показивало важност коју она придаје свештеничком карактеру... Једно тристапну особа беше већ сабрато у салону, где тако исто беше војвода и неизбежни Дон Беренке дрвенаст и плашљив као какав гојани калуђер

Очекивали су се, без сумње, само још последње звање, па да се заседне за сто, јер оба ова једва имадоше времена да се одуже комплиментима домаћице, кад две слуге, са буктињама у руци, разманоше на две стране простране завесе од смиреносе свиле, које дељаху гостинску собу од трпезарије, и у тај мах зачуше се речи беспрекорнога управитеља палате:

— Госпођа војводкиња, послужено је! Ова се диже, прими руку старога кнеза од Сен-Севрена, пође сјајно урешеној трпези праћена својим званицама.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Новак Ивановић, из А-ћа, дутује извесном лицу, по изворној преуди, преко 10.000 дин.

За наплату ове суме узета је у појте једна његова зграда, која је раније била механа, али у којој се од пре 3—4 године не механише, јер је општина подигла нову механу, где је сада и општинска судница, па се цело село тамо скупља; те Новакову механу нико неће ни да дира.

У одлазу, који је хтеот полазо да продају ове механе, стоји да ће се продавати механа.

Како суд зна, да ова зграда не ради већ неколико година, ои је извесно среску власт о овоме, пшто би она свој одлас поправила, или ова је одговорила суду да он гледа своја посла.

Да ли је овакав поступак — што се проје ова зграда као механа — правилан или не?

— На ово питање одговарамо:

По доњим чл. 24. уредбе о механама, од 25. маја 1865 год., „која механа у течају једне године остане неупотребљена као механа, та се више неће моћи ни отворити без новог дозвољења, које се мора тражити по процесу чл. 12. и 13. уредбе о механама."

Према овој законској одредби, зграда Новакова престала је бити одавно механа, и онда је полицијска власт погрешила, што је као механу продаје, те тако може купио обманути да већу суму плаћ, јер се овој згради не може дати право механско сименк тим, што се она пао механа продаје.

II.

„Власт среска, продала је једно дућан Павла Ивановића, за наплату дугова што их он има плаћати, без икаквих терета уживања или службености, па да се каквом и каквим дућанџијама служио од купца Нестор Николић, који

без овога права службености, не би никако могао ући у своју кућу.

Ово се имало догодити само тако, што Нестор за време пописа дућана није био у жести, те да нагази своје право службености, а Павле је, опет, имао сопственик дућана, то пређутно било намерно, било случајно.

Кад се Нестор пратио са пародицом и покушао да уће у своју кућу, нови сопственик дућана не даје му то, позивајући се на тапију, из које се види, да је он купио дућан без икаквог ограничења у уживању на и службености Несторове.

Настаје сада питање, шта да ради Нестор у овом случају?

— На ово питање одговарамо:

Кад је власт погрешила, па при попису дућана није разабрала било од сопственика, било од суседа, да је на овом имању има неко право службености, па да са тим теретом и продаје имање, онда Нестор не остаје ништа друго, него да код Првостепеног Суда тражи право службености, које ће му га и досудити, тим пре, што ће он утврдити да га је он и раније имао.

Овај, опет, случај, треба да поклони полицијске властима као пример, те да од сада, при попису имања, увек разбирају: стоје ли каква ограничења у уживању, па да се то у споразу да продају парочито истакне, и са тим теретом и продаје, као се после неће моћи ни бележити трошковима и напицницама.

О овоме, у осталом, постоји и рескрипт г. Министра унутрашњих дела, од 1. јуна 1872 године, Бр. 1890, који о овоме случају даје назнаења унутстна и регулише га.

III.

„У нтару наше општине, постоји једна градић, о коме г. Милићевић, у своју књигу „Кнежевина Србија," вели, да је творевина Турака, над су продирали одавно на исток.

Овај градић прилично се одржао до сада, али од неког времена сељани су почели да му руше спољна платна — зидине, посебни намен за своју потребу.

Све наредбе, што их је општинска суд издао да се ово не руши, остале су без успеха, јер још није нико кажњен, па свет види да је то само плашило.

А није, опет, нико каљење што у закону кривичном нема одредбе, која би регулисала ове односеће и прописивала казну.

Моли се председништво за пштребно објашњење и упут по овоме, како би се стало на пут рушењу ове старине?

— На ово питање одговарамо:

По §. 248. грађ. закона „што је год, по природи своју или по уредби земаљској општекорисно или правительство добро, ово нико себи присвојити не може."

Градови и све слично творевине разнеја времена, по правосудству улазе, по природи својој, у својину државину.

Према томе, свако повреда оних градова, повреда је државног добра, која се казни по §. 375 т. 1. кр. закона, па је тако требало да суд поступа и у случају, који је предмет овога питања.

Рушење старина парочито је забрањено Наночајном уредбом од 9. фебруара 1844 год. ВБр. 137. али она носи карактер саветодавни и не проноснује казну, што се она мора тражити у кривичном закону, у поменутом напређењу.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Драгиња — жена Милојла Тодоровића, годишња из Чибутковице, побегла је 2 јануара ове год. од свога мужа и није се ни до данас вратила кући. Драгиња је стаса малог, куна, плава, на левој руци има белегу. Њеној треба утутити Управи града Београда с позивом на Бр. 18.843.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Божа Димитријевић и Благоје — Блажа — Милојевић, из Језера, среза деспотовачког, који су пазове у бегству, почињали су више кажњених дела и због онога су решењем начелства округа моравског од 20. марша ов. год. Бр. 4951, а на основу чл. 2 закона о хватању и утамањивању хајдука позвати, да се у року од 15 дана, пријаве надлежној власти. Оглас је изашао у 89 броју „Српских Новина" од 25. априла ове год. На ово се **Божа и Благоје** нису у остављеном року пријавили ни једној полицијској власти, то је начелство округа моравског, решењем својим од 11. маја ове год. Бр. 5884, а на основу чл. 3. зак. о хватању и утамањивању хајдука одлучило **Божу и Благоја за хајдуке**, с тим да је од сада свакоме слободно убити их. Божа има 23 год., расте је високог, у лицу плав, косави, очиј плавих, косе смеђе, два зуба су му избијена; од одела има на себи: чакшире тесне, интерију од прног шајака и на глави дутчак бео са дутачком кићанком. Од оружја има пратку пушку пиндољевог система, која је преправљена за мушицију од пушке најновијег система, револвер велики са црним дрвеним коришћа од пет пука. Блажа има 26 год., расте је онпленог, лежмекаст, у лицу пропаваст, очиј плавих, бркова танких, плавих, брија се, косе црне: од одела има на себи чакшире усне, интерију од прног сукна, на глави велики црвени фес са дутачком кићанком; од оружја пушку копшиу са доло закрутим чеком. Позивају се све полицијске власти, да Божу и Благоја најжешће потраже и њихове спроведу начелству округа моравског, с позивом на Бр. 5884.

ПОТЕРЕ

Душан Марковић, сиктачки Цигањин, претворени код начелника среза алексиначког, за крађу коња, побегао је 6. ов. м-ца из притвора. Душан има 18 год., стаса је средњег, приспаваст, очиј црних, веђих, са другим препознајама, има мале брисове. Позивају се све полицијске власти да Душана најжешће потраже и њихове спроведу начелнику среза алексиначког с позивом на Бр. 8141. Убр. 15.844.

Мртво кајеко дете, нађено је 4. ов. м-ца у бари „Шеснаји," у близини железничке станице. Како је секцијом утврђено, да оно посто злочин на ј. 164. нази. зак. то се моли свако, који би на што сазнао, што би могао допринети истрази, јави уредништву или најрту сазнањем, код кога се истрага води.

Јован Николић, момак Страшимира Миљковића, кројача из Крагујевца, изашао је крађу своје ствари и побегао. Јован има 13 год., расте је средњег, у опште је лаки, од одела има на себи: сушивши гуњ, штофане панталоне, на глави шубару. Позивају се све полицијске власти, да Јована потраже и њиховог спроведу начелству округа крагујевачког, с позивом на Бр. 7346. Убр. 16.206.

Милан Младеновић, из Суве Мораве, претворени срез лесковачког, побегао је из притвора 11. ов. м-ца, где је одговарао за дело из §. 206. Милан је стаса средњег, добро разиђен, снаге пуне, лица округлог, носа обичног, очиј жућкастих, косе смеђе, стар је 19—20 год., бркова нема. Позивају се све полицијске власти да помену то лице потраже и њиховог спроведу начелнику среза лесковачког, с позивом на Бр. 10.614. Убр. 16.088.

Симо Бодловић, војник пешачке пуковније у Загребу, од дана 1. фебруара ове год., напустио је са још једним другим — војником — убиство над неким ситничаром Љубеном у Карловцима, па но том побегао.

Сима је родом из села Брњанице општине чемерипичке у Хрватској, има му 26 год., вере православне, по занату је слово-сликар. Висок је 174 см.; косе очију и обрва црних; носа

шпицастог, лица и браде округлих; има мале црне брисове; на глави и на јелној руци имао је раке, а и јелно око полеђено.

Говори српски, нешто ина и мађарски, немачки, бугарски, грчки и турски.

На молбу окр. аустро-угарског конзулата, који држи, да је убица код нас пребегао, позивају се све наше поми. и општинске власти (а и приватни лица) да овог убицу потраже и на случај проналажења да га под јаком стражом спроведу управи града Београда.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Милан Петровић — „Гиљанац." Нову између 5. и 6. ов. м-ца напрнена је опасна крађа Браћа Бен, посластичарима овд., у „Устиг-Марковој" улици бр. 3. Лопов је обио позадна врата на радњи из дворишта, ушао унутра и обио две фиоке, на којих је узео око 260 дин.

у разној новчи., а одмах је и доста колача, онако је све по радњи испретурао.

Исте ноћи непознато је да се извршио опасна крађа у Радња Саве Радивојевића, трг., у Дубровачкој улици. Овде је непознато да се обић ноћашња врата од дућана, која се налазе у дворишту, али непознато су шта биле накнаде затворена гвозденом полугом, то лопов у овоме није успео.

Извршење ова два злочина једне ноћи и у једном кварту, ставило је у покрет целу бео градску полицију, а нарочито органе кварта варошког, но све трагање целог сутрашњег дана, остало је безуспешно; лопов се није могао пронаћи. Трагање је са истом енергијом продужено и следеће ноћи, које је крунисано успехом.

Идуће ноћи између 6 и 7. ов. м-ца по поноћи, ноћни стражар приметио неко дунђање и клопарање у дворишту, где је посластичарска радња Валентина Да-Ласта, у улици Васе Чарапића. Као је нажао овога стражара као и свеј осталих полиц. органа ове ноћи била по нарочито напрегнута и управљена на сваки шум, ал и најмању луку, то је он ушао да види одкуд то долази. Чим је ушао, приметио је једног човека, да нешто ради око врата Да-Ластине радње, који је одмах ноћно бежати из дворишта; истрчи у „Чика Љубину“ улицу, и одатле шкрипе у двориште њене г. Марка Лека, где се загуби. Стражар је јурећи за кроз двориште и Чика Љубином улицом, испалио на њ пет револверских метака, али га ни један није погодио. На ове пуцње одмах дотрчаше више полиц. органа, међу којима и два писара, који су се налазили у потери и патроли, а избуди се и велики део света из комшилука. Одмах се блокирају сви излази из овог дворишта, а по њему се предузме најбрижљивије тражење, које је трајало више од пола часа. Кад је већ изгубљена свака нада да је лопов ту и да ће се ухватити, одједном наиђу на њ где се сиу ћупио у једном углу, испод басамака, мала од маховог зрна. Кад га отуд изнуђоше, познадоше

у пеш. Милана Петровића — „Гиљанца,“ бив. келнера и конџерџара код г. Пузишића Петровића, бив. министра финансија и Браће Поповића овд. ђувеџија, чију слику овде износимо.

Од нарочитог света, који га је хтео личковати, једва је одвојен у јнуарт, где је у почетку био ова дела нарешао а по том одмах признао.

Приликом претреса мајке је код њега готово сав новац, који је био украо Брајић Бећа, а који је за време док је био прикривен под оним басамацима, вешто око себе прикупио, и 10 банкнота од по 10 дин., завукао у једне чарапе, само да би плод свога мучног трудо сачувао, али узалуд! Даље је код њега нађено: један џепни нож револвер, пиштољи, белгиског система, шест комада селеских перореза и један кишобран на федер, који над се притиче, сам се отвара. Од одела имао је на себи једно чешир са шиком преко среде, прво сако одело на један ред и прне џепеле звани „кожумбо.“

Све је ове ствари нрвно обијањем помоћу једне гвоздене полуге, која је на врху направљена као длето, коју је ухватио између врата и тако обијање вршио.

Сумња се да је он извршио пре наведене крађе и опасну крађу Трајку Ђокићу, бенаџији на Великој пијаци, јер је лице, које је тада крађу извршило, на ког је приликом, побегло, оставило на лицу места исти онакав шешир и кишобран, као „Гиљанац“ ових сала, а поготов јака сумња да је и на другим местима живео на онакав начин, пошто за све време од неколико година не може да покаже чиме се занимао и од чега је живео. Према његовом казивању он је до сада прошао Београд, Смедерево, Пожаревац, Неготин Зајечар, Сипањац, Крушевац, Сталаћ, Параћин, Алибеговац, а био је дуже времена и у Софији.

Он је родом из Гиљана у Ст. Србији, одакле је пао лето пређашње године, одуда му и надимак. У полиној је полицији познат, ол је већ осуђиван за крађу, али још мало малолетан.

Када је ухваћен, нађо је могао предузимати одмах идуће ноћи ову трећу крађу у истом кварту, а две и у истој улици, кад је се требало надати да ће сва полиција бити на ногама — одговорно је да је то зависо било лудо и непромишљено од његове стране, али да је то учинио готово у напитом стању, јер је тога дана врло много пио.

Напоследак Милакову сшику, а да би се утврдили и остала његова кашњена дела, шо их је још почињео, Управа града Београда моли као сне власти, тако и приватна лица, да јој доставе све што знају о њему, с позивом на Бр. 16,177.

Алекса Костић. — Сад сам ја прен, које су речи, које је Алекса изговорио свима за трагичну смрт своја непалмањше конкуренте Николе Милојевића, и ово му је, нема сумње, једно од најлепшијих признања које је до дана ових учињено.

И доиста, Алекса је данас једини од наших варалица, који је у стању да се мери са најпревређенијим светским варалицама како по својој интелигенцији, тако и по умешности и дрскости које уноси у извођење својих операција.

Као и свака права варалица, тако и он има своје специјално поље рада на коме ће, још за дуго времена, остати непалмањи.

Било би претерано рећи за Алекса, у оглед ним моментима, ће ухвати и у најобичније пре паре, али то је његовом сопственом признању, више „дизраелн.“ Ово чиме се он нарочито одликује, и што чини да његове најдрске крађе увек успевају, — то је експлоатисање људских и популарних ствари, а у нарочито и нежних осећаја.

Скоро је немогуће да и један хуманан стварј који стоји у вези са школама добротворних циљева прође без учешћа Алексиног, нити има ма каквог крупнијег догађаја у току последње 10 год. који није био предмет његове експлоатисања.

За овај дуги низ година он је, разуме се на хартији, одевао стотине сиромашних ученика, подигао неколико споменика заслужним људима, потпарињавао низак спроводних ванредних људи, жешио се неколико пута, и притекао у помоћ многим пострадалим како од земљотреса тако и на бојном пољу.

За овај низ година, Алекса је био и учитељ и војник, и политичар и патриота и трговац и агент, и милосрдна и распуштеник, и дубравни и полководац и потпирађај и варалица, и грешник и покајник.... Било је, најзад, све, само што никад није хтео бити поштен човек.

И, што је најгаднније, свуда је добро прошао, и ако је толико пута падао полицији у руке. То с тога, што преварене личности, ни на најмање молбе полицијских органа, нису никад хтеле подићи тужбе већ су, шта више, молиле да се ствар што пре затвори. Значи, дакле, да је Алекса не само превредена варалица већ и врло добар психолог, јер се врло ретко варе у личностима.

Немоја вам је било, да у данашњем броју изнесемо напоступнију биографију Алексину, али како је она у тесној вези са једном крупнијом ствари, због које је сада под истрагом, — то смо, у интересу истраге, морали одустати од намере за сада, а у своје време пратићемо се поново на ову ствар.

Слична Алексина, коју ради потпуности изложимо, свиђаћена је у исто доба над и сама у прошлом броју само је у протеклу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 19. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 22. МАЈА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или достојним окружним и срезким властима, или на поште. Цена је листу: чиновницима, занатчијама, свештеним лицима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се за ово нека моју претплатити само преко својих команданта полицијских односно потпоручких одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 13 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ се продају се. Рукописи се враћају се.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етиологији.

по

Јозефу Вак-Хаку

Лагасањ и његови ученици

Своју друштвену теорију о злочину „Лагасањ“ је изнео и развио у многобројним чланцима, расправама и говорима на конгресима, али је још није изложио у засебном делу. Оно што нас нарочито интересује, то су његове изјаве на конгресима криминалне антропологије и предговори којим је пропратио дело „Хоровоз: „Обичаи шегта парижких затвора“, где укратко и веома јасно излаже свој систем, а нарочите чланци у којима третира питање о економском утицајима на криминалитет: „*Напредак криминалитета у француској од 1325—1880 год.*“ (у научном прегледу од 1881 год.), „Криминалитет градова и и села“ (у Архиву психијатрије за 1882 годину).

По Лагасању, два су главна фактора у етиологији злочина: *индивидуални* и *социјални*. Овај последњи, по његовом мишљењу, много је важнији, док је фактор индивидуалне подлозни само једном, и то врло слабом утицају. У случају да он доминира, што је ређи да је утицај наголошене стране очигледни, у питању је лудак а не злочинац. Лагасањ признаје да се код злочинаца среће много више аномалија но код чисих људи, али то, по њему, нису никакви карактери лица злочинаца, јер их има и код поштених људи, већ последице неповољне друштвене средине, која подједнако утиче и на психичку и на физичку организацију злочинаца.

У нашем друштву, као и свима друштвима у опште, има неколико различитих слојева, који почињу од највећег богатства и иду до крајњег сиромаштва. Они последњи слојеви, састављени из индивидуа које стањују у недаваним становима, често пута недовољно храњени, још из детињства изложени су болестима које деформишу скелет и нападају, јаче или слабије, нервни систем. То је, дакле, беда која оставља своје трагове и, на тај начин, доприноси стварању органских аномалија, тако лепо отприновим од стране Ломброза. То је, дакле, друштвена средина а никако атавизам, или која органска диспозиција која ствара злочинца. Друштвена средина кључ је криминалитета: злочинац, то је микроб који ће се моћи развити само онда ако нађе погодну средину.

Мисао Лагасањова веома је лепо развијена у чувеном говорима које је закључио своје говоре на конгресима у Риму, Паризу и Бриселу: „Друштва имају само оне злочинце *које заслужују*.“[1]

Долазеће је писац прецизирао своју мисао овим изразима: „*Живот нервног система манифестује се на три начина: човек *воли*, *мисли* и *ради*. Свеколике разлике између људи произлазе из надмоћности једне од ових трију особина: осећаја, интелигенције и активности.* Према месту ових особина у централном делу нервног система. Лагасањ дели све социјалне слојеве на *чеоне*, *слепоочне* и *потиљне*. Ови последњи, образују се инстинктивно и с тога су најмногобројнији. Горњи или чеони слојеви, најинтелигентнији су. У слепоочним слојевима нарочито се сусрећу људи импулсивни, активни и карактерије. Овој подели одговарају три категорије злочинаца: „*злочинци слепоочни* (чеони), *злочинци импулсивни* или *случајни* и *злочинци инстинктивни* (слепоочни); то јест *прави* и *неизлечиви* по мишљењу италијанске школе.

Ако је разлике појединих партија хармонично, постоји и мождана равнотежа, чија се последица показује у врлини. Органске диспозиције у овом случају, у најболим су односима са друштвеном средином. У противном случају, који могу наступити услед болести и ирживаности, наступа промењај ове равнотеже који има за последицу порок и злочин. Пошто је инстинктивни део у непосредној вези са мозгом, то је засим логично да друштвене прилике одређују ове појаве. То је, дакле, *беда*, која производи највећи број злочинаца. Морално биће само је последица физичког бића.

Теорија *друштвена* коју смо изложили, учинила је драгоцене услуге криминалној етиологији. Неоспорна је стварп, у осталом, да се велики број криминала данас нам објашњују.

При свем овом, друштвена теорија, оцењена какву је схватио Лагасањ, једнострана је. Подела злочинаца на чеоне, слепоочне и потиљне, једна је од њених најслабијих страна. Она ће увек остати у стању хипотезе јер се, по тврђењу *Д-р Неке*-а на конгресу у Бриселу, до сада није могла доказати ни једним патолошким случајем.

Што се тиче нашег питања, ми смо већ поменули, да Лагасањ приписује економским узроцима велики утицај на криминалитет. Анализујући криминалитет у Француској у времену од 1825—1860, он доказује неоспобитним *чињеницама да су злочини против својине у тесној вези са економским приликама*. До оних истих закључака дошли су и *Бурне* и *Шопинон*.

Бурне, који је потпуно дело идеје Лагасањове о природи злочина, набраја узроке криминалитета у свом славном делу, „*Криминалитет у Француској и Шпанији*“ (Париз 1994 год.), међу којима поменуће и економске факторе, и доказује: да су они од великог утицаја и на сама убиства.

(наставиће се)

ПРЕСТУП И ДОБА ГОДИНЕ[1]

По неки преступи показују извесну зависност од годишњег доба, која јако пада у очи. У свима земљама паде се разлике у количини преступа зета и зими, те се не треба чудити, што је на тај појав одавно обраћена нарочита пажња. Поред свега тога живог интересовања, ми још врло мало познајемо најдубље узроке тих колебања и једна се можемо уздићи изнад нагађања. Ипак то ништа не смета да се призна важност тих факата.

По рачунима Ферајевим, којима је испитивао зависност преступа од годишњих

[1] Овим почиње један низ чланака у „Полицијском Гласнику“ из чувеног дела професора Аншеберга: *Das Verbrechen und seine Bekämpfung* (о преступу и сузбијању преступа) Хајделберг 1903. г. које је наишло на одобравање у целом научном свету. Уверени смо да ће и наша читаоци заинтересовати те побољшати студије учесног Немца о тако важном питању, као што је борба против преступа. Сваки ће чланак бити обрађен као засебна целина, да би читаоци имали лакши преглед тога великог дела.

Уредништво.

доба у Француској, у периоду времена од 1827—1869, види се распоред преступа у Француској по појединим месецима. Од марта преступи почињу бивати већи; растући брзо њихов број достиже врхунац у јуну, и онда почиње опадати тако, да их од октобра до фебруара има мајмање. А те разлике између појединих месеца, још више падају у очи код преступа, које су починила деца.

По тим рачунима види се, да је број *преступа*, које су починили *одрасли*, од октобра до фебруара, био највећи до 580; у мају су пење тај број на 904, у јуну на 1043. А број *дечијих преступа* од новембра до фебруара износио је месечно од 940 до 1040 док се у мају тај број пење на 2175 у јуну на 2585, у јулу на 2459 и од тада почиње опадати. Тако код дечијих преступа јуни надмаша зимске месеце за више од 130 поцената.

По статистици криминалитета у Немачкој, за период од 1883—1892 г. кад се узме да на један дан у години долази 100 кажњивих учина, онда на један дан у месецу долази

	НАЈВИШЕ	НАЈМАЊЕ
1). преступа против државних закона у опште	у августу (109)	у марту (90)
2). насиља према чиновницима и претња њима	у августу (117)	у децембру 90
3). нарушавање кућњег мира	август (110)	децембра (89)
4). пржава насиља	јулу 149	јануар 64
5). ширење срамних списа	у јуну 149	јануар 64
6). увреде	август 122	децембра 80
7). детоубиства	март 127	новембар 82
8). Обичне телесне повреде	август 134	децембар 74
9). Опасне телесне повреде	август 133	јануар 75
10). Преступи против имања	децембар 117	од априла до августа 90—93
11). Просте крађе (и понављања	децембар 121	јули 88
12). Опасне крађе (и поновљене	новембар и децембар 111—112	од априла до августа 90—94
13). Преваре (и поновљене)	децембар 121	од априла до августа 90—94

Што се тиче рађања још је Вилерме 1831 год. обратио пажњу на то да рађања нису подједнако распоређена по појединим месецима, него да има сасвим правилних колебања по количини. А по себи се разуме, да за нас овде *дани рођења* немају ни из далека оног психолошког значаја, који има *време зачетка*.

Тако у Немачкој разлике месеца зачетка не зависе ни мало од склапања бракова, јер постови и жетва одлажу склапање бракова на згодније време. Разлика утицаја појединих месеца на број рођења на први поглед није врло велика али дани зачетка показују два врхунца: један у децембру (празници), други највиши у мају. Месец мај надмаша најнижи месец — септембар — за време од 10 година за 142000 рођења; што је доказ како у току дугих година јако делује разлика појединих месеца.

Нарочито интересовање заслужује однос брачних према ванбрачним рођенима. Број ванбрачних зачетака брзо се пење од марта, достиже као и код брачних зачетака врхунац у мају и за тим опет брзо опада. Од септембра, осим неког незнатног пењања у децембру, остаје тај број до фебруара испод просечног броја. По томе се много јасније виде те разлике, код ванбрачних зачетака.

Кад се сви податци по тој ствари упореде међу собом, онда се јасно види утицај годишњега доба на целу област полног саобраћаја. Најслабије се то види код брачних зачетака али је и ту доста значајан, кад се узме на ум величина бројева с којима треба рачунати. Боље се види тај појав (утицај годишњег доба) код ванбрачних зачетака, а много јасније код моралних преступа, а међу овима најмаркантније код њихове најгадније форме, код преступа учињених над нејаком и незрелом децом. Из тога се мора извести закључак, да постоји *веза између полне узбудљивости и годишњег доба*.

Из тога се види, да зависност сексуалног живота од годишњег доба тим више пада у очи, што је гаднији начин задовољавања полне потребе.

И други социјални појави показују правилна колебања у количини, а пре свега *самоубиство*, чија линија иде потпуно као и морални преступи. У зимским месецима, кад привредна невоља доводи по неке до ивице очајања, сразмерно мало људи умиру од своје руке; *врхунац наклоности на самоубиству пада на месец Јуни*, а у појединим земљама и на Мај. И тај закон брзог растења самоубистава у пролеће и тако исто брзо опадање у позно лето важи не само за Немачку, него без изузетка и за друге европске земље.

Да изведемо овде таблицу упоредну самоубиства и температуре.

МЕСЕЦИ	ФРАНЦУСКА 1866—1870		ИТАЛИЈА 1883—1888			ПРУСКА 1876—1889	
	Средња температура	Колико самоубистава месечно на 1000 годишњих самоубистава	СРЕДЊА ТЕМПЕРАТУРА: Рим	СРЕДЊА ТЕМПЕРАТУРА: Напољ	Колико самоубистава месечно на 1000 годишњих самоубистава	Средња температура 1843—1877	Колико самоубистава месечно на 1000 самоубистава годишње
Јануар	2°,4	68	6°,8	8°,4	69	0°,28	61
Фебруар	4°,0	80	8°,2	9°,3	80	0°,73	67
Март	6°,4	86	10°,4	10°,7	81	2°,74	78
Април	10°,1	102	13°,5	14°,0	98	6°,79	99
Мај	14°,2	105	18°,0	17°,9	103	10°,47	104
Јуни	17°,2	107	21°,9	21°,5	105	14°,05	105
Јули	18°,9	100	24°,9	24°,3	102	15°,22	99
Август	18°,5	82	24°,3	24°,2	93	14°,60	90
Септембар	15°,7	74	21°,2	21°,5	73	11°,60	83
Октомбар	11°,3	70	16°,3	17°,1	65	7°,79	78
Новембар	6°,5	66	10°,9	12°,2	63	2°,93	70
Децембар	3°,7	61	7°,9	9°,5	61	0°,60	61

(свршиће се)

САХАЛИН

од Б. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. свршени правник

16

Сажитељ

Господине! Господине! Ваше високоблагородије! — чује се позади вика.

Зауставих се.

Дотрча, без капе, задуван насељеник.

Види се да је трчао за мном дуго и упорно.

— Ја вас по целој станици тражим, трчим.

— Шта ћу ти?

— Ви сте изволели мало пре, таку и таку тражити?

Говори ми он, именујући презиме једне робијашице, чији ме преступ интересовао.

— Да, па шта?

— Дозволите да вам јавим. Она је сад код куће.

И он пита тихим и необично поверљивим гласом:

— Хоћете ли наредити да к вами дође, или ће те сами поћи?

А на лицу му већ сија „готовост" на све услуге.

— Шта ти мислиш, зашто ће она мени?

— Зна се зашта господа траже!

Боже! Зашто нисам сликар да насликам ту подлу њушку у том моменту.

— Ма ко си ти, што се подузимаш да за њу таква дела удешаваш?

Јели ја?

— Да, ти!

Насељеник се чешка по врату.

— Сажитељ њен!

Како ти... Познам ни како да те назовем...

— Михаило ме зову!

— Како ти... Михаило... Како ће својој сопственој сажитељку, сам...

„Михаило“ ме гледа и удивљено и пребачно. „Одакле је овај дошао, што нема никаква реда.“

— Не узнемиравајте се, — говори с подсмехом он, — овде је то обичај. Не само сажитељку ни жену, већ и кћер подводе.

И запушава са свим озбиљно.

— Хоће трбух хлеба, наше високобласгородије. — Тако је то наше високобласгородије, како? Хоће ли?

Мучно је било гледати ту шидивиду, — но разговор ме занимао.

— Слушај! Платићу ти, не за то, већ на друго: кажи ми отворено, — где је твоја сажитељка била, када сам ја дозвано и тражио је. Као певца.

— Најпокорније благодарим...

— Пази, само искрено!

—То ми увек можемо. Не мојте сумњати... Где ће бити? На „фарт“[4] шила.

— Тако ни живите?

— Тако живимо. Но зар ми једни, господине? Оно вама по свој прилици на пред посед и не изгледа. А пожените, наћићи ћете.

Молим за опроштај. Благодарим на милости. Ваши су новци фартови. (срећни). Добићу на њих, — за наше здравље попићу коју...

И, пошто је одмахао пошрдачно, он се окрену и викну:

— Затреба што, — зовните Михаила. Он рече своје презимо.

— Увек са најбољим задовољством.

Ево вам још једна, не мање типична сахалинска породица.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Доуіs Јасоlbot

4

I. Нестале!!

Сваки заузе своје место и не опазив у први мах, да су два места остала незаузета, али мало по мало, уз српање чорбе, поче шапат да су та два празна места за две младе кћери војводине.

— Нека вас не узнемирава одсутност тих госпођица, примети госпођа од Дамарта, оне су изашле са својом учитељицом да нешто покупују и прошетају се по шуми.... Без бриге смо, јер су отишле полима, а Амадеј је кочијаш ретке памети.

Оне речи умириле госте и свако спокојно навали на своју рајску чорбу, узор дело кубањег надзорника.... Међу тим време протицаше и за прави делима доћоше пеницачистеше пастрмке са белим маслом, украшене ситно исецканим млецем од рајских шарана, даље, тријеле, пастете, шкољке Сен-Жак и печурке преливене мадером и шампањем, права поема кухињске вештине, проналазка великог уметника придата кухињи војводској и са свију се страна слала хвала, само војводинља слушаше расејано похвале својих гостију и с времена на време, измењивајући са сином мужем веома брижне погледе... Клотилда и Жаклелина нису се још биле вратиле.

Кад стукуја и седми сат, војвода нагуби стрпљење и диже се.

— Господо, рече он својим звиждавим узбуђеном, непоузданим гласом, допустите ми да се удаљам за неколико тренутака, моје две кћери, заборављајући примање наше овога вечера, мора бити да су се напратиле и задржале код грофице удове од Плунерена, своје тетке, које они имају обичај посећивати сваке среде; честита дама коју парализа једна држи у фотељи ужина у њиховом њеретању и обично их задржава наше него што оне могу код ње остати... Ја ћу тамо часом отрчати и довести патрар две заиеснабашне, које и не сумњају у колики су нас немир бациле и за четврт сата вртићу се. Будите добри и не придајте овом малом случају већу важност него што заслужује!...

— Немате потребе да се извињавате, драги мој Дамарте, одговори кнез од Сен-Севрена, вадећи пастрмке по трећи пут, заједно са трюфлама и умоцћем. Биће туђач свиј ваших гостију, молећи вас да нам што је могућно пре доведете драјесна тумараша.

Војвода изађе журно, запреже свој *dogcart*[1] и одјури.

Да не би увеличавали немир грофичин, која јуначки испуњаваше своје домаћинске дужности, гости божем гледаху у томе неку врсту будалаштине младих девојака и ручак се настави, али без веселости: свирени страх мајчин леђдијаше поврх свију и ништно је свако одушевљај.

Само четири до пет раздражених гурмана, које ништа није могло збунити, продужише одавати част јестиву и користише се општом забуном да за се изберу најбоља парчад и скину са сваког тањира што је најзеленије.

— Дивота! несрањено! божанствено! шапуташе војвода од Сен-Севрена.

— Кад достигне ова савршенства, одговараше му један стари сапетник из Касације, куване је, без поговора најсавршенија, најузвишенија вештина!

— Ви сте човек од укуса, господине од Казнава!

— Ја само следујем вашем светлом примеру, кнеже! одговори Касационац.

Сваки гледаше испод ока она два проклетиња себичњака, који беху сасма равнодушни, и гледаху да набију сваки кутак својих чрева, а они и припомоћише да се мало спасе ситуација — без њих би тањири с јелом остали недирнути. Трбало је устати са стола, што само увећа страхозања војвоткињина срца, која су с њоме делили сви њени пријатељи.

Што је време више пролазило стање је постајало несносније, једва мати једва уздржаваше сузе, и узбуђење поје беше обузело цело друштво угушн свани разговор.

У забуни неотесани Дон Берењер беше два или три пута рекао војвоткињи: „драга моја Дорапса...“[2] али као да нико није опазио ово овај *lapsus*,[2] епископ хелиополски само налазећи се ближу фратра, загано га је и ударио по ногама, али глупак ипак није разумео: он само мало боље уклони и склони своје ноге.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињени су нам ова питања:

I.

Дешава се, да где који чиновник буде осуђен или административним путем, или дисциплинарни судом, на губитак месечне, двомесечне па и тромесечне плате, у корист државне касе.

Много пута се догађа, да се на плати оваквог чиновника затекну, у исто време кад се вреди наређење ове казне, и обуставе за рачун приватних повериоца, који су код судова већ стекли право залоге.

Настаје сада питање: како ће се извршити наплата ове казне, на ние, да ли ће се она наплатити пре приватних обавеза, или ће се чекати на кад се ове измире, да се казна наплати.

Даље: да ли ће се казна наплаћивати из исте плате или на наложена, четвртине и т. д.

Моли се учињење то потпуно обавештење, јер су овакви случајеви доста чести, нарочито у административној служби, а у нашем срезу баш на пруду месеци имаће Пореско одељење да се изјасни са оваквим једним случајем.[3]

— На ово питање одговарамо:

Кад се ко од чиновника осуди административно на одузимање плате по §. 40. закона о чиновницима грађанског реда, за изведено време, онда тај чиновник за то време нема плате.

Према овоме, разуме се, да се за све то време од плате тога чиновника, не може ништа одузимати ни за чији рачун, без обзира на постојеће забране, јер од онога, што који нема, не може се ништа ни одузети, па напрасно, ни за приватно повереноце.

Наравно да све ово важи само за половину плате, која по т. 7. §. 471. грађ. суд. пост. у опште може бити предмет одузимања и забране, јер закон предвиђа одузимање целе плате само у случајевима §. 58. закона о чиновницима грађ. реда, т. ј. кад је чиновнин разрешен од дужности, а нак да подмири и „лакши деФект,“ учињен каси којом рукује.

У свима осталим случајевима, чиновнику остаје половина плате као неопходна потреба за његов живот.

Другачије разумевање т. 7. §. 471. грађ. суд. пост. после наречене наложене случаја из §. 58. не да се бранити, јер да је законодавац хтео да унесе и случајеве из §. 40, он би и њих нарочито поменуо, пошто му није биле непознати, него је он, види се, половину плате намерно заштитио од свију могућих случајева.

II

„Једна црква у овоме срезу, има на своме имању два дућана, и до сада је сва наплаћи-

[1] Лака кола, високих точкова за једног коња, за гвалажа.

[2] Реч која се омакне човеку.

вала и кирију и аренду од оних, који нас дуг дане под закуп дуже.

Од пре неколико месеци, дотична општина, у чијем се атару налази ова црква, тражи да се аренда њој од сада плаћа, јер је, вели, по уредби од 11. октобра 1857 год. (зборник X. стр. 83), која је штампана у пречишћеном зборнику на страни 351, као додатак т. 3. уредбе за општинске приходе, право плаћате аренде прешло на општину, а црква има плаћати ће плаћати само уговорену кирију.

Како је ово питање покренуто административним путем, то га сада треба расправити, као спорна власт, и ако је ова уредба јасна, ипак нешто нејасна, јер јој је, негледе, вели, да руши једно старије, које је постојало скоро четрдесет и више година, колико црква има од пала су и ова дућани подигнути.

Моли се учитељство да изволи по овоме изнети своје мишљење.*

— На ово питање одговарамо:

Уредба од 11. октобра 1857 године, која се у предњем питању помиње, а која је питања као додатак т. 3. уредбе за општинске приходе, уништена је пречено чл. 8. закона о сеоским дућанима од 25. октобра 1870. год., јер по чл. 5. тога закона и пашени оних од 20. фебруара 1891. год. право плаћате аренде и кирије сада приказа опој општини, цркви или манастиру, на чијем се земљишту налазе сеоски дућани.

Према овоме, ова је уредба у општо потребно уношена у пречишћени зборник, над ова више не стоји, те само овако може правити пометњу.

III.

Суд општине кукотићеке, у срезу посавотамнавском округ подринског, актом својим од 18. априла ове год. Бр. 550 и г. Драгољуб Јовановић, писар ср. мачванског, писмом својим од 6. истог месеца, тражили су да им уредитно одговоре:

да ли болничке трошке не плаћају само она лица, која плаћају испод 5 дин. непосредног пореза, или та не би требало плаћати ни од оних лица, која то не би могла платити без осетне штете по себе и породицу, и на последњу, да ли се он може плаћавати пролазом покретне и непокретне имовине, и треба ли тада водити рачуна о пореденима ч. 471. грађ. суд. поступка.*

— На ово питање одговарамо:

Уверено, која се издају по т. 8. чл. 2. закона о таксама, иако само за случајеве које предвиђа и о којима говори закон о таксама, и по њима се не определеље износи стање појединаца за случајеве из других закона, ако у општо то нарочно није помешуто.

И, како закон о чувању народног здравља не регулише питање о плаћате болничког трошка на овај начин, нао што чини закон о таксама, онда се не смеју узимати уверења, издата по закону о таксама, као основица за расправу овога питања.

Ово сано помињући само због тога, што ни питање видимо, да се у одлуци ове ствари чини пометња.

Међутим, плаћате болничког трошка регулисано је рашинским тоси. Министра унутрашњих дела, од 22. октобра 1898 год. Бр. 10205, која је штампана у 35 и 36 броју „Полицијског Гласника" за 1902 годину, па што упућујемо и дотичне суд и г. Јовановићо, да тамо нађу потребан одговор на своја питања.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Петра Ђорђевића, пољочара шиљарског траши ипперт пољопривредни актом од 17. ов. мсца Бр. 5341. Петар је оожењен, сувоњав, слаб, прошпављен, пајеног Петра треба упутити Управи града Београда, с позивом на Бр. 17.069.

Јоку Костића, бив. хотелијера из Пожаревца и жену му **Јорку**, који су отпутовали незнано где из Пожаревца, тражи начелство округа пожаревачког, актом од 12. маја ове год. Бр. 7296, јер одговарају код истог начелства због извесног кривичног дела. Пајеже треба упутити начелнику округа пожаревачког, с позивом на Бр. 7296. УБр. 16.893.

ПОТЕРЕ

Живадин Обрадовић, из Лозана, убио је на пушке Радоја Мијатовића, из истог места, и по извршеном убиству побегао. Живадин је раста средњег, сувоњав, плав, бркова ретких плавих, говори полако, и закоси по мало. Пожаљу се све полицијске власти, да Живадина живо потраже и пајеног спроведу начелнику среза, у Бруо, с позивом на Бр. 3112. УБр. 16962.

Ноћу, 12. маја ове год., између 6—7 часова у вече, три непознате заликоваа пиљали су на кућу Радојице Брошића из Костојевића, пр. ранчанског; отеле му 2000 динара и 30 стараринских тапира, а по том га убиле. Тако исто заликовци су убили и Тому Јаликовића који је, на глас пушке, потрчао кући Радојичиној. Сва три заликовца биан су мађални између 20—28 год., двојица су високог а један средњег стаса. Овај посљедњи био је у лицу, а остала двојица црнопањаити су. Двојица заликоваца имали су чакшире у пољу панталона од пругастог шајка (белочастог и сивог), а шестма обичне сељачке чарапе и опанке, а треће је имао на глави фес, на погиму чизме и прне пантаљоне са прањем по пуњеваић. Од оружја, сва су имали пушке двоцевног система, револвер и по један нож метака преко груди. Заликовци су собом пољи и једно веоико црно пеле, које је рамаљо у једну ногу. Начелник среза рачанског, решењем Бр. 5620, моли све полицијске власти за најажљивије тражење оних заликоваа. Акт управе града Београда Бр. 16.888.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Живан Мариновић, свитиња који се је крстио по прогонетва, ухваћен је у Београду и том приликом код њега је пађено: 4 заложне Заложне Банке бр. 3610 и 3666, Народне Задруге бр. 4525 и Ескомтне Банке бр. 6873, по којима је заложио: код Заложне Банке 12. септембра прошле године један златан сахат са ланцем за 75 дин. и један прстен за 4 дин. Код Ескомтне Банке 12. априла т. г. један пар златних минђуша за 2·50 дин. и код Народне Задруге 7. марта т. г. један пар сако одела за 5 динара.

Стварн су овакве: сахат ивице округао, шеснаеки, са два златна и једним металним капком, спољи полигиран шеснаетанац, система цилиндар-ремонтоар бр. 71104, златан је дуг, тамак, за кошење око врата. Прстен тамак, са простим камењем — стаклом. Минђуше су у облику шестића са једним редом листића, којих има по броју осам и стакленом у средини. Одело је сако, са једним редом дугмета, пеленасте боје, са белим вертикалним пругама, на одстојању од једног сантиметра једно од другога, и поставља од памучне тепе је боје као и ивице. Џепови на капуту су са вертикалним отворима; на џеповима прелиса имају капци, широки 3 сантиметра. Џеп пар је од једног штофа, кутнеог, лакот летњег. Но прој и величини не гледа да је било каквог сумњивог маланда.

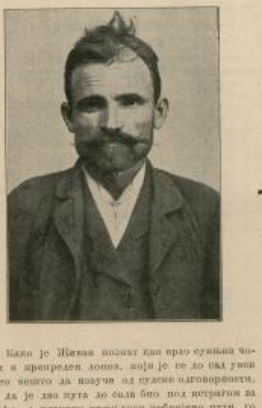

Како је Живан познат као врло сумњиви човек и препредени лопов, који је се до сад умео увек нешто да извуче од судске одговорности, ни да је два пута до сада био под истрагом за крађе, а иступио каквавим недоређено пута, то је више но сигурно да је оне ствари негде украо, тек ирс, што је може да пошаље, отуђио му.

Живан је рођом из Вел. Поповића у срезу космајском, стар је 37 год.

И пко сано његову слику изнесали у 30-ом броју „Полицијског Гласника" од прошле год., довољно је поново, јер оно раније није добро испало.

Свеће се нарочита пажња властима, а и грађанству, на ово лице и на оне ствари, које је заложио, да ако би по што о њему или о оним стварима знао, нека то јави Управи града Београда или најбр. најближем.

Због многих празничних дана у овој недели дајемо овај број на пола табака, али ћемо зато идући број дати на два табака.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 20 и 21. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 30. МАЈА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника" или дотичним окружним и срезким властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, полицијским писарима и осталим званичницима у општ. сви се ти овој цени воле претплатити само преко својих команданта полицијских пограничних одреда. Надлештима у општ 20 динара на годину За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Председника Министарског Савета и заступника Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Јовану Богдановићу, пршиоцу дужности писара среза студеничког, у рангу писара начелства друге класе, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

да се Миливоју Белимарковићу, писару треће класе Управе вароши Београда уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 25 маја 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 4. маја ове године Бр. 3798, које гласи:

да се Радован Николић, бив. учитељ школе милутовачке у срезу тргошичком, родом из села Метеха у Турској и поданик исте државе по својој молби прими у српско подаништво, заједно са женом Лепосавом и синовима: Тодором и Тврком, наузетно од §. 44. грађанског закона, као дојакошња српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела. 12 маја 1904 год., у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

Поводом појављеног спора између једнога првостепеног суда и окружног начелства о разумевању §. §. 15. и 16. полицијске уредбе замолио сам г. Министра правде, да то питање изнесе пред општу седницу Касационог Суда ради начелне расправе. Питање је овако гласило:

„Да ли је првостепени суд надлежан, да по жалбама против пресуда или решења општинских или полицијских власти, донетих по иступним делима, саслушава, поништи или преиначава те одлуке општинских или полицијских власти, на било да су донете по иступним делима, кажњивим по III-ој глави крив. законика било да су донете по кривичном законику и по ком специјалном закону, било само по специјалном закону као што је н. пр. Закон о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља, уредба о механама и т. д."

Према томе питању Касациони Суд је у својој општој седници од 24. априла Бр. 3366 донео овакву одлуку:

1., Да је првостепени суд, по изјављеној жалби интересованог лица, надлежан само да расматра, саслушава, уништава и преиначава пресуде и решења општинских и полицијских власти наречених по иступним делима из III главе кажњеног законика;

2. Да првостепени суд није надлежан да расматра, саслушава, уништава и преиначава пресуде и решења општинских и полицијских власти наречених по иступним делима по кажњеном законику и по ком специјалном закону, није надлежан првостепени суд за расматрање, саслушавање, уништавање и преиначавање њихово, него ове административне власти, које су за тај рад по овим специјалним законима позване према правном начелу, да је специјалан закон претежнији од општег, над су они у сукобу.

Саопштавајући ову одлуку Касационог суда начелству — управи — препоручујем му — јој — да се по њој од сада управља.

Бр. 13685.
14. маја 1904. год.
у Београду.

Председник Министарског Савета, Заступник министра унутрашњих дела, београд

С. Грујић с. р.

САВРЕМЕНА ПОЛИЦИЈА

Још одавно, управ са развићем савремене криминалне антропологије, која је у последњој четврти прошлог века створила читаву револуцију у научном свету својим поромима о злочинцу, злочину и његовим узроцима, осетила се потреба за озбиљном реформом полиције, као установе, којима прво великог утицаја на рад тешње и опадање криминалитета.

На конгресу интернационалног савеза за кривично право, одржаног у Лиону месеца августа 1895 год. поред осталих, донет је и овај закључак:

Да би криминални органи што боље одговарали својим дужностима желети је да, поред текстова кривичног закона, буду што боље и темељије упознати са главним узроцима злочина, особеностима злочинаког света и најпрактичнијим начинима за истраживање злочинаца и примењивање казне.

У место простих извршилаца закона и најобичнијих представника грубе силе, нова криминалогија захтевала је и захтева: да полицијски органи буду људи од идеје и иницијативе, који ће се старати да изналазе узроке злочина и средства за њихово сузбијање.

Беч је био први који се, одмах по свршетку конгреса, одазвао његовој жељи стварањем криминалистичког курса за ученике права. Бечу је убрзо следовао Лион са *Лагласањем* на челу, па и Рим са професором *Салватором Отоленијем*, који је у обим својих судско-медецинских предавања на универзитету у Риму, унео и нарочити одсељак о полицији и њеним дужностима са гледишта савремене криминалне науке.

Ну, Отоленги се није само на овом заустављао.

Налазећи за потребно, да своје теоријско предавање пренесе и на практични терен, а полазећи са гледишта да сваки орган сигурности мора, пре свега, темељно знати све оно што се односи на злочине и злочинце, Отоленги је јуна месеца 1902 год. у споразуму са тадашњим министром унутрашњих дела основао нарочити практично-теоријски курс за све полицијске органе у престоници Италије.

Поред специјалног изучавања антропологије и психологије, и практичног примењивања научних закључака из области ових двеју наука на судску и административну полицију, на овом курсу полицијски органи још су се детаљно упознавали са *соматолошким, антропометријским* и *дескриптивним описом*.

После очигледног успеха, који је овим предавањима постигнут, надлежни фактори сматрали су за потребно да при министарству унутрашњих дела установе сталну школу за све почетнике у полицији. Прва обавезна предавања држана су од 1 априла до 31 јуна прошле год. и на њима су изучавана ова питања:

1. О општој индентификацији.

Предавања која су се односила на ово питање, имала су за циљ да слушаоце упознају са свима могућим врстама описа, а то су ови:

а, *Опис соматолошки*, који се састоји у означењу етничког, асиметричког, урођеног и уопште ненормалног типа.

У обим овог описа улазе и тако зване *живе слике* (portraits perlés) које су врло корисне за телеграфску службу описа, као и сва дескриптивна и дактилоскопска обавештења.

б, *Опис фотографски*, који се састоји у примени фотографије за идентификацију и трагање, и познавању техничког дела судске фотографије;

в. *Опис антропометријски*, који се састоји у изучавању *бертилонажа*;

г. *Опис органски*, који се састоји у означењу начина хода, говора, особине рукописа, осетљивости и органских функција у опште;

д. *Опис психички*, који обухвата интелигенцију, вољу, осећаје, моралну свест, темпераменат и карактер, и најзад

ђ. *Општи опис*: биографија индивиду-е, њено место рођења, моћ наслеђа, наклоност раду, породици, пороцима, затим њене болести, склоности и т. д.

2. **О специјалној идентификацији**, која је обухватала:

а. *Разликовање и изучавање опасних класа злочинаца, а нарочито изучавање душевно болесних;*

б. *Разликовање и изучавање злочинаца према њиховој природи и врстама злочина*, и

в. *Практичну примену закона о јавној сигурности.*

3. **О месту злочина.**

У обим ових предавања улазило је детаљно изучавање:

а. *Доказа*, односно пута и начина да се они открију и прибаве, и

б. *Трагова*, како за злочине против личности тако и за злочине против имаовине.

4. **О истраживању злочинца у ова три случаја:**

а. *Кад су познати;*

б. *Кад су за собом оставили трагове*, и

в. *Кад су сасвим непознати*, и најзад.

5. **О раду и организацији службе сигурности:**

Одељак овај односио се на уређење архиве, класифицирање картона, састављање криминалних календара, криминалне географије и т. д.

Поред чисто теоријске стране ових предавања којима је руководио сам *Отолењи*, она су се још одликовала и својом практичном применом коју је изводио *Д-р Гасти*, комесар полиције у Риму.

Овим практичним вежбањима нарочито се тежило да се слушаоци што боље упознају са системом Бертилоновим који допушта, као што је познато, да се најлакше уоче сви карактерни знаци једног злочинца, што је од неоцењене користи за његово истраживање.

Не мања пажња обраћена је и на *дескриптивни* (описни) опис, за чију су практичну употребу била удешена нарочита телеграфска тражења у групи од неколико хиљада фотографија. Добивени резултати испали су на опште задовољство.

Поред свега изложеног, школа је располагала и са једним лабораторијумом, у коме су се налазили сви могући инструменти за мерење физичких и психичких функција, даље велики број фотографских апарата, микроскопа и т. д.

* * *

Захваљују *Отолењи-у*, и у самој полицијској администрацији учињен је знатан напредак.

Напредак овај састојао се у установљењу нарочите, тако зване *биографске карте*, која допуњује акта сваког оврвљеног.

Карта ова, истина, била је у употреби и пре *Отолењи-а*, али без икаквог научног и са врло мало корисног циља. Да би се постигло и једно и друго, било је потребно израдити је и допунити у духу савремено криминалне науке, а ово је урадио сам *Отолењи*.

Нова *биографска карта*, која у целој Италији важи од 1. јануара 1904 год., састављена је из ових рубрика:

а. *Општег дела*, у коме су подаци о фамилији, настави и економским приликама оптуженог;

б. *антропометријског описа*, који је изведен по систему Бертилоновом;

в. *Особених знакова*: младежи, посекотине, брадавице, тетовирани знаци, важније опомене и т. д.

г. *Дескриптивног описа*, удешеног по систему Бертолоновом за *живе слике*.

Ова рубрика обухвата само најкаректније знаке оптуженог, то јест оне који нису изложени променама а могу се лако уочити, као што су н. пр. означења о необично великом носу, уху, кривим устима, осуство руке, ноге и т. д.

д. *Психичких особина*, које обухватају, по нарочитом реду, најглавније манифестације психичке личности оптуженог, почињући од интелигенције па до воље и морала.

ђ. *Биографских података*, из којих треба да се види: *фамилија и њене особине*, (душевно стање, економске прилике, моралитет), *детињство, младост, све важније промене у животу*, даље *болести*: физичке, нервне и т. д.

Нарочита рубрика резервисана за раније осуде које се бележе по хронолошком реду, и

е. *Место за фотографију и отиске прстију* (опет по систему Бертилоновом).

Излишно је, мислимо, истицати сву корисност података које садржи једна оваква карта, а још мање осећамо потребу да нарочито наглашујемо вредност *Отолењијеве* реформе полиције. Њу је — ову вредност — признала и сама италијанска влада тиме што је ове реформе одмах прихватила и званично усвојила. После овога *Отолењи* се, по тврђењу д-ра Едмонда Локарда може с пуним правом поносити што је, за рачун науке, освојио један од најважнијих административних терена.

* * *

Једновремено са Отолењијем, и професор *Ничефоро* у Лозани отпочео је држати нарочита предавања о криминалној и научној полицији. Програм ових његових предавања може се, у главноме, поделити на ова три дела:

Узроци криминалитета.

Узроци ови по *Ничефору* тројаки су: *географски, социјални* и *индивидуални*.

Изучавање првих предмет је социогеографије и почива на познатом факту: да се физио-психолошке манифестације, које су у вези са физичким или душевним надражајем индивиду-е, увећавају са топлотом и смањују са опадањем температуре.

Убиства, разбојништва, самоубиства, злочини против обичаја, повреде дисциплине, велики политички догађаји, — све то подлежи осцилацијама термометра и барометра.

У кратко, овај први део Ничефоровог програма обухвата:

а. Упоређење криминалне статистике земаља топлих са оном земаља хладних;

б. Упоређење криминалитета између топлијих предела једне исте земље

в. Упоређење криминалне активности код становника исте расе и земље али у разним зонама температуре;

г. Упоређење криминалне статистике у једној истој зони и раси за време зиме и лета.

д. Упоређење осцилација температуре у току неколико узастопних година са осцилацијама криминалитета у истом времену.

При изучавању социјалних узрока криминалитета, обраћена је нарочита пажња на однос, који постоји између овога и земљорадничке производње, цене животних намирница, индустрије, раденичке паднице и трговачког покрета.

Што се тиче индивидуалних узрока,— Ничефоро их посматра и изучава са ова два гледишта:

а, *органског*, које се састоји у испитивању општег стања здравља злочинчевог, његовог органског развитка, органских карактера *лубање*, лица и свију тако званих *знакова дегенерације* и

б, *психолошког*, које обухвата изучавање осетљивости, активности, интелигенције, свести и осећаја.

2. **Спречавање злочина.**

Предавања ова обухватила су:

а. *Мере превентивне.*

б. *Средства за поправку.*

3. **Криминална политика:**

У обим оних предавања улазило је изучавање:

а. Надлештава и чиновника,

б. Испитивање места злочина,

в. Испитивање места убиства,

г. Истраживање трагова,

д. Затварање кривца и констатовање његове идентичности, и

ђ. Утврђивање психолошких мотива који су руководили окривљеног да изврши злочин.

* * *

Без сумње по угледу на Рим и Лозану, и шпанска влада установила је у Мадриду редовну криминолошку школу за судске и полицијске чиновнике.

Краљевски декрет о томе објављен је 12. марта 1903. год., а програм наставе овај је:

а. Кривично право Шпаније,

б. Уређење казнених завода,

в. Превентивне мере,

г. Установе за поправку осуђеника у свима земљама,

д. Антропологија, антропометрија, психологија, педагогија и криминална статистика.

Поред овога, школи је придодат и један лабораторијум, затим библиотека и музеум. Професорима, као стално је у дужности да стално прате развитак криминалогије, као и да сваких 5 година предузимају путовања по иностранству, разуме се у циљу научном.

Предавања у школи трају 2 год. За пријем у школу иницирује се претходни испит из оних предмета: историје, географије, физиологије, хигијене, психологије, морала и обичајног права.

* * *

Још пре 30 год. *Морис Блок* у своме *Речнику француске администрације*, говорећи о полицији казао је ово:

— Оно што је видљиво за организам, то је јавна сигурност за друштво. Власт која се о њој стара назива се полиција — реч коју наука узима у много ширем смислу но обичан говор. Док народ види у полицији само извесна репресије, административна наука додељује јој, с правом, титулу моћног провођача.

Изгледа, према ономе што смо изнели, да су Италијани и Шпанољи потпуно солидарни са овим блиставим тврђењем.

А ми???

Д. Ђ. Алимпић.

ПРЕСТУП И ДОБА ГОДИНЕ

2

Морсели у свом спису о самоубиству тражи да објасни те факте температуром. Упоређење између линије температуре и броја самоубистава показује, истина, до јуна значајан паралелизам, али после тога самоубиства брао опадају, ма да летња топлота све више расте. Август са највећом високом температуром далеко изостаје иза свежега априла. По томе, температура сама по себи, не може сама објаснити тај значајни појав. Ја не бих у том погледу искључно сасвим космичким утицај као Дирихајм у његовом спису о самоубиству. А свакојако је могућно то да неповољне спољне топлоте може с почетка деловати узбудљиво на човека, и да при дужем трајању, или при све већем растењу врућине, може наступити млитавост.

Није без интереса и друкчије тумачење, да број самоубистава стоји у вези са дужином дана. И доиста дужина дана и количина самоубистава у разним месецима потпуно се слажу. Али ипак то је разјашњење негодно, јер већина самоубистава бива не даћу него рано, у јутру или пређу. У осталом чешће је зависити психолошки мотиви, који потичу из светлости за самоубиство.

Смрт *оњежењем* не игра врло велику улогу међу начинима смрти; у Пруској на пример 1893 год. од 6409 *самоубића*, свршили су свој живот на тај начин само 1145 што чини 18 процената. С тога релативна реткост самоубистава зими, не може зависити од простог механичког отежавања тог једног начина смрти, као што су но неки тумачили. А то у толико мање, што би тек тада остало неразумљиво брао опадање од половине године, као и рашчеревост истог броја самоубистава и у земљама у којима се реке и баре не замрзавају.

Тако остају недовољна сва разјашњења, која се оснивају на спољним утицима да се протумачи множина самоубистава у лето. Ми се морамо задовољити тим, да тај факат постоји. Он је доста значајан по томе, што нам даје да јасно видимо *периодичка колебања психичке равнотеже*. Кад у једно доба, у коме и спољне животне околности дају сразмерно велико обезбеђење од беде и невоље делују на човека мотиви који из дубине делују, и који се дубоко осећају, или који толико слабе његову отпорну снагу, да он мисли на самоубиство, то, у оскудици сваког другог разумљивог узрока, остаје само једно разјашњење да је наш организам подложан повременим живим променама.

Таква периодичка колебања нама су врло добро позната у области сексуалних живота. Код животиња развија се полни нагон само у сасим одређеним временима. А што су животиње више напикнуте на човека, што су више постале домаће животиње, у толико је мање оштро ограничено то периодично растење сексуалне узбудљивости, која их у слободи гони на нарочите борбе око женке.

При површном посматрању под човека полна узбудљивост не подлежи никаквим колебању. Али ту скоро један писац потрудио се да докаже, да менструација код жене одговара растењу полне узбудљивости код животиња и да и код човека има неке правилне периодичности полних функција.

Ма како да изгледа, да та хипотеза, да је и човеков полни живот подложан повременим колебањима, ипак за то треба још далих доказа. Много је опрадајније појмљиве да је менструација абортивно испољавање сексуалне узбудљивости, и да они и данас још доказује колико је у обласи полних функција остала очувана *периодичност*. То показују и искуства код неких умоболних; за време менструације, па и онда кад се она очекује а не наступа, расте узбуђење у опште а полно нарочито.

Утврђеност тих физиолошких кретања код жене допушта нам да уземемо сличан узрок и за доказана велика колебања психичке равнотеже, која налазимо код самоубистава, и за растење сексуалне узбудљивости у облику учестаних зачетака и моралних преступа у пролеће. По томе смемо извести нагађање, да опадање и растење полног нагона које обухвата све врсте сексуалног задовољавања, од брачног живота до бруталног насиља над децом, одговара буђењу и растењу полног нагона код животиња и ако у много слабијем и много друкчијем облику.

За морално преступе то је појмљиве од толико већег значаја, што сва друга разјашњења нису довољна. Учестана прилика у лето хватати одрасле и децу, уливањем претераности у пићу, повећана спољна топлота, — сви ти можда згодни и повољни узроци остављају отворено питање, зашто број преступа тако брзо опада у августу и септембру, и ако спољне околности ове олакшавају да се они чине. Тако не остаје скоро никакво друго појмљиве него оно о коме смо мало пре говорили.

Сама психолошка вредност тога факта, наравно, да је неизвесна од понушаног тумачења. Остављајући на страну то да ли је то разјашњење тачно или не, — ми сви подлежемо неком извредном ненољу полне узбудљивости у пролеће, ма да нисмо тога свесни.

Детоубиство, убијање ванбрачног детета за време порођаја или одмах после рођења, најчешће бива у месецима фебруару и марту, 127 случајева у тим месецима, којима су близу још само април и мај, стоје према 80—95 у времену од јула до јануара. Порођајима у фебруару, марту и априлу одговарају месеци зачетка мај, јуни и јули. Дакле и ту растење полне узбудљивости прши посредно свој уплив.

При том је нарочито интересантно, да расположењу опростити се неизвесног детета, много више зависи од броја преступника, него од помисли шта ће бити од детета.

За блажењу осуду детоубистава узимало се очајно душевно стање, мешавина од беспомоћности, стида, кајања, бола и бриге за будућност. Бројева статистике показују, да бар непосредна брига нема великог утицаја; иначе би у време неволе, у зимским месецима, кад пород снега сеоске јаме пречи и опасност остати без заради, било много више детоубистава. Место тога, њихов је број у најнепосреднијој вези са бројем рођења, тако да се скоро може казати: У једнаком броју ванбрачних матера налази се, сасим независно од привредног положаја, приближно једнак број таких матера, које се насилно ослобођавају свог новорођеног детета.

Као и линија моралних преступа сличну линију показује још један низ дахих преступа: *обична телесна повреда* (134), *опасна телесна повреда* (133), *присиљавање*

и претња (132), увреда (122), насиље и претња према чиновницима (117), *нарушавање јавног мира* (110). Сви ти преступи надмашавају месечни просек од 100, а у неколико и врло јако. Равномерно пењући се достижу врхунац у августу, за тим настаје брзо опадање до најниже тачке у децембру или јануару. Месеци од новембра до априла остају без изузетка испод просечности. Сличност свих тих линија међу собом, тако јако пада у очи, да смо приморани узети и сличне узроке, ма да је правно карактерисање тих преступа сасвим различно због различности посређених правних добара. А свима је заједнички начин учина — сурово *насиље*.

Растење и опадање показују исти ток као и кретање просечне температуре. Због тога би можда био сасвим искључен утицај сувише топлоте као узрок тих преступа, али ја бих ипак веровао у *посредно* деловање растења температуре. Оно олакшава у лето свобраћај у сиромашном свету, умножава и увећава друштвене покрете трења. Тиме расте и *оца мост од сукоба*. Према умножењим приходима стоје смањени издатци. У лето не оскудевају ни приликом за новчане издатке. Осећење какве нове заставе, какве задруге, какво спомењача прашници осниваља, рођен-дани и имендани, уношење жетве, — све се то тада више слави, свака од тих светковина доноси собом *претерљање у пићу*, опасност која је и без тога врло блазу због летње врућине. Када значај има пићење на помењуте преступе, доцније ћемо морати још више објаснити. Овде може бити довољно помењути само ту тесну везу између растења сурових преступа и летних светковина.

Сасвим другу слику показују преступи *против својине*; изучетак чине само крађева страри. Они су у њиховом постанку средни телесним повредама, и по томе показују сличан ток као и ове и ако се разлике између лета и зиме мање виде.

На против *крађе и превере* у месецима од марта и септембра не достижу никад просечну дневну средину од 100. Али од тада настаје брзо растење њихове учесталости, која траје целе зиме. За разликење тога појава има много мање тежишка него код моралних преступа.

Почетком пролећа умножавају се пријаве за рад, а у исто време смањују се издатци за огрев, осветљење и топло одело, а у неколико сасвим отпадају. Управо настаје могућност сасвим се ослободити оних потреба за време, које се морају задовољити у хладно доба године. Невоља зимска је прошла, ко неће да ради, а међу таквима их има који зими пожеле туђу својину, од продужи као скитница, и тиме са бар настаје на државне криминалне статистике.

Опасност по сигурност својине почиње тек опет у зиму. Извесни значај има при том и та невољна околност за крађе упадом што су ноћи краће. Али се у томе не сме тражити главни разлог за растење тих преступа; то довољно доказује и тај опказ, што су разлике између лета и зиме код простих крађа веће него код опасних. Са бригом за свакидашњи хлеб се оскудицом коју глад и хладноћа доносе невољним, смањује се и *отпор расположењу* да се краде.

Тесна веза између *прекерења* несреће и несрећности може се овде само помењути. Али нећу да пропустим да нагласим како би и статистика могла допринети решењу тога питања да ли и колико растење броја зими стоји у вези са привременим положајем. Ако је спољна невоља довела узрок, онда би жене и деца, који од те најпре пате, морали показивати и највеће разлике за време разних годишњих доба. —

Тако би се до сад неки набројани преступи могли објаснити. Убиство, смртни удар, противправно одузимање слободе, пљачка и други такви *ређу* сувише ретки преступи; деловање случајности у њиме учина преступа може тиме дати врло лажну слику.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етиологији.

Јозефу Ван-Кану

Д-р Шосинек испитивао је бриљално напредак криминалитета у Француској у својој студији. „*О криминалној статистици Француске са гледишта судско-медицинске*“ (Лијон 1884), у којој потпуно дели мишљење свога учитеља Лагасања у питању криминалне етиологије. Међу многобројним узроцима злочина, и он помиње економске *факторе*, а нарочито утицај земљорадње и индустрије.

Д-р Хенри Жуен занимао се специјалним питањем: *о утицају проф есије на криминалитет*. Резултате својих истраживања у овом правцу изнео је на конгресима у Паризу и Бриселу, а то би, без сумње, учинио и на конгресу у Женеви да га прерана смрт није отргла науци. И ово питање, међутим, у тесној је вези са проблемом економским. Поред осталих, њиме — овим питањем — занимали су се још и *Тард*, *Гроробало*, *Морисон*, *Котле* и *Етинген*. Њихови закључци своде се, у главноме, на то: да професија има велики утицај на криминалитет.

Дело *Хенри-а Мазене*: „*Неколико социјалних узрока злочина*“ (Лијон 1893) продире у срце нашег питања.

У уводу овог дела, писац налаже *факторе* који одређују радњу човечију уопште, па према томе и криминалитет. Међу овим *факторима* разликују се елементи реда биолошког, физичког и социјолошког. Потпуно сагласан са теоријом слога учитеља Лагасања, Мазене одређује објашњење злочина помоћу прве две категорије *фактора*, поштo и они сами, по њему, зависе од утицаја средине.

Сложеност социјалних *фактора* отежава увелико њихову рационалну квалификацију, па ипак је Мазене покушао да их класификира овам редом:

1. *Фактори интелектуални*: филозофија, религија и сугестија.

2. *Фактори естетичког реда*: уметност и литература.

3. *Фактори индустријског (економског) реда*: беда, целибат, алкохолизам, васпитање и морална средина, и

4. *Утицаји моралног реда*: казна.

Трећа категорија *фактора*, по мишљењу писца, најзначајнија је у криминалној етиологији; сви остали елементи потчињени су економским утицајима.

У једном прегледу Француског криминалитета у времену од 1826—1889 год. Мазене констатује један паралелизам између цене жита и злочина против имовине.

Пошто је, на овај начин, доказао директан однос између услова економских и преступа против својине, писац преступа исцрпу индиректних последица беде на злочин. Те последице, пак, јављају се у целибату и алкохолизму.

Од *100* злочина против личности, њих *53* долазе на неженење, *38* на женење а *9* на удовице; од *100* злочина против својине, на неженење долази опет *53*, на женење *43* а на удовице 4. Максимум криминалитета пада у доба између 30—40 год. што ће рећи у времену до кога неожења људи ступају у брак, и после кога већина остају неожењени. Писац још подсећа да неожењени, по Лагасању, дају највећи број самоубица, лудака и атентатора свике врсте. Утицај целибата на злочин, дакле, неоспорап је.

Исто је овако и са алкохолизмом. Сиромашан радењем није да би боље радио, да би се утешио и да би, напад, заборавио на своје муке и невоље. Једном навикнут на пиће, падећи ће врло јако злочину или душевном оболењу.

На свега изложеног налази, да Мазене сматра злочин као један појав пре свега социјалошки. Беда, по њему, проузрокује највећи број злочина.

Међу француским антрополозима који су одмах прихватили и енергично потпомогли теорију друштвене средине долазе, на првом месту, *Манџријев*, *Бриардеов*, *Гошпар* и *Летурно*. Нарочитог помена заслужује Д-р *Манџријев* који је, као што смо већ поменули, уручио Домбрози и његовог уређеног злочинца, а атавизму дао сиртни удар на конгресу у Паризу. Злочин, по њему, *социјалоника је категорија а злочинац социјалоних продукат*; дискоширајући анатомске и физиолошке имају врло мало удела у нормалној генези злочина. Међу многобројним *факторима* који утичу на злочин, *фактори економски* једни су од најважнијих.

Д-р *Летурно* заузима засебно место међу француским криминалитетима. По томе, што је Француске упознао са *средњим злочинцем*, изгледа да је присталица италијанске школе и атавизма, али је ипак признавао, да се прави превентивни режим може остварити једино *социјалним реформама*. Беда и алкохолизам, два велика друштвена зла, у тесној су вези са неједнаком поделом богатства, које има значног утицаја на криминалитет.

Габриел Тард

Ученици Лагасањови и сви остали представници школе, које смо до сад по-

мењули, припадају, као и сам оснивач, медецини. Један од највећих правних представника школе јесте *Габријел Тард*, члан института и Колежки професор у Француској. Надмоћност његових дарова за писање, дубина његових погледа и јасноћа његових излагања, чине га једним од најпопуларнијих тумача теорије о друштвеној средини. Његова теорија о професионалном криминалном типу, о урођљивости заснованој на личном идентитету и социјалној сличности; њихови закони о имитацији и њиховом очигледном утицају на цео друштвени живот у опште а криминални напосе, уврштују га пак у ред првих криминалиста данашње доба. Његова мишљења у већини случајева нису, или су само у појединостима успорена од осталих бранилоца социјалне теорије, али ово у чему се он с њима потпуно слаже, то је: *да је злочин, као једна врста друштвеног чињета последица социјалних узрока.*

Сва главна питања која се односе на криминологију, Тард је третирао у свом ремек-делу: „*Кримичка филозофија*" (Лајон, 1890 год.)

У V глави овог свог дела писац је, ослањајући се на социјалошка посматрања, доказао немогућност анатомског, криминалног типа. Непроменљиви спољни знаци, својствени великом броју злочинаца, нису ништа друго до *професионалне особености*. Професија злочина, као и велики број социјалних професија, одликена је у специјалном типу. Психологија злочинца у основи је идентична са психологијом целог света. Класификација злочинаца мора почивати на социјалошкој основи.

Глава VI посвећена је злочину и његовим узроцима, међу којима се разликују:

1. *Утицаји физички.* Злочинасти календар Лагасењев, и факт посматран од самог писца, по коме се топлије године и јужне провинције одликују плодношћу у убиствима и телесним повредама, најбољи су доказ о овим утицајима.

2. *Утицаји физиолошки* огледају се у органском предиспозицијама, али инак повезују на историјско-социјалној основи и могу бити нарочитим утицајем средине.

3. *Утицаји социјални* најмоћнији су. Говорећи о њима, писац се опширно задржава особином подражавања, која је у већини случајева врло моћна, несвесна и у неколико тајанствена. Склоност ка подражавању подједнако је својствена и најнижим и највишим класама. Све идеје и потребе, као год и говор и целокупне варијације, шире се у њиним класама, и одатле, путем подражавања, силазе у народ. Некада је то била аристократија, а данас су престонице извори имитације. Исто је тако и са злочином. Ова јаких разлога, на основу којих се може извести да су пороци и злочини данас већином локализовани у последњим редовима народа, ту дошли — спуштали се из горњих редова. Пајчешће се први пут јавља као привилегија Омировских краљева, мрочињских шешова и сељера средњег века; скатинчење код хајдука, певача и свирача, отров код елите XVII-ог века, убиство из ворискотољака код појединих претендената на престоле и т. д.

Непоштовање вере, кријумчарење, пожаре, убиства на и саме праге, — сви ови изгледи облици злочина спикли су у народ из виших слојева путем подражавања.

Одбрани ове своје теорије Тард је посветио нарочито дело: „*Закони имитације*" и „*Социјална логика.*"

И ако је ова теорија била експлозивна и бранена од *Спенсера* (закони имитације), Адиберта (физиологија страсти) и *Бегле-а* о систему социјалном и неговим законима), ипак нико од њих није имао тако далеко да објасни ноше — овом теоријом — целокупан изглед и састав друштвеног активности и сам криминалитет. И доиста, требало је много рада и напора па да се, на основи психолошкој, створи један социјалошки систем, хармоничан и моћан простотом и величином своје полазне тачке. Сасвим је природно што је критика са своју страна испитивала ову теорију, коју поједини криминалисти чине владари примедаба, а неју, опет, Тард одлично брани.

Надаље, Тард испитује још и ове економске факторе:

а. *Утицај рада и индустрије на криминалитет.* Рад сам по себи, завлучује он, противник је криминалитета и његови односи са оним, у свему су слични узајамним односима двеју врста антагонистичких послова. Случајеви у којима рад потпомаже криминалитет, резултат су посредне а никако непосредне радње.

По Тарду, криминалитет је специјална индустрија која се све више и више локализује у извесним класама. Криминологија је само један део социјологије. То су општи закони политичке економије о производњи продукта којима треба објашњавати криминалитет. У овом погледу јавља се и једна тешкоћа: док се с једне стране злочинци сви мање-и мање удружују, што доказује да се криминалитет необјашњава јер усамљени злочини имају више случајна но организовани карактер, дотле, опет, с друге, страше, статистика злочинаца у повратку доказује сасвим противно. Није тешко уочити, кад се само мало више размисли, да овај противречни однос нема, у основи, ничег чудноватог; смањивање злочиначких дружина резултат је сталног напретка полиције. И после: док је стари злочин имао карактер епидемије, дотле модерни злочин, много смишљанија и темељнији, има облик конституционалног зла. Велики градови, у којима је напредак злочина у повратку очигледан, најбољи су докази о овоме.

Два су главна извора која доприносе напретку криминалне индустрије: *потреба да се неког рада, и жеља да се са што мање рада што више заради.* У овоме, управо, и лежи главна разлика између криминалитета и осталих професија, које криминалитет експлоатише без рециприцитета.

Сматање криминалитета као нарочите професије, и оригинално је и оштроумно, али не и потпуно тачно. Све врсте криминалитета немају карактер професије, као што су нпр. злочини на пасиве, мржње, зависти и љубави.

б. *Утицаји богатства и сиромаштва.* „Ово питање, вели писац, које је у исто доба и односено и зависно од питања о утицају рада, бојно је поље социјалиста и позитивиста."

На основу једног званичног рапорта о криминалној статистици у Француској на 1887 год., Тард изводи, да се на 100.000 становника отпужује годишње, и то: *20 слугу, 11 који припадају слободним професијама, 21 који припадају трговини, 26 индустрији, 14 земљорадња и 139 из најсиромашнијих класа.*

Писац се труди да објасни ове нехармоничне цифре и пели: *„жеља за богатством, између које се најлакше долази до задовољства, најобичнији је мобил злочина, и обратно: богатство је предохрана од многих злочина. Било би неприродно, продужује он даље, желети оно што се већ има."* У кратко речено, то су задовољство и незадовољство који утичу на злочин, из чега опет излази да беда, будући недовољна да створи задовољство, јесте обичан извор злочина.

в. *Утицаји цивилизације.* У свакој цивилизацији, вели писац, разликују се два стадијума: први у коме је права хаос од проналазака и сналопрених предузећа и други у коме се ова навала стишава, а елементи систематизирају. Неставност ове систематизације има за последицу дегенерацију која се шири све више и више. Али ово што успокојава писца, то је дубока, истина још нејасна али извесна веза, коју су обилни посматрачи открили *између опадања и најузвишенијих појава.*

И криминалитет се управља по општим друштвеним законима у својим облицима, мотивима, начину и средствима. Писац се дуго задржава на овом питању, тражећи доказе о опој духовитој теорији у варијацијама које злочин трпи под утицајем свакодневних догађаја.

О утицају благостања на криминалитет, писац још говори у свом делу „*О упоредном криминалитету*" (Париз 1890).

— Степен богатства, вели он, утиче на квалитет, ако не и на квантитет злочина. Свако неће благостање разнија увек нагесне прохтеве и ремети хијерархију наших жеља — извор наших злочина и преступа. У окрузима сиромашним, злочини против личности једнаки су са злочинима против сопствености, док у окрузиме богатим први знатно надмашују друге.

— И саме варијације у благостању утичу на квалитет преступа. Овај утицај има своју полазну тачку пре у предмету који експлатира закомост злочинчеву, него у њему самом (злочинцу).

У главном, Тард као и Лагасањ, сматра злочин пре свега (на првом месту) као појав социјалоним, али у исто доба и доцијуста удаљену предиспозицију биолошку. Што се пак тиче утицаја материјалних фактора, Тард долази до ових закључака:

Утицај кола на злочин благотворан је; однос између умножавања криминалитета и цветања индустриске радиности, случајне је природе.

Сиромаштво само по себи нема утицаја на криминалитет; то је незадовољство које производи страховите последице. Пошто се незадовољство у највећој мери јавља

у класама које трпе, то се из ових класа и регрутује највећи број злочинаца; криминалитет је, дакле, посредна последица сиромаштва.

Систем благостања има великог утицаја на квалитет злочина.

Ови закључци, као и сва дела Тардова, одликују се оригиналношћу. Располажући са огромним научним материјалом, *Тард* се врло ретко заустављао на чисто социјолошким закључцима, већ иде у област философских спекулација, често пута врло дрских, али увек личних.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелном одлуком, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења, одлукама управних власти

(Глава XVIII. о извршењу пресуде и Глава XIX. о уништењу јавне неуредне продаје)

Још од почетка мога службовања у апелац. суду, почео сам да прикупљам одлуке виших судова, у намери, да их предам јавности.

Нећу овде да говорим од колике је то вредности. То су већ учинили други много раније.

Ово, што сам годинама прикупљао, средио сам у систематску целину.

Од тога мог рада, хтео сам да предам јавности за сада одлуке, које се односе на прописе из *Главе осамнајесте о извршењу пресуде.* (§ 461—500) и *Главе деветнајесте*, која садржи одредбе, *о уништењу јавне неуредне продаје.* (§ 501—509).

Пошто је „Полиц. Гласник" једини лист код нас који је себи ставио у задатак стручно образовање полицијских чиновника, то сам му уступио овај мој рад са уверењем да ће на овај начин, т. ј. публикацијом у њему моћи највише користити онима којима је намењен.

Што сам изабрао, баш ове две главе, то је отуда, што су спорови за уништај јавних продаја у нас учестали тако, да они дају највећи део свију наших спорова; јер је по извештајима првостепених судова, било у 1903. свега 3163 спора око поништаја јавних продаја.

После, на извршењу делују: општинске и полицијске власти, пореска одељења и чиновници Управе Фондова; а о свима овим радовима њиховим, са малим изузетком, доносе одлуке — судови.

Ето, то ме је руководило, да са овим почнем.

Прикупљени материјал изнеће преко 20 штампаних табака а у њему има: једна начелна одлука, четрнајест одлука опште седнице Касацијоног суда, до сто двадесет одлука одељења Касацијоног суда, неколико одлука управних власти и најзад неколико примерака; какав треба да је попис, оглас и списак о јавној продаји непокретности.

Међу овима, мали је број, који је до сада печатан, а одлуке су из разног, — ранијег и скорашњег доба.

У издању биће прво оштампан закони пропис, па ће онда доћи одлуке, које се односе на тај пропис. Има одлука супротних, о једном истом наређењу донесених, за ранија и једновремена доба.

Кад Уредништво буде са овим готово, и кад сазнам мњење наших стручњака о овоме моме раду, — ја ћу изнети одлуке из *Главе XIV о средствима обезбеђења*, даље, *Главе XV.* која доноси одрдбе, о *поновљењу парнице* и *Главе XVII*, у којој су прописи, за *кратко суђење по писменим исправама*; за овим и одлуке осталих прописа *законика о поступку судском у грађанским парницама.*

Одлуке су *верно* исписане, без икаквих ортографских исправки. Код сваке одлуке биће: дан, месец и година, као и нумера, под којом је ова донесена.

Како су само извесни § § из Главе XVIII. унесени у § 501. који говори о томе, кад је неуредна јавна продаја, то се и одлуке махом односе на ове законске прописе.

Они други прописи остали су необјашњени, али сам их ипак исписао зарад целине.

Константин и Јелена 1904 г.

Београд. **Свет. Јањић**

Глава осамнајеста

О извршењу пресуде

§. 461.

Како пресуда или решење извршно или решењем Касационог суда за скажно проглашено буде, суд ће одма писати надлежној полицијској власти, да судску таксу и трошак за сведоке и вештаке наплати, и шта коме треба изда, а квиту при себи задржи.

§. 462.

Који оће да му се изврши пресуда или решење, поднеће га суду, који ће на истом написати извршно и потписати се.

Ово решење или пресуду предаће парничар после на извршење полицијској власти, која ће назначити на њој кога је лана примила, и даће на то признаницу.

Ако је тужитељ јавна каса, она ће назначити на решењу или пресуди полицијској власти поднесеној, који су и у колико су проценили овакву заложну непокретност.

Забелешку, да је одлука судска „извршна" назначују и потписују и „*пријавници*," према овим расписима, који се односе на ово питање.

I

МИНИСТАРСТВО УНУТР. ДЕЛА
П№ 6282.
24. јулија 1867. год.
Београд.

Господину министру правде

Господине,

У §. 462. закона о поступку судском у грађанским парницама, казано је да ће суд на својим пресудама или решењима, наглашавати „извршне," и потом потписати се.

Међутим има случајева, да поједина лица, која су добила од суда пресуде, подносе полицијској власти на извршење исте, а на њима написао је само судски званичник „извршно," па то само својим потписом одостоверио.

Гди које полицијске власти имајући на уму што је у §. 462. речено, да ће суд назначавати „извршно," па се затим потписивати, нису могле приступати извршењу таквих пресуда, где се није суд, већ само један званичник судски потписао, него су такве враћали лицима, која су их поднела.

При томе бивало је прилика где су полицијске власти по овоме још у већу сумњу долазиле отуда, што су им опет друге пресуде подношене, на којима је испод потписа судског званичника, који је написао да је пресуда извршна, потписан био по гореназначеном пропису, суд, као што је то био нарочито случај на пресудама суда окружја чачанског.

Ја држим да према онаквом наређењу §. 462. треба сам суд да се потпише, како је пресуда или решење извршно па с тога чест имам молити Вас, да би изволели објаснити судовима, ако се са мојим мишљењем саглашавате, те да они подједнако поступају у оваким случајима, и на тај начин отклоне се сумње у извршивању пресуда, где се не би суд већ само један званичник потписивао, како је пресуда извршна.

Уједно Вас молим за саопштење, шта по овоме будете урадили.

Примите, Господине уверење мога поштовања.

II

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
№ 2530.
19. августа 1867. год.
у Београду.

Господине,

На писмо ваше од 24. јула тек. године № 6282 имам чест одговорити вам, да се у §. 462. грађ. суд. поступка, каже истина, да ће *суд* на својим пресудама и решењима назначавати „извршно" и то потписати: али је даље §. 19. устројства окр. судова остављено председатељима, да могу или они сами то чинити, или друга лица одредити, који ће у име суда свршавати извесне послове у колико за то нису нужна решења самога суда. Тако између осталога напомиње се нарочито, да могу издавати и наредбе за извршење пресуда или решења судских, и као што се зна, за то се одређују *пријавитељи судски*, да у име суда назначавају и потписују на пресудама и решењима судским, да су извршна.

Спрам овога, ја неналазим Господине, да би потребно било, давати о томе каква објаснења судовима, *него полицијске власти треба да извршују све пресуде и решења, на којима и пријавитељи назначе, да су извршна.*

Примите и овом приликом уверење мога поштовања.

III

у Београду 25 августа 1867 год.

МИНИСТАРСТВО УНУТР. ДЕЛА
П№ 7472.
25 августа 1867. год.
у Београду.

Свима начелничествима, и управитељству вар. Београда и управитељству Мајдан-Пека.

Било је случајева, да су неке полицајне власти добивши на извршење од појединих лица судску пресуду, или решење на коме је само судски званичник написао „извршно," па се потписао, долазиле у сумњу, да ли да такве пресуде изврше, а то отуда, што је у §. 462. законика о поступку судском у грађанским делима казано, да ће суд на својим пресудама, или решењима назначивати „извршно" и по том потписати се.

У томе пак долазиле су још у већу сумњу и зато, што је бивало прилика, да је на неким пресудама, које су полицајним властима подношане, испод потписа судског званичника, који је написао да је пресуда извршна потписан био и суд.

Истина у §. 462. наведеног законика речено је да ће суд на својим пресудама или решењима назначавати „извршно," и то потписати; али осим тога по §. 19. устројства окружних судова остављено је председатељима, да могу или они сами, или друго лице одредити, које ће у име суда извршивати извесне послове, у колико за то нису нужна решења самога суда.

Поред тога пак напомиње се нарочито, да могу издавати и наредбе за извршење пресуда, или решења судских, *па како се зна, да се пријавитељи судски одређују, да у име суда назначавају и потписују на пресудама и решењима судским да су извршна: то се разуме, да полицајне власти имају извршивати и такве пресуде, или решења, на којима и пријавитељи назначе, да су извршна.*

Министар унутрашњих дела нашао је за потребно објаснити ово начелству па с тога препоручује му, да се оно према томе непремено управља у подобним приликама.

Према овом распису Министра правде, судови да написују „извршно" и на оним одлукама, које су оснажене Касационим Судом.

IV.

РАСПИС

који је Министар правде разаслао свима првостепеним судовима под 28 новембра 1867 № 3893. гласи:

„По пропису §. 462. закона о пост. суд. у грађ. парницама, пресуде и решења судска могу се само онда извршити, кад дотични суд на њима напише „извршно."

А по пропису пак §. 329. истог поступка решења Касационог суда само су онда извршна, кад решење то прими страна која парницу губи.

По овоме дакле и оне пресуде и решења првостепених судова које се решењем Касационим оснажавају, дотле не добијају силу извршну, док то решење не добије у руке губећа страна, и о томе се има извршна власт уверити кад јој људи и с оваквим пресудама и решењима ради извршења предстају.

Као што ми господин Министар унутрашњих дела писмом од 14 новембра ове године П№ 9072 јавља, у више прилика догађало се, да неки судови и поред Касационог решења стављају на својим пресудама и решењима да су извршна, а многи то не чине, наводећи, да су решења Касационог суда, која пресуде и решења првостепених судова оснажују, по самом §. 329. пост. судс. извршна, то се тиме забуне код извршујућих власти порађају.

Како извршна власт више пута није у стању да зна, да ли је губећа страна решење Касационог суда примила те да према наређењу §. 329. пост. судс. у грађ. парницама може знати, је ли оно извршно или није, а без тога не сме пресуду извршити; то да би се свака забуна и неизвесност у овоме отклонила и једнообразно поступало, *препоручује се свима па и томе суду, да у напредак и на оним пресудама и решењима написује да су извршна, која су и Касационим судом оснажена, кад то дотична страна устражи.*"

V.

(Види одлуку Касационог Суда од 22. августа 1903 год. № 5376 код §. 466. грађ. пост. судског).

---

§. 463.

За извршење надлежна је полицијска власт оног округа, у ком осуђени стално живи.

---

§ 464.

Полицијска власт дужна је пресуду или решење у свему извршити из покретних ствари најдаље за шест недеља, а из непокретности најдаље за три месеца, баш да би се највећа непокретна добра и у више страна продавати имала.

Рок се овај рачуна од дана кога је извршна власт примила судски налог за извршење, или кога јој је на извршење поднесена судска пресуда. (Изчене и допуне од 14 јула 1898 збор. 53 стр. 179).

Жалбе због одуговлачења у извршењу пресуде и решења подносиће се министру унутрашњих дела, и у случајима II 454 и 457 кад суд пише полицијској власти да чије потраживање наплати, као и онда, кад само дотично лице тражи извршење пресуде или решења.

Уз овај § долазе ове одлуке:

I

(Види одлуку Касационог суда од 22VIII 1903. № 5376 код § 466 грађ. пост. судског).

II

Жалбе, противу ма које одлуке полиц. власти по делу извршења, разматра виша административна власт а не суд према одлуци касац: суда од 18 новембра 1894 № 9448. Ево те одлуке:

По жалби пуномоћника тужене стране један од првостепених судова расправљао је овакво једно питање.

„Среска власт услед нејасности пресуде избраног суда од 25 маја 1882 поред објасњења исте пресуде од 16 јуна 1886 а по спору села Калуђерице са селом В. М. Л. због синора звала је изборне судије ради објаснења границе по горњој пресуди и да су ови сем једног судије, који је умро донели одлуку 31 марта 1894 по истој нејасној пресуди и на основу таке њине одлуке среска је власт и поставила границе синору (види записник под № 3389).

2., Да се овака одлука избраних судија има сматрати као допуна оне прве пресуде избр. суда од 1882 јер се из радње тога дана (3 марта 1894) јасно види, да су бив. изабране судије биле позване да пресуду објасне и објасњавали у погледу синора и да такав рад не значи ништа друго, већ у истом смислу одлуку избраних судија.

3., Да је по аналогији § 445 грађ. пост. првостепени суд надлежан, да и по овој одлуци избраних судија донесе своје решење, кад против ње постоји жалба једне парничне стране, како је Касац. суд усљед ранијег објасњења те пресуде (од 1882) примедбама својим од 18 новембра 1886 № 3712 овако исто питање регулисао.

Налазећи дакле, да је овај рад избраних судија од 31 марта 1894 год. допуна пресуде избр. суда од 1882 год. и да је првостепени суд б... надлежан, да донесе своје решење, — суд се је упустио у расматрање решења начелника среза в... од 3 априла 1894 год. које је донесено на основу објасњења избраних судија од 31 марта 1894 год. и нашао следеће:

а, да се из записника и из протокола среске власти и избр. судија од 31 марта 1894 № 3388 види: да је заступник села В. М. Л. тражио изузеће избраног судије Јована Т. с тога, што је Јован као брат рођени са Миланом Т. пуномоћником села Калуђерице, зашто раније при суђењу избр. суда и објаснењу пресуде истог суда није знао — и за доказ тога сродства позвао се на признање Миланово и на сведоке: Јована М. и Павла Н,

б; Да ово његово тражење није узето у обзир, нити исто надлежним путем извиђено, како то бива према пропису § 52 тач. 2 и § 55 и гр. пост. јер кад и изузети судија Јован даје своје мишљење о објасњењу пресуде од 1882 и обележава границе, онда мишљење Јованово може утицати на правилно обележавање границе синору, а за то је нужно да се избегну сви случаји сумње, који на једног судију падају од једне парничне стране.

в; По § 335 а, грађ. пост. кад је пресуда нејасна и неопредељена, да је извршна власт није у стању извршити, онда у таком случају власт се обраћа оном истом суду за објашњење м суд у том случају поступа по § 335 гр. пост.

Како се из решења полиц власти, а и из записника од 31 марта 1894 год. види, полиц. власт је тако и учинила, али није могла да састави цео бивши избр. суд с тога, што је један од бивших судија Рафаило Ђ. умро; из чега излази, да је за правилно дејствовање избр. суда наступила немогућност, да се он фактички образује и састане у толико пре, што се

из акта види, да је исти суд раније био образован на пет судија, а не на четири, што је сад онде случај, те према томе повређен је принцип предвиђен нашим грађ. пост. по ком треба беспаран број судија при сваком суђењу.

Даље из записника од 31 марта види се и то, да се ни од сада живих судија, који су учествовали у објављењу пресуде и обележавању граница сва четворица не слажу једногласно, већ њих тројица од којих је један стављен под изузеће објављују пресуду и границе њене на један начин, а четврти судија на други начин, те по томе и међу њима нема јасности о правим границама синора.

г; Све наведено чињени суд налази да је таквом радњом и објављењем пресуде изб. суда од непотпуног суда повређена тач. 1. § 444 грђ. пост. јер је без потпуног састава суда прекорачио власт, коју би имао, да изврши само у потпуном саставу § 434 тач. 2 и § 435 грђ. пост.

Како се даље из списа рада избраних судија и извршне власти види, да је немогућно извршење ни пребитне пресуде, на ни оног објављена од 16 јуна 1886 онда извршна пресуда изб. суда од 1882 г. има законе вредности само односно признаног у начелу права обиу страна на синор, а што те ниче одређивања граница, докле је једне, а докле друге парничне стране, за то питање не остаје ништа друго, већ да се парничне стране унуте, да саставе други избрани суд, који ће стално границе синору обележити, те да се на тај начин за свагда учини крај распри, која се на штету обојих страна повлачи од толико година.

Са ових разлога и §§ 447 решио је под № 7519. да се уништи решење начелника ср. в. од 3 априла 1894 № 3389, односно одлука избраних судија од 31 марта 1894 № 3389 и обе стране парничење се унуте, да саставе други избрани суд, који ће на основу продизложеног имати у задатак само то, да пресуди границе о синору.[6]

На ово решење изјавили су жалбу пуномоћници села Калуђерице, али је процст. суд одбацио ову жалбу са ових разлога:

„Одлука избраних судија на ранијега суђења странка се као допуна пре пресуде тога избраног суда и такве одлуке по аналогији § 445 гр. пост. подлеже расматрању процст. окруж. судова, као што је то Касац. суд у овој истој ствари примедбама својим од 18 нов. 1886 год. № 3712 објасњено.

Па како је решењем оногa суда одлука изб. судија код начели. среза в... од 31 марта ове год. № 03389 поништена и наређено, да се нови избрани суд састави, који ће донети пресуду о границама — синору између парничених се села, то према § 447 гр. п. против таког решења нема места жалби, па се због тога и ова жалба има одбацити.

Но, по жалби пуномоћника села Калуђерице, Касац. суд 18 XI 94 № 9448 поништио је предње решења са ових разлога. —

„Решење полицијске власти од 3 априла 1894 год. Бр. 3389 чија је важност чињена решењем тога суда од 28 маја тек. год. Бр. 7519, не може се сматрати као допуна раније пресуде изабраног суда, која пуна раније пресуде изабраног суда, која би према § 445 грђ. суд. пост. подлежала расматрању првостепеног суда, то је расматрању првостепеног суда, то је расматрању *првостепеног суда, то је самостална радња полицијске власти, по делу извршена пресуде ван свако везе са чисто судским поступањем.* Са ових зачисто судским поступањем. Са ових закључака увиђа се да је надлежан за расправу питања на делу извршена и по томе на његово решење под № 11068 о споредном питању одбачаја жалбе против његовог решења под № 7519 није на закону основано.

Предајући даље преко овог решења на сами ствар, Касациони суд налази, да суд није био надлежан, да по жалби расматра решење среског начелника од 3 априла 1894 год. Бр. 3389 зато, што исто решење на горњих разлога не подлежи расматрању првостепеног суда, већ више административне власти, према аналогији § 464 грђ. суд. поступка".

Према оним примедбама првостепени суд одбацио је жалбу пуномоћника тужиоца села, што неиздвојено суду поднесену, које је решење одобрио и Касац. суд 23.V.86 № 4691 (III одељење).

---

§ 465.

Без судске пресуде или решења, каква су:

1., прикупљања дажбина пореза и прираза;

2., општинска прирезa;

3., напаштина издирка, која би испред чијег добра, по наредби власти начињена била;

4., могу се извршивати решења полицијских и других административних власти;

5., може се бумрук наплаћивати; и

6., штета, која би се према § 484 новом продајом покалала.

I

Да за штету, која би се § 484 новом продајом покалала, не треба судска одлука пресуда или решење, већ да ову налажење сама извршна власт, доносимо решење Министарства унутр. дела од 24 августа 1885 године № 10096 које гласи:

По жалби Н. Д. Лазаревића, старешда масе умр. Пик. Константиновића, Пуриша овд. на решење управника од 1 о. м. № 7187, Министар унутр. дела разматрио је акта и поменуто решење, па је нашао, да исто не одговара закону на следећих разлога:

„Чим је извршна власт масену имање на јавној лицитацији 22 маја пр. г. тек. слемила Мијаилу И. Терз., овд. трговцу, као највећу цену давшем, он је од оног часа по § 481. грађ. п. постао господар истога и као такав постано се у обвези према маси да излицитирану цену од 43.400 динара.

Сад, кад није хтео своју обвезу или уговор куповине према маси да испуни, него је дозволио другу продају, и кад је *се овом другом продајом фактичка штета покалала* — јер други купац на до данас излицитирану суму новаца није положио — онда је јасно, да је Терз. дужан по § 484. ист. пост., да излицитирану суму маси положи.

Штету, пак, на овај начин проузроковану, по јасном пропису § 465 т. 6 грађ. пост. наплаћује сама извршна власт из имања сада дужника Терз. према продавцу — маси без пресуде или решења судског.

Њему на овај исти начин остаје одговорни Стеван И. који је на другој продаји имао нуниo, а новац није положио.

Према овоме није имало места упућивати масу суду, да тражи штету, што нарочивати попаташ каушије, докле Терз. не исплати сву излицитирану суму.

На основу ових разлога Министар унутр. дела по § 10. устр. упр. поништава горе поменуту одлуку управнику с препоруком, да излицитирану суму новаца у 43.400 динара наплати од Терз., ма и продајом његовог имања.

II

У овом смислу има решење министра унутр. дела IIЋ 11641 од 6 нов. 1884 год.

III

Да извршна власт може без пресуде да наплати сву штету од пређашње куиџа, која се покаже новом продајом ван количине каушије, потврдио је и правилник одлук 25-II-02 на питање Министра финансија од 18-II-02 IIБр. 462.

IV

Вади одлуке под §§ 481, 484 и 507 овог поступка.

V

Према чл. 13 закона грађевинског за варош Београд, не преди тач. 3 овог §-а; за општину београдску.

---

§ 466.

Који на опомену власти не плати ово, на што је осуђен, а неће ни да определи довољно, шта да му се из имовине дуга прода, може бе полицијска или општинска (допуна од 26-I-01 збор. 54 стр. —) власт наплате да натјерает њима од њих да прима пресуду, поништи и и проценити њене покретне ствари, а ако оне не задовољу, и непокретне, па продати их.

Ако је имовина, која се има узети у попис, у месту где је седиште полицијске власти, онда ће у таком случају полицијска власт усмен сама пописе учинити. (Допуна од 26-I-01 збор. 56 стр. 80).

Но попис и процену покретних ствари на захтев поверења мора извршна власт одмах учинити:

а., Ако је пресуда или решење по новини изречено;

б., Кад повериоци доказе здравог опасности у (399 тач. 3, 4 и 5. (Допуна од 13-IV 1885 збр. 41 стр. 135).

Ако би дужник за ствар, која се нашла у његовом притежању, казао, да није његова, него неког другог, извршна ће власт му њим у новце узети, а њему дужника на протоколу ставити и о томе саслушати оно лице, које дужник именује за господара. Где је могуће саслушање ово треба учинити одмах. Ако именовани господар одрече, да су ствари његове, власт ће их пролати; ако на против каже, да

су његове, извршитељ ће то на протоколу ставити и о томе повериоца известити, с тим, да он дужан буде за 15 дана, од дана кад му је саопштено, одговорити има ли шта противу ове његове, па ако одговора да нема, извршна власт издаће решење појављеном господару, да у року од 15 дана тужбу подносе судбеном суду, где ће право своје на поседање ствари доказати и уверење извршној власти поднети, да је заинта у одређеном року тужбу суду поднео. Ако овај, који се правдано као господар ствари, у одређеном року то не учини, извршна ће власт, кад рок истече, ствари оне продати као дужникове. (Закона од 7-У 1868 год. Збр. 21 стр. 16).

Но ова је случај, да се поврегна ствар, која је за обезбеду означена, пашли у државини самог овог појављеног господара; као и над код непокретности појављени господар да доказ своје својине подноси тапију, извршну судску пресуду, поравнање пред судом, које се за њиму рађа извршној пресуди, или другу коју пуноважну јавну исправу — власт ће учутити на парницу повереника, који ово право својине оспорава. (Допуна од 14-VII 1898 год. Збр. 33 стр. 178.

Кад осуђена неза свеочанства (таџије) на непокретно добро, попис истога и пасошних грађана биће пред суседима и једним месним кметом, који ће се о томе саслушати и на протокол потписати да је то у опасним границама, довела замке самог осуђенике. Ако се сусед не би хтео потписати, нека на протоколу изјави уколике зашто не може да се потпише, извршујућа власт осуђене га да плати пазну од једног до пет талира. А ако и даље остане упоран и неће ни да се потпише ни да се изјасни, власт ће то ставити на протокол, који ће потписати присутујући два члана и једна изјава, и тада сусед не може више да своју корист преиначавати о том непокретном добру, но то бело у ком смотреву.

Дан пописа мора бити словима исписан и не сме бити мрљан.

Код I одељка има две одлуке Касационог Суда, којима је објашњено, да према ономе и § 462, 464, 469, 470 и 471 продаји треба да претходи оцуда, изузев случај у § 465. Ево тих одлука:

I

Заступник тужиоца Димитрија П. у тужби и на рочишту навео је:

Да је после смрти свог оца Тодора П. тужилац наследио половину очевог имања, а другу половину по оцу сестре тужиочеве: Лепосава удата Р. и Милева П.

Тодор је умро 1879. г., а тужилац је проглашен за пуполетног 1900 г.; У том међувремену сестре његове задуже се поч. Д-р Лази Л. 6000 динара у злату са 12% годишњ. интереса уз залогу целокупног имања умр. Тодора и 10 октобра 1897 г. оне буду осуђене осудним решењем оног суда Бр. 18951 да маси умр. Лазе плате дужних 6000 динара у злату са интересом и трошковима, и писар г. Чеда А. 20. октобра 1901. прода, путем јавне лицитације за наплату тог дуга цело имање умр. Тодора, па и део сина Тодоровог, сада тужиоца.

За дуг Лепосаве и Милеве продато је његово имање.

С тога је тужно суду извршитеља продаје г. А и молио суд да продају као нередовну поништи, а туженог осуди на плаћање таксе и трошкова.

Полицијска власт требала је да се управља према судском решењу и да имање Лепосавино и Милевино прода, а да не дира у део Димитријев, који и није осуђен на плаћање.

Овај је спор у смислу § 166, грађ. судског поступка изнађен и суд је о спорном питању, — о уредности продаје — нашао:

Да је сагласношћу парничара онде утврђено по § 181 и § 183. грађ. судског поступка, да овде и није спорно питање о својини продатог имања; јер, над тужилац тврди, да је продато и његово имање, и кад му тужена страна то не спори, и кад му то признаје и умешачка маса умр. Лазе; онда је онде и непотребно, да се претходно расправља питање о својини продатог имања, јер то и није спорно; већ се имају ценити тужбени наводи са приложима, на одмах расправити спор о уредности продаје.

Осудним решењем овога суда од 10 октобра 1897. г. Бр. 18981. као јавном исправом — § 187. грађ. пост., доказано је но § 188 грађ. пост. да су Лепосава и Милева осуђене, да плате дуг од 6000 динара у злату са 12% годишњ. интереса маси умр. Лазе В.

Подцетом обавезацијом нотарбулисаном 20 фебруара 1888. г. доказано је, такође, као јавном исправом по горњим законским прописима, да је за обезбеђење тога истога дуга стављена нотарбулација на целокупно имање умр. Тодора не одобрењу старешна и старатељ. судије, и но решењу овога од 19 фебруара 1888. г., којим су старешни овлашћени, да учине за масу ово задужење. На овога се види, да је маса умр. Лазе залогу стекла законим путем, те се сад ово имање продаје, као залога повереничка, на које он по § 304 грађ. законика, увек може да се наплати.

Према томе, кад је ова залога правилно стечена; јер су је за малолетног тужиоца надзли старешни његове масе, а то је задужење одобрио и старатељски судија; онда је пригонор тужиоца, да се сад с овим имање продаје за туђе дугове не плати „који је већ имао задужено и заложено пуповажним, те је према и одговорних лица, којима је руковање масом било поверено, а спитељења за тужиоца не може бити; јер он има права регресне тужбе противу старешна његове масе, ако су је они својим неправилним радом оштетили; но то се питање онде не цени, јер није спорно, те је позивање тужиоца на чл. 68. закона о старатељ. неумесно.

Исто тако позивање тужиоца на одреде § 832 грађ. зак. да је онде требало поступити, као код јеметва, где се имање јемца, и ако је нотабулисано, продаје тек кад се јемац на плаћање осуди, а кад се докаже да главни дужник није у стању да плати дуг, — неправилно је; — јер је јемачка обавеза уговор сасвим другојачије природе, а овде је масина обавеза са датом залогом за обезбеду дуга повезницу, маси умр. Лазе и има се с тога расправити по одредбама о залози, по којима заложено имање има да служи за измирење дуга.

Кад су, дакле, пригонори и наводи тужилачке стране и неумесни и недоказани, продаја се, као уредно извршена има одобрити.

Са ових разлога преиостављен је суд решно 8. марта 1902 г. № 6159., да се тужилац одбије од тражења.

Ну, по жалби пуномоћника тужилачке стране, Касациони суд (II одељење) поништио је 31 августа исте 1902 године № 6194 горње решење са свих, опет, разлога.

„Прописа §§ 466, 469, 470 и 471. грађ. судског поступка, који говоре о извршењу претпостављају увек ствар, на да се може приступити продаји, рада извршена исте.

Међу тим, у даном случају, актима продаје утврђује се, да жалиоц (тужилац) Димитрије није осуђен, те, према томе, с обзиром на наведене законске прописе, полицијска власт није могла продавати његово имање."

II

На прописа §§ 462, 464, 466, 469, 470 и 471 грађ. суд. пост. види се, да једној *продаји мора да претходи оцуда*. Изузетак је само у §§ 465. грађ. поступка.

Умрли Гвозден имао је да плаћа 70.30 динара по правичној пресуди.

На протокола лицитације под № 9901. види се да је за продато имање Гвозденово добијено 65.65 динара и према наведеним законским прописима требало је застушање ове масе питати, на који начин хоће да измире остатак трошкова од 4.65 дин. или новцо у ствари буде дано; на за ту суму узети имање у попис и наложити продају.

Извршна власт није тако радила, већ је по списку у акту под № 16475 и одлеку под № 2616 наложила продају Гвозденово имање опет за 70.30 дин., што је противно наведеном § 466 и 471 грађ. пост., који јавну продају непредном чини — § 501 грађ. суд. пост. Потребан је разлог првост. суда у решењу № 147 да тужилац иначим није доказао да су исплаћени иначина трошкова раниjом продајом, јер кад је првост. суд актом својим № [illegible] тражио акта продаје, и ова су му [illegible] по акту № 147, дакле да [illegible] у ствари [illegible] спем [illegible] у ту на расположењу, онда их је требао да размотри, па би се на њих могао о ономе уверити, иначе није имао разлога и да их тражи.

Тако је Касациони суд 22 августа 1903 год. под № 5376 објавио у III одељењу напред исписане одредбе грађ. поступка.

Даље, код овог прног одељка имамо ове три одлуке, како се има да разуме оно „допуно и но то оцењује.

III.

Буrаџ Т. из Б. у тужби под №7407. навео је: да је неуредна јавна продаја његова. 3. земље, коју је за наплату дуга маси умр. Милана Д. из Л. извршио г. Коста Ђ. писар срески на дан 27. фебруара т. г. а са следећих разлога:

Што су све 3. земље продате за суму око 700 динара и ако је се целокупна дужна сума могла наплатити из суме излицитиране на прве две продате земље, јер је целокупан дуг износио 563. динара, од које је суме раније у години 1900. исплаћено 140. динара и још ресто имало је се од продатог имања наплатити 423. динара, која је се сума могла наплатити из суме новаца, добивене за прве две продате земље.

Па, како је извршилац продаје, и поред тога, изложио продаји и треће парче земље, то је се тиме огрешио о закон, на је с тога тражио, да суд исту продају поништи.

Оцењивши прво, да је тужба благовремена поднета према § 502. грађ. суд. пост. суд је дале, по расмотрењу акта продаје и оцени тужбених навода, — нашао:

„Да се из протокола лицитације под Бр. 3178. види: да су досета продате 3. земље тужиочеве, и то: њива „код бунара“ за 140. динара; њива у „Пештању“ за 326. динара; друга њива „код бунара“ за 200. динара; а из акта продаје, а именно из акта општ. суда под №11438./96 г. види се: да дужна сума, за наплату које је продаја извршена износи 563,50. дин.

Кад то стоји и кад тужилац није ничим пуноважно доказао, да је наведених 140. динара раније исплатио, а то се не види ни из акта продаје, онда је без вредности његов навод: да је се дужна сума могла исплатити из продајне цене пра 2. парчета земље и да није било потребе, да се извање продаји и треће парче земље, јер излицитирана цена прва 2. парчета износи 466. динара, а дужна сума 563,50. динара, те је извршилац продаје умесно изложио продаји и треће парче земље“, па је тужиоца одбио од тражења решењем од 6 маја 1902 год. № 11998. Но, по жалби тужиоца, Касациони суд (II одељење) 3 септембра 1902. — № 6262 поништио је решење са ових разлога:

Из акта првостепеног беогр. окр. суда од 11. октобра 1896 г. Бр. 11438 (среска № 10847) види се, да је жалилац осуђен да плати маси умрлога Милана Д. снега 563,50. динара, а из протокола лицитације од 12. јула 1900 г. Бр. 6460. Д№ 46. види се да је за добро жалиочево, које је дато под заклуч, добијено 131 динар и са тога жалилац одлуком среске власти од 13 дец. за 1900 г. Бр. 6460. от[illegible]

„Према овоме жалилац је на чисто дуговао маси 432,50. динара и за овољику суму имала се и извршити пресуда — § 466. грађ. суде. пост.

Из протокола лицитације под Бр 3178. види се, да је продата 27. фебруара т. г. прво њива у „Пештању“ за 326. динара. и земља код „бунара“ за 140 динара. На како су само ова два парчета дала довољну суму за наплату дуга, то полицијска власт с обзиром на први одел. § 466. суде. пост. по коме се за извршење узима оношто. колико је довољно за измирење дуга — није требала да излаже продаји и треће имање за 200 динара другој њива код „бунара“), но како је тужени уредио противно овоме, то је ова продаја неуредна“.

IV.

Неша С. тужио је Светозара Ђ. среског писара, што је продао јавном лицитацијом и оно имање, које није опредељно.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења; али је Касациони суд поништио то решење 25. авг. 1903. год. № 5388 са ових разлога:

„По § 466 грађ. пост. дужник има код извршне власти да определи имање, које му се за измирење његових осуда има продати, и тек ако неће да определи, да ће власт сама ово учинити и продати.

Како се из изјаве жалиоца Неше код среске власти у акту под № 8662 види, да је он за продају одредио: виноград и виноградско место у „Плавицу“ и њиву код „Суве чесме“, а међутим полиц. власт му је поништила ња и продала и кућу са кућним плацем у варошици Г. коју је могла да узме у попис и изложи продаји само у случају кад имање, које је жалилац определио за продају неби на лицитацији изашло оноліко, колико је он осуђен, то и горње решење суда не одговара закону, пошто је извршна власт, приликом саслушања осуђеног „шта да му за измирење дуга прода“ *треба ли да оцени, да ли ће бити довољно за измирење дуга оно, што је осуђени определио*“.

V.

„Према §. 466 грађ. суде. поступка, *који неће да определи довољно*, шта да му се за измирење дуга прода, томе ће полициска власт сама за потпадет дана, од кад је примила пресуду, пописати и проценити најпре покретне ствари, а ако оне не задугну, и непокретне, па продати.“

Кад је овако, онда среска власт, која је примила ово саслушање, није требала да узме од тужиоца Драгољуба оцењу њој, какву је примила на протоколу од 10 новембра 1901 године № 19058.[2] „ако *је овога (дугајлије) колико ва мене определи неби изашло, ја бу определити још, јако ми по закону буде остало*,“ већ је требало да тражи одређењу њиову, *којом ће требало довољно да определи*, шта да му се прода за дуг, а кад опако није уређено онда се има узети, да је тужилац одредио само „дугајлију“ да се прода; а да је онако узела и извршна власт, види се из тога што је на поменуте остао протоколу ставила од 17 новембра 1901 „*да је среско суду општине причињавање да узиграју попис земље Драгољубове земе „дугајлије“ и од Маријановог имања колико ће довољно бити.*“

„На пописа пак тужиочеве имања види се, да је општинска власт под № 480 произвољно узела у попис прво имање „трн“ а за тим и „дугајлију“ даке протимно изјави дужника и наредбе извршне власти.“

„Из оваког стања ствари излази, да је општински суд узео у попис и оно *имање, које дужник није определио.*“

„Па како је извршна власт примила оваки попис, па по њему и продају извршила, то се огрешила о прописе § 476 грађ. поступка а како прекршај овога §-а чини продају неуредном, према § 501 грађ. пост. то и горње решење суда не одговара закону.“

У овом смислу дао је Касациони суд примедбе 26 Августа 1903 год. по № 5463. једном од првостепених судова.

Да се под „*осуђен*“ и „*измирење дуга*“ о коме говори 1 одел.: има да разуме остатак а не пробитна оцуда, постоји одлука Касационог суда. Ево те одлуке:

М. В. тужио је Ј. Б. писара начелства, што је неуредно извршио продају његовог непокретног имања.

Продаја је неуредна са овога:

1, што су трошкови, за наплату којих је и извршена ова продаја исплаћени;

2, што су и кривични трошкови, на плаћање којих је осуђен, такође исплаћени.

Првост. суд В. одбио је тужиоца од тражења; решењем од 3. Фебруара 1903. год. №2899.

Но, по жалби тужиоца Касац. суд у свом III одељењу 22. V. 03. под № 3879 поништио је ово решење са ових разлога:

„Кад се из извршне пресуде апел. суда од 10 Септембра 1896. год. №2429. види, да је тужилац издао своме браниоцу М. Г. и прив. тужиоцу — опитеђеном — према забележакама ових на напред поменутој пресуди, и то прво 120., а другом 180. динара и тако оба ова потраживала од 381. дин. на колико је тужилац и осуђен свео на 81. дин. колико је снега и остао дужан само М. Б. опитеђеном, јер је овоме досуђено апела. пресудом, снега 261. дин. онда извршна полиц. власт, која је извршила ову продају није могла у „процени“ у попис узетог и продатог имања ставити, међу осталим дуговима жалиоца и потраживање ово од 381. динар на колико је осуђен поменутом пресудом Апелац. суда № 2429. када је та сума сведена на 81, дин. оноліко, колико жалилац и дугује у ствари, а кад је у списку пописа, па и у одлаку ставила извршна власт, да жалилац дугује потраживаоцу М. Б. не 81. дин. већ 381. динар сматрајући и даље браниоца за потраживаоца, онда се огрешила о прописе § 466 гр. п. јер је жалилац на ономену власти платио више од $^3/_4$ онога на колико је осуђен, и тако осуду свео на мање, па је за оволику осуду и требало узети жалиочево имање у попис, а не за 381. динар.

Да дужника треба саслушати: ово ће дуг да плати, и ако неће, да одреди шта да му се прода; и да је ово услов за поништај продаје утврђено је одлуком опште седнице Касационог суда.

Ево те одлуке:

Рајко М. П. тужио је Сретена Р. среског писара и надметаче: Стевана и Василија А. за поништај јавне продаје.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења, пресудом од 22 Новембра 1901 године № 32883 са ових разлога:

а; неумесан је навод тужилачке стране, што га среска власт није позвала да положи остатак или да одреди имање, које да се прода за наплату овог остатка дуга, јер на продајом његовог целокупног имања, није могло да се измири све његово дуговање; —

[1] Тако се зове имање.

б; недоказан је навод, да се сматра за земљорадника, јер се из поднесених оригиналник српских новина види, да је био и да је и сада чиновник а као таквог не штити благодејање из § 471 грађ. пост. и

в: остао је недоказан и навод, да су тужени надметачи суобијали друге од лицитирања, јер испитани сведоци; М. В. и Б. Ђ. нису то осведочили.

По незадовољству тужиоца Апелациони суд у I одељењу одобрио је 17. маја 1902 год. № 2305 ову пресуду.

Но, по жалби тужиоца Касациони суд у III одељењу, поништио је апелациону пресуду 3. Децемцра 1902 год. № 9923 са ових разлога:

„Из тужбе под Бр. 12.382 1900 год. види се, да је тижилац Ранко тражио, да се продаја уништи и за то, што је дао својим поверноцима туженом Стевану и Василију 2064 дин. у отплату дуга и што им је у марту 1884 год. предао имање да њиме рукују и да се приходом дуг одужује па није пре продаје извиђено, колики је остатак дуга. Ово није цењено, а то је противно пропису тач 5. §-а 305. грађ. пост. суда.

2) По §-у 466 поменутог поступка извршна власт пре продаје, дужна је, да позове оног, који шта дугује, и да га саслуша: хоће ли дуг да плати, па ако неће, онда да одреди, шта од имања да му се прода, а ако не хтедне ни то да учини, онда му сама власт имање узима у попис. Кад је утврђено, да тужилац Ранко није питан о томе, — то је неисправан разлог у пресуди првостепеног суда од 22 Новембра 1001 год. Бр. 32.883, коју је Апелациони суд предњом својом пресудом одобрио, да ово није узрок за уништај јавне продаје, кад се ни продајом целокупнога тужиочевог имања није могао цео дуг исплатити, јер је по §-у 501 грађ. пост. суд. неуредна она продаја, при којој није поступљено по §-у 466 истог поступка

Усвајајући ове примедбе Апел. суд је поново размотрио акта и пресуду, па је нашао да пресуда прв. суда није основана на закону.

Кад тужилац као узрок за неуредност ове продаје наводи и то, што га полиц. власт није позвала да дуг положи, пити да одреди шта од имања да му се прода. Апел. суд ценећи ово налази: да је прв. суд погрешно узео, да је овај навод тужиоца без утицаја на исправност продаје, при свем том, што се ни продајом целокупног имања није могао дуг да измири, за оцену питања о томе, да ли је продаја неуредна суд је требао да узме у вид пропис § 501 гр. с. п.

Па како је по § 466 гр. п. поменута власт дужна да позове оног, који шта дугује и да га саслуша: хоће ли дуг да плати, па ако неће, онда да одреди шта од имања да му се прода а ако нехтедне ни то да учини, онда да му сама власт имање узме у попис, и како тужилац као што се из акта види о овоме није питан, то је ова продаја неуредна јер није испуњен захтев поменутог § 466 гр. п. као један од услова за уништај продаје из § 501 гр. п.

Па је пресудио, да се продаја поништи. (Пресуда од 7. XII 902 №5398 I одељ).

Касац суд 10 V 03 № 3343 поништио је и ову пресуду што Апел. суд није поступио у свему по примедбама К. С. №9923 кад их је усвојио — § 343 гр. п.

Апел. суд дао је ове противразлоге; 23 Маја 1903 год. № 2528.

Апелац. суд у I. одељењу своме проучио је примедбе III одељења Касац. суда од 10 Маја 1903 г. Бр. 3343. учињене на пресуду овога суда од 7. Децембра 1902. год. Бр. 5298. која је изречена у спору Ранка П. противу Сретена Р. и осталих, због уништаја јавне продаје, — па је нашао, да их не може усвојити из овог разлога

Тужилац је тужбом својом тражио уништај продаје његовог имање са разлога тамо изнетих.

Касац. суд примедбама својим од 3 Дедамбра 1902 г. Бр. 9923. поништио је пресуду овога суда Бр. 2405/902. којом је тужилац одбивен од тражења из разлога: што суд није ценио и ове наводе тужиочеве: 1) да је тужилац у отплату дуга поверноцима дао у готову 2064 д. и на уживање им уступио своје имање и 2) да извршна власт није питала тужиоца, шта за продају одређује.

Апел. суд усвојио је примедбе и пресудом својом од 7. Децембра 1902. године Бр. 5298 задовољно је тражење тужиочево и продају поништио.

Према томе, дакле, кад је тражење усвојено и продаја поништена, што је и била једина циљ тужбе, онда Апелац. суд налази, да то, што пресудом његовом није оцењен и први навод тужиочев (да је у отплату дуга дао поверноцима 2064 д. и имање им на уживање уступио) сада нема никакве вредности ни утицаја на расправу овога спора, пошто је и иначе тражење (тужиочево) тужбено задовољено т. ј. продаја је као неуредна поништена.

Сем тога Апелац. суд налази, да би потпуно излишно и безцељно било, да се суд сад поново упушта у извиђање и оцењивање и овога навода тужбе, пошто би *резултат* био увек један исти; продаја би се морала поништити, са онога истога разлога, са којег је ранијом пресудом овога суда поништена, па ма како испала оцена и овог навода тужиочевог.

И најзад по мишљењу Апел. суда овако се ова ствар има узети и с тога, што је тужилац, који је тај навод истицао, са пресудом овога суда задовољан, те је пресуда сада у томе погледу постала извршном, те је жалба тужене стране, која је тај навод тужиочев, *као свој узела*, без утицаја на расправу спора.

Апелац. суд са истих разлога моли општу седницу Касац. суда, да ове против разлоге прими.

Из седнице I одељења Апелац. суда 23, Маја 1903 год. Бр. 2528 у Београду.

Општа седница 10 VI 03 под № 5438 одржала је примедбе а одбацила противразлоге.

Из кога времена треба да је оно саслушање осуђеног, о довољном опредељењу имања за продају, — казује нам ова одлука Касационог суда.

Митар М. тужио је Ђорђа М. среског писара што је неуредно извршио продају његовог непокретног имања на дан 9 авг. 1901 год. јер:

а: није саслушан шта одређује за продају;

б: што у огласу није тачно описано имање; и

в; што лицитанти нису полагали кауцију.

Првост. К. суд поништио је 22-I 903 г. год № 1846 ову продају са разлога, које је усвојио и Касац. суд у II свом одељењу 29-III 902 год. под № 2449: но без онога под в., јер је изнесен на рочишту а не у тужби: Ево тих разлога.

а; По пропису § 466 грађ. пост. полициска власт; која има да изврши осуду, ако дужник неће сам то да плати, мора овога да саслуша, шта одређује за продају, за измирење осуде, која се тражи од њега.

Из акта се види, да полиц. власт није по овоме поступила.

То, што је тужилац на акту, од 10 маја 1896 год. № 15312 и на акту од 1 јуна 1898 год. № 11036 *ранијих продаја*, које су као неуредне поништене *саслушаван, не може се узети, да он није хтео довољно да определи, шта да му се прода за измирење дуга, кад је попис имања извршен тек 1. јуна 1901. године, дакле после три године од дана кад је Митар позиван да ову осуду плати*, за које време и сама осуда знатно је увеличана. Да дужника треба саслушати о овоме и у времену када се имање узима у попис, правда се тиме, што је дужник у времену кад је питан, па до пописа, могао да прибави још имања па ово да одреди за продају или, могао је да стече и готовог новца па овим да плати осуду а не да му се продаје кућа;

б. *Чињеним увиђајем на лицу места утврђено је*, да у попис нису узети:

један салон, велика соба;

један подрум зидан;

једна соба; и

један бунар, што није смело да буде, јер би ово утицало на куповну цену, да су и горња одељења ушла у оглас. Даље у списку пописа и протоколу лицитације стоји, да имање мери: са источне стране 33.70 м. а суд је нашао да има 33.50 м. Са јужне стране у списку и протоколу стоји да има 103·05 м, док је суд нашао да има 103.20 метара. Према свему овоме суд налази, да имање није тачно описано и објављено' што је противно § 476 и 477 грађ. пост.

в' Кауција није полагана према вредности, што се види из забелешке на акту № 11529 а лицитант Васа по забелешци на истом овом акту, положио је кауцију тек сутра да по продаји, чиме је повређен пропис § 479 гр. поступка.

Кад може да врши попис и процену имања и општинска власт према I и II одељку, — казује нам ова одлука Касационог суда.

I

Живан Ж. тужио Косту К, среског писара што је 8. децембра 1901 продавао

јавном лицитацијом његово имање а није га саслушао како мисли да измири повериоца и шта одређује за продају, већ је за ово питао сина му Алексу.

Сем тога попис је извршио општ. суд а не полиц. власт.

Првост. суд одбио је тужиоца од тражења 9 априла 1902, № 7098 са ових разлога.

Саслушан је Алекса син тужиоца, као старешина задруге на који начин мисли да измири повериоца?

Није питан шта одређује за продају, јер је продато имање било залога за дуг, за који је и продато — § 327 грађ. зак.

Према § 466 грађ. пост. намене и допуне од 27 јануара 1901 год. попис може да прави и општ. власт, кад имање није у месту где је седиште полицијске власти које је случај онде, те је према томе општинска власт могла извршити попис и процену.

Но по жалби тужиоца, Касац. суд у II одељењу 23 сент. 1902 год. № 6777 поништио је решење првост. суда само с тога, што тужилац није саслушан већ његов син Алекса, а тиме је повређен пропис § 466 и 501 грађ. пост.

По акту Управе Фондова од 511 04 попис имања Кузмана Д. и Јована и браће Ц. из Голочеха, извршио је практикант М. Л. Спасојевић.

Код IV и V одељка има ове три одлуке Касационог суда.

I.

Јелена ж. Жив. Ј. тужила је Љ. Ц. среског писара што је на јавној продаји 13. маја 1901 године продао њено имање за извршење кривичне пресуде којом је осуђен њен син Милорад.

Поред овога продаја ова неуредна је и што лицитанти нису полагали кауцију.

Првостепени суд поништио је оку продају решењем од 19. авг. 1902 год. № 17736 што се из протокола не види, да су лицитанти полагали кауцију што је противно § 479 грађ. пост.

По жалби тужиочиној у којој је наводио, да су лицитанти полагали кауцију, — касациони суд поништио је горње решење од 4. марта 1903 год. № 1290 у II одељењу ових разлога:

„Кад је тужитељица тражила поништај продаје и с тога, што је за рачун кривичних дуговања њеног сина Милорада продата њено имање, онда је онде спорно питање о својини продатог имања, које се не може овим путем расправити већ пресудом у редовном спору — § 303 гр. поступка.

Према овоме суд није ни требао да се упушта у оцену уредности продаје, већ је у смислу § 466 грађ. пост. требао позвавши сопственицу да упути на парницу а до свршетка ове да застане са решавањем питања о уредности продаје.

II.

Кад је спорно имање продато за порезу, коју дугује маса умр. Станоја М., онда је суд погрешно, што је тужиоца упутио на парницу противу српске државе; јер она по чл. 14 зак. о непоср. порезу има право вилдати порезе на земљиште, које је порезом оптерећено и из другог имања пореског дужника, него је тужиоца требало упутити на спор противу масе Стаиојеве, за чију је порезу спорно имање као својина ове и продато.

Овакве је примедбе дао касац. суд 20 II. 1903. № 489 једном од првостепених судија на решење, којим је упутио на парницу Стојка М. противу државе, да овај докаже, да је имање, које је продато за наплату порезе, коју дугује маса умрлог Станоја М. својина Стојкова а не дужнике масе.

Стојко је прво тужио Симу П. за поништај продаје и како је доказивао, да је продато имање његово а не масино, — суд је застао с тужбом за поништај продаје, док се не реши питање о својини.

III.

Полицијска власт продала је имање као својину Милорада П. за извршење кривичних осуда и кад његова мати Јелена затражи поништај ове продаје због тога, што је продато имање њена својина, суд је упутн на парницу не узимајући у туж.

Противу овога решења изјавила је жалбу тужитељица и касациони суд поништи 6. октобра 1903г № 6679 (II одел.) ово решење са ових разлога:

„Решење суда по тач. 4. § 304. грађ. пост. мора бити изречено тако, да се њиме парница сврши.

Према томе, кад је првостепени суд у горњем свом решењу нашао, да тужитељица треба предходно да путем спора, докаже својину продатог имања, на је стога и упутио на спор, — онда је према наведеном законском пропису био дужан да именује лице против кога би она своју тужбу са основом својине могла управити.

Првостепени суд усвојио је ове примедбе и тужитељу упутио на парницу, противу сина и државе; јер се, вели суд, у разлозима из пресуде по привици Милородовој види, да је заинтересована и држава, *иошто има да се наплати кривотворски трошак, такси и поротничка дисциурма.*

Тужитељка се жалила и на ово решење али га одобри касациони суд у I-ом одељењу 27. јануара 1904 № 19063.

Попис хтребе да је прш суседима иначе ... ведн, према овој одлуци касац. суда.

Жика М., Благоје С. и Петар О., тужили су пореника Плаћалина Е. и тражили, да се поништи јавна продаја општинске земље „Бора" јер је неуредна зато, што су граничари а нису присуствовали попису нити су попис потписали; а продајом су оштећени јер су прва двојица овом продајом изгубили службени пут а последњем је заузето од имања 2 метра ширине и 80 метара дужине.

Првостепени суд поништио је ону продају решењем од 29 априла 1902 године № 19814 са ових разлога:

„Из списка пописа у акту № 2204 види се, да се продата земља у „Бори" граничи: да тужилаца са три стране и пута са четврте."

„Тај списак пописа нису они граничари потписали, нити је попис у њиховом присуству вршен као што то прописује § 466 грађ. пост. према чему и нема гаранције, да треба дина нису оштећена пописом, а ово чини продају неуредном према § 501 грађ. поступка."

По жалби туженог касациони суд II одељење одобрио је првостепено решење 8 августа 1902 године под № 5165.

Противу кога има бити ово упућење на парницу, о коме је реч у IV-том и V-ом одељку § 466. показује нам ова одлука касационог суда:

Панта М. из Ужица, жалио се на продају непокретног имања Васе М. из Ужица коју је на дан 27. октобра 1901 год. вршио писар среза пожешког Никола Ђ., наводећи да је ова продаја неуредна с тога, што је за дуг Васин продата и његова земља.

Првостепени суд решењем својим упутио је тужиоца на парницу, противу извршиоца продаје и масе умр. Вукомана К. повериоца Васиног, да докаже својину продатог имања.

Ево разлога првостепеног решења:

„Пошто тужилац Панта није поднео никаквих доказа, да и он има права својине на продатом имању, то се он има упутити на особену грађанску парницу противу извршиоца продаје Николе и повериоца масе ион. Вукадина К. из Ужица, те да тим пут и докаже да има права својине § 466. грађ. суд. пост." — Но по жалби тужиоца, касациони суд (I одељ.) поништио је 12. новембра 1903. № 6720 решење првост. суда из ових разлога.

„Суд је поступио противно § 466. грађ. с. пост. кад је тужиоца упутио да противу извршиоца продаје води парницу за својину продате земље, јер у тој парници непосредног интереса никакво не може имати извршилац продаје, већ само повериоци за чији је рачун продаја вршена и дужник, чији се дуг ни имања наплатити има, и то први по томе, да би залогу своју одржао, а други, да би један имовински објекат свој сачувао и на исплату својих дугова употребио, и по томе, суд је у парницу имао да уведе само ова непосредно интересована лица, а никако извршиоца продаје, чије би интересоване у томе ... ло тек непосредно, и који назад као страно лице у тим односима сопственичким, никаква доказа не може имати те да би се у парницу упустити могао.

Сем тога, горње је решење и непотпуно, што није у њега унесена и последица за спор о уништају продаје, која услед упућења странака на парницу за својину земље, наступа, и на име, да се са спором о уредности продаје, до окончања питања о својини застане."

Кад се сусед потпише, — не може противно доказати.

По тужби Будимке удове Јакова Ђ. и Ивана Ж као старатеља масе умр. Јакова, противу Јована Р., кога штити Јованка А. због службености, првостеп. суд пресудом својом од 20 августа 1879 године

Бр. 14955 досудио је тужилач. страни тражењу службеност, која се састоји у томе: да на плацу туженога има пешачки пролаз ради употребе пушника.

По незадовољству туженога апелац. суд пресудом својом од 18 јануара 1880 год. Бр. 2314 одбио је тужилачку страну од онога тражења на оних разлога:

Суд је погрешио што је на основу признања заштитникова досудио тужилач. страни право службености на непокретноме имању, које је тужени купио од заштитника, а ево зашто:

Где постоје баштинске књиге, ту се увек код уписаног добра бележи сваки терет, који на томе имању лежи, па било то траженима каквога повереника или иначе ограничење права својине онога лица, на чије је име тако имање у баштинске књиге уписано. Ово се поред осталога чини и у интересу оних, који би куповином таквога добра хтели да постану господари истога; и заиста у приватно-правним односима ови је једна јака и нужна гаранција за купце; јер, купујући какво непокретно добро, не морају зенети од превара. То је тако, где постоје праве баштинске књиге. Но, пошто у нас нема још баштинских књига, то према најновијем решењу од 13. јула 1850 год ВВр. 1197. (Збор. V. стр. 259.) до установе оних књига имају у важној отаџбини судом потврђене тапије ону исту правну важност, коју према прописима у гл. 6. нашег грађан. законика имају баштинске књиге у односу на пренос имања. А што се тиче терета, који су на њему, томе служе као доказ интабулационе књиге код наших судова, но, разуме се ове књиге узимају као доказ само под оних имања која су задужена; јер тако су само увеђена у интабулационе књиге, а не и сва непокретна имања, као што је то случај код баштинских књига, те по томе код незадужених имања, или иначе ограничења права својине, не може ни бити примене § 301. нашег грађ. закон., који је написан за јавне баштинске књиге. И тако, кад при преносу таквога незадуженога имања нема баштинских књига, из којих би се купац могао уверити, има ли и каквих терета на имању, које би хтео да купи, онда купац има да се држи услова под којима какво имање купује, који услови морају бити у сведочењу о куповини и онда он — купац — није дужан да зна ни за какве терете, који би се доцније појавили, а њему не би били познати, нити би му могли бити познати.

У овоме овде случају Јованка продаје тужиочке непокретно имање и издаје на њ. судом потврђену тапију 25. маја 1869 г. Бр. 10321. и у тој тапији нема ни помена о службености, која се овим спором тражи, а међутим на тој тапији потписани су безусловно као представници масе умр. Јанова, онога жена Будимка и старатељ Иван, поштуо је маса Јановљева по непокретном имању своме сусед продаваоме имању Јованичком. Овај потпис на тапији они су дали према пропису о издавању тапије; *јер се потпис суседа на тапији и тражи баш за то, да се не би премосом каквога имања захватало и кршило право трећега*, те се после морабање наличени, а по истерес грабања штетни *спорови*.

На кад према наведеноме Будимка и Иван нису при потписивању тапије ништа приметили, нити условили право службености за масу Јановљеву, онда баш и кад би се место доказивати овде сведоцима протоколо садржини те тапије, опет тужилач. страна нема право на оно што тражи; јер она не само што је то своје право, као та је имала, напустила већ ништа више поступком својим учинила је то, да се тужени обмане и под теретом да имаће без икаквог ограничења куни; а онакав поступак тужилачке стране може јој бити према аналогији § 537. грађ. зак. само од штете, а никако од користи.

Оно пак, што је Јованча, као продавац имања казао, да је на том имању заиста постојала службеност, која се овде тражи, не може према реченоме ништа користити тужилачкој страни, над купац има тапију без икакова ограничења, на која је тужилачка страна потписом на исто пристала, те стога се она од службености има одбити.

По жалби тужилачке стране, касациони суд одобрио је пресуду апелац. суда у III одељењу 13 октобра 1880 г. № 1797.

Код VI одељка имамо ову одлуку касационог суда:

Првостепени суд на тужбу Јанка и Мите браће II. осудио је Обрада кмета, што је потврдио тапију, по којој је Ђура II. продао имање Милошу М. и у потврђену казао, да је кућа с плацем својина Ђурина док у овом имању, које је пољова очевина Ђура има трећи део и оне две трећине пољове су.

„Но, по жалби осуђеног Обрада касациони суд поништио је пресуду првост. суда 9 децембра 1881 г. № 4349 са ових разлога:

„Из поднете тапије у тужби види се, да је тужени као председник општинског суда исту потврдио и да је у потврђену стављено: како је продата земља у присутиу купца, продавца и комшија преречена, да том мером њиком ништа заузето није, као и да је права сопственост продавца Ђуре. Одно је тужени учинио према распису попечитељства правосуђа од 11 јуна 1849 АВр. 2280 у вези са расписом министра правде од 2 новембра 1861 АВр. 5322 у којима је и прописано: да надлежни кметови на лицу места, приказаним тамо дотична лица: продавца купца и суседе продајуће земље, извиде и увере се: да продавац само своју сопствену земљу продаје, и да он означаним границе продате земље у тапији. оним границама тују земљу не захвата и на посетку, да земља, која се продаје, не стоји у процесу с ким; који, кад све кметови извиде, онда да тапију потврде, за доказ да су све предпаведено испитали.

На оваког рада тужени као кмета, кад је овај испупио прописану форму о издавању тапије, не може се навести, да је одговоран за навидану тужиоцима, што су продати и њихови делови са делом брата им Ђуре, јер он, као кмет, уверио се довољно о сопствености продатог имања продаваца суседа, као сведока, којих је дужност према наведеном расписе, не само као што суд погрешно узима, да се изјасне, да ли је што од њихове земље заузето тапијом, *но и да ли је то својина продавчева*, јер кмету није познат друкчији начин, на који треба да се уверава о својини таквога имања.

Да су помоћне — суседи — дужне да сведоче о својини при издавању тапије увиђа се из прописа §. 466 грађ. пост. за подобни случај прописаног: кад осуђени нема тапије, да се имање попише пред суседима и једним кметом, који ће се о томе саслушати и на протоколу потписати. да је то у оваким границама доиста имање само осуђеног. Да кмета било би одговорности само онда, кад би се кривичним путем доказало, да је учинио злоупотребу у својој дужности, па да је тиме кога оштетио.

Кад даље према показаном тужени као кмет, није ништа никаквог закон. који са чини, по грађ. законику одговорним за накнаду штете, већ је на против све учинио, што му закон у овој ствари налаже, онда од стране његове нема ни одговорности за какву награду.

Првостепени суд усвојио је ове приметбе и одбио је тужиоце од тражења.“

Кад осуђени да тапију, не мора се звати да присуствује попису но одлуци № 998 код § 505. Види одлуку № 46 под § 477 грађ. поступка).

(наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преведи Љ. Б. стражени правник

17

Интелигентни људи на робији.

Јесте били кад год у таквом положају, да сте морали посљедати смрти у очи?

Онда ви знате да „време,“ то је празна реч, да је појам о времену релативан, и да нема на свету часова, минута секунда.

Док се подигне и пиклоше ороз, — ви толико осетите, промислите, испитате, — колико не би осетили, смислили за читаву годину.

Година робије.... То — није 12 месеци у којима сваки 26. доноси вам плату. То нису четири сезоне, као за светске људе. Не 365 дана као за све. То су милијони минута, од којих су многе — сваке дуже од вечности. И када се помени онај стих Лермонтова и место „на свету“ мете се „нас,“ биће тачно:

„И све нас презире.“

Па зар је могуће не презирати све те „Иване,“ „Храме,“ „Жигане,“ „Асмодеје,“ „Хаме.“ Презирати и бити с њим на равној нози.

Зато што је то „ваше друштво!“ Зато што напоредо с њим спавате на нограма, заједно једете, радите, — с њима живот проводите!

Да је само бити на „равној нози!“

Не!

„Господина“ робијашница презире.

„Господина“ робијашница презире за његову слабост и испаљивкутост на тешком раду.

— Какав је он радник у уџуркњу? Ми морамо за њега да радимо.

Над господином се робијашница руга, јер је он напакао да се уклања од блата.

— Не брљко! Зајао си — онда трпи! Без либљења! Тако му је време!

„Господину“ робијашница не верује!

— Издаће, да би се за писара увукао!

— „Господин“ — робијашница нема горега ни презиривијег назива.

И сад кад помислим на судбу интелигенције на робији — преда мном се промиче цео ред фигура као сенке.

Ево вам несретни скитница Сокољски. Болесан, епилептик, сломљен, измучен.

Ја знам његову породицу, он је од добре куће, учио је на универзитету.

— Боже! Шта ја писам чиниo да се набабам тог проклетог назива, да сиђем, да паднем до њих. Да не осећам више језивости на погледа. да се пред тебе боје да говоре, да те сматрају за издајицу, за чавка готова на потказивање. Не! Ма какав невалалац, ма какав — да се изразим на нашем робијашком језику — „Хам,“ готов за грош да прода себе, друге, све — назива те „господином.“ И он је робијашници ближе но ти! Ах каквих, каквих жртава сам им је приносио. Ја пијем као и они. Играм карата но и они. Мене поставили за писара, је рази њих почињу глупости да ја њих никаквих повластица. Ја сам се удружио са њима у једном лупежном послу — у протурању лажних банкнота. Ја сам им помагао крити те банкноте. Ја сам их затрпао, када су ухватили, — никога нисам надао. Мени је у наградну робија на много много година. И ипак сам ја — презрени међу презреним, ја сам — господин!

Ето Сокољска! Човек са тако бистрим и дубоким погледима. Ја сам с необичним задовољством говорио с њим цело јутро. Ја — а шта ја! — он сам је заборавио на свој робијашки гуњ...

Он воли и зна Достојевског. Ми смо говорили међу собом, колико је садања робијашница одмакла од „Мртвога дома,“ презирала се, оба с пуно ватре.

Кад одједаред дође мени у визиту надзорник писарења.

— Ну — де, брале, потрчи и кажи нека ми промене коње! — наређи он Сокољскоме.

— Разумем, ваше високоблагородије!

Ја сам био постиђен, понижен за њега. Био сам узбуђен.

— Зашто ви то тако чините? Та ви сте га затекли код мене. Он је — мој гост.

Надзорник ме погледа с чуђењем.

— Та мислите се молим вас сентиментализала са тим угурсузима! Нек се мало растрчи, шта ће му од тога бити!

Када се Сокољски вратио, он је избегавао да ме погледа, а и ја њега.

Ех! осећао сам се некошњо тренутана човек. А ја то не смем! Дошао сам и рама човеком, а одлазим...

— Сокољски...

— Ја се но срдим ни на кога. На вас? А шта сте ви ту криви? Зар сте ви то криви? Он је поступно весма благо, није изгрдио. Тек боље да је други пут ме лупио по лицу, него сад што ме послао по коње. Достојевски, и „потрчи брале.“

Сокољска се повукао у се, као што се увлачи шкољка, када је непажљиво додирну грубе руке.

Ми смо били у добрим односима, он ми је много помагао односно података о робијашници, — но више у дуге искрене разговоре није се упуштао:

— Не треба! Ви ће те отићи, и мени ће још теже бити.

Ето Козирев несрећни младић са погледом утопљеника.

Он је свршио шест разреда гимназије. Син је богатих родитеља. Његова породица су богати московски трговци.

У војсци за увреду напету начелнику страже, осуђен је на шест година и осам месеци.

Сада лежи у тамнину окованих, за неку превару... од неколико гроша.

То је тако симпатично лице. Ја га добро знам. Увек је готов да поделн и последњи залогај са оним но нема.

И породица га не заборавља. Шиљу му сразмерно доста.

И од једареда фалсификат за неколико гроша?!

(настављиће се)

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

Заслужна награда. — Шеф сигурности енглеске престоничке полиције, чувени и на далеко познате Мелвиљ, примио је опомад у свечаној сали лондонске општинске куће, драгоцене знаке симпатије и захвалности, приликом чега стављања у пензију, после тридесет и једне године одличне службе.

Лорд-мер лондонски, предао је Мелвиљу, пред пуном општинском салом најлепше речи, писмену захвалницу, у којој је исписана Мелвиљева бриљантна чиновничка каријера, а нарочито његово истрајно, и пуно борбе, опирање против анархистичке пропаганде и анархиста, за које је Мелвиљ био прави божји бич.

Адресу ту потписали су готово сви чланови енглеског парламента и сви чланови дипломатског тела, која су акредитовани на енглеском двору.

Уз адресу лондонски лорд-мер предао је Мелвиљу том приликом и чек од 50.000 динара, а који је новац сакупљен добровољним прилозима између самих потписника адресе.

Све ове знаке захвалности и пажње према себи и своме раду, — Мелвиљ је примио дубоко узбуђен и дирљивом скромношћу.

Мелвиљ, који је увек само радно и бутао, и у овој прилици, кад је добио тако драгоцене награде за свој рад, — бутао драгоцене награде за свој рад, — бутао је опет, и то је нарочито тај свечани моменат правило још свечанијим.

И ми, и поред тога што смо далеко од Темзиних обала и тог одличног и савесног полицијског чиновника, — ми му ипак шаљемо наше срдачне честитке на успешима што их је својим савесним трудом и радом задобио, желећи Мелвиљу, да се кроз дуги низ година мирно одмара на заворицама, које је у животу својом службом добрао.

* * *

Овако се у уређеним државама пеше радови људи, који посвећују свој живот заштити друштва против злочина и осталих порока, и који су, по сазнању сапршене криминално-антрополошке школе лекари друштва, онако исто као што су медицинари, лекари за физичке болести. А код нас??

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученика су нам ова питања:

1.

„Суд општине загребачке, састављо је општински буџет за ову годину, и за израчунице расхода по истом, одобрен је од стране г. Министра финанција прирез општински 40% у суми од 1492·80 динара, који се има разрезати на 3732 дин. непосредног пореза.

Прирез овај пророчунат је према прошлогодишњем непосредном порезу, а кад је ово дања довршен расподел пореза за ову годину, онда се видело, да је непосредни порез у овој години већи са 200 динара, те је суд, при састављању расподела општинског прирез пастиу питање: хоће ли се разрезати прирез 40% на суму непосредног пореза, колико сада по расподелу износи, или ће се разрезати свега 1492·80, колики је расход предвиђен, јер ако би се разрезало 40% на суму непосредног пореза, коју показује расподел пореза за ову годину, онда, истина, не би се мењао процепат у 40%, који је одобрен од стране г. Министра, али би се мењала ова сума од 1492·80, која је предвиђена као потребна за измирење расхода.

Моли се уредништво за потребно обавештење, јер је овакав случај сада у многим општинама у земљи.

— На ово питање одговарамо:

Како се потумачио ма, да општине никад не плаћају сва разрезани прирез, те су стално у дефициту, јер ма сиромаха од којих се не може наплатити ни државни порез, па се уз расходовање овога расходује а општински прирез; како, даље, у току године бива разних промена у суми непосредног пореза поводом пореских ослобођења удеа престанка радње и т. сличио, то се не треба огорчати на ону незнатну разлику, која се показала између расподела прошле и ове године, него разрезати прирез 40% колико је и одређено г. Министар, на целу суму, коју показује расподел бр. 6 за ову годину.

Овакним поступком не ће се повредити закон, јер се општина креће у границама овлашћења г. Министра финанција.

Ако би се догодило, да се у којој општини појави ипак поводом овога, ма да ће тога тешко бити, онда тај ваши ма да се унесе у готовину општинску, и до године узме као

подлога буџета, те тако за идућу годину смањи процената прираза.

II.

„Члан 1. закона о накнади штете, учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништењем ствари, гласи овако:

„Сваку штету, учињену злонамерном паљевином и намерним противзаконим подметањем необезбеђених ствари, као и крађом: стоке, земаљских плодова, хране (дрвене и сточне) воћа, пилећи, поништаји и пољских справа, и т. д.

Према овој редакцији овога члана изгледа, да општине могу бити одговорне за накнаду штете и у случајевима поништаја и крађе само онда, кад је то учињено према необезбеђеним стварима, другчије речено, према оним стварима, које нису обезбеђене затворем, него су у њиву и ноћиграђевини просторама, и тако пређутачене сваконе, а остављене са вером у моћ власти, да заштити имовинску безбедност.

Овако, мислим, не хвали наша срска власт, јер је овомда пратила једну наследну о праћи акта. напримерност из затворењог амбара, који је у њиви општењег, и нарочиа да се општина са њим измири за накнаду штете у смислу чл. 19. поменутог закона.

Моја се уредништво за потребно обавештење не вноше. јер општина стоји у уверењу, да није дужна плаћати накнаду штете, кад је жито покрадено из затворењог амбара, јако било затворен обезбеђено и у близини општењег, те је и по њему самом лежала дужност да њих и чува своју имовину.

— На ово питање одговарамо:

Прособетни текст чл. 1. поменутога закона чињио је општину одговорном за накнаду штете, кад се кривци не ухвати, само у два случаја — кад је злонамерна паљевина или противзаконо поништај необезбеђених ствари, оних, дакле које су по природи своју ван домаћија сопственика и могућности његове личне одбране, као: кобилица, усеви у њиву, виногради и т. сличио, уређно оне, које су остављене заштити општине, као прве државне власти за заштиту личне и имовине безбедности.

По томе законском тексту, одиста је реч необезбеђених играла пресудну улогу о одговорности општинској за накнаду штете, кад год је реч о поништају, на исти значај има и сада.

Али кад је реч о крађи стоке, земљ, плата хране, воћа и т. д. онда овај услов необезбеђених, нема никаква утицаја на ствар, јер се он за крађу и не протиоставља.

Кад год је учињена крађа оних ствари, које су набројане у чл. 1. поменутога закона, на било то из затворених или отворених зграда, биће ове у овоу или ван овога, општина је одговорна за штету, кад год се пријави не пропаље.

III.

„Иван Илијовић, из Рајбрђа. ухваћен је у крађи, без законске карте, 8. децембра пр. год., и пресудом од 10 истог месеца кажњен са 15 динара новчане казне, и како се није жалио, пресуда је постала правноснажном 14 истог месеца.

Како ову казну није хтео да плати, то је 25-ог истог месеца узета у новце једна његова ствар, али због потпуналзности новлова није продаја одређена све до 20 марта ове године.

Кад је после овога рока одређена продаја, Иван је као зат, како је од 14. децембра пропаше до 20. марта ове године, протекло више од три месеца, те је, тако, пресуда застарела, па је молио да се продаја не врши, јер се застарела пресуда не сме извршавати.

Због овога настаје питање: да ли је пресуда застоји застарела до 20. марта, докле је одиста протекло три месеца од дана, када је она постала правноснажном, или је 25 децембра чувено иване у новце, од кога дана до 20 марта, пао дана одређене продаје, није протекло три месеца — управо да ли је извршење новцем престанута застарелост пресуде или не?

Моја се уредништво за потребно обавештење.*

— На ово питање одговарамо:

По члану 27. закона о лову, кривице за безаконо ловљење долазе у ред преступа, и по чл. 30. истог закона, застарелост за три месеца а за преиид застарелости каже одредбе кривичног закона, дакле ч. 396. истога закона.

По ч. пак. 396. прекид застарелости пресуде може бити само у случају бегства кривца из притвора и ништа више.

Према томе, када пресуда, о којој је реч, није извршена до 14. марта ове године, она се после не сме извршивати јер је застарила, и ако је иначе узето у новце 25 децембра пр. год. те од тога дана до 20. марта ове год., пао дана одређене продаје није протекло три месеца, јер новце не прекида застарелост пресуде.

IV

Јованка жена Јована Павловића, из Себуља, иди удаје своју одиеал је мужу извесне стварн покретне, као зираз, и то је брачним уговором утврђено.

Пошто се њиу вогли слагати у брачном заједници, јер је Јован немилостиво тучио Јованку, она је побегла од њега и намерна је повести брачну парницу, али је при тога тражила да суд одлуми од Јована све покретне ствари, које је она донела, као и све оно, које по природи своју назуђ да су њене, и. пр. женске хаљине, веш и т. д. јер је доказала, да Јован оне ствари отуђује.

Јован не да оне ствари и пориче суду право суђења, јер вели брак између њега и Јованке није разведен.

Моли се уредништво за обавештење: може ли суд да уђе у расправу оне ствари, кад брак није разведен, јер сем оне Јованкине тужбе итоје још две онаиае?*

— На ово питање одговарамо:

Кад год неко тражи посредовање и помоћ власти, она је дужна да је укаже.

Та дужност лежи и на општини, суду, иочито што се он јавља и као судска и као управна власт.

Према томе, у свима случајевима кад се супруги разилазећи рре коначног развода брака, на тражи — нарочито то чине жене — своје ствари, које су донеле, општинска суд има да одржи потребан поредак, држећи се при том одредаба, које говоре о уговорима брачним (глава XXVIII грађ. законо).

Он је дужан, да у тим приликама, дејствујући било као судска, било као управна власт, створи између запаљених страна такав поредак, који ће омогућити, да се заштити право, имовина и уживање и једнога и другога, и тако створи могућност, да без сувоба дочекају решавање оцене надлежних духовних власти.

Нарочито је то дужан суд да учини у случајевима, над једна од запаљених страна намерно упропашћује имовину друге странке, коју после не може да накнади.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Алекса Костић, бив. агенат осигуравајућег друштва Ну-Јорк, одговара код кварта тразивенског за кривду. Алекса је стар 48 год., расте је високог, дугуљастог, брковја кратких, пуних, седих, браду брија, косе кратко обишава, болан на ногу. Позивају се све полицијске власти, да Алексу живо потраже и пађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 16.083.

Милисав Новаковић, из Трстенице, слуга Косте Петровића, из Дегурића, 23 о. м. украо је сваке ствари пола са два воза. Милисав има 19 год., расте је високог, приломљаног је. Позивају се све полицијске власти да Милисава потраже и пађеног спроведу начелнику среза ваљевског, с позивом на Бр. 4595. Цбр. 18015.

Никола Андрејевић — Стевановић, из Трнаве, окр. моравског, осуђеник поправичног казненог завода, побегао је 26 ов. м. са рада из Љубичева. Никола има 20 год., става је средњег, косе и обрва смеђих, очиј црних, нрад лево ува има једну брадавицу. Позивају се све полицијске власти, да Николу пажљиве потраже и пађеног спроведу управи поправичног казненог завода, с позивом на Бр. 1188.

Самуил Нисим Мандил, из Ниша, на варљиа начин напаћено је пресуду преко хиљаду динара Исака Нахмијаса, и по извршеном делу побегао. Позивају се све полицијске власти, да Самуила потраже и пађеног спроведу начелнику среског у Књажевни, с позивом на Бр. 7968. Цбр. 17731.

Станко Атанасијевић, осуђеник управе београдског казненог завода, побегао је 21 ов. м. са рада из гончарске економије. Станко је родом из Ст. Србије, стар 38 год., става је средњег, косе црне, обрва округлих, чела обичн на, обрва црних, очиј црних, бркова црних. Позивају се све полицијске власти, да Станка пажљиве потраже и пађеног спроведу управи београдског казненог завода с позивом на Бр. 2420. Убр. 17534.

Бојко Илинов — Аранђел Бојков и Стојан Ристов, из Старе Србије, извршили су 12 ов. мес. убиство са разбојништвом у селу Конларини и побегли. Аранђел је стар 20 — 27 година, расте је малог, у лицу блед, очиј жућ пастих, брвја се, брковја је мајих жутих, косе нестешане, говори тако звне женским гласом, у оделу је конштинском; Стојан је раста малог, стар 30 год., у македонском оделу. Обојица су радила на железничкој пруги Маделонци — Аранђеловац. Позивају се све полицијске власти, да их пажљиве потраже и пађене спроведу начелнику среског у Аранђеловцу, с позивом на Бр. 11208.

Велимир Васић, из Гложања, поћућар Младена Младеновића, пљакара у Крагујевцу, ноћу између 11 и 12 ов. м., украо је и одвео Ђуре Петровићу књижарског помоћника оне ствари: један пар одела, две беле ношуље, једну сељачку кошуљу, чараше, капиље и 4 пара чарапа од фуда, — све у вредности 80

јануара. Великир има 19 год. стаса је високог, косе смеђе, очиј плавети, у лицу црн. Позивају се све полицијске власти да Великира живо потраже и пађеног спроведу начел. опр. крагујевач. с позивом на Бр. 7861, Цбр. 18326.

Нуншио Наум, адвокат и **Игњат Ломбардо**, професор, из Италије, стављени су под привичну истрагу, и у притвор, због злоупотребе државног новца којим су руковали. Иван-Наум-Нуншио, рођен је у Трнави 1850 год. висок је 1.70 см., мршав, обрва и трепавица мањих и ретких, обрва растављених, очиј мањих, угашите кестењасте боје и врло живих носа дебела и дугачка, косе угашито-плаве, бркова плавих, дугачких ретких и четкастих; тамно-смеђаве боје лица; има месечну вирку с десне стране носа; иде мало погнуто а кад говори воздрже му се непрестано покрећу, белаз је по потиљку и челу, које је нагло нешто.

Ломбардо је рођен у Трнави 1861, Висок је 1.70, крупан, дан, широких плећа, чела немког, шиљкастете боје, косе гавкте и са стране просеке, густих и повијених обрва, горњи капци су покривени и само се њиним делом виде, дужа очиј кестењаве је боје, носа правог и правилна, великих ушиј које су у горњем делу врло дебеле. Има подвалак и дубоку рупицу испод доње усне; Уста је пратког и дебелог лица је насмејаног и симпатичног.

Према наређењу Господина Министра Унутр. Дела, позивају се све полицијске и општинске власти, да ове бегунце пажљиво у своме кругу потраже и пађено оближ притворе, па о томе известе Управу Града Београда с позивом на Бр. 17833.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Фалсификатори лажног новца. Већ непуних пута до сада смо имали смо прилике да у нашем листу известимо, како по суседним државама Аустро-Угарске монархије постоје читаве дружине за протурање лажног приског и аустриског новца. Читаоци ће се без сумње сетити наших напомена о тешкоћама с којима су се власти суседне државе сукобљавале овим дружина и успеха који су на овом послу досад постигнуте.

Напоследи овако стоји у нашем листу цела је била за нашем законовном свету скренута пажњу на нагле и непрактичности кроја са којим ступају у вези са овим „тровачима" лажног новца, а нарочи и суседним властима на огромну и моралну и материјалну штету, коју фалсификатори наносе државама и њеним грађанима.

Ми са особитим задовољством констатујемо, да ово наше писање није било безуспешно.

Захваљујући енергичном раду београдске и привичне полиције, којој на челу стоји предни и енергични капетан г. Зотић вл. Сенерем, у току ове, прошле и предпрошле године ухваћено је у Вршцу и Београду нешколико дружина за фалсификовање и протурање лажног новца.

Највећа и највишенија, вероватно и последња од ових дружина ушла је привичној власти у њене руке почетка месеца ове године, и њега је био састављена из 19 чланова, међу којима су најважнији они чије слике наносимо:

1. **Сима Павловић**, из Беле Цркве, до сада два пут осуђиван због пробијања лажног новца.

2. **Васа Берђан**, варалица и несвршен из Ковина, један од највећих плетиша на расту-

рање лажног новца. У последње време само растурао је око 70.000 лажних пруша.

3. **Милан Стојковић**, машиниста из Ковина.

4. **Драган Котарџе**, економ из Ковина, и

5. **Мата Јон**, пансионерац из Војводинци, над киса су пађена два добро израђена клишета за српске новчанице од 10 дин. затим машина и потребан хартија.

Као су ове личности по капиталну привичо полицијске власти, и са многим личностима из пограничних места Србије, у вези протурања фалсификата, то се сврхе пажња свима полицијским и општинским властима на изнете фотографије и приет. суду спроведен, поменути фалсификаторима стајала у ма каквим односима.

Престала потреба за тражење. У броју 17 „Полиц. Гласника" од 8 тек. месеца штампано је у рубрици „Потера" тражење **Јеротија Шарчевића** бив. председника општинског ботушког, које је решењем овогрске власти од 19. пр. мес. Бр. 5827, био стављен под привичну истрагу за дела из §§ 104, б. 113 и 147. крив. закона. Но како се Јеротије сам овогрској власти привично и привет. суду спроведен, то је престала потреба далеј тражила за Јеротијем, који се дакле нали у потпуној слободи, пошто га је и привотни суд решењем својим као невина ослободио.

Бр. 6092. Из канцеларије начелника среза крагујевачког 15. маја 1904 год. у Крагујевцу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 22. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 6. ЈУНА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицајског Гласника“ или добрим окружним и срезким властима, али на коверти. Цена је листу: чиновницима, свештеницима, свештеним лицима и осталим званичницима у општ. годишње 12, полугодишње 6 динара. Тестовничарима и вежбајућима годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармији годишње 8, полугодишње 5 динара, а они се за овај број неће ништа претплатити само преко својих команданта полицијских односно жандармиских одреда. Надлештвима у општ. 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 13 динара. Појединн бројеви „Полицајског Гласника“ не продају се. Рукописи на враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Председника Министарског Савета и заступника Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Владиславу Вујовићу, писару прве класе Министарства унутрашњих дела, уважа оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31 маја 1904 год. у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етиологији.

по

Јелеју бан-Кану

Д-р Кор

Школи француској припада још и д-р *Кор*, чије су идеје о општем криминалитету изложене у делима: „*Злочинци*“ (Париз 1889) и „*Злочин и самоубиство*“ (Париз 1891). Он се специјално занимао криминалитетом у земљама хладним.

У првом од ових дела третирају се физички и психолошки карактери злочинаца, а у другом писац излаже општу етиологију злочина.

Као и све присталице француске школе, тако и д-р *Кор* допушта, у етиологији злочина, утицаје фактора: *физичких, социјалних и индивидуалних*. Питање је којима од ових фактора треба дати превагу?

— Услови лични, вели писац, по мом мишљењу, најмоћнији су у генези злочина. Најбоље концентрисани и специјализовани, они могу радити спонтано, без утицаја осталих фактора; онде где њих нема, утицаји социјални и космички јесу, тако рећи, ништавни.

На ових редова могло би се, на први поглед, навести, да писац даје превагу биолошким утицајима, али у ствари није тако. Треба знати да писац овде говори о генези злочина, то јест о манифестацијама криминалним и криминалитету материјалном, а не о злочинцима. Пре него што је злочин обављен, злочинац је био изложен утицајима средине. Утицаји ови кристалисовали су се у личности дугим процесом сукцесивних прилика и, на тај начин, постепено је припремљен на злочин. У моменту саме акције ови утицаји престају делати и на место њих ступају индивидуални фактори. Утицаји индивидуални, по Кору, нису ништа друго до једна резултанта друштвене средине.

Цивилизација за д-ра Кора само је „*увећавање потреба са економским добрима; увећавање личне слободе са проширењем свести и, најзад, строгошто развоје егоизма, страсти и покварености.*“ Природно је, што оваква цивилизација каква Кор замишља, утиче знатно на увећање криминалитета, лудила и самоубиства.

Анализујући утицаје економских фактора: *посла, награде и потреба*, писац истиче злоупотребе које су скончане са данашњом организацијом и поделом рада. Он се усиљава да докаже, да ове злоупотребе имају за последицу беду, која даље води самоубиству или злочину, али не утврђује однос између рада и криминалитета, нити првом одређује место међу факторима који утичу на други. Једини за закључак до кога он долази, то је да грађани морају имати рада, који ће их снабдевати најнужнијим потребама, и да се држава о томе мора старати.

Део социјалошки, или још боље патолошко-социјалошки Кировог дела „Злочин и самоубиство“ нема велике научне вредности. Лична истраживања, или обичним статистичким подацима, служе писцу као основа за најкрупније закључке. Од раван један типичан факт, али га не поткрепљује никаквим стварним доказима. Литерарни и прилично сентиментални стил којим се служи писац у свом излагању, још би и могао произвести ефекат у ступцима каквог листа, али никако у једном чисто научном делу.

Студија о утицају *награде* (плате) много је темељнија. Полазећи од већ утврђеног односа између криминалитета и цене жита, писац доказује статистичким подацима, поткрепљеним од Лагасања, да оне последње цене зависе у многоме од стопе наднице.

Сопственост данашња по Д-р Кору *рђаво* је распоређена и с тога има велики утицаја на криминалитет. Преко је потребно умножити мале сопственике и ограничити наслеђе које, у реду ових фактора, има највећег утицаја на криминалитет.

Писац, најзад, излаже своје мишљење о утицају фактора социјалних на криминалитет. Злоупотреба слободе, недовољност васпитања, претерано благостање и крајња сиротиња сачињавају, по њему, суштинске ових утицаја. Претерано благостање исто је тако опасно као и крајња сиротиња. Прво има за последицу неумереност и порок, а друга пропадање карактера и престуј. Опасне класе најбројније су. Под утицајем беде у великим престоницама, нарочито у Лондону, криминалитет се развија по нужди.

Као што се из изложеног види, Д-р Кор приписује велики утицај социјалним факторима у генези злочина; он тражи интимни однос између криминалитета и двоструке пороочности: беде и благостања.

Присталице школе у Шпанији

Теорија о друштвеној средини нашла је на одличан пријем у Шпанији, а нарочито у *Жилу Мајестру* новијем:

Злочинац се може сматрати као жртва своје средине. Рђаво и немогућно васпитање, рђави савети и примери, заборав и немање религиозних времена, беда апсолутна и још више релативна, на дану у дан све тежа и тежа борба за живот, несразмера између капитала и рада, немогућна будућност која уништава пролетера, ови ови утицаји, и многи други, стварају злочинце.

Од осталих присталица Француске школе у Шпанији, преди поменути *Лоза*, који се овако изражава о утицају економских фактора на злочин:

— *Они, који кажу у страху да се прилагоде оскудици потреба за живот мора човечанство, а нарочито богатију класу. Највећи број злочина извршен је од стране најсиромашнијих из простога разлога, што они у оваквим приликама губе врло мало а добијају врло много. Проваритељи, на против, избегавају злочин, из страха да не изгубе и оно што имају.*

(наставиће се)

ПРЕСТУП И ОБРАЗОВАЊЕ

Мала духовна способност, која се обично види код преступника, мути оптимистичке наде које се често полажу на подизање *народног образовања*. Од њега су се надали бољем разумевању и нижих слојева становништва, што је веома потребно уређеној држави. „Поучити значи морално поправити.“ Ту изреку покушао је Енгел да докаже, наводећи: да је на пример у департману калвадосу у Француској стала 20 сантима од сваке главе јавна настава, а министарство правде 17 сантима; на против у Бум ди Рон дало се само 16 сантима на наставу а 30 на полицију. Тако се сваки издатак у буџету наставе богато накнађује уштедама у полицијским издатцима. Потврду тога погледа даје статистика Лекасерова; од 1827 до 1877 пао је број потпуно необразованих међу рекрутима од 56 на 16, међу преступницима од 62 на 31%. Из тога излази да необразовани показују већу наклоност ка преступу него образовани.

То изгледа врло појмљиво, јер образовани је својим *знањем* надмашнији од необразованог. Његова знања дају му још и онда прилике за рад, и онда му још довољно осигуравају срестава за живот, кад снаге духовно неразвијенога нису више довољне. Пољопривредник, који је умео да се користи напретцима технике, између осталога извлачиће из својих добара користи и у оно време, кад онај, који је технички заостао стоји пред пропашћу. И као ту, тако и на свима областима положај необразованога постаје неповољан, и тиме расте опасност да ће пасти у преступ.

Опасност нижег образовања лежи у тежем социјалном положају, у привредној невољи и зависности. При таквом појимању постаће разумљиво зашто голо *дизање образовања* не може смањити у друштву знатан број преступа. Ако се дигне интелектуални ниво једнога народа, то разлике остају непромењене; увек ће онај који је најмање образован бити далеко иза образованог. У Немачкој се број потпуно необразованих, т. ј. оних који не умеју ни да читају ни да пишу, веома много смањио, 1875 налазило се међу рекрутима још 2,37% неписмених, 1890 још само 0,5 а 1900 број оних који још не умеју ни да читају ни да пишу, спао је на 0,07%. А број осуђених брже је порастао него становништво, па и за оне преступе који се не мењају према годинама. Дакле поред свега растења образовања никакве поправке правне сигурности.

Не може се никад извести статистички доказ уплива образовања на криминалност. А и најпростија *елементарна знања* нису још никако знак образовања, а ни умни радови нису мерило за развитак алтруистичких престава. Али, — и на то, на жалост треба ударити гласом — нема против доказа. Детињасто наиван поглед, да се школским образовањем излаже опасности невини, дубоко морални начин мишљења народног, то сентиментално прецењивање народа у његовом пра стању, почива на врло нејасним и неоснованим предрасудама. Све веће образовање не проузрокује растење преступништва, него то чине промене које су извршене у свима спољним односима у току последње десетине година.

Ако настава у опште има уплива на криминалност, то је тај уплив у начину преступа. По себи се разуме да један неписмен човек не може фалсификовати документе, нити какав преступ у службеном послу учинити. На једном месту вели Ломброзо „и ако треба подстицати школску наставу код становништва, ипак је не треба ширити и на затворенике по хапсанама, јер код ових апсолутно штетно делује елементарно духовно образовање, ако га не прати и нарочито васпитање, коме је више смер слабљење страсти и инстиката, него развијање интелигенције. То елементарно духовно образовање постаје без таквог васпитања само једно средство више у руци преступника, да се у преступу усаврши и да рецидивира. Ја не могу друкчије разумети велики број наших рецидивиста ако се не узме као узрок увођење тамничких школа.“ А на другом месту вели „преступника научити, значи у злу га усавршити.“ Али не због наставе него у пркос ње настају поновни преступи. Истина је да ће једном преступнику техничка обука, коју је добио у тамници, згодно доћи приликом каквог упада или фалсификовања, али је тако исто и то истина да би он и без тих, у тамници добијених способности, поново чинио преступе. А многим другима добијена знања и изучење каквог заната дала су могућности да, после пуштања из казненог завода, боље прођу кроз свет него пре, и тако може по неко се сачувати од иначе сигурног поновног преступа.

Знања и способности јесу моћна заштита и јако оружје у борба за живот али увек само за поједине. Опште дизање образовања, па и у ограниченом обиму просечне народне наставе, не може извршити никакав знатнији уплив на криминалност.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

Глава осамнајеста

О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 3

Види одлуку опште седнице Касац. суда № 8643 код § 486. по којој недостатци у попису чине једну продају неуредном.

Противно одлуци № 4349 од 9. хп. 81. донео је Касациони Суд решења 24. v. 83. № 1304 да суседи одговарају само за обележај граница а не потврђују па и не одговарају за својину пописаног имања.

§. 466. а.

При попису биће три проценноца, који ће пописане ствари одмах проценити. Проценноце одређује власт, која попис врши, од људи поштених, пнућних и колико је могућно стручних.

Проценноци имају дневницу до пет динара, према пробављеном времену, коју им исплаћује сама извршна власт приспетвено из новаца од имања које су процењивали. А ако не дође до продаје пописаног имања, онда се ово неће предати дужнику док дневнице проценноцима не исплати.

Ко се без довољног оправдања не би хтео примити проценилачке дужности, или ко проценилачку дужност не би уредно вршио, тога ће извршна власт казнити са 20—100 динара на корист државне касе и одмах поставити на његово место другога.

Дужности проценноца не морају се примити лица у државној или општинској служби.

(измене и допуне од 14. јуна 1898. зб. 53 стр. 178).

Да повреда прописа овог §-а, не чини јавну продају неуредном утврђено је овом одлуком Касационог Суда:

Љубица одвојено живећа жена Данила М. из С.; тужила је суду Љубивоја А. писара среза л.: и тражила да суд уништи продају од 5. октобра 1902 год. № 13914, коју је тужени извршио и осуди да јој накнади плаћену таксу по тужби и 20 динара на име осталих трошкова јер је продаја неуредна са ових разлога:

а. Што попис продатог имања није извршила полиц. власт; већ општинска.

б. Што пописано имање нису проценила 3, већ само 2 проценноца.

в. Што пописато имање није објављено онако, како то тражи закон. пропис.

г. Што власт није звала на продају проценноце.

д. Што у попису нису означене границе суседних имања по имену њиховом; већ су само означени сопственици; и

е. Што је власт продала туђе имање Никодија В. тежака из Б.; а не њено.

Тужени Љубивоје, који на рочиште није дошао у одговору своме на тужбу изјавио је, да не стоји у истини ни један навод тужитељкин, изнет противу речене продаје.

Молио је суд, да се тужитељка одбије од тражења и да му на име трошкова плати 20 динара.

По довољном извиђању овога спора суд је у смислу овога §. 166. грађ. суд. пост. предходно нашао:

Да је тужба тужитељкина на време предата суду. Рок је за предају тужбе био, истина 20. октобра 1902 год., но како је тога дана био празник, онда је последњи дан за предају тужбе био 21. октобра, а тога је дана и тужба дата.

Прелазећи на главну ствар суд је нашао:

а. Не стоји навод тужитељкин, да попис мора бити извршен од полиц. власти; јер по §. 466. грађ. суд. пост. редакција од 26. јануара 1901. год. попис врши полициска или општинска власт, а у овом случају попис је извршио писар срески.

б. Што се тиче другог навода тужитељкиног, да имање није процењено од 3, него од 2. проценноца само, суд сматра, да је тај навод истинит; јер се по §. 466. а.,

грађ. суд. поступка тражи, да се имање које ће власт продавати јавном лицитацијом процени од 3 процењиоца, док се међутим за зита продаје види, да је било при попису и процени само 2 процењиоца, а то по горњем пропису није допуштено.

Одвојено од тога, да ли су и остале наводи тужитељкини истинити или не, суду је ово довољно, према §. 501. речен. поступка на да поништи продају извршену на дан 5. октобра 1902. год. од стране начелника среза ж., а преко органа свог — туженог Љубинобја. Са напеденог разлога поништио је продају решењем од 20. марта 1903. год. № 9262.

Но по жалби туженог Касационни Суд III одељење, поништио је првостепено решење 1. августа исте године № 4448 са ових опет разлога:

„Суд није могао узети §. 466., а: грађ. пост. за услов неуредне продаје, кад тај §. није ушао у §. 501. грађ. пост. међу остале тамо побројане параграфе, као услов за неуредну продају, па потом да своју одлуку донесе.“

Првостепени с... суд решењем од 16. I. 04. № 25339 поништио је продају имања Лазара П., поред других разлога и зато, што је повређен пропис овог §-а, јавло нашло је, да је неуредна јавна продаја и кад није испуњен пропис §. 466. п.

На ово решење није изјавила ни једна страна жалбу, те је решење првостепеног суда постало извршно.

---

§. 466. б.

Поднесено и процењено имање, било покретно било непокретно, одмах о попису одузима се од дужника и предаје старешину на руковање, сваки, осем случаја кад повериоци приклом у акту при тражењу пописа захтева да имање остане при дужнику, и случаја ако непокретно имање при процени износи вредност предвиђену у Њом ставу т. 404. овога закона. Старешина имовину повериоцима и дужнику заједнички, но ако то не би учинили, или се не би сложили онда ги бира сама извршна власт онако лако је речено за процењење. Старешина мора бити из исте општине одакле је и дужник. (допуна од 20. јануара 1901. год. Збор. 56. стр. 80).

Овај старешу односно поднесеног имања има сва права и дужности старешина стечајне масе. Њему падаје власт уверење да је стараши.

Старешин има право и на награду. Награду одређује и исплаћује сама извршна власт применствено из новаца од имања којим је стараши руковао. Код имања које приход доноси, награда је према количини имања од 1 до 5% од чистога прихода; а код имања које приход не доноси, награда је према количини имања од 1 до 2% кад се имање прода или над стараштво поништено.

Рачун и имадбење новог стараша је дужан полагати извршној власти најдаље за пет дана по истеку сваког месеца.

Старешна, који то не би чинио, или који би имање неуредан био, власт ће од стараштва разрешити и поставити другога. Такав стараш губи право и на награду.

Но ће без довољног оправдања не би хтео примити стараничке дужности, тога ће извршна власт казнити са 50—1000 динара на корист државне касе и одмах поставити другога.

Лица у државној и општинској служби не морају се примити стараничке дужности.

(допуна од 14. јула 1898. год. Збор. 53. стр. 178).

— По тужби Јована и Милоја Б., Милене удове М. А. и Лазара П. против Р. Новаковића, полиц. писара, за поништај јавне продаје, пропостепени с..... суд решењем од 16. I. 04. № 23339-03 поништио је продају, поред осталога и зато, што није испуњен пропис овог §-а; међу тим овај пропис није унесен у §. 501. решење је постало извршно.

Види одлуку № 5896. под §. 502.

---

§. 467.

(Укинут законом о изменама и допунама од 14. јула 1898. год. Збор. 53. стр. 178).

---

§. 468.

Ако је дужник умро без пуноћетног наследника, или га је нестало, или је окупљен на робији или заточење, позваће се његова старешна. Ако су старешни непознати, писаће се стараљелском судији да их именује. А ако ни за 15 дана, од како је судија за то писано, одговор не дође, извршна власт, у споразуму са кметом места у коме је имање, или и сама, поставиће дужнику само за овај посао заступника с којим ће се предузи извршити.

Овако ће се за овај посао поставити заступник и у случају кад се само не зна где је дужник ни ко му је заступник, или се он крије, или неће да буде при попису.

У акту, који се овај заступник поставља, сваког ће се назати зашто се ово чини.

(допуна од 14. јула 1898 год. Збор. 53. стр. 178).

Види одлуке код §§ 478.

---

§. 469.

Потписано имање за извршење пресуде постаје од дана пописа закона залога повериоцу, за чије је ради пописано, и прече је од стицање истога дана интабулације — прављење — забране, али не и обуставе, ако би добио ранији овај, који је обуставу ставио.

Поније је саршен онај, над је учињено оно, што је у т. 466. прописано.

Код овог §-а исправљено одлуку опште седнице касационог суда № 1448 по којој поније није пречи на од разлог изјављења продужење рок пропостепеним судом, о пропису.

Срећен Б. тужио је Антонија К. и тражио је, *да се скине пошис са плаца извршен од полиц. власти у 1880 години* за рачун туженога, јер је овај плац купио пре годину дана — 1879 год. — од Ђорђа дужника туженог Антонија за 444 дин.

За доказ подиео је: тапију потврђену код општинског суда 19. сепш. 1879 год. протокол саслушања Ђ. у пропостепеном суду 25 сепш. 1879 год. у коме овај признаје куповину и продају; и најзад признаницу продавца Ђ. од 2 октобра 1879 године по којој овај признаје да је примио 96 дин. на име куповне цене.

Тужени није признао тражење, већ је можно суд, да тужиоца одбије од тражења, јер је, сем пописа, исте — 1880 године — ставио и интабулацију на спорни плац а тужилац је тек у 1884 години добио и судом окр. потврђену тапију.

Пропостепени суд одбио је тужиоца од тражења, са ових разлога:

„Кад тужилац и сам признаје — § 180 грађ. пост. — да је спорни плац за рачун примаља туженог А. узет у попис још 1880 год. што и поднесено решење полицијске власти тврди; а на против он — тужилац — од истог плаца постао сопственником тек 1884 г., онда је тражење тужиочево по § 327, 328 и 329 грађ. пост. но све неумесно; јер то што је тужилац с тргованом Ђ. раније 1879 год. закључио уговор о продаји и куповини спорног плаца, као што поднесена признаница и тапија сласе, није доказ, да је тужилац јачи у праву од туженог, кад убиштињене спорног плаца није извршено онако, како прописују §§ 292 и 294 зак. грађ. т. ј. над поднесена тапија није судом потврђена, а дотле, док се тапија судом не потврди, сваки, па и тужена, могао је на имање дужника Ђ. обезбеђење добити, у ком случају имаше на законски начин опте-рећено сваки за подмирење истога дуга служи, без обзира у чијим се рукама налази.“

По незадовољству тужиоца С. Апелац. суд пресудом својом од 18 јануара 1886 год. бр. 1823 пресудио је ову стпар по захтеву тужбе, да се скине попис са спорног плаца из ових разлога:

„По § 292 грађ. зак. и допуна истога да пуноважан доказ о својини непокретности мора се имати тапија судом потврђена; али при пренашању својине на другога, као што је овде случај тражи се по §§ 292, 293 и 294 грађ. закон. да је преносач сам сопственик тога имања; тражи се, да је имање тачно обележено у границама својим, како се лако може разликовати, и на послетку тражи се, да се преносач или сопственик сам на суду изјасни о преносу имања, па тек онда, да се сматра, да је закључен уговор о преносу непокретности извршен.

У овом спору за право тужиоца стоји: а) тапија од спорног плаца судом општине К. потврђена од 19 септембра 1879 год. бр. 1794; б) протокол саслушања и изјашњења Ђ. као продавца и тужиоца С. као купца, пред прпост. судом Ч. од 28 септембра 1879 год. по коме Ђ. продаје спорни плац С. за 37 дуката цесар. с молбом, да се тапија потврди и купцу преда; и в) признаница Ђ. од 2. октобра 1879 год., као је Ђ. примио од С. као купца 8; и остатак до 37 дук. примиће, над купац тапију прими.

Апелац. суд цењећи све ове доказе налази: да је поменутим изјашњењем Ђ. пред судом од 28 септембра 1879 г. као и тапијом уз тај протокол приложеном по §§ 187 и 188 гр. пост. тужилац С. потпуно доказао, да је постао сопственик спорног плаца по §§ 293 и 294 гр. закон.

данном изјашњења Ђорђевог (28 септембра 1879 год.) те, и ако се овде не подноси формална тапија, иако прописује § 292. грађ. закон. и овога допуна, опет се сматра да је оним изјашњењем Ђ. тужилац увезан у јавне књиге по §§ 298 и 299 гр. зак. са чега је без предности учињен попис на тај плац дана 11 децембра 1880 год. јер је после овог изјашњења Ђ. изврштеван — § 314 зак. грађ.* —

По жалби туженога Касац. суд примедбама својим од 2 априла 1886 год. Бр. 823 уништи поменуту пресуду Апелац. суда са ових разлога:

„Законодавним решењем од 13 јула 1850 г. ВБр. 1197 као и § 292 грађ. зак. наређено је: да свршена судска потврђена тапија имађу ону исту правну важност, коју имају и убаштињења; па над је Апелационим суд усео, да се изјашњење Ђ. и С. пред судом учињено о продаји и куповини спорног плаца равна у баштињењу и да је тужилац С. постао сопственником спорног плаца од дана горњег изјашњења продавца Ђ. онда је био дужан да наведе закон по коме је могао тако узети, јер све, што наређују §§ 293, 294 и 295. закон. грађ. односи се на спрему за потврђење тапије, те је тиме у пресуди горњој недостатак које садржи тачка 2 § 304 грађ. поступка.*

Апелац. суд није примио ове примедбе одељења Касационог суда: већ је 29 апр. 1886 г. Бр. 549 остао при својој пресуди, давши ове против-разлоге:

„По § 292 грађ. зак. и законодавном тумачењу од 13 јула 1850 г. ВБр. 1197 стоји то, да само судски утврђена тапија има потпуну правну важност као и убаштињења, које је наређење имао у виду и Апелац. суд при израђању своје горње пресуде; само се Апелац. суд и одељење Касационог суда мимоилазе у мишљењу, од кад се пренашање непокретности на другога сматра за пуноважно; па ране, да ли, кад купац има већ у рукама тапију судски потврђену или од дана изјашњења превосника пред судом, да је исто имање коме продао.

По наведеном законодавном решењу траже ли са пуноважан доказ о убаштињењу тапије, судски утврђена; али, шпак, кад је питање о важности преноса вала имати на уму прописе §§ 293, 294 и 295. грађ. закон. по којима се тражи, поред описа земљишта и мере, да се сопственик сам на суду лично или преко пуномоћника изјасни о преносу имања на неје другу лице, па да је такав уговор о непокретности и извршен, као што је Апелационим суд у својој пресуди изложио, а кад ће суд преност на тапију да стави и ову новом сопственику да преда, то је унутрашња радња судска, која се новог сопственика ни у колико не тиче, нити шкоди његовом праву, што би тапија била потврђена после месец дана или после 2 или више месеца; јер он кад дође, онда ће по изјашњењу продавчеву препос да извршн.

Сад долази друго питање, да ли што новом сопственику према изјашњењу продавца на суду не шкоди и у колико та околност, што се тапија и код пуноважног изјашњења продавченог, није могла за онда да утврди, нити продавац хтео да испуни формалност, већ се купац морао с њим да суди и пресудом судском право спојише задобио.

Апелац. суд сматрао је и сматра, да за право купца С. стоји као пуноважан доказ признање или изјашњење прног сопственика о продаји и да цео рад дочињи ни у колико није штетан за право тужиочево; јер је само због формалне стране тапије чињено, а не што би по § 294 грађ. законика изјашњење продавчево недостајало.

Ове противразлоге усвојила је општа седница Касационог суда 14 маја 1886 г. Бр. 1448.

И пропис овог §-а утврђује оне прве две одлуке код §. 466. да јавној продаји треба да претходи пресуда.

§. 470.

Ако је извршној власти више пресуда пре-дато на извршење, онда је преча она, која је раније предата; ако су једног дана предате, онда једнако право, ако није случај тачке 3. и 6. §. 466.

(допуна од 19. IV. 1885. (Збор. 41 стр. 135).

превођено и уређено **Свет. Јањић** (наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи **Љ. В.** свршени правник

13

Интелигентни људи на робији.

— Ех, господине! — говорили су ми по души људи, који су знали целу ствар, — а зар је он то за себе. Робијашница га је натерала. Робијашници је тај фалсификат требао. Они наредили — а он пошто је био писар испунио. Користи ли се он! И шапто би му?

Његова је будућност тешка и мучна.

Додатак робије неће надржати, побећи ће, намаже, опет повећаће робије, без крајња искељења и вечито седење у тамници окованих.

Но шта је то „какав" Козирев?

Зар су само такви људи гинули на робији, тонули, — „горе су само клобуци побијали."

Гинули морално до краја, без повратно.

На насељу Рождественском, у Александровском округу, учитељ је неки В.

Човек који је образован у једном привилегисаном заводу за образоване.

На робији тај се човек најмио за сто рубаља, да прими на себе туђе убиство.

Потребно је било да се поведе цело искељење, да би се доказало да није убио он.

Један велики чиновник знојући В. у Петрограду, дошавши на Сахалин, хтео је да га види, мислећи да поради за њега у Петрограду.

— Захвали те — молио је В. да му се каже, — и замолите га нека заборави на то. Дошао. Писао је више за тамо. Нека ме оставе заборављеног овде.

Ја имам, узео сам је као пример људског пада, једну доставу. Доставља жалба, ги сна клеветничка, која оправљана на правди Бога десетину људи, своје забраће и која се завршава... молбом за писарско место са тет рубала месечно.

Ту је доставу писло бивши инжињер, а сада трудбеник на справљању лажних акција.

А ево вам Валентина, правог Валентина, коме ни тако напредно пљескате по сршетку 4-ог чина „Фауста."

Како је то дивно? Благородно! Шта може бити узвишеније, племенитије? Брат који свети сестрину част.

То је престуи који друштво очекује, иште.

Ви тражите — онда гледајте шта за тога излази.

Свога Валентина ја сам видео такође на даскама, — на позорима онореског одељења окованих.

Устао је преда ме са подиадухим, пијаним лицем. Задахнуо ме је мирисом препечене ракије.

Окривљен је неколико пута већ од како је на робији, за фалсификовање и протурање документата.

А ето тај човек...

Пре неколико година, Москва је била узрујана страшним кравним догађајем који се догодио на једном булевару.

Ка младом човеку који је пролазио, пришао је други, и не говорећи ни речи, убио га је на место, једним метком из револвера.

Ни на суду није постао јасан узрок убиства.

— Ни мрзње! — објашњавао је кратко окривљени и никаквих појединости није хтео да дâ.

У публици се говорило, да је убица светио погажену част своје сестре, и да он ћути не желећи да срамоти девојку, и да је он шпало и убијеноме сведоке за дуел, и кад овај није примио, прибегао је и револверу.

Ја сам се срео с њим у полутами затвора окованих.

Он је оптужен за претње управљене бившем надзорнику, — претње гиуних, учињених у пијаном стању.

Оптужинан је, после већ на робији, за многострука фалсификат.

— Како се то догодило?

— Како? Ја ртам одлично. Из досаде научио сам граверски посао. Робијашница дознала за моју способност и тражи од мене да за једнога бегунца „направим документа," печате, потписе, све како то иде. Прва пут сам то учинио због награде.... А доцније... доцније већ сам се одао. Три документа сам начинио за једну изванредну даброву шубару....

Како они падају?

Брзо. Стремоглаве. Лете као дивлто ка дну.

Кроз годину, кроз две, ни чак ни по спољашности неби познали, да је пред вама биће, на чије би груди могао се обесити натпис:

„Овде је негда живео интелигентан човек."

Ево вам добро познати Оде си Г-ев. При погледу на то вечито изубијано, вечито изгребено и подшишано од ниђа лице, не никад не би рекли, да је пред вама човек, који је још пре две године играо знатну улогу у друштву.

— Знате, искласнуо сам, пао и ударио се лицем! — објашњава он убоје и модрице на свом лицу.

Његово је друштво — спекулаисти лотоша, неколико карташа и зеленаша.

Гледајући тога човека, његову час дрску, час упреподобљену фигуру, ви ћете одмах рећи:

— Та то је тип лупежког — општинског писара.

Слушајући за све гадости што он чини, за фалсификоване признанице за добијање вотке, ви не можете да верујете да је тај човек ма над, а не још пре две године, био човек од положаја, и то од врло доброг положаја.

А ето К-р, бивши сеиџир, несрећни младић, који је постао убица, под утицајем тешке увреде која му је била нанета.

Другови су му понудили помоћ при путу на робију. Он ју је одбио.

Јадник је много претрпео на робији. Судбина га је довела за писара у канцеларији инжињера, тамо где се мота и „ради посао," горе описани Г-ев.

Г-ву је било неугодно друштво честитог и непокварењог младића. Није могао да „послује" комотно. Зато Г-ев опазка га под инжињера, тужећи га да је непристојно говорио о њему и т. д. — и инжињер затвара га се К. метне месец дана у затвор окованих.

И овај је јадник преседео цео месец дана у друштву убица и осталих најтежих преступника.

Сада су га ишчупали отуда, дали су му да рукује Александровском библиотеком, и сви су задовољни њиме.

То је — тих, скроман и стидљив младић. Но под том „тишином" таји се силна драма, разједа се љута рана. Зар се да прошлост заборавити? Успомене сатрти?

Он пропада — пије.

И у каквом ће те га друштву видети у таквим тренутцима.

С каквом скотињом, с каквим дезертирцем, — Бог једини зна, о чему могу они говорити и пијани.

Шта може бити заједничког међу њима?

Осем што се он спушта до њих.

— Но зар се не може задржати на висини човек, да не падне у то блато?

Ја сам то питао људе, који су сами на себи упознали робију.

— На робији је немогуће. Одмах посумњају: „Значи, шпијун, неће с нама заједно, циља на власт!" Осете се просто увређени. И за то су готова, да вам отрују сваки тренут, сваку минуту живота. Чиниће вам пакости на сваком кораку, — а нико за то није вештији од шљама робијашнице. Тај шљам, тј. обично и чини, да би угодио „моћним" робијашима.

(наставиће се)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

I. Нестао!

Отпуца и девети сат и шта се још војвода врати, нити, бар, посла ма каква вбера да умири своју жену.

То пређе већ сваку меру!

Несрећна мати устаде, попођеви се, да пређе у гостинску собу. Преосвећени хелиополски скочи да је придржи, али се она сруши на једно канабе и болно зајеца.

Тада се свет ускомеша, све се сви око ње да је теши, али како ћеш, кад немаш чиме: ово овако дуго одсуство, а нарочито ћутање војводино, завеза сваком уста и онемогући ма какво вероватно објашњавање — сваки је осећао у ваздуху неку несрећу и ћутао је.

— Ово су негде стварно, које сметају варењу, зар не, т. од Казанка? Приметио сам ја Сен-Севрена староме саветнику. — Ја сам тако осетљив, е се којим разболећу се'

Мањца седамдесетогодишњака беше да придаје ово од сваком своме сабеседнику, уображавајући, на тај начин, да разговара само са племићима, јер други нису ни достојни његова друштва.

— Имате право, кнеже; не би било паметно од вас да се и даље излажете овим узбуђењима! одговори Касационац јако поносит са пријатељака његова саговорника.

— Право кажете, већ осећам како се све ускомешало у мени.... Хоћете ли да одемо до мене на по једну цигару, т. трубе, а сутра ћемо се известити шта је било са овим малим лудницама.

— Каква част, кнеже мој, каква част!

— Па, да боме, паметније је бити да одемо! Дајте ми руку, маркизе, и извучимо се по енглески!

Касационац, потпуније запесен сујетом, под читалом лавиком од титула, којима га обасипаше матори распусник и пун слаге због оваког пријатељавања кнежева, пође за овим, остављајући, тако, војвоткињу коју је носао на рукама и заборављајући, у овом тешком тренутку, на педесетогодишње пријатељство које је истрајао са њеним оцем.

Њихову примеру следоваше и други; сви, токорсе, пођоше да помогну тражити и видети шта је, неки и збиља, а други колико да се извуку... Ничега нескладнијега нема од благодарности стомака!... И војвоткиња се за мало наће сама, окружена гомилицом од пет пак шест истинских и искрених пријатеља. Међу онима беху и Преосвећени хелиополиски и отац Ангеран који, као пријатеље кућни још изодавна, узеше жива и искрена саучешћа у болу јадне мајке. Децом су се још обе младе девојке играле по врту и парку манастирском; на молбу војвоткињину они су одоше спремити и дати прву причест депозиама: Клотилда и Жакелина тако су се својски ћрстале и налазило у отаца Светога Духа као у замку свога оца: јуреће се по ходницима, тумарајући овамо и онамо и руМајући својим белим зубићима пржене бадеме у напитку мириса које су оци за њих чували.

И Епископ Пасторе и друг му не знађаху шта да мисле о овом тајанственом догађају, те се и сами ограничаше на то, као и остали кућни пријатељи, да измишљају утеху, што су, овако узбуђена и потресени, једино и могли чинити у овако тешкој прилици.

По кад што се ни два човека не могу сложити у мишљењу о оваком јединствен ном и необјашњивом догађају, који, у осталом, може бити само једна лакомисленост и ничеваштво као дим, тако је од прилике, са пуно логике и разлога објашњавао Преосвећени хелиополиски, али се осећало да то тече из симпатије само према несрећној и убијеној мајци, којој је само једно јасно: једанест је сати а нема јој ни мужа, ни кћери!

Арман Поез од Сент-Андреја, било што је имао особених побуда да се разнежи, било што је он у стварно био мекша срца према болонима својих ближњих него њеов претпостављени, гледао је једну војвоткињу препуну нежна саучешћа, до суза дирнут; а што је најчудније, кад би свима заваран очи, он би на Пасторета управо дубок, испитљив поглед, као да је хтео сагледати у дно душе свога старешине: све је на њему говорило да он тражи кључ овој тајни само где нико и не сумња!

У тај мах одјекнуше кораци по предсобљу и војвода се појави блед, утучен, гологлав, изгужвана, местимице, подрта руха, згрчена лица од неизмерна бола: ништа није сазнао, ни каква трага о својим кћерима!

Опколише га, навалише питањима, жена му, унезверена погледа, скоро лудачка, прекињаше га да прича.... Јадни отац затражи чашу свеже воде, јер му усахла уста не могађаху реч проговорити.... Жедно је испи и пође, потмула гласа, ређати шта је све нашао.

— Одох одаде прво у *Велики Пазар* где су оне отишле да тргују. Ох, како се зарадовах Селестен, кочијаш, сећаше мирно на своме седишту, на неколико корачаји од главнога улаза у радњу. „Где су ти госпођице?" довикнух му, опазив га. — „Нису још изашле, господине војвода!" одговори ми. — Појурих унутра и протрчах и завирих у сва одељења, па како их добро познајем у тој кући, дознадох да су отишле пре скоро једног сата, купив што су хтеле, једним од побочних излаза са једном дамом у годинама с којом се беху нашле у чекаоници... Поново обиграх све одаје дућанске и.... Ништа! Селестен, на кога се поново обратих, уверавао ме да му оне, остављајући га, нису ништа наредиле и од тада их више није ни видео!... Бејах као луд незнајући шта ћу и где ћу! Наредих Селестену да ме прати и одох право у полициску управу. После првих речи шеф безбедности расу све своје људе у тражење, а ја им довикнух: „пет стотине луџдора добија онај ко ми доведе децу!..."

— Два највештија управника полиција скочише у мој дочек и одјурише тражити. Сам шеф безбедности главом, не часелећи

часа, баци се, самном заједно, у кола Селестенова и одјуримо обилазити свих осамдесет комесаријата париских, јер се ту, рече ми мој сапутник, стичу све вести о свима разним догађајима и другима збићима, вредно пажње, што се преко дана десе у Паризу. Четири сата обијасмо калдрму у томе обилажењу и не сазнасмо ништа, не наиђосмо ни на кога, који би нас упутио бар на траг оних које тражимо... Кад наиђосмо на булоњску шуму ја зађох у густиш и шипраге вичући, дозивљући, варајући се свакога маха да као одјек чујем њихове умилне гласиће,... али, узаман, драо сам се на празно, тишина нема гутала је све!... И не хтедох се вратити, али ми шеф безбедности рече, да сад његови агенти имају реч!

Војвода доврши, бришући зној са чела, упињући се из све снаге да не зајеца. Беше то честит човек, изврсан отац породице, непоколебљивих начела, благ и приступачан у опште, али, ипак не беше тако прекаљена срца и тешко је било гледати његов бол као и јад детета.

Војвоткиња, на против, беше друкшега темперамента; очекивање и неизвесност беху је доиста саломили, али кад виде ужасну стварност пред собом, она се истрезни у сред недогледне њене несреће и, савлађујући мучење које јој душу раздираше, она усекну своје сузе и пође мислити само о средствима, којима ће се помоћи у овом страхотном учину те пронаћи своју децу.

После исказа војводина овлада гробна тишина и сваки се снебиваше да је прекине, јер се нико није могао довити да објасни, ма на који начин, овај ненадни удар.

Али се ипак чу један озбиљан глас:

— Можда је ово само каква замка! рече тај глас, погађајући осећаје свију.

Све се окрете Преосвећеном хелиополиском, јер је то он зборио.

— Да, продужи он, и две претпоставке чекају наше објашњење. По првој може се претпоставити да је ово одвођење имало за циљ освету према војводи или спекулацију и, у оба случаја, девојке ће бити враћене кад одводиоци нађу да су довољно ојадили срце оца и матере, или кад приме суму којом ће уценити своје заробљенике. По другој претпоставци, лепота госпођица од Дамарта, лепота која се може назвати рајском, биће да је занела нога од оних милијунара туђинаца којих има тма Божји у Паризу, те су украдене да њима засите своју пожуду.

Те речи ишчупаше јадном оцу болан јаук.

— Све имање жртвујем да ми се деца врате само чиста и неоскврњена!

Војвоткиња, бледа као мраморни кип, не мрдну ни обрвом.

— Продужите, пречасни од Хелиополиса! рече она усиљено храбро.

— Опростите ми, госпођо, што сам се усудио износити овде своје мишљење мало сувише отворено и неувијено, али, мислим да је, стојећи пред оваком једном страшном несрећом, сваки од нас дужан изнети свој суд о томе, јер нема бољега начина да се дође до правога пута!... Дакле, останемо ли при првој претпоставци са оба њена случаја — треба само стрпљења, живот и част младих девојака нису изложене никаквој погибли; у другоме случају, пак, ако је, то јест, одвођење било извршено једино у циљу задовољења животињског прохтева, не треба ни часа часити, јер је поуздано да бедници, који су се њих дочепали, неће их ни пустити у слободу, пошто их већ осрамоте!...

— Но, шта ће радити? усуди се упитати неко од присутних.

— Убиће их! одговори епископ хелиополиски својим дубоким и звонким басом. Побиће их и на тај начин уништити сваки траг свога злочина!

Ове речи заледише срца свију, јер ово извођење, пуно разлога, беше и сувише могућно у случају да су девојке пале шака каквих милионарских сатира егзотичних крајева у којима је злато и ћуди господарева једини закон; а таквих за несрећу, пун је Париз.

— Па како сам и сам у недоумици којом од ових двеју претпоставака треба грести — продужи Првосвештеник, као завршујући говор — мислим да би требало још вечерас известити о свему заступника државног, па отићи и до министра правде, ако се може вечерас до њега доспети у ово доба.... а да би сте све то лакше постигли ја и отац Ангеран стављамо вам на расположење оно јада поверења што га уживамо код високих чинилаца.

За све трајање овога објашњавања Арман Поез није скидао свога хладнога и испитљивога погледа са старешине му, и пажљива и уочљива посматраоца зачудило би то јогунство гледања младићева.

— Хвала Преосвештенство, одговори војвоткиња кад је отац Отаца Светога Духа завршио. — Рачунала сам на вашу нежну наклоност према мојим милим кћерима!...

И ту глас материн загушише сузе, али се она усили да збори даље:

— И опет вам хвала: с мест ћу поћи за вашом мишљу која је потпуно тачна; сијасет се претпоставака могу изводити, и нагађати, на крају крајева треба се обратити власти увек, јер ми немамо ни средстава, ни потребне моћи да сами што деламо. За одлагање није, не смемо губити ни једнога тренутка, него пођимо право министру правде, ако сте нам кадри подејствовати пријем у њега у ово доба.

— Ништа лакше од тога, госпођо! Његова екселенција министар правде гост је вечерас у војвоткиње од Реји-Мирвал, згодно прихвати реч отац Ангеран, и само ако бисте хтели поћи са нама, с Преосвећеним и мноме, ми ћемо вас увести војвоткињи, која ће вас с места саставити с министром.

— Ох, како сам захвална! уздахну јадна мати дигав очи к небу... Очекните само док бацим шал какав на плећа!.....

Селестен, срећом, не беше још испрегао, будући на опрези да ће сваког часа појурити у тражење својих младих господарица.

Оба се калуђера наместише у кола с госпођом Дамартовом и кад отац Ангеран каза: „Јелисејска Поља, 119,“ кочијаш шиву коње и потера их трком означеном месту.

Одавно се већ беше дигло с ручка у војвоткиње од Реји-Мирвал и, како се већ беше ушло у гостинску собу, господарица куће, пуна милоште и лепоте, стајаше као блистави стожар у сред густе гомиле обожавалаца. Међу овима је нарочито падао у очи министар правде својом трудбом да јој се што преластивије додвори.

— Ви ћете бити пријавник, Ангеранде, рече епископ хелиополиски кад кола стадоше пред врата палате од Мирвал. — Ви сте војвоткињин духовни управитељ, те сте од далеко већег поверења код ње од мене!“

— С драге воље, одговори млади човек. — Али само незнам како ћу у сред оне гомиле која је притисла њене одаје како ћу јој зборити; то ће изазвати опште љубопитство и учинити чудан утисак приступање једнога калуђера, без икаква увода, тој краљици моде и управитељици укуса!... Ну, сетио сам се: писаћу јој и чекаћу овде њен одговор!

— Још боље! одговори епископ. — Бар тако неће нико ни знати за нашу работу!

При светлости колскога фењера извади Арман из мантије једну намирисану бележницу у руској кожи, која беше пуна карата и ковертица посетничких и поче писати:

„Госпођо војвоткињо,

Извините најпокорнијег вашег слугу што вас узнемирује у сред ваших задовољстава — тиче се питања живота или смрти. Познајем доброту вашега срца те и не сумњам да ли не ћете поклонити неколико тренутака насамног разговора,“ па се потписа:

Брат Арман,

од отаца Св. Духа — па прочита све то на глас.

— Дивота! одобри Преосвећени хелиополиски. Реч — *насамног разговора* тако је згодно употребљена, да и невољно ово остане тајна.

Арман метну карту у завој, предаде је служитељу који стајаше крај кола, рекав:

— Предајте ово госпођи војвоткињи, али, пазите, да околина њена то не примети!

— Тачно ћете бити услужени! одговори слуга клањајући се учтиво и ишчезе.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„а, По распису г. Министра унутрашњих дела, од 2 јула 1863 — год. Ибр., 4515 лично механско право не ће се дати ономе, који није писмен, те не би могао у својој радњи водити потребни рачуне и књиговодство; и

б, Ономе, који се за тај посао није раније спремао, те тако у напред пружао доказа, о својој подобности за овај рад.

Ако, и ако су сви услови јасно постављени тачкама 5. и 6. поменутога расписа, опет у среду у коме сам ја, има неколико лица, која су добили лично право после подне овога расписа, а не испуњавају ни један од поменутих услова, т. ј. нити су имењени, нити су се раније бавили у овом послу, те се сада, са свим природно намеће питање: могу ли они и даље механичати, управо, да ли њихово право није доведено у питање?

— На ово питање одговарамо:

Тачке 5. 6. расписа од 2 јула 1863 год. укинуте су расписом г. Министра унутрашних дела, од 25 јуна 1891 године Пбр. 4518, јер се нашло, да услови, постављени овим тачкама, нису потребни, те се праза, што их лица о којима се у предњем питању говори, не могу осумњачити.

У осталом, она се не би могла осумњачити све и кад ове тачке не би биле укинуте, јер су власти биле дужне да при подношењу истих пазе: да ли која има своју услова, који се траже, или не, а не да пазите после стечена права.

II.

а. По распису г. Министра унутрашних дела, од 19 нов. 1890 год. Пбр. 19768 лично механичко и каљачко право не ће се давати странима подавнима.

Ред овај има своја изузетак у §. 20. уредбе о механима.

Ну, и ако су и уредба и распис у овоме јасни и категорични, опет је начелство баш пре неколико дана издало лично механичко право једном Аустро-угарском држављанину.

Чиме се може правдати овакав поступак начелства ?. и

б. Могу ли женске добити лично механичко или каљачко право, или баш продужити рад својих мужева, који су се бавили механицијом.

— На ово питање одговарамо:

а. Распис г. Министра унутрашних дела, од 19 новембра 1890 год. Пбр. 19768, који говори о §. 20. уредбе о механима, односи се само на подавние оних држава, са којима Србија није закључила уговоре.

За подавние, пак, оних држава, са којима Србија има трговинске уговоре, он не вреди, јер баш по чл. II уговора о трговини, закљученог између Србије и Аустро-Угарске, подавници реде од уговарајућих страна, имају права да се баве свима пословима на земљишту друге уговорне стране, кад поштују услове који се и од самих држављана траже.

Ближе рећи, њима се не може ово право начело поништи, као је то учињено овим расписом; јер им се оно не мора дати, над тој власти њу, да неко од њих то из оних или оних обзира и разлога не заслужује, као год што се ово може одредби и српским држављанима, поштo власти она права дају по своју оцени и уверењости, управо, поштo наређења § 17 исте уредбе остављају властима право да одлуче: може ли неко бити добар механичар или не; и

б По решењу г. Министра унутрашних дела од 28. новембра 1890 год. Бр. 19483 које је донео у једном конкретном случају, женскиња се не може дати лично механичко или каљачко право.

Такво је, дакле гледиште заузимато у поменутој години у Министарству, и по духу закона — уредбе о механима и каљачама ово је, можде се рећи, на своме месту, али на њаки начин сагласни са истим, јер су сладиште друштвене прилике у нас много другачије од оних, надо је поменута уредба донесена, и пада ови нарочито не заборавље да женске по своју механицији, не би ни то право требало кратити.

III.

Пазле Павловић, тужио је начелнику среског Ђорђа Ђорђевића, за јавну уврелу, и позвао се на сведоке који ће ово потврдити.

Испитани сведоци нису потврдили ни један тужбени навод, а начелник је среска, на основу § 129 кр. суд. поступка прекинуо даљу истрагу по овоме.

Ивме је изјавио жалбу на ово решење и у жалби именовао нове сведоке, тражећи да се и они испитају.

Првостепени суд позивајући је поменуто решење само на тиј разлога, што нису испитани сведоци, који се помињу у жалби, упућењој њему — суду.

Ја налазим, да је овакав рад суда незаконит, јер среска власт, пад је донела решење, донела га је на основу исказа оних сведока, за које је знала, а није могла испитивати и ове, за које је сазнала да постоје тек из жалбе, упућене суду на њено решење.

Ако би се ово увело као уместан разлог за укидатеј решења, онда би се свако решење изведене власти могло поништити, кад се у жалби помену нови сведоци.

Мени се уредништво да позоли нашети своје мишљење по овоме.

— На ово питање одговарамо:

На свани начин, суд није поништио решење због тога, што ово не би одговарало закону по ономе, што је истрагом нађено до његова доношења.

Али из обзира целисходности он га је поништио, кад је видео да има нових сведока, за које се у претходној истрази није знало, па је на овај начин створио могућност, да се у овоме делу до истине дође.

У осталом, среска власт би морала продужити истрагу и после одлуке, кад јој тужилац поднесе нове доказе, којима се дело утврђује, и тако се не меша стварн.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Живана Павловића, шегрта Николе Крачковића, бакалина овд., који је побегао од свога газде и одвео собом 12·40 дин., тражи нварт надлежним актом од 29. маја ове год., Бр. 5829. Живан је стар 15 год., омањеног је раста, у опште плав. Његовог Живана треба упутити Управи града Београда, с позивом на Бр. 18.867.

Милана Марковића, из Ушица, тражи начелство округа ужичког актом од 29. априла ов. год. Бр. 5358, ради издржања једногодишњег полицијског надзора. Милан има 18 год., раста је средњег, носе и обрва смеђих, без браде и бркова. Његовог треба одмах подвргнути издржавању полицијског надзора, и о томе известити начелство округа ужичког с позивом на Бр. 5358. УБр. 19416.

ПОТЕРЕ

Душан Ђирић, калеа берберски, управо је своме газди Милоју Богдановићу, мајстору берберском из Ваљева 10 јануара у ноћи, један нов штофани шешир, један пар мушких ћалема, и побегао. Душан је стар 17 год., раста је малог, носи прне, очиј црних, ход му је тром. Познају се све полицијске власти, да придржане живо потраже и њиховог спроведу начел. окр. ваљевског с позивом на Бр. 5496. УБр. 18951.

Милутин Јовановић, бив. кафеџија, из Градишта, украо је Сланку Јовановићу, хлебару, један пар одела боје лнхт плаве и једну белу шиферску кашуљу и побегао. Милутин је раста средњег, стар 26 год., сувоњав, спреда повишене челаи, очиј смеђих, носа мало прнног, косан је. Познају се све полицијске власти да Милутина живо потраже и њиховог спроведу начелнику среског у Градиште, с позивом на Бр. 7217. УБр. 18.448.

Петар Кандић, из Бежерића, притворени начел. среза космајског, побегао је из притвора ноћу између 27. и 28. маја ове год. Петар није је одговарао за овакву крађу има 30—35 год. раста је средњег, у опште је смеђ. Позивају се све полицијске власти, да Петра најживље потраже и њиховог спроведу начелнику среза космајског с позивом на Бр. 8809.

Петру Стефановићу, тежаку из Кутрује 27. маја ове год. у ноћи украдена су два коња. Оба су коња доратаста, један је мало цветаст, мајори по 6—7 година. Сарче се нажиља свима полицијским властима на ову крађу; у случају проналаска предаљења, треба га спровести начел. окр. моравског, с позивом на Бр. 6419. УБр. 18.417.

Драгољуб Љ. Радојковић, отправник послова код г. Лазе Карамарковића, проневерио је своме господару 1299 динара и побегао. Драгољуб је стар 28 год., повисок, тапан плаз, бркова великих плавих, очиј крупних. Познају се све полицијске власти, да Драгољуба живо потраже и надлежог спроведу начелнику округа пожаревачког с позивом на Бр. 7799. УБр. 18.416.

Бећир Укић, Арнаутин, из Дукања, среза јабланичког, 13. маја ов. год. убио је из пушке Мурата Бешшевића, Арнаутина и по извршеном убиству побегао. Бећир је стаса средњег, плав, косе жиште риђе, очиј зелених, бркова средњих, плавих, брија се, сувоњав, стар је 36 год. Позивају се све полицијске власти, да Бећира живо потраже и њиховог спроведу начел. окр. врањског с позивом на Бр. 6705.

Два непозната хајдука, 1. ов. меса, у ноћи мрак нападли су на кућу Илију Лазића, тежака и Скобаља, и отели му 1060 динара у српским новчаницама и 15 динара ситног новца. Од разбојника један је омањег, а дежњеснаст, а други већи; обоје су били маскирани. Позивају се све полицијске власти, да разбојнике најживље потраже и њихове спроведу начел. среског у Смедереву с позивом на Бр. 10115. УБр. 19221.

Тадија Чубрић, из Сврче, округа Рудничког, осуђенин београдског казненог завода, побегао је 3. ов. мес. из Топчидера. Тадија је стар 30 год., стаса је средњег, косе смеђе, бркова малих смеђих, очију плавих, на прсту десне руке има посекотину. Позивају се све

полицијске власти, да одбеглог — бегунца најпаље потраже и пађеног спроведу Управи београдског казненог завода, с позивом на Бр. 2652. УБр. 19411.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Недељко Марковић — Питулић, чију слику овде износимо, родом је из Неви у Ст. Србији. После српско-турске рата 1876. год. прешао је у Србију и настанио се са фамилијом у Доњој Колуши, срезу прокупачком, окр. топличком. У целој околини био је познат као незгодан човек, који је мајом од праћа живео.

Маја месеци 1894. год. дошла на Грешну једног трговца и овлачила га, па се по том одметне у хајдуке, када је у друштву са Радом

Јовановићем, Миланом Милићем и Недељком Конгримовићем извршио више злочинстава, због чега су сви решењем Нач. ср. добричког огглашени за хајдуке.

У подиво нам је за сад познато, Питулић је нешто сам, а нешто са имековањем тројицом убио ова лица: Милана Јелића, бив. шпијуна из Безовљина, Радоја Марковића из Горње Колуше, Косту Н из Пештана, Богдана Банића (онога на дан сеање му), сем многих разбојништава, учеше и т.л.

Овако је ходајуковао читаве две године; над потере учествују, онда пребегне у Турску, па се опет врати кад се потера примире. Често је отуд прелазио и у Арнаутина и пљачкао околна села. Када је једном са Недељком Конгримовићем и неколико Арнаута прешао овамо, дочека га на „Мађарском Броду" између Куртумлије и Прокупља Арса Ристић, бив. председник општине безовљанске, са својим оклопима и после дуже борбе Конгримовић погине, а Питулић рањен у десно раме са Арнаутима побегне, убивши уз пут Светозара Бекића.

1895. год. пређе у Пруз Гору, где је стално живео до пре три недеље, када је дошао у Београд под лажним именом „Милош Николић". Овде је обирао прагове личности од утицаја, тражећи какво место где не нора радити, већ да „валкирама" или нека њима Јелисета лаки сретне га на улици Луке Новаковић, жандармер и њако га је видео, одмах му је извршио ред очи сликa Недељка Питулића.

— Јеси ли ти то, Недељко — запита га капилар Лука.

— Који те Недељко питао, чоче, најпрво ја тиј.

— Ама зар ниси ти Недељко Питулић из Доње Колуше?..

— Не, Бог ме, ја сам Милош Николић и родом сам из Прве Горе, онде сам оженио доша.

— Е нашта, нашта, много лажеш на неког Недељка, који је радио код моја ока.

— Превршио си се, превршио, дијете...

И растане се.

Капилар Лука није хтео да га одмах приведе власти, док се не увери да је то заиста сајук Недељко, јер се бојао да се није упознао, тим пре што се у његовом селу било чуло, да је Недељко у Црној Гори умро, већ је остављао да се о њему боље извести.

После тога па неколико дана капилар Лука увери се и од једног пећког странца, који је родом био из истог села, да је то заиста сајук Недељко Питулић, те одо и позове Радоја Живаљевића, шкапл. подмаредника, опет своја земљака, да му помогне да дотерају у Управу Недељка, ако сам не би нашао. Оду 1. т. мес. по подне на станицу, у чијој је близини он становао, и затекну га где седи пред станицом.

Капилар Лука изађе се од подмаредника и прође Недељку, па му нашо као га г. Управник зове да му да службу. Он поверује и пође. У управи му Лука саопшти да га г. Управник није звао, већ да га је довео сам нао земљака Недељка Питулића. Он је одрицао да се зове Недељко и да је икад раније био у Србији, при чему је упорно једнако остао, ма да су овде четири лица утврдили његову идентичност.

Он је спроведен нач. окр. тополичког, где ће се наћијати његове кривице и где треба свако да достани оно што зна о овом опасном злочинцу.

Нешто пропути при његовим житаја довела га је овамо и сад има да искупи заслужену казну.

Овде у Београду остала му је млада жена — Црногорка — са малим сиочићем, која сада куна и плаче када је видела да нога је се удаља. Пруа му је жена умрла у Србији. Од ње има кћер, удату у Д. Колуши.

Злодуха за хапшење овога злочинца, који је у своје време задао био страх и трепет целој тополичкој околини, пришала жандарму капилар Луки Новаковићу, који је, и како од спора у жандармерији, потпуно доказао да разуме своју дужност.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Решењем начелства округа пожаревачког Бр. 8309 утврђено је, да је *Иван Марјановић*; бив. осуђеник из *Бара* среза пожаревачког, одметнуо се испод ово земаљских власти у намери да самовласно живи и да налима дела чини.

С тога у смислу одредбе чл. 2. закона о хватању и утамањивању хајдука, начелство округа пожаревачког, позива Ивана Марјановића из Бара, да се у року од петнаест дана рачунећи од 4. ов. м-ца пријави најближој полицијској власти, која ће га упутити начелнику среза пожаревачког,

Ако се у остављеном року не пријави ма којој полицијској власти, начелство ће Ивана по чл. 3. поменутог закона огласити за хајдука, а ми ћемо му у потерници донети и слику.

Иван је стар 40 година, стаса високог, косе проседе, образа дугих, чела обичног, очију смеђих, носа кукастог, брка малих проседих, браду брије, на левом образу има оожлак од убоја, а пре осуде рањен је у потеру у леву бутину.

Од одела има: шајачке чакшире и гуњац, на ногама чизме, а на глави белу качкету. По потреби замењује и другим а утврђено је да је набавио војничко и жандармеско одело.

Од оружја има револвер са осмометрима.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 23. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 13. ЈУНА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ова се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара прве класе среза грочанског, Драгутина Стајевића, писара исте класе среза врачарског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5 јуна 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милан С. Марковић, писар прве класе среза грочанског, на основу § 76. зак. о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3 јуна 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Ђорђе Стојановић, писар прве класе среза деспотовачког;

Радослав Ђермановић, писар прве класе среза моравичког

Рудолф Андрејевић, писар друге класе Управе вароши Београда;

Димитрије Рајић, вршилац дужности писара среза звишког, у рангу писара начелства друге класе; и

Мирослав А. Настић, писар дуге класе начелства округа подринског на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда одпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 10. јуна 1904. г. у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

„Трећа школа“

Биће томе од прилике 15 година, како се „*трећа школа*“ одвојила од школе Ломброзове. Њен главни принцип, онакав какав је изнешен од стране њених оснивача: *Алимен, Гоклера, Вакари-а* и *Карнавала*, састоји се *у ограничавању претерчности фактора бијолошких у етијологији злочина у корист социјалних утицаја.*

Кад је професор *Гоклер* на конгресу у Брислу представио криминалистима „*трећу школу*“ и тражио њено званично признање, најодличнији криминалисти: Лист, Тард, Хамел и Бенедикт протестовали су против тога уз опште одобравање целог конгреса. Постоје, доказивали су они, две школе: стара метафизичка и нова, позитивна. Нашто стварати једну нову школу, чији је циљ идентичан са школом позитивном? И после, зар главни циљ који је „*трећа школа*“ истакла: превага социјалних фактора над антрополошким, није у суштини, идентичан са циљем лијонске школе? Истицати овај исти циљ у облику нових идеја, ако није наивност, оно је подражавање.

Ну, и поред свију ових оправданих замерака, присталице *треће школе* продужиле су и даље самосталан рад на ширењу својих идеја, хотећи тиме пошто пото створити засебну школу, и не хотећи чути за предлог Феријев о зближењу са школом италијанском.

Један од најревноснијих присталица ове школе — *Карнавал* — у свом делу „*Трећа школа у казненом праву*“ износи програм нове школе у овоме:

1. *Кривично право мора бити сматрано и проучавано као засебна наука.*

2. Злочин, чији узрок почива у многобројним и разврсним приликама, не може се никако сматрати као феномен фаталитета; *феномени социјалне природе од пресудног су утицаја*, и

3. *Социјалне реформе једине су које могу побољшати криминалитет.*

Литература „*треће школе*“ о нашем питању доста је сиромашна.

Вреди поменути професора *Алимена* који је, на конгресу у Брислу, третирао питање о односу између криминалитета и економских фактора, у коме долази до закључка: *да су ови фактори најјачи у етијологија злочина.*

Међу присталице „*треће школе*“ убраја се и *Полети* који у брошури „Del sentimento nella scienzo del dritto penale“ (Удина 1882) излаже своју теорију о односу између социјалне активности с једне, и криминалитета с друге стране. „*Ако хоће да се говори о стварном увећању криминалитета, потребно је да овај буде увећан у много већој сразмери од нормалне активности* (у трговини, индустрији и свим осталим пословима). *Ако ово не стоји, само увећавање апсолутних бројева злочина и преступа није никакав доказ о напретку криминалитета.*

Ове идеје Полетијеве одбачене су енергично од Тарда, Фери-а, Гарофала, Раковског и других.

Главна заблуда пишчева у томе је, што је један случајан појав уздизао на степен природног појава и доводио га у везу са економском активношћу. Узрок заблуде, пак, лежи у апстрактној методи којом се радо служе све позитивисте.

Теорија социјалистичка

Теорија ова, да се најкраће и најјасније изразимо, природна је дедукција, у праву економском, теорије о друштвеној средини. Данашња организација капитала, по мишљењу социјалиста, главни је узрок рђавим материјалним приликама, а тиме, посредно, и злочину.

Два су разна правца, међутим, која се опажају у литератури социјалистичкој. Један, коме је на челу *Колажани*, налази узрок свеколиког, или бар већег дела криминалитета у економским неправдама и промењивости, односно у несрећама које оне производе у данашњем друштву. Основ криминалитета лежи, по њему, дакле, у рђавим економским приликама. Други, напротив, сматрају капитализам као извор свију патолошких манифестација данашњег друштва у које, на првом месту, долази криминалитет. По њиховом схватању злочини нису ништа друго до природна реакција, одбрана и заштита оних, које капитализам и пропријетери искључују из уживања општег добра и општег благостања. Полазна тачка њиховог испитивања јесте само друштво, а њихово схватање друштва, као што се види, чисто је материјалистиско.

У току нашег даљег излагања ми ћемо имати прилике да аналишемо и добре и рђаве особине оба ова система.

Пре него што би изложили радове савремених социјалистичких писаца, осећамо потребу да прегледамо идеје у овом правцу пре стварања криминолошке школе.

Још у 1796 год. *Вилијам Годвин* истицао је да постоје свега три узрока злочину и превари: *крајње сиромаштво, хвалисање и тиранисање од стране богаташа.* Вечита, и у већини случаја неуспешна борба против сиромаштва, вели он, мора довести до очајања велики број несрећних створења. Надмоћност богаташа, којом се они немилосрдно користе, мора, неизбежно, изложити сиромахе репресалијама; мало по мало, и сиромаси почињу да сматрају друштвено стање као стање вечите борбе, као једну неправедну комбинацију, чији циљ није никако одбрана права свију и осигурање егзистенције свима, већ капарисање свију користи за рачун неколико индивидуа од којих зависе сви остали. Други извор ових деструктивних страсти, које још више позлеђују друштвену рану, налази се у луксузу и сјају који обично прате богаство. И најзад, трећи узрок лежи у безобзирности и узурпацији богаташа. Ова жалосна ситуација, осигурана је и самим законодавством, које штити богаташе на штету сиромаха. Прави узрок злочина састоји се у томе, што један човек има у изобиљу онога, чега је други лишен. Данашње друштво одликује се осећајима подјармљености, сервилности и неправичности, док би у једном социјалном друштву, у коме би сва природна добра била подједнако расподељена, ови осећаји морали ишчезнути. У оваквом друштву нестало би и егоизма и мржње, пошто нико не би имао разлога да коме завади, и да се с неким свађа.*

По *Роберту Овену*, све зависи од карактера човечијег који се образује под утицајем *спољне средине*, а ова, опет, зависи увелико од економских прилика. Идеје његове најбоље нам је изложио *Херцен* у свом делу *Психологија воље*, у коме се вели ово:

— Овен сматра крадљивце као жртве прилика; по њему, њихови преступи зависе од рђавих утицаја и искушења којима су изложени.

Ученик Овенов *Вилијам Томсон* наставља даље овако:

— Са нестанком претераног богаства и сиромаштва, нестаће у исто доба и мотива који гурају у злочин, јер сиромаси неће више бити ексцитирани ни потребом ни мржњом, ни искушењима.

Сличне теорије појавиле су се једновремено и у Француској, а у делима *Шарла Фурија*, који назива злочин „*фаталним продуктом данашње цивилизације.*" Само у једном социјалистичком друштву може нестати свију порока, па и злочина.

У свом делу „*О материјалном благостању и његовом односу са слободом*" (Париз 1841), *Костантин Перкер* вели ово:

— Ако је слобода оно што сви осећамо и што сви желимо, то је, несумњиво, *слобода живети и чувати своју имаовину.* Статистика очигледно доказује, да сви злочини на личност и имаовину, као и сви злочини уопште којима је циљ потреба и материјална корист, стоје у директној вези са бедом и незнањем.

— У Шпанији, где активност народна није сразмерна потребама друштва, и где је настава скоро ништавна, убистава и покушаја убистава има четрдесет и пет пута више него у Француској, а двадесет седам пута више него у Енглеској. Што се тиче опасних крађа, њих има три пута више но у обема овим земљама.

— Сиромашна Италија вековима је поприште крађа, убистава и разбојништва.

— Има само једно средство да се стане на пут злочину, а то је *продуктиван рад.*

Досадања социјалистички писци, као што смо видели, описују злочин као резултат рђавог друштвеног уређења. *Габе* је био први који је у њима, а нарочито у злочинима крађе, *гледао нормалну појаву индивидуалистичког друштва*, и радњу крадљиваца идентификовао са радњама закупаца и пропријетера.

Основ свима пороцима (са гледишта општег морала) Габе налази у неједнакости среће и благостања, у праву сопствености и новцу. „Богаташи и аристократија, вели он, у своје време узурпирали су, односно покрали све земље као и већину покретних предмета, па су се тек тада наоружали законима који кажњавају затвором, галерама па и смрћу сваког сиромашка који би се, нагнан глађу, усудио да дирне њихову неправедну сопственост.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРЕСТУПНОСТ МУШКИХ И ЖЕНСКИХ

У криминалности људи и жена виде се значајне разлике. По неки преступи са сразмерно веома малим суделовањем другога пола, могући су само код једног од оба пола; тако *детоубиство* код жена; *против-закони бракови, волни греси* код људи. Одбацивање деце показује, из појмљивих разлога, јаку превагу код жена. Брига за још нерођено дете или за дете које је већ дошло на свет, и које је већином ванбрачно, остаје поглавито жени. У осталом мора се увек имати на уму да број осуђених жена у опште (г. 1899—312 жена), не стоји ни у каквој сразмери са множином преступа; као што Левин каже, он показује само већу или мању умешност којом се побацивање прикрива.

На 100 мушких осуђених дошло је женских г. 1899.

(Статистика немачког царства)

Због.

преступа у опште	19,3
нарушења кућњег мира	12,0
кривоклетства	14,6
лажне оптужбе	35,8
блуда	164,6
увреде	36,0
побацивања	375,9
одбацивања деце	400,0
просте повреде телесне	11,8
опасне „ „	7,9
просте крађе	37,9
опасне „	13,3
преваре	20,0

Пада у очи велика множина случајева блуда код жена; па и ту реткост казне због блуда стоји у великој несразмери са ширењем те преступности.

Код свих других преступа остају жене далеко иза броја људи. Сразмерно често налазимо жене као крадљивице и утајачице. То су очевидно оне врсте нечасности, које оне по својој природи и начину живота најлакше могу чинити. За обијање и проваљивање немају довољно телесне окретности и храбрости; подметање и превара успевају боље у трговини од које су жене сразмерно даље него људи.

Реткост телесних повреда и кварења ствари објашњује се више малим суделовањем у претераном пијанству, него мањом телесном снагом. Напита жена излиће свој гнев пре грдњом него суровим нападима. А у томе би се морао тражити узрок честих увреда, што је код жене осетљивост већа, те она врло брзо у једној непријатној речи налази дубоко увреду њене части, и на то реагира грдњом; а томе доприносе у неколико и честа трвења са сусеткама у овим великим касарнама, које се издају под кирију.

Најзад сасвим специфично женски преступ јесте и *лажно оптуживање*. И ако у томе жене заостају још иза људи, не сме се упустити из вида, колико су жене својим начином рада и кућевном затвореношћу сачуване од сукоба. Често је предмет лажне оптужбе *сексуални атентат*, а њихове су жртве поглавито духовници и лекари. А и та лажна оптуживања нису увек чиста измишљотина, него су им по некад узрок хистеричне обмане сећања и болесне сензације. И после *маркоза* и *хипноза* настају таква оптуживања, од којих само присуство каквог другог лица може лекара штити.

У целини женски преступ има више карактер *неискрености*, а мушки преступ карактер *бруталности*. На срећу број осуђених жена врло је незнатно порастао; а у сразмери према казнама људи од 1882 он је за 20% опао.

На 100 осуђених било је:

	људи	жена
1886	1742	361
1891	1826	382
1899	2079	389

Важност те засталости женске криминалности не треба подцењивати; а пре свега због привредног значаја, који смета множењу осуда жена. А још ми значајнији изгледа тај факат, као доказ да умножено суделовање у привредној утакмици не доноси собом већу преступност. Подметање, превара, утаја непрестано су опадали, и ако су жене све више суделовале у индустрији и трговини, било самостално или као раднице. Не производи преступ рад у фабрици и у трговини, него они појави, који прате тај посао, а нарочито суделовање у задовољствима, и у пијанкама. Само том различношћу животних навика може се разјаснити растење преступа код људи и младића, и засталост код жена.

Треба поменути још и то питање, да ли се мања криминалност жена може објаснити тим, што *проституција* заузима ве-

лики део преступних жена. Ломброзо изречно тврди: „кад се узму случаји проституције у криминалну статистику, онда би нестало разлике у криминалности полова; шта више опазила би се превага на страни женској.“ Али он сам противречи том тврдњу тиме, што он мање велики број кажњених малолетних девојака (у Немачкој у осталом само 2%) из „малолетности проституткама,“ а међутим удара гласом на велику криминалност проституткама.

У осталом ја мислим и то, да по некад у блудницама сместо гледати екземплар преступница, по нека млада девојка, да би задовољила жељу за узимањем и ићењем латила би се крађе, кад проституцијом не би своје жеље лакше и издашније могла задовољити, него крађом.

Поред свега тога ја мислим, да у крадљивцу, уличном разбојнику, фалсификатору не треба тражити *једнаког преступника*, *према блуднику*, него у просјаку и скитници. Само врло малим делом показују блудиице особине, које су потребне за пршење тешких преступа, за у напред смишљен рад, са свесним смером. Већином су то равнодушна, мало енергична, млитава, скоро слабоумна бића, која истина не презају од преступа, кад се не покаже сувише примамљива прилика; као што и скитница не пропушта згодну прилику кад може напасти на туђу својину. Али у целини просјаци и скитнице као и блуднице не показују енергичности у раду.

Тако ми нагледа да нема основа појмати проституцију као неку врсту криминалног вентила сигурности, чиме активне, опасне наклоности жене узимају други пут, него је пре треба узети као замену просјаштва и скитања.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приступио и израдио **Свет. Јањић**

Глава осамнаеста

О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 3

§ 471.

За извршење пресуде не могу се узети у појао:

1., туђе ствари, женина мираз, пашт и у опште дечије ствари и најнужније домаћинско покућство, преобука и одело;

2., заједничке ствари (§. 510 и 515 грађ. законика) док се део осуђеника не исеставе, но међутим може се и на то забрана ставити;

3., ствари намењене или запушта, *у добро* господарства уносене (§. 686. грађ. зак.), које би за безбедност живље нужне биле;

4., рукоделну најнужнију алат.

5. а., земљоделцу један плуг, једна кола, два вола, или два бивола, или два теглена коња, кобила са ждребетом до године дана, крава или биволица са телетом односно биволчетом до године дана, десет оваца, пет свиња, пет коза, мотика, секира, будак, коса и толико хране, колико је за њега, породицу и стоку потребно до жетве хране. Поред тога на сеоску пореску главу, била она од дана ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљоделство, живели они у селу или варошн, нет дана[1] земље, рачунајући дан на 1600 кв. хвата, била земља чиста, под гором, кошем или виноградом, зависно од необрзних њених плодова. Исто тако и кућа са зградама и њивом до једног дана орања.

Но ако би се што од оногга иначе продало земљоделцу за плаћату пореза, прираза и других општинских трошкова, као и приватних оцуда, на ће по измирењу суда из које је у овим случајима продаја извршена нека сума преостали, онда се тај преостатак не може употребити за измирење других повериоца него ће се предати земљоделцу, чије је иначе продато и то тек онда, кад власти дознео дознае да је за тај новац нешто друго такво добро.

Сума преостатка исказа 20 динара прелаз се дужнику.

(измене и допуне од 14. јула 1898. Збор. 53. стр. 179.)

Иначе овде побројано не може ни сам земљоделац продати или на којим начином отуђити.

Но ако би се земљоделац у нужди налазио због нашког елементарног случаја, као што су: поплава, пожар или неродица, или ако би му стока угинула, или би му потребовало новаца, да сеје за усев купи и т. д. он се може дужности, који само код јавних каса, но и у овом случају не може задужити ако дано земљиште и њиву с плодом.

Ако би земљоделац више од пет плутова земље имао, остаје њему да одреди, који ће му се земља продати.

Ограничење ово не односи се на трошења учињена до 1. јануара 1874. године било да су иста трошења интабулисана или не; и зато за њих среда досадашњи закон.

Но повериоци, који нису иначе исправе или нешто исправе изнуду потребеће с својим трошењима, дужни су до 1. априла 1874 год. она трошења пред власти врховни ради одостворене датуме, иначе и на њих се односи ова замена.

Одостворене за трошења до 250 гр. пор. могу чинити и општински судови.

(Замена ова не мења ни у колико наређења закона од 4. децембра 1867 год. (Збор. XX. стр. 31.) односно продаје оних добара у тамо изложеним случајима; нити се она односи на случај, кад се имају да наплате дрвљани или општински трошкови.

Замена од 24. децембра 1873 год. Збор. 26. стр. 14. а ступила у живот 1. јануара 1874 године).

Код ове 4. тачке[2] има правило Министра правде од 4. фебруара 1874 № 354 (Збор. 26. стр. 79). за извршење закона од 24. децембра 1873 год. односно тога шта се земљоделцу за извршење пресуде у попис узети неможе, које гласи:

1. Под именом земљоделца, као што *прим стае* тачке 4. а. закона од 24. децембра 1873 год. јасно показује, разуме се не само онај, који у селу живи, већ и онај, који у варони живи. али би му иначе земљоделство била главна радња, којом себе и породицу издржава. Овде напоменто долазе они, који живећи у варошн, какав занат раде, но тај ни без земљоделства не доноси такве приходе да себе и породицу издржати могу; такови су погланвто лончари, ужари, покровџије (мутавџије), крпачи разних заната, одвећ незнатни бакали, берберн, рабџије и т. д.

Живети од земљоделства не подуслован̂ава да свака мора имати плуг и волове. Ово се може и под најам или на послугу од другога узети, те да се земља уради. Према томе, ма да који у варошн живећи нема плуг и стоку којом земљу ради, ипак се на њега простире ово благодејање закона да му се алат за земљорадњу нужан као: мотика, секира, будак и коса у попис узети не може, а исто тако и она количина хране која се законом земљоделцу оставља.

2. Под земљодељством разуме се и радња виноградарска или баштованска.

3. Првим ставом закона казато је да су изузети од продаје пет дана земље за свану пореску главу. Према овом наређењу, ако би каква задруга била, која би 3, 4 или 5 пореских глава бројала, има се за сваку главу оставити 5 дана земље, и тако за једну задругу од 5 пореских глава 25 дана земље.

Законодавац тражи само да се који као пореска глава сматра, а не да мора и порез да плаћа, јер према закону о порезу има више лица која се од пореза ослобођавају ма да се иначе рачунају као пореске главе.

4. Како је дух закона тај, да земљоделац не остане без земље то се разуме да ово наређење закона, да се за сваку пореску главу мора да остави по 5 дана или плугова земље, *необухвата* и ту мисао да се за сваку ону главу мора сачувати по један плуг, два вола и два коња и т. д. и према томе, ако би каква задруга више стоке имала, она из пописа *није искључена*.

5. При одређивању хране на породицу и стоку има се у рачун узети све оно што једној кући принадлежи, тако п. п. ако је питање о каквој задружној кући, ту се има рачунати оволико храно, колико је нужно за све оне који тој задрузи принадлеже.

Што се стоке тиче, разуме се само она стока која је на пописа изузета.

Количину хране одређиваће тра вештака, били то кметови или општинари, које полицајна власт одреди.

6. Према наређењу одељка петог овог закона, где се оставља да дужник има право, да у случају ако би имао земље чисте, под гором и т. д. о чему говори први став закона, може ону земљу од продаје изузети, коју би он желео да сачува.

7. Наређење закона у првом ставу, да се необрати плод са земље у попис узети не може, постављи изливним питање да ли се на необрати плод забрана ставити може. Закон је у смислу §. 187. закона грађ. необрати плод нелзо са непокрет-

---

[1] Према чл. 5. 6., закона о мерама (Збор. 26. стр. 17.) ово права зе јатак има: 5754 кв. метара, 44 кв. лет., и 20 кв. т. н.

[2] иаје 4. већ 4 а.

ношћу, те зато је исти и изузео из пописа пре него што се обере, а кад се обере и сасвим среди, долази под оно наређење о коме овај први став у почетку говори, да се т. ј. у попис не може узети онолико хране колико је дужнику и његовој породици као и стоци нужно до нове хране.

8. У другом[3]) ставу закона изузима се из пописа и кућа са зградама и плацем до једног дана орања.

Кад је реч о задрузи онда се под именом куће разуму и све оне кућице где би задругари одвојено, али опет на једном месту, живели и све оне кућице изузете су из пописа.

Разлика се не чини је ли кућа зидана или не.

Под именом зграде разуме се све оно што земљоделство чини потребним да један газда, који се бави земљоделством, треба да има, тако н. пр. разне стаје за чување алата или других ствари, амбаре, кошеве, штале за стоку и т. п.

9. У закону се наређује да се не може у попис узети ни плац на коме кућа и остале зграде постоје, и то у величини до једног дана орања. Према овом наређењу, треба земљоделцу оставити не само онолико плаца, колико му зграде захватају, већ оставити му и празног плаца толико, како ће овај празан плац заједно са оним, који би куће заузимале, изнети један дан орања. Разуме се, да ако цео плац на коме су куће и зграде, и који можда и за башту служи, неби износио цео дан орања, онда ће се тај цео плац од продаје изузети. Буде ли плац, који кући и зградама принадлежи већи од једног дана орања, онда ће се према смислу закона овако поступити:

а., ако би земљоделац имао на другом месту пет плугова земље, која се има изузети од продаје, онда ће се овај вишак плаца преко једног дана орања од осталог плаца одвојити и у попис узети, но

б., ако земљоделац на другом месту не би имао пуних пет дана орања, већ би имао нпр. 3 дана орања, а под кућом и око куће имао би плац од 3 дана орања, који он изван домашаја куће ради, то у том случају задржаће му се цео овај плац, јер му закон даје право да може имати пет дана земље за себе и један дан под кућом и око куће.

Како су према наређењу првог става и гдекоји варошани у ред земљоделаца стављени, то се разуме, да и њихове куће у ред оних долазе које се за обична потраживања продати не могу. Разлика се не ће чинити, ако би у кући било какво одељење, које би земљоделцу за упражњавања његове занатске радње као дућан, служило.

10. У трећем[4]) ставу закона стоји: „имање овде побројано не може ни сам земљоделац продати, или ма којим начином отуђити.“

Управљајући се по духу закона који иде на то, да земљоделца не остави без земље и куће, реч ова „побројано“ односи се само на пет дана орања и кућу с плацем до једног дана орања. Према томе, ако би земљоделац нашао за нужно волове или коње своје да прода, те да их другима замени, или да прода плуг, или да прода рану, зграду и т. д. не може му се овде никакве препреке на пут стављати. Исто тако ако би земљоделац имао више земље него што закон овде наређује, може он с том земљом располагати неограничено с погледом на § 221 зак. грађанског.

Ограничење ово да земљоделац не може продати или ма којим начином отуђити 5 плугова земље и кућу с плацем не искључава да земљоделац може са земљом и *промену учинити*. Њему се не може забранити да своју земљу с другим промени (трампи), но само у том случају треба да суд има најпре непобитан доказ да земљоделац на другом месту онолико земље добија, колико на једном даје, или бар да у овој вредности добија на другој страни земље у коликој ову на једној страни даје.

11. Ако би земљоделац, или онај који се по овом закону за земљоделца сматра, хтео какво имање непокретно да прода или другим којим начином да отуђи дужан је:

а., да докаже сведоџбом, изданом му од кмета и три општинара његове општине, да он има преко отуђујућег имања још пет плугова земље и кућу с плацем.

б., ово писмено да буде потврђено среском полицајном власти, која је дужна такође претходно известити се о истинитости даног сведочанства.

в., ако продавац имања стоји с ким у задрузи, да докаже сведоџбом изданом по пропису тачке а., и б., да је толико од имања остало колико закон за сваког задругара наређује.

Онај, који би у вароши живео па би хтео какво непокретно имање да отуђи, дужан је на горњи начин да докаже да он од *земљоделства не живи*, иначе спада под наређења напред изложена.

12. У одељку четвртом[5]) закона одступа се од наређења по коме се земљоделцу не може у попис узети пет плугова земље и кућа с плацем, па се каже, да у случају, ако се земљоделац у нужди налази, он може задужити три дана земље а да му остане само два плуга земље и кућа, но да ово задужење буде само код јавних каса. Случаје нужде побројао је законодавац у овом ставу.

Задужење о ком се овде говори равнозначеће је са отуђењем, јер кад се једно добро заложи за какав дуг, онда се поверитељ из тог добра наплаћује ако му дужник учињени дуг не плати.

Законодавац не говори напред нигди о задужењу већ о отуђењу, а то с тога, што кад се каже да се једно добро никојим начином отуђити не може сљедство је да се оно ни задужити не може. Према томе, ако би когод дао коме какву суму новаца на зајам с изгледом да се из имања дужника наплати а дужник нема више од 5 плугова земље и кућу с плацем, поверитељ нема права тражити да му се дуг из овога имања наплати. Ово не може ни онда бити ако би поверитељ ставио за сигурност свога дуга интабулацију на горње имање, јер почем је законодавац казао да се то имање не сме продати, узима се да поверитељева интабулација стоји на једном имању кога управ нема.

Законодавац није напред о задужењу говорио, јер је оставио да приватни поверитељи сами воде бригу о томе, колико који имања има, и да ли који има и таквог имања, које се на случај, ако се зајам учини, па на време не плати, у попис узети може. Он — законодавац — говори само о јавним касама и каже да оне не могу за дуг продати само два плуга земље и кућу с плацем, разумевајући и овде кућу и плац онако и у оном обиму како је то напред казано. Али да и јавне касе могу имати права да се из три плуга земље наплате, треба да је зајам учињен само у оним случајима, које је законодавац побројао т. ј. у случајима нужде, тако н. пр. таман је земљоделац њиву поорао и засејао или се већ и плод на њој налазио, а вода навали те му усев или плод сатре, што учини да он остане оне године без ране, или га град потуче, или запали му се рана на њиви те пропадне, или изгори му кућа и стаје па би желео нову кућу и стаје да подиже, или због суше или због млоге кише изда га година те не добије ране колико му је нужно, или му није таква да је може за семе да употреби, због чега му је нужно особену рану за усев набавити, или му во или коњ мањко, или ако не мањка остари тако да се не може с њим да служи те му је нужно млађу стоку да купи. Овде се рачуна и случај кад би му ко украо стоку па он неби могао другу да купи а да се не задужи, или би како му драго без своје кривице страдао. Исто тако, сматрајући на побуде које су овај закон изазвале, а с погледом и на то да закон овај досадашњим повериоцима признаје право да се за своја потраживања могу намирити према наређењима постојавшег закона, овде се рачуна и случај кад би се ко код јавних каса задужити желео да исплати своје *досадашње* (до 1-ог јануара 1874 год.) приватне повериоце, те да се избави од претераних интереса.

Законодавац побраја овде случајеве који се сматрају као права нужда кад се човек у њима нађе, и то као нужда за живот и даљи опстанак. Према томе, ако би ко хтео зајам да учини те свеца да прослави, или да се жени, или би тражио зајма да подушија даје, ти случаји овде се не разуму.

Да се земљоделац налази у нужди, као и да преко оног добра које задужити жели има још два плуга земље и кућу с плацем, дужан је он то да докаже код јавних каса на начин како је напред казано у тачки 11. под а., б, и в.

13. У одељку петом[6]) закона казано је, да земљоделац сам одређује која ће му се земља за дуг продати ако би он имао више земље него што је закон од продаје изузео. Према овоме, ако би земљоделац имао и лоше и добре земље, или би имао

[3]) Сад је последња тачка првог одељка.

[4]) Сад је четврти став.

[5]) Сад је петом ставу.

[6]) Сад је шестом.

земље орање, под гором или виноградом или баштом, он ће казати која му се земља може продати а која према пареѣењу закона сачувати. Ово се разуме за оне случаје, кад се потраживање неко напшаљује које није ничим осигурано; но ако је земљодедац иарском какав комад земље у залогу дао и повериоц добио над тим право залоге, онда се заложено добро има у попис узети, пошто се исправно обезбеди она, количина коју законодавац за земљодеоца задржава, јер се сматра да је овде дужник напред одредио коју ће земљу за измирење тражбине дати. Избор дужника да се она или она земља прода, може само онда места имати кад се и један номадом земље, коју дужник за продају одређује, може тражење да подмири.

Ово правило важи и за случај ако би земљодедац или за земљодеоца по закону сматрајући се више од једне куће имао.

(наставиће се)

КОМИСИЈА

Београд га је донео на свет и бацио на улицу.

Нико му не зна родитеље, па ни он сам.

Општина га је прихватила и дала на одржавање, и тај је терет подносила све до његове седме године, а тада га даде једном абаџији да послужује и учи школу.

Четири године остао је, тако, на томе послу, и не зато, што је био добар и послушан, него зато, што је грешни мајстор био болеснике душе, па хтео да изнеде на седамест једно сироче.

У почетку те године, он је своме мајстору прекратио то задовољство добротворства, остављо га и кидиуо у свет са једним цирусом.

Са њиме је ишао све дотле, докле је овај путовао по Србији, и своју дужност: да за време престаиа јури децу око цирпуса, како не би бушила платно и гледала џабе преставу, вршио је одлично.

Кад је газда заглавио у једној паланци, где се људи нису одушевљавали дресуром, коња и паса, те је трошкове морао да подмири продајом шареног коња, који је дању нукао кола кроз варош ради огласа, а у вече играо ваздере и котиљоне, онда је и наш Никодим, тако му је било име, добио прохтеве да се врати у Београд, и врати се.

Налазећи, да је и циркус један од храмова неитиие, и да је од њега до позоришта само један корак, он је обијао прагове позоришне, докле није успео га приме — мислите за глумца или бар статисту — не, да сме послуживати глумце и осталу публику, на шта му ко да, а у вече се увек сретно налазио иза кулиса, те отуда гледао преставу док она траје, додавао воду и шминку, а на послетку разносио писма, било љубавна, било она, којима се тражи само динар за вечерас, па ће се сутра вратити.

Колико је остао у храму Талије хроника није забележила, али једнога дана и то је напустио.

Неколико година није се знало шта је са њим, и његов би мајстор објашњавао, кад би га ко о њему питао, како је морао отићи у актере некуд у унутрашњост.

Кад се опет вратио у Београд, примио се за чамузлуја богословије, и ту је остао скоро две године.

Како се већ била приближила двадесета година, те је требао ићи у војску, он се реши да то изврши, јер ни мало није имао склоности ка овој служби, нити интереса у опште, и он се једнога дана закалуђери.

Истина, ово се није слагало ни мало са његовом живом природом и прошлошћу, а још више са спремом, али се рачунало да ће време и пра раза све то довести у ред и загладити.

А догматика, реторика и омилетика, пхе, оне у опште нису биле одлика одличних калуђера, па нису требале ни њему, нарочито њему, јер је песма код њега замењивала све.

А прекрасне је песме певао што но веле божански. Гласом га је обдарио Бог, а богословија га научила певању, и он је збиља одмицао у свеме од њака, који су били у последњој години богословије.

Послат је прво у братство једнога манастира близу Београда, али кад се за кратко време видело, да је свака друга каријера била природнија од ове, и да ће од манастира направити Содом и Гомор, онда су га послали у један други манастир, где је братство неће, а старешина, међутим, био гвоздене руке, па му дато овлашћење: „или да дотера, или да протера.“

За две године, он је прилично изгравао смирена калуђера, јер је знао, да би једнога дана био пребачен комшијама без мантије — манастир је био близу границе — ма да је он и овде у неколико маха оружао доказа, да је у њему изгубљен један од честих питомаца београдске полиције. — или какав грм из манастирске шуме, који би за ноћ био пренесен чак у треће село, или какво теле, јагње, јаре, није више вођено као својина манастирска.

Он је био у љубави и са шумармо, и чобаницма и воденичаром манастирским, па чак и са кочијашима.

Чим се на згодан начин дође до новаца, онда се седне на манастирска кола, па право у оближњу варош, где се оргија, до пе ноћи, на опет бежи кући.

Наравно, да ни братство ни игуман нису за ово могли знати, јер је, као што рекосмо, послуга била увек на његовој страни...

У варошн је био стекао прилично познанства са чиновницима, јер га је овима приближавао положај, а о његовој прошлости тамо нико ништа није ни знао.

И они, са којима се познавао, волели су га, јер је умео да се њима и напшани.

Често су многи од њих, празником, одлазили у манастир због леие околине, и ту би он настојавао да буду угошћени, ма да би то било и без њега, јер је игуман и сам био гостољубив човек, а међутим, паметном управом са манастирским добрима био у положају, да те гозбе чини.

Кад је на крају треће године игуман пременштен за неки манастир, онда је он, као најумешнији приватиу управу имањем

Од тога времена, гозбе су у манастиру биле чешће, али је и манастирска имовина ишла по оном калуђерском: „иже, яже, али сир на ниже.“

За годину дана дотерало се дотле, да је отац Никодим морао да поминва, како ће или наћи средстава за живот, или бегати у какав јачи манастир.

За прву жртву, која је имала да поправи његове материјалне прилике, он је изабрао старешину суседнога манастира, човека старијих година, а једва писмена у буквалиоме смислу.

А на њега је имао одавно пик, јер му је он приносио богатством манастирв и бољим гласом код седања, пошто је за оцену чаршије и чиновника мање марио.

За извршење свога плана, отац Никодим био је већ задобио млађега собрата из суседнога манастира, и једнога дана требало је приступити извршењу његовом, али како је за овај посао требало и других помоћника, он се решио да их нађе у оближњој вароши.

Једне суботе он је отишао у варош још за рана, и намерио је одсео тамо, где су се кострали помоћници начелства и судски писар Љ.

Њих је изабрао да несвесно послуже као средство, да смаљи кесу свога брата по Христу и доброга комшије.

Наравно, да му је једна од њих брига била, да седне за њихов сто и са њима вечера, како би све остало дошло са свим случајно.

Ту му је помагао келнер, који је случајно постављен и за господина игумана, тако га је титулирао он, да не би сам седио као свештено лице.

Добри по нарави и један и други, — и помоћник и писар, примили су овај разлог келнера скоро као уметан, ма да и без тога не би имали ништа против ока Никодима, јер су обојица већ по два пут били код њега у манастир на ручку.

Помоћник је био човек доброљудан и волео веселе људе и друштва.

Ако је уз то било у изгледу и какво добро пиће, онда је он могао учинити повећи пут на тај рачун.

Писар Љ. такође амбарација човек, мање је полагао на јело, али је волео да изађе и поэна околину, јер је у К. скоро дошао.

За све склоности знао је отац Никодим, и уз вечеру он је згодно испричао, како сутра рано путује за манастир Сд-л, у госте своме брату по Христу, па позива и њих двојицу да му праве друштво.

Обојица се нису много одупирали, јер је сутра дан и иначе био празник, те тако су рано у јутру пошли, и после вожње од два сата били у манастиру.

Отац Макарије, како се звао старешина овога манастира, дочекао је госте прилично љубазно, нарочито кад је сазнао који су.

Истина оцу Никодиму није указивано велику част, али се он на то није ни осврнуо, а они су опет рачунали, да су то њихове калуђерске спаре.

Око десет сати дошла је и манастирска пошта.

Отац Макарије, који је дотле правио друштво гостима, отишао је у суседну собу да пошту отвори, позвав собом и сабрата Гедеона, пошто је, као што рекосмо, отац Макарије прилично натезао са читањен туђих рукописа.

На десетак минути вратили су се и Макарије и Гедеон ка гостима.

Да је неко обраћао нарочиту пажњу, он би приметио, да је отац Макарије блед као крпа, а да отац Гедеон подмукло погледа оца Никодима и само што не прсне у смех, али како су помоћник и писар били далеко од помисли, да се овде одиграва ма шта на чији рачун, они су се забављали прегледом манастирске књижнице.

Једно им је пало у очи, да је Макарије бивао све љубазнији, па ишао чак тако далеко, да је наредио, да се отвори једно буре вина, које није дирнуто већ неколико година.

Помоћник, који је био свестан свога положаја и власти, и знао да га само један корак дели од начелничког положаја, објашњавао је ову љубазност својим присуством, а писар, пак, који је више завиривао у кујну да види којих је година куварица, а не шта се кува и пече, није о овоме ни мислио, полазећи одатле, да је учтивост једна од домаћинских дужности.

После ручка, кад су помоћник и писар легли да се одморе, отац Макарије, Никодим и Гедеон отишли су у једну од крајњих соба, где послуга ретко допире, и међу њима се водио овакав разговор:

„Признајем, признајем брате Никодиме, рекао би отац Макарије, да има нечега, има. Није истина, баш ни тако, како се у овом акту пише, да сам ја опљачкао манастир, јер он има свега; и вина, и ракије и стоке и хране, свега брате, свега, али, као што рекох, нисмо ни са свим чисти.

„Пало им око на оних 1000 дуката што имам у штедионици! На то сам уштедио брате, уштедио. Не знам само ко то потказа конзисторији.

„Али сада како му драго, треба радити да се спасавам.

„Ти велиш да су помоћник и писар добри људи. Ако је тако онда је у њиховим и твојим рукама, као чланова комисије све.

„Немојте ме упропастити, а ја да одвојим педесет дуката за вас тројицу, па ви поднесите извештај како знате.

„Оцу Гедеону даћу десет дуката, и дозволићу да иде ако хоће свако вече у Ж-не, код оне његове несретнице, кад не ће да се окане. Шта велиш — ā?“

— Каквих педесет дуката?! То није доста само за помоћника. Зар он човек таквог положаја, па да се задовољи са тако незнатном сумом. На ту суму једва ја и писар да пристанемо, рече му отац Никодим, а са оцем Гедеоном погађај се како знаш.

А што већ велиш како си оних 1000 дуката уштедео, о томе не ћу ни да говорим. Доста је да те питам где су ти паре од прошлогодишње виноградске бербе? Појела филоксера и побио град! Такав си извештај поднео конзисторији, а међутим у К... си узео сто дуката само за вино. Па онда липсало десет грла говеди, а ти то продао Цуни касапину, па тако са орасима, тако са шљивама и т. д.

Сто и педесет дуката свега, то је такса којом се можеш откупити. Ако хоћеш положи новац, па дај онда тај акт, што си од конзисторије добио да ти је одређена комисија, па ћемо ми из К... послати извештај да је све у реду.

Пред помоћником и писаром не помињи ништа, јер они људи не желе никако да се зна, да су они што узели.

Знаш, они хоће мало и да здипе и да изгледа како су то мени за љубав учинили. Прави се дакле невешт, па гледај те ово накнади још ове јесени.“

Кад отац Никодим заврши, отац Макарије дубоко уздахну и отпаса ћемер.

Кад је избројао сто педесет све мацарлија и оцу Гедеону двадесет, њега просто проби зној.

Отац Никодим мету новац у џеп, а тако и акт, којим је јављено о овој комисији, а који је он сам и написао и послао из места где је конзисторија, па изађоше да буде помоћника и писара, али ови беху већ готови.

За по сата, они су већ били на путу за К... враћајући се весели и задовољни излетом и ручком у манастиру, благодарећи оцу Никодиму, што их је позвао и повео собом.

На годину дана после овога, отац Никодим побегао је у Турску, а отац Макарије тек је тада сазнао, да она комисија није ни постојала, и да је Никодим употребио помоћника и писара као средство, да измами 150 дуката.

Како су се тек згранули помоћник и писар, кад су сазнали: како се на њихов рачун и њиховом наивношћу извршило једно одвратно кривично дело и пљачка.

Помоћник би само рекао писару: говорим ја пази с ким идеш, али ме опет ђаво однесе те ми онај, макар и за кратко време, обрља образ.

Д. С. К.

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

I. Нестале!!

Не протече ни пет минута, слуга се врати и рече оцу Ангеранду:

— Госпођа војвоткиња замолила вас је, да пођете за мном!

Арман уђе за слугом у палату и вијугајући кроз безброј ходника и степеница које он познаваше исто тако добро као и вођа му, стиже до једног малог будоара који је водио у војвоткињину спаваћу собу.

— Будите добри, оче, причекати ту, рече слуга, сад ће госпођа доћи!

Једна се бахат слугиних корака удаљио а смакоше се једна вратанца од извесна атлаза и војвоткиња обисну око врата свога љубазника и обасу га пољупцима...

— Ах, ти си! каква срећа! изусти она међ два пољупца. — Шампањац ми је мало завртео мозак и сва сам уздрхтала, читајући твоје слатко писамце, што си тако у згодан час дошао.... као да си врачао, и поуздана сам, мили мој, да си осетио да ја мишљах на тебе!...

И навали љубити га, запушујући му уста својом пупачком шачицом не дајући му да говори, хоћаше га утопити у пољупце.

— Ништа се не бој, нико се не сме усудити ући овде! Ходи, умирем од жеље да те стиснем на своје срце, да осетим како ми слабачке слабине пуцају у твом мушком загрљају!... Ходи, све моје на свету, животе мој, љубави моја, ходи угаси огањ који ме прождире!... Моја верна Марта стражи... у осталом, ја сам газдарица овде! Ходи, лепи мој калуђеру, моја су недра жедна твојих пољубаца!...

И, говорећи тако, она је откопчавала и дрешила своју хаљину, отури од себе сукњу и корзет и, једним покретом дивотно пластичним, забацив своју лепу ручицу повише главе, допусти да јој низ убаво тело заслепљиве белоће склизи и последње покривало, које јој спаде код ногу — подножју снежнога кипа. Никад сликарева памет није могла замислити савршенијег угледа, него што је ова дивна женица од двадесет и две године која блиста страшћу и бестидношћу!...

Кад ово виде Арман, он заборави све: и своју мисију, и војвоткињу која га чека, и јадне девојке за које се заузео да их спасе, па, раскомотив се и сам до миле воље, баци се крај своје миљенице и обоје заљубљени спојише се једним бесомучним пољубцем!...

Неугодно је перу описивати јадиковања и уздахе и оне сладострасне покличе, она похотљива мажења и речи које драже до лудила, што прелетаху преко усана двоје заљубљених који црпаху пехар насладе до издахнућа...

Најзад Арманду сину један зрачак памети... отрже се из незајажљивих руку ове ненасите лепе, која, занесена опијена, изломљена, али неисцрпена, још га зивкаше и зачикиваше!... На брзу руку навуче своје одело јадикујући:

— Ej, тешко мени! Заборавио сам на најсветији, најузвишенији позив и док смо ми тонули у пијанство љубави, једна жена мати једна, чека на ме пред вратима твоје палате, плачући, јецајући као Рахила за својом изгубљеном децом... Ну, како си ти толико исто добра колико и лепа, ти ћеш је саслушати, је ли, помоћи јој колико је теби у власти да се уклони несрећа која ју задесила, а нарочито да се последице спрече!...

Арман беше потпуно присебан говорећи тако, све беше заборавио и своје сопствене грехове, неизгладиму прошлост и ужасне нужности које је подозревао и ако у то није био поуздан, да, све је ишчезло пред материним болом!...

— Шта хоћеш? рече војвоткиња убрзо се вратив к себи, кажи! Дакле, оном пи-

самцету није био прави циљ ово наше узнемирење?...

— Није, није, презаносна пријатељице! Доста је било да те моје очи угледају, па да изгубим памет!... Слушај, у кратко да кажем, овога вечера *једам* или више бедника одвели су обе младе кћери војводкиње од Дамарта, и она је дотрчала самном, да ти се бади пред ноге не би ли је хтела представити и препоручити министру правде, који је овога часа у твојој кући... а можда је већ отишао и то мојом грешном!....

— О, да једне матере! једне мајке! једну госпођу Реја — Мирвал, јер она имађаше појмљиво срце и за туђе ближњега као и за претерану љубав... Једна мати! Журно само, јер ћу себи пребацивати за свако онај упропашћени трентак, који би још више увеличавао мучење њено!... Чуј, сапри се за час иза завесе овога прозора, док дође Марта да ме обучеше! Не плаши се ње; она је пре једна другарица, пријатељица него ли собарица — ништа ја од ње не кријем!...

Младе се човек сломи иза тешких гобелинских биљиона по упуту љубазнице и Марта, позвана, дође војводкиња одмах.

За трентут ока она спреми госпођу тако да се може појавити пред своје званице и намести јој замршену косу.

У згодан час, Арман, заголицан тишином која је наступила у соби, баци један радознао погледа кроз састав завесе и... у мало што не дрекну, али се за срећу уздржа.... Шта је видео?

Војводкиња, у пола завађена у својој наслоњачи, заносно милованје гаране које своје собарице, а ова је опет, клечећи пред њом, страсно љубила дивна недра своје господарке...

Месалина и Сафо! пропашта млади кадуљер, мислећи на војводкињу. — Савршена жена!

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учитељима су ови ова питања:

I.

Као што је познато, сваке јесени готово по целој Србији, отварају се салаше, воћаре и кланице, око којих власти имају посла више, јер против њих устају и сопственици хлебних њива оних општина, у којима се оне граде, и суседне општине, у чијим атарима оних нема, јер им доносе знатне штете.

И ако је појава ових радња давнашња, ипак, у кланицу је међу нама још новом чиновнику познато, које још распитање питање: но даје *основу* за оне радње, где се оне могу градити, под којим условима и коју таксу могу општине наплаћивати.

Како знамо далеко од времена, кад ће се ове ствари појавити, ја молим уредништво да нам изволи дати обавештење по свима овим питањима, побројавши у другом стилу ствари ове.

— На ово питање одговарамо:

Сваке ове воћаре како их зову у новом правописа Србије, прав пут се познају у уредби о паланчанама од 8. априла 1839. год. (Збор. I. стр. 187.) тачка 25.

Тамо је било дозвољено сваком да може држати салаш, и да за то не плаћа никакву таксу, али је 30. јануара 1861. год. донесена писменија уредба Бр. 218, којом је општинама дато право, да могу давати под аренду право на ове стоке по салашима.

Уредбом од 17. јуна 1861 год. Бр. 1331, одређено је, коју таксу, поред аренде, могу наплаћивати општине за ове стоке на салашима, као је законом од 19. априла 1890 год. ова питања такође, као за сваке, тако и за сваку стоку, одређено у смислу закона од 22. фебруара 1869 године, а то је оно што, коју се општина одређена за стоку, која се коље у њеном и варошишима на кланицама.

Ово су закони, који у опште говоре о салашима или воћарама.

Где се пак, оне могу држати — колико далеко од села или вароши — под којим условима и т. д. расправљено је расписом г. Министра унутрашњих дела, од 3. јуна 1891 год. Бр. 9005 Сл. 4641, којим се, поред осталога, одређује и то, да се и на салашима мора прописати преглед стоке у смислу правила од 7. фебруара 1883 год. Сбр. 696 и допуни оних од 4. априла исте год. Сбр. 2008.

II.

„Врло су често случајеви, да поједини траже од среских власти уверења, како ни они нису узимали у појам непокретно имање за наплату дугова или каквих других потраживања, како би се могли залужити код Управе фондова, јер она не ће да одобрава зајам без оних уверења.

Како ни једним законом није стављено полицијским властима у дужност, да ова уверења издају, то су често пута сувише између власти и полицајаца о овоме.

Моли се уредништво да изволи навести своје мишљење: да ли полицијске власти морају давати ова уверења или не?"

— На ово питање одговарамо:

Расписом г. Министра унутрашњих дела, од 28. маја 1865 год., Бр. 2994, који је изашао споразумно са г.г. Министром финансија и правде, заповеђено је наређено полицијским властима, да оваква уверења издају на захтев оних, који траже зајам од Управе Фондова, како би се на тај начин обезбедили интереси ове државне установе, од којуше штете.

И ако новом закону о уређењу Управе фондова, та дужност није скинута са полицијских власти.

III.

У другој ставу т. 192. грађ. суд. поступка, којим се даје право општинама да траже обезбеђење, поменућу ја и друге исправе до горње предности, а међутим у првом ставу говори се само о обезбеђењима, те се одатле даје извести закључак, да полицијске власти могу потврђивати само обезбеђење, а не и друге исправе, и да је, тако, круг њиних мања од онога општинског.

Такав закључак тешко би се могао извести и овим наређењима т. 187. поменутога закона.

Из праксе ми је, међутим, познато, да полицијске власти траже ове исправе без разлике, и ове се прилазу без икаквих приговора пако потпуно доба.

Моли се уредништво за обавештење: шторн ли још каква пропис, који регулише надлежност полицијских власти у овом погледу?"

— На ово питање одговарамо:

Ту скоро, ми смо у „Полицајском Гласнику," говорили о овоме истом питању, и доста га опширно објаснили.

Али кад је ово наше поновљено, ми најављујемо: да се надлежност полицијских власти о потврди исправа одређује још и чл. 149. прописа о поступном делима, по којима полицијске власти могу потврђивати све, али све исправе, које се јављају у нашим друштвеним односајима, а нису противне законима, сем уговора о *јемствољству*, који се потврђују само под Пристојеним судова у смислу т. 145. грађанскога закона.

О овоме постоји и наређење расписа г. Министра унутрашњих дела од 29. септембра 1873 год. Шбр. 9701, којим се полицијске власти чине пажљивим, да уговоре не потврђују, јер после не ће, кад се оспоре, имати право вредности.

IV

„Између општинских и полицајских власти води се читав спор, који ће надавати доколе да ратне збиље, престане, понашавање какве ротности и т. сличио, и какве ће се на то такође напаљивати.

Ово долази отуда, што ова надлежност није никонима регулисана.

Моли се уредништво, да изволи навести своје мишљење по овоме."

— На ово питање одговарамо:

О овоме постоји расписе т. Министра унутрашњих дела, од 7. јуна 1860 год. Шбр. 5148, по коме ове доносе лицу полицијске власти а после упућују дотично лице општинској власти да плати таксу, коју треба да одреде општински одбори у почетку сваке године.

При давању ових дозвола, власти морају пазити на то: да не буде каквих обмана и општења појединих лица, као и да се не вређају морална осећања оних, који забаве и т. сл. буду посећивали.

Ово питање, у остаком, могу полицијске власти регулисати по т. 326. кр. законика и саме, с обзиром на прилике места у коме су.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Јосиф Стевановић, бив. пекар — у босанској улици Бр. 64., има да плати суду општине београдске на име новчане казне 50 динара и 2 динара такси, због продаје укварене меса. Ова се казна над Јосифом није могла извршити за то, што је по доношеју отишао из Београда у унутрашњост ради куповине стоке. Познају се све полицијске власти, да Јосифа потраже и напазу ову напред, па новац наплате суду општине београдске с позивом на Кбр. 1808. Убр. 19.083.

ПОТЕРЕ

Вожидар Н. Николић, отпуштен је под начелством окр. смедеревског за дело из т. 200. крив. зак. Вожидар има 20—22 год., расте је средњег, очиу гроварастих, брнова малих и плавих, косе плаво-свесе, над говори мало крива, лепушкаст је. Познају се све полицијске власти да Вожидара живо потраже и најенос спроведу начелству округа смедеревског, с позивом на Бр. 1544. Убр. 19.272.

Лепосави Панић, са станом вишедонска улица бр. 8. 1. ож. м-ца, непознати краљанин украо је бицарни бицрач, који је средње величине, сполља црвен, изнутра кољаџеве, запремине од 30 литара. Скреће се пажња свима полицијским властима на ову појаву, у случају пронађења краљаница треба спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 19508.

Хуту Цицелу, керамичару овд., са станом на „Хајив Томином“ питаљи, непознато лице 2. ож. м-ца украло је сребрн сахат са златним ланцем и 2 златна прстена из куће. Сахат има 3 капка, бројеви су нешисани арапским цифрама црвеном бојом. Ланац је дуг 0·40, прстенове има камење и то: један дијамантски а један сапфир, — све вреди 150 динара. Скреће се пажња свима полицијским властима на ову појаву, у случају пронађења краљанице треба спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 19553.

Стеван Стевановић, из Годљева, среза рачанског, који је био у притвору код начел. среза ваљевског, побегао је 7. ов. м-ца из притвора. Стеван је раста средњег, очију смеђих, носа кукастог, гледа испод очију. Позивају се све полицијске власти да Стевана најхитније потраже и најдеиог спроведу начел. среза ваљевског с позивом на Бр. 5278. УБр. 19789.

Ноћу, између 31. пр. и 1. ов. м-ца, непознати краљанини ушли су у стан Јулијуса Фрапца, радника са Чукарице, и одвели су му: 10 пари кошуља, 6 салвета са монограмом „А.“ 6 ком. пешкира са монограмом „Јозеф.“ (потрес,) ново пиштаљке, 4 ком. женских сукања и 6 пари чарапа. Скреће се пажња свима полицијским властима на ову појаву; у случају пронађења краљаница треба спровести начелнику среза врачарског, с позивом на Бр. 7925. УБр. 19781.

Михаило Живковић, из Вучака, округа смедеревског, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 6. ов. м-ца, из куће државне у Куприји. Михаило има 30 год., раста је средњег, црномањаст. Позивају се све полицијске власти да Михаила најхитније потраже и најдеиог спроведу управи економије у Куприји с позивом на Бр. 2412.

Првостепени суд за варош Београд, решењем својим од 17. септембра прош. године Бр. 21.959, ставио је под суд и притвор **Радована Порубовића**, кријумченог поштара, због проневере државног новца. Радован, који је у бегству, има 28 год., смеђ је, раста средњег, таман, смеђих очију, бркова мањих, броја се. Позивају се све полицијске власти да Радована најхитније потраже и најдеиог спроведу првостепеном суду за град Београд с позивом на Бр. 14314. УБр. 19543.

Стојмен Станковић и **Трајко С. Бокић**, одвели су 23. пр. м-ца Трифуновану жбор Милана Ивића, и отишли су незнано где. Стојмен је стар 29 год., високог је раста, смеђих брковa, лица кругловог. Трајко је стар 33 год., високог је раста, брковa дугачких смеђих. Трајкофила је стара 19—20 год., високог раста, плавe косе. Позивају се све полицијске власти, да напред именоване потраже и најдеие спроведу начелнику среза пчињског, с позивом на Бр. 6860. УБр. 18660.

Витомир Митић, из Грбице, бив. благајник општинског суда, изнурио је разне злоупотребе и утаје новца и по извршеном делу побегао. Витомир је стар 26 год., средњег је раста, без брада и брковa. Позивају се све полицијске власти да Витомира најхитније потраже и спроведу начелнику среза гружанског, с позивом на Бр. 10586. УБр. 19743.

Непознати краљаници, коју између 2. и 3. ов. м-ца, провалили су дућан Хајима Каласа „Солунца,“ трговца из Смедерева, украли се у исти и украли један куиои акција Народне Банке за 1903 год. Бр. 0·5406—26, један комад куиеног штофа за женске хаљине боје „розе“ од 20 метара, један комад куиеног штофа од 20 метра боје „гесет,“ један комад пуиеног штофа за „женске хаљине боје плаве-сиване од 25 метра, један комад од 15—20 метра куиеног штофа за женске хаљине боје кипербион, један комад од 25—30 метара штофа за женске хаљине „иепито-зелених штрихта,“ један комад плиш порхета од 40 мет. боје црвене са прним штрихтама, један комад цица од 30 мет. са прно-прним штрафтама, један ком. материје памучне од 20 мет. са прно-плавим штрафтама, један ком. плиш порхета од 40 мет. боје прно-сиване, један ком. плиш порхета парапаралог, 100 мет. моло, 10—12 пари прних мушких и женских прних, мутих; једну неву од 10—12 чаршава за столове црвених, једну неву од 20 ком. кецеља женских од оксфорта, разне боје, 10 ком. штофаних пантаљона, 10—15 ком. пантаљона од материје разне боје, 15 комада прегача мушких разне боје, 5 ком. пиштобрена мушких, полусвилених са гвозденим штапоиима. Позивају се све полицијске власти, да краљанице и покрађу најхитније потраже, и краљанице спроведу начел. окр. смедеревском, с позивом на Бр. 6083. УБр. 19528.

Радисав Радовановић, осуђеник пожаревачког казненог завода, из Братинца, округа пожаревачког, побегао је 7. ов. м-ца са рада из Љубичева. Радисав има 24 год., средњег је стаса, косе, обрва и очију смеђих, брковa иалих смеђих. Позивају се све полицијске власти, да Радисава живо потраже, и најдеиог спроведу пожаревачком казненом заводу у Пожаревцу, с позивом на Бр. 1304. УБр. 19955.

Јанко Јовановић, Цигањин из Заблуће, 7. ов. м-ца око 5 часова по подне, побегао је по пратњи спроводника. Јанко је средњег стаса. Позивају се све полицијске власти, да Јанка најхитније потраже и најдеиог спроведу начел. среза подгорског с позивом на Бр. 4849. УБр. 19955.

Украден коње. Између 1. и 3. јуна тек. год., у пошу на железничкој пруги Бошеи — Грци, из једне закључане путничке торбе, украден је један брзајалетни коње у вредности од приближе 20.000 крупи.

Коње се састоји из 77 комада „алиур“ у сребру високопог најчистијег брзајалетн, састављен из 17 делова а у сваком по 4 камена. Поред тога у средини је једна звезда од 7 њених каменова а и 2 камена на прајевима где се ово коње ово прати зајечавка.

На молбу бечке полицијске дирекције пуштено ову потерницу.

За проналазак овога коња одређена је награда у 2400 крупа.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Милан Илић, кочијар, родом из Нарибања, ухваћен је у Краљеву 9. априла т. г. шета је председник тамошње општине г. Васа Костадиновић, лично ухватио баш у моменту, када је овај био закуцао руку у џеп једном сељаку да му кесу напуче. По издржаној казни Милан је слеган*) од стране општине краљевске.

Преда ову начелнику среза жичког, од 22. пр. м-ца Бр. 6159, износимо ову слику и скрећемо пажњу полицијским и општинским властима на Милана коме је овај посао — сечење кесе — једино и најважније занимање.

ИСПРАВКА

У броју 20. и 21. а у Збарци Св. Јовића, која носи име „Грађанско-судски поступак“ потрекле се ове погрешке:

У првом ступцу стр. 154 а трећем одељку одозго (четврта реч по почетку) место „долују“ треба „долиј у:“

У другом ступцу а у другом реду одозго (друга и трећа реч из почетка) место „напатишаит пајрпше“ треба „полномоћити најрпше;“

На страни 155, у трећем ступцу, а у петом реду текста т. 466. одозго стоји „Збор. 51 стр. —“ а треба „Збор. 56. стр. 86;“

На страни 160 у првом ступцу а после 28 реда треба да стоји: „*По вигу Управе Фонда од 5-II-04 Бр. 2665.*“

На страни 160 а у трећем ступцу после петог реда одозго, место „Кад се сусед потпише, — не може противно сведочити,“ треба да стоји „*Кад се сусед потпише на тапији, — не може противно сведочити, већ доказивати.*“

Молимо читаоце да ово поправе.

Уредништво.

*) Слика је требала да буде бола а и тачан датум ове требало је прибележити и послати уредништву

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 24. и 25. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 20. ЈУНА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби бива и напредних бројева. Претплата се шаље „Уреднишву Полицијског Гласника" или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Плаћа је листу: чиновницима, земаљским, општинским лекарима и осталим званичницима у општ. ако се по овој цени неће могу претплатити само преко својих комшдира полицијских одноно пограничних одреда. Надлештвима у општ. 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Уважом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а желећи дати доказа Његовог Краљевског благоволења, одликовани су:

Орденом Белога Орла
четвртог реда:

Драгомир Лазаревић, начелник округа подринског.

Орденом Белога Орла
петог реда:

Милорад Вујичић, вршилац дужности начелника округа ваљевског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12 јуна 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара прве класе среза љубићског, Велимира Јовичића, писара друге класе истог среза;

за писара прве класе среза жичког, Сретена Недића, писара друге класе истог среза;

за писара прве класе среза подунавског Косту Стојановића, писара исте класе среза грушанског, по потреби службе;

за писара прве класе среза грушанског, Стојана Томића, писара друге класе Министарства унутрашњих дела, по потреби службе;

за писара прве класе Министарства унутрашњих дела, Тодора Арапђеловића, бившег рачуноиспитача;

за писара треће класе Министарства унутрашњих дела, Александра Кузмановића, писара друге класе управе вароши Београда;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Мијаила Мићића, писара друге класе исте Управе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Петра Бапшића, писара друге класе исте Управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Добривоја Бакића, писара треће класе исте Управе;

за писара прве класе Управе вароши Београда Димитрија Грујића, писара друге класе исте Управе;

за вршиоца дужности писара среза тимочког, у рангу писара начелства прве класе Ђорђа Павловића, писара исте класе начелства округа топличког, по молби;

за писара прве класе начелства округа топличког, Пантелију Драгојевића, вршиоца дужности писара среза тимочког, у рангу писара начелства исте класе, по молби;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Живојина Лазића, писара треће класе исте Управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Данила Тричковића, писара треће класе исте Управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Милана Првуловића, писара треће класе исте управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Милорада Тутунџића, писара треће класе исте Управе;

за вршиоца дужности писара среза деспотоваческог, у рангу писара начелства прве класе, Стевана Живковића, бившег писара начелства исте класе, практиканта начелства округа крагујевачког;

за вршиоца дужности писара среза босељачког, у рангу писара начелства друге класе, Радула Радуловића, писара исте класе начелства округа тимочког, по потреби службе;

за писаре треће класе Управе вароши Београда: Живка Стојковића, Драгишу Пантелића, Косту Митровића и Љубисава Лазаревића, практиканте исте Управе, правнике;

за писара пете класе Министарства унутрашњих дела, Милорада Петровића, практиканта Државног Савета, правника;

за вршиоца дужности писара среза пожаревачког, у рангу писара начелства друге класе, Богољуба Марковића, вршиоца дужности писара среза рамског, у рангу писара начелства исте класе;

за вршиоца дужности писара среза рамског, у рангу писара начелства друге класе, Светислава Матића, вршиоца дужности писара среза пожаревачког, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Драгутина Пешића, писара друге класе исте управе;

за вршиоца дужности писара среза јавинског, у рангу писара начелства друге класе, Благоја Марјановића, практиканта управе вароши Београда;

за вршиоца дужности писара среза александровачког, у рангу писара начелства друге класе, Милана Кузмановића, практиканта среза моравског, округа нишког;

за вршиоца дужности писара среза моравичког, у рангу писара начелства друге класе, Радомира Јојића, практиканта среза јасеничког, округа крагујевачког; и

за вршиоца дужности писара среза студеничког, у рангу писара начелства друге класе, Предрага Обркнежевића, вршиоца дужности писара среза александровачког, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. јуна 1904. г. у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичке студије о криминалној етиологији.

по

Јозефу ван-Хану

(НАСТАВАК)

Прудон допушта, у интересу одбране друштва, по праву *узајамног уговора*, казну над злочинцима. Развијајући своју теорију о кажњавању, он са необичном вештином представља како се узрок криминалне акције губи у заједници, која везује све чланове друштва, и на овај их начин чини солидарним и са гледишта одговорности. Суштина његове теорије у овоме је:

1. *Правда* је саставни део човечанства *мој човечије друге.*

2. *Она је реципрочна и почива на заједничкој свести свију чланова друштва.*

3. *С погледом на ову заједничку свест, сви чланови друштва солидарни су у задовољству, које друкчија аранда и казни коју повлачи учињено зло.*

4. *Као год што свака материјална штета мора бити надокнађена и поправљена, исто тако и повреда друштвене свести, путем злочиначке радње, мора бити кажњена, или не путем суровости већ, напротив, путем вршне и осмишљене казне. Данашњи систем кажњавања, који није ништа друго до свеопшта скрнављење човечијег достојанства, мора бити укинут.*

5. *Али, пошто злочин није усамљен већ је више или мање проузрокован или изазван системом на коме почива данашње друштво, то је преко потребно да и ово последње истражује и поправља своје грешке према злочинцу.*

У свом делу „*Рат и Мир*," Прудон се овако изражава о питању које нас интересује:

— Код бедника сиромаштво се манифестује у трајној глади, која се састоји из вечите оскудице и жалости. Она — ова глад — не убија одједанпут, већ постепено руши тело, ремети дух, развраћује свест, дегенерише расу, припрема земљиште сним могућим врстама болести и порока: пијанству, лењости, проституцији и крађи.

У „*Критици политичке економије*," *Карло Маркс* резимира овако своју теорију:

— Моје истраживање довело ме је на мисао, да се односи судски и облици политички не могу разумети сами по себи, а још мање објаснити тако званим општим развитком човечијег духа. И ови односи, и ови облици, имају свог корена у условима материјалног живота, чији скуп сачињава оно што *Хегел* са Енглезима и Француза XVIII-ог века назива *грађанско друштво*. То је, дакле, политичка економија, у којој треба тражити анатомију данашњег друштва. Општи резултат, до кога сам дошао у моме истраживању, може се укратко овако формулисати: у социјалној продукцији свога живота, људи закључују извесне односе неизбежне од своје воље, који су и преко потребни и тачно одређени. Ови односи продукције одговарају извесном степену развића њихових продуктивно - материјалних снага. Скуп свих ових односа образује економску структуру друштва — праву основу на којој се уздиже суперструктура судска и политичка, и којој одговарају социјалне и свешћу одређене форме. Облик продукције материјалног живота одређује, на један општи начин, и социјални и политички и интелектуални процес живота. Свест човечија, дакле, не одређује његову егзистенцију већ, напротив, његова социјална егзистенција одређује његову свест.

Као што се из овога види, Маркс не налази ни обима општег посматрања. Његов велики друг у борби, чије је име нераздвојно од његовог имена јесте *Фредерик Енгел* који се нарочито занимао криминалитетом.

У своме делу „*О положају радничке класе у Енглеској*," Енгел приписује страховити напредак криминалитета у Енглеској жалосном економском положају. Са напретком пролетеријата, напредује и криминалитет, о чему су најбољи доказ статистички подаци. У времену од 1815—1842 год. број криминалитета порео се од 4605 на 31,309, што је реч да се усвоистручио.

Важно је још констатовање Енгелово, по коме у округима немљорадничким долази један злочинац на 1043 становника, а у округима индустриским на 840.

Али, ипак није потпуније изложио социјалистичку теорију, него што је то учинио *Д-р Напoлеон Коленкин* у своме делу „*Криминална социологија*."

Прва свеска овог дела посвећена је побијању теорије о урођеном типу и физичком атавизму, и представљању злочина као моралног атавизма. Другу свеску, пак, писац је посветио истраживању узрока злочинства. Прави узрок криминалитета, по њему, не лежи у антрополошким и физичким утицајима, већ у факторима дегенеративним и биолошким, који су последице материјалног стања, из чега опет излаза: да је материјално стање индиректан узрок криминалитета. И ако не допушта, као Маркс и Лорије, да су сви социјални појави производ економских мобила, ипак признаје, да су фактори економски једни од најглавнијих који доминирају чан и моралним редом. Утицај економских фактора на криминалитет двојак је: директан и индиректан. Први је резултат оскудице потреба за егзистенцију у други социјалних фактора, који у главном зависе од фактора економских. Ти фактори ови су: рат, садашња организација индустрије, *породица*, брак, разне политичке установе, побуне, бесконичење, леност, проституција, васпитање и т. д.

Главни циљ ове Коленкинове теорије у томе је: *да су економске прилике једине које одређују злочин.*

Представник социјалистичке криминологије у Белгији јесте *Хектор Денис*, професор на универзитету у Брислу, који је третирао однос између криминалитета и економских прилика у својој расправи „*Утицај економске кризе на криминалитет.*" Полазна тачка његове теорије у основе је: криминалитет као економски социјалне патологије или регресивне морфологије, састављен је из два фактора: личности, и средине у којој се ова личност развијала и злочин учинила. Сагласно овом, и у својој етиологији злочина писао је разликује *фактор лични* и *утицај средине* која је двојака: физичка и социјална.

Као што се из овога види, основ теорије професора Дениса много је шири од основа осталих социјалистичких теорија, јер не сматра економске прилике као једини и искључиви узрок злочина.

У Француској, то је *Пол Лафарг* који је у свом одличном делу. „*О криминалитету у Француској од 1850—1880*" изнео: да узрок савременог криминалитета лежи у *начину економског развића данашњег капиталистичког друштва*. Огромно увећавање продуктивне моћи и стално развијање народног богатства, имали су за последицу благостање за једне и беду за друге чланове друштва. Број оних дедских кућа и само је већи од броја њих.

Поред овога, и сам систем капиталистичке производње несразмерап је. Дешава се доста често, да производња превазилази потрошњу; последица је овога застој и криза који руше егзистенцију милијуна индивиду-а.

У својој расправи „*Питање о етиологији злочина и дегенерацији*", *Ранковски* разликује две категорије економских догађаја који утичу на криминалитет: *стално*, као што су конкуренција, концентрисање богатства, пролетеријат, опустошење поља и насељеност градова, и *периодичке*: трговачке кризе, застој у производњи, немање рада и рђава жетва.

Литература социјалистичка у Немачној о нашем питању релативно је веома богата.

У свом славном делу *Жена и социјализам* (Штутгарт, 32-го издање, 1901 год.) *Август Бебел* износи и своју теорију о криминалитету, која се у главноме сноди на то: *да све могуће врсте злочина и њихово увећање стоје у тесној вези са економском организацијом данашњег друштва.*

Готово у овом истом смислу износили су своје теорије и *Лумс, Шмит* и *Д-р Хорш*.

Засвим засебно место у социјалистичкој литератури заузима дело *Д-р Рајха*: *Криминалитет и Алтруизам*, (Арнсберг, 1900 год.), чија је прва свеска посвећена изучавању природе и развитка криминалитета.

Писац разликује две врсте злочинаца: оне који падају у злочин путем наслеђених особина, и оне који постају злочинци под директним утицајем спољних фактора, а нарочито услед борбе против варварских закона о својини.

Што се тиче анархиста, и они, као год и социјалисте, граде узрок злочину у рђавој и неприродној организацији данашњег друштва, а нарочито у њеном нептичком саставу и беди, само што иду још један корак даље и узвикују „*уништите данашње друштво.*"

Из свега што смо до сада изложили јасно се види, да је социјалистичка теорија само једна варијанта теорије о друштвеној средини. (наставиће се)

ГРАД, СЕЛО И ЗАНИМАЊЕ ПРЕМА ПРЕСТУПНОСТИ

По Етингену, градско становништво према сеоском стоји у Италији као 32.68, али је у преступности много ближа та сразмера, и њихов удео износи 43.57. Тако је и у Француској, где градски и сеоски становници од прилике подједако често бивају оптуживани, док градско становништво износи само 30%, целокупног становништва. У немачној долази на сваких 100.000 становника, великих градова са више од 20.000 становника 134,2 кањење, а на сеоске области 96,6. Али би погрешно било изваличити отуд закључак, да су морал и добри обичаји код селака чвршће укорењени него код варошана. Велики градови из основаних разлога врше напредно велику привлачну снагу на преступнике и скитнице, које неће да раде; они налазе тамо згодније место за њихове послове, за које се беже од светлости; лакше налазе ту склоница код другова равних свих, и боље могу склонити себе и своју пљачку од гоњења. Па и заложништво великих

градова маме тамо таква лица. А сама та задовољства, која се у свима могућим облицима сваја дају указују, а пре свега проституција и алкохолни ексцеси, јесу необично велика опасност за *слабе карактером*. Он подлеже искушењу да се дохвати туђе својине, много лакше у вртлогу великога града, него у простим приликама на селу. Досле ли такав један несретник још и међу закомиљене другове или, још горе, падне ли у руке старих ветерана таминаја и хапсана, то је већ учињен први корак на путу преступности.

Статистика за године 1883—1892 дала је у Немачкој ове разлике за град и село:

МЕСТО УЧИЊЕНОГ ДЕЛА	преступи у опште	насиља према чиновницима и другима лицима	опасна телесна повреда	крађе	пронеје
33 града са више од 20.000 становника	134,8	7,4	12,3	57,3	8,1
остале сеоске области	96,6	3,2	14,7	27,3	3,8

Пре свега, у граду превлађују преступи против својине, и нарочито преваре. Нагомиланост оних, који дриче прибежишта за такве пригодне радњике, које немо доцније покушати да карактеришемо, и свих других лупежа, чини те су тако чести отпори против државне власти. А на селу, на против, недељно пијанчење свршава се обично каквим великим метежом, у коме нож игра своју улогу; отуда ту већи број телесних повреда.

Али упек треба бити веома обазрив кад се упоређују и мере разлике града и села. Киернес је, на пример, утврдио: да 75% од свих детоубиства долази на село, а 60% од свих побацивања долази на град. Али то нису криминално-психолошке разлике, које имају предности за карактеристику становништва, него су то разлике техничке ако се тако смем изразити. Ваљбрично трудна девојка у граду налази лако помоћи код какве искусне пријатељице, или код какве несавесне бабице; и саме новине кипте понудама „савета у дискретним приликама.“ А сеоска девојка употребљује унутрашња средства за побацивање, која већином немају дејства, и чија примена баш због тога оскудног успеха, готово никад не долази до знања власти. Али ако она своје дете, кад га роди, убије, она врло ретко измакне оптужби и осуди; у граду искусне женске много угодније и сигурније врше тај исти грозни посао.

Али та веза није увек тако провидна. Често се диференције по месту виде јасно тек кад се прегледају и занимања. *Врста занимања* је домета од великог утицаја на врсту преступа против правног поретка. Наравно да ту не треба узимати на ум то, што су извесни иступи, као на пример банкротство, везани искључно за овсим одређене позиве, као што је природно и то, да преступе у служби само чиновници могу чинити. А ту постоји још и та унутрашња веза, што индивидуална наклоност и расположење утиче на избор занимања. За месара треба суровија нарав, него за кројача и келнера; онај који духовно стоји високо, не може се никад дићи изнад својих помоћника и надничара. А од још већег је интереса познати факат, да се међу онима, који подражавају дамама, међу келнерима и женским кројачима, пошто-лазе не мало сексуално изметнутих, пошто анормалне приставе у многоме одређују избор тих занимања. На жалост, психологија врста занимања још је мало обрађена. Због тога се је немачка државна статистика, предвађајући бесконачно мучно и мало успешно посматрање појединих врста занимања, ограничила само на велике групе.

У таблици, која сад следе износимо само, изнесен је број преступника према занимању, са њиховим уделом у криминалности у опште, и у некојим великим преступима. Они, који се баве позоривредом и шумарством, ловом и риболовом, необично много суделују у паљевинама, крвоскветству и опасним телесним повредама. А статистика побија сумњу да се при паљевинама ради већином на осигураним зградама и имањима. Већина паљевина бива из освете, преко помоћника, то јест преко слугу и слушкиња. Мрвља и јед дају подстицај, а приликама гомила сламе, сена и дрва поводљу прилику.

Занимање и криминалност. — Статистика пеначког царства.

1890—1894 од 100 осуђених овде наведених категорија била су поменутих занимања	пољопривреда и шумарство, лов и рибовође		индустрија и трговина		трговина, саобраћај, гостионичарство		дама и лица из службе, занимања слободних струка		нижи слуге		радници без одређеног посла		без занимања	
	самостални	помоћници	самостални	помоћници	самостални	помоћници	самостални	помоћници	самостални	помоћници	самостални	помоћници	самостални	помоћници
I због преступа у којима је осуђени	4,7	18,8	6,1	36,5	5,7	5,8	1,3	0,17	1,6	0,02	10,4	1,8	1,8	0,17
II осуђени због														
паљења и претње пре-ма чиновницима	2,9	11,9	3,5	46,3	3,8	7,2	0,96	0,07	0,10	0,003	15,8	0,54	2,2	0,11
крвоскветства	8,5	24,0	10,1	21,2	7,1	3,8	1,2	0,26	3,6	—	7,9	1,08	3,9	0,33
тешке повреде с намером	1,3	22,6	0,7	48,3	3,2	5,7	3,2	0,07	0,31	0,01	9,0	0,48	1,9	0,11
опасне телесне повреде	5,1	25,9	5,2	41,3	2,9	3,8	0,62	0,007	0,22	0,02	8,6	0,91	0,99	0,13
крађе	2,1	22,5	2,5	38,8	1,4	5,4	0,58	0,18	4,3	0,04	15,0	3,3	1,3	0,35
преваре	2,4	19,0	4,2	31,6	8,4	10,1	3,1	0,13	3,1	0,01	9,6	1,0	1,4	0,18
најмарства	4,0	0,34	12,1	—	59,8	4,6	2,1	—	—	—	—	3,5	12,6	—
пронеје	4,5	20,2	5,9	23,5	2,5	1,8	0,39	0,12	1,6	0,04	7,1	1,5	1,7	0,47
на 100 за осуду лица од пуноважног становништва између су у год. 1895	7,8	15,6	5,8	17,0	2,3	4,1	2,7	1,8	4,5	0,3	9,6	0,4	5,3	1,9

(свршиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

написао и средио **Свет. Јањић**

Глава осамнаеста

О извршењу пресуде

(наставан) [1]

§ 471.

14. У шестом[2] одељку закона изречено је начело, да закон нема повратне силе; дакле за сва потраживања, која су пре овог закона постојала, важе наређења која су до изласка овог закона у сили била. Према томе, ако би се имала каква пресуда да изврши за какво потраживање пре овог закона, може се у пописе узети сва непокретност осим два плуга земље, или ако оне нема, кућа с плацем, и у опште поступке поступиће се онако како је до сада гласила тачка под 4. §. 471. закона о пост. суд. у грађанским парницама.

Ово наређење односи се и на продају непокретних добара, која продаја није још судски потврђена. Према томе, све оне продаје, које су учињене пре прног јануара ове год. и то се докаже достоверно на начин како је овде изложено, управљаће се по овим прописима закона који су важили до 1-ог јануара 1874 год.

15. У одељку седмом[3] закона говори се о поверењима који немају никакве исправе или немају исправе плаћу потврђене. У пре доласе нарочито они, који би од кога што по књигама тражати имали или би право своја тражења изводили из времена, које би било пре овог закона. Они су у том случају дужни, и то ако им је тражење по књигама (тевтрима), да поднесу извод свог тражења и тај код власти да одостовере, а ако би право тражења из чега другог изводили, онда да ту изјаву код власти потврде. Да се

[1] Сади седмом.

[2] Читај осмом.

ово потврди није нужно да и *дужник ту буде*, јер се овим иде на то, да се одостовери време ни кога се тражење износи, а да ли је тражење основано или не, то је питање које се доцније законим путем има да доказује и реши. Присуство дужника нужно је само онда кад се њим издана исправа одостоверава.

Према овакном наређењу закона нужно је и оне исправе код власти потврдити које су сами дужници писали и подписали, јер ће тек потврда власти дати јемства да тражење произлази из времена пре овог закона, те по томе да се према старом закону на имања дужниконог измарити може. Други докази за ово, осим потврде власти, не примају се.

Одостоверена ова врше се код среских и окружних полицајних власти као и код судова, а ако тражење није веће од 250 гроша пор. онда се ово може потврдити према одељку осмом закона и код општинских судова.

16. Према наређењу одељка деветог[*] закона а с погледом и на закон од 4. децембра 1867. (збор, XX. стр. 23.) благодејање ово, да се земљодељцу не може у попис узети имање означено у измењеној овој тачки 4. а., § 471. пост. грађ., важи само за оне случаје, кад се има да изврши пресуда у обичним грађанским споровима, но ако се има кривична пресуда да изврши, по којој би окривљеник имао да одговара за какву штету, улази у попис ово имање осуђеног тако, да му се ово за измирење штете све, или у оноликo продати може, колико је довољно да се измири штета, а са тим и сви они трошкови које је кривац својим делом проузроковао и на које пресуда гласи.

Поред оних кривичних осуда закон одказује ово благодејање дужницима и у оном случају, кад би они имали да измире какве државне или општинске терете, као што су н. пр. данак и прирез.

5., исто тако свакој мушној глави без разлике стања, која навршајет година има, не може се у попис узети дуга пушка (пошаљ, два пиштоља и сабља, или нешто нож (јатаган), а народном војнику ни ово, што му је потребно по струки војске, у попу је уписан.

6., официру и сваком чиновнику оружје, научне ињиге или инштрументи, и у опште оне ствари, које су коме за вршење дужности потребне.

Исто тако правоступнаниу, лекару и другим наученим људима књиге и спразе за њихов рад потребне.

Што се још официру узимати не може, изложено је у уредби од 24 фебруара 1861 год. № В. 430. С. 317. § 9.

7., више од четвртине плате и пензије чиновника и правителствених служитеља; свештеника, калуђера и општинских учитеља, и ако се повериоци једногодишњим обустављањем плате не могу намирити, онда се може задржавати половина плате. Више од половине плате или пензије не може се у попис узети, баш над би то дужник и одобрио, или раније у залогу дао. Изузима се од овога само случај у § 58-ом закона о чиновницима грађанског реда.

(нов. и допуна од 14. јуна 1898. об. 33. стр. 179.)

8., не може се у попис узети више од трећине прихода добара манастирских, фондова: црквених, школских, шантаљских и других задужбина;

9., пола пензија удовица и сирочади, ако би се дуг муженьи или очев иако наплаћивао: исто и једномесечна посмртна плата или пензија чиновника;

10., милостиња, коју правителство или други по коме на уживање даје;

11., аманети на пошту дани док су у руцама поштанским; но међутим може се и на њих забрана ставити;

12., плата ових лађара или пароброда, који врше или општинско добро воде, и то дотле, док се с платом или општином не прорачуну;

13., уговорена награда или ствари оних лица, која за рачун правителства што набављају и које су за ту набавку неопходно нужне нао: кола, коње, лађе и т. д., док се набављене ствари не предаду;

14., наплата построителя грађевине народне, правителствене или приватне, док построитель недовршни грађевину и не прорачуна се с господаром исте.

Што по свршеном послу, или рачуну припадало буде лицима у 12., 13. и 14. тачки изложеним, на то се може забрана ставити;

15., исто тако наручене ствари дотле, док се претходно цена или трошкови око тога учињени понижде; но међутим може се и на њих забрана ставити, што преко трошкови остане;

16., тражења приватужењог, која долазе у стецајиу масу.

У тачкама под бр. 5. и 6., избројене ствари продаће се, ако се по пресуди има подмирити штета, коју је кривац учинио злочинским делом, иступљењем учињеним из користољубља, или преступљењем намерно учињеним. (Додатак од 5. децембра 1867. год. Зб. XX. стр. 31.)

За први одељак §. 471. видети одлуке под № 6194 и 5376 код §. 466. по којима извршењу мора да претходи пресуда.

Да се за извршење пресуде не може узети у попис имање у тач. 4. а., грађ. суд. пост. и ако је осуда баш од куповне цене за исто имање, казује нам она одлука Касационог суда:

Катa удова Јосифа С. тужила је Милана М. полиц. писара, што је продао имање њеног мужа за дугове његове, а њу лично извршног уживања, јер је Јосиф био земљодрадник. Тражила је поништај продаје.

Тужени се бранио, да умр. Јосиф није остављао наследника земљодрадника, већ дестера железничког кога тужителька живи; и да је дуг, за паплату кога вршена је продаја, постао баш од куповине продатог имања. Тражио је да се тужителька одбије.

Првостепени суд поништио је продају решењем, које је оснажио и Касац. суд 31. авг. 1902 год. № 6226 у II одељењу.

Разлоза су ови:

Уверењем општин. суда од 28 II. 02 № 1079 које је потврђено и полиц. власти 17 IV № 7086 тврди се, да Јосиф сем продатог имања има још 25 ара имања.

И како је пок. Јосиф био земљоделац, по §. 471. тач. 4 грађ. пост. за наплату приватних дугова, не може се продати његово имање, које му је тим законским прописом ограничавано, и на које жалителька, као његова удова по §. 413. и 415. грађ. зак. има право удовичког уживања, без обзира на то, што је дуг, која се по тог имала наплаћује, постао куповином тога истог имања, јер то ни у колико не утиче на ограничење законско у §. 471. грађ. пост. Продајом оном поврећен је §. 471. грађ. пост. па се иста има и да поништи.*

Да сопственик, чије је имање продато на јавној лицитацији, као својина другога, може засебном парницом да тражи своје имање тач. 1. §. 471. — показује одлука № 3683 код §. 502.

Код тач. 2., има ове четири одлуке:

По тужби Јевремa С. и жене му Станије и Добросава С. противу Димитрија Л. за поништај продаје, првостепени суд решењем од 25. новембра 1902. године № 52376 поништио је продају имања стец. масе Маринка М. у колико се тиче половине имања са овог разлога:

„Тужиоци су тражили поништај ове продаје са узрока тога, што је праником продаје имања стецин. масе Маринка М. продато и њихово имање: пола кућеног плаца; пола њиве у „Мртвици“; пола њиве у „Дубрави;“ пола ливаде у „Јарутра;“ пола ливаде у „Мртвици“; пола ливаде на „Врху;“ и пола винограда у „ливали,“ — за дока чега су поднели одлуку овога суда, као стецинног од 1. августа 1901 год. Бр. 27172 и облигацији стец. дужника Маринка, потврђену среском планьу 12—1 1898 г. Бр. 555. по којој им дугује Маринко 2400 динара без интереса, и решење овога суда од 13 августа 1898 г. № 11842, по коме је суд стално интабулацију на то имање; а сем тога и зато, што им ова продаја као интабулисаним повериоцима није саопштена; — суд налази, да је одлуком судском као јавном исправом, по §. 188. грађ. поступка, потпуно доказано, да је за наплату дугова Маринкових, продато и њихово имање противно §. 471. грађ. поступка.*

„Ово се утврђује и тиме, што се из писма среске власти од 6. фебруаја о. г. Бр. 20263. упућеног суду општине II. види, да је среска власт наредила општинском суду, да по списку пописаног имања, за стецинну масу, издвоји половину имања у тужби изложеног; али општински суд то није учинио, већ је поновa пописао исто цело имање, као по граничарима, тако и у простору, па послао среској власти списак од 17. фебруара о год. и полицијска власт продала цело имање и ако тужиоци имају у опарученом имању половину.“

---

*) Сада десетог и последњег.

Сем тога види се из акта продаје и то: да њима, као интабулисаним повериоцима, она продаја није саопштена; а то је противно § 478 грађан. поступка.“

„Како је због ових недостатака, она продаја по §. 501. грађ. пост. неуредна, то се иста мора поништити.“

Но, по жалби тужилачке стране, Касациони Суд (III одељ.) поништио је ово решење 17. фебруара 1903 год. № 203 са ових опет разлога:

„По §. 471. тач. 2. грађ. поступка, заједничке ствари, док се део осуђеног не одвоји, не могу се узети у попис за извршење пресуде. И, како је у предњем решењу утврђено, да је са њиховим дужног Маринка, продат и део тужилаца, а није одвојен; због чега је суд усео, по §. 501. поменутог поступка, на неуредну ову продају, — онда је погрешно, што продају свега заједничког имања неће поништио, него само за половину, јер се само део може утврдити, која половина коме зајеђ, начину припада.“

Лука О., зем. из Пр. тужио је Мил. П. среског писара, што је неуредно извршио продају његовог имања и смесничара Мићуна.

Првостепени јагод. суд одбио је тужиоца од тражења узе, да не стоји ни један основ за поништај продаје (решење је од 10—I—02 № 326).

Но Касациони суд у III одељењу поништио је 9 јуна 03 под № 4167 ово решење са ових разлога:

„Према распису Министра Правде, од 1. децембра 1886 год. № 5258 (збор. 42 стр. 310) требао је суд, по званичној дужности, да прибави уверење у смислу тач. 11 под а. б и в, правила Министра Правде, код §471 грађ. п.

Сем тога, из пописа од 29 априла 1901 год. (прилог у акту среске власти № 6778) види се да је имање означено под бр. 2 до 6 закључно) опо исто, које је означено у попису од 9. августа 1896 год. № 755 а под бр. 2, 3, 5, 8 и 9, у коме попису стоји и то, да је ово имање *спојила и тужиоца Луке и сиповца му Мићуна* сина умр. Стевана О.[1]

Према овоме суд је погрешно оценио први тужени навод: *да није ничим доказано, да је у продатом имању сменичар Мићун син Стевана О.*

Како је пописом № 755 као јавном исправом, издатом од надлежне власти, јер је и општинска власт надлежна за вршење пописа према 1 и II одељку § 466 грађ. поступка, доказано — § 187 и 188 грађ. пост. — да је продато имање заједничко — Мићуново и дужника Луке — то је тужени погрешно, што је продају извршене пре, но што је од продатог имања истављен део осуђеног Луке — § 471 тач. 2 грађ. поступка. —

Неумесан је навод првост. суда и о куташу Мићуна, кад према § 501 тач. 1 грађ. пост. јавну продају чини неуредном и то, кад при истој не буде урађено према § 471 тач. 2 грађ. п. који је случај овде и међутим већ стоји тужба онога, који је оваком продајом оштећен — 502 грађанског поступка.“

Живота С. тужио је Косту П. среског писара, и тражио је поништај продаје за то, што је за наплату крвничких трошкова његовог задружног брата Марка, продао задружно имање, истина половину али добра није извршена, нити је он — жалилац — саслушан.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења са ових разлога

„Не стоји да је продато туђе имање. Тужилац сам признаје, да су он и дужник Марко браћа, и да је продато имање само половина. Па кад је део дужников издвојен из заједнице и половина само продата, онда је део тужиочев остао непродат и према томе његово имање није продато.

Што није саслушан и што није *био* при попису не утиче на валаност продаје, јер његово имање није продавато.“

Но по жалби тужиоца Касационни суд (II одељење) поништио је ово решење 22—X—1902 г. № 8186 са ових разлога:

По тач. 2 § 471 грађ. пост. заједничке ствари, док се део осуђеног не издвоји — не могу се узети у попис за извршење пресуде.

Према томе, кад је тужилац у тужби својој, поред осталих разлога са којих је тражио уништај продаје, навео и тај, да имање, које је узето у попис и продато за наплату крвничких трошкова његовог брата Марка, није само Маркова, већ и његово, пошто им је исто остало у наслеђе од она Антонија, и да као такво није подељено, а међутим, из акта се види, да извршна власт, приликом пописа није тужиоца саслушала о томе, да ли одобрава попис у оним границама, како је извршен, — онда је онде повређене прописе тачке 2 § 471 гр. пост. а то је то § 501 истог поступка узрок за поништај продаје.“

Све ове одлуке упућују извршну власт, да заједничко имање треба прво поделити, па део осуђеног продати.

Удовин део уживања не може се продати за наплату осуда њеног сина према овој одлуци:

„Да је тужитељица поднетим наводом венчаних и умрлих, као јавним исправама по § 188 грађ. суд. поступка, потпуно доказала, да је она била законита жена умр. Милоша С. а сада удова умр. Милоша и да ово токова, а по пропису § 413 грађ. закон. има права удовичког уживања на имању мужевљеву заједно са наследником умрлог, па како према пропису § 414 гр. зак. у случају деобе између заостављене наследника и удове покојникове, удова има права на раван део имановине са свима законским наследницима, то у овом случају, пошто је умр. Милош оставио по смрти једног наследника Владимира — тужитељица има права удовичког уживања на половину имановине свог мужа умр. Милоша, до смрти или преудаје своје.“

„Па пошто је полицијска власт, за рачун туженога Васе, узела у попис целу имовину умр. Милоша, односно његовог сина Владимира, дакле и део, на ком тужитељница, као удова, има права уживања — што ни сам тужени није оспорио, — то се према наведеним законским прописима продаја половине, у попис узете, имановине умр. Милоша не може ни извршити за живота или преудаје тужитељице, — са тога се иста у толико има и обуставити.

А како још према допуни § 414 грађ. закона, удовица у смотреву свог удовичког уживања има прећутну залогу и хипотеку на заосталом имању свога мужа, које се чак не може ни оптерећивати без знања и сагласности удовичиног, то онде и ако сам попис не би ограничавао и крњио право удовичког уживања, као је удова тражила скинуће исто, има се исти скинути са половине пописане имановине као дела, на коме удова има права удовичког уживања.

По незадовољству тужитељице, Апелациони суд пресудио је 8—VIII—95 под № 2528 да се попис, са половине имања скине.

Ево Апелационих разлога:

„Тужитељка као удова има право уживања само половине, у попис узетог имања, и суд је пропустио, да у пресуђењу, означи, да се тужитељка од тражења друге половине имања одбије. У чему се пресуда има да допуни — § 178 грађ. пост. —

Са ових разлога и оних у пресуди прв. суда, у колико се не мења, а с обзиром и на то, што обе стране но пешто губе, на су обе стране и одговорне за таксу, но како је тужитељка већ платила таксу, то је тужена страна према чл. 11 закона о таксама одговорна тужилачкој страни за половину плаћене таксе.“

Ову апелационну пресуду одобрио је К. С. 3—V—96 под № 2630 у свом III одељењу.

Код тач. 4. а., има одлука опште седнице Касац. суда од 9. октобра 1899 год. № 6146, по којој се не сматра за земљорадника и особа, која ради и земљорадњу и тргује; али јој је трговање главно занимање и живи од ове.

Благодејање из § 471 тач. 4. а., односи се и на неудату кћер земљорадникову, према овој одлуци опште седнице:

Андрија С. земљорадник, задужио се Ђорђевићу П. и ова стави интабулацију на имање дужника Андрије, који после смрти остаје кћер Милицу са два дана орање земље.

Милица као жена Живојина Сим... зем. на Миокуса подигне тужбу против поверовца П. тражећи да се скине интабулација, јер јој је остало само 2½ дана земље за ужинање и удомљење.

Првостепени суд пресудио је, да се скине интабулација са ових разлога:

„Тужитељка је доказала, да њен отац Андрија није имао више земље до два плуга, колико се земљораднику не може да узме у попис за извршење пресуде, нити земљорадник може оволико имања продати или на којим начином отуђити, па и задужење на исто не ређеше је према

[1] У овом попису стоји исто и Луке Обрадовића, да је приузимано попису, али, кати је закрчен нити ова сведока само стоје овако:

Лука Обрадовић.

потп. **С. М. Немањ.**

овоме, као што гласи §. 471. грађ. пост. а опет §. 380 ист. пост. прописано је: да се обезбеђење не може тражити, на оне ствари и на онолико, колико се за извршење пресуде узети не могу.

Према изложеним законским прописима и интабулација туженога, стављена на једно имање дужника му, које се састоји само из два плуга, има се сматрати као и да не постоји; а како тужитељка овде представља свог оца умр. Андрију и тражи скинуће ове интабулације, која кад није имала вредности према умр. Андрији, не може имати ни према тужитељци.

Навод туженога, да лична права не прелазе на децу, не може да има важност у овом случају, јер овде тужени није ни имао право према умр. Андрији, да му може да важи оваква интабулација, ни Андрија, да је могао опет исту да одобри, а право, које закон штити земљораднику не искључује његову породицу, но им штити очево имање без терета за издржање и женско удомљење.“

Но, по жалби туженога, Касациони суд поништио је ову пресуду са ових опет разлога:

„Погрешно подводи тај суд овај случај под одредбу §. 471. грађ. пост. кад тужитељка не долази у ред оних лица, која закон узима у заштиту; јер тим законом хтело се то, да земљорадник не остане без земље а не неудате кћери земљорадника без мираза.“

Првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао противразлоге.

Ево и њих.

„Пропис §. 471. грађ. пост. не односи се искључиво на личност земљорадника, и не штити право самој личности земљорадника, да му се не могу продати два плуга земље, како је овај пропис гласио пре последње допуне; него, то правило обухвата под собом земљорадника у потпуном смислу, *са свом његовом фамилијом, куда долазе жена и деца*. И кад се у грађанским потраживањима за дугове не могу земљораднику продати два дана земље, онда и после његове смрти, та два дана имају тако исто остати његовој деци, без обзира и на што друго, нити се оваквим имањем, према одредби §. 380. грађ. пост. може ко год осигуравати, што иначе не би ни смисла имало, јер на што осигурање, кад се такво имање не може да прода за измирење тога осигурања, који је случај и у овом спору.“

Општа седница Касационог суда није усвојила примедбе свог одељења, већ је одобрила првостепену пресуду 27 V 1889 № 1751.

У овом смислу донео је Касациони суд одлуку и 16. децембра 1883 год. № 4569 по којој се благодејање ово односи на сваку кућу земљорадника. Ево и ње:

„По тач. 4 § 471 грађ. пост. под општим именом земљорадника разуме се не само мушко него и женско, ако муж, према закону, нема довољно непокретнога имања *у доба кад се врши јавна продаја*.

А да се овај закон има тако да разуме, то се види из слога његова који гласи: „поред тога на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не, само ако јој је земљорадња главно занимање.“

По овоме се види, да законодавац није хтео да осигура мушку пореску главу, као што је први суд узео, него да је хтео да осигура са пет дана земље (поред осталог по закону) *сваку земљорадничку кућу*. То је мисао овога закона, кад се његове одредбе узму, не само по речима него и по духу, не само по ономе што је речено, него и шта се хтело казати, а тако треба закон овај о заштити права примењивати.“

И у 1894 години под № 2774 донесена је у Касационом суду оваква одлука у сличном питању.

Удовици земљорадника признато је благоволење из § 471 тач. 4 т. а., и ако јој је син железнички десетар према одлуци Касационо суда № 6226 код првог одељка § 471.

По спору Максимије удове Илије М. противу Петра Л. трг. за скинуће интабулације, општа седница Касационог суда од 31. августа 1891 године № 4821, објаснила је, да се благодејање из § 471 тач. 4. грађ. пост. *односи на целу земљорадникову породицу*.

Ево тих усвојених примедаба.

„Пресуда првостепеног суда не одговара закону, што првост. суд погрешно узима, да се благодејање тач. 4 § 471 грађ. пост. дато земљоделцима, односи само на мушка лица, која порез плаћају, а не и на женске, које нису пореске главе.“

„Ово благодејање дато је не само мушкима но и женскима. Њим се ишло на то, *да се цела породица земљорадникова сачува од немаштине и овим благодејањем могу се бранити и младолетна деца и жене, на случај смрти једног земљоделца*, нарочито што и жене, по чл. 6 зак. о непоср. порези плаћају порезу.“

У овом смислу донесена је одлука 7 II 03 под № 11463/02 г. а једна опет 9. III 899 г. № 2127.

Противно овој има одлука Касац. суда од 4 III 03 № 977 где су три сестре осуђене да издаду тапију тужиоцу а није поднесено уверење о наглавици.

У овом смислу донесене су и ове одлуке.

По тужби М. С. старвоца масе умрлог Љубомира, да суд уништи продају, коју је извршила среска власт за то, што деци умрл. Љубомира није остављено онолико имања, колико им тачка 4 § 471 грађ. суд. пост. као деци земљоделчевој од продаје за рачун приватних поверилаца штити — првостепени суд одбио је тужиоца од тражења, јер се, вели, пропис тач. 4 § 471 гр. суд. пост. *односи само на земљоделца као пореску главу, а не и на женску децу његову, која се за земљоделце не могу сматрати*.

Но по жалби старвоца масе Касациони суд примедбама од 11 Јуна 1894 год. бр. 2774, поништио је горње решење из ових разлога:

„Суд је погрешно узео, да се благодејање прописа § 471 т. 4. грађ. суд. пост. односи искључиво на личност земљоделчеву, губећи из вида, *да је циљ ове законске одредбе заштитна мера противу целокупног имања*, и повлачи искључиво ту законску последицу, да заштити породицу земљоделца од сиротиње. Појам дакле, поменуте одредбе није *личан но општи* т. ј. као право прелази и на *породицу* земљоделца, под којом се у смислу §§ 55 и 115 грађ. зак. подразумевају његова деца.“

„Кад се, дакле, по наведеноме закону за дугове земљоделца не може продати пет дана земље са кућом и окућницом за његовога живота, *онда то право важи и за његову децу као јемство за њихово уживање*. Противно тумачење осујетило би намеру законодавчеву, јер би у сваком случају смрти задуженог земљоделца остала његова породица без икаквог имања, а тиме би, у основу, био поткопан правилан опстанак земљоделачког реда.“

Благодејање ове тачке, односи се и на жену земљорадника према овој одлуци.

„По тач. 4 првог одељка § 471 грађ. поступка за извршење пресуде не могу се узети у попис, поред осталог, на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљоделство, живела она у селу или вароши, пет дана земље, рачунајући дан на 1600 квадр. хвата, била земља чиста, под гором, воћем или виноградом заједно са њеним необраним плодом.

Исто тако и кућа са зградама и плацем до једног дана орања.

По тачци трећој правила код § 471 гр. поступка, ако би каква задруга била, која би 3, 4 или 5 пореских глава бројала, има се за сваку главу оставити 5 дана земље и тако за једну задругу од 5 пореских глава 25 дана земље.

Законодавац тражи само, да се која као пореска глава сматра, а не да мора и порез да плаћа; јер, према закону о порезу има више лица, која се од порезе ослоослобођавају, ма да се иначе рачунају као пореске главе.

Законодавац је, дакле, хтео да спречи пролетаријат, да се заштити цела породица земљорадникова од немаштине, па било мушких или женских. А да је ово била жеља законодавца види се, кад се његове одредбе узму не само по речима но и по духу.

Појам је поменуте одредбе општи, а не лични и прелази и на породицу, под којом се у смислу §§ 55 и 115 грађ. зак. (рачунају) разуму и деца.

Према свему напред наведеноме има се узети, да се благодејање § 471 грађ. пост. *односи и на тужитељку и њене синове*. Миленка и Симу; да, дакле, треба за тужитељку и њена 2. сина оставити 15 дана земље.

Овакве је примедбе дао Касациони суд (III одељ.) 15 IX 03 под № 584 на решење првост. суда, по спору Марице жене Николе Д. противу Душана Б. среског писара за поништај продаје којим је тужитељка одбијена од тражења.[1] Ево са ових разлога одбијена је код прв. суда:

---

[1] У овом смислу донесена је и одлука под Бр. 4321/91.

„По § 471 тач- 3. грађ. пост. и објашњењу Министра Правде наређује се, да у свакој задруги, која би бројала 3, 4 или 5. пореских глава, има за сваку главу остати по пет дана земље и т. д.

У овом даном случају између жалитеље, као женске и мужа јој Николе с једне стране; и између ње, као матере и синова Милана и Симе с друге стране, — нема задруге у § 507 грађ. закон. а по томе и ако муж и синови имае на имању тужиље, као жене и матере, тужила се не може користити благодељањем закона — 471 грађ. поступка, да јој се за уживање остави законска количина имања поред ње за мужа и синове; не мора за сваку пореску главу у кући њеној да остане по пет дана орање земље и кућа са једним даном оњуњанице.

На како се уверсем општинског суда од 9. априла т. г. № 746 тврди да је за њу остало допољно земље на уживање по поменутом законском пропису, то је суд решио, да се тужитељка одбије од тражења.“ —

Да се благодељање оно не односи на жене према одлукама К. с. од 25 IX 81 № 998, 28 XI 82 № 2055 и 9 V 87 № 1783.

Ако муж земљорадник нема каљањицу[2], не може се ни женино имање узети у извршење, за њене дугове, ако јој не остаје законом осигурани део, према овој одлуци.

Катарина ж. Радисава М. тужила је Алексу К. среског писара за поништај јавне продаје.

Како неуредност продаје навела је, да јој је муж земљорадник на им је требало остати онолико имања, колико закон прописује. Сем ње и мужа има још четири сина и сви скупа живе од овог имања.

За доказ поднела је уверење пореског одељења.

Просторепени суд одбио је тужитељку од тражења са ових разлога:

„Поднето уверење уз тужбу пореског одељ. од 20. окт. прошле год. Бр. 5752 не може јој користити; јелино што оно није онакво уверење, какво се тражи по § 471 тач. 11 под а, б и в гр. пост. и што је основано на једностраном казивању мужа јој. А баш да је оно и у тој форми издато, не може јој такође помоћи с тога, што је она сама дужник, а као такова на плаћање дуга и осуђена по гласу решења овога суда од 27. јануара 1893 г. № 544 које се у актима продаје налазе, а не њен муж, као што у тужби неистинито представља и што се из акта види, да је и поше имања извршен како закон прописује.“

По жалби тужитеље, Касациони суд [II одељење] поништао је 9—III—1899 г. № 2127 правоснажног суда решење са ових опет разлога.

„Благодејање тач. 4 § 471 грађ. суд. поступка дато земљодељима, не односи се искључиво на личност земљодеља, него се простире и на његову целу породицу као законска основа, којом се иде на очуване најнужнијег дела имаонине породице земљодеља, у коју спадају жена и деца, те да се тиме по могућству заштите од сиротиње и пропасти; и по томе, ако муж као земљодељац нема довољно имовине за одржање породице, не може се ни женино имање узимати у извршење пресуде за њене дугове, ако јој не остаје законом гарантовани део, за одржање породице.

Према томе, пошто се она прошле законска тиче јавног интереса, суд је требао по званичној дужности да прибави прописно уверење о занимању мужа тужитеље Катарине, и о имовном стању њеном тако и мужа јој, па по оцени њиховој с обзиром на допуну § 471 гр. суд. поступка да расправи питање о уредности продаје.

(наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи **Љ. В.** српски правник

14

Интелигентни људи на робији.

Ну, зар се не могу натерати, да се понашају са уваженьем и симпатијом.

Тешко. Јер они веома мрзе и презиру „господина“. У осталом ја сам имао један чин! — причао ми је један интелигентан човек, послан због убиства. Ја сам им писао писма, молбе што је код њих веома на цени. Свакојако, бесплатно. Радио сам их служио својим знањем. Робијашница веома цени свако знање, ма да се с људима од знања оходи, у опште, као што то чини прост народ, као деца, која воле јабуке, али где дрво, што је тако високо. Мало по мало мени се почело чинити, да ја задобијам њихово поверење. Но ту сам се морао сукобити с писменим сватинцима и „Иванима.“ Прим сам одузимао зараду бесплатно пишући молбе. Други не могу да дозволе, да ко други има на робијашницу утицаја, осем њих. Колико сам се морао трудити, да избегнем сукоб са њима. Пређали су ме, изваљали. Чак се спремали, да ме бију. Оптуживали су за потказивање. Успели су тошко, да ми је робијашница престала веровати: уверивши их, да ја молбе састављам нарочито тако, како не треба. И ти људци им поверовали! Кратко да вам кажем, не знам чиме би се то завршило све, да ме не пустиле за затвора окованих.

На зар сва интелигентна лица тону? Зар их нема која су испливали?

Има.

Човек која зна цела Русија, због његове тужне судбе Д. испливао је. Но он је надживао робију под са свим особитим околностима, о којима ће ја говорити у своје време. На знак мени се чини, да је њему помогла „испливати“ премила и предобра девојка, која га је заволела и примила се да подели његову судбину.

Ја сам видео још једног младог човека, који је исцрпљио.

Но шта је била цена тога?

Цео живот! Један бујан, млад прекрасан живот!

Да би се спасао он, потребно је било да млада девојка, скоро дете, с душом праведном, срцем ретким, — да то ретко биће, заволев њега, остави њу, своје мале, и да добровољно пође за њим, венча се, претрпи толико, колико је она претрпела, одрекавши се света, а да каже себи:

— Ја сама осуђујем себе на доживотну робију, да би спасла њега.

Потребан је био подвиг, самопожртвовања да би се спасио тај младић.

За преступан живот, отишао је у откуп живот млад, чист, прелиман!

Жена добра, која воли до самопрегоревања може спасти човека.

Но по какву цену?

Осуђивши себе, невину, на робију, најтежу робију: видети страдање и понижење љубљеног човека.

Једино тим ценом, ценом сопственог живота може спасти човека.

— Живот за живот иште Сахалин, и не тражи никакве уступке.

Ја њему додиривати питање: „коме је много дано, од тога ће се много и искати.“

Моје је само да кажем, шта се иште.

Много. Веома много.

Страшно је, не тешки рад, не рђава храна, не одузимање права, често номиналних, без икаква значаја.

Већ је страшно то, што ове човека памети, снесна, човека који поими све то, са вашом тугом и јадом у души, бацају на исте ногаре са „Иванима,“ „глотима,“ „жиганима.“

Страшно је то очајање које нас обузме у атмосфери ђубрета и крви.

Нису страшни окови!

Страшно је претварање човека у напаљицу, потказивача, „залисиватора.

Страшно је претварање Валентина у „залисиватора документата“ за украдену даброву шубару.

И какви су само карактери пропадали!

Преступници и преступ.

— Кају ли се они?

Сва лица, која су била у блиском додиру са робијашницом, и којима сам се ја обраћао тим питањем, одговарали су — неко с пакошћу, неко с искреним сажаљењем, — увек једно и исто.

— Не.

— За све време, од како сам ја овде, међу свима преступницима које сам видео, — а њих је на хиљаде, — ја сам нашао једнога, који се заиста кајао и жалео да страдањем искупи учињени грех. На и тај једва да је и био преступник у ствари! — говорио ми је управник болница доктор Подубски.

То је био старац, послан за метеж, који је пикао за време колере.

Доктор га је означио при прегледу као „немоћног.“

— Стој рођаче! — заустанио га је старац, — не чини то! Јер како ћу ја свој грех откајати.

— Па какав је тај твој грех?

— Убили смо доктора камењем. Камењем смо га гађали. Па и ја сам бацио камен.

— А је си ли га ти и погодио.

— То не знам, писам видео, где је камен пао. Али ипак гађао сам.

Ипак, рећи, да се они не кају, сувише је произвољно.

Они кајање не показују. То је — тачно.

Робијаш, као и многи људи, који страдају пре свега је горд. Свако показивање кајања, сажаљевање о оном што се десило, он би сматрао као слабост, коју он не би могао себи да опрости, а што је главно коју му никад не би опростила робијашница.

— А зар и ми не водимо строга рачуна о мишљењу и погледима друштва, у коме живимо.

Младића Негеља, — који је извршио одвратно убиство, и кога су ми препоручили као најокорелијег неваљалца у целом казамату — тај „звер — убица" плакао је као мало дете причајући ми у четири ока шта га је довело до злочина. И ја сам га морао тешити као мало дете, давати му воде, гладити по коси тепати му.

Сећам се забезекнутог лица једног од г. „службеника," који је наишао на тај призор.

— Шта сте ви учинили нашему Негељу? — питао ме он по том с чуђењем.

Требало је видети Негеља, за оно неколико секунада, док је био службеник у соби.

Како је гутао сузе, како се само напрезао, да би угушио јецање.

— Ви немојте никоме говорити о „томе" — молио ме он при поласку, — јер ако у казамату дознаду смејаће ми се, с....!

Кто вам често узрок „хладног спокојног и равнодушног посматрања" на преступ.

Није увек, да где нема трагичних покрета, узвика, — да тамо нема и трагедије.

У стану једног интелигентног убице, ја сам обратио пажњу на велику слику, рад његов, обешену на највиднијем месту.

Слика је престављала мрачан северни пејзаж. Мрке обисле јеле. На среди три камена наваљани један на други.

— Како је то мрачан изглед? — запитао сам ја.

— То је пејзаж, који ми се урезао у памети! На том месту десно се један трагичан догађај.

То је био изглед онога баш места, где је домаћин заједно с другом, убио и исекао на парчета своју жртву.

Шта је то? Хвалисање? Или болесна жеља вечно, сваког тренутка, разгребавати затајану душевну рану, не дати јој да зарасте?

Је ли хвалисање или казна, измишљена злочинцем за себе сама, та увек на погледу обешена слика.

Не знам, долази ли и кајање, али ужас и очајање од извршеног злочина, живе у души преступника.

Не верујте чак ни њима самим, да су равнодушни према извршеном злочину.

Василије Васиљев, који је бежећи убио свог друга и хранио се његовим месом, сматра се за једног од најспокојнијих и најравнодушнијих.

— Чујте само, како он прича! Како је одсекао комаде меса и скувао чорбу с младом копривом, коју је метуо ради „укусности."

— Ах, да се само писам мора бојао! — с очајањем виче он, причајући и мени за „коприву" и чорбу од човечијег меса, — да се писам мора бојао, побегао бих на крај света! Мора се бојим.... Отишао би да ме не види нико! Од себе би побегао!

И какав ужас пред извршеним делом, звучи у гласу тога страшнога човека.

Није узалуд он после преступа био сишао с ума.

Не верујте „веселим" причањима о злочину.

Често то долази од неумешности у питању.

Нарочито, ако га ви запитате, „управо:"

— Ајде, брале, причај како си ти убио?

Тада ће те ви чути причу пуну хвалисања позирања.

За Полуљахова, убицу породице Арцимовића, у Луганску, причали су ми, да необично дрско и радо прича о свом злочину.

С подсмевком над жртвама говори о њима увек у „множини."

— Господин Арцимовић спавали су тако, а госпођа Арцимовић ето свако. Ја сам их прво убио а после сам пошао да госпођу Арцимовић с њиховим дететом убијем. Госпођо! велим јој ја... ит.д.

Ја сам разговарао с Полуљаховом два дана, — истина с прекидом, одмором од неколико дана, — иначе не би живци издржали тако је „тежак" тај човек.

Ја сам га питао пажљиво о целом његовом животу, трпљиво сам саслушавао све и најмање ситнице његовог детињства и младости, интересантне и миле једино њему, улазио сам у сваку ситницу у његовом животу.

И када је после тога, дошао у причању до свог зверског злочина, у његовом причању није било ни „господина" ни ироничне „множине," ни ачења ни позирања.

Ја нећу нигда заборавити то вече.

Ми смо седели у двоје, близу нагнути један другом, он је говорио тихо, чисто као да се бојао, да не чује још ко ту страшну причу, — и није му ишло од руке то страшно причање.

О неким појединостима било му је тешко говорити. Њих је он увек прећуткивао у својим „веселим" причањима о злочину!

Истина и јесу појединости!

Ја сам осећао да ми се почиње све окретати пред очима. И само још један тренутак, — и ја ћу пасти у несвест.

И једино жеља, да се не покажем слаб, пред робијашем задржала ме је да не викнем!

Воде! (наставиће се)

ВЕЧИТИ НЕЗАДОВОЉНИК

— слика —

Писар Р. познат је међу својим друговима као исправан, способан и вредан чиновник. Радио је на кривицама. Готово увек натмурена чела, уливао је сељацима више респекта но други писари. У говору отсечан, у испитивању ладан, пун такта, и невољно је код наивног света о себи створио „рђаво" мишљење. И кад би се нашалио с ким, шале су испадале на први поглед грубе.

Било је то год. 189..

Седео сам за столом и претурао нека акта, по којима сам имао да дам обавештења вишим властима.

У ходнику подиже се на један мах жагор.

— Не можеш сада. Причекај мало! Чух где служитељ изговори.

— Море, пријави ме одмах г. капетану. Ствар је врло хитна!

— Причекај!..

Зазвоних.

— Пусти тога што хоће к мени...

Служитељ се повуче и пропусти унутра газда Павла Јовића, познатог парничара и наметљивца свима капетанима; човека, који је ваљада до сада утрошио три зобнице таксених марака на жалбе и разне молбе. Код своје куће устројио је деловодни протокол. Ако не би убрзо добио какво решење, он одмах ургира обраћајући пажњу властима, како је под тим и тим датумом молио то и то, и до сада — ништа!

И ако нису били ангажовани његови интереси у појединим приликама, он ипак пише, доставља, интерпелише, интервенише и т. д. Ако се не задовољава извештајима он пише непосредно г. Министру, држ. Савету, Начелству окружном и све то у један исти мах. Не добије ли и тамо задовољења, он преко новина управља јавна питања на г. Министра, Народну Скупштину и јавно мнење.

Нема дана кад не дође до среза.

Мој претходник, предајући ми дужност, обратио ми је пажњу и на њега.

„Загорчаће вам часове које бисте могли у миру провести, г. Колега!" — с уздахом је завршио мој претходник слику и биографију газда Павлову.

Чим се на вратима појави, ја га одмах познадох.

Још од врата почео је да се клања.

Уозбиљим се...

— Ја сам Павле Јовић, шпекулант из П.

— Мило ми је...

— Дођох до Вас да се упознамо.

— Мило ми је...

Он уђута. Уђутао и ја.

После мале почивке опет отпоче:

— И, знате, да се на нешто пожалим.

— Да чујем.

И газда Павле отпоче да ми прича, како су му ранији капетани чинили многе неприлике тако, да је био принуђен да се противу њих жали, те их је по готову сре он и преместио, а за мене је чуо да сам тачан, и нада се, да ће и он једном доћи до свога права.

Кад ме је већ тако припремио и дао на знање да ће и моју главу отеизкарити, ако га не будем задовољавао, пређе на саму жалбу.

Саслушао сам га мирно, не прекидајући га.

Пошто је довршио, рекох му, да ми то донесе написмено, и да ће потом добити решење и отпустим га.

Затим зовнем писара Р. и кажем му, да ће добити после поднеска рад једну тужбу газда Павлову. Том приликом дадох му и упутства, како да се понаша.

После пола сата донесе газда Павле тужбу.

Пређетих очима преко ње, па му је братах.

— Не ваља ово, газда Павле. За оваке ствари треба да је човек добро писмен и да познаје законе. Него отиди ти до Јевте (писарач у месту), он добро зна законе и он ће ти написати како ваља, а ти потпиши и донеси.

— Како ви желите, г. капетане, и удали се.

Зазвоних и наредих служитељу да каже Јевти да одмах дође.

После кратког времена дође и Јевта.

Рекох му да ће кроз који час доћи њему газда Павле да му напише неку тужбу, али нека у исту унесе што више страних, речи, — па га отпустим.

После поднеске заиста газда Павле донесе тужбу. Усабљено сам се, а на мени све дрхти од потајног смеја.

— Ено г. Капетане, и пружи ми тужбу.

— Је ли ово твој потпис упитам га, пошто сам прелетео очима преко редова.

— Јесте, г. капетане.

Зазвоних. Уђе служитељ.

— Реци г. Р. да одмах дође овамо.

После мало уђе г. Р.

— Изволте.

— Саслушајте овога пријатеља, шта му је дало повода да се на овако дрзак и бунтовнички начин изражава противу свега што у овој земљи постоји, па није штедио ни Престо.

Газда Павле пребледе.

— Ја, овај, г. капетане, писам писао, ње, овај, Јевта поче газда Павле да се правда...

— Доста. Идите.

Одоше.

После неколико тренутака одем у изврши одељак, где је радио писар С.

— Молим вас отпишите мало врата и будите мирни, и показаћу му врата која раздвајају извршни од крив. одељка.

Он то учини.

— Дакле, газда Павле, поче г. Р. озбиљним гласом, сво какву си тужбу управио, слушај:

„Начелнику ср. С.“

Иницијативно од тога, што сам ваљо пута упутрао и на садашњем месту да ваљ среш С. знаш тут поводе потрагу противу ово ср. надзорништва зоља, због крива мора; апстракцирање што су правила интереса неправилним и скоро субјективним поклањем г. Радовља Саврића, назначена, довелена у заблу, да и посведна пут, као сам ово радио и много палављено земље, као једна таки рећи водена, која сам у пролазу рекао и говорија био, те у Пироту у како нисам и заробљен био, осно интереса ово земље, велим, на грају земље, без плаћног задње смера, молим да се једном ово питање своје врају потера.

Ако је за зиду, доста је бако и дистанције и апстракција од ранијих капетана.

Таксу у 0.50 дин. лепиа.

Налазиће се правилним напоменуту, јесам

С. 12—V—9. год. потписао

Павле Јовић с. р.

Ето, газда Павле, куд те прат нанесе, да пропаднеш са сим, поче г. Р. Шта ти је требало оно „индипендентно,“ па ово „ургирао“?! Знаш ли болан да је доста само оно „нетакнучина“ на да се најеш под ледом? Па још „ургирао и на најзгоднијем месту.“ Ово ти је прат пресекло? Неси могао с миром седети, а? — и г. Р. не дајући газда Павлу да до речи дође, поче по мало да пада у патру...

Ја..... Јавола тражиш. Хоћеш ти „индипендентно?“ Знаш ли, коме ти то? А? Коме ти, пријатељу „ургира?“ На коме та „апстракцију?“ Апстракција' ће те до паса дотерати. Не рекох ли ти више пута: Батали, батали! Нећеш ти. Хоћеш ти да исправљаш криву Дрину, хоћеш ти да исправљаш монополске кантаре и ваге? Нисн хтео да мало, мало водиш рачуна о твојој дечици, коју ћеш сада оставити без ичеге ичега, због твоје луде памети? Лиј, лиј на долиј. Не седиш с миром као и остали свет, него где си куд си — у среду, шта радиш — пишеш тужбе. Тужиш председника, тужиш кметове, тужиш одбор, тужиш пољаке, тужиш патролије, тужиш жандаре, тужиш учитеље, попове, жене, девојке, све од реда.... Сви су они криви, цео свет не ваља, само ти Павле Јовић, само си ти добар.

Па иде де. А што тужа овог јадника Симчу Цигапина, што је његова мачка појела Пенчи дућанџија неколико сарага? Па си се раздрао преко новина: „Нема безбедности.... Код нас су и мачке почеле да краду.“ А зар мачке не краду и у другим местима?

Није ти мало било и то, него тужиш учитеља г. Министру што је Пашко Стојанов привезао канту за реп зељову мелханџијином?! Шта је ту у опште крив учитељ? Зељов, к'о зељов. мора да трпи све, па кад је њему право што је тебе криво?!

— Па ни то није доста! Достану са тужио г. Митрополиту што је проводаџирала Јана; Персу си тужио попу што је црнину скинула после пола године од смрти мужевљеве, као да Перса мора баш да угађа твојој вољи. Вичеш на сва уста: да „нема морала!“ А је ли то од твоје стране било морално?

— Тужио си капетана Јоцу чак председнику Министарства, што су му гушчићи случајно изашли на сокак па сишли и до баре... Неазам „повређена санитетска правила!“

— Тужио си практиканта Мићу г. Министру што је тражио патрљ пустен од Радојке, коју је случајно после черења затекао с Јашом у шуми...

— Тужио си намудуса Јоксу, што је једне недеље био пијан, па узвикујеш у тужби: „Зар сме то да буде у просвети? Зар се такав пример даје деци?“ Као шта би ти хтео, да и Јокса ваља да учи децу?

— Тужио си кмета Милана Народној Скупштини, што иде по славама те прима част од сељака;

— Тужио си капетану председника што је Ману удовицу једном на улици упитао: „Шта радиш удовице!“ К'о да не сме човек са женом да разговара?!

— Тужио си баба Аћу доктору што бабичи. Ако ће не она, па ко ће? Ваљда ти?

— Тужио си — а ко је од тебе остао на миру. Ну и ти долиј.

Говорио сам ти као човеку да се окаснеш тужакања, да то теби као гласи не долнкује, аја... хоћеш ти да си паметнији. Као радиш тако и пролазиш! Ово је твој оригинални потпис. То се не може одрицати. Сад само да те саслушам, па како ти суд каже. А Богме упаиред ти велим, да ћеш врло рђаво проћи. У твојој тужби има доста инкриминисаних израза, а шта то значи — знаш и сам.

— Знам! некако утиња газда Павле.

— Дакле, поче г. Р. као да саслушава, колико имаш година.

— Не! по Богу господине...

— Не смем, газда Павле, не смем! За твоју децу све бих учинио, ал' не смем. Ово је страшна стварч, овде вређаш све од реда.

— Убио га Бог! простења газда Павле.

— Кога?

— Па Јешту! Он ми направи ову брукy.

— Ти си писмен...

— По несрећи јесам..... Што ногу не пребих кад пођох од вуће.....

— Богме боље би урадио. А и да си дошао право мени ја бих зар и могао да не примим тужбу и да те спасем, јер познајем твоју кућу, ал' ти хоћеш одмах г. капетану. Не знаш ти како је то човек на своју руку. Сатрпеће те.

— Чујеш г. Р. помози сад. душе ти.

— Хм, хм! Да пробам. Ово само због твоје деце. Ако си ти крив нису она...

— Помагај!

— Причекај ти ту! Сад ћу ја капетану. И г. Р. изађе. После неког времена врати се.

— К газда Павле, па и може нешто бити. На моје изваљивање капетан попусти. Али рече: „не враћам ову тужбу. Хоћу да је имам у рукама, па ако опет почне да се тужака буд зашто одмах ћу је узети у поступак.“ И задржа тужбу — довршн г. Р.

— К, хвала ти. То ти нећу заборавити. Вала нећу се јављати више власти па ма ни и кошару запалили! Могу ићи.

— Можеш.

* * *

Тако сам се курталисао једне рђе од човека — доврши своје причање стари пензионисани капетан П.

Голубац, 1904. год. Н. Ђ. Ванић

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

7

I. Нестале!!

За тим смешећи се са пуно похотљива обећавања, додаде у себи:

— Нек је носи ђаво, ништа она за то не губи од своје лепоте; што се не би и ја користио: замолићу је да доведе једнога дана ту охолу пуру да се исповеда с њоме!...

Читав скоро један сат страховита чекања за војвоткињу од Дамарта протече, а она није знала зашто се то толико отегло, док је епископ хелиополиски знао врло лепо узрок толиком чекању.

Са неколико речи објасни он војводкињи оволико чекање:

— Министар правде, рече јој, биће да је отишао пре тога, и војвоткиња је била принуђена послати да га дозову.

Најзад и Марта сиђе да извести г-ђу Дамартову, да јој је омогућено да, сама може исказати своју молбу његовој екселенцији, и пречасни хелиополиски би умољен да је прати.

Уведоше их у један мали салон на доњем боју, где је г. сенатор обично примао интимне визите. Нису дуго чекали, јер готово одмах министар уђе у пратњи госпође од Реји-Мирвал, која трчећи приђе, сва узбуђена, пуна милосрђа, и стиште руке војвоткињи, која то исто учини са ретким узбуђењем.

— Како жалим, госпођо војвоткињо, што је за наше познанство повод овако тужан случај! рече тада госпођа од Реји.

— Како сам вам захвална! госпођо војвоткињо, одговори несрећна мати, и она дотле тако јака, тако уздржљива, не могаше одолети и уздржати суза.

Колевка племства Реји-Мирвала није било ни прво царство! они беху другодецембарски племићи. Тата Реји, како га зваху тада, беше позајмио у неврат пет милиона Принцу — Председнику, да би му умножио средства за извршење државног удара, а себи, тако, да искупи титулу војводе и место сенаторско, кад се буде та висока установа основала. Појмљиво је дакле, да племенито предграђе није било тако вољно отворити своје капије овим новодошлим јутрењацима, који су своју титулу извадили из крви од картеча на булевару Монмарту. Те је тако, рекавши јој „госпођо војвоткињо“ госпођа од Реји, госпођа од Дамар-Конти, чије племићство и њено и мужа јој, траје још од првих дана монархије, сломи се сад и искрено се приближи.

Преосвећени хелиополиски поштедио је јадну матер да не прича сама своју несрећу, него он сам то учини тако, да је необично заинтересовао министра.

— Не сме то да буде! одговори његова екселенција узбуђено, да се под владом Његова Величанства Императора деси такав један, злочин који се не може открити: уверен сам да ће кроз неколико тренутака г. државни заступник и члан сенског паркета бити овде...

— Отац је Ангеран био тако добар отићи да их позове, упаде војвоткиња од Реји, улучив прилику објаснити дуго одсуствовање младог човека.

— И — настави одмах министар — ја ћу им дати четрдесет и осам сати рока да ми пронађу и девојке и отимаче.

Није се дуго чекало на споменуте личности; извештени од шефа сигурности о ономе, што се тога вечера десило, почели су већ били трагање и г. од Обервиља, највештији и најистрајнији од свију истражних судија, одређен да руководи овом истрагом, — ма да беше само једне полазне тачке и једнога правца — још не беше изашао из своје посаобине, у министарству правде и по свему изгледу, ту ће провести и ноћ да би био спреман за сваки случај.

Минастар тада изјави госпођи од Дамар-Конти, да ће он овога часа поћи и сам у министарство правде са овом господом, да се споразуме са г. од Обервиља, управником полиције и шефом сигурности, како би пронашли најпробитачније путеве и начине, да би се што је могућно пре дошло до циља.

Госпођа од Дамарта пође полуутешена, готово убеђена толиким уверавањима, да ће се у брзо њена деца пронаћи. Епископ и отац Ангеран допратише је до куће и ту Селестен доби налог да одвезе оба оца до њихова манастира у Пасију.

За време целога пута, који су чистокрвни коњи војводски, гоњени јутарњом хладноћом, прејурили за непун четврт сата, оба човека не прозборише међу се ни једне речи, као да је сваки одлучен не прекидати своје ћутање. (наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Буџетом ове општине, за прошлу годину, одређена је била плата члановима општинског суда по 18 динара месечно.

Буџетом, пак, за ову 1904 год., који је одобрен решењем г. Министра финансија од 19. маја тек. год. ПрБр. 3583, одређена је плата и то: члану благајнику 30, а другом члану 20 динара месечно.

У току месеца јануара, фебруара, марта и априла ове год. а то је дон буџет за ову годину није био одобрен, сви издатци вршени су по прошлогодишњем буџету, сходно члану 6. закона о окружним, среским и општинским буџетима.

Па пошто је члановима, по овогодишњем буџету, одобрена већ плата, по што им је у току прва четири месеца издавато, то је сада настало питање: да ли чланови имају права да и тај вишак приме за прва четири месеца или не, тим пре, што су они исти садањи чланови, били и за све време од почетка ове године?

— На ово питање одговарамо:

У смислу чл. 4. закона о буџетима, одобрени буџет важи за целу годину, за коју је одобрен.

Према овоме, одређена плата члановима такође важи за целу годину, без обзира на то, што су они у јануару, фебруару, марту и априлу, примали према прошлогодишњем буџету, јер је то чињено у смислу чл. 6. поменутога закона, ц. под претпоставком, да ће министарство моћи и хтети редуцирати одобрену плату за ову годину.

Међутим, кад је оно одобрило више, него што је дане било, онда треба накнадно издати овај вишак.

II.

„Павле Јовановић, из Презевице, оженио се пре две године, и ушао у кућу своје жене Стојанке, јер он сам од имања није имао ништа.

На крају друге године, Стојанка је умрла без наследника, јер се није зародила, и Павле је остао на имању.

Како је Стојанка за живота презадужила имање, поверноци сада траже извршење, али Павле вели да се оно не може узети у попис по што он на истоме живи, а њему се као земљоделцу, по ч. 471. грађ. суд. пост. не може узети у попис оно, што му закон штити.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

У овом коректном случају, Павле не може бити наследник Стојанкиног имања ни по какаом основу, па чак ни уживалац, ако би му то оспорили, даљи наследници њени.

Према томе, кад је оно имање презадужено, а нема непосредних законских наследника, оно може бити предмет пописа и продаје, па зато се не треба ни освртати на изјаве Павлове, већ узети имање у попис.

Попис и продају не могу оспорити чак и сами даљи наследници Стојанкини, пошто се из законог имања имају да наплате прво дугови, па тек оно, што преко исплате ових остане, преда њима у смислу ч. 490. грађ. зак.

Овако стоји ствар док се Павле јавља у овој улози, како је престављено горњим питањем.

Али ако би он био тестаментални наследник Стојанкин, па као такав остао и даље на имању њеном, онда би се могло изродити питање о значају ч. 471. грађ. суд. поступка, у коме случају власти могу учинити двоје: или да узму у попис имање и изложе га продаји, па да се тако судским путем расправи ово питање, или да поверноца известе о немогућности наплате, па да он жалбом на вишу административну власт изазове расправу овога питања, које је, свакако, спорно.

Шта ће, пак, власт изабрати од овога двога, зависи од оцене прилика и околности, у којима се цела ова радња налази, и по томе јачега права једне или друге стране.

III.

„Сима Симић, из Низбрлице, био је земљоделац, али је пре две године почео радити трговачко-шпекулативне послове, па чак и код суда протоколисао своју трговачку радњу.

Радећи ове трговачке послове, он је имао знатне штете те се морао задужити, и сада је осуђен на плаћање.

Кад је приступљено попису житовога имања, ов је изјавио да је он у главном био земљодељац, а трговачки му је посао био угрејдан, о чему је поднео и уверење своје општине, па је тражио да се он сматра за земљодељца, и да му се узима у попис, пошто он има само имање не узима у попис, колико му се, као земљодељу, оволико имања, колико му се, као земљодељу, по ч. 471. грађ. суд. пост. не може узети у попис.

Настаје питање: да ли се општинско уверење може примити као доказ о његовом главном занимању, кад је он протоколисао своју трговачку радњу.

Моли се уредништво за објашњење.»

— На ово питање одговарамо:

Од онога тренутка, кад је Сима вољно земљиште своје земљодељско трговачким послом, па то и судски утврдио у смислу ч. 5. трг. закона, протоколисањем своје трговачке радње, он је само трговац, без обзира на то, што је он поред трговине радио и земљу, јер то, у осталом, у нас обично и бива.

Према томе, општинско се уверење не може узети у обзир, нити он сматрати за земљодељца, тим пре, што се он, као што се у питању вели, задужио као трговац, и што се и сада, у времену извршења пресуда, сматра за трговца.

IV

Ђорђе Ђорђевић, тежак из Зеленике, продао је, пре неколико година, једну своју њиву Стојану Стојаловићу, оклашком, за 99 динара, и новце потпуно примио.

Уговор о продаји и куповини био је усмен, пред сведоцима.

На продату њиву Ђорђе није нашао Стојану тапију, нити какво друго писмено.

Приликом продаје ове њиве, Ђорђу је остало много више земље, него што је требало по ч. 471. грађ. суд. пост. као земљодељу.

Дошавши Ђорђе је продавао још од своје имања, и непокретне власти одавао тапије, те сада нема оволико земље, колико му као земљодељу, штити ч. 471. помен. закона.

Пре неколико дана, он је подигао тужбу под општине, тражећи да му Стојан врати ову њиву, пошто, вели, продаја није могла ни бити, јер он сада нема оволико земље, колико као земљодељац није и сам могао продати.

Настаје сада питање: вреди ли оно продаја и куповина?

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овоме.»

— На ово питање одговарамо:

Ако се утврди постојање усменог уговора о продаји и куповини, као и то, да је Ђорђе у времену ове продаје имао оволико земље, колико му је по закону требало, онда такав уговор мора остати у снази по ч. 540 грађ. закона без обзира на то, што је Ђорђе успео — несавесношћу својом и неважном власти — да доцније отуђи још од свога имања, те сада нема оволико, колико му закон штити и као ово није у питању право трећега.

V.

Члан 131. закона о општинама гласи: »Што се у буџету расходи повећају са приходом, то није потребан никакав прирез, али ако прирез не би био већи: у сеоском од 10%, а у варошком од 15% непосредног пореза, онда се буџет, пошто га одбор одбије, шаље још на одобрење државној власти» и т. д.

Пошто се у овоме члану закона говори само о прирезу за покриће буџетских расхода, а не чини се никаква разлика између приреза општинског и школског, то је потребно да се објасни ово:

Кад је прирез по буџету за чисто општинске потребе 9%, а за издржавање месне школе 30%, што чини свега 39%, да ли такав буџет треба слати на одобрење надлежној државној власти, или г. Министру финансија?

У нашем срезу био је један сличан случај, и суд је послао буџет надлежној власти, која га је и одобрила.»

— На ово питање одговарамо:

И ако се буџети школски праве независно од општинских, и одобравају их са сваки другог власти, иначе се укупна сума њихова увоси у општинске буџете, те се тако, стопа приреза општинске буџете, те се тако, стопа приреза општинске буџете, те се тако, стопа приреза

Међутим, 31. маја ове год. Драгић је поново обишао притвор побегао са оновима, те је овај други злочинац већ трећи пут у овој години, које за судског а које за полицијског притвора из Лознице побегао, те је тиме задао огромна посао полицијским властима, те сам срески писарв већ по трећи пут у овој години стиже на ратној ноги и заштребани нијају га по потери. Суд тв. ово већ скоро 20 дана на ове страже траже сви полицијски писари среза рађевског.

Да би се олакшало хватање ових злочинаца, ми доносимо слику Драгићеву[1] јер је он, само с тога, што га нико на околних срезова није познавао, могао комотно 9. ов. м-ца отићи далеко у крај дана преко Кнежпоља (ср. подгорској) у Њаљево, ту преповедне у **једној сеоачкој механи,**[2] сутра дан купио оружје и поново се вратио у своје родно место Брасину, наравно у намери да чини зла дела.

Драгићу је 27 год. раста је високог, коштат и крупан, плав, кратких плавих брчића, обријан, има велике смеђе обрве. Од одела има на себи уске чакшире од сукна, гуњ од шајка, иман гуњаћ са наплатком тиспље од шајака; на глави шубару на ногама опанке и тозлуке. Од оружја има: ману пушку остругушу, револвер и лим ради фишектора. По извешћу Драгић је виђен 10. ов. м-ца близу села костајничке, која је на граници јадранског и рађевског среза.

Поред Драгића на слици је и Ђорђе, који је сада у притвору, ну пако су опазиле „сигурне[3] чуварн притворенпка, није искључена могућност да ће и онускоро побећи и тиме направити посла и мирном становништву и полицијским органима.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Решењем начелства округа чачанског од 11 јуна, тек. год. Бр. 66.15 утврђено је, да се **Живан Јовичић,** бив. слуга из Грабе, срез драгачевски, одметнуо испод ово земаљских власти и имери да самовласно живи и извршава дела чина.

У смислу чл. 2. зак. о хватању и утварању хајдука, начелство позива Живана да се у року од 15 дана, рачунајући од 15. ов. м-ца, пријави најближој полиц. власти која ће га упутити помоћ. начелству. Ако у остављеном року ово не учини, начелство ће га на основу чл. 3 поменутог закона **огласити за хајдука.**

Живан је стар 19 год., раста је средњег, добро је грађен, смеђ је, уопште, говори крупним гласом.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Новица Вулић, бив. колпер и портир, родом из Малутовца, ср. трстеничког, окр. крушевачког, стар 31 год., — то је лице чију слику овде доносимо.

Он је ноћу између 18. и 19. априла тек. год. ушао у кућу Матије Ненадовића, ноћног стражара у тамошној ушпи бр. 62, и из собе у којој су спавали Матутин Радовић, обућарски радник и Милан Младеновић, надничар, украо Матутину део нзр одела, прсвлаци, ципеле, шешир, лулинску кутију и новчаник, а Младу сахат с ланцем, на је с тим ствариа непримећено изашао и отишао, и по зна ли ко би и био провалио, да није у истом дворишту изгубио своју фотографију, по којој је утврђено да је он извршио ову крађу. Када су сутра дан полицијски органи наишли на њега и повезали га, он је ствп бежати доле на Дунаву, на шедећи да ће бити ухваћен, заглавио је у Дунав и покушавао да се спасе, у чему је спречен

пошто његовим страхом од смрти, а пошто хватачи жандарма који су га тонали. Веза да је самоубиство хтео да изврши с тога, што је несрећан у својим операцијама.

Новица оно није први огледа на овом пољу. Он је још 1901 год. осуђиван за опљачку крађу, извршену г. Бори Орешковићу, кафеџији овд. Тада је утврђено, да је новица поред оне крађе поправо и неке стварн г. Светозару Стојковићу, ресторатеру на железн. станици, код кога је служио, као и колперу Јоки Гаубиљ, са којим је служио.

И по издржаној осуди он се опет одао своме старом занату. Тако пре 6 месеци у ноћни час „Нове Владе[3] просекао је једноме овоме лицу другу цеп и дигао му новчаник. Доброга је запантио због оних његових операција и књевија код „Златне јабе,“ где је после овога био нешто време портир.

Према овоме за њега се може рећи да је се крађе стално одао, и да је поство професионални лопов, са којим не власти и даље имати посла због чега и напосимо његову фотографију.

Новица се сада налази пред судовима ради полагања рачуна о своме последњем подвигу, који му није пспао за рукон и због ога је хтео и свог драгоценог живота да се лиши. Пространени му је суд већ израекао своју пресуду — две године затвора и годину дана полицијског надзора.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Фрид Хас, — сопственик кинарске радње Фрид Хас и комп. у Мајцу, задужившп се на превеликн начин великим сумама, побегао је негде у свет.

Његов је личан опис: стар 37 год., висок 1·70 м. стасп дебељкастог, поте ирне, бријан преко средњих, лица правилног, пре лу шпере, боје лица здраве, пешто бледе, чела високог.

При ходу клати се на једну и другу страну.

Горње фотографије представљају Хаса и његову љубавницу Елу Вернер, из Франкфурта на Мајни. Обоје путују по свој прилици заједно.

Пошто има наслеђа, да су Хас и љубавница му побегли само на исток, то на њихову јесењег дрк. хумзнова наносимо њихове фотографије, обраћајући властима пажњу на ова лица, која у случају пронађења треба спровести Управи града Београда.

У данашњем броју доносимо слику министра унутр. дела г. Стојана М. Протића.

Из узрока, које смо напомнли у опису г. Протићеве биографије, нисмо могли остварити намеру, да слику донесемо уз 1 број од оне године, те ће ма на крају године ова посећу бити слика министрова на првом месту у познатој њиза.

Да би ово ипак постигли, ми смо оставили последње дист празан. Претплатници који посећују Полицијски Гласник, неће имаји ово на уму, те ће праз и последњи дист овога броја пренесу пред 1-ви опоседишњи број.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

[1] Слику смо добили од г. Тих. А. Костића управитеља, који га је снимио у априлу ове године.

[2] Које је механџија сигурно напио тог весељења да интернише министра, што му се натура „Полиц. Гласник.“

БРОЈ 26. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 27. ЈУНА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а желећи дати доказа Његовог Краљевског благовољења, одликовани су:

Орденом Белога Орла
петог реда:

Драгутин Тодорић, начелник округа крушевачког; и

Орденом Светога Саве
петог реда:

Јанко Стојановић, председник општине крушевачке.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 јуна 1904 год. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима

Председник Министарског Савета писмом од 28. маја ове год. МПБр. 243 јавио ми је, како је задруга за подизање домаће индустрије молила, да се државним надлежним органима обрати нарочита пажња на то, да нашу домаћу индустрију, у колико она постоји, узму у заштиту од могуће стране производње, што би се у неколико постигло већ и законима који постоје, као што су: закон о потпомагању домаће радиности, о војним набавкама и други, по којима су државни, срески, општински и други органи дужни подмиривати своје потребе првенствено земаљским прерађевинама.

Задруга је овде обратила нарочиту пажњу на индустријску керамичку производњу.

Односно керамичке индустрије задруга опет жели, да се у свима грађевинама, нарочито које се подижу путем јавне лицитације, издвоје сви они предмети, који се могу добити домаћом производњом, и тиме да могућност домаћим производницима, да на њихову лиферацију компетирају. Налазећи, да по угледу других земаља, треба озбиљно прегнути на то, да се наша домаћа индустрија у сваком погледу заштити од силне конкуренције иноземске, и тиме да могућности нашој индустрији да се развије, и временом и у цени и у квалитету побије страну, — препоручујем свима подручним ми властима, да увек имају у виду прописе закона о заштити индустрије у земљи и у свакој прилици потпомажу нашу индустрију у смислу тога закона.

Овога наређења нека се начелство, са подручним му среским и општинским властима, строго придржава, нарочито приликом свију набавака, окружних, среских и општинских, као и подизања и оправака, општинских, среских и окружних грађевина, а и у другим приликама које са овим стоје у вези, па то не би било противно међународним уговорима, који су сада у важности.

ПБр. 15473.
1. јуна 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по

Јозефу ван-Кану

(наставак)

Патолошке теорије

Доста велики број криминалиста, махом лекари, траже у патологији разрешење проблема о криминалној етијологији.

Схватајући злочин као чисто патолошки појав: специјална нервоза, морално лудило, манифестације идијотизма и тупавости, последица болесног утицаја алкохола или епилепсије, резултат дегенерације и т. д. присталице ових теорија сматрају, да је индивидуални моменат у злочину од пресудне важности, па тек на другоме месту моменат социјални. Суштина ових теорија изражена је кратко и јасно у формули професора *Бенедикта*, по којој је *злочин = индивидуалитету + друштвеној средини.*

У својој одличној расправи „*О физичкој, интелектуалној и моралној организацији рода људског,*“ *Морел* говори о утицају рђавих материјалних прилика на дегенерацију, а делом и на криминалитет, и вели:

— *Нечист ваздух, рђава храна, упражњавање нездравог заната, употреба алкохола, недовољна надница, последице деморализације и беде, непотпуно васпитање, сви ови утицаји производе дубоке поремећаје у организму, који се, путем наслеђа, све више и више појачавају. На овај начин постају дегенерисане класе, које обилују кретенизмом, идијотизмом и злочином.*“

Фере гледа у криминалитету болесну дегенерацију, онакву исту каква се јавља код порока и лудила. Урођена наклоност, која је оличена у специјалној осетљивости нервног система, прелази у дело под утицајем средине у којој живи индивидуа. Први услов порока и злочина, јесте, дакле, физиолошка беда. Они који су, услед непотпуне физичке организације, неспособни да се снабду свима потребама, постају неминовно узрок друштвеног дефицита. Главни узрок беде лежи, дакле, у органском несавршенству. Луксуз, који је такође моћан фактор криминалитета, узрок је деградације против које су закони немоћни.

Из овога се види, да *Фере* придаје велику важност економским факторима у развитку дегенерације, а делом и криминалитета.

У свом главном делу „*Становници париских затвора*“ (Париз 1890). Д-р *Емил Лоран* тврди: да је злочинац дегенерисано створење на коме се јасно виде утицаји средине, али у исто доба додаје, *да средина никад не ствара злочинца.*

Професор *Бенедикт* налази узрок злочина у поремећају молекиларног стања мозга. Социјалне и економске прилике, а нарочито беда, имају великог утицаја на ово урођено стање, слично стању епилептичара и душевно оболелих.

У свом рапорту „*О етијологији злочина,*“ Д-р *Далмањ*, професор универзитета у Бриселу долази до закључка да је живот појединца, као и живот целог друштва, једна манифестација ових трију феномена: *хране, репродукције и интелигенције.* Ако ма који од ових трију феномена није задовољен, јавља се поремећај у систему

психо-физиолошком, чије се многобројне последице огледају и у злочину.

Д-р *Милкиревски* (Петроград) тврди, да је криминалитет последица дегенерације, чији су главни фактори: патолошко наслеђе, беда и неваспитање.

Као што се из овог кратког прегледа види, присталице патолошких теорија слажу се у многоме са присталицама теорије друштвене средине. Оно чиме се од њих одвајају, то је *индивидуални моменат*, коме они дају превагу над моментом социјалним.

VI. Еклектисам

Претераности којима су обиловале разне криминалне теорије, побудиле су једну групу криминалиста да издвоје по један део истине из сваке од ових теорија, и да на тај начин образују једну нову, општу теорију. То су еклектичари, или присталице *Међународног удружења за кривично право*, чија су оснивачи: *Хамел, Лист* и *Принс*. Принцип удружења изражен је у § 2 његових правила који гласи: „*Наука о кривичном праву и кривично законодавство морају водити рачуна о антрополошким и социјалошким, научним резултатима.*“

Као што смо видели из наложених теорија, најогорченија борба је у питању о надмоћности између фактора *биолошких* било анатомских, било психолошких, било физиолошких било патолошких) и *социјалних*.

Продирући у суштину овог питања, нових теорија није било тешко *да нису средиште узрок криминалитета наће у телесношћу физичком организму и промењеној равнотежи али, да у исто доба, дубљи узрок ове дегенерације наћаће у друштву и његовом данашњем уређењу.*

У овом истом смислу измирене су различите теорије и у питању о природи криминалитета.

Утврђено је, да се целокупни криминалитет не манифестује на исти начин. Док извесне анатомске неправилности иду у прилог Ломброзовом уређеном злочинцу, дотле су други злочински жртва дегенерације, треће друштвене средине и т. д.

Повлачење границе између квалитета и квантита утицаја различитих фактора који производе злочин, главни је предмет изучавања нове теорије, која оставља антропологу и биологу испитивање злочинца са гледишта анатомског и физиолошког, психијатеру са гледишта психичког, а социјалном патологу са гледишта друштвеног.

На овај начин еклектисам измирује уникопно разноврсне теорије о криминалитету, штедећи притом њихову индивидуалност.

(наставиће се)

ГРАД, СЕЛО И ЗАНИМАЊЕ ПРЕМА ПРЕСТУПНОСТИ

(свршетак)

Само код *кривоклетства* претеже број осуђених самосталних пољопривредника над бројем помоћника, иначе кажњена дела претежу код слугу и слушкиња.

Најчешћа деликат *индустријског становништва* јесте *насиље и претња* чиновницима. Готово половина свих осуда због тога преступа пада на осуђење у фабрикама, и на рударске и занатске радње, чији број износи од прилике шести део целокупног становништва. Разлог је томе одиста у великом броју *младих* фабричких радника; на те незреле дечаке делује врло непоповољно рана самосталност и слободно располагање недељним зарадом. У остваривању самоосећању они сматрају себе за велике јуначе, кад се одупиру потчињеним преставницима државне власти.

Многи младићи, поред и ту кривицу, да индустрија тако јако судељују у порашћу преступима, а крчма што су телесне повреде тако честе.

Специфични преступ *трговачког сталежа*, у који се рачунају и гостионичари јесте *кајмачарство*. На 2,3 самосталних долазе 59,8 случајева кајмачарства. Повољан положај многих, који се баве трговином, допушта лакше позајмљивање новаца, него код других врста занимања; отуд је можда и оправдан закључак из бројева, да је по неком најпшнару трговина само маска за његове нечисте послове.

Криминалност четврте групе заостаје много иза њеног удела у становништву; та група обухвата послужне у јавној или дворској служби и тако звање *слободне врсте занимања* (лекари, учитељи, адвокати и т. д.) Социјални и привредни положај, порекло и васпитање дају моћну заштиту од искушења за преступ. На жалост не довољну. Код кајмачарства и превара постиже, а код моралних преступа чак и надмаша број тих деликата број чланова тих врста занимања.

За неке слободне врсте занимања изведена су у години 1899 парочита бројања. Из њих се видело да на сваких 10.000 виших судских чиновника 3,5, на исти број лекара 70, и учитеља 29,5 каже пандаву. Упркос број осуда прилично је мали; у целини било је само три виша судска чиновника кажњено. Више од половину осуда дошло је код лекара на уреду, код учитеља трећи део, $^1/_6$ на телесне повреде у служби, осми део на моралне преступе. Од 58 осуђених судника кажњени су 23 због уврede, 11 због повреде части. Али кад се све узме тако преме посматрања од једне године, не дошутта да се там бројевима придаје нарочита важност. Од веће су вредности посматрања криминалности код студената, али то ћемо разгледати на другом месту.

Врло је мали број осуђених *слугу*. Главни њихов деликат јесте крађа али и ту не премашају они њихов удео у становништву. Велика цифра крађа у вези је, истина, и са искушењем, којем су свакодневно изложени већином још врло млади људи. Младост је нарочито распложена за криминалност; и поштo код слугу наглашимо тако неповољне односе, то нећемо погрешити ако у томе гледамо утицај за трговчић осигуране безначајније. Они имају довољно храње, добро одржавање пристојно одело, и то томе нису изложени невољи.

Група „без занимања“ веома је многоструко сложена. Ту долазе становници по заводима, који већином мало или ни мало прилике за преступ имају, студенти, рентијери, и они који нису навели никакво занимање. Међу овима последњима налазе се по неки пут и по који прекаљени преступник; за то говори велики проценат кајмачара.

Укупно име „радници који нису навели одређено занимање“, обухвата назад још и седму групу, која износи само $1^0/_0$ становништва, али поклапље десетоструки број преступа. Бројеви 15 за крађу, 15,8 за насиље и претњу чиновницима, 8,9 за пређашње 7,9 за кривоклетство — показују како се опасни дућеви крију под тим невиним именом. Она сумња, коју смо изразили за оне „без занимања“, важи у много већем ступњу за ону групу. Ту су урачунати истина и они радници, који услед телесних и духовних недостатака не налазе трајног занимања ни у индустрији, ни у пољопривреди; али већина њих без сумње не заслужује часно име „радник.“ Године 1895 од 2886 казни, 521 казна због блуда дошла је на само те „радније,“ који чине $1^0/_0$ од целог становништва! Криминална статистика примећује с једним правом, да криминално-статистичке карте цимара показују много у ствари нерадних лица као „радније,“ стари изгонор, чија злоупотреба не иде у корист правих радника.

Као што смо поменули за поједине слободне врсте занимања одређена су нарочита бројања. Још у напред се може очекивати да то неће донети нелких резултата, пошто заштићен привредни и социјални положај не даје повода њиховом суделовању у преступности. Тешкоћа такве нарочите статистике врло је велика и при мање општо описаним врстама занимања, али се за то са више изгледа може рачунати на резултате од вредности. Могло би се препоручити бројање преступа код појединих заната, са што више супротним послом, као на пример код месара и фризера, даље код гостионичара, келнера, надничара; а и врло је потребно да се утврди, колико удела имају проституисане у преступима.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

написао и уредио **Свет. Јањић**

Глава осамнаеста

О извршењу пресуде

§ 471.

(наставак) 5

Према овој одлуци, благодејање ово односи се само на непосредне законе наследнике.

Над имањем умр. Вука III. отворен је стечај.

Кад је према захтеву повериоца суд писао полиц. власти за продају, ова ту не извршни већ посла суду уверење надлежне

општине да Вук није оставио онолико имања колико треба по закону.

Првостепени суд решио је, да се скине стечај са ових разлога:

„Уверењем суда општ. Љуб... од 20. I. 02. № 146. тврди се, да је умр. Вук био земљоделац и да целокупно његово имање износи хектар и 65 ара, и да према томе маса нема онолико имања, колико се тражи §. 471. грађ. пост.

Кад према поменутом уверењу маса презадуженог нема имања преко оног, које је заштитио §. 471. грађ. суд. пост. то се из пописаног имања повериоци не могу наплаћивати, према чему нема места ни даљем стец. поступању.“

Но по жалби поверилаца, Касациони суд поништио је првостепено решење 29. X. 02. № 8502 (II. одељ.) са овог разлога:

„Кад се из акта ове масе види, да умр. Вук није оставио деце, која би га наследила, дакле *да нема непосредних законих наследника*; даље, да је маса презадужена, због чега је и стечај отворен решењем № 7902 и да су повериоци изјавили, да се продајом масене имовине дугови исплате, на шта су пристали и масени стараоци, — то суд није имао законог разлога, што се позива на пропис §. 471. грађ. пост. кад у овом случају нема таквог лица, кога би штитио пропис §. 471. тач. 4., грађ. суд. поступка.

Противна овој донесена је *следећа одлука*:

Максим П. земљорадник из Рајковца продао је своју њиву у „Пољу“ Сави Р. земљ. и издао му тапију потврђену општинском и полицајном влашћу, а смрт га спречи, те тапију не пренесе на купца и код првостепеног суда.

Но Милан син Максимов подигне тужбу противу Саве тражећи, да му врати њиву. Поднео је за доказ извод из књиге „Б“ да је њива уписана на име умр. Максима а навео је да нема довољно земље.

Тужени се бранио тапијом и државином а поднео је и уверење да је умр. Максим у време продаје имао довољно имања.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења пресудом од 27. IX. 02. №.23686 поред осталога и са овог разлога:

„Нема места наводу тужиоца, да нема за себе и своје довољно земље по тач. 4. §. 471. грађ. пост. *јер се уверењем суда општине влаш... од 2. јуна 1902 године Бр. 815. тврди, да је Максим П. отац тужиочев, у време продаје спорне земље, имао довољно земље по закону, а што није остало њему — тужиоцу — и његовој браћи довољно имања по закону, — није кривица туженога.*“

По жалби тужиоца, Касациони суд одобрио је ову пресуду 14. XI. 02. год. под № 9263.

Младолетни син нема права на наглавицу према овој одлуци.

„Из поднетог уверења суда и одбора општине смољиначке (в. прилог одговору) чију је садржину потврдила и полициска власт, види се, да тужилац Бранко има у кући и пунолетног сина Живка, који је пореска глава; и да на њих двојицу има преко 12 дана ораће земље и кућу с плацем сем продатог имања на јавној лицитацији, — према чему по §. 471. грађ. пост. није им окрњено благодејање, које им се као земљоделцима штити. Из уверења види се и то: да тужилац Бранко има и сина Живана, за кога је такође тражио речени остатак земље поднев за истог и крштеницу о годинама старости, — но како се из крштенице види, поменути је Живан малолетан и то како у времену задужења очевог, тако и у времену вршене продаје, те му се као таквом и не штити законско благодејање предвиђено у одредби §. 471. грађан. поступка.“

Са ових разлога одбио је тужиоца од тражења.

Решење првостепеног суда одобрио је Касациони суд 8. IV. 02. № 2857.

Код првог одељења тач. 4 а., и прве тач. правила Министра правде од 4. фебруара 1874 № 354 има одлука Касац. суда од 12 X. 81. № 3708 и 20. V. 83. № 883. да се под именом земљорадника не разуме *опанчар и столар*.

Абанија а доцније пандур, није земљорадник по одлуци од 5. XI. 83. № 2004.

И надничар не сматра се за земљорадника према одлуци Касац. суда од 20. IX. 02. № 6670.

Није земљорадник који поред трговине ради и земљу али му је трговина главно и од ње живи по одлуци опште седнице Касац. суда од 9. IX. 99. № 6146.

Код првог и четвртог одељка тач. 4 а., има ова одлука, по којој у наглавицу не улази и воденица.

Тужилац Алекса М. у тужби, коју је предао суду 9. марта о. г. под № 3349. навео је, да је начелник срески изложио јавној продаји 1. марта о. г. његово непокретно имање и то: његов шеснаести део воденице, а за рачун његовог дуговања Стани, удови Митра К.

Ова је продаја незаконита са ових разлога:

1. Што га извршна власт при попису није позвала, да он одреди имање, које ће се у попис узети и продаји изложити, као што то наређује §. 466. грађ. суд. пост.

2. Што је противно наређењу §. 471. грађ. суд. пост. продана му напред означена воденица и ако, као земљоделац нема пет дана ораће земље, да му преко извршене продаје остане, — о чему је, за доказ, поднео уверење општинског суда од 7. марта о. г. № 348; и

3. Што је поверитељица Стана, по тач. 13. правила Господина Министра правде од 4. фебруара 1874 год. № 354. (Зборник XXVI.) могла да одреди да му се воденица прода само у том случају, кад би она на исту имала интабулацију, а она њу нема, о чему је поднео интабулисано уверење овог суда од 8. марта ок. год. № 3298.

За овим је суд решењем својим од 22. априла тек. год. № 4139 а из разлога у њему изнетих решио: да се ова продаја, као неуредна поништи.

Но по жалби туженог, Касациони суд примедбама својим од 23. августа 1902 г. Бр. 5778. поништио је решење овог суда, са ових разлога:

„По §. 466. грађ. суд. поступка, кад дужник на опомену власти неће да одреди, шта да му се прода, онда му власт сама узима у попис имање.

Према томе, кад је и суд тако узео; јер тужилац Алекса по гласу протокола од 30. септембра 1901 год. Бр. 9252 није хтео да одреди имање за продају, онда није могао на овај спор применити тач. 13. правила Господина Министра правде од 4. фебруара 1874 год. № 354. (Зборник XXVI. стр. 14.) код §. 471. тач. 4. грађ. суд. поступка, док претходно не извиди, да ли тужилац сем продате воденице, има као земљоделац онолико имања, колико му закон заштићује и да ли у ово имање улази и оно, које је поверитељка Стана удова М. по заложеном уверењу у тужби Бр. 3348 интабулисала, па према томе, ако се утрди да тужилац нема више имања сем продате воденице, онда да оцени, да ли и воденица улази у имање, које закон земљоделцу штити и, ако нађе, да не улази, да оцени, да ли је према томе правилна радња туженог, што је узео у попис воденицу, а не заложно имање, које закон земљоделцу штити.“

Усвојивши ове примедбе Касационог суда, као обавезне по §. 333. грађ. суд. поступка, суд је за извиђај и решење овога спора по реченим примедбама одредио рочиште, па је по поновном расматрању овога спора решио: да се тужилац одбије од тражења са ових разлога:

„Да не стоји навод тужиочев, да га извршна власт није при попису позвала, да сам одреди имање за продају; јер се из његовог саслушања на протоколу од 30 септембра пр. год. № 9252 и актима продаје види, да је он зват, да именује имање које за продају одређује, но да он то није хтео учинити.

Да не стоји ни други навод тужиочев, да је извршна власт, продајом ове воденице повредила пропис §. 471. грађ. пост. јер се воденица по IV ставу тач. 8. правила Господина Министра правде од 4. фебруара 1874 год. № 354 код §. 471. тач. 4. грађ. суд. пост. не може убрајати у оне зграде, које закон штити земљоделцу као потребне земљоделству.

И најзад, да не стоји ни трећи навод, тужиочев, да је извршна власт противно наређењу тач. 13. правила Господина Министра правде од 4. фебруара 1874 год. № 354. код §. 471. тач. 4. грађ. поступка продала му оно имање — воденицу —, на које поверитељка Стана нема интабулацију; по поднетом интабулационом уверењу општин. суда од 2. октобра о. год. № 1763, кога је садржину потврдила надлежна полиц. власт, тврди се: да тужилац сем продате воденице има са својим задружним сином Миланом само још $9^3/_4$

дана ораће земље са кућом и окућницом, а да никаквог другог имања више нема, дакле да му је све имање законом заштићено од продаје и кад се воденица по 4. ставу тач. 8. правила Г. Министра правде код §. 471. тач. 4. грађ. суд. поступка не може убројати у оне зграде, које закон штити земљоделцу, као потребне земљоделству; онда је радња извршне власти, што је продала тужиочеву воденицу, а незаложено имање његовој поверитељци, правилна, пошто је остало имање тужиочево на које његова поверитељка Стана има заложно право, законом заштићено од продаје, те га извршна власт није ни могла продати.

На ово решење изјавио је жалбу тужилац али је то решење одобрио Касац. суд. 20. II. 03. год. № 475.

У истом смислу донео је Касац. суд одлуку и 28. VIII. 900 г. № 6474.

Противно овоме мњењу, да се дакле земљораднику не може да прода воденица ако иначе нема довољно имања, заступљено је у одлуци Касац. суда 11. XI. 99. год. № 9128. (III. одељ.)

Да механа или кафана не долазе у имање, које закон штити земљораднику, потврђује ова одлука Министра унутрашњих дела од 19. јуна 1885 год. № 7355.

По §. 471 тач. 4 а., замене од 24 децембра 1873 год. грађ. пост. и правилима Господина Министра правде од 4. фебруара 1874. № 354. земљоделцу не сме се продати пет плугова земље, кућа с окућницом и алат.

Кафана дужника Петра, која је узета у попис за дуг не може се сматрати према закону као земља, коју је хтео законодавац да заштити земљораднику, јер она као такова, не претпоставља занимање дужнику, већ је просто то један шпекулативан предмет, који закон земљоделцу не штити.

По томе, ма да дужник Петар нема ни онолико земље, колико би му закон од продаје чувао, ипак кафана, као предмет шпекулације може бити предмет продаје.

Дужнику пак ништа не смета, да може код суда доказивати противно, или тражити привенствено право на новце који се добију од продаје кафане.*

Према овој одлуци опште седнице, благодејање ово односи се и на државне служитеље — пандуре.

Радомир Н. земљ. из С. тужио је Арсенија Н. служитеља Касац. суда, за издање тапије.

Тужени се бранио, да признаје продају али не може да изда тужиоцу тапију, јер нема онолико имања, колико се тражи §. 471. грађ. пост.

Првостепени суд осудио је туженога на издање тапије.

По жалби туженога Касациони суд 23. новембра 1898 год. под № 9360 у II одељку поништио је ову пресуду са ових разлога:

„Погрешни су разлози првостепеног суда, да тужени — продавац Арсеније — у време продаје — као жандарм, а сада служитељ Касационог суда, није земљоделац; јер је дух законског прописа §. 471. грађ. пост. тај: да се под земљоделцем сматра и сваки онај, *који не живи у селу већ у вароши и који ради какав занат али му исти не доноси такав приход, да себе и породицу издржавати може, па поред тога обрађује земљу*, — према чему се и тужени Арсеније — као служитељ (пређе жандарм) има сматрати за земљоделца, ово у толико пре, што се из акта овога спора види, да има и покретног имања, које му доноси приход, и што му данашња служба није стална и главно занимање — *но привремено*.

Према томе, тужени Арсеније није ни могао — као такав — отуђивати (продавати) имање, кад по поднетим уверењима у акту под Бр. 26864. и Бр. 6704. нема довољно земље по захтеву §. 471. грађан. суд. поступка.

Првостепени и . . . . суд није примио ове примедбе, већ је дао ове противразлоге 28. XI. 98. № 28333. „Правилом г. Министра правде од 4. фебруара 1874 г. № 354 објашњено је, ко се разуме под именом земљоделца, и суд сматра, да нема разлога противно томе објашњењу тумачити закон и изналазити, да је дух његов тај, да се за земљоделца има сматрати и лице, *које земљу никако и не ради*.

Тужени је, као што се из акта спора види, био жандарм још у 1891 год. и од то доба редовно је у државној служби. Живи у Београду, а имање му је у в.-посавини, природно је дакле, да земљу *не ради*, а према томе неумесно је заштићавати му *ренту* од непокретног имања, коју би он хтео да ужива на штету другога и противно уговору.

Што му служба није стална већ привремена, то није разлог да се тужени може користити благодејањем, које је само земљоделцу дато, кад је он и у време закључења уговора а и данас у служби а имање нити је радио у то време нити га данас ради.

Општа седница Касационог суда 8. јануара 1899 год. № 10464. — 98. одржала је примедбе свог одељења а одбацила противразлоге и то — једногласно.

Противна овој, донесена је одлука под № 230. 80 год. 27. IX.

Кад пак ово благодејање може да се однесе и на кочијаше, казује нам ова одлука II одељења Касац. суда од 13. фебруара 1902 год. № 669. по тужби Живка Тодоровића земљ. из П. противу Пауна Г. бив. кочијаша, због својине.

„Погрешан је разлог суда, да тужени продавац Паун, као кочијаш, није земљоделац: јер дух законског прописа §. 471. грађ. суд. пост. тај је: да се под земљоделцем сматра и сваки онај, који не живи у селу, већ у вароши и који ради какав занат, али му исти не доноси такав приход, да себе и породицу издржавати може но поред тога обрађује и земљу. Као такве законодавац предвиђа: ужаре, лончаре, *рабаџије* и друге (в. тач. 1. правила г. Министра правде од 4. фебруара 1874. год. (Бр. 354. Збор. 26. стр. 14) код тач. 4. §. 471. грађ. суд. пост.); према чему и тужени као „кочијаш" има се сматрати, да је земљоделац те се и на њега има да примени благодејање из §. 471. грађ. суд. поступка.

Даље, кад је суд, доносећи решење од 29. јануара 1900 год. № 31690 (види одвојена акта о потврђењу тапије) са којим се тужилац задовољио, већ једном ценно уверење општине П. од 11. јануара 1894 год. № 275. (прилог у акту № 1552) о занимању продавца, на основу кога је и донесено оно уверење, приложено уз тужбу, и приликом доношења одлуке од 11. јуна 1896 год. № 1552, нашао да се и поред поднесеног овог уверења има продавац да сматра, да је земљоделац, — онда није могао сада давати овом истом уверењу други смисао, значај и важност; у толико пре, што суд и сада, приликом доношења ове пресуде, у разлозима ове вели, *да се на њега као земљоделца не може да примени §. 471. грађ. суд. поступка*.

Сем тога, кад се из писма старатељског судије од 15. новембра 1901. године (в. акт Бр. 48048.) види, да је за заступника Пауновог постављен г. Павле П. адв. који га је и на рочишту заступао, — онда је суд према §. 305. грађ. суд. пост. био дужан, да у заглављу своје пресуде и овога означи.

Ове примедбе усвојио је првостепени суд па је пресудом одбио тужиоца са ових разлога:

Да је овде у питању право својине. Тужилац Живко није поднео никакве доказе, да је спорно имање његова својина, нити му као доказ може да послужи поднето уверење овог суда, које тврди, да је Паун предао суду на потврду тапију и пред судом признао, да је имање тужиоцу продао и цену примио, јер по §. 293. грађ. закона требао је и да добије тапију, да би био господар од имања.

У овој пак, парници, коју он води противу Пауна, не за издање тапије, већ за својину, није могао да докаже ни могућност, да му Паун тапију пренесе, јер је као што се из одвој. акта о потврди тапије под № 7975. суд изнео поднето уверење суда општине П. о занимању продавца Пауна и решењем од 29. I. 1900 г. Бр. 51690, нашао, да се Паун има да сматра као земљоделац, којим се решењем и тужилац задовољио према чему се не може сада узимати у оцену уверење о његовом занимању, које је на основу поменутог општинског уверења издао овај суд (прилог тужби), кад је надлежно оценио питање о занимању продавчевом приликом преноса.

Па кад и сам тужилац признаје, да Паун другог имања нема, онда је утврђена и немогућност, да му тапију изда, а кад то стоји, онда у питању о својини тужиочевој нема вредности ни изјава Паунова пред судом: да је цену примио, и одобрење, да се тапија купцу преда.*

Ову је пресуду одобрио Касациони суд 13. V. 02. № 3813.

Код IV-ог одељка ове тачке по коме „имање овде побројано не може ни сам земљоделац продати или ма којим начином отуђити“ и код тач. 12. правила у којој се, а у другом и трећем одељку вели: *да је задужење равнозначење са отуђењем*, има ова одлука Касационог суда од 9. фебруара 1898. № 1096. (II одељ.) по којој се не може над имањем земљо-радника да отвори стечај.

Она гласи:

„Кад је на рочишту одређеном у смислу §. 3. тач. 4. стец. поступка дужник поднео уверење општинског суда за доказ о томе: да сем земље колико му закон као земљоделцу штити, другог имања нема, — онда суд није могао противно §. 1. стец. пост. над дужником отворити стечај, већ, ако је посумњао у истинитост и тачност поднетог уверења, требао је по званичној дужности да прибави тачније уверење о имовном стању туженога, и повериоца, на случај одрицања навода и доказа туженога, да нема имања, упути на парницу.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ВЕЛИКОВАРОШКИ ЗЛОЧИНЦИ

— по немачком —

Ко се хоће мало дубље да загледа у живот великоварошких злочинаца, зачуди ће се необичном класирању, ранговима и ступњевима злочинаца; сви ови редови одвајају се према злочинима, којима се злочинци искључиво одају; није реткост, да се поједини злочинци посвећују и специјалишу само у једној врсти злочина.

Извесне способности потпомажу злочинца да поуздано дође до сигурне савршености. Бравар ће, рецимо, пре постати лопов који врши опасне крађе, по сваки други; а онај човек, који има лен рукопис и лаку руку у писању, гравери, литографи и т. д. најпре постају фалсификатори докумената; а и обратно, оскудица неких способности одбија злочинце да се лате појединих врста злочина, н. пр. онај, који има тешку и незграпну руку никада не постаје кесарош, или који пати од несвестице тај сигурно не сме трчати по крововима и верати се по бандерама, те се неће ни лаћати тих злочина, који су у тесној вези са таквим евентуалностима.

Међу злочинцима је утврђен и ранг. У неку је руку најугледнији и највећма поштован међу злочинцима „лопов који врши опасне крађе.“ Пролетаријат злочиначки чине „лопови по нужди“ и они који истресају џепове пијаницама, које се трезне спавајући на клупама по парковима.

Ако гледамо злочинце по њиховим ранговима, најпре ћемо се срести са лоповима који се баве само крађом рубља по кућним таванима. Они су прави вештаци да пронађу путе на кућне таване, по којима је обешено рубље, и то путеве који се не употребљују и не иду преко кућних степеница.

Ови су толико храбри, да се у сред бела дана попну на таван, калаузем отворе браву од таванских врата, поскидају и спакују рубље, па га носе собом.

Дрскост им помаже и у најтежим ситуацијама. Када се силази лопов низ степенице, са корпом веша у руци, па га сретне ко из куће, он се не уплаши и не пада у бегство, већ дрско иде даље, па чак и довикује томе лицу да му се склони с пута или да пази да га не би ударило. Овакав лопов ради без садругарства, нема друга који иначе стоји обично на стражи, прима рубље и чува друга од могућих опасности.

Али има таквих лопова, који раде у читавим групама, и онда су врло опасни, нарочито, када иду преко кровова других кућа у таване где врше крађу рубља, а где се од сумрака па у ноћ нико не налази. Они су тада права беда за домаћице и наносе огромне штете, кад покраду све столско, креветско и рубље за употребу преобуке сопственика. Наравно да ти лопови имају сигурне купце покраденога веша, који дају лоповима т. зв. „Lompengeld,“ т. ј. новац за пијанчење, а са покраденога рубља скину монограме и друге нарочите ознаке, ураде га као ново, па га шаљу у мањим количинама по провинцијама, где се и не слути, да је то крадено рубље; најмање пак може да слути онај, ко у каквом малом провинцијском месту купи рубље, да на себи носи крадене ствари, пошто их је купио из трећих, четвртих руку, и то из обичне, али поштене трговине.

Али и овим лоповима често откуца дванаести час. Полицајци се сакрију по таванима у сптан угаљ или таванска предсобља, па кад буду лопови на самоме делу, настане трка по крововима, која се увек зло сврши по лопове.

После ове врсте лопова долазе на ред лопови, који се у немачком свету зову именом: „Klingeldiebe.“ Из доњега ће описа видети читаоци, какве су ово птице.

Овакав је лопов снабдевен довољним бројем калауза, а ради нарочито у недељне и празничне дане, када великоварошки становници употребљују лепо време на излете, који трају по пола или читав дан.

Од рана јутра већ посматра и пази лопов на кућу, у којој хоће да краде. Па кад се већ добро уверно о стању и броју становника те куће, он броји лица која излазе из куће и од прилике зна, да ли је још ко остао у стану. Да би пак био са свим сигуран, лопов зазвони на звонце са капије, и то неколико пута попови.

Ако му отворе капију, он стави какво најобичније питање, н. пр. да ли ту станује господин Мајер, или где је кућа кафеџије тога и тога и т. д.

Ако ли се пак нико не јави да отвори капију, онда је лопов откључава својим калаузом, улази у стан на исти начин, одабере за себе шта је најбоље, па онда пажљиво и обично неопажен напушта кућу.

Када се врате сироти излетници кући у вече имају шта да виде: најбоље што су имали у кући — покрадено.

Лопови те врсте имају необичан дар да назру она места где су скривене драгоцености, а то су обично она места, на која човек никада не би могао ни да помишља.

Има људи, који када хоће да отпутују мисле да су ванредно лукави, када сакрију своје златне и сребрне ствари у пепеонице и пећи, које се лети не употребљују. Горе поменута врста лопова прво прегледа пећи, јер зна да се оне врло често употребљују за склоништа драгоцености, па тек после иде даље.

Одмах за овим долази врста лопова, који „раде“ по кућама, лопова, који врше опасне крађе и који обављају свој занат у групама, а извршењу крађе претходи у њих читав низ сцена.

Најпре се испита најподробније кућа и околина њена.

Положај станова, положај соба у разним становима, број прозора и врата, суседни станови, станови изнад и испод одаја, у којима треба да се изврши опасна крађа, најбрижљивије се све то промотри. Обичан је случај да се један од лопова саживи са служавком онога газде који треба да буде покраден, па од ње сазнаје навике и начин живота газдине целе породице.

Ови се лопови — проматрачи називају у Немачкој „Baldowerer“-има. Први балдоверер узима на воску отиске од кључаница на капијама и вратима, па према њима прави сличне кључеве и калаузе, нарочито у случајима, када међу оруђем које злочинци називају „Tantelzeug“ не могу да нађу инструменте за отварање, који се подударају и згодно служе њиховој цељи.

Док такав један балдоверер испитује кућу и прилике у њој по дану, други балдоверер чини то исто ноћу. Он прави прибелешке о времену, када се у кући гаси светлост, и то не само са лица куће, већ и са свих страна, пошто се спаваће собе обично налазе у позаднини кућа. Кроз неколико ноћи бележи када који од становника долази кући, и тако је у брзо поуздан у томе, када су сви становници у Морфејевом наручју. Нарочито му лако иде ово од руке, кад у кући станују људи, који врло рано иду зајутра на рад или који се позно ноћу враћају са рада, као што су железнички службеници, трамвајски кондуктери, кочијаши, студенти или списатељи. Из свих тих података о становницима куће и околине проналазе балдоверери најбоље време, када се треба да изврши крађа, а то је наравно оно време, када би их ма и најмање могао ко узнемирити.

У великим варошима, где свет врло доцкан леже спавати, а сразмерно доцкан и устаје од спавања, лоповима важи као најподесније време од једног до четири сата по поноћи. Оне пак ноћи, када се хоће да изврши крађа, балдоверер без престанка и најбрижљивије мотрили на кућу и евентуално опомиње своје другове, који долазе јутром на „посао,“ ако би ма шта приметио, да није у реду. Балдоверер је, рецимо, приметио да није код куће једна породица, која леже у кревет стално у једанаест часова ноћу; у том се случају извршењу крађе и не прилази, јер иста породица може да бане у кућу баш кад се крађа врши. Свакако да би било врло опасно по балдоверере, да се са том породицом сретну, те се тога ради крађа одлаже за идућу или другу ноћ.

Лакомислена и ветрогоњаста студент је неверватна заштита кућна од крађе, и то за то, што се њему никада не зна тачно време када долази кући, па чак да ли не ће повести собом и кога друга да преноћи код њега.

Баладоверери — проматрачи никада не учествују у самој крађи, а све своје опаске и примећења саопштавају шећу дружине која врши опасне крађе.

Кад је све готово, све добро испитано, тада шеф дружине, са два најугледнија члана лоповског конзорцијума прави још једну извиднцу, т. ј. он се још прошуња са овом двојицом око куће, уђе у кућу и лично се уверава још једном о свима локалитетима.

Тек пошто је све то тако испитано и утврђено, прилазе делу лопови и тачно одређено време. Сад се отварају капије и врата од одаје у којима спавају становници, и најзад се сандуци, ормани и касе, где се све могу наћи драгоцености, новци и стварн од вредности. По себи се разуме да су сви лопови наоружани, но употребн оружја прилазе у велнко] опасности по свој живот и сигурност.

Можемо само тиме утешити своје читаоце, да број опасних крађа бива с године на годину све мањи, а томе се може наћи узрока и у досетљивости сопственика, да драгоцености своје и не држе више у својим становима.

У великим варошима по врло јевтину цену примају и чувају поједницима банкарске куће документе, готове новце и наките. У банци је све то осигурано, како од крађе, тако и од пожара.

Модерни лопови врше сада опасне крађе само по оним местима, где нн је у изгледу велика добит, као на пр. у јувелирским дућанима, банкама и одајама газдиницки, где су касе. Лопови, који врше опасне опасне крађе рачунају се у злочиначком свету као „завадемичари.“ Продирање у помешуте одаје кроз тавни или кроз под, американскн је науметан. Чести је случај, да су лопови узимали под кирију мање зграде непосредно близу какве банке или да су узимали стан у подруму, који је био близу банчине куће. По потреби лопови су водили у подрумима на канцу радњу: пиварнли су или куповали крпе и т. д.

Дружина за то време ради и даљу и ноћу док не успе да пропопа подземни ходник до подрума који је иснод банчиних одаја. Исконана се земља неопажено износила у корпама и пређама у предграђа. Овај рад траје месецима, а по том лопови чекају згодну прилику да једне ноћи учине покрађу банке, јер за њих нема никакве апсолутне препреке.

Тога се ради и модерни банкарски трезори оснпрурају много боље са свих страна. Зидови, који одвајају трезоре сви су од цемента и испрелетани гвозденим полугама. У тој борби између банкара и лопова нису никада испали победиоци ови последњи. Али за то ннпак они никада не жале труда, опасности, материјалних штета и рада. Ако мора да буде, они чак и по две године дана раде, а и дуже, да би најзад дошли до времена када им се укаже згодна прилика да продру у банкарски трезор и узму толико плена, да им сву дотадању муку достојно награди.

Д. В. Бакић.

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

7

I. Несталеш

Кад их селестен доведе до врата њихова обитавшпта и окрену коље патрар, Првосвештеник поће откључавати тајна врата која су служила задоцнелима да нечујно уђу у манастир, — али га Арман ухвати за руку и устави га, рекав му у исти мах:

— Само једну реч, Преосвештенство! Једну једиицу!

— Говорите! рече Првосвештеник. — Да чујем!

— Где су књеви војноткиње од Дамар-Конти?

— Зар се наште сетили?

— Може бити! Али хоћу да чујем на ваших уста!

— Лаше говорите! Тихо, да нас ни једно туђе ухо не може чути!

— Немамо се чега бојати: улица је пуста и ни један од суседа не може знати шта ми разговарамо .. Поиавлам вам, дакле, своје питање: где су војноткиње књеви?

— У подземном тајнику, за који знамо само ја и ви, који сам ја утесао у тамнику мало испред бункра који нас изводи у парк...

— Ко их је ту увео?

— Ја сам, прекуршен као стара поштована господја, под изговором некакна саопштења, које има да им учини епископ хелиополнски, а наше сам оцене пре тога удално под разним изговорима. Девојке и васпитачица дошле су одмах без и најмање устезања. Останпм их за тренутак у салону, колико управо да одем и преснучем се, па се онда вратим зачуђен, као бајаги, што су ми тако брзо на поени дошле!... Ви познајете моју моћ над њима, коју сам стекао вежбањем од толико година; све сам их три хипнотисао, тако рећи за трен ока, па сам им тада наредно да пођу за мном, што су оне врло послушно учиниле. Тада сам их свео у тајник врло угодно уопремљен и за ваше особе, као што и сами знате: запповедим им, назад, да свака легне у по једну постељу и ту да спавају док ја не дођем да их пробудим.

— И шта мислите радити с њима?

— О томе ћемо заједнички доиовити у мојој ћелији, јер је то, назад, толико исто и ваша колико и моја ствар!... Обе су, ви то добро знате, у тапом стању које ће се, за неколнко сама дана, обездањити!

— Да, да, ми смо огрешили јако своју душу — још смо их као децу поучавили тој својој грозној моћи, која осваја и тело и душу, разум и вољу, стварајући од човека биће немислено, неосетно, које ради под вашим утицајем читаве дане, недеље, месеце, колико се хоће, — а кад се пробуде ништа не знају шта је било! Да, то смо ми радили! За тим је дошао час кад је искушење надјачало памет!...

— Останете се сад самсонтуж ваша Арманде!... Ви не знате шта се јуче десило у палати Дамартонд. Од пре три или четири дана, девојке су се жалиле на болове у срцу, гадило им се те су наступила повраћања, што се слагало са извесним знаком, који је породични лекар, упптан, означио као обољење онога, што девојке морају редовно добијати, а то му је дало повода да увиди једну страшну истину; међу тим лекар се ограничи да им пропише помоћни лек, који ће олакшати поорођај, изговештајући да је томе узрок слабуљавост девојака ... Али, узаман, јер се ти знаци слабости појавише опет и то мало опасније, да се породиља даде у бригу, и за сутра је било одређено да три лекара, два чувена и домаћи лекар, одрже заједнички преглед над девојкама!...

— Је ли могућно? упаде Арман.

— Дозпао сам од војноткиње, која ми је поверила своја страховања, прпнсујући ту слабост растењу и развијању... Сутра, дакле, сазпало би се све, јер се сви туђи лекари не би задовољили само површним прегледом, и ми бисмо пропали заноп!... Требало је то спречити што пре, и ја сам то и учинио!...

— Појмим сад! рече Арман уздахнувши.

— Нисте ли могли другачије радити!

— Да оставимо на страну страховити скандал, који би та ствар проузроковала, па и уништење нашега реда, помислите какна би нас грозна и ужасна казна постигла: тешка и вечита робија на галијама!...

— А ако сад будемо ухваћени?...

— Наша кривица, појачана овим одвођењем, допела би нам смрт!

Арман Поса од Сент-Андре, сав задрхта над чу ове речи Преосвештеникове, који их је тихо прозборио.

Од почетка још овога разговора, обојица се беху удалили за стотину корачаји од манастирских врата, шетајући по пустом шеталишту, које је пмчало видове парка.

За дуго се ћутало после последњих речи преосвештеникових... а тек после мучна размишљања одлучи се отац Арман да ту мучалнност пресече.

— Смрт! избаци он, као у сну, понављајући речи свога друга... А на што сте се ви одлучили да бисте отклонили од наших глава тај ударац који им прети?

— Не треба дати нашим жртвама могућности да сведоче против нас!... Јер, само мртви не могу изборити!...

Спирени Преосвештеник и не изусти добро ове страховите осуде, а Арман, као пи себе, узвикну дрнусајући му руку коју беше стегао у своју:

— Жалелина не ће умрети, чујете ли!... Ја је љубим!...

— Ви ме бацате у бригу, одговори хладно Епископ... и боље је да ћутите

ако нећете да учините узалудним све напоре, које сам предузео за вашу безбедност . . .

— Чега се имамо плашити овде у овом пустом месту и у времену кад нијога не може бити?

— Шта знате, Арманде, али од овога вечера треба добро пазити, водити бригу сваког трепутка о своме кретању, јер није далеко време, кад ћемо бити принуђени чак не допустити да нам ни најскривенија мисао не добије израза на нашем лицу... Зар не помишљате на противника који нам иде трагом?...

— Министар и оба му помоћника, чини ми се, и сувише су заиети својим сопственим особама и напрегнути задовољством и они неће никад посумњати да су обе кћери војводкиње од Дамарта затворене у манастир отаца Светога Духа... видоете ли их, са каквом готовошћу узеше праћаци трагању којим сте их ви упутали? И сва је полиција сада заузета истреньем, пуздани сам у то, на палате егзотичних милијунара и прогнаних принчева, који су испуњали Париз својим ништавилом и пороцима.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине живаљевачке, актом својим од 14. маја ове год. Бр. 367, пита:

„Кад се појединца лица, усled немаштине, ослободе државног пореза и прореза, онда се пита морају ослободити и општинског прореза.

Да би се оправдала разлика у порезу по државним књигама, према ее годишњим рачунима решење г. министра финансија, који је ослобођење извршено, а за општински порез не остаје ништа, те тако Гл. Контрола може да чини примедбе.

Да би се избегла одговорност код Гл. Контроле, моли се уредништво за потребно обавештење: шшо ће се и чиме правдати разлика, која се на крају године покаже по књигама о општ. порезу?

Ово се питање чини с тога, што у закону о општинама нема прецизног пређења, шшо ће се у овим случајевима поступати.“

II.

Суд општине златиборске, у среду заглавском, актом својим од 20. маја ове год. Бр. 662, пита:

„Кад председник општ. суда, по чл. 109. закона о општинама, има право да изрече казну затвора од 24 сата, или новчано од 1—10 динара, за непослушност, а тако исто кметовом по чл. 110. помоћнику закона, онда пастеје питање: да ли они о овоме морају допосити касније пресуде и да ли ће се од осуђених наплаћивати и такса у 2 динара за преступ; и

б. да ли да општинска судова наплаћују такву у нарезама по 10 пр. дин. на приказаније оних грађана, који од општине примају своје депозите по преступа, дакле, кад примају доуђену им дапгубу или плаћу приказаније, да су од осуђеног непосредно измирени?

III.

Суд општине д. милановачке, актом својим од 26. маја ове год. Бр. 453, пита:

„Павлија жена Николе Аврамовића, овдашњег, прикпком своје удаје, допела је изјаве покретне стварн, разна лакшег и угодпијег живота ньеном, нао мираз.

Како је Никола ружно поступао са женом, она га је напустила и поднеше парницу за развод брака, а стварн се јој остале код Николе.

Међутим, како је Никола почео да отуђује ствари, Павлија је подигла тужбу под овога суда и тражи, да га суд осуди на повраћај ствари.

Настаје питање, да ли је овај суд надлежан да суди ову ствар пре него што духовни суд донесе своју одлуку о разводу брака.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме.“

IV.

Суд општине варушовачке, актом својим од 4. јуна ове године, пита:

„Чланом 81. наредбе закона о шумама опредељено је, да у државним шумама имају права на бесплатну пошашу, са својом стоном, сва околна општина, па се то и расписом министарства народне привреде ШВр. 9737, појашња, одређујући: да пошашу плаћају само трговци, а привредници — одгајивачи околних општина не.

Шта се разуме под околним општинама, није тачно одређено т. ј. да ли у то улазе само оне општине, које се непосредно граниче са државним шумама, или и оне које се не граниче са самом државном шумом, или су у близини оних.

Моли се уредништво за упутство.“

V.

У нашој општини сазват је збор, да би решио општински буџет, пошто је пређен прелазно стопу, за коју није потребна зборска одлука.

Кад је био дошао довољан број гласача, на ни гласачки одбор прочитао о чему имају да дају свој глас, а том приликом читашо и буџет, по коме је плата председнику одређена 240 динара на годину, онда су гласачи изјавили: да о буџету у општ не ће ништа да решавају, пошто је плата председнику одређена 240 динара годишње, а не 200, пошто су они наплаћивали да је доста, па да је 240 дин. законска плата, и отишли су своја кућама, а буџет остао не решен.

Шта сада треба радити, кад је буџетско питање овако укочено?“

VI.

„По чл. 20. закона о народним школама, школски одбор изриче казну над рачним родитељима, који не шаљу уредно дешу у школу, и не саслушавши ове при изрицању суде.

Да ли је овакав поступак школских одбора свобразан чл. 11. Устава земаљског?

Моли се уредништво да изволи изнети своје мишљење по овоме.“

VII.

Суд општине жагубичке, актом својим од 1 овог м-ца Бр. 1334, пита: „да ли треба разрезити цео одбор општински, који је уколико једнога одбског кмета у смислу чл. 122. зак. о општинама, пошто је овај опет изабран од стране својих сељака, или само одборнике достичног села?“

— На ова питања одговарамо:

I.

Кад год се решењем г. Министра финансија, ослобађа извесно лице од плаћања непосредног пореза, према којој суми има да му „се скине и општински прирез, треба претходно то решење, односно пречишћење Пореског Одељења, поћи ће ово ослобођење самопитака, па тај прирез оперити и приложити га рачуницма о општинском прирезу, то ће се, тако, праздити разлика, која се појави између разрешене, изнађене и на дугу показане суме општ. приреза.

II.

1. На питање под и., уредништво је дало обавештење у бр. 2. „Полицијског Гласника“ од 1903 год., поводом истоветног питања, учињеног у своје време, и сада увиђује суд, да тамо није потребан одговор; и

2. И по чл. 8. закона о таксама, и по чл. 1. правила за извршење овога закона од 3. маја 1897 год. Прбр. 10442, општински судови ослобађају ову таксу на признањице, које издају појединци на прнјем сума из општинске касе.

Од тога се ослобођавају признањице општ. особа на примања пића и осталих прнпадлежносшя.

III.

На питање под III, одговорено је у бр. 20 и 21. „Полицијског Гласника“ од ове године, поводом истоветног питања, и сада се не може поново одговарати, већ се суд упућује да тамо није тражити одговор.

IV

И ако се на самих речи: околне општине, не би могло изнети закључак, да се ту нпшју разумети само суседне општине, ипак се на крају крајева ово на њих односи, јер су другге општине спречене да прогоне своју стоку преко атаре других општина, самим законом о чувању полских плодова, а тиме се закључак да изнести и из чл. 87. закона о шумама, по коме се стока не сме терати на пошашу пре изласка сунца, пити тако остарати после заласка, и то је могућно само ашим општинама, које се непосредно граниче са државним шумама.

V.

Кад ни један од дошавших на збор није хтео гласати, онда се аналогно чл. 51. зак. о општинама има узети, да није дошао довољан број гласача, и да тако ствар није решена, па ће се сазвати други збор.

Ако и тога дана збор не би хтео да ради, онда ће се аналогно чл. 152 поменутог закона узети, да збор није одобрио тражени прирез, па ће се ипак стварн преко надлежне власти, послати на решење г. Министра финансија.

VI.

Бачки родитељи могу бити кажњени само за неоправдане изостанке своје деце.

Овај услов, да су изостанци неоправдани, пам собом закгева, да се родитељи позову, да изостанке своје деце оправдају, односно да се пре суде позову да се бране.

Према овоме, и пад не би стајало пређење чл. 11. Устава земаљског, да нико не може бити осуђен док не буде саслушан, пошто се њихови родитељи не би могли никаквати на саслушање.

VII.

— На ово питање ми смо одговорили у бр. 13. и 14. „Полицијског Гласника“ од ове године, под IV. и упућујемо суд. да тамо нађе одговор на своје питање.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Анђелину Савића, одузиману, тражи начелник округа пиротског, актом од 18. ов. м-ца Бр. 3651. Анђелину Анђелину пође је окрвављена за крађу, треба спровести начелству округа пиротског с позивом на Бр. 3651. УБр. 21471.

Станоја Марковића, асурџију из Бегаљице среза грочанског, који је у последње време живио у Гроцкој, нестало је 4. ов. м-ца. Он је стар 70 година, раста средњег, просед, на потиљку гласе велике. Начелник среза грочанског актом од 20. ов. Бр. 6177, моли све полицијске власти за проналазак нестаног Станоја.

Гвоздена Вујовића, шегрта Радомира М. Ђурића, пуцрице овд., који је побегао од свога газде 20. ов. м-ца, тражи нзарт варошки актом од 21. ов. м-ца Бр. 7788. Гвозден има 13 год., раста је малог, у опште лаке. Пађеног Гвоздена треба спровести изарту варошком с позивом на Бр. 7788. УБр. 24613.

ПОТЕРЕ

Милисав Новаковић, дућанџија из Трстенице среза посавског, који одговара под начелника среза ваљевског за опасну крађу, побегао је 15 ов. м. у ноће из притвора. Милисав је раста средњег, стар је 18 год. без браде и бркова, на десној образу испод ува има оток и гуку. Познају га све полицијске власти, да Милисава најхитније потраже и пађеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 20888.

Крста Пејчић, из Пироте, притворених пиротског пријестепеног суда, побегао је 22. ов. м-ца у ноће из притвора. Крста који је одговарао за опасну крађу, има 28 год., лица је бледог, косе црне, стаса средњег, погледа потуљеног. Познају га све полицијске власти, да Крсту најхитније потраже и пађеног спроведу начел. окр. пиротског с позивом на Бр. 5191.

Ноју, пазеру 21. и 22. ов. м-ца непознато лице *ухватио* се у отворену кућу Светозара Милојковића, пројача, која стоји у Врачкој улици Бр. 28, и из исте украо и одвео: једну машину за шивење као, три пара новых ципела, три пешкира и три мушке кошуље, — све у вредности 80 динара. — Познају се све полицијске власти да предузима у свом позорју живо потраже и пађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 21696.

Таса Кушалић, из лесковца, **Стаоје Мирковић**, из Милановца и **Милан П. Аничић**, из Београда, побегли су из притвора среза Лесковачког, ноћу између 21 и 22 ов. м. Таса је стар 17. год., раста је повисоког, у лицу плав, плавих очију, без браде и бркова. Станоје је стар 17 год., приломљаст, косе црне, повисок. Милан има 21. год., раста је средњег, приломљаст, косе црне, очију и бркова црних, у одељу штофаном браде боје са белим мегана, говори српски, немачки и румунски. Познају се све полицијске власти, да ове бегунце најхитније потраже и пађене спроведу начелнику среза лесковачког с позивом на Бр. 13708. УБр. 21614.

Панти Прокић, из Немањиње, ноћу између 21 22 ов. м., украдене су две кобиле и једно ждребе. Једна је кобила алапе зеленодоратасте, стара 6 година, на грудима има тригласе од ања; Друга је алапе доратасте, стара 5 год., на челу шпетаста, на десној бутини има белегу као „а“; ждребе је алапе доратасте и ово годишње. Познају се све полицијске власти да на ову покрађу обрате потребну пажњу. Акт начелника среза косматског Бр. 10186. УБр. 21590.

Миленко Каладић, земљак из Брезовице среза ваљевског, са ања наоружана човека, 16. ов. м. у дућу ушенио је Младена Томића из Ваљева, са 300 дин. Миленко је раста средњег, приломљаст, преслы су му зуби најпаиван јелин на друге; од непознатих је један висок, приломљаст малих бркова, леп човек, а други је мали, рђ, зелених очију, бркова великих, рђих. Сва три злочинца била су у оделу од шајка, а наоружани другим пушкама и револверима. Познају се све полицијске власти, да разбојнике најхитније потраже и пађене спроведу начелнику округа ваљевског, с позивом на број 6630. УАр. 20988.

Милан Ђукић, пала кујунџијски, из Снеторева, побегао је из притвора начелника среза грочанског. Милан је стар 28 год., раста средњег, снежег лика, бркова малих, густих и на

запе управљених. Познају се све полицијске власти, да Милана живо потраже и пађеног спроведу начелнику среза Грочанског, с позивом на Бр. 6090.

Милан Матејић, из Жабара, среза моравског, шегрт Животе Кузмановића, столара из Пожаревца, побегао је 15 ов. м. од свога газде и том приликом украо и одвео: један пар новог одела од сегелтуха, једну харманину са три реда, нову, један пар чизама, три кошуље, четири пара чарапа, — све у вредности 333 дин. и у новц 29.50 дин. Милан има 22 год., стаса је средњег, косе смеђе, очију црних, носа пало утнута. Познају се све полицијске власти, да Милана најхитније потраже и пађеног спроведу начелнику округа Пожаревачког, с позивом на Бр. 6723. УБр. 21394.

Димитрије Станковић, из Пропошника, б. чувар осуђеника у Добрачеву, пресудом пријестепеног суда бупријског, осуђен је на 4 месеца затвора за дело из ч. 99. крив. зак. Димитрије има 39—42 год., стаса је високог, лица дугог, косе и браде смеђе, очију плавих, бркова плавих и великих. Познају га све полицијске власти да Димитрија у својим домаћима потраже и пађеног спроведу начел. окр. моравског с позивом на Бр. 5358. 21428.

Радисав Живадиновић, пошнар из Београда, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је 20. ов. м-ца са рада из Љубичева. Радисав има 20 год., раста је средњег, косе и обрва смеђих, очију плавих. Познају га све полицијске власти да Радисава најхитније потраже и пађеног спроведу Управи пожаревачког казненог завода с позивом на Бр. 7416. УБр. 21471.

Решењем начелства округа пожаревачког, Бр. 8309. утврђено је, да је *Иван Марјановић*, бив. осуђеник из Бара среза пожаревачког, иако што сво у 22 броју на стр. 172 јавлен, — одлежао се испод овозначених казни у намери да спасавајући живот и да назнака дела чина.

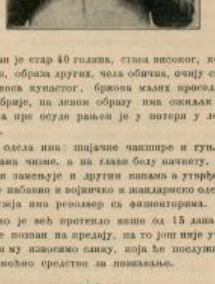

Иван је стар 40 година, стаса високог, косе проседе, образа других, чела обичка, очију смеђих, носа кунастог, бркова малих проседих, браду брије, на левом образу има сакнлах од убоја, а пре осуде рањен је у потиљак у десну бутину.

Од одела има: шајачне чакшире и гуњак, на ногама чизме, а на глави белу качкету. По потреби замењује и другим капама а утврђено је да је набавио и војничко и жандармско одело. Од оружја има револвер са фишенторама.

Како је већ протекло више од 15 дана од како је познат на предају, па то још није учињено, ни му изложимо сваку, која ће послужити као поводно средство за поваљање.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 27. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 4. ЈУЛА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника" или дотичном окружном и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, лекарима, ветеринарима, санитетским писарима и осталим службеницима у општ, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они го во свој крвав посао носе крстарити само крвав својих командира полицијских одвоје пограничних одреда. Надметнима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а желећи дати доказа Његовог Краљевског благоволења, одликовани су:

Орденом Карађорђеве Звезде
трећег степена:

Михаило Церовић, управник града Београда, и

Пређашњи вршилац дужности управника вароши Београда, Богдан Дамјановић, пешадијска пуковник.

Орденом Дворазвог Белог Орла
петог степена:

Драгић Павловић, начелник округа врањског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29 јуна 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе округа подринског, Драгомира Лазаревића, начелника треће класе истог округа;

за начелника треће класе округа чачанског, Обрада Благојевића, начелника четврте класе истог округа;

за вршиоца дужности члана управе вароши Београда у рангу среског начелника треће класе, Васу Лазаревића, вршиоца дужности члана исте управе, у рангу секретара начелства друге класе;

за начелника треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Милана Левтића, вршиоца дужности начелника истог среза, у рангу секретара начелства друге класе;

за секретара треће класе полицијског одељења Министарства унутрашњих дела, Миленка Чабрића, секретара четврте класе истог Министарства;

за вршиоца дужности начелника округа подринског, у рангу члана прве класе Управе вароши Београда, Ђурицу Ђорђевића, начелника друге класе среза грузинског;

за начелника прве класе среза грузинског, Ђорђа Луковића, начелника треће класе среза моравичког;

за начелника прве класе среза дунавског, Милорада Рајковића, начелника исте класе среза добричког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза ћичког, Милутина Протића, секретара прве класе начелства округа чачанског, по потребе службе;

за начелника треће класе среза лепеничког, Димитрија Христића, вршиоца дужности начелника истог среза, у рангу секретара начелства друге класе;

за начелника треће класе среза јабланичког, Лазара Нешића, вршиоца дужности начелника истог среза, у рангу секретара начелства друге класе;

за начелника друге класе среза добричког, Јована Ђ. Јовановића, начелника исте класе среза ћичког, по потреби службе;

за секретара друге класе начелства округа чачанског, Михаила Протића, секретара исте класе начелства округа крушевачког, по потреби службе;

за секретара друге класе начелства округа крушевачког, Михаила Гудовића, вршиоца дужности начелника среза дунавичког, по потреби службе;

за писара прве класе среза пиротског, Антонија Даскаловића, писара друге класе истог среза;

за вршиоца дужности писара среза врачарског, у рангу писара начелства друге клас., Светислава Драговића, практиканта среза ужичког;

за писара прве класе среза моравског, округа пиротског, Стојана Стевановића, среског писара у пензији, и

за вршиоца дужности писара среза белопаланачког, у рангу писара начелства друге класе, Милорада Ј. Ристића, практиканта Министарства унутрашњих дела.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. јула 1904. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза пчињског, округа врањског, Д-р Ђорђа Кустудића, бившег среског лекара.

за архивара друге класе санитетског одељења Министарства унутрашњих дела, Милана Д. Фундука, архивара треће класе истог одељења.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29 јуна 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгомир Лазаревић, начелник друге класе округа подринског на основу § 70 закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

да се Стеван Бошковић, писар прве класе среза моравског, округа нишког, на основу § 70. закона о чиновницима грађ. реда стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1 јула 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милан В. Исаиловић, писар друге класе среза белопаланачког, округа пиротског, на основу § 76 закона о чиновницима грађанског реда отпуста на државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26 јуна 1904 год. у Београду.

ПРЕЧИШЋЕНИ ЗБОРНИК

Пре две године, ми смо у чланцима „Прештампавање закона," изнели у „Полицијском Гласнику," како су поједина издања закона нетачна, јер су у њима остале и оне одредбе, које су одавно укинуте, било изречено било доцнијим доношењем других закона, које на основа потпуно неке одредбе у оним раније.

Тамо смо, између осталога, изнели и то, како у последњем издању кривичног законика, од 1900 год. стоји и данас преко 10—11 параграфа, који су изречно укинути и замењени.

Напоменули смо чак и то, како имамо уверења, да су та укинута наређења из кривичног закона примењивана, јер је чиновништво стојало у уверењу, да му је држава пружила књигу, у којој нема никаквих грешака.

Мало имамо разлога да верујемо, да је ова грешка исправљена где треба, и да се она не ће поновити у новом издању крив. законика, које ће можда, кроз месец два угледати света, јер до сада, како смо уверени, ни с које стране није скренута властима ни најмања пажња на ову грешку, учињену при прештампавању закона, те да се власти чувају од могућних погрешака при примени поменутога закона.

Износећи ове грешке из кривичнога законика, ми смо обећали, да ћемо продужити изношење сличних грешака и из других закона, али спречени разним узроцима, нисмо до сада могли откупити ово своје обећање.

Како је, међутим, у једноме надлештву, ово дана, опет био случај примене једнога укинутог законског наређења, ми смо се решили, да продужимо раније започети посао ово изношења погрешних државних издања закона.

Сада ћемо се забавити са једним делом пречишћеног зборника од 1895 године, у коме су штампане неке од ранијих уредаба, и у којима су учињене извесне грешке.

На име:

1. На страни 351-ој овога зборника, штампана је уредба за општинске приходе, од 12. септембра 1839. год. (а не 1838, као што тамо погрешно стоји), и код тачке 3-ће штампан је и додатак овој уредби, од 11. октобра 1857. год. збор. X. стр. 83. који гласи:

„да оне мирске цркве, које су у своје касе до сада наплаћивале од дућана и меана на њиним земљама лежећи, аренде и кирије исте, исте аренде и кирије и унапредак у своје касе наплаћују; оне пак, на којима би се земљама унапредак подизале меане и дућани, да наплаћују у своје касе само кирије, приход пак аренда на ове дућане и меане да припадне каси општине, на којој црква принадлежи.“

Међутим овај додатак укинут је изречно законом о сеоским дућанима од 25. октобра 1870. год. Збор. XXIII. стр. 96 и ово питање регулисано чл. 5. истог закона тако, да од сада све приходе, који су дозвољени, од дућана и меана наплаћује овај на чијем се атару дућан налази — општина, црква или манастир.

Исто тако нема данас вредности ни тач. 2. уредбе од 12. септембра, јер је од појаве закона о општинама, руковање касом прешло на једно лице, а не важи јој ни тач. 7., која је била замењена уредбом од 9. јула 1853 год. В№ 660, па ова замена укинута зак. о општинама од 24. марта 1866. год. који је до некле, изменио и значај тачака: 4, 5. и 8. ове уредбе; и

2. у уредби о касапницама има неколико тачака, које после појаве кривичног закона, не могу имати вредности.

Тако т. 3. 5. и 22, не могу имати вредности у опоме, у колико §. 369 и 370 кр. законика друкчије регулишу те одношаје, а тачка опет, 15. замењена је правилима о прегледу стоке, која је прописао г. Министар унутр. дела, на основу овлашћења у закону о чувању народног здравља и уређењу санитетске струке.

Погрешка је и у томе, што су: наставленија, као додатак к досада изданим полицајним уредбама од 8. јулија 1839 год. штампана са оним одељком под 3, за села и општине, кад је он изречно укинут законом о општинама од 24. марта 1866 год., јер се из примедбе, која је код овога одељка стављена, може погрешно извести закључак, да овај одељак и сада важи бар у неким деловима својим.

Износећи ово, овако, ми смо далеко од намере, да ма коме чинимо прекор, већ просто у тој тежњи, да се ова грешка запази и код првог новог издања овога зборника поправи, ако ове уредбе у опште доживе ново прештампавање, јер је крајње време, да се приходи општински, које оне две прве додирују, тачније и прецизније обележе и уреде.

Ускоро ћемо довршити и са осталим погрешкама, које смо у пречишћеном зборнику запазили, па ћемо онда прећи на друге законе.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по

Јозефу ван-Хану

(НАСТАВАК)

Оснивачи међународног удружења

И ако се представници нове школе до сада нису специјално занимали нашим питањем, ипак се из њихових општих радова јасно види да многи од њих, а нарочито оснивачи, допуштају велики утицај економских фактора на криминалитет.

Тако, чувени амстердамски професор ван-*Хамел*, дели у свему мишљење Гарофалово у погледу утицаја беде на злочин.

По тврђењу берлинског професора *Листа*, економске прилике образују битни фактор међу елементима друштвеним који стварају криминалитет, а тренутна беда и њени страховити ужаси, једни су од главних узрока криминалитета.

У своме рапорту о *примени криминалне антропологије*, поднетом III-ем криминалном конгресу, он се још прецизније изражава о природи и акцији економских фактора на криминалитет, јер вели:

— *Утицај друштвених, а нарочито економских прилика на живот индивиду-а, почиње још пре њиховог рођења. Економска беда родитеља и њени пратиоци: изнуреност, болест и пијанство, утичу штетно на индивиду-у још у самом њеном зачетку.*

Утицај друштвених и економских прилика на криминалитет показује се по Листу, у ова три правца:

а. Утичући на прстке злочинаца оне, у исто доба, утичу и на индивидуалитет самог злочинца,

б. Оне утичу на телесно и умно развиће злочинаца, и

в. Утицај њихов осећа се и у моменту извршене злочиначке радње.

У свом делу „*Криминалитет и његово спречавање*,“ професор *Принс* сматра као један од најопаснијих узрока савременог криминалитета *напуштање поља и бегање у градове.*

При свем овом, он стоји на гледишту да сваки човек располаже довољном дозом слободне воље која га чини морално одговорним за његове радње.

— *Човечије биће, вели он, потчињено је општим законима, али у границама ових закона, који су услови општег живота, он притежава релативну слободу, која је довољни да очува принцип индивидуалне одговорности.*

Идеје нове школе нашле су велики број присталица и у осталим земљама сем Немачке и Холандије.

Заслужни су помена:

Димитрије Дрој, државни саветник, који заузима врло угледно место међу руским криминалистима. Познат је нарочито са свога говора на криминалном конгресу у Паризу о *утицају економских фактора* на криминалитет, и са своје чувене фразе: „*Кад бих имао ренту, ја не би био овде.*“

Професор *Сергијевски* сматра, такође, сиромаштво као један од моћних фактора криминалитета, и вели, да се може, са тачношћу, предсказати: *да ће свака неродна година имати за последицу увећање криминалитета.*

Еклектичари енглески одликују се тиме, што факторима економским признају врло мали, или скоро никакви утицај на криминалитет.

У свом делу: „*Злочин, узроци и лекови*,“ *Гордан Риланд* долази до овог закључка.

— *У редовним приликама, економска ситуација утиче врло мало на криминалитет; утицај овај много је већи за време економског благостања услед веће употребе алкохола.*

Треба знати, да су аргументи на основу којих је Риланд дошао до ових закључака врло слаби.

Дело *Хавелока Елиса* „*Злочинац и Злочин*“ (превод с енглеског, Лајпциг 1894) посвећено је изучавању криминалне биологије, али је у њему узгред додирнуто и питање о утицају економских фактора на криминалитет. Писац захтева материјално побољшање народа. Слобода, по њему, има вредности само за оне који су у стању да се хране и одевају; за остале, храна, одело и стан, које им затвор пружа, вреде више него слобода.

У реду писаца који припадају еклектисму, вреди поменути и *Дугласа Морисона*, творца „*Злочина и његових узрока*“ (Лондон 1890) у коме изјављује: да је злочин феномен много сложеније природе но што се уопште верује.

Ради потпуности питања, помињемо још и Д-р *Стролена*, лекара бриселских затвора, који је на конгресу у Бриселу тврдио: *да су беда и њен савезник алкохолизам узрок највећем броју злочина.*

Спиритуалисте

На супрот свима до сада побројаним системима, школа спиритуалистичка брани

енергично принцип који је служио за основу старом схватању кривичног права — *принцип слободне воље*. И дан дани принцип овај заштићен је великим бројем криминалиста и кривичним законицима свију цивилизованих земаља.

— *Човечија слобода, вели игуман Ест, није савршена и апсолутна. Поред душе, постоји у нама један активан организам, који има удела у свима нашим актима. Помоћу органских способности, интелигенција стоји у односу са светском стварношћу. Органска активност утиче на све што нас окружује. Предмет наших жеља, то су јаки магнети који нас силно привлаче. Слободна воља у стању је да противстане овој моћи. Међу утицајима спољашњег света, најважнији су: васпитање, економске прилике и облик цивилизације.*

Пол Химан, са великом тачношћу, допушта акцију социјалних и индивидуалних фактора али, и поред свега овога, не сматра злочин само као биолошки и социјални фактор. Фактор морални у етијологији злочина, по њему, не сме се изгубити из вида.

— *Треба признати, вели он, да се слободна воља, под двоструким утицајима биолошким и социјалним може донекле потиснути али не и морална слобода која се постепено прилагођава овим утицајима.*

Природно је, што је наше питање — питање о утицају економских фактора на криминалитет, према овакном схватању криминалне етијологије, било предмет само узгредног проучавања. Од криминалиста који припадају групи спиритуалиста, овим питањем бавно се озбиљно једино *Ромагнози*, који примећује да економска потреба води злочину.

— Ми можемо цитирати каздан примера, вели он, у којима су несрећници, нагнани бедом, постали разбојници. Ухваћени доцније и питани зашто су ово учинили? одговараху да су знали тачно опасне последице којима се излажу, али да су их ипак претпостављали мизерном животу. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

ПРИКУПИО И ТРЕЋИ Свет. Јањић

Глава осамнајеста

О извршењу пресуде

§ 471.

(НАСТАВАК) 6

Да ли је трошак око секције, то, што и штета, о којој говори други одељак тач. 16. §. 471 и први одељак тач. 16. правила Министра правде код тач. 4. а., казује ова одлука.

* * *

По тужби Радована Мар.... противу Бранка Јов.... за поништај продаје у којој је тужилац навео: да је продаја неуредна с тога:

а: што није редовно осуђен на плаћање овога дуга: и

б: што му је продајом окрњен као земљоделцу и онај део имања, што му штити §. 471. грађ. поступка, — првостепени суд решио је да се она продаја поништи са ових разлога:

Из акта продаје види се, да је ово имање продато за наплату трошкова учињених око секције тужночевог детета, за које је он сумњао да је умрло усљед злоставе, а *ови и овакви трошкови, нити долазе у оне кривичне трошкове, који су предвиђени у последњој тачци §. 471. грађ. пост. по коме се може и наглавица продати за штету, коју је кривац учинио злочиним делом, преступљењем или иступљењем учињеним из користољубља или преступљењем намерно учињеним, што овде није случај.*"

Ово је решење одобрио Касациони суд 8. I. 03 год. № 11504. 02 год.

Касациони суд одобрио је 18. II. 03. под № 305. решење првост. суда, којим је одобрена продаја и за наплату бранилачке награле.

Пре измена и допуна §. 471. тач. 4. а., од 14. јула 1898. (Збор. 53. стр. 179) док није било садањег другог и трећег одељка, преостали новац, по измирењу тражбине, за коју је имање узето у попис и продато, распоређивао је међу повериоце према одлуци опште седнице Касационог суда од 1 априла 1894 год. №. 2384.

По одлуци опште седнице Касац суда од 8. марта 1895. год. № 1830, не вреди ни интабулација ако земљорадник нема наглавицу.

Код петог одељка тач. 4. а., има овај распис Министра правде од 13. маја 1903 год. № 5616. *по коме се има да узме, да самим тим, што стоји интабулација Управе Фондова, да постоји на имању, које може да се прода.*

У овом распису заступљено је гледиште, које је узела и општа седница Касационог суда у напредпоменутој одлуци № 1830.

Ево тога расписа.

Г. Министар народне привреде, писмом својим од 8. јануара ов. год. ТБр. 107, доставио ми је, како код Управе Фондова има више случајева, да су се поједини дужници, који су, у време задужења Управи имали довољно имања по закону, осем онога које залажу, што се утврђивало и проценом имања на основу које је зајам учињен, доцније после продаје, за наплату тога дуга, жалили се противу продаје и бранили тиме, како им је продано и оно, што им штити тач. 4. а., §. 471. грађ. суд. пост., подносећи и пуноважне доказе да заиста тада, у време продаје, немају ништа више од земље осем онога што је Управа као своју залогу за дуг продала, па да, шта више, судови махом због тога и поништавају исте продаје, излажући Управу, а тиме и касу државну, грдној штети, јер противу тих неумесних одлука, Управа нема могућности да се жали вишем суду, пошто су решења првост. судова, донесена о продајама извршеним од стране Управе Фондова, одмах извршна.

На захтев мој, г. Министар народне привреде именовао ми је три така случаја: два код смедеревског, један код пожаревачког првост. суда.

Усљед тога, нашао сам за потребно, да од својих првост. судова, сем београдског трговачког, затражим о томе извештаје, из којих сам видео, да сви судови, изузимајући смедеревски и пожаревачки, јављају да оваких поништаја јавних продаја није било, а неки од њих сасвим коректно помињу, да је у том погледу, кад је у питању задужење код Управе Фондова, од важности *само време задужења, а не време продаје*, и, уз то, шабачки суд наводи, како је имао на расправи један такав случај, где је полиц. власт извршила продају непокретности за рачун Управе Фондова, па да је решењем својим од 30. новембра 1900 год. 43.676, које је одобрио и Касациони суд, одбио жалиоца од тражења поништаја продаје, ма да је овај, као дужник, поднетим уверењем суда и одбора општинског утврдио, да му, осем продате земље, не остаје оволико колико закон штити земљораднику, *јер је суд нашао, да је закона преставка; да је он у време задужења морао имати довољно земље по закону.*

Једино пожаревачки и смедеревски првостепени суд стали су на супротно гледиште, па, *не водећи рачуна о времену задужења ни да ли је оно према Управи Фондова или приватноме лицу*, уништавају јавне продаје у сваком случају чим жалилац докаже, да му, као земљораднику, после те продаје не остаје довољно земље по закону, налазећи да закон не прави никакву разлику у том погледу између Управе Фондова и приватнога лица као заложнога повериоца.

У намери да судовима предочим околности које траба имати у виду за правилно схватање овог законског питања, налазим за потребно обратити пажњу првостепеним судовима на ово што иде.

У циљу да се, по могућству, стане на пут лакомисленом задуживању, усљед кога земљорадник остаје без земље, дошла је позната измена тач. 4. §. 471. *грађ. суд. пост.* То задуживање, као што је познато, било је код приватних лица, користећи се не само тиме, што прост сељачки свет врло често не може у напред да зна како му може бити тешко вратити узети новац, него и нуждом, која често неминовно гони земљорадника да прибегне зајму, задужују сељака по скуп интерес или и за већу суму коју фактички дају. *Зато закон, остављајући приватним повериоцима да сами гледају коме ће земљораднику дати новац и на које имање, ставља у дужност власти само старање, да се при вршењу наплате продајом, мора оставити земљораднику пет дана орања и кућа са плацем.*

Што се тиче јавних каса, ту не само што не стоји разлог који је изазвао поменуту законску одредбу, него баш на против, сузбијајући њоме задуживање земљорадника код приватних поверилаца, мо-

рало им се отворити више могућности за потребно задужење код таких каса, на ime код Управе Фондова. Зато се, одвајајући ова задужења од осталих, у закону налази *нарочита одредба за њих, у којој се каже да код тих каса, у случају нужде, земљорадник може задужити и више имања свога, т. ј. све до два дана и куће с плацем.*

Досадено тој тежњи и како су ове јавне касе дражане установе, које се не руководе никаквим приватном спекулацијом него једино обзирима јавнога добра, правилима од 4. фебруара 1874 год. Бр. 354. Збор. XXVI. стр. 79), прописним за вршење тога закона, а на име тач. 6. и в. под 11. у вези са последњим станом тач. 12. *стављено је у дужност и суду, да се показаним начином увери, да земљораднику који се тој каси задужује, сем хипотекованог добра, остаје још два дана орања и кућа са плацем у случајима задужења за тамо означене нужде.* Ова пак дужност тим правилима суду прописана, потиче из §. 16. закона о давању новаца под интерес из касе Управе Фондова. Збор. XV. стр. 136), по којој законској одредби *само се хипотековати за рачун управе само оно имање земљорадниково, које је изложено у нарочитој процени, полицијском влашћу потврђеној и тапијом потврђеној, и у којој процени власт мора тврдити, да се у њој налази имање, које се по закону може продати.* По тој законској радило се и онда, кад се земљорадник задуживао Управи Фондова из иначе какве потребе, без оне пређелике нужде, у ком случају процењом се утврђивало, да у земљорадинку остало још пет дана орања и кућа са плацем.

Уз овако законске гаранције за *хипотековање имања за рачун Управе Фондова, има се сматрати, да је хипотековање добро већ, у самом тренутку хипотековања управо отуђено, продано, наравно у томе, ако се дуг не исплати, те до томе дисквалитно не може бити ни законска основа ни каке оправдане потребе о правној важности тог акта судити по неком стању, које је много доцније по том наступило. Интабулација приватнога повериоца на имању, које земљорадник не може продати, сматра се као да је на имању кога и нема,* јер је хипотековање за приватан рачун посао самог приватног повериоца без икаквих гаранција власти за умесност тога, и онда *ако тиме већ интабулација Управе Фондова, уз оне законске гаранције за постанак њен, мора се сматрати, тим самим већ, што стоји, без икаква дала исцрпивања, да постоји на имању које се може продати, иначе не би ни постојала.*

Зато се у поменутим правилима, други став тач. 12., и каже: *„Задужење о коме се овде говори.* [а то је задужење према Управи Фондова] *равносначеће је са отуђењем, јер кад се једно добро заложи за такве дуг, онда се поверитељ (Управа Фондова) из тога добра намакнуће, ако му дужник дуг не плаћа.“* Према томе не може имати никакна смисла после продаје овакве залоге уважити нека уверења како дужнику не остаје довољно земље, кад заложено имање управо и није продато тада, него још онда кад је задужено и кад је дужник имао довољно земље.

Гледиште, по коме би Управа Фондова у том погледу била што и сваки приватни повериалац, нема ослоница у закону, нити би се сила дало разумети и могло чиме правдати нашто су она нарочита истраживања суда и тврђења власти у процени приликом задужења да дужнику остаје још довољно земље по закону.

Тако ствар стоји што се тиче задужења, учињених по моменутом, старом закону о давању новца под интерес ие касе Управе Фондова од 24 августа 1862 год., а то су сва задужења до сваљег закона о уређењу Управе Фондова од 8. јула 1898 год., о којима се мора судити само по законима под којима су учињена, *пошто за поништа задужења постоје и друге законске одредбе у сваљем закону.*

Саопштавајући суду напред наведено, препоручујем му, да све напоре има у виду при појављеном случају и управља се по оцени, коју би из тога имао.

Да пропис петог одељка ваља примењивати и кад је отуђење у циљу исплате дуга код јавних каса, показује ова одлука

Иван П. задужи своје имање код Управе Фондова. По смрти његовој син му Милисав прода нешто од задуженог имања Радомиру М. да би одужио дуг Управи; и кад суд не потврди тапију, Радомир поведе парницу противу Милисава за издање тапије претстављајући ствар као напред исписаиомо.

Тужени је признао сва наводе тужиоца и одобрио издање тапије. Суд је пресудио да се тужилац одбије од тражења, јер није доказао да тужени има оповано имања, из-лико му штити §. 471. грађ. суд. пост. узев да је без предности навод, да је ова куповина и продаја закључена у циљи одужења дуга Управи Фондова, јер Управа није ни продавала имање, већ тужени, те је овде у питању однос и могућност остварења уговора између ових странака.

Но по жалби тужиоца Касац. суд 22. X. 02. год. № 8078. поништио је пресуд. пресуду са ових разлога:

„По V. одељку тач. 4. а., §. 471. грађ. пост. земљоделац може се задужити под условом, да му остане само два дана земље и кућа с плацем, или такво задужење може бити само код јавних каса.

Према томе, и кад се из акта овог спора види, да се признаје задужење спорног имања код Управе Фондова а тако исто види се, да је ово имање за дуг Управе Фондова требало бити и продато уверење среске власти № 2338 пролог тужби; но да је тужилац закључивши уговор о продаји и куповини истог имања са туженим, испитано дуг управи, — онда је суд према распису г. Министра правде од 1. XII. 1886 год. № 5258.[1]) код тач. 11. правила код §. 471. грађ. пост. био позван по званичној дужности, да тражи уверење о количини продајчене земље у смислу наведеног V. одељ. тач. 4. §. 471. грађ. пост. па тек по томе и оцени спиу доказа да донесе своју пресуду.“

[1]) Исповедљено тк на овом месту.

Како има да се разуме одредба шестог одељка ове тач., 4. а., § 471 вазује ова одлука опште седнице Касационог суда.

На питање г. министра народне привреде да им пропис истог одељка допуне § 471 грађ. суд. поступка од 24. децембра 1873 год. има примене и онда, кад је у питању извршење какве трајбине земљодељских хипотекарних повериоца, или се он по смислу закона њима да примени само онда, кад је у питању извршење за рачун његових хирографних (простих) повериоца. — Касациони суд под бр. 7624 од 4 новембра 1897 год. у општој седници донео следеће објашњење:

„Право избора имања за јавну продају, остављено је дужнику начелно, по § 466 и тач. 13 правила Министра правде од 4 фебруара 1874 год. бр. 354. Збор. XXVI. стр. 79,[2]) прописаних за извршење закона од 24. децембра 1873 год.; и по томе у сваком случају, био повериалац приватно лице или јавна каса саслушаће дужника о избору имања, за извршење досуде, неопходни је и први услов рада по извршењима у опште.“

„Но сагласно §. 320 грађ. зак. по коме поверитељ има права, да се наплати из своје залоге, замену имања, које би се имало изложити продаји у колико би таку замену истакао дужник, при продаји за наплату заложног примања, треба дозволити само тада, *кад је извесно да дужник има још своја имања у толикој количини, да може залеби за наплату односног дуга, и да је ово још и у таковом стању, да се без сметња и одуговлачења може одмах ући у попис за извршење осуде.*“

Код 1 одељ. § 471 тач. 4 а., и код тач. 3 и 11 под. а. б и в правила Мин. Правде код ових §-а, има ова одлука опште седнице касац. суда којом су осуђена кметови а одборници за издање лажне исправе — § 111 у вези са § 135 крив. зак. а један за употребу лажне исправе — § 147 крив. зак. —

Живан П. хтео је да се задужи код Управе Фондова, на му је требало уверење, да у кући сем њега нема друга пољопривредног сталу и Милутин А., Обрен С., Илија Ђ., Димитрије Б., Живојин Д., Милосав Ђ. и Милош К. кметови и одборници и надаље му уверење у том смислу. Како је Живан имао још и три пунолетна и порез плаћајућа сина, то их осуди прекостепени суд на казну по напред написаним прописима крив. законика; али их Апелациони суд ослободи решењем од 28 септембра 1887 № 1266 са ових разлога:

„Из оспете пропише, потврђене полицијском влашћу, нао јавне исправе по § 187 грађ. пост. види се, да је Живан своје имање сопствено по тапији, потврђеној судом округлим, код Управе Фондова хтео задужити;

Да је отуђење Живан као једини власник овога имања у праву да ово имање задужи, код Управе Фондова, без икаквог обзира на то, што он има у кући и своје синове, као порез плаћајуће главе, пошто они, ма да су порез плаћајуће главе,

[2]) У изданима грађ. пост. стоји погрешно оптимална стр. 14.

немају права, да спречавају слободно располагање свога оца са његовим сопственим имањем, нити се они у оваквом случају могу позивати на заштиту прописа § 471. грађ. пост., а много мање има места позивању и на задружно стање, кад по § 57 и 507. грађ. закон. задруге нема између оца и синова живећих на имању очевом, према чему они не би ни могли да осујете извршење пресуде за рачун дуга Управе Фондова из заложеног имања очевог;

Да према наведеноме у радњи оптуженога Живана и осталих оптужених нема зле намере, да коме штету учине или корист прибаве, нити се из употребе издатог уверења може ова извести; а то, што су они у уверењу казали, да Живан нема ни једну порез плаћајућу главу, без икакве је важности, пошто се тим ничије право не вређа, а у недостатку зле намере и оштећења нема овде ни кажњивога дела из §§ 111 и 147. крив. закона, те да би се по истим прописима оптужени могли казнити, — па зато се оптужени имају по § 250 а. крив. пост. од сваке казне за представљено у тужби дело ослободити.

По жалби државног тужиоца Касациони суд у своме I. одељењу 29. декембра 1887 год. № 4631. нађе, да ово решење Апелационог суда не одговара закону па га поништи са ових разлога:

„Апелациони суд погрешио је, што је нашао, да овде нема дела и оптужене ослободио.

И ако се оптужени Живан сматра као старешина и господар свога процењеног имања, и ако би се баш и узело, да синови са њим не сачињавају задругу, опет су оптужени учинили једно дело недозвољено, што су са исправом званичном потврдили оно што у ствари не постоји.

Кад је доказано, да је оптужени Живан имао поред себе на имању још 3 пунолетна сина, као *порез плаћајуће главе*, кад се по тач. 4 § 471. грађ. пости. и тач. 3. упуства министарског за извршење овог закона морало казати: колико који има *пореских глава* на имању без обзира на господарство имања и на задружно стање, па оптужени то прећутали већ противно тврдили, онда су они у званичан акт ставили оно, што у истини не постоји и тиме су учинили казнимо дело означено у § 149. крив. законика."

Апелациони суд није усвојио ове примедбе, већ је дао противразлоге у смислу разлога изложених у горњем решењу његовом.

Касациони суд у општој седници 27 маја 1888. год. № 1801. нађе, да су примедбе I. одељења Касационог суда сообразне закону а противразлози Апелационог суда да не стоје.

Да је довољно, да један уговорач, при уговору о промени, добије на другом месту онолико земље, колико на једном даје, а да не морају оба добра бити и једнаке вредности — тач. 10 одељак III-ћи правила код § 471 тач. 4 а.. грађ. пост. — утврђено је одлуком Касационог суда од 11 декембра 1898 № 9614 где је уговорач Срећко, дао уговорачу Младену, свој плац — воћњак — који вреди 750 динара за њиву на „главици" која вреди 100 дин. по оцени вештака, али која је — њива — већа за једну шестину од плаца.

„*Непобитан доказ*" о томе, да ли земљорадник на другом месту добија онолико земље, колико на једном даје; *или бар да у оној* вредности добија на другој страни земље, у колико ову на једној страни даје, — јесу вештаци према овој одлуци касационог суда.

По тач. 10 одељ. III правила Министра правде код § 471 грађ. пост. земљораднику је дозвољено да своје имање с другим промени — трампи —; *но, у том случају суд треба да има непобитан доказ, да земљоделац на другом месту добија онолико земље, колико на једном даје, или бар да у оној вредности добија на другој страни земље, у колико ову на једној страни даје.*

Тај непобитан доказ суд може имати једина у вештачкој оцени.

Па како се из акта спора не види, да је од *стране вештака* изабраних од стране парничара, извршен премер трампљених земаља и изнађена њихова вредност, то је суд требао да нареди ,да се премер и процена учини од стране вештака — § 248 и 251 грађ. пост. — па по том, по оцени изнетих доказа, одлуку да донесе.

Овакве је примедбе дао Касациони суд једном од првостепених судова 19.X.02 год. № 6909 и кад је овај урадио по примедбама и спор пресудио, Касациони суд одобри му пресуду 17,V.03 год. *под № 3584.*

Истоветан случај расправљен је тако исто и у III одељењу Касац. суда 2.I.03 год. под № 10637/$_{02}$.

Тако је узето и у II-ом одељењу под № 6321 у 1902. (наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. свршени правник

15

Преступници и преступ.

Јер мени је потребно мишљење робијашнице, ја сам предузео да је проучавам.

Сећам се како сам, после једне такве потанкости, наслонио се, скоро обамро, на наслон од столице, како сам једва могао да дишем, и уздах који ми се отргао из груди лично је пре на стењање но на уздах.

— Ето, видите, господине, — вама је чак тешко и да слушате! — рекао је Полуљахов.

Ја сам погледао њега, и он сам беше се чисто изгубио.

Има причања циничних по својој отворености, али спокојних нема.

Нема их!

Ја сам слушао много исповести, не прича, већ исповести, када су ми злочинци причали све, често с руменилом стида одговарали на најделикатнија питања, која је било нелагодно и постављати; ја сам се наслушао много тих исповести у четири ока, при затвореним вратима, често шаптаним тихим гласом, да ко не би чуо за „тајне робијашнице," које су мени откриване.

Преступници су се увек трудили да изгледају мирни. Но само се трудили.

Није било потребно бити особит зналац лица, да би се видело како их узбуђују те успомене, и како се они труде да то узбуђење утишају и сакрију.

Редован положај преступника када вам казује појединости свог преступа, такав је:

Он седи поред вас, са стране, гледа куд год у угао, несавесно врти што у рукама. Уста су му развучена у један усиљен осмех а очи грозничаво горе, блистајући једним злокобним блеском.

Код многих се промени и боја лица, дрхте и грче се мишићи на лицу, а глас се мења и звучи некако потмуло.

Готово сваки после 10 минута тога причања — изгледа уморен, измучен, сломијен.

А ја сам слушао причања и гледао преступнике пред којима је још и Полуљахов тек „почетник." Мени је Љесников причао како је он исекао две породице: из 5 и 6 лица. Прохоров — Мељников ми је причао како је он секао децу. Мени су причали како су раскопавали гробове. Предавали своје упечатке људи, који су били осуђени на вешала, и који су стајали на даскама од ешафота, и који су дознали за своје помиловање тек онда када се замка већ пијала више главе.

Разговор „међу собом" о својим преступима, то је обично занимање осуђеника.

— Просто ужас! — говорили су ми интелигентни људи, који су учествовали у експедицијама за испитивање острва, — лежиш у вече и слушаш шта говоре међу собом осуђеници, носачи и вође. Једино чујеш „Ја сам тако убио, а ја тако..."

Но, о чему ће на робији и да говоре? О садашњости немају шта, онда о прошлости.

Када се појави нов осуђеник, нико га неће запитати.

— Због чега?

То није обичај. Свако чува своје достојанство. Нико неће да се покаже „слаб" — радознао.

Разговор се о „томе" започиње неколико дана доцније; онај који пита, сам, згодним случајем исприча за шта је дошао, и у разговору чисто као нехотице запита:

— А ти због чега?

И на сваки начин таквим тоном у гласу, који јасно вели: „ако хоћеш кажи, не ћеш ли, слабо ме се тиче."

И тада прича дошљакова, саслушава се с великом пажњом.

Треба, знате, знати, какав је човек, који улази у породицу, на шта је способан, може ли бити добар друг у случају бегства или преступа.

Са хвалисавошћу, с позирањем и гордошћу причају о својим преступима једино „Ивани."

Ја се сећам например Школькина, окорелог преступника, који се на свих сила трудио да се прочује као „Иван.“

Он је убио на Сахалину посилног Капомајсторовог.

Убио га је дрско, зверски у сред бела дана.

Дознавши о томе, да капелмајстор „мора имати новаца,“ он је дошао у његов стан за време његовог одсуства, опе-ствено једним ударцем посилног, свукао га у сутерен и отпочео сећи.

Таванн и јако наоштрени кухињски нож се уништио и није улазио у тело.

Тада је Школькин превртао своју жртву лицем доле, задигао грубу од војничког платна кошуљу, просекао омању рану, и тихо полако забо нож до дршка.

У то време је ка капелмајстору дошао још неко, чуо шум у сутерену, сетио се да није све ко што треба, — истрчао на поље и позвао у помоћ.

Баш у том моменту је пролазио губернатор, и он је и нарелио да се убица одмах затвори.

Школькин се веома попоси својим злочином, попоси се тим, што га је „затворио сам губернатор,“ тим што га је по миљењу целог казамата „очекивало уже.“ — и својим спокојством.

Ја сам неколико пута у разговору с њиме, наводио реч на ту тему, ко јагарим заборављајући час једну час другу појединост, и сваки пут причајући врло рано о свом злочину, Школькин је долазио увек једну и исту фразу.

— Ја сам изашао на трем са осмехом.

Тај осмех, с којим је он изашао из подрума на трем к гомили народа, овог момента када је заклао човека, то је његова гордост.

Често то хвалисање, крије нешто са свим друго.

Често то није ништа друго, већ жеља да се окуражи, жеља заглушити душевне муке.

Жеља смехом одагнати страх.

Тако и деца, која се боје ноћу остати у мраку, дању се размећу својом храброшћу и смеју се над свим привиђењима на свету.

— Нека дођу, нека!

Радио сам ја у обућарској радионици, — прича мени један интелигентан преступних, убица, — заједно с нама радио је неки Смирнов, млад човек, али који је изгледно много злочинствена. Ужас је слушати његова причања. Није ти он знао ма о чему другом говорити до о својим убиствима. Он их се сећао са задовољством, са смехом. Како се он ругао својим жртвама. Са каквом је комичношћу подражавао њихове смртне муке, њихове молбе, с каквим је цинизмом исмевао њихове речи, преклињања. Просто, долазило је да човеку пада рад из руку. (наставиће се)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

8

I. Нестанак!

— Да је само до њих, Арманде, мало бих их се ја бојао! Али јесте ли ви опазили ону нему личност, која их је пратила и која ме никако није испуштала из очију, мерећи сваку моју реч и као да сваштило моје најскривеније мисли?...

— Да, чини ми се, секретар један?

— Ви шалите економиста, Арманде. То је био онај чувени Жак Лорал, шеф безбедности, кога зна цела Европа!

— Може бити.

— Са свим... и он је сам тражио да не буде представљен, како би могао посматрати и једне и друге, а да нико на њ и не обрати пажње!... То је један генијалан полицајац, који се је пословно откривањем најзаплетенијих и најтајанственијих злочина!...

— На инак онога вечера остаће и он при своме!

— Ко зна, пронашта описној хелиополиски, мислим да сам доста добро играо своју улогу, али никад не можеш познати шта мисли тај вражији човек, који пуши цигаре као пас дивљач и код кога рођење, величина положаја, или богатство нису никакава начина за осумњичење: него, на против, више сву, према природи злочина: околности за подозревање... Те тако он неће, изнесно је, ни да тражи отмичаре госпођица од Дамарта међ подводаче и подводачице, као што би учинио какав обичан полицајац!... Две речи, које сам ухватио кад их је он добацио *на уво* заступнику, ужаснуше ме: „осета ли страст, то су једина два повода овога смелога одлучења, *требало би тражити међ онима који их окружују*!“

— Знате ли да ме почињете бацати у озбиљну бригу?...

— Уништите ли, дакле, да је лудо мећати главу на коцку зарад једне глупе страсти, која би се завршила нашим одношењем на рокетски трг!

— Ви ме ужасавате!

— Е па онда немет у главу, дарините оно ваше несавладљиво претпуће, познато ми, које је нерадовољно од нас.

— То ме је дете, признајем, опојило тако дубоком и искреном љубављу, да је све оно што се данас десило, раздробило моје срце и уништило моју вољу...

— Сапљубујте се бар док вам се моје нам собом не поврати?... Жалосна треба да умре као и Клотилда и учитељка Енглезинка и то још ово ноћи... сутра ће бити и сувише доцкан! Напред, дакле, шта дрхтите ту као дериште! Ја сам сво приготовано да ни највештији хемичари, ни најмудрији доктори неће моји најм ни мрше трага од њихова тела...

— Страхујте, заиста!

— Ја мишљах да сте ви много јачи?

— Реког вам шта ме је убило... ви не познајете моћ љубави!

— Хм! Љубав! Ништа више него обична телесна страст... Ви нисте никад били господар душе и воље тога детета... шта сте ви држали у својим рукама? Једно бесвесно створење, у које сте ви гасали вашу бестидну страст и да је се Жакелина била пробудила у сред тога вашег опчињеног миловања, морала би спасити од срама и бола... Не, не, то само никако није љубав!... проклет нека је онај дан кад смо, понесени срамном пожудом, обешчастили ту децу!... Али данас, кад наш сопствени живот виси о концу — њих треба да шестане!... Ну, хајдемо унутра, није ово место за разговор о оваким стварима!...

— Останимо још неколико тренутака, молим вас: кров ми је узаврела, а ова ме ноћна студ расхлађује!

— Бућите за име Божје! оте се на мах Преосвештенику, који на једном магло стаде.

— Шта је?

— Зар не видите ону сенку оцртану на земљи, доле, дуж зида?... Ми смо, шетајући, прошли више пута пред ње и нисмо је опазили!

— То ми личи на брдашце блата, које су чистачи нагомилали.

Продужише обојица шетњу, и што су се више приближавали предмету који је Преосвештеник опазио, предмет се све боље испољавао, узимајући мало по мало облик, који више допуштао никакве сумње о своме сушстаству... једно људско биће лежаше пред паркова зида... Да ли је умрлна сватница која спава под недрим небом, пијанац или какав шпијун?... Тешко је било погодити шта је у истини, за то се Преосвештеник и друг му приближише непознатоме не проговоривши ни речи — толико су били убојљени. И ако су веома лагано говорили, они су се устављали више пута недалеко од места где је лежао незнакно, тек сад опажен, на су и набацали доста чиме су могли открит с од својих намера довољно, мз колико бно тај дух непроницљив... И ако је положај био и сувише незгодан и тежак, Преосвештеник не изгуби ни мало од своје хладнокрвности: наже се над непознатим, поче га снажно дрмусати, питајући га:

— Хеј, море, добри човече, шта радите ви онде?

Неко потмуло бомбоњање беше му сам одговор.

— Мртан је пијан, рече Арман.

— Да покушамо извести га из овога положаја, који га може убити.

И како и отац Арман прије да помогне у овој чудној роботи своме старешини, овај нешто и брзо, као кесарош, тури руку у џеп пијанцу и смота одатле једну карту, коју му прети напипаше, па имајући шта је хтео, бачали се тога уздуднога посла, те даде знак Арманду да ноће за њим, рекав гласно:

— Немогућно је чак наместити га бар на седало, нека га, бар нек се испава, као што је и наумио; имао је зар свести толико да легне нам домаћаја кола!... Хајдете, оче!

— Ова лепа забавница, Преосвештенство, са јутарњом свежином често ме разгали!

И обојица се упутише лагано макастирским вратима.

Пасторе отвори лагано својим кључем врата и залуча их за собом пажљиво. У ћелији брата вратара гори данонођно једна бакарна лампа налик на оне које су Римљани употребљавали у рату.

Преосвештенни јој брзо прође и прелети очима карту, коју је дигао из џепа

непознатога. и не могаше уздржати узвик изненађења.

Он прочита:

Рибутије звани Лапијер
инспектор сигурности

— Шта вам је? Уништа га Арман.

Пастор му пружи карту и она два ретка испунише младога човека истим ужасом и страхом.

— Унутра, рече епископ грозничавим гласом... сад је време, иако већ није доцкан!

И оба се човека унутиште главној кући подигнутој у средини парка... Тек се онда осетише потпуно безбедни, кад за собом затворише тешка храстова врата, тврдо гвожђем окована...

— — — — — — — — — — — — — —

Четири године пре тога, Клотилду и Жакелину од Дамар-Конта беше њихова мати повеrала епископу хелиополиском и оцу Ангеран-Арманду Поезу од Сент-Андре да они доврше њихово верско образовање.

Да се то постигне није било довољно изучити само катихизис, она је хтела више: да оне добију опште знање из теологије и хришћанске хисторије и оба се оца свом вољом прихватише тога посла.

Војвода, који је, на прају крајева. пристајао на све женино, више је волео да се тај посао повери дон Беренжеру, јер није полагао тако много на усавршавање у тој врсти науке; али, на спољствено већи начин, с пуно мудре умешности, војвоткиња није хтела предати под управу томе директору Клотилду и Жакелину: рачунала је и на одсутновања девојака због тих њихових предавања, кад би се она четиве налазила на само са снажном особом, којој она беше подарила дељење брачне постеље са г. војводом.

Кад је с тим питањем било свршено, од Дамар-Коати, не мислећи више о томе, повеснви још и својим сталешким предрасудама, беше пренебрегао дужности оца и није се устезао поверити своје кћери овим калуђерштинама, који беху у пуној мушкој снази.

Там је пре ствар била потпбнија, што су господиње од Дамарта биле развијеније, него што би требало за њихове године: Клотилда, која још немађаше шеснаест година, као да је била у осамнаестој и јако бисте дали шеснаесту сестри јој Жакелини, која беше годину и по дана млађа од ње. Пуну зрелост успорила је код обеју подједнако наглост развића.

Још од почетка Преосвештеник узе на се обучавање Клотилде, а Жакелина припаде Анrеранду. Како обојица одмах уобичајише да свога ученика сваки води у своју одељту ћелију, под изговором да исто предавање не може бити целисходно за обе сестре због различита узраста, следовало је, да учитељица, Енглескиња, би прилучена, — не могући бити у исти мах са обема својим ученицама, — да се мучалшво повуче и да то време прекрати било у манастирској капели, било у парку, иако је кад време допуштало.

За извесно време ствари су текле својим природним током, оба су оца као забавно предузели свој посао и унели истинско задовољство у испуњавању задатка који су на се узели. Ангеран, мање покварен од свога шеса, мало по мало бе обузет истинском наклоношћу према Жакелини, чији је поглед, пун чежње и нежности, толико испуњао његово срце и ако му се у души ни помисао о освајању није дотле појављала.

Он је љубио због њене милоште и дечинске наивности на супрот њеној ранној развијености, те је, и ако у петнаестој години, била пуна чари и заносна као жена.... И у души његовој заплануо талас жалости што се за навек сахрањено у калуђерски ред: Маркизу Арман Поез од Сент-Андреја од племена и породице као и Дамар-Контијева, ништа не би сметало, само да је слободан, па да сврши оно што жели, — проз три или четири године постати срећним мужем Жакелининим.

Али не бојмо се за њ никакве наде с те стране: Дамартова припадаху оној католичкој господштини, која се не даје лако сломати, у чијим је очима један раскалуђер најгнуснији и најпреварнији створ на свету.

Отац Хиацинт изврши своје смешно бегство, које ће у повесници тога доба остати забележено као дрско предузеће духа занесеног амбицијом, који је хтео играти улогу модерног Лутера, не видећи да се такве верске револуције извршују само у перволима вере и фанатизма, онда кад спет не чини разлике ни између безбожника, ни равнодушника. Данас пак кад је вера само један велики део политичке реакције за шесове и једна згодна реч више мање добро бачена у масу, па ма се тај звао г. од Дирандијера, или г. Дирак, како и можете покренути народе догматским питањима и верским чланцима у које нико више не верује?... Једни отац Хиацинт! Од његова су гласа грмели сводови Нотр-Дама в свршио је као обичан магнетизер који даје час за петнаест динара на булеварју Капуцинаца.

У средњем веку сви Конрадини, Жигмунди. Каролуси, Фридрисе, цареви, краљеви, грофови палатини, кнежеви, бирачи, повадили би своје мачеве из корица и нескасавши би пет или шест стотина хиљада људи док би проклamовали догму Христова зачећа и напише непогрешимости... данас пак, забални људи само у часу каквог *занешатљства* прихваћени су да прихватају оба сабора.

Сутра дан, дакле, по бегству доминиканца, како то беше у моди, нитало се са извесном узнемиреношћу у једном извесном свету, да неће што год искрснути *из тога*.

Једно пола туцета младић викара, и ни један више, навукоше и сами иза калуђера одежду побуне и виде се тада да то беша *mons parturiens* забулисте и *отаоче смех*; над три месеца после стиже глас о женидби доминиканца, ухватише се за главе, јер тајна *велике* калуђерове еволуције би откривена: „cherchez la femme“ и пола туцета малих викарића, који скапавају од глади и подбијају табане бос, бише врло срећни, пошто су извукли на туру од својих претпостављених, да опет лоју до обуће, трпезе и склоништа у кралу наше мајке прике где се пожурише ући.

Тако је требало да уради и Ангеран залубљен у свога ђака, али за времена разумеде да га тај пут не би одвео у Рим те за несрећу мале Жакелине, коју би ово спасло, он остаде у реду.

Скоро годину дана протече тако и млади калуђер не сметде се усудити ни ма шта покушати у погледу освајања срца драженсе девојке коју је мазио као рођени брат.

А да ли се тако исто понашао и просвештенац са Клотилдом? Одавно је се бедник дрзнуо ће, ма да Ангеран још не беше ни наслутио бестидност свога претпостављеног!

За време свога бављења на крајњем истоку Пастере је имао прилике да се врло често општи са брамањским и будањским свештеницима који су важили као мајстори у употреби магнетизма и моћи успављивања, и у њихову друштву он се бадно на дубоко проучавање чисто физичких средстава помоћу којих се изводе ти феномени.

Крупан, јак, јако приломљаст, одарен силном вољом, Преосвештеном није требало много времена на да постане највештијим мајстором. У њега је тај флуид сугестаје био тако бујан, да му је било довољно само да погледа својим мрком и увођеним оком на лица најотпорнија утицају магнетизма, па да их с места прикује, уништати им вољу и потпуно потчини своју моћи.

И кад се вратио у Европу продужио је он изучавање те силе, и као човек немирна духа, истраживалац, он беше докопао, да не треба стати само на овоме. него треба ове феномене врло бражљаво и тачно испитати, извести чак и законе и тој врсти науке освојити прави научни стид.

Ангеран, кога Пастере беше посветио у те своје рабате, беше постао, мало по мало, тако исто снажним као и учитељ му и ако се досада није, као учитељ му, послужио тон својом магнетичком моћи да задоволи своје пожуде.

На неколико само дана од како је отпочео био Преосвештени предавања из Цркване Историје са Клотилдом, а млада девојка, ништа и не сумњајући, поче лагано клонути под утицајем свога професора.

(НАСТАВЉЕК СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученика су нам ова питања:

I.

У чл. 32. тач. 3. закона о општинама стоји, да немају право гласања на општинском збору:

1., „који су осуђени због злочинства, док не поврате грађанску част;“ и

2., „који су осуђени на затвор са губитком грађанске части за врсте, док им је сиа пресудом одузета.“

У трећој, пак, тачки, поменутога члана стоји, да неће имати право гласа ни они, „који су извршењем решењем власти стављени под истеђење за дела под 1 и 2 изведена.“

Моли уредништво за објашњење, да ли су према тач. 1 и 2, о којима на тач. 3., изгубили право гласа и они, који су стављени под суд за ову повреду тела, и напосе се у слободи?“

— На ово питање одговарамо:

По ч. 18. кривич. закона, над год се неки осуди на робију или заточење, губи сва грађанска права, а по чл. 1. поменутог закона, робија и заточење досуђују се само за злочина дела.

Према томе, над год је неко осуђен на робију, он неће по самоме томе губи грађанска права, и то је случај из тач. 1. чл. 32. зак. о општинама.

За преступе, такође се може досудити губитак части, над су у питању бесчестећа дела, и где то закон изричито наређује, и према томе над је неко нарочито осуђен на губитак грађанске части, он по тач. 2. чл. 32. такође нема право гласа.

Трећи случај може бити, да се неко налази под истеђењем за злочинства (случај из тач. 1.) или преступљења која доносе губитак грађанске части (тач. 2. чл. 32), и над год је решење о притвору одобрио суд, они немају право гласа.

Према овоме, за случајеве из ч. 173. крив. зак. (лажно посведочење) не губи се грађанска част, и сваки има право гласа, без обзира што је под истеђењем или под судом, над год се у слободи налази.

II.

Суд општине метковићке, актом својим од 7. јуна ове год. Бр. 894, пита:

„Суд општински, осудио је једнога свога грађанина на казну, за самовласно заузеће општинске земље, по ч. 275. а кривич. закона, а њега упутио да путем грађанског спора доказује право својине, ако се усуди на то.

Како је окривљени био заузету земљу ограђио, то је преседник обухваћено, да он ову ограду дигне, а ако то не учини у року, који му буде остављен, онда да се то учини од стране власти, о трошку његовом.

Против ове пресуде он је изјавио жалбу Првостепеном Суду, али је суд одобрио пресуду, и њега одбио.

Како осуђени није хтео да дигне ограду са заузетог земљишта, општинска је суд, у смислу пресуде, дигао сам ову ограду, и земљу уступио општини, извршио, дакле, своју извршну пресуду.

Да би се расправило питање о својини, осуђени је тражио од Првостепеног Суда да одреди суд, који ће ово пресудити, пошто је овај суд у надлежу, а Првостепени Суд је одредио један од суседних општинских судова.

И сад, у месту да осуђени подигне тужбу за својину, он подиже тужбу за накнаду штете, коју су му учињени чекињи дизањем ограде.

Одређена суд прими ову тужбу, огласи се надлежним и осуди чекиње општинског суда, да и дословну сашт, да тужиоцу и нате на име штете за дигнуту ограду 17 дин. и осталих трошкова 90·86, свега 107·86 динара, не осврћући се на изјаву туженика, да су они извршили једну извршну пресуду, и да не може бити питање о накнади штете пре, него што се расправи питање и својини.

Моли се уредништво за објашњење: шта ће да ради чекиња општинска у овом случају, и да ли они у опште могу бити суђени за накнаду штете, што су извршили једну пресуду, коју је одобрена првостепеним судом?“

— На ово питање одговарамо:

Само ствар стоји онако, као што је у предњем питању изнесено, онда је општински суд, који је одређен за расправу питања о својини, прекорачио право дато му овлашћења, кад је узео да суди питање о накнади штете, која је по вишељеву тужиоца, наступила за њега неоснивима извршења једне извршне пресуде и пре него што је расправљено само питање о својини.

Осуђени чекиња треба да изјаве жалбу на време, истичући то, да се суд незаконито упустио у расправу питања, које у смислу чл. 28 Устава припада другим судовима, све и кад би они у опште могли бити одговорни, што су извршили једну извршну пресуду.

III.

„У фебруару месецу ове године, полицијска власт наредила је званично, да се из касе општинске пошље 30 динара за непаке књиге.

На прикљеку суму ова нада признавицу, а како ова сума није била предвиђена буџетом, власт нареди да се увеси у буџет.

Да се не би замерио власти, председник учини овај издатак, признавицу увеси у касу, а при прављењу буџета предвиди и овај издатак, али Пореска Управа прекидајући буџет, ову позицију избрише, и сада настаје питање: но ће да плати ових 30 динара, пошто их Гл. Контрола не ће признати, јер овај издатак није одобрен буџетом.

Да ово плати председник не би било право, јер је он вршио радњу званичну наредбу власти.

Моли се уредништво за потребно објашњење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

Могло се је догодити, да Пореска Управа, из необавештености избрише ову позицију из буџета.

Да не би овај издатак пао на терет благајника и наредбодавца, нека се цела ствар представи надлежној власти, па ће она учинити нарав према овога изласту, неће је овај издатак и наредио, да се издејствује накнадно одобрење за ову суму.

Само пре тога треба изнети ствар пред одбор, те да он у смислу чл. 10. закона о општинским, среским и општинским буџетима, донесе своју одлуку, којом одобрава овај издатак, и напе приход, на који ће се исплатити.

IV

Суд општине метковићке, актом својим од 30 маја 1904 год. Бр. 850, пита:

Кад одбор умоли председника у смислу чл. 122. зак. о општинама, па он буде поново изабран и враћен у дужност, па ли тим одређен и набор одборника, може ли овај одбор и даље вршити дужност до коначног избора нових одборника, и ако може, да ли он има права да поново решава о умољењу овога истога председника, кад је њему и по други пут упућено поновење, те се поводом тога и бира нови одбор?“

— На ово питање одговарамо:

По члану 78. става трећег, и чл. 149 последње ставе зак. о општинама, одборници све до избора нових одборника врше своју дужност, али не могу доносити нове одлуке о збиљи њиној председника, већ је једном уложени на му поново упућено поновење грађана, јер се тако спршава ствар онако, како је прописано чл. 122. зак. о општинама, на штету самог одбора.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Васа — Васко Лукић, из Љубаве, среза расинског, украо је на општини начин, Светозару Стефановићу из Шигалевина 720 динара у банкама и 17 дуката у злату, од којих су 16 бушених, и из напуштеној кући побегао. Васа је стар 40 год., очију зелених, става средњег, добро је разиђен, броји брзо, говори промукло, на глави више потиљка има белегу. Познају се ове полицијске власти, да Васу пажљиве потраже и њеном спроведу начелнику среза расинског, с позивом на Бр. 7680. УБр. 21886.

Петру Стевановићу, земљаку из Брестовика, среза гročанског, коју између 16 и 17 овог месеца украдена је кобила са лапаве, старе 7 год., на једној и грудима убијена од ових, у десно око хорава. Стрелце се пажља полицијским и општинским властима на ову покрађу. УБр. 22179.

Бошко син **Милуна Матељевића**, из Бујачића, 1. ов. м-ца у бесненом стању побегао је од куће. Он има 18 год., става је високог, лица округлог, очију црних и ирних, косе плаве, уба крупних, над говори брзо. Познавају се ове полицијске власти да Бошка потраже и њеном спроводу начел. окр. ваљевског с позивом на Бр. 7321. УБр. 22695.

Никодије Милојић, осуђеник из Д. Адровића, округа жичког, побегао је 30. пр. м-ца у месту са рада из Добрчева. Никодије је стар 35 година, раста је средњег, пун, пак, познају се ове полицијске власти, да Никодију пажљиво потраже и спроводу Управи завода у Ћуприју с позивом на Бр. 2668. УБр. 22581.

Милан Ђурић, из Божаповића, окр. пожаревачког и **Петар Јонић Јовића**, из Бучја, округа тимочког, осуђеници пожаревачког казненог завода, побегли су 30. пр. м-ца из завода са рада. Милан је стар 37—40 година, става је малог, косе и обрва смеђих, очију плавих, бркова смеђих. Петар је стар 40 год. става је средњег, косе смеђе, но мало седе, обрва очију и бркова смеђих, познају се ове полицијске власти, да их пажљиве потраже и њеном спроводу Управи пожаревачког казненог завода, с позивом на Бр. 1542.

Сарафим Петровић, непарски момак код Јована Анђелковића пекара из Крагујевца, 27. пр. м-ца побегао је од свога газде, пошто му је претходно увече 28 дин. Сарафим је родом из Турске, стар је 15 год. раста је средњег, косе црне, образа округлих, очију црних. Познају се ове полицијске власти да Сарафима потраже живо и спроводу начелству округа крагујевачког, с позивом на Бр. 11181. УБр. 22579.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМАТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 28. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. ЈУЛА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и нарочитих бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, као и поште. Цена је листу: чиновницима, свештеницима, свештеним писцима и осталим званичницима у округу, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно потражних одреда. Надлештима у округу 20 динара за годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединa бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за комесара београдске савске полиције, у рангу писара прве класе Управе града Београда, Тихомира Миланковића, писара треће класе Министарства унутрашњих дела, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. јула 1904. г. у Београду

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етиологији.

по

Јакобу бан-Хаму

(наставак)

Нео-спиритуализам у Француској

Извесна група криминалиста у Француској, чији средину између старе школе о слободној вољи и еклектизма. То су нео-спиритуалисте: *Жоли*, *Прозл. Гајо* и *Ријо*.

Хенри Жоли, професор у Сорбони, третира питање о криминалитету у овим својим делима: *Злочин*, *Криминална Француска* и *Борба против злочина*.

У свима овим делима, а нарочито у *Криминалној Француској*, писац тврдо верује у постојање слободне воље, али у исто доба допушта да слобода воља може поцекад бити ограничена, па и сасим поништена.

Што се тиче фактора економских, писац им признаје велики утицај на криминалитет.

У своме делу *Злочин и Казна*, *Луј Прозл* брани енергично постојање слободне воље, али не искључује акцију ни осталих фактора. Једна глава овог дела, под насловом *Злочин и Беда*, посвећена је нашем питању. И ако писац признаје да је утицај беде на злочин неоспоран, ипак додаје да је врло мали број злочина који су извршени искључиво под овим утицајем.

Од свију дела нео-спиритуалистичке школе најбоље је, нема сумње, дело *Антонија Делтгјанса* под насловом: *Узроци Злочина* (Бујенос-Ајрес, 1892).

Пошто је скупио и обилно прокритиковао сва важнија дела у данашњој криминалној литератури, писац износи овој закључак.

— *Злочин је феномен психолошки*: *психологија злочинца не разликује се ни у колико од психологије нормалног човека*; *то је услед своје сопствене грешке што злочинац пада постепено у злочин.*

Школи спиритуалистичкој припада још и *Карол Бругт*, који сматра злочинце као жртве њихове психо-физиолошке организације.

— *То су, вели он, ненормална бића, која врше злочин у свакој средини и под свима приликама. У сваком случају, злочинац је биће које није достигло своје потпуно савршенство ни са гледишта интелектуалног. Али и човек, са потпуно развијеном свешћу, може бити одвучен у злочин својим нагонима и средином у којој живи. У овом случају злочин је резултанта нагона којује немогуће задовољити обичним животом, било што је интелектуална организација врло слаба, било што је нагонда одвећ велика.*

Испитујући утицај економских прилика на криминалитет, *Бругт* је дошао на генијалну мисао да испита однос између злочина и опште организације рада.

— У развитку рада, вели писац, разликују се ове три узастопне фазе: рад помоћу робова у старом веку, помоћу зависних (неослобођених) људи у феудалном добу и, најзад, данашњи систем наднице. За време прве две епохе, положај раденика био је мизеран. Злочин у овом времену био је у толикој мери општи, да би питање о навесној класи злочинаца било по све изгубљено. За време изградње Хенријах VIII. број погубљених злочинаца попео се на 72.000. Готово цео народ био је огрезао у беду, спротивљу а делом и у злочин.

— Мало по мало побољшавао се положај раденика, док француска револуција није изградила и последње трагове феудалног система. И ако је данашње стање слободног рада побољшало у многоме положај раденика, ипак беда није сасим нестала из друштва. Она је само потиснута у редове оних, који нису у могућности да узму учешћа у користи од побољшаног рада. То је, дакле, круг најсиромашнијих из кога се ливерује криминална војска.

Јасно је, према изложеноме, да и данашња организација рада, по Бругту, није потпуна и савршена.

VIII Статистичари

Досадашње наше излагање, као што смо видели, односило се на питање о криминалној етиологији. Али, има једна група одличних научара која је, без обзира на криминалну етиологију, изучавала криминалну активност са гледишта морала.

Ову групу научара ми смо назвали *статистичарима*, јер за предмет својих истраживања узимају статистику морала.

Криминална статистика поникла је у Француској и Белгији као одељак статистике морала између 1825—1830 год.

У своме делу *О систему социјалном и законима који њиме управљају* (Париз, 1848) *Кетле*, професор права у Бриселу и отац криминалне статистике, третира разноврстан моралних и интелектуалних особина човечијих, као и развитак наклоности ка злочину.

Истражујући физичке законе који управљају моралним редом, *Кетле* вели, да је „обичан човек“ обзиром навесном наклоношћу на злочину (као год и наклоношћу ка браку, самоубиству и т. д.)

У току свог даљег излагања, писац испитује утицај спољних фактора на ову *моралну склоност* ка злочину, проучавајући, рад овога, утицај климата, пола, доба старости и економских прилика.

— Беда се, тврди писац, сматра уопште као један од најбољих узрока злочина. Однос између економских прилика и криминалитета у Француској и Холандији, међутим, показују нам, да најсиромашнији крајеви производе најмањи број криминалитета.

Да би се разумело ово тврђење *Кетлеово*, треба знати да је у њему реч о апсолутној беди. Посматрая са гледишта криминалитета, један предео не може се

сматрати сиромашним само с тога, што у њему има мање богатства но у другом пределу. Суштина питања лежи у томе како је то богатство расподељено.

(наставиће се)

ТЕЛЕСНЕ ОСОБИНЕ ПРЕСТУПНИКА

Питање да ли се психичке особине испољавају видним појавама одавно је привлачило пажњу мислених људи. Тежња да се њиху таки знаци рачуне све више, у колико више долазе до свести тешкоће, да се разјасни карактер једног човека. Свакидашње искуство, поред свега тога што се човек лако вара о правом мишљењу и осећању других, тражи допуну тога субјективног суђења објективним знацима.

Тај проблем није још решен. Имена Љаватера, Гала[1], Шмпурцајма и Ломброза, као и разјашњавања рукописа, показују толике покушаје, различне по начину, као и различне по вредности, да се нађу такви објективни знаци. Поред свега тога ми смо до сад врло далеко одатле да сазнамо поуздане спољне знаке карактерних особина. Једно време била су сва напрезања усмерена, због проценивања најбољих појединости.

Ломброзова учења одавно нападају са више натрешости него објективности, и с правом се може о многим његовим противницима тврдити да су они водили против њега отворену борбу, немајући јасну слику о садржини његових учења. А то у осталом није ни сасвим лако, пошто је он много свога тврђења промењу у току година. Али мени не изгледа да је оправдано да му се баш због тога чини прекор; нека непрудзан поглед уступно је место бољем увиђању. Али се Ломброзу не може опростити једна мана а то је јака некритичност. Он употребљује тачна и бројављена мерења, анегдоте и пословице, статистичке податке и субјективне утиске, написе писане из дуга времена по задовима тамница, појединa посматрања и појаве у мисама, а при томе не разликује оштро ништа важног и неважног. У његовом најновијем делу налазе се многобројни статистички податци, који су без икакве сумње погрешни. Та непоузданост потиче у неколико из неверноватне разноврсности његових дела, која чини да је ту дубока студија немогућна, а у неколико и из површног посматрања.

А ипак би му се неправо учинило над би о њему човек судио само по његовим *мањама*. Он је тиме само својим противницима олакшао да њега и његово учење обележе као неваучне. Садржину тога учења о *урођеном преступнику*[2] схвата Курена (у свом делу *Природна историја преступника*) највернија пристаница у Немачкој, у ово неколико речи „Та хипотеза тврди да сви прави преступници имају у себи одређен, узрочно везан низ телесних знакова, који се антрополошки дају доказати и душевних знакова, који се психо-физиолошки дају доказати. По тим знацима ти људи чине један нарочити варијетет, карактеришу један особени антрополошки тип људског рода; и ти знаци тоне њиховог поснова са неодољивом нужношћу да буду преступници, сасим независно од свих социјалних и индивидуалних животних услова.“

Ломброзо не одриче ни значај добивених особина индивидуе, ни социјалне утицаје, он не чини питање ни од страсних, ни од *ирођених* преступника, ни од преступника из навике. Шта више у његовом последњем делу (*Узроци и сузбијање преступа*) испитивање спољних узрока заузима највише простора, а анатомских особина *delinquente nato* (урођеног преступника) скоро никако нема. Поред свега тога он се чврсто држи учења да од прилике 33% свих преступника *рођени су као преступници* и да они имају многих знакова који одступају од нормалног.

Пре него што пређемо на тај задатак да испитамо тачност тог погледа, нарочито у његовом даљем развитку да *човек преступник (homo delinquente)* представља један особити и то *атавистички тип*, — треба нам да прегледамо оно што знамо *о телу и духу преступника*.

А то је тешко као што изгледа. Огромна је продуктивност управо на том пољу испитивања; поред бриљивих и критичких испитивања шири се ту и дилетантизам; и у толико је теже добити јасну слику, што се ту ради о питањима која су веома заплетена. Ми немамо никакав *нормалног човека*, који би могао служити као мерило свих одступања. Ми не можемо Немца одмах, без иечега даљег, упоредити са Италијанном, нити северног Италијана са јужним. Треба само један поглед на да се човек упери да се просечни тип Ломбарда или сваког и високог људског соја Романце веома разликује од малог соја јужних Италијана. А с друге стране укрштање раса допринело је доста томе да чист народни тип налазимо само појединце и усамљено. А то отежава одређивање *типа*, с којим се може упоредити преступник.

Осим тога нема једне тачне дефиниције шта се мора схвати као *знак изрођавања*. „као телесни знак наследног изрођавања (stigmata hereditatis) обично се сматра извесна мана развитка, која се често налази код лица која су то наследила.“ гласи дефиниција Кренелинова у његовом делу *Психијатрија*). Али је тешко повући границу до које бисмо могли означити одступања развитка од области нормалнога. Са потпуним правом образа *Неке* пажњу (у свом делу *Дегенерација, знаци дегенерације и Атавизам*) на то да све што је етнична условљено не сме се за дотични народ сматрати као знак изрођавања, појам „знаци дегенерације“ мора се увек одређивати само по односу на време, место, старост и пол, и увек је потребна извесна величина одступања од просечности.

Године 1899 тврдио је Ломброзо у свом делу *Нови кварцтуи у изучавању преступника* да је криминално антрополошка школа за неколико година испитала 54.131 сумњатих, преступника и нормалних. Из обиља тог материјала пробрати оно што је употребљиво, несма је неизгодно, јер резултати стоје често веома оштро у противности један према другоме. Али управо на тој телесној области нису ни права систематска испитавања на расположењу. Поред свега тога ја мислим да је могућно, и без навођења многих појединости и бројева, добити један преглед о данашњем стању тих испитавања.

(свршиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

противичан начинии одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приређено и уређено Свет. Јањић

Глава осамнајеста
О извршењу пресуде

§ 471.

(наставак) 7

По спору Милутина Ч. противу Јелрема Ч. земљорадн. из Гунцата, за испуњење уговора о промени — трамци —, утврђено је одлуком опште седнице, да у опалним споровима треба имати непобитна доказа, *да ли и једна и друга страна добија* и по количини и по каквоћи онолико, колико *даје на другој страни*. Првостепени суд одбио је био тужилачку странку од тражења са оних разлога:

„Признавши парничара тврди се, да између њих постоји уговор о размени земаља § 632 гр. закона, али како тужени наводи, да нема довољно земље по закону те да би могао закључени уговор о размени трамци извршити јер сем трапиљске земље, нема још пет плугова земље, и како тужилац овај навод туженога признаје а не подноси никаква доказ-сведоџбу од општинске власти потврђену среском полицајском влашћу да тужени има довољно земље по закону, те да би могао уговор испунити; а сем тога како се из тужбе тужиочеве види, да је земаља *коју је тужилац дао у размену тужеиоме много мања од земље туженога*, то се тужилац од овог свог тражења неиуњења уговора о трамци земље на основу § 471 тач. 10 гр. пост. има одбити.“

Но, но жалби тужилачке стране Касационни суд (II одељ.) поништио је Апелациону пресуду 30.XI.94 из оних разлога.

„Сиисао инога законскога пређења тај је, да се земљоделац не може продати за извршење пресуде нита пак да га сам може отуђити онолике земље, колико му овај законски пропис штити, у тој цељи да земљоделац не би остао без земље, — а не да не може своју земљу и трампити.

Да се овај законски пропис има онако разумети, види се још и из правила Г. Министра Правде, од 4 фебр. 1874 год. № 354 зб. XXVI стр. 14, која су прописана ради извршења закона од 4 децембра 1873 год.

[1] Гал иначе није само један сањатор, већ велика важна паралела, као што су га многи покушали да представе. Шта више он је стекао великих заслуга за упознавање анатомије мозга, које су заборављене поред спрамљених назада због његових крешотина.

Г. Министар Правде руковођен без сумње, економним и привредним обзирима допустио је у тач. 10 својих правила да земљоделац може, свакако у цељи груписања свога непокретнога имања, учинити промену и са оним имањем, које му закон штити од продаје, ако само суд у напред има непобитна доказа, да земљоделац на другом месту добија оноликo земље, колико на једној страни даје, или бар да у овој вредности добија на другој страни, у коликој ову на једној страни даје.

Па како се из протокола рочишта № 9632 види, да и сам тужени признаје, да је земља коју му тужилац у размену за његову даје, много већа и роднија од његове, онда је према наведеном суд погрешио, кад је тужиоца одбио од тражења да се тужени судским путем примора на извршење уговора промене.

Првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао ове противразлоге, мимо оних у пресуди.

„Не стоји разлог Касационог суда да „и сам тужени на протоколу рочишта № 9632, признаје да је земља коју му тужилац у размену за његову даје много већа и роднија од његове, — већ на против тужени на протоколу рочишта № 9632 навео је, да је земља његова — туженога — два пут већа и роднија од тужиочеве земље, а и сам тужилац у тужби № 2740, при којој је и на рочишту остао признаје да је земља, коју је у размену од туженог узео за своју земљу побољшана десет пута више, но што је била; а на против, да земља његова — тужиочева — коју је тужени у размену дао није ништа побољшана; па једно с тога, а друго и за то што тужилац *ничим није по § 178 гр. пост. доказао, да је према § 635 грађ. зак. од своје стране уговор, кога испуњење тражи, испунио*, а то је, да је своју земљу коју је у размену дао уступио туженоме у својину, или да је готов да то учини."

Општа седница К. Суда 4.II.95 год. № 727 одржала је први део примедаба свог одељења, односно извиђаја, да ли и једна и друга парнична страна добија и по количини и по каквоћи оноликo, колико даје другој страни, као на закону основане, а да не стоје противразлози првост. суда.

Да сведочанство о наглавици треба да поднесе парнична страна, а да ово не тражи суд по званичној дужности, потврђује ова одлука.

*

„Погрешио је суд примио уверење суда и одбора општине самаилске у акту № 4182, које је оверио и начелник среза ж. 17. фебруара 1903 год. № 2161, о имовном стању масе умрлога Уроша, јер по тач. 4. §. 471. грађ. суд. пост. и правилима г. Министра правде код поменутог § 471. грађ. пост. тражи се тачком 11. ових правила, *да оваква сведоџба буде потврђена среском полициском влашћу, која је дужна такође претходно известити се о истинитости датог сведочанства.*"

„Поменуто уверење суда потврдила је среска власт на јемство на њему потписатих одборника, зато ово уверење не одговара наведеној тачци 11. поменутих правила и према томе првостепени је суд погрешио, кад је своју одлуку донео на основу овог уверења, *већ је требао, у смислу расписа г. Министра правде од 1. децембра 1886 године бр. 5258*, (Збор. 42 стр. 310), *да изиште од тужилачке стране друго уверење, које би одговарало наведеној тачци 11. правила.*"

С тога је Касац. суд 5. VIII. 03. № 4536 поништио решење првост. суда, којим је тужилачка страна одбијена од тражења.

Ова одлука упућује и на то, како треба да је оно потврђење полициске власти.

У овом смислу, *да сведочанство о наглавици треба да поднесе парнична страна*, донесене су одлуке под № 11308 02. од 28. I. 03. и од 12. II. 03. № 47.

Противно мишљење, да дакле сведочанство наглавици треба да тражи власт по званичној дужности, заступљено је у овој одлуци.

*

Сима Ђ. тужио је суду Михаила Д. ср. писара, што је продао све имање за дугове неоставивши му оноликo земље, колико је закон земљоделцу одредио; и тражио је, да се поништи ова продаја, његовог имања.

Тужени се бранио, да тужилац није земљоделац него механџија, те да се на њега благодејање законско о остављању земље не простире. Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења са разлога, што није доказао, да је земљоделац.

По жалби тужиоца Касациони суд 5. августа 1882 год. Бр. 2248. уништио је ово решење из разлога:

„По замени тач. 4. §. 471. грађ. пост. од 24. децембра 1873. год. и правила г. Министра правде од 4. фебруара 1874. г. № 354. (Збор. XXVI. стр. 14.) кад се за извршење пресуде узима какво имање, које по својој природи припада земљоделству, *полиц. власт, која попис чини, дужна је уверити се, да ли се то лице — чије имање узима у попис — сматра, по закону, као земљоделац, па у случају, ако се исто лице сматра за земљоделца, онда да при вршењу пописа има на уму поменуту замену тач. 4. §. 471. и поменуто правило г. Министра правде.*

Према наведеноме *суд је погрешио, што је молиоцу ставио у дужност, да он доказује како је земљоделац и како се на њега има прострети поменута замена четверте тачке*, па према овој погрешној поставци нашао, да жалилац није то доказао: да се он, по закону, има сматрати као земљоделац."

У овом су смислу и одлуке Касац. суда № 2127. од 9. III. 1899. и 13. I. 03. № 10921. 1902 године.

Да сведочанство треба тражити по званичној дужности и да тужени не може да оверава ово уверење, показује нам ова одлука.

По тужби Петра И. противу Љубомира Д. среског писара, за поништај јавне продаје, првостепени суд примио је за доказ сведоџбу о наглавици у којој није била означена величина окућнице а и коју је — сведоџбу — оверио тужени, па је решењем од 6. новембра прошле године № 48234 одбио тужиоца од тражења.

Но по жалби тужиоца, Касациони суд поништио је ово решење 21. II. 03. год. № 566 из овог разлога:

„По §. 471. тач. 4. грађ. пост. закон штити земљоделцу поред осталога и кућу са окућницом до једног дана орања.

Уверење суда општине мишљ... у акту № 48234 не одговара предњем законом пропису, јер у њему није казано: колика је окућеница, а сем тога што је у име полиц. власти оверио тужени Љубомир, који је као парничар интересован, јер брани свој рад и продају а то није могао да учини.

Препоручио је суду, да у смислу расписа г. Министра правде од 1. XII. 1886 год. № 5258. (Збор. 42. стр. 310) по *званичној дужности* прибави друго потпуно уверење."

Полициска власт дужна је прво да се увери о истинитости издатог сведочанства, а не да ово потврђује на основу казивања одборника, по овој одлуци.

*

Димитрије Ст. зем. из Р. тужио је Јеремију К. среског писара и тражио је, да се поништи продаја његовог имања коју је тужени извршио 10. марта 1903 године:

а; што није саслушан шта одређује за продају; и

б; што попис није извршен по закону као а оглас; и

в; што нема довољно земље — § 471 грађ. поступка.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења, узев да је актима продаје утврђено да не стоји ни један од наведених основа у тужби, а уверењем општ. суда и одбора које је потврдила и полициска власт утврђено је, да тужилац има довољно земље по закону.

По жалби туженога Касациони суд у свом III одељку размотрио је акта и решење првост. суда од 14. Марта 1903 г. № *6589* па је 6. Јуна исте године № *3988* поништио решење првост. суда са ових разлога.

Према тач. 11 под а; и б; правила Госп. Министра правде од 4. Фебруара 1874 год. № 354 (Збор. XXVI стр. 14) ако би земљор. или онај, који се по овом закону за земљ. сматра, хтео какво имање да прода дужан је:

а: да докаже сведоџбом изданом од кмета и три општинара његове општине, да он има преко отуђујућег имања још пет плугова земље и кућу с плацем.

б; ово писмено да буде потврђено сресвом полициском влашћу, која је дужна такође претходно известити се о истинитости даног сведочанства.

Према распису истог Министра од 1. Децембра 1886 год. № 5258 (збор. 42 стр. 310) суд је дужан по званичној дужности да тражи ову сведоџбу у свима споро-

вима па и при спору где се тражи поништај продаје јавне, за извршење прив. дугова — одељ. IV тач. 4 § 471 грађ. п. —

Из уверења суда општине Р. од 22. Јануара 1903 год. № 49 и три одборника, види се да тужилац има оноликo земље колико треба по § 471 тач. 4 одељак 1 грађ. пост., али је првостепени суд погрешио што је примио овакво уверење, кад се из потврђења среске власти види, да она *истинитост потписа и печата суда* општ. р. . . *као и садржину уверења тврди на основу изјаве потписаних одборника и личног сазнања из пописних књига А и Б села Р* по тач. 11 под *б*; § 471 грађ. пост. (потврђење је 28. Јануара 1903 год. № 1262) које дакле не одговара тач. 1 под б наведеног § 471 грађ. поступка".

Истоветан је случај расправљен опет у III одељењу под № 4041 1903 године, у коме је суд примио за уредно сведочанство суда и одборника и које је потврдила среска власт 18. Јула 1902 год. № 7349 и у коме је казано: „истинитост печата и потписа суда и одбора општине С.... као и садржину овога уверења *а на основу мог личног сазнања од потписаних одборника* тврдим", и ту је поништено решење прв. суда са истог разлога.

*

Да се сведочанство о наглавици тражи по званичној дужности и то званично; и да потврђење треба да гласи „*на основу личног сазнања*" одлучио је Касациони суд 14. авг. 1902 № 5475 и 13. јануара 1903 год. № 10921 1902 године.

Сведочанство је тражено по званичној дужности преко полицијске власти и по одлуци Касационог суда од 31. авг. 1903 № 6226.

Сведочанство о наглавици треба да је из времена задужења.

Ево тога објашњења.

Првостепени је суд узео, да је прибављеним уверењем у акту № 13950 утврђено, да пунољетној браћи и задругарима тужиоца није остављено довољно земље колико им штити пропис тач. 4. § 471. грађ. поступка; но, по жалби туженог извршиоца, Касациони суд (II одељ.) поништио је 15. окт. 1902 године № 7767 решење прв. суда којим је оглашена за неуредну јавна продаја непокретног имања Владислава и задружне браће његове, са ових разлога:

„Кад се из акта овог спора види, да је спорно имање продато за дугове тужиочевог оца умр. Милана Г. и за рачун интабулисаних повериоца; међутим тужилац, поред осталих разлога наведених за неуредност ове продаје износи и тај, што је истом повређен § 471 грађ. пост. јер њему и његовој осталој задружној браћи није остављено довољно земље, — овда је суд претходно требао да извиди: *колико је тужиочев отац Милан у времену задужења због кога је ова продаја и вршена имао земље и колико је у то време имао у кући порез плаћајућих глава.*"

Да сведочанство треба да поднесе пярнична страна и да оно треба да гласи о наглавици из времена задужења, казује нам ова одлука.

*

По тужби Милана Н. Петковића; противу Васе Ј. П. среског писара и лицитаната: Влајка и Цоне, за поништај јавне продаје, дате су од Касационог суда 8. V. 1903 год. № 2980 апелац. суду овакве примедбе.

„Према последњем одељку расписа (Министра Правде од 1. декембра 1886 год. Бр. 5258 (збор. 42. стр. 310) позвани су судови, да по званичној дужности траже уверење у смислу § 471 гр. суд. пост. и правила код овог параграфа.

Из пописа и протокола лицитације Бр. 10933, види се, да је продато имање масе умрлог Николе за дуг по облигацији од 12. Јануара 1891 год. прилог у белешци Бр. 14817).

Према напред наведеноме, провостени а за њим и Апелац. Суд погрешили су, што су овај спор пресудили пре, но што су од тужилачке стране изискали уверење у смислу поменутих правила (тач. 11) *о занимању, имовном и задружном стању умрлог Николе* у време задужења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

СВЕЖАЊ НОВЧАНИЦА

Саветник Балман пружи руку младоме човеку, који је стајао пред широким дугачким столом, имајући собом иберцигер и зелени, маловарошки, филцани шешир.

„Не заборавите, дакле," рече проседи богаташ, „да имате да будете вечито захвални препоруци свога ујака, што сте добили место у мојој кући. Свакодневно ми се јављају за места трговци који немају места по провинцијама, па долазе препуни нада у Берлин, и најзад хвале Бога ако могу да добију какво место као носачи или слуге, а вама дајем место угледно и где се захтева пуно поверења. —"

Кућевни телефон зазвони на писаћем столу шефовом.

„Наравно!" рече саветник на телефону. — „Долазим одмах!" — „Један тренутак!" обрати се он своме новоме чиновнику. „Сад ме баш зову." И већ га нестаде, еластичним корацима из приватне канцеларије.

Алфред се Клер обрте сам у угодној канцеларији и седе понова на столицу, на којој је већ пре тога седео Осећао се већ гордим са свога новога положаја и шефа, трговачкога саветника. Пре четири недеље није могао ни сањати о овакоме обрту, седећи у мрачној канцеларији провинцијске трговине у Елбингу. Сад је постао чиновником светске куће „Балман и синови" и живео је у заносноме Берлину, огромној вароши, која га је задивљавала. То је у осталом била споредна ствар. Главно је, да буде приљежан у новој дужности и да је буде достојан, а за то ће уложити труда, те да осветла образ своме ујаку!

Изгледало је, да и саветник није био припреман да иде из канцеларије, јер је на столу оставио читаве штосове писама и акта. Са стране где је седео Клер, лежали су на столу један свежањ новчаница и једна књига чекова Дисконтнога Друштва. Алфред је с чуђењем посматрао те хартије од вредности. До сто врагова, да то није каква обмана! Сто хиљада марака у хиљадаркама лежало је на столу као да је баш тада донесено из Државне Банке, јер је омотач на њима био још неповређен. Толико новца није се за три месеца обрнуло код његове пређашње фирме у Елбингу! Можда је саветник био збуњен његовим доласком и ненадним позивом, па је заборавио да остави новац у касу, а на столу је лежао и свежањ разноликих кључева, баш у близини банкнота.

Млади је човек, од како је, научио на обрт с новцем, ма да не баш са тако великим сумама, те узе мали свежањ и хтеде га измерити у рукама, као кад би ко узео писмо од вредности, па би му хтео од ока оценити тежину.

„Огромно имање," помисли он, „а тако мало, да се може слободно и у џеп метнути!" И као да је хтео и сам да се увери о могућности тога, сави свежањ рукама и метну га у побочни џеп од горњег капута.

У том се баш тренутку отворише врата и трговачки саветник Балман уђе у собу. Алфред се Клер зграну од ненадног препаде, извуче десницу из џепа, а свежањ новчаница остави унутра.

„Даље немамо шта да разговарамо," рече шеф улазећи. „Употребите данашњи дан на то да нађете стан, а сутра у 8 часова пре подне јавите се прокуристу Вилу ради пријема дужности. — С Богом, господине Клере!"

Балман му отвори учтиво врата, а млади човек могаше једва уста да отвори од страха и запрепашћења, па рече: „С Богом, господине саветниче!"

По том се нађе у ходнику. За тренутак застаде, ухвати се за чело промишљајући се, по том као да га ухвати грозница, као да га фурије појурише, стрча низ степенице и испаде на улицу.

Лупа, трка и звоњење трамваја, кочија, теретних кола и других саобраћајних средстава, мешавина масе света, све га то прену и он се освести, сети се свога положаја. Шта је учинио? Могао се сто пута заклети, да је свежањ новчаница метнуо у џеп са свим невино, без икакве зле намере, не мислећи ништа, гоњен једино једним глупим нагоном да проба могућност да се толики иметак може стрпати у џеп, и да је само ненадним уласком саветника постао лоповом, разбојником, простим злочинцем! Он, Алфред Клер, који никада у животу није присвојио противуправно ни једнога кончића! И тако све то брзо дође, повратак Балманов, његов опроштај, излазак из канцеларије, да није имао времена да се прибере како би се извукао из те фаталне незгоде. Сада, када је све доцкан, обујмиле су га стотинама и хиљадама мисли. Да је саветник дошао само три секунде доцније! За то би време новац био понова на своме месту! А где му је било присуство духа? Могао је комотно, по свршеном говору са саветником, извући из џепа свежањ новчаница и

реји: Видите, господине саветниче, како сте ви поверљиви? Да је ко непознат видео оволики новац на столу? —

Одлучи се на један пут да се прати и да одигра комедију са нарочито сервисним новчаницама. Али после неколико поучавши застаде и окрете корак другим путем. Не, немогућно је! Неће му се поверовати у истинитост причања или ће се најзаше узети да га је на мах сустигла гриза савести.

Помисао, да ће са једно своје невине збуњености, са једне глупости са тешким последицама, изгубити сву лепу будућност, нека га је као живо угњежње и доводила га скоро до лудила. Маши се за џеп и помисли да се ма на какав начин отресе тога проклетога новца. Али зар неће и поред тога остати довољно подозрив и можда једини осумњичен на ту крађу? Биће осуђен на основу индиција и узеће се да је попао где год прикрпио.

А шта ће ујак на то рећи? Шта тек његова сирота мати, чија је он дика увек био? Њен једини син, њена потпора, њен Алфред обичан злочинац! Та му помисао задела срж у костима. Стид и срам од његовога неделa отераће сироту жену пре времена у гроб. А хоће ли моћи уверити људе и поред свих несрећних стицаја околности, да је невин? Не, свако ће сматрати његово причање као бајку.

Колико је тако журно пиће ни сам знао. Није знао путе ни богазе у Берлину, а ишао је слепо по улицама, час лево, час десно. Страховит догађај и прекрет у његовом животу! Место да постане углед-ним трговцем, постао је протуву своје воље злочинцем, па и ма да је све силе напрегао, није могао наћи средства да отвори пута и начина да ова ствар постане као да је није ни било. Проклињао је час када је помислио и да се дотакне новчаница, проклињао је свој нови положај, проклињао је цео Берлин, који га је увалио у несрећу. Шта би сада дао, да је могао бити у Езбингу, у својој малој канцеларији!

Преморен већ, најзад застаде. Ноге му отказаше службу, а глад га стаде морити. Мора да је много сати тумарао. Погледа око себе. Пресео је у један пуст северни део вароши, у фабричке и раднички кварт.

Застао је на једном уличном ћошку и гледао преда се у ништа. Сигурно се већ одавно сазнало у полицији да је нестало новца Балмаиновога, и сада га она с троструким жудљом тражи. У том му се пробуди на један пут нагон самоодржаја. Било је јасно да га неће лако наћи ако се сам не изда, пошто га у Берлину није познавало ни пет људи, а фотографије његове немају, па чак ни код куће у Езбингу. Добро! Кад је већ свирепом судбином постао злочинцем, онда ће и даље да живи као злочинац. Али одмах се ману те мисли. Не, никада! Онда је боље да учини крај своме проклетоме животу! Као би могао живети као злочинац? Бегство је било немогућно, то је и сам увиђао. Полиција је на свима станицама без сумње на највећој опрези, а надао би се одмах и тиме, чим би покушао да мења новчаницу од хиљаду марака. Своја новца имао је врло мало код себе.

Већ је читав сат стајао ту на ћошку и тужно гледао преда се.

„Добар дан, господине Клере!“ чу на један пут глас поврај себе. Ужаснут, прену се он и погледа у човека који га је ословио.

Тај добро развијени човек спусти руку на раме Алфредово и рече му, да га у име закона лишава слободе. „Ви сте, свакако, Алфред Клер, из Езбинга?“ упита полицијски агенат.

„Да, ја сам тај,“ одговори притворени тоном човека, кога сте упитали колико је сати.

„Одмах сам помислио! Већ вас пола сата посматрам као младића, који се по опису потеражене потпуно слаже! Зелени шешир са пером позади не носи ни један Берлинац.“

Алфред је Клер на један пут постао равнодушан и апатичан. Као да се то по свему разумело, ишао је он поред чиновника, који после неколико минута заустави једне затворене кочије и уђе у њих са својим притвореником.

„А где вам је новац?“ упита чиновник кад су пошла кола

„Не говорећи ни једне речи, маши се Клер у џеп и предаде чиновнику свежањ новчаница. Овај га погледа за тренутак чудновато а за тим одмах поче бројити новчанице и одану. Сума је била потпуна, те му је била сигурна добра награда.

Када су приспела у полицију, Клер буде затворен у једну малу ћелију. Казали су му да ће га мало доцније саслушати.

Кала је брава шкрипнула, седе Алфред Клер на једину столицу и погледа горе на прозор са решетком, кроз чија је отвор узано оштри зимски ваздух. И тако се његова судбина много брже испуњава но што је мислио! Будућност му је била јасна. Три године затвора биле су му сигурне, а могу бити и пет.

По тртама на лицу видела се на њему ледена мирноћа и одлучност. Полако скиде своју кравату и по том крагну. Узе своју кончану, шарену џепну мараму, поцепа је и направи од ње омчу. За тим приближи дрвену столицу под отворени прозор и обеси се о гвоздену решетку.....

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

9

I. Нестанак!!

Тај ју је поглед из прва доводио у забуну, од њега је она осећала такво некакво мучење које није умела себи објаснити, а од чега се није могла никако отети. Сјај његових очију који ћаше као бруњирани челик, чињаше јој се да је пробијачи и да продире до дна душе јој, а одмах за тим обузимеје њена обамрлост, која као да ништа њено биће и престаје тек онда кад она није више под утицајем оних магнетичних зрака, које сипаху очи преосвећеника.

Док међу тим, Ангеран још не беше ништа учинио да окупа своју моћ магнетичног привлачења над лепотом девојком.

Једнога лепога дана, над је Пасторе, очи у очи, објашњавао своме њаку тајна дејства *Мелостм*, он опази одмах да га Клотилда, укочена погледа, непрестаних трта на лицу, не слуша више; ухвати је за руку и познаде да се налази у потпуном хипнотичном стању, или да сомнабулистички спава.

Један нохотан дрхат обузе све његово биће и бедник, одређење прво колико то стање треба да траје, баци се на дражесно тело младог невиншашца од кога учини употребу како је хтео.

Дало је погодити резултат: после неколико дана устезања Преосвећени хипнотиса дете и уми му жеље најопсенарније пештање да ој услади ту ствар како би од ње постало једно радљиво оруђе испуњено похотом.

И чудна ствар доиста: ово дете, које се беше проституисало исто као и Месалина, за све време док се је налазило у изнуђеном спавању, могло је се такмичити са најзвезданијом курвом у вршењу онога скаредноја посла, — постајаше, кад се пробуди, млада невина девојка, чиста и непорочна како у погледу жеља, тако и у погледу мисли; она се није апсолутно ничега сећала; пет минута пре тога она се грчевито умијала и страсно ломила у калуђеровоју наручју, који је беше распалило до бесиила; поправљена к себи, пак, није осећала ни мрве сумње о злоси коју је одиграла.

Каква ужасна моћ! Не иде она само дотле да буде потпуни господар нашега биха само за време успаваности; може да вас надахне душевношћу да чините нешто што се противи вашој природи и да вас принуди да то извршите у одређени час и ако сте се покрагили к себи. Слободна воља враћена вам је у снему, изузев за оно што нам је суггестијом наређено да учините и после пробуђења и у немогућности сте да се час сетите и лица које вам је то удахнуло.

Протекло је већ више месеца од како грешни Преосвећени са Клотилдом, кад једном, случајно, да узме неку књигу из библиотеке свога претпостављеног. Ангеран откри све, јер их затече у среди њихова опсенерна задовољавања.

Млади је калуђер само то и чекао, те да једном прекине своја устезања, јер он беше толико залуђен Жакелином, да је само усиљавањем господарио собом, те истога дана приреди над једнога детета истим средствима, којима је Преосвештеник оборио њену сестру.

И од тада се обе пакаје бацише у безграничноо засићавање својих страсти.

Страшно! Профанисати детињство, нагуђи та тела невиних и несвесних девојака, да врше све скаредне радње са најгледном разврагном вештином; шта више, преобратити их суггестијом у зимоске баханткиње! у невољашце које су стално жеђне студеног милованја — зар такав злочин не заслужује сто пута смрт?... Казна још и сувише благ за таква наказна дела.

И не треба мислити да ми претерујемо у описивању тих чудноватих работа! Довољно је само погледати на онај дуги низ затворених врата у судбеним кућама, где се калуђерштине, ти жалосни јунаци, трпају сваке године, зато што су проституисали детињство својим гадним страстима у оној тишини манастира а поповских домова.

А колико њих још није ни ухваћено, јер се њихове жртве не усуђују жалити се!? Колико се, пак, њих извукло од законске казне помоћу својих старешина, који су им дали миг да утекну, пре него ће правда и сазнати за њихова срамна недела?

Што се тиче ове историје овде, изузев имена лица и места, произвољно узета, она је апсолутно тачна: Податке за њу дао нам је један од највештијих Полицајаца Царства, коме смо дали псеудоним Жак Лоран.

— — — — — — — — — — — — —

— Па, рече Преосвећени чим се нађе у својој ћелији са Ангерандом, верујете ли сад да нам живот виси о концу? Најмање оклевање и ми смо изгубљени.

— Млади калуђер не одговори ништа на ове речи свога старешине; он се сроза на једну столицу, чело му окупа ледени зној, сузе му грунуше из очију и два уздаха изнесоше ове речи:

— Јадна Жакелина!

Преосвештеник не може се уздржати да не лупне јаросно ногом о тле, и прибраним гласом цикну:

— Како, зар у близини опасности, коју сам вам предзначио и не бити уверен да она престоји ни тада кад се видимо из ивици провалије — то је све што сте изумели да ми одговорите?! Или ви ваља да верујете, да онај полицајац машкарата улогу пијанице под манастирским зидом?... Добро, кад је тако, онда ћу ја свршити сам, као што сам се и одлучио и без даљ оклевања!...

— Станите! изусти тада Ангеран... До овога сам часа тврдо веровао, да ћу моћи спасти Жакелину без икаквога компромитовања, па видећи да се морам одрећи тога плана, јер сте ме савладали вашим убедљивим разлозима, нисам могао савладати свога бола, јер сам вам ја и пре казао да волим то јадно дете више од свега на свету, више него самога себе. Дао бих с драге воље живот свој да је спасем страшне судбине која је чека, и која је, кад видим како су се ствари стекле, неизбежна... Шта вас се тиче мој бол, кад не чиним ништа да ометем ваше умишљаје?...

— Добро, пријатељу, одговори преосвећени нагло утишан, ви сте се, најзад, оприсебили и, упуштајући се у навођење шта ме је нагнало да се одлучим за онај план који вам је познат, хоћу да вам покажем колико сам дирнут вашим сузама и да вам докажем да сам девојке морао склонити на овај начин само из оскудице другога излаза. Па лепо, ето, да вам ставим ово питање: јесте ли ви били срећнији од мене да пронађете ма какав год начин, којим би се могле спасти све три жртве, или бар Жакелина? А ја ћу вам с места помоћи да се то и оствари. Али тај начин такав да буде, да му се одмах може приступити извршењу без икаквих припрема, јер сам ја убеђен да немамо више од једног, или два сата на расположењу, претпостављајући да полиција неће моћи до потребног одобрења доћи да још ноћас може овде ући.

— Кад бисмо имали времена и воље, ништа лакше, одговори Ангеран, али притерани овако у теснац, све што бисмо и могли покушати, само би нам ускорило пропаст нашу...

— Па онда, шта предлажете?

— Ја сам мислио само на Жакелину, немајући ни мало утицаја на њене друге, предвиђајући...

Млади калуђер од једном застаде и као да немирно ослушкиваше нешто...

— Шта је? упита га Преосвећени.

Ви не чусте ништа?

— Објасните!

— У разговору учини ми се да сам чуо неки једва осетан шум?

— Из ходника пред вашом одајом.

— То је заблуда, драги мој Ангеранде. Ко сме ући чак ту? Сва наша браћа спавају у ово доба... Међу тим, да не бисмо ма што пренебрегли у свом властитом интересу, можемо прегледати степенице и предсобје...

— Нема потребе кад ви нисте ништа чули; у осталом хиљадама безначајних шумова, као шкрип даске, намештаја, ремете непрестано ноћну тишину, а међу тим наши су тренуци скупоцени. Рекох вам, дакле, да сам се, предвиђајући шта мора а пре, а после наступити, трудио од пре много месеца да задобијем љубав Жакелинину за време „момента лусида", тврдо одлучен да утечем с њом, ако она пристане на то онога дана неизбежног открића.

— Па онда?

— Па онда, ја верујем да сам успео удахнути јој једно осећање, но без њеног знања, које се додирује с љубављу, само не знам, да кад бих јој поверио све, сем судбине која предстоји њеној сестри и младој Енглескињи, да ли би она пристала утећи са мном на исток где бисмо под другим именом, могли бити са свим безбедни... Али која вајда, кад ми ви нећете дати потребнога времена, да могу окушати: је ли мој утицај на Жакелину јак да је могу одлучити да бежи са мном.

— Па колико времена тражите за то?

— Један сат!

— То је много; За један сат може полиција с истражним судијом на челу поплавити манастир.

— Ја мислим да сте ви у заблуди, јер министар иде другим трагом, а нико неће смети — управник полиције а истражни судија још мање — узимати на себе ту одговорност, да насилнички продре ноћу у један манастир, па макар да су и наслутили да сте их ви гурнули на лажан пут, они морају бити убеђени да сте ви доста вешти у предохранама, те им можете осујетити сваки успех у истраживању.

— Све је то, мој драги Ангеранде, само празан разговор, а погибао у коју ми срљамо горка је истина, која ће се завршити, кад вам морам опет поновити, страховитим скандалом за цело хришћанство, угушењем нашега реда а нас ће попети на ешафот!

— Па, шта, најзад, ви одлучујете?

Ово питање оста неколико трепутака без одговора; Преосвећени као да се дубоко замислио.

По његовом се брижном лицу, најзад, разли један неразумљив осмејак и он одговори, наглашујући сваку реч:

— А ако покушамо да спасемо све три? —

— Шта говорите?! узвикну млади калуђер а лице му озари бескрајно задовољством.

— Ваш умишљај роди у моме мозгу једну нову мисао сумњива успеха, али не и немогућна...

— Ох, објасните, јер ми то враћа живот!

— Верујете ли ви онда да сам ја могао склонити три срећна створења намерно и без узрока? Све сам ја измерио, па нисам имао куд; видео сам како ода свуда испред нас искаче само бешчаст и суд, и, пре свега, гледао сам да нађем начина да се тај пад уклони.

— И сад?

— Сад, нисам баш апсолутно убеђен у корисност плана, који ми ваше речи изазваше, али можемо окушати; ако не успемо, нећемо имати шта себи пребацивати, јер смо се борили за свој сопствени живот!

— Та, за име Божје, који је тај пројекат?

— Онај ваш!

— Не појмим само како ће се моћи примените на све три младе девојке, извините ме, глава ми бучи. и...

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. саршени правник

16

Преступници и преступ.

Страх ме хватао, од самог гласа тога човека. А ту још и моје место на ногарима баш уз његово.

— Он је спавао с краја а ја у среди. Пробудих се као да ме ко снажно гурнуо, гледам — лампа је била у близини наших места, — стоји Смирнов крај ногара. Лице бело као да је кредом замазано, очи страшне, разрогачене. Ужас је на целом лицу исписан.

„Не прилази... — говори, — не прилази... убићу... Дрхти сав, глас такав, — туга га је чути. Ја се поплаших. „Смирнове — велим, — шта је с тобом? С ким то говориш?" — „Ето га, — вели — ето га... сав је у крви... из грла, ох, како куља крв... из грла... иде, иде... иде овамо... не прилази!"... Ухватио се за мене, држи

се, руке хладне као лед. Цвокоње а мене језа подузима. „Бог с тобом! Кога ти то видиш?“ — „Он, он последњи мој!“ — шапће јадник. „Та умири се, чекај, ја ћу ти поде донети!“ — „Не, не, не иди... не иди... јер ће он опет“... Тако сам морао заједно с њим до бурета с водом ићи. Он се држи за мене, обзире се сваки час, па наоколо, бојећи се за норак да се одвоји. Напојио сам га водом, — тада је дошао к себи. Молио ме да га пустим на моје место, — бојећи се с краја да лежи, — ја легох ближе к њему. „Страх ме,“ вели. — „Но, а зашто се ти даљу ругаш над њима?“ питам га. — „Зато се и ругам што ме страх. Долазе ми они по ноћи. Зато се ја и трудим даљу да се ослободим, пуцајући.

„Хвалисање“ злочинком — то је често крик, глас њун очајања, којим се хоће да заглуши глас савести.“

Душа злочинчева то је море на ком никада нема затишја.

Некада је бесније урагани, сада се ипак још њиха потпуно цела маса.

Злочин оставља неизгладиви траг, дубоку бразду у души.

Мени је говорио један осуђеник, жалећи се на то, што су их затворили у тамницу окованих за оних рада, и држали две недеље затворене.

— Шта хоће они? Да нас убију, шта ли? Да удаве као паралита каквог? Зар је могуће убити човека? На ја сам и сам чини ми се убијао! Сам сам чуо како су кости запуцале, када сам ударио сикиром по затилку. „Не — мислим се — оживиће се.“ Сподобих те му главу одсеков. Откотрља се глава... А он опет жив. Ту, ето са мном и живи. Ни корака не одмиче. Мене затворе у ћелију. Мислим самог, — а он ту са мном! Да нисам убијао, неби сада седео у тами гробној.“ Дежеш на кобилу, а он ту, стоји редом с делатом, и кези зубе: „Да нисам убијао, неби сада лежао на кобили.“ Вечито ме прати као сенка. Живи, — и док ја жив будем, живећеће, и у гроб ће са мном, под безимени крст лећи. Убити човека са свим — немогуће је!

II

Остаје ми да говорим још о једној врсти „хвалисања,“ веома распрострањеног, а са типичним представником његовим ја ћу вас одмах упознати.

Улазим у казамат.

Гледам, осуђеници се скупили у гомилу. У среди некакав непоречни брат, нешто ватрено прича.

Угледавши мене престаде.

— Сметам вам, шта ли? Онда идем.

— Зашто господине? Каква је то сметња... Причај даље! Нека и господин чује... Веома занимљиво.

Приповедач је приповедао како је бежао с робије.

Пошто се мало нећкало, више реда ради, продужио је:

— Полако!... Дигли су, но што рекох зубуну. Сву стражу, целу чету скупили, и пустили за мном: јер ниже побего макар ко. Трче они трчим и ја. Они за мном, а ја од њих. Бајонети блистају, куршуми звижде... Тек чујем га како звижди над главом. Мало дођоше престаше. Потрошили сте метке. А ни једним нису погодили . . .

— Трчећи су гађали? — пита млад момчић војни осуђеник.

— Трчећи.

— Ех, да се заустависо ко. Боље се гађа, —

— Жалиост што тебе људска нису познали! Нарадниче! — прекиде га неко од слушалаца, — причај даље!

— Стадох ја браћо моја, да успоравам. Видим, нема се више снаге. Ето, мислим се сад, сад ћу пасти, и ухватиће ме. Но није Елин Проролов такав човек, да би се пустио жив у руке! Чујем, стижу... Све ближе топот. Осрнух се, страшно човеку да гледа. Бајонети севају. Сила! А на путу напред стоји једно дрво... Ала дрво, високо налаз двадесет хвати... Прикупим ти ја снагу, па се упутим к њему. Дрк, дрк — и попех се... Испентрах се на једну грану на седох. Дотрчаше, задували се, зној пури с њих, једва дишу. Намучио сам их жестоко. „Силази, — деру се, — ђаволи сине на леп начин!“ „Чекајте — велим — сићи ћу чим рак зазвиждя. Причекајте малко!“... Могли су ме једним метком оборити, — ништа лакше — али су истрошили сву муницију. А да се пешу, боје се, јер ја имам сикиру, а одозго сам, па ћу право по цику. Чујем договарају се: „Ајде, пеши се ти први!“ „Не, него ти“... „Не, пеш ти“... А ја седим, па ни бригема, одмарам се. Стајали су тако, док на послетку нису решили да оборе дрво, да би ме ухватили. Почеше да копају дрво на корена, бајонетима. Дрхти цело дрво, трese се. Они копају, а ја се све више и више пењем. Испех се на сами врх и чекам. Поче дрво да попушта... „Но, још! Јаче!“ — деру се они обарајући дрво. А по гласу се познаје да једва дишу од умора. „Још јаче“... поче дрво да се нагиње, — а ја непрестано држим се на врху... А кад је трескуло о земљу, чисто запишташе гране... Чим врх лупи о земљу, — ја скочим с њега на земљу, па магазу. Они стајали код корена, а ја на врху — ја сам имао двадесет хвати „горе“... Они копајући дрво још јаче се уморили, а ја се одморио седећи!

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учитеља су пих ова питања:

I.

„Један срески начелник вели, да су општински судови надлежни да испитују и ове петупе ствари, за које нису надлежни ни срески судови, па тако и пареднје општинским судовима, да они такве петупе ствари испитају, и њему тако извешене шалу на пресуђење.

Мени се урединштво да изволи одговорити, да ли је ово извешење среског начелника правилно, или не?

II.

„У једном срезу извели се једна бесплатна преписка, који поред службених послова прелично извршира — више тужбе, жалбе и т. личпо, а по мало шегозара и грађане на пеувутно парничење.

Мени се урединштво да изволи изнети своје мишљење: да ли је у општо дозволо држање бесплатних преписача по срескпм канцеларијама, и ако јесте, онда по коме закону?“

III.

„По закону о непосредном порезу, над год се броји живо пиће земље, на се о томе и таквпа нада, онда се и по порезној књизи Б, врши преписе онога имања од купца на продавца.

Пошто се у тапије никад не стављају квадратне целе парцеле, која се продаје, него се само имеђује дужина страна, н. пр. источно 95 метара: западно 164 мет., северно 203 и јужно 50 метара, та се простопеног мора да ваље во тапије.

Мени урединштво да обавештење: како ће се ово шарачунавање вршити?“

IV

„У средби механској стоји, да механа треба да је удаљена од пиаце или школе за 50. а у крајњем случају 30 хвата.

Потребно је да се зна, да ли оно одстојање треба рачунати од самих зидова пиаце или школе, или од ограда ових, па до ограде механске.

Мени се урединштво да обавештење.“

— На ова питања одговарамо:

I.

Кад је значај т. 4 под б чл. 94 закона о општинама тако схваћен, да општински судови не могу вршити казну за оне пиаце, где је законом предвиђена максимална казна преко десет дана затвора, онда им се не може наметнути ни дужност изпиђавања тих кривица, пошто се они не јављају за петуне ако истражне власти у овом одношају, у коме се јављају по кривичном судском поступку полицијске власти према пропотевшим судовима.

У осталом, о надлежности општинских судова за петупе кривице, ми немо усиоро доћи поводом расправе, којом ће се до питања објаснити ово питање.

II

О бесплатни преписачима, који раде при изнесним срескпм канцеларијама, у тешња за прибаво потребна знања за полицијску службу, нема нарочитог законског прописа, који би одређивао њихов положај.

Али свакако, по њих се, изо и прантиште, односе §. 9. закона о чиновницима грађ. реда, те се разложно може изнести закључак, да они могу постојати, под личном одговорношћу дотичних старешина.

Наравно, да они могу само учити послове, а никако ту са тога повлашћа влаповпрати и наговарати људе на безусловне и штетне парнице.

Чак се принети да они то раде, дотични старешина треба да их удали, јер он поси моралну одговорност за све неправилности које они учине.

III.

У броју 26 и 27 „Полицијског Гласника“ од 1902 год. ми смо објаснили, да се пропорпност

извесних парцела, које ниесу напрати или прекопавањем, не може напаћи тако звонки рачуноводник, не може напаћи тако звонки рачунски средњом суперотна страна, него само стручним премером.

Тамо смо, дакле, изнели и разлоге г. Министра финанси, који се забрањује, да се по тапијама изнађени просторност и пренос во изнађи Б, већ да се пренос пела она просторност, која је записана у поменуој књизи, ако је цела продата, иначе половина, трећина или четвртина од онога, што је записано, што заиста од тога: је ли продата половина, трећина или четвртина.

Поменути разлог треба прочитати, па ће бити јасно шта треба радити.

Како се, дакле, први пример оних парцела, које не престављају правилне фигуре, предвиђено је правилима за приврешено премеравање пре катастарског премера, која је прописао г. Министар Финанасија.

IV.

У уредби механског није тачно одређено, односе ће се рачунати оно одстојање, које се помиње у чл. 5. стаку прсом, т. ј., да ли од самих зидова црква или школе, или од спољ оних.

Ово, опет, није нарочито прецизирано сигурно зато, што је т. 4. овога 1 а остављено, да избор општинских оцени, да ли ће механ бити на сметња цркви или школи према свима месним околностима.

Али свакако треба да се рачуна одстојање од црквених и школских зидова, јер много пута цркве и школе имају велику великог непокривено хентара, а цркве су и школе на крају оних те би било неумесно тражити још 30 хвати од зграде цркве или школе.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Драгутин Костић, шеврт осуранског пол. Петра Грујића, осуђење из Београда, 30. пр.м-ца упао је на радње своја гаде 25 конаља разних асура у предности 78 динара и побегао. Драгутин је родом из Крушевца, стар је 16—18 година, средњег је раста, приомаљаст. Позивају се све полицијске власти, да Драгутина живо потраже и нађеног, спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 22348.

Ноћу, између 22. и 23. пр. м-ца, непознати крадљивац украо је г. Васи Мавлову, чиновнику палилулске задруге, који станује у босанској улици Бр. 54; један џепни сат, велики регулатор, црни ивицени са једним звоњењем и златним жицом у кориљима у вредности 200 динара. Позивају се све полицијске власти да крадљивца потраже и нађеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 22617.

Ноћу, између 22. и 23. пр. м-ца непознати крадљивац украо је овр одела Мића Спасојевића, књиговезачком калфе, који станује у Ноп Луковој улици Бр. 17. Одело је било од црне чоје са врло сетним белим песпицама. Позивају се све полицијске власти, да крадљивца потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 22718.

Љубу Јовановића, тежака из Јасика, среза драгачевског, убио је из нужне непознати злочинац на дан 6 тек. мсца. Начелник среза доцнењем Бр. 8214 моли све полицијске власти за тражење непознатог злочинца.

Три непознате и наоружана хајдука, 5 ов. м. око 7 часова у вече, ухватили су Јевђа Пустурића тежака, из Јелошца и опљачкали му 1000 динара у банкама и злату и једну пушку мајзер поткиу. Хајдуци су били наоружани, и то: један пиштољем, други кокиндаки, а трећи пиштољем пушком, а сви троје а трећи пиштољем пушком, а сви троје имали су револвер за појасом, и по два ножа фишека око појаса, један је од њих рањ, а друга двојца при пао рањен. Позивају се све полицијске власти, да злочинце пајавиле све полицијске власти, да злочинце пајавиле и нађене спроведе. Начелнику среском у Гучу с позивом на Бр. 5167.

Непознато лице 9. јуна ове год., пред вече, украло је једне чизме Миленку Миладу обућару овд., са станом Краља Александра улица Бр. 26, а лопиже Савотину Чиволевићу бакалину око 20 дин. из отворене фајоке. Непознати је стар 26 година, приомаљаст, средње је величине. Позивају се све полицијске власти да предузме потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 20025.

Владимир Ђуровић, из Врапшта, округ чачанског, осуђенин пожаревачког казненог завода, побегао је 2 ов. м. Владимир је стар 41 год., стаса је малог, косе, нчиј, обрва и брчина смеђих, образа дугих, браду брија. Позивају се све полицијске власти, да Владимира пајавиле потраже и нађеног спроведу Управи казненог завода у Пожаревцу с позивом на Бр. 1563. УБр. 22805.

Петар Милојевић из Кобиле, окр. крупчевачког; **Серафим Спасић** из Трсине и **Тимотије — Тиле Крижоречанин** из Грачања окр. чачанског — осуђенини, побегли су ђче из Добричева. Петар је стар 30 година, раста средњег, у лицу плав, образа дугачких, браду има малу; од одела носи кошуљу осуђеничку. Серафим је стар 25 год., малог раста, приомаљаст, образа округлих, обрва, носи кошуљу осуђеничку. Тимотије је стар 28 год., висок, танак, приомаљаст, обрва, носи осуђеничку кошуљу, капу, и суђ.; имао је и тежак ожок на могами.

Скрбе се све њихна свима полицијским властима на горенаведена одбегла осуђенике и да исто у случају пријављена, спроведу страживо Управи града Београда с позивом на Бр. 23325 или управе у Добричеву с позивом на Бр. 2784.

Непознати хајдуци ухватили су 8. ов мес. око 7 сати по подне Косту Живковића трг. из Бесјулца у пољу ван села, возећи га и отели му: 66·50 дин. у новцу, сат на коме је написано цело име и презиме Костино, калучеше од часе, на ги по том довели у ближини куће, упутили га са 500 дин., пустили и дали изјаснеће да им донесе новац.

Напосени су у гуњевима, чакијарама, пушбрама и опанцима, заоружани брзометним пушкама, пиштољима и џепоштом муницијом.

Потером, нека је за нама одмах јигнута, иису пронађени.

Као саучесници у овом делу осумњичени су Драгутин Јефтић и Драгутин Јовановић из Бесјулца, који је Јефтић јутрос побегао испред среског саслушања, пре него што је узет на правични испит.

Јефтић је раста средњег, стар 24. године, плав, сувоњав са малим усупнатим брковима, у пошљал и сађама и штоваком шеширу.

Позивају се све полицијске власти, да предузму мере за хватање оних злочинаца, па у случају пронађења спроведу начелнику среза рамског с позивом на Бр. 9391· Градоначе ли Управи града Београда Бр. 23229.

ТРАЖИ СЕ

Милана Марковића, из Вуњаневаца, среза посавског, окривљеног због покушаја убиства, тражи начелник среза из Обреновца актом Бр. 7151. Милан има 30—35 год., раста је средњег, браон смеђих, образа дугих, чувоњав је. Проналазног треба спровести поменутом среском начелнику, или Управи Београда с позивом на акт Бр. 23066.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ђура Игњатовић, звани „Штрк“, овог се један од млађих поцкарских „сваго“, чију фотографију износимо данас. И ако му је тек 18 год. ипак није остао ни једна путић у Србији у коме он није био и своју „вештину“ пронесио. Још од раног детињства почео је се дружити са спорим земљацима и садашњим колегама: „Шоботом, Гајданом, Шиљом, Грказлем и др. који су га увели у садашњи занат, нога се он, по свом сопственом признању, више не може оставити.

Поред свега правог хоћа — дивља неса — он ипак обичај да по најмањ потреби и

изврши обичну крађу, за што је већ два пута ступио кажњавати, а и сад се због крађе једног сахата и једне јелинарске мушпиже, које је у друштву са Михаилом Јовановићем, Цигањином, упао у Смедереву на овде уховљен нагазо у „главњачи“ Тзаше полиције на издржању тридесето-шестог затвора, после кога ће у месту свога рођења, Шапцу, да изађе и 6 месеци полиц. надзора.

Пошто он и у овом другом свом правцу — крађама — обећава много, то износимо његову слику, иако би нашти могао што боље вратити његово крстаље.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР 14

БРОЈ 29. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. ЈУЛА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, звничницима, општинским писарима и осталим звничницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по

Јозефу ван-Ђану

(НАСТАВАК)

VIII Статистичари

Теорија Кетлеова, која се труди да прокламује царство физичких закона у моралном реду, доста је слична са теоријом друштвене средине школе Француске. Физички закони које истиче Кетле, нису, у ствари, ништа друго, до закони друштвене средине. Оно у чему се Кетле разликује од Лагасања, то је полазна тачка. Први посматра целокупно друштво, други појединца.

Са именом Кетлеовим нераздвојно је везано име *Гириево*, који је изучавао криминалитет у његовом односу са индустријом и трговином.

Белгијанац *Дикиетио* сматра беду и незнање као извор свеколиког криминалитета. За доказ овог свог тврђења позива се на Шпанију и Италију које, као најсиромашније земље, дају највећи број криминалитета.

У своме *Покушају, узроцима и лековима криминалитета*, *Корн* представља криминалитет као суфицит друштва. Испитујући утицај цене жита на криминалитет, писац долази до закључка *да економске кризе имају пре утицаја на облик но на број злочина.*

Описујући даље жалосно стање злочинаца, писац истиче *усамљеност* као једну од њиховик главних, карактерних одлика. Највећи број злочинаца, по њему, сачињавају оне личности које су без фамилије и породице.

Енглези: *Жон Клеј* и *Хил Давенпорт* одричу сваки однос између криминалитета и економских прилика.

Немац *Етинген*, професор у Дорпату, заузима одлично место међу статистичарима, који су се занимали нашим питањем. Његово главно дело: *Морална статистика и хришћански обичаји* тежи оснивању једног етичког социјалног система на основи емпиричкој. Први одељак овог дела много је важнији и третира биолошке функције човечанства, посматране у свом скупу према својим спољним манифестацијама. Главни узрок криминалитета писац налази у егоистичкој природи људи која завиди надмоћности и срећи ближњих. Жеља за притежањем (имаовине) и уживањем, сједињена са одвратношћу према сваком заморном и понизном раду, производи у сваком човечијем срцу клицу порока који, развијајући се, прелази често у злочин. Ову унутрашњу наклоност ка злу изазивају и приводе у дело спољни утицаји који се, опет, рађају у економским приликама. Али, прави узрок злочина лежи у деструктивној сили егојизма коју многи савремени економисти сматрају као мотор свеколиког економског развића и националног живота.

Примена статистике у изучавању криминалитета, улази у нову фазу око 1880 год. Принципи, истакнути новим криминалошким школама у Француској и Италији привукли су на себе општу пажњу и дали великог полета криминалној статистици.

Међу криминалним статистичарима овог времена најважнији је *Старк*, који је у своме делу: *Злочин и злочинци у Пруској 1854—1878* [Берлин 1884] доказао тесну везу између својине и економских прилика у Пруској за време означеног периода времена.

У својој монографији: *Однос злочинства према социјалним и економским приликама*, *Мајер* испитује криминалитет у Цириху у времену од 1853—1892 год. Акција криминална по њему, јавља се под утицајима *телуричким, социјалним* и *индивидуалним*. Међу утицајима социјалним, елементи економски најважнији су.

Испитујући у означеном периоду времена понаособ злочине против имаовине, писац долази до закључка, да прва категорија злочина расте са побољшањем економских прилика, док се друго смањује — и обратно.

Испитујући утицај цена на криминалитет Мајер, једини од свију писаца који су се до њега занимали овим питањем, примећује са разлогом, да велика цена има повољног утицаја на произвођаче и неповољног на потрошаче.

Према овоме, у толико криминалитет првих опада, у толико код других расте, и обратно.

У своме ремек-делу *Француска популација* [Париз 1841] *Левасер* долази до закључка, да главни узрок беде *лежи пре у недостатку равнотеже између потреба злочинчевих и законитих средстава задовољена, него ли у правој беди.*

Вреди поменути још и *Милера*, који одриче сваки утицај цене не криминалитет.

IX. Разни писци.

У овој последњој глави наше расправе скупљени су литерарни фрагменти који нису могли бити укршћени ни у једну од побројаних теорија. То су, махом, радови историчара, философа и писаца који су се више узгред бавили криминалном литературом.

Тако *Тен*, са својим несравњивим талентом историског сликара, представља криминалитет у Француској уочи револуције. Он ту доказује, са фактима у руци, једнакост између беде друштвене и гангрене на извесном делу човечијег тела која лагано упропашћује и остале здраве делове тела. Исто је тако, вели, и са људима. Они који су у могућности да опстану, бивају уништени од оних који немају средстава за живот.

Бихнер, који се сав посветно вулгаризовању материјализма, одриче у своме главном делу, „*Сила и материја*“ постајање слободне воље, и истиче, као главни узрок криминалитета, *сиромаштво*.

Исто тако и Барон у својој ваљаној расправи „*Сиромаштво, његови узроци и лекови*“; означује беду као главни узрок злочина.

Један од највећих поборника за укинуће смртне казне *Х. Лукос*, тврдио је почетком прошлог века, да је злочин последица *незнања и беде.*

— Друштво је обично подељено, вели он, на три класе: то је најнижа од њих у којој је концентрисан криминалитет као оскудица васпитања и последица патњи. Прве две класе не само да су снабдевене васпитањем које је у стању да предупреди и беду и криминалитет, већ су, шта више, ослобођене сваких брига за своју егзистенцију, беда за њих не постоји. Друштво, које захтева подједнако владање и по-

штовање закона, како од богатих тако и од сиромашних, доводи у сумњу своју моралност.

Лукас даље износи, да су поједине врсте злочина својствене искључиво појединим периодима цивилизације. Тако, н. пр. штампарски преступи умножавају се са напретком штампарија, банкроства и фалсификати са напретком трговине и индустрије.

Генералишући ову опсервацију писац долази до закључка: да су злочини који имају за предмет ствари много чешћи у земљама напредним и богатим него ли у земљама назадним и сиромашним. На овај начин цивилизација директно потпомаже развитак ових злочина.

Економски положај злочинаца у Белгији испитввао је озбиљно *Стевенс* у свом делу „*Затвори белијски у Белгији*" (Брисел 1878).

Од сто осуђеника у централним затворима, по његовом тврђењу, били су:

Материјално добро ситуирани 1%

Материјално нешто мало ситуирани 11 од сто,

Сиромаси који нису имали никакве друге материјалне потпоре изузев прихода од рада 88%.

Писац, даље, истиче нагло умножавање популације казнених завода у времену економских криза и велике цене хлеба.

— Помислите, узвикује он, да у затворима има 4000 Белгијанаца, који у њима неби били да није било ове околности (увећавање цене хлеба), потпуно независне од њихове воље.

Констатујући, да међу осуђеницима има 70% нежењених, и признајући да је њима много лакше издржати борбу у животу но жењеним, — писац се пита: да ли целибат није последица и доказ непотпуног физичког и моралног развића, незнање заната? и т. д.

У своме *Покушају о казнама и казненом систему*. *Агоцету* уврштује међу главне узроке злочина *неједнакост друштвену*, која се развила у нашем друштву. Разлог због кога су преступи много ређи у редовима богаташа него ли у редовима сиромаха лежи, по њему, у лакоћи помоћу које први задовољавају своје жеље и страсти, док сиромаси ово могу постићи само помоћу злочина.

* * *

Поред чисто научних студија, изложене криминалне теорије, као моћно интелектуални фактор, привлачиле су на себе пажњу и највећих песника и романсијера, као што су: *Данте, Тасо, Африери, Шилер, Виктор Иго, Достојевски, Балзак, Золя, Манцони, Кроноткин* и многи други.

(свршиће се)

ТЕЛЕСНЕ ОСОБИНЕ ПРЕСТУПНИКА

(свршитак)

Од поглавитог су интереса *мозак* и *лобања*; мозак као седиште психичких функција, а лобања због тога што се по њој може судити о величини и изгледу мозга. Мозак је тако компликован орган, да би врло тешко било одредити границе нормалнога. Па и оно што је ту најспољније од свега, *тежина*, веома је колебљиво. Као границу норме узео је Велкер тежину мозга од 1388 грама. Док су многи знатни људи имали у велико теже мозгове (као што су Тургењев, Бајрон, Шилер, Волга и други), дотле други не мање даровити људи имали су много мању тежину мозга (на пример Данте, анатом Делингер Гамбета); најтеже мозгове, које је Бишоф сам посматрао, имали су обични и непознати радници, а не давно је нађено код једног идиота да му је мозак тежак више од 2000 грама. То је најбољи доказ да нису величина и тежина мозга од од значаја него његов *склоп*.

Склоп мозга показује у здравом стању веома разноструке варијације, које јако отежавају суђење о вредности видних одступања. Али осим тога и нормалан склоп можданих вијуга не доказује ништа о духовном здрављу. При спољне потпуно нормалном склопу налазимо по некад тешке промене мождане коре, које се не слажу са психичким здрављем. Често ни при секцији не налазимо ни макроскопски ни микроскопски поремећаје, где је у животу постојало тешко душевно обољење. Ја на то нарочито ударам гласом због тога, што често постоје заблудне престане о резултатима секција. Ми истина можемо секцијом а нарочито микроскопским испитивањем мождане коре, по некад, са сигурношћу утврдити болест, али се не може потпуно одређено утврдити здравље мозга.

Значај одступања у конфигурацији мозга по Бенедикту, Мингацинију и др. у томе је што, у домашају варијационе ширине, мождане вијуге код преступника показују много чешће атапична и атавистичка образовања, него код нормалних индивидуа. Тим одступањима се у новије време нарочито занимао руски анатом Сернов; његови закључци заслужују највећу пажњу, јер он одавно специјално изучава мозак. Он побија већину описаних аномалија, доказујући да се оне истина чешће налазе код преступника него код чистих људи, али да их треба сматрати још и као варијанте нормалног типа вијуга. Сернов тврди да та комбинација вијуга „врло живо опомиње на односе код микроцефала и извесних преставника у реду животиња и већ одавно ужива глас атавистичког појава."

Сва друга одступања у мозгу и лобањи Сернов или сасвим одриче, или им не даје вредности. То важи пре свега за релативно *малу чеону кост* или, тачније казано, за онај део чеоне кости који покрива велики мозак. Сернов потврђује тај факат да средња величина тог дела лобање код преступника заостаје иза средине величине код онога који није преступник.

Још једно даље тврђење Ломброзове школе признаје и Сернов тако исто као тачно. „Релативно јак развитак скелета лица, од чега долази *прогнатизам* (јако напред истурени делови лобање који чине лице) и забаченост чела назад." Та одступања могу се лепо видети из оба нацрта, које овде износимо, и које смо узели из Курелине књиге.

Из ове табеле види се колико су честа та одступања; у тој табели ја сам поред Курелиних навода навео и Берова рачунања.

	прогнатија	јане чеоне шупљине	забачено чело
Курела 3641 случај . .	12,6%	11,8%	7,9%
Бер 968 случај	20,4%	3,2%	4,7%

Ја сам намерно навео та два аутора једног поред другог: *Курелу* који годинама важи као ревностан и даровит присталица Ломброзов чија учења заступа он у Немачкој, и располаже необично богатим знањем литературе, — и *Бера*, који је као противник учења о урођеном преступнику необично брижљиво основао своје гледиште, својим сопственим испитивањима. И Бер дакле потврђује да често бивају нађења одступања скелета.

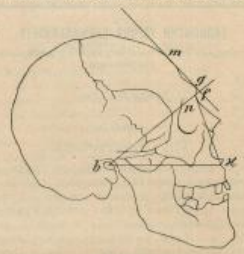

Лобање.

По Курели.

Угао bfg важи као мера забачености чела угао bxn као мера прогнатије, која се види с поља *у јако напред истуреној горњој вилици и косом положају зуба на поље*. Са тим аномалијама налази се већином заједно и јако истицање лукова обрва.

Обим лобање често је био предмет подробних испитивања. Бројеви Кнехтови (у његовој студији о ширењу физичке деге-

нерације код преступника и односима између знакова дегенерације и невропатије, добијени мерењима на 108 затвореника, и Берови бројеви истина одступају једни од других, али се из њих може видети да код преступника нису ретке необично мале и необично велике главе. Међу 1214 осуђених нашао је Кнехт и то да 2% имају изразно *Хидроцефални* склоп главе, дакле оне форме, која показује болесне процесе у прво доба развитка.

Колико год се пута уносила каква нова област у криминално антрополошка испитивања, понављала се иста игра. Прво настаје тврђење да је једна одређена форма одступања карактеристична за преступника; за тим се наводе накнадни докази да се слични појави налазе и код оних који нису преступници, и најзад остаје тврђење, да се те аномалије свакојако налазе нешто чешће код преступника. С тога би одвело бескорисним понављањима кад бих хтео за многобројне друге телесне знакове дегенерације наводити у појединостима супротне резултате. Најважнији телесни знакови изрођавања, на пример *прекобројни прсти на рукама и ногама, ненормални положај и склоп зуба, ненормални полни органи, неједнак развитак телесног склопа* и т. д. сва та обележја налазе се и код здравих. Она су у толико многобројнија што се више приближујемо *дегенерисаним душевно оболелим. Између обојих стоји преступник.* И најревноснији и најодлучнији противници *Ломброзови* не одричу да знаци изрођавања нарочито се често појављују код преступника. Тако се изражава и Неке, у својој студији *Дегенерација, знаци дегенерације и Атавизам.* „Нама је допуштено само да укажемо евентуално вероватну мању вредност носиоца дегенерационих знакова, и ништа друго што би вредно било за утврђење какве дијагнозе.“

Толико као Неке ја небих ишао у оцењивању једног преступника. Ја мислим да се ни из далека не треба користити дегенерационим знацима, ни у најизражнијој форми њиховој, да се једном лицу тиме поузданије припише кривица. У осталом што није допуштено код појединог преступника, може имати важности у опште.

То гледиште заступам ја с Бером, који, поред све своје опрезне критике, мора допустити да „Абнормитети простије и теше врсте долазе код преступника појединце или у већем броју и то често; и кад ништа специфичко на себи немају, они су ипак *докази о ниској вредности њихове организације.*“

По томе се управо не треба чудити што међу преступницима налазимо тако много телесно ниске вредности; пре би морало изазвати наше чуђење кад би било противно томе. Јер највећи део преступника долази из кругова, у којима су се одомаћиле невоља и беда; у којима се жене, за време трудноће, само оскудно хране, а често у опором раду морају трошити своје снаге; по томе је будући човек још у клици отрован пијанством и болешћу родитеља. Против тога не може се износити то, што је сиромашно становништво још у стању било да да телесно способну војску. *Не изрођавају се сви* код којих се претпоставља дегенерација; не сви, али многи. Порекло преступника доказује тај факат, да се рекрути преступности најчешће налазе међу децом пијаница и душевно оболелих, међу најсиромашнијим сиромасима; то је специфички карактер преступу својственог појава.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

прикупио и предао Свет. Јањић

Глава осамнајеста

О извршењу пресуде

§ 471.

(НАСТАВАК) 8

Са наведеног а на основу § 325 гр. суд. пост. Касац. суд ништи горњу пресуду Апелац. Суда и препоручује му, да по овим примедбама и закону уради и да приликом даношења нове пресуде оцени:

а; Облигацију, приложену белешци бр. 14817;

б; Уверење еснафа болтаџиског-бакалско-бојаџиског Бр. 20 приложено белешци Бр. 14817;

в; Уверење порезника; и

г; Меницу — прилоге белешци Бр. 13610, — јер ови докази нису цењени, а треба их ценити према § 305 тач. 7 гр. суд. поступка“.

Апелациони суд примио је ове примедбе и урадио што је требало према њима.

Касациони суд упутио је првостепени суд, да оцени: је ли сведочанство о наглавици *из времена задужења*, као и да ли одговара тач. 11 правила код тач. 4. а, овим примедбама од 22. VIII. 03 № 5319.

„Погрешан је навод првостепеног суда у овоме решењу, да тужилац Владислав, према наређењу тач. 4 § 471 гр. суд. пост., није питан о томе, шта од имања свога одређује за продају, и са тога разлога уништио ову јавну продају, кад се, на против, из акта продаје види, да је тужилац Владислав 7. јула 1899 г. Бр. 6734 код полициске власти, на протоколу, одредно за попис земље зв. „Руштавац“ под висом и „*Белег код крушака*“, те на тај начин не стоји наведени разлог у решењу прв. суда.

Зато Касац. суд на основу § 325 гр. суд. пост. ништи горње решење тога суда, препоручујући му у исто време, да оцени и поднето уверење тужиоца у акту Бр. 10242 1902, којим се констатује, да је 21. Марта 1884 год. пок. Милан био сам и *да је имао довољно земље по § 471. гр. суд. пост., — као и да ли ово уверење садржином и формом својом одговара у свему правилу* Министра Правде од 4. фебруара 1874 год. № 354 (Збор 26 стр. 14 — додатак тач. 4 § 471 гр. суд. пост.), — на затим нека суд по овим примедбама и даље по закону поступи“.

Тражено сведочанство о наглавици *из времена отуђења* и то *по званичној дужности* у спору Лазара Д. противу Драге жене Андрије М. због својине, по примедбама Касационог суда од 6. Маја 1902 № 2942.

Ево тих примедаба.

*

„Кад тужилац на белешци № 34420 наводи, да као земљорадник нема довољно земље по закону, то је суд дужан, у смислу правила код § 471 грађ. пост. и расписа Министра Правде од 1. Дец. 1886 године № 5258 (Збор. 42 стр. 310) *по званичној дужности* претходно да прибави уверење: да ли је тужилац *у време отуђења* имао довољно земље, или добио онолико земље, колико је отуђио, или бар у тој вредности, па и то при изрицању пресуде да има у виду“.

Сведочанство о наглавици треба да је из времена продаје, према овој одлуци.

Среска власт јавила је суду, да је продала имање Косте А. за наплату више потраживања и имање уступила Алекси М. за 5000 дин.

По исплати порезе и првог интабуланта претекло је 933·49 дин. и за ову суму примила је од купца као другог интаб. повериоца квиту у смислу § 483 грађанског поступка.

Међу тим, дужник се бранио да је земљорадник и да му није требало продати све имање, већ да му је требало оставити онолико имања колико закон штити.

На ову преставку суд је изискао сведочанство у смислу § 471 грађ. пост. и правила Министра Правде код овог §-а, а кад је овим утврђено, да Кости није остало ништа од имања, и да је у *време продаје био земљоделац*, суд је решио 11. дец. 1901 год. № 15122 да се пише полиц. власти да од купца Алексе наплати 691·30 дин. колико према укупном износу површине продатог имања у 27·45 хектара и излицитираној цени у 5500 д. — износи вредност шест дана продатог имања, и наплаћену суму преда Кости.

Но по жалби купца, Касациони суд поништио је 28. Маја 1902 године под № 4452 горње решење са ових разлога:

„Само се оно може наплаћивати без судске пресуде, што је побројано у § 465 грађ. пост. а тај случај овде није.

Питање, које дужник Коста истиче, спорне је природе и не може се по § 303 пом. пост. расправљати решењем, већ у спору пресудом. Према томе суд је погрешно наредио да се од жалиоца Алексе наплати 691·20 дин. без пресуде и предаду дужнику Кости, него је требало да узме реч на ово тражење од жалиоца, па оцени које је страна јача у праву па слабију упути на спор.

По овоме је суд саслушао повериоца и купца Алексу и кад овај није одобрио тражење дужника Косте, јер овај није земљоделац, онда суд решењем од 16-ог Новембра 1902 год. № 14950 упути купца Алексу на парницу сматрајући да је дужник Коста јачи у праву, јер његово тражење проиглази из самог закона — тач.

4 § 471 грађ. пост. и што је утврђено званичним извешћем у акту под № 10023 да је дужник Коста бие земљоделац и у времену продаје.

Но по жалби купца Алексе, Касациони суд поништи и ово решење 15. бебруара 1903 год. № 151 са ових опет разлога:

„Кад је жалилац Алекса као заложни поверилац примио од полиц. власти новац, добијен за продато имање дужнога Косте, онда је суд погрешно узео, да је Алекса слабији у праву и упутио га на спор да докаже како дужник Коста није земљоделац, већ је требао Косту да упути на парницу, јер се извешћем у акту, на које се суд у свом решењу позива, не доказује, да је Коста земљоделац пошто исто није онако, као што се то тражи тач. 11 правила Министра Правде код § 471 гр поступка".

У овом смислу гласи и одлука под № 9263 исписана код овог §-а. И по тој одлуци треба да је сведочанство из времена закљученог уговора о куповини и продаји.

*

Овакво мњење заступљено је и у пресуди Апелационог суда од 9. Марта 1904 № 10 37 у спору Петра Г. противу Милутина У, за издање тапије.

*

Ова опет одлука показује, да сведочанство о наглавици, треба да је из времена *кад се врши пренос*, а не из времена закључене погодбе о куповини и продаји.

Ево те одлуке.

[1] „Кад тужилац тражи извршење уговора о куповини и продаји непокретног имања, — онда је суд, према распису Министра Правде од 1. децембра 1886 г. Бр. 5258 (Зб. 42 стр. 310) код тач. 4 § 471 пр. суд. пост., — позван дужношћу да заштићује земљоделцу закони део, требао *да тражи* прописно уверење о количини продавченог имања *и то из времена кад се врши пренос* у смислу § 294 гр. зак., *а не из времена, када је уговор о продаји и куповини закључен, јер би се тим начином у свако доба могло изиграти* оно наређење из § 471 гр. суд. поступка".

Овакве је примедбе дао Касац. суд 10. авг. 1902 год. № 4950 по спору Милоша В. противу Мијаила Ј. за издање тапије.

*

У овом смислу има и једна одлука од 10. Јануара 1901 № 259 I одељ. којом се тражи да земљорадник има наглавицу у време преноса тапије, ма да је у време закључења уговора имао наглавицу.

*

Како треба да гласи потврђење полициске власти на сведочанству о наглавици казују одлуке под № 3989 и 4536 које су напред исписане.

*

Да потврђење полицијске власти на сведочанству о наглавици, не треба да је основано *на исказу кмета и она три оштинара, већ да ова треба да се извести о истинитости даног сведочанства*, утврдио је Касациони суд, како у исписаној одлуци под № 3988 тако још и у одлукама: од 28 јануара 1903 № 11308/$_{02}$ (II одељење) и 13 фебруара исте-1903 под № 47 и № 82 од истог дана (III одељење)[1].

Под *„задругом"* о којој се говори у тачци 11 правила под *в*., не рачунају се синови, према већ исписаној одлуци под № 9263.

*

Према исписаној одлуци под № 2857 право на наглавицу нема и младољетни син.

Само сведоџба издата у смислу тач. 11 правила код § 471 доказ је о имовном стању и занимању дотичног лица, а не и сведоџба друге власти, према овој одлуци.

По тужби Тодора К. из Гор. М. противу Косте К. среског писара за поништај продаје, тужилац је поднео уверење пореског одељења № 1148 да му као земљораднику није остало довољно земље.

У току извиђаја, суд је добавио и од полиц. власти уверење, да тужилац има довољно још имања, па је тужиоца одбио од тражења узев, да се из извешћа среске власти под № 5004 датог по тражењу (овог) суда види, да тужилац има у кући само једну пореску главу и да поред кућњег плаца има 2.88 хектара а то је више од 5 плугова земље — § 471 гр. пост.

Но по жалби тужиоца Касац. суд поништи ово решење 14.VIII.02 № 5475 са ових разлога.

„Извешће начелника среза Нишког од 12 марта 1902 г. Бр. 3872 (вд акт под Бр. 5004) није могао суд узети као доказ о имовном стању (количини земље) тужиочевом, јер према тач. 11 правила Министра Правде од 4. фебруара 874 год. Бр. 354. (зб. XXVI стр. 14) код тач. 4. § 471 гр. с. пост. *као доказ о количини имања земљоделца, служи једино уверење дотичног општинског суда са одбором чију садржину мора оверити полициска власт на основу свог сазнања.* Према томе и у даном случају суд је по службеној дужности требао да прибави овакво уверење, па тек на основу тога и осталом извиђеном стању ствари, да своју одлуку донесе."

Првостепени суд усвојио је ове примедбе и кад је добавио уверење у смислу тач. 11 правила Министра Правде код тач. 4 а., бр. 471 гр. с. дост. решио је да се тужилац одбије од тражења пошто је добијеним уверењем утврђено, да је тужиоцу сем продате земље остало још онолико, колико треба, по закону.

Ово је решење одобрио и Касациони суд 16 априла 1903 год. № 2280.

Да ли власт треба по званичној дужности да прибавља сведоџбу о имовном стању и занимању дотичне особе, или треба само да пази да се без овакве сведоџбе не расправља питање већ да тражи да сама странка набавља и подноси овакову сведоџбу, — показује сам распис, па како се врло често примењује, кад се расправљају питања на основу прописа из Главе осамнаесте и деветнаесте грађ. судс. пост. то ћемо га доноти у целини. Распис Министра правде од 1 децембра 1886 № 5258 (збр. 42 стр. 310) гласи.

„У тачци 11 од правила од 4. фебр. 1874-е године бр. 354., које је Министар Правде прописао за извршење закона, по коме се земљоделцу не може узети у попис пет дана земље, наређено је за случај, ако би земљоделац хтео какво имање непокретно да прода или другим којим начином да отуђи, да је дужан сведоџбом, по томе прописаном начину издатом и потврђеном, да докаже, да има преко отуђујућег имања још пет плугова земље и кућу с плацем.

Законска забрана, да земљоделац не сме остати са мање од пет плугова земље, тиче се јавнога интереса; јер држава узима на се старање, да сачува већину својих грађана од сиромаштва и пропасти; по томе и правило, за извршење ове законске забране прописано, тиче се јавнога интереса; *те с тога су и судови обвезни, да по званичној дужности пазе на извршење свега онога, што се овим законом и правилом изискује.*

Но, као што сам имао прилике да се уверим, ова се пажња пропушта у парницама, које се тичу отуђења непокретнога добра, нарочито у парницама и пречем праву откупа. Ту се свршава спор, *без да се траже докази*, да ли је земљоделцу, осим продате земље, остало још пет плугова земље и кућа с плацем; и кад се пресудом досуди овоме или ономе купцу право на куповину, онај се после на основу пресуде убаштињавања на купљено добро и на тај тачин изиграва се законска забрана, по којој мора остати свакоме земљоделцу пет дана земље неотуђене.

Да би се ово спречило, министар правде позива тај суд, *да он у свакоме предмету који се тиче отуђења земље земљоделчеве, по званичној дужности* пази и изискује, да се поднесе *правилом прописани доказ и о томе, да дотични земљоделац, који имање отуђујег има преко отуђујућег имања још пет плугова земље и кућу с плацем.*"

Жена, код живог мужа није пореска глава, — тач. 4. а., § 471 и тач. 11 правила код овог §-а —, према овој одлуци Касационог суда, донесеној у спору Станисаве жене Васе Н. противу извршиоца продаје Милана Вас.

У овом спору, Станисава је тражила да са поништи продаја њеног имања, јер после продаје она са мужем и децом неће имати наглавицу, за доказ чега поднела је сведоџбу.

Првостепени суд одбио је тужитељку од тражења, са ових разлога:

„Нема ни једног услова из § 504 грађ. пост. по ком би се могла продаја за неуредну огласити — поништити — *јер жалитељка код живог мужа није пореска глава*, те се на њу и не може односити пропис замене § 471 грађ. пост. већ на њеног мужа, који по закону о порези и поред својег имања, ако га има, плаћа порезу и на женино имање, које је опет

[1] Прочитати чланак „Какво треба да је потврђење" у Бр. 35 *Полицијског Гласника* за 1903 год.

по закону њена искључива својина без икаквог ограничења односно отуђења."

На ово решење изјавила је жалбу Станисава, али III одељење Касационог суда 9 маја 1887 године под № 1793 одобри првостепеног суда решење а одбаци жалбу као неумесну.

Кад се сведоџба о наглавици оцени једном, и нађе да је исправна, не може јој се доцније замерати, према овој одлуци опште седнице Касационог суда.

Ђура С. прода своју њиву Петру J. за 1080 дин. и од ове њиве изда му тапију, коју је потврдио и неспорни судија, кад је Ђура поднео уредно сведоџбу да није земљорадник.

После три године Ђура се нешто предомислио па тужи Петра за повраћај њиве, јер, и ако је поднео уверење да није земљорадник, ово није истинито а после ово не одговара ни прописној форми.

Први суд одбио је тужиоца од тражења са разлога, што се из поднесених прилога види и доказује, да је тужилац сам, код општинске власти тражио уверење о своме занимању, па га и добио и суду поднео.

Но, по незадовољству тужиоца, Апелациони суд преиначио је првостепену пресуду па је досудио тужиоцу тражење, са ових разлога:

„По § 471 под 4 грађ. пост. земљоделац ако нема сем продате земље још пет дана ораће земље и шести с кућом не може продају учинити; а по тачци 11 правила г. Министра правде од 4 фебр. 1874 г. Бр. 324. земљоделац, да би могао тапију од свога имања пренети на другога, треба да поднесе сведочанство од кмета и 3. општинара из његове општине, да поред продате земље још има горњим законом прописано имање и то осведочење треба да је од среске власти потврђено, а такво осведочење при преносу горње тапије није било; јер она увера — сведочење — општине шабачке, коју је тужилац при потврђењу тапије суду поднео, не одговара пропису; јер иста није издата од 3 општинара, него од 2., а није потврђена ни полицијском влашћу, те тако није могла да вреди као доказано томе, да је тужилац био тада другог занимања а не земљоделац. Па, кад тужилац сада доказује, да је у *време продаје* био земљоделац, онда се тужени има осудити на враћање спорног имања.

Касациони суд поништио је Апелациону пресуду са ових опет разлога:

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

10

I. Нестале!!

— Међу тим, то је са свим просто, прекиде га Преосвештенство. Сићићемо у подрум, који је само нама познат, где се налазе наше апсенице. Ви ћете ући сами и почећете са Жакелином како то ви знате; ако вас она воли толико да може оставити своје родитеље за вашу љубав, све ће ићи добро и ви ћете је по ново хипнотисати. Тада ћу ја окушати с Клотилдом; она је мало мистичног карактера и лако је на њу утицати, те ћу покушати средствима, која ће се слагати с таким темпераментом. Оцртаћу јој како су јој друге обузете небесним сном и већ готове да се посвете служби свемогућега. Постараћу се, пре него је пробудим, да јој улијем мисао, под чијом ће влашћу бити и кад се пробуди, да напусти све своје и да пође на крајњи исток, да се посвети ширењу вере; јер ви знате, исто тако добро као ја, да хипнотисани сугестијом очувају и кад се пробуде баш ону мисао, коју им је магнетизер нарочито с том идејом и улио, извршују је... Требало би да и ви тако исто урадите са Жакелином пре него је пробудите; треба да употребите енергичне налоге, да бисте јако утисли у њен мозак мисли, које би требало да постану њеним, те кад се пробуди, да не може више владати собом, него да буде потпуно подјармљена датом наређењу. То сам имао да вам кажем: а сад, како је време скупоцено, на посао! Почињем да верујем, да би полиција и сувише дрска била, кад би, на просте сумње продрла још ноћас овамо. Сутра ће већ бити сасвим друга ствар, употребили ма који од ова два начина, нећемо изгубити ништа; или ће оне бити далеко одавде на безбедном месту, или ће, најзад...

Преосвећени не доврши, али Ангеран, проникав му мисао, не може а да не задрхти.

— Спреман сам, рече, једна чекајући да се види поред Жакелине, јер је био убеђен да девојка мора одолети његовој вољи.

Преосвећени у тај мах притисну тајну браву позади свога ормана, која отвори пролаз за подземну грађевину и један за другим, са слепим фењерима у руци, они се упутише дугим узаним ходником истесаним у зиду.

Они су носили са собом живот или смрт јадним младим девојкама, које спаваху месечарским сном у мрачној јазбини.

Ангеран, пошав последњи, у бризи беше заборавио да спусти капак који ће од свију очију сакрити улаз којим су они сишли.

II. Судија и полицајац.

Цела бригада сигурности, још од јуче на ногама, не беше ништа пронашла, баш ништа!... Ни трага ни једној од трију одбеглица, ни једнога од најудаљенијих основа подозрења, који би доцније, у друштву са другим околностима, па ма како нешто било извршено дело, био од пресудна значаја. Помоћу њих се злочинци најчешће и хватају. Брига да себи створе алиба, да извитопере неке околности које их могу теретити, а губе, при том, из вида неке нијансе, неке појединости, за које мисле да их не треба уклањати, или о које, мисле, не треба им трошити време, а које, на против, доцније, окрећу се противу ових као страшни докази.

Али у овој ствари не догоди се ничега сличнога; дигоше на ноге целу бригаду, као што рекосмо, и не отворише ни једне мрвице, која би их одвела на траг одводника.

Свакога часа стиже по један агенат, одређен за извесан посао, своме шефу и завршује рапорт кто и остали: „ничега новога, што ће рећи: „они које ми тражимо толико су били вешти да нам нису оставили ни трунке трага за собом.

Траг госпођица од Дамарта застао је у једном великом дућану где беху отишле са учитељицом Енглескињом, изишав из двора свога оца.

Истражни судија г. од Оберниља, који није оставио своје канцеларије од кад се растао са Министром правде, претурао је готово недирнуте листове свога досијеа, на које он записа имена младих девојака под овим заглављем:

„Афера Дамар-Конти". Немогући додати и напомену: „државно заступништво противу... таквог"...

Никад још тако савршено вешт злочин не беше поверен његовом искуству и његовој вештини: већ неколико тренутака баца он погледе пуне нестрпљења на врата своје канцеларије, на која сад служитељ уђе и пријави:

— Господин шеф полиције сигурности:

— Нека уђе! одговори судија журно.

Жак Лоран уђе брзо. Беше човек педесетих година, крупан — лепа кроја, — херкулске снаге која лепо одговараше репутацији његова имена.

— Добро ми дошли, г. Жак Лоране! поздрави га судија показујући му столицу.

Шеф сигурности поклони се и заузе место на неколико корака од судчева стола.

Судија настави:

— Да ли сте ви били срећнији од ваших млађих, или ми и ви доносите, као и они, потпуно негативан резултат?

— То зависи од тога, што ви зовете ресултатом, господине судија! одговори упитани.

— Боже мој, лако је мене разумети: у овој големој невољи и најмањи основ подозрења био би примљен с највећим признањем; за двадесет година мога службовања као истражни судија ја немадох овакога случаја... Кажу ми да су кћери од Дамар-Конти одведене, или да се држимо лично представке да су *ишчезле*, јер најзад ничим још није утврђено да је ово отимачина... и што је најчудније, нико не зна ништа! Питам оца: „наше су кћери изашле од куће у пет сата по подне и од тада се више не вратише", вели он: то исто одговора и мати и цела послуга. Окренем се кочијашу који је одвезао госпођице... „Тај ће ми", мишљах, „бар што год више открити". И шта; он их је одвезао у велике тиљериске дућане, одакле нису више ни изашле, тврди он... да на њ није набасао његов господар, добри би их момак још чекао:... Помоћницима те радње, пак, чини се, да су оне отишле са једном старом дамом коју описују онако, каквих има њих тридесет хиљада у Паризу, а ја их не могу све испитивати! Ваши ми агенти понављају једанисти рефрен: „немамо полазне тачке, не знамо ништа". И свима тим многопонављаним ништа треба ја да отпочнем истрагу и да пронађем учиниоце. Министар правде дао ми је четрдесет и осам сата да одрешим овај гор-

дијев чвор и ако ми ви не помогнете, драги мој Лоране, вашом умешношћун сталном срећом, мораћу дати оставку!...

Шеф сигурности, смешећи се, слушао је ово запошљење судијино, па кад овај довршио, полицајац му оком показа на његова секретара који, седећи на столици према њима, прекрављивање време сењући гушчија пера вешто и напредно умешно како то уме само бирократа да ради.

Судија разумеде, јер се одмах диже и рече Жаку Лорану:

— Ходите да попушимо по једну цигарету, то ће нам мало посштрити ум!

И г. од Оберваља пође к једној малој одаји која му је служила за одмор, кад ноћ мора провести у канцеларији и за пушионицу.

Тек што се врата заклопише за њима, а Жак Лоран рече своме сабеседнику озбиљним гласом:

— Господине судија, никад вам чудниа и мучнија ствар није била поверена...

— Та до врага, мој драги Лоране, прекиде га г. од Оберваља заједњено по своме обичају, вала да вам ја нисам до сад говорно о шпанским селима!...

— То је истина, господине, судија, одговори шеф полиције, само кад вам ја то кажем, онда значи да ја познајем природу тешкоћа које имамо савладати, јер ви просто стварате претпоставке, пошто још ништа не знате о страховитом догађају чије сте конце ви одређени да похватате и разврсите.

— Шта, ви сте открили?!...

— Све, господине судија!

— Зашта ви сте чудноват човек!,... ва, дакле, знате и одвођење госпођица од Дамарта?

— Знам их!

— Па онда ви знате и где су девојке?

— Знам!

— Чиста работа: Издаћу налог за хапшење, сами ћемо отићи да то извршимо и још ове исте ноћи госпођице ће бити враћене своју породици, а ја ћу за два сата, хвала буди вама, извршити оно за што ми је министар оставио два дана рока!

— Г. Судија заборавља тешкоће, које наглашех, а које имамо савладати...

— Ц, па, дед', изјасните се, јер не знам како да разумем. Ви знате кривце и место где су прикривене жртве, и онда не знам шта вас може спречавати, али, најзад, да чујем.

— То што ја знам, то је само резултат једног низа дедукција основаних на моме премишљању познавања људи и ствари и једне околности коју ми је случај пружио, али која има капиталне вредности, али и то ми не даје никаквог правног доказа противу учинилаца, ни једнога средства којим би их убедио о злочину који су учинили и све ће нам дотле бити руке везане док не будемо одатле извадили доказа којих сад немамо. У толико ваше треба овде да будемо обазриви, што нећемо имати посла са обичним злочинцима, него са људима из висока друштвеног реда, чак двојаким и којима ми већа стоји цело свештенство које ће као један човек стаћи у њихову одбрану.

— До врага, та то ће бити дивна романска природа, то ће нас мало разагнита од оних простих нетрага противу шатрајаца и злочинаца ванаџија!.. Допустите да запалим цигару, да се увалим у ову наслоњачу, те да ми до ситница све испричате; нећу вас прекидати!...

— Та шта вреде психолошке и физиолошке рефлексије.

— Све једно и оне су добро дошле, употребите их довољне, јер сам, у осталом, убеђен, да вас слушати, драги мој Лоране, не значи губити време.

— И сувише се те добри, господине судије!

— Ништа ја добар; ја сам праведан и познајем вашу вредност. Ко то, најзад, може боље да оцени од мене, вашег сарадника од десет и више година?... Збогте, ја очекујем да чујем од вас једно од оних изванредних откривења која су вам стекла гласа, без спора, прва полицајца у Европи... Тај ступањ савршенства не долази само од дара, од вештине, те способности има само гешље! Да чујем, дакле, господине Лоране!

— Ви сте, без сумње, запазили, господине, судија, колико је једна моралиа веза која држи човека кад је страст затегне. „Човеково биће носи увек у себи једну успавану животињу", рекао је један мислилац. И то је истина, јер ми неком врстом немога пристанка бацамо густ нео преко наших интимних навика, због гада који смо принуђени сакрити. Картони полицијске управе пуни су таквих ствари и они, као ја и ви, господине судија, који су принуђени да из близа загледају у те неруге, знају како би мало који човек, узет на лажу вагу, изашао некажњен због мистерија у своме приватном животу. Колико је њих који заузимају високе положаје и служе за углед части и достојанства у односу са свима разним врше тајно разратна дела најсрамнија и противприродна!.. И, према томе, кад пред нама стоји такав један атентат, таке врсте, који закон гони, ни част, ни прошлост, ни величина имена, или положаја не треба á priori да заштићавају никога од нашега гоњења. Колико вам ја примера могу, за несрећу, навести у прилог овога. Само да на наведем, у којима је случај надао учиниоце, па ће слика бити потпуно јасна.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

Суд општине г. б. речне, актом својим од 16. пр. месеца № 989, пита:

„Пре нет година, Креста Рашићевић, умро је, а за себе оставио две пунолетне кћери и удову Маргиту, која је још за живота његовог одбегла и живела одвојено, али брак није рас нежен.

Како је Креста оставио приличо имања, то је удова покушала да се врати у кућу пок. Креста на удовичко уживање, али су је кћери отерале, изговарајући се, да је она још за живота Крстина напустила кућу, и тако изгубила право удовичког уживања.

Маргита сада не остаје ништа друго, него да путем спора докаже своје право уживања на имању умрлог; али, како она нема ни једне паре да плати таксу, то је тражила од општине да јој изда уверење о сиромашном стању.

Општинска ју суд није могао издати ово уверење, јер маса њеног пок. мужа плаћа преко 5 дин непосредног пореза, те по чл. 2, тач. 8. зак. о таксама, не долази у ред оних, који имају право да воде спор без таксе.

Против ове одлуке општ. суда Маргита се жалила начел. ср. зајечарског, и среска је власт наредила, да се Маргити да тражено уверење.

Да не би суд учинио какву погрешку и дошао до одговорности, он моли уредништво да изволи изнети своје мишљење: да ли је наредба среске власти законита, или је правилније гледиште — сказивање општинског суда?"

II.

Суд општине рушиће, актом својим од 8. јуна ове год. Бр. 849, пита:

„я, у састав ове општине прикљено је и село Липовац. По закљученом уговору између досадашње општине и села Липовца, ово село не ће плаћати никакви прирез, који ће се купити за подизање сриднце.

Поводом овога постоје питање: да ли ће и сељани Липовца имати право гласа на збору, који ће имати да реше питање: на коме ће се могу подићи општинска судница, или ће то бити право само оних села, која ће и прирез да плате"?

б. како је постојећим расписом прописано општинама право изузимања оних приказа из III части кр. закона, где су изнете неће од 10 дана затвора, то је овај суд, актом својим од 23. јуна ове год. Бр. 849, опитивао среску власти Нишу Јовановића, из Црног Кала, за самосвојно заузеће општинске утрине, и молио да се он по закону изузме.

Среска власт, пре него што би на ита радила по своме предмету, актом својим од 4. јуна тек. год. Бр. 6899, тражила је да јој суд пошље ћ дин. за име дигрше за дневну кусу, што ће опсир изазити на лице места, да учини потребан увиђај.

Настоје сада питање: да ли је општински суд дужан да плаће ону таксу, на је он Нишу захтевао опгужио, или среска власт треба да учини увиђај без таксе — по захтевној дужности?; и

в, Михаило Цајић, из Рушта 7. фебруара ове године, оптужио је Стају Алексиновић, онда за самовољно заузеће његове земље.

Од горњег дана па све до 15. априла ове године, по своме предмету није нашта рађено а тога је дана овај суд учинио потребан увиђај на лицу места и окрављеног узео на одговор.

Како је, међутим, у то доба ступила у живот измена полицијске уредбе, по којој изазај и пресуђење ове ствари није више прикадало општинском суду, то је суд, актом својим од 31. маја Бр. 253, послао овај предмет среској власти на даљи рад, али она га је одмах вратила наподаље, да је дело застарило, и да суд поступи по закону.

Како, дак, од дана последњег рада по своме 15. априлу па до сада (8. јуна) није протекло три месеца, то суд мисли да ово дело није застарило.

Моли се уредништво за потребно обавештење по свима овим предметима".

— На ова питања одговарамо:

I

По чл. 2. т. 8. става 4 закона о таксама, кад год жена има да води парницу против свога мужа, што је наступио који од случајева ч. 417. грађанског законика, онда се не плаћа на величину пореза, која плаћа жени муж, него на порез, који она сама плаћа, ако га у општини плаћа.

Овај изузетак, од осталих пореских овога члана, учињен је несумњиво зато, да непријатељско отеравање и напуштењем жена створи неприлике, да до свога права дође.

Одмах у ставу 5-ом тач. 8. чл. 2. поменутог закона, удове умрлих везују се опет за порез својих умрлих мужева, односно њихове мисе или задруге, докле год све жене на имању умрлог, чињећи, опет, на тај начин изузетак за ове удовице, које не живе на имању умрлог, него морају против насилника и задругара да воде парнице, остављајући, тако, да се ту ништа у обзир само порез удове, ако га она у општини плаћа према осталом своме имању.

Према овоме, кад је Маргита отерала са имања умрлог, и она да води спор против њезиних наследника, онда се, по овоме услову из става 5, ће се за порез мужа, мисе и задругу везују само ове удовице, које на имању живе, а имаоцима ствар 4 поменутог члана, има узети, да је она сирота (ако нема своја имања, па које би плаћала више од 5 дин. пор. пореза) и мора још се дати тражено уверење.

Према овоме, нарећба је пречке власти незнатна, и суд не ће учинити никакву грешку, ако Маргити нађе уверење о сиромаштини.

II.

а. То, што је село Липовац, по међусобном уговору са осталим селима, која састављају општину рушину, ослобођено плаћања прореза за подизање општ. суднице, не одузима његовим сеоским право гласа, које им даје Устав и чл. 30 зак. о општинама, па ни за случај из чл. 13, и т. 10 чл. 33. зак. о општинама.

Имају, дакле, и они право гласа у питању, где ће бити општинска судница;

б. Утрине општинске нису неограничена својина општина, са којима би оне могле располагати како хоће, па их или отуђити или на намену претварати — претворити у заратно земљиште.

Оне су општинска добра, која се могу употребити само на ону, чему су намењена, и о сваком отуђењу, ма којим било путем, ваљано или неваљано, води рачуна држава, по Високочајној уредби од 7. марта 1858 год. Бр. 254 и закону о општинама, па над примети да се ово противзаконито отуђење или заузима, дужна је да томе стане на пут.

Према томе, над суђењске самоналесног заузимања општинске утрине спада у звањичан рад власти, онда се не може напаљивати ни такса за државну касу по закону о трошковима управних власти.

Овако се има разумети став први чл. 5. и т. 2. под б. чл. 6. зак. о трошковима управних власти.

Ако је пречки старешина другчије расправио ствар, треба поднети жалбу у смислу члана 8. правила за извршење зак. о таксама; и

в. Не може се узети, да је општинска суд било апсолутно невалељена власт за пријем тужбе и изнуђај за самоналење, ни да се, по томе, онај његов рад извршен 15. априла, сматра као и да не постоји, те да се опште изведе закључак да застарелост Стајине кривице није прекидана.

Међутим, кад је пречка власт тако нашла и вратила предмет на законски рад, онда нека суд донесе закључак у смислу последње изнете му тачке, и о свима тим странкама, на ће се тако створити могућност за жалбу Пресудењем Суду, који ће расправити, том приликом, и питање о застарелости.

Ми се, пак, задржавамо од ближег изношења нашега гледишта по овоме што, што стоји законично објашњење чл. 94. тач. 4, под б. које се битно разликује од нашега.

Г. Р. Булатовић, деловођа општ. једнашичке нити, подлежи ли плаћању такве оне судске имена и председника, што их доноше у смислу чл. 109 и 410 закона о општинама?

Како смо на ово питање ми дали општирни одговор у бр. 2. „Полицијског Гласника“ за 1903 год. то упућујемо г. Булатовића, да ће тај одговор, који ће бити одговор и на његово питање.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Светозар Ракинсављевић је родом из Аустро-Угарске, али је живио у Шапцу. Осуђен је на 20 год. робије у тешком окову због тог дела краће стоке на опасни начин; сад му је четврта осуда — поврат. Има му 35. година, стаса је средњег, косе прве, чела широка и намрштена, обрва и очију црних, образа дугих сувих, носа правилна, бркова и браде црних и проседих, уста уверених; просут је с лева страше и носи утего.

Позивају се све полицијске и општинске власти у земљи, да оне одметне осуђенике најзвише потраже у своме кругу и нађене под јаком стражом спроведу управи београд. нашег завода, с позивом на Бр. 8171. или управи гр. Београда с позивом на Бр. 23.874.

Покрађени сточни пасоши. Начелник ср. јасеничког-лененичког дешнном од 12 т. м. Бр. 13222 јавља: да су непознати лаповови пољу ноћ. 9. и 10. т. м. обили судницу општине в. прчмарске и из оне украли: шест комада белих сточних пасоша серија СХСVIII од броја 7146 до бр. 7200, поред тога и печат општински за мастило, доста великог по облик даје добар отисак, кутију за штамбиљмастило и уложак, велике иконе канцеларијске и две пушке: 1 каписнару, и 1 кашикару. Украдени пасоши одлити су заједно са целом спеском пасоша са уништом од бр. 7000 до бр. 7139.* Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да ове лаповове у своме реону потраже на у случају проналаска исте страмарно спроведу истом спеском начелнику, или начелнику окр. крагујевачког с позивом на Бр. 11.949 (УБр. 23.908)

Непознати лопов, 11 тек. вес. ово 1 сат по подне, отворио је дућан Васе Живковића трг. ова, који поотоји у Дубровачкој ул. бр. 9. а у коме држи дуван и остале мопополске ствари, — ни отворене фиоке дигао 520 дин. у сребрним новчаницама 1 напаоном и 3 полуполовина и до 40 — дин. разног ситног новца.* Позивају се све полиц. власти, да лопова најзвише потраже и у случају проналаска спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 23710.

Три непознате аликовца, ухватили су 5 ов. м-ца, ово 7 сати по подне, Косту Живковића, трг. из Бискупља, у воду, као села, везали га, отели 65.50 дин. у новцу од пијаца, сат — на коме је написано име Костино име и презиме и кључеве од касе, па су га довели у близини куће, упутили га још 500 дин. пустили и дали кључеве да им донесе новац или Коста то није учинио. Зликовци су у гуњевима и чакширама, шубарама и опанцима, наоружани брзометним пушкама, пиштољима и мноштвом муниције. Потером одмах за овим, нису пронађени. Као саучесници осумњичени су: Драгутин Јевтић и Драгутин Јовановић из Бискупља, али је Јевтић јутрос побегао непред ер. судијателя, пре но што је узет на крив. испит. Јевтић је раста средњег, стар ово 24 год., плав, суводан, са њиме усуглашен брковима, у кошуљи и гећама и штофаним пешкиром, за којим је такође нарећена потера.* Позивају се све позиц. власти да обрате пажњу на сва сумњива лица ради проналаска и хватања криваца, па у случају проналаска криве стражарно спроведе Управи гр. Београда с позивом на Бр. 23229 ман начаља. гр. равског с позивом на Бр. 9391.

Шест наоружаних аликоваца, 13 ов. м-ца, ово 6 сати по подне, пресрели су на путу у близини села Дрмна среза Пожаревачког, Костадина Цвијића, земљодедца из Калиновца истог среза, који је путовао у колима са два коња, па су му отели новчани од 4 дин. у никлу и сребру, а за тим му одузели кола и коње, па сели у кола и одурили у правцу села Дрмна. Зликовци су у гуњевима и чакширама оружани брзометним пушкама, коли су са лемчама без врњева и свијена скоро коња и шаранана црном и црвеном фарбом, једни је коњ црно доратаст стар 5 год., а други вран, без ровања и белеге, стар 4 год., оба су од знатне вредности, вишни но 150 сп. динара и жигосани са „К“. Позивају се све полицијске и општинске власти, да нужне мере за проналазак аликовања кола и коња, које треба спровести нач. ср. у Градиште с позивом на бр. 9774.

Непознати лопов, укрнао са кроз отворен прозор у кућу Лазара Ј. Ђурића, трг. на Смедерева, и из ормара, који је у соби, украо следеће ствари: 1 грану дијаманткову у злату вреди 180 дин.; 1 прстен дијамантски у злату вреди 60 дин.; 1 грашну-брилантну — златну — француско злато — вреди 30 дин.; 1 брош — медаљон — женски — златан са слином окружењем француско злато-вреди 30 дин; 1 жиле златан протнв са црним ситним каменом вреди 12 дин. две манжетне златне бушене — вреде 5 дин.* Позивају се сне, власти да ову покрађу и лопове најзвише потраже, нарочито препоручити сајџијама, јувелирима и трговцима, који са овнмим предметима тргују, ако им се понуди на продају, да то лице даве најбржој власти на на случај проналаска и ствари кривца упутити Управи гр. Београда или нач. окр. смедеревског с позивом на бр. 7198.

Косана Н., родом из Сапиница, код Мрчајевца ср. жичког, очају и носи плаве, лица рушког слениног, суза, инсемогла, глаза тихог, косе кратке, стаса средњег, стара 18—20 год. задужа на једнодом, од одела на себи је имала: плавет плави, ткану борде сукњу — сашивену са једним карнером по варошки, кошуљу од цица плаве, реклу „гегет“ са белим шарама, цеџељу плаву са једним џепом, шал борде боје

од кунице, жуте цинеле или пауче. — Изнашла је крађу, г. Сини Цветковићу, дан. из Крагујевца, и том приликом одиела му отвари у вредности 200 дин. и готовог новца 20 дин. у банкама. Отвари су: 1. сукњица од финог зеленог платна, постављена кролз; 1 халина боје прем, пласпрана са реликцијом, која је пропишена; 1. халинпаг од финог штофа, грао, ашкуповина белих свиленим бордицама, око појаса пајап од најфинијег белог атласа са малом машном; 1 шешетон женски; 5 метра финог правог платна; 4 пара пушких чарапа; 1 пилам стари тканп. По њеном причању нађу и она нема а тутори су јој стрпчеви на Савинца. Служила је у Чачку код неког официра.

Љубица, жена Васплија Јовића, шајдарин крај. жанд. одреда побегла је од свог мужа и одиела 100 динара у готову и пошит. Она је стара око 27 год., плава, средње висине. По захтеву се све полицијске власти да у свом реону потраже Косану и Љубицу па у случају проналаска исте спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 23240 пан начел. окр. Крагујевачког с позивом на бр. 11564.

Богдан Јов. Стојићевић, родом из Бурановца пр. ранског окр. пожаревачког, осуђенпи београдског казненог завода, побегао је са рада из Добричева. Богдану је 37. година, плав, средњег раста, плавих бркова, обрпјан. Од одела је одпео на себи кошуљу и пану осуђеничку. Наређује се снима полиц. и општ. властима у земља, да Богдана живо потраже и најеног стриктно спроведу или управи београдског казненог завода или Управи града Београда с позивом на бр. 23959.

Петар Стевановић је родом из А.-Угарске, но последње године ради слободе провео је у Удовицама окр. ужичког. Осуђен је због више опасних крађа и хотимичног убиства са предумишљајем на 20. год. робије у тешком окову; ово му је друга осуда. Има му 35 год. стаса је средњег, косе црне, образа дугих, у лицу румпаз, чела обичног, обрва црних, носа умереног, брноза свећих, уста умерених.

Љубомир Гајић је родом из Баиовца окр. смедеревског. Осуђен је на 20 год. робије у тешком окову због разбојништва. Има му 29 година, стаса је средњег, косе црне, образа округлих, чела широка, обрва, очиу и брнова црних, носа широка, уста умерених.

Андреја Радичевић је родом из Горњег Штрпља, окр. моравског. Осуђен је на 20 год. робије у тешком окову због више казнених дела и јатаканлука хајдучких; ово му је друга осуда. Има му 34. год. стаса је високог, косе смеђе, образа округлих, чела обичног, очиу, обрва, брнова и браде смеђе, уста умерених. носа правилна.

Петар Крунић и **Петар Стевановић,** оба осуђенпи београдског казненог завода, побегли су 12. ов. вес. са рада на Топчидеру, а са њима и **Љубомир Гајић, Андреја Радичевић** и **Светозар Раписављевић,** такође осуђенпи истог завода, пошто су од чувара,

жандарнеријског пандара, отели пушку „шибољевку" и 4 метка. Од државних ствари одпели су на себи: по један бели гуњ, по једну беду кошу, по један пар пошуал и гаћа и по један пар опанака. Њихов је опис:

Петар Крунић је родом из Бечмерека у А.-Угарској, али је живео у Београду. Осуђен је на 20 година робије у тешком окову за 13

опасних крађа; трећи пут је на робији. Има му 38 год. стаса је средњег, косе смеђе, образа дугуластих, чела обичног, обрва смеђих, очиу зелених, носа обичног, брнова смеђих; на десној страни врата има ожиљак.

ТРАЖИ СЕ

Паја Котрља, обућар из Београда, достанно је изаћи дорћолском, да је нестао син Алексе Котрља, словенелагич, 27 јуна т. г. отишао неизвано кући и до данас се није вратио кући. Алекси је 15. год., стаса је средњег, пропнавост, у лицу је окр било-чкварас; носи браон капут, белнчасте пантаљоне, бео сламни шешир и ципеле. Препоручује се снима полиц. и општинским властима, да Алексу потраже и нађеног упуте кварту дорћолском с позивом на Бр. 4850 пан Управи града Београда на Бр. 22259.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Младен — Милан Бибић, зове се ово лице, чију слику на овом месту доносимо. Он је родом из Аустро-Угарске, али га је отац ако лочка са осталом фамплијом превео у Србију, и настанио се у селу Лојанпцама среза посавотамнавског, окр. подринског; стар је 29 год., висок 1,60 мет., плав.

Младен је 1898 год. од стране нрвостепеног суда за варош Београд осуђен за више опасних

крађа на 10 год. робије у тешком окову. Са осуде је успео помиловања пуштен пуна месеца прошле год. и место да иде у село код браће и да поштено рађећи надокнади досадњем му полицијски надзор, он се шетка између Србије и Аустро-Угарске и добро се трошкари. Кад је пре месец дана ухваћен у Београду, нашло се при њему преко 30 дин., а дуче је опет ухваћен на ож. железничкој станици, и при њему је нађено 17·50 дин. и један сребрн сахат са два капка; ремонтоар, под Бр. 25507. Младен не може да поиаже да је где год радио и новац заранио, а ни за сахат не може са вероватношћу да покаже откуда му је. По свој прилици он је се актно свога старог посла, опасних крађа; те износећи шетиру фотографију молимо све власти, као и приватна лица, да ако што знаду о овом лицу доставе Управи града Београда с позивом ни Бр. 24145, где издржава двадесто-дневни затвор због скитње и повратка на прогонства.

Сахалин, због пегативног материјала изостало је из овог броја.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. ЈУЛА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанкут недељно. По потреби биће и закредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, пу они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за писара прве класе среза трстеничког, Радосава Стојковића, писара исте класе среза расинског;

за писара прве класе среза копаоничког, Душана Богдановића, писара исте класе среза трстеничког, обојицу по потреби службе, и

за вршиоца дужности писара среза расинског, у рангу писара начелства прве класе, Јована Ђорђевића, подблагајника четврте класе благајнице рудничког округа, по молби.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Божа Петровић, писар друге класе среза копаоничког, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23 јула 1904 год. у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско-критичка студија о криминалној етијологији.

по

Јозефу ван-Хану

(свршетак)

IX. Разни писци.

У свом делу: „*Злочинци у вештини и литератури*“, *Фери* налази у делима Шекспировим једну криминалну трилогију. *Макбет, Хамлет* и *Отело* нису, по њему, ништа друго до типови злочинаца: урођеног, душевно оболелог и пасионираног.

Урођени злочинци због своје непоправимости и окорелости у највише случајева главни су јунаци у делима овакве врсте. Утицаји економских фактора врло се ретко описују.

Шилер нам пружа психолошки портре различних криминалних типова. Никад, међутим, материјалне прилике немогу имати оноликy моћ у генези злочина, колику им он придаје у својој драми. Једина личност, коју нам песник представља као жртву социјалних утицаја јесте *Карло Мор*, чији је тип до савршенства оцртан.

Криминални типови *Достојевског* који, о томе нема спора, заузима прво место међу *криминалним вештацима*, имају *психо-патолошки* и *дегенеративни карактер*. Треба се само сетити хипохондристе Расколникова и мотива који га руководе на крађу и убиство.

Предмет наше расправе — утицај економских прилика на криминалитет — специјална је тема *Игових радника*“. Жан Валжан савршени је тип једног несрећног створења које, против своје воље, а услед друштвене средине и хрђавих економских прилика, постаје осуђеник и бегунац. Не треба, међутим, губити из вида да вештина није исто што и наука. Жива машта песника и укус романсијера за сензацијама траже, сасвим природно изузетне типове који, само као такви, могу бити истинити, али не и као представници општих типова.

* * *

Излази јасно из свега нашег досадањег излагања, бар ми смо у то уверени, да се утицај економских фактора на криминалитет, као и свих осталих фактора уопште, не јавља свагда и свуда на један исти начин. Ми држимо, да криминалитет, као и остале криминалне феномене, треба сматрати као *историјски продукат места*, што ће рећи: да се криминалитет једног предела, или једне земље јавља као резултанта сталне акције свих оних мешовитих фактора, који су утицали на образовање живота дотичног народа. Садањи изглед једног социјалног организма, само је продукат његове еволуције у прошлости. Према овоме, и феномени патолошки: скитњачење, прошња, проституција и криминалитет, нису ништа друго до историјске последице друштвеног развитка. Сваки организам, свака земља, сваки предео, свака провинција, па најзад и свако место има своју историју, чији је развитак зависно од специфичких фактора и нарочитих и особених утицаја. Из овога излази да климат, религија, моралитет, управа, настава као и економско стања утичу на различити начин и са променљивом интензивношћу на све друштвене феномене уопште, па и на криминалитет. А из овога, опет, излази, да у извесном пределу беда и потреба изискују много више злочиначких жртава но у другом и обратно.

Испитивање односа између криминалитета и економских прилика, према изложеном, може нас снабдети само локалним резултатима. Оно што нпр. вреди за Цирих не може ни у ком случају вредети за сву Швајцарску, а још мање за целу земљу. Претенсије великог броја криминалиста, који су на основу анализа локалних докумената, покушали да изведу опште закључке, потпуно су, дакле, неосноване.

Има, међутим, у хаотичном и хетерогеном скупу изложених истраживања неколико општих факата који се тичу нашег питања.

Тако, пре свега, неоспоран је факт, да се криминалитет мора посматрати као болесни део социјалног тела, чврсто везаног у свима својим облицима за друштво, његове недостатке и пороке везом јаком и фаталном, која везује патологију са психологијом.

Даље:

Непосредни узрок злочина против својине лежи у рђавим економским приликама а посредни у потреби и хроничној беди, и најзад.

Противно овом, благостање има великог утицаја на преступе против обичаја, што је утврђено свеколиком литературом о овом предмету.

С француског **Д. Ђ. Алимпић.**

ДУХОВНЕ ОСОБИНЕ ПРЕСТУПНИКА

Догод се при посматрању духовних особина држимо *интелектуалних* способности, дотле се крећемо на чврстом земљишту. Знања и способност суђења дају се утврдити. Али одмах ступамо на несигурно земљиште, чим почнемо испитивати душевни живот, афекте и осећања; тада на место објективних факата ступа *субјективни* утисак.

Да интелектуална способност, преступника далеко заостаје иза просечности, ми

рамо већ поменули на једном месту и расправљали о томе. О томе знају да причају и учитеља и надзорници по казненим заводима. Знања, која учитељ има да да хапсеницима, јесу са свим проста, и опет су резултати његових напора безначајно мали. Извесно је, да при том игра своју улогу и то, што они нерадо уче, али то извесно није оно што претеже. Једно поврашно испитивање 405 хапсеника са казном преко шест месеци показало је да, остављајући на страну 31, чије је духовно стање још требало утврдити, 67 били су више, мање, *слабоумни*, свакојако далеко заостали од просечне мере, а 8 од њих били су *врачни* *Блесави*, скоро *идиоти*.

Ја нарочито наглашавам то *духовно низко стање*. Јер то на првом месту објашњује, и без помоћи теорија, које се не могу доказати, зашто се етичка осећања код многих преступника тако очигледно разликују од осећања просечног човека. Слабоумни је већином дете тренутка. Све чини за један тренутак дубок утисак; често је душевна реакција необично жива, али за тим се опет брзо угаси будуће духовне живости. Стара искуства, која за духовно нормалног могу послужити као водиља при потоњем доживљајима, брзо избледе, јер се не могу уврстити у постојеће стање престава. *Неспособност разумети општа гледишта*, или их *стварати*, јесте непоредна последица духовне слабости.

Таква је слика коју нам многи преступници показују. Морам признати да сам често, после проучавања аката, очекивао да ћу наћи на каквог суровог, брталног човека, а оно сам имао да посматрам каквог тихог, меког, и шта више добрећудног слабоумника. То не важи само за оне, који су први пут кажњени; баш међу њима, који су много пута пре тога били кажњавани, налазио сам често тако мирне слабоумнике; ја при том не мислим на блесаве тако ниског ступња, да би се по нашим законима могли сматрати за неурачунљиве.

Ти људи, а то нажи и за велики број људи просечних способности, показују често очигледну колебљивост; и то не у казненим заводима где они марљиво раде под притиском који се њима врши, него у слободи, где они пред свих најбољих упута и поука, подлежу врло искушењу.

Свакојако ми писмо у стању да пашемо *психологију преступника*. А то поглавито због тога, што је материјал, из чијих појединости треба саставити целу слику, сувише збркан и шарен. Сви покушаји, да се издвоје главне особине, пропадају због тешње да се особине тачно одреде, и због опасности да се не уопште поједина посматрања, која нарочито падају у очи. С тога ми није згодно да у општо говорим о душевној суровости. Често према *најгадњој брталности* стоје *сентименталне* *каквоће*, *најсвета подмуклост* једних, контрастује са *каквом отвореношћу* код других, и, што још више пада у очи, код *једног истог лица* налазимо често *својене* *најсуларотније особине*. А отуд долазе и колебљивост, коју смо мало час поменули; навучен на каквим тренутним расположењем наставе час *готовост за помоћ* и *пожртвовање*, а час *неједнодушја себичност*.

О једној особини потребно је још нарочито говорити. а то је *субјене преступника о своме кажњеном акту*. За њих због тога избегавао реч казне, јер жаљење онога што се догодило, које се види на његовом лицу, често никако не одговара ужутрашњем осећању. У многобројним разговорима са преступницима свих врста и свих кругова, мени је врло често падало у очи, како је површно разумевање гадности кажњивог акта; скоро никад то увиђање гадности преступа није ишло тако далеко, да пробуди мисао да ли се учињени *чин* може после *поправити*. Разумевање је редовно било више обрнуто у *будућност* него у прошлост.

Уверење, да ће трешутна казна бити последња чује се често и од таквих преступника, који су у њен само по своме кратко време живели у слободи; с друге стране доста су ми често затвореници изражавали бојазан да неће дуго трајати до новог преступа. Само су ми двапут осуђеници отворено најавили да ће пошто буду пуштени одмах поновити њихов преступ. Један, због напада на једног полицајца за три године тамнице каљења, закључао се да ће се осветити првом полицајцу. И ако је била доста јасна неразположеност таквог једног преступа, при његовој наклоности ка пићу и пијанчењу, ипак је та претња била просто разметање. Бар првих месеца после отпуштања он није учинио новог преступ.

Наравно далеко је од мене да тврдим да су само та двојица обзиром у тамници смишљали новоме преступ; то већ побија и тај факат што се доста често и међу самим затвореним казненог завода откривају планови нових крађа. Ја увек сматрам да је оправдан мој закључак да не тако често, као што се у општо узима, преступник има тврду намеру, да свој посао одмах опет поново. Несме се заборавити да ово што сам казао важи за осуђенике у тамницама, које сам искључиво могао тачније посматрати. Нема сумње да се баш наралазе и лопови од заната налазе више у домовима за поправку.

У психолошке особине преступника Ламброзо рачуна и *лоповски језик* и *наклоност ка тетоварању*. Тетовирања му двју мостове ка двијалима, који режу слике по телу ради украса. Код преступника се врло често налазе тетовирања, од најпростијих знакова до великих, често врло лепих представљања из животињског биљног царства. Ту има знакова занатлијских, има сваковрсних људских фигура нарочито из круга уметника; ту има имена и чирека у најшареније разноликости. Али тај украс није никако знак преступништва, нити икакве психичке дегенерације, него, бар у Немачкој, просто само један рђав обичај, који је омиљен за једно извесно време.

(свршиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одржаним опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приказао и тумачио Свет. Јањић

Глава осамнаеста.

О извршењу пресуде

§ 471.

(наставак) 9

„Кад је пресет. суд при преносу тражње тужиоца Ђуре на туженога Петра ценио и оценио уверење и нашао, да тужилац према тач. §. § 471. грађ. поступка може своје, у тражи именованог имање отуђити и пренети на туженога, да је према томе тај пренос и извршен, то сада апелац. суд, *као у сервисну ствар, није се могао упуштати и помоћу ценити, може ли тужилац Ђура отуђити спорно имање или не, кад је то већ једном при потерби тражње цењено и оцењено?*“

Апелационн суд није усвојио ове примедбе, него је дао ове противразлоге:

„Истина, да је подпето уверење о занимању туженога цењено од стране суди пралном потврђења тражбе, коју је потврдио судија за несторна дела; али опет зато не стоји разлог Касационог суда, да се на случај поведене парнице опако уверење поново не може ценити; јер, над би се усвојило мишљење Касационог суда, онда не само да се не би код суда могло протестовати против продаје но ни против тражбе, а то би било противно законским прописима по којима се може и сама тражба судом потврђена код суда обарати, ако по закону није потврђена и ако стоје законски узроци, због којих она не вреда.

Општа седница Касационог суда 31. Октобра 1885. год. Бр. 3893. одржала је примедбе спор одељења, а противразлоге Апелационог суда као неуместе одбацила.

*

Према овоме једном цењена и оцењена сведоџба, о статусу, не може се поново противно оцењивати.

Кад се прибави сведоџба о напланици или занимању парничара, противна страна не може да тражи друго рочиште, јер није случај § 137 тач. 3. грађ. суд. поступка пошто није поднесена од парничне стране, већ је изнесата по званичној дужности и у смислу расписа Министра Правде од 1. децембра 1886 год. № 5258 Зборник 42. стр. 310).

*

Тако је узето у Касационом суду 17. јануара 1900. № 301.

*

За четврти одељак стоји одлука Касационог суда № 456 од 21. јануара 1899. да поверилац при стављању обезбеђења не мора доказивати стање свог дужника.

*

Противно узето 6. априла 1890. № 3060.

*

Код четвртог одељка тачке 4. а, овог §-а 471 по коме је задужење равнозначеће отуђењу, има ова одлука, која показује,

кад дужник има више непокретног имања а више и интабулисаних поверилаца, које имање треба извршна власт да му остави за наглавицу. Ево текодлуке.

Милутин С. задужи се Стевану Трен... и овај интабулише шест парчета земље свога дужника.

Доцније интабулише имање Милутиново поверилац Алекса П. а после овога и поверилац Обрад М.

Полициска власт на тражење повериоца Алексе, продаде имање Милутиново *одвојив му наглавицу из имања, које је интабулисао Стеван.*

За имање је добијено 3202·50 дин.

Извршилац продаје Иван М. полициски чиновник, издаде Алекси 2601. динар, колико је и имао да прима, 51 динар посла општини за порез, а остатак куповне цене у 549. д. посла првост. суду на распоред, од које суме издао је прв. суд повериоцу Стевану 535 дин.

Како је поверилац Стеван држао, да је оваким радом оштећен, то је тужио и повериоца Алексу и извршиоца продаје Ивана и тражио је, да му накнаде штету у 1200 д. колико је износило његово потраживање.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења, са ових разлога:

„Тужени Алекса поднетим изводом из интабулационих књига доказао је: да је тужилац интабулирао шест а он седам разних комада земље дужнога Милутина и од свију тих комада, они су према називу и границама интабуланти само на земљи у „Анишћу“ али да је тужилац од тог имања интабулирао само две мотике а тужени — цело. Остали комади, које је интабулирао тужилац, нису они исти, које је интабулирао тужени.

Из извешћа полиц. власти види се, да је она земља у „Анишћу“ продата за 590 д., а пошто је она по процени вештака велика 28 мотика, то је власт за две мотике, које је интабулирао тужилац, одвојила 42.14 динара и овај новац и остали од другог продатог имања, послала суду на распоред, из кога је тужилац примио 535·40 дин. дакле опет више, но што је добијено за имање, које је он интабулирао.

Тужилац није доказао несавесну и незакону радњу туженог Ивана, који је дужнику оставио најпре околико земље, колико му штити § 471 тач. 4 грађ. пост. То што је дужнику оставио оно имање које је интабулирао тужилац, не може се приписати њему у несавесност и кривицу, јер је протоколом саслушања доказано, да је дужнику оставио само оно имање, које су вештаци одредили, а није доказано ни то, да су ово урадили тужени договорно, да оштете тужиоца“.

Апелациони суд преиначио је пресуду прв. суда и осудио само туженог Ивана на плаћање, пресудом од 10. декембра 91. № 3172 а према туженом Алекси одобрио првостепену пресуду.

Разлози су апелационог суда ови:

„Кад је тужени Иван, као писар срески, приликом извршења пресуде за рачун туженог Алексе добио од суда извешће, да на све имање дужнога Милутина постоје терети: Стевана Тренчина, као прва и рапија а за њим Алексе Пушењића и Обрада Милошевића као познијих без обзира на то: да ли су све те интабулације на једним истим парчадима или на разним, онда је он као извршилац требао с обзиром још и на то што је дужник Милутин С. земљоделац да према § 471, грађ. пост. тач. 12 и 13 *објаснења* пре него прода имање да извиди најпре колико дужнику претиче земље преко 5 дана ораће земље са кућом и окућницом, па за тим која је интабулација најпре дошла на имање дужнога, јер по поменутој тач. 12 *објашњења* § 471, грађ. пост. задужење је равно значеће отуђењу са тога сви приватни позеритељи морају сами да воде бригу и предходно се известе о томе: колико који имања има и да ли има и таког имања, које се на случај, ако се зајам учини па на време не плаћа у попис узети може а по тач. 13. истог објаснења § 471. гр. пост. избор дужника, шта да му се од имања остави може да буде само у оним случајевима кад се потраживање неко наплаћује, које није ничим осигурано; а ако је земљоделац изреком какав комад земље у залогу дао, онда се заложено добро има у попис узети, јер се сматра да је дужник напред одредио коју ће земљу за измирење тражбине дати. Па како се тужени Иван из извешћа првост. суда уверио да је прва интабулација, која је на имање дужнога дошла, била Стевана Т., онда је према поменутом наређењу законском и тач. 13. § 471 гр. пост. — јасно, да су и поверилац и дужник издвојили оно што преко 5 дана ораће земље претиче, па је на то интабулација одобрена и стављена, па је дужан био према истом наређењу законском кад је хтео да изврши наплату *најпре да издвоји оно, што је Трен. интабулирао ако има 5 дана да то одвоји и дужнику као земљоделцу преда, а ако нема онда и од Трен. интабулације да одвоји колико је потребно до 5 дана.*

То, што су Пушељић и Обрад доцније ставили своје интабулације без обзира да ли су та парчад интабулирана од Трен. или не, не може ни уколико да шкоди праву Тренчинову према поменутом наређењу закона т. 12 и 13. § 471 гр. пост. Они су могли да ставе интабулацију само на парчад, која су интабулац. Трен. одвојена као вишак преко 5 дана земље а никако и на остала Трен. неинтабулирана, јер та неинтабулирана Трен. парчад *припадају дужнику на уживање*, која се не могу интабулирати и ако се интабулишу или и у попис узму сматра се да и не постоје, јер је задужење како законодавац вели равнозначеће отуђењу.

Кад то стоји и кад је утврђено и призањем туженог Ивана, да се он поменутих прописа законских није држао, *него је на сам дан продаје противно закону одредио неке* вештаке и њима оставио право да решавају о праву дужнога Милутина и праву поверилаца, за шта нису надлежни, па на тај начин помоћу њих лишио Трен залоге, онда је његова радња у томе била неправилна. Неправилност ова у толико је већа што се из поднетог прилога који је тужени Иван поднео, као доказ да су поделу извршили вештаци, види, *да се је поверилац Трен. противно тој деоби* па он ипак то није узео у обзир нити какво решење донео.

Па како је Иван својом неправилном радњом према оцени вештака од 6. октомбра 1891 г. оштетио Трен. *за 612 дин.* јер су нашли, да оно имање, које је дужнику Милутину С. као земљоделцу од вештака остављено а издвојено испод интабулације Трен. толико вреди, — онда толико има Трен. и да накнади, које је испод Трен. интабулације узето јесте: земља звана „Ћеловина Оклица“ у вредности *дванајест динара*; а њива у „Белици“ у селу до три плуга вреди *шест стотина динара*. Према овоме има се тужени Иван и осудити да по § 800 грађ. зак. накнади тужиоцу шест стотина дванајест динара у колико је окрњио тужиочеву залогу.

Но по жалби тужиоца и туженог Ивана, Касац. суд поништио је пресуду апелационог суда са ових разлога.

„Кад стоји доказано, да неправилном радњом туженог Ивана, *противно § 471. грађ. пост. није одвојено оно имање, које је било интабулисано за рачун тужиоца, као првог интабуланта те залоге Трен.... (издвојио за дужника земљу звану „Ћеловина“ орница и њиву у „Белици“) које по процени вештака вреде 612 дин. у место, да је толико издвојио из залоге туженог Алексе,* — као доцнијег интабуланта — на новац од продатих земаља које је он — тужени Алекса — интабулисао истоме издао, *онда је очевидно, да је Алекса примио 612 дин. неправилно*, која сума њему не припада но тужиоцу. И кад то стоји, онда је суд требао да размисли и оцени, да ли по § 330 грађ. законика у *првом реду* онде тужитељу не одговара за примљених 612 дин. тужени Алекса, који је примио оно, што њему не припада но тужилачкој страни, и тек кад се од овога не би могло да наплати, да ли тек онда *у другом реду* за ту суму тужитељу одговара тужени Иван по § 800 и 819 грађ. зак., који је својом неправилном радњом проузроковач, те је туженом Алекси издато оно, што му не припада, а на тужиочеву штету“.

Према овим приметбама апелациони суд пресудио је, да тужени Алекса накнати тужиоцу 612 дин., што ако он немогадне да плати, онда да му оволико накнади тужени Иван.

Ево са којих је разлога изрекао такву пресуду.

„Кад је тужени Иван, као срески писар, приликом извршења пресуде за рачун туженога Алексе добио од суда извешће, да на све имање дужнога Милутина постоје терети: тужиоца Стевана Трен.... као прва и рапија а за њима Алексе и Обрада као познијих без обзира на то, да ли су све те интабулације на једним истим парчадима или на разним, онда је он као извршилац требао са обзиром и на то, што је дужник Милутин С. земљоделац, да према § 471. грађ. пост. тач. 12. и 13. објашњења, пре но прода имање да извиди најпре колико дужнику претиче земље преко пет дана орања са кућом и окућницом, *па затим, која је интабулација најпре дошла на имање дужника; јер по*

поменутој тач. 12. објашњења § 471. гр. пост. задужење је равно — значеће отуђењу, са тога сви приватни повериоци морају сами да воде бригу и претходно се известе о томе: колико имања има, и да ли има и таквог имања, које се на случај, ако се зајам учини па на време не плати у попис узети може, а по тач. 13. истог објашњења § 471. гр. пост. право избора дужника, шта да му се од имања остави, може да буде само у оним случајевима, кад се потраживање неко наплаћује, које није ничим осигурано, а ако је *земљоделац изриком какав комад у залогу дао, онда се заложено добро има у попис да узме,* (разуме се ако преко тога има довољно земље по закону) јер се сматра, да је дужник напред одредио, коју ће земљу за измирење тражбине дати.

Па како се тужени Иван из извешћа првост. суда уверио, да је прва интабулација, која је на имање дошла, била тужиочева, онда је према поменутом наређењу јасно, да су и поверилац и дужник издвојили оно, што преко 5 дана претиче, па је на то интабулација одобрена и стављена, те је дужан био према истоме наређењу, кад је хтео да изврши наплату да издвоји најпре оно, што је тужилац интабулисао и оно што није, па од овога што није, ако има 5 дана, да то одвоји и дужнику као земљоделцу преда, а ако нема, онда и од тужиочеве интабулације да одвоји, колико је потребно до 5 дана.

То, што су повериоци Алекса и Обрад доцније ставили своје интабулације, без обзира, да ли су та парчад интабулисана од тужиоца или не, не може ни у колико да шкоди праву тужиоца. Према поменутом наређењу закона — § 471. тач. 12. и 13. грађ. пост. — они су могли да ставе интабулацију само на парчад, која су интабулацијом тужиоца одвојена као вишак преко пет дана земље, а никако и на остала тужиоцем неинтабулисана; јер та тужиоцем неинтабулисана парчад припадају на уживање дужнику, која се не могу интабулирати; и ако се интабулишу или у попис узму, сматра се, да и не постоји; јер је задужење, како вели закон, равнозначеће отуђењу.

Кад то стоји и кад је утврђено и признањем туженог Ивана, да се он поменутих прописа није држао, него је на сам дан продаје, противно закону, одредио неке вештаке и њима оставио право, да решавају о праву дужнога Милутина и праву поверилаца зашта нису надлежни, па на тај начин, помоћу њих лишио тужиоца залоге, онда је његова радња у толико била неправилна. Неправилност ова толико је већа, што се из поднетог прилога, који је поднео тужени Иван, види, да су поделу извршили вештаци, а томе се противио тужилац, па он — Иван — опет није узео у обзир, ни донео какво решење.

Имање, које су вештаци оставили дужнику, а које је био интабулирао тужилац, вреди, по процени 612 динара.

Па, како је тужени Иван са оволико оштетио тужиоца; јер је, по напред наведеноме, требао да одвоји дужнику за издржање из залоге туженог Алексе. И, како је тужени Алекса, који је новац, добијени од продатих земаља, примио, — примио и 612. дин., колико вреде оних 5 дана, остављених дужнику, а које је интабулирао тужилац: а она му сума не припада, то су оба тужена одговорна тужиоцу, и то први по § 330. грађ. зак. а други по §§ 800 и 819. истог законика, а у првом реду тужени Алекса, који је примио оно, што му не припада; а удругом реду тужени Иван, који је својом неправилном радњом учинио, те је прво туженом Алекси издано оно, што му не припада. Његова одговорност настаје тек, ако се од туженог Алексе не може тужилац да наплати.

Ову пресуду одобрио је Касациони суд 14. марта 1894. год. Бр. 310.

Код овог одељка и тач. 10 правила износимо и ову одлуку по којој је, на захтев усиљеника, скинута интабулација стављена на имање поочима, што поочим и посинак нису имали наглавицу у *време задужења.*

Ево те одлуке.

Станко П. задужи се Стевану С. 3000 дин. и овај стави интабулацију на све имање свога дужника.

Раније, Станко је усинио Андрију П. и о овоме је написано писмено по закону.

Кад усиљеник сазнаде за оно задужење, подиже тужбу противу повериоца и поочима и њом затражи скинуће интабулације јер он и поочим немају више имања, но оволико, колико закон штити.

Првостеени суд одбио је тужиоца од тражења са овог разлога:

„Поднетим усиновљењем, које је пуноважно према § 145. грађ. законика не доказује се, да је поочим Станко ограничио себе у располагању имања, које после смрти оставља у наслеђе тужиоцу и његовим ћерима, те поочим није могао задужити и оптеретити то имање.

И по томе а по § 27. грађ. зак. Станко је имао право располагања са својом имаовином за време његова живота, а у границама које му је дао закон".

По незадовољству тужилачке стране апелациони суд одобрио је пресуду првостепеног суда али са ових разлога: § 325 гр. зак. казато је, да залога престаје, кад се дуг исплати, па како тужитељ не подноси доказе о исплати дуга, дакле о престанку главне обавезе, то онда нема места ни скинућу интабулације.

Тражењу пак да се интабулација скине по томе основу што тужени Станко у време задужења није имао довољно земље по закону — по поднетом уверењу § 471. тач. 4. грађ. пост. нема места по томе, што је тужени Станко у току спора умро и тужитељ Андрија остао сам на уживању имања, које сада износи више но што њему по закону на уживање остати мора".

Но, по жалби тужилачке стране, Касациони суд поништио је 30. септ. 1894. год. № 5238 апелациону пресуду из ових разлога:

„По § 471. гр. суд. пост. земљоделац не може отуђити пет дана ораће земље поред куће са окућницом а §-ом 380 истога закона не дозвољава се обезбеђење на оне ствари и оволико, колико се за извршење пресуде земљоделцу не може узети по §-у 471. гр. пост. Према овим законским прописима кад тужилац Андреја тражи скинуће интабулације доказујући уверењем суда општине костолачке, да његов поочим *у времену задужења и стављања интабулације није имао земље оволико, колико му наведени законски пропис штити;* и кад његову тужбу прихватају и Савета, удова покојног Станка и наследница Милица, онда је суд погрешио, што тужиоца одбија од тражења без оцене целокупног стања ствари према наведеним законским прописима, са обзиром и на право умешатељака.

Апелациони суд примио је ове примедбе, па је 15. окт. 1894 год. № 2916 пресудни; да се скине интабулација са имања Стевана С.

Ево разлога ове друге апелационе пресуде.

[НАСТАВИЋЕ СЕ]

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. свршени правник

17

Преступници и преступ.

— Браво! — одобрише осуђеници.

— Да, право кажу: „седам врста до неба, а све гором[1]) не може да отрпи малопређашњи момчић.

— А шта се то тебе тиче? — стадоше се обрецивати на њега, — шта се плећеш? Ако ти се не допада немој слушати! А немој се плести онде, где те нико не тражи!

Робијашница је била незадовољна, што је прекинуто једно интересантно приповедање.

Много је таквих приповедача у сваком казамату. И какве су само то приповетке! Чудне, немогуће, фантасте и ружне приповетке о никад не бившим злочинима! Слушаш га и чуду се чудиш!

Он сам има доживљаја, за читава три тома. Још каквих томова! А он Бог зна какву небилицу измишља!

То су Понсон — де — Терајли, Ксавије-де-Монтепени казаматски.

Њима не верују, али они од њих истину и не траже.

Робијашница гледа на њих, као ми на наше, булеварске романсијере!

Не тражи од њих истину, — већ интересантну измишљотину.

Она их сматра као добре приповедаче.

То би се мучно могло назвати, „хвалисање злочином".

А ја и не верујем, да би „хвалисање" могло учинити на робијашницу, особит утисак.

Седећи са човеком по цео дан и ноћ заједно и нехотице га проучиш, и знаш тачно, на шта је он способан, а нашта не, — одмах познаш шта је у његовом причању истина а шта хвалисава лаж.

У осталом робијашница и не придаје особите вредности, делима извршеним „у Русији".

---

[1]) Робијашка пословица, да означи чисту лаж.

— Тамо смо ми сви јунаци били!

Показује још неког поштовања према онима, који су извршивши злочин, дошли до крупне суме — а дубоко презире оне, који су извршили злочин због неколико гроша.

Самим преступом неда се робијашница задивити. Ту, како да кажем, мораш „свирати међу самим виртуозима".

Цене се једино злочини и дела, извршена овде, на Сахалину.

И какав смео бегунац, или човек који се понаше драж према надзорнику, — у њиховим је очима много пре „јунак", него онај који покоље целу породицу у Русији.

Полуљахова је почела робијашница ценити од онда, када је побегао дрско свима на очи, отевши пушку од чувара.

Има још један злочин, који прославља на нечита времена онога који га изврши. То је убиство кога из тамничке управе.

Према такоме понаша се робијашница увек са поштовањем.

Човек који се није понашно ужета.

Не боји се човек ничега, значи треба се бојати њега.

— Остало све не чини никаквог утиска.

— То све што је било — прошло је! Покажи се сада!

Прошло је умрло. Робијашницу интересује једино шта је још у човеку „остало".

Полуљахов.

Убиство породице Арцимовића у Луганску — то је један од најстрашнијих злочина у последње време.

Због пљачке убијен је: Арцимовић судија, његова жена, син им осмогодишњи малиша, слуга и куварица.

Мене су предупредили, да убица Полуљахов чини необично симпатичан утисак", иначе при свем том, ја никад нисам био тако потресен, као кад сам видео Полуљахова.

— Полуљахова су довели из тамнице окованих! — јавио је надзорник.

— Нека уђе.

Ја сам учинио неколико корака напред у сусрет „знаменитом" убици, и тргао сам се.

На вратима се појави млад човек, средњега раста, са нестељаном косом, жаленом брадицом, с отиском урођене елеганције, и под робијашким оделом, и с мрким необично лепим очима.

Ја никад нисам видео мекших и доброхудушнијих очију.

— Ви... Полуљахов? — с нехотичним чуђењем запитао сам ја.

— Ја! — одговорио је он поклонивши се.

Глас му је тако мек, пријатан, доброхудан и мио. Тако допадљив као и очи.

У његовом ходу, меком и еластичном, има нечега мачјег.

Полуљахов припада реду „правих убица", убица по крви, рођених, којих је чак и на Сахалину веома мало. Те „праве убице" међу осталим људима су што и тигрови међу зверовима.

Ја сам много и дуго после овога разговарао с Полуљаховом, и никада се нисам могао отргнути од осећања нехотичног расположења, које ми је наметао тај човек. Ја сам се сетио једног владиночточког официра, који је заволео једног ухваћеног тигрића, кога је држао вод себе као мачку, и који је горко плакао када је тигар порастао толико, да су га морали убити.

Глас Полуљахова презира се у душу, очи његове чисто вас чарају од њега бије таком добротом. И треба много времена док човек увиди, да је тај човек место осећаја, само препун сентименталности.

По првом утиску који производи тај човек, — ви осећате према њему потпуно поверење, и ја разумем, што је несрећна госпођа Арцимовићка, када је он ушао ноћу у њену спаваћу собу, могла поверљиво говорити с њим не бојећи се за свој живот.

— Зар може такав човек убити?

Полуљахову још нема тридесет година.

Он је одрастао у уверености, да ће живети богато. Порастао је код ујака, старог богатог трговца, који му је непрестано говорио:

— Кад умрем, — све ће остати теби.

Полуљахов није се дуго учио у школи, али је зато своје васпитање добио у јавним радњама.

Увеши га из школе, ујак је Полуљахова дао у дућан, да би се из малена упознао са трговином. Помоћници, да би им било лакше красти, почели су из малена развраћати газдиног рођака.

(наставиће се)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacobot

II

II. Судија и полицајац.

У почетку моје каријере, бејах позван једног дана да идем с једним мужем, заједно с комесаром кварта, да на делу ухватимо неко браколомство.

Стиже се догађала у једном фином ресторану и у једној засебној одаји његовој; али газда, сметено обавештен од једнера, отвори нам одају која је била преко пута оне, у коју смо ми требали ући. Ми улетесмо да ухватимо љубавнике, али набасасмо на једну од најмоћнијих личности тога доба и патекосмо је у *криминалној конверсацији*, како то кажу Енглези, са једном девојчицом испод пола узраста.

Комесар, који одмах познаде високу личност стругну натраг, а ја, остах сам, учиних усмено саслушање ради констатовања. Немогућно је било заташтати стварпреко двадесетину душа присуствовало је догађају и, пређо ноћ, екселенција се убије.

— Да то није чувени М... у првом времену јулске, монархије?

— Он, г. судија, то беше и почетак моје службе.

— Може вам се чести тати: почели сте с једним важним догађајем.

— Само пуки случај, јер тек после саслушања сазнадох за својства блудника... Други је случај мање трагичан а много неморалнији, ма да се изукало испод законе кање. Једне ноћи бупе пожар у палати војводе од С..., пера Француске; као да нико од укућана то није опазио, те ми изналисмо врата и нагрнемо у одаје војводине да га спасемо. Шта мислите: он лежаше између својих двеју ћћери! Једној беше око двадесет и пет, а другој двадесет и две године!... Ништа писмо ту имали шта даље да видимо, измакосмо се. Али, замислите тај скандал! Она два случаја нису ли очигледна доказа, да васпитање, положај, име нису никакве гаранције морала; шта више, баш у високим редовима напићаће на неимање врете развратa и да је родоскврнење тако реће опште...

Има једна класа људи, где је морал још пропалији. Мислим на свештенство. Разлог је донста физиолошки, као вода стиснута што разбија цбаи у који пада у млазу са одређене висине, према притиску под који се стави. Поп, окружен сваковрсним благостањем живота, лишени домаћих брига које море други свет, узалуд се бори да одржи завет чистоте; он у борби с природом губи битку и кад једном загази у грех за попа нема више тих узда, које ће га уздржати. Због тога ја, чим се деси какав догађај сличан оном нашем, одмах меркам да нема каквог попа у интимној близини те фамилије, и у десет пута само се један пут преварим. Нема већег завођача младих девојака него што је приворзан; он почиње исповедањем да им оскрнави разум, а довршује обљубљивањем кад их је већ довео под своју руку. И да се они не боје власти и родитељске осовте, ни једно се дете, поверено њиховом васпитању, не би могло наћаћи њиховим стидним похотама. Узмите само у рачун колико њих дођу пред суд, или оду на епитимију, и оцените телесне навике у опште, имајући у виду и ово двоје: да огромни број њихових жртава ћути и да закон кажњава силовање и блуд само са децом испод тринаест година!... И кад то стоји мој је пут прокрчен: чим се деси какав случај обешчашћења или одвођења младих девојака у окозини мантијаша, као што су живоле и госпођице од Дамар-Конти, ја морам потражити попа, и у таком случају још ми се, није догодило, да сам се преварио.

Од куд може то бити, да девојке, којима је поп улио страх од света и од свега оног што је ван њега, допусте да их одведу неки туђинци, који би свакада наишли на непрекидну стражу фамилије, која би над њима?

— Знача да сте ви у овој мистериозној изери с госпођицама од Дамар-Конти наишли на попа?

— Са сваим, господине судија, ја сам ставио руку на попа, или попове!... Али моме откривању није ту тачка. Један догађај, који ми се задржао у памети, осветлиће ми је: каква су средства употребљена те су ове младе девојке преварене, јер оне нису излазиле испод материне пажње, и јер код њих просто завођење није могло имати никакна успеха. Ја сам, због тога, дуго испитивао матер и убедио се да је то апсолутно немогућно.

— Један доказаћу који се је десно баш у самом Пасују, пре три или четири године, иако луча ми осветли душу.

— Ја и истражни судија г. Докур бесмо ухапсили једнога зубнога лекара на тужбу једне госпође удовице, која се, на велико своје запрепашћење, одједном осетила трудном и ако није имала спознаја ни вољно, ни знано, ма с каким мушкарцем. Најзад се сетила, да је пошла једно десетину пута изнесеном практичару да лечи један зуб, који је хтела сачувати, будући лепа и млада гназдва женска, правећи се раструбљеног правила: „боље је излечити него извадити!“ И готово свакада, кад је била у тога оператора, чинило јој се као да је за неколико тренутака губила свест о себи. Тај је човек прописивао тај њен занос етеру који јој је на зуб мећао. Чим нам је млада жена то испричала, ми смо били убеђени у кривицу те индивидуе, коју нам је она означила као прељубника за време тога чудноватога сна; али је тешко било доказати тај посао.

— Окривљени се браволека брањио, тврдећи да је та опружба права бесмисленица и да млада удовица хоће њему да натури последице каквих њених љубавних грешчица у којима он нема никакна удела.

(Настављиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученьена су нам ова питања.

I.

На акта једнога административног предмета видео сам, да правила Министра финансија, за извршење закона о таксама, од 3. маја 1897 год. Пр.Бр. 10442, нијесу неколико измена.

Како се из истих аката не може да види и садржина тих измена, то сам молујшо да те измене пађем у зборницима службених гласила, и своја правила допуним, ала на жалост, тамо их није било — нису штампане.

Поводом овога измоле се питање: на који начин могу доћи до ових измена, и из који начин оне у опште могу бити знане свима властима, које примењују правила из извршење закона о таксама, над их нема у зборницима, нити су, пак, правила после ових измена претампавана, те да то њено назнве обухватају сне.

„Молим уредништво за објашњење“.

— На ово питање одговарамо:

Кад оне измене у правилима за извршење закона о таксама, нису у своје време штампане у зборницима, онда се до њих може доћи само по тај начин, што ће се надлежни, коме су оне измене потребне, обратити званичним путем Министарству финансија, које их је и чинило, и тражило пресне истих.

То би, кала да, опредељно Министарство, да те измене нам публикује преко „Српских Новина“, па да их свако може увести у своја правила, пак да их сама пошље у пресиеу Министарству правде, да их у зборник увеси, или само Министарство финансија штампа нова правила са изменама.

Свакако ни овога се јасно види, да у Министарству финансија нису знали за правила г. Министра Правде од 13. септембра 1876 год. № 3470 (Зборник 29 стр. 067) о сређивању зборника, по којима се за зборнике одмах пиле пресне свију нарочења, која нмају значај правила за стално поступање у изношењу случајевима законске примене, нак су знали, ваљ су о томе слабо водили рачуна, што је за осуду, на ово један или други случај.

II.

„Да ли општински суд мора по службеној дужности извиђати дела из § 350 кривичног закона, или тек на тужбу приватног лица.

Ако се ово кривично извиђају само на тужбу интересованог лица, да ли је ово дужно да плати таксу у износу из т. бр. 87, и да ли је у случајевима тужбе родитеља довољно само њихово изјаво, или треба да имеиују формалне доказе.

И, на посетку, да ли општински писар нора да саслушава луде званично у овакавим случајевима, или да их нанише тужбу као приватно лице и напшта свој труд“.

— На ово питање одговарамо:

У случајевима § 350 кр. закона, извити ће водити извиђај само на тужбу интересованих лица.

Све тужбе за кривице из поменуте законске одредбе, морају бити оснабдевене таксом, иначе ће се поступати по чл. 9. зак. о таксама.

Наравно, да и за ове кривице морају постојати докази, какви се траже § 33 и 35 поменуте уредбе.

Кад год интересовано лице дође општ. суду, и затражи да се од њега прими тужба протоколарно, суд је мора примити, и у томе случају нема права пити ни на какву награду.

Писари општински не смеју да пишу тужбе, но којима они морају да раде, јер се онда разложно може извести претпоставка, да ће бити, у извиђају, на страни оних, којима су за награду писали тужбе.

III.

„По последњем ставу § 13. грађ. суд. поступка, пресуде кметова сеоских, кад је општина састављена из више села, одмах су извршне.

Имам уверења, да су многи кметови, извршивши ако њихове пресуде не подлеже пичијој оцени, споро несвесни при испуњају оних.

Да би се стало на пут овоме, и да би се привеле крају жалбе, које појединци дају против оних пресуда, на до томе нема места по закону, хоће се уредништво за пут, шта у оваквим случајевима треба радити?“

— На ово питање одговарамо:

По § 13. поменутога закона, пресуде сеоских кметова, које оне нарочу према т. д. § 6 истога закона, одмах су извршне, и не подлеже оцени никакве више власти, у колико рекламиру једна грађанска спор.

Али сами није искључена могућност, да се на случајеве очигледне несавесности полиције тужба у смислу чл. 28. Устава земаљског.

Ово је право појединца, и општински одбор, ако заиста сматра несавесност којега од сеоских кметова, има права употребе чл. 122 закона о општинама.

То су, дакле, путеви, да се несавесност кметова, ако је има, сузбије.

IV

Суд општине врњачке, актом својим од 2. јуна ове године Бр. 737, пита:

„Општина ова, коју сачињавају села: Крњак и Јазовник, има 253 пореских глава.

У селу Крњаку постоје две механе, а у Јазовнику нема ни једне.

Ово дана јавно се суду један грађанин из Јазовника, и тражи да му се одобри прикривено механичење у једној згради, коју је на тај рачун подигао.

Општински суд нема у својој надлежности уредбу о механама нити каква друга правила о томе, па да не би ово затражено при расправи покренутога питања, ма нопи учесницима за објашњење: да ли према броју пореских глава има места да буде механа у Јазовнику, и да ли општ. суд може ту дозволу да да?“

— На ово питање одговарамо:

Општински суд у опште није надлежан да даје дозволу за прикривено механичење, већ је за то надлежан г. Министар унутрашњих дела по § 21 уредбе о механама.

Општински суд има права да даје мишљење, да ли је ово механичење у опште потребно према местним приликама.

Нека се, дакле, потпуно лице обрати непосредно г. Министру, па ће се одатле наредити суду, о чему он има да да своју реч.

V.

Суд општине голубињске, актом својим од 5. јуна ове год. Бр. 926, пита:

„1. Какво сродство постоји између кума венчаног и крштеног и кумића?

2. Могу ли ових двоје бити у једној општини одборници, а да то не буде противно чл. 71 зак. о општинама.

3. Ако не могу који морд да одступи?“

— На ово питање одговарамо:

1. Венчани кум сматрк се једнога закљученог брака.

2. Крштени кум престала духовног сродства у најближем степену сродства.

3. И ако чл. 71. зак. о општинама ништа не говори о кумовима, опет аналогно истоме одредбама и степенима сродства, које он проглашва, крштени кумови не могу бити одборници, и ако се то догоди, одступа онаја по годинама.

Г. Живко Станисављевић, деловођа општине средње-добрињске, новолно је своје питање о преносу пролатих ивина по изкази „Б“, и најближему квалитуру по тавиди.

Како смо на ово исто питање одговорили у једном од прошлих бројева нашега листа, то га упућујем на тај одговор.

На питање г. г. Вој. Јовановића и Марка Ференчевића, из Ступљина, одговарамо, да смо ми о значају чл. 122. зак. о општинама дали објашњење у бр. 13 и 14 „Полицијскога Гласника“ год IV од ове године, па их упућујемо да тај број нађу, где ће наћи и одговор на своје питање.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Спасоје Ђурковић, из Осипка окр. крушевачког, осуђеник Пожаревачког Казненог Завода, 15. о. м. побегао је са рада на Дубочици. Спасоје је стар 19 год., стаса средњег, косе

обрва и очију сиједих, без браде и бркова, носи панталоне, уста умјерених, говори крупно. — Позивају се све полицијске власти, да Спасоја живо потраже и у случају проналаска спроведу стражарно Управи Београд. Капиет. Зимоја или Управи града Београда с позивом на Бр. 24293.

Вождидар Петровић, слуга, биз. келнер и конобар, родом из Читлука среза расинског, стар 18 год., средњег раста, добро развијен, смеђ, *бубуљичав* по лицу, прао малих бркова, у црном пиканом одељу и шпицлајз на ногама, побегао је 17. ов. их притвора суда општине Врњачке, у који је био стављен решењем комесара Врњачке Бање због краће. — Позивају се све полицијске власти, да Вождидара потраже и спроведу комесару Врњачке Бање с позивом на Бр. 305 или Управи града Београда.

Љубомир Мирковић, који бегунац, кога је Управа гр. Београда 16. о. м. ухватила у Београду и спровела гарнизону Београдском, побегао је из гарнизона. — Позивају се све власти, да Љубомира потраже и најдено стражарно спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 24.405.

Александар Рајић, машински шлосер, који се бави и инсталисањем телефона, електр. звоналета, и електричних звона по кућама, учинио је више крађа у Београду и околини где утекао. Стар је 26 год., средњег раста, плавих очију и косе, бркова плавих, великих и растреситих; има браду, а често се и брије. — Позивају се све полицијске власти, да Александра похапсе и проналазеног спроведу кварту варошком с позивом на Бр. 8837, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 24363.

Драгомир Стефановић, *калеч* бољашевски из Вальева, окрајњен је под начелством округа вальевског због краће. Пошто је Драгомир отуђарао из Вальева и нема му се место сталног становања, то се позивају све полиц. власти да га потраже и најдено спроведу начелству округа вальевског с позивом на Бр. 2538.

Илија Ж. Симић, кројачки радник родом из Голубца, стар 20 год., упао је 14. о. м. Радовану Анђелковићу, точак — железнички марке „Германија“ па побегао железно гле. Илија је приповедач, средњег раста, носа, очију прних. Од одела има за себе капут преклук и панталоне боје грао, на ногама црне ципеле на федерима; на глави сиви шеширић; кошуља му је железничарска. Точак је „Германија“ са управљачем полуокретање; на гувнима стоји марка „Ратофер — Бечић“. — Позивају се све полицијске власти да Илију и железничког потраже и у случају проналаска спроведу кварту Варошком с позивом на Бр. 8813.

Непознато лице, 15. о. м. у ноћи украло је из куће Михаила Илића, пивара Београ. општине, која се налази у чубреној улици Бр. 4 8 комада кошуља, величине 42 см. и то 5 са порубљеним 3 без порубља. — Позивају се све полиц. власти да проналазећи и праћу потраже и најдено спроведу кварту варошком с позивом на Бр. 8836.

Непознати алиховић, 20 р. н. убиан су Живина Милојевића иконја пиљарског сплава — плаховина, родом из Доње Брезе среза јасеничког. Прво су му украдене паре у 7000 динара у средини поскалицама, и по том су га убили на најстрашнији начин ђу револвера. Све што се до сада зна, то је, да је, један од алиховића у овоме преступништ, јесте, у сељачкој кошуљи и гаћама са пубајом на глави. Нагледа да их је било тројица. Сем пара алиховић су одпели и један револвер, система „бровнинг-репетир“ са осам метака. — Позивају се све полицијске власти да најенергичније настоју да се алиховић похватају и најдено спроведу начелнику округа пиротуеачког с позивом на Бр. 12.475, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 24.719.

Живко Н Џамбас, у друштву са својом женом Јеленом извршио је опасну крађу новаца у 400 дин., у сребру Стојани, удови Лазе Станишића из Прокупља. Осим новаца покрали су још и ове ствари: два чаршава, једну мекељу, једну белу ренду, две таште за огледало, дво машине и још неке ситнице. Живко је висок, танак, у лицу плав, браде се, има наше црне бркове, стар је 35—40 год.; Од одела носи на себи: капут, прслук и панталоне, на ногама ципеле. Његова жена Јеленоса је средње величине, запуњаиста, стара је до 30 год. По извршеној крађи Живко је са женом побегао за Ниш у колима, која су под арњевима, а која вуче један бео и један кош. — Позивају се све полиц. власти за Живка са женом њино потраже и најеног спроведу нач. окр. у Прокупље с позивом на Бр. 5378. или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 27.717.

20. о. м. у 7. часова по подне општински суд у Дубочкој на своме собору ухватио је и похапсио два непозната лица, а одредио јаку стражу да их чува. После кратког времена појавила су се пред судницу четири жиковице, па из брзомотних пушака и са разних страна осуле пуцњаве на стражу и тим приликом убили Миљка Трајковића кмета, Голуба Малошевића, Јована Грујића, све из Дубочке и председника, другог кмета, и општин. писара плотуњима пригодним да се од суднице удаље, и са притворених лица побегли у шуму. Од похапшених лица код општ. суда најдено је једно да је **Којадин Миљојевић** из Пањевца среза јасеновачког. Он је средњег раста, сувоњав, бр-пова малих и прних, очију граорастих, стар 20 год. На себи има узане чакшире, од шајка са гајтанима, на плећима гуњ затворен од шајка на глави сламни шешир, а на ногама опанке са широким наршцима. Други је изгледа да је **Миљан Стевић** из Пожаревца, расте је високог, добро развијен, стар 30. год., очију прних, бркова прних великих, браде небријаве, средње густе и прне. Одело је исто као и први, на ногама опанке и најпре као и онај први, а на глави сламни шешир. Шешире су им одузети и сада се налазе у општ. судници. Опше опис хајковица што су пазили на судници и убили кмета и остале, немогућ је. Мисли се да су ово исто нападили општинска хајдуци из окр. моравског са гајтанима из околних села. — Позивају се све полицијске власти да пореде потеру за хајковима и најдене спроведу начал. гр. моравског с позивом на Бр. 14.767., или Управи гр. Београда с позивом на 24.718.

Непознати лопови ноћу између 14. и 15. тек. мес. отворили су врата на кући Стевана Т. Илића, тежака из Пожаревца, па за тим одвалили врата од соби и из исте украли и одвезли: 40 штр. чисте прше пуне, 10 златних дуката бушених, 1 кошајицу у вредности 16 дин. 2 сушне пушке, 4 пешкира, 4 чаршава покарена, једну шубару сребрену — сву у вредности преко 200 дин., па су поиђано где побегли. — Позивају се све полиц. власти да за потражењем и доношењем предузму живо тражење и у случају проналаска спроведу их начелству округа пожаревачког с позивом на Бр. 11369 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 24497.

Петар Крунић и **Петар Стевановић**, оба осуђеници београдског казненог завода, побегли су 12. ов. мес. са рада из Топчидера, и са њима и **Љубомир Гајић, Андрија Радичевић** и **Светозар Ранислављевић**, такође осуђеници истог завода, пошто су од чувара

Крунић.

капара, пазе. завода отели пушку „шибољеву“ и 4 метка. Од државних ствари одвели су на себи: по један бели гуњ, по једну белу папу, по један пар кошуља и гаћа и по један пар опанака. Њихов је опис:

Петар Крунић је родом из Бочкерења у А.-Угарској, али је живио у Београду. Осуђен је на 20 година робије у тешком окову за 13

Стевановић.

опасних крађа; трећи пут је на робији. Има му 38 год. стаса је средњег, косе смеђе, обрва дугуљастих, чела обичног, обрва смеђих, очију зелених, носа обичног, бркова смеђих; на јаголици лезог образа има ожиљак.

Петар Стевановић је родом из А.-Угарске, но последње године већ је слободе провео је у Удинцима окр. ужичког. Осуђен је због више опасних крађа и хотимичне убистава са предумишљајем на 20. год. робије у тешком окову; ово му је друга осуда. Има му 35 год. стаса

је средњег, косе праве, образа дугих, у лицу румен, чела обичног, обрва правих, поса умереног, бркова смеђих, уста умерених.

Љубомир Гајић је родом из Бизовца окр. смедеревског. Осуђен је на 20 год. робије у тешком окову због разбојништва. Има му 29 година, стаса је средњег, косе праве, образа округлих, чела широка, обрва, очију и бркова правих, коса широка, уста умерених.

Андреја Радичевић је родом из Горњег Штирла, окр. моравског. Осуђен је на 20 год. робије у тешком окову због више насилних дела и затапоновања хајдучких; ово му је друга осуда. Има му 24 год. стаса је високог, косе смеђе, образа округлих, чела обичног, очију, обрва, бркова и браде смеђе, уста умерених, носа правилна.

Светозар Радисављевић је родом из Аустро-Угарске, али је живио у Шапцу. Осуђен је на 20 год. робије у тешком окову због пет дела краће стоке за опасан начин; ово му је четврта осуда — поврат. Има му 35. година, стаса је средњег, косе праве, чела широка и намреднога, обрва и очију правих, образа дугих сувих, носа правилна, бркова и браде правих и проседих, уста умерених; просут је с леве стране и носи утеге.

Позивају се све полицијске и општинске власти у земљи, да ове одбегле осуђенике најстрожије потраже у своме кругу и њихово под јаком стражом спроведу управи београд. казн. завода, с позивом на Бр. 8171. или управи гр. Београда с позивом на Бр. 23.874.

Радисав Пантић из Кличевца, који је ревизијом лежурног судије пожаревачког проглашеног суда од 30. јуна тек. год. Бр. 31499 стављен под поротни суд и у притвор за извршену опасну крађу стоке Ивану Стаменковићу из Кличевца, приликом спровођења одбегао је и до данас се није могло пронаћи. Радисав је стар 26 год. средње величине, широких леђа, добро развијен, приземљаст, без браде, обрва и брковa црних, косе црне, доста густе, недотатљиво никаквих нема. Од одела има на себи чакшире од црног шајца са гајтанима на џеповима и преко тура, гуњац од шајца такође са гајтанима, кошуљу од полувамучног платна, прслук испод гуњца од црног штофа, на ногама опанке штављене са шировима највишима. — Позивају се све полиц. власти да Радисава живо потраже и њиховог спроведу исленом судији пожаревачког пре. суда с позивом на Бр. 31499 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 23411.

ТРАЖИ СЕ

Живојин Митровић, из Сланчевића, ср. мачванског, окр. подрињског, који је служио под браће Јокића, избацје у Ваљеву, напустио је службу пре времена и отишао непознато где. Њему је 18 година, раста је средњег, косе смеђе, образа дугих, образа и очију црних.

Начелство окр. ваљевског, актом Бр. 7406, расписује овим синма полицијским и општинским властима, да га у кругу своме потраже и проналђеног мену упуте. (Вр. 24250).

Милан Радојчић, бив. шегрта у радњи Матића и Солдатовића, пога је вештао 13 тек. месеца, тражи кварт теразијски актом Бр. 8119. Милан има 14 год. средњег је стаса, смеђ, у сукњевом је гуњу, штофеним панталонама сиве боје, сврачким опанцима и сламнат шеширом. Проналђеног Милана треба упутити Управи гр. Београда с позивом на Бр. 23512.

Милана Јовановића, берберског шегрта, сина Лепе Јовановић, из Крагујевца, нестало је још пре 1½ год. и до данас се о њему ниje могло ништа сазнати. Нестали Милан има 17 год., раста је средњег, очију црних, поса малог, међа дугих, чела ниска, косе црне. На носу има белегу од огреботина. Ако ко ма шта зна о овом Милану, моли се да то достави начелству округа крагујевачког с позивом на шиг Бр. 11570. или управи гр. Београда с позивом на Бр. 24272.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Васа — Васко Лукић, земљоделац из Љубаче ср. рашинског, окр. крушевачког, који је већ осуђиван за крађу, од пре пословиог година проглашен је себе за хекара и као такви тумара од села до села. Чим дозна да у кући нашег доброг домаћина има болесника, он се јави и погоди се да болеснику пзлечи. Обично у кући домаћина, под коју се натури за лекара проведе, неко кратко време, док изгуби њену сумњу повика, па тек онда одних нестане. Тако је прошле и ове године лагао народ по Надељу и Жупањеву среза јовачког, и том приликом „лечио" је јете и жену Светозара Стефановића, из Жупањевца

и у његовој кући пробавно подуже. Кад га је домаћин као варалицу одбио у пирају ове године, он је њоју наредну 29 и 30 истог месеца разбио једну зграду у вашеји Светозарезој, затим разбио и сандуке и из истог украо 928 дин. у банкама и дукатима. — Од покрађеног новца среска власт нашла је под његове ланиште 60 дин. у злату и 470 дин. у банкама; Васа је већ био побегао. Но пре два дана дошао је у Ресавци и јавио се сам начелнику среском, али као сваки „поштен" човек подноси рачун, за је ово године од лечења заралио 4000 динара.

Васа је превредена лопуква и варалица, с тога изношење његову славу и молимо све полицијске и општинске власти, да што год у свом кругу сазнају о њему, одмах доставе начелнику среза јовачког, који ће даље водити кривичну истрагу.

ИЗБАЧЕН ЛЕШ

У Пољашцу Аустро-Угарској избачено је дуњи један леш проседог човека у орнсно-народном сувенном оделу, са црним опанцима на ногама. Лекарским прегледом и полицијским увиђајем утврђено је, да је ово леш човека од својих 60 год., и да је утопљеник лежао у води око две недеље, трагова насилне смрти нема; лиц му је тако искварен да се више не може распознати. Обраћа се ослима свима полицијским властима на овај леш чија идентичност још није утврђена. Акт Управе града Београда Бр. 22180.

НАРЕДБА О САВСКОМ ПРИСТАНИШТУ

Услед тога, што је савско пристаниште пуно радовима, који се на њему обављају, веома скучено, задржавању на њему лица, која по путују и улажење и излажење на лађе пре латог знака за то, смета и полиц. и царинским органима у вршењу њихових дужности.

Да би се то отклонило, а и у интересу јавне сигурности и предохране од непредвиђених случајева — Управа гр. Београда на основу § 226. крив. закона издаје ову

НАРЕДБУ:

1.) Путницима је строго забрањен прелаз на мост и штег као и улазак у лађу пре но што се за то да знак звоном са лађе;

2.) Онима, који испраћају или дочекују путнике, као и свима другима, који не путују, забрањен је прелаз на мост и штег а тако исто и улазак у лађу. Од онога се изузима бродарски и службено особље, као и они, који за то имају нарочиту дозволу Управе гр. Београда или одобрење комесара савске полиције.

3.) После датог знака за полазак лађе, не може више нико у лађу улазити без дозволе комесара савске полиције и заповедника брода.

Ко поступа против ове наредбе казниће се по § 326. крив. зак. од 1. до 20. дана затвора или од 10 до 150 динара.

Од Управе гр. Београда 15. јуна 1904. г. Бр. 24310.

ИСПРАВКА

1. У прошлом 29. броју на стр. 224. нашег листа, а у нашој потерници за одбеглим осуђеницима, погрешно је казато да су она отела пушку пиколајеву и 4 метка од жандармеријског каплара, јер су исту пушку и метке побегли осуђеници отели од чувара казненог завода, — што се овим исправља.

2. У прошлом 29. броју погрешком слагача непотпуран је слог потернице о побеглим осуђеницима, због чега у данашњем броју поново доносимо њену потерницу са сликама, онако, како је требало у прошлом броју да изађе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 31. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 1. АВГУСТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанкут недељно. По потреби биће и закредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза качерског, округа рудничког, Стојана И. Стаменковића, свршеног лекара Петроградске Медицинске Академије.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30 јула 1904 год. у Београду.

ДУХОВНЕ ОСОБИНЕ ПРЕСТУПНИКА

(свршетак)

Он показује врло јасно месне разлике. Веома често налазимо тетовирање код лађара, а не ретко и то са локалним разликама, код фабричних радника и војника. Какав вештак, који уме да урезује лепе слике, често има читаве батаљоне да тетовира. По томе тетовирање са психолошког гледишта нема вредности.

Може бити, да би садржина слика могла допустити, да се што год закључи о носиоцу. То је доиста тачно у колико се тиче стидних слика. Тетовирања генитивних органа, која указују на наопаке наклоности, а нарочито обичне фигуре не морају се слагати са расположењем носиоца. Али у Немачкој преставе сесуалног садржаја доста су ретке, и човек мора бити врло обазрив кад из њих извлачи закључак за „преступничко“ расположење носиоца.

Држим да су без икаквог значаја изреке, које често као да обухватају читаву једну трагедију. Тако је Лагасањ међу Француским преступницима нашао овакe девизе: *fils du malheur* (син несреће); *le passé me trompe* (прошлост ме вара); *l'avenir m'épouvante* (будућност ме плаши); *le présent me tourmente* (садашњост ме мучи); али прву изреку казали су међу 700 њих само 8, а последњу 3. А и због честог понављања истих слика ја бих закључио, да је при самом избору слика више крив онај, који ради тетовирање него онај, који се тетовира. А и ово ми се чини да има високу психолошку вредност; бар се мени дешавало кад сам управљао питања појединима, за што су ту и ту изреку узели као што су „учи трпети а да се не жалиш“ или „рођен за несрећу“ онај који тетовира обично је ту изреку препоручио као особито лепу.

Тако се веома смањује значај тетовирању као знака преступних наклоности. Али због практичног значаја не могу пропустити а да не поменем, да многи тетовирани добијају свој украс у тамницама, као што смо ја и многи други посматрачи могли утврдити.

Лоповски језик био је пре веома карактеристично обележје преступника. Као што сваки сталеж, сваки позив показује наклоност да употребљује извесне изразе са нарочитим споредним значењима, да кује одређене особите речи — потсећам на језик студената —, тако и преступништво. Али прошла су времена кад је имало вредности подробно студирати различите врсте лоповског језика. То је описао Avé Lallemant у свом делу „језик немачких лопова“; има и данас још много специфичких израза у круговима преступника; али изразе из туђих језика све више потискују немачки изрази са хумористичном бојом, нарочито код скитница. Али свакојако употреба лоповског језика не показује ништа више него то, да је онај, који говори тим језиком имао прилике да га научи! ја мислим да Елис има право кад каже; модерни преступник од заната избегава лоповски језик тако исто као што избегава и тетовирање.“

У целини узето психологија преступника не показује никакве нарочите црте, које би за њега биле карактеристичне, али се друго не може ни очекивати, пошто се је то питање до сад расправљало само у опште. А пре би се могао очекивати успех, кад би се извесне врсте преступа изучавале свака за себе. И, ако је и до сад било таких покушаја, изгледа ми да плодови нису још тако зрели, да би наградили онога, који их је радио. Ја верујем тврдо да ће поједини специјалитети преступника, као на пример препредене варалице, сецикесе, по неки морални преступници, показати нарочите особине. Али не верујем да ће те особине икад допустити, да се суди о преступничким расположењима *без претходног познавања прошлости.*

ФОТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

а) Значај фотографије у форензном погледу.

Фотографија није ни вештина ни наука, јер оно што она у себи има вештачког или научног позајмила је од разних вештина, многих наука, али оно што је позајмила вратила је с обилатим зеленашким интересом. Данас већ можемо рећи да нема ни једне вештине, ни једне науке, која се не служи фотографијом, која им је од драгоцене користи.

Сјајних услуга чини фотографија кривичном праву; ма да је ово тек од пре кратког времена почело да се њоме служи, ипак је њена примена данас већ тако многострука. У којим се и каквим све случајевима може применити фотографија, то је тешко побројати. Главно је да је њена примена у полицијској служби све чешћа и кориснија и да из дана у дан искрсавају случајеви, у којима је она жива потреба. Ко чита фотографске часописе и при том има непрекидно на уму: како би се могло ово или оно употребити за криминиластику, мора доћи до убеђења, да ћемо за кратко време моћи поставити можда сасвим нова начела, бар за извесна питања. Овде нам у прилог долази још и та околност што међу правницима има знатан број фотографа аматера, који знају, шта можемо потребовати и употребити у служби кривичног права, тако да се није бојати, да би се могло десити да се не користимо драгоценим проналасцима и искуствима. Наравно да би се у том погледу морало радити систематски и прибирати бар све што је употребљиво. Да би добили преглед о томе какве нам све услуге чини фотографија морали бисмо поставити два питања: шта може фотографија још данас да учини за нас криминалисте? и: у којим случајевима је можемо још и даље примењивати?

У погледу прве тачке било би потребно, да правник и фотограф аматер или сваки, који у опште зна шта може да уради фотографија, увек има на уму, да ли се фотографија може применити у практичном случају, на коме он ради. Односно друге тачке ваљало би опет да сваки себи постави питање, како би се фотографија мо-

рала развијати да реши ову или ону тешкоћу. Ова пак искуства и питања морала би се прибрати па онда подврћи оцени.

Узмемо ли најпре у обзир личност фотографа, који може да помаже иследнику, моћи ћемо ту да учинимо поделу, бар теоријски. Има доста случајева, у којима је потребно да се уопште нешто фотографише. О доброј или рђавој изради ту се не води рачуна. Шта више врло велике грешке у фотографији могу се поправити с неколико напомена у протоколу. Такви снимци били би: какво згариште, положај неког убијеног, ситуација при каквој железничкој несрећи, рушевини, експлозији и т. д. Не чини ли фотографија прави утисак, у протоколу ће се назначити: „Растојање између зграде *А* и зграде *Б* не изгледа на око велико, као што изгледа на слици; оно износи према наведеној мери само двоструку ширину куће *А*; или: „Положај леша није био тако стрм као што то на фотографији изгледа, ледина, на којој је леш лежао, пела се на неких дванаест степени".

Такве снимке код којих су потребни само преглед стања ствари, каква споредност, целокупни утисак или поједини детаљи, може израдити сваки ко год уопште фотографише, дакле не само од заната фотограф, кога би најмили за тај посао, већ и сваки фотограф аматер. Али како је незгодно и уопште немогућно имати увек при руци фотографа од заната, добро би било да се већи број иследника реши, да постану фотографи аматери. Тада би у многобројним судским случајевима било могућно да се добију фотографски снимци, који целу ситуацију разбистравају и посао олакшавају. У том погледу ради на пр. већ од толико година чувени немачки судски хемичар Паул Језерих У својим предавањима указује он непрестано какву вредност имају фотографски снимци у форензном погледу, пошто је фотографска слика потпуно објективна и пошто се даље њоме могу утврдити и моменти, који могу доцније бити важни, али за које у време извиђаја није још нико мислио. Због те околности саветује се с правом, да се узме више снимака с разних страна, пошто се често за време извиђаја није могло рећи која је страна била важнија и меродавнија.

Одиста већ су многи иследници увидели важност фотографских снимака, тако да данас уз прилике о извиђају добијамо приложене фотографске слике, које је снимио иследник као фотограф аматер. Мора се признати да је врло знатна поузданост и олакшица рада, постигнута таквим снимцима. До душе држава не може захтевати, да сваки иследник купи фотографски апарат и оно што иде уза њ, да он набави све потребне хемикалије и да врши све трудне послове репродуковања, копирања, испирања и т. д.; али с временом увидеће се важност фотографије у судској области, те ће јој држава изаћи у сусрет и морати набавити фотографски апарат не само за сваки суд, већ и за сваку већу жандармеријску станицу. Тада ће се извесно наћи свуда који иследник жандарм, који ће научити да рукује апаратом и примиће се да производи потребне снимке. Кад се такви апарати купе у великом броју, добиће се јевтино, а постигнута корист богато ће надокнадити трошкове.

Сасвим су друкчији случајеви, у којима ће да ступи у рад научно образован фотограф, или боље речено човек од науке, но случајеви, у којима снимке израђује иследник или фотограф, кога је он позвао. То су они случајеви, који су фотографији извојевали онај важни положај, који она заузима у судској служби. Готово сваки дан показује нам нове стране њене важности и кроз кратко време једва да ћемо моћи појмити како смо некад могли радити, а да сваки час не позивамо у помоћ научног фотографа. Ја мислим да чак није могућно преценити велики значај фотографије, који ће она за коју годину постићи. Али ћемо избегавати сувише смеле наде, јер оне могу обманути. Тако су пре неког времена листови донели питање: „Може ли се мисао препети на фотографску плочу?" На то питање покушао је да одговори један напис Инглеса Руџера у једном американском фотографском листу. Његови су огледи одиста значајни. Пошто је он један минут непрестано гледао у једну марку притврђену на једној црној карти, соба је помрачена и једна осетљива фотографска плоча метнута је на оно место, на коме су се налазиле марке. Пошто је Руџер двадесет минута гледао у ту плочу, на њој су нађене две јасне слике марака. Њих је репродуковао фотограф аматер." Али да ли су то биле марке о којима се мислило?

Где ће се повући граница између рада обичног и научног фотографа не може се рећи. То зависи с једне стране од ствари, с друге од фотографа. Исти случај може испасти тако просто, да би за рад био довољан сваки фотограф, и бити тако тежак, да и човек од науке мора прибрати сву своју снагу. Исто тако зависи у појединим случајевима од спреме онога који фотографише, да ли ће се смети упустити у ствар или не; један иследник, који н. пр. има потребног знања у цртању, у физици и т. д. смеће да предузме нешто што не сме додирнути други, коме недостају та знања. Овде ћемо навести за пример неколико случајева, кад се фотографија може позвати у помоћ, али се нећемо упуштати у оцену разлике између рада обичног и научног фотографа. Та се разлика да опазити у појединим случајевима.

б) Поједини случајеви употребе фотографије,

Није тако лако исцрпно побројати све случајеве, у којима се фотографија употребљава, јер се исти морају с великим трудом прибирати, а кад би прибрали све, који су до данас познати, списак већ сутрашњег дана не би био потпун. Као што смо напред нагласили навешћемо само неколико случајева за пример, не би ли тако подстакли иследнике, да истражују нове случајеве, у којима фотографија има за њих вредности. Уопште би се могло рећи, да њу ваља применити увек онда кад је потребно да се створи апсолутно објективан доказни материјал, који се може ревидирати и који остаје увек (као што вели др. Језерих); Плоча која је осетљива за светлост и то је ново сочиво за испитивача" (професор Х. Ф. Фогел), те тако се може рећи, да фотографију ваља применити и онде, где човек мисли, да фотографски апарат види више но око, и онде, где исти до душе види само оно исто што и наше око, али га задржи и за доцније време. Фотографија је слика у огледалу која постаје. Већ само то упоређење доказује нам, да фотограм, ма колико то чудно звонило, чак и онда више показује но око, и ако не показује ништа друго до ли оно што око може видети. Кад сликар, нарочито портретиста, ради неко време, он метне слику пред огледало и посматра је неко време у огледалу. Тада више пута пађе крупних грешака, које на самој слици није могао запазити. То долази отуда што ми код свега онога, што смо дуго гледали, или чак што смо од почетка у постанку посматрали, заузимамо само оно гледиште, с кога се случајно грешка, ако је има, не може видети; гледамо ли пак у огледалу, све нам је пред очима изврнуто, дакле све посматрамо с другог гледишта те тако видимо нешто што раније нисмо виђали. Код фотографије је та иста ствар. Гледали смо неки предмет брижљиво и тачно, мерили смо га и расматрали са свију страна, али нисмо опазили ништа шта би пало у очи с тога што смо се навикли гледати у ствар. Фотографишемо ли ствар, довољна је нова боја, нова величина, нова појава, па да се добије ново гледиште и доста пута види нешто ново што се раније није могло открити.

Тиме је већ назначен читав низ случајева, у којима нам фотографија може користити, рецимо кад није јасан неки предмет, његови односи, ситуација и т. д., н. пр. кад се тиче неке несреће, за коју се држи да је потекла кажњивом кривицом, а за коју се не може објаснити како се догодила; фотографија места, где се несрећа збила, моћи ће можда одмах а можда и доцније дати неко објашњење. Она ће бити потребна и онда кад је непознат ток рада приликом каквог лоповског обијања; даље кад пада у очи положај убијеног, кад би се из тог положаја могли изводити закључци а мало се има материјала за тако што; даље код облика рана, код написа, код паљевина и т. д. — Сваком иследнику познато је оно осећање што одједном искрсне: „Из ове ситуације морао бих ја нешто докучити, кад бих само нашао праву полазну тачку, право гледиште". Та осећања ваља увек сматрати као подстрек за фотографовање. Фотографија даје друго гледиште, други поглед а више пута и тражено објашњење. Не уме ли се пак наћи у ствари иследник, који је стање ствари сам видео, можда ће је решити неко други, коме се доцније фотографија може показати. Нема ли фотографије, нико више не може добити појам о ситуацији те ни објаснити је.

Други један читав низ разлога за фотографовање појављује се и онде, где иследник има задатак, да неки предмет, неку ситуацију тако види и опише, да и они, који се буду доцније том ствари бавили, добију што тачнију представу о њој. Теоријски узето, ваљало би да судија, државни тужилац, стручњак, бранилац, виде

све оно што је иследник видео, али поштo то доста пута није могућно, онда то мора надокнадити иследников опис. Није важда ни потребно да доказујемо колико је јаснији, убедљивији и објективнији тај опис, кад су му приложене фотографије. Дакле фотографоваће се у овим случајевима: Место, на коме је неко убиство извршено, на коме је била каква туча, на коме је подметнуто неко дете, коме је ко сломио ногу или руку; за тим згариште, ситуацију при каквој знатнијој железничкој несрећи, експлозију казана, срушен мост, куће и друге предмете.

Као значајан пример за то, да фотографија може и случајно бити у помоћи, навешћемо ово: Приликом демонстрација, које су биле поводом пеничања принца Крочу Француску, ухваћено је више дечака, који су тврдили, да нису чак ни учествовали; они су, рекоше, сасвим случајно и против своје воље ту дошли и увучени од свете-тине. Али један полицијски беше сасвим случајно опазио, да је један фотограф аматер снимио с прозора једну моментну слику те демонстрације. Тој ревносни фотограф изнађен је, од њега је добијен један примерак фотографије и овај знатно увећан. И одиста на слици је било неколико ухваћених „мирних посматрача". Распознавали су се врло јасно, и како су, на несрећу, били насликани јако разноликих уста (дакле дерали су се) и са знамахнутим штаповима у руци, то су одмах одустали од тврдње, да су били случајно увучени од светине. (наставиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

написао и издао **Свет. Јањић**

Глава осамнаеста
О извршењу пресуде

§ 471.

(НАСТАВАК) 10

„По ' 471 грађ. пост. земљоделац не може отуђити пет ланаца земље пред куће са окућином, па како тужилац није у времену задужења и стављања интабулације имао довољно земље, то и стављена интабулација на имање такође земљоделца има се уништи. као да је стављана на туђе имање, јер се ценом истога не може измирити — § 471 грађ. судског пост. и тач. 12 правила с поглеом и на § 314. грађ. законика. — Но но жалби ова парничара, Касационни суд 28. фебруара 1895 год. № 279 поништио је и ону пресуду из ових разлога:

„Погрешно је Апелац. Суд у поменутој пресуди својој № 2816 изрекао, да се са имања Стевана С. има да скида интабулација стављена 4. децембра 1891 Шбр. 872. кад се из саме пресуде види, да су тужиоци Андреја и умешачи тражили, да се интабулација Стевановна која је под № 842 стављена на имање пок. Станка П., скине за то, што је пок. Станко њихов поочим и задругар *у ономе времену имао земље само онолико, колико му законодавац § 471 гр. пост. штити, да се не може ни отуђити ни оптеретити. На једно за то, а друго и што Апелац. Суд и иначе у поменутој пресуди својој није ништа изрекао односно положење таксе од стране тужиоца Андреје по овоме спору, те тиме суд није према § 304 гр. пост. судио о свему што се тражи, нити је опет по смислу истог § 305 у пресуди изложио посебице колико се досуђује парничног трошка тужитељу Андреји а колико опет умешачима, Савети и Милици. те да се знаде на чисто сваčије право".

У тач. 6-тој § 471 вели се „официру ..... научне књиге или инштрументи, и у опште оне ствари, које су овоме за прљене дужности потребне". Које су то ствари потребне за прљене дужности код официра казано је у „војном службеном листу" за 1888 год. стр. 617 под „*Спрема официра и војничка спрема позива*".

Видети још „Уредбу о отпуштању од 10. априла 1904 год. ФЂЉ 3259* сл. в. лист стр. 46/94 даље,

„*Пропис о оделу целокупне војске српске*" вој. сл. лист стр. 399/01 и

„*Уредбу о наоружању и спреми са муницијом целокупне војске*" од 25. новембра 1894 (засебно печатана).

У грчком одељку оне тачке помиње се „уредба" од 24. феб. 61; *међу тим то није уредба, већ је закон о женидби официра од 24. фебруара 1861 год. КЂЊ 530* и Сав. № 317 (збор. XIV стр. 15) и § 9 овог закона тако: „Имаће, у брачни уговор узето, не може се дотиње никим уништити и отуђити. докле год по овом закону служи за лакше живљење супружника. Ако овај, који се жели оженити, покаже своју прпостепеној власти суму од 500 дук. пес., то ова сума долази административним путем у касу фонда удовичког, и он ужива интерес од те суме".

Овај закон укинут је законом о женидби официра и војника од 20. октобра 1872 год. (Збор. XXV стр. 75).

Законом пак о женидби официра, подофицира и редова од 3. Августа 1898 (Збор. 53 стр. 370) укинут је овај од 20. октобра 1872.

На и овај је закон укинут законом о женидби официра, кадлара и редова од 24 децембра 1901.*) (Зб. 56 стр. 800) који сада важи и према томе трећи одељак тач. 6 има онако да значи: „Шта се који официру уништити не може изложено је у закону о женидби официра, подофицира, кадлара и редова (Сб. 56 стр. 800) (чл. 13*.

Код ове тачке 6-те. има ова одлука *по којој се не може да забрани канцеларски прибор ни општински прирез по буџету.*

*

„Као што се не могу забранити оне ствари, о којима говори тач. 6 § 471 грађ. суд. пост.. тако се исто с погледом на § 2 истог пост. не могу узабранити ни оне ствари, које служе општини за вршење послова, који су јој одређене законом а још мање *прирез по буџету*, без кога она не би могла да врши своју функцију; те с тога је суд погрешно. *што је одобрио забрану на канцеларски прибор и прирез*".

Примедбе Касац. суда 23 јан. 03 год. № 620 по забрани Настаса С. на имаовину општине Г.

Позоришни намештај и приход да ли могу бити предмет забране, казаће нам ова одлука.

„Погрешан је разлог првост. суда, да забрани нема места на тражену четвртину прихода позоришта, што приход позоришта није тачно одређен, већ се исти мења, те кад би се забрана одобрила на четвртину изнету по предрачуну, које је показан у тужбе о забрани у суми 1960 дин., — пастао би случај, да се забрана одобрава и на више, но што позориште но некад има прихода са својих представа.

„Такво наређење суда противи се појму § 378 гр. суд. пост. по коме повериоцу, тражећи, обезбеђење, дужан је да означи поименце имање или право којим хоће да се обезбеди.

Према овоме, кад се из тужбе о забрани под № 37598 види, да повериоци траже забрану на $^1/_4$ прихода позоришног, дакле, означио право, којим хоће да се обезбеди, то је суд имао да забрану увиди на четвртину прихода без обзира на величину суме прихода, пошто се забрана и не тражи на појединe суме већ на четвртину прихода, колико овај *фактични* буде износио, те је и дужност управе позоришта да покаже, — колико је позориште имало прихода од сваке представе".

„На послетку, не стоји ни овај разлог суда, да забрани тог прихода нема места према тач. 6. § 471 гр. суд. пост. У овом законском пропису изричпо је предвиђено, шта се појединим лицима као официру и сваком чиновнику не може забранити, не говорећи ништа и о позоришту, већ је суд при доношењу своје одлуке требао да има на уму тач. 8. § 471 гр. суд. пост., без обзира на тач. 6. пом. закона."

Овакве је примедбе дао Касационни суд 28. јан. 03 године под № 788 по тражењу М. Вертхајлера из Бечја, да суд одобри забрану на четвртину позоришног дневног прихода које по прорачуну износи *1960* динара од представе и на све *намештај декорације столове и др. а за обезбеду 2400* дин. са интересом.

Ево разлога првостеленог решења:

---

*) Ваља од истог дана.

Овај чл. 13. гласи:

„Полиција се не може задунити, другим уступити, ни исплатити, без одобрења војног министра."

Наплаћа да неће бити на одмет ако овде испишем још и наређења чл. 14 и 15 овог закона ови гласе.

Чл. 14.

„Официр који се жени не сме имати дугова на плати, нити сме и после женидбе пакту дуговима оптеретити. Тврсто за ошиљеном пакту не уважају се у рачун."

Чл. 15 гласи:

„Официр који поступи противно наређењу овога закона, или се извршном пресудом, решењем или поравнањем наложи плаћати дуга од плате, могао тражи, ово у тај дуг није узео каквим интересним случајем, да се каже губитком чина.

За извршење ових пакта надлежан је Војни Суд за официре.

„Предмет права појединаца не могу служити опште народна добра, те према томе позоришни намештаји и остале ствари у позоришту не могу се узабрамити нити бити предметом забране.

Ове ствари не могу бити узабрављене, и тражење забране на ове ствари неумесно је с обзиром тач. 6. § 471 гр. пост. јер је потребно за отварање дужности у позоришту.

Тражењу пак забране на дневни приход од позоришних представа нема места с обзиром на § 378 гр. суд. пост. што тај приход није одређен, но је само изнет по предрачуну, па се на четвртину неодређено и не може одобрити, пошто четвртина изнете суме износи у 490 динара а нема никаквих доказа ни јемства да је редовно 3/4 толика, те би у противном ако би приход био мањи била забрана одобрена и на више, но што је четвртина.

Забрана се не може одобрити ни с' погледом и на то што је тај приход зато намењен ради одржавања позоришта и његова рада — ч. 6. § 471 гр. пост.".

Ни канцелариски намештај општинске судније не може да буде предмет забране, према овој одлуци Касационог суда.

„Из акта забране види се, да потражилац хоће да се обезбеди општинском касом, столовима, орманима и осталим, што је самом општинском суду потребно за извршење његове дужности а суд је својим горњим решењем одобрио забрану и на ту покретност што је противно смислу тач. 6. § 471 грађ. суд. пост., јер те ствари по овом законском пропису не могу бити предмет забране".

Овакве је примедбе дао Касациони суд (III одељење) 15. IV. 03 г. под № 3569 по тражењу забране Стевана Т. на покретност паланачке општине.

Из тач. 7. доносимо Високе решење од 15. октобра 1856 № 1580 (Зборник IX стр. 81) о сили решења административних власти према судским пресудама, о напла-ћивању дугова правителствених чиновника, и о распростањењу истог и на практиканте и служитеље правителствене.

Свима попечателствима.

Попечителство Правосудија под 4. авг. т. г. АЖ 1857 доставило је Совјету, како се неспоразумењу породило између начальничества и Суда окружнја подринског у питању, еда ли решење административне власти за наплату каквог стрдателног дуга од плате чиновника или служитеља правителственых, кад они сирјеч дуг признају, ону исту силу има, коју би и наредба суда за обустављање извесне части од плате таких лица ради наплате њиховог дуга издана, имала? и како је у томе питању потребит, внутр. дјела мњењја, да у призрењу плате чиновника једнаку силу како решење административне власти, тако и решење судијско има, будући, да и административна власт може по уредби од 17. марта 1842 год. №В 374 и №С 264 решење за обустављање плате издати, на коју се уредбу и поступак судијски повика, и у призрењу плате служитеља и Указом непостављени лица, да се одбитак плате за њихове дугове само путем суда тражити и добити може.

Попеч. правосудија, да би могло на питање суда реченог нужно упуство дати, а притом да би се и осталим судовима једнообразни правац поступања у овом предмету дао, такови је на решење Совјету представило, са следујућим својим мњењем:

1. Што се тиче у опште наплате дугова од плате чиновника, у строгом смислу по уредби о томе постојећој, власт она, код које чиновник служи, путем административним само решење за наплату издавати има, и то или на основу признања дуга, или на основу захтева судског на конац завршена пресуде. По чему даље и ако би суд за извршење какве пресуде обратио се административној власти ради обустављања плате кога званичника, да би ипак власт административна по том захтеву суда решење своје издати имала: и кад ће се моћи за рачун таквога и по колико обустављати? имајући у виду про тога пријављење дугова, ако би каквих било: при чему Попечителство за сходно држи, да се такође ради предупређења могућих злоупотреба наређи, да сви они дугови, који би се у један дан, било на основу признања дужникоог пред административном власти, или на основу захтева судског као пријављени показали, једнако пренесене међу собом у наплати имају (на подобије опредељења за нитабулиште, који се у један дан пријаве, постојеће) долазећи напрано после оних, раније већ пријављених.

2. Да се опај исти поступак усвоји и за практиканте, и за све служитеље правителственог, поглавито зато, што су они стања сиромашног и слабог тако, да баш као такви највише дуга неплаћеног имају, на кад такав и сами признају и платити желе осим суда, да се оно благодејење Уредбе о задуженим чиновницима и на њих распростре, те да се наплата та и путем административним пуноснажно наредити може, да не морају гоњени бити од кредитора на суд и тамо се суђено тропшкома излагати, а и судовима, које би непремјено и са уштрбом званичних дела било, суђење досаду чинити; а поред тога, што су многе власти то и до сад према практикантима и служитељима својим управљавале, па оволики део и од њихове плате обустављале, колику уредба о задуженим чиновницима за обустављање прописује, и толико више, што се и само законодавство, премда дотичну уредбу о чиновницима нареком и по целом пространству и на служитеље простроло није, онет зато при обустављању плате служитељске за дугове при извршењу пресуде моралом на другим, но управ овим и за чиновнике прописаним по гласу § 649. под с., поступка судског послужило.

Предложење ово и мњење попечителства правосудија ја сам сагласно са закључком Савета од 4. тек. м. № 1246 у свему одобрио.

О чему настојећим и попечителство Н ради његовог нужног управљања извештавам.

* * *

Како са овим решењем стоји у вези и Високаша уредба од 17. марта 1842 год. Вр 374 Сан 264 и толкована од 29. јануара 1849 КВр 118 Сж 779 то доносимо и ове потпуности ради, јер како решење, тако и уредба и толковање имају и данас силу и важност.

УРЕДБА

о задржавању плате задужених чиновника и званичника.

Вр 374
Сж 264
17. марта 1842 год.

Чл. 1.

Задужени чиновницима свакога реда задржавање се једна част од њине плате на пољу њихни заједодавца.

Чл. 2.

Ако задужени чиновник своја заједодавца на уговорено време не намири, заједодавац ће се код надлежне власти, под којом његов дужник стоји, и код које и своју плату прима, показати, како му је и зашто исти дужан, и потражиће, да се код ње од дужникове плате намири.

Чл. 3.

На потраживање сваког дуга, који се неможе јасно показати, или који се непризнаје, мора се најпре код суда расправити.

Чл. 4.

Ни једном правителственом званичнику, који се у потреби или у нужди задужио, неће се више од једне четвртине његове плате задржавати и његовим заједодавцима издавати.

Оним пак званичницима, који су лакоумно у раскоштву и неправилном, дуга начинили, одбијаће се половина од њине плате на пољу њини заједодавца, а осим тога и они ће се, ако им се тако дуг за две године дана не узможе исплатити, и из службе одпустити.

По чему ће надлежне власти сваки пут дужне бити, о начину, на који се, и о поводу, из ког се чиновник или званичник задужио, тачан испит чинити.

ТОЛКОВАЊЕ УРЕДБЕ

о задржавању плате задужених чиновника.

КВр 118
Сж 779
29. јануара 1849. г.
Београд.

По дознању, догађало се кад што, да су судови и полицијске власти мислиле, да

Овај § 649. л., и с., гласи:

За извршење пресуде новчу се узети: л., ни једна четвртина плате чиновника, ако он нема других доходака, из којих би се повраћење казнити могло: а кад нијаких доходака чиновник нема, онда му се одузете и додатак и овај, као и од осталих, по пропису Уредбе од 17. Марта 1842 год. ВВр. 374 и СВр. 267 за наплату дуга одбија једна четвртина; и онима, који законом у расходу, и неприлном, дуга начинили, половина;

, исто толико од плате служитеља при каквом надзиратељству, као што су, кварталници, пандури и тако даље.

им правило Уредбе о задржавању плате задуженим званичницима *од 17. марта 1842 год.* ВК 374 и САК 264 тако треба разумети, да се повериоци правительствених званичника и чиновника од њих за дуг само од пуне плате намиривати могу, а не и од добара, која имају, и да су дакле по томе исте Власти пресуде о наплати дугова од званичника изрицале и извршивале.

Да се таквом неправичности неби више догађала, за добро смо нашли, већепоменуту Уредбу. правна ради на судове и извршителне власти, овим изтолковати и донунити.

I. Како су сви жители овога књажества, по нашем земаљском Уставу, пред Судом и законом једнаки, тако се мора и свима правительственим званичницима и по предмету дуга тако исто, као и осталом народу, судити, и пресуда, о том наречена, извршивати.

II. Ако се дакле има какав дуг од задуженог правительственог чиновника или званичника за његовог повериоца, у случају судејске пресуде, наплатити, то треба таково, ако се овај, повериоц, на ино неби склонио, од његових добара, која има продајом наплатити, на тек у случају, ако што отуда неби дотекло, да се сав дуг подмири, онда нека се прописано по Уредби за то и од његове плате одбија.

III. Наведеном Уредбом само се прописало, како ће се и колико од плате задужених чиновника обустављати, за случај: а) ако се повериоц са својим дужником због наплате дуга неби на суду терао, него би се тим задовољно, да се ова тербе и само од његове плате мало по мало наплаћује; б) ако би повериоц и судејску пресуду о наплати дуга од његовог дужника надјестворали, али овај неби никаквих, ни покретних, ни непокретних добара имао, која би се продати могла, него само једну правителствену плату и в) ако би дужник овакових добара имао, али се његов повериоц од њих, кад се у слеству пресуде продалаз, неби могао са свим намирити, и тако ако би још што од дуга заостало, те би се то од плате дужникове морало намирити. (наставиће се)

НЕОЧЕКИВАНИ СУСРЕТ

УСПОМЕНА ЈЕДНОГА ДЕТЕКТИВА

од

Ј. Касирера.

I

Хоћете, дакле, да знате, драга ми господо, зашто сам напашао из службе криминалне полиције. Досета је то жалосна историја; причаћу вам је сада и ако пре годину дана ни за што на свету нисам то могао.

Добро вам је познато, драги моји пријатељи, да сам ненадна имао једну кћер. Девојка је била то тако лепа, да тешко да је било још једне равне њој. О како сам волео то дете! Без матере је остала, па ми је у толико била милија и драгоценија. Још је и сада видим пред собом, како јој се осмејак прелива по дивном лицу, и како јој ђаволасто сева поглед из чаробних, плавих очију. Када је одрасла, сви су се момци на суседству заљубљивали у њу. То јој заврти мозак и она се заљуби у једнога ленчугу и бесловесличара. Када сам јој то пребацио, она се увређала и одмах је отишла.

Можете ли веровати, драга господо, колико је био велики бол и чемер моју мислио сам да ће ми срце пренући у грудма. Нисам више могао седети осамљен у стану и месту дотадањем, отишао сам одатле и са двоструком ћудљом предао се сав детективској служби, те сам разноликим авантурама у служби гашио своје црне мисли, које су ме много мориле.

Државна ме је слала у разна места. где сам показивао своју подобност да похапсам конце у најзагонетнијим кривичним догађајима и да предам злиководе правди законској; те сам тако и стекао врло угледно име у друштву полицијских власти. Тако је то ишло годинама, док се једнога лепога дана не деси и вама познати случај „Лангтон", који је раздражио цео свет. То су биле огромне крађе, вршене све на железничким возовима, приликом путовања; на најразличнијим начини покрадани су путницима џепови, сатови, кесе и друге ствари.

По свима железничким пругама растурени су детективи, радили су неуморно, али у прилог свему томе није се могло ући у траг злочинцу; шта више, није се могло определити, да ли је ту било више лопова, један мушки или женски лопов. У нас се већ почела јављати сумња, да ће нам икада похватати лопове, но ипак нам се није умањала помоћ да дођемо што пре до успеха.

Једно смо свега знали — а то је, да су крађе вршене готово без изузетка у вагонима прве класе ноћних возова и да су покрадена лица била обично старији људи. То је у неколико учинило могућнијом истрагу, бар у изгледу. Добивали смо опште тога дрског лопова, али се никада нису слагали, јер је то био час човек, час нека жена.

Четрнаест дана нисам се скидао са возова; био сам час тамо, час амо. Увек сам био будна погледа; никад ми није измакла из ока ни једна подозрива особа, ни један сумњив случај. Ну ипак ништа не откривсмо. Тада сам доживео једну авантуру, коју ћу вам сада испричати.

II.

Када сам се једног дана шетао по Паддингтонској станици у Лондону, паде ми у очи једна висока, елегантно обучена дама, која је, изгледаше, хтела да путује истим возом којим и ја. Имала је преко лица густ вео, тако да јој нисам могао познати лице, на ипак сам приметио, да је приличних и да има црну косу.

Ход ми се њен учини познат, ну ма да сам се ушао да се сетим где сам је видео, нисам могао успети. Изгледала је још младо, — по моме рачуну највише двадесет и седам и осам година. Обучена је била у дубоку црнину. Док сам је још посматрао дошао је воз и тада поче већ обична грабеж за места.

Ја уђох у један вагон прве класе, и морам признати да сам се изненадио, над сам видео да је преко пута мене у купеу заузела место моја пријатељица са перона. Сем нас двоја у купеу је била још једна стара дама, онколена небројеним кутијама, коферима, кесама и другим путничким стварима. Седох у своје ћоше и узех новине. Неколике интересан чланак, у који сам се задубио, учини, те заборавих на све око себе.

За мало по том прекиде ту тишину један умилан глас.

„Можете ли ми, можда, рећи, колико ћемо се задржавати на идућој станици?"

Ја се пренух. Тај умилни, слатки глас дарну ме необично. Одмах сам морао помислити на своју давно изгубљену кћер. Каква сличност у томе, а колико тек мање с друге стране. Глас су и стас били једнаки, али та приномаљача лепота са црном косом не слагаше се са мојом плавојком, белом као љиљан.

„Највише три минута", милостива господо", одговорим ја. „Мала је станица, те мало и саобраћаја има".

На најљубазнији начин заблагодари ми она и за тим изменусмо неколико фраза о времену и другим темама од општег интереса.

За све то време није скидала вео, али ми је пало у очи, да ме је посматрала с необичним интересовањем. Где ли смо се то могли видети до сада? Када смо већ мало по више разговарали, усудих се да јој поставим и то питање, на које она одговори, да се нисмо до тада још никада видели.

Стара је дама међу тим већ била заспала у своме куту. Још од почетка пута ни мало се није интересовала она за нас и одмах по уласку у кола припремала се да легне и спава. Напољу је било топло и оморине, а у вагону тежак задах.

Молио сам за допуштење да отворим један прозор, али по жељи даме, која је патила од невралгије, одустао сам од тога. Противу тога се није имало шта рећи, а у себи сам се лутио због њене болести.

Овет сам морао почети зевати из својих новина. Силом сам хтео да савладам суморност и сањивост, која је овладавала мноме. Кад ћих био и у ма каквој другој служби, а не у овој у којој сам био, сним бих се силама борио противу тога да не заспим у колима железничким прве класе, а на то су ме научили случајеви који су се дешавали у последње време.

Погледам у свој сат. Тек кроз пола сата биле нам је прва станица пред нама. Висока дама у црнини падила је често из свога ћела неказну слашицу са неким необичним задахом. Изгледала је да осећа звома јаке болоне, те је тога ради врло често прибегавала томе средству. Због тога јакога мириса постаде ваздух у колима још тежи; са сним необичан задах овлада у купеу. Ништа није помогло,

— морадох отворити прозор, — и сам сам осећао скоро несвест. — морам се пожурити, ако нећу — завршити ми се пред очима и изгубих свест.

III.

Када ми се повратила свест био сам још у возу. Страх је дама још спавала, а оне даме у приши више није било.

Прозор је стајао отворен, а температура је у колима прилично пала; снег ме је ветрић повратио на заиста. Кад сам погледао кроз прозор, приметио сам да је станица већ била за нама. Нисам, дакле, ни приметио, да су врата од мога купеа отварана, па ни лупу на станици нисам ни мало чуо.

Хтедох погледати у сат, али сата не беше у џепу, а ни новчаника. Нисам се довољно могао наједити са своје нечувене глупости. У ствари сам рукама могао ухватити тога толико траженога злочинца, а ја га пустих да измакне.

Још се једном присетих свих моментата из прошлих пола сата, — сетих се онога тешкога задаха, који је дављао од себе она вајна медицина. То ме опамети и знао сам шта је. С тешком муком пошло ми је за руком да пробудим ону стару даму. И она је изгледала да се налази у некој наркози, а како је била слаба и стара, то се није могла лако повратити. Испричам јој брзо шта се десило и реков јој да одмах види шта је са њеним стварима, да и њој није извршена покрађа.

Стара, добра душа ужасно се преплашии. Погледа у своје путничке ствари и виде да јој нема повише пртљага. Чим смо стигли на прву станицу, ја одмах телеграфујем опис оне црне даме и првим излуђим возом вратим се на станицу коју сам прескакао. Свакако је било могуће, да се она већ крепула куда на другу страну, пошто је знала да ће се дићи велика харма за њом, када се чује за огромну крађу.

Било је већ четири сата, када сам дошао на дотичну станицу. Та је црна дама пристала тамо пре два сата. Станица је припадала једној малој варошии и то мало путника што је изашло из воза предало је своје карте. Кондуктери који су пређе обилазили воз могли су видети и у купеу две особе, како су спава у своме кутуу спавале. Под тим околностима је извршена је покрађа.

Било ми је да се убијем, када сам представио себи да је она црна дама преварила мене, који сам уобразио себи да сам највештан детектив. В зарекох се да ћу је наћи и предати законској правди, па ма ме не било више. (свршиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. свршена правиа

18

Полулахов

Од дванаесте године почели су га они водити са собом, по проституткским радњама. Полулахов је био леп дечко, и женскиње га је миловало и мазило.

— На сваки начин ја их њесам требао. Но мени се допадало тамо. Сваког дана помоћнице су говориле: поздравила те та и та, а та опет молила те да одеш.

То се допадало дерану, и он је изклачио из касе, да би могао ићи тамо.

— Музику, траже и пеше, — то ја веома волим! — с осмехом вели Полулахов.

Тако је то трајало пет година. Да би стао на пут крађи момака, уђе уме касирку. Полулахов заведе ту младу девојку, и она отвориле ради њега да краде.

— Ја јој се умиљавам: „узми, узми из касе". А кад она то учини ради мене, а ја одмах к својима, и закачим се.

Због те касирке, Полулахов је и почео презирати жене.

— За њихову слабост. Просто гадно. Све што хоћеш, учиниће, — само полубаш. Праве животиње.

Жене су убрзо досађивале Полулахову.

Досадне ти се, — умиљаваш се. И од једаи пут постане немила човеку. Тако ништавило као и све друге: право штоне, изба на помилуј, она опет пузи. Ја их чак не сматрам ни за људска бића.

И судећи по спољашности Полулахова, може се неровати у његов велики и брз успех код жена.

И одвратне су ми, и осећам да без њих не могу живети.

Полулахов је уживао да тиранише и мучи, да причињава бол женскиње које га воли.

Када му је било око осамнаест година уђе отвори крају, отпусти касирку и отера Полулахова од себе.

Полулахов се да на крађе, но „пешест бао", брзо га укебали и стрпали у затвор. То је било за Полулахова „пека врста универзитета".

— Ту сам ја видео таквих људи, каквих пре нисам држао да има на свету. Шта сам ја пре, када ме уђе отерао, крао! Тек колико за хлеб и за кнас! А ту се, може се рећи, цео свет преда мном отворио. Красти и живети. И цео живот само веселе!

На затвора је Полулахов изашао са масом познанстава, са знањем доповског посла, и од тада је његов живот пошао већ одређеним редом: после сретне крађе, он је ишао у проституткске радње, тамо је банчио, у њега се залубљивала каква тамошња цура, и он је постајао њен подводник. Њему је она дапала сваку конјејку, за њега је она исала, крала пошце. Када му је постала досадна, он је пошао ишао на какву „богату крађу", спљескавао је улућкано у другу радњу, и стицао нову девојку.

При томе, вредно је запазити, да Полулахов ништа не пије:

— Тако се мени тај живот допадао. Наоколо све игра, весели се, а сам ни о чем не мислиш. Чисто као да си од њихового пића ти пијан.

Такав се живот проклидао само од времена на време, лежањем у затвору „због подозрења за крађу".

— А убијати, рањиће није ти се дешавало?

— Једпред, случајно. Ноћу, једном у крађи опазила су ме. Дали се у потеру за мном. Сва заспане, сви једног пратара. Ја преко рова, он преко рова, ја преко плота, он преко плота. „Лажеш, — дере се — нећеш умаћи!" Побеснео сам. Такав гад! Јер није украдено. — шта хоће још? Не, на сваки начин видим да га мора човек уљудити. Прпустим га ја поближе, — и револвер је био код мене — јер ја без њега не идем нигде, обрнем се и опалим. Он рукама замлатара и стрмекну... После читам у новинама, да је убијен непознатим злочинцем пратар тај и тај. Тако сам дознао за његово име. Нити је он мене знао нити ја њега. Он мене на робију хтео да пошље, а ја њему живот одузео. А бар да смо из неког рачуна обојица то радили. Већ тако! Чудан је овај свет! Ни због чега један другог гоии, ни због чега, један другог убија! Ко бесни вуци!

— Тај „курјачији живот" досадио је Полулахову.

— Набавити 25 хиљада и живети као човек. Отворити трговину.

— Та молим те Полулахове, ухватили би.

— Зашто ухватили? С туђим пасошем, у туђем граду, на најденим начин може човек да проживи. Зар мало таквог света живи у Русији? Нама у казаматима то је најбоље познато.

— А зашто баш двадесет хиљада?

— Тако сам већ решио, двадесет пет хиљада.

Ти по пореклу, „прави" преступници — необично су лани да сами себи што сугеришу. Њима дође некако у главу једна фантастичка цифра, на пример 25 хиљада, и они живе пахнпотписани том цифром. Падне им сума мања:

— Не, мени је потребно да би се поправио 25 хиљада.

Они живе и раде под утицајем једнопе те буновне идеје. Ради ње, неће се заустављати ни пред чим.

— Јели ти се дешавало, Полулахове. „узимати велике суме?"

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot 12

II. Судија и полицајац.

Исљељавало се у сали судиште у Пасију и већ бесмо одлучни да пустимо крвнца у слободу, кад нам један лекар, кога смо звали ради лекарскога мишљења, рече: да је зубни лекар, мора бити, обљубио жалитељку за време сомнабулистичког сна којим је он успавао... И заиста је тај човек био знан у томе округу као човек, који се је баш изучавањем магнетизма... Али, то тек беше једна гола хипотеза, коју је требало и доказати. Нити нам лекар тада рече, да поводимо Просвештеника Отаца Светога Духа, који је напредан магнетизер и који ће нам се радо ставити на услугу. Манастир беше на два корака

одатле, и Пречасни од Хелиополиса, да га титулирамо, позвао, дође одмах и стави нам се на расположење.

Он прво хиншотиса младу жену, која у том стању извршеном окретношћу изводе све оне пригоде сравне радње у којој је она несвесно играла улогу жртве...

Наше убеђење бише потпуно, али ми још не имамо директних доказа противу оптуженога, док се ја не сетих да пред њим поновимо те призоре, чије је он био творац и једини сведок. Дејство је било одлично: он признаде све и би осуђен....

Одвојење госпођица од Дамарта подсетило ме је на овај догађај и, слушајући ја свију уста име Епископа од Хелиополиса, као каквог блиског рођака породице, посумњах, да не буде он употребио ту своју моћ да натера младе девојке у клопку и обљуби их.

Та ми мисао сину чим сам чуо прве речи војводине о досађају у полицијској управи, и ја усредсредих све своје батерије на ту тачку: пролазећи кроз Пасију ја наместим четири човека око манастирских задова, да пазе на оне што долазе и одлазе и да ми све сумњиво доставе. Казаћу вам, мало после, какав је непидам резултат донела та предострожност.

Министров разговор, у присуству приватног тужиоца и шефа парката, са Преосвећеним од Хелиополиса још је више учврстио то моје мишљење.

Преосвећени, објашњавајући своју господи различите околности, под којима се је могао десити овај нестанак њихери грофице од Дамар-Конти, говорио је на таква начин, да је старом мајстору, као што сам, лако било увидети да он игра неку улогу, тим пре, што његов друг, отац Ангеран, који га је пратио, беше изгубио потпуно своју присебност: час је гледао своја старешину погледом пуним невољног страха, час скуп тако утучена изгледа да је из тога проривало скорашњи грех, тежи за овога него ли за његова Преосвећенога. Одмах сам разумео да Епископ Хелиополиски игра на све ретком дрскошћу и да, под видом претпоставке, ствара истинату историју отимице, за коју су он и друг му крива, надајући се зар да ће преварити пласт, гурајући је на лажан траг и то са тако неусељеном пристојношћу, као да се осећао потпуно обезбеђен од сваке опасности.

— Дакле, ви мислите да нам је он чисто и просто испричао баш оно шта је он радио и како...

— У то сам поуздан! Преосвештенство се сердало и с Министром, с Вама, са мном, прво задовољно, и морао се је у у себи слатко насмејати кад је чуо његову Екселенцију како победоносно узвикује:

— Да, треба наручити пажњу обратити на богате мангупе страних колонија!

— Од куд то може бити, да у садање време неко одведе на сиду три женске на једне велике радње или са улице? Зар не видите, да тај баш тај једини докаа, што тај нестанак није остављо никакпа трага, никакпа шума, наводи на закључак: да су и девојке и учитељица Енглескиња отишле својевољно на место, одакле нису више изашле; *coleus unt nodens*, како се вели у суду, што ће рећи: или с пристанком, или без — у манастир Св. Духа.

Прво је лако човека увући у клопку: лепа жена и свештаник — ствар је свршена; он у њу уђеше и несумњајуће. Али на који ће начин непознати моћи да одведе младе девојке из најбоље куће, које више нису у добу да се дају варати и играчкама и бомбонама, у место које оне потпуно не познају?

И над боље размислите, господине судија, све ће вам више бити убеђењића, да то није могао учинити нико други, него неко од кућних пријатеља.... нарочито још такогпријатеља коме се одавала особита пошта и важност. И у тој кући, где му се искрено верује једва ноћ може да удеси да преварн племените и невине девојке, које се другом не би поверале, док то не би прво својој мајци казале.

А, сво, шта ме је навело да сне оно непричано закључим.

По причању саме госпође од Дамарта, девојке су за своје прво причешће биле поверене епископу хелиопољском и оцу Ангеранду, чије је световно име Арманд Поески од Сент-Андреја — да их они за то спреме. Сваког су дана, изузев недеље, Клотилда и Жаклина у колима ишле у мала стир отаца Светога Духа, где су остајале од два до пет сата учећи свој катихизис и нежбајући се у побожности под управом оба братора, који, да би дали разлога њихном другом задржавању у манастиру, обучавају их у верским наукама, историји црква и светаца и теологији.

По парењењу г-ђе од Дамарта, оне су прошле године прекинуле обичне лекције, да би се што дубље посветиле изучавању вере. Непромишљена мати: лако је погодити, шта се после десило!...

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

1. г. писара општинске крчмарске питаљу:

1. „Према члану 51. закона о општинама, пуноважно је решење збора онда, ако је на њему учествовало најмање једна половина гласача уписаних у избучноме списку, а одлука је збора ово, зашто је гласало преко половине гласача на збору. А ако на збор не дође половина гласача на избучноме списка, или дође али би гласови били подељако подељени, онда се сматра, да ствар није решена и сазива се други збор у року од 5—10 дана. На овом другом збору ствар се решава са оним бројем гласова, који дође. Ако ли би и на овом збору гласови била подељако подељени, сматра се да је ствар одбачена.

У члану, пак, 52. стоји прнок, поновља се оно наређење из чл. 51. да ће се на другом збору збор скрпити са оним бројем гласача, који на други збор дођу, и тако ова два члана доиде јасно одређују начин бирања општинских чланова.

Али над долазе други став чл. 52, у коме се вели: „ако на збору за избор чланова не дође један од бираних не добије ноћању потребну по чл. 51, гласачки ће избор решити, да се држи збор за ужи избор и т. д.

Овај други став прави забуну и за шо је вољено, која је то ћефина из чл. 51, коју онај други став тражи, т. ј. да ли половина и један више од целокупног броја гласача по избучном списку, или половина од оних гласача, који су на други збор дошли.

Молимо уредништво за објашњење; и

2. Имају ли кметови право на какву дипурну, нпр. какво у штар седски рали убеђивања, позива имања, разних извођаја и тоне сл. и ако имају по коме закону, и колико?

— На ова питања одговарамо:

1. Чланови 51. и 52. не стоје ни у каквој противности, него се једно допуњују и јасно одређују поступање при избору општинских чланова.

По њима, ако на први збор за избор чланова не дође половина и један више од укупног броја правих гласача, уписаних по избучноме списку, онда се мора одредити други збор.

На томе другом збору, избор се извршава са оним бројем, који дође.

На случај, да на томе другом збору буду гласови подељано подељени, акпо ни један од кандидата није добио од дошавших гласача половину и један више, онда се одређује ужи избор.

Сва је разлика, дакле, између чл. 51 и 52 у томе, што се у случајевима чл. 51, код су гласови на другом збору подељано подељени, питање сматра за одбачено, и код чл. 52 прописује ужи избор, јер се без општинских чланова не може; и

2. Општински чланови имају своју сталну плату за све послове, које раде у границама својих дужности, било у самој судници или и ван оне, и по томе не припада им никаква дипурна за послове, који су у вредном питању обављани.

О томе постоји и расшо г. Министра унутрашњих дела од 20. априла 1889 г. № 5127.

II.

Суд општинске златиборе, актом својим од 11. јула ове год. службено, пита:

1. Тачком 11 под а. § 471 грађ. судског пост. јасно је предвиђено, да уверење о остатку земље по закону, кад ко продаје своје имање а земљодели је, издаје месна кмет са три одборника истога села, па опет неки срески поглавица не признају овакпа уверења, него их враћају и траже да их потпишу председник, два члана и три одборника.

Моли се уредништво за објашњење, да ли је овакав поступак срескпх начелника правилан, нарочито кад се зна, да су ракпе надлежна општа уверења, и судови их признавали и потврђивали таквпе; и

2. Напшљује ли се каква такса за оруђе, које нарчу кметови по чл. 110 и председник по чл. 109 зак. о општинама, и да ли они о томе доњесо писмене просуде и саслушавају оправљена лица?

— На ова питања одговарамо:

1. По т. 13, правила Мин. правде од 4. фебруара 1874 г. Бр. 534 (а не § 471 као што у питању стоји) која су штампана код т. 4 а § 471 гр. с, поступак, уверење о остатку земље мора да потпише председник са члановима и

три одборника, јер по чл. 97 садашњег закона о општинама, другачије уверење не би било предности.

Тако мора, у осталом, бити и по самим поменутим правилима, јер и тако позвани реч имат, значи председник, који је важно зна су ова правила писала, и председника звали кметовима — главни кмет, а кметови члановима.

Међутим, ни садашњи закон не брани, да таква уверења потпише и овај кмет, који у дужности заступа председника; и

2. На питање о сеоским, које нарочу председника и кметови, ми смо дали обавештење у бр. I нашега листа, и упућујемо суд, да тамо нађе тражени одговор.

III.

Суд општине доњо-гушчке, актом својим од 12. јула ове године Бр. 1383, пита:

„По тачки 9. § 52 грађ. судског поступка наузећу против суђија има места: „ако је суђија коме парничару кривично кум, или ако је од кога парничара кривичи, или ако суђија коме парничару, или коју парничар суђији дечу крсти".

Овако ово законско пређење вели, свакако претпоставља, да је ово кумство истинито и непромењиво.

Али шта ако има случајева: да неко напусти прошта кума и узме другог, или неће кум одређене дате кумство, па се исто узме други, то настаје питање: да ли је тиме крштено и кумство, а ни тоне отпали разлози наузећу?

— Моли се уредништво за објашњење.

— На ово питање одговарамо:

Крштено кумство не може се раскинути добром волом дотичних странака.

Духовно сродство, заснивано светом тајном крштења, остаје за сва времена, без обзира на личне односе, који доцније наступају између дотичних странака.

Према томе, наузећу увек има места, над стоји случај крштеног кумства.

IV

Суд општине јаловик-изворске, актом својим од 17. јула ове год. Бр. 1452, учинио је ово питање:

„По тач. бр. 97 тиссене тарифе закона о таксама, општински судови наплаћују таксу у корист своје касе, у готовом новцу, за плаћа уверења у опште, сем уверења о сиромаштву.

Овакна редакција законска нејасна је и изгледа, да општински суд, за сва друга уверења, сем уверења о сиромаштву, има права да наплати таксу за своју касу и од оних, који се по закону о таксама сматрају за сиромахе.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме.

— На ово питање одговорамо:

У § 23. грађ. суд. поступка, а у тачкама а, б, в и г, које предвиђају таксу, коју општине наплаћују у готову новцу, ништа се не говори о сиромасима, и по томе би се могло рећи, да и они морају плаћати ову таксу.

Али ипак се узме у обзир то, да је законодавац врховно решавајући овога 1-а и тачком 97 а ставом другим зак. о таксама, утврдио и обновио право суда, да оне таксе и даље наплаћује, на том прилазом и у тачци 97. и у своме чл. 2. т. 8. постављено начело, да се сиромаши ослобађају од плаћања таксе, суда се то односи и на таксу, коју суд наплаћује у готову новцу.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милош Митић, бив. шегрт под Јове Гел. кројача из Смедерева, коју између 21. и 22. јула тек. год. украо је на опасан начин Петру Тасићу, браварју из Смедерева, 17-50 динара у новцу и своме тадаи Гелу једне панталоне, плаво пепељасте боје, једни пар безименованих ципела мушких, једне панталоне готове од црног штофа као и предуи и у њему 20 дин. у сри. новчаницама од по 10 дин., бијанарску мушкилау са футролом, два ножа и три шпаи за прављење кошта. Милош је родом из Лина, ср. подунавског, стар 19 год. у лицу богињав, приземљаст, има мале прне очи, у цивилном оцењеном оделу. Позивају се све полицијске власти, да Милоша и покрађу живо потраже и спроводу управи гр. Београда спроведу с позивом на Бр. 24987, или нач. окр. смедеревског с позивом на Бр. 9075.

Непознати лопови коју између 26 и 27. јула тек. год. из затвореног чарта украли су Радосаву Живковићу из Вучића у срезу лепеничком једне краве и једну кобилу. Коњ је длаке отворене дорастасте, стар 4 год. има на врату жиг „в", рена прикусетог. потиљка лепеничким лопов. Кобила је отворено дорастасте длаке, стара 10 год. на врату има жиг „в", на чоду нзо пругаста, у једну предњу ногу боса.

Позивају се све полиц. власти да лопове и покрађу живо потраже и у случају проваљена спроведу их нач. ср. лепеничког с позивом на Бр. 14015 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 25.429.

Драгутин Костић, шегрт асурерска под Петра Грујића, асурације овд. 1. јула ове год. украо је своме газда ни опасан начин 25 ком. разних асура у предности 18 дин. па је но том побегао. Драгутин је стар 16—18 год., родом је из Крушевца, средњег је раста. приземљаст. Позивају се све полицијске власти да заиљаве. Позивају се све полицијске власти да заиљаве. У случају Драгутина са покрађом потраже и у случају проваљена спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 23888.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Светислав Недељковић, зове се лице, чију слику овде наводимо. Светислав је до сада небројено пута вршио кажњавао, а два пута је бежао са ради. Описна га је изврт Врачарски начином због беспосличења, али је он и овога пута улудио пратњу и побегао, па је звани „Чембером" Цигањином и поширом и у друштву с њим нарочито описну крађу пошта, и стварн Михаилу Милованковићу, кадничару, стан у дворишту „Весели Двори." Свеса стањем у дворишту Јованом Јованковићем, ставио је одмах сутра дан ухваћен и стављен у затвор, а за ово дело под крив. потпрату и у притвор, а за ово дело под крив. потпрату и до сада није још ухваћен.

Светислав је се у последње време својим одао храњом животу, често мења имена и место рођења; тако каже да се зрења Милошевић и да је родом из Пирота, а чак Недељковић и да је родом из Нове Пазове у Аустрији. По занимању је рашље био обућарски радник, стар је 15 год. средњег раста, висок $164^1/_2$ см. сувоњав, плав.

Напоседи његову слика молимо све полиц. и друге власти, да доставе Управи града Београда шта знају о њему, и тако исто да се

најзивље потраги побегли Милан Јовановић, који је такође прекрешен конпар и описан лопов, па у случају проваљена страпарно спроведе Управи гр. Београда.

ИСПРАВКА

И у прошлом броју учињена је погрешка у потерници побеглих хајдука, тиме, што су слике испретуране. Слика под којом стоји „Стевановић", треба да стоји **Крушић** а она под којом је: „Крушић" треба да је **Стевановић**. Молимо да ово прећлагница сами исправе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 32. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. АВГУСТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и нарочитих бројева. Претплата се шаље „Уреднику Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на конту. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим службеницима у општ, годишње 12, полугодишње 6 динара. Тестиновчарима и вежбајцима годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, из ових се за овај цена могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одреда. Надлештима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединим бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за начелника прве класе среза алексиначког, Тодора Поповића, начелника друге класе истог среза;

за писара прве класе среза врачарског, Радоша Пауновића, писара друге класе истог среза;

за писара прве класе управе вароши Београда, Николу Ђуричића, писара друге класе среза прокупачког, по молби;

за писара друге класе среза добричког, Станимира Димитријевића, вршиоца дужности писара истог среза, у рангу писара начелства прве класе;

за вршиоца дужности писара среза орашког, у рангу писара начелства прве класе, Перишу Бешевића, вршиоца дужности писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза пропупачког, у рангу писара начелства прве класе, Данила Тричковића, писара друге класе управе вароши Београда, по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове;

за писара прве класе начелства округа пожаревачког, Живка Живковића, писара друге класе управе вароши Београда, по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа крушевачког, Војислава Јовановића, писара исте класе начелства округа ваљевског, по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа врањског, Чедомира Рајића, писара треће класе управе вароши Београда, по потреби службе;

за писара треће класе управе вароши Београда, Ранка Трнавчевића, писара друге класе начелства округа пожаревачког, по потреби службе;

за писара треће класе управе вароши Београда, Милорада Д. Петровића, писара исте класе Министарства унутрашњих дела, по молби; и

за писара исте класе Министарства унутрашњих дела, Живојина Сарамандића, писара друге класе начелства округа врањског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31 јула 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Радомиру Новаковићу, писару треће класе Управе вароши Београда, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 јула 1904 год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за физикуса Управе града Београда, д-р Тому Николића, генералног конзула у пензији, са годишњом платом од 5000 динара, колико је и пре имао;

за шефа унутрашњег одељења опште државне болнице, у рангу окр. физикуса, д-р Демостена Николајевића, физикуса Управе града Београда, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31 јула 1904 год. у Београду.

ФОТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(НАСТАВАК)

Осем ситуација снимићемо и поједине предмете, који се не могу да очувају; дакле: ране, на име онда над нам је непознато оруђе којим су нанете, или кад нисмо на чисто с тим какав је био положај нападача или нападнутог, или кад сумњамо да ли је повреда нанета мртвом или још живом телу. Даље трагови отпале, који се не могу узети, или ако је од важности да се они једни уз друге поређају. Шта више морамо напоменути, да је уопште потребно фотографисати сваки траг пре, но што се приступи његову калупљењу, како би се обезбедили за случај да отисци не испадне за руком и траг се поквари. Тако исто могу бити од важности отисци од пратиљу на телу нападнутога или на другим предметима због своје величине и форме. Уопште нисам, не треба пропустити да се не слика положај убијеногa и то са разних страна, наравно само тако ако смо уверени, да је положај остао онакав какав је био после извршеног убиства и да га нико није изменио.

Фотографски апарат ће нам још у читавом низу случајева бити од важне помоћи; на име његова је особина, да јаче истакне црвену и сивкасту боју. Фотографска плоча је осетљива за црвено и сиваво чак и онда, кад човечје око те боје не види. Та особина фотографског апарата је и омогућила, да се чешће цитира случај с „богињавом женом.“ Једна жена, привидно сасвим здрава, фотографисала се, и кад је фотограф нарадио слику, показало се да су лице и врат били скроз и скроз обасути богињама, ма да се фотограф пууздано сећао, да приликом фотографисања није видео богиња на лицу те жене. Још више зачудио се он, кад је чуо, да се та госпођа некорико дана после фотографисања разболела од богиња. Стнар се да објаснити само тако, што се сматра, да су се богиње биле већ показале за време сликања, али су биле тако слабо црвене, да их је могла опазити само фотографска плоча, која је осетљива према светлости, али никако човечје око.

Нешто слично томе познато је врло добро немачким буржоазима. Они знају да њихове фотографије показују на образима знатне ожиљке, који се у природи не опажају. То су „засечци,“ које су они некад добили, али који сад, често после неколико година, остављају тако слабо црвенило, које не види голо око, већ само фотографски апарат.

Ова факта морају донести до уверења, да би уопште могло бити могућно, да се латентни прсти или сигави трагови учине видљивима. Сваки значајнији напад на човечију кожу изазива црвенило или бар надражај најчешћих жила; обоје опет проузроковаће црвенило. Ако је напад био слаб, то ће црвенило објективно бити, али субјективно за човечје око неће бити видљиво. То дакле може бити код удара, гроботина, покушаја дављења, пала, на и надражаја отровима, пруњином, тровањем и т. д., ако су сви ти насилни били

врло слаби. У многим случајевима није потребан доказ, да је неки напад био особите жестине: довољно је кад знамо, да је такође напада у опште било. То може бити подједнако важно код нападнутог као и код нападача, па све се могу опазити трагови одбране. На ме код нападнутог то је питање бити онда важно, што је повреда нанешена онда, кад се он већ налазио у агонији и кад је радња срца већ била слаба. Оно тада више није могло да снажно истера крв из повређених судића, тако да су чак енергични напади дејствовали да буде слабо првенило.

Практични случајеви дају се лако замислити: нпр. угушен је неко јастуцима или другим механим предметима, тако да се не виде спољашњи знаци насиља и да се сматра да је наступила природна смрт. Фотографија ће можда јасно показати трагове угушивања или трагове, да је дотични држан и стезан. Тако исто наћи ће се можда код онога, који се привидно сам обесио, контузије или разлив крви испод коже, што до душе не може опазити око, али може фотографска плоча, на чега се може извести закључак о борби, која је претходила.

Тако исто може бити важно да се докажу трагови, које је жртва у одбрани себе задала телу нападачеву. Ти трагови су: јаки ударци, греботине, покушаји дављења и т. д. Али ти трагови могу бити тако слаби, да их види само фотографски апарат. Тако исто може бити да је првенило у почетку било сасвим јасно, али у времену запшења да тако нестане, да га је могућно доказати само на поменути начин. Према томе мудро је у свима таквим случајевима, дакле у сумњивим случајевима смрти, да се и жртва и осумњичени фотографују и обрати пажња да ли нема првених мрља. Није потребно ни нагласавати, да је у оваквим приликама потребно журно радити, пошто такви слаби трагови брзо нестају.

Други објект могу сачињавати површине, на којима су се налазиле крвне мрље, које је неко тежко да збрише, нпр. чаршава, патос, зидови и т. д. Такви велики предмети не могу се лако подврћи хемијско-микроскопском прегледу. Али кад се те мрље отфотографују, могућно је — наročito ако нису добро избрисане — да фотографски апарат открије место на коме су се налазиле. Кад је оно нађено, онда се може предузети и њихово хемијско-микроскопско испитивање. И ситне пегице од крви, које се и. пр. тешко налазе на шареним тапетима, оделу и т. д. и које нису чињени покушаји брисања, лако ће се изнаћи кад се фотографују дотичне површине.

У приликама може се препоручити, да се фотографују унутрашњи органи, нпр. мозак, слузокожа душника или желудца, а то нарочито онда, кад се држи да би од важности могло бити првенило. Тако ће се код тровања можда моћи тачније одредити време, кад је отров унесен у тело. Нпр. ако су неке количине арсеника дуже времена додиривале слузокожу желудца, то ће она на том месту бити црвена, и то у толикој јаче у колико је дуже арсеник био са слузокожом у додиру. Ако се такво првенило не може видети оком, показаће га можда фотографија и тада ће се констатовати колико је времена тамо било зрнце арсеника.

Поводом онога да напоменемо, да код обичног фотографовања боје не излазе правилно, т. ј. не излазе тако да чине исти утисак светлости и сенке као у природи; црвено и сигасо испада, као што је речено, тамно, плаво и љубичасто испада мало светлије, а и тамније, према томе каквог је хемијског састава боја: флуоресцирајућа тела утичу на тоновс боја на разни начин; зелено испадне нешгом врло тамно, али има зелених тела, која испадају боље по вештачка; једна ката природног цвећа, кад се фотографише, чињеће много правилнији утисак у погледу тона боја, но кад се та кита цвећа што је могућно вернпје песлика у бојама на онда фотографише. На такве особене околности вала скренути пажњу у многим приликама.

Имали бисмо још да напоменемо, да је у приликама пажљиво, да се симулантн неколико пута фотографују. Кад и. пр. неки крвавац непрестано крвави лице, ови извр ће и на ће се сумња да симулира, онда га вала увести у једну ћелију поредену за фотографовање, која има добре светлости. Ту ћемо га крез нарочите рупице неопажено посматрати. За там мора се имати и подесан отнор за фотографски апарат, који ће се ставити у акцију чим дотично лице у ћелији видимо да је заузело правилно држање и да му је лице природно; наравно да је то могућно само с помоћу моменлне фотографије.

Не треба заборавити, да ће се морати вршити фотографски снимци с помоћу магнезијумске светлости. И. пр. ако на другу, на коме је јак сваобрађај, леже леш или се наде крвне мрље, трагови од стопала, а због јаког сваобрађаја не може се чекати да сване дан, онда се снимање мора извршити помоћу вештачке светлости.

Сад да прећемо на микро-фотографију[1], која није исцелинкова ствар, али о чијој изради он мора безусловно водити рачуна. Ја мислим, да се кроз најкраће време стручњачко мишљење неће подносити никако док му се не приложи фотографија онога, што је стручњак видео у микроскопу. Д-р Пауп Језерих био је први, који је указао на потребу таквих фотограма. На ту га је мисао подстакло то, што је на једном судском претресу изнето да оно што су стручњаци видели у микроскопу и што су они сматрали за крв, могу бити и зрнца од штирка. Против тога разлога није се тада могло устати, јер преларати који су били под микроскопом, беху се одавно распали, те се више није могао изнети доказ. Такве тешкоће могу се данас избећи, кад се од микроскопичара захтева, да о ономе што је видсо начини фотограме. Тиме је искључена свака субјективна обмана на страни стручњака, који је можда у ревности после видео у микроскопу нешто што се не може видети. Он тада изнесе фотограм и може ради свог умирења и ради умирења других изјавити: да сваки може видети слику и о њој изрећи свој суд.

Тај преглед може се извршити свакад чак и после неколико година, само ако има фотограма. Како је тада лака демонстрација пред судом, на још пред поротницима. Сетимо се само како су 1871 радиле Парижлије с голубовима писмоношама. Писма која су се имала послати надељена су као тапети једно поред другог на један велики зид и цео зид, који је имао неколико квадратних метара површине, фотографован је и тако пренешен на један листић од неколико квадратних сантиметара. Тај листић је савијен и привезан за једно перце у реп голуба писмоноше. Кад је пристао на опредељено место, мала фотографија са стотинама писама увећана је једним микроскопом и слика изнета на један бели зид. Тако је могао сваки, ко је очекивао писмо, доћи и своје писмо прочитати. Представимо себи такав случај за форензне циљеве: микрофотографија правог предмета и микрофотографија предмета за упоређивање увећавају се и у судској дворишни прилике на зид, па их ту стручњаци објашњавају судијама. Уверени смо, да је то најпоузданије средство, да се што ће мања одмаклу границе човечје грешења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

противачке начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

ПРИРЕДИО И УРЕДИО Свет. Јакић

Глава осамнаеста
О извршењу пресуде

§ 471.

(НАСТАВАК) 11

Уредба се налази објављена у Збор. 2. стр. 130. а Толковање у Збор. 5. стр. 6.

По чл. 88 рударског закона (Збор XIX стр. 106) не може се забранити више од четвртине плате рударским радницима и настојницима а надничарима — ништа.

*

Општинском писару може се ставити забрана на целу плату.

Тако је утврђено овом одлуком Касационог суда.

„Ј. Костић, трг. из К. тражио је забрану на целу плату, коју у 720 дин. на годину прима, његов дужник Јован В. земљодезац а сада писар општине К. а за обезбеђу 750 динара са 12% гол. интереса, полазо му Јован дугује по осудном решењу.

Првостепени суд усво је, да је тражење доказано, али не и умесно, па је *одобрио забрану али само на половину плате*, а одбио тражење и на другу половину решењем од 5. јуна 1901 године № 4991.

[1] Види: Dr Neuhaus „Handbuch der Mikrophotographie" 1899.

Но по жалби повериоца, Костића, Касациони Суд, у свом трећем одељењу, поништио је 22. августа 1901 године под № 6780 решење првостепеног суда са ових разлога:

Погрешио је суд, што је тужиоца одбио од тражења, да се туженом узабрани цела плата, позивајући се на пропис тач. 7. §. 471. грађ. поступка, кад тај законски пропис не заштићује изрично и општинске писаре."

Првостепени суд усвојио је ове примедбе и донео друго решење, којим је одобрена забрана на целу плату дужнога Јована.

У овом смислу донесена је и одлука од 11. маја 1901. № 4272.

*

Противно овим, донесене су одлуке у Касационом суду, да се и службеници новчаних завода — приватних — равнају државним чиновницима:

Ево те одлуке.

На тражење повериоца Сретена Ц. да суд одобри забрану на целу плату од 1200 дин. на годину његовог дужника Драгутина Ј. чиновника једног од београдских новчаних завода, првостепени суд нашао је, да је тражење умесно, јер се у тач. 7. §. 471. грађ. пост. не уврштују и чиновници приватних завода, какав је и дужник те се има да узме, да се благодејање из овог прописа не односи и на њих, — па је одобрио забрану на целу плату.

Ну, по жалби дужника, Касациони суд [II одељ.] поништио је 18. I. 02. № 507. решење првостепен. суда од 14. XII. 01. № 22047. са овог разлога.

„Погрешио је суд, што је за рачун *приватног* потраживања одобрио забрану на целу плату дужника Д., јер и за њега, као службеник — чиновника — вреди благодејање из тач. 7. §. 471. грађ. пост. по коме се само четвртина, а највише половина плате, у случају, да се једногодишњом обуставом четвртина плате, поверилац не би могао да намири, — може под забрану ставити."

Првостепени суд усвојио је ове примедбе и донео решење, којим је одобрена забрана на четвртину плате дужнога Д., а од сталног тражења одбија потражиоца.

*

У овом смислу гласе и одлуке Касац. суда од 5. јануара 1902. № 102 и од 18. октобра исте 1902. под № 8880. у којима је узето, да се ни кмету не може више забранити од половине плате.

По чл. 10. закона о трошковима управних власти [Закон од 9. јануара 1899. Збор. 54. стр. 63.] не може се забранити додатак чиновника и служитеља, нити узети у попис за извршење наплате каквог дуга дотичног чиновника или служитеља.

За тач. 8. видети одлуке код тач. 6. овог §-а.

Не цела пенсија удовица и сирочади, како прописује тач. 9. §. 471. но не може се ништа за извршење пресуде узети ни под забрану ставити (§. 380 и 471 тач. 9. зак. о грађ. поступку) од пенсије удовица и сирочади, за дуг мужевљев или очев; а за дугове удовице и деце после смрти чиновника учињене не може се више од четвртине пенсије на исту цељ узети према чл. 18. закона о пенсионом фонду за удове чиновника. (Збор. 24 стр. 21).

*

Ни бир, као удовичко уживање не може се забранити по одлуци Касационог суда од 12. јануара 1885 № 124.

Да ни забрани на примање построитеља, грађевине, док овај не доврши грађевину и не прорачуна се са господарем нема места; и ако би била одобрена, да нема законске вредности, казује нам ова одлука Касационог Суда од 14 — III — 1900 № 2417 донесена у спору Драгомира Рад.... противу Ст. Аџб. општине и осталих, за накнаду штете.

„По тачки 14. §. 471. грађ. суд. пост.; за извршење пресуде не могу се узети наплате построитеља грађевина, док тај построитељ грађевину не сврши и не прорхчуна се са господарем исте."

„Докази у тужби поднесени показују да дужници тужиочеви на чије је примање код тужене општине стављена забрана, нису у то време довршили били погођену грађевину, а још мање да су се са господарем исте прорачунали. И кад је тужена општина приликом стављене забране известила суд, да Антон Поле и Стеван Дугачки немају код ње никаквог примања које би њиховом повериоцу могло служити за залогу и наплату, онда је Апелац. суд и са овог гледишта требао да оцени умесност тражене накнаде за некакав издатак испод забране.

Осим тога из поднесених уз тужбу одлука одборских види се, да спорни издатак у опште није чињен из зараде и примања поменутих тужиочевих дужника, већ из *кауције* њихове за довршење грађевине, која баш у тој цељи, по поднесеном уговору на првом месту служи за јемство и залогу туженој општини (аналогија §. 312. грађ. зак.) и кад тако стоји онда је Апелац. суд, у том смислу, и последњој тачци §. 385. грађ. суд. пост. требао да цени, је ли тужилачка страна поднетим одлукама одборским доказала издатак зараде и примања њених дужника од тужене општине зашта је била стављена забрана.

Апелац. суд осуђујући тужене кметове и одборнике изгубио је из вида, да они овди нису ништа радили у своје име већ за тужену општину, као њени представници.

Према томе а по смислу §. 617. грађ. зак. лично за ову своју радњу могу одговарати само општини, која их је изабрала и овластила да врше општинске послове, али према трећем, за послове општинске одговара само општина. На овај начин кметови и одборници одговарају за једну исту ствар на две стране и тужиоцу и својој општини.

Најзад Апелац. суд противно §. 305. грађ. суд. пост. није дао разлога, зашто је досудио тужилачкој страни интерес од 27. августа 1887 год. кад се неуговорени интерес према §. 887. грађ. зак. може досуђивати само од дана тужбе."

Усвоивши ове примедбе Касац. суда, Апелац. суд је по поновном расмотрењу акта овога спора нашао:

Да пресуда првост. суда није на закону основана са ових разлога:

„По тач. 14. §. 471. грађ. суд. пост. за извршење пресуда не могу се узети наплате построитеља грађевина, док тај построитељ грађевину не доврши и не прорачуна се са господарем исте.

Доказима у тужби поднетим на име решењем о забрани бр. 9972, и одлукама суда и одбора општине аџибеговачке као јавним исправама по §. 187. и 188. грађ. суд. пост. потпуно је утврђено, да дужници тужиочеви, на чије је *примање* од тужене општине стављена, забрана нису довршили погођену грађевину у време стављене поменуте забране, а још мање да су се са туженом општином, као господарем исте прорачунали.

С тога тужилачка страна према наведеном зак. пропису тач. 14. §. 471. грађ. суд. поступка, на спорно примање предузимача Антона Поле и Стевана Дугачког од тужене општине нису могли добити обезбеђење, докле грађевина не буде готова и предузимачи с туженом општином рачуне не пречисте; *са тога разлога ни забрана, добивена поменутим решењем бр. 9972, нема законе вредности у погледу тужене општине, нити стечена залога истим, ао тужену општину има законе силе и последице редовне правилне законске залоге.*

Осим тога, кад се из поднесених одлука одборских уз тужбу види, да спорни издатак у опште, није чињен из зараде и примања поменутих предузимача, дужника тужилачке стране, већ из *кауције* њихове за довршење грађевине, која баш у тој цељи по поднетом уговору на првом месту служи за јемство и залогу туженој општини, аналог §. 312. грађ. зак., а на коју по гласу решења о забрани бр. 9972, није ни стављена забрана; онда је тражење накнаде тужилачке стране и са тога разлога неумесно, овди у толико пре, што тужилачка страна, на извештају суда општине Ст. Аџибеговачке од 21. јуна 1884 год. (види прилог белешци Бр. 20294.,) није учинила никакав приговор, нити је противно овим наводима општинским изнела своје доказе у смислу §. 385. грађ. суд. поступка.

Са ових разлога кад тужилачка страна на примање именованих предузимача од тужене општине није могла стећи залогу, а стечена јој залога нема законске вредности; кад тужилачка страна на издати новац као кауцију предузимачку није ни тражила забрану, да би издање тога новца од кауције могло дати њој права на тражење накнаде и *кад тужилачка страна, најзад није учинила приговор и доказала противно наводу тужене општине, да узабрањено право није при њој,* тражење се тужиочево појављује као неумесно и недоказано и од истог се као таквог према §. 178. грађ. суд. пост. има и одбити.

Но да је тужилачка страна и доказала своје право на накнаду, за исту би јој била одговорна општина а не туженa бивши кметови и одборници, јер они, као општинска чланови, нису радили лично у своје већ у име општине, те ако су својим радом нанели штету општини они према §. 617. грађ. закона само њој могу бити одговорни за накнаду, као лица, која су изабрата и овлашћена да у границама закона врше послове општинске, а општина за неправилан и незаконит рад њезиних чланова и својих одборника, који би повлачио какву штету за приватна лица у односу њиховом са општином, непосредно и у првом реду одговорна је за накнаду штете нанете приватним радом општинских органа.

Са оних разлога, ако би била и утврђена одговорност туженe општине, тужилачка страна имала би се одбити од тражења накнаде према осталим туженима као од тражења неумесног и недоказаног §. 178. грађ. суд. пост.

Најзад како је тужилачка страна оним својим неумесним тражењем, вођењем овог спора наложила тужену страну трошковима има се и на плаћање истих осудити, као и на накнаду положене таксе §§. 98. и 517. грађ. суд. поступка.“

Са оних разлога Апелациони суд пресудом од 23. III. 1900 № 1376 одбио је тужилачку страну од тражења, коју је пресуду одобрио Касациони суд 4. IX. 1900 № 6868.

Код другог одељка тач. 16. има одлука Касационог суда од 2. маја 1902. № 3346, према којој се не може да наплати штета, о којој је овде реч.

Та одлука гласи:

„По последњем одељку §. 471. грађ. пост. *земљоделац може се продати и оно што му тече ѕ. истог* §-а штити, *само у случају ако се по кривичној пресуди, која је наречена за злочин, преступ или иступ из користољубља или преступа намерно учињеним има извршити штата.*“

„Овде тај случај није, нити је тужилац за кривицу *осуђен*, те с тога је суд по дужности, а с погледом на распис г. Министра правде од 1. децембра 1886 год. № 5258 (Збор. 42. стр. 310) требао да прибави уверење, да ли тужилац као тежак сем продате земље, има довољно земље, на према томе да оцени да ли је поштен пропис §. 471. тач. 4. грађ. пост. и рећи, *да ли је продаја по §. 501. истог поступка уредна или не.*“

*

Видети одлуке код другог одељка тач. 4. а, овог §-а.

§ 472.

Као се поштење непокретност, одмах а најдаље за осам дана дужна је власт пописати од суда изнесене, ако ли на пописаним добрима чеше, и за позиви дуг изгубљење прибележи, и под је то стављено (тачка XII уредбе о изгубљењима).

Суд је дужан најдаље за петнаест дана од дана примљене тражења, послати о томе тамо известај, а у примерби изгубљењове протоколи забележи ће, кога је дана то учињено и под којим бројем. Од овога времена суд ће у смотрењу преноса ових ствари поступити онако, као што је прописано за преносе непокретности под изгубљењем.

Закон о изменама и допунама од 14 јула 1898 год. Збор 53 стр. 179.

---

§ 473.

Ствари које се могу увредити или на одржање којих се жора трошити, макар се и дуже времено чувале и трошиле, морају се продати најдаље за десет дана од дана пописа.

Изм. и доп. од 14 јула 1898 г. Збр. 53 стр. 179.

Сазнавање нас ствари, које у месту где се налазе, неби за њих било купца, власт ће, ако захте поверитељ или дужник, трошком захтеваоца послати власти у друго место, где се бољи цени продати могу.

Види одлуку под № 1147$^{3}/_{00}$ код § 476 по којој се продаја врши у месту где је имање.

§. 474.

За петнаест дана, од дана пописа покретности или од дана добивеног известаја по §-474. о непокретности, дужна је власт продати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КАЗАМАТИ У АМЕРИЦИ

Нема ни једне земље на свету, која је показала више пажње душевном и телесном развоју својих осуђеника, но што је Америка. И саме спољашности америчких казамата, ни у ком случају не указују на обично мишљење „мрачне казаматске зидине.“ Прозори са решеткама показују, да ту нема склоништа слободи, а кад се погледа у дворишта, виде се стаклишта те куће, све до главе опшивши и обрубани, а обучени у једнако, особито пристало одело. На пиак ти огромни комплекси зграда, украшени разнобојним шљунком, пре наглеђају на какво индустријско стовариште, до ли на склониште показала и тешких телесних послова.

У свима савезним Америчким Државама, изузимајући Пансилванију, укинуто је, да осуђеници издржавају осамљено своје време осуде. Осуђеници проводе дан у општим, заједничким радионицама, а ћелије служе појединцима само као спаваће одаје; па и ту има изузетака, да у случају превеликога броја осуђеника, по двојица, тројица моје у једној ћелији.

Почело се већ одуставати од тога правила, да се ћелије зидају по казаматима за поједине осуђенике, и сада се при зидању нових казамата са сним избацује стара пракса. Између двогубога реда ћелија протеже се широк ходник са великим прозорима. Светлости и ваздуха има у изобиљу, а по себи се разуме, ти казамати не оскудевају у најмодернијој инсталацији електричнога осветљења и парнога грејања. Поред свега тога има многих казамата, у којима се налазе и веома спретна купатила са кадама и тушевима. Многи казамати за младе осуђенике имају басене, у којима их обучавају пливању, а имају и богато снабдевене гимнастичке сале, у којима осуђеници вежбају еластичност својих удова.

Као што се гледало, да се угоди осуђеницима у погледу њихових пребивалишта тако се исто пази и на њихову храну. Нема сумње, да је веома паметно мишљење, да се од злочинаца, који су телесно већином пропали, прво постара за њихову телесну негу, ако се мисли на побољшање њиховога морала. Храна је у свима Американским заводима за осуђење добра и обилна; у спакодневноме оброку никада не изостаје месо.

Не мање се показала пажња њиховом интелектуалном напретку. Свани казамат има богату библиотеку. Тако на пример казнени завод у „Joliet-y близу Чивага, има библиотеку од 16.000 свезака, а међу њима и све немачке класике.

Осуђеници који имају наклоности ка списатељству, имају пролике да вежбају свој дар у новинама, које издаје завод један пут недељно. Те интересни новине, које носе назив „Звезда Надежда“ као томе слично, редигују осуђеници, који су људи од пера, и имају своје „кореспонденте“ по другим земаљским казненим заводима.

Недеља се редовно употребљује на друштвене забаве. Посећивање цркве није обавезно. Поље поднe обично пенцертује заводски оркестар, који је састављен од музикалних осуђеника.

Пагаље о раду у казаматима, као и у свима другим земљама, и у Америци је још нерешени проблем. Веома је опасна конкуренција, коју стварају раденици по казненим заводима слободним раденицима, и за то разне државе на све могуће начине гледају да је отклоне у корис слободних раденика. Док у Јужној Америци осуђенике најмљују подузетници и фабриканти, за све могуће врсте радова, у другим се државама позећава процентат цене израђевинама осуђеничким према истима слободних раденика, па се иде чак тако далеко, да се израђена предмети, руповорине осуђеничке — уништавају. Из тога се већ може видети, да се осуђеници по Америчким казненим заводима никада не могу претрпити од тешнога рада, на који их закон осуђује. Чак и над се осуђеном пресудом изрично осуди на „тешке радове,“ ипак они не смеју прелазити законом одређено време од осам сати дневнога рада.

На ипак није никакво задовољство бити осуђеник у Америци. Од тога се боје појединци нарочито због врло строге војне дисциплине у заводу. По свима заводима подвргнути су осуђеници војничком вежбању; егзерцирање су и гимнастика главне тачке дневнога програма у осуђенич-

---

*) У броју 8 и 15 овог листа од ове године ми смо донашали: „да земљорадник није више ограничен у располагању имањем.“

Према овоме што смо тако писали, ни сад требали сада да изостанимо ова разјашња, која сада не важе; јер иако и сада важеће да је ово погрешном учињено, и да ће законодавство ову погрешку поправити, — неизвесно је ова разјашња по §. 471 који сада не важи (прима нашем изашењу).

коме животу. Дисциплинске казне, па богме и саме батине употребљују се врло често и то у врло строгим мерама. Да није тога, осуђенику би се дала прилика да лепим начином живота врло лако прекраћује свој рок осуде.

У свима државним казненим заводима уведене су тако знане „*комутационе табеле*, — табеле, на основу којих се, у случају доброга владања осуђеника, смањује рок осуде по одређеним ступњевима. У држави Њу-Јорку код казне затвора од једне године дана, може бити смањена са два месеца, а код казне робије од десет година, може бити смањена са три и по године.

Нарочиту пажњу заслужују експерименти, који су вршени по разним државама, а којима је основица идеја, да са злочинцима, који су први пут пали у грех, треба друкчије поступати, но ли са злочинцима из навике. Тако је постао и „Реформни казнени Завод“ у Елмиру у држави Њу-Јорк, већ од пре 20 и више година.

Разлика је код овога завода, према другима, та, што се злочинац осуђује на неодређено време, то јест злочинац се осуђују на минималну казну од 1 године, и на максималну казну према извршеноме злочину. Може бити случај, да је максимум казне 20 и 30 година, па ипак се осуђеник може пустити, ако се добро влада, и после годину дана на *дату реч*. После пуштања стоји осуђеник под полицијским надзором за 6 месеци, а месечно један пут мора писмено да извештава управу казненога завода о своме раду и животу. Пропусти ли то, опет долази у затвор. Учини ли слободњак какво ново зло дело, преводи се у државни казнени завод.

Главна идеја водиља код свију тих покушаја у Америци, која им као основица и служи, јесте: не само казнити, већ и поправљати.

Као што се поступа у Америци са осуђеницима, када су на осуди, исто се тако ради са њима и кад се пусте. Читава организована друштва стављају се на расположење саветом и делом отпуштеном осуђенику, да би му олакшали повратак у слободан живот. То и није баш много тешко у земљи, где се мало пита за прошлост појединога човека.

Д. В. Бакић

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. свршени правник

19

Полуљахов

— Ја на ситне послове нисам ни ишао. Ја сам тражио новце, — а не тек тако: дићи што падне шака! Узимао сам, хиљаде.

— Па шта је бивало са њима?

— Путујем по варошима и трошим.

— А зашто их ниси штедео, купио, док се не накупи 25 хиљада.

— Нисам имао стрпљења. Ја ни за шта немам стрпљења. Кад сам већ решио: узећу 25 хиљада, и одмах променићу цео живот.

Нестрпљење — то је њихова карактеристична особина. Због нестрпљења, чине масу, по њиховом мишљењу, „глупости“, због којих после их и хватају. Ја знам на пример убиство банкара Лившиуа у Одеси.

Убице су биле у веома „згодном“ положају. Међу њима је био специјалиста по обијању каса. Човек чувен и знаменит међу лоповима, који се прославио својим делима у Русији, Турској, Румунији, Грчкој, Египту.

Дошли људи једино да краду, чак без оружја. Могли су отворити касу, дићи новце, затворити је и отићи. Послуга им је ишла на руку. Но старац банкар, овог пута дуго није заспао читајући неку књигу. И убице су јурнуле на њега, удавили га, и побегли, чак не дирнувши касу, специјалиста“ се поплашио убиства, и умакао пре свију.

— Зашто сте удавили старца? — питао сам ја убицу Томилина.

— Нисмо могли да чекамо. Није хтео дуго да заспи! — слежући раменима одговара ми Томилин.

У то време, када је Полуљахов горео од нестрпљења, није могао да се скраси на једном месту, скитао из вароши у варош, „у сну гледајући свој други живот и трговину“, — он се сближи с младом женом Пирошковом, служавком и неким Казаевим, који се такође бавио „крупним пословима“.

Полуљахов и Пирошкова су живели у једном од јужних места, а Казаев је путовао, и расматрао где би се што могло наћи. И један дан, Полуљахов добије депешу од Казаева, из Луганска:

„Дођи заједно. Има трговац. Може се отворити радња“.

Арцимовића је упропастила каса, коју је изненадно због нечега набавио покојни Арцимовић.

Куповина касе изазвала је масу нагађања у Луганску. Почело се причати о баснословно богатом наслеђу, које је примио Арцимовић.

Иначе, због чега би касу куповао? Све дотле је било добро и без касе, — а сад од једаред каса!

Луганск је већ знао тачно и величину наследства: 70 хиљада.

Ти су гласови допрли до Казаева, који је дошао у Луганск да што нађуши — и он одмах испошље депешу Полуљахову.

Све је ишло у прилог злочину.

Арцимовићи су баш тада отпустили собарицу. У маленој паланци и то су одмах ови дознали. Полуљахов им пошље Пирошкову. Ови је приме.

— А Пирошкова је била готова да пође за мене и у ватру и у воду.

Пирошкова је служила као собарица код Арцимовића, а Полуљахов и Казаев су живели као људи, који намеравају да отворе радњу у том месту.

— Је ли то било убиство са раније спремљеним планом или просто, — како то често бива, — пљачка, која се ненадно завршила убиством?

— Не треба лагати. Ја сам одмах видео да се ту не може без „злочина“ свршити — веома много чељади у кући. Казаев ми је не један пут говорио: Да ли да се иде? Ништа од свега неће бити! Али ја писам дао: „Када се још даду 70 хиљада наћи?“

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

НЕОЧЕКИВАНИ СУСРЕТ

УСПОМЕНА ЈЕДНОГА ДЕТЕКТИВА

од

Ј. Касирера.

(СВРШЕТАК)

IV.

Сада је требало предострожно радити. Код вратара, који узима карте при уласку на перон, распитам се, да ли је изашла на станицу једна дама у прпину одевена. Пошто се мало размислио, одговори вратар да јесте. Сећао се и тога, да је она имала собом и један ручни кофер, на вад јој је понудио своју помоћ, она га је захваљујући се одбила. Мислио је да је пидео и то, да је отишла путем у варош, али за то баш није сасвим сигуран. То ми је ипак било довољно. Пошто сам изменио своју спољашност, у случају сусрета са њом, да ме не би познала, изађем са станице.

Још нисам знао којим путем да ударим. Решим се најзад, да идем у хотел варошки. Нисам ни сумњао да ли у вароши има хотела. Она је свакако могла већ отићи и у Карлтон, који је био удаљен одаиде десет километара. На овој сам станици оставио строгу наредбу, да одмах притворе даму, која би се слагала са описом потернице, али на Карлтон сам са свим био заборавио.

Одмах пожурим на пошту да телеграфујем све што је потребно. Сада је било већ пет сати и дама је могла већ одавно бити у Карлтону и одатле другим возом отићи даље, те би тако све било изгубљено. Али још не изгубих храброст. По том одем у гостионицу, да се чега прихватим, а поред тога да будем на опрези. Гостионичарка је била стара, отрцана жена, и с њом није било лако ступити у разговор. Причекам толико, док ми је донела чај једна келнерица, па њу упитам, да ли има много гостију на стану.

„О, не, господине, нема више, сем вас и једне даме, високе даме, у прпину обучене. Баш сам мало пре и њој однела чај. Не можете ни замислити колико је она лепа!“

„Да ли је плава или црномањаста?“ упитам ја равнодушно.

„На то вам могу одговорити, господине. Када је дошла к нама била је сва забрађена, и толико могу само рећи, да је плавуша, лепа као уписана, и да се жали да пати од невралгије“.

„Хоће ли и да преноћи овде?“ упитам ја, дивећи се лепоти те даме и изјављујући жељу да својим очима видим лепотицу.

Ништа ми више није могла рећи Жаика. Да ли ће дуже или краће време остати, лепа дама никоме није рекла. Кад се келнерица удаљила, размишљао сам, како бих

се могао приближити госпођи у хотелу. На свету има више но једна висока дама; ова је овде била плава, у зимском огртачу, а она није ја — тражим, напротив, са свим супротна. Наравно да се могла лако прерушити, а међутим није имала толико великог пртљага.

Да уђем у њену собу и притворим је као давно тражењога лопова, нисам могао, јер нисам био сигурно уверен у идентитет. Хтео сам за то да је чекам кад сиђе у општу госпођинску салу, па ту да ступим с њом у разговор, да јој чујем глас, видим понашање, и према свему томе да предузмем потребне мере.

Испитам за тим добро своју спољашњу појаву и морам признати да нико у мени није могао упознати више путника који је на возу похаран. Био сам други човек. Неколико намена рта лица и промена одела потпуно су ми изменили изглед.

Како ћу сада да дођем до даме? Није било извесно, да ће она изаћи из своје собе, а без наредбе за пратварање, нисам могао ући силом у њену собу. После малог премишљања паде ми на ум једна добра идеја. Она је рекла келнерици, да пати од невралгије; издаћу се да сам лекар ове варошице, и да сам случајно у разговору са гостионичарком чуо, да она пати од невралгије, и да сам тога ради био слободан понудити јој своје услуге.

Пријем пратима њене собе, и на моје питање, чу се слатко, мелодично: „Унутра!“ Срце ми јако залупа, јер сам чуо глас моје сапутнице. Отворим врата и нађем се пред нисовом спаситом дамом, плавих очију и злаћане косе.

Страдох као уконан од страха и изненађења и морадох се пријатити за зид да не паднем, јер сам пред собом видео ове чаробне, плаве очи, које већ седам година не видех.

„Луција, мила моја Луција!“ узвикнух ја.

Са вриком скочи она са своје столице и оде ме руком.

„Не дотичи ме се“, повика она. „Ти немаш више њери! Луција, коју си толико волео, већ је седам година мртва.“

Гласом, којим се изражавала сва туга очева за изгубљеним чедом, одговорим јој ја: „Луција, драга Луција, ти си некад толико волела своја оца, па како си га могла напустити? Ко је тај, што те је одвео овога страшнога дана пре седам година? Зар та ни мало није лежала на срцу моја љубав?“

Плачући паде ми она у наручја. Ја јој допустих то и пригрлим је јаче на своја недра. Ја сам грлио женску, коју сва Енглеска тражи као злочинца! Али она је била моја кћи, и нерујте ми, господо, пре бих ово могао умрети, него ли да је предам суду.

На један пут се диже она на мојих наручја, и бледа, дрхтећи сва, седе на столицу.

„Луција“, ословим је ја, „ти већ знаш ко сам ја и шта ми је дужност?“

„Да, знам то. Ти си детектив, и већ неколико недеља јуриш за својом њери, да је пошаљеш на робију. Но и ти, драги оче, имао си довољно лукав за мене. Твоје стварн писам узела зато да бих се обогатила њима, већ што ме је ужасавала та мисао, да се и сам отац мој дао у потеру за мном. Али ти би добро патрат своје ствари. Хтела сам једним писмом да ти се јавим и поверим, и да ти вратим ствари. Ти нисн могао ни сањати, оче, да је твоја Луција отишла тако далеко?“

То је говорила хладним тоном, гледајући у мене строгим погледом без љубави.

„А ко те је одвео тако далеко, Луција? Да није Марк Штранеј?“

Она скочи љутито и руком ми ћтеде забранити даљи говор.

„Не говори ничије име. Сад је све прошло, а што је било — било. Мој муж, тај, који ме је тада одвео собом, утонио ме је у своја недела. Што си и ти, оче, пошао за мојим трагом? Зар ми и сем тога није довољно тежак живот, и зар ми је потребно сећање на пређашње срећне године, да би ми садашњи начин живота изгледао пријатан? Слободно ме можеш предати власти, можда ћу срећније живети но сада“.

„Предати власти!“ Те ми се речи дубоко забоднше у срце. Да, а зар ми то није била дужност? Зар то не треба да учиним и части своје ради? Није ли ме на то приморала служба? Зар сам смео трпети да она и даље продужи вршити злочине?

„Луција“, молио сам је што сам више могао преклињући, „мила моја Луција, хоћеш ли се оканити досадашњега живота, па да одем у иностранство и тамо новим животом почнеш живети?“

И не промишљајући, одговори она одмах: „Нећу, докле сам год жива, ја сам његова. За њега живим, за њега градим, а можда ћу једнога дана и умрети за њега!“

При том се гушила у сузама и уздасима.

Нагнем се к њој, пољубим је једном свесрдно у лице и изађем из собе без једне речи.

Неколико дана по том поднео сам оставку на службу. Учинио сам једну грубу повреду дужности, и част ми није допуштала да останем више у служби. Свој кћер никада више нисам видео“.

Д. В. Вакић.

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolhot 13

II. Судија и полицајац.

Замислите сад, да су та двојица људи један у тридесет другој, а други у тридесет четвртој години, и сви сваки дан примају ове две младе девојке на само, без икаква надзора, у својој соби; једној је петнаест, а другој шеснаест година, али тако опитна развијене, да још су оба братра пуни скаге и здравља, замислите на само са својим драженим ученицама!... Тако ће вам изгледати ствар, ако сте простаци, ако сте ограничени, ако сте сувише мудри, ако сте сувише луди, ако сте сувише мудри, ако сте сувише луди, ако сте сувише мудри, ако сте сувише луди

дође, док ми не сину тренутно у памети, ова примедба којч казах.

— Је ли то све, господине судија, рече Жан Лоран, који је с осмехом слушао мишљење судчево. — Допустите ми реће, поред свега поштовања према вама, да ваша предпоставка не може надржати критику, а ја ћу вам доказати да су Епископи пасторе и отац Ангеран довели одвојене Дамартове; само ме саслушајте!....

Слушам пажљиво!

— Оба виновника злоупотребљавају младе девојке од пре годину или две дана, можда и више. У почетку су ти односи остали неопажени у пркос пазлом и очигледном експичком развијању њихових жртава, али је позна зрелост у брзо наступила и знате како неки пословима: „крчаг који много иде на извор...“

— „Мора се најзад разбити!

— Не, допустите ову намену: „дотле се крчаг држи под лулом, док се не напуни!

— Шта хоћете тим да кажете?

— Хоћу да кажем да Клотилда од Дамарта има шеснаест година и пет месеци, а Жаклина пуних петнаест година и да је у тим добу женска способна да буде мати!... Дакле, претпостављамо да су обе, или само једна од ових младих девојака, патрудиле од тих бедника. Шта имају да очекују они!... Суд, јавно жигосање, неодгледна брука, галије! И пред таком ситуацијом оба су виновника одлучили, ради свога спасења, да уклоне своје жртве!

— И према томе, мислите...

— Обрни и окрени како било, ти људи нису имали другога начина да се спасу из погибла положаја, него да склоне младе девојке. Чујте сад доказо овоме, доказ нечувен, страховит, који ми је случај пружио, а који даје мојам претпостављама готово потпуну вероватноћу. Испитујући послугу, пре једнога сата, дознао сам да су њихове младе господарке неђ некошко дана биле спуштене и једна собарица добаци: „можда им је позната на путу, па су се склониле у манну милосрдну кућу!“ То, међу тим, није било од Бог зна какког значаја, пошто је девојке пратала учитељица, која би их вратила натраг, или би бар навестила породицу, него сам ја хтео да сазнам какве је природе била та непознат двеју сестара. — „Ох, господине,“ одговорила су ми, „има неђ осамнаест дана од како оне сваког дутра закуњају као болесне, повраћале су некакву слуз, тоњу воду као пра Богу трулне жене, сироте, те је за сутра сазвао и консилијум од три лекара, јер домаћи лекар неђ не зна шта ће!...“ Бејах потпуно убеђен!... Кад су чули за намеравану консултацију која би их, неузданно упропастила; два су се завереника одлучила на посао, и они су, а то је врхунац вештине, одвели истога дана кад су под вођством биле на ручку, да би видели како ће то дејство произвести, да нам шта ће се све радити и, по потреби, да ометну правац истрази и затуре траг.

Као што сте видели Преосвећени се умешно послужио својом улогом.

Остаје ми још један и последњи основ којим желим да вас убедим. Пре неколико тренутака него ћу доћи да вам ове податке поређам, дотрча стари Рибуте, инспектор у кога имам највише поверења, на Пасаја где сам га био послао на посматрање и донесе ми ове појединости; оно једног сата јуутрос Пасторе и Ангеран довезли су се на колима до капије свога манастира, па, у место да уђу унутра, они су шетали читав сат по пустој околици око њихова врта у живом разгопору. Рибуте који беше легао у засенак поред зида, био је далеко од њих да их може чути, те је отпушио полагано и неопажено да им дође што ближе. Али тај покушај само је пола могаде да паведе, јер кад су се шетачи поново вратили, Пасторе, изазвани сенком, коју је поред паркова зида снагно, приближи се Рибутеу који се направи пијан. Али ја ни имао посла са описним човекоч. Преосвећени, који је неће подозревао, покушавао као бајаги да га дигне, коцкарски спусти руку у џеп мога агента и смота му карту, на коју је писало занимање инспектора сигурности и да га не би убили, Рибуте не проговори ни речи, те ова човека журно одоше у свој манастир чија се масивна врата затворише за њима. Али је мој агенат имо времена, у прком маху њихове шетње кад су поред њега пашли, да чује једну реч која је сама за се, довољан доказ за оптужење. Говорио је отац Ангеран: „А ако сад будемо напенађени?“ питао је он свога претпостављеног. — „Ту би била смрт!...“ После тога страшнога одговора настао је дубок тајац... оба су се човека, у сетилом, удаљала у противну страну и Рибуте није више ништа чуо.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

„Од над шестоје народбодна друштва, ваша општина наплаћује таксу на обављарину и казанџи.

Против ове такое шесу се бунила друштва, све до ове године, а ове године поричу право општини на ову таксу, тражеће од ње, да им она шаље закоше, по којима јој ова такса припада.

Кад се, поводом овога захтева друштава пратстављо тражењу закона, из којих извире ово право општине на наплату такое, онда се видело, да тих закона нам у опште нема, или ми за њих незнамо.

Тражили смо обавештење од оних лудн, који су били општински чланови пре 30—40 година, али они само тврде, да су ова приходи општинени и она постоји, али но коме закону и како, нису ни они умели рећи.

Тражила смо обавештења и од надлопе власти, али је и она у недоумици: шта да нам каже.

Да би се у опште правилно решило ово питање и заштитили општински интереси; да би се, даље, друштва убедила да ово морају плаћати, нама се уредништво, да ово питање нашим своје питањем по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

Приходи од обављарне и наплатаје, постоје још од врних дана саме појаве наше дрикаве.

Она су, свакако, затечена још из времена Турака, што оведочи и назив једнога од ових дана приходи, а правилно ће морао бити у упоредама закључени са Турском и другим државама о плаћању на Дунаву.

Наше законодавство о овим приходима није никада говорило све до 1859 год. него се одржавало затечено стање, а тада је уређен од 30. марта Бр. 1147., први пут доларуто.

Оне уредбе вема у збирцику, а нема је ни у актима сапетским, који је онда био један од законодавних фактора, јер је отуда изађена, те се нема тачно нема садржина, али то, у осталом, није ни потребно, пошто је она већ најуже године под 25. јуна Бр. 1638. замењена.

Овом замењом начелно је признато право општинама, да могу од народбодних друштава наплаћивати приходе на земљиште, где би даја пристојале, на једнако и такву на обављарину и казанџи, у колико пужним постројењима станица и казука чине овим друштвима услуге.

Других законских изређења по овоме пије било више све до 3. јуна 1882 год. када је компетенцијом о пловидби, заплаченом између Србије и Аустро-Угарске, овај однопиј ближе регулисан.

Тако, по њеном чл. VIII. народбодна и остала пловидбена друштва, морају плаћати таксу за употребу извесних јавних завода, као што су: витлови, ваге, кацуни и друге грађевине пристанишне, магацини и т. д. или за учињене службе као што је пилотажа и т. д.

Ова таква наплаћује се у год сразмери, да се њоме за известан низ година могу покрити интерес и амортизација утрошеног капитала, као и редовно одржање ових постројења.

Све оне такве приходе, наравно, општинама, што су њихни — пристаништа — и остала постројења њима својена, иначе дрикави као би ово било исто.

На овај начин, такса о обављарни и казанџи, која се у извесним општинама, по одлуками заборским, даје под врендај, признала је и онима уговорена, који има силу закона.

Ето тако стоји ствар са овим таксама.

II.

Суд општине кочетинске, актом својим од 4. јула ове године Бр. 753, пита:

„Кад је прен пут процесен и направљен сресни друм Орљево — Брзоход, онај је општина прикала десетина од 2000 метара у атару ове општине.

Како су на томе другу — на овој десетини — биле потребне и три кућурије, на реки Чоторанку, општина их је направила и оправлала све дотле, докле је ова десетина њој прикадала.

При новој подели десетина, која је извршена, овој општини је дата оправка пута у атару општине брзоходске, а отара десетина ове општине уступљена је општини мирјевској.

Но овој новој подели, ова општина има да оправља две кућурије, и она то врши.

Како су оне три кућурије, што су пре прикалале овој општини, а сада прикао у десетину општине мирјевске, покварене и пропале, то је ова општина известила општину мирјевску и позвала је, да ову оправку извриш.

Општина Мирјевска одговорила је, да ову оправку неће да изврши, јер се, вели, кућурије налазе у атару општине ваше — кочетинске, па она мора оправку и да врши, а њено је — мирјевске — само да друга оправка.

Овај одговор достаљен је среском начелнику, и он је нашао, да је одговор општине миријевске правилан, па је наредио овој општини, да оправку бунаре изврши, па да ова пошта на 5—6000 динара.

Према овоме, сада ова општина мора да оправља и ове бунаре у своме атару и ове ако у браоходском, које су јој приписане са десницом, те тако треба да се задужује годишње са 10—15 хиљада за оправку бунара.

Мени се уредништво да изволи дати обавештење: мора ли она општина оправљати и бунаре у своме атару и ове у браоходском, које иду са десницом?»

— На ово питање одговарамо:

Подизање нових и оправка старих бунара, кад је ова скопчана са већим издацима и потребним пештином, врши се о трошку среском кад је на среском, а о трошку округа, кад је на окружним друмовима.

Све нам није оправке, где нису потребни велики издаци и нарочита стручност, врше се од стране оних општина, у чијем се атару налазе.

За ове оправке говоре чл. 95 т. 3 и чл. 96 зак. о општинама, и чл. 9 и 15 зак. о сувоземним друмовима.

Поделом десница не може се наметнути некој општини дужност, да у туђем атару прави бунаре, већ може бити само оправка друмова.

Према овоме, правилно је наредио начелник, да та општина оправи бунаре у своме атару, иако те оправке не би биле големе, у коме би случају морале пасти на терет среза, само што и та општина не мора више оправљати оне бунаре, које су у атару браоходском.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Ђорђе Ђорђевић, из Зеока, среза драгачевског, округа чачанског, решењем опр. начелства од 2. тек. м-ца Бр. 3810, а на основу чл. 3. закона о хватању и утамањивању хајдука, оглашен је за *хајдука*, с тим да је од даље слободно свачом убити га. Ђорђе има 25 год., раста је средњег, сувоњав, правоњаст, у лицу блед, говори брзо, писмен је. Од одела има на глави шајкачу, на потама опанке, вешене чарапе, пантаљоне од шајца жућкасто боје, антерију с рукавима. Акт Управе града Београда Бр. 25726.

ПОТЕРЕ

Познати и сваренз злочинац **Илија Гавриловић**, за кога смо у 5-ом броју нашег листа од ове године јавили да је спроведен у село Конарево (срез жички) ради подржавања петогодишњег полицијског надзора, 31. пр. м-ца побегао је из места пребивања и сада се нигде не зна где је.

Опрезилава је бојазан, да ће овај опасни злочинац покушати нове злочине, па с тога Управа града Београда, у чијем је округу Илија раније извршио неколико убистава, позива сва полицијска власти, да га у својим домашајима жарковљке потраже и у случају проналаска њој као начелнику среза жичког под сигурном стражом спроведу.

Илија има око 50 год., стаса је средњег, сувоњав, очњу троврастих и узалих, јасодница

испупчених, чела ниског и испупченог, носа дугуљастог и шиљастог, носе, бркова и браде смеђе и кроз њих просеве, бркова подужих и ретких, браде мале и шиљасте, по темену је прилично ћелав.

Од сапка ноге наопако, оне у зглобовима одаје спиљавеа је у фебруару месеку ове године те је с тога шепља.

Треба још знати, да се Илија кроз вешто прерушава и кроз зимо долази до ложених прера.

Ранко Илић — Вајдел Стошић, пушкарски калфа, решењем квартл врачарског стављен је под привичну истрагу и у притвор због јатаковања. Ранко је у бегетну, има 19—20 год., онњеи је, у лицу пегав, носе и бркова жућкастих. Проналажење треба стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 26267.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Решењем начелства опр. пожарев. од 29 јуна тек. год. Бр. 12084 утврђено је, да се **Михајло Трејић**, тежак и бив. осуђеник из Дубочке у срезу ливаском, округа пожаревачког, одметнуо испод око женљских власти у намери да самовласно живи и казнена дела чини, па с тога начелство пожаревачко, у смислу чл. 2. зак. о хватању и утамањивању хајдука, позива Михајла, да се у року од 15 дана од 5. тек. м-ца пријави најближој полицијској власти која ће га спровести начелнику среза ливаског. У случају да се Михајло у остављеном му року не пређа, начелство ће га огласити за хајдука у смислу чл. 3. пом. зак. Михајло има 45 год., онњеи је, дежмељаст, бркова великих густих и плавих, очњу гиворастих, узнште је плав, у одећу је сукненом. Акт Управе града Београда Бр. 11085.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Чедомир Марић, пашарски шпијар из Параћина, подлапи аустро-угарски, стар 23 године, поповск, сувоњав, плав, прогнат је на свагаи у Аустро-угарску 26. јуна ове год. по

пресуди начелника среза грузјанског Бр. $\frac{1}{13436}$. Позивају се све полиц. и општинске власти, да га потраже овог лица у Србији обрате нарочиту пажњу, а у случају појављења да га ухапсе и позиву пригласу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 33. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 15. АВГУСТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и срезким властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, лекарницима, ситничким писарима и осталим званичницима у земљи, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, пу ови се за овај број могу претплатити само врло ретко својих командира појединих односно граничних одреда. Надлештвима у земље 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продаје се. Рукописи не враћају се.

ФОТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(НАСТАВАК) 3

Та врста налагања игра у судској дворишти велику улогу и у другој општи-јој форми, ако се буде радило о пројек-ционим апаратима, шта више с великим скиоптиконима. Ко је год у судској дво-рници имао да покаже слике неког важног предмета, на коме у малом обиму, има по-лико је то неугодна и тешка ствар. Ре-ципо да је морао да такве слике покаже поротницима, суду, државном тужиоцу, браниоцу, оптуженима на чак и неким седоцима и да им их објашњава, ту је већ десетак и двеста особа, од којих само по две могу одједаред слику видети и размаграти, тако да председник 10—12 пута мора понављати своје објашњење. Колико је то тешко, незгодно, колико времена односи, појмљиво је за сваког. Међу тим представљо себи, да судска дворишта има за тај циљ уређен чист, без зида, па да се пројекционим апаратом дотичне слике јако увећају и нанесу на зид, где ће их сви присутни моћи једно-времено видети и где ће им се у један мах све објаснити. На тај начин моћи ће се показати по само дијапозитива, већ и дворски, фотографије, отисци, папир, ру-кописи и т. д., укратко све што је нало-жено на хартији која пропушта светлост, само ако по своју величини стаје у про-јекциони апарат. Кад је то једном учи-њено, ни један важније судски претрес неће се више моћи замислити без таквих пројекција. Потребно помрачење судске дворнице неће бити ни у колико тешка ствар.

Важност употребе фотографије појављује се и онда, кад дођу у питање нарочите скоптроскопске особине. Једаи од таквих најчешће цитираних случајева ова-је: лош власника једне кафане куће на-ђен је већ у пола претворен у угаљ а појављује се сумња, да је извршено уби-ство. Познато је да снежа кра показује нарочите спектроскопске особине, које се помоћу нарочитих хемијских агенција отровних угљо-оксидних гасова, битно ис-мењују. Али над се кри изложи утицају угљо-оксидних гасова, онда поменути знаци не претрпе никакву промену. Појавило се питање, да ли је мртвац угушен у диму или је био мртав још пре по-жара. У првом случају морала би при показивати особине крви отроване ок-сидом угљена. Д-р. Језерих извршио је оглед с неколико капљица крви, које су се још налазиле у срцу леша, и могао је одредити, да смрт није наступила услед угушења. У исто време узео је д-р Језе-рих фотографски снимак од дотичног спек-трума, које је за тим, кад су се доказали објекти већ одавно били распали, играо веома важну улогу на судском претресу. Исти научар је у важнијим случајевима фотографски износио резултате испити-вања косе, те су судије биле у положају, да донесу оцену као да су саме виделе оно што им стручњак објашњује.

Великог значаја има фотографија и код прегледа рукописа. Већ је толико пута наглашавано, да се прилином упо-ређивања сваког рукописа морају фото-графије употребити већ с тога, што се на фотографији може цртати, поништати ли-није и т. д., што се на оригиналу не сме чинити. Али фотографија ту може дати и директна доказа, јер ће пружити могућ-ности да се много што шта, што се иначе не може видети, види веома јасно. По том питању радили су: Језерих у Берлину, Гобер у Паризу и Елер у Бечу. Отуда се ова, да се фотографима уопште најбоље могу пократи израђрана места и извађати израђрана слова, која се слободним оком не могу више видети. Подесним из-бором експозиције и т. д. контрасти се могу тако заоштрити, да и испатини о-стаци писмена буду прни. На сличан на-чин може се доказати употреба разних хемикалија, пошто она места на хартији, на која дођу те хемикалије, добијају дручију боју на фотографу. Према амери-канским новинарским извештајима у том правцу се с помоћу Рентгенових зракова постизавају успеси, који су за дивљење.

Исто тако важна је употреба фото-графије да би се доказала та окоиност, да су на једном писмену употребљена ра-зна мастила, чиме се често доказе фал-сификовање. Фалсификатор је доста пута с великим трудом за свој рад нашао ма-стило, које има исту боју као и мастило на писмену. Али та боја једнака је само за око; но кад се рукопис фотографише и изабере право осветљење (н. пр. с гасом, на име Адеровом светлошћу или с елек-тричном светлошћу) и како треба изради плоча, онда ће од два рукописа, који потпуно једнако изгледају, један бити отворено-пепељав, а други прн. Такође при упоређивању рукописа фотографија је од важности још и у другом правцу. Пре свега оба рукописа за упоређивање (corpus delicti и рукопис за упоређивање) могу се фотографијом дотерата на једну величину; тако исто ту отпада неједна-кост хартија, пошто се обе фотографије израде на једној хартији. У приликама може се упоређивање двају рукописа ве-ома олакшати тиме, ако се (по Језери-ховом предлогу) један од два рукописа фотографише на провидном желатину, а о-нај се за тим положи на онај други ру-копис.

На посветку посло се може веома олак-шати, ако се оба написа увећају колико је год могућно јаче. Приликом дуже по-сматрања написа, на име врло ситног, почиње објекат да нпчезава пред очима, тако да човек више не види добро или мора сасвим престати да посматра. Али кад имамо пред собом написе у гигантским писменима, онда не само што је проучава-ње много лакше, већ тада тако јасно излазе на видик све појединости, све разли-ке и сличности, колебања, места на ко-јима је перо умпкано, застајкивања и т. д., да нам је врло лако донети поуздан суд. Несравњено добро полази на руком тако упоређивање код увеличавања с пројек-ционим апаратом.

У приликама могу се с помоћу фото-графије читати чак написи, који тако реки и не постоје. Кад нпр. једном тврдом оловком пишемо у бележницу или на ка-квој подлози, наше се отиске на доњем листу бележнпка или на подлози; голим оком не може се ништа прочитати, али над се подлога јако увећана фотографише, отиски се може сасвим јасно прочитати.

У једном, уопште врло поучном слу-чају тицало се фалсификовања потписа једног покојника на једној признаници, коју је тобож он издао. Појављена сумња већ је била умирена, кад али на једном неписменом делу признанице, на који-дошле неки сувчани зраци, откривше на

видим неколико потписа. Очевидно је било да је дотична особа на другом парчету хартије пришла неважања, да би могла подражавати потребни јој потпис, а та неважања отписала су се на једном доњем комаду хартије, која је доцније употребљен за признаницу. Фотографијом тих трагова јасно је доказан фалсификат.

Али фотографским путем не прогледају се само писмена, већ сва што је с каквим написом уопште долазило у додир. Тако је један берлинским суд упутио питање судском хемичару др. Бајеу, да ли је на извесној меници била некад прилепљена таксена марка. Он је фотографисао дотичну меницу а и један меничин бланкет, који је само најкраће време био у додиру с дотичном материјом неке таксене марке. Разлика је била тако уочљива, да се на постављено питање могло одговорити с потпуним поуздањем.

Ја мислим, да баш овај случај — доказ, додира двају тела — вала да нам представи, колики се недостаци код случајева на свију могућих области може доказати помоћу фотографије. Те случајеве нала нам само потражити!

(наставиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

израдио и уредио Свет. Јањић

Глава осамнаеста

О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 12

§. 475.

Од дана пресуде огласа до дана продаје, (не рачунећи дане огласа и продаје, како за покретне тако и за непокретне ствари) мора да прође бар:

1) петнаест дана ако ствари вреде више од хиљаду динара, и

2) тридесет дана ако ствари вреде више од хиљаду динара.

(Изм. и доп. од 14 јула 1898 год. 36. 53 стр. 179).

Код овог §-а има она одлука, којом је објашњена прва тачка § 475.

Ево те одлуке у спору „Д-р Јованa Х. В. које је тужио писара начелства Мионоља М. и тражио, да се поништи продаја његове куће, извршена на дан 13 октобра 1901 год., јер од дана огласа до продаје није протекло време из § 475 грађ. поступка.

Привремени суд одбио је тужиоца од тражења решењем од 4 фебр. 1902. № 5377 са ових разлога:

„Из акта ове ове продаје а имено из акта под № 13885/$_{01}$ види се, да је продају у вароши Начелство преко свог добошара, објавило 27 септембра пр. године а продаја извршена је 13 октобра исте године дакле, од дана огласа, до дана продаје, не рачунајући дан огласа и дан продаје, прошло је петнаест дана; дакле, испуњен је услов, који се тражи у одредби § 475 грађ. пост. те према томе не стоји навод тужбе, да продаја није на време објављена.

Као ништа друго није напето као узрок из § 501 грађ. пост. за неуредност ове продаје, то се онда ова продаја има огласити за ваљану а тужилац се има одбити од тражења.“

Но, по жалби тужиоца, Касациони суд (II одељење) поништио је 13 јуна 1902 год., № 5930 привремењног суда решење са ових разлога:

„Према § 475 грађ. пост. од дана пријог огласа до продаје, треба да прође 15 дана, ако имање не вреди више од 1000 динара.

Продато имање по процени под № 13608 вреди 500 динара.

По § 476 грађ. пост. свака продаја до 1000 дин. вредећег имања оглашује се у месту продаје и окружној варошки.

Из забелешке суда општине врањске на акту № 14308 види се, да је продаја саопштена 2 октобра 1901 год. процењивања и дужнику.

Из истога акта види се, да суд јавља начелству, да је и продају објавио; али нема датума на том акту, те се има узети да је и то било 2 октобра, а од објаве до продаје (13 октобра) није протекло време у § 472 грађ. пост. те је према наведеноме и § 501 гр. пост. ова продаја неуредна.

Одбрана туженота, да је продаја објављена преко добошара 27 септембра 1901 год. не вреди; јер је противна овом извењу општ. суда, а после, то је проста забелешка добошара, која је без вредности; јер није оверена од ма какве власти.“

Рок овај неможе се рометнти при продаји одвајањем на парчад ако су сва парчад предмет једног огласа, према овој одлуци Касац. суда, која је донесена у спору Мијаила Рад., противу Бранка Ј. среског писара, за поништај продаје и којом је 27 фебруара 1890 под № 738 одобрено решење привременог суда којим је поништена продаја.

У овом спору тужилац је у тужби, поред других основа за поништај продаје навео и што је једним огласом објављена продаја целог његовог имања (дућана, велике и мале куће) све у три дана узастопце. те је и продаја мале куће састанки део укупне продаје, а вредност укупног имања (за продају оглашеног) износи 2700 дин. те је рок од огласа на до дана продаје за цело имање па и за малу кућу требао да буде тридесет дана, што овде није.

Привремени суд, као што смо напели поништио је продају.

Разлози за решење ови су.

„Пошто се из списка пописа имања од 17 октобра 1889 и 5 јуна исте године види, да целокупно пописано имање вреди 7200 а то је више од 10.000 гроша пор., а из званичних новина од 1883 г. Бр. 259 опет види се, да је продаја овог имања објављена 24 новембра 1889 г. а по тиску протокола лицитације од 20 децембра пр. год. продаја једног плаца, на коме постоји кућа дужникова извршена је истог дана — 20 децембра 1889 год. —, дакле, пре но што је протекао месец дана од објаве обавање како рока нужног према вредности целокупног имања по § 472 тач. 4*) грађ. поступка.“

---

§. 476.

Свака продаја ствари до хиљаду динара вредећи, оглашује се у самом месту продаје и у окружној вароши, а за ствари веће вредности и преко поваша и то три пут.

Такође за огласе горње одређена повољнија која је тражио извршење. Ако је повољнија ваше, онда ове такође нужну заједничке. Из продајне цене такође се после проведеног извршују опште, који их је био положио.

(Изм. и доп. од 14 јука 1898 г. 36. 53 стр. 189.

Да се продаја имања прши у месту где је имање, утврђује ова одлука касационог суда.

Радован М. тужио је извршиоца продаје Светислава М. што је извршио продају његовог имања на Умци, а не у Остружници, одакле је и где се налази и продато имање.

Привремени суд одбио је од тражења тужиоца решењем од 28 септембра 1902 г. № 23740 што ни једним законским прописом није утврђено, да се продаја мора вршити баш у оном месту, где је имање.

По жалби тужиоца, Касациони суд (III одељење) поништио је 5. фебруара 1903 год. № 11473$_{02}$ привремено решење са ових разлога, а с погледом и на § 2 грађ. поступка.

„Са свим је оправдано, да се имање продаје у месту у коме се налази, јер у месту може бити више надметача, који знају имање и потребно им је, те је по томе и надметање јаче, што је све на корист дужника.

По § 477 грађ. пост у огласу, поред осталога, мора се објавити: *када ће се и где имање продавати*, а да место продаје мора бити увек оно, у коме се непокретно имање налази, јасно се види из прописа § 473 поменутог поступка, по коме се покретна скупоцена ствар, ако у месту у коме се налази, нема купца, по захтеву повериоца или дужника може послати и у друго место, где се може да прода по бољу цену; и прописа § 476 по коме се продаја ствари до хиљаду динара оглашује у самом месту продаје.

По томе суд је погрешно, над је узео, да закон нигде не предвиђа, где ће се непокретно имање продавати, те да то, што имање постоји у Остружници, а продавато је на Умци, није по § 501 грађ. поступка узрок за поништај продаје.

*

У овом смислу донесена је и одлука од 30 августа 1902 год. под № 6138.

Одлука под № 4930 код § 475 показује да се продаја имања оглашује добошем и да добошареву забелешку, да је огласио продају треба да опери власт.

*) Сада чл. 2.

§. 477.

У огласу биће означено на ком је месту и какво непокретно добро, колико је, грашине шитот, у колико је процењено, чије натабулисане — прибележене — и за колико на њему постоје, где и кад ће се продавати.

Грашице имања морају бити означене суседњим имањима по имену њихових и њихових сопственика, и могућим у свакој страни или од пролома до пролома.

(изм. и доп. од 14 јула 1898 г. Збр. 53 стр. 179).

Скупоцену ствар треба такође тачно описати и назначити, колике је вредности, где и кад ће се продавати.

Да оглас треба да одговара правом стању ствари и да недостатци у огласу чине продају неуредном потврђује ова одлука опште седнице Касационог суда.

Полицијска власт продавала је 15. фебруара 1900 године непокретно имање К. Пати и уступила га Савки М. за 18.000 динара.

Противу ове продаје поднесена је на време тужба и тражено је да се поништи продаја:

а; што је било дуговора међу надметачима;

б; што продаја није саопштена дужнику натабулисаном повериоцу; и

в; што на попис није знат ни један комшија ни тужилац нити је од дужника тражена тапија.

Првостепени суд пресудом од 31. маја 1900 године № 12522 одбио је тужилачку страну од тражења и осудио на плаћање трошкова спех, да није доказан ни један изнесени основ, који би чинио ову продају неуредном.

По незадовољству тужилачке стране, Апелациони суд одобрио је првостепену пресуду од 11. септембра исте године № 3375.

Но, Касациони суд II одељења примедбама од 5. маја 1901 год. № 3682 поништио је ову пресуду са ових разлога:

„Пропис §. 477. грађ. пост. наређује да се у огласу тачно назначи какво је имање које се излаже продаји. На акта се види, да је у огласу назначено, да се излаже продаји плац, на коме постоји једна кућа од *тврдог* материјала са додатком једног крила од слабог материјала, док је у попису назначено, да је пописат плац, на коме је једна кућа од *мешовитог* материјала и једно крило од слабог материјала, а у тапији по којој је имање узето у попис стоји: плац, на коме постоји кућа од *мешовитог* материјала са додатком једног крила од слабог материјала и *три засебне зграде у лошијем од мешовитог материјала*. Као што се види из овога, оглас обележава једно имање, попис друго а тапија треће, па како из овога излази, да оглас не преставаља право стање ствари, то је онда ова продаја неуредна по §. 501. тач. 1. грађ. суд. поступка.

Апелациони суд није успоио ове примедбе, већ је дао ове противразлоге 14. V. 01. год. № 1924.

„По §. 503. грађ. суд. пост. за тужбу против јавне продаје нарочито је прописано да се мора ставити: у чему је јавна продаја неуредна.

Овакном одредбом закона суд је ограничен на оцену само оних чињата и околности, због којих се уништај продаје тужбом тражи; упуштајући се мимо тога у оцењивање и других узрока, због којих продаја по закону може бити неуредна, значило би, да суд заступа интересе једне парничне стране више, него што ова то тражи, без обзира на пропис т. 3. §. 304. грађ. суд. пост. и значило би, да судови у свакој правници и при сваком тражењу уништаја продаје, без обзира на наводе у тужби, имају да претресу исправност свих прописа изведених у §. 501. грађан. суд. поступка.

Натерата судове на оваква поступања, да суђењу и оцењивању јавних продаја, било би противно и изведеним закон. прописима, и до сада утврђеној практици судској. А над би се Апелац. суд упуштао у оцењивање многих околности изнесених у незадовољству, на према томе изрицао своју пресуду, улазио би тиме у круг рада првост. суда за околности које су првост. *пресудом, због недостатка у тужби* остале неоцењене, а огрешио би се и о §. 314. грађ. пост. јер се кол јавних продаја сваки околност из §. 501. грађ. пост. цењена засебно, има сматрати као узимање у оцену нових доказа, поднесених у незадовољству.

Према томе, кад тужиоца у својој тужби № 4940. *нису наводили, да је сварна продаја неуредна и са неиспуњених услова* у §. 477. *грађ. суд. пост.* што значи да су они у том погледу са продајом *били задовољни*, онда се није могао прост. суд, а према томе ни Апелац. суд упуштати у оцењивање исправност ове продаје са тог узрока. А кад стоји то, онда ни Касац. суд према §. 525. грађ. суд. пост. није могао пиштити пресуду Апелац. суда из узрока због чега се тужиоца у тужби своју нису ни жалили против спорне продаје.“

Општа седница Касационог суда 12. јуна 01 год. под № 4548. одржала је примедбе свог одељења а одбацила противразлоге још и с тога, *што је имање требало да буде тачно означено а то није учињено у огласу.*

Код II одељка има ова одлука опште седнице, која казује да дужника треба за времена, а свакако бар на четири дана, позвати на продају. Овом се одлуком уједне доказује, да формални закон има повратну силу.

Милан В. тужио је полиц. писара Свет. Ј. и тражио, да се поништи продаја неког имања извршена 20. октобра 1898 год. јер је неуредна:

а: што је процена извршена од 2 проценоца, а не 3. — §. 466. грађан. пост. Није означено: каква су суседна имања; да ли су њиве, ливаде, пут, воћњаци и т. д.

б; што му је продаја саопштена на један дан пре продаје, а не на четири према §. 478. грађ. поступка.

Првостепени суд одбио је тужилачку страну од тражења, пресудом од 21. јануара т. г. № 1406 узет, да је процена вршена у 1897. год., када је по §. 466 грађ. пост. требало 2. проценоца; а измене овог законског прописа вреде тек. од 14. јула 1898. год.

Апелац. суд одобрио је ову пресуду, својом опет пресудом од 23. марта 1899 год. под № 1194.

Али, то не учини и Касациони суд; већ поништи апелациону пресуду узев, *да дужнику није саопштена продаја, према доцнијем прописи §. 478. грађ. поступка.*

Даље, — вели Касац. суд у примедбама још и ово:

„Сем тога, кад су у времену извршења продаје важиле измене и допуне грађан. поступка од 14. јула 1898 год. *које се као формалан закон имају односити и на ову продају; јер само материјални закон не може имати повратне силе*, — извршна полиц. власт требала је да изврши попис сообразно тим изменама и да по измени §. 477. грађ. пост. у истоме означи: границе пописаног имања суседним имањима по имену њихном и њихових сопственика. А кад тако није учињено и границе пописаног имања означене су само по именима суседа, а не по називу њихових имања, онда је по §. 501. грађ. пост. и са тих узрока неуредна ова продаја.“

На ове примедбе дао је Апелац. суд овакве против разлоге. „Апелационим суд не може да усвоји примедбе Касац. суда што налази, да измене и допуне грађ. поступка од 14 јула 1898 год. *не могу имати у овом случају примене, а још мање повратне силе; јер попис имања, као и све остале формалности приправљене за продају, извршен је по закону, који је ове своје измене и допуне важно, а по коме се законом има ући, да је и продаја имања извршена, те по томе и горње допуне у грађ. поступку не могу имати законску важност, нарочито с тога, што нигде у закону није прописано, да формални закони могу имати повратне силе, поито и Касац. суд није нашао законски прописе.*“

Општа седница Касационог суда одбацила је противразлоге Апелац. суда, а одржала примедбе свог одељења 28. маја 1899 године № 4854.*)

Да оглас треба да се слаже са пописом објашњено је овом одлуком Касационога суда.

По §. 477. грађ. судског поступка, *оглас треба у свему да одговара попису.* Из записа од 22. јануара 1902 год. Бр. 3257. види се, да у њему није означено, од каквог је материјала пописана кућа, пекарница и дућан; док у огласу од 15. маја 1902 год. Бр. 3257. у акту под Бр. 2246. 1902 год. стоји, да је све то имање од „слабог материјала“. што је противно поменутом попису. И, како тужитељка Љубица, у тужби под Бр. 9907. 1902 год. наводи, да је пекарница од тврдог материјала и да на продатом плацу постоји још једна „воначница,“ „чардак“ и „пушник“ — то је суд према пропису §. 504. поменутог поступка, требао да одреди рочиште и на потом о томе учини извиђај, па,

*) У значајан изванлаз потребно је исчитати овај §.

Он гласи овако, како смо га ми исписали.

према појављеном стању, а и томе, што се оглас и попис не слажу, донесе одлуку, да ли је ова продаја уредна или не?"

Такве је примедбе дао Касациони суд (III одељ.) 13. фебруара 1903 године под № 46. лозничком првостепеном суду на његово решење од 28. септембра 1905 год. под № 12305. по тужби Љубише В. против Гв. Анђелића, за поништај јавне продаје.

* * *

Да границе мора у оглasy да су означене границним имањем, утврђено је и овом одлуком Касац. суда.

„По §. 477. грађ. суд. пост. у оглasy морају бити границе имања означене суседним имањима по имену њихових и њихових сопственика, и метрима у сваку страну или од прелома до прелома. Поред тога прошао по §. 501. грађ. суд. поступка повлачи ништавост продаје."

„Према томе кад се из списка пописа, на основу кога је и оглас начињен види, да у истом границе у попис узетог имања нису означене именима суседних имања као: дивља, њива, и т. д. већ само именима њихових сопственика, и метрима у сваку страну, — онда не може постати разлог суда, да је оглас правилан у толико мање, што суд не наводи закони пописе, по коме налази да је оглас и попис правилан."

Примедбе Касац. суда 24. септембра 1902 год. № 6840.

Види одлуку № 2449. год. §. 466., одлуку № 11473. год. §. 476. и ону под № 7931 год. §. 480. (наставиће се)

ОДЛУКЕ ОПШТИХ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

У данашњем броју доносимо три одлуке општих седница Државног Савета, а то ћемо и у будуће редовно чинити, без обзира на материјалне жртве, да би само пружили што више користи нашим читаоцима. Не осећамо потребу, да нарочито наглашавамо вредност ових одлука. Државни Савет, као највише административно тело, доноси, с малим изузетком, завршне одлуке по свима административним споровима, како јавног тако и приватно правног карактера, а они износе више од половине свеколиког нашег правосуђа. До сада није допуштано, не зна се из којих разлога, да се ове одлуке предају јавности, а то је било од велике штете за наше административно правосуђе, а највише за административне чиновнике, који су имали да изводе и примењују у пракси масу административних закона.

Ма како јасан и прецизан био један закон, више је но извесно, да ће он бити рђаво схваћен од једног, или рђаво протумачен од другог, или најзад да ће његова општа примена у пракси наићи на несавладљиве тешкоће. Надлежном административном чиновнику, који је позван да све ове тешкоће, па ма какве природе оне биле, отклања, и то потпуно сам, биће посао у том олакшан, ако пред собом буде имао утрвен пут, по коме ће се, без икакве бојазни, моћи кретати. Имајући ово у виду, ми смо још у почетку излажења нашег листа, па и доцније неколико пута, предузимали кораке за публиковањем ових одлука, али смо у томе тек сада успели. Скрећући пажњу читаоцима на ову новину у нашем листу, ми у исто доба изјављујемо и наду, да ће им она бити од велике користи, ако сами буду стално и пажљиво пратили наше излажење. *Ур.*

* * *

Чиновници, који због болести не долазе на дужност, имају право на додатак по закону о трошковима Управ. власти, ако за то време нису имали место — заступника.

Лепосавка жена Драгољуба Н. пореznика у пензији, — тражила је, да јој се из Државне Благајне исплати 440. дин., колико на име додатка, по закону о трошковима Управних власти, — припада њеном мужу од 1-III-902. године до 24-I-903 год., кога је дана пензионисан, и за које је време њен муж био на лечењу, а није му никако одређиван место-заступник.

Министар финансија одбио је молбу Лепосавку од тога њеног тражења с тога, што је решењем Министровим од 22-IV 902. год. Пр. Бр. 10979. — њеном мужу одобрено тро-месечно осуство, и према томе, по чл. 4. алинеји II. зак. о трошк. управ. власти, он нема права на овај додатак по поменутом закону.

По жалби Лепосавкиној противу горње одлуке Министра Финансија — Државни Савет, — примедбама својим од 20-II-904. год. Бр. 1320, — поништио је поменуту одлуку, налазећи, да је иста неправилна, са разлога:

„Што је жалитељини муж у времену за које она тражи његов додатак, био болестан зашто је и пензионисан као повремен кратеуватког одсуства, а по чл. §. т. г. правила за извршење закона о трошковима управних власти од 9. јануара 1899. год; — чиновницима, који због болести не долазе на дужност припада и додатак. Изузима се само случај, ако га је други за то време заступао у дужности, који би онда тај додатак примао, међутим тај случај овде није био. Ове је примедбе усвојио Министар Финансија.

Одредба § 326. крив. зак. домесена је у општем интересу, било у погледу сигурности лица и имања било у погледу заштите здравља грађана.

Петар Н. овд. трг. престанио је кварту дорћолском, као се у подрумy његове куће у Кнежевиновој улици, појавила вода, тако, да је приморан, да је из подрума црпе, како би сачувао своју зграду од влаге и штете; наводећи, да ова вода долази из бунара његовог суседа Думе Н. овд. на је молио, да му кварт нареди, да учини, што је потребно, како би му имање било сачувано од влаге и штете. —

Саслушан по овоме комисија Дума, изјавио је, да он сумња, да влага долази од његовог бунара, пошто је исти направљен још пре 18. год. а кућа изграђена Петра тек пре годину дана и што се бунар налази много ближе његовом подруму у коме нема ни мало влаге. Назад изјављено је, да пристаје на стручан комисијски преглед. —

Комисија састављена од стране кварта дорћолског од једног инжињера, једног предузимача, једног грађанина и писара полицијског, — прегледом на лицу места нашла је: да је „вероватно", да је вода из поменутог бунара напала одушке за протицање у подрум Петров, а да је „до сад прљица" и нужничка јама узрок влаги у овоме подруму пошто иста није давно чишћена. Стога је комисија дала своје мишљење, да се оне јаме очисте и накнадним озиђавањем хидрауличким кречом и малтером преустроје у смислу чл. 41. грађев. зак. за варош Београд. —

Према овоме изнешћу комиском; — кварт дорћолски издао је на основу § 326 крив. зак. наредбу Думи Н. овд. да у року од 5. дана од дана саопштења наредбе избаци сву нечистоћу из нужничке и бунарске јаме, и да оне јаме не сме на ништа употребљавати, док их по грађевинском закону за варош Београд не озида и не дементира.

Наредбу ову по жалби Думиној, одобрила је Управа града Београда и Министар Ун. Дела. —

Но по жалби Думиној изјављеној Савету противу Министровог решења, — Државни Савет примедбама својим од 5 III 904 год. Пр. 1809., — поништио је поменуто Министрово решење, налазећи да је у основи неправилно и противно закону, из ових разлога:

„Питање покренуто представком поменп. Петра не спада у категорију питања, за која је по § 326. кривич. зак. полицијска власт позвана, да издаје своје наредбе, јер је одредбе овог законског прописа донесена у општем интересу, било у погледу сигурности, лица и имања, било у погледу заштите здравља грађана, а наредбе у овоме циљу издате полицијска власт предходно обавезује грађанству. —

Међутим, изнешћем комисије, коју је кварт дорћолски саставио, — противно закону; од непадежних лица, обилазећи стручне званичне органе Управе вароши Београда — инжињера и лекара, не тврди се: да је непосредни узрок влази и води у подруму Петровом, јама бунарска и нужничка суседа Думе, и да отуда прети опасност здрављу грађанства у опште а посебице сигурности имања дотичних суседа и Петрового, већ комисија на основу „вероватноће" и „претпостављања" изводи, да вода у подруму Петровом провалази од јаме бунарске и нужничке суседа Думе, не утврђујући непосредну баш ову дотичних јама од подрума пити бунарску воду. —

Према овоме и ако нестручном мишљењу комисијском, сводно је питање о томе: шта је узрок доласку воде у подрум Петров, а за расправу тога питања, није надлежна полицијска власт, већ судска. Ово тим пре, што за примену § 326. прим. зак. полицијска власт није имала битних елемената, као што је то напред изложено.

Ове је примедбе усвојио и Министар Ун. Дела. —

Чиновнику припада право на накнаду путних и подвозних трошкова, кад је ирши путовања службене природе ван места званичног му круга рада, без обзира на то, што му наредба за ово путовање није издата од стране надлежног Министра. —

У години 1901 и 1902 Тодор Н. начелник среза деспотовачког, — учествовао је у потерама за хајдучима у округу моравском. Том приликом, прелазио је на краће време и у друге срезове у округу, и чинио чешћа путовања него по округу тако и ван округа. Како су сва та путовања била службене природе, а пршена према наредби окружног начелника, и поверљивом наређењу, које је о томе постојало, то је за учињено путовање у овој цели ван граница свога среза подино Мин. Унутр. Дела на исплату рачун у 256.30 дин.

Министар га је одбио од овог тражења решењем својим од 28.—III—1903. год. Бр. 3076, — налазећи: да је именованн Тодор, као началник срески, за она путовања имао стални додатак по чл. 3. зак. о трошковима управних власти; а да је наласке ван свога среза приликом потера за хајдучима иршио по природи самог службеног посла и за за то нема право на особену накнаду. Ово у толико пре, што за она путовања није постојала никаква наредба Министрова.

Чл. 1 зак. о дневницн и подвозинин државних чиновника.

По жалби Тодоровој протнву горњег Министрог решења. — Државни Сапет. примедбама својим од 9 марта тек. год. Бр. 2851, поништио је Министрово решење, налазећи, да исто не одговара закону из оних разлога: —

„По чл. 1 зак. о дневницн и подвозинин државних чиновника, чиновницима државним, којима се наређ, да по државном послу, а ван места званичног им круга ирше службене послове, припада право на накнаду трошкова у овом члану означених.

Према томе, кад је жалитељ као начелник среза деспотовачког, гоњећи хајдуке у окр. моравском, по наредби начелника окружног прелазно из свога среза у друге срезове, и у том циљу чинио путовање и по суседним срезовима из округа тимочког, а доцније и у Београд (као што се то и тврди уверељем начелника окружног, као и писмом његовог бившег начелника), — онда му по напред наведеном пропису закона о дневницн и подвозинн државних чиновника, и § 23. закона о чиновницима грађ. реда, припада право на накнаду путних и подвозних трошкова, без обзира на то, што му наредба за ово путовање, није издата од стране Министра, кад је иршио путовање ван места званичног му круга рада према чл. 3. зак. о дневницн и подвозинн држав. чиновника у вези § 16 зак. о чинов. грађ. реда.

Ове је примедбе и Министар усвојио.

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. сарајев прашки

—•—

20

Пирошкова је често крадом долазила код Полуљахова:

Господин броји новце. Када отвара касу, затвара врата! Ја се једвред увукох ко ради нечега, а он цинкну: „Зашто се увлачиш овамо? Напоље!“ Нагледа, да је много новаца, куварица и вратар леде да су сиње паре. Кад лежу он их меће под јастук.

Пирошкова је газле грдила.

— Госпођа је добра. А господин сачувај Боже. Само се дере и псује. Ја по цели дан трчим, трудим се, а он се само дере, псује без сваког узрока.

— И у мени је од тог њеног причања крв се мутила! — прича Полуљахов, — ја сам нипада такво гадно не псујем...

И заиста нико никад не чује у казнама псовке од Полуљахова.

— Ја не волим те који псују!

Ја сам често то посматрао код правих злочинаца, — но крви. Зло ако во од њих има какву врлину. Они воће да цео свет безусловно има ту врлину, — и одсуство њено код ма кога сматрају то као ужасан, неопростив грех. „Какав је то човек?“

— Зашто он псује људе? Девојка служи, труди се, а он је псује? Чиме је ко млађи од њега — њима псује! Људе не сматра ко људе!

Полуљахов је питао све, какав је човек Арцимовић, — и с радошћу, по свој прилици, слушао је да је то човек груб и опор.

У стварн он је дражно себе протнв Арцимовића. Полуљахов се можда бојао своје доброте. Он је већ имао једин случај. Нашао жан он се увукао једном њоју у стан, с намером да побије целу породицу.

Али ме туга обузела. Страх ме спопао при помисли да ће туђе животе уништавати. Зашто да убијем невине људе.

И њему је требало да нађе „кривцу“ Арцимовићу, да га омрзне.

— Но, а кад би и Пирошкова и сви говорили, да је Арцимовић добар човек, били га убила?

— Не знам... Може бити би... А може бити рука се не би дигла...

— Но, лепо. Арцимолић је био човек груб. Но остали су били добри људи. А њих како?

— Њих после већ... Када човек већ угнао... Једнога убио, нужно је и остале... Али од њега је требало почети.

У очи убиства, с вечери, Полуљахов се шуњао око куће Арцимовића.

Надао сам се да ће загледнути кроз њучаницу, и видеће, и сам у неколико распоред куће.

У то време појавио се Арцимовић.

— Ја се сакрих.

Видевши у мраку сенку, како је примакла, Арцимовић је викнуо:

— Каква се то пуцибатина шуња тут

И опсовао је гадно.

Да ли је он мислио, да је у том трепутку два корака од њега његов убица, и да је том убици који се још колеба потребна само једна кап, да потпуне решпиости дође.

— Чекто као да ме по лицу ударио!— прича Полуљахов, — задрхтао сам сав. Ето не зна ко иде, ни зашта иде, — а псује. Хоће да уведа. Омрзао сам га тада, као крвника.

Полуљахов се вратио с тог рекогносцирања, с решењем убити Арцимовића и то не даље, већ сутра.

— Сад то мени није било ни мало тешко. Пирошкова је упознала још раније вратара Арцимовићевог с Полуљаховом и Казаевом.

Казаев који је још непрестано држао да ће то бити само крађа, „бадиво је улицу“, да ли би пристао вратар да помаже. Ова је пристајао.

— Мени је увек тај вратар био одвратан! — прича Полуљахов, — но, шта ми имамо заједничко. А њему верују у свему, служи код људи и готов је да учини што год хоћеш: само пруже. Красна душа.

Но, а Пирошкова? Па и она је слушала, и Арцимовићи су јој веровали?

— Ах, на мени је и Пирошкова мрзила била. Мени су сви одвратни били... Она је бар из љубави, па и то је одвратно. Какав је то човек? Само га помилуј а он је готов да пелети на кога хоћеш. То није човек већ посто.

У вече, на сану ноћ убиства, вратар Арцимовићев је био позван к „депутовалим трговцима“ у госте. Разговор се повео о крађи. Дворник је њамао потку „лашама, и хвалио се да све од њега зна. Био је њиан онили га мртвачки ко кладу.

— Весма ми је био одвратан. Хвалише се. Лице бледо, очи мутне. Бале му теку. Вотку није, само лева, а кобасицу и ја пржањим рукама. Тако ми је постао мрзак.

Тешко је замислити то „презирање људи,“ које осећају ти „прави злочинци.“ Како они уписују сеје у кривицу човеку, и како је мало потребно, на да им човек постане мрзак.

— Седи он тако преда мном. Гледам га: прави гад! Забадно тако главу, — а ја не могох да издржим. Цап за гушу. Удавио сам га просто, једино из мрзости.

Вратар се само „једно два пута закопрцао.“ Казаев је посекнио и чак дреснуо од изненађења.

— Почели, — треба свршавати! — рекао му је Полуљахов.

Вратара су свукли у шупу. Полуљахов је насуо воћке себи и Казаеву.

— Сам сам пробао али писам нио: чисто ми је задисала на вратара. А с ирома Казаев пробледео је као крпа, — нуј, рекох му, и он испи, а зуби су му зазвецкали о стакло. Хајдмо, и дадох му секиру узевши и себи једну.

Тутеки су дошли до куће Арцимовићеве. На вратима их је чекала Пирошкова.

— Легли. Не знам још, да ли спавају. Она је отишла још једаред у њиу, погурпала и изишла:

— Идете!

— А ја чујем како јој зуби цвокоћу. Загрлих је и пољубих, да би је охрабрио. Не бој се — велим јој — људице! Трес се ова, а грло јој се стегло те неможе речи да проговори. „С тобом — шапућу — ничега се не бојим.“ На речи нисмо рекли једно другом, али смо осећали и знали, да идемо да их све побијемо.

Полузахов је пошао напред, за њим Казаев а за овим Пирошкова.

Чуло се како у Казаева бије срце. У ходнику топло, али по ногама хладно: заборавили затворити врата. Мрзну се ноге и све остало. Стан покојних Арцимовића имао је овакав распоред...

Полузахов рече „покојних“ и нацрта ми на хартији план стана: јер је свако угао знао за причања Пирошкове.

На ходника они су ушли у малену собицу, која је делила спаваће собе мужа и жене: десно је била мужевљева соба а лево је спавала жена са сином.

(наставиће се)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot 11

II. Судија и полицајац.

— Ала сте ви чудан човек, драги мој Лоране, рече тада истражни судија, поред вас нема заборава, нема несмотрености, ни на све мислите, силина ваших мисли поразила ме је, јер видим да вас води неминовно са математичком тачношћу да створите појам о догађајима, које нисте видели и то ни за чега, а све то никоме ни мало не пада у очи. И све то захваљано на сламној подлози!... Поглед, једна привидно равнодушна реч, један неопажен покрет, звона је довољно да дођете до истине, јер све то треба да је истинито и ако је невероватно.

— Прикупите све те појединости, саберите их, господине судија, па ћете видети како ће истина изаћи чиста, јасна, светла!

— „Обе кћери војводе од Дамарта нестале су једног лепог вечера и полиција им није могла ући у траг!“

Ко је имао потребе да то учини?

Не остаје друго, него тражити у околини породичној... Добро, али ова породица интимно прима мало њих, неколико генерала и сенатора, све људи њеновог и оцени њиховог друштва!

Историја егзотичних милионара дрска је шала, која је највише причврстила моју сумњу за оне, који су је отпалили. Не праду се данас тако лако три женске са сред улице, да би се њима сладило после пићу — то је средњевековна бајка, која је морала много векова превалити до данас!

Кад се, дакле, претраже околина, на-суму они, на које се не може сумњати, онда остају само два попа, који су домаћи професори, учећи их не само у своме манастиру, него чак у својим личним одајама. Обојица су млади, витрени, пуни здравља... да ли су могли одолети искушењу? То не могу вероватн, јер ми је познато стално чуло дражење у коме живе ти људи, што приповедају чистоту душе. Они су, дакле, подлегли, хипнотишући своје ученице и допао је дан као грех, шта велим, над злочин мора бити обелодањен... Није се имало више куда, треба нешто жртве да принесу, или да оба попа пропадну, ред да им се уништи, агентуре на крајњем истоку да се разбију. На какав ће брука пући по свету! Коцка је брзо бачена, из једног или другог разлога девојке су одлучене у манастир, одакле више неће изаћи, учитељицу Енглезинку поништила је нета судба — јер њису без ње могли одвести девојке — иза задова манастирских у Пасију.

И кад добро запазите, да никакна трага нема, то је доказ да су се девојке слободно и вољно предале својим духовним управљачима.

И тога баш вечера, над девојака несуде, оба се попа, каква вештина, налазе у кући њених родитеља, и сву своју снагу употребљују на то да одстране сумњу и да власт превире!

Према томе ја изводим да су господ'ице од пре више дана почеле да куњају и да је та њихова слабост личила оној у трудних жена. А један сат доцније, мој ми инспектор донесе онај разговор из Пасија, који неочекивано потврди ову моју претпоставку... Не остаје ништа више, него да вам поставим ово питање: ако ви остајете при томе, да све ово што сам ја нанео није ништа друго, него резултат једнога сна, где ће логично потражити одговорне господ'ица од Дамарта и како ће те објаснити ово одвођење без шума, без икаква трага у сред среди Париза?...

Ја сам довршио, господине судија, овај изветај можда мало и подужи, али за овакав догађај, основан само на претпостављама, било је потребно осветлити и оценити и најситнији детаљ.“

— И ви сте то учинили са таком вештином, тако снажном логиком, да сте ме потпуно убедили. Последњу још примедбу: кад сте убеђени у ово што сте ми казали, зашто ми не предложисте, да с места скочим до манастира у Пасију, да ухватам крвнице и спасем живот трима девојкама, које ви већ сматрате за жртве?

— Мој ће вас одговор, у први мах, можда изненадити, али сте ви и сувише изненађени за ове ствари, те да не усвојите моје објашњење. Писам вам предложио да јурнете на манастир у Пасију за то, што је друга ствар једно морално убеђење. Ма колико оно јако било, а друге је правни доказ. Убеђење ми немамо, управо имам га ја, потпуно, савршено, непробојно, али где је доказ који ће нам дати основаност за њиову претражу и могућност да крвнице на делу ухватимо?

— Истина је, ми тога немамо, али кад будемо нашли и отели девојке, куд ћете очигледнијега и потпунијега доказа?

— Наћи девојке! Ох, господине судија, како ви мало познајете људе и њима имате посла?! Ми ћемо без сумње и пронаћи, претпостављајући да још има времена, и ако и стварамо што год, то можемо учинити само борбом лукавства са лукавством, трудећи се да их ухватимо у сред њихове кобне радње, јер тек тада моћи ћемо да поведемо праву истрагу. Али ако ми тим насилним упадом у сред ноћи не будемо нашта нашли, што је невероватно, јер су девојке већ одавно остављене на безбедно место, онда смо обојица стављали на коцку своје положаје. Ви знате да је преосвећени од Хелиополиса дворски свештеник још из времена кад двор беше у Сен-Клуду, и скандал, који би смо ми проузроковали, без резултата, коштао би нас службе за двадесет и четири сата. Оставите ви, дакле, нас да отпочнемо, и ако ми успемо да ухватимо те беднике, ви можете тада прихватити посло без страха, а наочити без одговорности. Дешавало се врло често, да смо се ми служили средствима, која би судије одбиле, а међу тим, без којих би нам често било тешко доћи до праве истине. Онога часа десет мојих најбољих агената крстаре пари и вртове и окружују манастир и спољa да се Оци Светога Духа не могу ни мали с места а да не буду опажени и праћени и да не осете. Ја сам везао телеграф из Пасија, који се општи с телеграфом моје канцеларије, и ако би се ма шта важно открило, ја ћу бити с места извештен нарочитим језиком с којим се ми обично служимо у оваким озбиљним пословима.

— Јако сам радознао шта ће бити и хоће ли наши људи открити ма какав траг.

— Ја ћу вас одмах известити, господине судија!

— Чујте боље је овако: мој је телеграф везан једним линијом са телеграфом полицијске управе. Као тајтера, на известите свога секретара да нам овде пошље све дежеше које буде примио.

— Врло добро, господине судија, свршено је! одговори шеф сигурности, пошто је известио свога чиновника.

Обојица продужише разговор о важном догађају, који им је у послу, али њихову дуго чекали: у трепутку кад су се томе најмање надали на један пут куцну звонце на позивалци и на плавој траци, која се пење одвијати, шеф сигурности прочита ове речи: „хитно, доћаните!“ и то би све.

— Извините што вас морам оставити, г. судија рече Жан Лоран, чекају ме доле кола и ја морам што пре одјурити.

Г. од Оберзила мишљаше неколико трепутака, за тим скочи и рече:

— И ја ћу с вама, г. Лоране, одавно желим да вас гледам баш на послу у тако важној истраз, а она ме, због своје тајанствености ужасно интересује и не ћете ми, надам се, допустити да вас пратим.“

— С највећим задовољством, г. судија само морате да трпите што вас год буде сналио, а бојим се, Бога ми, да не будете принуђени да се вежбате у пролићењу крова трље, пењању на дрва, пузању уза зид, а може се десити да морате по неколико часова стајати закривени иза каквог обућа у парку задржавајући и дах!...

— Све ћу ја сносити.

— Овај вам је посао полицији прави апашки занат, који морате поднаћи и револвером у руци бранити.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

1.

Суд општине сеоиче, котор својим од 7. јула ове год. бр. 1163, пита

„Приликом састава буџета за ову годину, одбор је одредио плату председнику општине по 24 дин. а кметовима по 12 дин. месечно.

Како по чл. 112. закона о општинама, дужност благајника врши кмет, у општинама где нема 500 пуноважних грађана, то је одбор одредио једнога од кметова да прима кирију, са којатих плаће је горе напређена.

Овај кмет није хтео да прими кирију и поднео оставку.

Одбор, који је њихо да решава о овоме, имени своју рачуну одлуку, и за благајника одредили другог кмета, те тако прими кмет поднуче своју оставку.

Одређена друга кмет према се благајничким, и одбор да би наградио досадно приложење, донесе одлуку, да се његова плата повећа од 12 на 14 динара месечно, а овом другом кмету, што није хтео примати кирију, смаља плату од 12 на 10 динара, да се не би претерала позиција буџетска, одређена на плату кметова.

Са овом одлуком одборском биле су задовољни и кмет благајник и овај други кмет нема 3—6 месеци, али после онога времена, овај кмет, што му је скаљена плата, протестује и тражи, да му се излаже по 12 динара, пошто му је прва пут буџетом одређено, а над му се попуди кућа, па да он прима 14 динара, од је овог не прима.

Поводом овога настао је питање: да ли је одбор њихо права да поново дели плату између кметова, над је она једном регулисана буџетом.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

По духу чл. 3, 4, 5 и 28 закона о опорезивању, срезним и општинским буџетима, један пут одбором одређена и буџетом утврђена плата кметова, не би се могла мењати у току године, па према томе, и одлука одбора, којом је општи кмету, што није хтео примати кирију, смањена плата на 10 динара месечно, не би могла остати у снази, да је он изјавио жалбу на исту у року који предвиђа чл. 171. у вези са чл. 152. зак. о општинама.

Али као се он није жалио у законом року, онда је одлука одборска постала извршном, и он сада нема права ни на какву жалбу.

II.

Суд општине поморанске, актом својим од 18. јуна ове године Бр. 2034, пита:

„За сваку штету, учињену злонамерном кажњивом и нижерним против законим дописима необезбеђених стварн, као и крађом стоке, земљоделског алата, храње дрвеће и стабле, вина, воћнице, воћњака и пољских ограда, општина надокнађава оштећеном по чл. 1. поменутог закона, ову учињену штету.

Према овоме, да ли је општина дужна да накнади штету и онима лицима, којима се учини крађа поменутих ствари и мала из натворених ђука, стаја, обора и т. сл. објављени ових, проваљивањем; отварањем помоћу уклоњених пречења и т. п. од стране непознатих лица.

Моли се уредништво, да изнесе своје мишљење по овоме.“

— На ово питање ми смо дали опширно обавештење у бр. 20. и 21. од ове године под II. на упућујемо суд да тамо није тражена одговор.

III.

Суд општине прибојске, актом својим од 28. јуна ове год. Бр. 1533, пита:

„Чан 56. закона о народним школама гласи: „председник је школског одбора председник политичке општине у којој је школа, или кмет онога села, у коме је школа, а ако је он спречен, заступа га најстарији члан општинског суда.“

У овој општини постоје три школе, од којих је једна у месту где је и општинска судница, а друге две у другим селима ове општине.

Према овоме, да ли је председник политичке општине уједно и председник школских одбора свију школа у општини — како ово у месту где је општински суд, тако и оних других — или су председници других школа кметови оних села, у којима су школе?“

— На ово питање одговорамо:

Као што је познато, састав школских општина није једнак са саставом политичких општина.

Тако, нема је школска општина састављена из села разних политичких општина.

Ако би се за председника свију школа, које се налазе у једној општини, узео председник оне политичке општине, на чијем се атару оне налазе, онда он не би могао бити сам за једно исто време, над се догоди да одбори једновремено раде, јер је чл. 56. пом. закона одређено, да је председник општине председник школског одбора само оне школе, где се седница налази, а остали школа председници су кметови оних села у којима су школе.

Тек над би ови били спречени да раде, заступаће их најстарији члан општинског суда.

IV.

Суд општине љубовијске, актом својим од 24. јула ове год. Бр. 2216, пита:

„У закону о канцеларијама и недељним пазарним данима, од 1. априла 1902 год. постоји 19 чланова.

Законом о изменама и допунама горњега закона, од 18. фебруара ове године, напређени су чланови: 1, 7 и 10; члан 13. укинут, а чл. 14. постао чл. 13. и гласи: „овај закон је изменама и допунама њима од дана, кад га Краљ потврди.“

Моли се уредништво за објашњење: важе ли сада, према овоме, чланови: 15, 16 и т. д. у старом закону, или не важе?“

— На ово питање одговарано:

Истина је, да је редакција чл. 14. закона о изменама и допунама у закону о канцеларијама и недељним пазарним данима, мало неуредно изгласчена, али се на први поглед види да је то погрешка, и да чланови: 15, 16 17 и 18. старога закона (од 1. априла 1902 године) важе и данас, јер би без њих овај закон био непотпун, управо у положени прекинут.

V.

„Да ли се сеоски дућан може отворити у селу, које је од варошке или варошице удаљено пола сата, и какве се артикле могу у њима продавати?“

— На ово питање одговарано:

По чл. 2. закона о сеоским дућанима, сеоски дућани морају бити удаљени од варошке или варошице 1 сата растојања.

Но ако би било између варошке растојање само шест сата, и ту на средини може бити дућан.

У овим дућанима могу се продавати само они есапи и производи, који су набројани у чл. 3, под а помељутога закона.

VI.

„Поједине општине у срезу студеничком, наплаћују на име таксе, на сваку мазу, која се подноси општинском одбору, по 0·50 дин.

Моли се уредништво да објасни: да ли је ово поступање сообразно закону или не?

— На ово питање одговарамо:

Молбе и жалбе, које се подносе општинским одборима, не подлежу такси од 0·50 дин. јер се ова, по закону о таксама, наплаћује само под дрижавне таксе.

Општински судови наплаћују, за државни рачун, само таксе, које се помињу у тач. бр. 87, 87 а и 88.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Милоша Милића, родом из Ужица, бив. шегрта код г. Душана Гојковића, трг. из Ваљева, који је службу пре времена напустио и побегао, тражи начелство окр. ваљевског актом Бр. 8221. Пронађеног треба упутити поменутом начелству. Ант Управе града Београда бр. 26067.

Недељка Бујашевића, из Белог Камена, који је оружан, побегао од свога брата Филипа, на свој прилични у рудној капери, тражи начел. среза драгачевског, дописом Бр. 9562. Недељко има 19 год., средњег је раста, коже смеђе, сувоњав, очију граорастих, у оделу је сувоњом. Од оружја одњо је са собом пушку „мазер коњицу“ сераја 3 са 50 метака, један нож револер са 2 метка и један нож са белим корицама. Пронађеног Недеља треба стражарно спровести најпошм среск. начелнику, или Управи града Београда с позивом на Бр. 26712.

Живку — Живану, жену Живка Сикића, спарача из Београда, која је одбегла од свог мужа 7. ов. м-ца, тражи кварт прачарски Упр. града Београда актом Бр. 10047. Пронађену треба спровести поменутом кварту, или непосредно Управи.

ПОТЕРЕ

Непознато лице, 5. ов. м-ца између 2 и 6 часа по поћи, украло је из собе Кирау Сименовићу, затварању зарке Хофмана, са спаваонице у кући Николе Сикића, у којој Михаиловој улици, један златни сахат са ланцем, са два ланца и шпрагетима, са страше има но једно дугмешце, које над се притеже зноји; један је танође златан, дуплан, на њему има једна медаља и у средини бриљијат. Даље је украло два златна прстена, од којих је један колутаст, налаи на ланац, друге у средини има зелени камен — смарага и са обе стране по један мали бриљијат.

Позивају се сне полиц. власти, да за предањем и покрађеи трагају, и у случају пронађења спроведу Управи града Београда с пописом на Бр. 26574.

Драгомир — Драгутин Станковић, тежак из Сибинице, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза косаничког, због крађе, побегао је из притвора 21. пр. м-ца.

Богуњан има 25 год., раста је мањег, брковна мањих, косе смеђе, очију плавих, у лицу је розе. Начелник среза деспотског Бр. 12336 моли све полицијске власти за хрватске Драгутиновић Убр. 25970.

Младен Богићевић, по Горобиља, среза пожешког, 5. тек. ноћу разбијено је своју зему и побегао. Стар је 36 год., раста малог, косе рђе, брковна мањих и рђих, по лицу је розе. Срески начелник деспотског Бр. 7872, моли све полиц. власти, да Младена у својим домаћинама живо потраже и произвеђеног њему стражарно спроведу. Убр. 26901.

Љубомир Анастасијевић, столар по занимању, родом из Малине среза јасеничког, у краю је ноћу између 23—24 пр. н-да 100 динара бранку Јовановићу, продужавају са Ст. Аћебеговић, и побегао. Има 23—30 год., сумњиав је и поштуван, оваљен, смеђ брковна мањих. Начелник ср. орашког, актом Бр. 11046, моли све полиц. власти, да овога праћењем у својим домаћинама живо потраже и у случају пронађења њему стражарно спроведу. Акт Упр. града Београда 25983.

Матеја Н., по занимању пазепорцић, а по народности Хрват, 8. тек. м-ца ухваћен је Никола Танасковићу, пазепорцеру из Топлице 50 динара у новчићима, једна пар одела, пет пари веша, једну аргилину и пар ловачких панела, на побегу. Краљевац има 21—23 год., средњег је раста, правоналост, добро развијен, на врату с леве стране има младеж, сем српског говори још мађарски и немачки, у оделу је беличасто-штрафестом, на глави има бели шешир. Начелник среза колубарског деспотом Бр. 9404, моли све полицијске власти за хватање овог краљевца. Акт Управе града Београда Бр. 226111.

На дан 7. тек. ж-ка, око 8 часова у вече, два непозната и наоружана хајдучки напали су на кућу Младена Милића на Д. Душице, Ломљанка везали, тукли и на тај начин киднапли му 800 дин. у новчаницама од по 10 динара, 120 динара у злату и 50 динара у сребру, па по том побегли. Оба ова хајдучка нису били старији од по 20 год., средњег су раста, смеђе, у одећи сумњивом, на глави су имали астраханске шубаре. Начелник среза драгачевског деспотом Бр. 9654, моли за најхитније тражење ових хајдучких. Убр. 26866.

Ноћу између 8—9 тек. м-ца, четири непозната хајдучка, наоружани дугим пушкама и револверима, међу којима су двојица били цигарабељи, најављи се за друговину **Драге Ковдића**, познатог хајдучког вођабаше, на разбојнички начин напали су граћане села Бабаћа и отели: Лазару Рапићу, кавеџији 50 дин. и једну пушку-сачмарицу, Светозару Ковачевићу, трг. 122 дин., три кутије дуванa пашар и мапшну, Илији Поповићу 52 дин., и Михаилу Петровићу 50 дин. Одмах по извршеном делима хајдучка су побегли у срез качерски пор. руднички, одакле су били и дошли. Начелник среза колубарског деспотом Бр. 9404, моли све полицијске власти за најхитније тражење ових хајдучких. Убр. 26987.

Никола Трајковић, пекар, родом из Тур ске, који пушује са бугарским пасошом, одвео је Јованку Стојановићу пекару опа., на пре варан начин 400 дин. и побегао. Он пушује са својим сином Јованом. Никола је стар 40 год., плаи, брковна плавих и велићих, оваљен, дебељушаст, лепша добро орисни. У одећу је имао мом или чиновником. Јован је стар 14 год. плав. Позивају се све полицијске и општинске власти, да обрате пажњу на ову превреднну варалицу, и у случају проналажења да је стражарно спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 27093.

Четири непозната хајдучка, наоружана пушкама остругушама и револверима, на које се мисли да су одбегли робијапи 10. ов. мес. у планини Јастребцу оплачкали су једног пиротинца на среза расинског на месту код „добре Воде“ у срезу пронујачком, в 13. ов. мес. Косту Ирикићевића, из Звеоваља, пресрели су на друму за Житни поток отели му 13 дин. у покуп. Један од њих био је у лицу пре, црних обрва брковa и очију, у чакширама и гуњу од сивог сукна; на глави је имао велику шубару на ногама опанце и чарапе; стаса је средњег. Другн је био стаса средњег, бушнаст, плав, брковa праз мањих, гуњ има од прног сукна, панталоне од пиреног штофа, на глави шајкачу, и на ногама опанце. Трећи је био стаса пиљавног, у лицу плав, рошав, брковa мања и смеђих, очиј и брковa смеђих; на себи је имао гуњ од плавог сукна, чакшире усне од прног сукна, на глави шајкачу и на ногама опанце пронашене опутом. Четврти је стаса високог, плав, брковa плавих, очиј жуто-смеђих, гуњ и чакшире од сивног сукна, на глави шајкачу шубару и на ногама опанце са узицама.

Позивају се све полиц. власти да за ових разбојницима продужу живо трагање и о резултату известе нач. окр. тополичког с позивом на Бр. 6070.

Пет наоружаних хајдучка, ноћу 12. ов. мес. нападнули су на кућу између Грошне и Оранша два разбојништва, за којима је нач. ср. подужинског поте поћи продузе потеру и ове сутрно оно 2 сата више тузбе на друму спелеревском, пушкарно се с њима и једног убио, двојицу ухватио, а остала двојица су побегли.

По казивању ухваћених она побегла двојица зову се:

1. Никола Јовановић из Ања, стар 26—27 год., стаса омалоног, у оштите прпомаљет, брковa праих мањих, брида се. Има на себи чакшире и гуњ од шајка, на глави шајкачу и на ногама опанке.

2. Милош Андрашевић, из Заплоњче, стар 26 год., стаса средњег, косе нисконаште, образа угласта, очиј граорастих, обрва смеђих, брковa жутих, од одела има чакшире и гуњ од шајака, на глави шубару и на ногама опанке.

Позивају се све полиц. власти, да Тошу и Милоша најхитније потраже и у случају проналажења спроведу их нач. ср. подужинског.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

— Престала је потреба за тражење **Александра Рајића**, жандарског млађеног, чију смо потерницу донели у 30 броју нашег листа, — поште је Александар, по изјављу кварта наредника Бр. 8837, регулисао ствари за које је тражен.

— Исто тако престала је потреба и за тражење Илије Гавриловића, бив. осуђеника, који је већ ухваћен на основу изјештај у „Полицијском Гласнику,“ к за кога је изнета потерница у прошлом 32. броју нашега листа.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Чедомир Марић, шпанерски кондир, рођен је у Пајчеву, у Аустро-угарској, стар 23 године, неожењен, сумњиав, у опште нлав, брковa танких смеђих, очиј зелених. — Ухваћен је у среду грузањском, а по прописи истог среског начелника од 26. јула ове год. Бр. 13436. осуђен је на затвор и протеривање из Србије на

свагда. Позивају се све полиц. и општинске власти, да на повратак овог лица обрате најстрожију пажњу и у случају повратка да га осетно казне и поново прогнају.

Чедомир Јовановић „Лопи Чеда“, кесарош и лопов, родом из села Љубиња у срезу ваљевском, ож. пожаревачког, стар 17 год., средњег раста, пропивавају, лепушаст, због чега су га кецарошн и прозвали: „Лепи Чеда,“ — пре неколико дана напустио је нашу државу у своме срезу и по извршеној пете побегао у

Београд. Овде је ухваћен и спроведен у Вел. Градиште, Чеда је и раније осуђиваи. Ако би по још што знао о њему да достави, нека јави хитном пресом начелнику.

У прошлом броју погрешно је Чедина слика пиљена у место Чедомира Марића, пога у данашњем броју тачпије извешено.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 34. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 22. АВГУСТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потребе биће и нарочитих бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника" или достојном окружном и среском начелству, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, свештеницима, општинским секарима и осталим појединцима у земљи, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Кафеџијама годишње 8, полугодишње 5 динара, па ови се за овај број претплатити само треба једним механџијским односно кафеџијским одред. Надлештима у земљи 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника" не продаје се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Велимир Протић, писар друге класе среза тамнавског, округа ваљевског, пензионише по основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

На канцеларије министарства унутрашњих дела, 16 августа, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Чедомир Рајић, писар друге класе начелства окр. врањског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17 августа 1904 год., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милутину Кожановићу, писару друге класе, начелства округа шабачког, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17 августа 1904 год. у Београду.

ФОТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(наставак) 4

Може се чак замислити, да се може извршити фотографија човека, који не постоји такав као што га фотографија приказује. Ја се сећам оних комбинованих или типских фотографија, о којима је напад било много говора. Узимао се апарат, који врло споро ради и коме је потребно 60 секунада за израду једне слике. Тада се наберре, рецимо, 20 лица и свако се експонира у року од 3 секунда. Тако је постајала пролазна слика тих 20 лица и тако су добијани тако звани типови нпр. цртаца, ђачића, војника и т. д. То би се могло употребити за наше циљеве. Рецимо да ја нпр. имам једног пратвореника, на коју, мозда због неког важног односпрања, да знам како је тај човек пре 6 година изгледао. Пође ли за руком да се нађе, његова фотографија од пре десет година, нарочито да се тај човек сними у истој величини, држању, с истом косом и обрадом као што је било на фотографији од пре 10 година, а за тим ће се из старе и нове фотографије комбиновати једна нова слика. Трајање назначања обеју фотографија мора наравно бити према добу.

У погледу снимања фотографија познат је факт, да оне већином изгледају другчије но стварност, нарочито што се тиче величине, узајамног положаја а нарочито оштег уписа.

Шта је томе узрок, доказао је Хајнрих Страјиц, али тој се грешки не може доскочити већином апарата који су у употреби.

Сваиако да ће се један мали део грешака отклонити, ако будемо увек имали на уму, да добра фотографија много јасније показује но што ми то можемо видети. Кад на извесном одстојању н. пр. видимо пресани пров, појединс пресове не можемо разликовати; о тој околности води рачуна и сликар и представља пресани пров тако, да му да општи одговарајуће тон. Изгледа да Јапанци виде оштрије но ми, те тако стварн цртају с минуциозношћом тачношћу, због чега њихови напрти за нас увек изгледају врло суровн. Тај исти случај је с фотографијом, која црта пресани пров тачно онако какан је, те на наше око пиди не појединс пресове. већ једну утаљсто-привену целину. Услед тога фотографија добија у неколико нешто невероватно и неознато. При том ту су још дручнја одстојања, дручије осветљење, укратко слика не изгледа правилно. Као што је споменуто, о тим грешкама се мора у протоколу водити рачуна.

Али баш нам напоменути, да није сасвим поуздано, да ли фотографски апарат одиста погрешно снима или, да можда ми погрешно не видимо. Кад ја нпр. седим пред једним човеком па руке држим тако, да ми је једна рука за један метар ближа но она друга, он ће видети да су обе једнаке; али ако на његово место поставимо фотографски апарат и снимамо обе руке, онда ће она рука што је била ближе апарату бити куд и камо већа. По законима перспективе последње је међутим правилно. Ближа рука морала је испасти већа; али ми то очима не видимо, јер нам ту сметају закључци, које наводимо из искуства. Зна се да су руке једнаке, и то искуство тако снажно утиче, да обе руке видимо у једној величини, ма да оне у перспективи морају изгледати неједнаке. Постедамо ли за тим фотографију руку, искуство више не утиче тако јако. Помишљамо да се на фотографији јако могла потврдити грешка, погрешан цртеж и т. д. тако да на слици видимо правилно и опатну разлику у величини опажамо јасно, иа за нам се та величина чини неправилна. То се да, као што ја држим, математички доказати. Да останемо при напред споменутој слици. Стојим ја пред једним лицем удаљеним од мене на 3 метра тако, да леву руку испружим право попреко главе у вис, а десну испружим право унапред, тако да посматрачу лева дође око 75 с.м. ближе но десна. Кажимо даље да са мене налази зид с врло финим тапетама, на којима се ја посматрача) пројицирају моје обе руке. Сад ћемо познати посматрача да утврди, колико су на тапету простора покриле обе моје руке. Он ће опазити, да десница, ма да она посматрачу изгледа толика иста колика и левица, покрива већи простор но левица. Кад ја за тим останем на истом положају а у место посматрача намести се фотографски апарат, на описаној слици ће моје обе руке на длаку тачно покрити оналики простор колики су покриле посматрачу. Да је нан фотографија ближу руку снимала тако да буде и сувише велика, она би морала наравно на тапету покрити већи простор по што се то голам оком може видети.

Не треба никад мислити, да тако звани широко-угаони апарати, који нпр. могу да једновремено сниме две стране једне собе, доиазују противно. Опако као што широкоугаони апарат представља, такве су стварн у истини, само их ми не можемо оком одједном обухватити. Потпуно јасно видимо ми одједном само врло мало; на растојању од 4—5 мет. можемо ми не

попречњи очију) сасвим јасно видети један предмет тако у величини једне столице; шта је лево и десно од столице, коју оштро фиксирамо, то видимо само отприлике; то видимо тек онда, кад скренемо очи са столице. Кад сад широкоугони апарат у један мах обухвати два вида једне собе (на 4—5 мет. растојања), изнаи слика, која нам је сасвим чудновата, јер ми толико одједном у природи нисмо никад могли видети. слика нам је чудна и ми је означавамо за „неправилну,“ ма да су сви предмети појединачно сасвим правилно снимљени. Лупа показује и ваше, но што ми можемо голим оком видети, али то што показује није неправилно.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одлукама управних власти

приређено и уређено Свет. Јакић

Глава осамнаеста
О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 13

§. 478.

Извршна власт дужна је да за времена, а свакојако бар на четири дана пре дана продаје, позове на продају: дужника, интабулисане или пребиваоце поверионе на имању које се продаје (до дана судског саопштења о теретима ч. 472.), повериоце који су извршење тражили, процењене имања које се продаје, сведоке ако се продаје сведочанства или заједничка ствар.

Ако се на позив од оних лица ни на кога упорна не могне позив за продају на време предати или саопштити, извршна власт поставиће такове заступника и заступнику продају саопштити, назначивши у поставању за што је тако урадила.

Овоме заступнику, као и ономе из §-а 468-ог, прописа дневница од 3 динара, која му се исплаћује приватно из продајно цене.

Даље пасе, као повериоци, позивају се на продају службеним путем. На позив овај нора се одмах одговорити да је пријављен, но продаја ће се извршити и ако овог одговора не би било.

У случају стечаја поступа се по одредбама закона о стечајном поступку

(Замена од 14. јула 1898 год. Збор. 53. стр. 179).

Ако продаја није на четири дана пре продаје саопштена дотичнима. — чини продају неуредном по овој одлуци Касационог суд.

Маса умр. Дине З. и Ђорђе и Јован З. тужали су Ј. Ј. среског писара и тражили поништај јавне продаје:

а; што продаја није саопштена тужиоцу Јовану;

б); што о продаји није извештен старатељски судија; и

в; што су се лицитанти Ђ. И. и Б. М. договорили да не лицитирају, што ће осведочити сведоци.

На рочишту је расправљена тужбу и противу лицитаната.

Првостепени суд решењем од 26 августа 1902 год. №. 11872 поништио је продају, са ових разлога:

„Дан продаје саопштен је Проки П., заступнику тужиоца Јована 14. децембра 1900 год № 22104 а продаја извршена је 18. децембра исте године; на како је извршна власт требала Проки да саопшти дан продаје на четири дана пре продаје — §. 478. грађ. пост. — то је ова продаја по §. 501. грађ. пост. неуредна, па се као таква има и уништити.

Иницију сведока о договору надметача нема места, јер тужба противу надметача није подигнута.

Распростирање тужбе и на надметаче неумесно је према §. 502 грађ. пост. јер је тужилачка страна то тражила на дан-данашњем рочишту, дакле одоцнила се што је продаја била 18. децембра 1900 године.“

По жалби туженога Касациони суд одобрио је ово решење 11. децембра 1902 год. № 10906 у свом II одељењу.

*

У овом смислу гласи и одлука опште седнице Касац. суда под № 4854. код §. 477.

Ако интабулисани повериоци нису знати на продају, — чини ову неуредном по овој одлуци Касац. суда.

Браћа Х. П. интабулисали су имање њиховог дужника Голуба М., који после смрти остави сина Петра, коме пореско одељење уме имање у попис за наплату дужне порезе а затим и прода на јавној лицитацији преко Тодора С. порезника.

Како продаја није саопштена и интабулантима, то су ови тужили Тодора и тражили су да се продаја поништи као неуредна.

Првостепени с... суд одбио је тужиоце од тражења са ових разлога:

„Из акта овог предмета не види се, да су жалиоци интабулисани повериоци на продатом имању Петра Х.

Шта више из акта овог суда под № 11167 види се, да на продатом имању нема никаквих терета.

Тужиоци не подносе никакво доказа о својим наводима у тужби, да је продато имање дина својина њиховог дужника Голуба М. и да су они на том интабулисани повериоци.“

Но, по жалби тужиоца Касац. суд у свом II одељењу поништио је ово решење 12. јуна 1902 год. № 4849. са ових опет разлога:

„Кад се из акта № 2353. од 24. јуља 1901. год. види. да је пореска власт наредила општинском суду, да у попис уме имање Голуба М., *онда је пореска власт, по извршеном попису, требала да тражи изјаве од пространског суда о теретима постојећим на пописном имању и ако сопствени Голубовој, а не само на име његовог сина и наследника Петра, кад јој је већ познато било, да је продато имање било умр. Голуба и да је Петар син Голубов, који је такође порезу дужовао.*

Да је овако радио, пространски суд јавно би пор. одељењу о теретима која постоје под именом и Голуба и Петра, а тада би се видело, да су жалиоци интабулисани повериоци умр. Голуба, па да је и ове требало знати на продају — §. 478. грађ. пост. —; и, кад ово и овако није уважио пор. одељење, онда му није била уредна ова продаја, па се зато има и да поништи према §. 501. грађ. поступка.

*

Продаја чини неуредном ако интабулисаном повериоцу или процењоцу није саопштена продаја по одлуци Касационог суда од 8. маја 1903 год. № 3070.

Ако те одлуке.

„Суд је погрешно, кад је у разлогу свога решења навео, да не стоји навод молиочев, да продаја није саопштена свима повериоцима, када се из акта начел. ср. јасеничког под Бр. 3237. види, да је продаја овога имања требала да се саопшти, поред осталих и интабул. повериоцу Илији М. и процењоцу Љуби а из поменутог акта № 3237. као ни из осталих акта овога спора не види се да је то учињено, што је противно §. 478. грађ. суд. поступка.

*

Ако бранилац стечајне масе није знат на продају, онда је по овој одлуци Касационог суда. неуредна та продаја.

По §. 478. грађан. поступка. извршна власт дужна је. да за времена, а свакојако на четири дана пре продаје, на неку позове дужника и остала лица тамо означених.

А опет, по §. 24. и тач. 4. §. 52. стеч. поступка, од оног часа, како је суд решио, да се стечај отвори, дужнику се одузима управа над имањем и његову стечајну масу заступа бранилац.

Према томе, ако стоји, да је дужник Горча био под стечајем и у време продаје, што треба суд да утврди по службеној дужности; онда је извршна власт била дужна, да на продају позове и бранноца тужилачке стечајне масе; и суд онда погрешно узима, да се то тражи прописом §. 478. поменутог поступка; јер бранилац стечајне масе престаља дужника, који се мора позвати на продају.

Овакве примедбе дао је Касац. суд 10 XII. 02 № 10905. поништавајући решење првост. суда по тужби стеч. масе Горче М. противу Алексе Г. среског писара, за поништај продаје.

Првостепени суд примио је ове примедбе и кад је утврђено, да је Горча у време продаје био под стечајем, а бранилац његове стеч. масе није позиван на продају — §. 478. грађ. пост. — поништио је продају решењем од 18. II. 93. № 2367, које је после одобрио и Касациони суд.

*

Ако је саопштење продаје оверио председник општ. суда, — противно се не може доказивати сведоцима, према овој одлуци Касационог суда.

Лалар В. тужан из О., изјавио је тужбу овоме суду на јавну продају непокретног имања његовог, коју је за наплату пореза, на дан 4. новембра пр. год. извршио Михаило К. порезник.

Продаја је, вели, неуредна, што му је општ. *суд саопштио да ће се продаја ме-*

говог имања извршити на дан 13. новембра, а не на дан 4. истог месеца.

За ово се позвао на Никодија Радивојевића, из О.

— Првостепени суд узео је у вид, да је продаја, коју је на дан 4. новембра пр. год. извршио тужени К. уредна.

Саопштење продаје дужнику оверио је председник општинског суда, те је по томе саопштење извршено правилно. Тај акт јавна је исправа и доказивање сведоцима противно јавној исправи забрањено је §. 242. грађ. поступка.

Са овог разлога §. 478. грађ. пост. одбио је првост. суд тужиоца од тражења

Ово је решење одобрио Касациони суд 7. X. 02 г. № 7444.

Илија М., из Словца тужио је Ђоку Б. среског писара и тражио је да се поништи продаја имања с тога, што му дан продаје није саопштен.

Тужени је одговорио, да је тужиоцу саопштена продаја преко општ. власти.

Првостепени суд поништио је продају са разлога: „што се из акта продаје не види, нити о томе има доказа, да је продаја саопштена тужиоцу Илији, јер саопштење на акту № 4723 није правилно извршено како треба према §. 370. грађан. поступка. По том законском пропису, кад је лице, коме се има шта предати или саопштити неписмено, метнуће на рецепису крст поред свог имена пред два сведока, који ће се потписати. Међутим то се из акта № 4723 не види и тиме је повређен пропис §. 478 грађ. суд поступка."

По жалби туженога Касациони суд (I одељ.) поништио је решење првостепеног суда 14. XI. 03. № 6741.

Ево његових разлога:

„Суд погрешно узима, да по томе разлогу само, што саопштење дана продаје дужнику, није извршено у форми §-ом 370 грађ. суд. пост. прописаној, тога саопштења никако и нема, па са тога и продају уништио, јер се пропис §. 370. грађ. суд. пост. односи само на *предају* званичних акта: пресуда, решења и т. д., и само при *тој предаји* морају да се испуне формалности тамо прописане, па да предаја буде уредна; међу тим, код извршења ове продаје, никаква се *предаја* у погледу саопштења дана продаје дужнику није извршивала нитити морала да врши већ му се према §. 478. грађ. суд. пост. дан продаје: односно позив на продају саопштава, и кад за саопштење ово никаква особена форма законом није прописана, већ се тражи да само власт ово саопштење изврши, онда и овде, где је стављен дан саопштења, потпис дужника коме је саопштено и оверење власти која је све то извршила, — никако се и не може узети да је повређен § 478 грађ. суд. поступка."

За саопштење дана продаје није прописана никаква особена форма. То казује предња одлука Касасационог суда.

Противна овој постоји ова одлука:

По жалби Јелене жене Неше Н. на решење кр.... суда од 9. априла 1882. год. № 5840. изречено по спору жалитељице противу Милана В. због уништаја неуредне јавне продаје Касац. суд расмотрио акта и решење, првостепеног суда, па је нашао, да исто не одговара закону и поништио га 15. V. 82. № 1625. из ових разлога:

„По §. 501. тзч. 1. грађ. пост. јавна је продаја неуредна, при којој не буде поступљено по §§ 468, 471, 475, 478 грађ. поступка и т. д.

А по поменутом §. 478. *власт* је дужна на продају за времена позвати нарочито: дужнике и интабулиране (прибележене) до дана пописа (§. 472) повериоце.

Како се из акта види, да дан продаје жалитељци Јелени *није саопштен* према наведеноме §. 478. у вези са прописима у гл. XIII. грађ. суд. пост. о достављању судских закључака, те према томе и саопштење није извршио као што закон тражи, — то суд тај није имао законских разлога да исту за уредну оглашава и просто извешће власти, да је продају саопштила коме треба, примио за позив."

*

То, што повериоцу није саопштена продаја не може да употреби за основ поништаја дужник, ако се и тај поверилац не жали, према одлуци Касац. суда под № 7131 код §. 583.

*

Старатељски судија може да утиче у ток продаје само онда, кад зависи од његовог одобрења. Одлука Касац. суда од 20. јануара 1883. № 48.

---

§. 478. а

Извршење пресуде, или и саму одређену или предузету продају имања дужникова рали извршења пресуде, све док продаја није свршена, може обуставити само поверилац који је извршење тражио. А ако је таких поверилаца више, онда се ово обустављање може учинити само на захтев њих свију.

(додат 14. јула 1898 г. Збор. 53. стр. 179).

(наставиће се)

ОДЛУКЕ ОПШТИХ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

Спорно питање о статусу дужника (да ли је трговац или земљоделац), које се појави приликом пописа његовог имања, — има се расправити редовном парницом код надлежног грађанског суда, а дотле треба застати са доношењем решења о узимању у попис и оног имања, које му штити §. 471 гр. суд. пост.

Ружа удова Лазара Н. из Неготина поднела је среској власти на извршење пресуду првостепеног неготинског суда од 21 августа 1891. год. Бр. 10030, по којој је осуђен Станко Н. из Буковче, да јој плати извесан дуг са интересом, проистичући од куповине непокрет. имања.

Према овој осуди власт среска извршила је продају покретног и непокретног имања дужниковог, а оставила му само оволико, колико му се по §. 471. грађан. суд. поступка није могло као земљоделцу продати. Али како поверитељка није била измирена у целокупном своме потраживању, то је тражила, да се рест непродатог имања дужниковог узме у попис и изложи продаји, — наводећи: да дужник Станко није земљоделац већ трговац, према огласу о протоколисаној трговачко-шпекулантској радњи код неготинског првостепеног суда, његовој обавези о дугу на којој је потписан као трговац, па као такав и осуђен на плаћање дуга.

Начелник среза крајинског ценећи ово тражење поверитељкино и поднесене доказе, нашао је: да се на дужника као трговца не може применити §. 471. грађ. суд. поступка, с тога је решењем својим од 28. VIII. 901. год. № 7167, наредио, да се ресто непродатог имања дужниковог узме у попис и изложи продаји.

Решење ово по жалби дужниковој одобрило је начелство окружно и Министар Унутрашњих Дела.

Но по жалби Станковог сина изјављеној Државном Савету, у којој је навео: да његов отац није био трговац већ земљоделац; да није потписао никакав оглас о протоколисању трговачке фирме, нити је такав оглас објављен у званичним новинама, те се стога према њему као земљоделцу има применити благодејање §. 471. грађ. суд. пост., — Државни Савет, — примедбама својим од 10. II. 904. године Бр. 965. поништио је Министрово решење налазећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

„Докази које је поверитељка пок. Станка, поднела у прилог свога тврђења, — да је пок. Станко био трговац, па име: облигација о његовом задужењу на којој је потписат као трговац; осудно решење неготинског првостепеног суда по овоме дуговању, из кога се види, да је као трговац осуђен на плаћање; и оглас о протоколисању трговачко-шпекулантске радње, — оспоравају се доказима, које је поднео дужник Станко за време његовог живота, и доказима, које је после његове смрти поднео жалилац као његов син. Тако из уверења неспорног судије неготинског суда од 7. X. 902 год. № 13075, које је жалилац поднео у жалби изјављеној начелству, види се: да постоји код суда оглас фирме Станка Н. трговца из Буковче за вођење трговачко-шпекулантске радње потврђен судом неготинским 31-ог јануара 1887 год. № 993; али да се из акта не види, да ли је Станко лично саслушан од стране суда приликом предаје тога огласа, и да ли је он исти оглас признао пред судом за свој, као ни то, да ли је исти оглас предат реченоме Станку. А из уверења пореског одељења среза крајинског од 17. VI. 95 год. № 1054; уверења суда и одбора општине буковчанске од 16. VI. 95 год. № 237, које је још пок. Станко поднео начелнику среском и уверења суда одбора општине буковчанске, које је начелник срески по званичној дужности прибавио, види се: да је пок. Станко сматран као земљоделац, а не и као трговац.

Према оваком стању ствари појавило је се спорно питање о статусу покојног Станка, стога је начелник срески требао застати са доношењем решења о узимању

у попис и опиша имања, које му је као земљодељу по §. 471. грађ. суд. поступка остало непродато, и жалења упутити суду на парницу, те да путем ове доказе статус свога дела пок. Станка т. ј. да је био земљодељан а не трговац, јер од расправе тога питања зависи да ли ће се жалилац као ени пок. Станка моћи користити благодејањем §. 471. грађ. суд. пост. или не. На како полицијска власт није овано поступила, те је решење Министрово, којим је одобрено решење начелства округа крајинског а оним решење начелника срезног противно закону.“

Оне је примедбе усвојио и Министар Унутрашњих Дела.

По тач. 3. §. 465. грађ. суд. поступка без судске пресуде или решења не могу се наплатити и општински трошкови учињени за исељавање каквог пододног и мочарног општинског земљишта исправ чије добра су напредни.

По одлуци одбора општине нишке од 10. II. 98 год. ТВр. 166, извршено је исељавање једног подводног и мочарног простора земље испред имања Томе И. вишег инжињера на Београду, по цени од 1·22 дин. кубни метар.

Према кубатури насутог земљишта прорачунатој од стране општинских инжињера, сопственик Тома имао је да плати за насути простор испред његовог плаца свега 183 динара.

Кад је ову суму општин. суд затражио од именованог Томе ради поцуне своје касе, исти је није хтео положити, напоменући, да захтеву општинског суда нема места, пошто пред његовим имањем није грађена калдрма, те да би се тражена сума могла од њега наплатити без пресуде судске. У исто време изјавио је, да ће потребну суму платити само онда, када општинарска кубатура насуте земље констатује.

Суд општине нишке налазећи, да одбрани сопственика Томе нема места, решењем својим од 15. V. 99 год. № 302. донесеним на основу §. 465 грађ. суд. поступка одлучио је: да се наплата извршити ексекутивним путем из корпе Томиног имања.

Решење ово одобрило је начелство окр. нишког и Министар Унутр. Дела.

Противу Министрова решења Тома се обрати својом жалбом Државном Савету, наводећи у истој, да решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

а) што терет око насипања пијаце у Нишу, и осталих радова нужних за здравље сопственика пада на терет општине, јер је у том циљу установљена трошарина у Нишу (чл. 1. зак. о трошарини; и

б) што насипање земљом и шљунком и грађење калдрме, није једна иста радња, те да би могло бити места примени §. 465. грађ. суд. поступка.

По разматрању овога предмета, Државни Савет примедбама својим од 27. II. 904 год. Бр. 1514, поништио је ожалбено Министрово решење, налазећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

„По тач. 3. §. 465. грађ. суд. поступка без судске пресуде или решења може се наплатити *надзрма*, која би испред чије добра по наредби власти начињена била, а не и трошкови општински за испуњавање каквог подводног и мочарног земљишта у пароми, као што је овде случај.

Наплата оне врсте општинских трошкова, кад је оспорена од стране појединих грађана, **може се тражити једино на основу судске пресуде, а не с обзиром на напред поменути пропис законски,** као што је погрешно узео Министар одобравајући решење начелства округа нишког оспорено решења суда општине нишке о извештајно наплати спорне суме од жалиоца Томе у смислу §. 465. грађ. суд. поступка.

Ово је примедбе усвојио и Министар Унутрашњих Дела.

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Превод Љ. В. с окрзнем правеп.

21

Полуљахов је знао, да Арџимовић спава окренут главом на прозорима.

— Мрак. Ништа се не види. У глави се само спуже: „да не оборим што?“ Напипам ногом кревет, и размахнем се...

Први удар је пао на јастук. Арџимовић се пробудио и рекао „ко“ или што“..

Полуљахов „према гласу“ ударио сиџиром други пут.

— Зачуо се хрусак.

Полуљахов се заустављао. Ни звука. Свршено.

— Изађох у средњу собу. Притајах се. Код госпође у спаваћој соби тихо. Спавају. Чујем јелино, како крај мене као сахат нешто куца. То у Казаева срце бије „Отац, — досањах му, — ту. Стражара.“ Пиронкопој у мраку напипах руку, тако је била хладна. — Води у кујну. Ућох. У кујни свеџло као на дању. Месец право у окна упро зраке. Читати би се могло. Обрнем се и разгледам. Видим: постеља; на уздаваџу се прни глава куварчина, окренута зилу, спава и хрче. Узмаем — и уга ме обузе. За што? — помислих. Али чисто ило да неко друга спусти моју руку. Трсну, — и престаде хрвање. А месец свеџло тако... Видим по јастуку сеа већа и већа црна мрља поче да расте... Окренух се и појох горе.

Полуљахов је абацио окрваљени пресук, опро о њега руке, запалио свеџњу и без сикаре ушао у собу код госпође Арџимовиће.

Требало је да она откључа касу. јер је врата била с тајним знаком.

Арџимовић или „госпођа Арџимовић,“ како увек вели Полуљахов, — одмах се пробудила чим је овај ушао у собу.

— Госпођо не пачите! предупредио је Полуљахов.

— Семене, јеси ти то? — питала је Арџимовић.

— Не, ја сам а не Семен.

— Ко сте ви? Шта хоћете?

— Госпођо, извините што вас узнемиравамо, — ми смо дошли да се користимо вашим имањем.

— И ти си тако баш и казао: „извините?“ — питам ја Полуљахова.

Тако сам казао. Треба бити учтив. Ја волим да су према мени учтиви, и због тога сам и сам према другима увек учтив. Госпођа Арџимовић се придигла на узглављу: А да за ви знате код кога сте дошли? Знате ли ви ко је мој муж?“ На то се ја већ нисам могао од смеха уздржати.

— Госпођо, — велим јој, — за нас су сви равни?“ — „А где је мој муж?“ — пита: Госпођо, — рекох јој, — за нашег супруга ни моџте се узнемиравати. Ваш муж леши свезан, и ми смо му уста запушили. Он не може викати. То самеџујем и вама. Иначе и вас ћемо свезати. — „Ви сте га убили?“ — вели она. Не никако, — нама не треба ваш живот већ ваше имање, — велим јој ја. Ми ћемо узети што нам треба и отићи, а нама никакког зла нећемо учинити. Ву је непрестано као грозница трсла, — но кад је последња мене, умирала се, јер сам је ја гледао отворено и смејао се. Она се више Казаева бојала. „То — пита — ко је?“ — То је — велим — мој друг. И ви се њега ништа не бојте, ни он вам ничега рђавог неће учинити. Госпођа се умирила. „То вас је Семен вратар подмео?“ — пита она. — „Семен ту није умешан“ — велим јој ја. „Не, — вели — не лажате: ја знам то је Семеново дело.“ Мени је чисто сменно било. Но, — велим — чије је то дело, нама је све једно. Већ будите тако добри те устаните, узмите кључеве и хајдмо касу да отворимо.“ „Куда могу ићи кад сам необучена?“ Тада приметих да јој је кошуља с плеча спала, — покривачем се заклони. Госпођа је била тако лепа, уздела. „Додајте ми хаљину. — каже ми она. Ја јој је додадох. Обуче се она. „Донесите, — вели — касу овамо, није тешка.“ Тада се пробуди и дете им, малиша од осам или девет година. Спочно је у кревету. „Мама — вели — ко је то?“ — А она њему: „Не вичи, — каже — и не бој се, пробудићеш тату. То тако треба то су људи на суда.“ Ја наредих Казаеву да стоји и пази, а ја одох да донучем касу. Метух је крај њеног кревета. „Отварајте!“ — велим јој. Она седе на кревет, отвара, — тако мирна и спокојна и самном разговара. И малиша гледајући ме сасвим се умирио. „Мама! — вели — ја хоћу јабука.“ — Дајте му — вели — јабука.“ „Дај!“ — рекох Казаеву. Ту у углу стајао је таљиџић са јабукама, биће их тако 7—8 комада. Казаев ми их додаде, ја извадих једну и дадох је малишу: — „Узмите!“ Отворила је госпођа Арџимовић касу. — „Ено вам — вели — цело наше имање.“ А у каси једно хиљаду и нет стотина новаца и у углу одвојено леже триста рубаља. „А то су — вели — државна.“ Још беше отварчица женских протенова, минџуша, „А седамдесет хиљада — питам — где су?“ Она ме гледа са изрогченим очима. „Каквих седамдесет хиљада?“ — „На наследство?“ — „Какво наследство?“ Дође ми чисто тешко у прсима. „Ја у пароши се говори.“ — „Ах — вели — и ви сте тој луђој басни поверовали?“ Затрсох се сав. „Госпођо, — велим јој, — боже је говорите истину! Где су новци? Горе ће бити! — Мислим нас побили, — каже, ми имаће повада немамо!“ Ту сам се са

сам једва уздржао да не зајаучем од муке. Све ми се окрете око главе. Но при свем том видим да господља говори истину: када се већ има гвоздена каса, куда ће се још на другом месту новац остављати. — „Дај те!“ — кажем. А она тако мирна спокојна: нади новце, даје. „Стварп — каже — не саветујем вам да узимате. С њима ћете се једино ухватити.“ — „Све — реквх — дајте, и не брините се!“ Објашњава чак колико која ствар кошта, и којом је приликом од мужа добила. Дивио сам се њеној мирноћи. Мени се све врти око мене, — а она тако мирна! Ноћох да опет по собама, скоких један сто, на други. „Али треба одлазити.“

Узех сикиру, сакрих је под капут и опет се вратих у собу. А она се смеши. „Но, — каже, — јесте ли се уверили да нема новаца? И мени је тако било мучно, тако ми се пиће убијала... Али била је глава у питању. Мислио сам, убили такног човека, — ухвате ли, ништа ме више од вешала не чека.

— Једно питање, Полуљахове. Очекивао сам вешала, а опет си разиковао?

— Мислио сам, неће наћи! Тражи ветар у пољу.

Колико год сам срео „правих преступника, многи међу њима такође су се надали „сигурним вешалима.“ — сви на питање зашто су ишли на злочин, одговарају једно:

— Уверени смо били да нас неће наћи. Како наћи? — Будале се палаше!

Самоувереност и лакомисленост тих људи је просто за дивљење.

— Идем ја по свој тамо амо, — продужава Полуљахов, — а тако ми жао госпође, тако жао. Њома ме њена храброст задивила. Лежи и разговара с Казаевим. Казаев се дави са речима а она ни трне — све пита за вратара: „Је ли нас он подвео!“ Да нисам очекивао уже за себе, чини ми се — неби је убио. Но свој живот је човеку милији. Зашто сам са нади, да не нади и разманух... Одједаред је спрнсло. Мајица ту на постељи скочи. Уста отворио, руке испружио, а очи исколачио. Ја к њему...

Полуљахов се заустави.

— Да ли да причам даље? Гадан је удар био...

— Како хоћеш...

— Но над сам почео, треба све.. Ударих га сикиром, хтео сам други пут, — подигох сикиру, а заједно са њоме и мајицу, секира се заглавила у лобањи. Крв ми је по лицу пљуснула. Тако врућа... Као да је прокрела... Чисто ме опрали...

Ја с муком преданух. Да се нисам бобао да се покажем слаб пред злочинцем, ја бн дрекнуо „воде.“ Ја сам осетио како ми све игра пред очима.

— Ето видите, господине, и нама је зло.... Зачу се тихи глас Полуљахова.

Он је седео преда мном блед као крпа, са чудним очима, и погледом негде тамо у угао; образи су се грчили и дрхтали.

Ми смо разговарали доцкан у ноћи, у пзаналтској канцеларији. С јеном и ја погледах за њим у тамни угао.

— Страшно је било! — зачу се на посетку глас Полуљахова, после дугог ћутања, прекинувши руком крош косу, — ја и сада тог малишу сањам... Никог другог, а њега сањам.

— За што га је требало и убијати?

Из сажаљења.

И лице Полуљахова постаде опет мирно и добро.

— Ја сам о њему мислио када сам по соби шпао. Остављи га или не.

(ПАСТАВИЋУ СЕ)

„З М А Ј“

Варошница Г..., поред парка у коме коњи пасу; добре „пијаће“ воде; Серафима, која прича о својим мнењима, наравно — будући, и поп Мике има још и бајтати магијан, а овај своју стражу. Стража има свога старешину г. Симу. Г. Сима опет има жену, неколико деце, две припитомљене сојке и лепо шапониће.

Магацин је удаљен од варошице 5 минута. Близу магацина је кућа старешине, у којој су смештени и војници.

Све је тамо лепо уређено. Шиљбоци врше тачно своју дужност а г. Сима се с њима опходи врло лепо, готово замишљарно. Преко дана игра с њима „жандарма,“ надбацује се каменом, пошиља се уз брдо, а пред вече лади се, и ко изгуби плаћа литар ракије, а по некад оплада уме и јаче размере и тера до 4 литра, која сви заједнички испију.

После вечере настаје разговор до неко доба ноћи. Г. Сима поди прву реч, и као старешина труди се, да његово причање увек има морално дејство на војнике. Прича о своје доживљаје из „мирнодобског“ времена као и из ратног. Нарочито и из овог другог!

А сталан завршетак његовог причања био је:

— Хе, тако је то! Кад би други посао у погама два пушпума, као ја; кад би други одлежао четири заналења пљува и три мисирске грозннце — морао би пећи као пас. А сто, мени хвала Богу ништа не ваља! Нити сам осеђео, нити клецам а још имам све зубе у глави. Повлажите ли мени још једног таквог створа на да му кажу скинем! —

И одиста, ни један од војника није могао да именује никакву другу личност са таквим одликама. После причања г. Симиног настао би тајац за кратко време да се после прекине куцање чаша.

— Ех! Ову музику највише волим! — узвикнуо би на крају крајева г. Сима, и подигао би чашу у вис посматрајући умилним погледом њену садржину, па би је затим принео устима, сливу затурио и погледа упро у звездано небо.

Тако седећи једне ноћи са својим старешарима на ледини испред куће, причао им је једну епизоду из српско-турског рата.

— Пре је била моја батерија која је дошла на Косово. У Гračаници смо се привештали. Очекивали смо даље заповести.. Падали смо се да ћемо ићи даље. Наједанпут добијемо наредбу, за појачење. Војска се зубуни. Зашто да се враћамо? Зашто да напуштамо освојену земљу? Јест! Аз' у младјега поглавара нема. Командант објашњавање све то војницима, али они на да чују. „Нећемо, нећемо патраг!“ орило се са свих страна. Командант видевши озбиљност ситуације, наједанпут викну: „Поднаредник Симо!“ — Изволите г. пуковник!“ — „За пазбу — готове!“ И то поможе. Потрчах батерији издадох нужне заповести и тамам да изрекнем команду, кад г. пуковник викну попова: „Остан!“ Војници се већ беху умирили После кад смо дошли у Ниш, и кад је командант испричао све шта се могло десити, пок. Митрополит Михаило, који се ту десно, пређе меки и позубивши ме рече пред свима: „Хвала ти, синко! Ти си спасасао част српског војника!“ а пок. Краљ Милан, тада је још био кнез, рече..“ и г. Сима наједарел стаде и пребледе.... Погледа му се укочио више магацина. Војници такође тамо погледаше....

— Зазајај — отеже г. Сима, а у грау као да га нешто стеже.

— Узбуна! — викну каплар и полете са војницима за оружје.

Г. Сима још седеше на ледини, с полуотвореним устима, укоченим погледом на ни да мрдне, док се отуд, из мрака, не зачу капларева команда:

— За пазбу — готове! —

Пушке трескуше у рукама војника.

Настаде тајац. Срце у г. Симе куцаше необичним брзином.

— Остан! командова г. Сима полугугушеним криком.

Чу се тресак пушака о земљу.

— Капларе!

— Изволите! —

— Одвој шиљбоке и останете тамо до зоре! —

— Разумем. —

Г. Сима се једва подиже са земље. Клецајући уђе у кућу и сан изнемоли просто се на кревет.

*

Сутрадан г. Сима седео је у својој канцеларији за столом и писао:

„Старешина страже барутног магацина у Г....

Строго поверљиво

Част ме је учтиво известити Команданта, да је ноћас између 11 и 12 часова ниже барутног магацина пределено у виђеној брвени један огњени змај, на коме су ватрене вожре на све стране пиштале.

Слободна сам напоменути, да до сада нисам веровао у натприродна бића, али пошто сам се ноћас својим рођеним очима уверио, нема је част да умолим команданта за дозволу да се опамо упуте још 12 војника на службу, како бих могао магацин обезбедити што сигурније.

У исто време част ми је напоменути, да сам ону стнар доставио ср, капларнику и молио га да ни за сшаку ноћ упути по 12 људи под стпка, како бих обезбедио и канцеларију, јер ме је он одбио на најбруталнији начин, пазивши ме: да се

глупим захтевима не ће одазвати. Молим Команданта да ср. начелника нади и достави ти наложењем, јер је то страшна стварь да ирк. чиновници има такав појам о својој дужности. И отпуст за њега би био мала казна.

Скромно напоменућем и то, да сам предузео све мере, да магацин не би претрпео какву штету. Сад коман шанчеве испред њега и около њега, тако, да ће се у њ. улазити само преко покретног моста.

Молим за дејство да ми се појачи што пре упуте.

2/7 19... год. Старешина страже
Г. *Сима.....*

Истога дана отправљен је телеграм Опсерваторији В. Школе да је један метеор између 11 и 12 часова ноћу прелетео преко Г... у правцу од истока к западу.

*

После неколико дана г. Сима је позиван-описан. Никако не може да се отресе уверења да му је капетан потковао опанке.

— Тако је то! Ова земља не трпи искрене чиновнике. Сад... ја и толики ноћни видели смо змаја својим рођеним очима, па се нама не верује, а верује се капетану који је у то доба спавао. А да је змај упало магацин? — Како би се онда питали, господо полицајци? —

И, верујте, г. Сима и дан дањи верује у огњене змајеве.

Голубац, — 1904 год. **Нач. Ђ. Павић.**

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacollot 15

II. Судија и полицајац.

— Трпећу све последице моје жеље.

— Имајте на уму, г. судија, да ће ти невољници, који су кадри уклонити жртве своје страсти, а међу тим, на опрезу су сад због случаја с Рибутоном картом, могу их побити као псе, пошто упаљамо ноћу у њихову кућу без икаквих законских решења, у намери да ту тек нађемо какав доказ против њих. И ако надјемо, не само да нећемо бити осећени, јер су они у потпуном праву, него ће се још свет запитати: „а шта су тражили г. истражни судија од Обреновића и шеф сигурности по парку стаза Св. Духа у то доба ноћи.

— Та ви имате десетину људи тамо и нас двојица, па ћемо се изједначити.

— Само је Рибуте унутра, остали мотре с поља. Овавав се полицијски посао са двојцом и тројцом најбоље и отаљава. Неззодно је грунути са десет људи ноћу у један парк. Ући ћемо сами са мојим главним инспектором у кога имам слепо поверење.

— Било како било, ићи ћу с вама до краја. Право је да човек стави на коцку свој један живот заради покушаја спасења живота трију младих девојака којима прети смрт?

— Добро, г. судија, врло добро!... Пођимо онда и нека вам небо буде у помоћ, јер сам убеђен да улазимо у један од најопаснијих похода, које сам икад окушао у свому животу!...

Обојица седоше у кола шеф сигурности, која у мрак одјурише пут Пасиља.

Кад су били на домаку Бузолске шуме, Жак Лоран пође пешке, позва и судију да му следи и обојица, увијени у своје огртаче, ухватише забаченим и мрачним улицама које су водиле у манастир Отаца Светога Духа.

Жак Лоран корача уза сам зид, гали нечујно, а г. од Обреновића труди се да му што боље подражава.

— Пазите! Шашу од једног шеф сигурности. Ту смо, треба удвостручити обазривост:

И у место да пређе манастиру с оне стране, која гледа на главну улицу, Жак Лоран пође на са свим супротну страну, крају парка, прикупљајући успут своје људе. Кад их прикупи, он им одреди место и изда наредбу, да одатле на његов писак, груну као оркан, домоћа и прата и ограде у пролазу, само да му што пре стигну у помоћ.

— Истина, претерана обазривост, рече он своме другу, али сам ја навикао да ништа не изгубим из вида, па чак и оно што је невероватно. Ако буде среће те набасамо на кћери војводине, без големе ће борбе не можемо ишчупати... Видећете тада с каквим ће запосом, с каквим неодољивим одушевљењем потећи у помоћ ова чета одабрана!

Све ово протече необично брзо, без застајкивања у ходу. Журно се Жак Лоран да што пре сазна зашто га је Рибуте тако журно телеграмом позвао.

Није инспектора који га чекаше равнодушно лежећи на зиду парка, да не би прекидао нашу са парка. Једним лаким „хоп" Рибуте заустави оба човека и изиђу низ коноичне степене, које се дркаху двема кулама за то место, и стаде пред свога шефа.

— Шта је било упита Жак Лоран одмах.

— Ишао сам све дуж зида и тако дошао до стана оца, а да ме они и не осете. Помоћу мојих калауза покушах да отворим врата и она попустише. Тада на прстима пођем главним степеницама и најпре се одмах, и не сналазећи, пред прагима собе преосећеногa. Слушао сам задржавајући дах. И што сам се више примицао вратима, до мојих је ушију долазио звук једнога гласа све јасније и јасније. Оба су саговедника говорили као људи који не презају ни од чега. Нисам пречуо ништа од њихова разговора.

— У тренутку кад сам ја стигао, отац Антеранд, тако судим по одговору епископову, мољаше свога претпостављеног да одложи извршење своје кобне намере до идуће ноћи.

— „Пустите ме да је видим још један пут. Мољаше он, заклињем вам се, да сутра у вече нећете ништа ни на какву слабост с моје стране."

— Али то епископ енергично одби.

— „Све што вам могу допустити, то је последње пићење на сат — два," рече му он; „употребите то што пре, јер до сванућа треба све да је свршено. Ја ће ћу да изнесем своју главу на роштељу пићу ради нашега задовољства и васиљавања бујалисте страсти... Мажите се, до ђавола, драги мој Армаиде, и будите човек! Слажем се с вама: доиста је то и сувише тешко, али ми браћа не можемо!..."

Не хтедох даље слушати, драги мој шеће, и већ можете мислити, да сам дотрчао телеграфу као што сте ми и наредили. По том сам се вратио да продужам посматрање.

— Е, сад, г. судија, шта велите ви на ово? Упита Жак Лоран судију. — Има ли још какве сенке од сумње?

— Ви сте право чудновите, драги мој Лоране! одговори судија. — Сва се ваша предпоставке остварају тачку по тачку математичком тачношћу!

— Е, сад прихвати шеф сигурности, ми не смемо губити времена, ако ћемо покушати да спасемо госпођице од Дамарта и њихову учитељку, а ја се већ почињем падати у то. Ући ћемо у манастир за Рибутом, који ће нас водити, и тада Бог нек нам помогне! Имајмо на уму, да ћемо се борити с непријатељем готово убеђеним у спасење, а од којих ми не можемо очекивати никакво добро!

По том шеф сигурности прихвати се стуба од копоња и у два исправља ваше се зиду на гробиш. (наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученици су нам ова питања.

1.

Суд општине врњачке, актом својим од 9. августа ове год. Бр. 1599, пита:

„Законом о непосредном порезу одређено је, да земљорадници плаћа порез два пута годишње, и то 1. августа и 1. октобра.

Од сваке, који не плаћа порез на време, наплаћује се 6% интереса.

За које ће се, као, време напаћати овај интерес, то није јасно одређено, те се разно и наплаћује.

Тако, неки општински судови наплаћују интерес од оних, који порез плате после 1. авг. на 10 дана, за 7 месеци и 10 дана, а неки само за осам 10 дана, пошто је прошло од рока, кад је порез требао да се плати.

Моли се уредништво, да изнесе своје мишљење по овоме."

— На ова питања одговарамо:

Као што се и у самом питању види, земљопривредници (земљорадници) плаћају порез добровољном напаћом до 1. августа за прих шест месеци (јануар, фебруар, март, април, мај и јуни) а до 1. новембра за других шест месеци (јул, август, септембар, октобар, новембар и децембар).

После ових рокова настаје принудна наплата.

Ако неко од њих не плати порез до 1. авг. за прих шест месеци, него то учини н. пр. 20. августа, онда он, по одредбама чл. 109. закона о непосредном порезу, плаћа 6% интереса за оних 20 дана заборављења, за ону половину пореза и приреза, који је требао платити 1. августа, а не на свих 6 месеци.

Ово се јасно види из другог става поменутога члана, који гласи: „Интерес тече од дана истека одређеног рока у чл. 106, на сразмери део неподмирених сума непосредног и обртног пореза као и државних прireза.“

II.

Суд општине балканчанске, актом својим од 6. августа ове године Бр. 1277, пита:

„Шта да мислећа једна грађанска ове општ. знужео је једки део општинских судија, на основаним начин, и тако полазно путу.

Кмет дотичнога села, полазе је тужбу против овога самовласника и општина је учинила уништај и утврдила правицу.

Да ли би суд у овоме нешто погрешио, или се уредништво да изволи известити суд: да ли суд општински има права, да захтевала истинске са заузме судије, и да му поправљену путу помоћ — ратурак, или не, и шта у општа среди градити у оваквом случају са зауважавати?“

— На ово питање одговарамо:

Кад је расписом г. Министра унутрашњих дела, од ове год. Шбр. 1095, обратишено, да општински судови не могу судити ове кривице из III части кривичнога закона, где је максимална казна предвиђена више од 10 дана, у смислу чл. 94. тач. 4. под б. закона о општинама, као што је случај под б. 275 а кривичног закона, онда суд не може да пресуђује кривицу за закуђење, него треба ова дела кажњава да пошље среском кмету на даљни рад, па не онда учинити даље што треба.

Сам, пак, општински суд, не може питати да ради према захтевању, а још нако да му без напријед пресуди поруши путу.

III.

Суд општине јаловик-шаворске, актом својим од 8. августа ове год., Бр. 1598, пита;

Суд општински, састављајући општински буџет, показује по истом као општинским приход и сва дуговања и непаплаћени приреч за ранију годину, те тако планирана и смањује стопу општинског прireза, који би се имао разрезати за текућу годину, за покриће буџетских издатака.

Међутим, пређашња настављања основних школа и школски одбори, при састављ школских буџета, не узимају у рачун прирез, који је остао на дугу од ранијих година, него сме, које се у тоју године наплате од дуговања прireза, повећују нео завредан приход, те тако школски буџети никад не изађене.

Моли се уредништво да нашли објаснити: да ли је оваково састављање школског буџета, правилно, и шта има да ради општински суд, те да осујети оваково правилно буџета. ако ово не би било на своме месту?“

— На ово питање одговарамо:

И по духу закона о народним школама, и по правилу постављеном тач. 1. чл. 38. закона о опружавима среских и општинских буџетима, у буџет школски морају се увозити и сви заостали непоплаћени приходи од ранијих година.

Ако одбор школски не би хтео то учинити при састављ школског буџета, онда општински суд има да уложи протест код окружног школског одбора, који одобрава ове буџете, и да тражи неправу истих.

А општински суд увек мора и може бити обавештен о томе, када је школски буџет, јер је сваког седмица школског одбора присутан био општ. председник, било његов заменик.

IV.

„Рачунополагачи ове општине, учекани су наложена прекорачења буџетска за године 1896 и 1897 по општинским рачунима.

Месна контрола, прегледајући поменуте рачуне, поклади је рачунополагаче, да за ова прекорачења прибаве накнадна одобрења т. Министра финансије, у противном да ове суме пословне општинској каси.

Буџетска прекорачења састоје се у овоме:

1, рачунополагач за 1897 год. издао је за моторска кола 266·94 динара. Ова сума предвиђена је била буџетом за 1894 год. али је до 1896 год. остала неисплаћена, и тек је онда то утвиђено; и

2, рачунополагачи исте године, није наплатио буџетом предвиђену премају у 40 дин., ма да је учињено све што је потребно за заштиту општ. интереса, јер је душинка тужба и он осуђен на наплаћ.

Наложење, да је онај први издатак учињен по неодложној државној и општинској потреби и по сили једнога закона, који о томе постоје је устројству војске) и да код другог случаја није било ни неспособности нити небрежења рачунополагачева, општински је суд нашао ову ствар одбору на одобрење, али он је нашао, да ову суму не треба признати, него да се стави на терет оних рачунополагача.

Поводом овога настаје питање:

Је ли законита ова одлука одборска, кад она тереши рачунополагаче за издатке, учињене за рачун општине?

Нмаду ли они права жалбе против ове одлуке и коме; и

Могу ли се ни овоме користити застарелошћу?“

— На ово питање одговорамо:

1, Није прописала рад одбора, што је бацило на терет издатак на моторска кола, јер се онај издатак морао учинити по неодложној потреби државној и по законској наредби старијех власти.

Овим, у осталом, одбор није заштитио општину нашу од накнаде, јер рачунополагач има право на накнаду, ако би ову суму морао положити, ма да и то не мора бити, јер ће ку и сама Главна Контрола, на преду прирења, признати неправност ових издатака;

2, Рачунополагачи нма право, да тражи да се ова одлука окружна од извршењу у смислу чл. 152 зак. о општинама, у року од 5 дана, од кад му се ова одборска одлука саопшти, у смислу чл. 171. истога закона; и

3, Рачунополагачи се могу користити застарелошћу, ако је протекао рок предвиђен законом о уређењу Главне Контроле, у колико се ова дотицала за опасне случајеве.

Суду општине житковичке јавља уредништво, да његов акт од 26. пога ове године Бр. 722, који се тражи објашњење чл. 94. тач. 4. зак. о општинама, односно издавања уверења, није примљен, те зато није ни дат одговор.

Нека суд поново своје питање, пошто се ово не нађе ни другог његовог акта од 6. авг. ове године Бр. 722, на ће се дати обавештење кад дође ред.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Ноћу између 13 — 14 т. м-ца непознати лопови украли су Вујици Вујићу из Рашовца 2 кола уранилена, 1 врану и 4 овце. Од кола једна је дашње сиво-плаве, матор 6 год., у једно уво рожњен, а други жуто-пеле, матор 6 год. без рожања. Краља је дашње жуте, куса, матора 4 год., без рожања, а овце су пуно беле. Начелник среза ваљевског деспотом Бр. 16186 моли све полицијске власти за тражење крадљивца и покрађе. УБр. 27778.

Михаило Н., бив. момак механски код Пере Арсовића из Струбина, среза посавског, окр. ваљевског, уграо је ноћу између 11 — 12 тек. м-ца 150 дин. спиан газда и побегао. Стар је 20 год., средњег раста, црнкаста лица, као говори пушка. Пронађење треба спровести начелнику среском у Обреновцу, као управе граду Београду с позивом на Бр. 27289.

Живојин Т. Ђорђевић, сиктиница, родом из села Кнежевца, среза врачарског, који је без у затвору општине кнежевачке, због више крађа, пронашао је затвор и утекао. Стар је 20 год., средњег раста, у опште океђ, браде и бркова нема. Начелник среза врачарског, актом Бр. 16180, моли за тражење овог крадљивца.

Јоксим Живковић, пензар, који је без пол петрагом, у притвору и окову под начелника среза јадранског, због покушаја убиства, ноћу између 12 — 13 тек. м-ца побегао је из притвора. Стар је 50 год., расте високог, суводаљ лица широког, бркова посечених и врних, у говору зависи по пригорски. Срески начелник деспотом Бр. 12472, моли за тражење овог бегунца УБр. 27499.

Марко Ранковић, Петар Марковић и Јанко Јовановић, Цигани сиктири, решењем начелника среза темнићског, стављени су под привичну истрагу и у притвор због крађе стоке. Марко има 30 год., оженьен је, Петар је нешто млађи, а Јанко има 25 год. Познају се сво полицијске и општинске власти да све крађе у свом домашајима вино потраже и пронађене спроведу поменутом ср. начелнику с позивом на депешу Бр. 938. УБр. 27948.

Ноћу, између 18 — 19 тек. м-ца непознати лопови украо је Животи Врапковићу, општинару из Смедерева 15 телећих и биволских и 10 комасивских кожа, које су биле потопљене у Дунаву рани штаљевима. Вредност покрађе износи 250 дин. Ово се саопштава свима полиц. и општинским властима ради тражења за крађљивцем и покрађом. УБр. 28237.

Краља у Будим-Пешти. Цес. крал. поштански у Београду достављо је Управи гр. Београда, да су непознати лопови у међувремену од 29. јула до 1. августа тек. год. помоћу лажних кључева улазе у стан будим-пештанског судије Антона Карлоша и из истог украли: 12 ком. сребрних кашика за супу, 12 ком. сребрних кашика за кафу, 12 ком. сребрних кашика за воћу, по 12 ком. сребрних ножева великих и малих; по 12 ком. сребр. виљушака великих и малих, 1 сребр. виљушка за шећер, по 1 вел. кашика за супу, за поврће и месо, 1 ком. за рибу, велику виљушку, дрвеницу за чачкалице, 4 сашника, два четворорожака свећњака, 2 мала чирака, 2 послужавника за хлеб, 1 шећерница, кашика у виду лађица, 6 ком. рожница за сардине, 1 окрутаа тацна, 1 таљир са поклоном — све од сребра, 6 пара ножева и

вилушина од пива сребра по 6 ком. великих кашика за супу и месо од пива сребра, 12 ком. сребрних кашика за чаше, 1 кашика гравиро са великим брилјантом, једна златна игла за машну и разног одела и веша — све у вредности преко 4000 круна. Већина ствари носи монограм К. Ф.

Позивају се све полиц. и општинске власти да за прваљивцима трагају, а приватним лицима, поглавито заложним заводима и златарским радњама спрече све такође покиће, те да лице које би покушало да прода или заложи које од побројених ствари, преда најближем полицијском органу. Акт Управе града Београда. Бр. 28004.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Недељко Вујошевић, тежак из Белог Потока, у срезу драгачевском, одметнуо се испод ове домаћих власти у намери да самовласно живи и радима дела чини. Ово је утврђено решењем начелства окр. чачанског, од 16. тек. м-ца Бр. 9051. Одметник има 49 год., средњег је раста, косе смеђе, у оделу је народном. У смислу чл. 2. зак. о хајкама и утамањивању хајдука, поменуто начелство позива Недељка да се у року од 15 дана, рачунајући од 17. тек. м-ца пријави најближој полиц. власти, која ће га спровести начел. срезу драгачевском. У одређу да се Недељко у остављеном року не пресла, — начелство ће га огласити за хајдука, у смислу чл. 3. поменутог закона. Ово се саопштава свима полиц. и општинским властима ради знања и управљања. Убр. 29322.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Карл Фридрих Вилхелм Краус, лице се ово лице, чију слику овде износимо, а које се решењем истражног судије у Калву (Виртемберг) има да стави у притвор због праће пажње у вредности 100.000 марака. Он је се

родио у Штутгарту 2. VII. 1865 год. По занимању је грађевински предузимач.

За пеком пронађење расписана је награда у 1000 марака.

Пошто није искључена могућност да он може и овамо, код нас доћи, то се овим на њ и када станица и приватним лицима обраћа пажња.

У случају пронађења треба га притворити, позвати и пажње одузети и спровести га Управи града Београда.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

„Објавни начелства смедеревског од 25. јула ове год. Бр. 9720, који је оштампан у 167. броју „Срп. Новина,“ од 30. јула ове год. на основу чл. 2. зак. о хајкама и утамањивању хајдука позвати су одбегли оглашени: **Љубомира Гајића** из Бисоња, **Петра Стевановића** из А.-Угарске који је живео у Удовицима,

Љубомир Гајић

ср. полужевског, и **Светозара Радисављевића** из А.-Угарске, који је живео у Шапцу. — да се у року од 15 дана пријаве и предаду најближој полиц. власти. Како је остављени рок протекао, а они се по извештајима окр. начелстава и среса. власти нису до данас пријавили ни предали, то их је начелство окр. смедеревског, на основу чл. 3. закона о хватању и утамањивању хајдука решењем својим од данашњег Бр. 9991 огласило за хајдуке, с тим да је слободно свакоме убити их. Љубомир је стар 29 год., стаса је

Петар Стевановић

средњег, косе црне, образа округлих, чела широког, обрва црних, очњу црних, носа широког, бркова црних уста умерених; Петар је стар 35 год., стаса средњег, косе, очњу и бркова црних, образа дугих, чела обченог, у лицу розпи, носа умерена, бркова смеђих, уста умерених; Светозар је стар 53 год., стаса средњег, косе и бркова црних, образа дугих сувих, чела широког и намрштена, очњу црномањастих, носа правилног, бркова црних просених, уста

Светозар Радисављевић

умерених, браде црне проселе, прекуп је с леве стране и носе утиге. Љубомир је у оделу војничком чувара казне, завода, а Петар и Светозар у оделу су сувенском. Ово се саопштава свима полиц. и општин. властима ради знања и управљања. Убр. 28365.

Радосав Пантић, из Кличевца, среза рамског, који се на позив начелства округа пожаревачког, од 25. јула тек. год. Бр. 1578 није пријавио власти у остављеном року, решењем истог начелства од 16. тек. м-ца Бр. 13251, оглашен је за хајдука, у смислу чл. 3. зак. о хватању и утамањивању хајдука, и тим да је од данас слободно свакоме убити га. Радосав има 26 год., раста је средњег, доњекакет је, добро развијен, бркови, косе и очњу црних, лица округла, говори крушка и отеже у говору. Од одела зна на себе туђ прекопчани и чешљире се сајташима, обује од шајка, чарапе са потпетрима и опасан је широким појасом. Ово се саопштава свима позивницима и општинским властима ради знања и управљања Убр. 27047.

ТРАЖИ СЕ

Марка Радовића, тежака из Лознице, у ср. драгачевском, оптуженог због краће стоке, тражи начелник ср. ариљског, актом Бр. 7782. Марко има 24—25 год., раста је средњег, образа дугих, причешљане је, говори потпуно и развучено. Позивају се све полиц. и општинске власти да овог прваљивца у своје домовинарима потраже и проваћеног коме треба спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 25648.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Смајла Смајловића, из Бишине, за којим је наложена потерница у 29. и 30. броју „Полиц. Гласника“ од пр. год. јер је исти ухваћен у Пироту и спроведен начел. ср. рађевског, где одговара за крађу.

Љубомира Анастасијевића, из Бишине, чију смо потерницу донели у 33. броју овога листа тек. год. јер је Љубомир по истој потерници ухваћен овде у Београду и спроведен начел. ср. оранског где одговара за крађу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 16.

БРОЈ 35. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. АВГУСТА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за начелника треће класе среза јадранског, Радивоја Јовановића, начелника исте класе среза посавског, округа београдског по потреби службе; и

за начелника треће класе среза посавског, округа београдског, Николу Матијевића, комесара железничке полиције у у Нишу, у рангу секретара начелства друге класе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24 августа 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Љубомир Рајић, начелник прве класе среза јадранског, на основу § 69. тачке 2. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пенсијом која му припада по годинама службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 24 августа, 1904. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за начелника друге класе среза посавског, округа ваљевског, Љубомира Станковића, начелника треће класе среза драгачевског;

за начелника треће класе среза драгачевског, Марка Ђурашковића, начелника исте класе среза посавског, округа ваљевског;

за писара прве класе среза гружанског, Васу Араницког, писара исте класе среза посавског, округа ваљевског; и

за писара друге класе среза посавског, округа ваљевског, Илију Ј. Поповића, писара исте класе среза гружанског, — сву тројицу по молби.

за писара прве класе среза врачарског Драгољуба Пантовића, бившег полицијског писара;

за писара прве класе начелства округа смедеревског, Чедомира Тодоровића, вршиоца дужности писара среза ужичког, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза ресавског, у рангу писара начелства прве класе, Јевту Ћирића, вршиоца дужности писара среза лужничког, у рангу писара начелства друге класе;

за вршиоца дужности писара среза јадранског, у рангу писара начелства друге класе, Светислава Драгојевића, вршиоца дужности писара среза врачарског, исте класе, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза ваљевског, у рангу писара начелства друге класе, Василија Б. Алексића, писара исте класе начелства округа нишког, по молби;

за вршиоца дужности писара среза тамнавског, у рангу писара начелства друге класе, Стевана Петровића, вршиоца дужности писара среза ваљевског, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза јадранског, у рангу писара начелства друге класе, Добривоја Костића, практиканта Министарства унутрашњих дела;

за вршиоца дужности писара среза лужничког, у рангу писара начелства друге класе, Цветка Петровића, практиканта канцеларије среза белопаланачког;

за писара друге класе начелства округа врањског, Јевту Бекрића, бившег полицијског практиканта;

за писара друге класе начелства округа нишког, Филипа Животића, практиканта начелства округа крагујевачког;

за писара треће класе Управе вароши Београда, Ђорђа Драгићевића, практиканта канцеларије среза ужичког;

за писара II класе среза рађевског, Михаила Васиљевића, писара исте класе среза јадранског;

за вршиоца дужности писара среза јадранског, у рангу писара начелства друге класе, Вељка Јовичића, вршиоца дужности писара среза рађевског, у рангу писара начелства исте класе, обојицу по молби.

за писара прве класе среза бољевачког, Мирка Дунића, писара прве класе среза крајинског, по потреби службе;

за писара друге класе среза бољевачког, Михаила С. Илића, писара друге класе среза крајинског, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза крајинског, у рангу писара начелства прве класе, Јована Ничића, вршиоца дужности писара среза бољевачког, у рангу писара начелства прве класе; и

за вршиоца дужности писара среза крајинског, у рангу писара начелства друге класе, Гаврила Николића, вршиоца дужности писара среза бољевачког, у рангу писара начелства друге класе, обојицу по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26 августа 1904 год., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је да се:

Милош Тодоровић, писар друге класе среза јадранског и Спасоје Милићевић, вршилац дужности писара среза јадранског, у рангу писара начелства прве класе, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусте из државне службе.

да се Петар Живковић, писар прве класе среза ресавског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе, с тим, да му се у име издржавања издаје из државне касе тридесет од сто од плате коју је до сада имао.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26 августа 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 13. августа ове године Бр. 6089, које гласи:

да се Александар Марић, наставник српске гимназије у Скопљу, родом из Госпођинаца у Угарској и поданик исте државе, по својој молби прими у српско

поданство, изузетно од §. 44. грађ. закона пошто је подиво уредан отпуст из досадашњег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 августа 1904 год., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење истог Савета од 13. августа ове године Бр. 6090, које гласи:

да се Илија П. Ристић, трговац из Ушћа, у округу ваљевском, родом из села Бобошице, округа битољског, у Турској, и поданик исте државе, прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 августа 1904 год. у Београду.

ПРЕШТАМПАВАЊЕ ЗАКОНА

У последњем чланку, који је штампан у нашем листу под горњим насловом, ми смо изнели, како су у I књизи пречишћеног издања зборника, погрешно штампане неке уредбе, које су или измењене или сасвим укинуте, па смо обећали да ћемо продужити изношење и осталих погрешака, које смо тамо запазили, како би на тај начин припомогли, да се ове грешке исправе.

Одговарајући датом обећању, ми ћемо сада да говоримо о решењу о наплати таксе од пивара, од 11. јуна 1852 год. које је штампано на стр. 354. поменутог Зборника.

Већ по томе, што је оно штампано у пречишћеном издању и без икаквих примедаба и ограничења, признато је овим издањем да оно и данас важи као закон, пошто је донесено од оба законодавна фактора — књаза и Совета, а међутим, оно је сасвим укинуто другим Височајшим решењем од 12. августа 1854 год. В№ 578. (Зборник VIII стр. XVIII).

Да би ово своје тврђење несумњиво доказали, ми ћемо да штампамо и прво и друго решење, па ће, тако, ова ствар очигледно бити представљена.

Дакле, решење, које је штампано у I књизи пречишћеног издања зборника, на стр. 354, гласи:

„Оштина Београдска поднела је Попечитељству Внутрени Дјела приложену овде ·|· прозбу, којом моли, да се једна извјестна такса или аренда опредјели, коју ће постојеће у вароши овој пиваре на нециво пива, и при продавању овог у већем или мањем количеству плаћати имати, и оно не могући захтевању овом речене општине удовелетворити из узрока, што је до сада закупитељу меански и кафански аренди по уредби од 6. јунија 1840. год. КБрој 30?.. СБрој 583, на вино по једна пара од оке не само од меандџија и кафетџија као акцис плаћано, но и од сами пивара, кад они пиво у њиховим зданијама на мање крчме и продају, — поднело је исту молбу на решеније.

Молбу ову поменуте обштине узевши у расужденије, Ја сам по саслушаном мњенију Совјета од 31. пр. м-ца. Број 675, согласно с овим рјешио: да се не само у Београду, но по целој земљи, од сваке бечке пива, које би се у којој општини испекло, и на бечку продавало, од пивара по 60 пара чарш. као такса наплати, и ова такса да се у приход дотичне обштине уведе.*

Ето, овако гласи ово решење, и кад би оно одиста и данас важило, општине би, у којима има пивара, наплаћивале таксу, коју оно предвиђа.

Али, као што рекосмо, оно је укинуто доцнијим решењем од 12. августа 1854 год. В№ 578, које гласи:

„Како поводом поднешене ми од стране шабачки' пивара молбе, да би се из тамо наведени' узрока' од плаћања по решенију Моме од 11. јунија 1852 год. ВБр. 502, таксе од 60 пара' на сваку бечку пива опредјелене, или сасвим ослободили, или најпосле да подпадну под плаћање обштини једне извјестне годишње аренде, тако и сбог постојавше измећу Попечитељства Иностранн' Дјела и Генералног Аустријског консулата, па и сад јошт неокончане преписке сбог Пивара Београдског, а. ц. кр. поданика Венке, у којој преписки поменути Генерални Консулат, заклањајући аустријске поданике од таквог плаћања на пиво, доказује да су наши поданици од плаћања на приходе у Аустрији ослобођени, и само да ови тамо за шпекулацију плаћају, придодавши, да општина овдашња већ од поменутог пивара Венке у име пиварлука, који он овде упражњава, једну таксу, и то у 72 фор. годишње наплаћује, следователно, да поред ове таксе ударено' још 60 пара' на бечку ништа друго' бити не може, но приходно дајаније; — Ја сам, узевши предмет овај у ново расуђење, нашао, да и иначе нужно једнообразије изискује, да се на свако пиће једнообразна такса наплаћује, и потоме, да наплаћивање на пиво од наплаћивања на остало пиће, никаквом изјатију не подлежи; сбог чега сам са согласијем Совјета од 7. пр. м. № 364. рјешио: *да се предизведено рјешеније од 11. јуна 1852. год. ВБр. 502. као вопросно изјатије у себи садржавајуће, опозове,* и да се на точење пива само при прописном Уредбом акцису од 1. паре од оке на ползу дотичне обштинске касе у напредак остане...*

После овога решења, свакако оно прво нема више никакве вредности, те га није требало ни штампати.

Потребно је напоменути, да се по уредби, коју ово последње решење помиње, плаћао акцис на пиво по 1. пару од оке, па је ова и законом од 23. јула 1898 год. (зб. 53. стр. 269), одржана, само што њу не плаћају произвођачи пива, него механџије и кафеџије, изузимајући она места и општине, које имају нарочиту трошарину, одобрену законом у корист својих прихода.

Завршујући сада са овим чланком, ми ћемо се успоро вратити да изнесемо и друге запажене погрешке у поменутом издању.

ФОТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(НАСТАВАК) 5

Приликом снимања и израде фотографија ваља имати на уму, да фотограф, који нам је при руци, ретко кад има правог разумевања у ономе што ради; он ће до душе знати, како се удешава нека слика да повољно изгледа, али не како ће бити правилно. Према томе увек ваља да га надзиремо при изради снимака и да имамо на уму ово:

1. Сунце ваља да је позади и са стране апарата, те ће слике бити најјасније. Ако је оно позади предмета, снимак ће изгледати као да је израђиван на мутну времену. То ваља употребити за евентуални случај, ако би се хтео изазвати утисак, као да је владало мутно време.

2. Ако се снимају лица у пољу, ваља имати на уму, да светлост с преда чини да лице испадне пљоснато, светлост озго чини лице озбиљним и суморним, а директно сунчано осветљење чини да лица испадају мрљава.

3. Ако се морају снимати унутарњи простори, ваља захтевати снимање с муњевитом светлошћу, при чему чак ни прозори не сметају. Не иде ли то никако, онда се морају бар тамна места у соби осветлити рефлексном светлошћу брзо покретних огледала.

4. У околностима, кад се н. пр. мора снимати брзо ноћу, можемо се, ако се не може набавити магнезија помоћи светлуцањима, која може створити можда први апотекар, н. пр.: 6 делова шалитре, 2 дела сумпора и 1 део сумпорног антимона пулверизирају се и у фишецима од хартије лако стискају. Или: истопи се у једној шољи на шпиритусу шалитра а за тим се сипа у малим порцијама сумпорни прах. Свави пут кад год се сумпорни прах сипа у истопљену шалитру настаје веома јасно севање. Наравно да се таква светлуцања могу само онда употребити, ако гасови, који се развијају и који јако миришу, могу да одилазе и ако нема опасности од ватре. Има ли се времена, тако да се н. пр. може један унутрашњи простор више сахата експонирати, онда је довољно за осветљење и неколико лампи на петролеум.

5. На свима фотографијама мора бити означена сразмера редукције. Најбоље је кад се фотографује и мерило. Кад се фотографује каква вертикална површина н. пр. фронт неке куће, учиниће се добро, да се преда њ намести и фотографује какав човек, чиме ће се утврдити сразмера величине.

6. На сваком снимку мора се означити датум, сахат, време, осветљење, положај према странама. Света и доба снимања, за тим врста апарата и сочива, која су употребљена.

7. Врло сјајне или јасне ствари задају при фотографском снимању великих тешкоћа. Пре свега ваља нам избегавати њихово чишћење од прашине, јер иначе испадају мање пластичне. Је ли потребно да се фотографују, онда се сјајни предмети морају неутрално обојадисати, нпр.

гвождене ствари, стакло и т. д. с оловном водом или једном количином магнезијеве киселине и млеком или руским јодом и терпентинским уљем. Таква премазивања не шкоде ни сланци ни предмету и лако се удаљују.

8. Снимају ли се машине (н. пр. после несрећних случајева), то мора да буде у времену, када се у дотичној згради уопште не ради, пошто би услед дрмусања осталих машина, које се крећу, слика била свакако нејасна.

9. Фотографије веома фино пластичних предмета н. пр. натписа, повреда на предметима, папиларних линија и т. д. морају се снимати уз јако осветљење предмета са стране, пошто се сенкама увећава пластика. Је ли она сувише јака испала, то се мора у протоколу нагласити.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

противичен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

предавао и уредио Свет. Јакић

Глава осамнаеста
О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 14

§. 479.

На јавној продаји може се свако надметати, осим малолетника, пресуђеног, расикнуће, чиновника који продају врши, и онога, чије се имање продаје.

Но свако надметач дужан је пиред у име јемчење да полаже при продаји непокретности, и то оних, које се у селу и сеоским атарима налазе, по 5%, а за оне, које се у варошима, варошицама и атарима оних налазе, по 10% од процењене вредности добра, које се продаје и које хоће да закупи.

Каучија се лаже или у готовом новцу или у сигурним папирима или у сигурној залози непокретних ствари или непокретног имања.

(Допуна од 14. јула 1878 год. Збор. 33 стр. 58).

Од јамчења изузиме се ослобођавају се само напибављени и непибављени повериоци, за чије је рачун непокретно имање узето у повпс, а то ако и у колико њихове тражбине са интересом, по одбитку прихођених пречих тражбина, не прелазе процењу дотичног имања у време продаје.

(Измена допуше од 14. јула 1878. год. Збор. 33. стр. 58, од 19. јануара 1879 год. Збор. 34. стр. 149, која је ступила у живот истога дана и године).

Код I. одељка овог ђ-а има ове две одлуке Касац. суд, којом је уиуђен пропсте пени суд да оцени, *да ли се може свако надметати, кад се продаја врши у судници или у затвореној кафани.*

Отман П. немљоделац из М. изјавио је тужбу на продају непокретног имања његовог, коју је на дан 10. јануара т. год. извршио Светислав Р. пореавик за наплату дужне порезе. У жалби је навео, да је ова продаја неуредна за то: што није било довољно лицитаната и што свима, који су дошли, да лицитирају имање није дозвољено, да лицитирају.

За доказ овога позвао се на сведоке, па је молио суд, да ову продају, као неуредну, поништи.

Тужена Р. у одговору своме навео је, да су сви жалбени наводи неистинити, па је молио суд, да тужиоца одбије од тражења.

Првостепени суд одбио је тужилачку страну од тражења.

Разлоза првостепеног суда за овакво решење ова су.

По расмотрењу акта овога предмета суд је нашао:

Да је жалба жалиочева благовремено предата суду: јер се из протокола лицитације види, да је продаја била 10. јануара 1903 год. а из положеног пријема на жалбу под № 1201. види се, да је жалба предата суду 17. јануара 1903 год. — §. 502. грађ. суд. поступка. —

Што се тиче жалбених навода, суд налази, да исти не стоје; јер се из протокола лицитације под № 325 види, да је било довољно лицитаната, а поштту сведока, на које се жалилац позвао, нема места за то, што би они имали да сведоче противно протоколу лицитације, који је по §§ 187 и 188 грађ. суд. поступка уиоваљана јавна исправа — §. 233 грађ. суд. поступка. —

Према томе, пад не стоји жалбени навод, жалилац се по §. 178. грађ. суд. поступка има одбити од тражења поништаја ове продаје. Тако је решио првостепени суд 18. марта 1903 год. под № 6867.

По по жалби тужиоца, Касациони суд (III одељ.) поништио је 7. августа тек. год. № 4645 решење првостепеног суда из ових разлога:

„Кад се види из записника и протокола лицитације, да је продаја имања одређена и вршена у *судници*, а тужилац је се у тужби своју позвао на сведоке: Стојана И., Досија И., Данила М., Вучка П. и Ђорђа З., који би имали, да утврде, да им приступ у судници није био дозвољен, да и они лицитирају имаље, онда је суд погрешно, што није одредио рочиште и о овој околности испитао поменуте сведоке, па тек онда решење своје донео, — §. 166. грађ. пост. имајући на уму одредбу §. 479. грађ. пост. да се на јавној продаји може свако надметати и да ли је ово могућно извести, кад се продаја врши у судници у којој није приступ био дозвољен, а не пред судницом?

*

Ова одлука казује и то, да се мимо садржине списка о продаји (протокола лицитације) може сведоцима доказивати.

*

„Кад се види из протокола лицитације од 29. новембра 1900 год. под № 23926. да је продаја имања вршена у кафани Белотићевој, и кад се је тужилац Ђурај, у својој тужби позвао на сведоке: Нешу Васиљаја и Јанка С., који би имали да посведоче, да је кафана она била затворена, онда је суд погрешно, што није одредио рочиште, на коме би ово изводио, па по том донео своју одлуку — §. 166 грађ. суд. пост. — имајући на уму одредбу §. 479. грађ. суд. пост., да се на јавној продаји може свако надметати, и да ли је ово могућно извести, кад се продаја врши у кафани, а не пред кафаном?"

Примедбе Касац. суда од 8. августа 1903 год., № 4718.

*

Код овог одељка има две супротне одлуке Касационог суда, једна од 21. јануара 1887 год. № 142 по којој је увето да вреди продаја непокретног имања, коју је извршио полицијски практикант, а други је од 11. августа 1881 год. № 2607 у којој је поништена јавна продаја, што ову није извршио полицијски чиновник већ практикант.

Да је неуредна продаја ако се прими за надметача и преиадужени, показује ова одлука.

„Суд је погрешно, што је у свом горњем решењу казао, да то, што је лицитант Живојин под стециштем, није никаква услов за уништај продаје по §. 501. грађ. суд. пост., над по §. 479. грађ. суд. пост. *преиадужени не може се надметати на јавној продаји*, и кад је исти §. 479. уврштен међу остале у §. 501. грађ. суд. пост. побројане §§-е, који једну јавну продају неуредном чине.

„Па кад је дужник у својој тужби Бр. 3134. 1902 год. навео међу осталим и горњи случај из §. 479. грађ. суд. пост. као услов за уништај продаје по §. 501. грађ. суд. пост., онда је суд требао да цени и овај услов на по том да своју одлуку донесе по §. 504. грађ. суд. поступка."

Примедбе Касац. суда од 7. V. 903 г. № 2899.

*

Види одлуку код §. 481.

Неуредна је продаја ако надметач не положи каукцију, према овој одлуци Касационог суда.

Трифун П. тужио је Стевана Л. сресписара и тражио: да се поништи продаја његовог имања као неуредна јер тужени није од лицитаната тражио да положе каукцију.

Првостепени суд уважио је тражење тужиочево и поништио продају са истог разлога, јер је из акта продаје видео, да лицитанти нису полагали каукцију при лицитирању, чиме је потврђен пропис §. 479. грађ. пост.

Ово решење одобрио је и Касациони суд 17. октобра 1902 год. № 7833.

*

У овом смислу донесена је и одлука од 14. марта 1903. № 1290.

И ако је у условима продаје предвиђено, да се каукција полаже у злату, — неуредна је продаја, кад је одбијен надметач, са каукцијом у сребру, према овој одлуци.

Тужилачка страна тражила је, да се продаја њеног имања, као неуредна поништи; јер је извршилац продаје одбио од

лицитације једног лицитанта, који је — ма да је у условима продаје било означено, да се кауција има положити у злату — кауцију полагао у сребру.

По овоме тражењу првостепени суд 20 новембра 1898. год. Бр. 23104. оснажио је продају, а тужбу одбацио.

Усled жалбе тужилачке стране Касац. суд примедбама свога II одељења од 29. децембра исте год. *Бр. 10515.* поништио је горње решење са ових разлога:

„Кад у §. 479. грађ. пост. не стоји, да се при лицитацијама кауција мора полагати у злату; већ у динарима, онда је суд погрешно, што је ограничио број лицитаната одбијајуће од лицитације С. И. који је кауцију према горњем пропису законском полагао у динарама у толико више, што и процена продатог имања гласи у динарима.“

Према овим примедбама првостепени суд је ову продају као неуредну поништио.

Да интабулисани поверилац не мора да полаже кауцију, утврђено је овом одлуком Касационог суда.

„Кад је тужитеља у тужби Бр. 32058. 1902 год. између осталог навела као услов за уништај продаје и то: што јој је наврилац исте, тужени П., као правом интабулисаном повериоцу, на продатом имању није дозволио, за лицитира без кауције, и кад је суд нашао, да је тај услов за уништај спорне продаје неуместан; онда је требао по §. 304. тач. 2. и §. 306. и §. 503. грађ. суд. поступка, да у решењу каже, на ком законском пропису заснива то своје наложење, кад у §. 479. грађ. суд. пост. стоји, да се интабуланти ослобођавају давања кауције?“

Овакве је примедбе дао Касациони суд (III одељења) 1. VIII. 903 год. № 4380 једном од првостепених судова, по тужби Ивана Ж. и ова жене Митре, против Светолика П. полиц. писара, за поништај продаје.

Како има да се разуме оно наређење из четвртог одељка ове §-е, „и то ако и у колико њихове тражбине са интересом, по одбитку предходећих пречих тражбина, не прелазе процену дотичног имања у време продаје“ казује нам ова одлука.

Круна и Антоније И., тужили су Николу Н., среског писара и тражили су, да се поништи продаја имања Светозара Х., коју је извршио тужени, јер их није примио за лицитанте без положене кауције и ако су прим интабуланти са тражбом од 3000 дин. а процена имања износи 1000 дин.

Тужени је признао тужиоце за праве интабуланте али је опет тражио да се одбију од тражења јер према §. 479 грађан. суд. поступка само се они интабулисани повериоци ослобођавају од полагања кауције, *чије тражбине не прелазе процењу имања у време продаје.*

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења са ових разлога.

„Жалиочева интабулација стоји на првом месту продатог имања са 3000 дин. а продато добро процењено је 1000 дин.

Кад ово стоји и кад се интабуланти по §. 479. грађ. пост. (Зборник 34 стр. 149.), *од давања кауције ослобођавају само у том случају ако и у колико њихове тражбине са интересом по одбитку предходећих пречих тражбина, не прелазе процену дотичног имања у време продаје,* и *овди такође случај није, јер интабулисана тражбина жалиочева прелази и два пута процењену вредност продатог имања,* те по томе жалиоци су били дужни по тражењу извршне власти положити кауцију, а кад ово нису учинили, онда им је жалба не умесна.

По жалби тужилачке стране Касациони суд поништио је 2. јуна 1887 под № 2132 у свом III-ем одељењу решење првостепеног суда са ових опет разлога.

„Кад се из акта овога дела и решења тога суда од 5. јануара тек. год., № 86, И№ 2. (види прилог № 870) види, да је поверитеља Круна своје право примања од дужника Светозара обезбедила стављењем прибележком на имање Светозарево и тим задобила право наплате из прибележеног имања по §. 312. грађ. зак., суд тај није могао према допуњеном §. 479. грађ. пост. од 19. јануара 1879 год. да жалитељу одбија од траженог поништаја продаје дужниковог имања, пошто је она у овом делу поверилац интабулисани, а никаквих других пречих тражбина и нема, због чега није дужна била ни да полаже никакву кауцију при лицитирању дужниковог имања.“

У ком случају и не интабулисани повериоци, али за чије је рачун имање увето у попис, не морају давати кауцију, казује нам ова одлука.

„По последњем одељку §. 479. грађ. суд. пост., од давања кауције ослобађавају се само интабуланти и неинтабулисани повериоци, за чији је рачун непокретно имање увето у попис, и то ако и у колико њихове *тражбине са интересом, по одбитку предходећих пречих тражбина, не прелазе процену дотичног имања у време продаје.*“

„Према овом законском пропису, суд је у смислу §§. 164 и 166. грађ. суд. поступка, требао да изврши: да ли тражбина малолетне деце Милоша С., по одбитку предходних тражбина, улаза у процењену вредност продатог имања или не, па тек по томе према извршеном стању стварн. да своју одлуку о уредности спорне продаје донесе.“

„На како је суд и без овог претходног изнађаја своју горњу одлуку донео, то Касациони суд исту на основу §. 325 грађ. суд. поступка *ништи*, и препоручује суду, да по овим примедбама и закону даље поступи имајући на уму, прилком доношења нове одлуке прописа §§ 98 и 305. тач. 9. грађ. суд. пост. односно тражених трошкова, о којима суд у горњем решењу није ништа казао.“

Примедбе Касац. суда 15. X. 02 год. № 7799.

*

Види одлуку № 9050. код §. 484.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ОПШТИХ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

Чиновници, који се са расположења поставе за активну чиновничке и том приликом буду из места њиховог дотадањег службовања премештени у неје друго место, немају права на накнаду селидбених трошкова.

Спиридон Н. судија неготин. првост. суда, молио је Министра Правде, да му се по приложеном рачуну исплати 183-15 дин., на име накнаде селидбеног трошка, пошто је указом постављен за судију неготинског првост. суда, као благајник окр. смедеревског на расположењу.

Министар Правде својим решењем од 20 јуна 1903. год. № 8907, одбио је молитеља Спиридона од његовог тражења као неуваженог, наводећи у томе решењу као разлог ово:

„Према чл. 14. закона о дневници, подвозини и селидбени државних чиновника и служитеља, накнада селидбених трошкова припада чиновнику, када је већ постављен, па буде премештен из једног места у друго, по потреби државне службе.

Молилац г. Спиридон није као већ постављени чиновник премештен по потреби државне службе из једног места у друго; него је као благајник округа смедеревског на расположењу, дакле ван дејствителне службе, и по избору постављен за судију првостепеног неготин. суда. Према томе он нема право на накнаду коју тражи“.

У жалби изјављеној Државном Савету противу министарског решења, жалитељ је између осталог навео: да је, по изричном и јасном тексту чл. 17. зак. о дневници, подвозини и селидбени државних чиновника и служитеља, његово право несумњиво и ван сваког спора; као и да ништа не мења ствар, што је он на седлаће положај дошао изборам, пошто о овоме разлогу нема помена ни у закону о селидбени, ни у закону о чиновницима грађанског реда, па ни у закону о судијама.

По расмотрењу овога предмета и оцени жалбених навода, Државни Савет, решењем својим од 6. априла 1904. год. № 2554, одобрио је министрово решење као на закону основано.

У свим питањима, која се односе на санитетске мере у интересу народног здравља, Министру Унутрашњих Дела, као врховној надзорној санитетској власти, остављено је, да поступи, оцени и реши ствар.

I.

Решењем начелства округа крушевачког, од 28. фебруара тек. год. Бр. 428, одобрено је Драгутину Н. из Крушевца, да може на имању Милутина Н. онд. подићи зграду за проститутску радњу.

Противу тога решења изјавио је жалбу Министру Унутрашњих Дела, Илија Н. онд. трг. са још шеснаест грађана, тражећи, да се не дозволи подизање ове зграде за проститутску радњу, стога, што је изабрато место за подизање исте најзгодије и најугледније у варошн; што је до самога друма Крушевац — Ћунис; вашаришта: коњички пољa на коме се војска вежба; а сем тога у непосредној је близини механа, грађанских кућа и округше болнице; а није много удаљено од нове цркве, касарне, па и самог села Биволја.

Министар Унутрашњих Дела, пошто је прибавио потребан извештај нашао је: да не стоје наводи жалитељеви; а да је с обзиром на народно здравље указана потреба, да се на основу правила о регулисању проституције дозволи подизање проститутске зграде на месту за то одређеном, стога је решењем својим од 1. априла тек. године, одобрио решење начелства.

У жалби изјављеној Државном Савету противу министровог решења, жалитељ је навео: да су се поред њега још 53 грађана из Крушевца жалила и протестовала противу отварања проститутске радње на месту, које је за то одређено; а сем тога и уверењем суда и одбора општинског, које је поднео у жалби министру, доказао је, да је незгодно место на коме је начелство дозволило подизање проститутске радње. С обзиром на ове околности, а у интересу морала, молио је за задовољење.

Налазећи, да се предмет жалитељеве жалбе не тиче административног спора у см. т. 2. чл. 48. савет. пословника, већ питања, за које је остављено Министру Унутр. Дела, као врховној надзорној санитетској власти по чл. 1. у вези чл. 23. закона о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља, како ће да поступи, оцени и реши ствар, — Државни Савет, решењем својим од 13. августа тек. год. № 5985, а на основу чл. 25. савет. пословника одбацио је жалбу као ненадлежној власти поднесену.

II.

Начелник среза трстеничког решењем својим од 26. марта 1901 год. № 4801, наредио је Миленку Н. из Врњаца, да у року од десет дана, према комисијском извешћу, наредби Министра Унутр. Дела од 12. фебруара 1901 год. С№ 1183, на основу правила о одржању реда на минералним водама од 19. маја 1888. год. С№ 3073 и §. 329. т. 19. послед. става крив. зак., — поруши своје зграде — станове, рушевину, да спали, па пепео са песком избаци ван реона бањског, што ако не учини, да ће власт среска то извршити јавном лицитацијом о трошку његовом.

Ово решење одобри начелство округа крушевачког и Министар Унутр. Дела.

Противу решења Министра Унутр. Дела, Миленко се обрати Државном Савету, наводећи у својој жалби, да решење министрово не одговара закону из ових разлога:

а) што је овде погрешно примењен §. 329. т. 19. крив. зак., који се пропис односи само на зграде у варошима и по коме пропису није му по нахођењу стручњака наређено, да своју зграду оправи и у ред доведе, па тек ако то не учини, да му се иста има порушити;

б) што нема законског прописа, по коме би се постојеће зграде по бањама могле рушити и новим планским замењивати; и

в) што у правилима о одржању реда на минералним водама нема прописано, да се руше приватне зграде, а нарочито оне које су преко 500 м. далеко од воде, као што је овде случај.

Стога је тражио, да се решење министрово поништи.

Узимајући у расмотрење овај предмет Државни Савет је нашао: „да се одлука начелника среза трстеничког од 26. марта 1901. год. № 4801., погрешно позива на пропис тач. 19. §. 329. крив. закона, — по коме власт може наредити, да се трошне зграде утврде или поруше, противу чега сопственик може тражити код суда, да се зграда од других вештака, које суд одреди, прегледа и одлука донесе.

Тај случај није овде, него је одлука заснована на извешћу комисије и наредби Министра Унутр. Дела од 12. марта 1901. године С№ 1183, — на основу тач. 8 правила о одржању реда на минералним водама од 19. маја 1888 год. С№ 3073 (Санитет. Збор. књ. 2. св. 3. стр. 250), — која су донета на осову т. 8. чл. 29. зак. о уређењу санитет. струке и чувању народног здравља од 30. марта 1881 год. (пречишћени збор. стр. 419), а по којима се може наредити, да се приватни станови у реону бањском намењени за давање под закуп посетиоцима бање, које би комисија влашћу одређена нашла за шкодљиве, — могу по чл. 33. зак. о уређењу санитет струке и чувању народ. здравља, — затворити, ако се у року, који власт одреди, не преправе и не удесе, да не буду шкодљиви за здравље.

Према овоме, кад се одлука полициске власти и министрово решење, односе на санитетске мере у интересу народног здравља, које су засноване на оцени, која по закону припада управној власти, — ту овде и нема административног спора по т. 2. чл. 48. савет. пословника, за који би био надлежан Државни Савет.“ —

Стога је Државни Савет решењем својим од 22. марта 1904. год. № 2349, а на основу чл. 25. савет. пословника, — одбацио жалбу Миленкову, као ненадлежној власти поднесену.

ПРЕСТУПНОСТ У ВЕЗИ СА ПРИВРЕДНИМ И СОЦИЈАЛНИМ ПОЛОЖАЈЕМ

Ко са какве више тачке посматра какав предео, лакше ће видети велике потезе којима су распоређени брегови и долине, него онај који се налази у долини одакле се нема далеког погледа. Тако и преглед многих година јасније показује висине и дубине социјалног живота, и боље открива њихове узроке, него што то допушта посматрање појединих година.

Последњих осамнајест година немачке криминалности нарочито су због тога згодне за покушај једне такве прегледне анализе, што је Немачка остала поштеђена од преврата који засецају врло дубоко, и што су те године биле године великог привредног и културног полета. И поред свега тога број осуђених трајно је растао. Ново створени закони само су мало за то криви. Главне промене показују управо они преступи који због тога што често бивају, владају целом том сликом.

При прегледу најважнијих преступа, чије смо бројеве изнели овде у таблици првој, падају нам у очи четири различна типа честоће учина преступа. Неки преступи бивају скоро са свим *подједнако често* такви су: лажне оптужбе, родоскврњење, противприродна полност, убијање из немара, пљачка и изнуђавање, противправно лишавање слободе. Други преступи као кајишарство, кривоклетство, повреда дужности одбране, преступи у званичкој служби — опадају; они су својом реткошћу још утешни, нарочито према мрачној слици коју показује трећа група. Осим мало преступа, који су управљени на коришћење туђим имањем (превара и фалсификовање докумената), она се састоји из преступа из суровости: ослобођавање затворених, насиље над чиновницима и претња њима, повреда домаћег мира, нечистоћа полна, проста и опасна телесне повреда, увреда и оштета ствари. Сви ти преступи расту из године у годину, а у неколико у тако брзом темпу, да се доиста морамо бојати.

У четврту групу преступа рачунам најзад оне који показују врло живо колебање честоће. Узроци су тога врло разноврсни.

Запети политички односи пењу за време казне због *увреде Величанства*; нарочито је позната година атентата 1878, у којој се број оптужаба због увреде Величанства умножио за тринајест пута. Извесно не за то што је наклоност ка потврди нагло тако баснословно порасла, него за то што „криминална раздражљивост публике,“ као што Сајферт назива ту прекомерну осетљивост — а може се слободно додати и осетљивост судова у таквим временима политичког узбуђења — чини да се иза сваке примедбе тражи опасност за државу.

Какав утицај сасвим спољње околности могу у извесним приликама вршити на криминалност доказао је Сајферт на примеру *паљевина из немара*. У годинама 1892—1899 на сваких 100.000 кажњених 1,5 до 2,1 лица било је осуђено због тога преступа. Изузетак од тога чине само обе године 1892 и 1893 са 3.3 и 3,2 осуђених Сајферт је могао сад из објављивања краљ. пруског метеоролошког института утврдити, да су се обе те године скоро свуда одликовале необичном сушом. Због тога је наравно и морала расти опасност од паљевина из непажљивости.

Важније него сви ти односно ретки преступи, јесу осуде због крађе. Њихова су колебања због тога још значајнија, што честоћа тога преступа има супарника још само у опасној телесној повреди какав значај имају разлике појединих година види се отуда, што највиша тачка година 1892 надмаша најмању — 1888 годину за 28.409 осуда због крађе. За четири године немогућно је да скоро 30.000 људи могу толико изгубити своје пристојно расположење, да се без важних спољних узрока окрену преступу; а скоро још више пада у очи нагло обртање на оптуженичку крупу због крађе 14757 лица мање. Откуда сад долазе та колебања?

Крађа је присвајање туђе својине, које из кога било узрока дражи каква побуда. Онај коме његове материјалне прилике допуштају задовољавање сваке жеље, једва ће над год подлећи искушењу да се полакоми на туђу својину. А то ће бити

Растење преступа у Немачкој

На сваких 100.000 лица грађанских осуђених долазило је:

ОСУЂЕНИХ ЛИЦА	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899
Најпа или несовесном и лицом	9,0	8,6	8,6	8,9	9,8	9,5	9,1	9,3	9,5	9,5	9,6	10	12	12	12	11	12	12
Просте телесне повреде - - -	52	54	59	54	59	58	55	58	62	64	65	69	71	74	74	71	70	69
Опасне телесне повреде - - -	121	128	150	139	165	170	165	168	177	178	187	205	218	221	231	232	230	245
Отмица државној власти - - -	41	40	42	42	44	45	40	41	42	42	44	47	50	49	50	49	47	50
Убиство - - - -	125	125	123	126	130	132	128	128	132	129	132	142	147	146	147	145	147	143
Нарушавања домаћег мира - -	44	47	48	46	49	48	54	48	50	49	51	51	54	55	56	54	54	58
Опште отмице	36	35	30	30	30	30	37	38	40	40	42	45	47	45	48	47	48	49
Просте крађе -	250	241	232	215	210	198	194	211	206	218	240	207	198	195	185	183	191	179
Пеловање просте крађе - -	38	38	37	35	35	33	30	33	32	33	30	34	32	32	32	32	33	31
Проневере и неверност - - - -	39	40	43	43	45	47	48	54	55	50	64	64	67	67	64	67	70	69
Упаде злочинца и пижица - -	1,4	1,3	1,2	1,3	1,3	1,4	1,7	1,4	1,5	1,5	1,5	1,7	1,7	1,6	1,5	1,1	1,1	1,1
Криволичетва - - -	3,2	2,7	2,9	2,9	2,5	2,8	2,4	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,2	2,3	2,1	2,1	2,1	1,8
Преступи у општ -	1049	1034	1080	1005	1082	1081	1048	1087	1109	1124	1207	1212	1244	1249	1245	1240	1257	1256

са сиромахом који у временима неповље и скупоће трпи сваку оскудицу.

Начин живота немачких радника није никако као што треба, новац који се у крчмама потроши, свакојако би био боље употребљен кад би се оставио за средства за храну, за пространије станове са више ваздуха, или као уштеда за рђава времена. Али ми морамо са тим фактом рачунати, као и с тим да болести и несрећни случаји и најмарљивијега радника могу довести до просјачког штапа. Утврђено је да велики део становништва и у добрим временима са великом неволом само толико заслужи, да се може довољно заинтитати од глади и хладноће. Свако поскупљење мора се због тога осетити у отежаваљу животних услова, које је у толико осетније што се радник и његова палазе ближе *минимуму егзистенције*. А претеће страшило глади и неволе може да потресе и утврђена начела.

Не оскудева у покушајима да се за то изнесе статистички доказ, тако је Мер, у своме делу *Законитост у друштвеном животу*, упоређивањем између кретања преступа против својине и цене жита дошао до закључка: „У периоду од 1835 до 1861 год. у баварској области с ове стране Рајне, скоро сваки грош за који се цена жита попела на сваких 100.000 становника, изазвао је једну крађу више, док је с друге стране опадање цене жита за сваки грош при истом броју становника, сачувао је од једне крађе.“

Претпоставна тог упоређења јесте та да се *цене* жита могу узети у рачуну за оцену привредних односа једне одређене године. То се до сад увек узимало; тек у последње доба покушао је Хенрих Милер у свом делу *„Испитивања кретања криминалности у његовој вези са привредним односима“* да докаже да је нестало народно-привредног значаја цене жита за постанак преступа. Место тога све се више истиче општа положај привредног живота за стање криминалности. Без размишљања мора се допустити да у временима привредног полета надница расту, и тиме се добију средства за набавку хране; тиме већи приходи могу се одупрети и последицама поскупљивања хлеба, исто тако као што времена опадања и немаља рада, могу у толико осетније последице њих за собом, што су више цене животних средстава.

С тога веома вреди пажње покушај Форнасарија да Верчеа, у његовом делу La criminalità e le vivande economiche in Italia; да уме обе те стране у обзир — стаље индустрије и колебања средњих цена хране. Он је израчунао колико је било потребно радних часова сваке године при просечним надницама, да се зарађе одређена количина жита. Упоређивање тих бројева са бројем простих и квалификованих крађа навео је јасан паралелизам за испитане године 1875—1885. То исто нашао је Курена, у свом делу *нова царинска тарифа и живот радника*, — и за године 1880—1888.

Али на жалост тим путем не може се увек ићи; ја сам се усудио трудно да добијем за Немачку употребљене бројеве. *Таблице надница* које су излазиле у централном листу за Немачку царевину, обухватају и суви кратко време, и показују осим тога управо огромне месне разлике. Тиме се смањује нарочна предност употребе, осим ако се човек не ограничи на упоређење засебних малих области, и тада би се опет јавио онај недостатак који ремети и који је у малој количини бројева.

Сумње које је навео Милер против узимања у обзир цена средстава за храну као мерила народног благостања, могле би учињати да се даља посматрања те врсте сматрају као сувишна. Кад би узајамни односи између привредног положаја и краће биле нејасни, то бисмо се морали одрећи даље дискусије тога питања. Али ћемо видети да то није случај. Али осим тога мора се нарочито ударити гласом на то да је за будуће радничког цена *хлеба* главна ствар.

Потрошња хлеба у круговима радничког становништва јесте напредно велика. По плановима радничког вођаља куће од Макса Маја, у његовом делу „*како радимо живи*,“ изнеси целокупни издатак за то неопходно средство за храну за годину више од шестог дела целог прихода. А цена хлеба не зависи од тога како ће испасти жетва, него од цене жита на берзи, као што је Хиршберг доказао. По томе свако растење цене жита мора најосетније погодити управо оно становништво које привредно најслабије стоји.

(наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Превода Љ. Б. сиромашног правника

22

„Шта, — мислим се — да остане да живи, када је тако што видео? Какав ће му живот бити, када су, на његове очи, убили му мајер? Ја и њега... жалост је било... Ту је у мени све закипело! — продужава Полуљахов, — тако узбуђен сам био, тако узбуђен, — да писам за себе знао. Хтео сам их све потући. Изашао сам у средњу собицу, и потегао сипиру: „сад — рекох — за буде право, морам и вас да побијем. Да не остане сведока. Видите колико душа побих на ибог чега. По нека се на томе и сврши: да не надаљемо једно друго. Да не гине више сиет на ибог чега. Да чувамо једно друго, и да се не наговорамо.“ Погледах на Казаева: беља од злата, а Пирошкова стоји, и трсее се као бићчица. Жао ми је беше, заграли је. И отпочех љубити. Трептао је тада сваки дамар, чини ми се, у мени. Никад, изгледа шико није тако љубио!

Тај убица, са обагреним крвљу лицем, који гли саученицу у стану, закрченом трупловима, — то би била грозна измишљотина кад не би била грозна истина.

— И љубио сам је тада, и жао ми је је било, жао...

— Но, а где је сада Пирошкова? — запитах Полуљахова?

— А враг је знао, где! Ту негде, на Сахалину!

— Ока те не интересује?

— Ни мрве.

А Пирошкова из љубави и Полуљахову није хтела да ода никоме за сажитељу, и послата је била у крајна насеља, на глад и сиротињу.

Те су ноћи Полуљахов, Пирошкова и Казаев исчезли на Луганска. Ови су жандели са лажним пасошима. И полиција ниједад не би пошла за руком пронаћи убице, да се није умешао пасторак Арџимовљев.

Млади човек, који је себи поставио у задатак пронаћи убице матере и очуха, пропутовао је неколико јужних места, трагајући свуда. Преобучен, он се завлачио у разне забине, и ступао у везу са мрачним и проблематичним типовима.

И где — у једном ростовском кућеву чује о неканој суклати, који је бачно,

продавао скупоцене ствари, и њиан помиљо Луганск.

И по казивању овог младог човека, полиција притвори ту бекрију.

То је био Казаев.

Казаев је био утучен, разбијен страшним убиством. Он је сњао о промени живота. Хтело му се да баци напусти свој досадњак занат, и да постане полициски агенат.

Тај сан, жеља да напусти свој занат и постане агенат — неома је честа код лопова од заната.

Често их лове, на ту удицу.

— Ти си способан, вељан, хитар момак, ти познајеш све те дупеже, — зато ће мо ми тебе узети за агента.

— Као риба — лудача! — с презирним осмејком говори Полуљахов — једну рибу на удицу ухватили, и друга на ту исту удицу иде.

— Како они верују?

— А шта човеку остаје, ако не верује? Залута човек у шуми, види да нема излаза. И ту човек верује сваком кога сретне. Може бити тај хоће да га заведе у честу и убије, — а он иде за њим. Јер оне је једно, излаза нема.

Изгубивши се у преступима, Казаев је поверовао да ће га помиловати и поставити за агента, видао је Полуљахова и Пирошкову, верујући тврдо, да ће их суђење за убиство непремено повешати.

„Друг“ међу преступницима у слободи, као и међу онима који су у казамату, то је, како она веле „крупна реч.“ Издати или убити друга, то је — највећи злочин који већ може бити.

— Ја сам на Сахалину виђао људе, који по неколико година чаме по заседним белиџама, и с ужасом очекују дан „олакшања судбине“ дан превода у општу тамницу. Њих ће убити: они су у бегству убили друга.

— Па ви сте сви убијали?

— То је друга ствар. Ми смо друге. А он друга.

Издајство „друга“ — то је такав преступ, као и његово убиство. За то је смрт.

И ево Полуљахова и Казаева мету заједно у један затвор.

— Но, Вања, шта ће мо да радимо ми сад с тобом? — питао га је Полуљахов.

Казаев је ћутао.

— Само се сам трсао. Седимо — ћутимо. Ја њега гледам, — он у угао. Донеше нам ручак — ни дохватао није. Ујужину у шест донеше, — ни пришао није. Дошла ноћ. Ја легао, зежим, не спавам. А он седи. Иморен, једна — једва се држи да не падне, а леђи да спава боји се. Заспаће убићу. Жао ми га је било гледати, тугa ме обузела. Затворио сам очи, претварам се да спавам, и захрках. Ја викад у сну не хрчем, а не волим када други у сну хрчу, — одвратан ми је тада човек.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учинили су нам ова питања.

I.

Суд општине р. гласнице, актом својим од 14. августа ове год. Бр. 1109, пита:

„Суд општине ваљаонске, у срезу комољском, актом својим од 31. јула ове год. известио је овај суд, да су И. Т. и А. борка И. М. из ове општине рудно-гашевске, пресудом истога суда од 21. јуна Бр. 567, кажњени са по 15 дана затвора, за дело из т. 6. и 8. т. 365. крив. закона, и да плате по 2 дин. таксе, па је тражио да их овај суд подвргне издржавању затвора, и пад овај одлуке да и таксу наплати.

Како општински судови, за поступак дела по III части казненог закона, имају право кажњавања до десет дана у смислу т. 6. чл. 94. закона о општинама, а овде је, међутим, изречена казна од 15 дана, то постаје питање: да ли је пресуда општине ваљаонске законита, и да ли је овај суд све извршио, што је извршењем постала, и ако не све шта би у овом случају имао да ради?“

II.

Суд општине прашачке, актом својим од 10. августа ове год. Бр. 1458, пита:

„Све полицијске власти, кад врше забране за рачун општинских, наплаћују дијурну за држању касу по 6 динара, а чиновнике, међутим, за те и сличне послове нигде стални месечни долазак.

Овај се долазак даје на самој начин како, што се написани као места становања лице и одвојени трошкови.

Како и општински судови, по својој надлежности, врше забране према својих наредби и општинских писара, који су такође наложени напредњи трошковима, јер је општина састављена на више села, која су удаљена од општинске суднице по неколике сати, где се много пута мора чак и ноћити, то желеће питање: признавали општинским писарима какав дијурни за све наложене и од кога — општине, дужнике, или повериоца?“

Моја се уредништво за потребно обавештење по овоме.“

III.

Суд општине бањанске, актом својим од 23. априла ове год. пита:

„По чл. 112. закона о општинама, свака општина преко 500 пунолетних грађана, кој имати свога парочетог благајника, а у мањим општинама дужност благајника врше једни између, кога одреди општински одбор.

Ова општина има свега 350 пунолетних грађана, и по поменутој законској одредби, одбор је одредио једнога од чланова суда да врши дужност благајника; али он се није хтео примити овога посла, јер је, вели, неук, већ је чак и на касну пристао, ни био решен да и останак да.

Тако ради и друга ова и трећи члан, који су били одређивани, а председнику се исто не може предати, јер је то противно и духу закона и познатом објашњењу Гл. Контроле.

Стојеће, овако, пред овом неизгодом, одбор општински узима парочетога стручног благајника и одређује плату, па ту своју одлуку шаље на одобрење државној власти, али она је по чл. 152. закона о општинама одбацила од изношења, јер не одговара закону.

Доведен у безизлазан положај, општински суд пошао је још овај предмет начелству, молећи га за упут по овоме, или да ово пошље нама г. Министру на решење, или ово пошље нама, пошто вели, овакве одлуке не иду г. Министру, не казујући, уједно, пута и начина, како ће се у овом случају радити.

Сад је ствар опет опде где је била при пут, на ново: председник не може бити благајник по самом закону; изнетоме се те дужности не премаду и готови су да ову оставе, а опет, опет, не да се уме благајник, а каком треба неко да руџује.

Моли се уредништво да изволи дати потребно упутство по овоме, како би општина извлла из ове незгоде.“

IV.

Суд општине доњо-рачанске, актом својим од 7. јула ове год. Бр. 1106, пита:

„Суд овај, пресудом својом од 3. марта ове год. Бр. 551, осуђао је И. М. ова, на 10 дана затвора за дело из т. 1. т. 375. крив. закона.

Пресуду ову одобрио је и Прволстепени суд, решењем својим од 31. марта Бр. 13537.

Ова судска одлука сазнатена је осуђеном 20. априла ове год.

После овога осуђени је тражио помиловање, поводом чега су послати акти Министарству, где су били све до 21. јуна, када су актом ИБр. 17417, враћена, и осуђени одбијен од помиловања.

Овај напоменут Министарства сазнатен је осуђеном 2. јула ове год.

Кад је приступљено извршењу пресуде, осуђени је изјавио: да је ова застарела, те је, поводом тога, начелник среског, наредбом својом од 4. јула Бр. 12888, задржао извршење пресуде по III ставу §. 396. јер је вели, застарела.

Поводом овога моли се уредништво за обавештење:

да ли се извршност ове пресуде рачуна од 3. марта, као дана када је написана, или од 31. марта ово дана, када је исту суд одобрио, или од 20. априла кад је одлуку судску сазнатена осуђеном, или, на послетку, од 21. јуна када је Министарство вратило акта, одбијајући осуђеног од помиловања.

Ово је потребно суду да зна, јер начелник срески тражи акта натраг, нико би према општинским часописима предузео мере за застарелост ове пресуде.

Овде суд напомиње: да раније пресуду није извршио због тога, што акта нису била под његов.“

— На ова питања одговарамо:

I.

Кад је познатим расписом г. Министра унутрашњих дела обајављено: да општинске судови могу судити само ове кривице из III части кривичнога закона, где је максимална казна најмање 10 дана, но овакво гледиште звучени и Прволстепени судови, овда немо и ми дати обавештење по овој ствари полазећи одатле, да је овакво гледиште тачно.

Узимајући дакле, да општински судови не могу судити кривице из ових §-а III части кривичнога закона, где је казна већа од 10 дана затвора, ми одмах морамо да утврдимо, да је суд општине ваљаонске био неправилан да суђење кривице из §. 365. крив. закона, јер је за кривице из ове законске одредбе максимална казна тридесет дана затвора.

Пресуде пак, донесене од неоснутно немаћежних власти, као што се овде има узети, не престављају собом ништа и не смеју се ни извршивати, без обзира на то, што се осуђени нису користили правним средствима.

Да, општо исто, као што се не би смела извршити пресуда, којом би Духовни суд осудио попа на затвор, као апсолутно неспојљиву за суђење крвних, тако се и општински суд јавља као апсолутно неспојљива власт за случајеве §. 563. крим. закона, па се и његове пресуде не могу извршивати. Према томе, пресуду треба вратити суду општине каоловске, са напоменом, да се не може извршити, из разлога које смо напред навели.

Осуђене, међутим, Привременом суду, на ће он уништити пресуду без обзира на рок, који за овакве случајеве и не постоји, и тако ће се наћи из једне пешаве, у коју се увек скакало због нејасности закључке. Ако суд ово не би учинио, онда би надзорна власт требала ову ствар да представи г. Министру унутр. дела, који би се морисно правом, које му даје §. 10. устројства централне управе, и стао на пут извршењу ове пресуде.

А нејасност је законска очигледна, и ни о њој нећемо говорити само за то, што смо поставили правило, да о законским нарекањима, о којима су нашла јавична обавештења, у опште не износимо своје мишљење.

Међутим, да би се ова ствар извела на чисто, згодно би било да се ова питање објашњење Касационог суда у смислу §. 16. устројства Касационога Суда.

II.

Ни по једном закону општински писари немају право на дидрају, за вршење послова у другу општину, па за то ону не могу ни наплаћивати.

Како су они, међутим, одиста изложени трошковима, при вршењу разних приватних и општинских послова ван места становања, то би одбори општински требали да упосе у буџете овесене суме за ово, докле се ово питање не би регулисало путем закона, о чему би удружење општинских писара требало да учини потребну преставку на надлежном месту.

III.

Кад општински кметови неће да праве пасу и у опште благајничке послове, а то су, међу тим, дужни по закону да учине, онда их на то треба њиховим нередом, које предвиђа закон о општинама.

Ако би ово било довољно чак и за њихово лење борављење на кметовским положајима, не треба се од тога плашити ни стати, јер ће на њихова места доћи други људи, који ће привилније схватати своје дужности према општини и државе.

IV

О застарелости преступа ми смо писали до сада неколико пута, а у бр. 3 и 4. написа смо сто од прошле године, ми смо о овоме нешто говорили до најновијих ситница, закључујући, уједно свима, да о томе нећемо више говорити.

Увиђујући суд, да ће поменути примерак нашега листа и накнадно прочита објашњење о овоме, на ће и сам доћи до закључка, да је преступа о којој је реч у питању под V; застарија 31. јуна, докле је истекао рок од 3 месеца, рачунајући од 31. марта, као дана, када је Привременски суд одобрио поменуту преступу.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Марко Мостић — Дорија, родом из Црне Горе, који је 1899 год., живео у селу Савинцу, срез јабланички, округа врањског, решењем лесковачког приостепеног суда од 29 октобра исте год. Бр. 14003., стављен је под суд и у притвор за дело покушаја хотимичног убиства са предумишљајем. Окривљени Марко у бегству је, па о тога лесковачки суд актом од 17. овог м-ца Бр. 10201, моли све полицијске власти да га нам живо трагају, и у случају проналаска суду га стриктирано спроведу. Окривљени има 22—23 год., стаса је средњег, смеђ, очију зеленкастих. УБр. 28449.

Стојмен Станковић, тежак из Грујовца, среза јабланичког, округа врањског, решењем лесковачког приостепеног суда од 20 марта 1900 год. Бр. 4599, стављен је под суд и у притвор за дело оцубиства с предумишљајем. Окривљени Стојмен у бегству је, па о тога лесковачки суд актом од 17. тек. м-ца № 10730, моли све полицијске власти да за њим живо трагају, и у случају проналаска суду га стриктирано спроведу. Бегунац има 27—28 год., раса је средњег, сувоњав, косе плаве, на једној руци има белегу од опекотине, а на једној нози од посекотине. Убр. 28450.

Стојан Стојановић, из Честобродице, који је био под истрагом и у притвору код начел. окр. ужичког, због краће, 14. тек. м-ца побегао је са рада испред служитеља. Бегунац има 21 год., стаса је средњег, лица округлог, косе смеђе, у одећу је сумњиком. За одбеглим предлажем наређује се тражење. Проналеног треба стражарно спровести поменутом начелнику и позвом на Бр. 10008, или Управи града Београда с позвом на Бр. 28491.

Драгутин Костић, момак осуђивани, родом из Крушевца, стар 16—18 год., решењем приостепеног суда за град Београд од 14. тек. м-ца Бр. 21147, стављен је под поротни суд и у притвор због краће. Драгутин је средњег раста, приповиједа, у црном одећу. Познају се сви полиц. и општин. власти, да овог краљивца, који је у бегству, потраже и проналеног спроведу поменутом суду, или Управи града Београда с позвом на Бр. 28684.

ТРАЖИ СЕ

Радомира Ковачевића, бив. лимарског шегрта, родом из Теочина, среза колубарског, која је 8. тек. м-ца побегао од свог мајстора Соломона Нафуса, лимара из Београда, пошто му је протколно упрао пар прног одела, једну регерову кошуљу и пар пиџела, тражи кварт варошки антом Бр. 9689. Проналеног, заједно са покрађом, треба спровести поменутом кварту, или Управи града Београда с позвом на Бр. 27004.

Милорада Радовића, столарског шегрта из Вељева, кога је пестало 17. тек. м-ца, тражи начелство окр. ваљевског депешом Бр. 10006. Нестали Милорад има 18 год., високог је раста, гуја је и нем. Ко о њему буде ма шта сазнао моли се да то јави или начелству ваљевском, или Управи града Београда с позвом на Бр. 29155.

Милана Јовановића, Цигањина, званог „Чевбир,“ оправљеног због краће, тражи кварт нишањски Управе гр. Београда, актом Бр. 8435. Проналеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или Управи града Београда с позвом на Бр. 25919.

Милана Живковића — „Марковљанина,“ познатог пошпара, окрављеног због кривичног дела, тражи начелник среза орашког, актом Бр. 11386. Милан има 26 год., средњег је

раста, косе, брнова и очију смеђих, чела нижа, заобљена и велика разнојених. Проналеног треба стражарно спровести поменутом среском начелнику, или Управи града Београда, с позвом на Бр. 26894. У циљу што лакшег проналаска наносимо му и слику.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Михаило Трејкић, тежак и бив. осуђеник из Дубочине, среза мавског, ниje се у остављеном му року предао власти и с тога је решењем начелства округа пожаревачког од 23. тек. м-ца Бр. 13658 оглашен за хајдука у смислу чл. 3. закона о хајдуцима и утамањивању хајдука. Михаило има 45 год., омален је, дежмекаст, брнова пепших, густих и плавих, очију грворастих, плаи је у опште. Ово се саопштава свима полицијским и општинским властима с тим, да је од данас свакоме слободно убити овог хајдука.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 36. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. СЕПТЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза хомољског, у округу пожаревачком, Здравка С. Ивковића, свршеног лекара Петроградске војено-медицинске Академије.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26 августа 1904 год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 13. августа ове године Бр. 5980, које гласи:

да се Јован И. Симоновић, окружни подшумар у Рашкој, родом из Ирига у Аустро-Угарској и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошњег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 августа 1904 год., у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, — решити:

да се заселак Мојсиње, у општини браљинској, срезу расинском, округа крушевачког, — по изјављеној жељи својих становника, — одвоји од села Браљине и образује за себе село, под називом „Мојсиње“, но с тим да то село Мојсиње остане и даље у саставу општине браљинске.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 24 августа, 1904. г. у Београду.

ФОТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(НАСТАВАК) 6

в) О агносцирању с помоћу фотографија.

Већ је свуда ушло у праксу, да се, откако је фотографија почела да напредује и осваја, агногцирају лица по својим фотографијама, али ствар су довеле у известан систем тек полициске управе већих вароши; нарочито у Паризу обраћа се том питању велика пажња, као што се то може видети и из чувеног дела „La photographie judiciaire par Alphonse Bertillon, chef du service d' Identification de la prefecture de police.

Неоспорно је да се цело то питање мора организовати темељно свуда а не само у већим варошима. Фотографовање злочинаца, споразумни рад, узајамна измена слика и њихова правилна примена, од такве је важности, да се ствар мора довести у систем. Кад се то уради, онда је вредност фотографије огромна. Али и ако се то због простог питања скупоће неће моћи тако брзо извести, ипак је потребно, да и сад, кад израђујемо фотографије сумњивих лица и злочинаца, поступамо по извесним начелима.

Ослањајући се на предње Бертилоново дело навешћемо овде неколико најважнијих тачака:

1. Који положај човека, који се фотографује најбоље одговара циљу, одређује се по циљу фотографије. За упоређивање двеју фотографија једне с другом, или фотографије с човеком, несумњиво је најбоља фотографија у оштром профилу, јер су ту све форме изражене најјасније и најкарактеристичније, јер нема пројекције појединих партија лица и јер се мерења у циљу упоређивања могу најлакше и најпоузданије предузимати. Сасвим пак друкчије стоји ствар, кад је реч о томе, да се неко позна по фотографији, у ком циљу слика у профилу не ваља. Профил једног човека види се само у једном једином положају, докле се у свима осталим може мање или више видети предња страна лица. Често пута профил једног човека изгледа нам непознат, и ако га врло добро познајемо. Чудимо се, како тај толико пута виђани човек може у профилу изгледати друкчије но што смо ми мислили. Потпуно лице једног човека (en face) није нам до душе непознато, али за то није карактеристично, јер је нос потпуно пројециран и с тога се не може добро разликовати, и даље с тога, јер уши, које су за разликовање тако важне, нису јасне. Дакле као најповољнији положај за распознавање је тако звани профил у три четврти, јер нос јасно одскаче и види се једно уво, и јер се сваком другом у том положају чини најпознатији. Пошто су дакле уопште увек потребна два снимка: профил и профил у три четвртине, удвостручава се издање и количина слика, које се имају чувати. Енглези, а по угледу на њих и више немачких и аустријских казнених завода (то је, уосталом, увео и наш лист одавно) доскочили су томе на тај начин, што покрај онога, који се фотографује у три четвртине профила, наместе једно огледало поред његова лица тако да се у њему види оштри профил.

Десне доњи угао огледала одсечен је, тако да има места за раме и да се огледало може у потребној близини принети лицу. Тако се на једној слици добије у један мах профил и профил у три четвртине. Бертилон је противан том начину фотографовања, тобож с тога, што онда сваки, коме се покаже слика, зна да се тиче неког сумњивог лица. Али то се зна увек, кад год се у полицији показује слика, а у осталом тај је начин тако практичан, да се може препоручити као врло важан и користан. Наравно ваља увек имати на уму, да огледало показује обратно, да дакле н. пр. отисак на десном образу излази на слици из огледала на левом образу.

2. Кад је реч о положају мора се одговорити на питање, да ли је корисније снимити човека до појаса или целу фигуру. Уопште се мора рећи, да се људско лице даје у толико лакше распознати, у колико је веће, те тако бисмо препоручили слику до појаса (тако звани „брустбилд“) Али ако дотично лице на свом лику има нешто што пада у очи, што се лако разликује, онда је боље снимити целу фигуру. Такав снимак има и ту корисну страну, што се у случају потребе, ако се хоће да то лице буде веће, може слику, управо главу, увеличати. Само се по себи разуме да не треба падати у погрешке и сматрати, да извесни покрети, који падају у очи, спадају у држање или лик. Има ли неко врло ретких покрета, препоручили бисмо, да се слика до појаса, јер онда сведок, кад види целу прилику на слици, увек тражи познате му покрете и не познаје слику, ако тих покрета не нађе.

3. Односно формата фотографије тврди Бертилон, да се показала као најбоља редукција на $^1/_5$ природне величине. То је формат, који је одиста подесан, као што то доказују фотографије у формату иницкарати. Свакако да је глава у тој редакцији довољно велика, да је лако познаду и људи, који нису извежбани у гледању фотографија. Дакако да је прилично индиферентно, да ли ће се редуковати на $^1/_4$ или $^1/_5$ природне величине. Главна ствар ће бити, да се свуда примењује једнако мерило. Истина фотографија опредељена је баш за велика растојања, и упоређивања двеју фотографија у једнакој мери лакше је но упоређивање фотографија разних величина.

4. Што се тиче тона фотографија, да ли ће се оне јасније или тамније, т.ј. дуже или краће експонирати не може се уопште ништа определити. Карактеристичним особинама поједног лица одговара готово увек један тон боље но други. Извежбани и писмени фотограф зна ти увек чим види неког човека, да ли ће боље, т. ј. сличније изгледати, ако га светлије или тамније изради. Не зна ли то фотограф да каже, онда се мора покушати, шта више одговара, јер ралика је доста пута тако незнатна, да није све једно, да ли је фотографија израђена светло или тамно.

5. У приликама мора ће се свакако одступити од обичног формата и т. д., и то онда, кад се има да упореди фотографија, која ће да се тек изради, с неким опредељеним предметима. Ако је н. пр. послат овде неког човека, то ће се снимак тако израдити, да се на фотографији израде најважнији моменти у опису; ако се има фотографија, наравно да ће се онда нова фотографија израдити у величини, облику, положају, тону, на чак и на колико је могуће сличној хартији, да би упоређивање било лакше.

(наставиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приредио и издао **Свет. Јањић**

Глава осамнаеста
О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 15

§. 480.

Јавна продаја сврши се једнога дана, но продаја непокретности не сме се свршити пре четири сата по свршеној по подне. Што те једнога дана не прода, наставиће се следећег дана, но и тада не сме се свршити пре четири сата.

*

Види одлуке под № 11473 и 6138 под §. 476. по којима се продаје извршују у месту где је имање које се продаје.

*

Одобрена је продаја, отпочета у 2 часа по подне, јер у закону није казато кад има да се почне продаја, овом одлуком Касац. суда.

„Милија Б. земљ. из Отња изјавио је тужбу на јавну продају свога непокретног имања.

Тужено је извршиоца продаје и тражено да суд продају поништи као неуредну са разлога:

1. Што је продаја отпочета у 2 часа по подне а свршена у 3 часа по подне.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења узев, да законом није предвиђено време почетка продаје, већ је само у §. 480 грађ. суд. поступка предвиђено, да се продаја не може свршити пре 4 сата по подне а међутим из протокола лицитације види се, да овај закони пропис није повређен.“

Касациони суд одобрио је 7. X. 1902 год. № 7518. ово решење првостеп. суда.

*

Друга тачка иног §-а, која гласи: „шта се једног дана не прода, наставиће се следећег дана ..... сата“ протумачена је одлуком Касац. суда овако:

Коста К. трг. из Ирање тужио је Милоја Л. писара ср. а.. извршиоца продаје непокретног имања Василија С. и стец. масе Николе Ф. трг. из Алекс.

Првостепени суд поништио је ову продају решењем од 21. авг. 1902 год. № 11393 са ових разлога:

„Кад се из огласа види, да је ова продаја објављена да ће се извршити 15 и 16 јула тек. год. а међутим из акта продаје опет види се, да је исту тужени закључио 15. јула, тако, да 16. јула и није вршио продају према овоме тужени је поступио противно §. 480. гр пос.

Исто тако продаја ова неуредна је и по томе, што се из огласа у зелени. новинама не види, да је и колико је процењена њива „мораниште,“ према чему зависи, да ли је пропис §. 477. грађ. поступка“.

Касациони суд одобрио је ово решење у III одељењу 19. окт. 1902 год. № 7931.

*

Према овој одлуци утврђено је и то, да ако је објављено да ће се продаја вршити више дана, — не може се завршити једног дана.

§. 481.

Кад полицијска власт види, да је престало надметање, онда ће дан пут гласно казати последњу највећу цену, па ако и на овоме нико више не да, исказаће се и трећи пут, и у исти час и куцну добро устукнути. Како се цена трећи пут исказе, престаје надметање.

Полицијска власница кратко ће одмах по свршеној продаји свима осталим надметачима исти однос на коме је имање остало. Ако продаја остане у спасе и купац цену положи, купцеја ће му се при полагању цене урачунати у цену или вратити. А ако продаја остане у спасе, а купац цену не положи, него буде нова продаја имања на његову штету по т-у 484-ом, купцеја ће се употребити за намирење трошкова ово нове продаје и штете ако штете буде, што би се на новој продаји добила цена мања.

Замена од 14 јули 1898 год. Збор. 53. стр. 179).

Ко које у име другог да се надмеће мора извршиоц власти при лицитацији поднети у овереном облику пуномоћство (§. 609 и 613. грађ. законика), иначе ће се сматрати за надметача (лицитанта).

Допуна од 19. априла 1885 год. Зб. 41 стр. 135.).

*

За први одељак видети одлуке под № 142 и 2607 код §. 479.

*

Види и одлуку опште седнице Касац. суда № 8643 код §. 486 у којој се говори о надметању и да је довољно, да је било лицитанта за најкраће време а да не мора да буде дао надметача и при свршетку продаје.

*

Да извршилац продаје треба само да покаже „и трећи пут“ а да не мора то да стави и у списак о продаји, казује нам ова одлука Касац. суда.

У §. 481 и 488. грађ. суд. пост. нигде не стоји, да извршилац продаје мора у протоколу продаје означити, *да је гласно казао трећи пут последњу цену*, па онда уступио добро купцу, који је највећу последњу цену дао; јер се исказивање по трећи пут, састоји у самом лицитирању, којим је имаље купцу теслимљено, — те с' тога ни суд није могао ово узети за разлог, да се ова продаја по §-у 501. грађ. суд. пост. поништи.“

Овакве је примедбе дао Касациони суд 27 сент. 902 год. № 6919 на решење једног од првостепених судова, које је узео да је продаја неуредна са тога што се из протокола лицитације не види, *да је извршилац продаје, пре, но што је куцнуј уступио имање, исказао три пута гласно највишу цену.*

У опом је смислу и одлука № 998 код §. 505.

Код §. 466. изнели смо случај, да је практикант извршио попис по акту Управе Фондова Бр. 2665.

*

Код треће тачке другог одељка овога §-а, има ове две одлуке, према којима, противно оним одлукама изнесеним код §. 465., штета има да се тражи парничним путем.

Среска власт продавала је непокретно имање Стевана К. за наплату дуга Управе Фондова и уступила Јанићају К. за 4002 динара.

Кад је продаја постала извршном, купац није хтео да положи куповну цену, те је срес. власт извршила другу продају на штету првог купца Јанићаја.

На другој продаји уступљено је ово исто имање Милошу Ј. за 2406. дин. и ова је продаја остала стална.

Како је овом продајом оштећен сопственик Стеван са 1596 дин.; то је *тужио Јанићаја и тражио је, да га суд осуди, да му накнади горњих 1596 дин. на одбитку 200 дин. капције.* Тражио је и трошкове и напиаду положене таксе.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења пресудом својом од 2 марта 1902 год. № 5940 са ових разлога:

„По §. 481. грађ. суд. поступка, кад купац цену не положи, те се с тога нека продаја имања, на његову штету нареди; онда се каупиља употребљује, иако на измирење трошкова око ове продаје, тако и на име штете, ако би исте било.

Одговорност првога купца за накнаду штете по овом закон. пропису одмерала се једино по величини положене каупиље, која се у овоме циљу и даје, а оштећени, ни по овом, а ни по другом коме законском пропису нема право да тражи неку накнаду штете, но што износи количина положене каупиље; а да је законодавац хтео дати право оштећеноме да може тражити и неку накнаду штете, но што износи величина положене каупиље, он би то нарочито предвидео, као што је за подобан случај напредно у §. 389. грађ. суд. пост.

Ни по §. 800 грађ. закон. оштећени не може тражити већу накнаду штете од туженога, пошто тужени имаше тужиочево ни у чем није оштетно, а овај законски пропис претпоставља постојање фактичне штете.

На ваво тужилац овим спором тражи, да му тужени наканли 1596 дин. преко положене каупиље, те је његово тражење према горњем законе. пропису неумесно, па се од истог, као такког има одбити.“

Апелациони суд (II одељ.) размотрио је акта и пресуду првостепеног суда, па је нашао: да она није основана на закону.

Ево његових разлога:

„Погрешно је првостепени суд узео, да тужени није дужан, да тужиоцу наканади спорну штету по томе што се по §. 481. грађ. пост. за накнаду штете и трошкове употребује само каупиља, те се истом регулише и величина накнаде.

По §. 484. грађ. пост. нова продаја одређује се на трошак и штету првог купца, кад овај не положи новац у законском року, а величина штете није овим закон. прописом ограничена величину каупиље, нити прописом §. 481. грађ. поступка по коме се каупиља употребљава на „измирење изцилитиране суме“ или накнаде штете, чија се величина има засебно одредити. Према овоме први купац није положењем каупиљом ослобођен одговорности за накнаду штете, него се за расправу исте имају применити општи прописи гл. III грађан. законика. Овако разумевање прописа §. 481. гр. пост. утврђује се још и тиме, што се по т. 6. §. 465. грађ. пост. наслага штете оне врсте може вршити егзекутивно и без судске пресуде.

Према овоме, а како је тужилац увеђењем начел. ср. гр. од 18 децембра 1900 год. као јавном исправом по §. 188. гр. пост. доказао, да је тужени 15. јуна 1898 год. купио преко Ђорђа Ј. половину његове и тужиочеве механе с плацем за 4002 дин., да ту цену није положио у законском року, која је истекао 11. априла 1900 год. него само 200 дин. каупиље; да је на штету туженога поново извршена продаја 29. новембра 1898. год. и за механу добијено 2406 дин. Јасно мање 1396 дин. са колико је тужилац оштећен, тужени је дужан по §. 800 грађ. зак. да тужиоцу ту суму наканади по одбитку положених 200 динара каупиље, што износи дакле 1196 дин. са 6% интереса од 12 априла 1900 год. до исплате, као дана када је тужени имао спорну суму да положи — §. 602. грађан. зак. — и као права страна одговораи је и за накнаду таксе и трошкова.

Аналаз. суд ценио је и напоо туженог, да је право тужиочево застарило, јер је прошло законом рок од 3 године: на је напао, да је исти неумесан и недоказан; јер као што је напред утврђено тужени је био дужан, да куповину цену положи 12 априла 1900 год. те се од тога дана тужиоцу има рачунати трогодишњи рок, према §. 939. грађ. закона; а међу тим тужба Бр. 10566 као што се види из пријема на њој предата је поште на повратни решење 13. априла 1901 год. а у суду примљена 14. истог месеца и године, дакле после једне године.

Касациони суд одобрио је апелационом пресуду 24. октобра 1902 год. № 8278 (II одељење).

*

Друга одлука гласи:

„Кад је наређењем §. 481. грађ. суд. пост. предвиђено, да се само каупиља може употребити на подмирење трошкова, и штете, ако купац од куповине одустане, па се на доцнијој продаји изцилитира мања цена; а повераоци ове масе иман траже, да прашњи купац Топ..., положи сву разлику између, прве и друге цене продатог имања, означене у акту полиц. власти № 7577, на шта он не пристаје; то је стеч. маса слабија у праву, према реч. закон. пропису, па за то се као таква има упутити на редован грађ. спор против Топ... за тражену наканаду, а од полиц. власти тражити да одмах суду пошаље каупиљу по одбитку трошкова учињених око ове продаје, коју је Топ.... као лицитант по пређој продаји положио.“

Шаб. пра. суд. 12. XII. 02. № 28357.

Касациони суд одобрио је 22. априла 1903 год. № 2596 решење првост. суда.

О овом питању има и два решења Министра унутрашњих дела: једно од 24 авг. 1885. № 10026 а друго под № 11641 којима је расправљено ово питање у смислу касационе одлуке и које ово исписали код §. 465.

Види одлуке: Министра унутрашњих дела код §. 465 и Правичног одбора од 25. II. 02 г. код истог §-а.

*

Кад изврши лаке „*а треби ауг*“ и ако стоји у овом §-у, да ће се у исти мах купцу добро уступити, купац не постаје и господар купљеног имања, но тек кад добије од суда тапију. према овој одлуци.

„Кад тужени Сима није уведен у господарство спорног имања онако, као што прописује §. 292. грађ. зак. већ и не гледећи на то, господарио туђим имањем, и на истоме добру чинио разне оправке, онда је он према §. § 203. и 207. истог законика несавесан притежалац, *јер је знао, да је прогњеу продаје подигнута гужба за извиштај, чему се он као купац и на суду противио тражећи, да продаја остане стална, да је мали нао неуредна поништена, и према томе није имао право господарити туђим имањем и са истога уживати користи и друге дохотке.* Признавши туженог по §. 180 грађ. суд. пост. доказано је, да је од тужилаца ненадлежно примио спорну карију и према томе, он се има осудити на повраћај исте са 6 на сто годишњег интереса — §. 601. грађ. законика —

Тако је један од првостепених судова пресудио спор Браће Дим... противу Симе П. за наканду штете *у којој је расправљено и питање, од када купац имања на јавној продаји постаје сопственик продатог имања.*

Апелациони суд нашао је: да је ова пресуда на закону основана на ју је одобрио али са ових разлога.

„Кад и сам тужени признаје, да му је био поднет подигнути протест против ове куповине, јер му је то казао писар начелства, не хтеп због тога примати од њега изцилитирану цену, коју је тужени дужан био по §. 483. грађ. пост. да положи у одређеном року, која је како се из акта види извршена 28 априла 1880 год., онда према таквом признању пуноважном по §§ 180 и 183. грађ. пост. тужени је могао знати, да *још није стекао право располагања са овим имањем* 29 октобра 1880 год. кад је кирију по поднетој квити паплатио; као што је она продаја. по признању парничара, доцније поништена, — *према томе тужени није био у праву, по §§ 23. и 29. грађ. зак. да прибира користи тог имања само изцилитирањем, над јоа није био уведен ни утербљен у државини,* — §. 481. 489. и 507. грађ. пост. — *одкуда излази: да је тражени дао под закуп туђим имањем туђе имање,* дакле оно што сам није имао, и да су тужиоци платили туженом оно, што му нису били дужни платити, као што је тужени од њих ненадлежно карију паплатио, због чега, а према §. 902. грађ. зак. дужан је да тужиоцима врати ту карију.“

Из овога излази, да купац не постаје господар имања од дана лицитације, већ од дана кад добије од суда тапију; јер је и Касациони суд одобрио апелациону пресуду од 18. фебруара 1883 год. под № 4268.

(наставиће се)

ОДЛУКЕ ОПШТИХ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

Кандидат са изабране листе позван у Скупштину као посланик, постаје народним послаником од тренутка, када се прими мандата пред Народном Скупштином. —

Министар Унутрашњих Дела, тражио је да Државни Савет разреши од дужности цео одбор општине ровенске, пошавши пред осталог као разлог за то: што одбор није хтео но наредби среске власти одредити избор председника, пошто изабрани Јовица П., као народни посланик, не може ни бити председник.

Савар је у овоме:

Народна Скупштина 22. марта тек. године, решила је, да се на место једног умрлог посланика позове Јовица П. кандидат са исте листе. Ова среска власт саопшти Јовици и он тада 31. марта тек. године изјави, да ће кад оде у Скупштину дати реч примати се посланичког мандата

или не. При овој најави остао је и на своме саслушању од 24. јуна тек. год.

У ово време Јовица је као одборник вршио дужност председника општине и среска власт, — налазећи, да он то више не може бити, — тражила је, да га одбор уклони, а кад овај то није учинио, бранећи се, да се Јовица није још прямо мандата, те није ни посланик, среска власт га уклони сама и одреди замењења.

Но по жалби Државни Савет, решењем својим од 12. јуна тек. год. Бр. 5115, поништи одлуку среске власти, налазећи, да ова није могла сама уклонити часнике, већ ако налази, да је наредба њена на закону основана, а одбор ју није извршио, могла се користити чл. 149. закона о општинама. —

Међутим 19. марта тек. год. Јовица буде изабран за председника, противу чега буде постојала и жалба, поред осталог и за то, што је народни посланик, но Савет решењем својим од 11. јуна тек. год. одбаци ову жалбу. —

Среска власт усвајајући саветске примедбе, наредбом од 5. јуна тек. год. № 8212. препоручила је, да се Јовица не уводи у дужност, јер је Савет одобрио његов избор не знајући, да је народни посланик, већ да се одреди избор за новог председника. —

Одбор у својој седници од 6. јуна 1904 год., реши, да нов избор не може одредити, јер је решење среске власти, којим је Јовица уклоњен поништено и његов избор постао извршан, а он није још народни посланик.

Поводом овога начелник среска тражио је, да се одбор поред осталог, за неизвршење ове наредбе уклони. —

По расмотрењу акта овога предмета Државни Савет је нашао:

„По чл. 149. зак. о општинама одбор се може разрешити само у два случаја:

1) кад би одбор радио супрот наредбама државних власти, но саме наредбе морају бити на закону основане, као што се то јасно види из чл. 138. пом. закона; или

2) кад одбор не хтедне вршити своју дужност.

Одбор општине рековачке истина није извршио наредбу среске власти од 5. јуна тек. год. № 8212, но услед тога иман није наступио случај из чл. 149., јер сама наредба није на закону основана.

Погрешно среска власт истом тражи, да се у дужност не уводи изабрани председник Јовица, чији је избор решењем Савета од 11. јуна тек. год. № 4026, одобрен, већ одреди нов избор, зато што је помен. Јовица у смислу чл. 93. закона о пословном реду у Народној Скупштини, позван на посланика на место једног умрлог, јер се Јовица овога мандата још није примио. На против на саслушањима својим од 31. марта и 24. јуна тек. год., — изјавио је, да ће само пред Скупштином дати о томе изјаву и стога, све до тога момента он се не може ни сматрати, као народни посланик, те према члану 16. зак. о избору народних посланика и чл. 98. Устава, све дотле може бити председник општинског суда, а чим се мандата прими, више не." —

Према томе овај разлог за разрешење отпада, и Државни Савет, на основу чл. 149. зак. о општ. реши: да о овоме извести Министра Унутрашњих Дела. —

Примедбе Министра Финансија учињене на општинске буџете обавезне су и пуноважне.

Управитељ секиричке основне школе изјавио је жалбу Савету противу примедаба Министра Финансија од 17. марта тек. године Пр.Бр. 1359., које је учињено на предложени буџет општине секиричке.

Налазећи, — да су примедбе Министра Финансија учињене на општинске буџете, према чл. 37. закона о окружним, среским и општинским буџетима, обавезне и пуноважне, — Државни Савет, — на основу чл. 25. савете, пословника, реши: „да се одбаци жалба као неиздежној власти поднесена."

Избор чланова школског одбора не може вршити општински збор, већ општинско одборство.

Милан Н. трг. из Америке најавио је жалбу Државном Савету противу избора чланова школског одбора општине америчке, који је извршен на збору 18. јуна тек. године.

И не узимајући у оцену жалбене наводе и доказе, Савет је нашао, да овај избор не може вршити општински збор, већ општинско одбор, са ових разлога:

„По тач. 18. чл. 86. закона о општинама, одбор општинска решења, поред осталог, но сима оним предметима, за које по поменутом или ком другом закону није надлежан суд или збор, а треба да их уради политичка општина.

Па како чл. 33. закона о општина. побројавајући исцрпно надлежност збора, ни у једној својој тачки не напоси то, да збор бира чланове школског одбора, а ни закон о народним школама своји чл. 55, у коме говори о избору ових лица, такође ово не спада у дужност збору, већ политичкој општини, — то је јасно, да с обзиром на помен. тач. 18. чл. 86. зак. о општинама, овај избор има да врши једино одбор политичке општине."

Према томе, одлука збора о овоме избору, са разлога напред наведених, неправилна је.

Стога је Државни Савет, на основу чл. 26. савет. пословника и чл. 170. закона о општинама, решио, да се поменута зборска одлука поништи.

ПРЕСТУПНОСТ У ВЕЗИ СА ПРИВРЕДНИМ И СОЦИЈАЛНИМ ПОЛОЖАЈЕМ

(свршетак)

Поа Бафарг у свом делу криминалност у Француској, испитивања о неком разлогу и о неким узроцима, узео је као мерило средње животне цене, цену једне врсте бравина од 150 килограма, чију је високу утврдила општинска власт или париска градска управа, и која се може наћи у годишњацима пекарског есната. Упоређивање тих бројева показује да је ова врста цене хлеба на више доласило растење крађа и преваре, док се са њиховим опадањем смањивао и број преступа.

Привредни положај и криминалност у Француској

године	цена једне врсте хлеба од 150 килограма на париској пијаци у Француској	крађе	преваре	преступи против јавног поверења		
	франк				одраслих	деце
1840	67,56	19 531	1374	1622	157	284
1841	52,02	17 371	1397	1705	181	331
1842	58,35	18 383	1270	1659	161	308
1843	55,11	18 800	1399	1771	180	329
1844	58,36	21 010	1504	1612	159	302
1845	55,38	20 653	1407	1654	198	274
1846	69,94	25 752	1439	1696	145	279
1847	90,58	31 796	1832	1932	151	374
1848	51,15	20 570	1375	1616	154	356
1849	46,31	22 076	1375	2035	222	447
1850	45,54	23 123	1475	2136	255	504
1851	45,57	24 516	1652	2166	242	615
1852	52,15	23 090	1940	2012	228	611
1853	67,12	25 930	2284	1921	212	573
1854	87,66	29 484	2629	1691	174	581
1855	90,84	37 883	2753	1613	160	587
1856	91,10	38 843	2519	1702	181	650
1857	87,02	35 737	2703	1657	198	617
1858	84,10	38 274	2790	1947	236	784
1859	84,01	37 792	2668	1951	226	718
1860	89,60	30 331	3181	1867	180	650
1861	78,42	32 729	3545	1698	217	695
1862	65,89	32 121	3442	1762	211	728
1863	59,21	29 153	3531	1673	171	750
1864	51,43	28 345	3341	1703	176	744
1865	49,66	28 078	2432	1750	178	820
1866	46,62	29 423	2422	1777	160	883
1867	48,92	33 897	2806	1704	154	805
1868	51,22	35 035	2990	1697	161	726
1869	56,10	31 673	3750	1658	146	710
1870	63,81	20 551	1828	1297	54	558
1871	86,59	27 662	1481	1561	112	528
1872	72,99	35 961	2795	1668	124	682
1873	79,92	35 289	2913	1708	97	703
1874	71,10	35 170	3068	1731	139	825
1875	57,08	38 420	2880	1765	140	813
1876	61,31	31 781	2718	1849	140	875
1877	68,78	33 451	2968	1653	108	884
1878	67,82	31 862	2913	1614	84	788
1879	63,73	32 943	2907	1677	120	812
1880	65,08	37 029	3545	1512	80	676
1881	45,94	35 757	3674	1608	90	748
1882	43,87	35 930	3434	1960	95	752
1883	49,96	35 958	3449	1582	108	675
1884	51,11	35 845	3281	1639	83	705
1885	48,45	34 239	3073	1513	65	622
1886	50,94	34 457	3595	1567	78	634

И немачка статистика доказује тесне везе између колебања цене жита и броја крађа.

Цене жита и криминалност у Немачкој

Али сваколико као у Француској тако и у Немачкој није главно апсолутна висина цене, него само њено пењање и падање. Управо 1882 година показује процентуално највишу цифру крађа за последњих седам година, при средњем стању цене ржи. Висина цена у току година 1880 и 1881 осетила се још, или боље рећи, тек у години 1882. То се исто може опазити и у току идућих година. Највиша и најнижа тачка при ценама жита и крађама, не иду једна с другом; пре делују више за једну годину после.

То у неколико има један сходни разлог, на који је још Алберт Мајер обратио

ГОДИНЕ	1. цена раži за 1000 кг. у Берлину дин.	2. хлеб од 1 кг. у Берлину дин.	3. раж за плаћање по глави на 1000 глава дин.	4. на сваких 100000 било је осуђено лица: просто крађе	сложене крађе	пљачке и уцене	убиства	5. на сваких 100000 сто-вечног становништва
1880	187,3	—	—	—	—	—	—	—
1881	196,7	—	—	—	—	—	—	—
1882	193,4	—	135,19	256	28 47,3	325,3	26,83	284
1883	144,3	—	145,37	251	25 46,4	312,4	24,69	271
1884	143,3	—	159,73	233	25 45,3	306,3	23,73	275
1885	140,6	—	154,61	218	22 43,3	279,3	22,75	258
1886	130,6	20,8	147,28	216	20 42,3	273,3	21,72	258
1887	120,8	20,85	155,99	198	21 40,1	259,1	20,73	258
1888	134,5	21,72	155,43	194	21 36,5	256,5	20,70	255
1889	155,5	24,89	139,65	211	25 40,3	273,1	21,76	281
1890	170,6	27,18	134,32	206	24 39,0	269,0	21,65	296
1891	211,2	31,66	126,53	216	25 40,2	285,2	22,78	296
1892	176,3	29,52	144,06	236	31 44,3	311,3	25,82	325
1893	133,7	21,89	150,84	202	26 41,3	269,5	23,77	276
1894	117,8	20,43	127,16	198	27 41,5	268,3	22,74	289
1895	119,3	20,65	132,12	192	24 39,4	255,4	22,75	278
1896	118,4	20,93	139,29	184	24 39,5	247,5	18,60	271
1897	120,6	22,10	152,03	188	23 38,8	249,9	18,55	—
1898	146,1	25,12	170,55	181	25 40,4	256,8	19,61	—

пажњу у свом делу „*Преступи и казне са прикредним и социјалним односима у нашгону Пирјеу*“. Велики део крађа ученьевих у првим зимским месецима, долази пре суд тек идуће године; поштo немачка статистика у опште регистрира казнима дела не one године кад су учињена, него one године кад су суђена, то ти преступи увек се узимају идуће године. Још важније изгледа ми објашньење које заступа Херман Берг [у свом делу *цене жита и криминалност у Немачкој од 1882*] да повећивальење жита не може одмах укључити привредни невољи положај, који постоји, тако исто као што ни повишавање цене не названа у тренутку опште друштвену беду.

Милер је потпуно превидео то дејство повишавања цене жита. Само се тако може разумети, што он у умножавању осуда године 1892 поред свега сматра цене жита „види очит доказ да не постоји веза криминалности са ценама жита“. Али тај узајамни однос није никако тако механичан, да се аутоматски регулише, као што би могло наследати по моменутом мишљењу Меровом. Стабилне цене само није мероданно. Шта више, можемо допустити, не крњени значај о ого што је речено, да ће у будућности, према другим привредним факторима, цена хлеба изгубити нешто од вредности. Боьи супротни доказ против Милерове сумње у вредност цене жита, као мерила привредног стања народа, не може се наћи него што је утврђено да за 18 година крађа и цена хлеба само су једанпут показале једно са сваим незнатно одступање од правилног паралелизма пенальа и падања. [Да би се избегао сваки неспоразум, ја нарочито наглашавам да и Милер деле опште мишљење, да привредно стање становништва, нарочито радничких класа, одређује њихово повишавање према моралним законима].

Али тим доказом још није одговорено на питање о најдубљем узроку тог социјалног појава. Ништа не би било тако бесмислено као закључак, да је свака крађа очајно дело, једнога који се превија од глади или се мрзне од зиме. Крађе које чине људи, а то су $^4/_5$ свих крађа, управљене су врло ретко на такве предмете који утишавају глад или штите од зиме. Значајније од горе невоље јесте *неспособност прилагођата се промењеним приликама*. Ко се навикао да извесну суму новца изда на задовољства, не може се одма лако одвићи од тога у рђавим временима. При богатијој заради расту и потребе бољега стана, одела и хране, а тако исто и потребе сваковрсних задовољстава; и потрошња алкохолних пића. Шта више искуство показује, на жалост, да потребни издатци мање зависе од привредног полета него издатци за сувишна задовољства, без којих се може бити.

По томе не немамо онога што је најпотребиије, него *неспособност* одрећи се животних навика, добивених у добрим временима, крије у себи опасност подлећи мамцу за нечасност. А та опасност расте још више кад она, које је спашла животна невоља стоје *незрели* према животним узнивањима. То показује број осуђених *младића* због крађе, код њих се растеже крађа, одговарајући пењьу цена, још јаче истиче него код целокупног становништва, док опадање застаје иза опадања код одраслих. Заради младића односно су боље него одраслих, и са опадањем зараде и немањем цене још не очврсле карактере спасава невоља да се одреку уживања, и тако долази искушење повлеле туђе добро и имање.

Нечасност је необично осетљиво мерило за привредно стање. То показује географски распоред крађа, то показује дејство тешег живота саке зиме, а то показује пре свега стромна колебања појединих година, и њихова зависност од средњих животних цена. Наравно да на one који имају, — те привредне опасности само мало утичу, бар не на оним областима, које могу утицати на значајније растеже криминалности; али one утичу на сиромахе, који живе од данас до сутра. Врло је вакодосно што онај, који нема средстава нема у једно и херојима да поднесу времена принесе на жртву свако задовољство, али то је и сувише разумљиво, нарочито у оскудици лепих и бесплатних уживања.

А од много већег су интереса осуде због превире. И раније статистике показивале су везу тог преступа са ценама жита; сами немачки бројени показују да се број тих преступа од 1882. са малим колебањима стално пење. Као што је већ напред показано казне због превире знатно расту саке зиме, а у пролеће опадају, — што је доказ да је смањење прихода издашан извор таквих преступа. Противречност између јасности тог акутнијег деловања привредне невоље и немања утицаја од средњих цена хране, није неразумљива. Ја мислим да је Берг својим поимањем са сим тачно погодио „Превара успева нарочито на живој хучној шпаји, где се све тиска, дељује једно на друго и једно против другога, довеји добит. У заплетеном трговинском саобраћају најлакше се налази прилика за лак и рђапару, а најлакше и могућност да се измане хватању.“

То потпуно одговара резултату упоређења статистике занимања. Удео у становништву оних, које воде трговину, јесте само $10,9_{0}{}^{0}/_{0}$, у броју оних, који су осуђени због превире у годинама 1890—1894. износио је $19,0^{0}/_{0}$, а због обмане и утаје $26,2_{0}{}^{0}/_{0}$. Они које се занимају индустријом учинили су у истом времену $31,8_{0}{}^{0}/_{0}$ утаја и обмана, $31,6_{0}{}^{0}/_{0}$ превара. док они чине само 17 процената становништва. Из тога се види ни којем земьишту оба та преступа најбоље успевају. Само где цветају индустрија и трговина, најчешће се и налази прилика да се постане парализа, и ту је најповољније за обмане и утаје. Отуда времена привредног цветања и умножавају и искушења и допуштају и онда, кад усане један извор преступа — невоља, да се број нечасних само још пење.

Ако крађа показује изнесену зависност од народног благостања, а превара и утаја — заједничким деловањем два важна узрока тих преступа, који су потпуно једнаке снаге — неку релативну независпост, то има на послетку других који изгледају као слика у огледалу џиџара крађе. Лаћарт, чији је рад у опште, поред свих несумьивих анализа, тенденциозно обојен, мисли: „Материјално цветање капиталистичког друштва испољава се с једне стране у релативном опадању броја банкрота, и опадању опште криминалности, а с друге стране у растењу срамоћења деце, која су на против рђава над послови рђано иду.“ „Силовале деце јесте карактеристично обележје цветања капиталистичког начина производње.“ Тај је ћакат тачан, а нарочито се разуме кад је реч о банкротима. Али то не важи за поље преступе које Лаћарт у неколико прикрива, а Бебел [у свом делу *Жена и Социјализам*] сасвим отворено приписује имућним и образованим круговима. Ја не знам од куда је Бебел узео бројене која му дају право да тврди:

„Тако звани „либерални позиви,“ у које се највише убрајају више класе, стоје у Немачкој према криминалним преступима од пралике $5,6_{0}{}^{0}/_{0}$, али према силовању деце од пралике $^{1}3^{0}/_{0}$.“ У стварн удео „слободних позива“ у целокупним моралним преступима 1890—1899 износио је само $3,3^{0}/_{0}$, а њихов удео у становништву, заједно с члановима фамилије, износио је $4^{0}/_{0}$. Међутим на полоприведне радње пало је 22,6 место $15,6^{0}/_{0}$, на индустријске радње пта више 43,3 место $17^{0}/_{0}$, осталајући сасвим на страну радње, који нису назели одређено занимање, који њихов удео у становништву код моралних преступа девет пута надмашавају. Дакле и радинку, у коју у опште не могу рачунати моменуту последњу групу, пада на терет растење моралних преступа у добрим временима. Неће се погрешити кад се и алкохолни вступи доведу у везу таме са привредним цветањем.

На другом једном месту говорили смо о значају *сиба* на навике, и при том смо нарочито наглашали настајање телесних повреда у пијанству. Одавно се одржавало мишљење да добре године са повећањем надатком за алкохолна пића, доносе собом растење телесних повреда, и тако исто да добре бербе, у земьама вина,

као у Француској, у истом правцу кваре општу моралност. То потпуно важи за раније периоде као на пример за времена о којима говори Лафарг, али не и за немачку криминалност од 1882. Сви преступи, за које смо видели да им је главни узрок алкохол, насиље и претња чиновницима, нарушавање кућевног мира, просте и опасне телесне повреде, увреде и кварење ствари, бивају из године у годину све чешћи.

Томе одговара огромно растење потрошње алкохола. Ту не долази нијење ракије, чија је потрошња, како изгледа, премашила свој врхунац. Али од главног пића немачког становништва, пива, потрошило се 1882 године само 84.8 литара на једну главу становништва, рачунајући по томе у то и жене и децу, а 1899. године потрошило се већ 124.9 литара на главу.

Растење потрошње алкохола не зауставља се пред тако слабим бедемом као што је скупоћа. Буџет радников не осећа у тако високој мери издатке кад су награде високе, а животна средства јевтина. Али цифре о потрошњи пића показују да он ни у рђавим временима не штеди од пића, и тако се показују рђаве последице иступа у пијанству, и у добрим, као и у рђавим привредним временима.

У компликованом кретању једне индустријске државе не оскудева у жртвама које пропадају, јер се због урођене неспособности, због њиховог ниског моралног и интелектуалног нивоа, или због њихових животних навика, не могу да прилагоде брзом развитку и колебањима. Иста судбина снализи у аграрној држави онога, који не може да савлада кризе неродних година и сточне болести, а као радник ниско стање награда у мутним временима. Над привредно и морално слабим прелазе таласи у колико лакше, што је његова чврстина више уздрмана кризама.

Сва та ремећења социјалне равнотеже до извесног ступња јесу неизбежна, али ми знамо — и ако на жалост у теорији боље него у пракси — и средства да се зауставе рђаве последице.

На сасвим другом земљишту постаје *вештачка привредна криза, штрајк*. То средство за поправку социјалног положаја, све се чешће примењивало последњих година. Овде не може бити мој задатак да говорим о његовој умесности, него о опасностима које за јавност штрајк собом доноси.

Онде где је чврста организација, под разумним вођењем, и не наклоњена голом тероризму, узела управу целог покрета, број преступа биће само мали. А штрајк је сумњив кад превлађују млађи и нежењени. Док се отац фамилије често само преко воље придружује, дотле младићи, који се ни на кога не обзиру, распаљиво раде. Али највећа опасност лежи у суделовању оних нечистих елемената, који су већ карактерисани као „радници," — људи који су само онда зидари, столари, обућари и т. д. кад има да се исплаћује новац од штрајка. Они буше и подбадају, они су вођи кад се дође до иступа, до напада на позорнике, до насиља према онима који хоће рада. То нарочито важи за прво време, кад новчана средства још обилно теку, и кад у скупштинама, које се већином држе по крчмама, неизбежно пијанчење још више раздражује узбуђене духове.

Али ради тачне оцене свих ексцеса штрајка безусловно је потребно знање једног сасвим особеног факта, а то је да се *масе народа*, психолошки сасвим друкчије понашају, него *поједина лица* из којих су оне састављене. Сигеле у свом делу *Психологија преступа масе*, узео је *психологију маса* за предмет одличног испитивања. Он се није занимао само реакцијом *необразованог* народа на спољне надражаје, него и са често неразумљивим одлукама законодавних тела, удружењима свих врста, научним и политичким скуповима. Критика већег броја лица и већа је и виша него критика сваког појединца.

Једна фраза једна јака реч добачена народу у згодном тренутку, привлачни говор каквог доброг беседника, какав гест изведен на згодном месту, могу у једном тренутку од једног *мирног* скупа начинити *војску од преступника*, готових на сваке иступе. Што се у гомили налази више жена са њиховом већом раздражљивошћу, у толико већа постаје и опасност, нарочито кад на узбуђене људе, огорчене бригама и немаштином и неуспесима, још и алкохол врши своје рђаво дејство. Падне ли с поља у ту експлозивну масу каква запаљива материја, онда настају они луди иступи који су у Золином жерминалу добили свој литерарни, а код Сигелеа свој научни опис.

Поједини суделовач у таквим ексцесима може по себи бити врло пристојан, безазлен па и плашљив човек, али његова *индивидуалност губи се у маси*; ту нестаје мирног размишљања, и одвучен од нивелишућег утицаја гомиле и присебан човек постаје животиња. Може човек жалити жалосне последице те „психологије масе," али се мора признати факат да је субјективна кривица појединаца, при ексцесима штрајка, често тако мала да ишчезава.

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. Б. свршени правник

23

А ту нарочито сам захркао, да би се он умирио. Слушам — леже, и ко сикира у воду, заспа. Пробудио сам се у јутру раније од њега, погледах, — спава као одојче. Гурнух га: „Устај, Вања." Скочио је, гледа ме, а очи избечио од чуда. И осарће се наоколо. Ја се чак насмеја жив! жив! рекох. „Но знаш шта Вања, глупост учинили, — да и не говоримо: а сада нам треба да говоримо не о ономе што је било, већ о будућности. Шта буде да буде, нека буде заједно, разумеш? Били другови па и да останемо другови. Разумеш? Заплака он на то.

— Тако сам ја у казамат запао? Да сам их побио онда у кући г. г. Арцимовића, не би ничега било! — уздахну Полуљахов, — али туга ме онда обузела. Зато сад у тавницу.

Суђење над убицама Арцимовића чинило је грозан упечатак. Полуљахов се држао с беспримерним цинизмом; причајући о убиству, он се чисто ругао својим жртвама, хвалећи се својим спокојством и хладнокрвношћу.

— Бес ме обузео. Хоћете да обесите? Онда чујте!

Полуљахов је сво време очекивао смртну пресуду.

— Кад су устали сви, почели читати пресуду мени се глава завртела. Главом сам се овако тргао, као да ми се конопац пред лицем витла. А мислим при том: „Држи се сад брат Полуљахове. Кад ваља ићи с тога света, — нек се иде!" И трудим се да се насмејем.

Када су прочитали на робију Полуљахов, својим ушима није веровао.

— Гледам око себе, ништа не разумем. Пречуо сам? Спавам ли? Из суда сам изашао, чисто као да сам с вешало спао. Од свежа ваздуха глава ми се завртела, мука ме притисла.

Када су злочинце водили из суда, одједаред из сред гомиле зачује се пуцањ. Пасторак Арцимовића пробија се кроз гомилу, и гађао Полуљахова из револвера.

— А ја у том моменту гурнуо сам у гомилу.

И куршум пролетео мимо.

— Таква му је срећа! — примећава смејући се Полуљахов.

Пасторка Арцимовићевог ухвате, а Полуљахов чим су га довели у затвор, затражио је надзорника тамнице, да жели да се пасторак Арцимовићев пусти.

— Због тога што ја ништа против њега немам.

— Одкуд та брига за њега? Благородан, шта ли хтео си да се покажеш?

— Какво ми је ту благородство? — слеже раменима Полуљахов, — ја сам убио његову матер, а он је хтео мене. На његовом месту ја бих то исто радио.

Када су Полуљахова и Казаева возили на Сахалин, држали су их обашка. Сви су осуђеници говорили.

Полуљахов ће за цело пришити (убити) Казаева.

— Но то је била сувишна предострожност. Они су попова били „другови."

— Мени на Вању није никако било криво. Заједно чинили, заједно беде допали, заједно и одлазимо.

Одређени су у исто одељење Александровског казамата, и „другови" су заузели један поред другога место на погарима.

Вања се не одваја од мене ни за корак. Делимо сваки залогај.

Та потреба имати кога блиског буди се са невероватном снагом код, на све озлојеђених, осуђеника. Једино у институтима тако „обожавају" један другог, као у затвору окованих. Често је и смешно и дирљиво. У тајги, при бегству, полумртав од глади робијаш дели последњи залогај хлеба са другом. Сам одлази и предаје се, само да би узели рањеног или оболелог друга. По целе дане носи изнемоглог друга. У самоме једва се душа држи у телу а вуче на рукама болног друга. Прође не-

полико корака, задиха се, присвоје, — опет узима на руке и носи. И тако по стотине врста, и кроз непроходну дивљу тајгу.

„Убица нет људи,“ — то апсолутно нема никаквог значења за робијашницу.

— Само смо ми сви храбри. Но де покажи се ти овде.

Убиства извршена „на слободи,“ на робији се не броје. Робијашницу неће заинтересовати ако кажеш: „убио сам толико и толико људи.“ Робијашница једино при томе пита:

— А колико си убио.

А ако човек „уме“ мало, робијашница се подсмева таквом човеку, као што се смеје и убицама из љубоморе или освете, — у опште над „будалама.“

— Зврчина! Без користи пошао на „престуљ.“

Зато се веома цени све што је извршено на робији. И често човек, који одговори дрско каквом суровом надзорнику, више се цени, на бољем је гласу, више има ауторитета међу робијашима, него какав „знаменити“ убица. За робијашницу нема „знаменитих“ убица. Ту се немаш шта разметати са својих пет убистава, када поврх тебе лежи Пашченко коме званично приписују 32 убиства.

Полоњај Полуљахова, одкога су се ужасавали на суду, на робији је био веома сумњив.

— Убио петоро, — а полико је узео, стад човека и да каже!

Још га је подражавало једино то, што је убио „судију“ златног човека:

— Значи, рескирао уже.

То је нпак уливало неки респект: робијашница уважава оне, који тако ризикују, и боји једино тих, који се сами ничега не боје.

Када сам ја био на Сахалину, Полуљахов је уживао највеће поштовање у целом казамату. О извршеном његовом бегству говорили су са највећим поштом.

— Но, то је човек!

Бегство је било једно од најдрскијих, безумно по својој смелости.

Полуљахов са Казаевим и још тројицом осуђеника побегли су у сред бела дана на очи свима. (наставиће се)

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot 16

II. Судија и полицајац.

— Хајте сад ви, г. судија, рече он своме другу: — Рибуте ће нам помоћи.

Г. од Обернића стаде Лорана а Рибуте обојицу и укљоп прелаз. Стубе пребацише с ону страну и сва се тројица спустише у парк у највећој тишини, помагани помрчином облачнога неба.

Нигде светлости у манастиру — као да беше утонуо у нарубљи сан.

Могло је бити око четири сата ујутро. Ноћ суха и хладна. У нпат избегавају ове тројице песак је шкрипно под њиховим табанама.

Био је то узбудљив и јединствен тренутак, нарочито за г. од Обернића. Не стајаша се први пут живот на коцку, а да се не осети нешто што притискује мозак и изазива силно лупање срца.

На скоро доњу до главнога стана. Рибуте беше останао за собом отворена врата. Шта сигурности и другова му стадоше да предахну.

— Навади ти прво, Рибуте, па се врати да нам јавиш је ли време да се отпочне! рече шеф сигурности.

Инспектор сигурности скиде своје ципеле које замени патњама од платна и изгуби се унутра.

Радо би пошао за њим Жак Лоран, али је незгодно било њи са истражним судијом чија би невештина могла осујетити све...

Рибуте се не врати за читав сат, што за чекајуће беше читав век. Шта је радно он тако дуго унутра? Да није пао у какву нешто намештену клопку, или је наз патрапао који од становника овог побожног заланстера, или је принуђен да лежи неко време?

Ни једна од ових претпостављања не беше стварна, јер се Рибуте врати са своје експурзије и нигде живе душе срео није.

— Журно само! рече он шефу сигурности. — Ово крило зграде где станује епископ и његов алтерего Ангеранд пусто је. Нпак ћете се пред једним необичном ствари и сва моја објашњења не би вредела ништа — то треба само да видите.

Обојица без устезања пођоше за инспектором, а овај, да би им олакшао пролаз, пусти им пред ноге зрачак са своје слепе ламше. Прођу једним церуларним ходником који је служио целу кућу, одвајајући степене за свако одељење, и дођоше до оних басамака, који воде у одаје Пастореta и Ангеранда.

— Газите слободно, нема никога! рече инспектор.

Чудно узбуђени обојица пођу за Рибутеом уз басамаке који се низаху пред њима... Величанственост оне тишине, која владаше овим манастиром, знан као насељен, силно утиче и најхладнокрвније темпераменте. И баш то зар умеравање Жака Лорана, после ју чучањег догађаја, да је ова мртва тишина просто срачунана, како би он имао право у клопку.

Лако би они могли бити побијени и затрпани у неки кут парка где је правди немогућно завирити, тим пре, што, сем њих тројице, за овај догађај нико на свету није посумњао у оце Св. Духа.

Међу тим они улазе слободно и нико им се на пут не испречава... На она постојана тишина, отужна некако, силно је утицала на живце г. од Обернића, ненавикнутог да се тако игра опасношћу као његови другови.

Најзад, без икакве сметње, дођоше до прага одаја Преосвећеногa, која Рибуте гурну полако и, чим ступише унутра, он пусти сву светлост на лампе.

Тада шеф сигурности огледа ушкопо инспектора, не смејући да говори из страха да га не чују — толико је био убеђен да су навучени у клопку!... Рибуте му даде знак да пође за њима и кад су ступили у другу собу, он му показа притом један орман отворених врата. Жак Лоран приближи се и у мало не дрекну од изненађења: један орман уздана су у дупар и ту зјаши руша за коју су заковане гвоздене стубе, које нпао да воде под земљу — то су виделе његове очи!... То роди мисао и Жак Лоран разумеде све!

— Ови су доле, шапну он на ухо г. од Обернића; кобна радост хоће да се сврши!... Дакпнот нам је познат: треба истрајати!

— Напред само! одзвуче рече судија. И ја ћу за вама!

— Стан'те, за час! запази Рибуте.

— Шта је? упита шеф сигурности који већ беше искорачио у орман.

— Ви знате, господару, како је хладно гледам у опасност, продужи инспектор. Али нема сумпза упуштата се у бескрајну борбу код тако незгодних околности по нас, које нас не могу убедити да можемо доћи до каква резултата!

— Објасни ти то!

— Било је два сата ноћутра кад је Епископ дао два или три сата одлагања оцу Ангеранду за последњи и навечни састанак; сад је, пак, четири сата јутро, а од пре још једног сата, колико сам могао из парка видети, нестало је светлости у одељењу шеоа манастирског. А то је тачно оно време, кад су бедници сишли да извуче смртну пресуду!... И онда, што да ми залажемо живот за лешине?!

— Ништа то не мари, Рибуте! Ја нпстух реч, коју сам ти увек разумевао: — „дужност.“ Ваља да ипси данас заборавио на њену неумитност?!

— Мислио сам да нас треба обавестити, господару, а ви, ваља да, несумњате у моју покорност?

— Знам ја то, пријатељу мој, знам!... Ја ћу напред, г. судија баше добар да пође за мном, а ти ћеш Рибуте затворн ти улаз.

Оба човека климнуше главом у знак разумевања и шеф сигурности прихвати се огреде гвоздених стуба и поче лагано силазити, пазећи да не изазове ни најмањи шум. Уверавао се стопалом на сваку пречагу, пре но што ће спустити ногу на другу. Клизио је нпао у неку врсту канџе, толико широке, да се њоме може спуштати човек обичне ширине. Али ако њему не беше тешко силазити, тај посао, поред свег упињања, није лако отаљавао г. од Обернића силазећи врло тромо.

(свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученици су нам ова питања.

I.

„У свој безумљу, наше општине, једни трговци дозвоље је да неке њене једну собицу, па ту врши неке и механице.

За овај посао он није добио дозволу ни од државне ни од општинске власти.

Полицијска власт није му забранила радњу, зато што за њу и не зна, или што није стигла.

Општинска власт опомиње да је, да не мехањине без права, али он жели да општина није за то надлежна.

Моли се уредништво за обавештење:

Има ли право општински суд да ће ту забрани мехањине, и ако има, то по ком закону?

— На ово питање одговорамо:

Бесправно мехањине и прчељење вина, нашли се по мехањској уредби, а не на III части кривичног закона.

Све, дакле, што, које плаше на примене ове уредбе, нарочу полицијске, а не општинске власти, и по томе општинским судови нису у опште надлежни за примену ове уредбе.

Како се, опет, не може дозволити, да неко бесправно мехањине, то општински суд има дужност, да о овоме извести надлежну полицијску власт, која ће после учинити шта треба по закону.

II.

„У чл. 126. закона о шумама стоји, да ће иступе приноше, учињене у општинским, сеоским и приватним шумама, извршати и казнити општинске власти.

Како овде нису побројане те кривице, које ће судити општине, то се моли уредништво, да ово изволи објаснити, на које се кривице односи ова надлежност општинских власти.

Даље се моли уредништво да каже: да ли је ово пакла погрешна, што у чл. 152 стоји, да ће закон почети важити од 1. септембра ове године још је штампан у бр. 73 „Српских Новина“ ове године, те би по томе почео важити од 1. септ.] а у члану опет 153, да ће важити од дана обнародовања, па за тридесет дана.“

— На ово питање одговарамо:

Као што се види из чл. 90. закона о шумама, у ред истуних кривица прочито се убрајају оне из чл. 106, 117, 118 и 119.

Сем њих, у ред иступа имају да дођу и све оне кривице, где казна затвора није нева од 30 дана, а новчана од 160 динара.

Према томе, и све оне недонуштене радње из чл. 122, 123 и 124 помепутога закона, улазе у ред иступа.

Одредбе из чл. 152. и 153. овога закона, имају ин у каквом сукобу, јер онај рок, који помиње чл. 152. важно је за измене од 2. августа 1898 год. као што се лепо види из напомене, учињене код овога члана, а рок који помиње чл. 153. важи за измене од 23. марта 1904 године, које је прошао још 6. маја ове године, јер се тада напуштено тридесет дана. од обнародовања ових измена.

Ђ. Ј. српском писару. Јакља уредништво, да ће на питање његово, о настањивању Цигана, које је потекло поводом прекора једнога одвоката, учињене полицијским властима путем штампе, изаћи обавештење у једном од њених бројева, где ће бити штампане и уредбе које говоре о њима.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Божидара сина Јована **Вајса**, козара из Обреновца, окрављеног због крађе, тражи начелник среза посавског, окр. шабачког актом Бр. 9722. Божидар има 14 год., раста је средњег, плаве је у опште. Пропаћеног треба спровести помоћутом среском начелнику, или Управи.

Чеду Милојевића, биз. магационера из Свилерева, окрављеног због крађе, тражи начелство смедеревско актом Бр. 5671. Милојевић има 26—27 год., средњег је стаса, косе плаве, бркова смеђих, кривошијаст је у леву страну. Пропаћеног треба спровести помоћутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 29363.

Станоја Мирковића, из Мишковца, окр. крањевског, који је побегао из притвора лесковачког пријотепског суда 9. пр. м-ца, тражи истог суд актом Бр. 12282. Бегунац има 17 до 18 год., повинског је, примањског. Косав. Пропаћеног треба спровести помоћутом суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 28167.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Марјан — Маша Митровић, земљоделац из Бољевице, среза полужаског, извршио је убиство над Живком Милојевићем из Д. Рача, 20. пр. м-ца побегао испред спроводника. На каво се Марјан до данас није кратко своју кућу, а поготов сумња да се од власти одметнуо, у намери да самовласно живи и наплаћа дела чина, — то га начелство округа смедеревског на основу чл. 2-ог о хватању и утамањивању хајдука овим позива, да се у року од 15 дана, рачунајући од 1. септембра тек. год. пријави најближој полиц. власти, која ће га спровести начелнику среза полужаског. У случају, да се Јован у остављеном му року не пред, начелство ће га сматрати за хајдука у смислу чл. 3. закона о хватању и утамањивању хајдука. Марјан има 45 год., стаса је високог, косе и бркова смеђих, очиј жутих, у лицу је сувоњав, на длану леве руке има белегу од пушчаног зрна. Убр. 29169.

ПОТЕРЕ

28. пр. м-ца ово 6 до 7 часова по подне, 6 непознати и наоружаних хајдучина, напали су на кућу Миладина Павловића, земљ. Прудошта среза левачког, и изнудали му на разбојнички начин: 1050 дуката у злату, 50 наполеона, 700 динара у банкама од по 10 дин., 50 нов. аустријских цекинића и 10 комада старе тканине. Лично опис разбојника непознат је. По извршеном делу отишли су у правцу среза, грузањског. Позивају се све полиције и општинске власти, да за овим разбојницима предузму најжешће тражење. Убр. 29554.

Никола Јовановић, ужички радник, који је у последње време радио у Шапцу, изашао је на наређ начин једне ноћи испред Милоју Лукашевић, браварер из истог места и побегао. Има 24 год., средњег је стаса, косе и очиј црних, образа дугуљастих. Позивају се све полицијске и општинске власти, да овог крадљивца с поврата, у случају пропаћења, спроведу начелству окр. подрињског, с позивом на Бр. 13994. или Управи града Београда, с позивом на Бр. 29151.

Ноку, намеђу 31. августа и 1. тек. м-ца непознати крадљивци упали су Милану Љубомировићу на Бесаљанце, среза грочанског, једну ноћ ову дање жрне, високу 152 см., интерт 8 год. са белегом белом на челу, а Грујини Митровићу из истог места једног коња дање зарастасте, интерт 5 год. и у лаку ногу шутуљастог. Стрелс се нашла сима полицијским и општинским властима на ову покрају. У случају пропаћења, крадљивце с поврата треба спровести начелнику среза грочанског, или Управи града Београда с позивом на Бр. 30057.

На дан 2. тек. м-ца, око 9 часова у вече, два непозната злочина извршили су, у близини болничког моста, разбојништво над Младеном Миодановићем на В. Поповића, и овом приликом отели му: једну ношчашну од 10 динара, чакшире, гуњ и једну шарену торбу. Један од злочинаца високог је стаса, црномањаст, са црном дугачком брадом, прими великим и звучним брковима, у оделу сувишем са широким гајтанима, и опанцима. Други је ташоље црномањаст, шиљатих бркова и браде, одевен као и први. Начелник среза грочанског деснотом Бр. 8210, моли све полицијске власти да за овим разбојницима највишље трагају и у случају пропаћења спроведу га моменутом среском начелнику с позивом на Бр. 30171

Лазар Зарић, осуђеник казнионог завода, који је био у притвору пријотепског суда за град Београд због прављења лажног новца, коју између 29 и 30 пр. м-ца побегао је из опште државне болнице, где је на лечењу био. Лазар има 33 год., средњег је раста, црномањаст, малих црних бркова, у ходу нарамљује.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да овог бегунца највишље потраже и пронађено спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 24760. У овом циљу приносимо слику Лазарову.

Светозар Стевановић — Јовановић, родом из Варварина, решењем начелника среза левачког, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због разбојништва. Светозар који је у бесетну, има 30 год., средњег је раста, црномањаст, но лицу роза од богиња. Позивају се све полицијске и општинске власти да за овим разбојником живо трагају, и у случају пропаћења спроведу га моменутом среском начелнику с позивом на деновну Бр. 10108, или Управи града Београда с позивом на Бр. 30214.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 37 и 38. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 19. СЕПТЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и завредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је на основу чл. 54. и 101. Устава земаљског:

Народна Скупштина састављена из народних посланика изабраних за скупштинску периоду: 1903., 1904., 1905. и 1906. године, сазива се у други редован сазив на дан 1-ог октобра ове године у Београду.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 15 септембра, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је на основу чл. 54. и 101. Устава земаљског:

Да се Седнице Народне Скупштине, сазване указом од септембра ове године у други редован сазив за 1. октобар ове године у Београду, одложе до 1. новембра текуће године.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16 септембра 1904 г., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Чедомир Марјановић, писар друге класе начелства округа пожаревачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађ. реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 септембра 1904 г., у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

Г. Министар финансија писмом од 21. јула ове год. ЦБр. 11840 известно ме је, да се наређење расписа од 6. фебруара ове год. СБр. 1282 о наплати таксе од увозника за анализу оних артикала, који немају уверење о хигијенској исправности, коси са правилима за царинско хемиску лабораторију, јер се, по чл. 5. тих правила, такса за анализу наплаћује од увозника само онда кад увозник сам тражи да се анализа изврши. Када декларанти не траже анализу онда се она врши бесплатно по званичној дужности, у коме случају трошкови анализе падају на терет државне касе.

Према овоме наредбу моју од 6. фебруара ове год. СБр. 1282, у оном њеном делу који говори о наплати таксе за анализу робе од декларанта, *мењам;* и речи „таксе за анализу плаћа увозник по рачуну“, које се налазе у тачки 2. расписа од 6. фебруара ове. год. СБр. 1282, *изостављам*, јер је начин плаћања те таксе предвиђен у правилима за царинско хемиску лабораторију.

О овоме се извештавају надлежне власти, увозници, и остала интересована лица, ради знања и управљања.

СБр. 7793.
2. септембра 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела.
Стој. М. Протић с. р.

На основу § 356. б. казненог законика, прописујем ова

ПРАВИЛА
О ОДНОСИМА СЛУГУ*) И ЊИХОВИХ ГАЗДА

I. Опште одредбе.

Члан 1.

Уговор о служби закључен је одмах, чим се погодба усмено о томе превине, а упис у служитељску исправу или прављење уговора бива доцније по овим правилима.

Члан 2.

Уписивање у служитељске исправе и потврђивање уговора о служби, врше полицијске, среске и окр. власти, по формуларима које прописује Министар унутрашњих дела.

Члан 3.

Упис и потврда уговора врши се: или по личном представку газде или слуге властима, или кад газда писмено саопшти власти услове уговора, па ове и слуга као тачне призна.

По селима, представке о служби, било личне или писмене, чине се код општинских власти, а ове званично саопштавају полицијским властима услове погодбе упућујући и слугу.

У случајевима, где је погодба уговорена месечно, није потребно понављање уписа.

Члан 4.

По свршеном упису, слуга мора одма предати газди служитељску исправу или уговор и пореску књижицу.

Ако би газда нашао, да је уписом и уговором унесен и такав услов, који није претходно погодби, има права да тражи исправку код власти која је упис извршила у року од пет дана по пријему исправе.

Дан пријема исправе не рачуна се.

Члан 5.

Служитељску исправу морају имати: покућари, кочијаши и рабаџије, ћирице, пољске слуге, воденичари, момци: месарски, механски, кафански, млекарски, лебарски, пекарски и ашчијски; куварице, собарице и дадиље као и возари, скелеџије, лађари и аласи, ако су код других погођени или немају самосталне радње.

Дојиље могу са газдом имати нарочити уговор.

Члан 6.

Исто тако служитељску исправу морају имати и ученици — шегрти, и у упису означиће се време, кад се имају, по § 23. уредбе о еснафима, привести дотичном еснафу ради полагања испита за калфу.

Члан 7.

Трговачки помоћници, као и они, који по механама и кафанама раде под рачун, морају имати закључене уговоре с господарима.

Занатлијским и осталим калфама стоји до воље, да ли ће закључивати уговоре

*) реч „слуга“ односи се на сва она лица, која су означена у чл. 5. ових правила.

или имати исправе по чл. 5. ових правила, или једно од ова двоја морају имати.

Члан 8.

Наређењима чл. 6. и 7. ових правила не мењају се одредбе прописане у уредби о еснафима које се односе на калфе и ученике.

Члан 9.

Од ступања у службу па за 24 часа, газда је дужан да пријави слугу месној полицијској власти у смислу § 344. кр. законика, а уписата га мора у року од 15 — петнаест — дана.

Члан 10.

У исправи или уговору мора се означити: време службе, количина плате или накнада и рок плаћања, а треба увек назначити и посао за који се слуга узима.

Ако посао у исправи или уговору не би био поменут нарочито, онда слуга мора радити све домаће послове.

Члан 11.

Кад уговор о служби истекне, или се раскине, газда је дужан да назначи у исправи или уговору који се налази код слуге, зашто престаје уговор, какво је било владање слугино, и да ли је заслуга исплаћена. Одмах после овога слуга мора однети исправу или уговор полиц. власти, да се овај раскид уговора унесе у регистар и надлежно овери.

Престанак уговора по селима оверавају општинске власти.

Члан 12.

Уговоре о служби и упис у служавтељску исправу и престанак службе, полицијске власти уводе у нарочити регистар, који ће прописати Министар унутрашњих дела.

Члан 13.

Прва служавтељска исправа издаје се сваком оном, који хоће да служи, кад докаже уверењем своје општине, да је доброг владања или кад за њега јамчи газда, ако је овај познат као исправан грађанин, или кад је, на послетку, сам слуга познат полицијској власти као исправан.

Накнадна исправа надаваће се тек онда, кад се утврди да је стара попуњена или случајно изгубљена.

Украдене исправе огласиће полицијска власт, путем „Српских Новина", да не важе, како би се спречиле злоупотребе и кривац казнио.

Ако се утврди: да је неко намерно упропастио исправу, што је у њој била рђава оцена ранијих газда, онда ће се у њу уносити и ти податци, припећи их из регистра, поред казне која се изриче у смислу чл. 31. ових правила.

Члан 14.

Лица испод 16 година морају имати дозволу за службу од својих родитеља или старатеља.

Ако ових нема, онда сама власт оцењује: да ли према снази, здрављу и приликама у којима се она лица налазе могу ступити у службу или не.

Удате жене такође морају имати дозволу својих мужева, али ова није потребна оним женама које су мужеви отерали или су саме одбегле.

Ако су сва ова лица из других места власт ће, на захтев њихов или газдин, службено тражити ове дозволе.

Лица испод двадесет година не могу ступити у службу ни по дозволи својих родитеља или старатеља.

Члан 15.

Уговор о служби закључен између мушкиња и женскиња не вреди, ако се докаже да је он само уговор за наврачави живот. Дотична лица казниће се по закону за то дело и за обману власти.

Члан 16.

Они млађи, који болују од какве заразне болести, пријавиће се сами власти, да се упуте у болницу ради лечења (сиромашни лече се бесплатно.) А дужност је и газде да о томе извести власт, ако се болест може запазити. Полицијско-санитетске власти на ово ће нарочито мотрити, по свима радњама које продају животне намирнице.

Члан 17.

Ако газда пропусти слугу уписати или уговор закључити у року одређеном у чл. 9., дужност је слуге да то одмах власти достави, јер ће у противном и он бити кажњен зато као год и газда.

Члан 18.

Ко наговара слугу да не ступи у погођену службу, казниће се по овим правилима, а ко наговара слугу да из погођене службе иступи, казниће се по § 352 казненог законика. Али, ако ову кривицу учини посредник за набављање слуге и службе, поред казне осудиће се на губитак каucије у корист санитетског фонда и забрањене му се радња посредничка.

Члан 19.

Слуге, који са стране дођу или су остали без службе, могу се пријавити месној полицијској власти, а тако и газде, који траже слугу, могу се обратити истој власти ради обавештења.

Управа града Београда, као и месне државне полицијске власти, подаће нарочите списоке оних, који су се пријавили за службу, и оних који траже слугу, и по њима ће давати обавештења онима који службу или слугу траже. За све то државна полицијска власт неће наплаћивати.

II. Млађи

Члан 20.

Слуга је дужан све уговорено време одслужити и не сме пре времена газду оставити без довољно узрока, јер ће иначе одговарати по тач. 1. § 355. каз. законика.

Члан 21.

Пре уговореног рока слуга може свог газду напустити ако код власти покаже вероватност својих навода:

а., да би му школило здрављу ако би и даље на одређеном послу радио, јашто је потребно лекарско уверење;

б., кад га газда или но од укућана злоставља, или га на неморална или противзаконска дела наводи;

в., кад газда одлази изван места свога становања и њега води да тамо дуже од два месеца или са свим остане, но у томе случају дужан је газду известити на седам дана пред полазак, да њене с њим иђи;

г., кад га родитељи услед напрасне болести позову, или кад му код куће имање нема ко да надгледа услед болести или смрти у фамилији;

д., кад код млађег — женског пола наступи случај удомљења.

Но дојиља или лице које је погођено да чува слабомоћне, не може службу напустити ни у ком случају пре времена, док себи способну замену не нађе.

Члан 22.

У кући где је само један слуга или једна слушкиња, напуштање службе не може бити док се замена не нађе, изузимајући случајеве: болести, и кад је отказ учињен код уговора дужих од месец дана, на 15 дана, а код уговора месечних на 7 дана.

Члан 23.

Слуга се у свакој прилици мора бринути за интересе свога газде и чувати га од могуће штете. За штету коју сам учини одговара је, а за превваре, проневере и крађе с њиме ће се поступити по прописима казненог законика.

Члан 24.

Дужност је слуге заповести свога газде и његових укућана, односно извршења послова за које се погодио, тачно извршивати, у понашању спрам њих бити услужан и пристојан.

Члан 25.

Онај који је непослушан, младања рђав, или би се с укућанима свађао и оне вређао и псовао, или би домаћу чељад развратностима разним учио, или би руку на газду и газдарицу дигао, казниће се по тач. 3. § 355. каз. законика, у колико то не би долазило у ред других већих казнимих дела.

Члан 26.

Кад се слуга намерно понаша тако да би газду натерао да га пре времена отпусти, по тужби и оцени околности казниће се по овим правилима.

Члан 27.

Ако би се сазнало да женска у кући, где служи, прима мушка лица и с овима бљуд проводи, казниће се по тач. 6. § 365. каз. законика; а ако прима љубавника или ако у опште слуга прима у кућу друга лица, било мушка било женска, без знања и одобрења газде, казниће се по овим правилима.

Члан 28.

Кад слуга изађе из службе, дужан је вратити газди све ствари, које су му биле предате, да о овима води бригу, и на захтев газдин мора показати све што собом односи.

Члан 29.

У случају смрти газдине, слуга је дужан продужити службу до погођеног времена, ако би га наследници умрлог хтели задржати; иначе, они су дужни дати слуги унапред петнаестодневну плату, па га онда отпустити.

Члан 30.

Слуга је дужан да све своје исправе брижљиво чува. Ко по уговору или исправи мрља, брише, цепа, казниће се по овим правилима у колико које лице неби за учињено дело одговарало по тач. 4. §. 342. каз. законика.

Члан 31.

Ко своје исправе с рђавим сведоџбама намерно уништи или склони, казниће се по овим правилима; а ако је намерно дата рђава сведоџба, млађи се може користити правом које му даје члан 42. ових правила.

Члан 32.

Ако се ко ухвати под туђим именом и са туђим исправама, поступиће се с њим по тач. 1 и 2. §. 341 каз. законика.

Члан 33.

Кад се код слуге нађу лажне или преиначене исправе, поступиће се по §. 150. каз. законика.

III. Господари — Газде

Члан 34.

Ни један газда не може држати слугу у служби без исправе и пореске књижице, и биће кажњен ако у овом случају није поступљено по чл 49. и 13. ових правила.

Члан 35.

Ако газда неће без узрока да прими у службу већ погођеног слугу, губи капару ако ју је дао, а дужан је дати му петнаестодневну плату, коју је обећао давати.

Члан 36.

Уговорену плату газда ће издавати слузи у погођено време. Ако о томе није ништа уговорено, плату ће му давати на крају сваког месеца.

Накнаду за учињену штету не може газда слузи задржавати од заслуге, ако овај на то не пристане, без расправе код власти — §. 353. каз. законика.

Члан 37.

Приликом ступања у службу газда је дужан уверити се, је ли слуга своју зараду пријавио за порезу. Кад му буде давао плату увек ће од њега тражити пореску књижицу да види, је ли и колико платио порезе. За непријаву зараде за порезу и за неплаћену порезу слуге одговоран је газда по чл. 65 закона о непосредном порезу.

При изласку из службе или отпуштању газда неће слуги издавати плату док му не докаже пореском књижицом да је измирио сву своју порезу за време, које је провео у служби код газде, од кога излази ма из каквога узрока, а ако то слуга не учини за три дана по изласку из службе, газда ће предати новац пореском одељењу.

Члан 38.

Газда и његови укућани не могу спрам слуге бити сурови, нити му могу дати теже послове него што то допуштају његове године, снага и здравље.

Члан 39.

Слугу, који оболи у служби, газда ће или лечити о трошку самога слуге или га упутити у болницу или предати фамилији.

За малолетна лица и она, која су из других места, у свима случајевима тежег оболевања или несрећних случајева, газда је дужан одмах известити полицијску или општинску власт, а она ће се постарати да учини даље шта треба.

Члан 40.

Газда може отпустити слугу без отказа:

1., Ако је из ма каква узрока неспособан за службу за коју се најмио;

2., ако је непослушан и упоран;

3., ако погрдним и поругљивим речима увреди свога газду или његову породицу, или ако остале слуге подбада против господара, завађа их и нарушава домаћи мир;

4., ако краде, вара или проневерава, или ако газди не каже, кад то друге његове слуге чине;

5., ако хотимично штети имаовину газдину;

6., ако без знања газде и на његов рачун зајми новац или ствари;

7., ако буде затворен без кривице газдине;

8., ако се пода пијанству, картању, и другом каквом ружном пороку, или ако на зло наводи децу и укућане господареве;

9., ако својом кривицом добије какву заразну или ружну болест; и

10., ако служавка у кући прима своје љубазнике, или ако слуга у опште прима друга лица без знања и одобрења газдина или ако служавка затрудни.

У свима овим случајевима газда ће слуги исплатити заслугу до дана кад га је отпустио.

Но ако он слуга постао неспособан за службу више од 15 дана, услед каквог ванредног несретног случаја, који би се догодио вршењем службе, газда ће дужан бити, кад слугу отпусти из службе, дати му плату за 15 дана, поред плате, коју је он дотле заслужио. — Овим се не искључује могућност тражења судске накнаде.

Члан 41.

При иступању из службе газда ће попунити у исправи рубрику, у којој се забележава све што се тиче владања, верности и послушности слуге — чл. 11 ових правила.

Газда може ово, ако је неписмен, код полицијске власти, а где ове нема код општинске власти, усмено изјавити, па ће она сама то записати у исправи.

Члан 42.

Биће кажњен и дужан накнадити штету у висини једномесечне плате газда који намерно да слуги рђаву сведоџбу.

Члан 43.

Ако је престанак уговора на основу закона и ових правила, па газда неће свом слуги да да отпуст и исправе, власт ће га поред казне принудити да исправе преда, а сама ће у исправи или на уговору записати: колико је времена служио, и узрок са кога му она отпуст издаје.

IV. Извиђање и суђење

Члан 44.

Ко се огреши о ова правила, казниће се по § 356 б. казненог законика, до тридесет дана затвора или новчано до сто педесет динара, у колико то за које дело није нарочито законом друкче одређено.

Члан 45.

Све спорове, који наступе између слугу и газда расправљају полицијске власти, а у местима где ових нема, општинске власти по овим правилима.

Тужбе за ове спорове предају се у току службе, или најдаље за три дана по изласку из ове. Дан изласка не рачуна се.

После овога рока поднесене тужбе неће се узимати у поступак.

Члан 46.

Газда ако је спречен да тужбу лично преда или пошље, може је изјавити преко свог укућанина.

Члан 47.

Исказ газдин, ако слуга противно њему не докаже или га с основом у сумњу не доведе, сматраће се као довољан доказ.

Члан 48.

Жалбе против пресуда и решења подносе и пресуде извршују по прописима полицијске уредбе.

Свака извршна осуда прибележиће се у исправи и регистру млађих.

Члан 49.

Правила ова ступају у живот и обвезну силу добијају од дана кад се обнародују у „Српским Новинама", а од тога дана престају важити: „Правила о односима слугу и њихових газда од 1 априла 1887 год. П№. 4037 са њиховим изменама и допунама од 28 новембра 1902 године П№. 29043 и 24 јула 1903 год. П№. 17668.

П№. 25867.
12 септембра 1904 год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

ДАКТИЛОСКОПИЈА

У 2. и 40. броју „Полиц. Гласника" од прошле године, писато је о дактилоскопији — најновијој методи за утврђење идентичности.

Поводом најновије књиге бечких полицајаца *Виндта* и *Кодичека о дактилоскопији**, која је пре кратког времена изашла у Бечу, ми ћемо се поново задржати на овом предмету, излажући, у колико је то могуће у једном чланку, суштину ове нове методе за идентификацирање, која је у неким западно-европским, а нарочито

* **Daktyloskopie.** *Verwertung Fingerabdrücken zu Identifizierungszwecken.* Lehrbuch zum selbstunterricht für Richter, Polizeiorgane, Strafanstaltsbeamte, Gendarmen etc. von *Kamillo Windt* k. k. Polizeirat in Wien, und *Sigmund Kodiček*, Magistratssekretär in Wien. Mit 79. Textillustrationen, 15. Tafeln und 2. Beilagen. Wien und Leipzig. Wilhelm Braumüller k. u. k. Hof und Universitäts-Buchhändler, 1904.

у јужно-америчким државама, у велико нашле примене.

И власт и приватна лица имају врло често интереса, да се утврди име и принадлежност једног одређеног лица.

Врло се често дешава, да извесно лице каже лажно име или у опште неће никако ни да га каже, а то може бити из разних узрока. Неки се гони као војни бегунац, други је побегао из казненог завода, трећи се боји да се не открије да је у повратy, те да тако повуче строгу казну, четвртом је непријатно да се сазна, да је он већ једном био под ислеђењем за исто или слично дело. По неки пут се притвореник боји само с тога, да се не тражи за које дело, које је он извршио, а за које власт у ствари и не зна. Неки који је ухваћен на делу нада се, да ће прикривајући име, а тиме и проналазак његова стана, добити толико времена, да ће се из његова стана саучесници и corpus delicti склонити на сигурно место.

Труд и трошак, који проузрокује власти један пробисвет прикривањем из ког било узрока правог имена и места рођења, често није незнатан.

Утврђење идентичности нађених лешина, непознатих самоубица и томе подобно, такође је често скопчано с великим тешкоћама.

Најчешће, а до скора и једино помоћно средство за утврђење идентичности, још је увек у свима наведеним случајима овај *лични опис*, који се налази у пасошима, војним и служитељским исправама, потерницама и т. д. Овај лични опис, обухваћен обично изразима; средње величине, правилно, овално, обично и т. д. не може се озбиљно и корисно употребити за идентифицирање.

Од како је фотографија продрла у шире кругове, за идентифицирање се употребљују и фотографски снимци. Ну ипак досадање искуство показује, да фотографије често нису поуздане. Дешава се, да човека одведе на странпутицу само друга капа или фотографија у путничком или ловачком оделу. У колико је тек теже упознати извесну индивидуу, која нарочито мења и предругојачује браду, бркове и у опште цео изглед лица, па још нарочито кад ни фотографије не испадну добро.

Размишљајући о сигурнијим средствима за утврђење идентичности, Алфонс Бертиљон, чиновник париске полиције, изнео је у 1879. год, један систем, који је одмах обратио на се велику пажњу, и ускоро усвојен за идентифицирање у већини западних европских држава.

Он је на основу факта, да човечији костур после 21. год. остаје непромењен и да је апсолутно немогуће наћи два човека са потпуно једнаким кошчаним размерама, устројио систем мерења човечије величине и појединих делова његова тела, чиме се једном за свагда индивидуалише, те га је доцније увек лако наћи.

Овај систем, назван „антропометријом" или „Бертилонажом," показао је огромне успехе.

Власти за одржање реда и сигурности добише у њему моћно оружје у борби противу злочина у опште, а особито интернационалног.

Овом књигом, чији смо наслов горе исписали, њени аутори Виндт и Кодичек, описују један нов метод за идентифицирање, који остала средства за утврђење идентичности, па и сам „Бертилонаж," још у нечему превазилази. То је т. зв. *дактилоскопија*, један поступак, који се оснива на кожним шарама од прстију на руци.

Унутрашња страна руке испреплетана је у свима правцима разним линијама. Познате су бразде на длану, које се нарочито примећују при склапању шаке.

При тачнијем посматрању види се, како је унутарња страна руке покривена са још другим, врло многобројним, иначе неприметним линијама, т. зв. папиларним линијама. Ове су линије најјасније и најкарактеристичније при врху прстију, на јагодицама, те је, с тога, на њима и подигнут овај нови систем.

Још у старо време и на разним местима знали су за ту истину, да су шаре на прстима — вијуге — код свакод лица различите и да је немогуће наћи два човека са истим вијугама. Отуда се у Индији, Египту, Аргентини и т. д. служило са вијугама — отисцима прстију, као данас печатима.

И данас Турци, место да на своје исправе ударају печате или их потписују, они на њих стављају отиске кога прста, обично кажи прста, и као што ми упознајемо свој потпис, тако и неписмени Турци агносцирају свој печат по отисцима вијуга.

Непромењивост мустара од отисака јагодица на прстима и лака дељивост истих мустара у само две главне групе, које се по том деле на неколико подкласа, омогућава лаку употребу папиларних линија за упознавање лица. То се ради на овај начин:

Једна метална плоча премаже се танким и подједнаким слојем штампарског мастила. По том се најпре палац, па онда остали прсти извесног лица један по један притискују на ову плочу тако, да крај плоче дође до првог зглавка на прсту и прст се окреће полако и пажљиво с левог краја покта до десног. За овим се отисак преноси у одговарајућу рубрику картона, повлачећи по њему горњи део прста — јагодице — до зглавка, од леве стране покта на десној.

Тако добијена карта од отисака прстију класифицира се према категоријама отисака појединих прстију и по том остави у регистратуру на место, које је на основу класификације аритметички израчунато.

„Нађе ли се при овом остављању на истом месту регистратуре, на које треба да дође карта, већ једна карта са истом мустром — то је онда дотично лице идентифицирано.

Овај у општим потезима оцртан поступак зове се дактилоскопија.

Преимућства овога најновијег система за идентифицирање над осталим у овоме су:

1. Дактилоскопски отисци не стају готово пишта;

2. Сваки може после важбања од пола часа справљати на сваком месту потпуно употребљиве отиске на картама.

3. Снимање отисака траје само неколико тренутака.

4. Предмет регистрирања сачињавају сами оригинални отисци тела дотичног лица, те су због тог искључене погрешке односно уношења и преписивања;

5. Идентифицирање на основу дактилоскопије употребљиво је подједнако код лица ма кога доба старости и апсолутно тачно; и

6. Што је најглавније, помоћу дактилоскопије се у кривичним случајима по нађеним отисцима прстију на лицу места могу чинити закључци односно извршилаца дела. Н. пр. кривац је на месту извршеног дела крваву руку избрисао о хартију, платно, или дохватио ма од кога предмета, те тако оставио отисак од прстију, на основу чега се евентуално може утврдити крив. одговорност већ осумњиченог лица, или трагати по картонима лица, чији су отисци раније снимљени и регистрирани.

Па не само да се дактилоскопија служи овако видним отисцима, већ и таквим, који се на први поглед и не виде. Нпр. кривац је прстурајући по кући хватао рукама хартије, књиге, рубље, стакло од лампе, чашу, дохватао до стола или других предмета и т. д.; рука је била чиста и није остало никаквих отисака, али се ипак примећује где је прстима пипнуо. Кад се овако дотакнута места поспу са сходним финим прашком, који према разним предметима, који хоће да се поспу мора бити и од разних материја, па се тако посуто место фотографише под одређеном јачином електричне светлости, ода се добије веран отисак вијуга са прстију дотичног лица.

Но и ако дактилоскопија има сва ова преимућства, она има и једну махну — класифицирање је теже и компликованије, док је класифицирање антропометријских картона брже, простије и савршеније.

Са тога се дактилоскопија обично и где год је могуће и не употребљује као засебан систем, већ као допуна Бертилонажу, нарочито за канстатовање идентичности малолетника.

Ово дело, у коме се јасним и очигледним начином представља дактилоскопија, како се она примењује сада у циљу утврђења идентичности код власти аустријских и немачких, а намењено је у првом реду истражним судијама, чиновницима казнених завода, полициским органима и жандармима, којима је од стране аустријског министарства и препоручено.

Ми га препоручујемо свима нашим полициским чиновницима, који се служе немачким језиком, јер је неоспорно да и наша полициска струка и њени органи морају корачати за науком и новим проналасцима на пољу борбе противу злочина, ако се хоће да постигне озбиљнији успех у овоме и да не остане као што је до сада било, да се извршиоци кривичних дела не пронађу ни 20%, а да се од 100 лица, оптужених суду од стране исследне власти, осуде једва 25, а остали 75 се ослобођавају!**

** Статист. Годишњак Краљ. Србије.

Жив. А. Л.

ФОТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(СВРШЕТАК)

в) **О агносцирању с помоћу фотографија.**

6. Ако се имају извршити упоређења између двеју фотографија с различитом косом и брадом (дакле ако је н. пр. на некој фотографији дотични човек имао лену косу и пуну браду, а на другој је избријан и ошишан), онда се морају на обе фотографије покрити коса и оно место на коме брада расте. Бертилон је за тај циљ имао нарочито исечене хартије које су пак употребљиве онда, ако су обе фотографије снимљене у подједнакој величини и у подједнаку положају. Најпростије се поступа на овај начин. Фотографија се метне на прозор а преко ње један лист беле хартије, на којој се оловком повуче гранична линија између косматих и некосматих делова лица. Дакле: изнад чела границом косе, за тим слепоочницама низ образе, по том опет на више изнад бркова до носа, за тим опет низ образ на ниже, па онда уз слепоочницу на више. Та се линија после исече оштрим ножем. На исти начин ради се код фотографије ошишане и обријане главе, т. ј. повуче се линија онде, где почињу космате партије. Је ли пак фотографија прилепљена на картон, онда се мора или метнути у воду да се одлепи или поменуто цртање извршити на флуспапиру па онда пренети на писаћу артију. Кад смо дакле оба оквира исекли, онда их метнемо на фотографије и упоређујемо их.

7. За препоруку је добра лупа, јер се помоћу исте могу видети ожиљци, мрље, брадавице и т. д. Али од лупе се не сме много очекивати, јер код јачег увећавања види се рапавост хартија, која штетно дејствује.

8. Као строго начело ваља да важи, да се никад не сме ретуширати. То треба оставити фотографу трговцу, који људе хоће да „улепша". За судску употребу мора фотографија бити слична, а та сличност би се ретуширањем оштетила.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

ПРЕКУПИО И УРЕДИО Свет. Јаљић

Глава осамнаеста

О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 16

§ 481.

*

Да је и протокол лицитације доказ о својини, ма да купац није положио излицитирану цену казује нам одлука касационог суда од 27. IX. 1884 № 3444 којом је одобрена пресуда првостепеног суда, а према којој је скинут попис са ови разлога.

„Пуномоћник туженога није признао да је спорно имање купила на лицитацији тужиочева мати, нити да га је исплатила, а и да га је, вели, купила, тужилац није постао господар истог имања, јер његова мати није положила излицитирану цену. По поднесеним уверењем среске власти, као јавном исправом по §. 188. грађ. суд. пост. тужилац је доказао, како је умрла Стојна заиста купила на лицитацији спорно имање, а опет поднесеним изводом умрлих и крштеницом доказано је, како је Стојна умрла, и како јој је тужилац рођени син, дакле најпречи наследник по §. 396. грађ. зак.

Према овоме дакле он је постао сопственик спорног имања по §. 394 грађ. зак. добивши га у наслеђе од матере, а и Стојна је постала господар истог имања, купивши га на лицитацији, ово тим пре што се из интабулационог уверења у одговору види, да је њена — Стојнина — интабулација преча од интабулације туженога, према чему она по §. 483. грађ. суд. пост. није морала сву излицитирану цену ни полагати, но само оволико, колико треба за првог интабуланта — општину д.... — коју суму он — тужени — као Стојнин наследник дужан је и пристаје да плати."

Види одлуку № 10437 код §. 507.

*

Ма да је лицитант, на коме је остала продаја, изјавио на протоколу, да је лицитирано имање уступио другоме, па овај и цену положио, опет је лицитант, узет за купца и издата му тапија према овој одлуци:

На дан 23. VI. 898. продавало се имање Јована С., и њиву у „реци" купи Милан за 153 дин. но сутра дан — 24. VI. изјави пред извршиоцем на протоколу, да ову исту њиву уступа Стевану М. за исту цену, који — Стеван — и положи 153 дин. и доби признаницу од извршиоца, да је оволико положио на име куповне цене за њиву у „реци".

Па како тапија изађе на име Милана то га је тужио и тражио да тапију пренесе на њ.

Поднео је и Миланово саслушање на протоколу код извршиоца.

Милан је ово све признао као и да је имање уступио тужиоцу а овај га и држи.

Првостепени суд одбио је пресудом тужиоца, којој није замерио ни Касациони суд 13. I. 03. № 10921.

Побуде за првостепену пресуду ове су:

„Да је признањем туженога Милана и поднетим протоколом лицитације и квите у тужби, као јавним исправама по §. 187 и 180. грађ. пост. доказано, да је тужени имање описано у реферату ове пресуде уступио тужиоцу Стевану за исту суму у 153 динара, за коју је на лицитацији он — тужени Милан — ово имање и купио и да је ту суму, као излицитирану цену истог имања, тужилац исплатио извршиоцу продаје.

Ну, како се из поднете тапије у тужби види, да је иста тапија изашла на име туженога и он посто господар истога имања, — то, да би тужени могао ово имање отуђити — пренети на тужиоца, потребно је по §. 471. тач. 11. грађ. пост. да тужени има још довољно имања по закону — тач. 4. §. 471. грађ. поступка ако је земљоделац, или да се тужени не занима земљорадњом.

Како се из поднетог уверења суда и одбора општине г.... од 15. октобра 1902 год. Бр. 1835. види, да је се тужени Милан у 1899 год. — у времену уступања спорног имања — занимао шпекулативном касапском радњом, и да му је ова радња споредно занимање, као и да ни тада није имао, нити данас има довољно земље за уживање, — то тужени не може, нити је у 1899 години могао отуђити спорно имање, па зато се тужиоцу има од овог свог тражења, као неумесног и недоказаног одбити §. 178. грађ. поступка.

Поднето уверење од 21. новембра 1900 год. не може тужилац у овом случају користити, пошто исто уверење није потврђено и полиц. влашћу и што се горепоменутим уверењем од 15. октобра 1902 год. противно тврди.

Тако исто без вредности су и поднето саслушање туженог Милана код начелника среза з..... од 18. јуна 1901 године, као и акт истог начелника од 23. јуна 1901 године Бр. 9344, — јер се из поднете тапије види, да иста гласи на туженог Милана и суд сада тај пренос не може поправити, већ исти мора редовно по §§ 292, 293 и 294. грађ. зак. код суда извршити."

*

Види одлуку № 9050. код §. 484.

Кауција се не враћа све, док нови купац не положи куповну цену, према овој одлуци Министар унутр. дела.

Глиша М. жалио се управи града Београда противу решења кварта палилулског од 23 тек. мца. № 1686, којим је одбијен од тражења да му се изда кауција, коју је био положио као купац имања пок. С. Милованчевића и синова, а које је имање по други пут продавано на његову штету; па је тражио, да се поменуто решење на основу разлога у жалби наведених поништи.

По овој жалби а на основу § 17 свога устројства, Управа је расмотрила акта овог предмета, па је нашла, да је решење кварта палилулског на закону основано, *јер све дотле, докле нови купац имања не положи излицитирану цену, он стоји одговоран за накнаду штете у смислу §. 481 и 485 грађанског поступка*, стога исто одобрава а жалбу одбацује.

На ово решење Управе града Београда од 4. III 1898. год. Бр. 5186 изјавио је Глиша жалбу, али је Министар унутр. дела исто одобрио 25. III 1898 П№ 6749 јер је друга продаја наређена на штету жалиоца, па ни други купац није положио излицитирану цену.

*

Види сличну одлуку код § 484.

*

Код трећег одељка има ова одлука, по којој су узети за надметаче а не за пуномоћнике они, у чијем пуномоћију није било казато и то, да могу и имање куповати за властодавца.

Ево те одлуке.

Јанко Д. и Милош С. били су пуномоћници цркве О.

Имали су пуномоћије да наплаћују и црквена примања, али не беше у пуномоћију предвиђено и да могу куповати имање за цркву.

Са таквим пуномоћијем лицитирали су имање Богдана Л. црквеног дужника и на лицитацији, која је била 10. новембра 1883. године, куће изведено имање за цркву а за 26.010 дин.

Црква се не допадне ова куповина, па не положи куповну цену, услед чега полиц. власт одреди другу продају на штету првог купца и на овој лицитацији изађе цена са 5510 дин. мање.

Настало је питање, ко ће да одговара за ових 5510 д. и првост. п.... суд упути цркву да парничним путем докаже, да су за овај мањак одговорни: Јанко и Милош.

Црква ово и уради, али је првостепени суд одби од тражења пресудом од 25.IV. 03 № 9993. Разлог првостепене пресуде био је тај, да полицска власт није ни требала да пусти тужене да лицитирају за Цркву, кад нису били и за то овлашћени.

По незадовољству тужилачке стране, Апелациони суд досудио је тужилачкој страни тражење, пресудом од 13. X. 1903. № 3955.

Ово разлога Апелационе пресуде.

„Кад је извешћен начелника среза о... од 3. јуна 1884 Бр. 4520 утврђено: да су умрли Јанко и Милош имање умр. Богдана Л. лицитирали и купили за цркву О. као пуномоћници њени, онда је у овоме спору од решавајуће важности питање, да ли су пуномоћници Цркве О. Јанко и Милош пуномоћјем поизкторије епархије београдске од 20. маја 1881. КЖ 2577. били овлашћени да за наплату тражбина црквених могу и имања црквених дужника примати или куповати.

По §. 613. грађ. зак. да би пуномоћник такве послове могао вршити тражи се, да је то у пуномоћију изречно назначено.

Наведеним пуномоћјем — пок. Јанко и Милош били су овлашћени, поред осталога да могу црквене дугове наплаћивати, али нису били овлашћени да могу примати ствари црквених дужника у исплату дугова, на према томе ни куповати њихова имања, јер то представља засебан правни посао, који је и у наведеном законском пропису одвојено од примјема новаца и наплате дуга.

Да покој. Јанко и Милош нису били овлашћени за наплату дугова пријемом или куповањем ствари црквених дужника, Апелационн. Суд у овом случају узима још и не томе што епархиска конзисторија такво пуномоћије није ни могла издати према тач. 7. §43. зак. о црквеним властима, по којој је за куповину имања за рачун цркава и Манастира потребно и одобрење Министра Просвете и Црквених послова.

Према томе тужени Јанко и Милош, кунујући имање стеч. масе Богдана М. за цркву без потребног овлашћења за то, преворачили су грањице датог им пуномоћства те по §. 611. грађ. зак. они имају одговарати и за штету коју су том куповином ма — коме причинили.

Мишљење првост. суда да тужена не могу одговарати за ту штету с тога, што нису лицитирали у своје име већ за цркву нема законског основа, јер се њихова одговорност баш основа на томе што су имање купили за цркву без овлашћења, а како се у овоме спору имају да расправе и односи између тужених као пуномоћника и цркве О. као властодавца, то су тужени по §. 611. грађ. зак. одговорни за све последице, које су наступиле услед тога прекорачења датог им пуномоћства, а не тужилачка црква, која такође радом својих пуномоћника није обавезана, па према томе не може одговарати ни за последице, па ни за накнаду штете, ако би је било — §. 620. грађ. зак. —

Исто тако и позивање првост. суда на пропис §. 481. грађ. суд. пост. и извођење да тужени не могу одговарати за ту штету што их је полиц. власт. примила да лицитирају за цркву О... кад нису имали прописно овлашћење, — нема места у овоме случају с тога, што полц. власт у време ове продаје, која је била 1883. год. није била овлашћена да се може упуштати у оцену важности пуномоћија, пошто је допуна тога законског прописа, која то предвиђа, донесена 19. априла 1885. год. дакле после те продаје.

По допуни §. 481. грађ. суд. пост. од 14. јула 1898. год. и по њеној замени од 14. јула 1878. године, купац имања одговара ако је штету, која се буде појавила продајем купљеног имања на његову штету, ако излицитирану цену не буде положио, те су према томе и тужени одговорни за спорну штету, која се састоји у разлици у ценама — између прве и друге продаје имања масе пок. Богдана Л.

Касациони суд одобрио је 4. V. 04. под № 568. Апелациону пресуду.

*

И ова одлука као и оне под № 8278 и 2596 казују, да је за штету, која би се показала у мањој цени на другој лицитацији, од цене добивене на првој, — надлежан суд.

Види одлуку № 25339 кол § 482.

---

§ 482.

Ако код продаје покретне или непокретне имовине буде изненађена, власт ће или свако ко има непокретности за себе, или све уједно продавати.*)

Кад се јавном лицитацијом налазу продаји више имања, онда не треба продају целити, и за неко имање одобравати а за неко поништити продају, према одлуци одлуци.

*

„Маса умр. Миле Б. и Павле К. тужили су Косту П. среског писара за неуредну продају.

Као основе за поништај продаје навели су у тужби то:

а; што продати виноград које својина умр. Милана већ Павла К. који је пре 10. година купио речено имање од умр. Милана за 150 динара. Тада је спорно имање било њива, па га је Павле засадио услед чега је и продато за 703 динара;

б, што је попис вршио општ. суд.

Првостепени суд решењем од 20. дец. 1902. год. № 5869. поништио је продају односно овог имања а за остало је имање одобрио продају са ових разлога:

„Појављени сопственик Павле, према забележци на акту № 5869. повео је парницу и по окончању исте суд је приступио расправи овога спора о уредности продаје, па је, налазећи прво, да је овај спор потпуно извршен, приступио оцени навода тужилачке стране са којих се тражи поништај ове продаје и нашао:

Да се из извешћа архивара овога суда од 4. XI. 902. год. на акту под № 5869. види, да је пресудом овога суда од 8. I. 902. год. № 607. тужиоцу Павлу досуђено, да има право својине на ливаду у селу Грабовцу до комшија (именују се са све четири стране). Према овоме утврђено је, да је продати „њивак" у пољу, означен под бр. 2. пописа својина реченог Павла. На како се по §. 471. грађ. пост. туђе имање не може узети и продати за наплату туђег дуга, а како је по §. 501. гр. пост. јавна продаја неуредна при којој се повреди пропис §. 471. грађ. пост. то је ова продаја са овога узрока неуредна и има се поништити *у колико се односи на продају овог њивака, које је Павлу досуђено у својину*; а продаја осталог њивака има се одобрити пошто је по §. 466. гр. пост. општ. власт могла да узме у пошто имање, *а други се узроци за поништај ове продаје не виде.*

Но, по жалби туженог Касациони суд (II. одељ.) поништио је ово решење 18. марта 1903. год. № 1582. са ових разлога:

„1, Јавна продаја неуредна је кад је ма у ком делу неправилно извршена и *према томе суд не једнако законским прописом није овлашћен, да продају имања цела и да је за цело имања осмалена и за друге ништи, већ, као што, да је при којој продаји ма у ком делу исте, повређен пропис §. 501. грађ. пост. мора продају у целости поништити.* Према овоме суд је и у даном случају имао тако да поступи, *а не, да за цело имање продаје сноси*, а за другу ништи као што је учинио; и

2, Суд није могао извешће архивара узети као доказ о томе, на које је начин окончана парница, коју је, због своје продатог имања, водио Павле К. против масе умрлог Милана, већ је требао актима овог спора да придужи и акта вођене парнице због своје, и на истих да се сам увери о исходу вођене парнице, па тек по томе да своју одлуку донесе.*

Један од касационих судија, поништио је првостепено решење са ових разлога: „Ничим није Павле К. доказао својину продатог имања, што је требао да учини

---

*) Ма да преврнеш протокол §. 482. грађ. суде. пост. не чини ману јавну продају неуредном; јер ова ману јавно у §. 501. грађ. суде. пост. опет несасвим ову одлуку Касационог суда под овога наслова; јер се ни по овом, да је у њеном Касационом суду било мишљења, да се може поништити продаја и за других њива, а не само за оних на §. 501. грађ. суд. пост. ма да и онда, као и сада §. 482. грађ. судског поступка није уређен у §. 501. истог поступка.

по §. 94. и 503. грађ. пост. с погледом и на §. 178. истог поступка; а суд није позван ни једним законом, да, у грађанским споровима прибавља доказ којој страни; у овоме спору у толико мање, што је решењем од 12. III. 901. године № 5869 наређено Павлу, да донесе доказ о томе, па то није учињено. За остало имање, — одобравам првостепено решење, једно што нема тужбе и за остало имање; друго, што се овде тужени жали; а после држим, да не стоје разлози већине под 1. Други је судија ништио решење само из разлога под 2 примедаба а три судије биле су за исписане примедбе.

Противну предњој, донео је ову одлуку Касациони суд 28. августа 1880. год. № 3301. „У §-у 482. грађ. пост. каже се да ће се непокретно имање продати или све уједно, или сваки комад за се.“

„Као што се из протокола лицитационог види, имање тужиочево није продато све у једно, већ продат је сваки комад за себе. Према томе *продаја сваког парчета за себе, чини засебну јавну продају с тога је суд требао да цени продају сваког парчета за себе, па ону продају да уништи, коју нађе за неуредну, а не да због једне продаје, која није уредно извршена, уништава и остале продаје целог имања.*“

*

Уз одлуке Касационог суда, које напред исписасмо, доносимо и ову одлуку смедер. првостепеног суда, у којој је заступљено гледиште, да је продаја неуредна и кад није извршен пропис §. 482.

На продају имања Лазара П. коју је извршио Радован Н. поднела је тужбу Милева удова А. и навела, да је продаја неуредна зато, што је извршилац, према протоколу лицитације продао све имање (од 1 до 5); међутим је само код имања бр. 1. означио последњу цену у 24.000 д. те је учинио погрешку из §. 481. гр. суд. пост., јер на тај начин није ни могао да искаже двапут последњу највећу цену и искаже „*и треба пут и у исти мах купцу сва добра уступити;*“ а на овај начин огрешио се и о пропис §. 482. ист. пост. јер у протоколу није означено, да ли се сваки комад за се, или све уједно продаје.

Тражила је поништај продаје.

Првостепени смедеревски суд поништио је решењем од 16. I. 04. № 25339 продају поред осталог и са овог разлога.

„Из протокола лицитације ове продаје види се, да није означено, како је вршена ова продаја т. ј., да ли свих парцела уједно или сваке за се, што је требало означити према §. 482. грађ. судс. пост., јер да је то учињено, знало би се, да ли корист једног или другог, осуђеног или овога поверилаца тражи, да се продаје имање целокупно или сваки комад за се, и кад је продавато целокупно, онда се није могло продавати по појединим парцелама, као што је случај код ове продаје, што је противно наведено законском пропису, по коме се имање може продавати на један или други начин.

Сам тај факт оваког начина продаје дао је маха и повреди прописа §. 481. грађ. судс. пост., јер и ако је продавато пет парцела, извршилац продаје само је код првог имања у списку ставио „теслим“ а међу тим уступио целокупно имање не забележивши ни потребне и обвезне речи „*први, други и треби пут,*“ као што се то по наведеном законском пропису тражи.“

*

Дворишна капија и ограда није покретно добро, већ непокретно и не треба га засебно продавати, но са имањем, на коме су, према овој одлуци.

„Да се тужени, продавајући имање тужиочево, на дан 19. августа 1896. год. за наплату дужне порезе, огрешио како о природну правицу грађанског закона, тако и о пропис §. 477. грађ. суд. пост., који условљава уредност продаје, јер тужени продавајући покретност тужиочеву, уврстио је у ред покретних ствари, па као такве, по гласу списка распродате покретности, продао ове ствари тужиочеве: 2. капије покривене црепом, 3000 проштаца и 990 тарабу са дирецима и гредицама, које се (ствари) према §. 189. гр. зак. сматрају као непокретне, јер су оне служиле као ограда око тужиочеве окућнице и у земљу укопане, коју окућницу није ни узимао у попис, нити ју је излагао продаји, те и према томе тужилац није смео поменуту ограду продавати као покретност, кад зато нема саизволења тужиочевог, нити је имао ослонца у закону, и отуда је се огрешио о природну правицу, мењајући суштину поменутих ствари. А кад су поменуте ствари (ограда) непокретне, а међутим тужени објављајући продају покретности тужиочеве, није описао и назначио у истом огласу и поменуту ограду као непокретност, већ само њиву, по гласу акта продаје, а све остало уврстио у ред покретности, те је се тиме огрешио и о пропис §. 477. гр. пост. и без обзира на то што поменуту ограду и као непокретност није могао продавати одвојено од главне ствари, окућнице, коју није ни узимао у попис нити ју продавао, и на то одвајање није имао и пристанак тужиочев, нити ослонца у закону, јер би то било од штете за тужиоца.“

На ово решење изјавио је жалбу тужени, али Касациони суд 30. априла 1899. год. № 3681. не уважи жалбу већ одобри решење првостепеног суда, којим је са напред исписаних разлога поништена продаја имања тужиоца Петра Д. Ц. по тужби овога противу извршиоца Павла Ђ. среског писара.

*

Зграде не треба продавати одвојено од земље, према одлуци Касационог суда од 11. III. 1886. год. № 592. и 31. IX. 96. № 6419.

---

§. 483.

Јавно се продаје за готове новце, који се полажу за покретну ствар одна, а за непокретну најдаље шеснаести дан после свршене продаје.

(Допуна од 19. априла 1885 год. Зб. 41 стр. 135.).

Но купац, у колико би се из цене тако купљене ствари по реду првенства морао намирити, може на толико дати признаницу место готовога новца.

Исто тако и овај купац, који ништа нема тражити од господара продане ствари, ако га поверитељи за чији се рачун добро продаје, за новог дужника прими, а дотадашњег дужника за толико ослободе, не мора готов новац полагати, него ће поверитеља писмено о томе изјаснење, влашћу потврђено, полицијској власти предати.

Остало мора се у готову новцу положити.

Купац непокретног имања на јавној продаји дужан је само да положи излицитирану цену. Њега се не тичу интабулисани повериоци.

Тако је решено у општој седници Касационог суда 20. фебруара 1887 г., № 517.

Ево усвојених примедаба II-ог одељења Касационог суда од 5. I. 87. № 23.

„Како се из одвојених акта овог предмета види, да је спорни виноград, као имање Велимира С. продато путем јавне лицитације и да је исти тужени Андреја купио, положивши излицитирану цену, — даље, кад се из акта под Бр. 3827/$_{86}$ види *да је купцу истог имања, туженом Андреји и тапија уредна и судом потврђена издата,* на основу §. 489. грађ. поступка онда је суд тај погрешио, што ову продају за невредећу оглашује, кад је купац испунио све услове, који се за прибављање непокретности, путем јавне лицитације, захтевају. *Купца се при јавној лицитацији не тичу никада интабулисани повериоци, нити је он за тражбине, које леже на продатом добру, одговоран. Његово је само, да излицитирану цену положи §. 483. грађ. пост., а ко има прече право наплате, то би могао бити предмет спора, у овом случају само између повериоца и дужника.*

Првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је под 26. јануара 1887. год. Бр. 237. дао против разлоге.

Ево његових разлога:

„Истина је, да је у споровима о пречем праву на каково непокретно имање, право на страни оног, који има уредну судом потврђену тапију, особито путем јавне лицитације; али у исто време не стоји и то, да је такова *тапија апсолутно неоспорна*, као што Касац. суд. узима, нити да се противно истој може шта предузимати или доказивати, па следствено ни онда, кад је тапија на погрешном основу издата, као што је овде случај. *Јер да је продавац Илија продавши Велимиру спорни виноград и тапију му издао, ову код суда и потврдио, као што §§. 292. 293. и 294. грађ. зак. прописују, тада би се у књиге судске завело, да је ово имање с теретима на њему постојећим прешло на купца Велимира, и при извешћу о теретима јавило би се полиц. власти, као и да је полиц. власт брижљивије испитала доказе о својини Велимировој, по себи се разуме да ове неправилности и збрке не би било.* Но кад је ово учињено, настаје питање, што Касац. суд скреће с правог гледишта, који ће од паричара да изгуби, да ли тужилац, који има закону залогу, на продати виноград као својину његовог дужника Илије; или тужени који је добио од суда тапију с продатог истог винограда као својине Велимирове.

Суд је у својој пресуди решио ово питање и сада *при томе остаје, да је тужени при овакном стању ствари са тапијом у мањем правцу од тужиочја, још и по томе што је он ма истом имању продатом и то после интабулације тужиочја интабулирао свој дуг*; па при продаји није хтео напрнпиону ово споменути, над би се све ово исправило, *ствари одвојило.*"

Да би овај случај ово разумљивије нама нанети сам спорни случај.

Тужилац Младен М. нао поверилац Илије С. интабулише виноград свог дужника Илије.

Овај виноград прода се на јавној лицитацији као својина Велимира Ст. и купац Андрија К. добије од суда тапију.

Спорни виноград продат је као Велимиров с тога, што је исти дужник Илија продао Велимиру и издао му тапију потврђену од општинског суда и полицајне власти али не и окружним судом.

Андреја је тужио био среског писара за поништај продаје што је овај (дошиље) продао спорни виноград као својину Младенову дужника Илије. У овај спор умешао се и садашњи тужилац Младен, али је се са овом парницом застало, док се не расправи ова између Младена и Андрије о својини винограда, на коју је Младен упућен.

Ако би се овим спором отазило виноград за Илијин. — Младен би се наплатио из продајне цене за примање које има од Илије, иначе ће му ово пропасти.

Први суд досудио је тужиоду тражење пресудом од 28. октобра 1886 год. № 8413.

Да видимо из којих је разлога ово пресудио:

„Поднетим изводом (из интаб. књига као јавном исправом, доказује се по §. 187. грађ. пост. да је тужилац. на спорни виноград, као својину Илије С. интабулисани поверилац и као такав има по §. 327. грађ. законника право наплате увек, *без* привремља у чијим се рукама налази.

На како се и поднетом тапијом преноса Илијиног на Велимира види, да исту није потврдно и окружни суд, када би тек тај пренос вредно и Велимир постао сопственик; јер би тада и сва терети били пренети са винограном на купца. На када то није учињено, онда ни овај пренос не вреди, а то ни продаја спорног имања као Велимировог не може вредети за то, што је туђе имање продато као његово, и по томе је и тапија са овог имања нађата невредећа према тужиоцу све дотле док се интабулисани дуг њему — тужиоцу не исплати.

Види одлуку № 3444 код §. 481.

Види одлуку № 9050 код §. 484.

---

§ 484.

Ако купац готов новац не положи у означеном року т. 483., полицајна власт ће нарелити нову продају на трошак и штету купца, и то *најдаље за месец дана.*

(Допуна од 14 јула 1898 год. Збор. 53 стр. 179).

*

Код овог §-а 484. као и за §. 465. — види оне три одлуке Касационог суда под № 8278, 2596 и 568, исписане код §. 481. да је за ову штету надлежан суд.

*

Код §. 465. изнели смо два уврнена случаја, да ову штету може да наплати извршна власт *без* пресуде.

*

У овом смислу донео је одлуку и правнички одбор (види §. 465).

*

Ово нам одлука Касационог суда показује, да ако купци не хтедну да положе власти, која је вршила лицитацију разлику у цени између прве и последње лицитације, да оштећени (ако то поверилац или сам сопственик продаваног непокретног добра) *има да се обрати тужбом надлежном суду за накнаду*; као и да су купци, који *нису хтели да положе изликвидирану цену, те је продаја* (друга трећа и т. д.) *одређена на њихову штету солидарно одговорни за цену, у колико ова буде мања на последњој продаји, од цене добијене на првој продаји.*

За напатају 2939. дин са интересом и осталим досудама колико је по осудном решењу имао да прима П. Јовановић од Петра П. продавала је полиц. власт имање дужника Петра и 14. авг. 1900. год. уступи Николи Ђ. за 3690. дин

Продаја постаде извршна, али, како купац не положи куповну цену, то извршна власт продаде на другој лицитацији дужникано имање 30. XII. 1900 на штету првог купца Николе за 3271. д. Милану С.

Но како и Милан не положи куповну цену, то се имање продаде 16. апр. 1901. год. и уступи се Милону Ј. за 826. дин.

Утврђене је да је поверилац Јовановић сконтентан са 2424. дин.

При купац Никола положио је 200. д. кауције, а Милан (други) 150. дин.

Како купци Никола и Милан нису хтели да плате штету, која се показала у томе, што је на трећој лицитацији имање продато и уступљено за мању цену од цене која је била на првој и другој продаји то је поверилац Јовановић тужио првог и другог купца, Николу и Милана и тражио да их суд осуди да му накнаде 2424. динара са осталим споредним тражењима.

Првостепени суд пресудио је да тужилац има права на накнаду штете за суму од 350. дин., која је као кауција од стране тужених пратком лицитације положена; а да се од осталог тражења одбије.

Разлози првостепеног суда ови су:

„Поднетим уверењима полиц. власти ср. посавског № 4489. и 2743. као јавним исправама по §. 187. и 188. гр. суд. пост. доказано је, да је имање Петра П. три пута продавато и све три продаје извршне постале. Али, да први купац тужени Никола П. куповну цену у 3600. дин. није положио, са чега је имање на његову штету продавато и други купац тужени Милан такође, куповну цену у 3271. дин. није положио, са чега је имање и по трећи пут продавато и уступљено Милону Ј. за 826. дин., коју је суму повиша овај купац и положио и продаја ова извршна постала.

Према овоме утврђено је, да разлика продајне цене између купца Николе и купца Милана износи 329 динара; а разлика продајне цене између купца Милана и купца Милона износи 2445. дин. — свега 2774. дин., не рачунећи ту положене кауције, и то: кауција Николина у 200. дин. и кауција Миланова у 150. д.

Та сума од 2774. дин., која се појављује као разлика између прве и треће продајне цене, *фактична је штета* искључива за тужилачку страну и за исту као проузроковача сматрају се тужени Никола и Милан и то за оне суме, које се као разлика куповних цена појављују: прво између Николе и Милана у 329. д. за коју је суму одговоран сам Никола; и друго за разлику продајних цена између купца Милана и купца Милона која износи 2445. дин. за коју је суму одговоран сам тужени Милан. — јер су Никола и Милан неполагањем изликвидиране цене проузроковали штету тужилачкој страни, те је имање на трећој продаји продато за овако нижу цену.

Предазећи на оцену главне ствари, да ли су тужени одговорни и у колико ко одговара тужилачкој страни за накнаду, коју ова од њих тражи, суд налази:

Кад је законодавац прописом §. 479. гр. судс. пост. ставио у дужност надметачима, да приликом лицитирања какве непокретности положе и прописну кауцију; а међу тим прописом §. 481. грађ. суд. пост. ту кауцију увео као гаранцију у неколико за исплату купљеног имања с тим, да се исти у случају неположење куповне цене употребљују за измирење трошкова око поне продаје и као накнаду штете, ако би на новој продаји продајна цена била мања, — онда, а по смислу зак. прописа §. 481. грађ. суд. пост. *та кауција служи поред трошкова, око поне продаје, још и за накнаду штете, ако на овој продаји изађе мања цена.*

Како се из уверења Бр. 4489. приложеног у тужби види, да су тужени Никола и Милан пратком лицитације положили кауцију и то прва 200. а други 150. дин., то се и штета — мањак лицитиране цене на другој и трећој продаји, — има једино и напатити из ових њихових кауција, са чиме и одговорност њихова за исплату какве веће штете, него што кауција износе, престаје; нити се од стране оштећених може тражити већа накнада него оволика, колико кауција износи.

Да је, пак, законодавац имао намеру, да се једино из кауције може и напатити она разлика, која између пратком непокретног имања, кад на њој цена имања буде мања но на првој, — види се из саме интерпретације §. 465. тачке 6. грађ. суд. поступка.

То нарељење пада у ово време, кад је важио грађ. суд. поступак, од 12. фебр. 1860. год. № К. 4431. а по том поступку, то је било опште нарељење, генерално,

али се тада при јавним продајама није полагала кауција, *па је и могло бити, да се штета, која би се појавила новом продајом, могла наплаћивати, без судске пресуде, из имања купчева.*

Доцније измене од 14. јуна 1878. год. (в. збор. XXXIII стр. 58.) код §. 479. гр. с. п. унеле су *кауцију* за надметаче при јавној продаји, а код §. 481. грађ. суд. пост., *да се штета при јавној продаји има наплатити из кауције.* Те измене остале су и при изменама од 14. јула 1898. год. само што је код §. 481. грађ. суд. пост. јасније и категоричније исказано начело, да се та штета наплаћује из кауције, јер текст тих измена гласи... „*а ако продаја остане у снази, а купац цену не положи, него буде нова продаја имања на његову штету по §. 484. кауција ће се употребити на измирење трошкова око нове продаје и штете, ако штете буде, што би на новој продаји добила се цена мања.*

Овим изменама скучен је и ограничен онај широки и генерални значај §. 465. тач. б. грађ. суд. пост. по старом правном принципу, *да доцнији закон ништи ранији* (lex posterior derogat priori).

Према овоме, дакле, поменуте измене *поништиле су и сузиле право наплате штете без судске пресуде и свеле значај тога закон, прописа само на то, да се односи на ону купчеву кауцију, а не и на наплату ван ње, из другог којег имања купчевог.*

Према изложеноме и по томе, што се кауција тужених: Николе и Милана налази у депозиту код среске власти неупотребљена, — то и право тужилачке стране лежи на овим сумама, као право на накнаду штете што је имање умешачке масе на другој и трећој продаји мање изишло од прве излицитиране цене, и исте суме по одбитку трошкова око нових продаја, ако их има, имају се досудити тужилачкој страни према §. 481. грађ. суд. пост. и 800. грађ. законика.

Апелациони суд преиначио је првостепену пресуду и пресудио у I одељењу 19. авг. 1903. № 3258. да тужени Никола и Милан плате тужиоцу 2774. дин. и то Никола 329. дин. а Милан 2445. са интересом и осталим досудама.

Од тражења, да му тужени солидарно накнаде штету, тужилац се *одбија*.

Ево са којих разлога донео је Апелациони суд овакy пресуду.

„По §. 800. грађ. зак. ко другоме штету, какву учини, било то на имању туђем или правима, онај мора исту накнадити, а по §. 818. грађ. зак. да се штета накнади, треба све у првашње стање поставити, т. ј. накнада се мора у онолико учинити, у колико је фактички штета и причињена.

У пропису §§. 484. и 481. грађ. суд. пост. у начелу је признато право оштећеним лицима (дужнику и повериоцу) на накнаду штете, која би се појавила, кад купац не положи излицитирану цену, па се на другој продаји мања цена добије, а одговорност за штету и количина исте има се утврђивати путем грађан. спора по прописима главе XXX. грађ. зак. која говори о штети, јер одговорност за штету и количина исте имају свој извор у материјалном (грађанском) законику.

Према овоме погрешно је првостепени суд узео, да је наређењем у §. 484. грађ. судс. пост. као формалним законом утврђено, поред права на накнаду штете у опште, још и одговорност и количина штете и да се количина накнаде има кретати у границама положене кауције, дакле, да је у томе наређењу грађ. судс. поступка као формалном закону, решено како питање о праву на накнаду штете, тако и о количини исте, *јер смисао наведеног законског наређења састоји се у томе, да се положена кауција никако не издаје лицитанту, него да се употреби на трошкове око нове лицитације и на отплату имања који би се евентуално на овој лицитацији показали*, према чему смисао тога законског наређења није, *да једино та кауција има служити за покриће овог мањка па макар она и не достигла до потпуног измирења штете.*

Па како је у овоме случају поднетим уверењима начелства среза п..... под № 4489. и 6743. као јавним исправама по §§. 187. и 188. грађ. суд. пост. доказано како постојање штете за тужилачку страну у 2774. динара, јер је прва продајна цена била 3600. динара а трећа само 826. дин. тако и одговорност тужених за исту и то: туженог Николе за суму у 329. динара као разлику од прве продајне цене до друге, а туженог Милана за суму у 2445. динара као за разлику од друге продајне цене до треће, јер су тужени неполагањем излицитиране цене проузроковали штету тужилачкој страни.

Тражењу тужиоца, да му штету оба тужена накнаде солидарно и позивању на §. 804. грађ. зак. било би места онда, да је тужиоцу штета произашла кривицом и једног и другог туженог приликом једне лицитације; а кад је, као што је овде случај, тужилац на *једној* лицитацији оштећен од стране туженог Николе, а на *другој* лицитацији кривицом другог оптуженог, не може бити речи, како по природи саме ствари, тако и по §. 810. грађ. зак. по коме за туђа дела нико није дужан одговарати.

Тужени су одговорни за интерес и трошкове тужилачкој страни — §. 98 грађ. судс. пост. и §§. 601. и 823. гр. законика.

Касациони суд 22. I. 04. № 9050. (I. одељење) поништио је Апелац. пресуду са ових разлога:

„Погрешно Апел. суд узима да овде не може бити солидарне одговорности обојице тужених за накнаду штете тужиоцу зато, што штета тужиоцу није произашла кривицом обојице њих, приликом једне лицитације, већ је тужилац на једној лицитацији оштећен од стране туженог Николе, а на другој лицитацији кривицом туженог Милана; и што, по §. 810. грађ. зак., нико није дужан да за туђа дела одговара.

Касациони суд, напротив, налази, да оба тужена не могу заједнички одговарати само за суму од 329. дин. — разлику између продајних цена имања на првој и другој продаји, већ за ту разлику одговоран је сам тужени Никола, пошто је она потекла само његовом кривицом и, према §. 812. грађ. зак., тужени Милан не може за туђа дела одговарати. Међутим, за суму од 2445. дин. колико је тужени оштећен разликом у продајним ценама на другој и трећој продаји, одговорни су оба тужена солидарно, по §. 804. грађ. зак., пошто је та штета проузрокована тужиоцу кривицом обојице тужених, јер су он обојица својом противзаконом радњом — неполагањем куповне цене — причинили, те је продаја имања понављана, према одредби §. 484. грађ. судс. поступ. на штету повериоца и дужника, које штете не би било, да је ма који од тужених уговор куповине и продаје од своје стране успунио т. ј. куповну цену положио. Одговарајући солидарно са туженим Миланом на овај начин, тужени Никола не одговара за туђе дело (§. 810. грађ. зак.) већ по својој кривици, пошто је он дао повода, те су продаје понављане.

Како је Апелац. суд, у пресуди својој, друкчије ствар расправио, то пресуда не одговара закону.

Првом купцу није враћена кауција и ако је на другој лицитацији изашла већа цена, према извршном решењу Управе града Београда од 30. IV. 1898. Бр. 10136 из разлога што ова друга продаја није извршна и што и други купац није положио излицитирану цену — §. 484 и 485 грађ. поступка. —.

---

§. 485.

Изиђе ли на другој продаји већа цена од прве, тај вишак, пошто се трошкови око тога одбију, бива у ползу дужника или поверитеља.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ОПШТИХ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

I.

Имовина узета у попис по сагласију повериоца и дужника служи по §. 466. грађ. суд. поступка повериоцу за залогу све довде док се поверилац не измири у његовом потраживању, и по §. 392. пом. зак. првостепени суд једино је надлежан за скинуће пописа са исте. —

За наплату 150 динара бранилачке награде Јоксиму Н. адвокату из Ужица, начелство округа ужичког, на дан 24. фебруара 1902 год., изложио је јавној продаји непокретно имање дужнице Василије Н., удове онд.

Продато имање уступљено је Благоју Н. онд. за 396 динара, пошто је он дао највећу цену.

Кад је ова продаја постала извршна, начелство је позвало купца Благоја, да за купљено имање положи излицитирану цену, и он је изјавио: да ће је положити у току од десет дана. Међутим он то није учинио, већ је само исплатно Јоксима Н. онд. адвоката у његовом потраживању од 150 динара.

На молбу дужнице Василије, да се имање не излаже продаји на штету купца услед неположене куповне цене, већ да она положи начелству свој дуг за адвоката

Јокима, заједно са трошковима око извршења продаје, — начелство је донело решење под № 1520./1903 год., да се не одређује друга продаја, на штету купца услед неположене куповне цене, већ да му се врати положена купцја начелству приликом лицитације, а сем тога накнади издата сума у 150 дин. адвокату Јокиму, коју је дужника Васиља у тој цељи положила начелству.

Ово решење начелства, по жалби купца Благоја, одобри и Министар Унутрашњих Дела својим решењем № 5313/1903 год.

Противу министровог решења Благоје се обрати жалбом Државном Савету, наводећи, да то решење не одговара закону, јер је њиме одобрено решење начелства донесено противно §-у 484. грађ. суд. поступка, по коме је на штету његову као купца требало одредити другу продају, а не имање, које је престало бити својина дужнице, пошто њој уступати, услед положене дужне суме, пошто начелство за тај свој поступак није имало основа у §. 507. грађ. суд. пост., на који се у свом решењу позива.

Узимајући у оцену жалбене наводе, а по расмотрењу оваквог решења и акта онога предмета, Државни Савет је нашао да је решење министрово противно закону, јер је њиме одобрена неправилна радња начелства на ових разлога:

„По §. 507. грађ. суд. пост. при продајама а противу којих је изјављена жалба суду, купац је дужан положити куповну цену у року од три дана, пошто му буде саопштено, да је извршна судска одлука, којом је продаја оглашена за снажну. Ако купац новац не положи, онда по §. 484. грађ. суд. поступка, полицијска власт наређује нову продају на трошак и штету купца, најдаље за месец дана. Према томе, кад жалилац по извршеном му саопштењу у смислу §. 507. пом. зак. није положио куповну цену у остављеном му року, начелство није имало основа у закону, да на рачун продатог имања прима од дужнице у исплату дуга суму, за коју јој је имање наложено продаји, и да јој продато имање, услед све наведене положене суме и трошкова око извршења продаје, уступа у својину; јер је на тај начин начелство противно §. 484. грађ. суд. поступка, изменило извршну судску одлуку, којом је извршена продаја оглашена за снажну у корист купца — жалиоца Благоја, коме је имање по §. 481. грађ. суд. поступка на продаји уступљено.

II.

У случају, да купац не положи куповну цену у року од три дана по саопштењу одлуке, којом је продаја оглашена за снажну, власт мора одредити нову продају на трошак и штету купца, најдаље за месец дана, без обзира на приставак и изјаву дужника, да полаже дуговану суму, као и трошкове учињене ово продаје тога имања. —

Решењем зајечарског првостепеног суда № 6086./901 год., по тражењу Алексе Н. ондашњег трговца, одобрена је забрана на покретност и живи мах дужника му Андреје Н. ондаш., да обезбеду 29.413 дин. са 12% год. интереса од 1. јануара 1901 год. до наплате. —

Да се не би вршила забрана покретности означене у решењу судском, сни, дужников положио је за сигурност повереозеву у залогу разне папире од вредности и један државни бон од 5.062·50 динара, што све по процени процењлаца преставља предност од 44.392·85 динара.

О извршеном попису и процени полицијска власт известила је првостепени зајечарски суд, с тим, да забрана покретности означене у судском решењу није извршена, услед положених папира од предности, за обезбеду потраживања повериочевог.

За оним је одмах престао полицијској власти Н. Н. адвокат овдашња и изјавио: да за обезбеду дуга са интересом, што његов пријатељ Андреја по судском решењу у одобреној забрани дугује Алекси Н. трговцу онд., полаже један државни бон у вредности 20.250 дин. са интересом.

На ово је повериљан Алекса изјавио: да поред узетих у попис папира дужника Андреје, пристаје, да буде његова залога и положени бон од стране његовог пријатеља Н. Н., али да не дозвољава, да се дужнику врате пописани папири у предности наведено положеног бона јер је на његово потраживање нарастао интерес преко 7000 динара.

Према овој изјави повериочевој и тражењу дужника Андреје, да му полицијска власт врати више узетих акција у попис, који предаси суму његовог дуга повериоцу Алекси, услед положеног бона од стране његовог пријатеља Н., — начелник ср. зајечарског донео је своје решење под № 15109 1902 год., о повраћају тробног броја узетих у попис акција према вредности наведено положеног бона од стране дужниковог пријатеља Н. Н.

Као разлог своме решењу начелник је навео, да дужник има право, да тражи назад узетих акција у попис, у колико износи предност бона, који је положио за њега пријатељ Н. Н., јер дужник није дужан, да даје веће обезбеђење, него што је дуг; и да је полицијска власт позвана, да по §. 404. грађ. суд. поступка цени, да ли је повериљан довољно обезбеђен депонованим папирима у предности преко 44392 дин., поред нетакнутације, коју повериљан има на непокретном имању дужниковом.

Ово је решење одобрено од стране окр. начелства и Министра Унутрашњих Дела.

Противу министровог решења налитељ Алекса обрати се жалбом Државном Савету, наводећи, да му је одлукама полицијске власти, које је Министар одобрио, повређено његово заложно право противно закону. —

По расмотрењу овога предмета Државни Савет је нашао, да решење министрово не одговара закону из ових разлога:

„Погрешно је поимање полицијске власти у њеним решењима на §. 404. грађ. суд. поступка, јер онде није случај, који предвиђа тај законски пропис.

По поменутом §-ву полицијска власт извршујући судску забрану узима у попис оноликo, колико је довољно да се тражење обезбеди, по процени као што се у тој законској одредби наређује.

Као што се из акта види, попис је већ извршен био, и о томе послат извештај зајечарском првостепеном суду, кад је Н. Н. положио за свога пријатеља државни бон у вредности 20.250 дин., као залогу по забрани судској на покретност дужника Андреје, нашта је повериљан — жалилац Алекса приставо, те је тиме извршење попис постао свршено дело.

Питање, које је дужник Андреја доцније покренуо, тражећи, да му се врате оноликo акција колико засиче вредност датог у залогу бона од стране Н. Н. сасвим је ново и нема неке са извршеним пописом; јер дужник Андреја хоће да докаже, како је повериљан Алекса бином довољно обезбеђен, а повериљан пак то оспорава, тврдећи, да му тражбина не би била довољно обезбеђена, кадa би начелник сресна надао тражење папире Андреја, пошто је на његово примање нарастао интерес преко 7000 дин. На како решења овако спорних питања по §§. 36. и 392. грађ. суд. поступка и чл. 87. Устава — који је важно у времену када је овај предмет код административних власти расправљен, — сматају у надлежности и оцену земаљских судова, то је Министар, упућујући је у расправу овога питања прекорачио границе своје надлежности.[1]

Ове је примедбе усвојио и Министар Унутрашњих Дела.

САХАЛИН'

од В. М. Дорошевича

Преводи Љ. В. српски грађин

24

(Свршетак)

Бегство је било једно од најдрскијих, безумно, но спојој смелости.

Полудахов с Казаевом и још тројком осуђеника побеги су у сред бела дана, на очи свима.

— У ноће смо легли, шапнух Казаеву: „Вања, сутра одлазимо.“ — „Како?“ пита. — „Тутн, — вели, — и сваког трезнутка буди спреман, или да одемо, или заједно да умремо.“

— „А што! — шапће, — куда ти, ту и ја.“

Пет осуђеника, са једним пратиоцем, бали су на послу на најзгоднијем месту пешког пута, баш у непосредној близини Александровске стражаре. Време није било „за бегство,“ и осуђеници одељења окованих, били су без окова. Путем је непрестано врвео народ и тамо и амо, пролазили су чиновници, војници непрестано. Кад од једарел Полудахов полети на чувара, једним ударцем простре га на земљу, истрже му пушку и викнувши: „Вања, бежи!“ — полети и сам у шуму.

То је видела маса спета, бивша на путу. Дигли узбуну. Одатле неколико корака до стражаре, — и после неколико минута, потера се расне по шуми.

И баш у то време, када су војници запали у шуму, на врху суседног савршено голог брда, показаше се једна за другом пет фигура, обичним скитачким редом.

[1] У будуће доношење на Сазвању одлуке одлуке под засебним насловима, које чине за себе целину, наша обрађено пажњу нашег читаоцима.

Први је ишао с пушком на рамену. То је био Полуљахов с друговима.

У то време стајали су на путу чиновници. Пушке нико није имао, а револверским метком није се могло ништа учинити, и тако на очима власти, на видику целе страже Александровске, бегунци су отворено прошли преко тог голог виса, зашли за брег и ишчезли у тајги.

Цео свет је био преплашен.

— Ако стану у сред бела дана, испред стражара бегати!

Било је страшно озлојеђење против бегунаца. Бегунци па још наоружани држали су у страху целу околину. Опасно је било ма куда се маћи.

— Но, ухватиће их, не даду им маћи.

Казамат је грозничаво се интересовао, није имао других мисли, другог разговора.

— Шта се чује?

И десет дана ништа се није чуло. Казамат, који ликује при сваком срећном бегству, обузимала је радост.

— Но сада су умакли! Хватај сад ветар по пољу!

Но остали су дрхтали од зла.

— Но, зар ће им то тако и остати?

На крају дошао је глас, како је на камишевској јарузи убијен Казаев.

При секцирању су нашли осам рана још масу повреда.

Полуљахов прича како су убили Казаева.

Камишевска јаруга, на путу из Александровска у село Дербинско, — место где се често крију бегунци. Када се пролази то место, обично се вади револвер. Пут силази у удољину и иде међу шипрагом. С десна и с лева су страшне литице, обрасле огромним и правим као стреле смрчама.

По тој стрмени, промичући од дрвета до дрвета силазили су бегунци. Напред је ишао Казаев а за њим Полуљахов.

Кад одједаред, иза обуна с пута плану пушка, Казаев који се прокрадао од дрвета врисне и полети доле. Полуљахов се притајао за смрчом очекујући сваког тренутка нов пуцањ. Но њега нису били приметили. Пажња за сада била је обраћена на Казаева, који се отискао са литице. —

— Чујем доле под гором гласове. Погледнем ја иза смрче, — доле пропланак у грању, а на пропланку Вања лежи, тетура се, — хтео би све да устане. Окружили га људи. Вања непрестано стење, — „нит," — речи, „воде Христа ради дајте!"... „И тако ћеш, — кажу му, — прћи."

Преседев тако иза дрвета све до вечера, четири бегунца умакну. О њима се дуго није чуло. Они загазе у тајгу, ишли су гладни, ослабели, пролазили су тамо где пре људска нога није ступила, — тундром. Пушку су морали бацити, — није се имало снаге више да се носи. И на послетку, омршали, изгребени у тајги, изуједани москитима у тундри, изашли су у село Вјаљзе.

— Излазимо, — чобанин напаса три кравице. Ми к њему тако и тако: има ли што за јело. Он се поплашио, дрхће као лист јасиков. Ми њему: „Не бој се, ништа ми теби нећемо учинити. А и одкуд можемо! Зар не видиш какви смо ми." Опорави се. „Добро, — вели, — сто у подне отераћу стоку у село, и донећу хлебца. А ви мене ту причекајте." Пустимо ми њега у подне. Седимо и чекамо. Кад погледамо, а оно трче из села насељеници, ко са пушком, — ловци су, — ко са вилама, ко са мотком, деру се и нашу рукама, а напред наш чобанин трчи и рукама показује, по свој прилици на наш шипраг. То он, погана душа, место да нам донесе хлеба, скочио и узбурливао цело село. Зато ваљда, што смо га пожалили и нисмо упљејали. Да смо уцмекали, заклали краву, одрезали меса колико треба, — и крај. Нама жао било старца, а он подигао насељенике против нас. „Скитнице, — вели, — дошли, траже да једу, гладни!"... А ако су гладни, — значи, — треба убити. Јер гладан човек може и краву заклати. А њима су пре тога заиста били неки бегунци краву заклали. Озлојеђени су били на скитнице. „Удри, — деру се, — скотове на мртво име!"... А ми, онда бежи.

А један припуца, и пробије ми руку.

Куршум је пролетео кроз месо, а није кост разбио.

А они остали попадају по земљи. „Предајемо се, — деру се, не удрите!" Тукли су ипак, то је страшно како. Не кољи, — деру се, — краве!" Као зверови. Човек им ништа није учинио, а они бију...

— И тако се без отпора предали?

— А никакав отпор! А треба и то рећи да је жалост и за те насељенике. У Сибиру, кажу, да је други ред. Тамо, к сибирском мужику бегунац слободно прилази: сибирски мужик увек ће му хлеба изнети. Јер тамо, има хлеба. А овде једном речи Сахалин. Глад. Њему је жао сину дати комад хлеба. Сам цркава од глади. Њему је бегунац највећи противник. Бегунац ће од глади заклати краву чим уграби. А без краве шта ће насељеник? — То је за њега смрт!

— Лежим ја, крв ми липће и обузима ме и јед и туга... жао ми тих насељеника, веома жао..

Ти људи што убијају друге веома воле да изазивају у себи осећање сажалења. Њима се допада то осећање, — они се осећају тада тако добри, њима се чини може бити у тим тренутцима: „Како сам ја, у самој ствари добар и красан човек! Па ја сам чисто злато!" А коме се неће, да помисли о себи, са допадањем? Да се прохвалише баш оним врлинама којих нема?

— Жао ми! тај мотив непрестано звучи у разговорима Полуљахова, који убија секиром осмогодишњег дечка.

И када он каже то „жао ми," на његовом лицу се сипа нешто тако добро тако смирено. Он се сам трођава својом сопственом добротом.

Но, а у Бога верујете ли! — Запитао сам једаред Полуљахова.

— Не, ја по Дарвину! — одговори он.

— Како? Ви знате Дарвина?

— То сам ја овде у тамници дознао. „Борба за опстанак" — то се зове. Човек једе тицу, тица једе гусеницу, а гусеница тамо што друго. Тако то иде. „Круг вечити" како се то зове. И човек једе тицу не због тога што је мрзи, већ због тога што осећа потребу за јелом. А како је тици од тога, он то не мисли: њему се једе, и он је једе.

И тица не мисли како је гусеници, већ једино мисли то, да јој је нужно. Тако је то све. Један хвата човека који му није ништа учинио. Други суди и шаље на робију човека, који му никад ништа зло није урадио. Нико никога не мрзи, већ просто сваки хоће да једе. Па свако себи и набавља како може. То се назива „борба за опстанак."

— Но лепо Полуљахове. Хајд, по Дарвину. А шта је са теоријом прилагођавања? Један човек дужан, из поколења у поколење живећи међу људима, прилагодити се к њиховим условима живота, захтевима, законима друштва?

— Прилагођавање? — Замисли се Полуљахов, — не може се ка свему прилагодити. Ка робији, на пример, не можеш се прилагодити. Ја мислим да се човек прилагођава на ономе што је њему пријатно. А к свему осталом да би се прилагодио, потребна је трпљивост. А ја је немам. Та баш теорија, коју ви поменусте, не важи за мене.

Тако расправља и суди о „господину Дарвину," тај човек, који је схватио Дарвина са курјачијег гледишта.

— Кажите, ако хоћете истину да ми речете, — пита ме једаред Полуљахов, — је ли далеко одавде Америка.

Ја му дадох карту.

Дуго је он гледао на мапу, мерио хартијом Велики Океан и Сибир, и на крају, осмехну се.

— Хм, не иде. Пођеш ли овамо — вода. Пођеш ли тамо — земља. А вода и земља када их много има, једнаке су. Или се налило грло водом или гризао земљу гладан — један ђаво. Пођеш лево — смрт, пођеш десно смрт, останеш где си опет смрт. Чисто као у бајци. А и бајака тако страшних нема! — насмеја се он.

Такав је тај човек, скоро дечко, изишавши из грађанске школе а који расправља о Дарвину, убица шест невиних људи, — необична добричина.

Када су га повели из Харкова, био је такав случај.

На станици је била рођака покојних Арцимовића. Она није знала да се међу одлазећим осуђаницима налази и убица њених рођака.

Када су пролазили осуђеници, међу публиком, као и увек, повео се разговор на тему.

— Колико, само, невиних људи иде!

Ето, на пример, тај млади сељачић. Ја сам готова да се кладим, да је он невин. Погледајте га само. Но, зар се може са таквим лицем бити злочинац! — рекла је рођака Арцимовића, и обратила се једном од познаника: — Да ли се може дознати зашто је он осуђен?

— Кажи те, молим вас, ко је тај? — запитао је познаник спроводног официра.

Тај? То је — Полуљахов, убица Арцимовића. Рођака погинулих је завриштала и пала у несвест.

Када сам ја испричао тај догађај Полуљахову, он се замислио:

— Дозволите... дозволите... Сећам се... када су нас спроводили, пека жена је запискала и пала. Ја се још тада обрнух и погледах... А она то од мене? А ја писам ни обратио пажњу... Мало ли се их деру... Држао сам да је чија рођака, или...

Полуљахов се насмеја.

— Или за мном се дере „која, од мојих.“ Много сам их имао и у Харкову.

АЛАЛ МАЛ

Панађур пожаревачки, спада у ред најбољих панађура у земљи, и онда није никакво чудо, што га својом посетом удостојавају сви наши и познати и непознати коцкари, и они са признатим ауторитетом коцкара по прекодуству, и они што се тек јављају на поворишта оних вештина и уметности, како то они, много пута, са задовољством о себи кажу.

Како сам ја био одређен за комесара панађура, то сам чисто био забринут, како ћу проћи од оних панађурских пријатеља, и тражио начина, да се од њих обезбедим. Знао сам, да се на сам дан панађура слабо могу од њих одбранити, па зато сам се решио, да их хватам још одмах по доласку у варош, нарочито у очи дана панађура, јер они увек дођу мало раније, како би упознали месне прилике и лакше се кретали у својим покушајима.

Али њих, опет, похваташ, није тако лака ствар, јер се они тако ђаволски преруше у сељака, трговца, продавца разних ситнурија и томе слично, да их је врло тешко познати.

Много пута они набаве чак и по које кусуре, са најуредњијим исправама, и јављају се као продавци, посебно и за себе путну исправу, да власт мора да стане пред њиховим одлучним тврђењем о њиховој грађанској исправности и чистоти.

Ну, поред свега тога, пазио их је раније хватати, и ја сам томе приступио свом одлучношћу.

Све жандарме, који су служили у Београду, и тако били у положају да упознају скоро све њихове коцкаре, обукао сам у обично грађанско одело, и пустио их у лов, и већ до подне, ја сам имао у рукама познатога „Гољу,“ који је ту скоро онако трагично завршио свој несретни живот, на железничким пругама.

Њега сам познавао још као дечка, кад му се у родитељској кући осмехивала срећа на најпевљу будућност, само да је пошао добрим путем, а познавао је и он мене, зато се ја решим да и њега употребим као помоћ, за хватање оних, који ће тек доћи.

Кад сам му то предложио, он се дуго опирао, јер је, вели, такав поступак издаштво својих рођених интереса, а при том и повреда једне од највећих дужности, повреда другарства; али је, на послетку, мени лично за љубав, и на то пристао.

Уз два преобучена жандарма, он је дан и по ишао на кавану, на механе у механу, и с ким год се руковао на пазчин, раније показан жандармима, тај је хватан и хапшен, и за горње време ухапшено их је седамнаест.

Сви су, у први мах, порицали да су коцкари, али после мога љубазног опхођења са њима, они су казивали своја права имена, и признавали зашто су дошли.

Само један од њих, који беше у оделу сељака из хомољског среза, и који је водио на продају једно теле са уредним сточним пасошем, упорно је порицао да је коцкар, тврдећи одлучно, да је Трајло Трајловић — Фуџу — из Осаница у срезу хомољском, као што је и сточни пасош показивао име сопственика телета.

И ако су се скоро сви смејали његовој изјави и уверавали ме, да је то познати „Маркончанин“, па то и њему у очи говорили, ипак сам ја посумњао да не пришим какву неправду овом човеку, и онда се решим, да путем телеграфа проверим његову изјаву.

У то име, одмах сам телеграфисао пачелнику среза хомољског, да извади: има ли у Осаници у општ Трајла Трајловића — Фуџу — и где је он сада?

Пред вече сам добио одговор, да тамо постоји поменути Трајло, и да је он у своме селу; да се још вратио с пута из Петровца, где је некоме на путу продао теле, које је био повео на панађур пожаревачки.

Овај одговор био је јасан; он је казивао сву ушуртарију овога човека, и кад је све то сашивено „Маркончанину,“ он се слатко насмејао ућ проклињање онога који је измислио телеграф, јер да њега није, он би, вели, имао кад да „кљоне“ из апсане, док би пошта пошла до Жагубаће и натраг.

Обезбеђен, овако, од оних панађурских пријатеља, ја сам, на дан панађура, рано отишао тамо, а наредио да тамо доведу и „Гољу.“ те да под надзором жандарма иди, да ли не ће доћи још која од оних птица.

До подне је он ову дужност пршио одлично, али после ручка, кад су се жандарми забавили око једнога пијаног Циганина, који се потукао са спојима, „Гољи“ је ухватио магазу, и нестало га са панађура као да је у земљу пропао.

Наредио сам жандармима да брижљиво пазе на њега, да не би учинио какву штету ако се ту око вашара гдегод прикрио, и ако је умакао, нека му је срећан пут, мишљах у себи, јер ми је крајњи циљ био да не буде краће, на мкар он један и побегао од уобичајене казне за беспослице.

Како се ни пред ни другог дана није ништа догодило на панађуру, ја ве бејах и заборавио на „Гољу,“ и трећег јутра радио безбрижно редовне послове, кад на један пут површе сам онај свет са вашара на комесарницу.

Поплашен да се није догодило какво зло, ја истрчим на поље, и на моје велико изненађење, пред собом угледах „Гољу,“ кога је водио један жандарм, скоро наго — он беше само у гаћама и кошуљама, и бео ко од мајке рођен.

Да бих вратио онај свет, који је напрнуо на комесарницу, ја „Гољу“ пустим унутра.

Кад сам га питао, што је тако, го, и где му је оно лепо сељачко одело, он скоро проз плач рече: „о оно се, господине, мислим, пиноме није догодило под капом небеском, што је било са мном.“

„Ено да ти испричам, па ћеш и сам видети, да се алал мал (поштена тековина), не може да изгуби.“

„Кад сам побегао онномад,“ поче он, „ја преко Чачалице ударим право доле ка Забрђу.

Пошто сам прегазио Могилу, ја наумим да одем до воденице Милорадове, не би ли се ту што могао ћарити, али доле на другу спазим жандарма на коњу, који оде ка воденици.

Нема спора, овај мене јури, помислих ја, и нађем да је паметније, да не идазим никуд на пут, него да останем онде у забрђским ливадама, па да у први сумрак ухватим пут.

Како су, опет, могли пањи или сопственици ливада, или који други, који би ме могли опазити, ја се решим, да се попнем на један раст, који беше густ и гумаст као ђаволска шубара, па да ту проведем дан, и то и учиним, нарочито и због тога, што горе изнад првих дебелих грана овога раста, чобани беху направили — исплели — као неку корпу, где су се преко дана одмарали, кад је била трава покошена и ту пасли стоку.

Таман се ја ногодно наместих, а одонуд од забрђског пута одвоји се један сељак, на право ка расту, на коме сам ја.

Кад дође под раст, он баци гуњче на траву, опрете се ту погледа лево и десно, па седе на траву, а гуњче распростре испред себе.

Заклоњен оном исплетеном корпом и гранама, ја сам био безбрижан да ме неће видети а ја сам могао видети сваки покрет његов.

Кад разастре гуњче, он се маши руком у недра и извади један пешкир и поче дрешити.

У први мах ја мишљах да је то нешто за јело, али кад он одреши читав свежањ банака, мени сре заигра.

Незнајући намеру овога човека, ја очекивах што ће даље да ради, а он отпоче бројање.

Један, два три, говорио је скоро гласно, и тако наброја тридесет комада, па их опет лепо скалупи, веза пешкиром и мету у недра.

Мене су обузимали неки чудноватн осећаји.

Помишљао сам да скочим с раста и дограбим онај пешкир, па да бежим у бели свет, али како онај човек беше и чио и здрав, ја опажах, да би тај покушај био и луд и пуст.

Решио сам се, на послетку, да мирујем где сам.

Кад онај сељак мету паре у недра, он сави гуњче у два и три пута, мету га под главу и леже да спава, али одмах за тим опет устаде, седе и извади онај пешкир, па га мету на траву и леже на њега.

Легао беше потрбушке, да му је пешкир баш долазио онако некако око средине трбуха.

Сматрајући, зар, да је онако боље обезбеђен, него да му је пешкир у џепу, он је заспао.

Мој положај на расту био је мучан. Похлапан да зграбим оволику суму новаца, ја сам био готов да сиђем одмах, али помислио, да га не могу изнуђе, а да га не пробудим, задржавала ме је и даље на расту.

У овој недоумици, прошла су читава два сата, и суше које је дотле грејало једну страну земљиште испод раста, беше дошло до оног сељака и опекло право у потиљак.

Загрејан, тако, сунчаном топлотом, он се у неколико маха промешкољи и окрете на другу страну.

Окрећући се и лежећи косо, он беше потиснуо пешкир тако, да је она страна пешкира, где је био новац, дошао њему иза леђа, а она друга беше још под њим.

Ја више нисам имао шта да чекам. Прекрстим се и помолим Богу — знам, господине, ја то увек чиним пре операције — и лагано сиђем са раста.

Један покрет ножа пресекао је пешкир на двоје, и ја зграбим онај део са банкама, па скоро у трку ухватим пут у правцу Градишта.

Ноћ ме је ухватила онамо око Мајиловца.

Путовати ноћу нисам смео, јер сам знао да су одређене патроле за заштиту путника од неких разбојника, који су се били појавили у околини села Десине, и онда је требало законити ту у селу.

У механу нисам смео, јер доњу дрши познати Паја, који би ме одмах проказао власти, јер сам му лане одневе неке чаршаве на себе, у којој сам спавао, а у горњој опет, и престано су кметовя, поште је ту и судница; ваљало је дакле тражити приватну кућу.

Одмах решен, ја скренем са главног пута и уђем у трећу кућу споредне мале.

Кад залајаше пси на мене, из куће изађе један младић двадесетих година и приђе вратницама.

Шта желиш пријатељу, запита ме он, а ја онако збуњен нападом паса, једва се сетих да кажем, како се враћам из војске кући, па нисам рад да спавам по механама, где има свакојаких људи, него би преноћио у приватној кући, па да платим што је право.

„Причекај ту мало,“ рече ми он, па се врати у кућу, а мало за час изађе са њим и једна постарија жена.

Пошто ме добро одмери од пете до главе она рече овом младићу, „па нека спава.“

После ове смотре ја уђем у кућу, и брзо се спријатељим са оним младићем.

Он је до године морао ићи у војску, и питао ме како је у војсци, а ја сам лагао што ми је дошло на памет, јер и сам нисам био у њој.

Пошто смо добро вечерали, ми легосмо да спавамо — у једном кошету собе ја и онај младић, а у другом његова мати.

Не знам колико смо тако спавали, кад у неко доба мати онога младића уђали сневу и рече сину: „иди Илија види ко то дуња на пратиште; да се није отац пратио с пута?“

Неколико тренутана дошије, у собу уђе младић, а за њим још једно лице.

Кад сам испод губера, којим бејах покривен, загледао добро ко је ушао, мени се окрете соба око главе; то беше онај исти човек, коме сам ја у забрђским ливадама украо новце.

Док он још не беше ушао, она жена такође беше устала и дочекујући га рече му: „ала си задоцнио, а знаш да има рђавих људи.“

На овај прекор он се скључи на једну столицу, па гласом изгубљена човека рече „нисам се имао чега бојати; што је могло бити, било је данас у по бела дана. Одоше и сиводна и галонка, колони које је тога дана продао; а ми ћемо остати спепци.“

И син и жена му шиеу га у први мах разумели, па скоро једногласно узвикнуше: „ама шта велиш?“

„Кто то, што вам рекох, одговори он. „Данас су ми украли у забрђским ливадама тридесет банака, колико сам добио за јунце, и сад ми не остаје ништа друго, него пиштољ у чело, а нама шта Бог да, јер ја не могу дочекати, да нам се продаје имање за дуг, што имамо давати оном зликовцу из Градишта (повераилац).“

За тренут све беше заћутало у соби, доиле она жена не заијука: „ој тешко нама несретницима.“

Ја сам се правио да спавам, а дисаше сам већ само просто прекинуо од страха.

Куд ме ћаво уведе у ову кућу мишљах ја, и можно сам Бога да само опет легну, па да ја у по ноћи бежим без обзирце.

Док сам ја овако мислио, тек ће овај домаћин рећи сину: „а ко ти је ово што спава? нашта му овај одговори: „неки војник, што се враћа кући.“

Војник, поновн он па узе сневу и приђе ближе једној клупи, где лежаше моје одело.

Пошто ми добро загледа гуњче и капу он онда рече: „може бити грешим душу, али кад сам устао и видео да ми нема пари, ја сам онако окрећући се, видео једнога, где иде на ливада на пут, баш са оваквим гуњчетом и капом, али је он тако брзо ишао, да сам му од Млаве изгубио сваки траг.“

„Једна штета сто грехова,“ али викни га ти нек устане, да га ја добро видим.

„Ај пријатељу, устани,“ рече ми његов син.

Мене већ беше пробио зној, и ја не умеи ни сада да кажем, шта сам све онда тренутка мислио и осећао, али онако скоро несвесно устадох и рекох: шта је брате

„Обуци, де, гуњ и мети капу,“ рече ми домаћин скоро заповедајући, и ја то учиних.

„Окрени се тамо,“ поновн он, и ја се окретох.

„Ов, он је тако ни Бога; баш такав је изгледао и онај, што изби на ливада забрђских.“

Говорећи то, он ме окрете на левокруг и упиша ми се у очи.

„Ти, ти си ми паре узео зликовче један. Паре онамо!“

Ја сам муцао да нешто одговорим, али он викну сину: „склачи га,“ а сам дохвати једну пиволушу, која је висила о чиваилуку.

Како сам ја новце гурнуо у чарапу испод стопала, и рачунао да су сигурно склоњени, ја се почех сплачити доста куражно, говорећи како није лепо, да ме тако у својој кући срамоти.

„Ја рекох: једна штета сто грехова“ одговори он, али сплачи се.

Кад је претресао чаншире, прегледао да нема каквих потплата, прегледао тако и антерију и гуњче, он тада рече: „изувај се“.

Мене нешто пресече као ножем преко средине, и не говорећи ништа, седох на столицу, не мичући се.

„Изувај се“ поновн он тако заповедничку, да ја не имађах више куража да ћутим, него изух опанке, стајући ће да привирјем ону гуку, што ми се под левом чарапом показиваше.

„И чарапе“ викну опет он.

Ја већ видех да је ово Божји прст, и скидох једну па и другу, стајући ће да пешкир са банкама остане у њој, али то не успех, јер се један крај пешкира показа при завртању чараше.

„Ево пара, — скоро урликну он, и дохвати пешкир као даволенин.

После овога шта је било, не треба ни да причам; душу ми је убио, и не би ни остао жив, да ме не одбрани његова жена, али ме избацише на улицу онако голог и босог.

Нашао се овако го и бос на улици, ја сам нашао да је најпаметније, да за ноћ преиалим овај пут до Пожаревца, и да се јавим нама, на сад шта знате то радите, а ја видим, да се алал мал не може да изгубе“.... Д. С. К.

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot 17

II. Судија и полицајац.

(свршетак)

Избројали су седамдесет и четири степена и стадоше, најзад, на земљу. Рибуте отворн важљиво поново своју ламиу, и јуначке личности могле су бацити бро поглед око себе и испитати место где се налазе.

Стајали су у некој врсти предсобља које се продужавало у један циркуларни ходник. Као да овај подземни расторед зграде одговараше ономе горе.

— Као да су невољалци, рече шеф сигурности, удесили овај подземни манастир у који би се за час могли склонити, на пример, у случају реполуције и ту мирно сачекати свршетак немира!

Али то није била прилика за оцењивање месиога положаја. Требало је журити те да се не баци у мутиу Мирицу голика кураж и енергија.

Ноћуше ходником, и што су дубље улазили, све су се више уверавали, да је по-

ставна шева сигурности поуздана: с обеју страна ходника врата до врата од одаја у истом стилу као и горе, нечувено раскошно украшених. Кад стигоше замку на крају, наћоше се пред једним застрељеним ланом, готово исечаи у стени, који се губио далеко под земљу.

— Ово је тамник, рече Жак Лоран, помоћу кога сопственици овог уточишта могу, у нужди, да побегну напоље. Ако се не варам, само овде ћемо наћи оне које тражимо у каквој ниби усеченој у стени. Напред господо, с револвером у руци, напред мудро само!

Он пиа нагаза у тајанственн тамник. Г. од Обервиља и инспектор одлучно пођу за њим... Ну, ни двадесет корака нису искорачили у том новом правцу, кад за собом чуше као неко јако стругање, шкрип, гвожђа по стени.... и више ништа!

На мах се врате, мислећи да напмећнији брежно непријатељ иде на њих, да их нападне у том тесњацу, где су сада. Али не беше никога: само им повратак беше пресечен једним гвозденим вратима, која су сад стајала између стеноватог тамника и подземног ходника. То је та клопка, коју је шеф сигурности давно наћушио.

— Ништона! силовито викну Жак Лоран. — Имајте на уму, да ће глас пранде одјекнути на вашем прагу, пре но што и мислите!

— Срећан пут, господо! одјекну одмах одговор с оне стране преграде. — Изволте причекати до страшиюга суда, а време докле употребите на размишљање о несташти људских намишљаја у опште, а полицијских на по се!

Један подругљив грохот заврши те речи.

— Пропали смо! јекну г. од Обервиља уплашено.

— Још не! одговори шеф сигурности, на онда дода тихо: — стишајте се, молим вас, да ве доделимо овим бедницима још и ту радост да нам чују ма и један удах!

— Измаче ми се у првом узбуђењу; али немајте браге бићу храбар!

— А не знају песпрељици, да су ваше тако близу! узвикну Жак Лоран као човек који хоће да пркоси.

Али му овога пута нико не одговори!.

Прва брига Жака Лорана и његових присталица беше, да разледају тај подземни тесњац у коме се наћоше затворени.

Они га пропуше до краја који није бно природна стена, него камен исечен човечјом руком на облик полукруга као нека врста куле.

— Ту мора бити каквог излаза, рече Жак Лоран, само како ћемо га наћи?

Куцали су руком камен по камен и снани је одјекнуо као здрав и читав. Узалуд су завлачили прсте у сваки цементиран жлеб између камеиова, јер не могаху пронаћи тајну отвора овог новог „сезама".

— Можда је на крају крајева ово један безизлазан ћорбушак! усуди се рећи г. од Обервиља.

— Немогућно, господине судија! Ова подземна грађевина мора имати свога изласка на поље. Без њега би утеклице ривиковали да овде буду месецима блокирани. Ова врата инсталисаше сама, у осталом, казује заито је намењена. С поља мора имати каква развалена кула, стара петрењача, бунар можда у који овај тамник иалази помоћу каквог вештачког механизма чији кључ треба пронаћи..... али у сваком случају верујте ми да се у то не варам!

— Ови су аликовци намерни да нас овде поморе глађу? рече судија забринуто.

— Тога се не бојте г. судија! Да Пазорске није помоћу карте сазнао занимаље Рибутеопо, а парочито да није свесан тога да је манастир целе ноћи опседнут полицијом сигурности, не бих ја, како се оно просто каже, тако лако дао пашу кожу на пазар. Али јака сведоџба десет људи, који би потврдили да из манастира нисмо изашли и да сам ни један палог да потрче на први знак, — и сувише би далеко однела, само кад би нас задржали овде!.. По моме мишљењу ми ћемо пре сумрака изласа изаћи одавде, тим пре што нашом експедицијом писмо ништа отказали и морамо бутати!

— Да, гадна брљавца! Прошапута Рибуте.

Жак Лоран и не довршн говора, а зиу од чуда и запене! циркуларни зид слушајући се полагано отварајући се ниже и више уста једног бунара чији се дувари продужаваху и горе и доле и, у исто мах зачуђени затворењци видеше како се одмотавају једне стубе од конопца чији крај лупи о тле на коме они стајаху.

Глас један одјекну и као да је долазио одозго с пола:

— Хајде, пеките се и спасите се! Видите да смо добри људи и да ће вас јевтиније коштати ваша будалаштина, него што сте и мислили! Нек вам је то за памет, јер други пут неће бити оне милости!

И то ба све!

Сва се тројица покорно прихватише посла, немајући ка да један другом објашњавају своје утиске. Рибуте се прн поче пети, да би осветљавао пут, за њим г. од Обервиља, а за оним шеф сигурности.

Чим се видеше на пољу, чврсто стиснуше један другом руке.

— Можемо признати без стида, да смо се у једно време било жестоко уплашили! рече шеф сигурности.

Ноћ је на хоризонту почела бледети а у парку владаше најсвечанија тишина — пад да се ту ништа није десило. Рибуте оста сам да поведе људе на бригаде, а Жак Лоран журно је са истражним судијом на доведеним волима у Париз.

Кад се односнше, договорише се да се сутра састану и да свом снагом поведу истрагу по овој ствари, јер се нису смаграли побеђеними... Али су они правили тај рачун без оних далеко моћнијих од себе!

Истога јутра г. од Обервиља прочита у *Моништеру* ука о своме постављању за дворског саветника, а Жаку Лорану дато је тромесечно одсуство ради поправне здравља на бадарићким водама.

Обојица разумеше и — ућуташе!

Пре него ће ноће на осуство шеф сигурности посети управника полиције који му рече:

— Знате ли ви ону пословицу, г. Лоране: „ако је кажа сребро, ћутање је злато!?"

На Жак Лоран, ни истражни судија г. од Обервиља не сазнаше никад судбину трију младих девојака, за које бејаху готови жртвовати свој живот!

Г-ђа од Дамарта умре од туге после неког времена.

А војвода се већ више није могао одвајати од Дон Беренжера: тешили су се узајамно причајући о — њој!

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

Суд општине метошичке, актом својим од 27. августа ове год., Бр. 1274, пита:

„Често пута се дешава код општинских судова, да се поједина лица обраћају молбама општинском суду, да им он изда уверење о владању и осталим окоиностима извесних лица, која су сад стајала између стеноватог тамника и подземног ходника. То је та клопка, коју је шеф сигурности давно наћушио.

На мах се врате, мислећи да напмећнији брежно непријатељ иде на њих, да их нападне у том тесњацу, где су сада. Али не беше никога: само им повратак беше пресечен једним гвозденим вратима

в, пресуде, донесене по грађанским споровима, да ли ће се парничарима саопштити на потпис или не, јер ț. 13. грађ. суд. поступка каже, да се пресуде парничарима саопштавају јавно у суду, с тим, да само суд својим потписом и печатом утврди: да је пресуда парничарима јавно саопштена?*

— На ова питања одговарамо:

а, у грађанским законима, питања, нема нарочитог прописа, који би забрањивао, да суд-ница општинска не сме бити у приватној кући и близу цркве, али свакако не би требало допустити, да суднице и писарнице буду у једној кући и непосредној близини.

То има својих особених разлога, јер је црква дом божји, где народ треба да иде мира и спокојства, када би се, удаљен од вреве и жагрева, предавао искреним молитвама Богу.

Све ово не би могло бити, ако би ту у близини била судница, где се сиет скупља на разноврсних пословима и са разноврсним расположењима, и где се, иногу пута, догађају призори, који не смеју и не требају да се виде и чују у близини божјега дома.

Ово не треба да буде чак ни по томе, да би се могло одговорити парафењима чл. 38 тач. 4. закона о црквеним властима источно православне цркве, који налажу одржавање чистоте и у цркви и као и у њеној околини.

Колико, пак, нераду бити близу од цркве мање и казне, прописано је механизом уредбом.

б, у смислу ț. 35. прив. суд. поступка, надлежност се опредељује:

1, по месту у коме је извршено дело учињено;

2, по месту у ком окривљени живи;

3, по месту у ком се пронађе ухваћен.

Према овоме, кад су извесна лица ухваћена од страже тога суда, да врше крађу у атару његове општине, онда је и по т. 1. и по т. 3. поменутога закона, надлежан суд општине бајиначке, ако је крађа такве природе, да за суђење њено у опште надлежан општински суд у смислу т. б. чл. 94. зак. о општинама, и постојећег објашњења — расписа г. Министра унутрашњих дела; и

в, о саопштавању пресуде у грађанским споровима, ми смо опширно говорили у бр. 45 нашега листа од 1902 год., па упућујемо суд да тамо наће тражени одговор.

III.

Суд општине брестовачке, актом својим од 16. августа ове године Бр. 1303, пита:

„У овој општини хоће један овлашћа грађанин да продаје све монополисане артикле.

Како она продавница има фирму дућанску, то му је суд ово општинско саопштио, да мора плаћати вредну дућанску ț 150 динара као и остали дућани, који продају и друге артикле, као: нокошпо, разне сарачке ствари, кукуруз, пшеницу и т. д.

Он не пристаје да ово плаћа, јер вели он продаје само монополисане артикле, као: гас, дуван, папир, сб и пламарџе.

Моли се уредништво за објашњење: може ли ово лице плаћати вредну ț 150 динара, пошто продаје само монополисане артикле?

— На ово питање одговарамо:

Аренда дућанска, коју предвиђа чл. 5. закона о сеоским дућанима, плаћа се на сеоске дућане, у којима се продају они артикли, који су побројани у чл. 4. под а.

Продаја монополисаних артикала не долази у тај ред, већ је по законима: о монополу дувана, соли, и установи нових монопола, слободна од свију ограничења.

Према томе, ако дотични грађанин одлучи не продаје ништа друго, сем монополисаних артикала, не мора плаћати дућанску вредну.

IV

Суд општине крњешке, актом својим од 20. августа ове год. Бр. 961, пита:

„Пресуде општинских судова, донесене по III части кривичног закона, по којима казна по закону не може бити већа од 3 дана затвора, односно 30 динара у новцу, одмах су извршне, тако објављена полицијска клет актом својим од 21. јануара ове год. Бр. 785.

Моли се уредништво за потребно објашњење по овоме:*

Да ли су одмах извршне само оне пресуде — из оних ț ț-а III части кривичног закона — где је написмена казна три дана затвора, или и оне, где максимална казна може бити већа од три дана, али је досуђено свега три дана?

Сем тога моли се уредништво за објашњење:

да ли је општински суд надлежан да суди кривице из ț. 391 и 391 а, према оним крађалицама, који крађу гроздје, дубење, жељање и томе слично у предности испод 2 динара, и ако је надлежан, да ли су те пресуде одмах извршне?

Суд ово питање чиме зато, што је сода надлежност побрања.*

— На ова питања одговарамо:

Као што се јасно види из прног става ț. 15 и 16 полицијске уредбе (измена од 17. јануара 1904 год.) одмах су извршне само оне пресуде, *донесене по оним одређбама кривичног закона, по којима казна по закону не може бити већа од три дана затвора, односно тридесет динара*, и против њих у опште нема места жалби.

А кад се, пак, могу одмах извршити пресуде, донесене по изванредној дужности, јасно је побројано у претпоследњем ставу поменутих ț ț 15 и 16, само што у тим случајевима има места жалби.

Што се тиче питања о казнама ț. 391 и 391 а, ставр стоји овако:

Све крађе, учињене на плодовима и у опште стварима, које се непосредно војеста и нопити могу, а узете са собственог узимање, а не из корисголубља, а њих предност се предаја више од десет грона чарпијских и нису у повратку, казне се до три дана затвора, ако не би био случај ț. 223 крив. законика.

Оне се казне само на глобу општеног.

За изванредне њихово надлежне су и општинске власти и пресуде су одмах извршне.

Код већих и других крађа из ț. 391, пресуде се такође могу одмах извршавати, али осуђени имају право жалбе.

V.

„У једној воденици на реци као — свој има 10 ортака — поредовника.

Један од оних ортака има узеће у овој воденици 48-ми део.

Тај свој 48-ми део, прошао је ово лања, извесном лицу, на сада тражи од општине да му нађа купцу тајцу на 48-ми део.

Суд је у недоумици: како ће да исправи тајцу на 48-ми део, кад се цела воденица не продаје.

Моли се уредништво за објашњење, и то што пре.*

— На ово питање одговарамо:

Што ко има, и чега је господар он сам, то може и продати — на другога прекоти.

То су битни услови, које поставља грађански закон, за право продаје имовине на другога.

Кад је прано овога ортака несумњиво на 48-ми део у воденици, онда он то може продати, и суд му мора тајцу потврдити.

У тајцу нека се напомене: да он продаје свој 48-ми део у воденици; а ако ово ове има и земље, па он и од ње ако 48-ми део, онда да се измери цело земљиште и обележе границе, па онда напомени, да је његово право само на 48-ми део.

Тајцу ову треба да потпишу и сведоци и саменичари, као се после не бо породило питање о пречем праву откупа.

Суду општине лучанске, одговара уредништво па акт од 3. септембра ове године Бр. 743, да ово није примило рапија његов акт од 22 јула ове год. Бр. 583, на што није до сада ни одговорило.

Нека, дакле, суд поново то своје питање, на ће уредништво одговорити, јер се на последњег пита не види шта је суд раније тражио.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

На дан 5. тек. м-ца, око 10 часова у вече, четири непозната злиходца напали су на другу Београд — Крагујевац, код Милатовачке механе, Михаила Бојовића из Стојника, среза јасеничког, опр. крагујевачког, и том приликом отели му: 23 динара у новцу, један сат — џепењачки — један сувенен гуњ, на му најрал и опанке с ногу скинули. Двојица напалача била су средњовечни људи, омалени и снажни, у оделу сувеном; на глави су имали шубаре а око себе редовне са мецима. Остала два напалача била су сакривена у кукурузима, те им је с тога ово немогућ. Начелник среза параћинског, дописом Бр. 15231, моли сво полицијске власти, да за овим злиходцима живо трагају, а у случају проналска да их њему стражарно спроведу. УБр. 30488.

Ноћу између 5. и 6. тек. м-ца, непознати лопов увлачењем одучивања отворио је механску собу и једну орману Катицу Куриадићеве, кафеџије из Параћина, и на орману украо једну дијаманткову гроњу, једне дијамантске минђуше, три дијамантска пренета, све у сребру, један златан брош са сликом непознат лепота од 7—8 год. у бронзу, 30 здравих и 20 бушених дугмета у злату, 260 дин. у сребрним новчаницама по 10 дин., 4 дин. у сребру, једну слушалицу и једну ножну нопрану за ноге Вучна Пиванинића, слуге. На једној минђуши нема доњег ирна. Начелник среза параћинског, дописом Бр. 14472 моли све полицијске власти за тражење крадљиваца и повраћај. УБр. 30754.

Сваја Селимовић, из Снегова у Босни, стар 22 год., у лицу рован, брчков малих, очију грваратих, иесна браде ниа белегу у виду двоструких, побегао је на притвора среза рађевског, 4. тек. м-ца. За бегунцем трагује се траженье. Пропаћеног треба страиарано спровести ван надлежног среског с позивом на Бр. 7416, или Управи града Београда с позивом на Бр. 30768.

Људвиг Гринхут, родом из Загреба, по народности Хрват, стар 24 год., средњег стаса, лева дугуласта, ноју намеђу 1—2 тек. м-ца извршио је једну овакву крађу у Ваљеву и побегао. Начелство округа ваљевског дешешом Бр. 10476 моли за његово траженье УБр. 30221.

Марко Савић, из Орашца, који је био под истрагом и у притвору под начелника среза поцерског, пођу намеђу 9—10 тек. м-ца побегао је из притвора, и собом одиео једну жандармску пушку — остругачу — два фишектора и 90 метака. Бегунац има 28 год., средњег је стаса, косе смеђе, брчкова малих и плавих, лица широка, у одиу је сукненом. Марко је по све сумњиа личност, те с тога је чисто вероватно да ће се одати рђавим делима. С тога са позивају све полицијске и општинске власти, да на њега обрате парочиту пажњу. Пропаћеног треба под строгим стражом спровести начел. среза поцерског с позивом на Бр. 9311, или Управи града Београда с позивом на Бр. 3095.

Јанош Бергуц, пашичар шварски, пи дан 3. тек. м-ца покрао је разне ствари и 10 динара у новцу Франциика Петровић, из Београда, и утекао. Крадљивац је родом из Темишвара, има 25 година, расте је средњег, сувоњав, плав, у опште. Међу покрадеиим стварима налази се један пар прног одела са белим штрафтама, један капут затворено-жут, и једне пантаоне затворено-плаве, две мушке кошуље и један прни шешир. Скреће се пажња свима полиц. и општинским властима на овог крадљивца и поирају. 30275.

Милоти Ђорђевић, из Кончића, среза прокупачког, ноћу намеђу 15—16. тек. м-ца украдоп је коњ, длаке врше, мастр 6 год. са врпом „7“, потпован турским новом. Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на крадљивца и коњ покрађу. УБр. 31113.

Петар Ђорђевић, Јанко Јовановић и **Марко Ранковић**, свитачи Цигани, решењем начелника среза жичког стављени су под прикучну петрогу и у притвор због више крађа стоке. У бегству су, на стога поменути срески нач. моли све полицијске власти, да их у својим домашињама жижо потраже и пропаћене њему стражарно спроведу. Петар има 32—34 год. стаса је средњег, брчова црних, браду браде, лице десне обрве има повећу прдену брадавицу. Јанко има 28 год. стаса је средњег, брксеи црних, браде црне у шиик. Марко има 23 год. стаса је средњег, брчова плавих. УБр. 30513.

Непознати зликовац, средњег раста, рођ, брчова малих, рођих и на више повијених, у пратком гуљу, дугачком ковранау, уским чакширама, са опанцима на ногама и шајачком на глави, наоружан кратком пушком и револвером, напао је 1. тек. м-ца на Обреиа Поповића, пасионошу општине парешке и отео му 300. динара у готовом новцу. Начелник среза набукозачког дешешом Бр. 8094, моли све полицијске власти да за овим зликовцем живо трагају, а у случају проиаласка да га њему стражарно спроведу. УБр. 31415.

Антон Јенер, банкарски послужитељ из Беча, проневерио је **235.000 круна** и 1. тек. м-ца побегао у швет. Јенер је рођен 1878 год. у Фелсберту, по занимању је столар. пере на-

толичке, стаса је високог, ниа плавосиве очи, плаву густу косу, плаве ретке брчкове. Аустроугарски конзулат у Београду, актом Бр. 11706, моли све полицијске власти у Србији, да на лепрузнатиа Антона обрате пажњу на њега и ухвати добије 10.000 круна награде и 5% од новаца, који се при њему буду нашли. УБр. 30835.

Септембра 20. тек. год. (по новом) извршена је у ђувелирској радњи Александра Дорђа, у Београду, једна посве дрска и оригинална крађа накита. Онога дана, око 9 часова пре подне, у радњу је ушао један отмен господин, и затражио перемичии накит за своју брату додавајући уа то, да његова цена не може бити већа од 5—6000 динара. После дугог и брижљивог разгледања поклоног му накита, неповнати је изабрао један пар брилијантских минђуша и 3 брилијантска престена у вредности 7250 динара, и замолио да се све ове драгоцености метну у једну мегову кутију, на којој је стојала адреса: „*Raoul de Sandgladstone*“ и заповедио с почетком „О. S.“ Поштo је и ово било свршено. и кутија са накитом остављена на сто за шалтером, непознати купац, мапајући се руками за џепе са новцем, затражи, у овом истом моменту, да му се покаже један златан ланац који беше у излогу. У моменту, док су понуђени ланац и његова позлаћена обратиа сау своју пажњу на тражени ланац, лажни Сампсон у трепут ока шгрнао је кутију са накитом и на њено место остављ. другу, празну, и потпуно сличну њој. За овим је дрски крадљивац вешитино показао му ланац и још многе друге, али му се ни један није свидео. Најзад је тражио рачун од купљеног ништа и ноћно тобож задити новац за исплату, али тек што је отворио новчаник, узвикнуо је: Ја сам заборавио да сам потрошио један део новца; недостаје ми 1000 динара, али то није ништа, чувајте накит, ја одох часом под једног пријатеља, вратићу се кроз један сахат и исплатити рачун.“ Разуме се већ, да се није вратио. Пошто је протекло неколико часова од његовог одласка, сопственик радње посумња у цео посао и парочито у кутију, која је још лежала на сто, отвори је, и на своје велико запрепашћење, нађе у њој, у место накита, једно парче паријског листа Мали Журнал од 19. тек. м-ца. Одмах је целу ствар пријавио полицији, која је на све стране разаслала потернице за прекрсћеним и дрским крадљивцем, који има око 40 год. а средњег је стаса, трбушаст, плаво-сиваете боје, у црном оделу. У истим потерницама, упућеним полицији у Брисслу моли све полицијске власти, да лажиога Сампсона, у случају проиаласка, ухапсе и о томе известе своју претпостављену власт.

На дан 2. тек. м-ца око 9 часова у ноћи, два непозната зликовца извршили су, у близини бслечког мосга, разбојништво над Милићем Миоковићем из В. Поповића, и овом приликом отели му: једну новчаницу од 10 динара, чакшире, сук и једну шарену торбу. Један од зликоваца високог је стаса, црномањаст, са црном дугачком брадом, црним великим и засуканим брковима, у одеду сукненом са широким гајтанима, и опанцима. Други је тамиије црнокањаст, шиљатих бркова и браде, одевен исто и први. Начелник среза грочанског дешешом Бр. 8210, моли све полицијске власти да за овим разбојницима најжешће трагају и у случају проиаласка њему их стражарно спроведу. УБр. 30171.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Марјан — Маша Митровић, земљодилац из Бадљевине, иије се у оставленом му року предао власти, на с тога је решењем начелства округа смедеревског од 25. пр. м-ца Бр. 11092. оглашен за хајдука у смислу чл. 3-ег зак. о хајдуцима и утамањивању хајдука с тим, да је од данас свакоме слободно убити га. **Марјан** има 45 год., стаса је високог, косе и бркова смеђих, очиу шутих. Нема тапка и доста велика: на длану леве руке има белегу од пушчаног зрна усled чега су му и прсти згрчени; у одеду је сукненом. Ово се саопштава свима полицијским и општинским властима ради знања и даљег поступања. УБр. 31533.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 39. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. СЕПТЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за секретара прве класе начелства округа ваљевског, Драгомира Николића, начелника треће класе среза азбуковачког, по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове;

за начелника треће класе среза азбуковачког, Милана Срећковића, секретара друге класе начелства округа ваљевског;

за писара прве класе среза хомољског, Симу Николића, писара исте класе среза млавског по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове;

за писара прве класе управе вароши Београда, Добривоја В. Бакића, писара друге класе исте управе;

за писара друге класе среза љубићског, Милована Максимовића, писара друге класе начелства округа рудничког;

за писара прве класе начелства округа крагујевачког, Апостола Дудинчића, дијурнисту царинарнице београдске;

за писара друге класе начелства округа рудничког, Петра Алимпића, вршиоца дужности писара среза љубићског, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза млавског, у рангу писара начелства друге класе, Лазара Богосављевића, практиканта канцеларије среза млавског;

за писара друге класе начелства округа смедеревског, Андру Весовића, практиканта канцеларије начелства округа моравског;

за писара друге класе начелства округа нишког, Милована Илића, практиканта канцеларије среза бело-паланачког;

за писара друге класе начелства округа пожаревачког, Живка Миливојевића, практиканта канцеларије среза крагујевачког.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 септембра 1904 г., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Коста Скендеровић, помоћник прве класе начелства окр. моравског, на основу §§. 33. и 34. закона о чиновницима грађ. реда, и решења Министра унутрашњих дела од 19. новембра 1903. год., Пбр. 23908, којим је враћен у сва чиновничка права, ну без права на плату за време, док дужност није вршио па до дана овога указа, стави на расположење.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 18 септембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Чедомир Радовановић, писар друге класе начелства округа смедеревског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 18 септембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Коста Скендеровић, помоћник прве класе начелства округа моравског на расположењу, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19 септембра 1904 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза златиборског, округа ужичког, Димитрија Милића, лекара среза прокупачког, округа топличког по потреби службе, без права на накнаду путних и селидбених трошкова, и

за лекара среза прокупачког, округа топличког, д-р Алексу Савића, доктора целокупног лекарства и бив. државног питомца.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 15 септембра, 1904. г. у Београду.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приверено и уредно Свет. Јаљић

Глава осамнаеста

О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 17

§. 486.

Ствари покретне или непокретне јавно ће се продавати ниже од процене, ако буде више надметача а најмање два; а ако нема ни два; полицијска власт ће писмено (протоколарно) саслушати поверитеље, који су дошли хоће ли који од њих ствар по процени да узме, или нако хоће да се с њоме поступи (§. 85. стецишног поступка) па ће тако и учинити.

У случају ако би при лицитацији један од купаца с места понудио за имање такову цену, која би била већа од процењене вредности, и с тим би се другима, који су ради куповине имања тога на лицитацију дошли, одузела могућност, да и сами лицитирају, или би се на против десило, да осим тог једног купца није ни било више купаца, онда ће извршујућа власт саопштити протоколарно то представшим поверитељима, па ако се они са ценом од стране јединог лицитанта датом задовоље уступиће имање том лицитанту као једином купцу у смислу §. 481. грађ. судског поступка.

(Допуна од 14. јула 1878 год. Збор. 33. стр. 58).

До самог „теслима“ може да остане само један надметач, па опет вреди јавна продаја, по овој одлуци опште седнице Касационог суда.

Јован К. трг. из Београда, тужио је Д. Ј. полиц. писара, Јована Ђ. и Косту С. лицитанте за поништај продаје.

Продају ову огласио је за науредну са овога:

а; што оглас не одговара пропису §. 477. грађ. пост. јер није тачно описано имање;

б; што процена није извршена на лицу места, већ у канцеларији кварта;

в; што се надметачи С. и Ђ. договорили;

г; што лицитант Димитрије К. није имао пуномоћије да лицитира за фирму Браће К. и по III одељ. §. 481. има да се узме да је лично за се лицитирао, и онда је требао да положи кауцију према §. 479 грађ. поступка;

д; што је извршилац узео од лицитанта Николе С. кауцију (15.000 дин.) у сребру а требао је толико да узме у злату; и

ђ; што је у ствари био само један лицитант Ђ. јер су остала три лицитанта одустали од даље лицитације, што тврди и протоко лицитације а ово је основ из §. 486 грађ. пост.

Изнесано је још четири основа, али су без важности.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења пресудом коју је одобрио и апелациони суд 21. септембра 1898 год. № 3272.

Но, по жалби тужилачке стране, Касациони суд поништио је ову пресуду са ових разлога (II. одељење 19. октобра 1898 год. № 8170).

I. Из протокола лицитације, у коме је забележено, да су сем купца Јована Ђ., лицитирали и браћа К., Коста С. и Никола С., види се, да су ови последњи изјавили, да одустају од даљег лицитирања; и кауција им је враћена; и да је после њиховог одустанка лицитација закључена. Отуда излази, да браћа К., Коста С. и Н. С., нису учествовали у даљем лицитирању до самог „теслима;" него је у моменту закључења лицитације остао само један линитант, купац Ђ.

II. Суштина надметања при јавним продајама састоји се у томе, да лицитанти до самог закључења продаје или до последњег момента учествују у надметању; а кад тога није било, није могло бити ни правог надметања. По томе закључена званична радња само са једним лицитантом, противна је §. 501. грађ. суд. пост. који важи као узрок за поништај продаје, пошто се по §. 486. истог закона тражи да има најмање 2 лицитанта.

III. Но и кад би лицитација била у овој тачци рада правилно извршена, опет пресуда апелац. суда не може опстати; јер је изречена на недовољном извиђају. Тако, кад се тужилачка страна, осим осталих разлога, позвала на *сведоке*: К. Азријела, Нисима Б. А. и Цветка С. да докаже разлику између стварног стања продавног добра и његовог површног побројавања у званичном огласу; и на *проценивоце* у доказ неправилно извршене процене, — онда је суд требао у смислу §. 166. грађ. суд. пост. да нареди, да се саслушају и једни и други и да њихове исказе у пресуди оцени; *јер недостатци огласа или процене, као основе званичној радњи, сами по себи довољан су узрок за уништење продаје.* Ово гледиште о важности огласа и процене, обележно је јасно законодавац ставивши у допуни §. 501. грађ. суд. пост. међу услове за уништај јавне продаје и §. 466. и §. 477. грађ. суд. пост. који о томе говоре.

IV. Исто тако суд је био дужан, да саслуша и сведока Николу С. о удешаваном лицитирању; јер његово сведочење на протоколу № 13426, као једнострано, не искључује право парничара, да тражи саслушање сведока на самом суђењу (последња тачка §. 208. грађ. суд. пост.).

V. На послетку суд је својом пресудом прешао без оцењивања извод тужилачке стране, да надметач, фирма браће К. није при лицитирању пуноважно била заступљена; јер се из протокола не види, ко ју је заступао и по ком праву.

Апелациони суд (II одељење) није примио ове примедбе, већ дао ове противразлоге 23. X. 1898. год. № 3724.

„По нахођењу апел. суда примедбама својим одељење Касац. суда даје несвојствен и узак смисао наређења §. 486. гр. суд. пост.

Тако, битност, суштина надметања при јавној продаји не састоји се у томе, да надметачи — лицитанти — до последњег момента, односно до самог закључења продаје учествују у надметању; јер по самој природи овог посла не може се одређивати, па по томе не може се ни тражити то, да надметање иде по неким одређеним интервалима, нити се пак могу постављати границе или повремени размак, докле ће оно трајати; а на име: да ли до *закључења продаје теслима* или само за неко *извесно време*, — него је при овом послу, као што сам етимолошки значај речи „надметање" јасно казује *битно* то: да је у ствари — de facto — *било такмичења, надметања*, између купаца, па ма оно трајало и за *најкраће време* пошто купца за куповину предмета, јавној продаји изложеног, као што је то јавно познато, не одређује дуже или краће надметање, односно, веће или мање учествовање осталих купаца, већ једино интерес, који он у тој куповини за себе налазио буде.

По томе, када се из протокола држане лицитације дана 20. маја тек. год. види, да су при тој продаји сем туженог Ђ. учествовали и ови купци: Браћа К., Коста С., и Никола С. овд. и да су се они надметали са туженим Ђ.; јер су давали сваки од њих по извесну суму односно куповну цену, онда су ова факта, која су утврђена поменутим протоколом, као јавном исправом по §. 187. грађ. суд. пост. довољна за појам *надметања*, па се по томе не може ни порећи, да је било надметања, нити се доследно томе може узети, да је при овој продаји *био тужени Ђ. једини надметач*; јер та околност, што су остали поменути лицитанти раније одустали од лицитирања, па је то нарочито стављено и на протокол и некима од њих одмах враћена кауција, — не тврди, да није било *никаквог надметања*, него на против јасно казује, да је било надметања, па да је *престало*; а баш с тога, што је даље надметање престало, продаја је и остала на туженом Ђ., као купцу, који је највећу цену дао.

У осталом, тако би се ова ствар имала узети и онда, да су остали лицитанти по одустанку од даљег надметања — лицитирања — одмах и отишли, а у овом случају у толико пре има се тако узети, што су ти лицитанти до закључења продаје, теслима, остали и као присутни при продаји и они *потписали протоко лицитације, као што се то из овог протокола види*.

Сем тога да се тако има разумети ово закон. наређење §. 486. грађ. суд. пост. служи као аргуменат други став његов, који предвиђа случај, кад при каквој продаји има више присутних купаца; али опет нема 2 *надметача*, а то је тај, кад један купац с *места*, дакле понуди за имање такву цену, која би истина била већа од *процењене вредности*; али би се тиме одузела била могућност осталим купцима да лицитирају, — надмећу се —, те прописује, да тада извршна власт протоколарно саопшти то представшим поверитељима и ако се ови том ценом задовоље, да имање том једном надметачу и уступе.

Али овакав случај према напред изложеном овде не стоји; јер протоко лицитације тврди, да је тужени Ђ. на послетку понудио цену 206.100 дин. и за исту, као највећу, имање му је и уступљено било.

Тако исто апелац. суд. налази, да је неосновано гледиште одељења Касац. суда односно наређења §§. 466 и 477. грађ. суд. поступка.

По последњем ставу §. 466. речен. поступка кад осуђени нема тапије на непокретно добро, онда се попис са *описом* граница тог имања врши пред суседима и једним месним кметом и вештацима процењује, а по §. 477. речен. поступка у огласу, поред осталог, излаже се на горњи начин извршени *опис* непокретног имања и његова процена, као и где и кад ће се продавати.

Пошто је попис и опис продатог имања извршен *по тапији* и оно вештацима процењено у присуству дужника, који шта више, против процене нису ни учинили примедбу и пошто је *опис* имања, тако учињен изложен у огласу, као и његова процена, место где ће и време, кад ће се продаја извршити; онда су у том погледу испуњени захтеви поменутих закон. наређења.

Према томе и кад би се узело, да су ови захтеви били од битне важности за ваљаност поменуте продаје, *по оном закону, који је вредео у време њеног извршења — 20. маја тек. год.* — опет они недостатци, који се излажу у примедбама одељења, не би били довољан узрок за уништај продаје, те с тога није ни потребно било испитивати ни сведоке ни проценивоце, на које се тужилачка страна позвала. Али како закон о изменама и допунама од 14. јула тек. год. на које се примедбе позивају и по коме су, међу остале узроке за уништај јавне продаје побројане у тач. под I. §. 501. грађ. пост. уврштени и пропуштаји испуњења §§. 466. и 477. истог закона; — *ступио у живот 14. јула тек. год., дакле после извршене ове продаје*, то онда овај закон, као познији не може се распростирати на раније продаје, које нису под њим извршене; јер закон нема повратне силе.

Даље, апелац. суд, налази, да није повређен ни један пропис законика о грађ. суд. пост., па ни последња тачка §. 208; што сведок Никола С. није саслушан у присуству парничара; јер је првостепени суд у својој пресуди, коју је одобрио и апелац. суд, дао разлога, зашто није потребно, да се он понова у присуству парничара испитује, — а на име, што би сведочење овог сведока, све да би он тужбени навод и потврдио, усамљена остала,

те не би ни била никакав доказ о дотичној околности.

Најпосле, апелац. суд, узима да је без важности по решење овог питања о уредности продаје навод тужилачке стране, да при продаји фирма „Браћа К.“ није била заступљена, *кад је сем браће К. било још 3 лицитанта.*

Општа седница Касационог суда 28. октобра 1898 год. под № 8643 усвојила је противразлоге апелац. суда односно прве и друге тачке примедаба II одељка касац. суда од 19. октобра 1896 год. № 8170 у којима се наводи, да при лицитирању није било правилног надметања за то, што су остали лицитанти осим Јована Ђ. одустали од лицитирања; а у свима осталим тачкама, да стоје примедбе II одељења Касац. суда у коме их делу општа седница Касац. суда у сили и важности одржава.

Према овим примедбама апелац. суд поручио је првостепеном суду да у смислу III и IV одељка примедаба касац. суда учини дослеђење а сем тога и да оцени наводе тужилачке стране о ономе што се тражи V одељ. примедаба, па кад је овај то учинио, пресудом од 28. новембра 1898 год. под № 25051 одбио је тужилачку страну од тражења, коју одобри и апелационн суд 22. децембра 1898 год. под № 4691. а чију опет пресуду оснажи и Касац. суд II одељење 3. фебруара 1899 год. под № 882.

Од свију разлога заслужује пажњу први разлог првостепеног суда јер је противан одлуци опште седнице Касац. суда № 4854. коју смо исписали код §. 477.

Ево и њега.

Продаја овог имања, као што се види из акта продаје и протокола лицитације била је 20 маја о. г. Према томе на ову продају не може се односити измена § 501. грађ. пост. од 14. јула о. г. (в. 154. број „Српских Новина“ од о. г.) по којој су повреде прописа §. 466 и 477. ушле као узроци, са којих се јавна продаја може као неуредна поништити. Према томе баш кад би тужена страна доказала, да је овом продајом повређен пропис §. 477 грађ. пост. опет то по ранијем тексту §. 501. грађ. пост. не би био узрок са кога би се ова продаја могла поништити. Ну овај навод тужилачке стране не стоји; јер се из огласа, — који се налази у актима продаје, а који је отштампан и у 82 бр. „Српских Новина“ (прилог тужби), — види, да је у њему означено на коме је месту и какво имање; колико је; границе његове; колико је процењено; чији терети и за колико на њему постоје; где ће се и кад продавати; дакле све оно, што је наређено у §. 477. грађ. пост., који не тражи, да се имање може потпунце, до најмање ситнице у огласу описати.

Према овоме ни искази сведока Цветка С., Коче А. и Писима А., који су у неколико потврдили навод тужилачке странг. да продато имање није у свима појединостима означено у огласу, — нису ни од каквог утицаја, ни то, да ли је све имање до појединости ушло у оглас, са чега суд сматра, да нема места ни траженом судском увиђају, ни вештачком прегледу.

Ова одлука казује и то, у чему се састоји битност и суштина надметања.

(наставиће ко)

ОДЛУКЕ ОПШТИХ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

I.

По §. 434. грађ. суд. поступка апсолутна је надлежност избраног суда за распре при деоби између задругара у колико би се ова само њих тицала.

Драгиша Н. трговац из Шапца поднео је акт начелнику среза јадранског, којим је тражио састав избраног суда, ради деобе имања између њега и његове браће. Уз овај акт поднео је и пресуду избраног суда између њега и његове браће са задружним стрицем Николом, из које се види, које је имање њему и његовој браћи припало, а чију деобу сада захтева.

Браћа молитеља Драгише нису пристала на састав избраног суда, наводећи, да су Драгиши његов део исплатили у новцу; а накнадно су изјавили, да ће се са њиме поделити, пошто им исплати дужну суму дуга у 2200 динара.

Састав избраног суда и деобу задружног имања оспорила је и мајка жалитељева, наводећи, да она за њеног живота не одобрава деобу, јер налази, да има право да после смрти њеног мужа ужива заостало мужевљево имање, заједно са синовима заосталим на имању. —

Молитељ Драгиша је признао, да је својој браћи био дужан 1200 дин., али наводи, да им је тај дуг исплатио о чему има и доказа, које ће избраном суду поднети; а дозволио је, да се припадајући део њиховој матери, ради удовичног уживања, издвоји из њиховог заједничког имања срестном избраног суда, па после њене смрти, да се тај део подели на равне делове између њих — браће.

Начелник срески, налазећи да нема потребног сагласија за састав избраног суда у смислу §. §. 433 и 436. грађ. суд. пост., решењем својим под № 17579/1903 год., одбио је молитеља Драгишу од траженог састава избраног суда, и упутио га суду на парницу за доказ права на деобу задружног имања.

Ово решење одобрено је од стране окр. начелства и Министра Унутр. Дела.

Противу министровог решења Драгиша се обрати жалбом Државном Савету, наводећи: да је поднетом пресудом избраног суда доказао, да има право на деобу имања са својом задружном браћом; а да је власт по §. 437. грађ. суд. поступка позвана да сама изврши избор судија за оне који неће судије да бирају.

Државни Савет примедбама својим од 20. августа тек. год. № 5199, поништио је министрово решење, налазећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

„По §. 434. грађ. суд. поступка апсолутна је надлежност избраног суда за распре при деоби између задругара у колико би се ова само њих тицала. Па како жалночева браћа, у цељи деобе њиховог задружног имања, које им је по пресуди избраног суда од 1. маја 1896 год. приликом деобе са задружним стрицем у део припало, не пристају по тражењу жалитељевом на састав избраног суда; а међу тим ничим не доказују, да је деоба овога њиховог имања извршена, нити да им је жалитељ његов део путем продаје уступио, онда је полицијска власт, без обзира на њихове изјаве, и изјаву њихове матере, која такође не пристаје на састав избраног суда, због њеног удовичног уживања, — требала поступити по другом одељку §. 437. грађ. суд. поступка односно састава изборног суда; јер према напред наведеном законском пропису, нема места упућењу жалитељевом на парницу, кад је у овом случају за деобу апсолутна надлежност избраног суда како односно задругара, тако и односно дела њихове матере по §. 414. грађан. закона.“

Ове примедбе усвојио је и Министар Унутрашњих Дела.

II.

Трећа лица, која у деоби задружног имања не учествују, не могу задржавати састав избраног суда, ради деобе тога имања.

Стараоци масе осуђеног Милисава Н. из Кикојевца, подносећи решење неспорног судије, којим су овлашћени, да изврше деобу са задругарем осуђеног, тражили су, да среска власт образује избрани суд.

На ово је пристао и задругар осуђеног Милисава, те су изабране судије и овима замењеници, а споразумно и председник и његов замењеник.

Среска власт одобри састав овога суда и одреди дан суђења, налазећи, да су испуњени сви законски услови.

Противу тога решења среске власти изјавио је жалбу начелству Танасије Н., онд. коме је као приватном тужиоцу извршном пресудом Апелационог Суда досуђено, да му осуђени Милисав са осталима солидарно плати извесну накнаду.

Решење среске власти одобри и начелство окружно, но по жалби поменутог Танасија, Министар Унутр. Дела, поништио је решење начелства, налазећи, да овде није случај §. §. 433. и 435. грађ. суд. поступка, те да би власт по §. 437. грађан. суд. поступка могла наредити састав избраног суда, већ је овде у питању извршење кривичне пресуде по грађанској части и власт има да поступи по §. 468. грађ. суд. поступка. Сем тога без вредности је и решење неспорног судије, којим овлашћује стараоце осуђеног Милисава, да бирају једног судију, те може наступити и то, да Милисаву у место зиратне земље и воћњака, припадне рит и шибље, а од покретности, ствари без вредности.

Према овим примедбама начелство поништи решење среске власти, која усвајајући ове примедбе донесе решење и одбије стараоце осуђеног од тражења састава избраног суда и упути их грађанском суду да право на деобу траже.

Ово решење среске власти одобри и начелство и Министар Унутр. Дела.

Међутим у први мах одређени избрани суд донео је пресуду о овој деоби, и према тврђењу надлежног првостепеног суда ова је пресуда постала извршном.

По жалби задругара противу министровог решења, Државни Савет, примедбама својим од 24. фебруара тек. год., Бр. 1468., поништио је то решење, налазећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

„Чим су парничари испунили услове из §. §. 433, 434 и 435. грађ. суд. поступка,

као што је овде случај, — полицијска власт дужна је, да поступи по §. 438. грађ. суд. поступка

Извршење кривичне пресуде по грађанској части над једном парничном страном, на састав овога суда не може утицати. јер су то две потпуно одвојене ствари, које ни у колико једна од друге не зависе.

Питање о вредности пресуде изборног суда приликом извршења кривичне пресуде по грађанској части цени се по законским прописима и тада полицијска власт може поступити по §. 468. грађ. суд. поступка. а у овом случају то је већ и учињено, јер се из решења судије за неспорна дела види, да осуђени има већ законе заступнике.

Тако исто ни трећа лица, која у дебби не учествују, не могу задржавати обрасловање овога суда, већ ако налазе, да су извршењем дебом противно закону повређени њихови интереси, могу противу тога употребити средства, која им за то закони дају.*

Ове је примедбе усвојио и Министар Унутрашних Дела.

III.

Решења Министра Народне Привреде донесена, по приводама због продаје забрањених артикала у сеоским дућанима, — изврши су и на подлозе, разматрају Државног Савета.

У радњи Александра Н. дућанџије из В. Плане, нађени су изнесени артикли, који се по закону о сеоским дућанима и распису Министра Народне Привреде од 30. априла 1892 год., Шбр. 1989., не смеју по селима држати, нити продавати.

Поводом среске власт казнила је поменутог Александра одговарајућом новчаном казном.

Пресуду среске власти одобри и Министар Народне Привреде на основу чл. 4, б. зак. о сеоским дућанима и његовим изменама и допунама.

Противу министровог решења Александар се обрати жалбом Државном Савету, тражећи, да се са разлога у жалби изнетих поништи министрово решење.

И не упуштајући се у оцену жалбених навода, Државни Савет, на основу чл. 25. савет. пословника, одбаци жалбу као неналежној власти поднесену, пошто су решења Министра Народне Привреде, донесена по овакам предметима извршена према чл. 4. б. зак. о сеоским дућанима (измене и допуне од 25. X. 70. године зборник 47. страна 100).

прирдн. **Ст. Јак.**

ПРЕСТУП И СУЗБИЈАЊЕ ПРЕСТУПА

VIII.

Коцкање и празноверица

Коцкање у Немачкој има само мали криминалистички значај. Број оних, који се коцкањем упропашћују, сразмерно је мале. У много већем обиму бива то у земљама као што су Аустрија и Италија, где и најсиромашнији прилаже свој део на тако званој „*малој лутрији*“. И ако је тешко изразити бројевима краје и преваре проузроковане губитцима у игри и страсним коцкањем, ипак се не може сумњати у њихову везу. Изгледа, да је једним великим добитком спасти из невоље, који подржава наду и неких образованих људи, који пате од те страсти, и која их најзад доводи до пропасти. — тај изгледа наравно да мора бити у толико примамљивији, што пред кругови људи судељују у игри. Грозничава раздражености, којом у Италији свака чека недељна вучења и њихов резултат, за социолога је врло значајан појав; и над он посматра ентуре оних, који дају своју последњу пару да би пружали руку срећи, он ће у томе довољно видети намамљивање на нечасност. Осим тога, ништа толико не подржава *празноверицу* као страст коцкања. У Италији није мало оних, који живе од прорицања на лутрији.

Празноверица је одиграла своју улогу у подржавању преступа свуда, где је ступањ образовања народа достигао извесну висину. Највише што бина са празноверицом то је, нарочито на религиозном пољу, што се какав лукав варалица користи чијом глупошћу. Може се слободно рећи, да у Немачкој долазе у највеће ретости преступи, који су потекли из празноверице, кад се остане на страну радње духовно обољелих. А *Левентим* у својим делима *Празноверица и казнено право* и *фанатизам као извор преступа* изнео је, да је он својим испитивањима нашао: да је у Русији чешћи број преступа, који су потекли из верозакона у вештице. У тим делима наводи он људске жртве за време гладних година и помора, убијање чаробника и вештица, одбацивање деце са телесним неправилностима, отварање гробова да би се добиле амајлије и да би се спречило прављење вампира, силовање невиних девојака и содомија да би се излечиле поједе болести.

Страшна илустрација Левентимових испитивања, јесу тровања дела на истоку Русије пре крају године 1896. и почетком године 1897, која је *Сикорски* изнео у свом делу *Кашдемичка драговољна смрт и убијање у близини Тирасполя* (кијевска губернија). У целини двадесет и шест лица нашла су драговољну смрт од глади или *изумрла*, пошто су дала да их запирају у гробовима и рушама које су сами сплели. У овој последњој групи завађених налазила се и духовно обољела подстрекачица те ужасне трагедије. Нејасне религиозне идеје учиниле су те несретнике жртвама празноверице. Бар би се у недолико могла изабеи та несрећа, да је водила брига поврата, која је почетком 1897. године са још нежима другима била ухваћена као сектинца без имовина, зато, што при бројању народа није хтела да каже чиме се занима, — да је та водила била подвргнута лекарском прегледу да би се констатовало да је сумањута; тада је било помрло тек 15 лица. Али пошто ухапшени нису хтели примити никакву храну и у тамници се непрестано молили Богу, они су опет пуштени на страха да не помру од глади и тако су могли своје дело довршити.

И у Италији, нарочито у јужним провинцијама, празноверица је раширена до највиших кругова. Рогови од бикова, амајлије, мистички знакови, као пружање прста показивача и малог прста 'gettatura', као средство против урокљивог погледа (mal' occhio), јесу истина невини појави постојеће празноверице, али ипак доказују, како су јужни Италијани у опште мало просвећени. (У Риму се прича сасвим отворено, да су богобојазљиви Италијани, док их је папа Пије IX благосиљао, правили у исто време иза леђа знакове гетатуре, бојећи се да папу колд не урече).

По неко загонетно каквило дело, мора да има свој корен у празноверним идејама. Ала та опасност бива постушно све мања са све већим просвећивањем. Ипак немамо никакна основа, да са неке висине гледамо охоло на Русију и Италију. Жалостан факат, да се и тако звани образовани дају варати на најгрубљи начин од какве Циганке или каквог спиритистичког медијума, — показује како је дубоко укорењена наклоност на празноверици. А треба се сетити и процеса против вештица, у којима су толике хиљаде људи пали као жртве; и у самој Немачкој последњи процеси против вештица били су тек при крају 18-ог, а у Мексици још и при крају 19-ог столећа.

ИЗДАЈИЦА

— по руским —

У једној забаченој петроградској улици, у приземној соби једне неугледне куће, седело је за столом неколико људи. Била је лепо намештена соба и колико је потребно осветљавала је једна обична лампа. Шест људи за округлим столом на сред собе, изражавали су по лицу и држању дивљу озбиљност.

Кувалдоски — велик човек, са развијеном главом и пуном брадом — баш беше завршио мали говор.

„Време је, да изведемо један удар!“ рече он на завршетку својим друговима, и као питајући гледаше у њих.

„Да, да,“ одјеку са свих страна одговор, а мрачна одлучност тих људи исказивала је и њихову способност, да су у сваком тренутку спремни да и извршење дају удар!

„Цар ће 25. идућега месеца ићи у Москву,“ примети млади голобради Туров. „То би била згодна прилика...“

„Малу бомбу, зар не?“ рече Боголев.

„Као што и до сад решисмо,“ рече Осински, „предостројност је најважнија.“

Он је недавно са великом муком умакао од неизбежаног апшења.

По том уђоше сви у дискусију. Говорили су сви, потмулим, али раздраженим гласовима. Планови и предлози су хетели. У сред најважније дебате дуги неко на кућна врата.

Настинтавно се сви дигоше, бледих лица. Очи им се управише према вратима, а за тим погледоху један другога...

Кувалдоски, као најгледаше, воља њихов. промисли се, на увру мало лампу и даде другоима знак да ћуте.

„Полиција,“ прошапта Туров.

Куваловски оде у један крај собе, саже се, притисну једно дугме, те се отворише једна тајна врата, која су водила у мало, мрачно подземно скривалиште. Сви до Куваловскога сиђоше унутра. Он сам брижљиво затвори тајна врата и седе за сто, држећи у руци неку енглеску књигу.

На вратима се чу и по други пут лупа. Куваловски се диже да отвори, с књигом у руци, као да је прекинут баш у читању.

Један човек упаде у собу.

„Трепов," рече Куваловски одахнувши и затворајући врата за овим.

„Да," рече дошљак, „јесу ли ту пријатељи?"

Куваловски климну главом.

Трепов извади из џепа неку хартију.

„Не зови их одмах. Прво прочитај ово. Јутрос сам то узео са инспекторова стола."

Куваловски је полугласно читао писмо ове садржине:

„Они се састају у Александровој улици број 5 у пола девет у вече, и тамо се саветују о атентату. Хоћете ли још чекати или ће те још данас упасти. Ја ћу наравно, бити међу њима. У сваком случају биће добар, масан лов. Н. Н.

„Међу нама је, дакле, један издајица?" питаше Куваловски Трепова дрхтећим гласом од беса.

Трепов климну главом.

„Који?" упита Куваловски.

Трепов слегну раменима.

У највећем раздражењу учини Куваловски неколико корака по соби.

„Ја сам им свима веровао," рече он најзад. „Полиција може доћи мене ради сано. Ја ћу благовремено пустити моје птице да одлете."

„Али не, прекиде се он сам, „прво морам пронаћи издајицу, иначе нам је пропала наша ствар. Страшно, кажем ти, страшно је то, Трепове!"

„Мораш се брзо одлучити," журио је Трепов. „Сумњаш ли на кога?"

Куваловски се устезао један тренутак. „Осински можда... још до пре пет минута могао сам се сваким од њих клети и главу за сваког заложити."

„Ма којим поводом подај им да сви што год напишу, па онда сравни рукописе".

„Добро," пристаде Куваловски. Већ је хтео да отвори тајна врата, али га задржа Трепов, коме је изгледа на мах пала нека идеја, и шапну му неколико речи на уво. Куваловски немо пристаде и Трепов се удаљи пре но што су се попели у собу завереници из свога скривалишта.

„Ваздух је чист," обавештавао је Куваловски своје другове.

„Полиција?" упита Боголев.

„Не," одговори Куваловски. Био је Трепов. Донео ми је врло важну вест. Потребно нам је повише копија циркулара за унутрашњост. Ја ћу диктовати, а сваки ће од нас написати по један примерак."

Мастило, пера и хартије били су спремни на столу. Шест људи поседаше за сто и очекиваху диктат.

Куваловски диктоваше:

„Позивајте зборове — будите спремни. Хоћете ли можда још чекати? — У сваком случају биће добар, масан лов..."

Боголев се мало као устезао, и Куваловски примети то. Али одмах по том Боголев написа и последње речи мирно и брзо.

Када су сви били готови, узе реч Куваловски.

„Спустите пера!" заповеди он. „Слутите ли, зашто сам вам дао да пишете?"

Речи су му звониле топло, готово патетично. Сви су осећали да се дешава нешто ванредно и гледали су у њега са страшљивим љубопитством.

„Међу нама је један шпијон! рече најзад Куваловски, а поглед му је лебдео по свима лицима, као да је хтео да му не промакне ни један њихов израз и покрет.

Куваловскове су речи имале неописано дејство.

„Шпијон!" промрмљаше они и сваки погледа свога суседа с пуно подозривости.

„Шпијон!" понови Осински и сав погружен баци страшан поглед на све садругове.

„Да," продужи Куваловски, „ми смо издати. Полиција је добили ово писмо."

Писмо, које је донео Трепов, ишло је од руке до руке.

„Па то ће," повика Осински, „полиција доћи овамо!"

„Прво ћемо да пронађемо, који је међу нама њен агенат," рече Куваловски. „Хоћу да сравни рукописе ....." и саже се да прегледа исписане хартије.

Међу тим Осински извади револвер, пола као чувар, пола као џелат који чека...

Кад се Куваловски после дугог испитивања дигао, на лицу му је био веома загонетан израз. Да ли је то била обмана, што није могао да пронађе издајицу? Или је пак натурно ту тешку оптужбу на своје другове, не имајући право?

„Писмо се не слаже ни с једним од ових рукописа," рече он најзад полако.

„Можда је све то забдуда," рече Туров.

„Да богме," сагласи се Боголев; а ко је тај Трепов?"

„Један стари члан партије," одговори Куваловски климајући главом. „Искључена је свака могућност да се он вара, и да би он такву вест доносио, да се није тачно обавестио и да није у то сигуран."

„То је страшно," рече Туров, готово плачући. Ја нисам шпијон, нисам издајица!"

Али то рекоше сви.

„Утопићемо се или ћемо сви заједно испливати!" рече Куваловски после мале паузе.

Он потражи и нађе један портрет царев, узе перо и написа на њему: „*Смрт цару!* — Димитрије Куваловски."

„Тако," рече он. „Сада изволите сви по реду."

„Добро," рече Осински. „Али датирајмо под прошлим месецом, пре но што је ово издајничко писмо дошло полицији у руке. Ако већ морамо да пропаднемо — онда сви заједно!

Боголев мало побледе када је требало он да потпише. Али најзад и он то учини.

„А шта је било с полицијом?" помену Туров.

„Полиција," понови Осински. „Ако морамо ићи одавде, онда чинимо то одмах. Напоље из Петрограда! Ово није једино писмо, које је тај проклетник послао полицији."

„Гром и пакао!" узвикну Куваловски и лупи ногом о земљу. „Кад бисмо могли прво да га убијемо!"

Још није ни довршио реченицу, а на вратима се зачу лупа. Гласно и снажно.

„Полиција!" рече Осински, а ледена сибирска језа прође све присутне...

„Зар не можемо побећи?" упита Туров.

„Или сакрити се?" рече Корфен.

„Не," овговори Куваловски, ми смо заробљени..."

Боголев се и не помаче.

Понова се чу лупа.

„Отворите одмах, у име закона!" чу се неки промукли глас с поља.

Завереници заборавише у томе моменту на највећу несрећу, на издајицу из своје средине. Боголев и Осински седоше за сто и узеше неке хартије у руке, а Куваловски зграби своју енглеску књигу.

„Ја сам вам баш сада давао час из енглескога језика," рече он брзо, пре но што је пришао вратима.

Један полицијски официр уђе унутра. Једну секунду застаде и гледаше завереника испитивачким погледом.

„Веома дуго треба," рече он најзад строго, „док отворите једна врата." За тим се окрете вратима и рече некоме напољу: „Кад вас ја позовем, уђите унутра, а дотле поседните целу кућу!"

„Ја сам вас на жалост прекинуо у раду" рече он подругљиво. „Да ли из ове књиге узимате шифру?"

Кад је отворио књигу, читао је: „Мој је — отац — врло добар... То звони тако невино, а код вас Бог зна шта значи." Поглед му за тим паде на хартије, које су Боголев и Осински механички узели у руке. Он прочита оно што је Куваловски мало пре диктовао: „Зборове — будите спремни — добар, масан лов. — "

„О, да," мислио је он даље. „Овде ће већ бити добар, масан лов!

После мале паузе продужи: „Чујте! Сваки изговор, свака је лаж бескорисна, можете уштедети сваку реч. Сва су ваша имена послата полицији и ја на основу овога — извади један акт из џепа — позивам да изађу напред: Димитрије Куваловски, Павле Осински, Алексије Туров, Валеријан Боголев, Петар Корфен и Јаков Стефановић. Саопштавам вам, да сте уапшени због завере противу царева живота!"

Осински се прихвати револвера, али му официр приђе и окрете му револвер право у лице.

„Без глупости!" рече он мирно. „Ја нисм толико глуп, да на овакво место дођем неспреман. Побећи одавде не можете. Само погоршавате своју ствар, ако сем намераваног убиства и извршите које сада."

Пошто их је постројио све у једну линију пред собом, рече им:

„Ви ћете сви заједно бити транспортовани. Но пре но што бих позвао унутра своје људе, имам да извршим још једну специјалну заповест. Пре свега обрните се и окрените ми леђа, па тако стојте.“

Заверењци послушаше команду.

„Имам налог,“ продужи тада официр, „да ослободим једнога од вас. Онај међу вама, који има под себе поверљиву цедуљицу инспекторову, нека се окрене, пређе и поиже ми је. Други нека остану на миру!“

Један тренутак најстрашније ненавесности — и за тим изађе из линије Боголев и предаде официру једну цедуљицу.

Осински рикну и хтеде скочити на њ.

„Натраг!“ викну официр извадивши свој револвер, „ако ти је живот мио!“

Осински послуша.

„Имате ли оружја?“ упита официр сада Боголева.

„Наравно!“ одговори овај. „И овде није више тако сигурно било по мене, нарочито последњих четврт часа....“

„Ми смо то већ мислили,“ рече официр. „Ваше је писмо украдено са инспекторовога стола.“

„Да, видео сам га овде. Они су хтели да ме ухвате с помоћу њега, али сам ја био нешт, извукао сам рукопис.“

„Врло добро. Извела сте одлично ствар и бићете за то награђени. Идите сада и позовите моје људе унутра!“

Боголев се окрену и пође вратима. Но чим је окренуо леђа, истрже му официр пиштољ из руке и уста свога револвера упрани на њега.

„Да се нисн макао — иначе убијам!“ рече он одлучно.

Боголев застаде препаднут.

Други заверењци, који су дотле гледали у официру само одвратни ауторатет, усудише се да се обрну и с најдаљим нестрпљењем очекиваху дали његов говор.

„Нема напољу никакве полиције и нећемо је ни потребовати!“

И док је Боголева држао у шкрипцу наперењим револвером, левом руком свиде са себе дугачку брадву.

„Куваловски! Осински!“ повика он тада са сним другим, промењеним гласом.

С дивљом дрскошћу приђоше му ови.

„Трепов!“ повика Осинска у блаженом изненађењу.

„Трепов!“ одјекну са усана других заверењика, а из гласа им се видело да им је пао терет са срца. И сви приђоше Трепову, стиснуше му руку, грлише га и ћушкише....

„Пазите!“ викну он на један пут. „Хоће да умакне!“

И завоста Боголев је кораknуо вратима. Куваловски га зграбн својим снажним рукама, други га везаше и метнуше му мараму у уста.

„Он мора умрети!“ рече Трепов мирно.

У Боголевљеним се очима видео ирак као у везане краве, која види да јој прилази месар са сикиром....

„Надајте! Шпијуну!“ рече Осинска. Како сн пијак покварен!

„Онај би нам свима поломно вратове,“ рече Куће. „А сада ће неће и полиција доћи...“

Сада се понова сви сетише свога мучења и опасноста положаја.

„Да, рече Трепов, „он мора умрети. Можда још није дао полнцији сва наша имена, али то може учинити, ако га пустимо. Времена немамо на одмот — полиција ће довста за мало доћи...“

И не губише време.

Када је после пола часа банула полиција у кућу, нашла је прозрачења Валеријана Боголева. На грудима његовим била је једна цедуљица, исписана уболима чиоде и управљена полицији. На њој је стајало написано:

„Надамо се, да сте задовољни — добрим, масним ловом....“

Д. В. Виккић.

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

Кинематограф у служби полиције. — *Убиство Мак Кенлија* одкрило је једну новину, са којом ће се, у случају да опити испадну за руком, постићи велика успех у хватању и трагању полиције за кривцима.

За време доласка Кенлијеног у Бувало, као и у свима сличним приликама, поред масе радознапог света, било је и велики број фотографа и сликара, растурених по свима улицама. Они су тражили на све стране погодна места са којих би најзгодније могли да сниме. Тога ради бнло их је чак и по крововима и дрвећу.

Један такав снимак, који особиту пажњу полицајаца заслужује, било је изнет на престани у „Edison Manufactury“. Биле су изложене кинематографске слике из председниковог говора на изложби.

При гледању тих слика, падала је у очи једна особа. Она је била необичног понашања. Крез густу гомилу света, гурање се она да продре у прве редове. Поштo је успела у томе, стала је, и окренула се назад. Израз лица бнло јој је необичан, дивљи и страшан. Изгледало је као да некога тражи. После неколико тренутака стаде, устури капу назад и понова поче да разгледа по томили.

И какво изненађење? Сви гледаоци познаваше у овој особи, убицу председников — *Голгоша*.

Ствар ова, нема збора, заслужује да се на њу обрати пажња, што нам је ова слика најбољи доказ за то.

⊡

Прича једног детектива. — Нико нас није познао кад смо ушли у казану пол „Златога пстена“. Као новинара интересовало ме је да подробније дознам што сам изабрао тајног полицијског рада. За ово нам је тајног полицајца Малпичка.

— Чуди сте више пута — причаше он, — како се полиција прибавље за њену неуређеност као и за још многе друге мане. У прилог тога наводи се, како после тешких година нису још пронађени извршиоци неких злочина. Али се вара ко тако суди. Ја ћу вам испричати нешто о томе.

Чули сте за убиство оне девојке, што је нађена мртва за вратима једне куће. Једнога јутра добисмо вест о убиству у петоме кварту. За трагање при овоме убиству, између осталих, био сам одређен и ја. Кад сам отишао на речено место, она је још лежала у стану, у коме је први пут затечена. На себи је имала само кошуљу. Шта да се ради? Било је јасно, да је она тамо однета да се сакрије траг. У вече кад су се врата затворила, леша тамо није било, а уутру пре него сто су отворена, леш је лежао иза врата. Вратар је изјавио да ноћи врата нису никоме отворио. Судским лекарама утврдило се, да је девојка умрла услед побацивања. Пала је била у руке некој баби која се тиме занимала.

Она је са њом тако грозно оперисала, да јој је у рукама умрла. У вече је била потпуно здрава, а после неколико часова умире. Имао сам више оваквих случајева, али ни у једноме нисам постигао успеха. Посумњао сам на једну женску и ухапсио сам је, али је после неколико дана била пуштена на „недостатка доказа“. Трагали смо још дуго, али без успеха. На сврштку свега акта су бачена у архиву и на случај се са свим и заборавило.

*

Једне ноћи пробуди ме слушкиња и рече ми: да сам ноат да одмах идем у Мајслову улицу, код једне умируће жене. Одазвао сам се томе позиву. По уским прљавим степеницма, попео сам се на други спрат и ушох у неосветљену и смрдљиву собу. Поред слабе светлости једне мале лампице, видех једну женску где лежаше у једној постељи, затрпана и увијена многим дроњцима. То је била баба Ухрашкова. Женска воја је била код ње, изаше напоље.

— Шта желите? запитах је ја. — Ваша ме је девојка звала.

— Јесте, одговори она. — Имам велики грех на души и не бн желила да га понесем у гроб. Пошу сам казала, али он не сме надати, зато сам се решила да кажем вама, не би ли ми бнло лакше сносити казну.

Прекиде је кашаљ, који је мучише неколико минута. Кад је попустио, она продужи:

— Сећате ли се оне девојке, што је нађена убијена за вратима једне куће у петоме кварту?

— Сећам се, одговорих ја.

— Ја сам узрок њене смрти, рече ми она тако. Немајући другога посла, наговарала сам тај, да дајем женскима да побацују. Знала сам да је за то велика казна, али сам се ипак решила да радим, јер се то добро исплаћивало. Несретне грешнице плаћале су добро. Тако је и она девојка дошла к мени, и ја сам јој помогла — да оде у гроб. Рад ми није испао за руком и она умре. Шта сам могла да радим. Бојала сам се суда. У том ми паде на ум сатанска мисао. Шчекао један свежањ вључена, које је код мене останио један мој кириџија кад је полазио у затвор за кривцу и изађох на улицу. Пробала сам редом врата док једна нисам отворила. Отрнем одмах

кући, узаме леш и муљевитом обалом пројури улицом и оставим га иза врата која опет заклопим. Није ме видео нико, али сам се ипак тресла као прут од страха који самном беше овладао. Кроз уши ми непрестано зујаху њене последње речи, које у најновијим мукама изговараше: „Мајко драга моја мајчице!“ Нисам смела да зовнем лекара, јер би ме издала. Гледала сам како умире и сама сам заплакала. Бог нека ми опрости!...“

Почела је теже да дише, с тога је нисам хтео ништа да запиткујем, чекајући да се умири. Али се тога нисам могао да дочекам. После неколико трепутака била је и она мртва.

Сутра сам одмах известио Управу о исповеди од прошле ноћи. Сви су веровали да је убица девојче нађен. Али мени једна ствар никако не да мира. На погребу Ухрабкове видно сам једва велики палмовн венац са натписом: „Са вечитом благодарношћу“. Приложница венца платила је и сав погребни трошак.

Размишљајући о овоме пало ми је на ум и то: да је ова жена онтужала сама себе да би другога спасла. Другој особи — њеној другарици, требала је неокалана фирма, па да и даље продужи свој рад. Ухрабкова је умрла као злочинац, ма да то није. Тако мислим ја. У актима нема о томе ништа.

А.

Трговина с белим робљем у Мађарској. — Какав опет има трговина са женскињама у Мађарској, могу послужити за пример следећа дата:

У 1902. години било је у 32 мађарска провинцијска места, у којима су постојали тако звани „јавни депо-и“ трговаца са женскињама, где је скупљана и одатле експортована „роба.“ По најновијем сазнању, „велико-експортери“ имају још 56 филијала трговина са женскињама, по омањим местима у Мађарској. Од 1902. године та је трговина толико порасла, да је указана потреба, те је основано још 24 филијала депо-а.' У великим варошима, као у Темишвару, Сегедину, Великом Варадину, Кашау, Марија-Терезиополу и т. д., налазе се „главна стоваришта“ тих трговаца, откуда и полазе главни експорт, док се роба у стоваришта по мањим местима „сортира“ и „припрема.“ Из ових жалосних дата види се, да та срамна трговина напредује у Мађарској, у место да је обратно, а разлог се томе налази сигурно у благим казнама, које постављају те трговце, и онда свему горњем није ни чудо. Позване власти не предузимају готово ништа, да ограниче трговину са женскињама, и да отежају „занат“ дотичним индивидуама, те су тако спутане руке и „Лиги против трговине са женскињама,“ која постоји у Мађарској. Под тим околностима врло проблематичан успех могу имати благослонење тежње тога друштва, пошто му оскудева приморна власти. Трговац се са женскињама не боји ни полиције, ни јасте, јер добро зна, да ће га, у случају да буде ухваћен на делу, постићи врло блага казна, или готово никаква. Познато је, да се у великој води та срамна трговина у самој Пешти, али мање познато ове бити, да су у те пријавштине често умешана и господа из „виших кругова.“

Пре неколико дана хтела је полиција да забрани и затвори једну изнајмљену проституткну кућу у Пешти, чија је сопственица пребивала невину женску децу из Немачке, па их по скупе паре продавала за Ориџент. Сутра дан дође у полицију један угледан индустријалац, који је у једно доба и општински одборник, и успе силом своја уплива као „сплављује“ те је затварање те куће продужено за 1. октобар текуће године! Тај поштени господин мора да је јако интересовао за „кишеове“ сопственице те куће — отуда његово посредовање. Потпуно је изнашао свакн коментар овоме, али из тога се може видети како се „сплављује“ трговина са женскињама у Мађарској.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученици су нам ова питања.

I.

Суд општине брестовачке, актом својим од 22 августа ове год., Бр. 1174, пита:

„Кад сведок не ће код општинског суда мислно да сведочи, има ли општински суд право, да се користи §-ом 100. кривичног судског поступника, или не?

II. Ако општински суд нема права да се користи овим законским прописом, онда пита треба да ради, над је кривица такве природе, да му је за испеђење и суђење, надлежан једино општински суд?

Моли се уредништво, да изволи дати своје обавештење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

I. 100. закона о поступку судском у кривичним делима, регулисани случајеви, који поточу из примене његове и I и II дела кривичног законника.

Према томе, суд не би могао чинити употребу од овога законског наређења, пошто он није надлежан за изношај оних дела, сем случајева претходних истрага, о којима ово говорнмо, нити су у осталом, та дела у питању.

Опшако право не би могао пзаести суд ни по томе, што за случајеве напађања иступних приватна постоји наређени закон, те се само у њему имају и тражити услови за расправу овога питања.

Узимајући, пак, полицијску уредбу као основицу за расправу овога питања, мора се признати, да она не предвиђа спомињано овај случај онако, како га предвиђа и регулисана §. 100. за злочина и преступних дела, те би се могао ређи, да стојимо пред једном законском празнином, која би нпала на се поцући тек законодавним путем.

Али, како би на тај начин остављали широко поље напуштања законских наређења, а по томе и повреду права и појединаца и општег интереса, то се мора тражити нама из овога стања у општим наређењима полицнске уредбе.

Кад, нап. брижљиво прочитамо ову уредбу, онда ћемо наћи, да она у своме чл. 35. ставу трећем, постнала ово правило:

„Сваки је дужан о оном, што зна, сведочити и власти истину казати, али само, за што се захтева може.“

Као што се из овога види, дужност сведочења императивна је, и није остављена доброј вољи и добром расположењу онога, који је позван да сведочи.

Истина, ова одредба нема своје санкције у самој уредби, али се она нора наћи у III части кривичног законика, јер се не може известан такав случајак, да је законодавац ставио напоље нешто у дужност, а да се није постарао, да неизвршење тога онемогуће.

Да би, дакле, нашли, где је санкција овоме наређењу из §. 35. полиц. уредбе, ми морамо прво да постављно питање: нашку кривичну радњу врше они, који се не одазна позиву власти, да у једном иступном дану сведоче ono што зна, и каква се може захтети, и као одговор на то питање, са свим се пашће то, да је ово неодазивање извесном позиву власти, односно непослушност власти.

Непослушност, пак, власти у опште, казни се по тач. 1, §. 327. кривичног закона, о чему налазимо потврде у последњој реченици тач. 3. §. 360. кривичног закона.

Према овоме, над год неко у општо неће да сведочи на нрак позиву власти, она ће га позвати писмено на то, па ако нпшако не ће, тада ће се наложити горе побројаним мерама.

Нарашно, да пре тога треба да му се предочи, да је то општа грађанска дужност, којој ће треба да се одазове, па тек под очигледне упорности, захати се прнкупних мера.

Ово је, нелшо, могућан излаз за сада на ове ствари, али и сами признајемо, да би нзлажење требали овај ставр да нађе ере регулпну законом.

II.

Суд општине јовачке, актом својим од 9. септембра ове год. Бр. 2074, пита:

„Кад суд и одбор нпа уверење, да изнесена лица чине пљачкање или крађе по селима или општини, али се законски докази нису могли прибрати за пзконо оптужење, па у интересу имовне безбедности хоће да ставе ова лица под полицијски надзор, да ли их ире тога треба саслушавати у смислу чл. 11 Устава, или не?

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

Полицијски надзор долучује се двојако — или уз осуду за какво кривично дело, или административним путем.

У прном случају прнвап се овакано мора позвати ли се бранп, у смислу чл. 11. Устава и других законских прописа, за само дело, за које је окривљен.

У другом случају то позивање није потребно, пошто се он и не узима на одговор за какво нарочито кривично дело, за које је ухваћен, него се разложно сумња да он чини казнена дела, за која се није могао ухватити, па се надзор прнписује као мера предострожности, да се таква дела не чине више, а никако шго каква сида, којој би морала претходити одбрана.

Овакно поступање прописано је §. 4 а полицијске уредбе и §. 321. а. кривичног закона.

III.

„Да ли може једно лице, које има своје лично механско право, управљавати, у једном месту, радњу у две механе — локала.

Ако не може, онда зашто и на основу кога закона?"

— На ова питања одговарано:

Механија, који има лично механичко право може механичити само у једној згради — дозиду — а не у две, у смислу чл. 22. уредбе о механама.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Гвоздена Радојевића, из Сече Реке, по занимању покућара, скривљено због крађе, тражи начелство округа ваљевског, актом Бр. 10974. Гвозден има 16 год., раста је средњег, лица округлог, у опште је приказивост. Пропиценог треба спровести помоћутом начел., или Управи града Београда, с позивом на Бр. 32304.

ПОТЕРЕ

Анти Петровићу и Светозару Радојковићу, из Пећиловице, украдени су ноћу између 16—17. тек. м-ца једна ноћ дуге врио доратасте, матор 7 год., грбавих леђа и жигосан на врату са знаком: „O,“ и једна кобила дуже шаратасте, матора 8 год., на челу шаратаста, такође на врату жигосана. Сарче се позива свима полицијским и општинским властима на ову поћрају. Убр. 31898.

Тимотију Ј. Бранковићу, из Трњана, среза моравског, ноћу између 16—17 тек. м-ца украдена је једна кобила, дуже доратасте, по челу лисаста, матора 8 год. Са кобилом украдене су и две ново пушке пошаве. Обраћа се свима свима полицијским и општинским властима на ову поћрају. Убр. 31894.

Радовану Димитријевићу, из Бољковца, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза качанског због разбојништва, 26. о. м-ца побегао је из притвора. Стар је 24 год., сувоња, плав, средњег стаса, брковима малих и рибих, у одлу од сукна. Начелник качанског депешом Бр. 8245, моли све полицијске власти, да одбеглог разбојника у своји домаћајима најстрожије потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Убр. 32431.

Милорад Лазаревић, бив. шегрт код Животе Малутиновића, продајача на Врачићевоју, украо је 18. овог месеца 25 динара своме газди и побегао. Стар је 16 год., стаса малог, плав је, у леску носу копав. Пропиценог треба спровести начелнику среза јасеничког, с позивом на Бр. 18448, или Управи града Београда с позивом на Бр. 323.444.

Ноћу између 16 и 17 т. м. пет непознатих хајдучина напали су на кућу Радуна Ј. Дивљановића, из Такове, среза поречког, жену му тукли и јако повредили изјурићујући ни новац, а као овај шиву нашли одмах су ове отварли: 18 рупа беле вуне, 5 торби великих, 2 кошуље женске, 2 зубуна: 1 мушки 1 женски, 28 мет. белог платна, 10 мет. платна тежињског, 29 аршина белог сукна, 2 пара обојана, $4^1/_2$ пара опшанца неизрађених, гонећих, 1 ново покланц, 7 кгр. јарше, 1 пушку шибоану са 20 метака, 16 кила сира, 2 ока прежа, 1 ћилар, 2 памучаче женске, 2 крчага ракије и у новцу 30 дин. ситнино. — Најмоћ су описали 2 ока и 1 во Радунов, и сматра се да су отровани. Три разбојника иђу до 30 год. од њих један стаса средњег у лицу црвен са црним малим брковима, други висок, плав, суконаја, брковима жутих и малих, трећи висок, смеђ, жућкастих бркова. — сва су тројица без брада, четврти има до 50 год. у лицу црн, проседих бркова и ниже, шиљасте, проседе браде. — сви су имали беле чизмице. око појаса и појаси шарене прам гајтањем. дугачке беле зубуне са рукавима (само један прву бљузу), јагњеће мале паре шубаре, опанке и пушке остругане. Пета је стајао на поћу те му је о тога опис непознат, а и он је имао пушку остругану и метке преко прсиј и око појаса. Нач. ср. поречког депешом Бр. 3486 моли све полицијске власти да за разбојницима и пљачком најжешће трагају. Убр. 32579.

Андреја Сушковић, родом из Аустро-Угарске, по занимању шпрајач, раста високог, смеђ, добро развијен, у лицу црнпи, окривљен је код начелника среза врачарског због разбојништва, извршеног над Радом Лазићем и Михаилом Брнкићем, а на другу Чукарица-Остружница. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Андреју у својим ревирима најжешће потраже и у случају проналаска стражарно спроведу поменутом среском начелнику или управи Београда с позивом на Бр. 32356.

Михаило и Андреја Белићевић, родом из Брусенина, који су били под истрагом и у притвору код начелника среза моравичког због опасне крађе, 18 тек. м-ца око 6 часова изутра, побегли су из притвора. Михаило има 25 год., оњажен је, црномањаст, црних, жиоворчених бркова; Андреја је висок, плав, добро развијен, крвних уста, има 28 год., обојица су у оделу сушеном. Позивају се све полицијске и општинске власти, да одбегле краљевине у својим домаћајима живо потраже и у случају проналаска, спроведу их стражарно поменутом среском начелнику с позивом на Бр. 14764.

НАЂЕН ЛЕШ

На путу који води у село Топољницу, нађен је 14. тек. м-ца један леш стар 30—32 год., стаса средњег, косе и брковa рибих, у чизмама и гуњу од црног сукна, опасан појасом тканицама, са војничком копућом до тела и пајсјачом на глави, у пазуху, изнесли чарапама и пресани опанцима на погама и са белим горбом о врату, у којој је била једна флаша ракије и један нож поткован. Да би се утврдио идентитет овог леша, начелник среза белопаланачког моли сваког овог, које о лицу са напређеном описом буде што знао, да му то одмах јавлаи. Убр. 32345.

КО ЈЕ ОВО?

Августа 22, тек. год. у близини варошице Кучева, пашрцен је један страховит и у свакој примиталистици ао сали једнистаси злочин. Тога дана ово 9 часова пре подне, лице чију слику износимо, а које вели да се зове *Јосеф Каменски*, ја је по занимању столарски радник, и ја је родом из Дољца у Пољској, напрзнило је убијство над својим другом Јозефом Свопуном, из Овчина у Шлезији, на тај начин што му је пијаном сасуо у уво растопљени олово док је по том га несуо шприцтруном и запалио. Одмах по напрзнеју овог грозног и запалио. Одмах по напрзнеју овог грозног дела, званоник Каменски ухапшен је од стране среза зајечарског и стављен под ову начелника среза зајечарског и стављен под ову начелничку истрагу, у притвор и окон. Страховити злочин потпуно признаје, али се брани да га је напрзнио на моћу убеђења. Изгледа, према свему досадашњем, да горе овом ужасном и загонетном злочину леши у њеној великој тајни, за коју су знали убица и убијени. Ово у толико пре, што су њих двојица била одлични другови и пријатељи, и што такви, иначе и радни узак заједно. У Кучеву су стигли 19. августа тек. год. и одмах заједно предузели извесан столарски посао. Радиће су били у Београду, Пожаревцу, Грашишту и Голубинцу. Убијени Скорун имао је код себе и уредни пасош (пропутницу) од стране немачког генералног конзулата у Цариграду, који му је издат ради повратка у Софију. Убица Каменски нема никаквих исправа, те је с тога вероватно, да му је и име, под којим се налази лажно. Вели да је

подаван трапвалски, говори српски бугарски и немачки, има 45 год. стаса је високог, сувоња је, косе проседе, обрва и брковa смеђих, очију плавих и увалих, лапица шпрчих, јагодица истоизутих: десни му је назимрет осетан зрелан. Да би се у овом тајанственом злочину дошло што пре до истине, као и да би се утврдила идентичност убице Каменског, што би било од изванредне користи за даљу истрагу, начелник среза зајечарског г. Милутин Пећинац, који лично води истрагу по овом делу, позвао нам је фотографију убичину с позивом, да је у листу потписано а том приликом умолио све оне, који о убици и о убијеном буду ма што знали, да то доставе или њему — т. Пећинцу непосредно, или најближој полицијској власти, која ће учињити даље шта треба. Желети је, да овај труд т. Пећинца, који је овом досадно да потпуно нојни важност свога изванредног задатка, не остане без успеха.

ИСПРАВКА

У прошлом броју нашега листа, а у рубрици „Одлуке Општих Седница Државног Савета,“ учињена је извесна грешка у томе: што је промењен низлов донетих одлука, тако да прва нема наслов друге, а друга прве одлуке.

Моле се читаоци, да према овоме у прошлом броју — учиње потребну исправку.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 40. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 3. ОКТОМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, заваничницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за начелника треће класе среза масуричког, Јована Леовца, начелника исте класе среза пољаничког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза пољаничког, Илију Ђуричића, начелника исте класе среза масуричког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза брзопаланачког, Косту Ракића, секретара прве класе начелства округа врањског, по потреби службе;

за начелника друге класе среза жупског, Николу Милосављевића, начелника исте класе среза темнићског, по молби;

за начелника треће класе среза косаничког, Андрију Станковића, начелника исте класе среза жупског, по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове;

за начелника треће класе среза темнићског, Живојина Московљевића, начелника исте класе среза копаоничког, по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове;

за начелника треће класе среза копаоничког, Мијаила Мијовића, вршиоца дужности начелника среза косаничког, у рангу секретара начелства друге класе;

за секретара друге класе начелства округа врањског, Данила Драгашевића, порезника четврте класе београдског пореског одељења;

за вршиоца дужности писара среза моравског, у рангу писара начелства друге класе, Светозара Поповића, вршиоца дужности писара среза јасеничког, округа крагујевачког, у рангу писара начелства исте класе, по молби;

за вршиоца дужности писара среза ресавског, у рангу писара начелства прве класе, Стевана Живковића, вршиоца дужности писара среза деспотовачког, у рангу писара начелства исте класе, по молби;

за вршиоца дужности писара среза деспотовачког, у рангу писара начелства друге класе, Гаврила Николића, вршиоца дужности писара среза крајинског, у рангу писара начелства исте класе, по молби;

за вршиоца дужности писара среза јасеничког, округа крагујевачког, у рангу писара начелства друге класе, Радомира Јојића, вршиоца дужности писара среза моравичког, у рангу писара начелства исте класе, по молби;

за писара друге класе начелства округа нишког, Лазара Младеновића, писара исте класе начелства округа крушевачког, по молби;

за писара друге класе начелства округа крушевачког, Мијаила Павловића, практиканта канцеларије истога начелства, — правника;

за писара друге класе начелства округа подринског, Милана Радојковића, пореског помоћника мачванског пореског одељења.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29 септембра 1904 г., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Душан Петровић, писар друге класе начелства округа подринског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29 септембра 1904 г. у Београду.

РАСПИСИ

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

У последње време учестали су случајеви, да иследници неће да приме лекарска уверења о констатованим повредама, кад су уверења написали лекари другог среза или округа, или приватни лекари, ослањајући се на чл. 12. тач. 6. закона о чувању народ. здравља, по коме је срески лекар референт среског начелства за све послове санитетске полиције и судске медицине, и његово је мишљење у свима таким питањима меродавно. Осим тога, иследници правдају свој поступак и §. 57. крив. судског поступка, који наређује, да се прегледање лица мора вршити у присуству иследника и писара.

Овакво поступање иследних власти неоправдано је, јер је чл. 16. тач. 20. закона о чув. нар. здравља, сваком лекару, који има право лекарске праксе у Србији, гарантовано и право издавања уверења о стању здравља неког лица.

По овом питању тражено је мишљење од Главног Санитетског Савета. И Савет је мишљења да иследне власти *немају право* да одбацују лекарске сведоџбе, које издају приватни лекари, или лекари других срезова и округа, *само ако су уверења прописно састављена, читко написана и печатом утврђена.* Све што иследници имају право да учине после пријема таквих уверења, то је, да, у случају основане сумње, поднесено уверење допуне накнадним лекарским прегледом од стране државног лекара. У томе случају преглед се *мора извршити у присуству иследне власти.*

Дајући ово објашњење, обраћам пажњу иследницима на околност, да је у опасним и тешким случајевима, главна дужност лекара да повређеноме укаже лекарску помоћ, па тек онда помишља на потребе истраге и давање уверења. Па, како се често дешава да најближи лекар буде позван да укаже нужну помоћ, зашије прева, подвеже артерије, зашије рану и завије, — то је он једини у стању да да нужне податке за истрагу, ма да је целу своју радњу вршио без присуства иследника и писара, — противно наређењу § 57. крив. суд. поступка. — После оваког прегледа и завоја други лекар неће моћи учинити потребне констатације, јер је ушивањем покиданих делова тела сакривена постојећа повреда, и она се не сме више отварати ради накнадне истражне констатације. Исто би тако било опасно чекати да дође и лекарску помоћ укаже онај срески или окружни лекар, који је надлежан за месне судско лекарске послове.

Ови разлози утврђују, да би се по делима телесне повреде истрази одузео главни основ рада, када би иследне власти одбацивале прописно израђена лекарска уверења, која су издата на основу прегледа повреда извршених без присуства

ислене власти, или она уверења која су издали приватни лекари или лекари других срезова и округа.

Препоручујем начелству — Управи да ово објашњење прими знању и објави га у своме подручју.

СБр. 9859.
22 септембра 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

Спима окружним начелствима и Управи града Београда

Из предмета који ми долазе на расправу уверио сам се, да питање о крчмљењу пића није потпуно расправљено ни последњим мојим расписом од 13. фебруара ове године ИБр. 4736, јер и ниме нису обухваћени сви случајеви у којима се оно може да јави.

У тежњи да станем на пут намерама појединаца, да изигравају законе који постоје, а тиме исто да сузбијем и једно погрешно мишљење изложена и механијама, које је чак и од саме власти пренесено, ја сам ушао поново у оцену овога питања и нашао да се оно до сада јављало, као предмет оцене и рада власти у овим облицима:

1., да су навесна лица крчмила, у својим домовима, дућанима или одвојеним стајама, било своје сопствено, било купљено: вино, ракију, пиво, кају и томе слично, на ситно — литар, по литра, сатиће, полић и чашу, и да су, даље, давала јело, продавајући ово пиће или јело лицима, која су долазила да то попију или поједу у овим самим радњама, те су, на тај начин, формално кафанисали, а нека су уз све ово примала још и људе на преноћиште, те су тако механисала;

2., да су извесни трговци и механије продавали из својих радња вино и ракију за износ из радње, а не да се у њој попије, на количине од 1. литра па на више, точећи ово пиће из својих буради у судове, које су сами купци донели;

3., да су сопственици винограда и воћњака продавали своје властите производе — вино и ракију, на 1 литар и више, точећи ово из својих буради у судове купаца;

4., да су, било сопственици винограда и воћњака, са својим властитим производима, било прекупци, пшли из места у место, и носили на колима знатне количине пића у великим судовима па ово продавали на пијаци или по механским авлијама онако с кола или са земље, почев од 1 литра па навише, точећи ово из својих буради у судове купаца;

5., да су: кинарски трговци, магазације и сопственици винограда и воћњака држали у својим радњама вино и ракију у *затвореним судовима* као: акоима, полоацима, ѓрталима, балонима и флашама без обзира на величину оних, и ово продавали купцима укупно, у цело — полоак, акоп, ѓртал, балон или флашу — не претачући ово, у својој радњи, из својих у судове купаца; и

6., да су лица из тач. 4. носила из места у место вино и ракију, па то продавала с кола или из механских авлија у цело — у судовима како су их донели без обзира на величину оних, не претачући онде на месту пиће из својих у судове купаца.

Утврђујући, овако, облике, у којима се ово питање у опште може да јави, ја сам пређшао на оцену питања: у којима ово, од побрајаних случајева може бити предмет кажњене одговорности па сам нашао:

а, кад год стоје случајеви из тачке 1., онда је то формално кафанисање, односно механисање, а кад стоје случајеви из тачке 2., 3 и 4. ма да они не представљају формално казанисање односно крчмљења пића, јер га продају не у цело *у затвореним судовима*, него претачући га при самој продаји из већих у мање судове. И за то се сва дотична лица морају казнити за бесправно крчмљење пића по одредби о механама и кафанама.

Од овога се изузимају бакали, али само за *фина вина, финије ракије, фабрикирана пића* и то увек по погодбама које прописује §. 28. уредбе о кафанама; и

в., да се случајеви из тачке 5 и 6. не могу сматрати, ни по уредби о механама и кафанама, нити по коме другоме закону као кажњива радња, докле год се јављају у овим облицима, како су тамо представљени.

Постављајући ово, овако правило на крчмљење пића, да опозивам све расписе који су до сада о овоме издати, а који би овоме противни и познавам власти да се по овоме строго управљају.

ПБр. 27407.
28. септембра 1904 год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

ПРИРЕДИО И ИЗДАО **Свет. Јањић**

Глава осамнаеста
О извршењу пресуде

(НАСТАВАК) 18

§ 487.

Који од поверитеља не дође на јавну продају, или писменом, кашњу одостовереним, не јави се полицијској власти, шта за се чини са стварн, која би на јавној продаји пиће од процене мањша, за њега вреди ово, што неиша поверитеља о томе закључак буде.

Вешина се рачуна по количини тражења: ако ба мањша једнака била, важиће оно, које буде на вољу оступног.

А ако ни продају не дође ни један поверитељ, нити ће у овакоме случају поступите онако како буде полезно за оступног дужника, нога би ствар на јавној продаји мањак пиће од процене.

§ 488.

О јавној продаји непокретности, полицијска власт водиће списак, у који ће завести место, дан и час почетка и свршетка продаје, име и презиме наметача и откуда је, колику је цену који дао, и ко може је добро остало; да тон списку потписаће се два купца, или поверитеља или наметача.

О продаји пак покретности само ће се бележити, шта је коме и почто продано.

Да је полицијска и не општинска власт надлежна за продају непокретног имања, казује ова одлука Касационог суда од 3. IX. 96. № 6419.

За наплату дужне порезе Љубомир Мих... члан суда општине ж... продаде једну кућу масе умр. Михаила М. из Круш... са једним чардаком и стараном туже извршиоца тражећи да се продаја уништи, јер им није саопштен дан продаје.

Тужени се бранио, да су ствари покретне, биле су неупотребљене и поруџене на је тражио да се тужиоци одбију од тражења.

Првостепени суд одбио је тужилачку страну од тражења са ових разлога:

„Из изнешла суда општине ж... од 10. априла т. г. № 355. види се, да је тужени као кмет села Круш... продао две зграде масене, које су биле у разграђеном земљишту и доста упропашћене и то усменом лицитацијом, пошто су продате зграде покретне ствари.

По како по §. 506. грађ. пост. јавна продаја покретних ствари не може се уништити, то и нема места жалби на опаке продаје.“

Касациони суд поништио је ово решење из ових опет разлога.

„Кад се из одговора туженога Љубомира у акту под № 3954 види, да је продато имање тужиочево била зграда, која је за кућу служила, онда она по природи својој услед припадности за земљиште долази по §. 185. грађ. зак. у категорију непокретних ствари, коју није могао општински суд продавати, већ полицијска власт по смислу прописа §. 464 и 488 грађ. суд. пост. па зато је суд погрешно, што је ову продају, која је од ненадлежне власти извршена, као уредну оснажио.“

Ова одлука показује и то, да су зграде, које су привезане за земљиште, — непокретно добро према одредби §. 185. грађ. законика.

Списак о продаји јавна је исправа и не може се оведочима противно доказивати према овој одлуци Касационог суда.

Младен М. тужио је извршиоца продаје и тражио је да се поништи продаја поред осталога и за то, што је тесним свршен у 2 сахата по подне.

За доказ понудио је *заклетву* а позвао се и на сведоке.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења решењем од 26. новембра 190.. год. № 17351. са овог разлога:

„Не стоји навод жалиочев, да је продаја закључена у 2 сахата по подне, кад се из протокола лицитације, као јавне исправе види, да је продаја закључена у $4^1/_2$ сата, према чему и нема места саслушту сведока, на који се тужилац позвао, да му они посведоче ову околност.“

По жалби тужиоца, Касациони суд одобрио је ово решење 20. фебруара 1903 год. № 476 с погледом и на §. 187 и 233 грађ. поступка.

*

Види код §. 479. одлуку под № 4645 која је противна овој.

Ако у списку продаје није записано, да је извршилац казао последњу цену гласно два пута а и „трећи пут,“ — није услов за поништај продаје према одлуци Касационог суда.

Живота Ђ. тужио је извршиоца продаје Михаила К. и тражио да се поништи продаја, пред остало и за то, што извршилац продаје није два - пут гласно исказао највећу цену и казао и трећи пут.

Првостепени суд усео је да стоји овај разлог на ће поништио продају решењем од 2. новембра 1902 год. № 26265.

Ево тог разлога првостепеног суда:

„Формалност за продају непокретног имања, коју прописује §. 481. грађ. суд. поступка; а по којој је извршна власт, која продају врши, дужна, над надметање престане, да два пута гласно каже последњу цену, па, ако не да нико више, онда да исказе и трећи пут и добро уступи, — да ова формалност код ове продаје није испуњена и да је основан навод жалиочев о томе.

Из протокола лицитације а код имена лицитанта Михаила Д. на кога је лицитација остала, означена је само реч „теслим“ а нису означене и речи које се траже горњим прописом.“

Но по жалби тужиочта Касациони суд поништио је 17. фебруара 1903 год., № 168 првостепеног суда решење са ових разлога:

„Кад протоко лицитације од 12. августа 1902 год. № 5292 одговара пропису §. 488. грађ. суд. пост. и кад по §. 471. истог поступка извршна власт кад престане надметање, два пут гласно исказује последњу највећу цену, па ако на опомену нико више не да, исказује је и трећи пут и у исти мах куцу добро уступа, — онда је суд погрешно, што је усео, да је ова продаја неуредна за то, што тужени К. у протоколу лицитације није означио, да је тако урађено, јер по закону то не мора да се означује, поштo у речи „теслим“ стоји, да је испуњено оно, што закон тражи и да је куцу који је највећу цену дао, теслимљено продато имање.“

*

У опом смислу донесена је и одлука № 938 код §. 505.

*

У списку продаје није био означен сат почетка, па је продаја опет уредна према одлуци Касационог суда од 7. X. 02, № 7518 III. одељење, јер овај §. није умесен у §. 501. који прописује кад је неуредна јавна продаја.

*

Овај списак није јавна исправа док не прође 15 дана — §. 507. грађ. суд. пост.; а по §. 188 и 504. може се доказивати противно, према одлуци № 445. од 10. новембра 1880.

---

§. 489.

Од повика добивених за имање, које не би пре пописа ништа друго — прибележено — било или на њега забрана стављена биле, поверилац власт ће намирити по пречуги кога треба, остатак изнад осуђеног, што јој не би нешутни било поднесено судско решење, да је и на тај остатак забрана стављена; од ништа друго — прибележене — непокретности или од непокретности, на коју је забрана стављена, добивене новце или признанице (§. 483.) исплаће по одбитку добивене и пашрне таксе, суду на расположење, најдаље за 15 дана од дана продаје рачунећи.

У сваком случају продаје непокретности, посебе власт у том року суду опис граница добара, да би суд куцу насмено — тачију— издати и добро у баштинску књигу уписати могао. С продаје непокретности може сам суд скинути на истом поступање ништа прибележене.

Суд је дужан да са продатог имања скине попис, ништа ње и остале терете и да куцу изда тачију најдаље за месец дана од дана пријеме власти добије извештај о продаји са описом граница.

Допуна од 14 јула 1898 год. Збор. 53 стр. 179).

Но ако је на продатом непокретном добру Управа Фондова пре ништа, то не назрушује власт ону суму, која Управи прилаз, заједно са интересом, а према показаном случају и интересом на интерес до дана плаћате посебе непосредно Управи Фондова, а нему куцу на примљену суму заједно са осталом сумом, ако би нешто било, посебе суду. Ако би по распоредном решењу суд нашао, да је Управа више примила него што јој припада, он ће вишак од Управе наискати.

[Допуна од 12. јануара 1868. г. Зб. XXI. стр. 179.]

Да је куцац имања на јавној лицитацији само дужан да положи налицитирану цену, па да онда има права да тражи да му суд изда тачију, и да је онај и дужан да му ову изда, доказује нам ова одлука.

Полицијска власт продавала је јавном лицитацијом имање Зисе Ć. и уступила плац на „бајру“ Ружи удова Благоја Ц.

Како није било тужбе противу продаје то купац положи куповну цену и полиц. власт од ове, издаде другом интабуланту штедионици ш. капсену суму а остатак посла суду на распорад.

Међу тим на продатом имању била је први интабулант Управа Фондова коју је требало прво исплатити — четврти одељ. §. 489. грађ. суд. пост. —.

Са ове погрешне отпочета је преписка између суда, Управе Фондова и полиц. власти.

Управа није одобравала скидање интабулације ни издање тапије, док је опет купац тражила тапију.

То се протезало од 1890 год. док се Ружа не пожали Министру правде и овај не нареди суду, да ову задовоља или јој да решење.

Тек после наређења из министарства, првостепени суд издаде 20. II. 1896. год. под № 2890. решење куцу Ружи, да се сама побрине да терет Управе Фондова са продатог имања скине или поведе парницу за издање тапије противу онога, кога држи да јој је одговоран.

Да испишемо и разлоге овог решења. „За донета стоје наводи жалитеље, да је она плаћ на „бајру“ купила и куповну цену исплатила, али јој суд није у стању да изда тапију, док се не скине интабулација Управе Фондова. На како се ова против јер није намерена по §. 489. грађ. суд. поступка већ је новац погрешком првостепена дат другом интабулационом повериоцу, то је она — Управа Фондова — у праву да не испушта своју залогу, док јој се дуг не плати — §. 322., 327, 328 и 329. грађ. законика —.“

На Касациони суд, коме су акта овог предмета послата на разматрање по жалби куцца Руже, одлуком од 9. октобра 1896 год. № 2700 поништио је ово решење првостепеног суда са ових разлога:

„Када и сам суд у побудама свога решења признаје, да је удова Ружа за купљено имање на јавној лицитацији новце положила и тиме са своје стране испуњила све дужности, које је као купац имала имала, онда је с обзиром на §. 489. грађ. суд. пост. суд погрешно, што је њу на парницу упућивао, да тражи. Управе Фондова скине и издање тапије тражи; јер до ње не може бити кривица, што са добивеним новцем са продато имање није поступљено онако, како поменути законски прописи наређује.“

Првостепени суд усвојио је ове примедбе на је решио: да се куцу Ружи нада тапија а Управа упути на парницу противу онога, кога сматра да јој је узрок штети.

Како разлога за ово решење:

„Према овим примедбама, како обезанам по §. 333. грађан. судс. поступка суд је расмотрио ова акта, па је нашао, да је жалиља Ружа на јавној продаји купила имање, од кога тапију тражи и да је за исто сву излицитирану цену положала, као што се види из акта № 9196.

Да се на ту продају нико није жалио, те је она у сваки остала, што се тврди забележком на акту № 9196.

Према томе сме је испуњено, што се тражи за издање тапије сопственици Ружи по §. 489. и 507. грађ. суд. пост. те јој се она има и издати, а Управа Фондова, ако је оштећена таме, што полиц. власт са добивеним новцем није урадила, као што прописују поменути закон. прописи, има се упутити на парницу, ако хоће и успеху се нада.“

На ово решење изјавила је жалбу Упр. Фондова, но Касац. суд одобри решење 13. XII. 1897 год. № 8903.

Пропис четвртог одељка овог §-а који вели: „Ако би по распоредном решењу....

он ће од управе изискати." — важи и за остале повериоце код више прима, према одлуци Касационог суда од 19. марта 1883 год. № 1065 и од 13. маја 1896. № 1567.

*

Види одлуку № 517 од 20. II. 1887. код §. 483 и № 3059. код §. 507.

§. 490.

У случају уништења неуредне продаје, полициска власт дужна је на нову продају позвати првашњег купца.

И за позив на нову продају овог првашњег купца преди ово што је речено у §-у 478-ом. (Замена од 14 јула 1898 год. Збор. 53. стр. 179).

*

Видети одлуке код §. 478.

§. 491.

Ако је каква покретна ствар поимешце досуђена, и ова у руками осуђеног буде, полициска власт ће је од њега одузети, и ономе, коме је досуђена, предати.

§ 492.

Ако је ствар међутим у руке другог прешла, и овај је предати не би хтео, онда ће власт опоменути оне је ова досуђена, бележком на пресуди о томе известити (§. 221. грађанског законика).

§. 493.

Кад осуђени неће сам по пресуди свом парничару да уступи какво непокретно добро у сопственост или на уживање, власт ће га на притежање тог добра истеснути и оне је досуђено предати.

§. 494.

Ако се непокретно добро, које је парничару као његова својина досуђено, налази у рукама другог, н. пр. закупца, који је уговор свој с осуђеним, као пређашњим господаром, прибележио, онда ће власт закупцу наложити, да од сада закупну цену, у колико је није издао, новом господару полаже и само добро по скрштетку уговора уступи.

§. 495.

Пресуда, којом је тужитељу службеност на непокретну ствар досуђена, извршује се: кад полициска власт узме од осуђеног признање или ако га не ће да да, или да се потпише, кад сама власт начини протокол и потпише се, да је осуђеном забрањено противну страну у уживању тог права ушкраћивати.

§. 496.

Ако тужени неће по пресуди да уради какав посао, који може и други урадити, онда ће власт о томе известити тужитеља, који има право са знањем исте власти и најмити другог за тај посао, а власт ће уговорену цену од осуђеног капшатити и најзнижу ван тужитељу предати. Не буде ли могао тај посао други урадити, онако шао што би га осуђени, као пешти урадио, власт ће тужитељу повратити пресуду, назначивши на њој, за што се није могао извршити, ако није пресудом уједно решено, колику ће накнаду осуђени тужитељу дати, ако не би хтео посао урадити.

§. 497.

Ако осуђени не би имао ствари, а имао би од другога што примати, полициска власт ће, ако других законских препрека нема, и овај дуг од њега да наплати, пристане, од тога износа платити онолико, колико ће тужитеља треба, у противном случају известиће тужитеља.

§. 498.

Ако се продајом имања у једном округу не би могла пресуда потпуно извршити, онда ће полицијска власт обратити се полицијској власти округа, где дужник добра има, а ова ће поступити по наведеним прописима о јавној продаји.

§. 499.

Кад извршујућа власт пресуду о дугу потпуно изврши, одузеће облигацију од повериоца и предати је дужнику; а ако се дуг не буде могао ово изкрпети, облигација ће се задржати, но написаће се на њој колико је исплаћено.

§. 500.

Кад би се ко власти при извршењу пресуде противио, силом ће се пресуда извршити, и он ће за то по кривичном закону суђен бити.

§. 500. а.

Чиновника, коме је дужност да ради на извршењима забрана и пресуда, ако нађа треба и како треба не изврши ни који одредбу овога закона о извршењима, Министар унутрашњих дела казниће новчаном или губитком плате од 15 дана до три месеца. Ако за непрашњи рад овакног чиновника ниа кривице и до његовог старешине, и он ће се овако казнити.

Осим тога овакви чиновници одговараће и за штету и трошкове, које сноси неправилним радом проузрокују, о којима ће судити редовни судови. Трошкове оштећених, упућена Министру унутрашњих дела, за одобрење да могу овакве чиновнике суду тужити сматраће се за хитне ствари и одмах решавати.

Све ово вреди и за оног чиновника, који ради на „Српским Новинама" и коме је дужност да брише да огласи о продајама дуг на време и уредно штампани — ако они огласи не буду на време и уредно штампани и особито ако због овога буде продаја одложена или уништена. Само за казну и за одобрење за тужбу суду за шега ће бити надлежан Министар просвете и црквених послова.

Тако исто све ово вреди и за оног чиновника, који од стране јавне власи не би одмах одговорио на злоупотребе продаје (§. 478).

Допуна од 14. јула 1898. год. збор. 53. стр. 179).

*

Види одлуке № 142 и 2607 код §. 479.

(наставиће се)

ОДЛУКЕ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

I

Сточни пасош и после рока од године дана од дана његовог издања служи као доказ о сточној стоци коју је у њиме притежају; а онај који му ту важност оспорава умутиће се суду на парницу да противно докаже.

По тражењу старешина масе пок. Мијаила Н. из Ваљаше, надлежни првостепени суд, решењем својим, — одобрио је забрану на покретност и стоку масеног дужника Николића Н. из Ваљаше.

Пре него што је полицијска власт приступила попису, дужник Николић изјавио је: да нема ништа од покретности, која би се могла узети у попис; а за стоку пак, која је се нашла код њега у притежању и на коју је суд одобрио забрану, дужников син Светозар изјавио је: да је по куповини и прилођењу његова својина. па је за то тражио, да је власт не узима у попис и не изалаже га неправедном трошку. За доказ о својини стоке поднео је сточне пасоше.

Старешци повериочке масе нису усвојили Светозарев захтев, већ су оспорили важност поднесеним сточним пасошима, наводећи, да им је рок од године дана протекао и да стога немају доказну важност о својини, па су тражили, да полицијска власт, судско решење о забрани у спему изврши.

Према овоме, среска власт изврши попис узабрањене стоке, а појављеног сопственика Светозара у см. §. 466. грађ. суд. поступка упути на парницу, те да путем ове докаже својину ове стоке, која је нађена у притежању оца му Николића и која се по томе сматра, као његова својина, пошто су сточни пасоши неважећи услед протекног рока од године дана од дана њиховог издања.

Ово решење среско власти одобрено је од стране окружног начелства и Министра Унутр. Дела.

Против министровог решења Светозар се обрати жалбом Државном Савету, наводећи да је државином стоке, нађене на заједничком имању са оцем му Николићем, и сточним пасошима, као доказима о својини узабрањене стоке, доказао своје наводе; те да је према томе повериочку масу требало упутити суду на парницу, да противно докаже.

По расмотрењу овога предмета, — Државни Савет, — примећава својим од 12. марта тек. год. Бр. 1909., — поништио је министрово решење, налазећи, да исто не одговара закону на ових разлога:

„Кад жалитељ Светозар, поднесеним уредним сточним пасошима, који се раније јавним исправама, доказује својину стоке на коју је стављена забрана за дуг његовог оца Николића; и кад је та стока нађена у његовој државини на његовом имању, што му не споре ни старешци повериочке масе, — онда је полицијска власт по имени и допуни §. 466. грађ. суд. поступка од 14. јула 1898. год., — требала да упути на парницу повериочку масу, односно њене старешце, те да они путем парнице код суда доказу, да поднесени сточни пасоши од стране жалитеља не важе према њему као доказ о својини, услед протекног рока од године дана.

У расправу овог спорног питања полицијска власт као неваздежна, није могла улазити, и побијати доказну важност сточним пасошима протеклим роком, противно §. §.4 и 8. закона о заштити од сточних заараза, (збор. 36. стр. 468), у којима је реч о сточним пасошима, кад се у овом случају жалитељ не појављује као продавац, већ као сопственик узабрањене стоке, доказујући сточним пасошима основ своје савесне државине према прописима §§. 200 201 и 203. грађан. закона."

Ове примедбе усвојио је и Министар Унутрашњих Дела.

II.

Општински суд нема права да наплаћује акцисе (механисо) на оно пиће на које је плаћена трошарина.

Суд општине београдске решењем својим од 18. децембра 1902 год. АБр. 10694, одлучио је: да Јован Н. кафеџија у Топчидеру, плати на име акцица (механског) 500 дин. на годину.

Као разлог овоме своме решењу суд је изнео: да по закону о уредби, од 23. јула 1898. године, све оне напоје, које се налазе ван трошаринског реона у атару општине београдске подлеже плаћању акцица на пиво, вино и ракију.

Ово решење општинског суда одобрено је од стране општинског одбора и Министра Финансија.

Противу министровог решења Јован се обрати жалбом Државном Савету, наводећи: да он није дужан, да плаћа овај акцис стога, што пиће на које хоће да му се исти наплати, набавља у вароши, где је на то пиће већ плаћена трошарина.

По расмотрењу овога предмета: — Државни Савет, — примедбама својим од 2. марта тек. год. Бр. 1673. — поништио је министрово решење, налазећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

„По тач. 5. а. закона о изменама и допунама у закону о уредби о наплаћивању механског (акцица) од 6. јуна 1840. год. (збор. 2. стр. 7.), и њеној допуни од 26. јануара 1861. год. (збор. 12. стр. 9.), она места и општине, која имају нарочиту трошарину одобрену законом у корист својих прихода, немају право на наплаћивање таксе у име акцица.

Ова се законска одредба има разумети тако, да се акцис не наплаћује онде, где се варошка трошарина има и може наплатити, а то је у реону трошаринском, а ван тога реона пак, има се наплатити само акцис без варошке трошарине, а никако и једно и друго.“

Ове примедбе усвојио је и Министар Финансија.

прилуз. **Ст. Јак.**

ЈЕДНА КРАЉА

I. БРИЉИЈАНТСКА ОГРЛИЦА

ДРАМА У ЧЕТИРИ РАДЊЕ

Сера Ф. Ч. Бербанда

* * *

Мени је било дошло у главу да ову причу, и друге по реду, нанесем под скромним насловом. „Прекрасне историје.“ У сваком случају, ради сопствене сигурности, ја овим извештавам читатеље, да пре свега ове историје нису мој састав, а да је ова једна свесним нова од конца. У сваком случају ова и оне друге што ће можда доћи по реду, престављају тако необично леп сјај своје врсте, да се њихово понављење не само може опростити, но може послужити на задовољство публике.

Овај случај није дошао у сферу делатности Шерлока Холмса, чувеног романтичног полицијског уходе, поштo краџи у краљи, о којима ће овде бити реч, за времена су избегли нашу; и ако по даљем размишљању, мени изгледа невероватно, да ће се која од ових историја наћи у делању неких преступника, који су били пред краљевским судом и осуђени за свесним друге кривице. Ну, како било да било, односно ове приче казаћу само то, да питање о томе, је ли овде било краље или не — остаје тајна, и да сам у овој историји заменио права имена измишљеним, а за тим без даљег увода почећу са:

Историјом о сумњивој крађи бриљијантске огрлице.

Сцена — Бонд — стрит. Прекс — последних десет година.

Једног лепог јунског дана, нађе је Лондон најлепше изгледао, у пуној једне од највеселијих његових сезона, у магазину господина Клерка и синова чувене јувелирске радње, ушао је господин, лепо одевен и са отменим изгледом. Исказан лондонац тешко да би могао бар приближно тачно да одреди његову националност. На први поглед он је изгледао као да је Енглез; али капа и обућа су га издавали; капа и обућа никако нису порадa лондонских мајстора. Његова тоалета показивала је странца, париженина или Руса.

— Био једно или друго, — рекао је у себи Мистер Пенгам, искусни и главни представник господина Клерка и синова, погледајући на сигурност купца са свог врлог положаја у углу иза стола.

— Ја сам дошао у вашу, сигурно познату радњу, Messieurs Klairk et fils, — рече посетилац скидајући капу и пажљиво је спустивши на стаклени орман — јер ми за вашу чувену кућу нетреба ничија препорука.

Горња половина мистера Пенгама, која је иза стола сликовала на покућству огртача, поклони се у знак одобравања. Овај покрет такође напомиња огртач, само је овај покрет био учињен без јава.

Посетилац продужи:

— Желео бих купити за садењ — за поклон — своју жени гарнитуру од бриљијаната, који би могла носити на дворском балу и за време лондонске сезоне. Желео бих нешто необично, што би надало у очи. Енфин, ви разумете, поклон за је jour de fère de madame ma femme.

— Разумем, господине, — одговори мистер Пенгам, насмејано и задовољан, као лингвиста, који је био у стању да ово правилно преведе. Ви тражите поклон за дан рођења ваше жене, n'est-ce pas?

— Parfaitement — потврди купац. Покажите ми какве бриљијанте имате.

Мистер Пенгам изнесе разне гарнитуре и огрлице, нешто скретајући пажњу купчеву на браслетице, које се од дужег времена налазе у њиховим рукама, причујући му о дивној изради, сјајности и необичне вредности.

Најзад, кад купац заврте главом готово над сваком ствари, која му је била показана, и када је се мистер Пенгам почео већ бојати да никаква примама није довољно занимљива за купца, он од једном изузме огрлицу, која је већ од неког времена била у магазину и која ја, како је он уверавао, показујући је посетиоцу „јединствена своје врсте.“

— Јединствена! — поновн купац.

Као што се види он је био изненађен лепотом огрлице и тиме, што је она „јединствена.“

— Бар по ономе, — пажљиво приметн мистер Пенгам, — у колико нам је познато. Ја нисам нашта слично овој, а ми смо обично извештени о постојању дупликата.

— Сигурно ће бити тако — рече посетилац расејано посматрајући огрлицу.

После овога он се као бајаги занатересовао огрлицом. Узе је окретати и овако и онако, критична је размотрао ра разној светлости; с ужитањем је посматрао дивну њиску, на којој је горело драгоцено камење. Најзад подигнув главу унита:

— А цена?

— Па, видите, — одговори Пенгам мало уздржљиво, пажљиво разгледајући огрлицу, — стављена је много ниска вредност него што сад кошта. Ако би је морао куповати а не продавати, то би очекивао да ми се затражи осам ил' и девет хиљада фуната.

— Цена је велика, — мудро приметн странац.

— Да, али за дупликат ове огрлице, уверавам вас, не би смо платили ништа мање од ове, а при том треба узети у рачун и нашу добит.

— Наравно, — одобри купац. — Ну колико она кошта? —

— Ја ћу вам тражити околико колика јој је означена цена први пут, — одговори мистер Пенгам, бришећи разматрајући трговачки знак, који се није мењао од онда, кад је огрлица пре неколико година примљена у магазин. Означена је са пет хиљада фуната. И — додаде мистер Пенгам са тужном искреношћу, — она вреди ових новаца, доиста деветино.

— Пет хиљада, — поновн купац не чудећи се ни мало.

— Добро, држим да ће се допасти мојој жени. Ну ви знате жене, кад је реч о укусу и моди. Ја бих желео да ју она најпре види.

— Ми немо је задржати за нас, ако, madame нађе за добро да нас посети кад јој буде угодно — рече учтиво мистер Пенгам, говорећи у име Клерка и синова.

— Ах! — рече замишљено купац. На жалост, madame није у стању да то учини, јер не излази, — јако је прозебла...

Мистер Пенгам похита да изјави учешће.

— Кад бих јој могао показати огрлицу, — проговори купац, као да нешто размишља сам са собом.

Лице мистер Пенгама показа сумњу. У послу је био нерасејан и видао се старао да стање на сигурно земљиште.

— Видите, сер, — рече он са учтивим осмехом, — ви ћете ме извинити, јер немамо задовољство рачунати вас у своје сталне муштерије и,...

Непознати га прекиде и веома доброћудним тоном клицну:

— Ах! c' est ça! Не извиняваје се. Знам, да не можете допустити, да сам однесем ма што собом. Ја сам петроградски трговац и знам то.

— Сигурно ћете ме известити, сер,— одговори кућац. — Voici ma carte. — ево моје карте.

Мистер Пенгам узе пружену карту и прочита: M. Paul Taschovich. Он се поклони, а затим додаде:

— Не бисте ли били добри да се повезете на ма какву рекомандацију у Лондону.....

— Драги сер, прекорно рече господин Ташовић. — та ја ни једног тренутка нисам уображавао тражити од вас, да ми поверите огрлицу такве вредности да понизим жену, да вам нисам могао дати гаранције за себе. Ви имате само да покажете ону карту његовом превасходству, руском посланику и надам се, да ће вас то задовољити.

Мистер Пенгам нешто се поклони и, излазећи на конторара, покорно стаде објашњавати, да је у оваквим пословима потребна најпећљ обазривост, ради сигурности од превара.

— Ја вас врло добро појмим, — рече Ташовић, невољавши се ни мало увређен.

— То самоочевидно. Ви имате право Осем тога, отприла ми сад не треба и ви ћете имати доста времена да се обавестите. Можда још вечерас, а сутра посигурно, надам се, да ћу имати могућности доћи код вас: у колико сати тачно, то не могу одредити. Au revoir, messieurs Clairk et Ils au revoir! (наставиће се)

СПЕЦИЈАЛИСТА*)

Пре седам година био је у Одеси извршен „сензационе" злочин.

Старац — банкар Лившиц, нађен је удављен у својој постељи. Ништа није било украдено. Каса која је била у суседној соби, није ни дирнута. У жупи је лежала свезаних руку и ногу, са зачепљеним устима, готова да се угуши куварица Леја Каминкер.

Она је казивала како су ноћу продрли у стан некакви људи са маскама, притретили јој да ће је убити, ако се буде дерала, свезали бацили је, и отишли у собе. Шта се тамо десило — она не зна.

Отпочело се истраживање, за које се доцније у суду причали ужасе. Један приповедач по подсрешу, чак се обесио у полицији.

После дугог, узалудног и погрешног истраживања, на крају се открило, да је банкара Лившица ловила цела разбојничка дружина. Неки Толшлин, многоструки убица, који се пуцајући бранио од потере, његова љубавница Луцкер, лововка по занату, скитница Левов, некаква удовица која је трговала краденим стварима и куварица Каминкер, која је отворила разбојницима врата а после је по договору одиграла комедију, како су је свезали.

Само је чудновато изгледало зашто убице нису ни дирнуле касу.

Они су то објашњавали тиме, што узета у компанију „специјалиста за обијање каса." Павлопуло поплашио се за време убиства и умакао.

Дали су се у потеру за Павлопулом.

Показало се да је он од тог времена извршио још један преступ.

Уловљен је при пљачкању неког ванредног чојства, он је за ноћ разбио касе и накупио се новаца и чекао, да би његови ортаци отворили врата. Чувши да се врата отварају, са набијеним револвима појаца, јурнуће. Врата се отворе — и пред њим је била полиција.

— Један из мојих помоћника, продао подлац! — са уздахом говори Павлопуло.

Њему су били судили, и осудили га, и он је ишао у Сибир.

— А у то време, мене ни невољаници, који су Лившица — царство му небеско! — убили, и мене надали. Сву су ми каријеру покварили.

— Какву карјеру?

Да сам ноћ имао „заменика." Све је било удешено. Како би дошао на место, одмах би отишао и то у иностранство, и сада би се још занимао својом специјалношћу.

— Каквом?

— Обијао би касе.

И Павлопуло говори то са таквим уздахом. Он има осетан грчки акценат.

И када он каже „касе" у гласу му чисто звучи нежност. Као да изговара име своје љубљене жене.

Павлопуло је био праћен с пута, отправљен у Одесу, — и пред судом су представали: Каминкер, матора, сивашна јеврејка, која непрестано дрхће и плаче; Левов здрав клипан, са интипатичним изгледом, који је за сво време суђења разгледао таван, дуварове, публику, судије, не обраћајући ни најмање пажње на оно што се дешава, чисто као да се њега не тиче цела та процедура! Па онда удовица, трговкиња са краденим стварима, која без престанка плаче и дере се: „ја нисам крива!" и млада још негда по свој прилици и веома лепа јеврејка Луцкер, која моли суд: да је не затвара са Толшлином, јер ће је убити.

У оковима Толшлин, који је успео већ да за то време буде осуђен на робију, са спокојним видом, врло кратко али при том и јасно и тачно изнесе суду како је текло то страшно дело.

И веома интересантни како за судије тако за публику и поротнике Павлопуло, Грк, веома жив и окретан, средњих година такође у оковима и робијашком оделу.

— Ви сте мене знали пређе? — пита он сведока полицајца, специјалисту детектива.

— Не. Нисам вас сретао.

— А име „пан" било вам је познато?

— Како, да не!

И у гласу сведока чисто се чуло поштовање. „Пан" то је — „пом де гистре" — лоповски назив Павлопула.

У лоповском свету Павлопуло је добио назив „пан" за своју навику на богат и луксузан живот. Да лумповке и жицошлје.

— Од тридесет рубаља кошуљу сам носио! — уздише на Сахалину Павлопуло, — паучина а не платно!

„Пан" је прозван и због тога, што је имао сам на врло велика и крупна дела.

— Мој је посао — банке, пошторе. А од приватних лица једино онај, који је веома богат — но, и њему још могу отићи, да порадим!

Чисто је сниходан до појединаца! А ситним послом није се никако бавио.

Паном су га звали још и за необично презрино и високомерно држање на свој лоповској братији. „Достојне уважења" и његовог друштва Павлопуло је сматрао свега три до четири „такна као што је и он".

Један такав је у Москви. А с осталима ја сам се сретао у иностранству.

Име „пана" је гремело не само у Русији. Он је био познат у Румунији, Турској, Грчкој, Египту.

— У опште на Истоку? — објашњава „пан" поротницима.

Када су полицајци извели све то за „пана — Павлопула," Павлопуло се подигао с места, и звекнув оковима тичући прстом своје груди, — изговори:

— Пан — То сам ја!

Стари судци су по том говорили, да оригиналнијег оптуженика суд није имао.

Павлопуло се окрете сведоку, сину онкојног Лившица:

— Кажите молим вас, ви знате касу вашег оца?

— Да, она је још код мене.

— Она је такве и такве форме? Марка таква и таква?

— Да.

Павлопуло исправа све тајне касе до најситнијих.

— Да. Да. Да.

— Кажите, ради тога да би се каса отворила без звона, шта треба радити.

— Верујте... не знам....

— Сетите се боље. Тамо има с те и те стране једно дугме. Ако га притиснете каса се отвара без звона.

— С које стране велите ви?

— Да с те и те. Не журите се, сетите се боље. Тамо мора бити такво и такво дугме. (наставиће се)

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

Интересни злочинци. — До пре месец дана у Вилмерсдорфу су пушене честе опасне крађе у сред бела дана, а лопови нису могли бити пронађени. Једно по подне приметио кратарац у дући број 141 улице Вилалдове, да се два младића поћу уз степенице, и она пође за њима. Кад се попела до тавана, већ су са њега излазила та двојица са пешом под мишками. На њиху женину појавише се одозго два мушка помоћника, наоружана ножевима, и пресрећише пут злочинцима, који се заттише ножева, но после краће борбе буду савладани. Том приликом буде ранен у руку један од лопова, а обојица предати полицији. Пре вожња за Берлин, један злочинац покупа да искочи и побегне из кола, али га пратилац ухвати. Оба су лопова осуђена већ, а што је најзанимаљивије, када су дошли у Берлин и кад су узети на испит, на један пут су пресгали

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

да одговарају на питања и изигравали су неурачунљива лица.

Δ

Последица пијанства. — Лудима, који прекомерно злоупотребљују алкохолну надсладу, може послужити као опомена следећи жалосни случај, који се десио у Брезлази пре кратког времена. Тамо је једногa вечера украдена са статуе Св. Јована Непомука, која се налази пред Kreuzkirche, символ тајне причешћа на руке светитељеве. За то је власт узела на одговор и казнила, са петнаест дана затвора, проваћеног кривца, у лицу студента филозофије Херберта Б., који је учинио дело у пијанству. Као отежавајућа околност при суђењу узето је и обесвећење статуе.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученици су нам ова питања.

I.

„Одбор општине корићке, у протеклу 1902 год., поставио је за тутора приземеног Р. Н. из Корићке, који је ту дужност вршио скоро годину дана.

Од неког времена, овај се Р. одао спиритизму и разговара са духовима преко истакнића.

Општински одбор нашао је, да Р. није више добар хранитељ, пад је спиритиста, па га је као недостојног сина православне цркве, свенио са туторства решењем својим од 1. марта ове год. Бр. 574, а на његово место изабрао друго лице.

Ову своју одлуку, одбор је достављо, у препису, свештенику црквене корићке ради знања, а послао је и среском начелству у смислу чл. 85. закона о општинама.

Начелник срески, као највиша власт, одобрио је ову одлуку одборску; али, како је дотични свештеник раније био изразио жалбу Духовном суду, овај потеже, на одборску одлуку поништи.

Сад одбор општински стоји пред питањем: чију одлуку да послуша и изврши — да ли среског начелника, као власти једине надлежне за разматрање његових одлука, или Духовног Суда?

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме."

— На ово питање одговарамо:

Ако је Р. био добар и савесган прилеви тутор, и ову дужност вршио на задовољство оних, који су надлежни да то пеше, онда је одбор погрешно, што је као разлог за његово смењивање остакао спиритизам, јер је постојање тога факта — да је и Р. био тај — тешко утврдити без сведочења призвања његовог, а онде се не види да је тако проверено.

У осталом, сваг ову ипје требао одбор да зове преко колена ни по тоне, што једна забрада, у којој би неко био, ако је спиритизам оглашен правом за забрду, што ваше ипје да расправљамо, не искључује могућност, да тај ипак буде добар хранитељин, и исти је само требало извести из те забруде, а не жижљивити тако драконски, као што је одбор учинио.

Али, пад је све то већ учињено, онда се треба поборити одлуци Духовног Суда, пао надлежног, јер по чл. 5. стану другом ђ. 43. закона о прав. властима, који је крађен у живот законом од 26. априла 1895 год. избор сетутора сконштаван Духовном Суду на знање и саниције, и пад је он са ипме задовољан, нема разлога, да се одбор томе противи.

Ово не ће ни мало бити неугодно због тога, што је надлежна полицијска власт одобрила одлуку одборску, јер она у стварн ипје нашта ни могла одобравати, него је изјавила да против ипје нема ништа, поштто ипје пред собом имала жалбу ни самога Р. ни дотичнога свештеника.

II.

Суд општине грнишке, актом својим од 15. септембра ове год. Бр. 1782, пита:

„Суд овај, као сваке тако и ове године, наплаћивао је уз порез, за своја свештенска, порез бира у 2 дин. с главе на главу, још и по 1·20 динара на сваки дом, на ове свечарине, без обзира на то, да ли је из тога дома пошао колач на сеченье или не, па је тако прибирао сума предвиђати свештенику према општинским књигама.

У овој години, неколико њих грађана протестовали су против ове наплате, изјављујући, да ће они сами плаћати свештенику за сеченье колача која се овај обред буде вршио.

Поводом овога протеста суд је у недоумици: да ли да ову наплату и даље врши или не, упрано, да ли је оваква његов поступак сагласан законима или не, или је боље, да свечари сами плаћају свештенику свечарство онда, пад ни колаче сече?

Моли се уредништво за обавештење.

— На ово питање одговарамо:

По тач. 5. чл. 8. закона о уређењу свештничкога стања, „за свечарство с појицом код куће, сеченье колача и приладом појења, у црки," плаћа се 1 динар, а не 1·20, као што је тај суд радио.

Такву ову, по духу чл. 9. истога закона, напаћују свештеници од дотичних свечара, пад при самом обреду пад дошаље, и тек ино их свечари сами драговољно не плате, наплаћују их општинске власти принудним путем.

Тако је по закону, и онда би поступак тога суда, бао нао мало противан закону, али сасо онда, ако неко протестује против истог, и ино сви дотичновао пристану, да то плате уз порез онда нико други не би могао ништа имати по против те добре воље пароханина, нити против услуге, коју општина тиме драговољно врши.

III.

Суд општине зарошке, актом својим од 11. септембра ове год. Бр. 830. пита:

„Прирез за пресељење и израду пута Овчар — Каблар, у овом округу, разрезан је по пореским главама у два реда по 4·20 динара, што чини скупа на пореску главу 8·40 динара.

А израда земљаних радова на путу Ужице — Јелова Гора — Вальево, раздељена је на општине, па су неке овеје општине израђиле кудуком, а неке плаћале опет прирезом с главе на главу.

У срезу рачанском и овај последња посао сврпен је прирезом, који је изнео с главе на главу по 7 динара, што са онима према чини укупно 15·40 динара, поднза је морала платити сваки пореска глава, без обзира на то, пакавога је она напионог стања и колико је пореских глава у једној задруги.

Тако је било код нас, а нефутим, у неким општинама суседних срезова то је ипло са сасм другчије.

На ime, општине, које су ове путове радиле кудуком, нису тражиле поједпачно све главе пореске, него су оне из задруге ослобођавале. Тако: где су у задруги три пореске главе, једна је ослобођена кудуна, где су четири такође једна, где су пет, две и т. д.

Исто тако било је и у општинама, које су израду путева плаћале прирезом.

На питање наших грађана, но је ако ту одлишину задругарима, рекло им се, да је тако наређено од капетана.

Моли се уредништво за обавештење: како се могу и по коме закону, изузимати по неке пореске главе од кулучења или плаћања приреза, и ако је то могло бити, онда зашто тако ипје било и у нашем срезу?"

— На ово питање одговарамо:

По закону о суседењим јавним друмовима, друмови се могу радити или сплагом народа — кулуком — или средствима општинским, који овај стоји на расположење за то.

И у праси и другом случају, тај терет морају равномерно да подпесу сви грађани дотичних округа или срезова — једно се када који пут прави.

Према томе, ако је одлучено неке разлике у употреби снага или плаћати прирез, то је погрешно, и неправну тако треба тражити под надлежним власти.

IV.

Један општински делопођа пита:

„Јан, Јанковић, из Д-чке, тужио је овој општини С. Т-ћа, за крађу кукуруза са њиве. Доказа нема да је С. ову крађу учинио, али он тражи да му се дозволи, да тужбом клетвом утврди, да је С. украо оно 50 клипова кукуруза из његове њиве.

Да ли се у опште може примити у овоме правичком деду клетва као доказ против учиниоца?

Моли се уредништво за обавештење.

— На ово питање одговарамо:

Заклетва може бити доказна за количину штете, али никако доказ против учиниоца крађе за само дело.

Како се кривична дела доказују, прописано је кривичним судским поступком и полицајском уредбом, ако ипје случај поднесен суђења.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Лазара Дакића, кочијаша, родом из Аустро-угарске (Баната) општинског због краће стоке, тражи шабачки приседнички суд актом Бр. 11777. Пропаћеног треба страживарно спровести поменутом суду, или Управи града Београда с позивом на Бр. 32055.

ПОТЕРЕ

Ђуру Марковића, из Сеница, среза лепеничког, 25. пр. м-ца напали су непознати злочинци, и помоћу бојз и претње изузели му и одњели 189 дуката у злату и 340 динара у сребру. Један од злочинаца био је висок, бувољак, стар 35—38 год., а други је омален, пуп, ситан, пирпаст пасћа, без браде; бркови мали, стар 25—27 год. Начелство општ. братунчевног депешом Бр. 17471, моли све по-

лицијске власти, да јавношће у својим домашајима живо потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. УБр. 33017.

Стојан М. Илић, из Кремољена, среза хомољског, окривљен је због опасне крађе стварне и пажите Милоја Лукића са истог места, извршене ноћу између 24—25 августа тек. год. Чим је скинао, да је среска власт ушла у траг овој крађи, и позитарала неколико учесника. Стојан је побегао на свога села и сада се не зна где је. Има му до 27 год., средње је величине, у лицу је плаво-риђ, нос му је нако никрав, нема једног предњег зуба и десног кажњерста. Начелник среза хомољског, актом Бр. 9018, моли све полицијске власти, да Стојана у својим домашајима живо потраже, и пронађеног њему стражарно спроведу. УБр. 32079.

Живојин Павловић, скитница, родом из Алексинца, који је био у притвору приватственог суда на граду Београд због опасне крађе, побегао је из притвора 25. тек. м-ца и до сада није нигде дати пронађен. Позивају се све полицијске и општинске власти, да овог опасног крадљивца, који је једном већ био осуђиван због опасних крађа, у својим домашајима најживље потраже и пронађеног стражарно спроведу пред. суд, или Управи града Београда с поменом на ист Бр. 33288.

Ђура Јовановић, Цигањин из Урошице, окр. ваљевског — осуђеник београдског казненог завода, коју између 28—29 пр. м-ца побегао је са рада из Добричева. Бегунац има

30 год., високог је раста, дугих образа, у лицу доста бео и лепушкаст. Позивају се све полицијске и општинске власти да на њега обрате пажњу. УБр. 33748.

Милу Илићу, из Пожаревца, непознате доброе обља су 22. пр. м-ца кофер и сандук и из истих украли и однели: једну бурму, једам бушени џукат, два златна прстена са белим и црним каменом, 10 комада шаварица и 4 комада тканина, 6 комада шаварица и 4 комада тканина, 6 комада тканина, 6 комада тканина, 6

БРОЈ 41. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 10. ОКТОМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а желећи дати доказа Његовог Краљевског благовољења, одликовани су:

Орденом Белог Орла
петог реда:

Никола Митриновић,
Тома Миленковић, и
Стеван Бобић, чланови управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1 октомбра 1904 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за вршиоца дужности писара среза љубићског, у рангу писара начелства прве класе, Ђорђа Јотића, писара друге класе начелства округа нишког.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1 октомбра 1904 г., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Велисав Ашковић, писар друге класе среза љубићског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1 октомбра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 13. септембра ове године Бр. 6558, које гласи:

да се Димитрије Поповић, учитељ из Качулица, родом из села Макреша у Ст. Србији и поданик турски, по молби својој прими у српско поданство, заједно са женом Милицом и малолетном ћерком Војсавом, изузетно од §. 44. грађ. закона као досадањи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28 септембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 17. септембра ове године Бр. 7158, које гласи:

да се Радош Крљевић, земљоделац из Алексинца, родом из Косора у Црној Гори, и поданик исте државе, по његовој молби прими у српско поданство, заједно са женом Љубицом, синовима: Михаилом и Јевтом, и снахама: Анђом и Живком и ћерком Цаљом, изузетно од § 44. грађ. закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошњег поданства.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 29 септембра, 1904. г. у Београду.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приступио и уредио Свет. Јањић

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(наставак) 19

§ 501.

Јавна продаја неуредна је:

1., При којој не буде поступљено по §. 466, 468, 471, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481 и 486; и

2., При којој су налметачи били у договору, да се само за једнога налмећу тако, да правог налметања није ни било.

(Замена од 14. јула 1898. год. збор. 53. стр. 179).

Да само прекршај одредаба §-а, који су побројани у овом §-у, чине неуредном јавну продају, показује ова одлука

„Никола К. порезник, продао је имање масе умр. Цмиљана К., земљ. из Расне, за наплату порезе.

Противу ове продаје тужили се стараоци масе и молили суд, да продају огласи за неуредну и као такову поништи, поред осталог и за то, што је продаја одређена и извршена у Пожези а не у Расни, где је имање и где су суседи и купци који ће имање лицитирати.

Првостепени суд одбио је тужилачку страну од тражења решењем од 2. априла 1902, № 18854 са тог разлога, што овај основ није предвиђен §-ом 501. грађ. суд. пост. којим је казано кад је јавна продаја неуредна; а сем тога Расна са Пожегом састављају једну општину.“

Касациони суд (II одељење) одобрио је 30. VIII. 02. под № 6238 решење првостепеног суда.

*

У овом смислу гласи и одлука Касац. суда од 1. августа 1903. № 4448. изнесена код §. 466. а., грађ. суд. поступка.

Види одлуку № 11473 код §. 476. по коме се продаја врши у месту где је имање које се продаје.

*

Противно овој донесена је ова одлука Касационог суда, према којој и процена је услов за поништај продаје, кад не одговара §. 466. а., грађ. суд. поступка.

„Кад у §. 466. грађ. суд. пост. стоји, да ће полиц. власт пописати и проценити ствари и имање за продају намењено, а у §. 466. а., истога пост. стоји само начин, како се та процена врши, то је погрешан разлог судски, *да није услов за уништај продаје процена, кад не одговара §. 466. а., грађ. суд. пост., зато што тај пропис није наведен у §. 501. грађ. суд. пост., кад међутим у том § стоји, да је продаја неуредна, ако није испуњен услов из §. 466. грађ. суд. пост.* Па, пошто се свако имање има да процени приликом пописивања за продају, без обзира на процену приликом задуживања; јер се вредност имања према времену мења, — то и за спорну продају суд има да цени *је ли попис и процена извршена онако како прописује наведени законски прописи.*

Осим тога не може процена заменити саму тапију и зато, ако се само тапија поднесе извршној власти при попису непокретног имања, може иста власт да поступи по последњем одељку §. 466. грађ. суд. пост., пошто се при свем том на лицу места увери, јесу ли границе према та-

пији остале и по суседима и по формацији земљишта неизмењене.“

Овакве примедбе дао је Касациони суд 8. I. 01. № 183. по спору Михаила А-ића и жене му Милеве противу Ђоке П., полицијског писара, за поништај продаје, једном од првостепених судова, који је усвојио ове примедбе и поништио продају са ових разлога.

„Ова је продаја неуредна за то: што попис и процена имања није извршена онако, како прописује §. 466. и 466 а., грађ. суд. пост. т. ј. није извршен на лицу места у присуству комшија, нити је продато имање процењено приликом задужења, пошто се вредност имању мења према приликама.

Сем тога, кад је жалилац поднео тапију као доказ о својини продатог имања, онда извршна власт није могла процену заменити тапијом, већ је требала на лицу места да се увери, да ли су границе према тапији и суседима, и по формацији земљишта остале неизмењене, па према стању ствари да поступи по последњем одељку §. 466. грађ. суд. поступка“.

*

Ово је решење постало извршно.

Да ли се јавна продаја може да уништи у појединостима или у целини видети одлуке неписане код §. 482. под № 1582.

*

Види одлуку опште седнице Касационог суда под № 4548. код §. 477.

*

Продаја туђег имања и јесте и није услов за поништај јавне продаје.

Две супротне одлуке Касационог суда.

„Из акта односећа се на ову продају види се, да је Вучић Н., кад је тражио зајам од Управе Фондова, исто имање проценио 25. августа и после ове процене, он је 9. децембра 1881. ово имање, које је дао У. Ф. у залогу продао реченом Милутину а опет Управа Фондова по тој процени то је имање интабулисала код овог суда 21. децембра 1881.

Према овоме, што је процена била раније и што је по томе купац Милутин морао знати, да се ово имање У. Ф. залаже, па га је опет од Вучића купио и што је извршилац ово имање као залогу Управину продао, суд налази, да овде не може бити говора о неуредној продаји, на с тога је у погледу на §. 508. грађан. суд. поступка решио, да се тужилац Милутин одбије од тражења.“

По жалби тужиоца, Касациони суд [III одељ.] одобрио је ово решење првост. суда 12. V. 87. № 1837. *не тражећи акта продаје.*

*

Истоветан случај, расправљен је код истог суда, само што је друго лице (Милан Н.) било тужилац, а разлози су били исти као и код првог решења, али Касациони суд истога дана под № 1838, само не и у истом одељењу, већ у II-ом поништио је решење првостепеног суда са ових разлога.

„По пропису §. 501. тач. 1. грађ. суд. пост. јавна продаја неуредна је, при којој између осталих прописа не буде поступљено и по §. 471. грађ. суд. поступка а по тач. 1. поменутог §. 471. за извршење пресуде не могу се узети у попис *туђе ствари.*

Па како се из поднесене тапије види, да је се жалилац убаштинио на продато добро за рачун дужника Вучића 15. дец. 1881. год. а интабулација У. Ф. за дуг истог Вучића, за који се сада продаја поменутог имања извршила, — стављена је 21. дец. 1881. дакле, пре се жалилац убаштинио, но што је Управа ставила интабулацију за дуг бившег сопственика Вучића, и како је према пропису §. 298 грађ. зак. непокретност онога, ко се пре убаштини, онда је погрешан разлог суда, што жалиоца одбија само по томе, што је процена од стране Управе Фондова била ранија, те према томе и решење је којим се одобрава извршена продаја, — погрешно.“

Првостепени суд усвојио је ове примедбе, па је поништио продају узев да је за Вучићеве дугове продато туђе — Миланово — имање (решење чачанског првостепеног суда од 3. VI. 87. № 7611).

*

Одлука показују № 1873 и да тапија није баш увек доказ за својину непокретног имања.

*

Прва пак показује оно, што и одлука № 5403 код §. 502.

---

§. 502

Који је неуредном јавном продајом оштећен, може овог, који је узрок те неуредности, за петнаест дана тужити надлежном суду, рачунећи од дана продаје.

(Допуна од 14. јула 1898 год. Збор. 53. стр. 179).

Суд ће одоцњену тужбу по званичној дужности одбацити.

Да само онај који је оштећен јавном продајом непокретног имања, може да се тужи на продају, а не и онај, који је оштећен тиме, што му је имање дато под аренду, — показује ова одлука.

Вићентије М. дуговао је Управи Фондова, и како је био неуредан платиша, Управа нареди полиц. власти, да изда имање дужниково под закуп, што и изврши Урош Гр. сресни начелник.

Ну, Вићентије не би задовољан овим, већ се обрати тужбом суду тражећи поништај закупа.

Првостепени суд упустио се у разматрање и решавање, налазећи, да је надлежан за решавање о поништају закупа са ових разлога.

„По §. 190. грађ. законика права скопчана са непокретним добром сматрају се и сама као непокретне ствари, а по §. 502. грађ. суд. пост. жалба за уништај продаје непокретног имања предаје се суду. Према овоме суд налази, да је надлежан, да прими и да ради по тужби, којом се тражи поништај закупа непокретног имања, пошто је то у духу самога закона — §. 2. грађ. суд. поступка и 10. грађ. законика. —

У овом конкретном случају суд налази да је надлежан, да се упушта у оцену уредности или неуредности овога закупа, још и са тога: што имање издато под закуп, није на руковању код Управе Фондова, као што тужени у одговору наводи, те да би према томе и чл. 54. закона о уређењу Управе Фондова суд био ненадлежан, да се упушта у оцену њеног руковања са својом залогом; јер се из акта дуговања види, да је Управа Фондова наредила, да се имање издаје под закуп, а није исто узела на руковање.

Даље је суд нашао, да је жалба од оштећеног и благовремено поднесена — §. 502. грађ. суп. поступка —.

По жалби тужиоца, Касациони суд [II одељ.] поништио је 21. IV. 03. № 2550 решење ово, са ових разлога.

„Погрешно је суд оценио, да његова надлежност за решавање питања о уредности закупа по прописима главе XIX. грађ. суд. поступка има основа у §. 2. грађ. суд. пост. и §. 10. грађ. зак., јер му је нетачна поставка, да је спорни случај таке природе, за регулисање којег нема прописаног правила, те да је морао прићи аналогији и на основу §. 505. грађ. суд. пост. тужбу у поступак и решавање узети јер како овај законски пропис тако и сви остали из главе XIX. грађ. суд. пост. односе се само на питање уништења неуредне јавне продаје, које није овде предмет спора.

Навод суда, да овај случај није регулисан никаквим законским прописом не стоји, јер §. 466. б. грађ. суд. поступка са његовим изменама и допунама од 14. јула 1898 год. регулисао је питање, кад се пописато имање одузима од дужника и предаје стараоцу на руковање, и такве одлуке подлеже расматрању виших административних власти, а не суда.

Најзад овај случај има се расправити по специјалном закону о уређењу Управе Фондова, по одељку III., који говори о праву и повластицама, а по чл. 53. и 54. по којима Управа има права, да имање даје под закуп преко полиц. власти, која не сме одбити помоћ; а ако се њеним наредбама чини неправда коме, има права да се жали Министру Народне Привреде, под чијим надзором стоји Управа Фондова — чл. 1. закона о уређењу Управе Фондова — или тужбом противу саме Управе“.

Ове примедбе усвојио је првостепени суд и решењем № 8052 одбацио тужбу, као ненадлежном суду поднету.

Разлози за решење ови су:

„По чл. 54. зак. о уређењу Управе Фондова, — ова има право, да од свог неуредног дужника одузме управу над заложеним имањим, а по чл. 53. истог закона има право, да из заложеног имања врши наплату сама или преко полиц. власти.

Кад то стоји, а у §. 466. б., грађ. суд. пост. регулисано је питање, кад се пописано имање одузима од дужника и предаје стараоцу, — онда таква одлука о одузимању имања, подлеже расматрању виших административних власти, а не суда, јер се овим поступком власти ствара спор административне природе и лице чији су интереси повређени има право жалбе на вишу административну власт.

У овом случају жалилац је погрешно поднео жалбу суду, јер према изложеном

суд није надлежан да се упушта у оцену питања о уредности закупа, па зато поднету тужбу — жалбу — одбацити, јер је упућена ненадлежно овом суду — §. 49. грађ. суд. пост.“

И на ово решење жалио се тужилац, али је Касац. суд. одобрио ово решење 16. IX. 03. № 5896.

Да ли преваздужени може подизати тужбу за поништај продаје одговарајуће нам ова одлука.

„Кад се по §. 478. грађ. пост. и дужник позвана на продају, онда је и он интересовано лице и има права на тужбу противу продаје по §. 502. пом. закона, а у овом спору тужилац Јеремија, јер њега се, као дужника тиче, хоће ли се имање скупље или јевтиније продати, и да ли ће остати преваздужен или не, али, како је Јеремија под стечајем и по томе односно своје имовине по §. 24. и 25. стеч. пост. у вези са §. 920. грађ. зак. правно неспособан, да сам овај спор води; и како бранилац масе и ако је повлаш, одриче учешћа у овоме спору и заступање тужиоца — дужника; то је суд по §. 50. грађ. суд. пост. позван био да тужиоцу парочитог заступника за вођење овог спора постави и пошто од њега узме реч усвајали жалбу жалиоца Јеремије № 4680. 901. год. акта спора на разматрање амо пошље.“

Према овоме Касациони суд (III. одељење) је, да је преваздужени неспособан за вођење парнице (одлука 13. VIII. 1901 г. № 5377).

*

У овом смислу има раније одлука од 25. I. 900 г. № 566. и 16. V. 901. № 4149 и 23. маја 1903. № 3519. II-го одељење није дало, да се преваздужени ни мења у парници.

(Настављиће се)

ОДЛУКЕ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

прикупља и сређује Сп. Н. Јаковљевић, пензер Државног Савета.

I

По §. 807. грађ. законика задруга постоји онде где је смеша заједничког имања и имања; и само у таком случају родитеља и старовеоца задруге одговорни су за плаћање војнице неодељених задругара.

Станоје Н. кујунџија из Куприје, оштећеван је плаћањем војнице за свога сина Благоја, који је војни бегунац.

Поводом овога оштећења, које му је извршено према суми непосредног пореза, Станоје се обрати Министру Војном, наводећи: да није дужан да плаћа ону војницу, пошто са сином није задругар, јер по уверењу надлежног општинског суда, нема никакког непокретног имања; а да му син, после његове смрти, може постати наследником, искључиво његовом добром волом.

Узимајући у оцену жалбу Станојеву, — министар га својим решењем извести: да је исти, по чл. 2. зак. о устројству војске, дужан да плаћа за сина војницу, пошто између њега — Станоја и сина му Благоја, постоји задружни однос.

Противу министровог решења, Станоје се обрати жалбом Државном Савету, изјавивши: да је по §. 807. грађ. законика, задруга постојала онде где је смеша заједничког имања и имања, а како он са сином Благојем, који је војни бегунац, нема никаквог заједничког имања, већ плаћа 20 дин. непосредног пореза на своју личну заслугу, то према наведеним законским прописима, не може ни бити реча о каквом задружном односу његовом са сином, нити о плаћању војнице према његовој — жалиочевој пореза на принос од личног рада.“ —

Ове примедбе усвојио је и Министар Војни.

II.

За објашњење извршне пресуде општинског суда, није надлежна административна власт, већ суд.

Пресудом суда општине бојничке под № 48/83 г., осуђен је Раца Н. одбегли Турчин, да плати Марији жени Чедомира Н. за одређену једну краву и једног вола 200 динара, таксу и остале трошкове; а сем тога по 90 динара годишње као накнаду за перад и неприплод означене стоке.

Начелник среза јабланичког приступајући извршењу ове пресуде тек у 1902 год., нашао је: да поред осуде у 200 дин. таксе и трошкова, има да плати по 90 динара годишње, на име накнаде, почев од дана пречене пресуде на све до дана када је приступљено извршењу исте, — дакле за 19 година, 8 месеци и 2 дана. Укупно свега 2032·50 динара.

О овоме среска власт донесе своје решење, које је одобрено од стране окружног начелства и Министра Унутр. Дела.

Противу министровог решења интересовани се обрати жалбом Државном Савету, наводећи: да пресуда општин. суда, коју полицијска власт има да извршни није јасна, јер се на ње не види, за коју је годину поимешће досуђена накнада; од које се године има рачунати и до које године има тећи по 90 динара. — стога је полицијска власт била дужна, да у смислу §. 335. грађ. суд. постунка тражи, да општински суд пресуду протумачи.

Налазећи, да се, предмет ове жалбе не тиче административног спора у смислу чл. 48. савет. пословника, јер питање о објашњењу једне извршне пресуде општинског суда, не спада у надлежност административних власти, већ суда, — Државни Савет — решењем својим од 14. маја тек. год. Бр. 4167. а на основу чл. 25. савет. послов. — одбацио је жалбу као ненадлежној власти поднесену.

III.

Полицијска власт без судске пресуде не може предузимати наплату чланских улога на основу правила појединих друштава и осигура, јер такав случај није предвиђен прописом §. 465. грађ. суд. поступка, по коме полицијска власт приступа наплати без судске пресуде.

Механско-кафанско удружење у Чачку, тражило је, да окружно начелство наплати од Малише Н. и осталих кафеџија одр. по 50. динара, пошто је по чл. 4. и 5. друштвених правила, свака механџија или кафеџија, који отвори радњу у реону Чачка и околини, дужан у исто време постати члан друштва са улогом од 50. динара.

Налазећи, да су друштвена правила, која је Министар Унутрашњих Дела потврдио на основу т. 7. §. 122. економске уредбе, обавезна за све кафеџије и механџије у Чачку и околини, — начелство је решењем својим под № 17491/902, наложило Малиши Н. и осталима: да у остављеном им року положе своје чланске улоге.

Оне решење начелства одобри и Министар Унутр. Дела као умесно.

Поводом овога моменути кафеџија са осталим својим друговаца, обрати се жалбом Државном Савету, наводећи: да правила друштвена немају ослонца у закону, и да као таква не могу имати обавезну силу за оне механџије и кафеџије, који неће да постану чланови удружења.

По расмотрењу овога предмета, — Државни Савет, — примедбама својим од 14. маја тек. год. № 4169. — поништио је Министрово решење, наложивши, да исто не одговара закону из ових разлога:

„Кад жалитељи не пристају да плате чланску улогу за механско-кафанско удружење изгонарајући се, да их не вежу друштвена правила над који они не пристају да буду чланови удружења, — онда полицијска власт, није била надлежна, да по тражењу удружења предузима мере за наплату ових улога, — већ је требала упутити удружење да се са својим тражењем обрати надлежном суду, те да суд ово питање расправи сходно правилима друштвеним.

Полицијска би власт могла предузима потребан корак за наплату ових чланских улога, само по пресуди судској, иначе не; јер овај случај није предвиђен прописом §. 465. грађ. суд. поступка, по коме полицијска власт приступа наплати без судске пресуде.“

Ове примедбе усвојио је и Министар Унутраш. Дела.

СПЕЦИЈАЛИСТА*)

(свршетак)

— Да! Сасвим тачно! Има такво дугме, и ако се претисне, каса се зајеча отвара без звука! — сети се сведок.

— Видите! — обрати се Павлопуло суду, — ја боље знам његову касу него он сам!

Павлопуло је одрицао свако учешће чак и у спреми убиства.

— Зар сам ја за такву глупост способан?! — узвикивао је он страсно и убедљиво, — нашто ми? Ја слава Богу имам своју специјалност!

Тако је и рекао: „слава Богу.“ И тако је често и са таквим усхићењем спомињао своју „специјалност, да га је председник на крају крајева заштао:

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

— Какву ви то „специјалност“ непрестано помињете.

— Обијати касе!

— А!

Ја за своју специјалност окове носим! — с гордошћу говори Павлопуло, чисто као да је Бог зна какав знак одликовања добио, — ја сам због своје специјалности и Сибир добио.

— Ја сам господо поротници, тако исто као и они лопов. Но ја сам друге специјалности! — објашњава он даље поротницима. — Ми се делимо на разне специјалности. Ко је какве, он се ње и држи. Кесарош, — он несе сече, а красти из ходника бунде, — то већ није његов посао. За то су нарочити, који опет неће поћи да краду путнике по возовима. Он се у том послу не разуме. За то су „путници.“ За све нарочита специјалност. Ја сам специјалиста за обијање каса.

— И ја да идем да убијам! Ја! — пљескајући руку о руку, узвикује он, и на лицу му се чита сажалење према људима, који су могли уобразити себи и такву једну глупост, — ма нашто ми? Па ја сам отварао касе, дешавало се, кад газда ту у близини у собама се налази, — и никако ништа није чуо.

Павлопуло никад не говори „разбијати“ ксу, већ увек меко: „отварати.“ „Разбијати касе глупо је, њих треба отварати,“ — по његовим речима.

— Ја би и отворио касу, и узео новце, и отишао, а Лившиц се неби пробудио: А сад ја да идем на убиство!

— Ето сад! прекиде га председник, — па ето ви сами говорите, да сте имали и револвер при себи.

— И не само револвер, но још и нож и чак главолом! — ватрено узвикну Павлопуло. — Но, погледајте молим вас, у каквом сам се ја друштву нашао! Каква је то публика? Само им погледајте на физиономије! Дивне?

Толшлин се осврте на те речи, и само што презриво погледа на Павлопула својим сивим, хладним и спокојним очима.

— Па таква је публика за пет копјејака готова заклати човека, — ватрено продужава Павлопуло, — та то су гадови! А ја сам имао часовник, прстен, златну дувањару! Та ја сам због њих морао оружје понети, јер они су ме могли убити при деоби!

У самој ствари убиство Лившица извршено је овако:

Није убиство намеравано. Спремало се једино на пљачку. Душа предузећа то је била удовица — јувелирка, трговкиња са краденим стварим. Од Каминкер, своје познанице она је слушала, да се сви новци газдини чувају код куће, и она је упозна са њеним муштеријама, честим продавцима краденога, Толшлиним и Левовим. Но како отворити касу? Сами да је разбију, не знајући тај посао, подигли би на ноге целу кућу. Компанија се користи доласком у Одесу „по послу“ знаменитог „специјалисте“ — „пана“ и предложи му да узме учешћа.

„Пан“ је пошао на „добро дело“ са својом обичном предосторожношћу. Нареди Каминкер да сломи браву на вратима и да га као бравара позове да је оправи. Дошавши под видом бравара у кућу, он је расмотрио распоред соба, и мимогред је погледао на касу.

Мени је довољно само да погледнем на касу, па да је одмах знам. Каса, ја сам одмах видео, није била Бог зна шта. Ја сам у пракси имао таквих.

Павлопуло је објавио друштву:

— Ствар лака.

Но их је предупредио:

— Само пазите, без лудорија. На лудости ја не полазим. А и непотребне су. Лившиц неће ни чути како ћу ја касу отворити.

Мени је то и Толшлин на Сахалину говорио:

— Такав је уговор заиста и постојао.

У вече, назначеног дана, Каминкер је отворила врата на споредним степенима, и у кујну су ушли Левов, Толшлин, Луцкер у мушком оделу, — Толшлин није ни корака пуштао од себе Луцкер, и на послетку Павлопуло са потребним инструментима.

Лившиц још није спавао. Друштво је чекало у кујни. Ради храбрости пили су сви вотку, — осем Павлопула. Он се бојао да га не опију.

Зли, свирепи и необуздани Толшлин почео је био да се опија. Чекање га је раздражавало, — и Павлопуло се поче узнемиравати и опомињао је:

— Пазите, само без лудорија!

— Мирно! Речено је! Ћути већ!

Каминкер је сишла и прислушкивала:

— Изгледа, заспао је. Полако.

Њу, како је било уговорено, свезали су, завезали јој уста, положили у постељу и пошли су.

Павлопуло је био дужан да отвори касу; Левов, Толшлин и Луцкер да стоје на стражу. Ако се Лившиц пробуди, има ли су да јурну, свежу га и да му зачепе уста, — и ништа више.

Полако су ушли у собу, где је била каса. У суседној спаваћој соби Лившица била је светлост.

Старац је лежао у постељи и читао књигу.

Лопови су се притајали.

Тако је прошло неколико минута. Луцкер, Толшлин Левов, Павлопуло стајали су несмејући дисати, а старац је преспокојно читао.

— Изгледало је као да је неколико часова прошло! Тешко је било дисати, прича Павлопуло.

Кад одједаред Толшлин не могне издржати већ полети у спаваћу собу, а за њим и Левов.

— Павлопулу се одсекле ноге.

Старац само што је подигао главу, није успео ни да викне. Толшлин је сподбио уже, Левов је ухватио за други крај. Тргли. Крњање.. и старац је био мртав...

Кад се Толшлин окренуо Павлопулу: — Таквог лица ја још нисам видео! — каже Пан.

Он је јурнуо на врата.

Левов му је препречио био пут:

— А каса?

Павлопуло је докопао револвер:

— Разбићу ти тинтару!

Овај се уклонио и Пан — маглу.

— Ми смо се сви тада поплашили! — прича Левов.

Толшлин је био страшан! Било му је „дошло.“ Ушавши у кујну, сео је на свезану Каминкер, а када је ова почела да кркља, клепио ју је тако по тинтари, да је ова изгубила свест.

Луцкер и Левов су дрхтали:

— Мислили смо, побиће нас све!

Толшлин се дерао, „ривао као звер“ псовао, и пио вотку.

Луцкер је на коленима молила:

— Не љути се!

Тако се догодило убиство.

— Заплео сам се у такву глупост! Са таквим гадовима сам се везао! — бијући себе по глави, говорио је једном Павлопуло на Сахалину, и у речима његовим звучило је истинско очајање. Ја се уплео у убиство, ја, који имам своју специјалност!

Поротници нису поверовали Павлопулу, — он је био осуђен за убиство са предумишљајем, исто као и Толшлин и Левов.

При осуди Павлопуло је само слегао раменима, заблагодарио је свом заштитнику, који му је био назначен:

— Благодарим вам за заштиту. А што су мене осудили, није ваша кривица! Нису нас разумели господа поротници!

Такав је „Пан“.

На Сахалину чиновници добијају телеграме „Руске Агенције,“ који се штампају у тамошњој штампарији. Ја сам узимао по један примерак и Павлопуло је сваки дан долазио мени да прочита телеграме: у то време је био грчко-турски рат.

Он је оседлавао свој нос златним цвикером, који је необично доликовао робијашком „копорану“, читао би и вртећи главом: — Ца! Ца! Ца! Бију наше! Бију Грке! Бију! Био је тужан, забринут, долазио је до беснила. — Министри наши ни зашта нису! Министри! До шта су довели! Како ми сад можемо ратовати! Све су Делијаниси криви!

И једном изјави:

— Због тог Делијаниса и ја сам на робији!

— Како то?!

— Павлопуло није моје право име. Ја сам из Атине. Ја у Атини имам брата адвоката. И да ја у младости нисам скренуо с пута, ја бих био ваљан механичар. Када сам дошао у озбиљне године, решио сам се да се поправим. Сачевао сам, док је наступила по грчким законима застарелост, — новаца сам имао доста — и купио сам себи земљу у Грчкој. Тада су наши министри такву политику повели — напаст! Порезе су тако страшне. Земља не може себе да откупи. Заплео сам се у дуг и све је отишло на добош. А ја навикао добро да живим! Дошло опет да се мора ићи, касе отварати. И ето наши су ме министри до Сахалина довели.

ЈЕДНА КРАЂА

I. БРИЉИЈАНТСКА ОГРЛИЦА

ДРАМА У ЧЕТИРИ РАДЊЕ

Сера Ф. Ч. Бернарда

1

— Пол Ташовић, задовољан удаљи се.

Тек што је он изашао а мистер Пенгам погледа на сат и виђен 12 сати и 30 минута, реши, да ће то бити најзгодније време, кад ће застати његово превасходство, с којим је од пре имао посла и коме није био испознат. Сем тога што је било време његову доручку, а захваљујући своме заступнику и помоћницима у радњи, његова лична присутност није била потребна до у вече. И тако се он упути право у руско посланство.

На срећу, његово превасходство тамни је свршио свој јутарњи рад и тек што се спремао да седне за свој дејењеи à la fourchette.

— Желите ли причекати? — запита га лакеј, — или ћете доћи други пут?

Он би радо причекао слободно време његовог превасходства. Али како је он послен човек, то би желео добити аудијенцију што пре, и не би задржао његово превасходство ни пет минута. Објаснивши ово, мистер Пенгам замоли лакеја да преда посланику његову трговачку карту. После пет минута замоле га да изволи у трпезарију.

— А, мистер Пенгам, не желите ли ми показати што ново? — упита посланик, спремајући се да седне за сто.

— Немам, ваше превасходство, одговори најучтивијим тоном мистер Пенгам. — Дошао сам да вас замолим за велику милост.

Посланик се поклони и мистер Пенгам продужи.

— Хоће ли ваше превасходство имати доброту (такав је био одабрано — учтив манир говора г. Пенгама) известити ме, је ли вашем превасходству што познато о џентлмену, који жели купити из наше радње сгвар велике вредности. Он се позвао на ваше превасходство.

У томе мистер Пенгам пружи посланику карту свога купца која, прочитавши ове, гласно га понови:

— А, mônsieur Paul Taschovich. Да кажо. Знам више о њему него њега. Али могу вам дати сва потребна обавештења. Он је био синоћ овде с поруџбина из Петрограда од мога брата од стрица, грофа Владимира, од кога је добио да ми преда приватан посластак.

— То је довољно, ваше превасходство, — рече мистер Пенгам са поклоном пуно поштовања.

— Ја познајем фирму мосје Пола боље, него лично њега, — додаде посланик седајући за сто. Ташовић и Фоглер, Рус и Немац, чини ми се веома су позната трговци, који воде велику трговину.

— Али, — продужи он, ударајући се писалком по челу, — треба нам се објаснити да ли ми говоримо о једној и истој личности. Средњег раста, просед, мало ћелав, брци . . . .

— Кратка брада, проседа, допуни мистер Пенгам слику.

— Да, тако је, јамачно.... У колико ми је познато, тај џентлмен има солидне везе, а што је главно, то је и најважније за нас. Ташовић и Фоглер у трговачком односу беспрекорни су људи.

— Ја сам веома обавезан вашем превасходству.

— Не чини ништа, — одговори посланик и завоми; на позиг се одмах јави лакеј, који испрати мистер Пенгама из трпезарије.

Овај састанак био је сасвим довољан. Али мистер Пенгам био је нервног темперамента и овај га разговор прилично узнемирио. Дошао му на памет, како је оно његово сумњичење bona fides односно Ташовића могло увредити истог господина (страници су тако осетљиви), премда он није показао да ће се одрећи дијамантске огрлице и да ваше неће завирити у магазин. Изгубити купца само због сувишне обазривости! Мистер Пенгам врати се у Бонд-стрит. Рус није више дошло. Али он је казао, да ће доћи „или данас пред вече, или сутра,“ значи, да још има наде.

Ипак мистер Пенгам није могао себи да пребаци за ни на чем основана подозрења. Бина по сдеках, да је по неки пут човек одвише паметан. Је ли он био колико дрзак? Он искрено није могао себе кривити за неучтивост; али сигурно у мањеру његова понашања с купцем мора бити да је било неке заједљивости, иначе, по чему га је купац тако брзо поимо и као да је хтео да протестује против недостојног подозрења? Јест тако је то било. Ако се странац врати, он ће већ загладити своју непажњу највећом учтивошћу и извинити му највеће поверење. Као млађи ортак фирме и одговоран за њене послове, он се побринуо о томе да репутација фирме указивањем љубазне предусретљивости не страда због њега. Ах, како је он био брзоплет! Да је замолио за адресу Ташовића, могао би одмах послати огрлицу. Руски трговац није ни узгред поменуо у ком је хотелу одсео. Он је с нестрпљењем очекивао да се странац врати. Сутра дан тачно у двапест сати одвеће напрегнути нерви мистер Пенгама умириће се при појави толико очекиваног мосје Пола Ташовића.

— Eh bien? запита купац. Мистер Пенгам отпоче просипати хиљаду извињавања.

— У мало нисам заборавио одређење време доласка, — добродушно рече Ташовић, — но, на срећу имао сам посла у овом крају и ме voici.

Мистер Пенгам извади огрлицу. Ташовић је пажња посматрао с уживањем, али не тако топло као пре. Он није био сигуран да ли ће се madame допасти, јер је видела другу.

— Моја погрешка! — помисли мистер Пенгам, али само рече: — Је ли могућно, сер?

— Али пошто је скоро дан њеног рођења, — продужио је мосје Пол, и поклон ће јој се од мене допасти и ако је мање вредности.

— Ако madame само види огрлицу, — радосно кликну мистер Пенгам, — ја сам уверен да ће бити усхићена њоме.

— Добро! онда дозволите да ова види огрлицу? — замоли Пол Ташовић.

— О, да како! — кликну мистер Пенгам са најучтивијом готовошћу, надајући се да тиме заглади своје пређашње подозрење.

— Ја ћу је узети са собом, — рече мосје Пол, — и ако јој се не допадне, то ћу је питати шта би желела, и онда ћу изабрати што друго. Ако се madame допадне огрлица, онда ћу се вратити и свршићемо погодбу.

Кутију са намештеном огрлицом на тамно сивом сомоту затворио је, увезао и предао у руке Ташовићу мистер Пенгам, који га испрати до врата и опрости се с њим својим најљубазнијим маниром.

На вратима се Ташовић одједном окрене мистер Пенгаму и запита:

— Ви рекосте да је ова огрлица јединствена?

— Колико ми је познато — јесте — одговори мистер Пенгам.

— Ви споменусте и цену, коју би дали за њен дупликат. Колико? — запита мосје Пол, као да му је пала нека ненадна мисао.

Мистер Пенгам промисли, затим се сети учињене цене и енергично одговори:

— Ми бисмо платили за такву огрлицу 8000 фуната, јер за 5000 било би већ врло јевтино, али ми никад не одступамо од своје речи и за верну копију с ње, морали би смо тражити од вас најмање 9000 фуната.

— Sois! — кликну Рус одлучним тоном. У сваком случају известите се, да ли ма где има овакна огрлица и, кад сутра дођем код вас ви ћете ми казати, постоји ли за такву цену опака стнар и онда..... Au ртта?.... мислим да ћемо се угодити. Au revoir!

Мистер Пенгам био је пун радости. Истина је огрлица продата јевтино, али он ће накнадити разлику на другој, коју ће продати за 9000 или 9500 фуната. Он уђе у канцеларију и седне да потанко опише огрлицу у намери да копију писма разашље у виду приватног циркулара најзнатнијима представницима ђувелирске радње, а такође и неким познатим заводима, који су могли имати предмет овакве вредности. Пенгам је нудио снима за дупликат такве бриљијантске огрлице осам хиљада фуната готовог новца. —

Вратив се с доручка мистер Пенгам, пажљво прочита штампану копију и загледа, да на сваној буде прилепљена марка и да се отпрати на пошту — — — —

— — — — — — — — — — — —

На овом месту, које ћемо сматрати као крај прве радње, ја ћу се користити овим згодним случајем, да попуним празнину у толико, да не би остало ни једног слабог бећућга у ланцу ове приче.

Руски трговац, кога ми сад познајемо по имену Павла Ташовића, назовеће на дуљана „Клери и синови“ с бриљијантском огрлицом, брзо доће на колима до Гранд-допол-хотела на Чејпанг Кросе. Ту он уђе у своје одаје, и улазећи у гардеробу, прође право пратима, која воде у спаваћу собу; ну ту од једном застане, замисли се и као да промени намеру, спусти завежљај у торбу тоалетног стола, после тога са празним рукама, закуца на врата.

— Entrez, — чуо се одговор madame. Она је била још у пеньуару и читала новине.

— Дође ли, најзад пријатељу, — кликну madame мало осорно.

Chère amie је suis désolé — задржао ме посао, — одговори Пол. Опрости и дозволи ми да те останем за четврт сата, а кад се вратим, заједно ћемо отићи где год да доручкујемо, — n'est — ce pas? Un petit quart d'heure seulement et je suis à toi.

Нагнуо се к њој он је нежно пољубн и, пажљиво саслушав њену молбу, да се што скорије врати, рече јој аи revoir и врати се у гардеробу, а међутим madame уздахнувши, спокојно продужи читање новина. Павле свеснм мирно затвори врата, постоја неколико секунада размишљајући као да се колебао, извади из торбе кутију с бријљантима, скиде са свога лапца кључић, отвори њиме путничку торбу и извади из ње кутију са цртеном кожом, на којој су била утиснута златна слова монограма из тако извештаних слова, да их је готово тешко било разабрати. Из оне кутије извади он неколико дивних игала и дугмета, која су очигледно ту случајно била бачена у брзини наконаво, и смести их у торбу. Затим врло пажљиво извади огрлицу на њене кутије и премести је у кутију са монограмом. Празну кутију „Клерк и синови“ он смести у путну торбу, коју брзо затвори кључем и кључ поново обеси на сатни лапац.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Ученима су нам она питања

I.

Е. Ј. срески шеф, учинио је ово питање:

„У једном од јавних састава, један од њихових је унутрашњости, осудио је полицијске власти, што дозвољавају сиптале Цигана по Србији, иад је вели, законима и разним расписима то забрањено, упрдени једновремено, да полицијски чиновници у опште и но знају за та наређења.

Названи овим прекором, који је учинио полицајски властник, ми сувбијају сиптале Цигана, кад им за то стоје на расположењу законска средства, ја сам се решио да прозорам полико је он оправдан, па сам, поводом тога, прочитао све збирке закона и уредаба, од 1 па до 57-ог, колико их свега до сада има, и уверио сам се, да тако није штампан ни један закон, ни једна уредба, ни једно решење, ни један расиис, којим би се регулисало питање о сталном настањавању Цигана.

Према овоме изиаи, да таквих наређења у опште и нема, а отуда опет то, да је поменути господин неправедно чињо прекоре полицајским чиновницима што не знају за ово, што и не постоји, а о чему, изгледа, није баш уверен ни он сам, јер није вменовао ни један закон, ни једну уредбу, нити један расиис, који би о овоме говорио.

После овога, наравно, полицајски би чиновници могли с разлогом да одбију овај прекор, и да се на томе стварн скрше, али како тиме иаци неће бити решено питање: могу ли се Цигани силом изатерати на стално настањавање и како, то молим уредништво, да ово напоши о овоме изести своје мишљење, а уз то и расписе и друга наређења, која имаш о овоме.“

— На ово питање одговарамо:

Сиитање Цигана, задавало је брику државним властима, још од нрвих дана нашега новијег државиног живота, али до 1860 године, законодавство се тим питањем није бавило, или бар, до те године није ово питање тим путем регулисавано.

Тек, дакле, 1860 године, на предлог Народне Скупштине, то је питање регулисано уредбом од 25. фебруара Бр. 602.

Од тога времена, власти су стално настојавале, да се стално настањавање Цигана доврши, али на жалост, то се није успело ни дан данас, јер и данас читаве чете Цигана крстаре Србијом, крше краће, пљачкају и друга иаиљава дела, где год стигну и стану.

Узрок овоме не може се тачно и са сигурношћу одредити, али се једак добар део може приписати тој случајности, што номенута уредба, и расписи издати на основу ње, нису штампани, у своје време, у зборнику закона и уредаба, те због чиновници, који су поцније долазили у службу, нису могли ни знати за постојање њино, а по томе ни за дужности и права, која су из ове потицала.

Уиућујући и сами, колико се погоде јавља у опште, што Цигани нису ни до сада стално настањени, као и то, да чиновници немају могућности да на овоме послу обављају раде, кад не знају за постојеће закоии, који ово питање тачно регулисавају, ни само се постарали, те сино из Државног Архива и архива Министарстиа унутр. дела, напишли сви наређења, која се на ово питање односе, па ћемо овде штампати за сада само уредбу, и номенута и све расписе, остављајући да ово последње траже сами чиновници по архивама надлештава у коме су, јер би штампање свуколо много простора, на штету других ствари у листу.

Помињући укратко, да је о сталном настањавању Цигана расправљала и Народна Скупштина у години 1882., на своје решење, да се изврши уредба о настањавању Цигана од 1860. год., упутила влади на разматрање, ми ћемо одиих да изложимо и номенуту уредбу.

Она, дакле, гласи:

„Попечитељству унутрешњих дела:

Поводом предложења скупштине народне од 21. и 22. септембра прошле године, „да се наређба иада, да у напредак не могу нигде од 10 чергара Цигана заједно стаиовати, и да иађу на једном месту остати само месец дана, па онда да се крећу на друга места,“ — Савет је ислао од попечитељства унутрешњих дела у овој ствари извешће, и оно је под 15. децембра пр. год. ПЂ 7753 одговорило: да би се тим начином, кад би се ваистиле народне скупштине усвојило, с једне стране озаконило сиитање Цигана, а с друге опет страие противиша иила, коју је скупштина имала, недозволављући Цигаиима да дуже од једног месеца на једном месту остану, јер би се народ тек онда потеривао, иад не би имао стално сместишта, и да баш зато, што ни с које страие не може бити корисно, да по земља дуга иакоо номадско племе, и служећи се недовољиим средствима живе о трошку других трудољубивих житеља, — треба предузети такве мере, које би у стању биле учинити крај томе нечувом сиитању Цигана, а оне би биле кад би се цело племе разделило на више породица, у којима би им се определило земље за обрађивање и њоју њима довољан запт уиео, на кад би се све законе мере испуниле и појавила не могућност за иаселење, онда да се такове иза границе удале.

Мишљење овог иопечитељства иутрешње дела целога је свеилост, у договору са Советом од 19 т. м-иа № 2104 од 1859 год. усвојила и одобрила, да се такове мере предузму, како би се Цигани на стално пребивање иаиикавали. Зато представништво по највећем пилогу, позива иопечитељство иутрешњи дела, да ово по могућству дејствује, да се сиитању Цигана на пут стане, и да се они на стално пребивалиште назиачају.

Бр. 602. 25. фебруара 1860. год. у Београду. Књаж. представника иопечитељ иностраних дела, полковник каваалер Ив. Рајовић.“

Одиах после ове уредбе, Министар Финанеија расписом својим од 2. маја 1865 године Бр. 880, одредио је, где се и иако могу иаселавати Цигани, у погледу заузимања земљишта, а Министар Унутрашиих дела, да би се уредба до краја извела, издао је ове расписе:

1.	од	3. јуна	1866 год.	Бр. 3189
2.	„	12. октобра	1866 „	„ 7417
3.	„	27. априла	1867 „	„ 3550
4.	„	13. јуна	1867 „	„ 6185
5.	„	8. априла	1872 „	„ 1855
6.	„	10. децембр.	1872 „	„ 10968
7.	„	4. септембр.	1879 „	„ 6843
8.	„	25. маја	1883 „	„ 5410
9.	„	6. априла	1890 „	„ 5026
10.	„	14. јуна	1895 „	„ 13260
11.	„	19. јануара	1899 „	„ 24418/98
12.	„	11. маја	1899 „	„ 10437; и
13.	„	5. јануара	1903 „	„ 29438/02

У свима овим расписима, пао што је напред речено, изоставлено је сиимаио, да се спречи даље сиитање Цигана и они стално иастане, као и то, да се више из других земаља не пуштају у Србију.

Ако се то до сада и није потпуно успело из разних узрока, желети је да иаста сада настану, и раде усиеха земље, ради и мере у вој, спрече даље шиигранье закона, који постоје, од стране Цигана.

II.

„У мојој општини изабрат је председник општинског суда, и у дужност уведен 1. јула прошле године

Пре неколико дана дао је оставку, пошто му је одбор уиакио и наређио дан за избор другог председника.

На дан избора изабрато је за председника друго лице, а не онај досадашиик, али је против избора изјављена жалба Државном Савету.

Сад настаје питање, да ли досадашиик председник може и даље вршити дужност, пошто се питање о новом председнику не реши код Државиога Савета, пошто од дужности још није разрешен, или неса треба разрешити, па за одбор одреди друго лице из своје средине.

По чл. 101. зак. о општинама истиа стоји, да кад ствари председник и кметови не буду попоса изабрани, одбор их разрешава од дужности у року од три дана, а из своје средине бира привнсна дужности председника до окончања избора, али то само у случајевима, кад они своју рон одлуке, а не кад нита бива, кад они сами раније дају оставку.

Моли се уредништво за објашњење.“

— На ово питање одговарамо:

У члану 107. закона о општинама, предвиђена је могућност давања оставке од стране

председника и кметова, али није регулисано: да ли они одмах напуштају положаје или не.

Незгодно је, опет, применити чл. 101., који говори само о случајевима одслуженог рока, јер је он у таквој противности и сукобу са последњим ставом чл. 121. да је у виште питање, може ли он поред овога имати какве предности, кад се у првом дозвољава да остану до избора, а у овом последњем да се морају разрешавати пре избора.

По нашем мишљењу, које наслањамо на први став и т. 1. чл. 121. зак. о општинама, председника, који да оставку, треба разрешити одмах од дужности, а на његово место не одређивати заменика до избора, јер ту дужност има да врши најстарији члан, по правилу постављеном у чл. 120. и 151. поменутог закона.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Јелену Павловић, служавку, оприљену због крађе новаца, тражи Управа града Београда актом Бр. 34234. Јелена је омалена, црномањаста, ленушкаста, обично развијена. Пронађену треба спровести Управи града Београда.

ПОТЕРЕ

Ото Таусиг, родом из Прага, Јеврејин, члан фирме **С. Таусиг** из Беча, проневерио 700.000 круна ортачког новца и побегао. Бегунац има 38 год., малога је стаса, округлих образа, брнова и косе плаве, кратковид, говори немачки, француски, и енглески. Аустро-угар-

ски конзулат из Београда, моли све полицијске власти у Србији, да на овог дефраудаита обрате највећу пажњу, и да о свему, што би о њему сазнали, известе одмах Управу града Београда с позивом на акт Бр. 32462. У овом пиљу износи се и слика Отова.

Јохан-Хајнрих Клајн*) и **Франциска Клајн**, рођена **Браун** осумњичени су, од стране бечке полиције, да су 3. овог м-ца (по новом) убили — удавили Јована Сикору, рентијера из Беча, чији је леш нађен тек 11. овог м-ца у стану Клајновом, а у једном увезаном паку.

*) Пошто је ова потерница већ била оштампана и клишета израђена, стигао је глас, да су Клајн и жена му ухваћени у Паризу.

Клајн има 33 год., стаса је високог, добро је развијен, црномањаст је, говори немачки беч-

ким дијалектом. Његова жена Франциска има 37 год., средњег је стаса, добро развијена, снеђа, ленушкаста, говори немачки, мађарски и по мало француски. И Клајна и Франциске нестало

је из Беча 6. тек. м-ца. До сада нођеном истрагом утврђено је, да је овај грозан злочин извршен у пиљу користољубља, и да су из стана убијеног однете ове хартије од вредности:

а, 14 комада „Болен кредит-лозова" 3% под овим серијама и нумерама:

Серија	97	бр.	78	Серија	104	бр.	48
„	179	„	55	„	841	„	89
„	931	„	82	„	1394	„	36
„	1540	„	46	„	1969	„	12
„	2274	„	34	„	2512	„	76
„	3377	„	8	„	3443	„	49
„	3124	„	3	„	3124	„	4

б, 26 комада „Тајс-лозова" и то:

Серија	2430	бр.	42	Серија	2430	бр.	41
„	2433	„	1	„	760	„	94
„	1612	„	53	„	1126	„	8
„	434	„	96	„	24	„	49
„	805	„	87	„	3006	„	84
„	4291	„	93	„	831	„	91
„	3845	„	29	„	3845	„	49
„	3348	„	80	„	2874	„	13
„	3346	„	100	„	3572	„	2
„	4296	„	45	„	397	„	38
„	3024	„	26	„	4230	„	91
„	319	„	72	„	2338	„	7
„	1342	„	81				

в, 7 комада мађарских „Јосиф лозова"

Серија	1766	бр.	77	Серија	3308	бр.	38
„	3774	„	78	„	4620	„	66
„	6190	„	70	„	6466	„	71
„	6858	„	39				

г, 5 комада лозова „Аустр. црвеног крста:"

Серија	9404	бр.	34	Серија	3326	бр.	45
„	3897	„	2	„	4322	„	25
„	8970	„	22				

д, 3 комада „Рудолф лозова:" Серија 1938 бр. 40, Серија 3363 бр. 8 и Сер 2341 бр. 15, један мађарски лоз црвеног крста Серија 1810 бр. 52, један саксонски мајнингени лоз Серија 8368 бр. 13 и један мађарски лољбау лоз Серија 1965 бр. 31, и

ђ. Обвезнице града Беча од 1874 године Серија 233 и 1589 бр. 47 и 6, од 1864 год. Серија 3510 и 2709 бр. 82 и 39, отоманске од 400 фр. бр. 0232 и 056, и најзад кредит лоз Серија 3510 бр. 85.

Поред овога, нестало је још и ових драгоцености убијеног: 2 златна сата са дуплим и гравираним капцима, један златан женски сат са једним капном, два златна ланца, један бриљантски прстен, један златан прстен са црвеним коралом и један брош у облику круне.

На молбу овдашњег аустро-угарског конзулата, Управа града Београда позива све полицијске и општинсе власти, да на Клајна и Франциску обрате најживљу пажњу, а у случају проналаска да их ухвате, притворе, и о томе телеграфским путем њу — Управу известе.

Илија Вујановић, бив. осуђеник, родом из Босне, решењем шабачког првостепеног суда Бр. 24774 стављен је под суд и у притвор због

разбојништва извршеног над Богољубом и Драгињом Бошњаковић, из Рибара. Илија има 40

год., висок је стас, келских црних бркова, у опште је приличност, на једној руци одсечен му је кажипрст до другог зглавка. На молбу шабачког суда, позивају се све полицијске и општинске власти да Илију, који је у бегству, у својим домаћајима најжешће потраже, и у случају проналаска суду под сигурном стражом спроведу. Убр. 34288.

Милован С. Мијатовић, из Бара, окрутн пожаревачког, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 3. тек. м-ца из Љубичева са рада. Бегунац има 26 год., средњег је стаса, лака је у опште, говори брзо и ситно, више

жељезна. Позивају се све полицијске и општинске власти, да га у својим домаћајима најжешће потраже, и нађеног под јаком стражом спроведу Управи казненог завода, или Управи града Београда с позивом на Бр. 32426.

Илија Јовановић, осуђеник београдског казненог завода, родом из Жагубице, окр. пожаревачког, Цигањин, побегао је 7. тек. м-ца из Добричева, где је на раду био. Бегунац има

30 год., стаса је средњег, црнопуљаст, бркова малих и црних, браду брија, у оделу је осуђеничком. Позивају се све полицијске и општинске власти да Илију у својим домаћајима живо потраже и проналеног спроведу Управи београдског казненог завода.

Гвозден Минић, бив. жандарм а у последње време пекар у Мионици, родом из Сечке Реке, извршио је извесно убиство над Таванским Савићем, бив. управником и Недељком Ковачевићем, бив. слушатељем пореског одељења среза полубарског, и побегао. Злочинац Гвозден, који је раније био жандарм, средњег је стаса, плећат, добро развијен брковима дугим, жутим и ретким, носе плаве, на лицу има једно младеж,

ноге су му криве, ход брз; од одела нижег је на себи оделом плави гуњ и ковори од чохе, чакшире, на глави полувојничку шубару, или није искључена могућност да је ово одело замењено цивилним. Позивају се све општинске и полицијске власти, да за овим хапсењем предузму најжешће трагање. Убр. 34620.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Димитрије Радојичић, бив. опанчар 7/8 **Радован Војовић**, оба из Северова, ср. аранђеловац, пису се у остављеном им року, предали ни једној полицијској власти, те их је с тога начелство уписмено решењем својим Бр. 11774, огласило за хајдуке у смислу чл. 3. закона о хватању и уништењу хајдука. Димитрије има 40 год., стаса је високог, очију, косе и бркова црних, лица дугуљаста, носа дугуља. Радован има 28 год., средњег је стаса, лежњикаст, образа округлих, косе и обрва риђих. Ово се спомиње ради знања и управљања.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Алекса Костић, познати варалица опет је у Београду. Доцније је да пописатимо једну

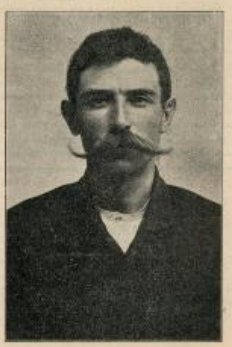

је по вароши и купио богати прилог „ради откупа слика са изложбе за трг. оглашају, те да београдски трговци добили златни знаком награде патриотску готовост југословенских уметника, са којом су они одбили учешће у намераваној њемачкој немачкој изложби.“

Али када је дошао у једну трг. радњу, где су га познали и хтели предати полицији, он је побегао, оставивши и прогласе и спасе.

Поново извештаје његове слике и молимо све полиц. власти, да Алексу живо потраже и спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 34614, где ниже да одговара и за фалсификат.

Он је стар 32 год., висок, лака, са дугим плавим брковима. Говори врло нос.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 42. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 24. ОКТОМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на кошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу тачке 5-те члана 8-ог закона о уређењу санитетске струке и о чувању народног здравља од 30. марта 1881. године постављен је:

за редовног члана Главног Санитетског Савета, Д-р Ђока Ј. Николић, физикус Управе града Београда, на место Др. Светозара Атанасијевића, управника опште државне болнице у пензији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6 октомбра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрена су решења истог Савета од 13. и 17. септембра ове године Бр. 6559, 7207 и 7210, која гласе:

да се Стеван Савов Кметовић, из Цариграда, родом из Цеклиња у Црној Гори, и поданик исте кнежевине, по његовој молби прими у српско поданство изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошњег поданства.

да се Вук Секулић, учитељ грађанске школе у Приштини, родом из Плевља у Турској, и поданик исте државе, по његовој молби, прими у српско поданство заједно са женом Милевом и малолетном децом: Полком, Божидаром и Оливером, изузетно од § 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштићеник.

да се Михаило Р. Поповић, учитељ основне школе у Рудници, среза студеничког, родом из Новог Пазара у Турској и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство заједно са женом Јеленом и малолетним дететом Радмилом, изузетно од §. 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29 септембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 28. септембра ове године Бр. 7344, које гласи:

да се Милан Марковић, из Београда, свршени правник кијевског универзитета и бив. секретар великог Суда, родом из Пипера, у Црној Гори, и поданик исте кнежевине прими у српско поданство, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошњег поданства.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 6 октомбра, 1904. г. у Београду.

ЖАЛБЕ ДРЖАВНОМ САВЕТУ

Имали смо прилике да видимо, да су многи грађани изгубили замашне административне спорове само зато, што нису били обавештени о времену — роковима — и начину подношаја жалаба на више власти, нарочито на Државни Савет.

Нису, међутим, ређи ни они случајеви, где се према грађанима примењивао који од финанциских закона, па су ови или кажњени, или им наметнута знатна плаћања, па и ако је право било несумњиво на њиховој страни, они су ипак морали подносити наметнуте терете, јер нису на време употребили правна средства.

Ове незгоде догађале су се чак и онима, чијим су споровима руководили људи од заната, јер су специјални закони тако многобројни, а пословници саветски опет тако често мењани, да се, збиља, тешко човек и може наћи.

Изазвани овим очигледним штетама, које су појединци подносили, ми смо се подухватили, да изнесемо све случајеве, у којима се Државни Савет јавља као Касациона власт, како по чл. 144 Устава земаљског, тако и по специјалним законима, и да тако, колико толико, помогнемо онима, који вољно или невољно дођу у тај положај, да морају тражити помоћи код Државнога Савета...

Као што је познато, дужности Државнога Савета, регулисане су чл. 144. Устава, па између осталога, наређено је и то, да он ради ове послове:

1, да доноси завршна решења о жалбама, које се тичу избора за окружне скупштине и одборе, и општинских избора (т. 5, чл. 144);

2, да разматра и решава жалбе против министарских решења у спорним административним питањима (т. 5. чл. 144.);

3, да разматра и решава по жалбама против указа, којима се вређају закона приватна права (т. 12. чл. 144.);

4, да разматра и решава по жалбама против министарских решења, донесених по предметима, за које министар није по закону надлежан, или који прелазе круг његове законом одређене власти (тач. 13. чл. 144.); и

5, да расматра и решава по жалбама противу решења министарских и решења и пресуда других власти, против којих се, по нарочитим (специјалним) законима, могу подносити жалбе Државном Савету (т. 4. закона о пословном реду у Држ. Савету).

Износећи, свако, случајеве, у којима се јавља надлежност Државнога Савета, ми и сами осећамо потребу, да се забавимо мало више случајем из т. 5. чл. 144. Устава, где је реч о административним споровима, јер би ово, без ближег објашњења, остало за многе нејасно, на име, ми хоћемо да укратко кажемо, шта се разуме под административним спором.

Да ово постигнемо, ми не ћемо да узимамо упомоћ правну науку, јер је то, сагласно принципима, истакнутим у њој, обележено самим законом о пословном реду у Државном Савету.

У члану, дакле, 49. истога закона т. 2. вели се ово.

„Административан је спор само између приватног или правног лица с једне, и управне власти с друге стране; а постоји онде, где је наредбом или решењем управне власти, право приватног или правног лица повређено противу законских наређења. По томе није спор онде, где је законом остављено министру или административној власти, како да поступи, оцени и реши ствар.“

Као што се из ове дефиниције административног спора види, случајеви су ови многобројни, и њих је апсолутно немогућно побројати, зато ми нећемо то ни

покушавати, него констатујући то, да се жалбе у тим случајевима дају непосредно Државном Савету у смислу чл. 51. савет-ског пословника у року од 30 дана, ми сада прелазимо на случајеве повређене под 1, 3, 4 и 5 овога чланка. и на специјалне законе.

Тачка 1. овога чланка предвиђа три случаја: избор чланова окружне скупштине, избор опр. одбора и изборе општинске.

Како круг рада и уређење окружне скупштине и окружних одбора још није регулисано законима у смислу чл. 169. Устава, те за пре још важи закон од 9. децембра 1898 год. а окружни одбори још и не постоје као самоуправна тела, то остаје да се говори само о општинским изборима, који се врше на основу закона о општинама, заједно са осталим случајевима, који потичу из примене овога закона, а у којима Савет има последњу реч као касациони власт. (наставиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељака и одлукама управних власти

ПРИРЕДИО И ТУМАЧИО Свет. Јањић

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(НАСТАВАК) 20

§ 502.

*

Пресудно мишљење заступљено је у одлуци Касационог суда од 18. априла 1900 год. № 3450.

Ево и те одлуке.

Драгутин Б. тужио је Александра И., среског писара, и тражио је поништај продаје за то, што му је продато све имање и он је земљорадник, за дуго чега подиже је уверење, како се тражи према правилима министра правде код §. 471. грађ. суд. поступка.

Приостављени суд одбио је од тражења тужиоца, *јер да или места његовој тужби, јер је он у првом реду најинтересованији, ма да је под стечајем §. 502. грађ. суд. поступка.*

Касациони суд 18. IV. 900. под № 3450 поништио је решење, али са других разлога, пошав право питања, да ли презадужени може сам да подиже парницу; ма да је један судија био мишљења, да се не разматрају акта по жалби тужиоца, одричући му способност да може да води парницу у своје име а о имању које продата стечајној.

Изнесимо овај други случај, у коме је заступљено гледиште, да презадужени може подизати тужбу у своје име.

Одлучена глаци:

„Као поклалац и сам у тужби признаје, да је под стечајем, а по §. 24. стеч. пост. од оног часа, кад је суд решио, да се стечајне над ким отвори, презадужене одузима се управа над имањем — то ни тужби овој није било места.

Из акта продаје види се, да је продаја ова саопштена браниоцу стечајне масе, који је на лицитацији био присутан. На како је дужност браниочева по §. 52. стеч. пост. да савесно брани интересе масе, а међутим он се не жали на ову продају, то се продаја има сматрати као уредна, па као таква и одобрити, а тужилац од неуместог траћења одбити; у толико пре, што и разлози са којих је уништај тражио, нису такви, са којих би се продаја могла уништити."

По по жалби тужиоца Касациони суд поништио је 3. IX. 96. №. 6506. то судско решење са ових разлога:

„У §. 59. грађ. суд. пост. међу лицима, која нису способна, да воде парницу, није законодавац убрајао и лица, која се под стечајем налазе; и над по §. 24. стеч. пост. отварање стечаја повлачи, као закону последицу ограничење, да лице под стечајем не може само управљати својим имањем, *а ће да не може управљати и друга своја лична права — суд је погрешио, што је узео, да жалилац нема права на водење парнице, нарочито у овој ствари где жалилац као сопственик продатог имања, стоји под заштитом закона, у очувању својих материјалних интереса.*"

*

У овом смислу гласи и одлука Касационог суда од 13. VIII. 03. № 5377, коју такође истичемо.

„Кад §. 478. грађ. суд. поступка наређује, да се дужник мора позвати на продају, и да је она по §. 501. грађ. суд. поступка неуредна ако извршна власт дужника на продају не позове, — онда је баш свако сумње, да дужник има право тужбе и жалбе противу продаје његовог имања.

Одредбе §. 24 и 25. стеч. пост. и §. 920. грађ. законика не одузимају та права признатог законом зато, што је пропис §. 478. грађ. суд. пост. као допиши протежиције од §. 24. и 25. стеч. пост. и §. 920. грађ. зак. који су по своме постанку ранији; и што ови прописи законом не обухватају заштиту права, коју дужник истиче, као у свом интересу, тако и у интересу повериоца; а најзад и по томе, што се тим правом које је дато дужнику стаје на пут шиканирању и недотупштеној радњи несавесних бранилаца стечајних маса.

У осталом ово право презадуженога основа се на §. 41 и 942 грађ. законика".

*

Ово што гледиште заступљено је и у одлукама Касационог суда од 8. VI. 1898 № 4878. и 12. XII. 1897 № 19280.

Тужбу за поништај јавне продаје може поднети онтећени па и не био то баш онај, чије се имање продаје, према овој одлуци Касац. суда.

На јавну продају, коју је 10. јуна 1899 год. извршио срески писар Обрад К. тужио се интабулисани повериоц Илија М. и суд је поништио ону продају решењем од 30. марта 1902. год. № 9363 са ових разлога:

„Што је забележком интабулисаног протоколисте под № 5101. утврђено, да на продатом имању стоје терети за 3865·83 д.

Да је тужилац последњи интабулант и како је имање продато за 3610 дин. то се веће моћи да измири за своје потраживање.

На тај начин он ће се оштетити овом продајом и према пропису §. 502. грађ. суд. пост. има права да се тужи на продају.

Па како је пропис извршно општинским суд а не полиц. власт, то је повређен прописе §. 466. грађ. пост. што чини ову продају неуредном.

Тужени се жалио на ово јешење и бранио се, да не стоји у ствари, да дужник оволико дугује, колико тврди заоделешка и да је нека потраживања измирио за добаја чега поднео је и доказ и Касациони суд у III одељењу поништио је 11. фебруара 1903 год. под № 29 горње решења са ових разлога:

Кад се тужени, бранио да се *куповном ценом измирују сви дуговници, дакле и тужилац*, и ако њихова обезбеђења стоје на продатом имању, — онда се суд, ради извиђаја о постојању те одбране, *није могао ограничити само на изведене своја читав протоколисте, него је требао, у смислу §. 186. грађ. суд. пост. саслушати:* колико у ствари износе дугови на продатом имању, па према паћеном стању дати своју оцену; *да ли је жалилац овом продајом оштећен, те да се као заинтересовано лице може, по §. 502. грађ. суд пост. тужити против ове продаје*, имајући при овом оцењивању на уму и сам напод тужиоца у тужби под № 15187. да се са дужником Сретеном угодно за лицаду, да му је уступи за 3500 дин. са којом би се сумом измирили сви повериоци и још би дужнику претекло близу 1000 динара. —

*

Да ли је тужилац оштећен треба извидети на рочишту према одлуци № 9727 код овог §-а.

Оштећење треба фактима утврдити. То показује ова одлука.

„Кад је суд примедбама Касационог суда од 20. новембра 1900. г. № 9727. уништен да извиди и оцени одбрану туженог, да ће се добивеном ценом за продато имање измирити сви повериоци, — онда је суд требао по овим примедбама да постуни и *фактима, да угледи, да тужилац овом продајом није оштећен*, а над то није учинио, онда није могао ни одбацити навод тужиочев, да поиче *није вршила надлежна полицијска власт; већ општинска*; над и сам суд у свом решењу признаје овај навод као истинит, а који је по §. 501. грађ. суд. пост. Услов за уништај продаје."

Овакве је примедбе дао Касациони суд III одељење) 15. марта 1901. године под № 2534. на решење просст. с. суда од 18. јануара 1901. г. № 1877. којим је одбијен тужилац од тражења поништаја продаје, и који је узео, да тужилац нема права на тужбу, јер ње оштећен, пошто ће се продајном ценом измирити сви дугови, и да ће му пошто и престати.

*

У овом смислу гласи и ова одлука:

„Кад се тужени у одговору на тужбу брани: да ће се добивеном ценом за про-

дато имање измирити повериоци и да ће нешто и дужнику остати; кад је тужилац Илија био на продају и лицитирао; и кад по §. 502. грађ. суд. пост. *само онај, који је неуредном продајом* оштећен, *може оног који је узрок те неуредности тужити суду*, онда је суд *по §. 504. грађ. суд. пост. требао да одреди рочиште, и на истом да изведи одбрану туженог*, па по том да донесе одлуку о продаји.“

Овакве је примедбе дао Касациони суд III одељење 20. новембра 1900. г. № 9727. на решење првост. с. суда у спору И. М. противу О. К. среског писара од 12. октобра исте год. № 24860 којим је поништена продаја за то, што попис није извршила среска већ општинска власт — §. 466. грађ. суд. пост. —

И граничари, ако су оштећени продајом, могу се тужити, ма се и не тужио дужник према одлуци № 5165 код §. 466.

*

Интабулисани поверилац може да се тужи противу јавне продаје и ако је овом задовољан дужник.

То мишљење заступљено је у овој одлуци.

„По §. 502. грађ. суд. пост., који је неуредном јавном продајом оштећен, може оног, који је узрок те неуредности, тужити суду; па, како је жалилац интабулисани поверилац, то и он, као интересован, по наведеном закон. пропису, има права на тужбу, и с тога је суд требао да цени сваки тужбени навод жалиочев, *и ако је дужник с' продајом задовољан*, па да реши о уредности или неуредности продаје.

Овакве је примедбе дао Касациони суд у III одељењу 28. септ. 1900. год. под № 7537. на решење првост. смед. суда од 28. априла 1900. год. № 8996. по тужби Илије М. противу Обрада К. среског писара, за поништај продаје.

Илија је био интабулисани поверилац Сретена Ј. чије је имање продавао тужени Обрад, па није био задовољан продајом.

Првостепени суд одбио га је од тражења само са тога, што је сматрао да интабулисани повериоци могу да се жале противу продаје само ако ова није њима свопштена, те не би били у могућности, да штите своје интересе, који случај овде није.

Дужник, не само да се није тужио противу продаје, већ је протоколарно изјавио, да не дозвољава никоме да се тужи противу продаје, јер би то било на његову штету.

Није оштећен и онај, који нема судом потврђену тапију од имања, које је продато јавном лицитацијом, по овој одлуци.

Мијајло В. земљорадник из Мокре тужио је Видака П. среског писара, за поништај продаје извршене 8. III. 02. год.

Продато имање купио је од Петра Н. по „писмену“ које је интабулисано на спорном имању 23 октобра 1901. године и према томе није могло да буде продато за наплату Петрових дугова.

Заштитник Петар примио се заштите и признао наводе у тужби.

По овоме је првостепени суд поништио продају узев да попис не одговара пропису §. 466. грађ. поступка јер није исписан словима.

Но по жалби туженога, Касациони суд поништио је 10 августа 02. № 5267 првостепено решење са ових разлога:

„По §. 292. грађ. закона и решењу под овог §-а од 16. априла 1850. г. В№ 571. (збор. 5. стр. 126.) само судска потврђења тапија и других уговора важе за пренос имања. Према томе, кад тужилац нема тапије, — онда је суд требао да да разлога, на основу чега изводи, да је тужилац интересовано, па и оштећено лице, те да као такво по §. 502. грађ. поступка има права да се противу спорне продаје жали; а ово у толико пре, што нису ни поднесени докази о томе, да ли је дужник Петар могао и да прода ово имање.“

Према овим примедбама, првостепени суд одбио је тужиоца од тражења узев, да он није сопственик продатог имања, па ни оштећен, а да признању заштитника Петра нема места, кад је утврђено да нема онолико земље колико се по закону тражи.

Ово је решење извршно постало.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

прикупља и сређује **Ст. Н. Јаковљевић**, писар Државног Савета.

I.

Чиновнику припада плата све до дана коначног разрешења без обзира на одредбу чл. 76. закона о државном буџету.

Указом од 11. августа прошле године укинута је благајница Управе вароши Београда, а истог дана пензионисан је и Таса Н. управни благајник.

Услед укинућа овог надлештва отвори се велики посао око склапања рачуна, закључења књига, сређивања докумената и осталог, тако, — да је предаја овога надлештва коначно извршена тек 15. октобра прошле години.

За све то време помен. Таса није разрешаван од благајничке дужности, већ је као такав био на раду при укинутој благајници; те је с тога и тражио, да му се призна право на плату све до 15. октобра прошле године, кога је дана, по извршеној предаји своје дотадање дужности и разрешен.

Министар Финансија узео је у оцену ово Тасино тражење, па је по расмотрењу истога нашао: да довођењем у везу чл. 76. зак. о буџету са §. 31. зак. о чиновницима грађанског реда, јасно произлази да чиновнику, ма којим начином иступио из државне службе, плата припада у границама постављеним законом о државном буџету до дана коначног разрешења.

Према томе и Таси, који је дужност предао 10. X. пр. год. припада плата само до 11. IX. пр. год., а од тог времена па на даље припада му једино пензија, пошто је исти по наведеној одредби закона о државном буџету, био дужан да преда дужност најкасније до 11. II. т. ј. на тридесет дана од дана указа, којим је стављен у пензију.

Противу ове министрове одлуке Таса се обрати жалбом Државном Савету, наводећи: да чл. 76. закона о државном буџету, није ни предвидео предају укинутог надлештва; а да њему по §. 31. закона о чиновницима грађанског реда припада право на плату све до дана разрешења.

По расмотрењу овога предмета, — Државни Савет, — примедбама својим од 13. IX. тек. год. Бр. 6823, поништио је министрово решење као противно закону из ових разлога:

„Што је надлежна — предпостављена власт била дужна да води рачуна о томе, да жалитељ Таса буде разрешен у оном року, који предвиђа чл. 76. зак. о државном буџету; а у исто време употреби и средства дата јој законом, те да и дужност своју преда.

Како у овом случају није тако рађено, већ је жалитељ Таса остављен, да као неразрешен чиновник изврши предају своје дотадање дужности и после законог рока, то онда њему, по јасној и изричној одредби §. 31. закона о чиновницима грађанског реда, припада плата све до дана коначног решења.“

Ове примедбе усвојио је и Министар Финансија.

II

Благодејање из §. 471. грађ. суд. поступка не односи се и на воденицу, која земљоделцу служи као кућа.

Коста Н. трг. из Топлог Дола, као пријемник права Николе М. онд. поднео је началнику среза бело-паланачког на извршење одсудно решење нишког првостепеног суда, по коме је Стојан Н. трг. из Доње Студене, осуђен на плаћање извесног признаничког дуга у суми 301·60 дин., који је осигуран прибелешком на непокретном имању.

Но пре него је суд општине топоничке, коме је писато за извршење ове наплате, приступио извршењу, суд и одбор помен. општине издао је уверење: да дужник Стојан, бив. из Д. Студене, а сада становник у атару села Вете, нема имања у атару општине топоничке, које би му се по §. 471. грађ. суд. поступка могло узети у попис.

За овим је и суд објаснио, да дужник има у своме притежању од имања један забран и воденицу са два витла и плацем воденичним, но да у воденици станује са својом фамилијом, те му се с тога није могла узети у попис, јер другу зграду нема.

Према оваком стању ствари, началник срески известио је поверитеља Косту решењем о немогућности наплате његовог потраживања.

Ово решење среске власти одобрено је од стране окруж. начелства и Министра Унутрашњих Дела.

Противу министровог решења поверитељ се обрати жалбом Државном Савету, наводећи: да је дужник само да би осујетио наплату, од воденице направио кућу себи за становање; а кад би повериоци затражили продају његове куће у Д. Сту-

дени, да би се тамо преселио и оставио село Вету и на тај начин спасао себи и кућу и воденицу.

По расмотрењу овога предмета, Савет је нашао: да Министрово решење не одговара закону стога, што је поверилац Коста погрешно извештен о немогућности наплате, кад се актима тврди, да дужник има воденицу, која §-ом 471. грађ. суд. поступка није осигурана земљоделцу од продаје.

Ово Саветско посматрање достављено је Министру актом од 4—V—904. год. № 3789., којим је позват на саветски састанак, ради објашњења по овоме предмету.

Не слажући се са изложеним Саветским посматрањем, Министар је изнео своје против-разлоге: да је уверењем надлежног општинског суда утврђено, да дужник Стојан нема никаквог имања, које би му се могло узети у попис, а поверитељ-жалитељ Коста ничим не доказује, да је то уверење лажно; наводећи даље, да је у у овом случају пресудно уверење општинског суда, према коме је и други један поверитељ дужника Стојана извештен, да исти нема никаквог имања, које би се могло узети у попис.

По овим министровим разлозима Савет је понова узео у оцену овај предмет, па је и тада остао при своме посматрању, да решење министрово не одговара закону, стога је на основу чл. 20. Саветског пословника и решио: „да се исто као противно закону поништи.“ —

III

У случајевима где није наречито уговорено, таксу за потврђење тапије плаћа купац, а не продавац имања.

Илија Н. адвокат из Пожаревца тражио је од Министра Финансија да му се врати неумесно наплаћена такса у 101. динар, која је од њега као купца имања пок. Живана Н. онд. наплаћена, наводећи: да та такса према чл. 15. зак. о таксама не пада њему на терет, као купцу, већ се има исплатити из излицитиране цене.

Узимајући у оцену ово Илијино тражење, Министар га је; решењем својим од 7. фебруара прошле године Пр.Бр. 2606, — одбио од истог тражења као неумесног.

Као разлог своме решењу, Министар је изнео: да је пом. Илија био и дужан да положи преносну таксу за купљено имање у 101. дин. према тач. 204. такс. тарифе зак. о таксама; наводећи даље, да та преносна такса није обухваћена чл. 15. зак. о таксама, јер под таксама за јавне продаје, које предвиђа овај законски пропис, подразумевају се таксе из т. 23, 63, 86 и 81. такс. тарифе закона о таксама; и према томе, те се таксе имају исплатити из излицитиране или закупне цене — чл. 6. правила за извршење зак. о таксама од 3. маја 1897. год. Пр. Бр. 10442., у вези чл. 30. пом. зак. Па кад ова такса из тач. 204. такс. тарифе не пада на терет продавца — односно добијене цене за продато добро; а иста се мора наплатити, онда је сасвим природно, да ту таксу треба да плати купац.

Противу министровог решења, Илија се обрати жалбом Државном Савету, наводећи: да је погрешно министрово мишљење, да преносна такса није обухваћена чл. 15. зак. о такс., ово у толико пре, што се по §. 489. грађ. суд. поступка, издање тапије купцу јавне продаје, врши по званичној дужности у року за месец дана по пријему извештаја о продаји, а у том законском пропису не вели се и то: да ће суд бити дужан, да од купца наплати и преносну таксу.

По расмотрењу овога предмета, — Државни Савет, — одлуком својом од 24—II—904. год. Бр. 1494, а на основу чл. 26. Савет. пословника, — одобрио је министрово решење као на закону основано. —

У овом случају, ми са наше стране додајемо, да је Министрово решење правилно у толико пре, *што ниједним досадањим законом о таксама, као ни његовим наменама и допунама, није укинута т. 6. §. 513. грађ. суд. поступка (гл. X. „о таксама“), у којој је одредби изрично казано, да ће таксу за потврђење тапије платити купац, а не продавац имања.*

ЈЕДНА КРАЂА

I. БРИЛИЈАНТСКА ОГРЛИЦА

ДРАМА У ЧЕТИРИ РАДЊЕ

Сера Ф. Ч. Бернанда

3

(СВРШЕТАК)

Брижљиво размотрив хартију, у којој је мистер Пенгам завио кутију и уверив се да на њој нема никакве адресе и у опште ништа написано, он завије њоме кутију, у којој је била премештена огрлица, мете капу и, погледавши на сат, на претима похита у коридор, стрчи с лествица, и био је на улици пре, него је златним ширитом украшен послужитељ успео да му отвори стаклена врата и понуди кола.

Од момента, кад је Ташовић изишао из дућана. „Клерк и синова,“ и до момента његовог одласка из хотела, једна да је прошло двадесет и пет минута, а још после десет минута он је већ седио у засебној соби представника новчаног завода Хелејбера, старе и добро познате фирме за давање зајмова, која је била својина једнога од најбогатијих у свету. Управник фирме запита посетиоца, чиме га може услужити.

Павле објасни:

— Ја тек што сам дошао с југа и враћам се у Петроград. Дозволите да вам предам моју посетницу. Може бити да вам је по чувењу позната наша кућа.

Представник Хелејбера прочита посетницу и примети, да му се чини позната.

— Али пређимо на ствар?

— Ја вас нећу задржавати, — рече Павле, с искреном учтивошћу, — нама је време скупо а и мени такође, јер ја сам овде свега на један дан и сутра треба да отпутујем у Петроград. Но на жалост мени недостаје новаца. Сума је мала, мени треба свега сто фуната за неклико сати, c'est-à-dire jusqu' à demain matin.

— А осигурање? запита представник Хелејбера.

— Le volci! и Павле пружи кутију.

Представник Хелејбера разгледа је.

— А, — примети Павле, — монограм је мој и моје жене. Кутија је начињена за мене и то је поклон за дан њеног рођења. Она је прављена у Риму.

Кад је управник отворио кутију и стао посматрати брилијанте Павле Продужи:

— Они су скупоцени, није ли тако monsieur?

— Да, дивни су. — Ту нема никакве тешкоће. Желите ли новац у банкнотама или чек? Наши су банкари ту одма, — не даље од пет минута хода.

— Хвала вам; да, ја више волем узети чек, — одговори Павле, — С њим могу добити новаца, где ми буде угодније.

Залога је била задржана, признаница написана и Павле узме чек.

— Мени Лондон није сасвим туђ, — примети Павле, — али ваша банка.... хоћете ли бити добри да ми је покажете?

Случајно се десило, да кад је Павле дошао, представник Хелејбера баш се спремао да пође на доручак. Па желећи да буде љубазан према странцу, и још таквом, који може бити од користи као колега — трговац, он услужно одговори:

— Ја баш идем на ту страну; ако изволите почекати неколико минута, ја ћу вам показати.

— Ви сте врло љубазни, — рече Павле Ташовић и после пет минута они пођу к банкару. Овде га представник Хелејбера упозна са његовим благајником, потврди свој сопствени чек и остави у канцеларији Павла, који му ордачно заблагодари за његову љубазност.

Чек буде исплаћен, и проговоривши неколико речи с касиром Пол се опрости с њим и изиђе из банке.

— Како се зове странац коме је исплаћен чек? — запита директор банке, кад је се његов нови клијенат удалио.

— Павле Ташовић, — одговори касир. — Управник Габријели оставио ми је његову посетницу. Он је из некакве руске трговачке куће.

Павле се врати у гостионицу. Жена га је очекивала. У најлепшем расположењу они оду доручковати. Он јој је рекао, како је ишао да узме нешто готовог новца, ну она га је уверавала, да није имао никакве потребе мењати хартије пошто она има доста новаца за њихов menus plaisirs и за трошак у гостионици. Павле је био усхићен. Таква је жена благо. Може бити да је знао да жена има новаца онда... но своје мисли задржао је за себе и сто фуната остли су недирнути у његовом џепу. Они су весело провели вече једно с другим. Држим да међу њима није било ни једне речи о брилијантима, а питање о поклону за њен рођен дан нису ни додиривали.

— Trèes chèr, — рече Павле својој жени, — сутра ћемо поћи с возом који иде из Черинг — Кроса у Париз via Boulogne.

— Драги Павле, — одговори жена, која није имала никако воље да остане у Лондону макар и један минут даље но што је било потребно, — soit par Calais, soit par Boulagne, tout sera pris.

Оставимо сад Павла и његову жену, да уживају шетајући се по граду и да се упутимо представнику Галејбери, који, пре недавни три четврти сата о добром доручку, седи сад у засебној соби његове радње, читајући тек добивено писмо.

Оно има форму приватног извештаја од господе Клерк и синова. Његова је садржина.

„Тачан опис огрлице, која припада господи Клерк и који су готови платити 8000 фунта за њен дупликат. Тражи се што брже извештај.“

— Ето на! На ова ствар баш то и јест! Какав стицај! Ипак, размишљао је он с неком досадом, она није наша и ми не можемо с њом располагати. Али заложник... заложник би можда био готов попустити. Да видимо....

Овом се речи свршава друга радња брилијантске драме.

— — — —

Међи та кутија није потребна, а вама ће можда требати.

— Захваљујем, господине, — рече Пенгам, — она ће можда и требати, и ако се само по себи разуме, да се за специјалне адиђаре праве и специјалне кутије с нашим знаком, којим се познаје којој ствари припада. Ево признанице, господине.

А! — додаде он, сетивши се одједном издатог циркулара, а ако нађем дупликат?

Ах! — прекиде га Павле, ја сам на то и заборавио. Неће вас таме узнемиравати, за мене је довољно и ова једна огрлица. Може бити кад дођем попеа у Енглеску.... не тражите за мене. Могу вам пасигурно рећи, да ми се неће допасти. Adieu!

И Павле што може бити брже стрчи низа степенице, ускочи у кола и оде.

— Стигох на време, мила моја! — кликну он кад спази жену на платформи Черикровској станици.

— Све су ствари у вагону, драги, — рече madame: — ти си се сигурно видио с човеком од кога си узео новце на зајам, и вратио му?

Она није била искусна жена, као што се може мислити.

— Naturellement! — одговори њен муж, и није даље разговарао на ту тему, јер баш у том тренутку чу се звоно и они похиташе да уђу у купе.

Нема више никог да улази? Махнуше барјученим, затворише врата, и експрес полети носећи madame и monsieur Ташоњева преко Булоња и Париза у Петроград.

На овај начин њега нестаје у драми.

Подиже се завеса и за четврти чин

Сутра дан, у 10 час. и 30 мин., тачни управник Галејбери јавља се са лепо увијеним пакетом у магазин „Клерк и синови“ где га одмах спроведоше у храм мистер Пенгама.

— Веома ми је жао што јуче не могах доћи к вама, — поче говорити управник Галејбери, још уналред уклањајући као ће да се зарадује и зачуди мистер Пенгам.

— Не вреди говорити о томе, одговори г. Пенгам. Ја бих вам уштедио долазак, само да сам био слободан.

— Ну — продужи управник Галејберн, развијајући кутију у намери да произведе драмски ефекат, ви сте разласали опис брилијантске огрлице, која се налази у нашим рукама.

— Да, одговори г. Пенгам.

— И, продужи Галејберн, — поручили сте 8000 фуната за њен дупликат.

— Тако је — рече Пенгам, — но...

— Дозволите да изговорим, прекиде га Галејберн. Ова кутија с њеном садржином постала је од јуче моја сопственост.

— Видим — одговори Пенгам.

— Али, продужи Галејберн, откривајући кутију и пошено показујући њену садржину, шта велите о овоме, а?

Мистер Пенгам погледа на брилијанте, затим их стане разгледати и са осмехом, који постојаше све шири и шири, веома мирно рече:

— Али, драги господине, то није дупликат: то је она иста огрлица.

— Шта? у мал није узвикнуо управник Галејбери — сав блед, а затим се јако зацрвени. Најзад толико се прибра, да је могао промрмљати: — Али ви... ви имате оригинал а ово је тачан дупликат његов.

— Опростите, драги пријатељу, — мирно одговори г. Пенгам. Затим позове свога поверениког помоћника — експерта и запита га:

— Господине Смите, будите љубазни, па нам дајте знаке, са којим је уписана у радњу огрлица, а при том, у добри час, рече, отварајући касу, ево и кутије од те огрлице. На њој су наши сопствени знаци и она нам је враћена јуче. Мистер Смите, будите добри, па покажите и књигу у којој су забележени налични трговачки знаци.

Управнику Галејберн, такође експерту у јувелирским пословима Бонд-Стрита, довољно је било само да погледа на огрлицу и на кутију и да чује о догађају са кутијом, о којој му г. Пенгам испричао у свима појединостима.

— Тако дакле, — кликну несрећни заједодавац, дознавши истину, — ја сам дао седам хиљада фуната за то, што сте ви продали за пет хиљада! То је ђаволски доповук! Да!... Он скочи где је варалица?

— Ми смо имали препоруку руског посланика — рече г. Пенгам.

Шта је у разговарању изговорио управник Галејбери о Русима — не може се овде познавати.

— Најбоље ће бити да се посавјетујете са вашим адвокатом, мудро га посаветова г. Пенгам.

И Галејберн оде љутит. Али и адвокати и искусни у законима саветници — „све је било узалудно“ као што се говори о декларима пред смртничке постеље.

— Видите ли, — примети један научар „Саветник Краљев,“ ви сте желели добити хиљаду фуната. Рус вам је вратио ваших сто фуната, значи да је поступио с вама са свим часно. Он је платио г. Пенгаму 5000 фуната, што му је затрежено за огрлицу и то је такође уредно поштено. Њему се прохтело да има две хиљаде фуната и он их је добио. Ви сте желели да добијете хиљаду фуната кара и исте их добили. Али на крају крајева брилианти су у вашим рукама и...

— Али, — повиче спекулант, — они сад не вреде осам хиљада.

— Можда ће временом предете, — рече чувени „Саветник Краљев,“ никад се неће зна ће њен добити, еде ли загубити.

— То је истина, — промрмља несрећни заложеничар, — никад се не зна. И ја незнам — када ће ваши своје.....

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Но да ли је ово била препарар? Може бити, али, ако што су се многи учени саветници изражавали, где ли би се одредило место овој превари?

Рус није никог обмануо; он је изазвао лажна надања; он је купио по јевтиној цени и продао са великом добити. Можда је он у први мах и намеравао да учини поклон жени, али му одједном дошла у главу „срећна мисао,“ и он се решио да ништа не говори жени о брилијантима, која ништа од тога не трпи, јер „што очи не виде, о томе срце не жали,“ и као трговац, добро познат са трговачким обичајима, он је умотрио згодан случај да зарадн две хиљаде, ако што му је на крају крајева и испало на руком. Кад заложничар не ће ово тако похитао да добије хиљаду фуната више, и ако ће одрешно дати 7000 фуната или и 6500, онда Русу не би остало друго но да врати огрлицу „Клерку и синовима“ са изразом жаљења што је не може купити.

Ја не кажем да би он тако и учинио, али нема основа да он не би тако поступио. Што се тиче замене једне кутије с другом, види се, да Рус није хтео да заложничар зна где је он добио брилианте. У овом поступку нема ничега ружног: то се са сним слаже са чистим радом. Ако би Галејбери одлучно одрекао да неда више од 6000 фуната, можда би се Рус задовољио и том сумом.

Како било да било, али пошто су „Клерк и синови“ одрекли понова купити своју сопствену робу без великог рабата, то господа из фирме Галејбери могу се сматрати као приличено оштећени приближном сумом од 2500 фуната, ако се узме тачна цена за огрлицу у 4500 фуната. А вредни управник треба сад да удвоји своју вредноћу, те да поврати у мњењу својих другова репутацију искусног посленика.

Мени је лично непријатно помислити, да је madame Ташоњ знала на шта о плану свога мужа, ако је у плану и било обмане, и да сама мњења, да она није никако ни очекивала поклон о своме рођендану. Уз ово би казао још, да она никад није чула ни једне речи о брилијантима ни до данас. Али сам тако уверен, да ће она при повратку кући, добити од мужа красан поклон од прилике 250 фуната. А с таквим поклоном може да блесне у друштву.

с руског Васиљевић.

БАРОНЕСА БЕЈМБРУК*)

То је једна од најгушћих мојих сахалинских успомена.

— Баронеса? Баронеса меси колаче, једе јекције и шије одело! — говорили су ми у насељу Риковској.

На прагу ме среда њесна и сува жена, са пламтиним и пуним кораза очима. Колико година? Заиста је тешко определити године жена на робији. Сахалин одузима од човека све, чега има доброга, а пре свега младост, а потом здравље.

Ја се представих.

— Баронеса Бејмбрук! — одговори она, наглашавајући титулу, која је одузета.

„Дело баронесе Бејмбрук, ситуације за пальевинку,“ дигло је огромам шум у Петрограду. То је био један од сензационих процеса.

У историји женског образовања у Русији, име баронесе Бејмбрук, заузеће скром-

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевића.

но, но при свем том ипак видно место. Њој припад аиницијатива завођења професијоналног образовања женскиња у Русији; она је прва отворила женску професијоналну школу.

Одлично образована, по друштвеном положају припадала је одабраном друштвеном кругу, са веома угледним сродницима, но без средства за живот, млада жена предала се са особитом усрдношћу мисли:

— Треба научити жену, да живи од свога труда. Наоружати је у борби за опстанак.

Посао је пошао добро. Баронеса је радила, учила раду друге, мучила се и састављала крај с крајем.

— Само ми је досадно било самотовати! — с тужним осмејком сећа се она, — радиш, радиш, а кад останеш сама онда је тако пусто. Ни једне блиске душе. Рођаци... Да рођаци, али они су гледали са неповерењем, стидели су се мојих намера...

Она се упознала са некаквим војним чиновником у оставци. Они су се допали једно другом, а затим се заволели, јавила се „веза" и разговори пошли од уста до уста.

— Веома незгодно! Непријатно и пред рођацима, а и као управница школе...

Требало се венчати. Он је такође сам о томе мислио. Но он се био повчано веома заплео, требало му је да се од некога откупи. — новца није било.

— Знаш шта, — казао јој је он једном, — ми се можемо испетљати. Осигурање за твој намештај. Ако потпалимо. —...

— Ти си с ума сишао!

— Нико неће знати. Ти ту нећеш имати ништа. Само пристани. Биће то све саршено без тебе. Ја имам већ за тај посао једног човека...

Она се противила. Он ју је убеђивао, доказујући јој „да не мало њих у Петрограду тако раде," да ту нема никакве опасности, да том његовом човеку, то није први пут, и да он зна како то све треба улесити.

— Ти ћеш отићи у позориште. Ниси потребна.

На крају крајева он јој је предложио избор: — Друга излаза ти знаш да нема. Овако се даље наша веза не може продужавати. Значи или пристани на то, што ти предлажем, или се мора све кидати.

Молио је, заклињао њиховом љубављу. Она је пристала.

— Добро. Чини шта знаш.

Једном је она отишла у позориште, вратила се и затекла код себе у кући пожар. Падне сумња за намерну паљевину. Баронесу Бејмбрук и њеног „љубазника затворе." Тамо, они некако улуче прилику да измењају међусобно записке.

Процес у суду трајао је два дана. Оправдање баронесино било је извесно. Доказа, да је она знала за пожар, није било никаквих.

Једном, за време одмора, саучасник баронесин, обрати јој се са питањем:

— Ако мене пошљу, хоћеш поћи замном у Сибир?

— Није него! То ми још треба!

— „Баш тим сам речима и казала — прича она, тако просто од зла неког. Гле ти молим те, зато што си се ти задужио и упетљао, требам ја да страдам.

— Нећеш поћи? Лепо!

Он преда суду записку, коју му је она послала у притвору.

— „Ако ти иследник буде казао, како сам ја признала, — не веруј. Ја ништа нисем признала, не признаји ни ти."

Природно, да су обоје били осуђени.

— Подлаче, зашто си то урадио? — питала га је она при прекиду, за време саветовања поротника.

— Сад бар знам да нећеш бити ничија. Заједно ћемо у Сибир.

Њега су послали на робију у Сибир, а њу на Сахалин.

На станици Дуе били су у великој доумици.

„Шта да раде са „робијашком — Баронесом?"

У сажитељке ка насељеницима неће да иде.

Ја сам послата на робију, а не за то!

Пробали су нека господа чиновници да је узму к себи као „послугу".

Но при првом умиљатом покрету, она отскаче у страну.

— Ви ме можете натерати да радим, но на то ме не можете присилити.

Женских затвора нема.

На силу је дата за сажитељку.

— Ипак баронеса је... некако незгодно.

И узалуд су жене чиновничке тврдиле.

— Да то није никаква баронеса. Шта ви њу мазите? Робијашка!

Полуписмене жене чиновничке, одмах су је омрзле.

— Ту „баронеса!" Ту душо моја нема баронеса!

А пре свега тога она је била једина кројачица на Сахалину! Једина бар, која је могла сашити одело „како треба," „по петроградској моди." Зато се морало к њој обраћати, и то је ужасно љутило чиновничке супруге.

— Било је међу њима и таквих, које су се понашале према послузи доста уљудно, а према мени нису могле! — с осмехом се сећа „баронеса — робијашка," — зове ме, а кад одем, — оштар нож. Само нек јој се што не допадне, фалта каква, погама залупа, цичи: „Шта ти мислиш? Ти баронеса? А? Баронеса? Ти си робијашка! Проста робијашка! Знаш ли ти то? Стојиш, ћутиш и осмехујеш се...

И презриви осмех, с којим се она тога сећа, био је, по свој прилици и тада на лицу баронесе Бејмбрук.

Супруге чиновничке то је, на сваки начин, доводило ван себе.

— Одмах трче мужевима на тужбу. Ја ћутим оне се деру.

Њен се живот на крају средио тако. Чиновници дигли од ње руке: „Нека је, нек живи како зна! Нек иде до ђавола!" А њихове су жене молиле Бога:

— Да бар кројачицу добру пошљу из Русије.

А у недостатку такве једне, наручивали су код „баронесе," грдиле је на пасје руге, и плаћале по неколико гроша и цичале."

— Шта ти не благодариш? А? Мало ти је? Незадовољна си? Баронеса? А?

А та муком умукла жена била је труп у оку жена г.г. чиновника.

(свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

Суд општине југ-богдановачке, актом својим од 4. ов. м-ца Бр. 2347, пита:

„Моли се уредништво за објашњењ: да ли се највише помиловање од 8. пр. м-ца, које је објављено у „Српским Новинама" бр. 195, за вступне кривице, распростире и на ове повчане казне, које су изречене за непослушност од стране председника и кметова, по праву из чл. 109 и 110. закона о општинама?"

II.

Суд општине блажевске, актом својим од 5. ов. м-ца Бр. 1543, пита:

„Указом од 28. фебруара ове године, село Трећак, одвојено је од општине жучке и придодато општини блажевској.

Како је буџет општине жучке састљан пре, него што је село Трећак одвојено, то је и прирез општински разрезан према буџету општине жучке, и она га и наплаћује.

На захтев општине блажевске, да се тај прирез предаје овој, општина жучка одговорила је, да тај прирез њој припада.

Међутим, ова је општина мишљења, да општини жучкој припада прирез од сељана села Трећака само до 28. фебруара, као дана кад је ово село одвојено од ње, а од тога дана општини блажевској, пошто она подноси све терете за рачун целе општине.

С тога се моли уредништво, да преко свога листа, а по могућству и уз повраћај овога акта, да своје обавештење по овој ствари, како би се ова општина знала управљати према општини жучкој."

III.

Суд општине поточке, актом својим од 4. овог м-ца Бр. 4326, пита:

„Према решењу одбора општине поточке, од 27. септембра ове год. Бр. 4295, одређен је избор председника општинског суда и два члана — кмета, на дан 3. тек. м-ца.

По азбучном списку ове општине, било је 253 пупоправних гласача. Полутина овога је 127 гласача.

На дан избора гласало је свега 176 гласача од којих за једнога кандидата 121 а за другога 56.

Гласачки одбор огласио је овај избор за правилан, али суд, међутим, налази, да то није тачно, јер је први кандидат требао да има још 6 гласова, на да буде апсолутна већина у смислу чл. 53. закона о општинама.

Поред тога, суд мисли да је и одборско решење о дану избора незаконито, јер до дана избора није био остављен рок из чл. 37. за-

нова општинског, ма да је оно решење општинско одобрила и полицијска власт.

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овоме.*

IV.

В. Радојчић, председник општине мироваљске, пита:

„Моли уредништво, да у свом Гласнику да̀ да̀ потребно објашњење у следећем:

1, колика је награда једног свештеника за венчање једнога пуноletног грађанина;

2, да ли сви пуноletни грађани плаћају једну исту таксу за венчање или има разлике; и

3, каква је такса за опела?

Ово не баш интересује, јер има свештеника што равно наплаћују она чиновницима, а не зна ни да закона, који ову таксу прописује.

— На ова питања одговарамо:

I

Како ће се разумети ући о помиловању, ако је он нејасан, надлежан је да објасни достични министар, који га је и поднео на потпис, јер он зна шта је имао на уму, кад је чинио предлог за помиловање, па се зато треба преко надлежних власти обратити с питањем, и тада ће се добити потребно објашњење.

Наш лист не може да узме такав задатак на себе.

II.

Село Трешњи, мора да плати прирез општини жупској до дана уплате и одвојаку и пролазу у општину бањевску, сразмерно величини расподељеног општинског прореза.

Од тога дана, ово нам да плаћа прирез општини бањевској, у састану које се сада направи, и која подноси терете за потребе поменуте општине.

Према томе, ако сељани села Трешњи нису плаћали овај прирез општини жупској, онда нека плате сразмерни део, а оно остало општини бањевској као њени грађани.

Ако су, пак, овај прирез плаћали, па га општина жупска не ће да врати по лен начин, онда нека се траже помоћ надлорних власти, а по правој потребе и судова земаљских.

III.

По чл. 51. у вези са чл. 52. закона о општинама, кад се бирају општински чланови, онда је избор правилан ако је за збор дошло преко преко половине гласача, уписаних у азбучноме списку, и кад од тога броја гласача гласа за једнога кандидата половина и један више од довршених гласова.

Према томе, избор, о коме се говори у питању под III. с те стране је правилан, јер је за првог кандидата гласало више од половине гласача, који су на збору били, а дошло је, опет, више од половине уписаних бирача.

Што се тиче услова, изложених у чл. 37, они морају бити испуњени, јер је иначе избор неправилан, а ако нема поштоје, он ће се поништити.

Ова околност, што је полицијска власт прешла бутне преко одборске одлуке, не може да измени ову ствар.

IV.

Таксе за венчање, опело, и остала свештенича чиновдејства, регуловане су законом о уређењу свештеничког стања.

Оне нису дељиве за све грађане, него су више или неће, према пореској стопи дотичног лица, која је у питању венчање, и према удаљености умрлога, кад је у питању опело.

Ово је питање ближе расправљено у бр. 40 „Полицијског Гласника“ Бр. 10 и 11 ова II. па зато таме треба тражити одговор на ово садашње питање.

Суду општине брестовачке на акт Бр. 1537 одговара уредништво, да је на питање његово од 21. јула ове год. Бр. 1174, одговорено у протекшоме броју нашега листа, како се има поступати са сведоком, који неће да сведочи.

Суду општине поречанске, на акт Бр. 2583 одговара уредништво, да је питање о путу у другој општини поречанске расправљено у броју 40 нашега листа, поводом сличних питања, учињених уредништву.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Печат општине **грбовачке**, среза и окр. ваљевског украдени је. Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу. Убр. 35257б.

УЦЕЊЕНИ

Димитрије Радојичић, и **Радован Војновић**, за које смо у протшом броју јавили да су ошишани за хајдуке, по предлогу министарства округа ужичког решењем т. Министра ИЊ 28262 **уцењени су са по 500. динара.** Суме ове највише су одних општина, која би ове хајдуке ухватила, убили или власти проказали да они ово нарнли. Убр. 35218.

ПОТЕРЕ

Здравко Маринковић, из Богатића, који је био под истрагом и у притвору под начелника среза ваљевског, због краће, 4. тек. м-на побегао је. Бегунац има 25. год. малога је раста, очију грозданстих, бркова малих, уста стегнутих, у оделу је сукненом. Начелство окр. ваљевског актом Бр. 15328., моли за његово тражење. Убр. 35273.

Симон Островони, влатарски помоћник, родом из Кривеља у Русији, стар 20. год., вере нерсијске, средњег раста, слабуњав, плав, очију угашених, осумњичен је од стране бечке полиције због покрађе бисера и бриљаната, у вредности 5000 круна, Морицу Краусу, трговцу на Бечу. Познаје се по нозе, кашљу, да на Симона обрате пажњу власти Убр. 35065.

Пазле Н... Цигански и **Вићентије Н...** ковач „Шеваба.“ који се занимају и молерским занатом, који напшоу 8—10 тек. м-на ушрали су Николи Милојевићу из Губеревца једног коња дуге доратасте, интерот 6. год., са жиги „О“ и пуговог у три ноге. Пазле има 23. год. и средњег је раста, а Вићентије има 24. год. и примоњасет. За крадљивцима и покрадом нарећује се тражење. Проналазне крадљивце треба стражарно спровести начелнику среског

у Рачу и позивом на дошењу Бр. 18430., или Управи Београда с позивом на Бр. 35400.

Ноћу, између 18—19 тек. м-на, четири непознала зликовца извршили су разбојништво над Александром Милојевићем, техником из Губеревца, окр. крагујевачког, и том приликом отели му и одњели: 180. дин. у новчаницама од по 10 динара, 15 динара у ситну и сребру, 4 пара чарапа и двоје тешиоца. Један од зликоваца био је висок, плаво-рић, обријан, са кратким брковима 2—4 брчданице на десном образу; други и трећи беше су средњег раста и приомаљасти; опис четвртог зликовца непознат је. Начелство округа крагујевачког допешом Бр. 18767. моли све полицијске власти да трагају за онима зликовцима Убр. 36695.

Јанком Јовановић, из Дубочана, решењем начелства округа крајинског скинуто је под кривичну истрагу и у притвор због разбојништва. Он има 45 год., висиног је стаса, добро развијен, очију плавих, косе и бркова смеђих, у оделу је од прног сукна. Начелство округа крајинског допешом Бр. 11345., моли све полицијске власти да Јанока који је у бегству, у својим домаћинама напрашене потраге, и пронађеног нему стражарно спроведу.

Миленко Лазаревић, из Врбице, округа крагујевачког и **Миладин Мутавџић**, из Кривајина, округа рудничког, осуђенини београдског казненог завода, побегли су 18. тек. м-на са рада из Добричева. Миленко има 25 год., раста је средњег, приомаљаст је, косав; Миладин има 24 год., средњег је стаса, плав. За одбегли осуђеницима нарећује се најстрожије тражење. Убр. 36454.

Д-р Ватеп Кротошшић, бив. адвокат и заступник разног бегунних у Комораму, проневерио је 62.000 круна на штету комораиске привредне општине, и побегао. Дефрауданту има 42 год., омалов је, округао лица, очију плавих, више загашите, говори: српски, мађарски, немачки, француски и енглески; сниђен је пасошем за иностранство под бр. 360 (важит у овој години), у мају месецу ове год.

био је, кратко пре, у Нишу. Аустро-Угарски конзулат у Београду актом Бр. 13678 моли сво српске власти да Ватепа, у случају проналаска ухвате и притворе, па о томе одмах известе сваку претпостављену власт. Убр. 36259.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 43. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 31. ОКТОМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и завредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а желећи дати доказа Његовог Краљевског благовољења, одликован је:

Орденом Светог Саве
петог степена:

Д-р Васа Димитријевић, лекар из Београда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26 септембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 12. октомбра ове године Бр. 8010, које гласи:

да се Миле Бошковић, из Београда, родом из Колашина, у Црној Гори и поданик исте државе, по његовој молби прими у српско поданство изузетно од § 44. грађанског закона као дојакошњи српски заштићеник.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 19 октомбра, 1904. г. у Београду.

ЖАЛБЕ ДРЖАВНОМ САВЕТУ

По закону о општинама, Државни Савет разматра одлуке за случајеве из чл. 107, 148, 152 и 170 поменутога закона.

О подношају ових жалаба, чл. 171. вели ово: „све жалбе по овом закону, изјављују се у року од пет дана, од дана саопштења одлуке или наредбе, а противу радње општинског збора од дана кад је био збор.

Дан саопштења или дан збора не рачуна се у рок.

Ако последњи дан одређеног рока падне у празник, жалба се може поднети првог дана после празника.“

О самоме, пак, начину подношаја, чл. 172 гласи:

„*Жалба се предаје оној власти*, противу чије се одлуке изјављује. *Противу одлука општинских и сеоских зборова*, жалба се предаје дотичном општинском суду или Државном Савету.“

О тачци другој овога чланка већ смо говорили напред, зато сада прелазимо на т. 3. која говори о жалбама против указа.

По чл. 51. закона о пословном реду у Државном Савету, жалбе против указа, којим се вређају права приватних и правних лица, подносе се у року од 30 дана, а предају непосредно Државном Савету, или лично или поштом на повратни рецепис (чл. 48. и 49. пословника).

За случајеве, које предвиђа тачка 4. овога чланка, жалбе се такође подносе у року од 30 дана, а предају непосредно Државном Савету, било лично, било поштом на повратни рецепис.

Сад долази на ред тачка 5. овога чланка, која предвиђа жалбе по специјалним законима, које ћемо сада да изнесемо, истичући из њих чланове, који предвиђају надлежност Држ. Савета као касационе власти, и износећи рок за жалбе и начин подношаја.

Дакле:

1, По чл. 120. закона о непосредном порезу, жалбе се могу подносити Савету у свима случајевима, кад је у питању разрез пореза или каква осуда за непријављено имовно стање; даље, кад је ма каква друга осуда или опторећење, које излази из примене закона о непосредном порезу, као што је, н. пр. осуда општинских часника за лабаво купљење пореза, осуда чиновника за нетачно вршење овога закона и т. д. сем случаја чл. 114. закона о порезу.

Све жалбе по овоме закону, против решења Министара и Пореске Управе, подносе се у року од 30 дана и непосредно Државном Савету, лично или поштом на повратни рецепис;

2, По закону о таксама, Државни Савет разматра све случајеве које предвиђају чл. 30 и 44. поменутога закона.

И у једном и у другом случају рок је за жалбу 15 дана.

Жалбе се предају у оба случаја непосредно Министру Финансија — лично или поштом на повратни рецепис, а он после доставља Савету сва акта на даљи рад;

3, По закону о државној трошарини, чл. 13. и правила за извршење његово чл. 93., жалбе се предају непосредно Државном Савету, у смислу чл. 51. пословника, у року од 30 дана, и то лично или поштом на повратни рецепис;

4, По закону царинском рокови су двојаки.

Тако, за случајеве из чл. 58. истога закона, жалбе се подносе у року од 10 дана, а за све остале случајеве, који потичу из примене овога закона, жалбе се подносе у року од 15. дана (чл. 201. царинског закона).

Све ове жалбе предају се непосредно Државном Савету, било лично, било поштом на повратни рецепис;

5, По закону о класној лутрији чл. 11. рок је 15 дана, и жалбе се предају непосредно Државном Савету;

6, По закону о пороти, у случајевима изречене казне над општинским часником, што избор поротника није извршен на време (чл. 4. закона), жалбе се подносе у року од три дана, а предају се оној власти, која је осуду и изрекла;

7, По закону о производњи, увозу и продаји барута, динамита и осталих распрскавајућих смеса, а имено по чл. 9. рок је за жалбу *десет* дана.

Жалбе се подносе оној власти, која је осуду и изрекла и она их у року од пет дана спроводи Државном Савету;

За овим долазе закони: о монополу дувана, соли, уређењу Управе Фондова, задругама за узајамно помагање и још многи други, али то ћемо продужити у чланку који за овим долази. (свршиће се)

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приређено и уредно Свет. Јаљић

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(наставак) 21

§ 502.

Да ли се може у опште умешати у спор за поништај јавне продаје онај, који је оштећен, показује ова одлука.

По спору Камила Е. П. противу Ж. В. писара управе града Б. за поништај јавне продаје, тражили су, да се умеша у овај спор Јов. А. зато, *што је у списку узетог имања у попис, узето нешто и његовог имања* — §. 66. грађ. поступка. —

Тужилац је одобрио ово мешање али тужени није, јер му, вели, нема места.

Тужба за мешање подигнута је после 25. дана од продаје.

Првостепени суд решењем од 12. I. 901. год. № 441. одбио је умешача од тражења, са ових разлога.

а, „У закону о грађ. поступку а у §§. 65. и 66. предвиђено је, када неко има права, да се у известан спор меша. Сем тих случајева свако друго тражење мешања у спор неумесно је.

б, У овом случају умешач Јован тражи, да му се одобри мешање у спор, који води Камило против Ж. Б., због неуредне продаје, са тога разлога, што му је — како вели у акту Бр. 2170. заузето и његово имање, које се граничи са продатим имањем, о уредности чије продаје главни се спор и води.

в, Тражење умешача неумесно је.

г, Нема места траженом мешању прво с тога, што овде није предмет спора какво питање о прив. правним односима, који се извиђају и суде по прописима грађ. суд. поступка, који важе за редовне спорове, већ је само формална судска оцена, правилно извршених услова, прописаних у закону о грађ. суд. поступку, који искључиво важе само за јавне продаје.

д, Кад то стоји, онда овај спор не може ни у ком случају, — па ма како био расправљен, оштетити право својине умешача, те да би по §. 66. грађ. суд. поступка било места траженом мешању у поменути спор.

ђ, Јер, право својине умешача — ако би га и имао — остаје онакво, какво је и пре продаје ове, без обзира на промену сопственика имања, о чијој се продаји спор води.

е, Ово тим пре, што имање није изложено продаји по премеру извршеном сада приликом узимања у попис, те да би исти могао бити споран, већ је имање продато по тапији потврђеној овим судом 29. септембра 1893. г. № 16385. као што тврди оглас кварта врачарског од 29. децембра 1899. г. № 15250. (види акт главног спора). Дакле, продаја је извршена по једној потпуно исправној и неоспорној тапији, коју је суд издао као надлежан т. ј. по јавној исправи, *чију би истинитост и противзаконитост дужни били умешачи судским путем да утврде по §. 188. грађ. суд. поступка, да би могло бити говора о њеној невредности као доказа, а тек тада и о праву његовог мешања.*

ж, Најзад, и да је случај, који умешач преставља, ипак не би било места мешању у овај спор са разлога, са којих умешач то тражи — јер купац овог имања: тужена Савка М. преко свога пуномоћника и на протоколу № 25042. и на данашњем рочишту пристаје, да баш, ако би било што заузето од имања умешача, а на то она не би имала права по неоспорној тапији № 16385/93. год. — да му исто врати, те би тражено мешање било без вредности.

з, С тога се молиоц од свог тражења овог има одбити, као неумесног без обзира на доказе, које је поднео и на које се позвао, јер у основи, на тражено мешање — према гореизложеном — нема права."

По жалби умешача, Касациони суд (II. одељење) оснажио је 5. маја 1901. год. № 3683. првостепено решење, а жалбу одбацио.

Противну овој, донео је одлуку Касациони суд, да се може да меша у спор за поништај јавне продаје онај, који је оштећен.

Та одлука гласи:

Мита П. тражио је, да се умеша уз тужену страну, у спор Катарине жене Радисава М. противу Алексе К. среског писара, за поништај продаје јер ће бити оштећен, ако се поништи продаја као поверилац и купац.

Првостепени суд одбио је умешача од тражења са ових разлога:

„Молилац тражи, да се у овај спор умеша на основу §. 65. грађ. суд. пост. у коме је законском пропису предвиђена споредна интервенција (interventio accessoria) а која се допушта само тада, кад умешач заиста има правног интереса (непосредног или посредног) да се у спор умеша и која је оправдана само у два случаја: 1, кад опстанак, или вршење умешачевог права зависи од победе оне стране, због које се меша и 2, кад се треће лице, које је према једном парничару одговорно за накнаду штете, боји, да тај парничар парницу не изгуби.

Па како је овде спор *о уредности извршене јавне продаје имања жалитељке Катарине*, и од тога да ли ће ова продаја остати као уредна — стална — или ће се као неуредна поништити, ни у колико не зависи опстанак или вршење права молиоца Мите као повериоца жалитељкиног, нити пак са тога, (да се продаја поништи) има ма какве одговорности молиоца (и повериоца) спрам извршиоца продаје туженог Алексе, — према напред наведеноме, нема потребних услова, да би се молилац као поверилац и купац жалитељкин, могао у овај спор умешати, — већ је овде од стране молиоца (као повериоца и купца) Мите, само гола плашња, да се неповољним исходом овога спора не изгуби његова евентуална — намерна — куповина продатог имања жалитељкиног (сљедствено и наплата њена од дужнице), а ово не даје права молиоцу, да се у овај спор може умешати, то је са изложеног овај захтев молиочев не умесан, и од истог се има по §. 178. грађ. суд. пост. одбити.

Но ово право молиочево, неумесно је и са тога, што према примедбама Касац. суда од 9. марта ове године № 2127; суд овај има по званичној дужности да извиди, да ли је од стране извршиоца продаје повређен пропис §. 471. грађ. суд. поступка а по коме је законском наређењу (тач. 12. правила г. министра правде од 4. фебруара 1874 год. № 354.) остављено приватним повериоцима, да воде бригу о томе: да се од својих дужника могу из имовине (некретне) наплатити, те на случај немогућности, сами себи сљедства имају приписати."

Но по жалби умешача Касациони суд уништио је ово решење 8. маја 1899 год. № 4218 са ових разлога.

„Кад је одредбом §. 502. грађ. суд. пост. дато право свима онима, који себе сматрају за оштећене, извршеном јавном продајом, да се на исту жале, тражећи њен поништај, онда нема никаквих законских разлога, да они не могу бити и умешачи у парници, коју је други повео због уништаја јавне продаје, само ако су испунили све услове, предвиђене одредбом §. 65. грађ. суд. поступка.

Према томе погрешна је мотивација поменутог судског решења, да се купац продатог имања, који је у исто време и поверилац дужников, не може умешати у спор, који води сопственик продатог имања против извршне власти, због уништаја јавне продаје."

*

Примљена је тужба и расправљен је спор за уништај јавне продаје под № 7931 1902. а није утврђено у чему је оштећење; да ли је тужилац поверилац или ма у чему интересовано лице.

Сопственик — дужник — није се тужио противу продаје

*

Да и граничар продаватог имања има права на тужбу, ако му је заузето што од имања, показује ова одлука.

Алекса Ј. тужио је Николу Ђ. среског писара за поништај продаје јер је граничар продатог имања а није зват да буде присутан попису.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења са ових разлога:

„По §. 502. грађ. суд. пост. на јавну продају може се жалити само онај, који је истом оштећен; па како се из тужбе не види да је жалилац оштећен, нити он то тврди, то му се жалба има одбацити као неумесна, поред наведеног још и са разлога, што он није граничар продатог имања као што се види из пописа № 16896"

По жалби тужиоца, Касациони суд поништио је ово решење 30. X. 02 № 8562 са ових разлога:

„Кад је суд узео у поступак тужбу жалиочеву, доставио туженом на одговор и здружио са актима раније продаје овог имања, која је по гласу писма тога суда од 12. марта 1899 год. № 835. поништена а из којих се акта, а на име из списка попаса види, да су продатом имању, са источне стране граничари браћа Радаковићи, као што је жалилац у тужби својој навео, — онда је суд, у смислу §. 164 и 166 грађ. суд. пост. требао претходно извидети овај предмет, т. ј. да ли је тужилац граничар продатог имања, па тек по томе а с обзиром на §. 466 и 501 грађ. суд. пост. да своју одлуку донесе."

*

Да тужиоцу, неинтабулисаном повериоцу, не може да послужи за основ поништаја јавне продаје то, што интабули-

саном повериоцу није саопштена продаја, кад се и овај не тужи казује нам ова одлука.

„По §. 502. грађ. суд. пост. само се интересовано лице може тужити против продаје.

Тужитељка Лепосава, поред осталих узрока за ништење продаје, наводи у тужби под Бр. 31. да продаја није саопштена ни заложном повериоцу Руфи А; али овим узроком она не може да се користи за то, што се ово тиче повериоца Руфе, који се не жали, нити би ово изменило ствар у корист тужитељице и да је зват, јер она је, по огласу протокола продаје под Бр. 6074 900, купила продавато имање за 3800 дин., и само за диференцију те цене као купац, на чију се штету имање продавало, може одговарати. Сем тога из добијене цене од 3800 динара на првој продаји Руфа не би ништа добио, јер је он по гласу извешћа тога суда, у акту Бр. 1800 900, последњи заложни поверилац на реду, а пре њега има терета за 4188 дин., не рачунајући у ту суму и интабулисани интерес."

Овакве је примедбе дао Касациони суд 3. IV. 02 г., № 2673 једном од првостепених судова на решење по тужби за поништај продаје.

Ако су се надметачи договарали; и ако дужник има више презимена, па извршна власт пита суд, чији терети стоје на имању Д. К. а овај се презива још и К. С., — није извршилац узрок неуредности јавне продаје.

Овако гласи одлука Касационог суда коју ниже исписујемо.

По тужби Д. Качаревића, противу Ђорђа К. среског писара, за поништај јавне продаје, првостепени суд поништио је продају и осудио туженога да накнади туженоме положену таксу са ових разлога.

„Поднетим уверењем овога суда № 12138 утврђено је, да на продатом имању стоји интабулација штедионице округа врањског И№ 477 а што суд о постојању истог није известио и полициску власт, то је у томе, што је извршна власт питала о постојању терета на имању Д. Качаревића а не и на имању Д. Стојковића, као што се дужник зове и под једним и под другим презименом. Према овоме, приликом продаје није означено, да постоји на продатом имању и терет И№ 477 што је противно §. 477 грађ. суд. поступка.

Испитом сведока: Младена и Манојла утврђено је, да су се лицитанти: Тодор Р. Тодор П., Дим. Ж. и Младен С. договорили, да не лицитирају, док Аврам С. из Житораћа не оде, који је ради лицитације и дошао, како не би цену куповну повисио, што је и учинио — §. 213. грађ. суд. пост. — и према овоме поступљено је противно §. 501. грађ. суд. пост."

Ове је основе и тужба изнела.

На жалбу туженога, Касациони суд [III одељење] поништио је ово решење 26. VIII. 1903. № 5459 са ових разлога:

„По тачци 2. §. 501. грађ. суд. пост. јавна продаја неуредна је: при којој су надметачи били у договору да се само за једнога надмећу тако, да правог надметања није било."

По §. 502. истог поступка „који је неуредном продајом оштећен, може оног, *који је узрок те неуредности* за петнаест дана тужити надлежноме суду, рачунећи од дана продаје."

Кад све ово и овако стоји, онда је првостепени суд погрешио, што је поништио продају и из узрока под 2 својих побуда пре но што је дао разлога из чега изводи одговорност туженога за неуредност ове продаје и што су се надметачи договорили, код јасног прописа §. 505. грађ. судс. поступ. зато Касациони суд ништи горње решење и позива га, да по овим примедбама и закону уради, којом приликом нека да разлога и о томе: из чега изводи кривицу туженог, што се тужилац зове и Качаревић и Стојановић, кад га осуђује и на накнаду плаћања судских такса тужиоцу — §. 508. грађ. суд. пост."

Првостепени суд усвојио је ове примедбе, па је поништио продају а туженога ослободио од плаћања накнаде таксе, јер он није крив што се надметачи договарали и што тужилац има два презимена.

*

За жалбу противу јавне продаје, коју изврши орган Управе Фондова рок је од десет дана, од дана кад је извршена продаја и решење је првостепеног суда извршно — чл. 57. закона о уређењу Управе Фондова. —

То показује ова одлука.

„По чл. 57. закона о уређењу Управе Фондова, против продаје имања коју изврши Управа Фондова, подноси се жалба у року од 10 дана и пошто Управа на такву жалбу да своју реч, донеће се решење, које је извршно.

Према овоме, кад се из акта продаје имања Милосава коју је продају извршила Управа Фондова види, да је на тужбу тужиоца под бр. 19069 Управа Фондова дала реч и суд о томе своје решење донео под Бр. 21274, онда је према горњем пропису, решење извршно и Касациони суд није се могао упуштати у разматрање истог, па с тога акта тога предмета на основу §. 324. грађан. суд. поступка као неразмотрена враћа томе суду на даљи рад."

Овакву је одлуку донео Касациони суд 20. XI. 02. № 10266 а пре ове и раније у истом смислу 6. X. исте год. № 8938 и 9379.

*

Рок од петнаест дана не може се преиначавати по одлукама Касационог суда од 11. X. 1887. № 5007 и 22. IV. 1896 г. № 2179.

*

И мешање у спор за поништај јавне продаје мора бити у року од 15 дана.

То нам показује ова одлука.

„По §. 65. грађ. суд. пост. онај, који се боји, да ће бити оштећен, ако једна парнична страна, парницу изгуби, може се уз тога парничара за кога се боји да да ће изгубити у парницу умешати; али то може бити само до прве одлуке Касационог суда о главној ствари, иначе ће суд доцније тражење одбацити, противу чега нема места жалби. А опет по §. 502. помен. поступка, који је неуредном продајом оштећен, може онога, који је узрок те неуредности тужити за 15 дана, рачунећи од дана продаје; *јер доцније поднету тужбу суд ће по званичној дужности одбацити.*

Из акта овога спора види се, да је ова продаја на штету тужитељице Лепосаве као купца, извршена 20. XII. 1901 год., и да је тужба бр. 31. поднета 2. I. 1902 г., дакле у законом року; а из белешке бр. 6274. види се, да се жалилац Руфа умешао у овај спор 14. V. 1902 год., дакле, после прве одлуке Касационог суда од 3. IV. 1902 год. Бр. 2673. (в. бр. 4999.) Он се умешао у овај спор уз тужитељку, чиме је прихватио њену тужбу, тражећи, да се продаја уништи, што није, као заложни поверилац, позват на продају, а ово је случај из §. 65., а не из §. 66. поменутог поступка као што је суд погрешно узео у решењу од 14. маја 1902 год., под Бр. 6274. те и за њега, као умешача, вреди онај рок у §. 502. помен. пост., а жалилац Руфа, као што се види, није се у том року у спор умешао.

Како се по закону за мешање у опште одређује време, до кога се то може учинити, а посебице за тужбе противу јавних продаја, рок у коме парнична страна може тражити уништење продаје, *то ма да се тужилачка страна није противила мешању жалиоца Руфе у парницу, суд је по званичној дужности дужан био, да одбије мешање Руфино, као одоцнело по §. §. 65 и 502 поменутог поступка.*"

Овакве примедбе дао је Касац. суд 11. I. 03. № 10908. 1902. по спору Лепосаве удове П., К., и умешача Руфе а противу Радивоја В. полиц. писара за поништај продаје.

И распростирање тужбе има да се учини у року од петнајест дана.

То казује ова одлука:

Продаја имања масе умр. Диве З. била је 18. децембра 1900 год. и заступници њени, поднели су тужбу за поништај на време противу извршиоца Јована Д. среског писара и кад је било рочиште за извиђај и решење овога спора на дан 11. марта 1901. год. тужилачка страна распростре тужбу и на лицитанте, јер су се договарали. За доказ овога позвали су се на сведоке.

Првостепени суд узео је, да одредба §. 502. грађ. суд. пост. по коме се тужба за поништај јавне продаје има да поднесе у року од петнајест дана рачунећи овај од дана продаје, важи и за тужбе противу надметача — §. 505 — и да и за њих ваља применити II одељак овог §. 502, па је одбио ово распростирање на основу §. 502. грађ. суд. пост. као одоцњено.

Касациони суд одобрио је 11. XII. 02 год. № 10908. решење првостепеног суда, као на закону основано а жалбу тужилачке стране као неумесну одбацио.

*

Протест противу јавне продаје предат окружном начелству није то, што и тужба предата надлежном суду, — по овој одлуци.

На дан 1. априла 1883. год. г. Михаило С. П. као секретар начелства продавао је имање Емина ефендије Ејуб М.

Како су ово имање купили Риста и Арса браћа С. од Амета Ејуб М. и тапију добили, то су 23. маја исте године поднели тужбу противу извршиоца Михаила и тражили да се продаја поништи, јер је продао њихово имање за туђе дугове.

Из акта се види, да су тужиоци на дан продаје уложили протест противу ове продаје поднев и тапију потврђену од надлежног првост. суда.

Тужени је тражио одбачај парнице јер је тужба одоцњена.

Првостепени суд решио је да нема места да се тужба одбаци са ових разлога:

Тужба тужиоца под № 4222 поднета због неуредне јавне продаје, није одоцњена и да нема места одбацају исте зато, што се из решења начелства од 11. маја ове године № 1945 које су тужиоци тужби приложили види, да су тужиоци на сам дан продаје спорне куће и плаца која је одређена 1. априла ове године уложили протест код начелства подкрепивши исти судском тапијом, која им својину исте куће и плаца ујамчава, и тражили да начелство продају обустави, па је тужени Михаило као извршилац ове продаје продају ову и преко протеста извршио, не обзирући се на јасну одредбу §. 466. грађ. суд. пост. гди је казато, да ће извршиоц у оваквом случају појављена господара на грађански спор упутити а продају обуставити, и тужиоци су решењем начелства тек 11. маја ове године упућени на грађански спор, који су према решењу истом благовремено и повели, дакле тужиоци су законски пропис сасвим испунили, и по томе суд налази, да с тога, што је извршна власт незаконо и преко уложеног протеста противу продаје, спорно имање продала пре, а после тужиоце упутила на парницу, — тужиоци се не могу лишити права, које по закону имају, јер они су овом продајом оштећени и као такви по §. 502. грађ. суд. поступка имају права тужити се на неуредну продају за 15 дана. и као што се из наведена решења начелства види, они су и пре извршене продаје, код начелства тужбу поднели.“

По жалби туженога, Касациони суд (III одељење) поништио је ово решење 14. XI. 1883. № 4115. са ових разлога:

„У §. 502. грађ. суд. пост. изрично стоји да се тужба за неуредну јавну продају има од стране оштећеног предати надлежном суду што тужилац у овом случају није учинио, него је само противу исте продаје уложио протест код окр. начелства, а то није једно исто што и тужба код суда, пошто начелство као административна власт није суд, нити оно може решавати о ономе зашта је по закону само суд надлежан.“

Првостепени суд усвојио је ове примедбе и одбацио тужбу као неблаговремено поднесену; и кад је ово решење постало извршно, тужиоци подигну тужбу противу Мемеда Ћеримовића, пуномоћника Амета Ејуб М. за накнаду штете, што им је продао туђе имање и тапију им издао, па је то имање продато као својина другога.

Првостепени суд досудио им је тражење, а пресуду је одобрио и Касациони суд 17. III. 84 № 610.

И за тужбу противу јавне продаје, коју врши општински суд, надлежан је првостепени суд према одлукама № 89, 612, и 621. код §. 506.

*

Рок из првога одељка не односи се и за тужбу којом се тражи накнада штете учињене продајом непокретних ствари, по одлуци опште седнице Касационог суда № 3200. код §. 506.

*

Одоцњену тужбу противу јавне продаје одбациће суд по званичној дужности, по овој одлуци.

Милан В. тужио је Радована М. сресног писара за поништај продаје, јер је продата земља његова а не Жике Ж. за чију је дужну порезу продата земља.

Продаја је била 11. јануара 1902 год. а тужба је примљена 5 августа исте год.

Првостепени суд одбацио је тужбу као неблаговремено поднесену по §. 502. грађ. суд. пост. а ово је решење одобрио Касациони суд 29. X. 02 г. № 8410.

Ово су побуде првостепеног суда.

„По другом одељку §. 502. грађ. суд. пост. суд ће одоцњену тужбу за неуредну продају одбацити по званичној дужности.

Из акта продаје види се да је ова била 11. јануара 1902 године а тужба је примљена у суду тек 5. августа исте — 1902 — године.

Одоцнио се тужилац са подношајем тужбе, зато му се ова има и одбацити.“

*

Види сличну одлуку под № 5403 код овог §-а.

*

Разматрана тужба за поништај јавне продаје а нису тражена акта о продаји од извршне власти.

Тако је радио Касациони суд у спору који износимо.

Ката удова Тасе П. тужила је Андру К. сресног писара за поништај јавне продаје, коју је извршио тужени у децембру месецу 1902 године.

Тужба је примљена у суду 14. марта 1903 године.

Првостепени суд одбацио је тужбу као одоцњену решењем од 24. марта исте године под № 3317 са овог разлога:

„По §. 502. грађ. суд. пост. лице које је оштећено неуредном продајом, може онога, који је узрок те неуредности, за петнајест дана тужити надлежном суду, рачунећи од дана продаје, што, ако у овом року то не учини, — *суд ће одоцњену тужбу одбацити по званичној дужности.*“

„Према овоме, кад тужиља *наводи*, да је продаја имања извршена у децембру месецу прошле године а из забелешке пријавника суда на тужби види се, да је ова у суду примљена 14. марта ове године, то је онда ова тужба одоцњена и као такова има се према наведеном §. 502. грађ. суд. пост. одбацити.“

По жалби тужитељке, Касациони суд одобрио је првостепено решење 25. августа 1903 год. под № 5403.

И првостепени и Касациони суд донели су одлуке не тражећи акте о продаји.

*

У овом је смислу и одлука под № 1837. код §. 501. И тамо нису тражена акта.

По тужби за поништај јавне продаје, и ако је одоцњена, не треба решавати пре но се добаве акта о извршењу.

То казује ова одлука

Јелица удова Јована Ђурђевића — Стојанкића, представила је суду да је 30. новембра 1902 год. Милан Г. порезник извршио продају једне ливаде у „Јошју“ и једне њиве у истоме месту за дужну порезу, но да је ова продаја неуредна, па је тражила да се ова поништи са узрока у тужби наведених.

Суд је решењем својим од 10. јануара ове год. Бр. 335., а из разлога у њему изнетих, био решио: „да се тужба тужитељице Јелице, као одоцнела *одбаци.*“

Но по жалби тужитељкиној Касациони суд је примедбама својим од 26. марта 1903 год. Бр. 1694. поништио предње судско решење из ових разлога:

„Погрешио је суд, што је донео предње решење, пре него што је прибавио акта од пореске власти, која је вршила продају, па се из њих уверио: кад је иста била, и да ли је тужба тужитељице Јелице одоцнила по §. 502. грађ. пост.“ — па је наредио, да суд по овим примедбама и закону даље поступи.

Суд је усвојио ове примедбе Касационог суда па кад је прво добавио акта продаје попова је размотрио акта и нашао:

„По §. 502. грађ. суд. пост. онај, који је неуредном продајом оштећен, може онога, који је узрок те неуредности за петнајест дана тужити надлежном суду, рачунајући рок од дана продаје, па до дана предаје тужбе суду, — и свака одоцнела тужба одбациће се по службеној дужности.

Па како се из акта продаје, која су изиската од Пор. Одељења, види: да је ова продаја извршена 30. новембра 1902 год., а тужба је противу исте дата и примљена у суду 8. јануара 1903 год. *па, како се заклетвом не може доказивати, да тужитељици дан продаје није био познат,* то је тужитељица Јелица са својом тужбом и сувише задоцнила, — зато се тужба њена, противу извршиоца ове продаје има да одбаци као одоцнела.“

Решење 21. априла 1903 год. № 7003.

Тужитељка је изјавила жалбу на ово решење, али је Касациони суд одобрио ово а жалбу одбацио 12. августа 1903. год. № 4919.

*

У овом истом смислу има једна ранија одлука Касационог суда од 24. октобра 1902 год. № 8301. (наставиће се)

ЗЛОЧИНЦИ у ЗАТВОРУ

За бирократију казнених завода, која је или слепа или кратковида, затвори а нарочито ћелијски, прави су људски трупови без руку, ногу и гласа. Са свим је друга ствар, кад је реч о њиховим несрећним становницима, чији рад, глас, па и најскривеније мисли избијају са свију страна затвора, из свакога кута, са зидова, на постељи, на судовима за воду, па чак и у влажном песку, који газе у својим званичним шетњама. То су нарочито књиге, које им с времена на време пру-

жају милосрдне руке, на којима се манифестују њихови осећаји.

Потрудили смо се, да прикупимо неколико осуђеничких забележака ове врсте, које се, поред осталог, одликују и својом искреношћу, тако ретком у званичним исказима.

И ако је пуних 20 год. како изучавамо ове људе, ипак нисмо могли ни замислити поједине страхоте, којима обилују ове њихове искрене исповести. Одломци које исписујемо, најбољи су доказ за наше тврђење. Они гласе:

„Тешко ономе који доспе у ове ћелије; боље му је сто пута да умре. Треба све покушати да се из њих побегне; живот дивљака по шумама и пустињама много је бољи од живота у њима.“

„Када те буде испитивао истражни судија, направи се луд; кад већ једном будеш у болници за душевне болести, лако ћеш побећи.“

„Што се мене тиче, ја захваљујем добром Богу; срећан сам као св. Петар! У ћелији сам служен као принц! Каква обетована земља! Овде је боље него у слободи.“ —

На једној књизи која је носила наслов: „*Живот Леонарда де Винчи*,“ исписано је ово:

„Леонардо је био несрећан у љубави исто као и ја, он је зато постао велики сликар а ја — велики крадљивац. И ја сам љубио у младости.“ —

„Како сам несрећан! Невин сам, и опет ме држе овде јер сам убио једног човека, и ако их на свету има и сувише.“ —

„Онај који гине за отаџбину будала је.“

„Збогом Хекторе; здраво Ахиле — Сиромашан плаћа за све. Ћелијски затвори вештачка су варварства у јеку XIX веку.“

„Оно што каже овај притвореник није истина; напротив с нама поступају врло добро. Он би хтео, може бити, да му допусте ићи у шетњу по Шато-у, или да игра карата, или билијара, или чак да иде код г-ђе Гистолди. Глупаче, ко те је звао међу ове зидове?

„Један пријатељ правде.“

„Ах, казнени законичe, како оштро кажњаваш превару, док је држава са њеном лутријом врши слободно и под твојим окриљем.“ —

„Осудили су ме на 10 година због покушаја убиства над једном женском, за коју сам веровао да је поштена. Издала ме је, и зато сам био осуђен на 6 месеци затвора. Излазећи из овог, заклео сам се да ћу је убити, и то сам покушао. Мизерија је рањена ножем на 10 места и још живи, а ја испаштам.“ —

„Чим изиђеш из затвора, иди у Марсељ, улица ..... Бр ....., а затим са Б... ићи ћемо у Њу-Јорк камо ћемо, радећи заједно, постати срећни.“ —

„Моја драга престала је да ме тражи; чим изиђем (из затвора) пољубићу је са зубима.“ —

„И ако немам више од 15. год., мој живот и моја путовања у стању су да даду материјала за једно велико дело. Почео сам још у 9-ој години. Први пут био сам осуђен на месец, други пут на 15 дана, а трећи пут на годину дана затвора.“

Једна врста тестамента, написана у очи пешаша, гласи:

„Крао сам, и крашћу увек, јер ми је таква судбина. Хартија на коју пишем такође је украђена, а тако исто и мастило и увлака. Па и само уже с којим ћу се обесити, украо сам. При свем овом, ја сам више несрећан него неваљао. Највећа несрећа за мене била је у томе, што нисам имао своје воље; под и према утицају коме сам био подложан, ја сам наизменце чинио и добро и зло. Зашто је Бог допустио да се увек срећем са личностима које су ме на зло наводиле? После прве погрешке заклео сам се да се поправим али, и против своје воље, нисам одржао реч. Под утицајем једног несрећника, који је самном заједно крао, па ме после доставио полицији, на прагу сам, ево, да се појавим пред поротом и да на тај начин осрамотим име, које је мој отац с поносом носио. Да не би дошло до овога, ја сам се, иначе сит живота и у уверењу да сам штетан по друштво, решио да сам себи одузмем живот 26 маја, као на дан годишњице мога првог затварања.“ —

„Већ је четврти пут како долазим овде, увек невин и чист као *прљава вода*. Овог пута затворили су ме са једним финим господином. Сироти крадљивци! У место затвора треба вас слати у гостионицу..... Збогом пријатељи!“ —

„Они се људи смеју, а ја узалуд уздишем за слободом. Невин сам, али они то не верују. Зашто их добри Бог не казни? Истинита је, дакле, пословица, која вели: „Онај који чини добро налази зло, и обратно.“ То је ужасно: бити невин и морати остати у ћелији. Зар ви тврдоглавци, не можете никако да појмите, да сам невин? Да случајно не намеравате да ме уморите?“ —

„Никад нисам имао успеха у крађама, и опет сам због њих стално у овој гнусној ћелији. Јадни и несрећни Лажоте!!“ —

„Овде почива кожа сиротог Тибала, који сит крађа на овом свету, оде у истом циљу на други. Веома задовољни сродници подигоше му овај спомен.“

„Ваш најискренији поглавица Талбот. Увек сам био фини човек. Једном сам већ био осуђен на галере, и ево ме понова у затвору. По свој прилици осудиће ме на вечиту робију, а то само с тога што сам учинио добро ближњему. Убио сам свега њих 6, јер су ме много мучили на овом свету. Поред овога, упалио сам и опљачкао куће многих сељана, да бих дошао до потребног хлеба.“

„Трудите се да увек крадете на велико, јер се мале крађе најстроже кажњавају.“

„Пазите добро, пријатељи, кад крадете; крадите много и пажљиво. Цео свет је способан за крађу, и с тога не треба бити луд.“ —

„Док смо ми обдарени склоностима за крађу, дотле други имају склоности да нас хватају и затварају. Цео овај свет само је једна позорница за вечито уживање.“

„Чим изађем из затвора, извршићу крађу, па ма и по цену новог затвора.“

„Ах, крадљивци, мизерне судије упропастиле су наш занат. Храбро и напред!“

„Драги пријатељу, јављам ти да сам у затвору, и молим те да ме посетиш, пошто у друштву време много брже пролази. Кад будемо на галерама, имаћемо времена да испричамо један другом свој живот.“ —

„Збогом, пријатељи: будите храбри. Судије су дружина полтрона, који не знају шта хоће, и траже само новац.“ —

„Лукав човек и сви његови пријатељи не треба више да краду, већ само да убијају.“ —

Опсервације *Жозијеве о лектири* француских осуђеника и одличне студије *Готијеве о осуђеничком свету*, допуњују исписане ретке и поступно доказују, да су затвори центри неваљалства и покварености.

Ево неколико извода из дела[1]) Готијевог:

„Као год, пише он, што гимнастика утиче на јачину, покретљивост, облик, распоред, па и на сам хемијски састав мишића, исто тако и живот по затворима, дисциплина, монотонија у осећајима, страх, досада, обвезно ћутање, полутама и т. д. имају знатног утицаја на лице, нервни систем, мисли, погледе и покрете сваког осуђеног лица. У сенци затвора и под утицајем дисциплине, осуђеници добијају неки нарочити, само њима својствени изглед, који за атавизам има врло мало вредности.“

„Ја не говорим овде само о чудовиштима која врше злочине као неку нарочиту професију, а свој званични рад називају „*послом*.“ У очима ове чудновате популације, затвори изгледају као једна више или мање непријатна, али у исто доба и необична фаталност — као једна незгода на коју су се они унапред решили.“

„У погледу *осуђеничког типа* нема никакве разлике између ових злочинаца и оних који, посрнувши случајно једног несрећног дана, немају храбрости и енергије да се благовремено зауставе и поправе, већ постају злочинци и ако нису рођени ни за злочин ни за затвор.

— Увек сам био изненађен, писао је негда *Вал*, озбиљним и у неколико достојанственим изгледом старих осуђеника. И ово је потпуно тачно речено.“

* * *

„Ја смело тврдим, продужује даље наш писац, да су затвори једна врста стаклене баште за отровне биљке, да се у њима нарочито регрутује и спрема страховита злочиначка војска. Колико је и колико несрећника, који су због једне случајне или лакомислене грешке постали непоправими или су прекорачили праг затвора. У место да их је поправио, затвор их је до сржи покварио.“

„У данашњој организацији казнених завода све је комбиновано да се потисне индивидуалност, спрече мисли и уништи воља осуђеникова. Једностраност званичних прописа, којима је циљ да изгладе сваку разлику између оскудних лица, тачност и монотоност њиховог калуђерског живота, у коме ништа није остављено случају, забрана општења са спољним светом, као и још многе друге ствари, потпуно су довољне да од осуђеника створе несвесан аутомат.“

[1]) Le Monde des prisons, Paris, 1889.

„Изузев неколико ретких и поштовања достојних изузетака, готово сви управници казнених завода сматрају као идеал „доброг осуђеника“ рецедивисте и ветеране, т. ј. оне чије је осуђеничко васпитање потпуно довршено. По њиховом схватању, послушност и мирноћа, на које су ова лица из раније навикнута, најпоузданије су јемство за ред и тишину у затвору. Изгубивши сваки осећај и понос, без имање бриге о хлебу и крову, не радећи скоро ништа, лица ова постају права махина или добровољна животиња, коју сваки може водити где и како хоће.“

„Одстрањен, на овај начин, од свега што би га подсећало на слободан живот, осуђеник је просто примран да мисли о злочину и покварености који га окружују, да у њима налази забаве и душевне хране, и да напад, у њима сасвим огрезе. Није, дакле, без разлога, што иде затвор назива „школом злочинаца.“

Овоме треба још додати девунцијацију, заж, лукавство и све остале пороке којима обилују затвори, као и све могуће страсти, почев од пијанства па до љубави, па тек онда поћи ће колико је потребно изменити садању организацију казнених завода, и утицати на правнике да у директном додиру са осуђеницима, познају добро њихове праве склоности при доношења закона који се на њих односе.

(L' Anthropologie criminelle par Cesare Lombroso, Paris, 1903).

БАРОНЕСА БЕЈМБРУК*)

(свршетак)

— Ви не можете ни замислити каква је годура, каква је то рита та „Бароneса!“ — причала ми је једна од њих. Из човекољубља човек је зажали по неки пут, ако је в робијашка, даш јој нарупбину, да не би цркла од глади. Но куд! Она неће ни да говори! Донесе нарупбину, па ни речице не проговори! Не жеље! А изгледа јој је такав, чисто као да она тебе част чини! Та она је баронеса! Готова је на сваком кораку да уједе човека! Ако у одеду нажеш што није онако, одмах она: „Извините, господо, у Петрограду, тако посе.“ Јер она је из Петрограда, она је баронеса, она је све видела, све зна, а ја шта сам? „А сам жена чиновничка! Жена твога старешине? Поштена жена! А ти си робијашка, ствар, паликуља!

Тако је текла робија „бароneси.“ Радила је за багателу, проклињала које како, живела и... ћутала.

— Мислила сам, одучићу се! — с осмехом се сећа „баронеса.“

— Живела сам међу небом и земљом. „Шапка“ ноћи, потсмена се: „баронеса!“ Овдашња интелигенција такође се пруга: „бароneса!“

То је постало неподносимо, и баронеса је отишла за „сажитељку“ к неком фелдшеру, посланом за убиство жене. Јер како тако, ипак је интелигентнија од других.

Пошла без љубави.

— Ви га знате. Зар је могуће онаквог човека волети?

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

То је изазвало алургаду општу радост:

— А? Шта? К фелдшеру за сожитељку си отишла! Кто „бароneса!“ „бароneса!“ — ха — ха — ха!

— Са сним изгађена! — с презирним сажаљењем говорила ми је госпођа једног крупног чиновника, — чак је човеку криво, што је она некада такву титулу носила! До чега је дошла! Спаљала се с фелдшером! Раздвојили су их потом, — брука, брука просто!

Ја сам већ помињао тога фелдшера.

Прљава комадина сала, сваком одвратна. Ништа одвратније од тог дебелка, са шпанском брадом, на ком миле један инсекат, — ја нисам видео на целом Сахалину.

— Ено егземплар! — показује доктор на њега. — опет назврши какву малолетну?

— Има једно парче! — кези се зарастао у сало Фелдшер.

Он кришом лечи, има праксу. Краде обично, разуме се: „шапка“ ноћи, троши тако на разна „парчета,“ претпостављајући увек малолетне.

Интелигентна жена убрзо је постала досадна том разратнику.

Затрудњала сам од њега! — с језом одвратности сећа се тога баронеса. Господе шта ту све није било. Што год ја зарадим, он диже да купује девојчице. Почео их је довлачити час у кућу. Одем из куће, вратим се, — он већ какву гадост чини. Изњеже у дворишће, — он тамо под стрејом. Доће сам испребијам... Изјурила сам га. Не иде. „Моја је — дере се — колиба!“ Власти се писам жалила. Господе! Колико понижења! Смеју се сви. „Но баронеса ни се са нашим Фелдшером свађате?

Не треба! Јер он је интелигентан човек!

Једва сам се растарала с њим.

Бароneса је остало дете од њега.

Чудноват је утисак чинила на мене та робијаш — баронеса; сад већ насељеница, кад сам ишао у посету код ње.

Ми смо седели у маленој и чистој собици, са чистим прекривачем, покривеним чебетом од белог робијашког сукна.

На прозору је стајала герапија, а на столићу под лампом, а сашивен из комадића жељао је подстакљач. Све је то придавало тој маленој собици неку удупност. Осећало се да ту живи лице, које је навикло на неку удобност.

Разговарајући са мном, баронеса је пушила, гасила остатке од цигаре о сто и остављала их ту на столу у гомили пепела, пљувала по патосу, — и то је све ударало на бескућништво, сахалинску готилиђу, робијашку осутност стида.

Када је у собу улазио робијаш — радећи, већ помоћник у пекарници — она је онда говорила самном француски. Њен француски језик је необично чист и елегантан. Тај напредни, лепи и чисти дијалект француски, којим говоре добро васпитани Руси. А над сво почињали руски, она је прелазила нехотице, не опажајући на робијашки жаргон.

— Та ја ваљда не могу њи на фарт[1]. Заради тешким трудом, дрхтиш, шпанка, само док оком трепнеш пришије.[2])

[1]) на фарт ће проституисати се.
[2]) убије.

Необично чудноват утисак је чинила та смеша напредног француског језика, са робијашким жаргоном, код те жене, која се грозничаво хвата на титулу „баронесе,“ зато што дрхти у ужасу, од имена „робијашке.“

Ја сам се познао с баронесом у тешко не њу, преме.

Не давно пред тим, у насељу Рикновском, где је тада живела „баронеса,“ дешио се сензационни догађај; и баронеса је дрхтала да је не „заспу[3]].

Једном се јавио к њој, млад човек, скитница Туманов, преведен у Рикновско као писар полицијске управе, и престаје се као њена тај и тај.

— Он је збила кћи, — уверавала ме је баронеса, — не знам, шта ја је привукло да се одрекне свог имена и да се назове скитницом, — он је о томе избегавао да говори. Човек васпитан, веома образован, паметан, — једино страшно нервозан, често болестан....

Он је замолио за допуштење да дође, баронеса му је допустала, и Туманов, сваки дан, као сврши посао, долазио је к њој.

Бог зна да ли је било што међу њима, но без сваке сумње, да су то двоје једнако по образовању, по кругу друштвеном коме су припадали, тежили једно другом. Они су имали заједничке погледе, интересе, на чак и познанике по Петрограду.

Бароneса вели, да се она:

Одмарала душом при тим разговорима! Одједарех срести овде на Сахалину млада човека, васпитана, мила — помислите само!

А он је говорио:

— Знате ли, кад ја говорим са вама, мени се чини, да ни робије ни скитање нема, већ да седим с вама негде у Петрограду....

Кад од једаред Туманов је дошао необично растројен, као изван себе. На за шта ни крив шта, чиновник Г., дуг после штете на картама, — назвао га „подлацем и гадом.

— Ја то не могу оставити! — говорио је Туманов, страшно зубљући, — мене могу шибати, пошто сам скитница! Но подлацем ме назвати не смеју! Јер ја то никада писам био, зато и јесам овде! Ја то не могу тако оставити.

— Таквог га никад писам видела? — вели баронеса.

Млад човек, пргав, решивши „да не остани тако,“ чиновнику, који му је нанео уврелу.... на Сахалину.... Баронеса жива умрла.“

— Ја сам и онако већ због другог страдала. Довољно.

Она је рекла Туманову:

— На нешто намеравате, — оставите ме. Идите од мене, одмах идите. Ја нећу ништа да знам, нећу да страдам.

— Тако, и ви не дакле гоните? И ви?

— Идите од мене, ако сте ни частан и поштен човек...

— Добро...

Туманов је отишао, а у ноћ сво је Рикновско било дигнуто на ноге: бродјага скитница) Туманов, хтео да убије чиновника Г.

[3]) улети.

Туманов је дошао у стан к другом чиновнику, где је Г. играо карата, замолио да извозну Г. због „хитна посла," и пад је овај изашао у кућу. Туманов се поклонио и рекао:

— Ја сам дошао да вам заблагодарим за ново знање у које сте ме произвели јутрос, назвавши ме „подлацом и гадом."

Г..., који је био чак заборавио за ништавни јутрошњи догађај, — куд ће човек на Сахалину памтити сваког испосованог робијаша, — не чувши и не разумевши у чему је ствар, одговорио му је:

— Добро, добро. Ја се не љутим на тебе. Иди. После ћеш се извинити...

— Не, не после, већ сад! — рекао је Туманов, и потегне револвер на г. и скрене ороз.

Ту су тек видели, да је Туманов блед као мртвац, очи помућене, једва стоји на ногама.

Револвер није укресао. Туманов побегне из куће. Покушао самоубиство, но револвер поново не упали.

Туманова ухвате. Било је ту нечега чудноватог: револвер је био напуњен свега са два метка.

— Остале сам изванио. Мени су само два била потребна! — објашњава Туманов.

Но у то време о умном поремећењу Туманова, ништа се није знало, сва г.г. чиновници, једногласно су тражили, да се Туманов примерно казни, т. ј. да се обеси, — „за пример распуштеној робијашници," — и баронеса Бејмбрук молила је, да учини што за Туманова.

Ја себе примам. Може бити да су моје речи тако утешале на њега. Но помислите, шта сам могла да чиним. Човек се спрема Бог зна шта да учини, — како сам ја могла са њим да говорим? Јер и ја би пропала! Па када би ја једна била, — ја може бити не би на себе ни мислила. Но моје дете, — шта би са њиме онда било?

То дете, од немилог одвратног, презреног човека, све је у животу баронесе.

Она с одвратношћу се опомиње трудноће од Фелдшера, а безумно љуби то дете.

Петогодишњег, слабог и болешљивог малишу, ради кога она ради по вас цели дан, не дижући главе, меси тесто, пече се поред пећи, пекући хлеб, седи сагнута, и шије за багатеју одело женама чиновничким, даје лекције на француског језика деци сиромашној.

Воли и без суза не може да погледа своје дете.

— Она су га и „баброном" прозвали. Исмевају се. Од чиновничке га деце терају он мора да се игра са шпанком.

Воли га пуном жаљу љубављу.

— Да, то будући убица расте! — с ужасом говори она, — помислите само, какво је наслеђе. Себе ја, на свани начин не рачунам у злочиначке природе, какав сам ја злочинац! Но погледајте оца. Убица, полудуд разбратник.... И шта може видети овде на Сахалину! Шта има пред очима? Свакодневна убиства, разврат, камџије, робија. Погледајте их само када се играју — играју се „келеш," и вешају. Њихов је идеал целат и вечити робијаш. Ви питајте десетогодишњег малишу: шта је казамат? — „Место где хране!" Где је боље, у казамату или у слободи? „К. зна ја, у казамату, на пасељу се кркала од глади." И онда шта може из њега изаћи? То што и из других! Убица. Но док је он мали, у њему ничега тога нема, он је дете као и остала што су...

И она предамном у неком чисто хистеричном нападају, са сузама је препала љубити свог малишу који је дошао плачући, — тек што су га отерали од деце окружног начелника, назвавши га „баброном."

— Мама, кажи им да ми се не пругају и да ме не зову „барон!"

„Кажи!"

Одлазећи из Риковског, при последњем виђењу с баронесом, када ме испраћала ја се реших да је питам:

— Ну, а ти... с ким сте ви осуђени... о њему немате извешће?

— Он је у Сибиру, завршио је, као и ја, свој рок пасељем. Он се мучно, спротиво, писао је — и ја сам му послала не што новца, ситнину — како сам имала. Веома се сарамах мучи. Ту скоро опет сам добила писмо. Болестан је, жали се, и моли да му се пошље мало новаца...

— И ви?

— Пошаћу.

Ја је пољубих у руку и пођох.

— А? Одкуда? Од пријатељице, „баронесе!" — срете ме на путу управник казамата, — велики је то мушетерија људи, гадура. С Фелдшером се пупарала; па Туманов. Ја, видате сне знам, хе — хе хе! Она је ту, за Фелдшера двадесет рубаља платила, по свој прилици последњих што је имала, укебала га за нешто. Она и Туманову је био хлеб шиљала кришом. Да шта ви мислите? Она и пређашњем свом пријатељу за сво преме је новац шиљала. Ја то с поштом знам! Сви су они код ње на издржавању. Велики је она љубитељ људи! Тровцу је имала! Блудница због тога је и на робију доспела, због љубавника!....

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине јаловик-изворске, актом својим од 6. ов. м-ца Бр. 1852, пита:

„Ђорђе Живуловић, овд. изашао је из куће свога оца Радоње, и тражио од оваца, да му од имања издвоје половину, јер, вели, неће више са њиме да седи у заједници.

Радоња није пристао да ли од имања на њиву стоју своме сину Ђорђу, пошто је из куће изашао без њезовога знања и пристанка.

Ђорђе после овога полиције тужбу код овога суда, и тражи да се деоба имања изврши, пошто, вели, њему као пунолетнику припада део својег имања.

Моја се уредништво за обавештење: да ли Ђорђу припада део из имања његова оца Радоње, и да ли је општински суд властан да расправу ове ствари у општо.

Ако општински суд не би био надлежан, може ли онда Ђорђе тражити састав изборног суда код полицијске власти?"

— На ово питање одговарамо:

Питање о пиповинском одношају родитеља и деце, ми смо опширно расправљали у нашем листу у прошлој и овој години.

Треба имати те бројене, па ће се отуда видети, да Ђорђе нема права на део очевог имања за живота овога, пошто наш грађански закон не признаје задругу између родитеља и деце.

Упућујемо суд, да се користи обавештењем, које помињемо, долазећи и то, да он у опште није надлежан за расправу овога питања, ако примичара ће би већно приступи на то, у колико то у опште може бити према изменењем ч. 6. грађ. суд. поступка.

Што се тиче полицијске власти, она из поменутих разлога ни би могла наредити деобу имања између оца и сина, ма да она, иначе, има права да наређује састав изборног суда у свима случајевима ч. 134. грађ. суд. поступка.

II.

Један општински писар пита:

„У општини бл.—пој. окр. топличког, има много спорова и кривичних и грађанских због заузећа.

Како овакво ретко који има таппје од имања, то махом подносе изводе из поседне књиге „Б", да би утврдили својину спорне земље.

Поводом овога искрено је питање: да ли ће се поседна књига Б. примати као доказ о својини оспореног земљишта, или треба тражити какве друге доказе.

Моли ре уредништво, да изволи по овоме изнети своје мишљење."

— На ово питање одговарамо:

Поседне књиге састављене су само као основица за порезивање пореза на земљиште, као једнога од пореских објеката.

Како су оне састављене по једностраној изјави дотичних лица, то се не може узети да оне представљају ма какво доказно средство за својину у приватно правним односима.

Последње измене закона о шумама признале су, да поресне књиге, уз остале доказе, могу утврдити само тај факт: од кад је неко имао у држању наведену земљу.

Према овоме, над год нема таппје или друге јавне исправе, која би неспорно утврђивала својину наведог лица, треба тражити друге доказе, које законима признају, а не ослањати се на поменуту књигу.

III.

Суд општине виошке, актом својим од 29. пр. м-ца (службено), пита:

„Одобравајући буџет ове општине, за ову годину, г. Министар Финансија, редуцирао је плаћу општ. деловође од 45 дин. месечно, полико је одбор био одобрио, на 40 дин. месечно.

То се један из речи, којима је прибрасло дотичну позицију, као је у износу „сена" месечно само 240 динара, те би, тако, за 8 месеци била плата деловође по 30 динара месечно.

Како је ово очигледна погрешка, моли се уредништво за упут, на који ће се начин ова погрешка исправити?"

— На ово питање одговарамо:

Како се из представке види, овде је одиста учињена случајна омашка у Пореској У-

праве, пре одобравању буџета, зато сада треба вратити буџет, па ће се ова грешка поправити, јер се ово не може изједначити са ванредним претходом буџета, које по закону о оружаним, срескиг и општинским буџетима, нема места.

IV.

Један полицијски чиновник пита:

„У селима ће, али по варошима и варошицама врло се често догађа, да поједини сопственици кућа траже од полицијских власти, да кирајџије задрже од себе, докле не плати кирију, коју је дужан.

Много пута кирајџија прави дуг, али нема пара да плати, и много пута он морао кирију.

Неће власти све такве случајеве упућивати судовима, према величини потраживања, а неке пак, саме ваше у расправу.

Моли се уредништво да изволи дати обавештење што пре, шарочито сада пре 1. новембра, кад су особе на прагу: постоји ли какво год званично упутство за овакве случајеве, и ако не постоји, онда како треба да поступају поли. власти у поменутим случајевима?"

— На ово питање одговарамо:

По споразуму, учињеном између г. Министра Правде и г. Министра Унутрашњих дела, овај последњи у погледу истакнутог питања, издао је овај распис:

МИНИСТАРСТВО УНУТР. ДЕЛА

№ 2075.

24. Марта 1866. год.

у Београду.

Самим Начелствима и Управама Београда и Мајданпека

Неке полицијске власти, достављајући Министру Унутрашњих Дела, што се догађа, да приликом изласка кућа траже од њих, да се стави на пут исељавању кирајџија из њихових кућа, докле ни кирију не плате, тражиле су упутство: како им се према смислу ș. 686. грађанског законика, где је казано да умешане ствари од кирајџије у кућу јемствују господару за неплаћену кирију, нека управљају, т. ј. да ли ће полицајне власти само заказати кирајџији, да ствари не сме носити, докле се са господином за кирију не измири, или ће плаће и како у овоме поступати.

Поводом овог Министар Унутрашњих Дела нашао је за потребно објаснити, да полицајне власти, према смислу ș. 686. грађ. закона, као претставници куће траже од њих помоћ против кирајџија за кирију, могу толико у тој ствари наређивати, што ће од стварн умешане у запуштено добро толико забранити, колико по процени може бити довољно за осигурање неплаћене кирије према наређењу ș. 404. грађ. суд. поступка, али и то од оних ствари, које се по ș. 471. истог поступка могу за извршење пресуд узети и у том, наравно, само случају, ако кирајџија не да нужно јемство, које је ș. 390. грађ. поступка прописано.

Саопштавајући ово Начел. — Управи — Министар Унутрашњих Дела препоручује му, да ово у смислу овог објашњења поступи у случајима, над му се господар куће обрати против свога кирајџије за неплаћену кирију, имајући у исто време и подручне му власти упутити, да се и оне по томе у истим приликама управљају.

Друга законична објашњења о овоме не постоје.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Милана Петровића, бегунца из Турске, окривљеног због крађе, тражи Управа града Београда актом Бр. 37097. Краљевчанин има 14 до 15 год., опасле је, плав, у лицу роза. Пронађеног треба спровести Управи.

Лазара Обрадовића, пројачког калфу, окривљеног због крађе, тражи начелство окр. рудничког депешом Бр. 8131. Краљевчанин има 17—19 год., стаса је окасленог, сувоњав је, црномањаст. У случају проналаска треба га стражарно спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 37458.

Софију Бранковић, рођ. Радосављевић, родом из Ваљчева, окривљену због тешке крађе, тражи Управа града Београда актом Бр. 38264. Проналажену треба спровести Управи.

Најене ствари. Код Магије Павловића, из Обреже, најене су две ствари од метала: 1 чирак од бакра, једна чинија, 1 аваз, 1 сач, 1 заклопац, 1 леген и 4 тепсије од бакра за које он каже, да их је у јулу, ове године, напао у корито Мораве, а од којих је неке и отуђио, не јављајући власти, да тражи сопственика.

Како је власти ово среско сопственик ових ствари још непознат, то на основу ș. 302. изв. поступка, ово даје јавности, с тим, да се онај, који ове ствари сматра за своје, у року од године дана, јаве ово среској власти, са доказима о својини; у противном случају, побројане ће се ствари јавно продати и са добијеним новцем поступити по означеном пропису закона.

У исто време, на ово се скреће пажња свима овоземаским властима: јер, сумњати је да су ове ствари где покрадене, или на други недозвољени начин узете, и моле се, да ако што буду сазнале, одмах јаве ово среској власти.

ПОТЕРЕ

Миленко Пузовић, покућар, извршио је у Београду више крађа и побегао. Он има 24 год., стаса је високог, смеђ је у опште. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Миленка у својим домашајима потраже, и пронађеног Управи стражарно спроведу с позивом на Бр. 36759.

Јелесије Бошковић, из Мушића, округа ужичког и **Богосав Богићевић** из Рачевића, округа ваљевског, обојица осуђеници београдског казненог завода, пођу између 25—26 тек. м-на побегли су из Добричева где су на раду били. Јелесије има 36 год., раста је високог, црномањаст; Богосав има 30 год., омален је, плав. За одбеглим осуђеницима наређује се најживље тражење. Убр. 37529.

Непознати лопов, пођу између 25 и 26 овог месеца украо је г-ђи Злати Исаић Хаиће, трг. агента, на шуше једна був пеникеа. у тежини 15 кгр., један бакрач и једно казанче.

Скреће се пажња свима поли. властима на ову покрађу, ради проналажења крадљивца.

Јанку Илићу, из Бусура, срез ваљевског, украдена су ноћу између 26 и 27 тек. месеца два вола, од којих је једна бео а друга шарен, оба матора по 4 год. и без рожина. За крадљивцем и покрађом наређује се живо тражење. Убр. 37589.

Димитрије Живковић, осуђеник поправничког казненог завода, родом из Четерења, окр. пожаревачког, 27. тек. месеца побегао је са осуде. Бегунац има 20 год., стаса је средњег, косе, обрва и очију црних. За одбеглим Димитријем наређује се најживље тражење. Пронађеног треба стражарно спровести поменутој управи с позивом на Бр. 2374. или Управе града Београда с позивом на Бр. 37630.

Радомир Видојковић, калфа пројачки, украо је пар одела од пројог шевајота и један ишибран свилен мајстору Ђорђу Рајићу, из Ћуприје, и побегао. Краљевчанин има 20 год., малога је стаса, очију плавих, по лицу је бубуљичав. Начелство округа моравског актом Бр. 12574, моли за тражење крадљивца и пожрање. Убр. 37145.

Раде М. Бојовић, бив. писар општинске дубовске у срезу добричком, досељеник из Црне Горе, 22. тек. месеца убио је из пушке своју жену Стевану, и побегао. Убица има 24 год., средњег је раста, косе, обрва и очију црних. Начелник среза добричког депешом Бр. 12475 моли све поли. власти да Раду у својим домашајима најенергичније потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Убр. 37129.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Јован Петровић — Поп'че, скитница и коцкар, родом из Београда, стар 29 год., смеђ, брнова смеђих и доле опушталих, називају је истунио побројено име, а једном и судски.

Последњи пут је каљен коцком прошлога месеца и протеран у окр. моравски, но он је се отуд наскоро вратио и по Београду скитао.

При њему су нађене неке заложнице, од којих је једна била од таваног златног прстена, те је с тога ухваћен и притворен, пошто је и иначе врло сумњив човек.

Износећи његову фотографију молимо све поли. власти и прив. лица да нам Управи гр. Београда, ако што знају о овом лицу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 44. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. НОВЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Душану Николићу, начелнику четврте класе округа крагујевачког, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1 новембра 1904 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника четврте класе округа крагујевачког Михаила Рашковића, управника слагалишта израђених предмета — нижег административног чиновника прве класе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 1 новембра, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Д-р Станоје Нешић, физикус округа рудничког, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пенсијом, која му по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1 новембра 1904 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за физикуса округа рудничког Д-р Ђорђа Петровића, окружног физикуса у пенсији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1 новембра 1904 г., у Београду.

ЖАЛБЕ ДРЖАВНОМ САВЕТУ

(свршетак)

У прошлом чланку ми смо нагласили, да су нам на реду, за овај чланак, монополски закони, о којима ћемо, ево сада и да говоримо.

Њих смо оставили за засебан чланак зато, што су кривице из ових закона врло честе, па треба нарочито истаћи оне, које могу бити предмет оцене Државнога Савета, а које не.

Дакле, да пређемо на закон о монополу дувана од 14. марта 1890. год. са његовим изменама.

По чл. 141. овога закона, кривице учињене по овоме закону, деле се на преступе и иступе.

Преступи су све кријумчарске кривице и остале, које се казне новчано од 150 до 1800 динара, или затвором преко 30 дана.

Иступи су, пак, све оне кривице, које се казне до 150 динара новчано, или затвором до 30 дана.

Кријумчарске кривице извиђају окр. и среске власти, а суди их Монопол. Управа.

Против пресуда Монополске Управе, осуђени се може жалити Државном Савету, у року од десет дана, од саопштења пресуде.

Одлуке Државног Савета извршне су и обвезне за Монополску Управу.

Жалбе се предају Монополској Управи непосредно, или преко поште на повратни рецепис, која по оцени благовремености, шаље предмет Државном Савету, у року од пет дана.

Иступи се казне административно, на основу записника, према чл. 159, и осуде Монополске Управе одмах су извршне; дакле против ових осуда нема места жалби у опште....

Као по закону о монополу дувана, тако и по закону о монополу соли, кријумчарске кривице извиђају среске и окружне власти, а осуду изриче Монополска управа (члан 15).

Против пресуде Монополске Управе, осуђени се може жалити Државном Савету у року од десет дана, по пријему пресуде, чије су одлуке извршне и обвезне за Монополску Управу.

Жалбе се предају Монополској Управи непосредно, или преко поште на повратни рецепис, која је лужна, по оцени благовремености жалбе, слати предмет Државном Савету на решење, у року од пет дана (чл. 16. закона о монополу соли).

По трећем монополском закону о установљењу нових државних монопола, на жижице, петролеум, хартију за цигарете и алкохол, а имено по чл. 20. кривице се деле на преступе и иступе, и прве се кажњавају од 150—200, а друге од 50—150 динара.

Кријумчарске кривице по овоме закону такође извиђају среске и окружне власти, а суди их Монополска Управа.

У овоме закону ништа се не вели, да ли против осуда Монополске Управе, има места жалби на Државни Савет, нити је, пак, прописан пословник у смислу чл. 151. зак. о монополу дувана, па да се то њиме предвидело.

Како, међутим, ове кривице не долазе ни у ред обичних административних спорова, да би се Савет по томе огласио надлежним, то је ово питање о жалбама отворено.

Ми не знамо, како на њега гледа Државни Савет, али налазимо, да се оно мора што пре решити законодавним путем...

По закону о контролисању чистоће злата и сребра, од 17. јуна 1882 године, истина, није јасно предвиђена надлежност Државнога Савета, али како нам је познато, он се огласио надлежним, и ове ствари расматра, наслањајући такав свој поступак на чл. 66. правила од 1. августа 1889 год. и допуни ових од 6. октобра 1897 год. ЦБр. 3648. и 13205., прописаних од стране Министра Финансија по овлашћењу чл. 28. поменутога закона.

Рок је за подношај жалаба онај исти, који и по царинском закону за царинске кривице, кад год осуду изричу царинске власти, а кад осуду изричу надлежне полицијске власти, за случајеве из чл. 61. поменутих правила, онда је рок и начин подношаја онај, како је прописано у чл. 51. саветског пословника.

Са овим законом завршујемо, за сада овај чланак, а за остале законе продужићемо доцније, којом ћемо приликом поново говорити о административним споровима, и изнети све примере, који су нам познати.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

правилно и тредно Саот. Јаљић

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(НАСТАВАК) 22

§ 502.

*

Да ли сукцесији има места и у споровима за поништај јавне продаје, казује нам ова ова одлука опште седнице Касационог суда.

Ст. Гр. бранилац стец. масе Уроша М. О. тужио је Косту Ђ. среског писара за поништај јавне продаје.

Како је овде била у питању својина продатог имања, то је питање о уредности продаје одложено, док се не утврди својина продатог имања, и услед овога бранилац опет подиже тужбу противу Косте Ђ за својину а позва се у заштиту на Јанка В. за чије дугове је продато спорно имање, који је на белешци № 26451 признао својину спорног имања тужилачкој маси.

Првостепени суд окр. Б. пресудио је 25 октобра 1902 год. № 26451 да је имање тужилачке масе а туженог К. осудио на плаћање трошкова и таксе.

Ево првостепених разлога:

„Поднетим овереним преписом тапије издате овим судом 5. марта 1883 године № 1994 и протоколом полиц. увиђаја од 14. јуна 1902 год. у акту под № 16953 као јавним исправама — §. 187. и §. 188. грађ. суд. пос. доказано је, да је имање изложено у реферату ове пресуде права својина стец. дужника Уроша М. О. а не својина Јанка за чију је дужну порезу као његова — Јанкова, полиц. власт ср. посав. у лицу свога писара Косте продала ни јавној лицитацији.

На ову пресуду изјавио је жалбу тужени и Касац. суд у III одељењу 17. јануара 1903 год. № 11085. 02 год. поништио је ову пресуду са ових разлога:

„Из акта овога спора под № 14064 види се, да је У. односно његова маса, поднела тужбу противу туженог К. Ђ. за уништај продаје, по том основу, што је за туђу порезу продавато имање У. али је решењем од 30. децембра 1900 год. № 31168. упућена на засебан спор, да докаже својину [не каже се у решењу кога да тужи].

Услед тога, бранилац је и подигао тужбу № 5529 и тужио опет Косту Ђ.

Тужени К. Ђ. у овом спору за својину не може бити тужена страна, те за то га суд није могао ни осудити на плаћање трошкова тужилачкој маси, него је по §. 68 грађ. пост. требао тужбу да достави Јанку В. на кога се тужилачка маса позвала у заштиту, јер је за његов порез продато спорно имање као његово, па је дужан и да брани својину, ако је његова.“

Првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао овакве противразлоге:

„У овоме конкретном случају не може бити примене §. 68. грађ. пост. —

По пропису овог §-а, који је у теорији познат као сукцесија у парничарској улози (промени парничара), *тужени је дужан у одговору на тужбу* објавити суду: име и презиме, место пребивања или бављења и занимање онога, у чије име држи предмет око кога је спор (nominatio sive laudatio auctoris).

Тај законски пропис је изречан и јасан.

У §. 70. грађ. пост. такође се изречно прописује прво туженоме, *да ту објаву правог држаоца ствари мора на време да учини.*

Како се пак из *одговара на тужбу* туженога К. Ђ. (у акту № 7429. 01 г.) види, да тужени К. изреком вели, да нема шта особено да одговара, дакле, није се користио правом §. 68. грађ. пост. те да сам *и на време означи правога држаоца ствари*, то ни суд није дужан да му он означава и да, по званичној дужности упућује тон спора на пут, који је ствар *одбране самог туженог.*“

Општа седница (са 8 противу 5.) одржала је примедбе свог одељења 6. фебруара 1903 год. № 658.

Парница, којом је расправљено питање о уредности или неуредности јавне продаје, не може се поновити, према овој одлуци Касационог суда.

На тражење Стојана М. да му се дозволи поновљење парнице за поништај јавне продаје, коју је извршио Коста П., — првостепени суд одбио је тужиоца од тражења решењем од 3. марта 1903 год. № 13370. са ових разлога:

„Спор је овај у смислу §. 166. грађан. суд. поступка довољно извиђен те је суд нашао:

У §. 426. грађ. суд. поступка побројани су случајеви у којима се може тражити поновљење парнице.

У овом спору тужилац не наводи ни један узрок из горњег закон. прописа, те да би на ово тражење имао права.

Сведоци, на које се позива, да му осведоче: како му је тужени Живан потурио те је у место неког другог саопштења, примио саопштење продаје свог имања, — не могу му ово у овом спору, да осведоче, нити им овде има места, пошто би му на тај начин сам суд прибавио доказа; а међу тим тужилац је дужан да сам прибира доказе, а у овом спору дужан је, да већ такав доказ поднесе. Према овоме, он је на основу испита сведока био дужан да докаже несавесност туженог Живана кривичним путем, па са тим доказом имао би права да тражи поновљење парнице.

Међутим, како се из одвојених акта под № 48267. 902. год. види, да је за извршену продају свог имања знао и употребљавао правно средство, а из одвојених акта под № 45902. 1902. види се, да је он, као писмен, примио саопштење продаје и то *оверио надлежан чиновник општинског суда*, — онда се мора претпоставити, да је знао садржину онога, нашта се и потписао и да му је то благовремено саопштено, и да се такав рад надлежног општинског суда, као јавног органа државне власти, не може сумњичити.

Са изложеног суд налази, да нема места ни кривичној истрази, односно примени §. 174. грађ. суд. поступка; јер би за овакву парницу кривич. истрага, односно, примена §. 174. грађ. суд. пост. требала да предходи, и да је свршена и на основу повољног исхода за тужиоца, могло би у овој парници за поновљење спора да послужи.

Касациони суд (III одељење) 29. XI. 1903 год. под № 7920 поништио је решење првост. суда из ових опет разлога.

„Суд је требао пре свега да има на уму, да овде није предмет спора питање приватно — правне природе; већ је само формална судска оцена правилно извршених прописа у грађанском поступку, који су предвиђени искључиво за јавне продаје, те *према томе да у оваквим питањима и не може бити места примени §. 426. грађ. суд. пост., већ се ови спорови сматрају за коначно свршене одмах, чим се донесе одлука* — §. 507 и 509. грађ. суд. поступка, и ова *постала извршна*, што наступа или кад протекне рок за жалбу — §. 502. грађ. суд поступка, — или, ако жалбе има, чим Касациони суд ту одлуку оснажи. *Према томе, тужба за уништење јавне продаје не може се поновити*, па је с тога тај суд погрешио што се упуштао у извиђање овога спора одређујући рочиште и ценећи наводе и доказе, у њему изнесене.“

*

Да поновљењу парнице нема места, код спорова за поништај јавне продаје, показује нам и решење П.... прв. суда од 14. јуна 1902 год. № 26887. донесено на тражење Бранка К. из См. да му се дозволи да понови парницу противу Петра М. среског писара за поништај јавне продаје, од кога је тражења одбијен и ако је набавио нове доказе, од решавајуће вредности.

Ово су разлози првостепеног суда.

„Да је спор, по коме молилац тражи поновљење парнице, питање о уредности или неуредности јавне продаје његовог имања, које је расправљено решењем овога суда од 5. марта тек. год. № 10265, а које је решење оснажио и Касациони суд 8. априла исте 1902 год. № 2847.

Да спорови овакве природе не могу бити предмет питања поновљења, јер не само што не могу имати услова из §. 426. грађ. суд. пост. већ и по томе, што се ови спорови сматрају за коначно свршене одмах, чим се донесе одлука сходно §. 504. грађ. пост. или, ако има жалбе, чим Касациони суд одобри одлуку.

Па како овде молилац неумесно тражи поновљење парнице, јер у овом конкретном случају тога не може бити, пошто је исти дефинитивно једном свршен, а и нема законских услова, то се има и да одбије од тражења.

Ово је решење одобрио и Касациони суд 9. октобра 02 год. № 7587.

*

У овом смислу има и једна ранија одлука. Ево и ње:

„По §. 426. грађ. суд. пост. може се тражити само поновљење парнице, на основу разлога изложених у истом §-у.

Према §. §. 502. 503 и 504. грађ. суд. пост. расправа питања о уредности јавне продаје не спада у ред парница; и зато, кад је већ један пут одлуком судском најено, да је она продаја уредна, онда је оно питање исцрпљено и свршено чим му је било места примени; те према томе у питању поништаја јавне продаје не може бити речи о поновљењу.“

II-о одељење Касационог суда 28. V. 1894 г. Бр. 1854. одобрио је ово решење првостепеног суда.

У овом смислу донесена је и одлука под № 3651. 99. год. у којој је узето такође да поновљењу нема места, јер је питање о уредности продаје исцрпљено и свршено чим је настала примена §. 507. грађ. суд. поступка.

*

Вили одлуку под № 3413 код §. 504.

*

Тужилац треба да тужи и повериоца за чије се тражење врши продаја и онога за чију се осуду продавало имање под пењем именом и као свога својина, по одлуци № 658, напред исписаној.

*

§. 503.

Тужба за уништење продаје поред прописаног §. 94. треба да има доказе:

1., да је и у чему је јавна продаја неуредна;

5., кад је продаја била.

(Замена од 14. јула 1898. год. збор. 53. стр. 179).

Одлуком Касационог суда од 26. V. 1901 № 4447. поништено је решење првостепеног суда, што у реферату није наложено на тужбе: у чему је неуредна јавна продаја, а и остало тражење.

*

Да суд треба да цени само оне основе, изнесене у тужби за поништај јавне продаје, а ништа више и никако сам тужбе, налаже нам ова одлука:

По продаји имања Милоша С. коју је извршио Ђорђе Ј. срески писар тужио се антабулисана поверилац Јеремија П.

Као разлог за неуредност продаје навео је:

а; што му није саопштена продаја, као првом интабулисаном повериоцу;

б; што је имање отишло у бесцење, јер је продаја извршену у најнеобичнијој хрии — 16. јуна 1902 год.;

в; што на списку имања није словима исписан дан и година пописа; и

г; што извршилац није на протоколу лицитације забележио, да је гласно казао: „прва, друга и трећа пут.“

Првостепени суд решењем од 5. августа 1902 год. № 10882 поништио је продају. Ево зашто.

„На протоколу лицитације под № 4638 не види се, да је лицитант Максим С. положио претходно кауцију, а међутим лицитирао је имање, што је противно пропису §. 479. грађ. суд. поступка.

Па како је непоступање по наведеном пропису предвиђено у §. 501. грађ. суд. поступка као узрок, са кога се продаја, као неуредна поништи, то се ова продаја има као таква поништити и извршилац по §. 508. грађ. суд. пост. осуђати на плаћање трошкова.“

По жалби туженога II одељење Касационог суда поништило је 5. октобра 1902 год. под № 7391. горње решење првостеп. суда са ових разлога:

„По тач. 1. §. 503 грађ. суд. пост. тужба за уништење јавне продаје, поред прописаног §. 94 треба да има доказе да је и у чему је јавна продаја неуредна а по тач. 5 и 7. §. 305 грађ. пост. суд је дужан да цени само оне доказе, које парничари изнесу, па по том каже: које је уважио а које је одбацио и зашто:

У горњем решењу суд није тако урадио, већ је у разложима ценио једну околност, која од стране тужиоца није ни поднета и са ког се узрока и не тражи уништај продаје, док је наводе тужиочеве у тужби, које је у реферату свог решења изнео, оставио неопењене, што је противно горњем — §. 305. — законском прописи, као и пропису §. 503. тач. 1. грађ. суд. поступка.“

*

У овом смислу донесена је и раније одлука Касац. суда од 12. октобра 1901 год. № 7852 (III одељење).

*

Ево и начелне одлуке донесене у истом смислу.

Касациони суд приметио је, да се у већинном одељењима нејединако поступа при решавању спорова, којима се тражи уништај јавних продаја; јер док се у једном одељењу узима да су судови на случај изјављене жалбе на продају дужни и мимо текста жалбе или тужбе за уништај гледати, да ли су испуњени сви они услови или формалности, које закон за продаје прописује; дотле друго одељење узима, да су судови дужни да се само ограниче на жалбу и испитивање оних неправилности продаје које тужба указује.

Да би се у овоме погледу постигла једнообразност решавања, Касациони је суд у својој општој седници састављеној на основу тач. 1. §. 16. зак. о овоме устројству, *узео у начело решење наложено питање о поступку судова, при решав. му о уредности јавних продаја, па је*

нашао:

Да је једно од основних начела у грађанском парничном поступку, *начело расправљања (диспозиције) парничара са предметом грађанског спора*, а ово се опет начело састоји у томе, што не само почетак и течај грађанског спора, (какав је неспорно и спор за уништај јавне продаје, већ и сама садржина и обим па и извршење одлуке судске, зависи од самих парничара.

Ово начело проведено је: 1. проз §. 3. грађ. суд. пост. који вели: где нема тужитеља не може бити ни суђења;

2. проз тач. 3. §. 304. грађ. суд. пост. где се вели: да пресуда (решење) мора бити наречена о ономе само, што се тражи; а не о чему другом;

3. проз §. 203. истог закона, по коме никоји парничар није дужан показати ону исправу коју сам неће да употребе, итд. — из кога начела опет истиче закључак да судија мотиве, за одлуку своју има да прне само из онога доказног материјала, који су парничари у спору доказали, а никако по свом сазнању прибављеном мимо тога.

Изразе пак ономе начелу, закон је дао у §. 94. грађ. суд. пост. где се у 2. и 3. тачци вели: да у тужби мора бити изнето, *шта се тражи и на коме основу*, и чиме се право тражења доказује; даље, у §-у 503. навед. *закона који се прошле директно доставленог питања тиче, где се вели: да тужба за уништај продаје, поред захтева у §. 94. (за тужбу у опште) мора имати још доказе, да је, и у чему је продаја неуредна и т. д.*

Према свему овоме, и одговор на постављено питање изашо би: „*да судија при оцени предмета једне продаје јавне, има да се ограничи у испитање уредности само оних формалности, које тужба изнесе и као неправилно извршене напада и никако се сам тужбе и у оцену осталих формалности законом за извршење јавних продаја прописаних, упуштати не може*: другим речма судија према тач. 5—7. §. 305. грађ. суд. пост., у својој одлуци има да, пре свега, изнесе (само оно), *што је тужитељ тражио*, којим основом (у чему је продаја неуредна §. 503.), и којим доказима и *које доказе односно њихове суд уважава*, а које одбацује и зашто.“

Из опште седнице Касационог суда. 7 децембра 1902 год. № 10516.

Она одлука није донесена једногласно већ је било одвојених мњења.

Ево и њега:

Кад §. 159. грађ. суд. пост. даје право сваком парничару, да оспоравателства, која је навео поднуи исправи и поткрепи;

Кад §. 160. истог поступка даје право тужиоцу, да може да измени основ тужби и да се позове и на нове доказе; и најзад;

Кад §. 323. слово а; грађ. суд. пост. дозвољава оцену доказа поднесених и у жалби, то узев аналогију овог прописа, да ово *треба и за тужиоца нарочито*, кад по тужби за поништај продаје није било одређивано рочиште а с погледом и на §. 167. грађ. суд. пост. налазимо: да је смисао §. 503. тач. 1. грађ. суд. пост. тај, да тужилац може и на рочишту допунати тужбу *„да је и у чему је неуредна јавна продаја“ а и у жалби, ако рочишта није било.“*

У овом смислу дали би одговор.

*

Онако гласи одвојено мњење четворице Касационих судија у овом питању.

*

У смислу начелне одлуке донесена је одлука опште седнице Касационог суда од 12. V. 1901. № 4548. и одељења под № 6663 исте 1901 године.

*

Протимно одлукама № 7391. и 7852 одељења, као и начелној одлуци № 10516 до-

несена је у II-ом одељењу Касац. суда 20 X. 1900 год. № 8435 ова одлука по спору Гаврила П. противу порезника, за поништај продаје.

За основ неуредности и поништаја јавне продаје тужилац је наводио ово:

1; што је продаја одређена на св. Николу, те усред прославе није било лицитаната;

2; што су се лицитанти, — њих четворо, — договарали; и

3; што вршилац продаје није двојици дозволио да лицитирају.

Првостепени суд није поништио продају са ових разлога *већ са тога, што Пореско Одељење у списку пописа и у огласу о продаји имања није поступило по §. 477 грађ. суд. пост. да продато имање обележи и суседним имањима по имену њихову, већ је обележено само сопственицима суседних имања*, а то је према §. 501. грађ. суд. пост. услов за поништај; давле поништио је продају не са основа изнесених у тужби већ са других ван тужбе — па је ово решење опет одобрено, *ма да је порезник у жалби замерао првостепеном решењу, што је донесено на основу нечега, чиме тужилац није нападао продају.*

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ШКАНДИБА*)

Вечити робијаш Шкандиба, има сада 64 године. То је здрав, крупан, крепак старац.

Шкандиба је сахалинска знаменитост. Сви га знају.

Већ двадесет и четири године како је на робији, и никада се није посла хтео ни дохватити.

— Ето вам осуда на *тешки рад* на робији! — смеје се он.

Њега су месецима били сваког дана, да би га приморали на рад. И без успеха!

Колико је само шиба и камџија поднео тај човек!

Када се он, на моју молбу свукао, — није се могло без језе гледати на те ужасне трагове. Цело тело је изгледало, као да је печено усијаним гвожђем.

— Ја сам човек који је свуда шибан! — говори сам о себи Шкандиба, — ни иглом немаш брале мој где убости, где не би било масинце. Само изволите погледати, ја ћу крпицом од сукна протрти. Где велите да протрљам.

Протре сукном тамо где му се каже, и на телу се укаже крст на крсту бразде, — трагови камџије.

— Моја је кожа са цртежима. Ја сам цинцео бијен. Са обе стране. Баш као петпарац лажан, што код нас ради крајцарице праве. С обе стране орао. Како год оћеш баци га, увек орао падне горе. И с једне стране орао, и с друге опет орао. Тако и ја.

— Како то, с обе стране бијен?

— А како. Господин управник ме је веома намрзао: што нећу да радим. „Ама ја ћу тебе!“ — вели. Био, био, па није имао више куда. „Преврните га — вели подлаца једног — на лице.“ Чудно! По трбуху шибали, по грудима, по ногама, таквог шибања нико не може ни замислити. Уморство. Шпанка је се гушила од смеха, када сам ја тако на кобили лежао. Необично!

— А на рад опет нисте хтели?

— Таман су нашли!

Шкандиба је по занату месар. Први пут био је осуђен на 12 година за пљачку праве и убиство. За тим је бегао, пао понова у шаке власти, и на крају крајева „догурао до вечите робије.“

Прво су га послали на Кару, на златне мајдане. То су била страшна времена. У „окну“ где су били робијаши, увек је стајала „кобила“ готова. У сваком окну био је по један целат, који је дежурао по цео дан.

Шкандибу довели на посао. Он одлучно одбије.

— Шта то? Земљу копати? То не би радио!

— Како неби радио?

— А тако. Земља мене не дира, нећу ни ја њу.

Шкандиби први пут ударе двадесет и пет камџија.

Други пут — педесет.

Трећи — сто, и тек једна живог однели су га у болницу.

Оздравио, доведу — опет то исто:

— Земља мене не дира, нећу ни ја њу.

Опет сподбили да убију, опет у болницу.

На крају крајева умирили се, — истински се умирили — насити ли се са Шкандибом, и послали су га на Сахалин.

На Сахалину је Шкандиба отворено изјавио:

— Радити нећу. И не терајте ме боље.

— Но, а ми ћемо да бијемо!

— С особитим мојим задовољством. То је ваше право. Али радити, то ме не можете натерати.

И Шкандибу преводили су из казамата у казамат, од управника к управнику, и сваки се пред тим хвалио:

— Но, запеваће он код мене другу, другу песму!

И сваки је по том дизао руке.

Један из најревноснијих управника К. причао ми је.

— Та ви ни појма не можете имати какав је то човек. Подухватим се ја. Сваког дана тридесет шиба. И то још каквих! Добра порција. Долазим изјутра при разлазу. Стоји кобила, целат, шибе. Место „здравствујте!“ — прво питање: „Шкандиба, хоћеш на рад?“ — „Не никако!“ — „Батине!“ Иде и леже. Дотле је подлац дошао, да још нисам ни успео да питам, а он већ иде и леже по кобили. Пљунуо сам на све.

Други смотритељ, такође од „бољих,“ коме су шиљали Шкандибу на поправку, говорио ми је:

— Једно време смо држали, да је то некакав особењак, неосетљив на бол. Дали га доктору на испитивање. „Не, вели, осећа он врло добро.“ Значи може се туђи.

„Представе“ које је сваког јутра давао Шкандиба, робијашници, биле су за њу мила забава. Гледајући на њега, и други су се „куражили,“ „јуначили“ се и ишли смелије да легну по кобили.

Осим тога робијашница је постајала „дрска.“

— Шта је, што сте ви баш мене напопали с радом? Деде, ви натерајте Шкандибу на посао! Но то је мало потеже!

Шкандиба је давао „незгодан пример“.

Молили су га да ради бар тек „колико да се вели.“

— Шкандиба, ђаволе, бар метлу узми те двориште почисти! Па нека ти је то сав посао!

— Не бих ја то радио. Зашто ја да чистим? Нисам ја ни шљамчио, нећу ни да чистим. Ја што нашљамим — ја за собом очистим.

— Па, нека те ђаво носи! Не мој ни чистити, само метлу узми у руке!

— Зашто да је узимам у руке? Може она и у углу остати. Има она тамо друштва, није сама. Не бојте се да ће јој бити досадно.

— Једаред сам узео сикиру у руке! — смеје се Шкандиба.

— Хтео си да радиш?

— Не, хтео сам надзорнику главу да одрубим. Био је надзорник, неки Чињиков. „Ја ћу вели, Шкандибу, натерати на посао. Чекајте само. Нашто шибе, — то је дуга процедура! Ја ћу њега кратким поступком, песницом по њушци.“ И једном он мене песницом у нос, други пут — непрестано. Прође и удари. „Ја ћу, вели, душу убити у теби! Пазите, чувајте ви ваш нос, велим му ја. — „Ја — каже, — тога се не бојим!“ Одем узмем сикиру, па пљес њега по врату. Хтео сам да му одрубим тинтару начисто. Тада би му свакако била њушка сигурна од сваког.

— И шта, убио си га?

— На жалост, остао је жив. Криво сам измахнуо. Био сам месар, секао комаде меса, једним ударом, а то нисам умео да свршим ко што ваља. Чини ми се да ми се секира сасадила!

За то су Шкандибу приковали за зид и осудили на вечиту робију.

Карактеристично. Све су покушавали са Шкандибом. А једно нико се није сетио: да испита његово душевно стање.

А чудноватости код Шкандибе, осем упорног одбијања рада има много.

По неки пут запева из свег грла. Па онда говори, говори, — и тек скочи и побегне, као сумашедши.

— Лудује!

— Прави се луд, да не бију!

— Безобразан: „Гле, они раде, а ја се дерем из свег гласа!“

Тако је решавала сахалинска казаматска власт, а када су се појавили заиста хумани лекари на Сахалину, борба са Шкандибом била је већ свршена: од њега су већ били дигли руке и записали га као богаља, да би тако дали форму његовом нераду.

А, у осталом, Бог зна, може ли се Шкандиба рачунати као луда. Ненормал-

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

ног чудноватог у њему има много, — но то је још питање, да ли је он и луд?

Један пут у разговору, ја сам запитао Шкандибу.

Кажи право, због чега ти одбијаш сваки рад?

— А због тога што је неправо. Нема правде, — и због тога сам и одбијао.

— А, како неправично? Па ти сам причаш како си цркву похарао, човека убио.

— Истина је!

— Осудили те на робију.

— Просто. Не арај, не убијај.

— Но, па и ради!

— А то не. Није право.

— Па како неправо?

— А тако! Кио Л. заклао два човека, — па јесу ли га терали да ради? Не! Нама је чак заповедао. Господин! Он је инжињер или сапер, шта ли, уме путеве да просеца. Он не ради, он командује. А ја да радим? Зашто, онда, да сам дужан да радим? За то што сам човека убио? Не! Зато што ја не умем путеве да правим. А зар сам ја томе крив? Крив зато што ме нису учили? Не, брале, робија је робија, за све равна. А зар је то право? Доведу осуђенике: писмен — у канцеларији седи и пиши и гули остале. А неписмен — у гору, копај угаљ! Зашто он страда? Зато што је неписмен! А зар је то кривица? Право?

— Зато ти неси ни радио?

— Са свим!

— Но, и ако имамо „правде," и терали би све подједнако на рад, — ти би радио?

— А зашто да не? Радио, да како! Главно је правичност. Ја сам због тога хтео и Чиљикову да одрубим главу. За неправду. Удри онако како закон вели! Закон вели! Закон дозвољава батине — онда удри! Мене су сваки дан били, — ја ни речи нисам рекао: право је. Јер је — закон. А по њушци бити закон не вели, — онда не смеш. Ти не вермаш закон, и ја га онда нећу вермати. Ти мене по њокалици, — ја тебе сикиром по врату. А што је право, — ја се не противим. Ради твој посао. Шта год хоћеш, само, нека је право.

Тако је и одробијао Шкандиба своје 24 године, не покоравајући се ономе, што не признаје да је право.

ЛАЖНЕ НОВЧАНИЦЕ

ИЗ ХАРТИЈА ЈЕДНОГА ТАЈНОГА ДЕТЕКТИВА.

Био сам тајни детектив у Управи берлинске полиције и тако сазнам, да преко границе долазе амо многе лажне руске новчанице од по 20, 30, 50 и 100 рубаља, и да су тако вешто фалсификоване, да је се то могло само случајем да пронађе.

У том ме позове управник полиције. Одмах сам следовао његовоме позиву.

„Гвише," рече ми он, „ви познајете прилике тамо на истоку; ево вам један чек за банку у Острову, ево пуномоћије и легитимација; настаните се тамо и гледајте не бисте ли могли пронаћи „штампаре" тих лажних новчаница. Путујте као сточарски трговац, а са мном непосредно кореспондујте на адресу: „Велико-продаји стоке у Берлину, Ласлов и комп." Одајте се томе, да уђете злочинцима у траг. Још ми само реците искрено, имате ли за ову ствар самопуздања?"

Ко не би на моме месту одмах одговорио да? Био сам частољубив, а и у тежим случајевима имао сам среће, на рекох:

„Надам се, да ћу и у овом случају бити срећан!"

„Добро! Испадне ли вам за руком ова мучна мисија, унапређење вам је сигурно!"

Поклоних се, примих хартије и одмах по том кренух се на пут.

Приспео сам после два дана у Острово, лепо месташце од 10.000 становника, а у његовој близини нађем један стари замак, по имену Борок. Од вароши је за замак водила једна нова улица, по имену Сирад; у њој су седели многи Немци, а међу овима чиновници железнички, поштански и телеграфски. У замку Борову нашао сам стан са две собе, које су ми се допале са своје ведрине и угодности; једна је била спаваћа, а друга за дневно бављење у њој. Жена, која ми је издала стан, била је већ у годинама; Катинка Онслов, по имену.

„Сопственик се замка бави већином по Русији, и допустио ми је, да прибављам себи мало споредне зараде издавањем овога стана!"

Та ми се жена допаде, а учинило ми се, да сам и ја на њу учинио добар упечатак. Брзо смо се погодили, и ја се уселим у нови стан, пошто сам дао своју карту: „Милан Грујић, сточарски трговац".

Тако дођох на место; сад је требало правити познанства.

У томе сам заиста имао среће, јер сам већ другога дана упознао код своје газдарице једну збиља лепу девојку, коју ми је преставила као своју рођаку: Олгу Онселов. Она је била неописано лепа, а при том образована и финога понашања, као да је била чедо какве отмене куће и да се кретала по отменоме друштву.

Ја сам одмах видео све то, а и газдарица се насмеја на мене и рече:

„То је плод мога васпитавања, јер је Олгина мати већ одавно на ономе свету; на жалост и моји су сви већ помрли, а она мора сада да води радњу свога оца Петра Онслова, мога зета, у улици Стува".

„Ваш отац води неку радњу?"

„Да, има гостионицу и тамо се састају већином сточарски трговци, комисионери за куповину стоке и други њима слични људи."

„Врло добро по мене."

„Дођите само к нама; код нас влада немачка чистоћа.

„Лепо, у скоро ће те ме видети."

Истога сам дана наместио себи дугачку браду, узео на се високе чизме, метнуо тамне наочаре и издавао сам се да болујем од очију, али да сад већ оздрављам, све то наравно тога ради, да скријем свој прави изглед спољашности. Револвер сам носио стално у џепу, јер сам познавао добро своје земљаке, пошто сам и сам пољске крви.

Прво ми је и најважније било да добро прегледам и упознам свој стан.

Почех тиме одмах.

У мојој дневној соби виселе су на зиду три старе лепе слике, које су представљале сцене из пољске историје. Улазак је био према истоку, према југу су била два прозора, који су гледали на улицу, а са северне стране била су врата за спаваћу собу, која је имала два узана прозора окренута северу. Баш уза сам улаз био је један имитован камин, а више њега су на зиду били насликани живописни предели; поред пећи била је софра, а испред ње један сто. Под прозорима је био други сто, мали, и на њему једна лампа.

За обе собе имао сам једна врата, кроз која се излазило из стана, и од њих сам имао кључ код себе.

Али већ прве ноћи нисам могао одмах заспати. Чинило ми се да као у полусну чујем у неким одајама из даљине некакво лупање машине. По том на један пут би све мирно и ја тврдо заспим до белога дана. Сунце је било већ високо на небу кад сам се пробудио и када сам зазвонио да ми се донесе кафа. Газдарица ми је донесе и запита ме, како сам спавао.

„Ах," рекох ја, ни мало добро! Има ли, можда, овде где близу каква воденица?"

„Да, има једна ту преко пута."

„А, тако!"

Пио сам по том мирно своју кафу. У том ми паде поглед на патос и видох на њему неколико угашених машина, ма да ја никако нисам бацио ни једнога комада на земљу, баш и да сам их употребљавао не бих их бацао на патос већ све у пепеоницу на столу. Мати ме је моја још из ране младости научила на то! — Да није то учинила моја газдарица? — Решим се, да обратим пажњу на то!

Своје тајне хартије носио сам увек код себе у једној блеханој кутији, ради боље сигурности. На своме столу за пушење имао сам писма од разних фирми, разуме се имитована, у којима су били одговори на разна моја трговачка; а с њима сам тео по потреби да докажем своје занимање.

Друго јутро нашао сам, да су ми дирана писма на столу, можда и читана, а чини ми се да сам и те ноћи чуо лупу машине.

Крв ми се узбуни кад опет видех на поду тајанствене машине. Биле су баш поред самога имитованога каминскога зида.

До ђавола, да то не представља каква тајна врата?

И ако је то и иначе страшно, мени је у моме положају изгледало двоструко опасније, да имам какав други улаз у моју собу, а да за њ не знам.

Прегледам тачно имитовани камин и нађем на њему с обе стране по шест шрафова, чије су главице биле сличне као јаје једно другоме. Испитивао сам те главице, покушавао их окренути час лево, час десно. Пази, при додиру трећега шрафа с десне стране приметим исту лупу као ону ноћну, цео се зид поче кретати у лево и направи се отвор, кроз који је слободно могао проћи један човек. Тада престаде кретање зида. Узмем једну светиљку,

која је стално горела у мојој спаваћој соби, осветлим простор у који су водила тајна врата и видим једне гвоздене степенице. Није остајало више времена за истраживање, те се решим да прибавим других средстава за то потребних, и потрудим се да понова затворим врата. То ми је пошло за руком тек на притиску трећега дугмета с леве стране.

Тако затворим врата као што су и пре била. Био сам срећан са откривене тајне, оставим стан и потражим гостионицу Петра Онслова у Стува улици.

Госпођица Олга Онслова била је за келнерајем, а у средини собе за округлим столом седео је један човек од својих 30 година, са дугом, црном, пуном брадом и као угаљ црним, ватреним очима. Поглед му је био приметно оштар.

Олга ме весело поздрави и додаде:

Ево тетка Катинкинина кирајџије!"

Пружим јој руку и рекнем:

„Добар дан, госпођице! Данас је тако лепо време — већ смо у почетку октобра — да сам се решио да изађем у шетњу! Могу ли добити једну кафу.

„Наравно, врло радо!" Она изађе напоље.

Тада се представи један старији човек као отац Олгин, Петар Онслов, човек са ватреним погледом представљао је рођака Олгиног. Павле Рубов.

Он ми рече:

„Зар ме нисте још јуче видели у банци?"

Одмах сам то приметио, али сам се чинио невешт.

„То је могућно, не сећам се; имаћете право, сад се сећам, да сам вас приметно.

„Ви купујете стоку?"

„Да, за Ласлова и компанију, то јест ако нађем што добро; иначе станујем у Познањској и хоћу једно четири недеље да се одморим, пошто сам се од летошњег посла много уморио!"

Изађох мало напоље и тада — чух јасно његове речи Онславу:

„Могао бих се заклети да сам овога човека видео у Берлину!"

„То је могућно!"

„Али у полицији!

„А шта си ти тамо радио?"

„Пријавио сам се!

Када сам се понова вратио, рече ми Рубов:

„Да ли сте били у мају месецу у Берлину?"

„Јесам, био тамо ради обрачуна са мојом фирмом."

„Видиш ли, Петре!" упаде Рубов. „Ја морам да познам свако лице, које ма и један једини пут видим!

Онслов одговори:

„Срећан си човек, кад имаш такво памћење; код мене није тако, али ја сам истина и 20 година старији од тебе!"

Рубов продужи по том са мном разговор о земљи и људима, и том сам приликом увидео да је веома оштроуман; ја сам се правио на против мало „глуп," што кажу, да не бих у њега изазвао какво неповерење. По том сам пожурио кући, пошто сам се снабдео потребним средствима за даље испитивање тајнога улаза у мој стан.

Брзо стигнем кући, закључам собна врата и отворим тајна. Одмах сам покушао да пронађем начин, како бих могао отворити та врата с поља и изнутра. То ми не пође за руком. Ништа ми друго није остало, већ да сиђем низ степенице, које су водиле до у подрум. Ту нађох једну закључану одају. Сада сам се уверио, да се у подруму заиста ради нешто, што се мора крити од белога дана. Вратим се у своју собу одмах и напишем комесару у Берлину једно писмо на познату адресу:

„Ушао сам у траг једној ствари, питање је још, да ли је то она права. Тога ради потребан ми је један помоћник, који се разуме у механици и браварским пословима. Пошаљите ми Бајгнера!

Грујић."

Спакујем писмо и сам га однесем на пошту.

Вратим се кући, прочитам новине, па легнем.

Те ноћи нико ме није дирао нити узнемиравао.

Другога дана би мало хладно; зајутра је морао мало падати снег, јер када сам изашао из спаваће собе у аплију приметим на земљи повише трагова од људских стопала у правцу једних врата, која су свакако водила у подрум. Посматрањима која сам вршио, видео сам да ће мора бити оне гвоздене степенице водити до тога подрума.

Нисам знао ништа боље да радим, већ да посетим Олгу, и она ме данас прими много срдачније. Одмах сам помислио, да ме та девојка почиње волети.

Ускоро дође и Рубов. Када ме угледа, одмах му постаде поглед озбиљан, а доцније сам чуо, да се много свађао са Петром Онсловом. Другога дана уверила ме је тетка Катинка у тој сумњи, причајући ми да је њена Олга тако несрећна, што је Рубов тражио од Онслова њену руку. Она је то одбила, пошто воли другога. Сад сам био са свим сигуран! Тај други био сам ја; могао сам се поуздати, да ћу у њој наћи савезника.

„А шта му је одговорио Петар?"

„Ништа одлучно; он је по обичају задржао га за резерву."

„Ја не верујем, да ће Рубов остати на томе."

„И ја не верујем, али ако би било што горе, онда ће она наћи прибежишта код мене!"

„А отац њен?"

„Мора ће узети у помоћ једну домаћицу, као што је то и пређе имао."

„Па то је онда добро."

Идућег дана дође Бајгнер. Дочекао сам га на станици и видео сам, да се врло добро прерушио, да га нико није могао познати.

„Ради потребнога циља, ја ћу се представити као ваш брат Алекса Грујић!"

„Добро је, драги брате Алекса!

„Ја сам био на путу, и дођох и вас да посетим."

„Врло добро!"

Тетка Катинка је била веома изненађена кад сам јој представио „свога брата" у подне смо ручали код „Седам круна," где сам се и иначе био абоновао.

Представио сам целу ствар Бајгнеру, а нарочито све тешкоће, које ми стоје на путу. Бајгнер се насмеја:

„То нису баш тако велике тешкоће; наравно да то може изгледати вама тешко пошто нисте упознати са механичким стварима. Добро је, те сте мене звали."

„Дакле још данас?

„Одмах по ручку!"

„Лепо!"

Чим смо изашли од „Седам круна, отишли смо на посао. Није прошло ни пет минута, Бајгнер је већ био нашао тајну механизма. Сада сам и ја умео да закључавам тајна врата и изнутра да их отварам.

То ме је веома обрадовало.

„А сада доле са бравом!"

„Маленкост!" одговара Бајгнер.

Кратко је време манипулисао са обичним калупом, и по том је отворио браву.

И шта нађосмо?

Све, што смо тражили, пресу, литографске табле и отиске руских новчаница. Одмах сам приметио да се овде има посла са егземпларима новчаница са омањим грешкама. После нађемо егземпларе са поправкама и најзад новчанице, којима се није имало ништа приметити.

Када ми је Бајгнер прибавио из једне браварске радње још и кључ за ову идеју онда ми рече:

„Тако, драги колега, сада имате све спремно, само још да пронађете особе, којих има више, што је сигурно!

„И ја тако мислим!"

„Могу ли сада одпутовати?

„Можете, и реците управниву, да ћу му се скоро јавити! — „Но, још једна ствар: хоћу да сам сигуран, да ме не може нико напасти у мојој соби."

„Врата не смемо закључавати, јер ће у том случају сазнати да је све откривено.

„То је истине, али ја бих хтео да сам осигуран."

„Добро, и то можемо учинити. Наместићу вам у унутрашњости кревета једно електрично звонце, које ће вам добро послужити!"

„Лепо, удесите како ви за најбоље нађете!"

Бајгнер тако удеси жицу под патосом испод тајних врата и направи везу, да при сваком њиховом отварању мораде звонити у моме кревету. Пошто ме је Бајгнер изљубио, правећи се погружен, отпутова.

(свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Један срески писар пита:

„а. Један грађанин достанио је среској власти, како један странац, који се бави овде тр-

годином већ неколико месеци, држи среће класне лутрије једне од суседних држава, па кано је, вели, то законом забрањено, он је мислио да се дотични извиди, а њему нас потписивачу иста награда, која му по закону припада; и

б. Друштво, образовано за попуњавање гостеја у своме срезу, да би дошло до материјалних средстава за помоћну сврху, одредило је забрану за извлачење срећака.

У вас смо, оно је штампано 1000 срећака и распродао их, а згодитки су у разним стварима, које су поједини поклањали.

За извлачење ових срећака, друштво није тражило дозволу ни од кога, јер, вели, није ни потребна, пошто је ово намењено на побољшање здравствених и климатских прилика овога краја.

Кано ми није познато, нисам ја законом регулисана ова два питања, и да би ја поступила и прва и друга противно закону, то мени уредништво, да изволи ово оне дати своје објашњење.»

— На ова питања одговарамо:

а. По чл. 9. става трећег, закона о класној лутрији, држање страних срећака и промеса допуштено је странцима, «који проз Србију путују, али се, као путници, привремено у њој баве.»

Да би се, дакле, неко од странаца могао учинити одговорним за држање срећака, живећи једнако од природе његовога борављења у Србији.

Ако је и. пр. он прешао овамо, па стално проведе једно читаво лето или зиму, бавећи се трговином, онда он, према горњем тексту законском, не би имао права на држање страних срећака; а ако је, пак, дошао само на кратко време, колико једна сезонска посао траје, са намером да се одмах по том врати, па је у томе промену дошао и рок за промену срећака, онда се не би могао подвргнути казни.

Остављајући, дакле, да се наведени одговорност одреди према природи његовога борављења, ми смо мишљења да казнено, како би се казнила ова привреда, ако би казна у општо било места.

Дакле, по чл. 10. закона о класној лутрији, сваки онај «ко се усуди да сруши, ради продаје или личнога учешћа у извлачењу стране срећке и промесе, које нису допуштене, (Министар народне привреде има права да дозволи и продају страних срећака) «казниће се до 1000 динара новчане казне,» и одузимају му се те срећке у корист државне благајнице.

Ако осуђено лице не би могло платити казну у новцу, онда му се замењује затворм, рачунећи 10 динара за један дан затвора.

У чл. 11. стоји, да осуде иричу окружне финансијске власти.

Оваква је одредба унесена зато, што је при прављењу овога закона већ постојао закон, који је предавао окружне финансијске власти. Али, кано тај закон још није увеђен у живот, то ову осуду иричу ош. начелства у окружним благајницама; и,

б. Никаква друштва, па ни кумпања, не могу издавати и извлачити срећке без претходно добивене г. Министра народне привреде — чл. 8. поменутога закона.

Према томе, и поступак друштва за попуњавање гостеја у томе праву, противан је закону, и ово би казнити по прописима закону, иако Министар не би, макар и накнадно, ако свој пристанак.

II

Један срески начелник пита:

„Како се казни онај, код кога се нађу јавне мере, као кантари, ваге, тегови и т. д., а за кога није утврђено, да се оним мерама служио, јер у истој радњи има и таквих, а како се, опет, каже каваџија, код кога нађу поред сталака са одређеном мером (и. пр. на самом стаклету више полина му је завремљао), и таквих, на којима нема никакког обележја?»

— На ово питање одговарамо:

Онај, код кога се само нађу јавне мере (ово ни трговци или продавци у општо) а није утврђено, да се тим јавним мерама служио, казни се по чл. 27. под Б. тач. 1. зак. о мерама од 5 до 20 тал. пар. А ако се утврди, да се оним мерама и служио, онда уз горњу казну још и по чл. 382, тач. 2. крнвич. законика.

Каваџије и механиџије, код којих се нађу ствари без ознаџаја запремине, казни се по чл. 27. под Г. тач. 2. закона о мерама.

III.

Писар једног начелства пита:

„Да ли су расписом г. Министра унутрашњих дела, од 11. августа 1903 год. Пбр. 17891 га свим општинама правила о руковању, употреби и чувању динамита и других распрскавајућих материја, од 1. септембра 1883 год. 1Пбр. 9486, пошто поменути распис не садржи мена ове одредбе правила, у којима се говори о куповини, продаји и чувању барута, а међутим, ништа не помиње поменута правила?

— На ово питање одговарамо:

Расписом г. Министра Пбр. 17891, истина изменене су оне одредбе из поменутих правила, које говоре о куповини, продаји и чувању барута, али тим изменом нису укинута правила у осталим својим другим деловима, у којима се говори о продаји и чувању других распрскавајућих материја, као динамита, желатина, нитроглеузозе, смеше хлора и шећера и т. д.

Та правила стоје и даље у важности за оне последње материје, а ваше и за барут, у коликo одређује место и начин чувања овога, с обзиром на безбедност од могућих експлозија.

IV.

Писар једнога пограничног среза пита:

„Сељани из наших пограничних општина, ухваћени су, да у рици Т... дозе рибу динамитом, што је противно закону о риболову.

Кад су узети као одговор за ову привицу, онда се сазнало, да су динамит набавили у једној од пограничних варошица суседне државе, а пришли га пренели овамо.

Сада настаје питање, да ли ових треба казнити само по закону о риболову, или их треба казнити и по царинском закону, што су ову робу, истина у незнатној количини, пришли пренели преко границе.

Моли се уредништво, за потребно обавештење по овом.»

— На ово питање одговарамо:

Кано је ова ствар представљена, онде сторе три правоше, а не две, кано што би се питањем хтело да каже.

Рад је пријава у томе, што су дотични ухваћи рибу динамитом, што је казнено по закону о риболову.

Друга је кривица у томе, што су ушли у земљу динамит, као артикал, на чији производњу и увоз има једино право српска држава.

Кривица ова казни се по чл. 7. закона о производњи, увозу и продаји барута, динамита и других распрскавајућих смеса, од 17. априла 1890 године.

Трећа би, пак, кривица била кријумчарка за царину и остале дажбине, у колико онима овај подлежи.

За сваку од ових кривица треба их посебно оптужити надлежним властима.

V.

Суд општинске руковне, котор сводом од 28 октобра ове године Бр. 1688, пита:

Драгутин Матић, бив. председник ове општине, кажњен је од стране среске власти, по три пресуде, четрдесетодневном платом.

Поред њега, двема пресудама кажњен је и општински деловодја.

Драгутин није изјавио жалбу ни против једне пресуде, а деловодја се жалио и против једне и друге.

Драгутин је закрешен од дужности 8. ов. м-ца и до тога дана пузао је сву плату, што је имао примити.

Моли се за тумачити изрицање ових пресуда према Драгутину, пад Државни Савет рани није донео своју одлуку по жалби деловодје, јер суд мисли, да би она била поништена и према Драгутину, ако се поништи према деловодји, пошто су жалбена за једну исту кривицу.

Ако пресуда не би била поништена, може ли се наплатити из имовине Драгутинове, пошто би више кнеје председник?

— На ово питање одговарамо:

Пад Драгутин није употребио правна средства у законском року, онда је према њему пресуда изврпна, и сад да је Савет и поништи према деловодји, који је са Драгутином осуђен, тиме се Драгутин не може помоћи.

Наплата се може тражити и из имовине његове, пошто је он њиме наузо.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар Михаиловић — Таназковић, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 28. ир. м-ца из Добрићева. Бегунац има 30 год., малога је стаса, плаи је у општо. Позивају се ове полицијске и општинске власти, да Петра у својим домаћинама живо потраже, и у случају проналаска страћарско га спроведу управи државних робаза у Добрићеву, с позивом на депешу Бр. 4056, или управи града Београда с позивом на Бр. 37844.

Вилхелм Фогт, дипломирани и каменорезац, родом из Вајсенау у Горњој Шлезији, украо је у Суботици у Угарској 7000 круна и побегао са својом женом Естером Нах, рођеном у Мано-у (Угарској и десетогодишњим сиочићем Јено. Вилхелм је стар 38—40 год., нере сиголичке, средњег ћаста, сув, лица овалног, очију смеђих и великих, носе смеђе, брковa црних и дебелих, у одећу радничкиу; говори

немачки и мађарски; од особених знакова има тај, што њима прст десне руке не може да мрдне. Жена му Естера стара је 35—36 год. еванђелске вере, средњег стаса, лепа округлог и лепог смеђег.

На молбу суботичке полиције, позивамо све полиц. власти, да овога Вилхема у своме домашају потраже и њеног спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. —

Ђорђе Петровић, кројач обућарски, родом из Александровца, који је био под истрагом и у притвору код прагујевачког окружног суда због крађе, пре неколико дана побегао је из притвора. Ђорђе је високог раста, очију зелених, браона дугачких и плавих, косе плаве. Проналазног треба строжајно спровести поменутом суду с позивом на Бр. 16266., или Управи Београда с позивом на Бр. 37783.

Ненад Радовановић, родом из Росића, среза подгорског, но занимању кројач опанчарски, који је био под истрагом и у притвору код ваљевског окружног суда због опасне крађе, побегао је 1 тек. м-ца из притвора. Бегунац има 24 год. средњег је раста, у опште је лепо. Познају се све полицијске и општинске власти да Ненада у својим домашајима живо потраже, и у случају проналаска стражарно спроведу поменутом суду с позивом на деловођу Бр. 28226., или Управи Београда с позивом на Бр. 38264.

Марјо Линко, Циганин, ноћитар, родом из Бриге Пазарске, стар 22 год., омален, смеђе, бркова малих и плавих, извршио је једно убиство у среду кључком и побегао. Познају се све полицијске и општинске власти, да убицу у својим домашајима најживље потраже, и у случају проналаска стражарно спроведу поменутом среском начелнику, или Управи Београда с позивом на ову Бр. 38226.

Петар Дреновац, бив. момак у рађи Радојковића, трг. из Алексинца, извршио је

крађу своме господару и побегао. На молбу начелника среза алексиначког износимо слику Петрову, и позивамо све полицијске и и општинске власти, да га у својим домашајима живо потраже, и у случају проналаска стражарно спроведу, или пресеком начелнику с позивом на Бр. 16855. или Управи града Београда с позивом на Бр. 38284.

Јохан Симон Милер, чију сам слику изнео у 40 броју „Полиц. Гласника“ од ове године, 29. пр. м-ца у ноћи побегао је из притвора Управе града Београда, у који је био стављен према захтеву немачких власти. због извршеног силовања у Немачкој.

Он је омалео, дежмекаст, јако приомањаст, стар 27 год., говори само немачки. Раније се називао за Јохана Херолда, војног бегунца, те је вероватно да се и сад може појавити под овим именом.

Моле се све полиц. власти да Јохана најживље потраже и њеном спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. —

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Андрију Андријевића, из Шврљиновца, који се још у јулу месецу одметнуо испод ове земаљске власти, пошто је претходно извршио једно разбојништво, позива начелник округа тимочког, да се у року од 15 дана, рачунајући од 4. тек. м-ца пријави најближој полиц. власти, — у противном начелство ће га остале сити за хајдука. Андрија има 25 год., средњег је раста косе и брква плавих, очију зелених, носа шиљаста, брква малих и смеђих, у одећу је сувишном. Ово се саопштава свима полицијским вла-тима ради знања и даљег управљања УБр. 38262.

ТРАЖИ СЕ

Љубомира Јовановића, пекарског момка из Ниша, оптуженог због опасне крађе, тражи начелство округа нишког, актом Бр. 20965. Проналазног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на акт Бр. 38006.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Будим-пештанска полиција пажња је потерницу за **Паулином Имреди**, рођеном **Јолан Похнер**, и **Францом Петом**, помоћником агентом; који су ухваћи у Будим Пешти шест пара фалсификатора новчаница у вредности 12.000

круна. Имреди је стара 27 год., родом из Немет-Пилзање, танка, има округао пљутовасто лице, смеђу косу и очи, и носи браћу шешир. Петер је стар 35 год., родом из Кошицара, средње

величине, јаког телесног састава, округла и црвена лица, мало црвенкасте и узвишене брквице, плаве очи и бубушице по лицу.

Скреће се пажња свима полиц. властима и приватним лицима на ова два лица, чије фотографије овде износимо, јер је врло вероватно, да су у Србију дошли или ће ће доћи. Њих треба у случају проналаска ухапсити и управи спровести с позивом на Д. Ф. Бр. 1709.

Награда је 10% — 1200 круна.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ - ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 45. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. НОВЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и срескиим властима, или на кошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандаржима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Народна Скупштина у седници својој од 7. новембра ове године решила је:

да се нареди нов избор за једнога квалификованог посланика у округу тимочком, на место г. Светислава Ст. Симића, који је према члану 17. закона о изборима народних посланика, изгубио свој посланички мандат, а кандидатска листа на којој је он био исцрпљена је; и да се за варош Крушевац нареди нов избор на место г. Милана Арсенијевића, који је на основу члана 95. у вези са чланом 87. и 94. Устава и чланом 12. 13. и 14 закона о избору народних посланика, престао бити народни посланик.

Према томе решењу Народне Скупштине, указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, на основу чл. 100. Устава и члана 2. и 93. закона о избору народних посланика, наређено је:

I

да се на дан двадесет осмог новембра ове год. изврши нов избор једног народног посланика за варош Крушевац, за скупштинску периоду 1904., 1905. и 1906. године, и

II

да се на дан петог децембра ове године изврши накнадни избор једног народног посланика са условима из чл. 99. Устава, за изборни округ тимочки, а за скупштинску периоду 1904., 1905. и 1906. године.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 11 новембра 1904 г., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутраштрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, — решено је:

да се Страњево, заселак села Гаре, општине тегошничке, у срезу власотиначком, округа врањског, по изјављеној жељи његових становника, прогласи за село под истим именом.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6 новембра 1904 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза лесковачког и јабланичког, округа врањског, Др. Тодора Миленковића, лекара среза беличког, округа моравског, по молби; и

за лекара среза беличког, округа моравског, Др. Ђорђа Хадију, лекара среза лесковачког и јабланичког, округа врањског, по потреби службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 6 новембра, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Д-р. Милану Стајићу, лекару среза орашког, округа смедеревског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 10 новембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 22. октомбра ове године Бр. 8265, које гласи:

да се Ђорђе Лазић, надничар овдашњи, родом из Призрена у Турској и поданик исте државе, по молби његовој, прими у српско подaнство заједно са женом Ленком и малолетном децом: Цветком, Марком и Милошем, изузетно од §. 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31 октомбра 1904 г. у Београду.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приведено и уредио Свет. Јањић

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

§ 503.

(НАСТАВАК) 23

Да првостепени суд треба да цени сваки основ за се, објашњено је овом одлуком.

„Сретен Д., земљ. из Р. тужио је Милана К. срес. писара и тражио да се поништи продаја његовог имања, коју је извршио тужени 9. децембра 1901 године, јер не одговара закону.

а; што није издвојен део задружног му брата Младена па овај продат, јер је он и дужник;

б; што се није држало прописа §. 471. тач. 4. грађ. суд. пост. и

в; што је продавато и његово имање.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења, са ових разлога:

„Из акта ове продаје а на име из пресуде у акту под № 13576. види се, да је жалилац Сретен заједно са братом Младеном осуђен на плаћање дуга повериоцу Павлу Н., за чији је рачун ово имање и продавато, те се тужилац има да одбије од овог тражења.

Пошто су испуњени сви законски прописи, који се за важност продаја траже, то се на основу изложеног и §. 466, 471, 476, 478, 479, 479, 480, 481 и 486 гр. пост. тужилац има да одбије од тражења.“

Но, по жалби тужиоца Касациони суд II одељења поништио је 21. авг. 902 год. под № 5665 ово решење из ових разлога:

„У горњем решењу суд је у опште казао, да су испуњени сви закон. прописи, који се траже за важност продаје, а није ценио сваки жалбени навод посебице, што је по §. 304. и 305. грађ. суд. поступка дужан био да учини.

Сем тога, кад је жалилац, поред осталих разлога, на основу којих је тражио био уништај продаје, навео и то, да је

истом повређен и пропис §. 471. тач. 4. грађ. суд. пост. онда је суд према распису г. Министра правде од 1. децембра 1886 год. Бр. 5258. збор. 42. стр. 310. код тачке 4. §. 471. грађ. суд. пост. по званичној дужности био дужан да претходно о количини земље жалиоца потражи уредно уверење издато од дотичног општин. суда са одбором, а оверено на основу сопственог сазнања од стране полиц. власти.“

*

Из разлога у I. одељку примедаба Касационог суда, донесена је одлука у III. одељењу у 1902 години № 2845 а под № 4995 и у 1903 години.

*

Да ли и формални закон — поступак — нема повратну силу, показују нам ове две одлуке.

Васа М. тужио је М. Б. писара, што је 22. августа 1898 год. на јавној лицитацији продао непокретно имање Бр. Н. а попис је извршила општинска, а не полициска власт, па је тражио, да се поништи продаја.

Тужени је доказивао важност продаје.

Првостепени суд решењем од 3. фебруара 1899 год. № 1298 одбио је тужиоца од тражења, узев, да је попис уредан.

Али Касац. суд, на жалбу тужиоца, поништи 3. марта 1899 год. № 1901. ово решење са ових разлога:

„Пошто је ова продаја извршена 22. августа прошле године, а то је већ, кад је закон од 14. јула 1898 год. о изменама и допунама грађанског поступка био у снази, то је извршна полиц. власт ову продају као и попис и процену имања требала да изврши, по одредбама тих допуна а на име по §. 466. грађ. суд. поступка, па кад се из акта од № 18497. види, да суд није тако урадио; јер попис и процену није вршила полиц. власт; већ општинска, онда је погрешио, кад је одобрио ову продају и тужиоца одбио од тражења.

Ево друге — супротне — одлуке.

„Светозар К. из Ј. тужио је ср. писара Л. из С. и тражио је, да се поништи продаја његовог имања, коју је извршио тужени на дан 23. септембра 1898 год. поред осталог и за то, што попис није извршила полициска већ општинска власт.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења решењем од 16. децембра 1898 год. № 25104. узев, да не стоји разлог тужбе, кад је попис извршен пре измена и допуна у грађ. поступку од 14. јула 1898 год. а за које измене и допуне полициска власт није могла ни да сазна, пошто је оглас, по коме је продаја одређена, писан 2. јула 1898 год., а тада је попис могао да важи по закону и ако је извршен од општинске власти.“

По жалби тужиоца, Касациони суд одобрио је 26. априла 1899 год. № 3627. првостепено решење.

*

Општа седница у другом једном спорном случају усвојила је гледиште, изнесено у приметбама Касационог суда од 3. марта 1899 год. № 1901 (I случај) т. ј. да формални закон — поступак — има повратну силу.

*

Видети одлуку № 1582 код §. 482 т. 2. по којој сам суд прибавља доказе парничару.

*

Да тужилац треба да поднесе доказе о неуредности продаје а не да му их набавља суд, види одлуку № 3870 код §. 504.

*

Види одлуку № 4919. код §. 502. да се заклетвом не може доказивати незнање дана продаје.

*

И главна заклетва је доказ за основ наведен у тужби, да је продаја неуредна по одлуци Касац. суда од 3. III. 1879. № 696.

Основ, који би за поништај јавне продаје могао да употреби поверилац, не може да употреби и дужник, према овој одлуци Касационог суда.

„Тужилац Гат. тужио је Косту Р. писара полиц., као извршиоца продаје његовог непокретног имања и Љубисава С., Тасу С. и Јевту П. као лицитанте при истој, наводећи, да је ова продаја била неуредна из ових разлога:

а) Што на ту продају није позват и његов поверилац, који је интабулисан, а то је извршна власт по §. 473. грађ. суд. пост. била дужна учинити. Подноси акт г. Министра иностр. дела, из кога се види, да се саопштење није могло извршити благовремено повериоцу Кости П. који живи у Румунској; и

б) Продаја је неуредна и с тога, што су лицитанти Љубисав С. и Таса С. дошли на лицитацију по наговору купца Јевте, за шта се и на сведоке позвао.

в) Неуредна је и с тога, што саопштење продаје није учињено и повериоцу г-ђи Савки П. него њеном сину.

Молио је, да Суд поништи продају и и да му се накнади 50. динара трошкова.

Тужитељица Савка П. тужила је Косту Р. полиц. писара зато, што није правилно извршио продају имања њеног дужника Гатковића.

Неуредна је продаја с тога, што није саопштена њој, као интабулисаном повериоцу по §. 478. грађ. суд. пост. нити повериоцу Кости П, економу у Румунској и што је оглас о продаји имања у Српским Новинама неправилан; јер стоји прво, да је имање процењено 30.000 динара, а за тим, да имање вреди 140 дуката цесарских.

И она је тражила, да се продаја, као неуредна поништи.

Тужени Коста Р. одговорио је на тужбу Гатковићеву, да је продаја уредна, да је свима саопштена и да је тужиоцу циљ, да продају одуговлачи и дугове не плати.

А на тужбу поверитељице Савке П. одговорио је, да је тужба неоснована, да је продаја сходно прописима законским извршена, као што се и из акта продаје види.

Молио је, да се продаја за снажну огласи.

А на тужбу тужиоца Гат., одговорио је заступник туженога Јевте П.:

Да није истина, да је продаја тужиочевог имања извршена договорно између лицитаната и да су Љубисав С. и Таса С. дошли на продају по позиву Јевтином; и да су Љубисав и Таса лицитирали за свој рачун.

На исту тужбу одговорио је и тужени Љубисав С. и то: да није истина, да је продаја Гатковићевог имања учињена договорно између лицитаната, нити је истина, да је он дошао на продају по позиву и наговору купца Јевте П.

Тужени Таса С. одговарајући на исту тужбу навео је: да није истина, да је продаја тужиочевог имања учињена договорно између лицитаната, нити је он на лицитацију дошао по наговору туженог Јевте, што ни сведоци, на које се тужилац позвао, не могу потврдити.

Судски разлози:

I. По тужби Гатковићевој.

а; да не стоји навод тужиоца, као да продаја имања његовог није саопштена интаб. повериоцу Кости П. јер се из огласа штампаног у Српским Новинама под № 4821. види, да је овоме преко новина иста продаја саопштена, јер се он није могао пронаћи у Румунској, као што тврди акт Министра иностр. дела № 4936 — §. 364. грађ. суд. пост —.

б; тако исто не стоји навод жалиоца, да је било договора између лицитаната; јер не само што му то сведоци Аврамовић и Мијовић нису посведочили, него на против, први сведок није ни био на продаји; а други вели, да договора никаквог није ни било;

в; не стоји навод жалиочев, да ова продаја није саопштена интаб. повериоцу Савки П., кад се из акта саопштења напред поменутог види, да је *иста саопштена њеном сину и наследнику Богдану.*

II. По тужби Савке П.

а; да не стоји њен навод у тужби под 1. и 2. као да њој није саопштена ова продаја, као ни интабулисаном повериоцу Кости П. а из разлога напред наведених под а и в; и

б; да нема никакве законске вредности то, што је у огласу о продаји у Српским Новинама погрешно штампано, као да је имање процењено 30.000 динара, а испод њега опет, да стоји, да имање вреди 140 дуката, пошто се види, да је то штампарска погрешка; а у концепту објаве под № 4127. види се јасно, да је имање процењено 30.000. динара, као што и у објав. огласу стоји.

Па како не стоји ни један услов из §. 501. грађ. суд. поступ. да је ова продаја неуредна, то је суд на основу напред наведеног и §§. 504. и 505. грађ. суд. пост. пресудом одбио тужиоце од тражења.

Апелациони суд по незадовољству тужиоца Гат. расмотрио је акта и пресуду првост. суда. Па је исту преиначио и пресудио: „Да се огласи, као неуредна, продаја имања тужиоца Гат., извршена на дан 20—V—4895. год. узев да продаја није саопштена тужитељци и Кости П. из Дудуљешта у Румунији, као што прописује §. 478. грађ. суд. пост.

Ну, по жалби пуномоћника туженог Јевте, Касациони суд примедбама свог II. одељења од 15—V—1896. год. № 1084. поништио је горњу пресуду Апелационог суда из ових разлога:

„Кад је према интабулисаном повериоцу Кости, који се на страни находи, односно обвезане продаје, испуњен услов §. 364. грађ. суд. пост. *и од њега нема никакве жалбе и кад други интабулисани повериоци Савка, као интересовано лице није изјавила незадовољство против правостепене пресуде*, којом је продаја утврђена то је она према њој извршна постала, онда је Апелациони суд погрешно, што је по незадовољству дужника Гаг. дајући му шире значење без доказа о овлашћењу узео у заштиту права тих поверилаца по званичној дужности и без њихових протеста уништио првостепену пресуду само с тога разлога, што налази да према њима није испуњен услов §. 478. грађ. суд. пост.“

Усвојив оне примедбе Касационог суда, Апелациони суд расмотрио је поново ствар акта, па је нашао, да је пресуда првост. суда из разлога у њој наведених на закону основана, тако и с тога, што повериочева Савка није ни најавила незадовољство на пресуду првост. суда, којом је њено право и целено *и што дужник Гаг. нема право на жалбу у овом, што се тиче самих повериоца, зато је одобрио првостепену пресуду.*

Ову — другу Апелациону пресуду одобрио је Касац. суд 2. X. 96. № 7131.

*

Шта има да ради суд, кад нестану акта — спора за поништај продаје, казује нам ова одлука.

Гаја Мар... земљод. из Лугавчине поставио је суду, да је још 2. јуна 1890 године под № 7451. поднео суду овом тужбу противу Петра Љ. среског писара за поништај продаје његовог непокретног имања, коју је именовани Петар извршио на дан 12. октобра 1889 г. на како је оно предмет хитне природе, то је тражио, да се исти расправа по закону.

Првостепени суд решењем од 2. V. 900 № 11578. одбио је молиоца са ових разлога:

„Како се на ни за акта продаје, нити пак на оно-судских деловодних књига од 1889 и 1890 год. ће по извештају овосудског архивара на акту № 11578 не види, да је жалилац Гаја поднесно ма какву тужбу на продају свог имања, већ да је акт под № 7451 жалба на пресуду општ. суда, то суд налази, да жалба његова није ни постојала на продају његовог имања.

Но, и да се узме, да је поднесена жалба тужиоца Гаје од 2. јуна 1890 год. № 7451, на продају његовог непокретног имања, опак је ова по §. 502 грађ. суд. поступка неблаговремена, па зато се од свога тражења има и одбити, а продаја за снажну огласити.“

По жалби тужиоца Касациони суд поништио је 13 VI. 1900 г. № 5776 горње решење првостепеног суда из ових опет разлога.

„Кад тужилац Гаја тврди да је тужбу на продају његовог имања на време предао суду, по да је иста, у суду изгубљена, позивајући се за доказ тога на акта по овом спору под № 4040/91. 5936/92. 11727 97, то је онда суд при оцени овог питања требао да има у виду и моменута акта, па по оцени свега тога да донесе своје решење.

Осим тога, суд налазећи, да је тужба и ако је предата суду од стране тужиоца Гаје према пропису §. 502. грађ. суд. пост. неблаговремена, није дао разлога у побудама свога решења, зашто налази да је моменута тужба неблаговремена, што је према §. 306. грађ. суд. пост. дужан био да учини.“

Првостепени суд усвојио је оне примедбе, да је прво изнесено од тужиоца предмет тужбе на продају из које се види, да је тужилац са ових разлога тражио поништај.

1; Што њему није продаја саопштена.

2; Што је попис вршила општинска власт, а не полицијска.

3; Што лицитанти нису полагали кауцију.

Пошто је тражени Петар умно болестан, то је неспорни судија одредио њему за заступника Милана М. среског писара, коме је тужба и достављена на одговор и који је одговорио, да је продаја уредна.

По разматрењу акта оне продаје, суд је нашао: да је продаја неуредна и поништиво је са ових разлога:

Што се из акта продаје не види, да је продаја јавношу саопштена, а то је противно §. 478. грађ. суд. поступка.

Што се из списка пописа у акту № 725. види, да је попис извршила општинска, а не полицијска власт, што је противно одредби §. 466. грађ. суд. поступка.

Најзад из протокола лицитације, као јавне исправе, види се, да нико од лицитаната није полагао прописну кауцију, што је противно одредби §. 479. грађ. суд поступка.

На, како стоје услови из §. 501. грађ. суд. пост. то се ова продаја, као неуредна има и уништити.“

Ово решење којим је поништена продаја оснажио је Касациони суд.

*

Види одлуку под № 3413 код §. 504.

(наставиће се)

КРАДЉИВАЦ ЦРКАВА*)

***

Уморан, измучен, изломљен, пробијао сам се ја кроз тајгу, са мојим вођом, робијашем Бушаровом.

Бушаров заслужује, да се о њему проговори неколико речи. У сваћи њега зову:

— Каин!

Он је убио рођеног брата, ради пљачке. Убио га је у веома сличним приликама, у којима се сада ја и он налазимо: у пустој гори. Убио га због тога, што је и брат, као и ја имао новаца. Ја сам узео Бушарова за вођу због тога, што је он пре него што се смирио бегао много пута, и зато је сахалинску тајгу, као својих пет прстију. Мене је тај братоубица, разбојник важно, као да сам био од стакла. Чисто као да ћу се ја сад, сав разбити у парампарче.

А и било је тешко. Ни тундри, прорасло тајгом, једино се може ходи и проћи, па, у тундри одраслом, сахалинском коњићу. Догађало се, да се морало пресакнати преко јама, великих пањева и дебла која су лежала оборена. Клисао сам пажљиво пред бирала место поштом, пре него што на њега ставу, пентрала се преко жила од дрећа, које су штрчале, спотурала се, падала, пропадала у блато до трбуха, а пара се од коња пушила. Сваког тренутка је човек морао клусе пагајком шибати, да би не изнукло иза тресети. Тек што изувче прве ноге, а оно већ је прошло задњама. Час легнеш преко главе, час преко сапи, или се сплоћаш заједно са клусетом.

— Држите се, ваше високоблагородије, само још мало! — кураша ме Бушаров, који је јахао преда мном, сада ће мо наћи на стражару.

Пресекли врео тајгу пут, поморили на том над човечанском напрезању масу народа, — и путем нити се можеш провести ни пројашати. Намештили стражаре „да чувају пут“, и ма да је пут одавно напуштен, но ипак на сваку стражару, по обичају, одређују се по два чувара робијаша.

Било је већ вече, када смо се добатргали до тога пута, и до једне стражаре. У стражари је био само један стражар — старац, други је отишао већ неколико дана ама у казамат по храну.

Ја се не сећам како сам се довукао до колибе, легао и заспао као мртав. Пробудио сам се у зору. Страж је клечао, и молио се богу пред једном малеком и почађалом иконицом у углу.

Премољивши и грешећи очитао је „Богородице Дјево“, „Оче Наш“ „Царе Небески“, и пете на девету „Вјерујуј“, и почео се молити својим речима:

— Покрове Пресвете Богородице, помилуј нас! Ваневесеље Богоматере, сети се грехова наших и заузми се! Казанска Мајко Божја, помилуј нас! Помјани Господе, рабе твоје (те и те) за упокој! Помјани Господе рабе твоје (те и те) не за упокој већ за здравље! Помјани ме Господе, када дође царство Твоје!

Поклонио се дубоко, дубоко, затим се подигао и рече:

— Амин!

Прекрстио се још неколико пута и пође.

— Здраво деда!

— Здраво ваше високоблагородије!

Бушаров ме већ чекао са топлим чајником, који је он унек на путовањима носио са собом заједно са храном, пиштетом штрасбуршком и сардинама. У дућанима колонизационог фонда, створеним да се задовоље потребе робијаша, насељеника и ситних чиновника, ништа не може човек добити да купи осим штрасбурших пиштета и сардина. Тако је то пажетно уређено.

*) Из Сахалина од Ф. М. Достојевскога.

И тако ,сео ми сели у тајги, да доручкујемо гушчијих џигерица са тричалама и сардине са деликатесним јечмом.

— Деда, ајде да попијеш са нама чашу чаја.

Старац је постојао, постојао:

— Хвала на љубазности.

И ма колико да сам их нудио да седну са мном пису хтели. Ја сам седео на доксатиһу, а старац и Бушаров мало подаље. Ивче:

— Пије ред!

А ред је, види се, старац волео. Попио чашицу чаја, он је испускивао остатак у траву, превртао чашу к врху дном, метао на дно огрызак шећера и говорио:

Благодарим на угошћењу!

— Хоћеш још, чича.

— Не, хвала, довољно је.

И тек по трећи пут би рекао.

— Но, ако ваша милост хоће, онда налијте!

На сардине се чича насмејао:

— Безглаве рибице!

А пантете је повисао још.

Чај је пио жудно:

— Давно се нисам частио. Има већ по године нисам чаја пио!

Старац је био натмуштен, ћутљив, но чај га је разговорио,

— А ти чича, идеш ли на станицу?

— Не, За тајга иде Михаило. Он је млађи. А ја ити ћу ? Шта да радим тамо? Већ две године нисам био.

— Па тако и живиш ту, не виђајући се ни са киме?

— А од куда овде људи? Тако ако залута какав медвед, попаштимо га. Или који што се дуда....

— Бродјаге, (скитнице) објашњава Бушаров.

— Да они. Дође, огреје се, замоли за комад леба, даш, пречоћи — и иде даље. А људи, откуд њих овде!

— А није страшно чича?

— Од чега страшно? Шта има човек да се боји? Бога се треба бојати, а људи не. Нисам ни ја људима ништа учинио, а ни људи мене. Чега имам да их се бојим?

Старац је постао поверљив и разговоран, тако да сам му могао поставити најтугаљивије питање:

А због чега си ти чича дошао овде? На Сахалин?

Старац је у то време допио последњу чашу чаја, појео с длана све мрвице, и прекрстио се три пута.

— За праше светих Божјих храмова. Признајем да сам очекивао све пре него то.

— Како то?

— А тако.

— Како тако? Пијан шта ли?

— Зашто пијан. Трезан. Ја још из младости, иначе другу нисам ни чинио! Све по црквама. Онђачкао сам око тридесет црквица, може бити и више. А, на тридесет првој нисам Богу угодио, и заглавио сам.

— Како то... На то је злочин такав....

— Какав злочин?

Старац ме погледа строго и озбиљно

— Ја никога нисам увредио. Ја од људи нисам ништа узимао. Ја сам узимао од Бога. Да узимао сам од Бога, оно што њему не треба. И Бог ми је и дао, и чим сам дарнуо оно што је њему нужно, он ме је и казнио.

— Како то опет? Како то, оно што Богу не треба?

— А шта је оно све што је у црквама, и откуд оно?

Жртвовано? А шта ти мислиш Богу је угодна свака жртва? Свака?

Старац је надао у ватру.

— Други мужик огули целу околину, дотера људе до просјачког штапа, покуље им покида, па онда поклони што цркви, и мисли да ће у свеце! Је ли мила таква жртва Господу? Не, брале, што трудом и правим зрцем стекнеш, принеси Господу Богу, — то је њему жртва!

А по чему знаш шта је Богу угодно а шта није?

То ми знати не можемо. Али по последицама се види. Узео си и ништа та није било, знаш Бог ти је дао оно што није за њега. Целог живота ништа ми се није десило. Још каквих је ту послова било. А ту узео. тако ређи ништа, и ухватили. Дирнуо са оно, што је Богу угодно, и држи се. Значи, Богу је неко принео жртву од чистога срца и праведнога труда, — „жртва савршена". А ја је узео од Бога. Зато је сад и казна. Праведна је и велика премудрост Божија.

Заћутали смо.

— Како си ти то радио? Обијао цркве?

— А, дешавало се да сам и обијао: нерадо одговарајне старац. Само ја то не волем. Зашто ломити храм Божји? Нама то не треба. Опасно је, и затеби могу лако. А онако с молитвом и полако боље је. Оставиш после вечерња и сенрејеш се сдесо. А кад завалучају цркву — изађеш. Помолиш се Богу пред престолом икопама, да Господ Бог просветли ум, да не би узео што, што је Њему угодно, и узимаш што нађеш да је прано. А у јутру, када за јутренье отварају цркву, тамно је још, сани, онда неприметно одеш.

— И тако целога живота?

— И тако целог живота.

— Но и та иконаца што писи у угау, и то је такође може лако бити?

— Покрои Пресвете Богородице? Велиш ти, пре две године када сам на станицу био. Тамо сам на гробљу узео. Скинуо сам с крста.

— Како то? И гроб, последњи мир....

— А нашто ће тамо икона? Зашто да труне под кишом? Још татарштина је може узети, лопуж номе да покрива. „Дапчица"! Њима је све дапчица! А ту је икона на свом месту. Како је ред. Пази се.

— Но, а овде си ти оставио стари посао. Овдашње цркве не дираш?

— А шта има из овдашњих цркава да се узме? Зар овдашњи народ мисли о Богу? Шта ће он поћети црква? Вели он то поћити. Овде је свет заборавно на Бога, а и Он на њега. Код њих ни Бог просјак остао, а због тога и они гоне иду! Народ! Очи моје да га не виде! Због тога и на станицу не идем, због таквог народа! Грех сами.

И старац је срдито пљунио, говорећи о народу који је заборавно на Бога.

— Чудан старац! — каже Бушаров, када смо одмакли од стражаре, — но веома је побожан, веома! То свако овде зна.

ЛАЖНЕ НОВЧАНИЦЕ

ИЗ ХАРТИЈА ЈЕДНОГА ТАЈНОГА ДЕТЕКТИВА

(СВРШЕТАК)

Моја је сумња још од почетка падала на Павла Рубова. Не знам зашто, али ми се она појачала од одласка Бајгеровог.

Једнога сам дана по тои седео у Општељевој кафани са Озером, и тада сам упознао комисионера за сточну трговину, по имену Шлома Калишов, који је сваканко имао трговачких веза, са Рубовом. Видео сам да имају и новчаних веза, пошто су мењала међусобно новце, а када су отишли, нађем на месту, где је Калишов седео, једну новчаницу од педесет рубаља. Ја је узмем ћутећи и метнем у џеп, да бих је на само добро разгледао.

Та ми околност са свим утарди моју сумњу, а претвори је у поузданост, када сам се после неколико дана нашао са Калишовом и опај ми се жалио како је изгубио новац. Ја сам га тешио. да се нао може још и наћи, јер ће сваканко бити тешко опоме, ко је нашао да протура тако велику новчаницу, а да не буде осумњичен.

За сваку сигурност одем код директора банке и покажем му новчаницу.

„Ово је лажна новчаница!" узвикну он одмах. — „Хоће ли да видите оригиналну?"

И одмах за там показа ми новчаницу, са истом серијом и нумером. „Видите да господине Грујићу, ове су две новчанице са истим бројевима, а то не може бити код правих! Хвала вам, можда ћете пронаћи у брзо и ухапсићете, а то ће бити добро за јавност и сигурност!"

Отидем и од Оите се расиитам, где могу у брзо наћи Калишова, пошто имам да му саопштим нешто врло важно. Препразним јој да све то чува у највећој тајности и она ми радо обећа.

Идући ме је дана већ чекао Калишов.

„Ви имате нешто да ми кажете?" упита ме он, чим сам ушишао.

„Да, само на миру, да нас нико не би приметио." По том се обратим Оислову:

„Пустите нас где у засебну собу!" и овај нас уведе у своју спаваћу собу.

„Нађена је новчаница!" рекох ја.

„То сам већ мислио."

„Она је била Рубовљева?"

„Да!"

„Знате ли, да је лажна?

Он се запрепасти и повиче: „Лажна?"

„Да, ја сам ту новчаницу испитао у банци."

„Света мајко Божја!

„Тражите другу новчаницу на место ње, али, преклињем Вас, не спомињите моје име!"

Ја ћу, се добро чувати!

„Али реците ми Рубовљев стан?"

„Добро, то могу; он станује у улици Штука бр. 13."

„Добро, ствар је, што се мене тиче, свршена!“

„Ја се могу надати, да ћу добити накнаду за моје издатке?“

„Само да ћутите о мени!“

„Заклињем се!“

По том наглосмо обојица у казану.

Ту је већ седео Павле Рубов са неким мени непознатим човеком, и баци на мене испитујући поглед. Ја се, наравно, писам збуњено. Међутим се Рубов врло пријатељски поношао са оним странцем и Калиновом.

Када сам дошао рекао да морам послом, и отишао, на пошти сам већ затекао Калиона, где ме очекује.

„Ви ме је држао за безопасног? У осталом, ви се добро припазите, јер је он обратио пажњу на нас Наполону!“ прошапну ми Калиов.“

„Ко је тај?“

„Човек, који је с нама седео, трговац је, али не ужива добар глас!“

„Хвала вам!“

Кад сам дошао после ручка кући пришла ми је у сусрет Олга и рекла:

„Тетка ме је болесна, те сам зато овде, у осталом и иначе сам хтела говорити с вама, али вас не нађох. Рубов је обратио пажњу на вас Наполону; спакано да обојица (што зло смеравају.)

„Ви не верујете Рубову?“

„Не, то никако!

„И ја му не верујем, господице Олга!“

„Да мислим да он чини рђава дела.“

„И ја у то верујем! Има ли он веза са нашом тетком Катиком?“

„Ништа друго, до што му је дала под кирију један подрум.“

„Знате ли где је тај подрум?

„Не, ни помена! Ја чак мислим да ни сама тетка Катина не зна све одаје овога замка!“

„Како би то могло бити?“

„Замак има силестно одаја. Пређе је тетка Катинкин муж подно надзор над замком, а када је он умро, надзорништво је прешло на тетка Катинку, и она никада није имала довољно времена, да и о томе мисли!“

„То је спакано разумљиво.“

У то време, већ у новембру месецу, почело хладније време; по мало је и снег падао. Одмах сам се сетио оних трагова од стопа, које сам виђао пре кратког времена. Потрудим се мало, и труд ми не испаде без успеха, јер сам код једних врата нашао трагове од два пара мушких стопала.“

„До ђавола, да нису сада унутра?“ ушитих се. Трагањем утврдим, да нема никаквих других трагова, и закључим да су ти тајанствени радници на сваки начин и сада у замку Борову.

По том се кренем у шетњу и нађем се у штука улици код броја 13. Кућа је била празна, и на свима је прозорима било објава о издавању куће под кирију.

„Ахо,“ помислим се у себи. Птица је одлетела! Мора да је посумњала што!“

Вратим се кући, када ми у собу уђе Олга.

„Драги господине Грујићу, од нас се десно крах!“

„Како то?“

„Ја остајем сада код тетке Катинке.“

„А зашто то?“

Она поцрвене. „Тетка Катинка вам је можда већ говорила о томе.

„Да вас Рубов хоће за жену?“

„Истина је!“

„Ви му не смете дати своју руку!“ рекох ја озбиљно.

„А зашто не?

„Прво за то, што је он злочинац!“

Она се престраши: „Злочинац?“

„Да, фалсификатор! Знам, да вам се могу поверите, Олга, њега ће скоро ухватити и притворити!“

„То сам већ давно мислила!“

„Тако је!

„Али још нешто, господине Грујићу, ко је тај други што би мене волео?“

„Зар можете још и да питате. Олга? Зар не видите, да сам ја тај, чије срце за вама гине? Од када вам још хтедох то рећи! Чему имам да се надам?“

Она плану главом на моје груди.

„Ви сте се надали. Али један доказ поверења само? Јесте ли ви — полицијски чиновник?“

„Од куда вам то нада на ум?“

„Рубов је то рекао.“

„Када?“

„Одмах још, када сте дошли амо! Мало сам се збунио, али сам знао, да јој се могу поверити, и рекох за то:

„Олга, ја те љубим из дубине душе; да ја сам полицијски чиновник!“

Олга се заплака:

„И ни ме никада нећете останити?“

„Никада, Олга, бићу ти веран, али само нека то остане још за који дан тајна за твоју тетку.“

Она ми то обећа, пољубисмо се и растависмо. Ја се повукох понова у собу, где сам премишљао. Задатак ми је био решен, а сада имам још и младу! Само још над бих могао авансовати, када би ми се могли поћи за руком. могли би смо се и венчати!

Са тим мислима легао сам да спанам. Сутра сам хтео да предузмем кораке, да притворим Рубова.

Једна најзад заспах кад ме пробуди звоњење у кревету. У трену ока скочио сам из кревета ухватих револвер, и стао иза врата.

У том видех кроз помрчину две дуљске прилике и узвикнух:

„Станите, или пуцам!“

У том осетим да крај мене прохуја кнута.

Испалим револвер, зачу се један узвик и чу се ширина браве. Прилика је нестало.

Сада упалим свећу. Врата су била закључана на замку. Употребим оруђа, која ми је остављао Бајмер, потрчим у пошту и телеграфујем полицији у Сирад, молећи да се Рубов притвори. Калиов ми је преко Олге поручио.

„Он је у замку Крибелову.“

Одмах ми је одговорено из Сирадске: „Сутра у 7 часова најутро све ће бити спремно за поход у замак Крибелов.

Комесар Калински.“

У одређено време био сам спреман најмим кола и убрзо ме одвуку у Сирад.

Комесар Калински прими ме, уз десет козака и пође их напред са заповешћу, да нас тамо очекују. Комесар седе са мном у кола, а пратио нас је један жандарм.

Стари замак Крибелов био је забачен, пола сата далеко од руске границе. Када смо дошли, у једном шумарку чекали су нас козаци. Време је било снежно; што кажу, да човек једва извуче руке из џепова.

За тим пријесмо замку. Жандарм залупа јако на уласку и изнутра се зачуше кораци. Козаци су међутим већ посели све излазе. У том се отворише врата и појави се једна жена.

Комесар упита за Папла Рубова: „Је ли код куће домаћин?

„Ту је, сад ћу га звати!“

За тим се појаве Рубов, и угледа ме кад виде комесара, а мене дотле нису још угледали. По том изађем и ја пред њих, и Рубов рече:

„Ах, то сам већ мислио, то сте ни тај из берлинске полиције!“

Одмах приснучише на њега два козака и везаше га тако, да није могао мрдати рукама.

„То је боље, иначе би млади пријатељ могао имати несреће!“

Козаци, смејући се, као да су то знали, нападнше му на одела револвер и један мач.

„Ви сте неки дан пљакали нешто трговцу Калиову, што сте му били дужни за неке трговачке артикле?“

„Јесам!“

„Међу тим новцима била је и једна новчаница од педесет рубља?“

„Била је!“

„Та је новчаница лажна!“

„Не, то нисам. Ако то Калиов тврди, ја од себе одбијам!“

„Ви сте правили сами овакве новчанице, не одричите то!“ рекох му ја.

„Шта знате ни о томе?“

„Видео сам вашу радионицу!“

„Где?“

„У замку Борову!

Рубов побледе као крпа.

„На шта имам онда да одричем? То сте могли одмах рећи!

„А који су вам другови?“ упита Калински.

„Именоваћу их доцније.“

Калински ћути, па за тим рече Козацима:

Ви хоте нас пратити у Сирад, од куда ће се овај опет вратити у Острово!“

Отргнуше Рубову једну буклу и метнуше га у кола.

Комесар се лупи по глави.

„У мало не заборавих да претресем кућу!“

Ја му, наравно, следовах. Комесар је видело се, у томе био веома вешт за претрес куће, јер је за кратко време напао силу новчаница, па рече:

„Хо, хо, та ти има још да одриче? Десет година у Тобољску су му сигурне!“

По том наћосмо на једну одају, из које се чуло неко стењање.

„Шта је то?

„Ах, драги господине, ту лежи један рањеник!“ рече служавка.

„Покажите нам га: дајте мало светлости!“

Када се она врати, вилеме Калински и ја пред собом Леонтова Наишова у постељи.

„О, пријатељу, ми се познајемо још од неки дан?“

Рањеник је ћутао.

„Да нисте ви Леонтов Наишов?“ упитам га ја.

„Јесам!“

„Ви сте били синоћ у мојој спаваћој соби у замку Борову?

„Јесам!“

„Ви сте ме хтели убити?“

„Да по наговору Рубоњелом!“

„Јесте ли чули?“ обратим се Калинском.

„То ће Рубову донети још пет година!“ одговори овај, па се за тим окрете служавци:

„Кроз један сат биће рањеник однет одавде! — Сада већ немамо шта више да радимо овде. Напред!

Кад смо сели у кола рече Калински:

„Но, Рубове, ви сте то лепо радили! Ми смо ухватили и Леонтова, и од њега имамо признање.“

„Шта знам ја?

„Само не лажите! Нама су већ и иначе сигурних петнаест година у Тобољску!“

„Та оставите ме на миру!“

Калински се смејао: „Бићете ви већ питомији, јер сте већ били један пут наш; само ће овога пута бити горе, много горе!“

Шта је Рубов на то одговорио, није се могло разумети. Чим смо стигли у Острво јавио сам у Берлин депешом, да је све срећно прошло за руком.

О Ускрсу сам постао комесар, а о Духовима сам се венчао са Олгом. Била смо већ венчана, кад нам је стигла вест, да је Рубов заиста осуђен на петнаест година робије у Тобољску, али да се према указаном признаком убио из неког скривеног револвера.

Стари Оислов, који нас је баш у Берлину походио, додао је на то:

„То се могло предвидети, јер је он био опак, прљав човек! Величина казне сваког да га је довела до очајања!“

Олга склони руке: „Ах, сиромах! Да је добио добро васпитање, сигурно не би постао рђав човек!“

Наишов је прошао са шест месеци затвора.

пренео **Д. В. Банић.**

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

НЬУЈОРШКИ „КАДЕТИ“

— опомена младим путницама —

Бацићемо поглед на разне методе, којима се служе у Њујорку при трговању са женскињем, да би се младе и неискусне путнице умеле добро чувати од тако званих „кадета“. Те хајене у лудском облику, бацају ако најпре на младе девојке, које дођу са стране у Њујорк. Таква млада путница свакано не може бити довољно предострожна; најпре је склептају професионелне трговкиње са женскињем, које су биле чланице више религијозних и моралних друштава, па једна од њих иде са својом „робом“ у какав хришћански магазатар у Швајцарској.

Да речемо најпре што о самој реци Њујоршки „кадети“. Пређашњи полицијски комесар Гриене дао је дефиницију за кадете, да су то „младићи, чије се занимање састоји у томе, да доводе девојке у јавне куће.“ Тако им је дато врло добро име, које их карактеришше потпуно.

По судским салама отварају се безброј сраних примера американске трговине са женскињем, али у пркос томе „кадетство“ је у највећем цвету у Њујорку, више но икада пре; тако, да морамо поновити реча судије Корнела, који је рекао, да је ово дубоко укорењено зло на срамоту Њујорка. И судија Најбургер изјавио је на једном судском претресу, да су мреже кадетске у неописано већој мери распростре последњих година у Њујорку. На једном претресу, где је био случај са једном девојчицом, која је једва пошла у школу, Махон, судија, који је судио, узвикује: „Не могадох никад ни замислити овакву стварну ствар!“ По Њујоршким добротворним друштвима, узвикују моралисте, како се не памти у историји Њујорка за тако огромну трговину са децом, као што је сада воде ти „кадети;“ тако су „кадети“ постали типична Њујоршка ствгура, а „трговина“ им је тодико распростраљена, да има карактер праве организације.

У и истини су Њујоршки „кадети“ основали свој „кадетски клуб,“ у коме се чувају и штите интереси њиховога реда, и саветује о „трговачким пословима.“ Ту имају и праву „берзу.“ По решењима клубских седница врше се експедиције несрећних женскиња за Европу, у братиа „кадета,“ који их сметкају по европским „кућама.“

„Кадети“ нападају не окидевају у новцу. Дође ли на који члан у опреку са законом, дотични клуб узима најбољега адвоката и ставља му на расположење велике суме за спас свога члана.

Да „кадети“ стоје у непрекидним односима са сопственицима изваканих кућа, видело се приликом претреса вршеног код „трговиње“ Коре Братогоја. Из њених „књига“ видела је Њујоршка полиција, како је она плаћала „кадетима“ за сваку добављену девојку извесну одређену таксу. За девојку, која је тек дошла у Њујорк 15, за американску или какву девојку, која је у Њујорку више од две године, по 10 долара од комада.

Њујоршкиње варају сироте девојке, да их воде у добру кућу, у службу, са примерном платом, на кад их примане у кућу, пресвукну им одело и затворе у собу, у којој има прозор са решетком, или је најчешкаје у каквом амурлуку затворен каиком. Није био један случај, да је полиција налазила скривене девојке у ужасним затворима без зраке светлости. Те су жртве пуштане у слободу од стране „кадета“ само у случајима, када се нису могле употребити ни и тада под претњом смрћу.

Њујоршки „кадети“ стоје у најчешћој вези са посредницима за набавку младића, који — није редак случај — имају и сами по једну јавну кућу у најзеленим крајевима вароши, те за то девојке нападна не могу бити довољно обазриве, да би се сачувале грозних канџа оних „трговаца.“

„Кадети“ лутају по улицама, паркозима, око музеја и фабрика, свуда где се налазе младе странкиње, јуре за њима ословљавају их и врбују у своју корист.

Један је од најопаснијих посредника 73. годишњи старац Алторије Стрет. Полицијски су детективи били готово вешти, кад су се обратили старцу за „добру робу,“ да им је овај сматрао за добре и маспе птице. Кад су чиновници поноћа дошли, на вратима их је дочекао 13. годишњи унук Стретов, са речима: „Деда има за вас горе пуну собу девојака!“..... Осам младих девојака, које су тражиле себи службу, отргнуте се на руку овога нечовека.

Интересна је преписка тога старца, која је нађена приликом претреса у његовом стану. У једном писму каже: „Пошаљите ми одмах повише девојака!“ — У другоме: „Доведите девојке у среду. За среду дођи ћу к нама. Нека буду сваковрсне, али и писане. Морају бити лепе, а по могућству Хришћанке!“ На жалост по закону од 1858 године овакви трговци могу бити кажњени најише са 500 долара или једном годином затвора! То је, по мишљењу њујоршке полиције, и главни разлог, да се трговина са женскињем у земљи слободе распростраља у толикој мери.

При крају да поменемо потребно уређење Њујоршке државе у томе, што је по њиховом закону слободно сваком варошком кмету да може венчати пар људи по прапразнима цивилнога брака, и отуда су кметови често, и противу своје воље, учесници страних „кадета.“ Када „кадет“ не може на други начин да сурва своју жртву у грех, он јој обећа брак и кмет их венча. Млада девојка сада је потпуно сигурна, ала ускоро по том, она је већ на месту, које јој је „кадет“ припремио. Тако је често пута за извиниле куће ушивши брак.

Један је адвокат Њујоршки доказао, да је у непосредној близини судске куће било неколико извиканих кућа, којима су противу своје воље биле заробљене десетине девојака од 13—18 година старости. На претресу једнога случаја са девојчицом од 13 година, судија се грози и вели: „Судио сам више случајева, али ни један није имао тако страховитих појединости при саслушању. Штета је, што не могу да изречем и казну бапима!“ По том је пресуда гласила за „кадета:“ десет година робије. —

Свакано да је далеко још од нас ова несрећа у толикој мери, али западњачка „цивилизација“ осваја — чувајте се младе Српкиње!

Д. В. Банић.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

„У вашој општини, пишаш се, солско стовариште, одакле се продаје со, за замашан део Србије.

Увоз соли износи преко милијун килограма.

Ова се со не мери ни општинским мерилима, већ само се уноси и продаје на територији ове општине, то је суд нашао, да на ову со треба наплатити таксу по закону о општинској мерави.

Кад је у томе поступу учињен известан корак, онда је управа солног стоваришта одбила плаћање без много разлога, износећи, како је то државна со, а државна добра не могу ову таксу да плаћа.

Општински суд, међутим, налази, да овде не стоје случај чл. 8. става прног., јединка о општинској мерили, пошто држава не набавља со ни своју потребу, него за продају, дакле шпекулацију.

Пре него што би учињено даље корање по овоме, суд жели да чује мишљење тога уређивштва, на зато га моли, да по овоме изволи казити своју реч.“

— На ова питања одговарамо:

Потребно је тај суд упознати став прем чл. 8. закона о општинској мерили (квантарини).

Ово се њиме то хтело рећи, да државна мора набављати неке ствари специјално за своју потребу, па да ове буду ослобођене од плаћања мерице.

Бетви је захтев да ту набавку врше државна непосредно, а не преко посредника — лиферената, а у овоме за своју потребу, на макар то било и шпекулативне природе, и она опиа не плаћа мерину.

И ако износа закони о мерили од 1896 год. то је питање поштадо, на ги је Државни Савет, у седници своју од 19. новембра 1891 год. бр. 3013. решио на штету општина.

Цео како гласи то решење:

„Да држава наша није дужна плаћати општини на име мерине за со из њених радова.

1. Ако се та мерина наплаћује за стварну услугу, т. ј. за употребу општинских мерила, онда држава наша није дужна плаћати за то, што се она тим мерама не служи, него својим, по овлашћењу чл. 19. законе о монополу соли; и

2. Ако се мерина, коју општина наплаћује за себе, сматра као нека врста акциза, или болеје данашња, коју је општина овлашћена за себе наплаћивати, онда ни у том случају држава наша није дужна плаћати, јер она је овлашћена, да за подмирење својих потреба наплаћује од својих сугрђана разне порезе и таксе, али није дужна да их оне појединцима или општинама плаћа.

II.

„У закону о општинској мерини, а имено у чл. 14. прописано је, да жалбе против одлука општинских власти, по принципима, разматрају надзорне власти.

Да ли према овој одредби, може жалба ићи „Државном Савету?“

— На ово питање одговарамо:

Кад год није чисто административни спор, него је принцип, шта се мартије могу платити Савету само тада, кад у дотичном закону, на основу којега се каже ствар, изричу, изричито стоји, да има места жалби Државном Савету, а кад год тога нема, онда не може ни жалбе бити.

На реч ипак, „надзорне власти,“ никако се не може извести закључак, да у те надзорне власти долази и Савет.

У овом специјалном случају још и зато, што се у чл. 26. правила о наплаћењу закона о општинској мерини, од 6. марта 1896 год. Шбр. 8959, која су прописана на основу чл. 15. поменутога закона, изричито каже, да Министар народне привреде решава у последњем степену.

III.

Један срески економични пита:

„По закону од 22. јуна 1882 год. о монополу Државно Штампарије, за извесне сорте штампане хартије, а имено по чл. 4. плаћи се до 2000 динара онај, који ће се ухватити да штампа или продаје монополисане хартије, које су повређене у чл. 1. поменутог закона.

Које власти изричу ову казну, о томе закон ништа не вели.

Међутим, то је потребно да се зна, јер се често по инквизиционалну пању блаженти, донесена се стране, које се према чл. 4. не би имеле продавати.

Моли се уредништво, за потребно обавештење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

Законом од 22. јуна 1888 год. о монополу Државне Штампарије, за извесне сорте штампане хартије, не каже ниште, јер је уживот законом о установи новог државних монопола на шкарице, петролеум, хартије за цигарете и за коверте од 3. августа 1893. године.

По томе закону, штампање и продаја монополисаних хартија, које су биле повређене у чл. 1. закона од 22. јуна 1872 год. престао је на Управу Државних Монопола, и то је трајало све до 1. маја 1902 године.

Овога, пак. дана, изменом члана 7. од монополисаних хартија, које штампа, издаје и продаје Управа Држ. Монопола, изузете су ове хартије: сви обрасци и формулари, изводи призвене, сточни пасоше, легитимне књиге, регистре, деловодни протоколи, преписи, преписнице и земљишне, и у опште све ове хартије штампане, које се искључиво употребљују за државну, општинску и школску службену потребу, па штампање и издавање ових пренесено на Државну Штампарију.

Ни овим, ни којим другим наређењем, није ништа ближе одређено, како ће се казните они, који штампају и продају ове хартије, јер се наређења чл. 22. закона о установи новог монопола сматрало не могу одности и на ове случајеве, над њих бам овај закон нарочно налазе.

Према томе, ово питање у опште стоји отворено, и њега треба регулисати законодавним путем.

IV.

Један полицијски чиновник пита:

„Да ли према новом Уставу још важи рескрипт Министра Народне Привреде, од 18. јула 1880 год. ПАБр. 1724, које је регулисао: како ће се извлачити пошилкопи оних писама, која су остала непредата због тога, што се није могао наћи прималац адресат, а који је пропинсан на основу чл. 47. закона о поштама, пошто се на писма, који је он прописао за остављање позама, може сазнати и садржина оних, а то не би смело бити по чл. 23. Устава?“

— На ово питање одговарамо:

Овај распис не каже ниште зато, што је чл. 47. закона о поштама, мењан у 1896 години, и по тој измени писма се не остављају више онако, како је овим чланом било предвиђено, од стране комисије, коју би одређивале полицијске власти, него је остављено Министру, да он прописе правила о томе, што је он и учинио у 1903 год. одређујући непланетну комисију од чиновника својих, за овај посао.

Од саносности оних чиновника зависи, да ли ће се повредити наређења чл. 23. Устава.

За шподутну заштиту од тога, треба законодавним путем спобразити наређења чл. 47. закона о поштама, устазним наређењима.

V.

Један срески шеф пита:

„У овом срезу, где сам ја са службом, образовало је акционарско друштво, за подизање електричних постројења за осветљење и употребу као моторне снаге, на реци В.

Сем грађевине, коју друштво мора подићи на самој реци В., ово ће имати изнесена постројења и ван ове, на чак и у суседној варошци, коју висам осветлити, и где ће се чинити употреба електричитета за разне индустријске циљеве.

Потребно је да се зна, које власти дају дозволе за ова постројења, на шта мислим уредништво за нужно обавештење.“

— На ово питање одговарамо:

Све замашније грађевине на води и сама употреба воде, подлежу се по дозволи окружних начелстава, по наређењима закона о водама и њиховој употреби, па варашо, и за електрична постројења, у колико су ова везана за употребу воде, и у колико се за њих морају подизати грађевине на води.

Ако се за електрична постројења морају подизати грађевине и ван рена, и где употреба електричне снаге не прелази 50 киловата, онда и те дозволе даје окружна начелства по чл. 61. правилника Министра грађевина од 17. априла 1902 год. бр. 57. стр. 216., а за снагу преко 50 киловата, сам Министар грађевина.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Станојка, жена Љубисава Гачића, из Собине ср. косаначког, побегла је 25. пр. м-па, од свога мужа, а до 1. овог месеца била у једној ову. проституткој радња, а тада је отишла незнано где. Препоручује се свима полицијским властима, да Станојку потраже и у случају проналаска упуте своме мужу на прописање брачног живота. Убр. 38922.

Јован Вујић, слуга под г. Николе Вујића, арт. капетана у пензији, напустио је своја газду 4. овог м-па и незнано где отишао. Јован је стар 16 год., висине обичне, лица смеђег, носа правилна, косе смеђе. — Позивају се све полицијске власти за Јована потраже и пађеног спроводу овој управи о позиву на Бр. 12248.

Смрзнут човек, нађен је 1. ов. мес. у колиби Милана Јаковића из Д. Шаторање у ср.

јасеничком, опр. Крагујевачком. Полицијским увиђајем и лекарским прегледом утврђено је да је умро од апше, јер је испијао у подеранин халаљама био. Индентичност његов није утврђена, јер је непознат у околини. Стар је око 50 год., просед, браде рђе дугачке, висок 1·70 мет., леза рука пресавијена и скната, а тако исто скнат је и у обе ноге. — Позивају се све полиц. власти да јаве нач. опр. крагујевачког с позивом на Бр. 10973 ако им је ово лице познато: ко је он и ким је где фамиље.

Нађена ствар. У пивари пиваријском пађена је једна ствар на улици. Сопственик ове ствари се обрати моментом кварту, где ће је добити.

ПОТЕРЕ

Драгутин Лазић, редов I чете III батаљона VI пешад. пука „Краљевића Ђорђа", који је побегао на мобилде и напустио опасну праћу г. Душану Тодоровићу, балканину на Теразијама, на од пеш. одељ. оружја ухваћен и спроведен војним каштина, побегао је из ове. гарнизонског затвора 4. ов. мес. Он је раста ријо нижег, сувоњон, смеђ, без брковa, тихог говора, у војничкој одећи без шајкаче и опасача, на позадњеници носи знак VI пука — „6." — Позивају се све полиц. власти да Драгутина живо потраже и у случају проналаска ову Управи спроведу с позивом на Бр. 38645.

Милош Вранковић, звани „Бумбаш", познати кокцар и лопов, напустио је опасну праћу стварн Богдану Петровићу, из Бољева и побегао. Крађљивац има 34 год., раста је средњег, доминеканст је, пронолнеат, паслуп, изгледа „лилипутског", до сада је био два пута суђења осуђиван због крађе. Начелник среза тимочког донесом Бр. 21047, моли све полиц. и општ. власти да Милоша у своје домашинска пажљиво потраже, и проналажење њему страживарно спроведу. У овом циљу пошаљемо и слику његову.

Цецилија Малеч, служавка, родом из Загреба, стара 17 год., велика, смеђа, тирала је своју господарку Јакову Д. Медини, мењачу овд., 30 дин. у новцу и једну свилену мараму, па побегла. — Позивају се све полиц. власти да је потраже и у случају проналаска спроведу Управи гр. Београда и позивом на Бр. 38769.

Митар Николић, из Крагујевца, у другој праћу Софији због Михољака из Бољева, пођу између 9 и 10. ов. м-ца, одневши новац, дуван и пазнр. Стеван је ухваћен, а Митар је средњег раста, плаве косе и очију; брковa и браде нема, стар је до 18 год. Од одела нема је на себи капут, прелук пре, панталоне сиве, пеш. шешир и на ногама ципеле. — Позивају се све полиц. и општинске власти да Митра потраже и у случају проналаска спроведу начел. ср. посавског на Уб., с позивом на Бр. 20970.

Непознато лице, т. ов. м-ца на опасни начин удрио је Василију Јовановићу, бравару овд., 4 пара панталона плавих разничних, три кашуља, три прслука, један пар чизама, један пар шајкача и два пара шешира. — Позивају се све полиц. власти да потраже покрадљу и непознатог крадљивца и у случају проналаска спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 30248.

Радојко Срећковић, из К. Крчмара, **Стеван Лазаровић** и **Славко Радовановић**, из Лапова, 9. ов. мес. пођу побегли су из притвора крагујевачког прв. суда. Радојко је средњег раста, дугуљастог лица, очију црних, на десном образу више уста има један већи ожиљак, који му је остао од сечене раке. Стеван је раста средњег, плаз и бонав. Славко је пресгласт, сувоњан, плаз, од одела имају гуњу и чакшире. Позивају се све полиц. власти да их живе потраже и пађене спроведу нач. опр. крагујевачког с позивом на Бр. 20027.

Непознати лопов, пођу 9. ов. м-ца упрао је два кола Јовици Марковићу из Обрека. Кола су длаке сиво зелене, шторе по 6 гвоздена обичних, један ровашен у десно уво, оба у задњи вогана привођаки у начињача. Позивају се све полиц. власти да покрадљу и лопова потраже и пронађеног спроведу нач. опр. крагујевачког с позивом на Бр. 13646.

Михаила Димитријевића, машинисту из Лесковца, тражи нач. гр. лесковачког због дела из ч. 229. кази. зак. Позивају се полиц. власти да Михаила потраже и у случају проналаска упуте нач. гр. лесковачког с позивом на Бр. 15061.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

„Жено, твоје је име звијер" — рекао је један филозоф. И не без разлога, ако што се то види на случаја са овом Јулком — Јулом, женом нек. Петра Стефановића, бив. трговца и механџије из Ресе, чију славу овде износимо. Она је пресудом земаљских судова осуђена на 20 година робије, због својих дубровачком Милавом Филиповићем, бив. општин. писаром из Ресе, с циме је отровала свога мужа Петра, после четрнаесто-годишњег брачног живота. Сама жена, млада (у 27 год.), бујна, привлачна, као што је видите, била је у стању да дуже време држи у узданицу свога мужа са свог света, сама да би лакше задовољила своје пожуде страсти. Ту је своју заслепљену намеру и извршила тровањем на тако звани начин, да је овај случај за читаоце 19 месеци задавао посла и судској и полиц. власти у опр. смедеревском. Она му је давала бели отров у топлом пољчици, да се он није прасно разболео и умро, већ је ее мучио читавих 7 дана и лекари су држали да је он умро од запаљења црева, док није новелом судске вештачког брата извршена секција и утврђено тровање. На њу је одмах пала сумња, па пошто су се притеском код ње пашле отровне бобице, она је стављена под прин. истрагу и у притвор. Дело никако није хтела признати и тако је се вешто бранила и приписивала трговце свога дела, да су је судови час осуђивали, час ослобађивали, док се на посљетку после 20 месеци није успело прикупити толико доказа, да се њена кривица несумњиво утврди. Летос је била у слободи и живела је код своје мајке овде у Београду, забављајући се у читавом шору својих обожавалаца. У једном таквом пријатном друштву затекао је је летос полицајац и њуне називе „Тетке" у Краљ Милановој улици, и наплаћа је са 15 дана затвора.

Кад је пред доласи смедеревског начелства овде ухваћена и притворена, није се ни најмање изненадила ни забринула, па ни онда, кад јој је саопштена оптужба за двадесетогодишњу робију. Шта више кад јој је у управи предочавано шта је чека и покушано да се код ње изазове кајање и признање сама, кад је све свршено — она је се иронично смејала и приказала овако: „Јесте, с баш ја умем лепо да причате, лепе да ће те некад доћи за управника казненог завода, па ћу вам онда све казати" и т. д. Просто јој је се ти очиј могло читати: „море шта ви ту мени причате као да сам ја балавица; мени је ово одрицање са путашем спасло бар главу..."

Приликом снимања у ателјеу „Полиц. Гласника" тапоље је правила шале, молила да јој се слике само лепо израде, па једна премерак њој пошље.

Интересантно је, да јој је се нити три кут удавало, и да су јој сва три мужа мртва, а она још жива.

На овај интересантан тип полицајац убице пратићемо се успело, пошто добијемо оптужне податке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 46. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. НОВЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на кошти. Цена је листу: чиновницима, звиничницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Д-р. Мита М. Милићевић, начелник прве класе Министарства унутрашњих дела, санитетског одељења, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пенсијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14 новембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Димитрије Николић, ванредни писар друге класе начелства округа подринског, вршилац дужности писара среза посавотамнавског, истог округа, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 18 новембра 1904. г. у Београду.

ЗАБРАНЕ

Као једно од средстава обезбеђења, што их предвиђају грађански закон и закон о поступку судском у грађанским парницама, забране су врло често предмет рада полицијских власти.

Оне управо, бар по варошима, чине добру трећину од многобројних послова, којима су оптерећене ове власти.

Већ по томе, што се полицијске власти тако често баве њима, могло би се мислити, да су сва питања, која са њима стоје у вези, тако пречишћена, да их полицијски чиновници врше без по муке, не долазећи никада у тај незгодан положај, да се питају: да ли је овакав или онакав њихов поступак правилан или не.

Тако би се, велимо, могло мислити, али међутим, у ствари није тако?

Незгоде и тегобе, на које наилазе чиновници, при вршењу забрана, много су веће, него што се то на први поглед може уочити и запазити.

Ми нећемо овде да додирујемо оне незгоде, које потичу из природе саме службе и овога посла, као што је слушање запомагања и јаукања при одузимању и изношењу ствари, грдње од укућана дужникових и много друго што шта, јер то долази из погрешног схватања улоге полицијских чиновника, коју они у овим приликама имају по сили своје службе и дужности, него ћемо говорити о тегобама, које излазе чисто из нејасности законских, те су чиновници, много пута, у положају да учине погрешку, која може бити штетна за дужника или повериоца, па и за њих саме.

Да би колико толико смањили број ових погрешака, које могу да учине полицијске власти при вршењу забрана, ми ћемо да изнесемо неке од њих, које смо запазили, казујући, уједно, како треба да се поступа, па да се оне избегну.

На пример, врло су чести случајеви, да при вршењу забрана дужник изјави, како све, или један део ствари, нису његова својина, него његове жене, деце, браће, сестара, родитеља или којега другога.

У случајевима, кад ову његову изјаву потврде и они, које је он истакао као сопственике, па за своје тврђење не подносе никакве доказе, који би по закону били пуноважни за својину, онда је извршилац забране у повољном положају, јер је претпоставка, да су ствари, нађене у дужниковој државини, његова својина, и онда их он може мирном савешћу пописати, одузети и предати одређеном стараоцу на чување, ако би ове ствари биле такве, да их по §. 471 треба узети у опште у попис, и ако оне, и наменом својом и по природи својој не би очигледно казивале, да не припадају дужнику, већ жени, мајци, сестри, брату и т. д. који су случајно са њим у заједници, као што су хаљине, накит и томе слично.

Међутим, кад год дужник изјави: да су ствари туђе, па појављени господар подноси и какве доказе, онда је положај извршиоца забране незгодан, јер тада има да оцењује: да ли су ови докази пуноважни, и да ли сме вршити попис, у коме би случају повредио права појављеног господара, или да одустане од пописа, па да осујети обезбеђење повериоцу.

Ови су случајеви тешки нарочито по томе, што поднесене исправе, много пута, носе вид јавних исправа, па ипак има много разлога да се не приме као доказ о својини и попис врши, нарочито кад се за господаре појави жена, или који други од укућана.

Од исправа, са којима се извршиоци забрана највише сретају, јесу једностране изјаве, потврђене влашћу, да је жена ове или оне ствари донела као мираз, издате, наравно, много доцније по закљученом браку; даље опет такве изјаве: да су ствари, које се налазе у кући, сестрин мираз, својина матере, брата и т. д.

Ове исправе, и ако су по начину потврде равне јавним исправама, опет не смеју у свима случајевима бити примљене као доказ за представљено стање, и извршилац мора бити веома обазрив при оцени њихове законске вредности.

Тако, кад год су оне доцнијега порекла, него што је дуг, преко тих изјава треба прећи као неважећих и извршити попис, а појављеног господара упутити на парницу, као слабијег у праву, да доказује својину, наравно, ако и поверилац не буде признао вредност поднесене исправе.

Већ је другчија ствар, кад жена или који други поднесе поравњење, извршено пред судом, којим се утврђује, да су ствари њене или његове.

У овим случајевима, и ако оваква поравњења могу бити удешена, извршилац мора стати са пописом, и повериоца упутити на парницу да доказује, како је поравњење лажно, у смислу §. 303 а грађ. закона.

У оваквим случајевима, ако извршилац забране и нађе разлога, да изврши само попис ствари, што се оставља његовој оцени, према уверењу које на лицу места стекне о вероватности оваквог стања, какво се преставља, он не би смео ризиковати, да те пописане ствари и одузима и предаје стараоцу, него је упутно, да их преда — остави — појављеном господару на чување, под законом одговорношћу.

Овакво гледиште може се учинити многима погрешно, с обзиром на допуну §. 466,

од 14. јула 1898 год., која као да условљава вршење пописа у свима случајевима, само што се, по приложеним доказима, упућује на парницу овај или онај, али ми не мислимо тако, јер се, опет, по §. 471. т. ј. *не сме узети у попис туђе имање.*

Према томе, кад год се неоумњивом јавном исправом утврди својина онога, који се јавља за господара, онда се може одустати од пописа.

Многе буне случајеви, кад се жене појаве као господари, јер у том случају појаве да стварно нису у држању њиховој, јер се претпостављала да је сопственик куће сам дужник, па да је, по томе, и државина његова свега онога, што се у њој налази, али то није тако, јер се опет, из природе односиша мужа и жене, разложно да изнесети ваључак, да државина може бити и њена, без обзира на то, што је она у кући, коју је, рецимо, најмио под закуп њен муж, или је баш његова сопственост.

Сам овај један пример, о коме смо овде говорили, може се јавити у таким многобројним облицима, да се у напред не могу поставити ни приближна правила, нити ми мислимо да овде то изведемо до савршенства, али смо, додирујући овај случај оплошно, намерни, да у доцнијим члановима изнесемо примере, који су у частији, а иак се погрешно раде.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

приређено и уредио Свет. Јањић

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(НАСТАВАК) 24

§. 504.

Ако је тужба против полицијског званичника, суд ће од истог писмено изјашење наискати, а самог званичника онда позвати, ако би га требали саслушавати, па ће сврх тражена издати решење, а ако би какве правне полицијског званичника било, такву ће саопштити Министру правде.

Спор за поништај продаје, поведен против извршноца расправља се решењем а не пресудом, према овој одлуци Касационог суда.

„Кад је тужба управљена противу извршноца продаје, онда је суд, противно §. 504. грађан. суд. пост. уредио, кад је спор расправио пресудом, већ је то требао да уради решењем.

Осим тога суд је погрешно, што је противно §. 178. грађ. суд. пост. здружавао акта спора под № 28981. јер извршну пресуду, која се у истима налази, а на којој тужилац основа своје право, — требао је сам тужилац да приложе у смислу наведеног §-а.

Најзад, суд је поступио противно тач. 4. §. 304. грађ. суд. пост. што у закључку своје одлуке није казао, за које се имање продаја поништи; јер је по протоколу продаје № 1604 продато више имања, а тужбом тужиоца тражи се уништај продаје само „Забрана, више села мештана.“

Такве је примедбе дало III одељење Касационог суда 7. V. 01 год. № 3873, једном од пристојених судова.

*

Ова одлука показује и то, да треба сам тужилац да поднесе доказ.

*

У овом смислу донесена је и одлука под № 5376/03 исписана под §. 566. којом је такође утврђено, да суд не тражи акта.

*

Да спор, за поништај јавне продаје, кад је само између окривљеног и извршноца, треба расправити решењем а не пресудом, — потврдно је Касационни суд и одлуком од 5. II. 04. № 2894/03 и од 8. V. 01. № 3882.

*

Ова опет одлука показује над питање о вредности или неуредности јавне продаје треба расправити решењем а кад пресудом.

„Ерака П. из З. тужили су среског писара Стевана С. Ј. што је неуредно извршио јавну продају њиховог имања, а тужили су у исто време и свог старовоца Марка К. што није стао на пут овој незаконној продаји.

У ову парницу умешао се уз тужене и Илија П. купац имања.

Првостепени суд одбио је тужилачку страну од тражења, пресудом од 21. априла 1891. год. № 9475.

Апелациони суд поништио је ову пресуду зато, што је ово питање расправљено пресудом, а требало је решењем према наређењима у глави XIX. грађ. суд. пост.

Првостепени суд усвојио је ове примедбе, па је решењем од 30. октобра 1891. год. № 16270. одбио тужилачку страну од тражења.

По по жалби тужиоца, Касациони суд уништио је 11. маја 1892. под № 2919. ово решење, из ових разлога:

„Неумесно је Апелациони суд 12. октобра прошле год. № 2897. учињене примедбе, на пресуду тога суда, која је по овом спору била наречена 21. августа пр. год. № 9475 ако да је тај суд према наређењима у гл. XIX. грађ. суд. пост. поднето питање о уништају јавне продаје требао да расправа решењем а не пресудом; *јер се по наређењу §. 504. грађ. суд. пост., питање о вредности или неуредности јавне продаје расправља решењем у том случају, ако је тужба управљена на само против полицијског чиновника — извршноца продаје —; а кад је поред полицијског чиновника тужба управљена и против још која лица, па била то надметачи или други неки, онда се по смислу §. 505. грађ. суд. пост., поступа као и у свакој обичној парници, и стеар се по §. 302. грађ. суд. пост. расправља пресудом, а у овом спору има се расправити пресудом тим пре, што је и уметач тужених, купац продатог имања, Илија П. тражио штету за неуживање купљеног имања.“*

Кад тужилац подноси тужбу противу извршноца продаје, по основу својине да је и пр. продато имање његова својина а не онога, за чију се осуду продавало; онда ће суд са питањем о уредности или неуредности јавне продаје стати, а тужиоца упутити да парничним путем докаже, да је продавато имање његова својина.

Тек, када се ова парница сврши, — расправиће се питање о јавној продаји.

Овако гласе примедбе Касационог суда од 17. априла 1901 год. № 3413, дате на решење по спору Живка Ст... противу Саве Јлика за поништај јавне продаје.

*

Види одлуке № 142 и 2607 код § 479.

*

Видети одлуке код §. 482.

*

Види одлуку под № 5463 код §. 502. где је расправљено питање о вредности продаје, а није било акта о продаји.

*

Види противну одлуку под № 1694 код §. 502. у којој се Касациони суд није упуштао у разматрање ито, док нису добављена и акта о продаји.

*

И онда ће суд позвати извршноца — туженога — ако би што имао изјавити, према одлуци № 8562 код §. 502.

*

Видети одлуку № 998. код §. 505.

*

§. 505.

А ако је противу надметача, суд ће као и у обичној парници поступити, и при доказној кривици надметач поред осталог и као сведок може по правичном закључку осуђен; но ако се иначе на полицијске званичнике, позвао, суд ће од свега само писмено изјашење наискати.

Види одлуке № 142. и 2607. код §. 479.

*

Кад је тужба поднешена и противу надметача, онда ће суд поступити као и у редовној парници и вароши пресуду, коју подлежи разматрању и суђењу и Апелационог суда.

То нам казује ова одлука Касац. суда.

Милутин М. адвокат и брањивај масе умр. Јанка Рад. тужио је М. Недељковића, среског писара за поништај продаје, а; што није поступано по §. 481. и 488. грађ. суд. пост. и

б; што су се надметачи договарали, за доказ чега позвао се на сведоке.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења са ових разлога.

„Из акта продаје види се, да је лицитација уредно вођена т. ј. да је лицитација почета 31 марта у 10 сати про подне а завлучена у 5 сати по подне и да су се надметачи подписали заједно са купцем имања.

Тражењу брањичевом, да се сведоци испитају, као је било договора између надметача, и да у ствари није било више

надметача од једног, — нема места, јер се из протокола лицитације под Бр. 1948. види, да је било четири а не један надметач, и према томе доказивати сведоцима противно садржини јавне исправе, нема места према §. 233. грађ. суд. пост. нарочито кад није у протоколу лицитације означено, да је било договора између лицитанта; и ако би се ово дозволило, онда би ретко која продаја могла остати.

Најзад не стоји навод бранночев да у протоколу лицитације мора бити означено и то: како је извршилац продаје при престанку надметања два пута гласно казао и „*треће ауф*,“ јер ово у §. 488. грађ. суд. пост. не стоји да мора бити написано у протоколу.“

По жалби тужилачке стране Касациони суд у свом III одељењу, поништио је 6. IX. 1890. № 3274. првостепено решење.

Ево са којих је разлога то учинио.

„Кад је тужба бранноца масе управљена, како против извршиоца продаје М. Недељковића, тако и против надметача Стевана П. Спасоја Р. и Илије Ч. што су они одвраћали људе од лицитарања продатог имања, и суд тужбу овакву узео у поступак противу свију именованих лица, сообразно пропису §. 505. грађ. суд. пос. онда је суд дужан био, да спор овај редовно извиђа, као у обичној парници држећи се прописа §§. 125., 126., 149., 151., 159 и 161. грађ. суд. пост.; и да се спор пресудом оконча, која би у свему одговарала пропису §. 304 и 305. реченог поступка; а не решењем, као што је овде урадио и у коме нема ни речи извршиоца продаје, ни речи осталих тужених; па ни о њиховим доказима за одбрану наведених.“

Првостепени суд усвојио је ове примедбе, одредио рочиште и испитао сведоке, па је пресудио, да се продаја поништи, јер је сведоцима утврђено, да су се надметачи договарали.

По незадовољству купца који је тужен као надметач, Апелациони суд претписом својим од 27. III. 1890. № ,917 вратио је првостепеном суду неразмотрена акта из следећих разлога: „Истина §. 505. грађ. суд. пост. прописано је, да ће се на случај, ако је тужба противу надметача као овде, поступити као и у обичној парници, који поступак има се однети на само извиђање спора до судске одлуке, а сама судска одлука, према наређењима §. 504, 507 и 508. грађ. суд. пост. има бити у виду решења а не у виду пресуде, који решење по §. 322. подлежи расматрању Касационог суда.“

Првостепени суд усвојио је ове примедбе Апелационог суда, па је решио: да се продаја поништи, јер је сведоцбом сведока утврђен договор између надметача.

По жалби стараоца тужене масе умр. Спасоја Рад... а купца имања, који је и тужен као надметач, Касациони суд поништио је решење првостепеног суда, са ових разлога.

„Кад је примедбама Касационог суда од 6. септембра 1890. № 3274. поништено раније решење тога суда по овом спору изречено, и препоручено суду, *да он спор овај извиди редовно и да га* **пресудом** *сврши*, која би одговарала у овему пропису §. 304. и 305. грађ. суд. пост.; — онда је суд тај дужан био, да по таквим примедбама, као обавезним по §. 331. грађ. суд. пост. и поступи, и да пресуду изрече.

Из акта овог спора види се, да је суд по овим примедбама пресуду 5 новембра 1890. № 11911. и донео био, али је без икаква основа и закона ову своју пресуду сам поништио и преиначио; и ако је само већи суд овлашћен да исту преиначи или поништи према прописима гл. VII. (§ 309. — 325. под а.,) из грађ. суд. поступка.

Тако: кад је Апелациони суд, коме су акта по незадовољству бранноца Спасојеве масе послата била на расматрање, вратио томе суду не расмотрена акта и само узгред изразио своје мишљење, да би требало спор расправити решењем; суд тај није имао никакве примедбе Апелационог суда ни да усваја, ни да пресуду преиназује, него му је надлежало, да дело пошље Касационом суду на расмотрење; а кад је суд противно томе урадио, онда је горње решење незаконо према §. 304, 305 и 306. грађ. суд. пост.

Првостепени суд усвојио је ове примедбе Касационог суда, па је пресудио 14. VIII. 1891. № 9106. да се ова продаја као неуредна поништи и да маса умр. Спасоја плати трошкове и накнади таксу.

Ову је пресуду одобрио апелациони суд, својом пресудом од 24. априла 1893. год. № 891.

Пресуду пак Апелационог суда одобрио је Касациони суд 10. IX. 1894. године № 3904. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

СКИЦЕ

I.

„Нема правде!...“

Једнога дана упаде у ходник канцеларијски чувена свитница Јанко из Л.

— Је ли ту г. капетан! — раздера се на служитеља.

— Ту је! Шта се дереш толико?

— Пријави ме одмах. Кажи му да је ствар врло хитна.

Момак уђе и рапортира ми.

— Пусти га унутра!

Јанко готово улете у канцеларију.

— Шта је сад опет, Јанко?

— Како, господине. Зар ниси ништа чуо?

— Нисам.

— Зар ниси чуо да ме је председник просто убио.

— Који председник?

— Па мој.

— Кад?

— Ноћас.

— Говори: за што?

— Моја несрећа. Ђаво ме надари те кад пођох из механе куће, свратим у авлију Првула Станициног. Он има најбољи кокошарник у селу. Мислио сам да никога нема, те прилично слободно приђох кокошарнику и увучем руку унутра. Али на једанпут шчепаше ме двојица за рамена и оборише на земљу. Угураше ми пешкир у уста, руке везаше и потераше у општину. Ту беше председник. Шта даље да ти причам... Председник као помаман скочи на мене, дохвати ме за прса, обори на земљу и шта је даље радио готово се и не сећам. Само сада осећам да не ваљам ни Богу ни људима. Грбина ме боли, руке ме боле, а већ ноге и не осећам да су моје.

— Па?

— Па тужим председника. Он није смео тако самном да поступа. Има закона па нека ме он казни за кривицу, а не председник на овакав начин да задовољава правду.

— Па шта је даље председник радио с тобом?

— Ништа. Јутрос, управо, мало час ме је пустио из апса па ми на растанку рече: „Извол'те и други пут!“ — И Јанко зашкргута, одмахну главом неколико пута и лупи се песницом у прса.

— Управо, ти би сада хтео...

— Да казниш председника...

— А шта да радим с тобом?

— Са мном? Па зар ја нисам своје добио?...

— И ја да казним председника што је погрешно применио казну...

— То, господине.

— Лепо. Ја ћу председника због те погрешке казнити, а и његову погрешку исправити у толико, што ћеш сада ти у хапс! — и зазвоним.

Уђе жандарм.

— Води га!

— Међер у овој земљи нема више правде! — раздра се Јанко и за њим се врата затворише.

II.

„Пасквиле“

Спремао сам се да изађем из канцеларије кад ми момак пријави господина Свету, пензионара.

— Пусти господина! — рекнем момку и повратим се столу.

Господин Света уђе, и пошто се здрависмо, понудим га да седне.

Он ми се поклоном захвали и седе. Пошто је марамом неколико пута превукао изнутра по шеширу и два три пута обрисао ћелу, поче кашљуцајући да ми се жали.

— Ви'те, онај пакосник опет ми не да мира. Ама ништа му не радим. Никад му нисам рђаву реч рекао, избегавам га на сваком кораку, нећу чак ни у кафану да уђем ако је он тамо, па опет све то ништа не помаже. Ево и данас убачена ми је кроз прозор једна пашквила. Знам да је он то учинио! — и г. Света полагано извуче из унутрашњег џепа на капуту један табак хартије и пружи ми га. — Овакве бљувотине сумњам да је још когод писао... Молим вас само прочитајте! —

Разних табак. Беше сав исписан словима подражавана штампаним.

Паскајла је гласила:

„Келавч Света и дебела Цвета

пока

или

Како је Свету потукла будућа жена.“

Закући се диабор — момче
У горјано баш девојче —
Закући се до ушију
Иду, иду! Иду, иду
Што је дивно диабор момче!
А лепше му још девојче —
Он је „витак“ као — јелк
Она — на свима дебела.
Воледу се још и како,
Ка небески рај и како,
Момче њојн гуше: „душо,“
Она њему „шпрадуро!“

Песо чујте, дубењици:
И ти Свето, ивсеља трого,
И ти Цвето, права раго,
Кајањете дубок вашу —
Надузањете сино нашу.
Кад вас стаку деветати
Кад вас стаку деветати
Причаће се у Азији,
И Јевропи, и Америци,
Причаће се чак у оној
Црној земљи Америци....

До њијенб. котна — Свето,
А и тебн, синна — Цвето!

Осветник.“

Ето, господине, човек просто да полуди. Не знам шта сам могао томе пакоснику на жао учинити да ме онако инсобљивао“ — рече некако боно г. Света, пошто сам пасквилу прочитао.

— Хм, непријатна ствар!

— Ви'те! Па шта да радим?

Ућутасмо.

Био сам уверен да је и ову, као и многе раније пасквиле писао г. Јевта Р. пензионисани војни капетан прве класе. И он, и г. Света већ дуже времена живе у овом месту.

Г. Света је пензионисан као судски рачуновођа. Болешљиве је природе, мајира готово женских. Пре подне до 10 сати чита новине, после се шета поред Дунава до 12 сати, а у подне долази у гостионицу на ручак. После ручка одлази у стан, спава до пено доба, па се опет у стан, спава до пено доба, па се опет шета, а пред вече долази на пиво. Кутљав је, и готово избегава друштво. До пре кратког времена становао је у једној механској собн, али кад се испразни стан код г-ђа Цвете удоље, он пређе тамо. Пре њега код н-ње Цвете становао је г. Јевта.

Напротив, г. Јевта је био плах човек. Често је играо „жандара“ и с аласима, и игра би се увек свршавала свађом. Изгледали би се право аласки. Како је пензионисан с правом ношења уннформе, то ову није ни скидно. Првих дана по лечењу доласку напрамо је читаву сензацију. Мештани су дрнали да је он упућен у некој специјалној мисији, али се све објасни кад пређе у стан код г-ђа Цвете. Пошто никада није на време долазно кући, већ све око поноћи, то му је г-ђа Цета отказала стан. „Не могу, г. Јевто да напуштам сваку ноћ поспану и да нам врата отварам. Ви сте научили на такав живот а ја не, и зато вас молим да нађете стан на другом месту“ — казала му је једног дана г-ђа Цвета. И тако се он исели.

Међутим у чаршија се много што-шта причало. Тако, једни су причали да је Јевта нарочито удешавао да у поноћ долази кући, пошто је често у механи причао, како ужина да види женску „неглиже“. Други, опет, као да је г. Јевта тражио руку г-ње Цвете али га она одбила, па је долазно тако доцне у ноћ само да би се о њима причало, о нецакаим њиховим односима, како би то и г-ђа Цвети могао до ушију доћи те је то нагнати да ноће на г. Јевту. У паланачкој хроници има још доста прибележених разноврсних гласова, којима овде није место, због чега је г. Јевта тако доцне долазно кући. Главно је то, да сада уредно иде. Сад станује код баба Сове у сиарачкој мали.

Пошто се после пећа одмах у стан усели г. Света, то је г. Јевта дрнзо, да му је г-ђа Цвета отказала стан због пећа. И сад настаја ужасно бомбардовање пазивалима од стране г. Јевтине. Вар тако је неровање у пазанди.

Једнога дана на свима телеграфским бандерама у вароши освануше залепљене исканке слике. Паспканка је била бандера и једна свнма каво се о њу чеше. Испод слике беху написане речи: „Врела љубоморна Света и Цвета.“

После неколико дана опет на зиду општинске судшце беше залепљен велики плакат са речима: „Данас у један час по подне заложне се јавном надметању жарко љубав двоје младих: супог Свете и драге Цвете.“ —

Није прошла ни једна седмица а да но која пасквила не осване.

Полнција је трпала за пасквилантом, али се овај вешто крио. Нарочито је бачено око на г. Јевту.

После дужег ћутања умолим г. Свету да ми пасквилу остави, а о резултату да ћу га известити кроз седам дана.

Опростисмо се и он оде.

* * *

Једнога дана у новинама, које су пазнале у окр. вароши, под „Вестима са стране“ чнтало се на глас у механи следеће:

„Завлађу нам из П. да је там. полиција пошло за руком да пронађе једног пасквиланта, који се у последње време оиомно на једну угледну, скромну и скроз честиту личност там. Тај основи пакосник како смо тачно извештени, биће предан надлежном суду на суђење, који ће га, уверени смо, према постојећим прописима удалити за сваіда из друштва честитих људи, у коме се до скора крстао. Зло рађење готово суђење.“

Као по команди сви се погледи обрнуше на г. Јевту. Он је и бледо и зелено. Погнуо главу над новинама на само ћути.

У сали настаде тајац.

— Јел' истина, г. капетане? — упнтаће један трговац.

— Па није без ничега...

Г. Јевта ме погледа. Тај поглед нећу никад заборавити.

Ја се само насмејах.

* * *

Отада се више пиједна пасквила није појавила.

III.

„Мајке“

У заседање улази једна баба.

— Помози Бог, господине!

— Бог ти помогао. Којам добром стара?

— Ех, синко, да је добро ни би потегла овозими пут... и баба узда'ну.

Понудим је да седне.

— А одакле беше ти?

— Из М...

— Зар чак отуд? На зашто си се напалила на овозими пут...

— Зло, господине, зло ме тера к теби!

Баба узда'ну на поче да прича:

— Имам два сина. Синови су ожењени. До пре кратког времена живели су у најлепшој слоги и љубави, а тако исто и моје снаје. Али од неког доба наста у кући прави лом... да се исирне! Стадоја ми син тера на куће мајегга; јетрве се спанос дана туку и грле једна другу да не може бити горе. Стадим се и да ти кажем како једна другу назива. Почнеи да их утишујем, али ништа не помаже!... Сетим се једна, напоследку да упитам Жешку врачару,... ти је, господине, сигурно познајеш она долази и овамо, те врача и господама... Пуна јој кућа пених рекла, какве се у нашем селу не носе. Има и једно дибаце...

— Не познајем је, стара!

— Штета!... А могла би ти по неки пут и користити.

— Збиља?!

— Само да чујеш... Еле, сетим се ње, па прекуче полако одем њеној кући. Потужим се на зло, које се уљезе у кућу. Молила сам је и преклињала да ми помогне. Она пристаде. Узеде карте, ја јој дадох белег, и она ми после мало рече, да ако ја одлазн од наше комшије Јеле... Вадла познајеш, господине, ону удовицу до наше куће?...

— Не познајем је...

— И боље, господине! Много је куће она растурила на сад хоће и моју... Бог јој судио! — И баби низ смежурано лице сиотрашше се суза. — И сетих се, — продужи баба — да је та Јела једне вечери просула воду преко нашег плота...

— Па?

— Ето дођох до тебе да те умолим да нам свнпеш тај белај с куће... Бог на ти!

— Како? На који начин?

— Па да је мало ухасиије да и она осети шта је влас. И ако то не учинши нема нам спаса. Тако ми рече Живка.—

— Баш она?...

— И рече ми још, да се Јела свуда хвали: како јој нико ништа не може: ни Бог (ту се баба прекрсти), ни ђаво на ни сама власт! Јер вели: „досгга је мени да само погледам мушко чељаде на да му одмах ноге повлецу.“ На зато те молим курталиши нас тога зла, господине! —

— Хоћу, хоћу, стара!

— Ех, Бог ти платио... — и баба извади из недара једну дуњу и остави је на сто.

— Ово за твоју снашу...

— Хвала ти!

Баба се удаљи а ја прибележих што ми је било потребно.

* * *

После неколико дана био сам у М. Пошто сам посвршавао послове, упитам председника о кући Радована П. Он ми рече да су људи врло вредни, поштени и угледни у околини. Ја му тада рекох, шта ми је испричала баба о њима.

— Истина је, да међу њима сада влада завада али ће и то лећи кроз који дан. —

— Како?

— Од пре 3—4 месеца старији брат, Радован почео је да облеће око Јеле, а она Богме није од раскида. Њихови чешћи састанци пали су у очи млађем брату те овај прекори Радована. Радован се наљути, те из тога взаће на велико. Свађа обузе целу кућу. Прекјуче је Јелу испросио један млалић из П. и кроз две недеље води је својој кући. Надам се, да ће се и у кући Радовановој повратити мир.

— А Живка?

— Та живи само од врачања. Толико сам је пута кажњавао па не помаже...

— Ајд'мо те њеној кући! Поведи и два присутника.

Извршисмо претрес. Шта нисмо тамо нашли: И коњске зубе, слепе мишеве, неке траве, сумпора, карте и рпу старих женских ствари: сукања, блуза, кошуља. Али од свега тога моју је пажњу највише привукла једна половина, *мени врло.... врло позната*, сатенска блуза. —

Голубац, 1904 год. **Н. Ђ. Ванић**

ОЦЕУБИЦА*)

Малена, веома уљудна собица. Код прозора, сели старац шије, и зунзори неку цркву песмицу.

При нашем улазу, ми смо с доктором Л. обилазили казамат, Дуе и домове „слободњака," робијаша који не живе у казамату, — при нашем уласку, као што рекох, он устаде и поклони се веома учтивно, не као што осуђеници чине, и рече:

— Молим Николај Степановић! Молим Господине!

Доктора Л. кога су сви робијаши чисто обожавали, због његове доброте, он је знао.

Ми смо сели пудећи и њега да седне.

— Не, благодарим покорно. Не узнемиравајте се.

— Та седи, стари.

— Не, не, не мојте. Благодарим.

Старац је био необично симпатичан, уљудан и побожан. Говорио је тихо, некако добро, смешно помало тужно, помало као да је нешто скривио.

— Насељеник, шта ли?

— Не, нисам. На насеље ја не могу изаћи. Ја сам на вечиту робију осуђен. Мене по правилу не би требало ни из тамнице никако пуштати.

Таква је казна прописана, само за један злочин.

А због чега си ти?

— За родитеља. Оцеубиство сам учинио.

— А јеси одавна на робији?

— Петнаеста је већ година.

— А колико је теби година?

— Шесет и једна.

— Тако, значи када си то учинио, теби је било...

— Близу педесет ми је било.

— А ону колико је било?

— Оцу је било близу седамдесет.

Старац од педесет скоро година убија седамдесетогодишњег оца. Каква чудна и необична трагедија.

— Како то? Зашто?

Старац поничe, заћута, уздахну и тихо рече:

— И говорити је срам. Али вама Николај Степановић могу све рећи. Одавно је то почело, — још из младости. Ето одкуда. Бесрамник је био велики мој родитељ. Мој је грех велики, али се не кајем. Како хоћете тако и мислите о мени!

И он је говорио тако мирно и смерно: да је убио оца и да се не каје.

— Одавна се то почело, мој господине, још како су мене оженили. Били смо сељаци, живели доста добро, најамнике смо чак држали. И Марија ми је драга била. Марија се покојница звала, Бог јој дао царство небесно, и вечни покој. Кућа као што рекох домаћинска, живели смо, да не може бити боље. Покојну Мару сви су заволели у кући. Требао сам ја још тада да обратим пажњу на то. Отац је био необично добар Мари. У варош оде, свима дар донесе, а Мари нарочит. Није на добро, код нас сељана, када је свекар много добар младој снаси. Не иде. А зар сам ја тада нешто знао! Гледао сам, и радовао се, што се Мара тако добро прилагодила кући, и што је воле. Али почело ми је падати необично у очи, што је отац тако много љубазан према Мари. Био је тако добар, тако добар! А био је тако строг старац, да нико није смео писнути. Лежим ја једном у изби, уморио се, легао да одапем, — тек чујем Марин глас: „Зар је то могуће баћушка?" Ја кроз деру гледам. Истрчи Мара на двориште, а за њом старац. Мара бежи од њега, а он за њом. Смеје се. А, — вели, — ухватићу! — А, ухватићу! Кад је Мара побегла, а он пас стоји, гледа за њом и смеје се. Тада ми се све окренуло око мене.

Уђем у кућу, зовнем Мару, па дочепам конопац. „А то ли ти знаш, — велим јој; — бестијо? С оцем си нашла? А она паде пред ноге, обливајући се сузама. Он, — вели, — Аљоша, ништа. Он тако." Стидела се да каже, због чега он пристаје за њом. Мазао сам је конопцем и мазао. Одем и оцу. „Тако, и тако баћушка. Одели нас. Живећемо сами. Лежећи данас у изби ја сам се на то решио..." Ја му нарочито помињем избу. Намрштио се старац. „Мало ли се шта ти, вели, по изби ваљајући се, штене једно, можеш решити. Кућа — пуна чаша. Сад ћу ја због тебе, таку красоту рушити! Види ти њега шта је наумио подлац! Одлази ми с очију! И од тада отпоче се. Дође Мара из поља, — модрица преко модрице. „Ко те то био питам." — Баћушка, одговара грцајући у сузама. Ја к њему: „Не иде то тако оче!" — Он мене за косу. Ти, каже, — мене да учиш! Сви сте ви, — вели, — лештине! И Мара је твоја таква. Добром и милошћу ништа се не може са вама, — онда чекајте да вам покажем како ја умем. Радићете ви код мене!" А да му кажеш у очи, шта то радиш оче, не иде, туђи су ти људи, радници, брука. И текао је тако живот. Шта је робија! Ништа, господо моја, робија није према, томе. Били смо покојну Мару. Страдалник је била, живи мученик! И отац бије: зашто бега од њега, и ја бијем од зла, све ми се чини, да је и она крива. И тако је то трајало двадесет година! Вечита робија!

Старац се окрену и утре сузе. Глас му је дрхтао од узбуђења.

Због Маре ме је Господ Бог и казнио. Због ње ја и носим свој крст који сам заслужио. И мучим се, као што се и она мученица мучила. До саме смрти покојница није признала. Стидела се да призна. Ти Љешенка, не мисли, не мучи себе. Баћушка је само строг, он то због посла само кињи. Ти не мисли." А сузе је троструке обливају. Бијем, да из памети изађем, — а она ни да јаукне, зар невини тако трпе! У сузама грца, а непрестано говори: „Лешенка, не мучи себе, не мисли." Зими ноћу лежим у изби, — отац не спава, чујем како не спава, мешкољи се.

Сна нема. И ја не спавам. Мара не спава и осећам како дрхти сва. Извините, устане кула да пође, чујем и отац како се полако извукује из постеље. „Куда, — питам, — баћушка?" „А шта се тебе то, вели тиче? Знаш да лупежи не спавају, и да се луњају, могу нам још избу запалити. Треба видети!" — „И ја ћу с вама баћушка!" „Лези!" — вели сам ћу ићи.

Звона су код нас у село возили. Он остаде код куће, не пође да помаже: „Идите, — вели, — ви помогните и возите, а мене нешто трбух боли. Одосмо, сви гледају и подсмевају се. Јасна ствар...

— Зашто јасна ствар?

— Гатка има код нас сељака. Чим „снахач" почне помагати, неће се звоно ни сместа маћи. Дошао сам кући. „Што баћушка, — питам, — не пође с нама да превлачимо звоно? Само нас брукате!" Намрачи се старац, тамнији од ноћи дође: „Ти каже, не смеш ми више глупости говорити јер ћу сподбити мотку, па ће бити чуда! Казано ти је да ме трбух боли."

— Какав трбух! Просто се бојао, да га народ не отера од кола: „Федулић, знаш како је, иди; није то твој посао." Јер ми своју бруку нисмо могли сакрити. Цео је свет знао. Срамота! А мене већ синчић Николица прираста. Све разуме. И какав је старац био! Већ Мара скоро баба постала, тако смо је упропастили, он све по староме. И док је нисмо у гроб отерали, грех је трајао.

Старац се једва уздржао од суза. Дуго је ћутао, док се опет прибрао и продужио.

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

Свиђао је био старац. Смејао се по неки пут: „Мени би било време опет да се женим.“ Умрла Мара, осталох удовац, а дошао већ време и Николу да женимо. Узели смо младу из добре куће, красну женицу! И шта мислите шта је стари пас опет наумио?

И старац пљуну с одвратношћу. Сав је дрхтао од узбуђења.

Зар није пас? Гледам оне у варош, снима донесе дар, а Наста особито: „То, вели, теби паметније, да слушаш деду!“ Гледам, плаче Наста. — За што? Питам.“ — „А, тако!“ вели. И само грца у сузама. Пазим, и куда она маше, ето та тамо и њега. Видим ја, да он и с Настом мисли своје да продужи. Страх и ужас, господо моја, обузео ме, мозак ми се завртео. „Шта је то, мислим се, зар ја целог се живота мучио, на сада то исто и мој Никола да дочека? На зар неће томе краја бити?“ Гледам, све што даље, све се више привукује Наста. Тада ја откријем Николи, све, шта је са мајком његовом било. Плакао је сирома и плакао. „Слушао сам, вели, да се то за нашу кућу прича, али нисам веровао.“ — „Сад је доцкан, реноx, жалити оно што је прошло, већ треба пазити на Насту.“ Дуго смо мислили, шта да радимо? Да се одселимо куд?“ „Видиш, каже, шта су они намислили!“ „Ја сам те, зар за то, залуд хлебом хранио и појио, — обрања се он Николина, моме, — да ми се тако захвалиш? Знам ја чије је то мисао. Свему је томе крив онај матори угурсуз. Али, гледајте, док сам ја жив, нема од тога ништа, на мајор изгинули. Ја не дам да се моја кућа распи! Видимо да нема другог спаса, већ гледати. да се што пре деси, недопуштити. И отпочели смо пратити га сиуда. Била је жетва. Наста је жели одељено, једну њивицу у дарузи. Била је тако једна мала дарузи. Дођем ја једном кући. „Где је отац?“ — питам. „Отишао!“

— пажу ми. Мене чисто нешто тегну. Ја одох к Николи. „Ајдемо Никола, нелим ну ода к Николи. „Ајдемо Никола, нелим му ода к Николи. „Ајдемо Никола, нелим му ода к Николи. „Ајдемо Никола, нелим му

у правом реду у одржању реда и личне и имовне безбедности, на тек онда у оном осталом, што је побројано у чл. 14.

Оно, пак, одржање не може бити само у пресветавању мерама, или у самом констатовању извршених кривица, којима се рад и безбедност руше, остављајући оне без законских последица, него и у праву, да повреди ред, мир и безбедност одузме и казнама, које су прописане законом, III части, предвиђене.

Тако право за комесара, мора се, дакле, изводити и из природе његовога положаја, и из намењених му задатака.

Цела је поштена у томе, што је законодавац у старом закону нипо мало даље, и власт на комесара пренео пресео, а садашњи законодавац побројао не дужности, које само собом подазе и наведена права власти, без којих се ни не би дао разумети.

Ово тврђење суда, да комесар нема даљих права од оних, нити му побројана у чл. 4 и 5. не може обстати, јер се та права нарочито нетачу због тога, што су и правице нарочите, о којима општи кривични законик ништа не говори, те се морало нарочито рећи, да су таква даље назначене, и одредити и назначну радње.

На против, биће она наведена из чл. 4 и 5 назују. да је комесару дата сва власт, коју за вегупе њиву полицијске и општинске власти онога места или територије, из којега се налазури дрвне, и да је онда, ону нарочито нетачно због тога, што је требало одредити и сазу радњу.

Ми, дакле, налазимо, да је законодавац разумео „и нарочито да води бригу о реду, личној и имовној безбедности,“ пренео и сва права на комесара, којим се повреда онога реда и безбедности могу сузбити, а то су, поред осталога, и права пажљавања истрна, и права хватања преступа и злочина.

III.

„На једном државном пиљу радили су осуђеници, па је један од њих почео да бежи, и чувар је пушао за њим неколико пута, пошто на лесом пиљи није хтео да стане.

Завршен чуком, у коју је ускоро ушао, осуђеник је побегао здрав и читав.

После овога догађаја повело се питање: да ли је чувар смео да пуца у опште по осуђеника, кад овај неће да стане, и да га је случајно убио, да ли за то био одговоран.

Неспорно је, да ли су ови случајеви и одношаји осуђеника и чувара регулисани законом, на исти моли уређивачи, да изводи дате своје обавештење по овом.“

— На ово питање одговарамо:

Случајеве овакви, као што је овај, престављен овим питањем, регулисани су Високочашом уредбом од 20. маја 1861 год. ВВр. 1067, која гласи:

„1. Ако би робијаш напао на стражара, који га чува, или на кога овлашћена лица, или на кога другог, на којега се овај не би могао другчије одбранити и бављењем средствима таквога робијаша савладати, властан је на њега пуцати и убити га.

2. На робијаша, који би поред стражара, који га чува бегао, на се на позив истога не би зауставио и поворио се, ако га стражар не би могао другим блажијим средством од бегања задржати, властан је на таквога пуцати и убити га.“

Као што се из овога види, кад год се утврди, да је осуђеник ноћно да бежи, на се на позив стражара не врати овај има право убити га.

У смислу овога законског овлашћења постоје и правила за чување, која је прописао Министар правде под 15 маја 1869 год. Бр. 1852 и која у своме чл. 23. такође дају ово право чуварима.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Стеван Вучковић, варошкар Фелина Крешића, хотелијера из Београда, напустио је свога газду и побегао. Он је родом из Аустро-угарске, стар 37 год., висок и у пуној прехрањености. — Треба га пронаћи и спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 29100.

Јован Давидовић, слуга код г. Никоде Бујића, вртлар, напустио је свога газду и отишао неизвесно где. Јован је стар 16 год. високе обичне, лица и косе смеђе. Моле се све полиц. власти да га потраже и пронађеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 38995.

Милија Марјановић, шегрт Аврама Мелине, трг. овд., побегао је од свога газде 10. ов. м-ца. Милија је родом из Лугавчине у окр. смедеревском, стар 13 год., очњени стасо, лица и очију пропиљастих, косе смеђе. — Полицији се све полиц. и општинске власти, да Милију потраже, и ако га нађу спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 39596.

Живојин Миланковић, из Лугавчине, који је био на казиту као Бисерја Јоцића, трговца — напуштајућа на Смедерева, 9. октобра ове год. побегао је неизвесно где са својим другом *Милијом*, сином *Јеремије Марјановића* из Лугавчине.

Живојин је стар 13 год., косе и очију црних, образа сувоњава, као говоре врсна. Милија је стар 15 год. косе пре, очију црних, образа малих. Од одела нишу ни напутили, пантаљоне и прслук, на погама чарапе и опанке. — Треба их потражити и у случају пронађења спровести нашем. опр. смедеревском с позивом на бр. 12275 или Управи града Београда с позивом на Бр. 39875.

ПОТЕРЕ

Два непозната лица, нашла су 6. овог месеца *Јову Ранковића*, тежака из Крњева, на путу између Смедерева и Вучака и изгубили су: 1·75 дин. у новцу и одмах умрлице суда општине крњевске, издато пре 20 дана, војничку исправу и хлеб из торбе. Њихов је лични опис: један је висок, стар око 30 год. коса, бркови и обрве црне; на себи носи плаи шешир и пантаоне од штофа, на глави црни шешир и на погама опанке; при себи има револер, издаје се за пешире и да је из Сиинћа. Други је стар 20 до 25 год. Средње величине, њиј, смеђ, на себи носи пантаоне и блузу од памука, на погама опанке, такође се назаје да је из Сиинћа и да је опасчар. — Полицији се све полиц. власти за трагање за овим напасницима, обраћајући нарочиту пажњу на отете исправе, по којима се могу најлакше пронаћи. Убр. 39585.

Живко Павловић, шегрт Косте Кицића, бакалина из Обреновца, побегао је 13. ов. м-ца са једним ваљевским писмом од 75·40 динара уплаћеног на фирму Милоја Јелачића, кафеџ. из Ваљева. Живко је родом из Ваљева, стар 14 год., смеђ, смален. Од одела има на себи зеленкаст капут, старе пантаоне, опанке на погама и на глави шајкачу. — Полицији се све полиц. власти да Живка потраже, код њега нађени новац одузму и спроведу њиховој. среза посавског, у Обреновцу с позивом на Бр. 14397 или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 39876.

Живко Луковић, бив. подкарадник IV. пешад. пука у Ужицу, родом из села Кнутиче у ср. врласком, стар 25 год., висок је 165 см., коси смеђе, очију зелених, бркова плавих, на лесном образу има белегу од шишаја, који је побегао из команде 22. септембра ове године, оставио је да је учествовао у извесном кажњивом делу. Он је њиме сада у одељу свом од шишака и шубари на глави. — Полицији се све полиц. власти да Живка у своме делокругу живо потраже и њиховог спроведу начелнику среза колубарског у Ваљеву с позивом на Бр. 1241 или Управи града Београда с позивом на Бр. 40053.

Митар Николић, из Крагујевца и **Стеван Гудурић**, из Љубића у ср. ужичком, извршили су окивну крађу Софији удови Мићковића из Вишића, одневши новац, одела и накит. Стеван је ухваћен, а Митар је побегао. Митар је средњег раста, у опште плав, стар до 18 год. Од одела има капут, прслук прни, пантаоне сиве, прни шешир и на погама опанке. — Митра треба пронаћи и спровести начел. ср. посавско-тамнавског с позивом на Бр. 20970 или Управи града Београда с позивом на Бр. 39594.

Милосав Миаиковјевић, тежак из Пирковца, покушао је разбојништво над Димитрије Илзковићем из Давидовца, али је у опште раљем и одбијен. Милосав који је одмах по извршеном делу побегао има 24 год., у лицу је смеђ, обрва дутих, у одељу је сиромашан. Начелници среза сувобичког депеном Бр. 10428, моле све полицијске и општинске власти, да Милосава у својим доменијама најмање потраже, и у случају пронађења њему страживарно спроведу. Доста је вероватно, да је Милосав отуђио у пеку кућу као покућар. Убр. 10428.

Милутина Михајловића, из Свиоцовића у срезу посерском, осуђиваченог за крађу коња из Убу, тражи нач. ср. посавског, јер се је сада никако није могао пронаћи. Он је стар 26 год., стасо високог, приказаљаст, добро развијен, бријава прних ретких, косе прне, које су му лебделе. код му је бра: од одела има половни суп, комирак и фермеи од шајака, чакшире тесне сукнене, на погама опанке и на глави шубарг. — Полицији се све полиц. власти, да Милутина живо потраже и у случају пронађења спроведу га нач. ср. на Ub. с позивом на Бр. 20067.

Непознати лопов, коју 9. ов. м-ца украо је два пала ловачи Марковићу из Обреновца. Волови су длаке сиво зелене, матори по 6 год. рогова обичних, једна рошавица у десно уво, оба у зкалки погама крвавокрви у пичицама. Полицији се све полиц. власти да поврађу и лопова потраже и пронађеног спроведу нач. ср. тамнићевог с позивом на Бр. 13646.

Живојин Шугић, из Кнежевића, ср. врачарског, стар 18 год., средњег раста, очију зелених, без брзове а, нашу прљав, поцрнан, носи и одела прних, у поцеланом банатском одељу, на глави прни стари шешир, а на по-

гама старе шишке, говори дијалектом банатским — обио је моју 18. ов. м-ца некакву собу Радивоја Матића, из Словца, у ср. палежском и из исте однео једал бео мали сандучић у коме је било 200—300 дин. новаца у сребру и никлу, разних облигација и акција, 30—40 метака од сачуратске и пушку метака револверских. — Може се све полиц. власти да попадну и краљевина живо потраже и у случају проналаска спроведу га начел. ср. колубарског на Уби с позивом на Бр. 1149. или Управи града Београда.

Капут зимски, боје прне, дугачак, са црном сомотском јаком и троструком плетеном постављен, украо је 31. пр. пос. непознати лопов г. Драг. Ник. Николићу, правнику, из „Бачке Тврђаве" за време вечере. — Позивају се полиц. власти да потраже капут и лопове, па у случају проналаска спроведу га Управи гр. Београда с позивом на Бр. 38703.

Зимски капут, украо је непознато лице 9. ов. м-ца Јовану К. Поповићу, правнику, из колиште Вел. Школе. Капут је нов, од прног платна са сатинском црном постављен. Препоручује се свима властима за капут и придавница потраже и у случају проналаска спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 39869.

Кобила, алаке златасто-дорастасте, стара 6 год., на леђима има белу длаку од седла, на грудима убој од ака, са жигом „О" — нестала је 20. октобра тек. год. са њиве Стевану Лабеју из Кравћенца. — Позивају се све полиц. власти да кобилу и лопова потраже и у случају проналаска спроведу начел. ср. параћин., с позивом на Бр. 25103 или Управи града београда с позивом на Бр. 39684.

Во и кобила, нестала су моју пзнеђу 15. и 16. пр. мес. Ватри Н. Марковићу и Петру Б. Перићевићеву из Мале Кошшнице у срезу брасловачком. Во је длаке прке-сиве, мајор 6 год., у једно ухо ровашен, рем пус, са жи-гом A
3. Кобила је длаке прне, на леђима има беле длаке од убоја седла, стара 3 год., без жига и ровашв. — Позивају се све полиције власти, да потраже у своме делокругу ово коња и кобилу, а тако исто и овепт. краљевине, па у случају проналаска јаве нач. ср. брасловачког с позивом на Бр. 9945 и 9944.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Миленко Пузовић, слуга, ево где се и по трећи пут хвата у извршењу описних крађа у престоници. И ово му је тек двадесети годишњи, већ је био два пута осуђиван за описне крађе: први пут што је обио фијоку од стола своме бив. господару Мити Кумануди и однео 800. дин., други пут, јасном годиште, што је кроз отворен прозор из једне собе гостионице код „Лабудова" моју украо кућер са стварима.

Одмах по извршеној осуди он је отпочео свој стари занат. Ма до је но издржавају осуде протерали у Ваљево где му је родбина и где је имао да но пресуди издржава полиц. надзор, он се тамо није ни скрасио, већ је се опет вратио у Београд, где су пријатеље за обављање пеетиног занати погодније. Гледао је да се увуче у неке куће, јако би му плен био доцније богатији. Био је на два три места, али нако му се чинило да се тамо слабо што може учинити, он их је напуштао и тражио погодније, док није дошао код г. Вукторовића, апотекара овд. Ту је био неколико дана, па је и одатле побегао, однео особи и једал аберцаг једног лаборанта г. Вукторовићевог. Полиција је трагала за њим, али је се он већ кроз, 9. ов. м-ца из г. Вукторовићеве куће опет је у крви сурвао кроз отворен прозор украден пар одела и једал зимски капут. И доиаћени и полиција беле су пачинто, да је то извршио Пузовић. Услед поновне потернице за њим његова потреби и ухапшење „Зеленом Венцу" једал полиц. органа, али он је умурно одрицао да је ово одело украо, а отац никако није хтео казити где му је, да би му се извршио претрес. Како протагу њега није било других основа, но којима би се могао ставити под истрагу, пажљен је заговорио за свињу, док се не прибаву доказа о његовој кривици. Но и овде је случај, као и у многим другим истрагама приспочило у помоћ. Један угледан београдски адвокат 14. ов. м-ца јавио г. управнику београдске полиције, како му је пре три дана поклоп његовог помоћ Милинка Пузовић, и да су неке његове ствари, међ' којима два зимска капута, пар одела и шињеле, остале код њега, па бојећи се да му се што крађено није десило — моли г. Управника да изволи шта је с њим било.

Кад је Пузовић из затвора изведен и кад му је показано оно оружје, он је био као громом поражен, јер је он сталио одрицао да има на оним стварп сем оно што је на њему. То је одело, међутим, било баш оно, које је г. Вукторовићу нестало, те је најзад прпну морао признати да је он иначе шпијат неко да при-

зна своју кривицу, па ни после пад се неће за ву осуди. Његово је одржавање толико убедљиво, да може свакога поколебати у уверењу о његовој кривици, па ни помоћ докази било противу њега.

Ову крађу одела г. Вукторовићу извршио је помоћ је већ потпуно код потпчног адвоката, те према томе не може се рећи да га је на то нужда натерала. На против у опште се огледа његова прппрођеност; он се увукне у једну сигурну и угледну кућу, у коју би комотно смештао покрпће, које би по Београду крпшо, само да у опште није спречен.

Он је родом из Херцеговине, али је пао дечко са целом фамплијом пако у Србију прешао и у Ваљеву се настанио, где му се и сад родитељи и остала фамплија налазе. Како што се из слике види добро је развијен, средњег је раста, смеђ, округлих обрата.

Према своју досадашњем нстала да ће другпзо у њему имати сталног непријатеља.

КО ЈЕ ОВО?

12. ов. м-ца ово 3 часа по подне, пађен је испод старог београдског гробља у Ташмајдану једал човечији леш, стар ово 30 година, прне мастп, у сукненом нешто мако подеравом капуту, шутом прелупу, памучпзи, са старим опанцима пз ногама и црном шубаром на глави.

Полицијским утврђењем и лекарском секцијом утврђено је са доста вероватноће, да је непознати моју између 11 и 12 тек. м-ца у ноћпзаку пашшо на Ташмајданске јаме и сурово се у пеће.

Пошто при лешу није пађено никаквих документата ни исправа, пити га је ма ко до сада могао познати. — то се ни идентитет његов до овог момента није могао утврдити. Да бе се ово постигло, управа града Београда наредила је да се леш фотографише и фотографија у листу објави, што се овим и чини.

Позива се свако опај, који о фотографисаном лешу буде на шта знао, да то одмах јави Управи града Београда или својој најближој власти, која ће учинити даље шта треба.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.

БРОЈ 47. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. НОВЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ова се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1904. год., које гласи:

„да се село Горина, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине вучанске и придода општини мирошевачкој, у срезу лесковачком, округа врањског“.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 18 новембра, 1904. г. у Београду.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

прикупио и уредио Свет. Јаљић

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

§. 505.

(наставак) 25

Извршилац продаје није крив кад су се надметачи договарали, већ оштећени треба ове да тужи, и спор тада има да се расправи редовном парницом, према овој одлуци Касационог суда.

Рајко Ђ. у тужби је навео, да је неуредно извршена јавна продаја његовог имања и тужио је извршиоца исте Алексу С. писара окр. начелства, за поништај те продаје.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења, са ових разлога:

а.) Не стоји навод тужиоца у тужби под 1. означени, да је он требао бити позван, да се у његовом присуству попис изврши, што се из акта не види, да је учињено.

На против, као што се из акта тужиочевог саслушања, поднетог у одговору, види, сам тужиоц предао је извршној власти тапију свога продатог имања и молио, да власт то исто имање у попис узме и продаји изложи, што је и учињено, према чему је овај навод тужиочев сасвим неоснован.

б.) Ни навод тужиочев под 2. не може овде имати правне вредности зато, што се по наведеном основу може тражити поништај јавне продаје *само путем тужбе против несавесних надметача, која би се имала извидети у редовној парници, а тужилац овде тужи извршиоца продаје, који не може бити одговорам за несавесност надметача јавне продаје*, па зато ни овај навод тужиочев у тужби против извршиоца продаје не може сачињавати правни основ за поништај јавне продаје; јер би се према наведеноме истинитост овога навода тек имала извидети *у редовној парници против надметача §. 505. грађ. суд поступка.*

в.) Исто тако не може бити законски узрок за поништај ове продаје ни то, што тужилац наводи, да се из *протокола* лицитације не види, нити је означено, *да је извршилац казао први и други и трећи пут.*

Ово зато, што је у протокол ове јавне продаје уписано све оно, што се *прописом §. 488.* грађ. суд. пост. тражи и што се прописом §. *481.* грађ. суд. пост. тражи, да извршилац мора 3 пут гласно казати последњу цену и тек тада купцу имање уступити, но да је ово учињено не мора се у записник продаје ставити, *јер се то ни једним прописом закона не тражи*, а међутим ни сам тужиоц не тврди, да извршилац није три пут гласно последњу цену казао, но само примећује против тога, што ово није и у протокол записано.

Како и у осталом није повређен ни један законски пропис, који се за уредност јавне продаје тражи, то је и донео одлуку којом, као што је казато, одбија тужиоца од тражења.

Ово решење одобрио је Касациони суд 14. марта 1890. № 998.

*

Надметач, који је дао награду другоме надметачу, да не лицитира, осуђен на казну, а онај који је примио награду не чини кажњиво дело.

То показује ова одлука опште седнице Касационог суда.

У спору М. Б. противу Николе М. касапина за дуг од 50 ‡‡ ћ. по меници, тужени је признао, да је тужиоцу издао меницу на 50 ‡‡ ћ. зато, да не лицитира кад се давао под закуп механски акциз, а признао је и то, да тужилац није лицитирао.

Услед овога суд према §. 174. грађ. суд. пост. прекине грађанско извиђење а отпочне кривично противу М., али не и противу тужиоца, јер је нашао: да то што је обећање користи примио, није кажњиво, *јер §. 288. крив. зак. казни се само онај, који нуди а не и онај, који прими обећање користи.*

По свршеном извиђају први је суд ослободио оптуженога узев да не постоји ни за њега кажњиво дело.

Но по жалби држ. тужиоца Касациони суд поништио је ово решење са ових разлога:

„Кад је Н. М. оптужен због кажњивог користољубља, пре држане друге лицитације између њега и Н. Р. о давању под закуп акциза механског уговорио са Н. Р. да овај при тој ужој лицитацији код општине не лицитира, т. ј. да не даје више од 930. ‡‡ ћ. коју је суму после прве лицитације, која је на оптуженоме остала била за 902. ‡‡ овога понудио добитком издавши му у то име меницу од 50. дук., и тако ова остала на оптуженоме за 950. дуката и само једним грошем више, — онда је оптужени овим поступком преступио пропис §. 288. крив. зак. почем је из користољубља одвратио Н. од лицитирања и тако општину Б. оштетио.

Разлог суда као да у делу оптуженога нема кажњивости зато, што при првој лицитацији није сметао Н. да лицитира, нита му је тада издао ону меницу од 50 дуката, него доцније сматрајући да је ово приватна ствар оптуженога и Н. дакле, да друга ужа лицитација није јавна — нема места, почем се и овакве лицитације по уредби од 30. октобра 1853. год. предузете од општинског суда, сматрају као *јавне лицитације.*“

Ове примедбе није усвојио први суд већ је дао противразлоге; но Касациони суд у својој општој седници одржао је 30. V. 1880. № 1942. примедбе свога одељења узев, да је по пропису §. 288. крив. зак. забрањено да при лицитацијама, које власти предузимају, неко друге силом,

претњом, подмићивањем или обећавањем од лицитирања одвраћа, а *лицитације, које власти држе, јавне су, ма се како вршиле*; јер власти зато и држе лицитацију да буде надметање свакоме приступачно и по томе јавно. (Уредба од 30. октобра 1853.).

После овога суд је осудио оптуженога новчаном казни од десет талира или да се иста замени са 10 дана затвора ако неби имао од куда да плати.

Ову је пресуду одобрио и Апелациони суд 7. I. 81. № 2748/80 која је постала извршном.

---

§. 506.

Јавна продаја покретних ствари не може се уништити него се може само накнада штете тражити; осим ако би било злоупотребљења и непоштења од стране извршитеља и купца ствари.

А продаја непокретности може се уништити у случајима поменутим у §. 501., осим ако би добро у руке другог купца законим начином прешло; али ако се докаже, да је овај купац дознавао неуредност јавне продаје, или несавесност јавног купца, онда се продаја уништити може.

Накнада штете о којој говори први одељак, може се тражити и после рока из §. 502. а за време, по грађ. законику и законику о чиновницима грађ. реда прописаном, према овој одлуци опште седнице Касационог суда.

Јован М. срески писар, продао је стоку Маринка С. месеца марта 9. год. 1879. за 729. динара за наплату дугова и таксе.

Маринко подигне тужбу противу извршиоца и затражи, да суд осуди туженога да му накнади 135. ‡‡ ћес. колико у ствари вреди продата стока, јер је тужени извршио продају без да је осуђен на плаћање.

Сем тога тужени је одредио продају за 5. децембар а извршио је после четири дана, и то не за време законом одређено већ ноћу.

Првостепени суд осудио је туженога на плаћање са ових разлога:

„Поднетим протоколом лицитације, као јавном исправом тужилац је доказао по §. 188. грађ. суд. пост. да је тужени извршио продају стоке тужиоца на дан 9 дец. 1879. а поднетим уверењем начелника среза II. доказано је опет да је продаја исте одређена била на дан 5. дец. исте године, дакле доказано је да је тужени продају извршио онога дана, за кад она није одређена и оглашена, што је противно наређењу §. 475. грађ. суд пост. и 476. ист. поступка.

Испитаним пак сведоцима по §. 218. грађ. суд. пост. доказано је, да је тужени ову продају отпочео око четири сата по подне а завршио око десет сати ноћи, када сем купаца никог другог било није, — што је опет противно пропису §. 480. грађ. суд. пост. *јер се продаје врше само дању, а не и ноћу* и то у невреме.

Оценом вештака, против које је тужени недоласком на рочиште по основу §. 140. тач. а., грађ. суд. пост. изгубио право чинити изузећа, — по основу §. 246. грађ. суд. пост. доказано је, да је стока тужиоца у времену продаје вредила 1238 динара.

Према наведеном а по основу §. 501. грађ. суд. пост. продаја ова неуредна је и с тога, што тужилац наводи, да је тужени извршио продају за наплату неких његових дугова нашта он судским путем није осуђиван против чега тужени, примив тужбу тужиоца на време, ништа није приметио. — Ово је опет тужени урадио противно §. 461. 462. и 465. грађ. суд. поступка.

По незадовољству туженога Апелациони суд преиначио је првостепену пресуду и пресудио 12. IV. 1883. № 1630. да се тужилац одбије од тражења.

Ево разлога Апелационог суда.

„Продају стоке тужиоца одређену 5. децембра 1879. г. као што извешће начел. среза п. од 2. V. 81. № 2101. гласи, извршио је тужени, као што гласи списак држане лицитације у тужби поднети, 9. децембра 1879. год. По гласу тужбе, којом тужиоц тражи накнаду за причињену штету неуредном продајом, види се да је тужилац ову накнаду тражио 8. маја 1881. год. дакле млого доцније него што му је закон дао право да се противу неуредне продаје за накнаду обрати суду.

По §. 502. грађ. суд. пост. суд је дужан на овај рок пазити, и по званичној дужности одоцњену тужбу одбацити, и кад тужиоц није тражио накнаду у року од 15. дана после извршене неуредна продаје, него тек после године дана и више, суд првостепени погрешио је што ову тужбу тужиоца одбацио није.

Но кад је при свем томе тужбу примио и спор пресудио, Апелац. суд прелазећи на оцену доказа, којима тужиоц хоће да докаже да је тужени продао му имање без пресуде налази.

Да тужилац поднетим списком продаје од 9. дец. 1879. год. који је оверио нач. среза п. 2. маја 1881. год. № 2101. није доказао да је тужени *извршио продају његове покретности без пресуде судске* јер у уверењу о томе ништа нема, но на против из истог извешћа види се, да је продаја извршена за дуг неког Милисава П. и такса судских што није могло бити без осуде; и тако тражење је тужиоца по §. 178. грађ. суд. пост. остало недоказано па се и по овоме има од тражења као недоказаног одбити.“

По жалби тужиоца Касац. суд поништио је 16. I. 1884. № 2561. (III одељење) апелац. пресуду из ових разлога:

„Наређења §. 502. грађ. суд. пост. да се *тужба за уништај неуредне јавне продаје има поднети у року од 15. дана, и да суд по званичној дужности има одоцњену тужбу одбацити, односи се на уништај неуредне продаје непокретности*; па према томе погрешио тај суд иста наређења овде примењује. Јер кад се по §. 506. грађ. суд. пост. продаја покретности не може уништити, но се само накнада штете може тражити, онда за подношај тужбе овде не може важити застарелост из §. 502. грађ. суд. пост., која се односи на тражење уништаја продаје, но застарелост одређена у грађанском законику и §. 67. зак. о чиновницима грађ. реда, па ни наређење последњег става §. 502. грађ. суд. пост., да суд по званичној дужности одоцњену тужбу одбацује, већ наређење §. 849 грађ. зак.

У осталом апелациони суд је и у томе погрешио, што је по претпоставци узео да је тужени продају извршио услед пресуде судске, кад не наводи никакви доказ из кога би се то видело, а суд није у праву да по предпоставкама суди но по доказима у §. 186. грађ. суд. пост.“

Апелациони суд није примио ове примедбе, већ је 5. IX. 84. № 185. дао ове противразлоге.

„Истина по §. 67. зак. о чиновницима грађ. реда право на тужбу против чиновника за накнаду штете застарева за 6. месеци, — али поред тога законског наређења стоји и наређење §. 502. грађ. суд. пост. по коме овај, који ја *оштећен* неуредном јавном продајом може оног, који је узрок те неуредности за 15 дана тужити надлежном суду.

По томе овај пропис §. 502. грађ. суд. пост као специјалан за неуредне јавне продаје, не може се потрти §. 67. зак. о чиновницима, који говори за оштећење по другим основима, него се има узети рок од 15. дана у толико пре, *што се наређења §. 501. и 502. грађ. суд. пост. односе на све продаје било покретних, било непокретних ствари.*

Ако би се по мишљењу Касац. суда имала поднети тужба за накнаду штете проузрокована јавном продајом покретних ствари у року од 6. месеци, онда би сваки извршилац продаје за тако дуго време био непрестано у зебњи, да ће бити повлачен на одговор због извршења продаје, који је посао често у рукама извршне власти, а поврх тога и сами повериоци дужникови, са оваког дугог рока, излагали би се неприликама и штети, јер се добивени новци од продаје покретности, не би могли пре него што овај рок од 6. месеци протече, распоредити међу повериоце, а на то по мишљењу Апелационог суда законодавац није мислио.“

Општа седница Касационог суда нашла је 5. XII. 85. № 3200. да су приметбе одељења закону саобразне *јер §. 502. на који се позива апелац. суд односи се само на жалбу због неуредне продаје а не и за накнаду штете.*

*

И за тужбу противу извршиоца продаје покретних ствари, извршене од стране општинских часника, — надлежан је првостепени суд, према овој одлуци.

*

Милија Мил...., председник суда општине из Б. одговарајући на тужбу Филипа Ј. учитеља, коју је овај суду овом поднео због неуредне продаје његових покретних ствари за дуг Николе У... свештеника из В. Д., тражио је, да суд исту тужбу одбаци, јер је учитељ Филип неумесно тужио њега, пошто је продају ствари извршио Јанићије Р., писар општине Б... као одређен од стране суда исте општине према поднетом акту, као и зато, што је

за продају ствари и поништење продаје, коју би извршили државни органи, био надлежан окружни суд, а за ову продају ствари од стране општ. суда, да суд овај није надлежан.

Првостепени суд одбио је ово тражење туженог Милије са ових разлога.

Истина у глави деветнајестој грађан. суд. пост. прописана су правила за тужбе оних, који су неуредном продајом оштећени и да се ове могу поднети или противу полицијског чиновника, који је продају вршио (§. 504.) или противу надметача (§. 505. реч. пост.), но из тога самога не може се извести, да првостепени судови нису надлежни за пријем тужбе, и даљу по томе радњу, и противу оних, који су продају покретности код општинског суда вршили.

А да је овај суд за дани случај надлежан, суд нарочито из овога изводи:

1. Што је замењеним §-ом 13. грађ. суд. пост. овлашћен општински суд да своје пресуде из покретности сам извршује.

2. Што је у основу одређена могућност жалбе противу продаје, по наведеној глави 19-ој;

3. Што §. 2. грађ. суд. пост. овлашћује суд, да случај, о коме не би било у овом законику прописаног правила, може по подобним прописима или основима у овом законику постављеним, расправити.

Са ових разлога налази суд, да је тражење туженога Милије, да се тужба тужиоца као ненадлежном суду поднета одбаци, неумесно."

Ово решење одобрио је Касациони суд 10. I. 1883. № 88. у свом II-ом одељењу.

*

У овом смислу гласе и одлуке Касац. суда од 5. II. 1882. № 612. и од 5. III. исте 1882. № 621.

*

Види одлуку № 10921. код §. 481. по којој остаје купац лицитант, ма да је код извршиоца продаје на протоколу изјавио, да се тапија изда другом, који је поре дао и признаницу добио. (Наставиће се)

КЛАСИФИКАЦИЈА ПРЕСТУПНИКА

У својој подели преступника Ломброзо у своме делу L'anthropologie criminelle et ses recents progrès. Paris 1896. тврдио је, да од прилике трећи део преступника преставља један нарочити тип, који показује заједничке црте на телесној и духовној области. На те телесне и психичке аномалије, он због тога полаже тако велику вредност, што су му оне знак да *delinquente nato* (рођени преступник) преставља устук у развитку људског рада. Али то је тврђење свакојако потпуно неосновано. Границу између стварних атавистичких стварања и аномалија које постају услед патолошких процеса, за време развитка зачетка и у најранијој младости — тако је исто тешко повући, као и између аномалија самих и варијаната у области здравља. Најпозванији оценноци, анатоми, а међу овима пре свих Сернов, побијају тврђење, да су атавизми већина одступања од правила, која су нашли Ломброзо и његови ученици.

Сличност у телесном склопу и духовним особинама са *дивљацима* и *народима прошлих времена*, узимају они као помоћ доказу, да преступник значи устук који „може даље одвести натраг него до дивљака, па и до самих *животиња*." Та хипотеза почива на врло непоузданом основу; живот и кретање природних народа често је веома далеко од суровог и необузданог насиља, сверепости и осталих особина, којима би се хтела основати сличност између дивљака и преступника.

Потпуно је погрешно и упоређење између преступа и *епилепсије*. „Епилептички основ на коме се диже клиничка и анатомска слика морално заблуделог и рођеног преступника, доприноси разумевању непосредности, периодичности и парадоксног контраста њихових симптома, који су без сумње њихове најистакнутије особине." То појимање почива на потпуном непознавању епилепсије. На преступнику се виде само онда епилептичке црте, кад он пати од те болести. А то долази доста често, и лако се да разјаснити, кад се зна како је честа епилепсија код пијаница и код деце коју су пијанице родиле. Али са преступом епилепсији је заједничко само земљиште дегенерације.

Сви покушаји Ломброзови, да рођеног преступника тиме одвоји од нормалног човека, што га он доводи у везу час са атавистичким, час са болесним стањима, — остали су потпуно без успеха. Безуспешна је остала и тежња да се преступник карактерише „*клинички и анатомски*." Ми не смемо никад и нигде из тога што постоје сваковрсни *знаци дегенерације*, изводити закључак да су ту преступничке наклоности, онако исто као што из порекла од духовно болесних родитеља и показивања безбројних знакова, не смемо закључивати да имамо пред собом психичког болесника.

Потпуно одбацивање *патогностичке* вредности преступничких аномалија, с којима се скоро без изузетка слажу сви немачки испитивачи, допринело је томе, да се два проблема (*Сомер* криминална психологија), које сасвим треба одвојити, сматрају *једновремено* као одбачена а то су:

1. — има ли рођених преступника;

2. — да ли се тај рођени морални абнормитет изражава у видним, морфолошким знацима.

На прво питање Сомер безусловно одговара „има..." И *Кири* у својој расправи „О садашњем стању криминалне антропологије", и *Бер* у свом делу „Преступник," означавајући учење о рођеном преступнику као одбачено, морају бар толико да допусте, да је ту реч о *људском материјалу од мање вредности*, говорећи „свакојако јер бар толико утврђено да просечност занатских преступника стоји испод средњег духовног нивоа човечанства у опште."

Истим закључцима одвела је и анализа онога, што смо нашли о телу и духу преступника. Они стоје телесно и умно испод просечне мере. То важи не само за појединог преступника него и за све, онако исто као што о једном племену или народу смемо казати да ниско стоји, не хотећи тиме казати да у њему нема великих снажних и развијених људи, као и духовно великих људи.

Мања вредност јесте, као што смо видели, резултат порекла и васпитања. Тиме се корен зла преноси на *друштвену област*. А то је велика добит што ми целом том појаву можемо приступити са више поуздања, јер смо тада свесни тога, како то зло треба сузбијати. Али Блајнер, у свом делу „Рођени преступник" опет има право кад вели: „Такви утицаји средине не говоре против Ломброза, него му одобравају његово тврђење, и иду још мало даље од Ломброза, откривајући узроке гео nato." Кад се то буде разјаснило, онда ће се видети одкуда долази просечна мања вредност. Али тиме ми још не сазнајемо егзистенцију „рођеног преступника," чија га особеност са *фаталистичком нужношћу* гони на преступнички пут.

Социјална рђава стања, беда и сиротиња, пијанство и болест, производе један нараштај људи, који су бурама живота само непотпуно дорасли; они су друштвено неупотребљиви у истом смислу као што се при пописивању рекрута утврђује телесна неспособност. Држава прописује најмању меру телесне величине и грудног обима која се може имати. Неки од њих, који су као *неспособни* одбијени онако би исто могли поднети напоре војне службе као и они што су примљени, и обрнуто међу високим људима, који су примљени у војску, много их има, који не могу да поднесу те напоре. Одбацивање малих и људи уских грудя није ништа друго него израз искуства, да је испод једне одређене границе велика опасност за здравље.

Тако је и за нас утврђење мање обдарености, телесне и духовне мање вредности, само једно обележје оскудице друштвене способности отпора, знак који нас опомиње да будемо опрезни да од таквих социјално неспособних не захтевамо много. Кад бисмо ми могли све те људе ишчупати из рђавог земљишта, на коме они расту, кад бисмо их могли васпитањем и телесним снажењем очеличити, кад бисмо их могли пре свега заштитити од опасности живота, онда бисмо их могли сачували и од *друштвене* пропасти.

Али то су утопије; живот иде својим током и обара онога, који не може да иде с њим. Као што се у своје време развија борба за живот, као што народни обичаји приморавају свакога на јарам једнаке радње тако морамо ценити и опасности којима смо сви изложени. Оне су веће него отпорна способност свих тих људи мање вредности; онде где снажан пливач савлађује опасност, слаби пропада. Пруски државни завод за статистику има о томе једну таблицу од велике вредности.

Сви затвореници, који су издржали затвор, тамницу или дом за поправку, избројани су и то од 1. октобра 1894. до 31. марта 1897. Конференција чиновника

дала је од тих 15539. људи и 2510. жена свој суд шта се у будућности има очекивати од свакога од њих.

	Да ће отпуштени из затвора поново чинити преступе, јесте					
		међу њима због				
	вероватно	непоправљивости	телесне или духовне махне	других узрока	сумњиво	невероватно
Људи . .	14726	14441	163	122	440	373
Жене . .	2319	2217	38	64	125	68
Свега . .	17045	16658	201	186	563	441

Резултат је доиста страшан код 93% жена и 95% људи вероватна је социјална неупотребљивост у највишем ступњу. А међу узроцима доминира „*непоправљивост*“ и у чему може она бити, кад се издвоје телесне и духовне махне, што је у том случају идентично са инвалидитетом и духовном болешћу, — у чему другом може она бити него у *индивидуалном расположењу*? Оно је инструменат на коме бура живота производи погрешне и рђаве тонове, који нам цепају уши.

Против силе броја, која нам овде излази као искуство оних, који стоје у свакодневном додиру са преступницима, против ње су немоћна сва теоретичка разлагања. Ми морамо рачунати са читавом војском од преступника, који се у даним односима не дају више подврћи уређеном животу. Ако посматрамо из ближе те људе скоро ћемо увидети, да спољни узроци играју врло различну улогу по величини, да један подлеже већ и најмањем удару, док други тек после дужег, трајног искушења подлеже, али они подлежу доиста тек у колико је људски суд тачан.

Па јесу ли сви ти „социјално непоправљиви“ морално сумануги, због тога непоправљиви што им оскудева способност да познаду законе морала и да се њима покоравају? „*Moral insanity*“ јесте појам о коме су вођење велике препирке, и нема краја спору да ли се нека болест може испољити искључиво у етичким недостатцима. С тога ја могу овде поново изнети само моје лично гледиште; ја не верујем да постоји тако оболевање. Сви случаји са таквом дијагнозом, које сам ја видео, или су били једновремени са интелектуалним недостатцима у високом ступњу, или су били само симптоти тешких психоза, које су биле пре виђене.

(свршиће се)

ЧИКА РУСКЕ РОБИЈАШНИЦЕ*)

Мили, добри, красни чико, ти сада спаваш у „Рачковој дољи,“ на робијашком гробљу под безименим крстом, спаваш тихим вечитим сном. Шта ти се привиђа сада у твом вечитом сну, после твог страдалачког живота?

Матвеј Васиљевић — Соколов — „Чика руске робијашнице.“

Старијег од њега није било никог. Он је издржао:

— Педесет година робије.

Па је још преостало:

— Мени треба три века да живим, — смејући се безубим устима, говорио је Матвеј Васиљевић — јер ја брајко, осуђен сам на три вечите робије.

Човек који је три пута осуђен на вечиту робију, и на вечиту ћелију.

Још један такав, није се могао на целом Сахалину наћи.

По закону, тако страшног преступника, дужност је целог живота држати, у затвору окованих, и ако куда пође спроводити га не иначе, већ са наоружаним чуварем.

А Матвеју Соколову су допустили, да живи у столарској радионици, без икаква надзора.

Спавао је на тезги, грчећи се зими и лети под старом кабаницом, дрхтећи својим старачким телом.

— Ракијом се одржавам! Пробудим се изјутра, — не осећам ни руке ни ноге да су моје, не могу да оданем. Попијем чајну чашу ракије, и опет сам — човек! Ја сам ваше благородије, природни пијанац!

— Матвеј Васиљевић, због тога не може ни да ради, што лак пије! — шале се остали робијаши, који раде у столарској радионици.

— Како то, — лак?

— А ја то, када нема вотке! — смеје се чича, — лак се слегне, на дно талог, а по врху чист спиритус. Ја га онда разблажим водом и пијем. Права вотка. Тако заструји по жилама, запали као жеравица. Осетим топлину у рукама и ногама. Дођем к себи.

У дом за изнемогле, није Матвеј Васиљевић никако хтео.

— Зар сам ја богаљ! Ја сам човек мајстор, зато остајем у радионици да радим!

Радити он, под старе дане није могао. Само се тако „тетурао.“

Но био је мајстор столарски изредан нештак. За то су га по свима казаматима надзорници волели. Но зато је зло пролазио када је бегао. Помислите, такав мајстор побегао, — па да се човек не наједи.

У то време, када га ја знам живео је он у радионици, на миру. К њему су се сви обраћали с неким необичним поштовањем. Ословљавали су га или пуним именом и презименом, поштовања, или са „чико.“ Сви су га жалили: много је страдао.

Све што је знао, занат, писање и читање, научио је он на робији. Ништа он у животу није запазио друго до робију. И само време се делило код њега на два периода: „до ешафота“ и „после ешафота.“

„Другојаче он није умео означити време.

— То је још пре ешафота било! Када још нису били уведени ешафоти! После тога су настали ешафоти! — одређивао је он обично давно прошла времена, тим изразима.

На робију је дошао још за време крепоснога права.

— До ешафота?

— Уха! Још су кнутом кажњавали.

То је за њега „ера.“

— Жиг су после увели!

То је такође опредељење времена.

Он је био крепосни, али из имућне трговачке куће, која је живела пуштена на „оброк“ у Ељцу. На робију је био осуђен, за убијство девојке.

— Афимија се звала девојка. Дивна је била то девојка, али ја сам био момче ваљано.

И Матвеј Васиљевић смеши се, сећајући се какав је био он у младости.

— Виђен сам био ја момак, бекрија, лудов и распусник. У — ух! Спанђали се. „Афимија, — кажем јој, — хоћеш поћи за мене. — „Хоћу“ — вели. Њој се допадало. Ја угледан а из богате куће. Но, као што рекох, спанђасмо се. То је код нас био обичај.

— А јеси ли је волео чико?

— Велим ти, ужас, како сам је волео. Тако сам је волео, — да сам био просто луд. Спанђали се, — треба се и венчати. Ту отац и мајка скочише, па не даду ни поменути. Јер ја сам имао старијег брата, који је био тако ожењен. Прво се био спанђао са својом девојком, па се после венчао. Шта је то? Срамота! Сви синови да се са љубазницама ижене: Ни за живу главу!“ Породица ми је била богата па горда. Ни пошто па ни пошто. А ја и тако и онако: „Не смем.“ Види она да нема ништа од свадбе, — и поче нас терати од себе. „Много ми ти требаш!“ И отпоче с другим да ашикује. Нек сви виде! Моји су је прекорили: „С Матвејем се, гадура, вукла! Па хоће да нам се на силу натури.“ Видите, колико ми је наш Матвеј потребан, и колико марим за њега. Тада сам и ја почео да пијем. Било је то уз белу недељу. У нашем крају тада се момци с девојкама сањкају. Дођем на брег, гледам, она с другим с брда, — лети ли лети. Био сам пијан. Мислим се, да га убијем, неће ми ништа бити. Тако сам био луд!

И Матвеј Васиљевић, маше главом, смејући се младом човеку, који је намислио такву глупост.

— Отишао сам кући, узео пушку, и дошао, и нанишаним тако, — и Матвеј показује како је нанишанио.

Афимија је дрекнула и пала. Пала и умрла. Нишанио сам њега а погодио њу. Нисам видео, био сам пијан. Тада су ме сви оставили. И отац с мајком, — царство им небеско, — и браћа, и сви рођаци. Породица је била богата, горда, а сад од једаред таква брука за целу кућу. „А!? Апсеник! Нећемо да знамо за њега. Осрамотио нас је за цео живот.“ Осудили су ме на десет удара кнутом и робију. У Москви су вршили казну. Тада сам први пут и видео Москву, када су ме на казну спроводили. Красан је мора бити град, само мени није тада било до тога. Метули су ме на таљиге, обрнутог леђима коњу, а около маса народа. Дечурлија трче за колима, гледају, понеки бацају новаца у кола. Целат је седео самном у колима, и купио их. „То је теби,“ — вели. Ја сам благодарио. Тако су ме и довели на конују. Дан је био пазарни, народа — маса. Тада још

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

није било ешафота. Положили су ме, а џелат кнутом по голим леђима! Много сам био до сада бијен, и на много начина, и бичем, и прутом, тањим и дебљим крајем, — али ништа жешће нема од кнуте.

И тај човек, који је пренео у свом животу хиљаде камџија и шиба, и после педесет година се јежи, када се сети на десет удара кнутом.

— Мислио сам да ћу црћи! Чинило ми се да има већ година, како су ме повалили.

Скинули су ме с кобиле, и у болницу послали, а за тим по еганама на робију. Тешко ми је тада било. Хтео бих вотке, али одкуда и како да је набавим? Заната нисам знао, а другојаче се неда зарадити. „Хоћеш новаца, — вели ми један друг, — можемо их имати какве хоћеш. Сами ћемо их правити!“ И отпоче ме чашћавати вотком. Ухватише нас, — и на шибу осудише. Њега као коловођу, без докторске помоћи, а мене с помоћу.

— Како то без докторске помоћи?

— А тако је то било. Построје војнике у два реда с прућем, осуђенога привежу за колац а потрбушке, и возе. А они шибама по леђима фиске, фиске! И возе док се не испуни број на који си осуђен. Он, често, већ мртав лежи, а њега још возе и туку. Због тога је то без докторске помоћи. А када је с помоћу, онда доктор иде поред осуђеника. Види да је почео човек да се онесвешћава, он онда заустави шибу, — да спирања да помирише, — и тада понова. Узме за руку, погледа, и каже може још сто! А када види да је баш са свим рђаво са осуђеним, све заустављa, и шаље у болницу. Излежи човек, прездрави, па опет на кобилу, док се не испуни све.

Друг, царство му небесно, одма је скончао, а мене су тако целу годину шибали. Целу сам годину дана прележао у болници. Прездравим мало, онда хајд даље, док се није испунила цела пресуда.

Много је и после тога Матвеј Васиљевић добио шиба и камџија, за време своје дуге робије.

— Ишао сам стално на траву! —

— Смејући се вели он.

— Како „на траву?“

— А тако, док је зима ништа, седим у казамату. А кад дође лето и све озелени, мене чисто нешто повуче, и побегнем. Тако се мотам по цело лето, служим и надничим код које кога. А чим јесен дође, — зажелим се казамата и другова, и враћам се. Тада одмах следују шибе или камџије, и додатак на пређашњу осуду робије.

Таквим одласцима „на траву,“ Матвеј Васиљевић је и дотерао до три вечите робије.

Све што се дешавало у свету, пролазило је мимо тога човека, који је знао само за робију и шибе.

Осем безбројних бегстава, Матвеј није имао других кривица. Био је то један од најчеститијих људи: чиновници су му поверавали новац за куповину материјала, често замашне суме, никад ником није ни једну копјејку украо.

— А бегао је сам, — сам он вели. И све због пролећа и вотке! Чим се напијем одмах ми дође да бежим. Пијанац сам ја, ваше високоблагородије.

Због вотке, смо се и ми двојица посвађали.

Били смо у великом пријатељству ја и он. Колико пута уморен сахалинским јадом и чемером, питао сам се: има ли мере и границе људско страдање и његово падање? — бојећи се да не сиђем с ума, гледајући сав ужас, око себе, ја сам долазио к овом доброћудном старцу, и чисто заборављао на све, слушајући његов тихи и поштени разговор.

Он је преживео све, и претурио преко главе сва страдања, — и сећајући се свега он се добродушно смешио. Колико пута гледајући тај доброћудни осмех човека, који је толико страдао, ја сам се питао.

— Има ли мере и у доброти и благости људске душе?

Та се дружба подржавала између мене и њега, ситним услугама. Сваког јутра је он долазио код мене у кујну, и куварица је била дужна да му поднесе чајну чашу, — али непремено чајну чашу вотке, што је била његова мера, — да попије.

Једном питам:

— Је ли био чика?

— Не. Већ има неколико дана како не долази.

Отишао сам, да видим да се није разболео. Старац ме дочека хладно, поздрављајући се тек од невоље.

— Ма шта је с тобом Матвеј Васиљевић? Што се ти срдиш на мене?

— Ништа ја... Немам шта...

— Та реци, у чему је ствар?

— Та шта имам ту! Када је теби било жао старцу чајну чашу вотке дати, шта...

Кад шта је било. Куварица, зла и глупа жентурина, не знам због чега, место чајне чаше, налила је Матвеју малу чашицу ракије.

— Сви пију из чашице, а ти не можеш, ко какав велики господин! Има доста муштерија што би хтели да сучу вотку великом чашом!

Матвеј Васиљевић је одбио и ту малу чашицу и изашао.

Верујући да је мени жао вотке.

Не, што... Жао ти је... Чашицу вотке си зажалио... А ја због вотке, цео живот проведох на робији... А теби је чашицу жао...

И старцу су биле пуне очи суза.

Осећајући блиску смрт, Матвеј Васиљевић се јавио у Александровску болницу, тражећи главног лекара Л. В. Подубнога.

— Дошао сам к теби да умрем. Ти ми заклопи очи Леонид Васиљевић!

— Мани се тога старче! Још ћеш ти на „траву“ићи ове године.

— А, не, брате, нећу га ја више на траву поћи.

— А шта те то боли? А?

— Да боли, не боли ме ништа. Али осећам да се примиче смрт. Зато Леонид Васиљевић, гледај па ми ти сам заклопи очи твојом руком.

Жеља се старчева испунила. Пролежав у болници два дана, брижљиво негован, тихо и нечујно испустио је душу, чисто као да је заспао. Угасио се од старачке изнемоглости.

И заиста му је очи заклопио сам Л. В. Подубњи, налазећи му се код самртног одра на последњем часу.

Тако је умро „чика“ руске робијашнице.

Једном доктор Н. С. Лобас дао је Матвеју Васиљевићу хартије, пера и мастила.

— Чича, када си докон седи и запиши колико памтиш, из твог живота.

А што не! Радо! — пристао је Матвеј Васиљевић, доносећи идући дан перо, мастило и четвртину табака хартије, на којој је с једне стране било написано.

— Ево. Готово је.

— Шта!

— Животопис.

И он је пружио хартију.

„Животопис робијаша Матвеја Васиљевића Соколова. Осуђен на три доживотне робије. Издржао 50 година. Кажњен са:

„Кнута — 10.
„Бичева — толико и толико хиљада.
„Батина — толико и толико хиљада.
„Шиба — не памтим колико.
Робијаш Матвеј Соколов.

— Цео животопис?

— Цео.

ЗЛОЧИНАЧКЕ МАЈСТОРИЈЕ

I

Школа за лопове.

У Лондону постоје праве школе за лопове, у којима искусни и опробани лопови са највећом брижљивошћу, обучавају децу своме „послу.“ У тим школама примењују најзгодније методе, које су у практичној примени имале сигурнога успеха, и с помоћу њих се бистри ученици уводе у радове при опасним крађама, најпре обичније, а доцније и теже.

Од највећега је значаја код крађе са обијањем, да се врше без ларме, по могућству и без шума. Тога ради ученике воде учитељи и поучавају их да се пужају уз кућне зидове из авлија. За вежбање ученика чак се и зидају нарочите врсте зидова у облику стреле. Када се се сврши обука једнога ученика, тај мора умети, да се као „муња“ вере по зидовма.

Најчешће се при опасним крађама лопови служе мајсторијом, да се представљају као да су послати од стране некога агента за куповину кућа, да разгледају величину куће. На тај је начин омогућено да се изврше многе и многе опасне крађе.

Као сеоски племић обучен, посећује „мајстор“ многе агенте за продају и куповину кућа, и они га упућују да прегледа извесне куће. Најрадије посећује он оне куће, од којих има „вључ,“ пошто се са свим добро упознао са њиховом унутрашношћу. Посетио је, дакле, кућу упознао се са њеним планом и отишао.

После неколико дана одлазе у изабрану кућу његови ученици, пут за тамо је прекокровова. Међутим „сеоски племић" чува стражу са сокака, и ако је „чист ваздух," он им даје знак тиме што прикаља машину. Једна машина значи, да могу слободно изаћи са пленом; две машине означавају опасност.

Један је лондонски полициски чиновник, на овакав начин дошао за кратко време до доброга лова. Приметио је у једној улици, у западном делу Лондона, како се шета горе доле један човек, са лулом у устима, и непрестано пали машине. Видео је, да из луле никако не дими, и кад му је то пало у очи, он се сакрио. У скоро по том упали се још једна машина, а на мрака изађе из побочне куће један двадесетогодишњи дечко са наранџом дрва на леђима. Детектив задржи дечка и међу дрвима нађе јувела у вредности близу 100.000 динара. „Сеоски племић" хтео је побећи, а дечко је тврдио, да га никад у животу није видео; доцније се утврдило, да је „племић" био једанотпуштени осуђеник.

Правило је, да су старији, отпуштени осуђеници и оснивачи ових школа за лопове. Пошто већ знају, да су добро познати полицији, и да ни је мало у изгледу, да би могли с успехом продужити свој „занат," они се брину да нађу себи наступнике.

Може се већ замислити, да у Лондону није тешко наћи младих мушкараца, који имају наклоности за рђава дела; њихова потчињеност траје недељама. Почетак школовања је кесароштво и крађа из џепова, уличних пролазника, позоришних посетилаца и т. д. Женске хаљине, са џеповима позади, не задају много муке, али пре но што ученици стуне у „јавни рад," морају да задовоље код куће своје учитеље. Обично се за тај први излазак на улицу употребљују женски саучесници; на њима врше опште ученици, и оне дају свој суд о способности ученика за „рад у јавности."

II

Народни певачи.

У Паризу има необично много разноврсних начина, којима имају да захвале огромне масе мрачњачки елементи за свој опстанак. У последње време измућавање је почело отимати маха, и с дана на дан узима све већи круг, тим пре, што закон није прописао никакве мере за злочине овако врсте, о којима ћемо говорити. Француски казнени законик има у том погледу много празнине и одушке према изнуђачима, који на својствене начине прибављају себи користи. Најчешће је случај, да злочинци од нанесених жртава буку себи користи. Жртве радије плаћају но бојазни од казне, да би само запушиле уста својим гоницима; плаћају дотле, докле им средства допуштају. Упадне ли човек у какав грех, па га у томе ухвате изнуђачи, он им је жртва, која мора да се мења и у крађе и у друга недаћинства, само да би задовољио ножуде за концем тих вампира, из чијих се канџи може да отргне неки пут само путем самоубиства. Дешава се, да жртве изађу из свакога стрпљења, пријављују се полицији за свој грех, и ова после хвата њихове мучиоце.

Народ је назвао ту врсту злочинаца народним певачима, што их њихове жртве „певају" т. ј. плаћају. Они се рекрутују из свих сталежа светских, нарочито из како званих „бољих" кругова друштва, пошто су они пре у стању да уђу у интимне односе својих ближњих. Нарочито су међу њима извесни бонвивани, који су страћили своја имања, па би хтели да опораве своје финансије. Њима је обични позната по која мрачна тачка из живота пређашњих другова; они често имају компромитујућу кореспонденцију лакомислених удатих жена, и од свега тога праве употребу, те под претњом, да ће све то изнети на јавност или предочити коме треба, често пута добивају велике своте новаца.

Од народних певача нико и ништа није сигурно, ништа њима свето није. У колико су год разноврсни пороци и страсти људске, у толико су то броју и разни начини изнуђавања. Чак се не плаши певач ни свете везе љубави и породице, да би задовољио своју ћаску похуду за коришћењу.

Недавно се десно случај, да се једна удата жена из бечке аристократије бавила одуже у Паризу и ту је дошла до неке љубавне везе; по повратку у Беч, на најзвање своје изненађење, доби она од свога драгана одштампану су своју кореспонденцију с њиме, а под претњом, да ће то предати јавности, ако не буде паметна, те не откупи цело издање по извесну и огромну цену.

У другом, опет, случају била је једна жена, која је имала интимне везе са некаквим калуђером, на је од свога рођеног сина добивала анонимна писма под претњом, да ће издати тајну њеноса срца, ако не пошаље пост рестанте ђилеју еранаку. Та се дама на страха обратила полицији, и њој је имала захвалити, што је упилела како је био родак плод њене утробе. Младе је човек потребовао новац за своје кокете!

Читав низ индивидуа живи само од тога, што преко отпуштених слугу сазнају за тајне љубави лакомислених жена, и то искористе по добре суме новаца. Често се жртвама предлаже и сталан у изглед нови брак, преко ког „певача" биће спољашности и манира, која овакја срце у жене. Пошто је већ пала у мрежу, грлица тек доцкан опази, да је у својим недрима хранила гују, па ипак за то мора да јој „пева."

Кад народна певач сазна ма што из живота какве отмене и богате личности, од чега би могао црпети какве користи, он је извести о томе писмено, описујући одмах свој мучни положај, који га принуђава да себи на тај начин прибава најнужнијих средстава. Ако је његова жртва само један пут „певала," онда се настаља читав ланац разноврсних изнуђавања, јер народни певач нема милости, он изнуђава и прети дотле, док не истресе из џепа своје жртве и последњу пару.

Д. В. Вакић.

(свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

„На пограничним железничким станицама у Ристовцу и Обреновцу, постоје полициски комесари.

Који су законом прељућени ови органи, и какви су права и дужности њихове?

Моја се уредништво за обавештење.

— На ово питање одговарамо:

Полициски комесари на железничким пограничним станицама у Обреновцу (пиротски и Ристовцу (врањски), постављају се на основу железничких конвенција, закључених са Турском и Бугарском.

Њихове дужности побројане су поштo у самим тим конвенцијама, а поштo пособни расписима и наређењима.

Овлашћени да прше унутрашњу полицију на пограничним станицама, они, сваким, имају сву власт месних полициских власти, па и њихове дужности.

II.

„У ч. 375. тачка 3., прописане су казне за оне, који у туђем забрану обруше, пруће, које или дрва насеку, или дрво посеку, а у тачки опет, 5-ој поменуте законске одредбе, предвиђена је казна за оне, који секу дрва засађена поред пута, било за њихову потребу, а у т. 6, ч. 395. одређена је, опет, казна за оне, који секу народну гору, која је засађена поред реда за одржавање обале.

Од којих закона о шумама, за све ове крајине, власти суде по закону о шумама, а не по прописима, који су напред поменути.

" Моли се уредништво за обавештење: да ли су овакви поступци власти правилни или не, и сматрали се, да су одредбе из крајичног закона, које смо поменули, изгубиле своју важност појавом закона о шумама."

— На ово питање одговарамо:

По закону о шумама, извађају се и суде само оне крађе, које се учине у шумама држивим, општинским, манастирским, црквеним и приватним, или забрањима: црквеним, манастирским и приватним, дакле на оним просторима, о којима овај закон говори.

Како се ни под шумом ни забрањом не могу разумети она дрва, која су засађена по њивама или дивљама, подразумевајући, да бива она родна или не, то се, наравно, за сечу оних неће судити по закону о шумама, ако неће ни по ч. 375. т. 5., већ по чл. 8. закона о уређењу војарства, који за ове случајеве прописује специјалну казну, докле се ирицида јавља у овом облику и размере, како се тако предвиђа, иначе по ч. 291 прпнчт. закона.

Овим законом, дакле, измењено су одредбе тач. 5. и законом о шумама одредбе т. 3. ч. 375 прављ ичког закона.

Поље поднее чл. 8. зак. о уређењу војарства, нема места даљој примени ни тач. 4. ч. 339. за сечу и изређење дрва поред пута, пошто је казна у чл. 8. већа од оне.

Што се тиче тачке б. ч. 395 пр. зак. она би се могла примењивати само по томе, што је законодавац ирпшао у 1902 години решавају овога ч-а и мењао тачке 4, 7, 8 и додао 13-ту, а 6-ту останио онако, како је и раније гла-

сила, то би се имало узети, да је ова, као доцније допесена, претежнија, али како су опет по правилу, које постоји, одредбе из специјалного закона, над су у сукобу са кривичним, претежније, то и за случајеве, које ова предвиђа, више одредбе чл. 8. о упарећењу вођарстве.

III.

„У §. 381. кривичног закона, прописане су казне за оне, који не би чистили своја или општинска имања од боје и траве, као и за оне, који не би чистили гувеније, пад класе лишене.

Кривице ове казне се од 1—3 дана затворе.

Како је ове изнесене времена доцесли законом о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња, у коме су прописане многе нове казне за побројане кривице, то настаје питање: да ли и даље имаи §. 381. кривич. законе; код се у закону о уништавању штетних животиња ништа не вели, да се њиме замењују одредбе из кривичног закона?“

— На ово питање одговарамо:

После појаве закона о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња, наређења §. 381. прав. закона не каже више, и ако није парочито изгашено у поменутом закону, да се ова укидају, јер су сазиви доцнијим доношењем овога специјалног закона, који је чак и назив повећао, ова наређења укинута.

Овде нам је згодно напоменути, да су последњих година укинуте многа наређења из III части кривичног закона, доношењем специјалних закона, као што је н. пр. §. 379. укинут законом о лову, даље учињене су многе измене законима: о шумана, о упарећењу сточарства, вођарства, пепиградарства, певаки, рибољову, санитетским законима и т. д.

С тога треба бити веома опрезан при примени III части кривичног закона, јер се врло лако може догодити, да се у изнесени случајевима примени већа а у изнесеним мања казна од оне, која би се имала применити по законима, који данас важе.

IV.

Један општински писар пита:

„По чл. 78. закона о порезу, сваке четврте године врши се ревреја за наступајуће три године.

У то име пореске власти дужне су, да на дан 15. септембра сваке четврте године јавном објавом позову све оне, која полажу плаћању пореза, да до краја месеца септембра подпесу своје пореске пријаве, на основу којих ће им се распоредити порез за три године, које долазе.

За пореза на приносе од рада и занимања, пријаве се подпосе до краја јануара месеца.

Како се прајем ове 1904 год. завршује трогодишњи порески период за год. 1902—4-ту, то је било очекивати, да се на дан 15. септембра извршс наређења чл. 78., али то није учињено, ма да има безброј неопходних потребења, која се могу поправити само новим разрезом.

Да ли је могућно, да разрез остане по старом, под овако јасног наређења чл. 78.?“

— На ово питање одговарамо:

Поштто је за сваких година, да је досадања закон о непосредном порезу наносио готову неправду изнесени редовима нашега грађанства, парочито занатлијама и земљорадницима у изнесеним крајевима Србије, јер се при класификацији земљишта није водило рачуна о разлици, која постоји у плодности земљишта, дале ни климатске, економске и сообраћајне прилике изнесених крајева, него се земљиште трвало у 1 рсд и око у увичном и прапском округу упоредо са онима у Мачви, Стигу и Подунавлу, то је била неодложна потреба, да се та неправда исправи.

У то име, спремљен је на основа вог закона о порезу, који има ту тежњу, да дражаве терете подједпу сва грађапе равномерно.

Како би се по њему морао вршити разрез пореза на нова, то се одустало од распореда пореза по чл. 78. садашњега закона о порезу, о чему је тражено и законодавно одобреље.

Прилике, дакле, нужности, задржале су разрез пореза по садашњем закону, и зад се за таква поступак добије и законодавно одобреље, опда у целом том послу пе ће бити ничега неспконатог.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Данко Пуклер, 15-то-годишњи дечко, пестао је 3. пр. м-ца, када је пајчешћим лицем требао путовати за Букопар. Он је стар 15 год., стасит, код му је трои, лице бело и округло, очи плаве и смеђе, коса кестењаста, глава велике, слово је не може да изговори, пати од грчева слачних нападаја. На основу молбе дед. цес. крал. аустро-угарског конзулата, позивамо све власти, да Данка потраже и у случају проналаска спровезу Управи града Београда с позивом на Бр. 40810.

Драгутин, син Цветка **Кулишовића**, из Бапоспиања, отумарао је од куће без знања свога оца. Он је стар 16 год., стаса средњег, лица плавог, очиу плавих, нагиран десног ока има оожиљак од раке. Од одела пма на себи панталоне од плавог сукна, капут од сивог шајка, на погама пресне опапне, а на глави шоку плаву шајкачу. — Драгутина треба пронаћи и спровести пачел. окр. пражког с позивом на Бр. 17007 пан Управи града Београда с позивом на Бр. 40329.

ПОТЕРЕ

Непознати зликовци, 18. новембра тек. год. око 5½ час. по подне, напали су у Пожаревцу на Јосифа — Бупуса Лиића, сарача и трукера, када је се из дућапа враћао кући, ударили га пошеп у сриц, те га на месту убили, а за тим му узели кључеве од дућапа и касе, те отишли, дућан отворили и из касе одпели: 17 ком. челиних дуката, 86 ком. талира, 30 ком. рубљаа, 3 ком. по 5 дин. бушених, 1 ком. јерменуки бели, 6 ком. пуних, 172 ком. панцина, 27 ком. по пола панцина, 33 комада од 3 прајцаре, 350 гр. ситних пара, 2 ком. ситних пикунаја. 4 ком. по пола кануџе, 6 ком. кануџе, 14 ком. по пола пиране, 1 ком јерменулка, 40 ком. по пола јерменуки, 37 ком. по ¼ јерменуки, 2 ком. рубље чарапе, 53 ком. кошиљице од 4 у дуксту, 77 ком. од 6 у дуксту, 132 ком. од 8 у дуксту, стари сасвијући у вредности 70 дин., у готову 90 дин., и заложних сличних ствари све у вредности 3000 дин. — По изнесеку једпом од злочинаца који је крупно кроју у дућану имао је шубарт, при гуж, уске чакшире, опапне, мале брчиће, а пао ак се брије. У времепу убиства продавници су видели оно куће једног лица чешина са шајачом, а обучен је као и горе. — Позивају се све позпи. и општинске власти да за злочинцима и појарбом предузму хитне трагање и у случају проналаска спровезу пачел. окр. пожаревачког, с позивом на бр. 19270, или Управи града Београда с позивом на бр. 40561. Нарочиту пажпу треба обратити сарајпи и хапгарима, који моћају и купују овакви новци, јер је вероватно да је злочинцима пиеуштп ан новац проиао.

Спасоје Шарановић, родом из Грабовца у ср. расинском окр. крушевачком, стар 35 год., плап, брпја се, пун, погледа намрштеноот, раста средњег, у прпон пошењском гувеиету — војничким напиталом, на погама поси опанке, осуђиван је за напрелну крађу Борђу Стапковићу, надничару оп., на пас је по њиној потерници указано у Богатићу и спроведен за Београд септембра месеца ове год. побегао је испред спровођења изпеку Жпвопина и Жаркова. — Позивају се сва полицијске власти да Спасоја живо потраже и у случају проналаска спровезу Управи града Београда с позивом на Бр. 40411.

Непознати лопов, 8. новем. ове год. опо 5 час. по подне, уђпао се у кућу Фанке Смоли, удове окт. и на отворепог прозора уврао 12. ком. белих пречесних чаршава и још неке сигне ствари — све у предмети до 50 дин. На чаршавима је питпеским словима кућни назнено име „Фанп.“ — Позивају се сва полиц. власти, да за лоповима и покрадепом предузму трагање и у случају проналаска спровезу Управи града Београда, с позивом на Бр. 40711.

Марко Јеатовић, из Сечи Реке у сар. Ужичком, стар 28 год. раста средњег, сиеђ, образа дугачких и паше плоснатих, осумњичен је да је моћу пажељу 19. и 20. дец. пр. год. пајвпше опасну крађу ствари и новаца Богосаву Тодоровићу, на је отуд пре 8—10 нед. отумарао. Марка треба пронаћи и спровести пач. ср. у Косјерић с позивом на Бр. 5249. или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 40503.

Александра Ђокића-Татомировића, из В. Градишта, старост, 20 год., бави се и таплецким занатом — траже Врањски Прв. суд ради извршења пресуде Апелац. суда Бр. 1554. 1903. год. којом је осуђен на шест месеца затвора за просту крађу. — Треба ги у случају проналаска спровести Врањском првост. суду или Управи Београда с позивом на бр. 40329.

Зимски иберџит, од штоба, пријазет, пов. са врапцом сомотском и прсом поставом од сатина, са *унитком* на леђима с вола до краине у виду трогла од другог штоба и патпиком опрао на крагни: „Јованович и Ташић пријатни из Лесковца“ — Умоле је непознати лопов 15. ов. мес. из кан. код „Пауна“ Јосипу Стојановићу, бави. полиц. пракгикапту. — Позивају се полиц. власти да покрађу и пронађепу потраже, и у случају проналаска спровезу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 40377.

Димитрије Живковић и Ђорђе Цветковић, из Стапичева у окр. Пиротском, решењем првост. пиротског суда од 13. новембра 1904. Бр. 15565 стављени су под пороспи суд и у притвор за дело из т. 2. §. 225. кази. зак., јер су побегли још за врсме полицијског надзора.

Димитрије је стар опо 35 год. средњег раста, у опште плав, у одпу пиротском.

Ђорђе је стар 28—30 год. средњег раста, у опште плав, у одлу опет пиротских сељака.

Познају се све полиц. власти, за Димитрија и Ђорђа живо потраже и у случају проласка спроводу Пиротском проост. суду с позивом на Бр. 15565, или Управи града Београда с позивом на Бр. 41133.

Ђорђе Антић, из Врандола у окр. Пиротском, пођу између 8—9 фебруара 1895. год. побегао је из притвора нач. ср. Белопаланачког, а решењем Пиротског Прв. суда од 16. јануара 1898. Бр. 431. стављен је под поротни суд и у притвор за три описане крађе. Ђорђе је стар 60 год. средњег раста, плавих очију, дугих танких и загаситих бркова. носе пре, у оно време био је без брада — брија се. — Моле се све полицијске власти, да Ђорђа живо потраже, и у случају проналаска да га стражарно спроведу Пиротском проост. суду с позивом на Бр. 12251, или Управи Београда с позивом Бр. 41131.

Непознати лопов, 17. св. н-да ове год. у вече ушао је у кафану „Урошева Пивница“ на Теразијама, па са чивилука украо јесенски капут Боре Динића, чиноа. поште и телеграфа. Капут је био нов, од црног ластика, дугачак до испод колена, са црном сомотском крагном. џепови су му са стране, а на унутрашњем има монограм „Д. Б.,“ постава му је шорама с белим и прави пругама. — Познају се све полиц. власти да потраже, да се пронађе и покрађа власти да поступе, да се пронађе и покрађа пронађу. Убр. 41001.

Зимски капут, украо је непознато лице Петру В. Поповићу, фијакеру 11. год. са чивилука у Вел. Школи, где је био оканчен. Капут је нов, од црног ластика, дугачак, са пликом постављен, протканом прегама и сомотском јаком. — Лопова и покрађу треба потражити и у случају проналаска спровести овој Управи с позивом на Бр. 40574.

Драгиша Вељковић, звани „Гинџица“, кочијаш, родом из Београда, стар 27 год., осуђиван два пута на робију због крађе, писмен, али одбија правилном черења неким школама. Имања сељак престаје, и посредовањем овога добрачине што има тако болесно оде за селе, прода њиве једном ов. пљиварском трговцу, но да га тај трговац не би преварио и заборавио, оде „посредник“ да наплати куповну цену. И он ју је збила поштено од дотичног трговца, когга је обећао да је он сопственик плаћа, наплатио, али није предао новце сељаку, већ је за себе задржао и погубио се.

Сирома сељак, кад је после дужег чекања на „посредника“ отишао дотичном трговцу да види шта је то толико запело око пеката пошло је у чему је ствар, и да је жртва превареног достави случај полицији, која за тим „посредником одмах расписа тражење свима полицијским властима у земаљи. Према опису и другим знацима после вероватно дака он буде

ухваћен у округу крушевачком у лицу Милића Јанковљевића — Вилаповића, пошара и варошанице, и спроведен београдској полицији, где је он одмах признао дело, али је се бранио да се оно је „случајно“ јавио и паре овом сеоском помоо, но да ће му их он вратити „кад буде имао,“ те према томе за овде не може бити кривично дела, већ чист грађански спор. И ако је се вешто бранио и своју одбрану адвокатски у перо диктирао, ипак ни полиција ни суд нису могли да усвоје његову „одбрану“ и „разлоге,“ већ су га ставили у притвор, иако би му дали пуштање да до претреса своју одбрану још боље спреми. Сад је у њу толико поуздан, да се са свим хоће да клади, да ће суд нора пустити. На која начин он мисли да промени творају о кажњивом делима, и да ову своју најновију прекеру из кривичног пребаци у грађанско законик — онлеђено на претрес. Ну како га неговом општина означава као кочијаша и варошанина, који је и на робије био, и он то одриче, већ признаје да је „само“ два пут судски обуђиван за „неке ваљарске тричарије, то ми наносимо његову фотографију и молимо све полицијске и остале власти, да јасе Управи града Београда ако је он још где учињено какво крив. дело и све што о њему знају.

Он је родом из Вел. Дренове, у окр. крушевачком, стар је 32 год., средњег раста, смеђ.

Врло је драк и говорљив; сваком из реда, по и чиновницима, пружа руку да се рукује са својим познаницима.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Хаис Ернст Мупа, тргов. помоћник, који је у последње време био са службом у Александрији, тражи се од стране немачких власти због извршеног дезертерства и утаје.

Хаис је стар 28 год., висок 1·70 м. витак, плећа, очију плавих, носа и уста обичних, рађен брковна и рађе ретке пшенице браде.

који је сад обријао, бубуљчаа, особито по челу. Говори немачки (сверш. немачки дијалект) и нешто француски. Од особених знакова има: дугачке конте, гетиа ход и нагнуте раз лица. Има при себи војничку исправу и по своју пријави путује са **Максом Сакевицом**, који се такође тражи због дезертерства.

Макс је стар 26 год. висок 1·80 м. витак, смеђ, брковна смеђих, и потсечених по енглески. Говори осим немачког врло добро и енглески. Леви му је нога нешо краћа, а обе су му ноге краће у виду слова О.

За Хансово хватање постоји награда од 500 дин. у злату.

На молбу овд. царско-немачког консулата, односно Хансову фотографију и познато све полиц. власти, да их Хаис и Макса обрате пажњу и у случају да се негде код нас нађу, треба их стражарно спровести Управи града Београда.

ивена бистар и умешан, решењем проосеченог београдског суда за округ подунавски стављен је под суд и у притвор због убиства. Познају се све полиц. власти за Драгишу, који је у бекству, у својим домаћинама најчешће потраже и најсигт спровеју помељутом суду с позивом на Бр. 22428. Убр. 52030.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Пре кратког времена, један земљорадник из полубарског среза дотера на београдски трг коња сувих шљива. Њему се понуди једно лице да посредује приликом продаје, да би шљиве што боље продао, и да га купци не би преварили

ПОХВАЛНИЦА

Господин Министар унутр. дела, одлуком својом од 10. новембра тек. год. Ибр. 21858. јавно је похвалио г. **Антонија Видовића**, начелника среза полужаичког, што је вршио своје дужности у погледу хватања и утамањивања хајдука савесно, енергично и са поштовањем, хајдука за доприноо да се хајдуи Светозар Стечинић је ухваћен у округу подунавском, а за Аустро-угарске, убије, а хајдук Љубомир Гајић из Баиовања, ухвати.

Честитамо г. Видовићу ово одликовање, које је с пуним правом заслужио, и желимо да се и други поаи, чиновници на њега угледају.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 48 и 49. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. ДЕЦЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и напредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештанима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

ЧЛ. 2. ТАЧ. 8. ЗАКОНА О ТАКСАМА

Нису ретки случајеви погрешног тумачења чл. 2. т. 8. закона о таксама, због којих трпе штете многи појединци, и пропадају им иначе јасна и несумњива права, јер не могу да плате таксу, а до уверења о сиротном стању не могу да дођу.

Највише као да од тога погрешног тумачења пате жене, било разведене или отеране од својих мужева, било као удове, кад их наследници најуре са имања, па би оне хтеле да прибаве важност наређењима §. 413. и 414. грађ. закона, о уживању на добру мужевљевом.

Ми смо имали прилике да видимо многе такве случајеве, и један од њих саопштићемо у целини, па онда доказати како су власти погрешно разумеле поменута наређења, те да на такав начин и сами пружимо могућност, да и наше мишљење буде предмет оцене других људи.

Дакле, случај, који нас је и определио да говоримо о значају чл. 2. тач. 8. зак. о таксама, овакав је:

Марија жена Петра Павловића, из Б-ца, наследила је извесно имање од својих родитеља, и донела га у мираз своме мужу.

Приликом пописа имовине, који је вршен у 1884 год. Петар је оно имање записао на своје име, како, у осталом, и закон о порезу наређује, и на исто је плаћао порез.

После смрти његове, његови синови (имао је петорицу) поделили су на равне делове сву имовину свога оца, па и оно имање, које је било својина њихове матере, а њу су просто отерали са имања, и упутили да живи и храни се службом или просјачењем.

У намери, да судским путем тражи повраћај имања, које је њена несумњива својина као наслеђе од родитеља, као и право уживања на добру мужевљевом у смислу §. 413 и 414 грађанскога закона, Марија је тражила уверење од дотичног општинског суда о сиромаштву.

Општински суд, и ако је знао да је Маријино имање приграбљено од њених синова, и да она не плаћа никакав порез, ипак је тражио од Пореског одељења податке и упут: хоће ли издати молиљи уверење или не?

Пореско одељење нашло је, да овде не стоји случај чл. 2. тач. 8. закона о таксама, јер молиљу није муж отерао, него синови, па није дало општ. суду ни потребне податке, јер, вели, према порезу, који плаћају њени синови, она није сиромашног стања.

Покушај полицијске власти, да обавести и општински суд и Пореско одељење о погрешном тумачењу ове законске одредбе, остао је безуспешан.

Према томе, ова несретна мати, поред права на уживање на заосталом имању њеног мужа, поред своје несумњиве својине, отерана од несавесних синова, нема ни леба да се исхрани, а камо ли таксу да плати, и кад се за све то жали властима, оне слежу раменима и понављају плати таксу!!

Изневши, овако случај, који постоји, ми смо сада дужни да по обећању, изнесемо своје гледиште на значај чл. 2. т. 8. закона о таксама, и да докажемо погрешност примене његове од стране Пореског одељења, које је, у главноме, и спречило издавање уверења о сиромаштву.

Дакле:

Треба запазити две ствари у наређењима чл. 2. тач. 8. ставу 4 и 5-ом.

Тамо он, на име, везује удату жену за порез свога мужа само дотле, докле она живи са својим мужем у *заједници*, а ако је удова, *докле на имању свога мужа живи*.

Закон овде не чини никаква ограничења, нарочито у ставу 5-ом, у погледу побуда и узрока, због којих удова није више на имању мужевљеву. Он просто тражи да стоји тај факт, и онда се стање жене — удове одређује према порезу, који она лично плаћа, ако га у опште плаћа.

Да ли је она са имања насилно отерана; да ли је то учињено од стране наследника или којега другог, или је, на послетку, она из својих властитих побуда престала да живи на овом, о томе, велимо, закон не вели ништа, пружајући тако, могућност удови, да она увек може тражити и бранити своје право без икакве таксе, ако она не би имала свога имања оделитог од овога.

Разумно је, дакле, законодавац признао, да су удове у већини случајева у тако несретном положају, да их гоне са имања, које је од мужа остало, и да су, по томе, упућене да траже заштиту власти и судова, па зато је и дозволио да ово чине без таксе, ако, наравно, не би случајно сем овога имале другу имовину.

Како и у случају, који смо ми изнели, удова не живи на имању, које је после смрти мужа јој остало, то и за њу, по превасходству важе наређења т. 8. чл. 2. зак. о таксама, нарочито што је несумњив факат, да је она насилно отерана како са имања мужевљева, тако и са онога, које је њена несумњива својина, те без своје кривице не може да прибира приходе са ових, и створи могућност да таксу плати и тако одбрани једно своје очигледно право.

Према овоме, поступак Пореског одељења и општинског суда према Марији незаконит је, и на старијим је властима, да ову неправду исправе.

Како, међутим, овај пример није једини као што смо и напред рекли, то на централној Управи лежи дужност, да о значају овога законског наређења да ближа обавештења, како се људи не би лишавали права, које је иначе несумњиво.

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(НАСТАВАК) 26

§ 507.

Док не прође петнаест дана после јавне продаје, непокретности, или ако има тужбе због продаје, док решење о том извршно не буде, суд неће купцу свелопбу — тапију — издавати.

Но кад има тужбе за уништај продаје, онда ни купац неће цену полагати у року, који је за то остављен 1-ом 483-ни. У овом случају

*купац не иде; већ *тај* дужни положити у року од три дана пошто му се саопшти да је извршна судска одлука, којом је и по жалби продаја одржана за сналажу.

(Замена од 14. јула 1898. год. збор. 53. стр. 172).

*

Тек од дана надаље сведоџбе — таџије — постаје купац господар а не од дана кад полиц. чиновник каже „к трећи пут“ по одлуци № 4288. код §. 481.

Извршна власт није дужна да зове купца за положе куповну цену, по овој одлуци Касационог суда.

По свршеном извршењу суд је предходно нашао:

Никојим начином извршна власт није била позвана, да позива купца за полагање куповне цене, већ само да му саопшти да је продаја одржана — §. 507. грађ. суд. пост., и чим купац не положи у року куповну цену — §. 484. грађ. суд. пост. — власт одмах одређује другу продају на штету купца.

Но баш и кад би се узело, да је извршна власт била дужна да позове купца да положи куповну цену, опет то тужиља Лепосава не би ништа користило, пошто је њен пуномоћник Тимотије адвокат, који је и лицитирао ово имање за њу, на аукту Бр. 9017 код начелства изјавио, да нема новаца да положи излицитирану цену, но да је исти трајно од своје властодавке, и ако она за петнаест дана не положи новац, онда власт нека прода ово имање на њену штету, а она изјава по §. 620. грађ. зак. подупо веже и властодавку Лепосаву и има се сматрати као да је она исту (изјаву) код начелства и дала, па је са овог разлога одбио тужилачку страну од тражења.

Ово решење одобрио је и Касациони суд 5. IX. 03. № 5805.

*

Види одлуку № 10437 код ове §-а, која је донесена у истом смислу.

*

Да је кадметач посебо сведочења имала и ако није положио сву куповну цену, казује нам ова одлука Касационог суда:

На дан 4. јануара 1900 год. продавало је пореско одељење имање Николе Ј., за дужну порезу и теслимљено Вујици П. из Д. Лајковца за 201 динар.

Како купац није положио куповну цену, то је пореско одељење продало исту њиву у „огачама“ на штету купца Николе на дан 28. децембра 1900 год.

Противу ове продаје тужио се Никола, наводећи да је продато имање његова својина, јер га је купио на првој лицитацији куповну цену положио и таџију од суда добио.

Тужени Јаков З. порезник бранио се да је истина тужилац добио таџију од продатог имања, али то је погрешка јер тужилац није положио сву куповну цену, већ неки део. Знат је више пута да положи излицитирану цену и у томе погрешно је писато на пореског одељења суду да изда таџију и тужиоцу, поред другога купца, који је на тој лицитацији пуно друго Николино имање и цену положио.

Одељење је писало суду да одузме таџију од тужиоца и огласи је за неважећу, на одређено продају на штету тужиоца, као првог купца и ову исту њиву у „огачама“ продало другом.

Првостепени суд пресудом од 16. IV. 1901. № 120. 96. поништио је продају из ових разлога:

Да се из акта ове продаје види, да је пореско одељење среза к..... у лицу тужиног г. Јакова на дан 28. децембра пр. год. продало спорну земљу звану у „огачама“ и да је ову земљу купио тужилац и на исту добио од суда таџију, коју је у препису суду полнео за доказ, а оригинал показао на увиђај, и да је ову исту земљу, која се по поднетој таџији, као јавној исправи по §. 188. грађ. суд. пост. сматра као својина тужиочева, пореско одељење продало за наплату дуговања порезе Николе Р. из Д. Лајковца.

Према томе ове је повређен пропис §. 471. тач. 1. грађ. суд. пост. јер је за наплату туђег дуговања продата земља тужиочева, па с тога се ова продаја као неуредна има уништити, §. 501. грађ. суд. поступка.

Наводи туженога, да тужилац није положио сву излицитирану цену и да је на његову штету као прилишног купца, имање ово продато за наплату порезе Николине без предности је, пошто се таџија налази у рукама тужиочевим, који је до ње дошао законитим путем — §. §. 489. и 507. грађ. суд. пост. —

Ову је пресуду одобрио Касациони суд 10. VIII. 01. № 5382.

*

По одлуци касационог суда од 3. IV. 1899 № 3059. ако је таџија надата, па се продаја поништи услед промедаба касац. суда, — онда се таџија може да поништи само редовном парницом а не несторним путем.

Ево те одлуке.

За наплату дужног пореза што је Миленан П. из Драгојевца дуговао, среска власт продала је имање Миловановио и како је купац положио куповну цену, — полиција власт не сачека да продаја буде извршна, већ се обрати суду с молбом да купцу изда таџију, што овај и уради.

По кад Миленан у законом року поднже тужбу за поништај ове продаје и кад суд поништи продају као неуредну, — полиц. власт затражи од суда, да огласи таџију издату купцу Миленку М. из Трбушинце, за непредеђу, да ових разлога:

„По §. 489. и 507. грађ. суд. пост. суд не издати таџију купцу продатог имања тек тада, кад продаја постане извршна, кад противу ње нема жалбе или кад је по жалби и суд осиновио предају као уредну.

Продаја имања Милована П. не само да није постала извршном, него ју је суд поништио решењем својим од 3. марта 1897 год. № 4059.

Према томе овде је суд учинио погрешку, коју по §. 335 грађ. суд. пост. има сам исправити.“

Противу овога решења изјавио је жалбу купац Миленко и Касациони суд поништи напред поменутом одлуком првостепено решење.

Ево Касац. примедаба.

„Погрешно је суд појављено питање о неважности таџије расправно решењем, узевши да је овде случаја погрешка, која се на основу §. 335 грађ. суд. поступка може кратким путем да расправи, већ кад је жалилац Миленко таџију добио од надлежног суда дозволеним и законим путем, то се она као јавна исправа може уништити једино редовном парницом.“

*

Купац је дужан да положи излицитирану цену за три дана по саопштењу да је продаја остала снажна, и онда постаје купац к сопственик. Власт, која врши продају није дужна да га позива да положи куповну цену, — по овој одлуци.

„По свршеном извиђају овога спора, а у смислу §. 166. грађ. суд. пост., суд је нашао: да тужилачка страна овим спором тражи уништај ове друге продаје, а за тим и уништај таџије по тој другој продаји, дате Управи Фондова.

По §. 502. грађ. суд. пост. свали овај, који је неуредном продајом оштећен, може онога, које је узрок те неуредности за петнаест дана тужити надлежном суду, рачунећи од дана продаје. Одопљену тужбу суд ће по званичној дужности одбацити.

На, како се из протокола држане лицитације, од 14. децембра 1899 год. као куповине јавне исправе по §. 187. грађ. суд. пост., види, да је продаја непокретног имања Живковог држана 14. децембра 1899 год., а тужба да је за уништај ове продаје поднета првостепеном суду 29. јула 1900 године, што се из пријема тужбе, по оном спору види, — то суд и не упуштајући се у оцену осталих тужбених навода, налази, да је тужба, поднета после 9. месеци и 15 дана, — те се према горе наведеном законском пропису има сматрати, да је тужба неблагопремено поднета и као таква има се, по званичној дужности одбацити.

Тужене је, по §. 98. грађ. суд. пост. као крива страна, одговоран за парничне трошкове.“

По жалби тужилачке стране Касациони суд (III одељење) примедбама својим од 18. маја 1901 године № 4175 поништио је горње решење првост. суда са ових разлога:

„Кад тужилац у тужби № 53195. 1900 год. и белешци № 7002. 1901 год. наводи да је преча она продаја спорног имања од 17. априла 1897 год. на којој је он исто имање купио, него продаја од 14. децембра 1899 год. на којој је то имање лицитирала и купила Управа Фондова и тражи поништај таџије, издате *Управи Фондова на спорно имање* 13. августа 1900

године № 34152, — онда је суд погрешно узео, да је овде случај тражења уништаја неуредне продаје из §. 501. грађ. суд. поступка и тужбу по §. 502. истог пост. као одоцњену одбацио, већ је требао да је узме у поступак и даље, као у редовном спору, по закону поступи.*

После овога првостепени суд одредио је рочиште и по свршеном испитању досудио је тражење пресудом.

По незадовољству обеју парничних страна, јер је тужилац одбијен од тражења накнаде за неуживање имања, — Апелациони суд пресудио је 19. VIII. 02. № 3213 да се тужилац одбије од тражења.

Ево побуда за ову пресуду.

„Погрешно је схватање прв. суда да је тужилац постао сопственником спорног имања по томе, што је прва продаја извршена 17. априла 1897 год постала извршном и што тужена страна није доказала, да је од првог купца тражила и рест куповне цене.

Да би ко могло постати сопственником непокретног добра, овде по основу уговора куповине и продаје, нужно је, да свака уговарајућа страна испуни уговор, и да добије тапију као доказ о својини — §. 292 грађ. зак. —. По томе и тужилац био је дужан да положи и рест куповне цене; а како пак то није учинио, није ни тапију добио.

Тужена Управа није била дужна да позива тужиоца као купца да положи ресто куповне цене, јер је тужиоцу на протоколу од 11. фебруара 1899 год. саопштено да је продаја извршна и овај изјавио, да од купљеног имања није добио тапију, па и сад нека чини власт са овим имањем како нађе за сходно;" а међу тим куповну цену није положио.

Према овоме, кад тужилац није са своје стране уговор испунио и на купљено имање добио тапију, као доказ о својини непокретности по §. 292. грађ. зак.; онда није ни ступио у права сопственика, те је имање остало управиног дужника Живка М., и ова га је могла, као залогу понова изложити продаји по §. 484 грађ. суд. пост., по коме се одређује нова продаја ако купац у законом року не положи новац; дакле, закон купца не сматра за сопственика све док куповну цену не положи.*

На жалбу тужиоца Касациони суд [III одељење] одобрио је 19. XII. 1902 год., под № 10437 апелациону пресуду.

*

Ова одлука казује још и то, да купац имања, продаватог јавном продајом, постаје господар тек кад добије тапију и да се тапија само редовним спором уништити може.

*

Види одлуке № 5805. код овог §-а.

*

Видети одлуке код §. 481.

*

Види одлуку № 9050 код §. 484.

*

Видети одлуку № 8903. код §. 489.

§. 508.

При решавању тужбе због неуредне продаје, суд ће праву страну осудити и на плаћање судских такса.

Није извршилац продаје крив, ако у списку није тачно казано, шта има на имању које је узето у попис, већ онај који је вршио попис, према овој одлуци.

Продају имања масе умр. Крсте Р. извршио је срески писар Драгољуб К., на основу пописа који је извршио општ. суд.

У попису није казано, да на земљи у „врсовцу" има и виноград од 5000 чокота, и за то старвоци масени затраже поништај продаје.

Првостепени суд задовољно је тужилачку страну и осудио извршиоца на накнаду положене таксе и трошкова; но Касациони суд поништи 22 августа 1903 год. № 5324 првостепено решење на жалбу туженога из ових разлога:

„Кад су по §. 466. грађ. суд. пост. и његовој допуни, овлашћени и општински судови, да врше попис имања; и кад се из списка пописа (прилог акту № 16811. 1902 год.) види, да је попис имања извршио општ. суд., онда је првостепени суд погрешно што је осудио туженог на плаћање трошкова и таксе, кад до њега нема никакве кривице, да би у смислу §. 508. грађ. суд. пост. био одговоран за ово; јер, што у огласу није тачно описато имање [није казато да на шумарици у „врсовцу" има и њиве и винограда] може бити кривице само до извршиоца пописа, а не и до извршиоца продаје. Па пошто се оглас пише на основу пописа, а попис је, како је напред наведено вршио општински суд а не тужени, то је суд требао да даде разлога са којих налази, да је за неуредное ове продаје крив тужени, кад га је осудио на накнаду положене таксе и плаћање трошка тужиоцу.

*

Није крив извршилац продаје, ако је узео имање у попис, по казивању мужа и пуномоћника, и изложио продаји, па се жена тужи да је њено имање, а не како је муж казао да је његово, по овој одлуци.

По тужби Катарине жене Петра В., противу Душана Г. порезника, за поништај продаје, првостепени суд поништио је продају и осудио туженога на плаћање парничних трошкова и накнаду положене таксе.

Но по жалби туженога Касациони суд у свом III одељењу 22 августа 1903. под № 5307 поништио је првостепено решење са ових разлога:

„Првостепени суд погрешно је, што је решењем својим № 21373 осудио туженог Душана на плаћање таксе и парничних трошкова, кад се из протокола саслушања пуномоћника тужитељке Катарине од 18. децембра 1901 год. № 21102 код пореског одељења пож., види, да је пореско одељење узело у попис продато имање, као својину Петрову, на основу његове изјаве; те према томе нема никакве кривице до туженог, да би морао да одговара за трошкове — §. 508. грађ. суд. поступка —."

*

Извршилац продаје осуђује се на плаћање трошкова и таксе, дантубу, подвоз, за писање тужбе и жалбе ако је продаја поништена према овој одлуци.

По спору Стојана Д. противу Милоша Б., за поништај продаје првостепени суд решио је 12. септ. 1902 год. № 13035 да се поништи продаја, али, да се тужилац одбије од тражења накнаде таксе и трошкова са ових разлога:

„По чл. 5 и 10 закона о непосредном порезу, свако земљиште гарантује за порезу која је на исто порезана; а по чл. 14 и 18. истог закона, порез на земљиште плаћа онај, чије је земљиште, или онај, који га држи и ужива.

Према овоме и кад се из поднетог уговора уз тужбу, потврђеног од начелника среског 11. јануара 1895 год. № 454; као јавне исправе по §. 187. грађ. суд. пост., види, да су порески дужници Станко, Илија и Петар С. ову своју ливаду дали у реум тужиоцу Стојадину за дуг од 1160 дин., те, да је овај, у место интереса до исплате дуга ужива и порез на исту плаћа —, онда је тужени извршилац Милош Б. по наведеним законским прописима био дужан да извиди, да ли је држалац Стојадин уредно плаћао порез на ову ливаду, као што се он брани у акту своме ПБр. 10491. 1901 год. где и доказа о томе подноси. И, на случај, да тужилац Стојадин, као држалац није плаћао сву порезу, која на исту ливаду припада, за време од кад је држи, онда да га по §. 466. грађ. суд. поступка у вези са чл. 14 и 18. закона о непосредном порезу позове, те да он као држалац ту порезу плати; па ако Стојадин ту порезу, која припада на ту ливаду, не би платио, онда тек да приступи продаји исте а не, да је без тог претходног рада продаје за дужну порезу Станка С., као што акта ове продаје тврде.

Кад, дакле, тужени Милош Б. овако није поступио, онда му ова продаја, према наведеним законским прописима, остала неуредна, и зато се иста по §. 501. грађ. суд. поступка има поништити.

Односно тражене накнаде таксе и трошкова суд налази, *да тужени Милан Б., не може бити одговоран за исту накнаду према §. 508. грађ. суд. поступка зато, што тужилац спорну ливаду не држи по уговору, као купац, већ као поверилац, дакле, као лице, које нема права својине на исту, и зато се тужилац од овог тражења има одбити, као од тражења неумесног.*"

Но, по жалби тужил. стране Касациони суд [III одељ.] поништио је горње решење 27. I. 1903 год. под № 11215. 1902 год. са ових разлога:

„Погрешно је суд узео, да тужени Милош Б. по §. 508. грађ. суд. пост. не може одговарати тужиоцу за трошкове и таксе зато, што тужилац није сопственик продатог имања, него поверилац; јер, кад је у разлозима свог решења узео, да је продаја неуредна и да је узрок тој неуредности тужени, онда горњи разлог не може да опстане; али, како се из акта види, да је продаја била 18. октобра 1901 год.; да се тужилац Стојадин актом № 10491. обратио Пореском одељењу 10. истог месеца и тражио, да се продаја обустави;

да је решењем од 14. октобра 1901 год. под горњом нумером одбијен, које је решење по акту № 10491 предато тужиоцу 18. октобра, дакле истог дана, када је и продаја извршена; онда суд треба према томе и да цени, *да ли је тужени одговоран за такси и трошкове.*"

Првостепени алексиначки суд усвојио је ове примедбе, па је решењем од 18. III 1903 год. № 4115. поништио про ају а осталодно тужиог напладе трошкова и таксе тужиоцу, *јер је продају мора да изврши* по решењу пореског одељења № 10491, као што тврде зата продаје, према чему он није проузроковаћ ових трошкова.

После других примедаба, првостепени суд осуђује је туженога да плати тужиоцу на име трошкова 80 дин. и накнади 60 дин. плаћене таксе.

И на ово решење изјавио је жалбу тужилац што му суд није досудио трошак око подвоза, писања тужбе, жалбе, дангубу и т. д. и Касациони суд 17. VI. 1904 № 2882 поништио је и ово решење првостепеног суда у смислу жалбе и позвао суд, да поступи по примедбама.

Првостепени суд поступио је по овим примедбама и досудио тужиоцу подвоз, за писање тужбе, жалбе и дангубу још 40 дин. поред раније досуде и кад на ово решење изјавише жалбу обе стране, — Касациони суд одобри 1. IX. 1904 год., № 7421 решење првост. суда.

*

Кад се јавна продаја сматра да је неуредна и поништи, онда је извршилац одговоран и за накнаду штете, према овој одлуци Касац. суда.

Тужилац Дача С. тужио је суду попи. чиновника Божилара М. писара 3. маја 1880 год. што је јавном лицитацијом продао његов плац под кавапом и остали зградама; и половину дућана, па оба имања одмах и уступио купцима; па како је ова продаја поништена, а купци су за све време држали и уживали имање, неће да му плате што су уживали имање, па то је тужио извршиоца и тражио, да га суд осуди да му накнади за неуживање и неукавање за 18 месеци 1728 дин. а за неуживање дућана за 11 месеци 210 дин.

Тужени се бранио, да је савесно извршио продају, па није крив. што тужилац није имао стараоце за време заточења. Тражио је да се тужилац одбије од тражења.

На сваки случај, позвао се у заштиту на свога друга Љубомира П. које је извршио сву претходну радњу око продаје и ако има кривице, — одговоран је за ово Љубомир, јер је он само вршио лицитацију.

Заштите се није правио Љубомир.

Суд је узео:

а, да је тужилац навео, да је тужени продао јавном лицитацијом његово имање, у времену док је био осуђеник, без да му је постављен старалац, те у томе и јесте одговорност туженога за тражену накнаду;

б, да је тужени признао да је продају извршио, но да се изговара да је ову дужност савесно вршио. Што продаја имања није била саопштена законом заступнику тужиочевом, док је тужени њиму издржавао, да није он туженог крив, јер је он само продају имања извршио а до тога рада да је сву претходну радњу извршио, Љ. писар начелства, па да је он и одговоран за штету.

в, да се заштитник није хтео примити заштите, наводећи да до њега нема никакве одговорности;

г, суд размотрив о овој ствари налазе; да не стоји одбрана туженог Божидара да у његовој радњи приликом извршења продаје тужиочеког имања нема до њега никакве одговорности, јер по §. 17. кривич. закона свако лице осуђено на робију или заточење, рачна се са свим малолетном лицу, док да са издржању казне и оно је неспособна да са својим имањем распоиаже — изузимајући само случај прављења тестамента — и кад се овакав случај појави онда је дужна власт оваком лицу по чл. 154. зак. о старатељству да постави старатеља по званичној дужности, који ће у место њега имањем управљати и остале правне послове свршавати. Држећи се овог законског паређења суд налази, да је радња туженога неправилна и незаконита, што је у ово начелства преко управе казненог завода саопштио тужиоцу продају његова имања, те је онај као осуђеник своју жену на заступника себи одредио противно наведеном чл. 154. зак. о старатељству, јер тужени је као државни чиновник требао да има на уму наведени закон, па да у оваком случају по њему и поступи а никако да тужиоцу саопштава непосредно званичну радњу, која по себи никакву правну важност не може имати, јер је он као осуђеник правно неспособан био да себи у оваком случају заступника одређује и она његова изјава код казненог завода има да се узме као и да не постоји и тако је тужилац у продаји његова имања остао не заступљен, што по закону није смело да буде.

Неспоредан је и овај навод туженога, што вели да је предходну радњу око продаје имања вршио чиновник Љуба, а он само да је продају извршио, јер ок ако је извршилац ове продаје, требао је да испази да ли је све за извршење нелазта рада спремљено и да ли су сви законски услови испуњени?

д, да је према изложеном радња туженог у продаји имања тужиочева незаконита, и да је зато он одговоран тужиоцу за штету по §. 800, 808 и 818 грађ. зак. и то: за позитивну сте штете, која је вештачком оценом у белешци од 19. новембра 1884 год. опредељена, а за време од 3. маја 1880 год., као дана извршене продаје, па до 15. јануара 1881 год. као дана када је радња туженог по подпетом решењу судском уништена, — дакле за 8 месеци и 12 дана, разумеће ни вештачкој оцени штету, што више зато време на своју корист употребљавао и уживао продато имање и то: за полуплац са дућаном по 18 динара месечно; а за плац под кавапом са зградом по 55 динара месечно;— дакле, у суми по 73 динара месечно, који ће суму туженик дужан бити, да плати тужиоцу; а, да је остало тражење тужиочево: да му тужени накнади штету за време од дана продаје, па до дана, док му имање на руковање није предато, овде неумесно; јер суд налази, да одговорност туженога за штету проузроковану, траје само до времена, када је његова радња, т. ј. продаја имања судом уништена, а то је до 15. јануара 1881 год. а за дуже време да се не може распоредети, те с тога да се тужилац од тога има и да одбије. Исто тако суд налази, да тужени не може одговарати тужиоцу за 422 динара плаћање таксе од стране тужиоца по парници његовој са купцем А. Н. због поправља продатог му имања, пошто ова накнада нема везе са тражењем, које тужилац овом парницом тражи.

Са ових разлога првостепени је суд пресудно 22. маја 1885 године под № 6697 да туженик плати тужиоцу штету по оцени вештака, а од осталог тражења да се одбије.

По незадовољству обеју парничних страна Апелациони суд одобрио је првостепену пресуду 14. марта 1886 год. № 2116.

Апелациони пак пресуду опсежно је Касациони суд 10. јуна 1886 године под № 1999.

*

Види одлуку № 11685 под §. 502, према којој извршилац није крив и ако продаје туђе имање.

*

Кад се надметачи договоре, и кад осуђени има више преимена, није извршилац крив према одлуци код §. 507 под № 5459.

§. 509.

Кад се продаја уништава, суд ће о томе надлежну полицијску власт известити, како би она могла нову продају предузети.

Нова продаја мора се одредити најдаље за десет дана од добивене известбе.

Допуна од 14 јула 1898 год. (Збор. 53 стр. 179).

Кад се продаја уништава, купац узима имање и прибира користи од истог од продаје исто је положио куповну цену, према овој одлуци опште седнице Касац. суда.

На дан 26. јануара 1881. продата је кућа с плацем Ђорђа и Светозара Брње Л. на јавној лицитацији и уступљена Мијајлу С. за 21.250. динара, који ја одмах положио начелству 12.228 динара и почео да уживa имање, наплаћујући кирију итд.

У законом року Ђорђе је тражио поништај продаје, и ова је поништена и друга одређена и сад, кад је прва продаја поништена, сопственик куће Ђорђе подигне тужбу противу кирајџије Томе Ж. за кирију.

Тома се бранио да је кирију платао нешто куцу Мијајлу, нешто старацку масе умр. Светозара смесничара тужиочевог а нешто и начелству, за доказ чега поднео је квите.

Тужилац није признао исплату кирије јер квите Михаилове не могу служити за доказ исплате, кад он није господар имања. Тужио је и купца Михаила.

Тужени Михаило признао је, да ја наплатно кирију по квитама али није пристао да је врати тужиоцу, јер је имање купио на лицитацији и положио 12.228. дин. која је сума лежала скоро годину дана без интереса, те је био властан кирију да наплаћује од које је и имање оправљао.

Првостепени суд осудио је туженог Михаила на плаћање.

По незадовољству осуђеног апелациони суд преиначио је првостепену пресуду и одбио тужиоца од тражења пресудом од 7. I. 86. № 1028. са ових разлога.

„Кад је квитом начелства од 20. дец. 1879. № 14462. доказано по §. 187. грађ. суд. пост. да је тужени Михаило имање од кога се спорна сума, као приход тражи, купио на јавној лицитацији за 21.250. динара и да је положио у готову 12.298. динара и 81. пару, а остало са квитом, онда је тужени Михаило законим путем, а на име по §§. 481. и 483. грађ. суд. пост. задобио спорно имање у државину, па му се та државина према поменутом доказу, а наспрам §§. 200. и 201. грађ. зак. има да огласи за правичну и он за савесног притежаоца спорног имања.

И, како је по §. 504. грађ. зак. савесан притежалац у праву, да плодове са имања, законим путем прибављеног, прибира и ни зашто више не одговара, сем што ствар враћа; то и тужени Михаило, као савесан притежалац није дужан, ни одговоран, за приход, што га је са спорног имања примио; са чега се тужилац по §. 178. грађ. суд. пост. има да одбије.

Сем тога, како се из акта овог спора види, спорно имање било је својина и тужиочева и његовог брата умр. Светозара на равне делове, по чему приход са спорног имања могао би ићи на корист обојице; но како тужилац не подноси никакве доказе, да је овлашћен тражити приход од спорног имања и за масу Светозареву, шта више из акта под № 12352/81. год., № 11524/84. год. види се, да је тужилац од тражења прихода и за масу одустао, и тужена страна тај одустанак одобрила, те тужилац и са тога разлога нема права на тражење целог прихода од спорног имања."

Касац. суд поништио је ову пресуду.

Ево касац. примедаба:

„По §. 288. грађ. законика, ствар она, која има господара, прибавља се, кад *законим начином пређе на другога и овоме се преда.*

Ово опет начином, прописаним у §§. 292. 293. 294. и 295. грађ. зак.; *предаја* ствари свршава се *увођењем* новог господара *у јавне баштинске књиге*, по §. 299. грађ. зак. до установљења којих, *имају исту правну важност судска потврђења тапија* (законод. решење од 16. априла 1840. год. В№ 571. и од 13. јула 1850. год. В№ 1197).

Само за онога, који је тим начином и путем каково имање прибавио, може се по закону казати, да је постао држалац истог, и као сопственик тога, може га по вољи уживати и њиме располагати (§. 211. грађ. зак.) Без тога не може се узети ни да *државина* постоји.

И кад су обе парничне стране *признале*, да је *продаја*, која је извршена 11. дец. 1879. г. и по којој је тужени Михаило излицитирану суму положио (квита окруж. начелства од 20. децембра 1879. год. № 14462. прилог № 2914/85. год.) *оборена* и наређена друга, која је извршена 26. јануара 1881. год. по којој је продато имање купцу и уступљено, онда је суд погрешио, што према напред поменутим законским наређењима и признању парничара није оценио, *до кога се дана тужилац, а од кога опет тужени Михаило по закону сматрају за законог држаоца и сопственика и докле користи од истог по закону припадају* преам, *а од кад опет оне прелазе на другог*, па према томе и пресуду о овом спору изрече, имајући том приликом, да каже и то, да ли према горњим наређењима закона може бити места примени §. 204. грађ. законика."

Апелациони суд није примио ове примедбе, већ је дао противразлоге 16. VIII. 86. год. № 1059.

Ево и њих:

„Прописи §§. 292. 293. 294. и 295. грађ. закон. односе се на случајеве где поједини сами приватно своја имања продају, а никако се не могу однети на дани случај; јер је тужени Михаило купио имање од кога се спорна сума, као приход тражи на *јавној лицитацији*. Тиме, што је њему имање уступљено и што је он сву излицитирану цену власти положио, он је — Михаило — законим путем, а на име по §§. 481. и 483. грађ. суд. пост., задобио спорно имање у државину, па му се та државина по §§. 200. и 201. грађ. закона има да огласи за правилну, а он за савесног притежаоца спорног имања, а као такав има права по §. 204. грађ. закона; да са имања законим путем прибављеног плодове прибира, и ни зашто више не одговара, сем што ствар враћа. То, што је продаја пала и што тужени Михаило није добио тапију од спорног имања, не може имати никаква утицаја на оцену савесности туженог Михаила, кад је он, као што је горе наведено, законим путем дошао до државине спорног имања."

Општа седница усвојила је противразлоге и одобрила апелац. пресуду 23. VIII. 86. год. № 2474.

*

Кад се продаја уништава, суд ће о томе надлежну власт **известити** *а не вели* **„и вратити акта продаје;** *дакле, суд не тражи акта, према одлуци № 1837. код §. 501. и № 5403. код §. 502.*

*

Види противну одлуку под № 1694. код истог §-а. (свршиће се)

Прикупио и уредио **Свет. Јањић**

АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА
Одлуке Државног Савета

I

Државни Савет сам оцењује, да ли је жалба на време и прописно поднесена, а то право немају оне власти, против чијих се одлука жалба и подноси.

.....Начелство округа ужичког, решењем својим од 5. октобра 1902. год. Бр. 9262, одобрило је решење начелника среза црногорског од 6. јуна исте год. Бр. 5443, којим је забрањено даље механисање Чедомиру Ђуровићу, механџији из Ражана, у згради његовој, која нема месно механско право.

Ово решење начелства, одобрио је и Министар унутрашњих дела, решењем својим П№ 2560/902 год.

Против овога решења Министровог, Чедомир је изјавио жалбу Државном Савету, али је није послао непосредно Савету, него Министру унутрашњих дела.

Решењем својим од 13. фебруара 1903. год. П№ 3507. Министар је известио Чедомира, да се по овој његовој жалби не ће ништа радити, јер је ненадлежној власти поднесена противно чл. 49. закона о пословном реду у Државном Савету, по коме се све жалбе, по административним споровима, подносе непосредно Државном Савету, а не овој власти, против чије се одлуке и изјављује жалба.

И против овога решења Чедомир је изјавио жалбу Државном Савету, и овај је, према одлуци својој од 10. јуна 1904. год Бр. 5053, учинио примедбе Министру на његово решење, налазећи: да оно не одговара закону по томе, што по чл. 22 саветског пословника овај сам оцењује: да ли је жалба благовремена и прописно поднесена, а то право немају власти против чијих се одлука и подносе жалбе.

Гледиште ово усвојио је и Министар, па је сва акта која се на ову ствар односе, послао Савету на даљу надлежност.

II

Убаштинење није увек доказ о својини, нити чини јачо право, кад је пописом утврђена својина са свим трећег лица, а не оног, од кога се доводи право својине по куповини.

.....За наплату 1000 динара, колико је имао плаћати по осудном решењу Игњат Илић, трг. из Змињака, свеме повериоцу Нахмијасу Аврамовићу-Коену, трг. из Шапца, среска власт узела је у попис кућни плац Игњатов, на коме постоје и зграде од тврдог материјала.

Одмах после извршеног пописа, Живана жена Васе Илића онд. пријавила се као сопственик пописаног имања, подносећи за доказ убаштињење, па је тражила, да се скине попис.

Начелник среза мачванског, решењем својим од 30. септембра 1902. год. Бр. 15411, упутио је Живану на редовну парницу за скинуће пописа, и ово је решење одобрено и од стране начелства подринског, решењем Бр. 14775.

Против овога решења Живана је изјавила жалбу Министру, и он је наредио накнадни извиђај, после којега је оснажио решење начелства.

Побуде нису нарочито означене у решењу Министровом, али оне су садржане у мишљењу његовог референта, а гласе:

„Кад се из извешћа шабачког првостепеног суда види, да на овом имању,

а на име Игњата Илића, из Змињака, постоји више терета, па и интабулација поверноца Нахмана, што значи, да је дужник знао кад су ови терети стављени, а није према наређењу §. 385. грађ. суд. пост. известно суд, да имање интабулисано није његово; и кад комшије, који су били присутни попису, од којега је један баш исти Пантелија Кузмановић, од кога Живана и доводи своје право куповине — тврде: да је имање дужника Игњата, онда се појављени господар, Живана, која своје право оснива на тапији, добивеној на основу поравнања, закљученог између ње и са свим трећег лица, не може сматрати као јача у праву, тим пре, што је интабулација поверноца раније стављена, но што је Живана прибавила ово имање поравњењем.

Зато се решење, којим је Живана упућена на парницу, на основу §. 466 грађ. суд. пост. и §. 10. централне управе има оснажити, а жалба одбацити."

Против Министровог решења, Живана је изјавила жалбу Државном Савету, и он је, решењем својим од 2. новембра ове год. Бр. 8542, оснажио решење Министрово П№ 32802/903 год., налазећи и сам, да је ово сообразно закону.

ЕПИЛЕПТИЧАРИ И ЗЛОЧИНЦИ

Криминално-антрополошка студија

од **Цезара Ломброза**

Једно од најважнијих питања у области криминалне антропологије: веза између епилепсије и урођеног криминалитета, решено само у пола на конгресу у Риму, данас је, може се слободно рећи, потпуно расправљено захваљујући одличним радовима *Верга, Пинера, Бруната-а, Моро-а, Тони-а*, као и мојим истраживањима.

Генеолошким испитивањем епилептичних фамилија потпуно је утврђено, да многобројни случаји урођене епилепсије воде своје порекло од злочинаца и јектичавих.

Сличност између епилептичара и злочинаца неоспорна је. Изучавајући их, ја сам нашао и код једних и код других склоности ка скитничењу, лености, хвали, зргу, тетовирању и симулацији. И једни и други одликују се осуством стида, карактера, мегаломанијом, подлошћу и раздражљивошћу.

Ја сам лично, са колегом *Фриђериом*, посматрао како осуђеници, у данима озује и непогоде, када су наступи епилептични много чешћи, цепају на себи одело, ломе собни намештај и нападају на чуваре.

У извесним случајима јакља се код моралних луда и урођених злочинаца извесна врста оре, која претходи злочину, или боље рећи предсказује га. Познат је п. п. случај са једним младим човеком који је, пред сваку намеравану крађу, држао се руком за нос дуже време.

* * *

Агостони је испитивао осетљивост код 30 епилептичара пре и после наступа, и дошао до закључка: да је општа осетљивост код њих мања но код нормалних људи, а овај исти акт констатован је и код моралних луда и урођених злочинаца.

Улога епилепсије простире се још даље, и иде у област алкохоличара, хистеричара, душевно оболелих, полних психопата, па чак и у област генија. Довољно је прочитати оно што се некада говорило о *монаманији убиства*, па у томе наћи карактер психичке епилепсије. Није, најзад, искључена могућност, да нам епилепсија пружи и сам кључ генија, у ком би се случају врло лако објаснили генијални појави великог броја душевно оболелих и злочинаца.

Данас је бар несумњиво утврђено, да се епилепсија појављује у локалном раздражењу мождане опне, и манифестује у тренутним или продуженим наступима, који почивају на дегенеративном основу. Основ овај или је наследни, или доцније створен злоупотребом алкохола, повредом лубање и т. д. За нас није ни мало тешко, да из овога изведемо још један закључак, који смо покушали и доказати у нашем *Генијалном човеку*, а на име: да генијална особина може бити једна врста дегенеративне психозе, која припада фамилији епилептичара. Оно, што нарочито иде у прилог овом нашем закључку, то је, што генијални људи постају у најчешће случаја од алкохоличара и душевно оболелих; што се геније врло често појављује услед знатних повреда лубање, или са учестаним аномалијама, нарочито са асиметријом лубање, и што су, најзад, генијални људи у већини случаја моралне луде са прераном полном и интелектуалном зрелошћу, халуцинацијама, сомнабулисмом, склоношћу ка самоубиству, што је све својствено и епилептичарима.

Расејаност велуких људи, пише *Токино*, у већини случаја знак је епилепсије. Али оно, што највише иде у прилог нашег мишљења, то су очигледна неосетљивост и осуство моралне свести и код здравих и код душевно оболелих генијалних створења.

Изложени закључци могу изгледати чудновати свима онима који незнају колико је пространа област епилепсије. Ради овога, довољно их је подсетити на генијалне људе првог реда који су патили од епилепсије или несвестице, као што су: *Наполеон, Молијер, Јулије Цезар, Петрарка, Мухамед, Хендел, Свифт, Ришелије, Карло V-ти, Достојевски* и т. д.

Ономе, који добро познаје бинарни закон статистике, по коме је сваки појав резултат многобројних и сличних фактора, неће бити тешко схватити, у овој обилној појави епилепсије код највећих међу великима, епилептичну природу генија.

У тесној вези са овим стоји и познати факт: да је код великих болесника конвулзивна форма епилепсије врло ретка само с тога, што се физички еквиваленат појављује код њих у генијалним особинама.

Паралелизам генија са епилепсијом, доказује се још и аналогијом епилептичних наступа са моментима надахнућа. И једни и други резултат су несвесне али у исто доба и моћне активности, која код једних производи грчево а код других ремек дела.

Ова сличност, између надахнућа и епилептичног наступа, поред осталог утврђује се и самим признањем великих епилептичара, као што су *Бифон, Мухамед* и *Достојевски*.

„Има момената, вели овај последњи, а они не трају више од 5—6 секунда, у којима човек изненада осети присуство вечите хармоније. Овај појав није ни земаљски ни небесни, већ нешто што човек са својим земаљским обликом не може издржати. Треба се физички преобразити или умрети. Осећај овај јасан је и неоспоран. Што је најужасније, то је јасна и страховита свест о сопственим кривицама, помешана са неизмерном радошћу која вас притискује. Кад би ово стање трајало дуже од 5 секунда, душа би морала ишчезнути.

У сред малодушности и страха од болести наступају моменти, у којима се мозак изненада раздражује, и у којима животне силе достижу највећи степен интензивности.

Осећај живота и егзистенције бивају скоро удесетостручени у овим, као муња брзим тренутима."

Зола нам пружа ово Балзаково признање:

„Уметник ради под утицајем извесних прилика, чији скуп представља једну тајну. Он је проста играчка једне каприциозне силе, понизан слуга једне деспотске моћи, којој се покорава као правом господару. Извесних дана, за читаво царство, он вам не би узео кичицу у руке, нити пристао да напише ма и једну једину врсту, и напротив, једно вече за време полета, или једног јутра устајући из постеље, он је у стању да створи ремек дело."

И сам је Мухамед, нема сумње, за време једног овакног стања могао рећи: „*да је прошло све станове Алахове за много мање времена, но што је потребно да се крчаг с водом напуни.*"

Ако сада опише *психоепилептичне*, који у свему одговарају физиолошкој идеји епилепсије, сравнимо са описима, које нам сами творци дају о *генијалној инспирацији*, увидећемо врло лако колико је савршена веза која постоји између ова два феномена.

* * *

Пређимо на *случајне злочинце*. Број њихов врло је мали 5—6%, а они сами веома су млади, од 18—25 год. Има их много више међу женскима но међу људима. У основи врло су поштени и веома осетљиви. Њихово кајање после злочина иде често до самоубиства. Велики број политичких преступника и матера детоубица, могу се уврстити у ову категорију.

Поред свега изложеног, нису ретки случаји, да су злочинци из ове категорије притајени епилептичари. Познат је случај са једним младим човеком, који је из освете убио своју метресу у сред дана и на очиглед многобројног света, и одмах за овим бацио се на њен леш и обасуо га пољупцима.

Тренутна раздраженост, несвесног криминалног акта, и претерана осетљивост

којом су ови злочинци обдарени, беочузи су који их везују за епилептичаре.

Фере је утврдио, да се притисак дамара за време ове код епилептичара увећава са 200—300 грама за време наступа, и да се по свршетку ових спушта испод нормалне мере за 300—400 грама. У обичној епилептичној несвестици посматрају се исти појави, само што су много краћи. Користећи се овим сазнањем Фере је успео, умањујући притисак крви, да спречи редовне наступе код епилептичара, а овим је опет дошао до закључка: да је увећање притиска, по овој прилици, један од главних физиолошких услова за произвођење епилептичних наступа у свима њиховим облицима.

Односима овим, даље, да се врло лако објаснити зашто велика усиљавања и жива узбуђења могу врло често бити узрок наступима. Према резултатима Фере-овог испитивања, постоји и у овим случајима знатно увећање притиска, нарочито код извесних узбуђења.

Док је, с једне стране, у покретима гнева, којима су потчињени сви епилептичари услед најмањег раздражења, констатовао увећање притиска, које је по некад достизало онолику исту цифру која се показује у почетку епилептичног наступа, дотле је с друге страно отврио, да се ова модификација напрегнутости дамара налази и у обичном гневу, дакле код свих индивиду-а. Испитујући једног кочијаша после извесне свађе, Фере је код њега констатовао један притисак од 1000 грама, који је, само после једног часа, спао на 800 грама.

Ове цифре доказују, да се под утицајем гнева, притисак дамара може увећати за једну четвртину.

Изложене опсервације не само да нас уверавају о сличности физиолошких појава који прате узбуђење и конвулзију, већ у исто доба и јасно доказују, да између ова два појава нема никакве основне разлике. Ово је, у осталом, утврдио и *Вентурије* својим студијама о *епилептичном темпераменту*. По његовом тврђењу, омањим узбуђењима, стиду и сузама нормалних људи, одговарају конвулзије, халуцинације и бес код епилептичара.

Не треба још сметнути с ума, да постоји једна врста епилепсије без конвулзије, која се појављује само у несвестици. По тврђењу *Ескироловом*, болесници из ове категорије притежавају у много већој мери но остали епилептичари склоности ка убиству, пожару и полним уживањима. Сваки пут кад год се опазе, нарочито код младих злочинаца, периодични злочиначки наступи, има места сумњи у њихову епилептичну природу. Према *Трусо-у*, кад год једна индивиду-а изврши убиство без разлога, може се са позитивношћу закључити да је радила под утицајем епилепсије.

* * *

У једној од својих последњих публикација: *Дегенерација човечанства*, *Сержи* уврштује злочинце међу дегенерисана бића. Он иде још даље, и тврди: да су они *синтеза* сваке дегенерације. „Немогуће је, вели он, срести се са аномалијама, болестима и многобројним врстама физичке и душевне дегенерације, које се не би налазиле и код злочинаца.“

Важно је, при том, да Сержи ово своје схватање о индивидуалној дегенерацији и узроцима који је производе, заснива на принципу Дарвинисма, једном од најглавнијих фактора борбе за егзистенцију.

Спољни узроци дегенерације леже како у физичкој тако и у социјалној средини. Од унутрашњих узрока ваља поменути, на првоме месту, наслеђе. Обе ове врсте узрока дегенерације дејствују, међутим, заједнички, тако да је немогуће оценити њихове засебне утицаје.

„Тврдећи, да су злочинци дегенерисана бића, ми смо само употребили, вели Сержи, један општи израз за етимологију злочина. Тврдећи пак, да постоје узроци, било спољни или унутрашњи, који проузрокују дегенерацију и код злочинаца, ми смо само формулисали једно опште сазнање, које се може подједнако применити на све категорије дегенерисаних бића, па, дакле, и на оне који нису злочинци.“

Постојао или непостојао душевни поремећај код злочинаца, психички процес злочина мора увек бити сматран као болестан. У недостатку других доказа, за ово тврђење довољна је и сама трансформација психичко-болесних процеса средством наслеђа, која нераздвојно везује злочин, лудило и самоубиство. Од злочинаца и душевно оболелих могу произаћи индивиду-е са наклоношћу ка самоубиству; душевно оболели могу родити злочинце и самоубице; злочинци најзад могу произвести и душевно оболеле и самоубице, често без специфичног типа и душевне болести.

Ова циклична и наследна форма, основ је тумачењу криминалне природе. Веома је ретко наћи, у генезији злочинаца, болесно наслеђе које не би водило своје порекло од злочина, самоубиства, лудила, идиотизма и овима подобних болести.

Многобројне су и разнолике, дакле форме, у којима се јавља душевна дегенерација у области наслеђа. Али један факт, који нарочито пада у очи, то је, што се ова дегенерација придружује физичкој дегенерацији свију типова, а нарочито оној која се јавља у општим патолошким формама.

Утврђењем овог факта, појављује се у исто доба и један нов проблем, а на име: да ли болесни процес криминалитета има специфички карактер, кога одређују остале болесне форме? Другим речима: је ли криминалитет феномен психопатолошки, без везе са физичким афекцијама или урођеним болестима, или је, на против, чиста и јасна последица општег патолошког утицаја на функције психоцеребралне?

Ево како сам Сержи одговара на ово питање:

„Доказано је, да сви душевни болесници не подлеже злочиначким склоностима, као и да болесне индивиду-е разнолике природе немају увек склоности ка злочину. Међутим, има злочинаца који, не показујући знаке душевног оболења, притежавају патолошке аномалије без којих се не може ни замислити скривена порочна природа.“ Из овога он закључује:

1. Да код извесних индивиду-а једино болесни процеси одређују нов, патолошки процес, који има за последицу злочин;

2. Да ово, што може одредити овај специјални процес ка злочиначкој склоности, произлази директно од церебралних прилика а индиректно од осталих болесних услова који утичу на функције мозга;

3. Да се овај патолошки процес ка злочиначкој склоности код осталих индивиду-а развија једновремено са душевним болестима и епилепсијом, које ремете нормалне функције мозга; и

4. Да патолошки процес злочина спречава образовање карактерног организма.

Изгледа, према овоме, да се злочинци налазе у специјалним патолошким приликама, које су у већини случаја одређене специјалним процесима и приликама. Овако схватање у сагласности је са фактом трансформације болесног наслеђа, лудила, самоубиства и осталих разних манифестација.

* * *

У једном свом скорашњем раду о *матојидима*, *Вирђилио* долази до ових, врло важних закључака о природи криминалитета:

1. Криминалне склоности преносе се путем наслеђа с родитеља на децу, и од предака на различите директне или споредне гране. Има места воровању, да ове склоности откривају нарочиту физичку и душевну организацију;

2. Ова организација мора се сматрати као абнормална у свима оним случајима, у којима носи отисак дегенерисаних знакова;

3. Криминалитет, појављујући се обично на наследном терену, више или мање блиском лудилу, обухвата као и само лудило, обично најниже слојеве друштва, што ће опет рећи: да ова два зла имају у већини случаја заједничко порекло.

4. Да је заиста овако, доказује се: прво фактом што се лудило најчешће јавља у злочиначкој средини, а друго појавом криминалних склоности за време различи тих душевних болести, које у себи не носе никакав патолошки разлог да се манифестују у криминалном актима; и

5. Пошто су оба факта: лудило и злочин резултат наслеђа, то и њихова природа мора бити идентична.

С француског **Д. Ђ. Алимпић.**

ТАЈНИ СУДОВИ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Животу човечијем у средњем веку поклањано је врло мало пажње, нарочито у појединим местима.

Разне судске установе, ако и не потпуно тајне а оно бар окружене извесном загонетном тамом, појавише се у неким местима са неограниченим правом у погледу тајног изрицања и неумитног извршивања најтежих казни над личностима, које у већини случаја беху лишене сваке одбране. Оне пресуђиваху тајно, али зато своје пресуде извршаваху у сред бела дана, изненада и страховито.

Услед овога, и најневиније и најхрабрији дрхтали су пред номену имена *тајних судија „Време Земље“* у Вестфалији; *Савета Десеторице* у Млецима и српских „*Асасина*,“ који у време св. Луја долажаху наше пута и у саму хришћанску Европу.

Било је сасим природно, према овоме, што је народно веровање овим установама приписивало много страховитије и фантастичније карактер, но што су га у стварн оне имале.

„Говоримо о чувеном *Аладину*, вели *Марко Поло*, прослављени венецијански путник из XIII-ог века.

У једној лепој долини, између два висока брега, принц овај створио је дивну башту, испуњену свим могућим врстама дрва и плодова, и окружио је најлепшанственијим дворовима и павиљонима. Канала са вином, млеком, медом и бистром водом, у виду малих поточића, пресецали су ову башту, а да би рој био што потпунији, Аладин је на овом месту настанио најлепше и најдражесније девојке на околине. Једина дужност ових лепотица бала је у томе, да, обучене у свилу и злато, по цео дан играју, певају и шетају по башти и дворовима. У башту се улазило и из ове назначено тајним путем, за који је знао једини Аладин. Сваки насилни улазак био је онемогућен неосновљивом тврђавом на уласку у долину.

И знате ли, зашто је он све ово чинио?

Само зато, да би убедио своје верне, да је пророк и друг Мухамедов, и да, као такав, има моћи да уведе у рај сваког овог, који се буде покоравао његовим заповестима.

На двору Аладиновом налазио се увек већи број младића, између 10—20 годпарочито изабраних у односима међу најразвијенијим, најјуначнијим и најдрскијим. С времена на време, а помоћу нарочитог пића, успављивао је он извесни број ових младића, обично 10—12, и у таквом стању пренесено их у башту. Будећи се у овој после извесног времена, бујни младићи беху окружени дивним девојкама, које их увеселаваху свирком, песмом и игром, и обасипаху најнеизнијим милованима. Место у коме су се они налазили, одговарало је, дакле, у свему рају, који им је Мухамед обећавао. Опијени задовољством, они вероваху да се налазе у правом рају, и жељаху, са сим природно, да у њему стално остану. На њихову велику жалост, жеље Аладинове биле су са сим друге.

После 4—5 дана успављивао их је он поново и изношо из баште. Чим би дошли себи, изводио би их преда се, и пред свима осталим дворовима питао: где су били?

„Захваљујући вашој милости, господару, одговорили су они, били смо у рају.“

Пошто су јој испричали све што су у рају видели и доживели, и на тај начин код осталих својих другова изазвали дивљење и жељу за сличном срећом, устајао је Аладин и изговарао оне речи:

„*По учењу машег пророка, ко год нађе у одборник свога господара, уби ће у рај; ако, дакле, хоћете да уживате ову срећу, морате ми се безусловно покорити.*“

Сличним говорима он је најзад успео да их задобије у толикој мери, да су се сматрали срећним да умру у његовој служби. Сви непријатељи Аладинови погубани су убрзо од ових убица. И најмоћније личности, ако само беху у непријатељству са њим, не могаху се сачувати од његових људи.[6]

У овој приповетци, коју смо верно превели са старог француског језика, учењи путник приписује иницијативу једног чудноватог система надмоћности принцу Аладину, који је у стварн само продужио традицију своје расе. Као што се зна, Аладин је наследник Хасана, сина *Алипног* који се, у средини VIII-ог века, користи нередима у Азији, да себи створи Краљевину из Сирије, Туркестана и Јербела. Хасан пристаде уз присталице исмаилске секте, која се трудјаше да алегоријским начином објасни све прописе муслиманске религије, и да јавне религиозне обреде замени чисто филозофским вероваљем. Као шеф ове доктрине, успео је, да за кратко време придобије велики број присталица и искрених људи. Нападнут трупама султана *Синџара*, бранио се јуначки и успешно, али, бојећи се да најзад не подлегне у дугој борби против надмоћнијег противника, он прибегне лукавству и дође до мира. Служећи се, без сумње, оним истим средствима о којима говори Марко Пол, он наговори једног свог роба да, по цену свог живота, продре до места на коме је Синџар спавао, и забоде му један ошгар мач чело главе. Разуме се већ, да је султан био пресрећан кад је устао и видео у каквој се опасности налазио. Тек на неколико дана по овом догађају, Хасан му посла писмо ове садржине:

„*Мач који је набеден више главе, могао је бити забоден и у прса султанова, да се није водило рачуна о његовој личности.*“

Ово писмо имало је успеха. По њему исток, Синџар је одмах закључио мир са шефом Исмаилћана, чија је замљида доцније владала у Сирији пуних 170 год.

Замак *Алмонда*, подигнут на граници Персије, на једном стрмовитом брегу, и окружен дрвима, беше резиденција Хасана и његових последника.

Поданици Хасанове, стари писци називаху: *Хајсемма-ма*, *Хашшимие-ма*, и *Асасима-ма*. Све ове речи само су различите форме једног истог израза, који је прешао и у наш језик у смислу означеног појма, који подсећа на крваву дела Исмаилћана. Ако се потражи етимологија ове речи, мора се претпоставити да је израз Хашшимије латинска трансформација арапске речи Хашшин, која је означавала секту о којој говоримо. Помоћу једног превирата, који се називаше Хашиш, или Хашшиш, присталице ове секте опијаху се и дрогираху у стање слично рају, које обиловаше најчудноватијим и најсвепшим халуцинацијама. Сви путници који су путовали по Истоку тврде, да су последње употребе Хашиша, који се добија од кудељног лишћа, много јаче од последнца опијума.

Несумњиво је, да су и баште које описује Поло, према народном веровању, постојале само у машти младих људи, опијених Хашишом, и одушевљених небеском срећом, коју им је обећавала њихова вера.

Хашишини, које нам извесни савремени историци предавају као фанатике без границе, дугују давале своју жалосну славу слепој покорности с којом су уз испуњавали наредбе својих поглавица, и хладнокрвности с којом су оценивали згоде да трениутак за извршење својих крвавих мисија. Аладин беше скоро у непрекидним ратовима са муслиманским принчевима који владаху обалама Нила и каспијског мора, и које немилосрдно убијаше преко својих тајних изасланика. Мимо овога, он ступаше у погодбу са појединим султанима и емирима, и за новац убијаше њихове противнике. На овај начин, Исмаилћани убише огромаи број принчева и великаша муслиманских. За време крсташе војне, верски фанатизам наоружао их је против Хришћана, и упутио у редове Крсташа. *Конрад* и маркиз де *Мон-ферат*, беху убијени од њих. *Ричард Лавово Срце* и *Филип Август*, такође су били осуђени на смрт од стране Аладина, који је нашао толико далеко, да је двојицу својих људи послао чак у Париз с налогом, да убију Луја IX-ог, у времену када је овај припремао нов поход на света места. Захваљујући својој личној храбрости и својим врлинама, краљ је не само избегао досуђену му смртну казну, већ у исто доба и успео, да задобије пријатељство ових фанатика, која га на овом отпочеше сматрати за небеског заштитника. И сам њихов шеф, тражећи његово пријатељство, посла му је на поклон кристални прибор за шах, украшен златом.

У средини XIII-ог века, Исмаилћани беху нападнути, побијени и расељени из своје земље од стране Могола и Египћана, тако да их после кратког времена сасим нестаје из историје.

* * *

У исто време над на Истоку вићаше читаву легију фанатика, који ниче ништа друго до просто оруђе у рукама својих поглавица, заслепљених амбицијом, или мржњом према својим верским и политичким противницима, ми налазимо у Германији једну локалну установу, доста сличну организацији исмаилске секте по својој тајанствености и своме карактеру.

Основана, по одобрењу суперена у циљу утврђења и одбране јавног поретка, установа ова учињала је знатних услуга правди и човечанству у почетку свог постанка.

Тајни суд у Вестфалији, који суђаше и пресуђиваше тајно а своје пресуде извршиваше јавношно, чија правила, закони и поступци беху обвијени дубоком тамом, може се, несумњиво сматрати једном од најчудноватијих установа срећег века.

Не зна се ни данас тачно време у коме је ова страховита установа постала. Неки писци, међу којима и *Минстер*, приписују је иницијативи Карла Великог. Покоривши и покрстивши Саксонце моварх овај, вели они, створио је један тајни суд са задатком: да контролише и спречава повратак непоновљених хришћанака паганизму.

Не постоје никакви позитивни докази, који би имали у прилог овом објашњењу. Оно што је извесно, то је, да је у времену од деветог до тринаестог века владала страховита анархија на земљишту између Рајне и Весера. Да би овоме стали на пут, и спречили многобројне злочине о којима није водио рачуна, нити их кажњавао, енергичнији људи договорише се и створише једну моћну судску установу, која за кратко време стаде на пут варварским нередима, и поврати редовно стање у земље. На жалост, доцнији рад ове установе би је у сушгој противности са циљем њеног постанка.

У историји се први пут помиње тајни судови тек у XIV-ом веку под именом *Femgericht*, или *Vechmgericht*. Порекло речи *Fem* и *Pehm*, која је дала повода многобројним и славним научним дискусијама, остало је и до данас неизвесно. Већина мисли, да оне проазлазе од латинске речи *Vent* (уме ништ), која значи: *тешко мени.* (malheur à moi).

Као што смо већ напоменули, надлежност тајних судова простирала се над целом Вестфалијом, па је често прелазила и ван њених граница.

Не знају се тачно сва места у којима су ови судови заседавали, али је ван сумње, да је најчувенији међу њима, који је служио за углед свима осталим, држао своје седнице под једном липом пред вратима Дортмундског замка. Овде се обично скупљаху шеснаест удружења.

Број судија у судовима није био ограничен, а на челу њиховом налазио се по један *тајни гроф*, који је одржавао везу са главном управом. Дужности његове биле су двојаке: јавне и тајне. Јавне седнице држале су се најмање три пута годишње и биле су увек објављиване на 14 дана унапред. Свако лице из грофовства, које је било позвано на суд, морало је позиву следовати и одговарати на постављена му питања.

Тајне судије (које савременици писци карактеришу људе рђаво одевене, часне и савесне), могли су бити само они, који су рођени на територији немачкој, у законитом браку, а нису, при том, припадали никаквом религиозном реду нити су одговарали пред судовима. Постављани су од стране тајног гроба, а по одобрењу суверена.

Примање нових чланова у друштво, било је увек праћено нарочитим формалностима. Појављујући се гологлав пред својим новим друговаима, кандидат је морао клекнути и, међући два прста десне руке на свој мач и једно уво, положити заклетву: да ће се у свему управљати по законима и обичајима светог правосуђа, да се неће дати завести ни златом, ни сребром, ни драгим камењем; да ће интересе суда претпостављати „свему што сунце обасјава и киша просива,“ и да ће их, напад, бранити „против свега што је између неба и земље.“ Тек пошто је положио ову заклетву, кандидату је саопштаван тајни знак, помоћу кога су се чланови удружења међусобно познавали. Овај знак остао је и до данас непознат. Један од основних статуса удружења, осуђивао је на најстрахотнију казну свога члана, који би нашао тајну реда. Зна се позитивно, да ова казна никад није примењена, нити је долазило до тога да се она изврши. Један јединн тајни судија био је у XIV-ом веку оптужен због ове кривице, али се и он оправдао.

Као надаља, поред изложеног, сматрао се и сваки, па и најмањи поступак, којим би се рођаку или пријатељу стварало до знања, да је гоњен или осуђен од стране суда. Услед овога, опште неповерење беше завладало међу најближим сродницима и најинтимнијим пријатељима, тако да је, по тврђењу једног немачког писца, брат стрепио од брата.

Главне дужности тајних судија биле су у томе, да путују пре земљу, истражују злочине и достављају их суду. Ако би кривци били на делу ухваћени, судије су имала право да им одмах изрекну казну. За састав једног тајног суда било је потребно најмање седам судија али их је понекад било и стотинама.

Ако би тројица тајних судија ухватили на делу злочинца, имали су права да га одмах осуде и досуђену казну над њим извршне. У случајима сумње, оптужени је обично позван пред суд. Позиви су морали бити чисто и јасно написани на пергаменту, и снабдевени са седам печата, који обично престављају човека са мачем у руци, или само мач, или ма какав други сличан знак. Ако се на суд позвано какав члан удружења, позив овај предавали су му двојица судија, а осталим личностима заиђети судски гласник. Обичан рок, у коме је позвани морао предстати суду, напирао је између три дана и шест недеља. Доцније је овај рок скраћен. Ко не би следовао првом судском позиву, осуђивао је био на новчану казну, затим му се слао други па и трећи позив

Сами подаци о формалностима правог тајног суђења веома су непотпуни. Оно што је позитивно, то је, да се у судском заседању, на председничком столу увек налазаше један мач у облику крста, као символ правде и једно уже као символ казне. Судије, са маскама на лицу, голим рукама и огртачима на плећима, не имађаху никаквог оружја.

И тужилац и оптужени имали су право, да пред суд изведу најмање до тридесет сведока. Оптужени могао се је бранити лично, или преко адвоката кога је са собом доводио. Сведоци, на које би се тужилац или оптужени позвали, морали су сведочити слободно, истинито и савесно. У случају да се оптужени није могао потпуно оправдати, тужилац је имао право да од председника суда захтева осуду, и овај је одређивао једног од судија да нису изрекне. Ако овај не би био потпуно убеђен о кривици оптуженог, он је у томе смислу полагао заклетву, и на тај начин ослобођавао се поверене му мисије. Претрес је морао бити одложен у случајима ако би ово исто учинише још три судије. Тешки злочини важњавани су обично смрћу, а ова је казна увек извршивана вешалима.

Оптужени, који не би следовао ни трећем судском позиву, стављан је ван закона судском одлуком. Ова страховита одлука лишаваше га свију права и избацивање из сваког хришћанског друштва; жена његова имала се у будуће сматрати као удова а деца као сирочад; тело његово било је остављено свима лађарима и воденим животињама, али је, при свем овом, душа његова препоручивана Богу. На врају године и једног дана, све имање апатемисаног, ако се он за ово време не би примирио суду, било је коначковано у корист папа или краља. Ако се осуда тицала каквог принца, или града, или појединих удружења, она је собом повлачила и губитак части, власти и привилегија. Приликом напицања осуде, председник је бацао на земљу уже које се налазило на његовом столу а судије су га на исто пљували. Име осуђеног записивано је одмах у крвавој књизи; осуда је остајала у тајности за све друге, изузев судије и тужиоца. У случајима, кад је оптужени био присутан пресуђењу, извршењу досуђене казне одмах се приступало. Посао овај поверавао је увек најмлађем судији. Чланови удружења ухваћали су привилегију да буду обешени за седам стопа више но обични људи.

Против пресуде тајног суда осуђени је, у осталом, имао право жалбе царском суду, или главном тајном суду који се скупљаше у Дортмунду, или господару земљишта на коме је живео, или непосредно самом цару. Има чак примера, да су се осуђени жалили и самом папи, и ако тајни судови нису имали никаквих веза са Римом. Вреди још поменути једно чудноватo право осуђених. У случајима да су њихове жалбе биле одбачене, они су се још могли обратити цару с молбом: да им одложи извршење пресуде за сто *година*, или за шест *месеци* или само за *један дан*.

На позив царев, скупљали су се, обично једанпут годишње, главни чланови удружења било у Дортмонду, било у Арнсбергу рада подношења извештаја о раду судова, пријема нових чланова и решавања о реформама које је обично цар предлагао, у жељи да огранични све већу и већу моћ тајних установа.

(свршиће се)

КЛАСИФИКАЦИЈА ПРЕСТУПНИКА

(свршетак)

Са таквим појмањем, које је, у осталом, скоро у опште прихваћено, иде упоредо и то, што лекари за сумануте у свиком преступнику гледају *духовно болесно* човека, који припада њиховој области а не судији. Ми нећемо ићи тако далеко као што *Кроне* жели, кога су искуства у вршењу казне навела да изјави: „Што законодавац и судија буду јаче схватали својом болесном расположења духовне радње, чиме је искључена слободна одредба воље, у толико ће се са више успеха уклонити из друштва велики број лица са духовним дефектом, која нису у стању да одоле искушењу повреде правног поретка, и тиме постају права беда за друштво и судију.“ Тако далеко ипак не допушта нам

за сад усво ограничена одредба закона и *отпор судија*, који се шта више често и сувише тешко дају уверати да постоје тешке психозе. А бојим се и тога, да том претрешњу не би било краја, кад бисмо хтели по таквом предлогу поступати.

Навођење *спољних околности*, под којима бива какав преступ, јасно је потврдило читав један број узорка преступа, међу којима нарочито поменьем улици *годишњих времена*, *преовладног положаја*, *народних обичаја*, *пореклa*, *старости* и *пола*. На тога падала, да је преступ у првом реду *социјалном појав*; свако време има преступе, које оно само производи. Али свака не постаје преступник. Уз то без сумње долазе још и *индивидуална* наклоност. То је право тежно Ломброзовог ученья, и ако су знаци које је он навео лажни, или нису довољно доказани. Сваки је преступ *производ наклоности и васпитања, индивидуалног фактора с једне стране и социјалних односа с друге стране*.

Та тачка гледишта може нам послужити као упут при подели преступника, која се не може сасвим обићи из практичких разлога. Свако стварање група има нешто натегнуто; богатство природе буни се против уређења у једну шему. То се мора у напред поменути, да се не би рђаво разумело постављање различитих *форма*: оно треба да буде и не сме ништа више да буде него *упутник*, који треба да олакша да се човек тачно нађе у разноликости појава.

Подела са *психолошког гледишта* била би најбоља, кад би била у опште могућна. Али се за сад може рећи, да тај задатак још апсолутно неразрешен и води само фантастичним конструкцијама без икакве вредности. Више корисности ради да поменемо *Краусову* поделу, коју је он навео у свом делу *Психологија преступа*, где он преступнике дели овако: а) *слажни људи*: 1. необуздан, 2. холеричан, 3. страстан; б) *злобе*: 1. демонски, 2. сплеткаш, 3. лупеж и в) *слаботиње*: подлаци, подмукли, малодушни и т. д. То наравно више ништа друго него бесмислена психологија романа.

Фери разликује пет група: преступна сумануутост, рођени преступници, преступници на стечене навике, пригодни преступници и страсни преступници. Тако Фери појма преступнике само у њиховом социјолошком значају. Тако излази и код њега, а код Ломброза још више него код њега видно брисање границе између психичке белести и криминалности. Они, које је Ломброзо навео као примере *матоидс* (полусуманути), сви су доиста били душевно болесни. Рођени преступник разликује се од преступника из стечене навике, што је опоне од младости уређен преступнички нагон, док се тај нагон код других још рано развија као последица физичких и социјалних рђавих стања и безазштитности.

Одрих у свом делу „*О подели преступника са нарочитог гледишта на разлику између пригодних преступника на навике*“ узима као полазну тачку своје поделе *преступничку вољу*, која одређује смер какве заштите друштва застрашавањем, заштом и тиме што се преступници учине безопасним. Он разликује три главне групе, како је код карактер више слаб средње (нормалне) јачине, или особите интензивности и упорности. По тешкоћи поступног оцењивања јачине воље, ја држим да је тај принцип неизгодан и сувише субјективан.

Међународно криминалистичко удружење на свом Хајделбершком скупу 1897. разликовало је три групе:

1. трајни (прирођени) преступници.

2. такви преступници, код којих се из дела и предњачњег живота даје видети, да је услед оскудне наклоности или васпитања, или услед потоњих утицаја знатно ослабљена њихова способност да се покоре постојећим нормама, и код којих се појављује као основана опасност да код њих поичана казна, или крађо казна заштвором, остаје без довољног дејства.

3. Преступници код којих се више не очекује да могу ући у законити, друштвени живот.

Тој подели слично је као једини упут правна сигурност, као што се пази на непосредне везе поделе са казнама, које треба применити. И ја бих усвојио то груписање, само држим да би добро било да се оно још више рашчлани.

Моја подела обухвата ових седам група:

1. случајни преступници
2. преступници из афекта.
3. пригодни преступници,
4. промишљени „
5. поновни „
6. преступници из навике,
7. „ од занята.

Случајни преступници јесу они, који из *немарљивости* долазе у сукоб са казненим законима. Незатворена врата, не опрезно бачена жигица, погрешка у писању каквог рецепта, непажљивост при ложьи, могу на оптуженичку клупу довести људе, поред све њихове пристојности и човечности. Често је штета огромно велика, као при сударима железничких возова. А ту не може бити ни речи о каквој *намери*, да се јавна безбедност њиховим опасности.

То важи у многоме и за *преступнике из афекта*, која у третутку наступа занесе страсно узбуђење, те изгуби моћ размишљања. Ту је преступ, као што Одрих вели, излазак једнио афектом, као типичан пример за то важи убиство, које муж изврши над женом, кад је затекне у браколому. Опширно признање нашао је мотив афекта у немачком казненом законику при *нужној одбрани*. А нарочито ми важи изгледа значај страсног узбуђења при *крстуну меса*.

Блиски преступу из афекта, и ако се не разликује малом јачином узбуђеног осећања јесте *пригодни преступ*. Постоји и пословица за то да необично попопна прилика прави лопове. За какног сиромаха, који задржи за себе најпре новац, за гладног који у пролажењу поред пекарнице узме један хлеб, — за њих је искушење неодољиво. У таком случају више неће не руку спољна околност да се налази пекарница, а у другом телесно расположење. То су најлакши случаји у којима ће свакоме то дело изгледати у најблажој светлости. Сумњивије су радње, код којих прилика, која се случајно указује, даје повода, али само дело наводи човека да изведе на тога нарочиту слабост карактера; ту долазе многи преступници против моралности; ту долазе лопов који опљачка отворену њиову касу. А ту треба рачунати и већину алкохолних испупа, код којих се афекат мора сматрати као нешто сексуадрно.

Свима досад поменутим сукобима са правним поретком, било је то заједничко што су они постали више из случаја, из каквог несретног запдета; то су само разне форме у којима се појављује оно, што међународно криминалистичко удружење зове „*тренутни преступа*.“ Али се из даље поделе јасније види, да се међу тањим преступницима налазе и веома поштовани људи, које веома дубока провала одвоја од лопова који ваика касу.

Свесним друкчије треба судити о преступу, који је извршен промишљено, где се претпоставља мирно, размишљено планирање; слободно од сваког нагона; сврата се и извршује се смер. Веома је велика разлика између онога, који задржи себи најпре новац, и онога који украде хлеб с једне стране и крађе с обијањем с друге стране, где се примењује сва интелигенција и употребљује најмодернија техника.

У појединим случајевима свакојако се бришу границе. Ако се указује нарочито примамљива прилика, ако је једну крађу случајно нарочито лако извести, то та радња, поред свега промишљања, губи нешто од своје тежине, и добија често карактер *не промишљене прилике*. На и преступ извршен у свешем *афекту* приближује се по неки пут промишљеном преступу, кад је на спољних разлога било немогућно да се одмах реагира на нанесену увреду или повреду части. *Узбуђење*, чија је јачина можда нешто попустила, траје и даље, и може тако накнадно довести до правише, извршене промишљено. Наравно да је различна психолошка тежина између дела извршеног у свешем *афекту* и дела које је дошише извршено, поред све њихове унутрашње сродности.

Врло много опаснији су за правну сигурност сви они преступи, који се врше са размишљеном употребом сних могућих средстава, и опасност кад се злочинац користи спољним околностима према својим жељама, и кад се удружује с другима ради вршења преступа.

Осим тога има *понављања исте кривице* пошто се искусила ранија казна. Психосоција мора се то много више схватити. Понављање преступа може бити и онда, кад између оба не стоји никаква казна. Али иде довољно да једна индивидуа према једнаком искушењу, показује и једнаку малу способност отпора, него као понављање мора се узета и то кад преступи као што су крађа, утаја и превара, или као што су телесна повреда и увреда, потичу из једнаких психолошких мотива.

Не смемо да не поменемо, да жене показују њену наклоност за понављање преступа него људи. *Сакер*, у својој расправи *Поновљени преступи*, тражи узроке томе нешто у природи женској, која се брже покорава обичају и дуже тако остаје, а нешто у тешњоћи одрицања. Прави разлог мени изгледа мање важан него други. L'homme peut braver l'opinion publique, la femme s'y doit soumettre, наводи Сакор с правом. Једна пут кажњена жена, много теже него човек налази ноши положај и тако лакше прошла.

Док немачко кажњено законодавство пуним у обзир раније казне, у колико се тиче тичу истога преступа, дотле криминална статистика означава као ново преступнике све *раније кажњене*. Само тако добијамо ми дубљи поглед на криминалну опасност по друштво од *преступника* из навике. Погрешило би се, кад би се замишљало, да у њему увек леже позитивне преступничке наклоности. Велики број једних преступника из навике, с којима сваки дан имају посла полицијски органе, — *скитнице*, јесу карактеристични примери преступништва из навике из претежно *негативних* особина. Неспособни за соблазн рад, отупели према страху од казне, равнодушни према свему, скитају се они од места до места, гладни и жедни, дрхћући од зиме и знојећи се од врућине, спавајући час у каквој кући, час у каквој рупи, и ипак се само врло мало од њих могу поново отргнути до радног живота.

И међу осталим преступницима из навике претежу *негативне* особине, нарочито код оних, који су одрасли у преступничкој околини, без икаквог страха од казне, које сраморе човека, проводећи живот лено, аљкаво у пријављивању. Њихова преступничка радљивост мења се према *прилици* и *потреби*. Покушаје да се подигну осујећавају немогућност да дају отпора искушењима, која се у блату, у коме они живе, и сувише лако налазе.

Много је мања број преступника са *позитивним криминалним нагонима*. И они се већином развијају врло лагано до онога што су; али кад су једанпут постали *специјалисте* одређене врсте, они су за друштво без спаса изгубљени. Они показују просечно више *интелигенције* него преступници из навике, којима је свака прилика згодна; они раде већином у великом стилу. Ту долазе међународни касирони, који „раде“ само приликом великих свечаности, при трцама и томе сличном, који раде термитом, квадратистом и т. д.; то су лопови прве класе. За све њих преступ је посао, занат; они су у правом смислу те речи *неисправљиви*. Они одговарају заједно са једним малим делом преступника из навике, оној групи преступника, које је међународно криминалистичко удружење карактерисало да су то они „за које се не може више очекивати да ће уби у законити друштвени живот.

Немачка статистика показује свакојако да је број „неисправљених“ врло много већи; у социјалном смислу у изгубљене без спаса могла би се узети од прилике половина свих ухапшених; највећим делом то су преступници из навике, а само најмањи део ту је преступника од заната. Али то одвајање има *мешати више него само теоријски интерес*. Опасност за правну сигурност потиче код обојих из индивидуалног расположења: само што једна група подлеже *више неспособности* да у свету поштено живи, неспособности, која је много пута у вези са телесним и духовним недостатцима, а скоро увек са недовољним и рђавим васпитањем. А преступник од заната, баш због свога свесног смера због своје радне снаге, своје радости због свог животног задатка, познавање већи унутрашњи отпор према спаком покушају поправке.

Ова подела не мора бити са сим тачна и згодна, јер неће бити увек могућно, и при дужој индивидуалној студији, сваког тачно уврстити. А често се развија и једна форма на друге. Али после брижљивог претресања свих узрока једног преступа, и после довољног удубљења у карактер учиниоца, увек ће испасти за руком да се утврде, којој се групи он највише приближује.

Вредност тако мучног одвајања бедника од социјално опасних људи, не тичне ни жеље за шематизирањем, него за упута на *будућност*, која са свим друкчију сигелост добија према томе, да ли пред собом имамо случајног преступника или преступника од заната. А од тога зависи оно што је најважније — *метод борбе против преступа*.

Ашаффенбург

ЛАНДСБЕРГ *)

Пре двадесет и седам година у Петрограду се одиграла трагедија, која је била од огромних последица по острво Сахалин. Сјајни гардиски-инжињерски официр Ландсберг, у очи женидбе своје са богатом невестом, у почетку сјајне и богате каријере, заклао је ради пљачке зеленаша Власова и његову слушкињу.

Тај је догађај изазвао огромну сензацију, и име Ландсберга је протутњало кроз сву Русију. Још је већи ужас томе трагичном догађају придавало једно трагично qui pro quo.

Ландсберг је био каријерист. Био је врло скромног стања, али он се упињао из све снаге, да служи у гарди, да би се истакао и стекао каријеру. Стари чиновник, који се занимао зајмодаством, Власов, показивао је особите симпатије према скромашном официру, који се трудио да изађе на пут, и „снабдевао“ га је новцем. Власов је имао велики број меница Ландсбергових. Када је каријера била готово осигурана, и Ландсберг се већ верио са једном богатом и од добре куће девојком, Власов му је почео претити.

— А ја ти за свадбу спремам „изненађење.“ И то такво изненађење, да ти и не сумњаш.

Ландсберг се поплаши, да се Власов не спрема да му тражи исплату меница, и да га не покаже као пропала човека, који се жени богатом девојком, да би је искобељао из новчане оскудице, у коју је запао, и реши се да добави менице од Власова. Он оде Власову, и пошто пошље стару слушкињу за вао, заклоње стара ножем, затим сврши и са слушкином када се ова врати, и дигне своје менице, које су већ лежале одвојене у џепбан свежањ.

У хартијама покојног Власова нашли су припремљено писмо и Ландсбергу, у коме му жели сваку срећу и шаљући му на свадбени дар уз писмо и све менице.

То је и било „изненађење“ с којим му је „претио“ с осмехом старчић. Осим тога у тестаменту написаном за сваки случај, Власов је сво своје имање завештао..... Ландсбергу.

Сав тај ужас десио се само због тога, што Ландсберг није разумео Власова, који је по старачкој навици волео да се нараван помало загонетно: — Хе, хе!... „Изненађење!“

И од сјајнога официра са богатом каријером у будућности, Ландсберг је постао робијаш с обријаном главом и многим годинама робије у будућности.

Када су Ландсберга ухапсили, нека су предупређивали:

— У вашем затвору, где ће те остати сами, држи ни столу револвер. Пуп је.... Зато пазите се... Знате...

Ландсберг је хладно одговорио:

— Немојте се узнемиравати. Ја се неће убити.

И отишао је на робију. Пре 27 година Сахалинска колонија тек се почела образовати. Гомила Забајкалаца, невољних и беспомоћних, грчила се на станици Дује, једном тадашњем насељу на Сахалину, у мрачној долини међу литицама може бити у једној од најодвратнијих ручкара, које постоје на свету, и са страхом су гледали на непрохолну тајгу, за коју им је препоручено, да је претворе у „расцветну колонију.“ И та гомила Забајкалаца стајала је пред Сахалином, као деце пред накострешеним медведом. Како пући? Колонији су потребни путеви, а ти људи рођени и одрасли у забајкалју, никад ни очима нису видели насипа, и ни појма нису имали, како се све то гради.

Сваки њихов корак доносио им је пораз. Они су по „својој памети“ подизали пристаниште, и њега је односила прва и најмања бура. Они су „по своју памети“ почели бушити тунел у брду Жоникер, без икакве спреме, без икаква знања, осем једног да се тунел копа једновремено с обе стране, и када се обе стране сретну, значи, да је тунел просечен. Људи су се оспособљавали раздувајући ватиље; сакатали се при неумесним експлозијама, но обе стране које су копале, нису се сретале... Оне су се разишле на разне стране.

У тај критични моменат робијашин паброд привезао на Сахалин инжињера.

Све што је учињено на Сахалину наметнога и разложнога у погледу путова, организације насеља, учинио је Ландсберг. И Бог зна каква би судбина постигла сахалинску колонију, да се у Петрограду

*) Из Сахалина од В. И. Дорошевича

није догодила трагедија, названа двосмисленом претњом зајмодавчевом.

Ако видите управника казамата, да попевши се на брдо, хвалисаво вади из џепа малени барометар, и са изгледом зналца стане по пријатељу наадуха одређивати висину брега, то знајте да је научио од Ландсберга. Све на около, то су његови ученици. Сва знања, која су била потребна за борбу са непроходном тајгом, донео је он. Ученици по неки пут, пису хтели да слушају „своја учитеља робијаша,“ радили су са своју руку,“ и заплетали се. Споменици тога рада на своју руку остала су насеља утонула у блато, тунели порушени, путови по којима док се пређе осам врста треба путовати три и по часа.

Све што се радило на своју руку, морало се бацати, напуштати врањајући се на плановима Ландсберга. Послови, које је предузимао Ландсберг на Сахалину, показују у њему ум један на од обичних, велико знање и човека талентираног.

Ландсберг је још одмах првога момента обратио на се пажњу. Чак је на Сахалин продрла вест о знаменитом претресу, и забављали су се били слично заинтересовани „доскорашњим сјајним петроградским официром, који се кретао у вишем друштву.

Светски образовани, умни а још боље хитри карактерист по природи, Ландсберг се одмах издигао у сред свега што га је окруживало.

— Знате, — причаху посматрачи, који су у та времена долазили на Сахалин, деси се, долазећи у Дује. Природно на пристаништу стоје сви чиновници. И одмах на први поглед, најуредније међу њима је Ландсберг. Познаш тицу по лету.

Но најглавније је то, што је био изванредан. Он им је сатрадио пристаниште, које се није рушило, које као, но зпак добро, поправно им је тунел, и стално их је у могућности, да могу послати у Петроград телеграм о откавању тунела, по коме нико не пролази, никоме не треба, и једино се бегунци у њему крију.

Ландсберг је одмах прозван на Сахалин „господином“, од осталих робијаша. Он је правно распореде рада, командовао партијама радника, постао је у ствари чиновник, и говорили су му „ви“ — почаст ретка на Сахалину.

Не знам какве је све ване морао подносити Ландсберг на Сахалину, о томе нетреба ни ньме говор било је непријатно, но знам да је прежнвео тешке моменте.

Ево један случај. Сахалински чиновник К. бунио се против привилегија Ландсберговнх. — Ја ћу му дати „привилегију!“ — узвикивао је често овај чиновник, и то му је постала фикс-идеја.

Једном он затекне Ландсберга у кабинету једног од чиновника. Он је то и чекао:

— Шта? Како? Седети у присуству стрешине? Робијаш? У опов! Недељу дана у ћелији!

С друге стране и робијаше је лутила неправда.

Робијашница је мрзела „господина,“ „белоручкића.“ И Ландсберг је морао добро да отвори очи, при најмањој сумњи, да он држи управи страну, они ће га убити.

Но и ту му је помогла његова хитрина. Он је умео лепо и с нашим и с вашим.

Једном, хтели су робијаши да убију једног чиновника, кога су сви мрзели. Пошли су да га убију на раду, и наредили су Ландсбергу да га доведе на заседу. Ландсберг се нашао у невгодном положају.

Довести га — глава у опасности. Неопслушати, — тако исто.

Ландсберг се досети. Он поведе чиновника у заседу, но на путу, још далеко од заседе, кола се „случајно“ сломе, и Ландсберг убеди чиновника:

Пешице не могу стићи на време на посао, зато је боље да се врате натраг.

И тако је и чиновник био спасен и робијашница послушана. Јер он га, човек, повео; а што су се кола сломила, зар је он крив.

А идућег дана, он је већ удесио да се завереници разиђу на разне послове, и о заседи није ваше могло бити ни говора.

Одробијавши свој рок. Ландсберг изађе на насеље, и отвори дућанчић у коме се продавале све: харманике, цицеи, тутнала, бичала и конопља.

То је нека нарочита пештина умети се наћи увек и у сваком положају. Сјајни гардиски официр, претворивши се у маленог дућанџију, показао се и ту одличан. Он је удесио посао одлично, и његова је радња расла, из дана у дан. и он је све више и више ступао у везу са трговачким фирмама.

И кад сам ја пре две године отишао на Карау Христиновићу, Ландсбергу, — на катарци, прај његове чисте и ујутне кућице, дешрљала се застава народског друштва. Он је представник једног богатог осигуравајућег друштва, сопственик понторе транспортног друштва и агент народског друштва.

Његов је дућанчић постао цео магазин, у коме тргују помоћници, а он само надгледа.

За цигаром дувана, он је разговарао са мном о удружењу за експлоатисање угљених мајдана, и о компанији за риболов — двама веома замашним предузећима.

Ландсберг је свршио са насељеништвом. Он је сада грађанин града Владивостока, путтује с времена на време ван граница, у Јапан, — могао би ако би хтео да се врати у Русију, но он живи на Сахалину у веома ујутној кућици, с чијех се прозора виде казамати....

Ожењен је веома красном женицом, бабицом, која је дошла на Сахалин по служби.

И тешко је наћи нежнији брачни пар. Бог зна, да ли би он, да је остао у Русији, пашао ту породичну срећу, какву је нашао на Сахалину.

Тако је чудно погледати на то — двоје. Чисто као два друга, чврсто прикопчана, један уз другог, који се спасавају после бродолома.

II.

У кајути параброда „Јарославац.“ било је живо и пуно дуванског дима. Пароброд је пристао ноћу, и сада рашим јутром, кајута је била препуна разних чиновника, који су дошли да приме довезене осуђенике. Цела збирка гоголевих типова! Капетан ме је редом упознавао са свима. И пада је ред долазо, до човека који је седео за столом и нешто веома живо причао, рекао је.

— Карл Христиновнћ, Ландсберг.

У пруженој ми руци ја сам осетио сагнут мали прст. И тај је додир дејствовао на мене, као удар електричне струје.

Тај мали прст, био је један доказ против Ландсберга, он га је посекао колући Власова.

— Ја се веома радујем, да се упознам са вама. Губернатор ми је говорио да сте му ви послали депешу.

— Он је говорио веома пријатним гласом, у ком је звучала љубазност.

Висок, леп и пијен господин, с брковима и проседом косом, али младим лицем. Ландсбергу је сада по свој прилици око педесет година, али по изгледу не би се рекло. Он је сачувао младо лице, и чисто момачку фигуру. Кад говори, увек је то пропраћено са најљубазнијим осмехом.

Но када смо, стискајући један другом руке, погледали се у очи, мени се чинило, да сам се дохватио до стене.

Смеје ли се он или прича што тешно по њега, оживљено је његово лице или не, код њега се мења само лице. Зиме и свеће очи остају увек једне исте хладне, мрше и стално. И ви се не можете отрести осећања, да су очи његове биле у сваној пријици такве.

— Тежак поглед. — примећују обично и чиновници, када год се поведе реч о Ландсбергу.

— Погледајте му само очи! — с пакошњу веле обично робијаши и насељеници који и не воле Ландсберга, — гледате те, чисто као да ти и виси човек за њега.

Пароброд је донезао Ландсбергу колаче и деликатесе за дућан, и он је то наконао вешто, шалећи се с чиновницима веома љубазно, као да то сирема дарове за своју имен дан. Тако је необичан утисак остављао тај трговац са својим елегантним и лепим покретима.

Поздравивши се са свима, он је сео у своја сопствена кола наредивши кочијашу:

— Терај!

— Куда заповедате господине, упита кочијаш, један од насељеника.

— Кући!

Ландсберг се још једаред поклони свима са најљубазнијим осмехом, довикујући окружном начелнику:

— А ја вас чекам до вече.

Добили смо неке ноте, и жена ће нам свирати на клавиру.

И свирала ирену.

— А кочијаш му је тако исто као и он, осуђен, за убиство о пљачком! — добаци им окружни начелник. Видићете браће, ви, код нас још много чудних ствари.

Ландсберг је сачувао свој сјај и чисти француски језик, и дави се као и сви сахалинци на речи „робија.“

— Када сам ја био још раденик! — каже он, — црвенећи и спуштајући очи.

Говорећи заједно, ми нисмо никад Сахалин другојачије звали већ:

— То острво.

Ландсберг је за 27 година робијашког и насељеничког живота, сачувао неповређене своје покрете из салона из великог света, но има нешто робијашко у оној журби, са којом он скида капу с главе, када чује изненада:

— Здравствуј те!

То је особит начин скидања капа, и стиче се само на робији. Из хиљаду људи ви ћете одмах познати Сахалинца, по начину на који скида капу. Чисто, боји се човек, да ће му сад пљунути по глави, што није одмах скинуо капу пред влашћу. То је нешто инстиктивно, што остаје за цео живот.

И по том начину човек види, да ни Ландсберг није лако прошао на робији. Било је значи таквих сукоба.

Томе човеку, с чијих се прозора виде зидине казаматске, тешка је свака успомена, на своје „раденичко“ доба.

Када се он у разговору дотакне те теме, он је узбуђен, тешко дише а лице му је пуно злобе.

А када он говори о робијашима, ви осећате у тону његова гласа, толико презрења и мржње. Он говори о њима, чисто као о животињама.

С тим неваљалцима не треба тако поступати, њих су распустили сада.

И робијашница са своје стране презире и мрзи Ландсберга и измишља на његов рачун многе страшне и гнусне легенде.

Чиновници се друже са њиме, он је један од најинтересантнијих, најбогатијих и благодарећи својим познанствима један од најупливнијих људи на Сахалину; — но у разговору о Ландсбергу они се индигнирају.“

— Но гледајте га, молим вас, како је спокојан! Просто као да није он то учинио, него нево други!

Да л је то тако? Једном се мени учинило, да је затреперило нешто у гласу тога човека, „који се не сећа више прошлости.“

Сви зидови ујутног и раскошног стана Ландсберговог окићени су извешаним сликама деце Ландсбергове, која су помрла од дифтерије и шарлаха. Баш је о њима и текла реч.

— И, помислите молим вас, никад пре тога није на овом острву било дифтерије. Добровољно дошла донели су. Деца се поразбољевала и помрла су сва. Сва као да је нека казна.

И изустивши ту реч, Ландсберг се зауставио, поцрвеневши као скерлет, сагнуо је главу, тако да је неколико минута трајало ћутање.

То су били неколико од најтеждх тренутака у мом животу.

— Шта сам ја то заборавио? А! Хајдмо да пијемо чај! — савладавши себе „весело“ продужи Ландсберг, и ми одосмо у трпезарију, где нас је лакеј један од насељеника у фраку и белим рукавицама служио за столом.

То је био једини случај, када је „нешто“ чисто се подигло са дна душе тога човека. А често је он стављао саговорника у незгодан положај.

То је онда, вада је он говорио о „распуштености... раденика.“

— Онде, на овом острву, Бог зна шта се ради. Убиства ради пљачке сваки дан. Убиства ради пљачке, и они се још с том господом свебивају!

— Ево на шта треба обратити пажњу! — говорио ми је другом једном приликом Ландсберг, — с тако узбуђеним лицем, како га никад до тада нисам видео, — ево на шта, на доживотну казну. Казните човека како хоћете, по томе мора неки крај бити. Отрпео човек све што му припада, и свршите с тим, вратите му сва права, која је имао. Не одузимајте му их на цео живот. Зар је дужан зрео, већ у годинама човек, да испашта оно што је учинио некада деран?

И у току гласа његовог осећа се тако презрење к дерану, који је учинио „глупост.“

Ја сам гледао на чудно узбуђеног Ландсберга и мислио.

— Но, значи то је „други“ који је „оно“ учинио.

Такав је тај „знаменити“ човек.

Да се није десило пре 27 година оно трагично qui pro quo, ко зна шта би био сада Карл Христифоровић Ландсберг.

Кад је човек и на Сахалину умео изаћи у „људе.“

ЗЛОЧИНАЧКЕ МАЈСТОРИЈЕ

(свршетак)

Ма да све оно може изгледати и као невероватно, али је ипак факат, да у Паризу постоји друштво, које је себи ставило у дужност да „народно песништво“ води као праву трговину. У том је циљу покренуло и новине, у којима је на најбестидније начине нападало на велика финансијска предузећа и угледне берзанске краљеве све дотле, док му ови нису запушили уста којом новчаницом од хиљаду франака. Даље, у „моментаним новчаним неприликама“ обраћали су се појединим трговачким фирмама, под претњом да ће њихова имена износити у протесте грађанства због рђаве робе. Рубрика њиховог органа „Различности“ имала је поглавито циљ у томе, да изнесе извесан скандал и прећути имена; по том се таква — белешка обележи црвеним плајвазом и пошаље заинтересованим лицима, одреди се цена, и од одговора зависи објављивање имена. К томе долазе још сјајно похвалисање и уздизање у небеса извесних лених или непоштених трговаца, наравно по добру цену.

Народног певача можете свуда наћи; њему су очи и уши отворене, тражи сваку дату прилику да што види и чује, па то добро искористи. Осмехне ли му се срећа, да у каквој коцкарници ухвати коцкара, који се служи непоштеним средствима у игри, он му прети да ће га издати, ако овај не подели с њиме добит.

„Грци“ (овако називају Французи те злосретнике) су назвали ову врсту изнуђача именом „пијавица.“ Како пак полиција не трпи тајне коцкарнице, „пијавица“ пристаје за добру награду за дискрецију, и има отуда умерену пензију.

У јавним баштама и шеталиштима у Паризу, можете наћи женску децу, која су једва пошла у школу, и родитељи их упућују на извесну стару господу, која су позната као љубитељи „зеленог воћа.“ Та деца допусте испрва да им се старци добро приближе и да их помилују, за тим почну плакати и врисвати. Старац тиска у руку девојчици новаца и жури се да побегне, не би ли утекао од оближњег жандарма. Ако не буде овакав случај испао за руком и заводник „невиности“ покаже се тврдоглав, пресреће га мати девојчета са сличном сценом, па ако и то не помогне, појављује се на један пут тутор детињи, представља се као полицијски инспектор, и то ретко кад да нема дејства.

Нарочиту пажњу обраћају певачи на индивидуе, које су одане противприродним страстима, на содомисте и привржeнике лезбиске љубави.

Ноћу непосећене и тамне стазе на јавним шеталиштима, омиљена су места за проституцију мушкога рода, те за то изнуђачи бодрим оком прате и стражаре по њима. Чим примете, да се какав по наклоностима једнак пар изгубио у коју мрачну алеју, изнуђач потрчи за њима и издавајући се за тајног полицајца, притвара их у име закона. Наравно да пуна шака новаца разрешава љубавни пар од притвора.

Да не бисмо продужавали са примерима, из којих би се видело, како се ниским средствима служе изнуђачи противу последњих поменутих бедника, напоменућемо само, да у Паризу треба странац добро да се чува. Паризлија по себи није предусретљив. Нађу ли се индивидуе, које задивљују својом услужношћу и преданошћу према странцима, може се сигурно знати, да су изнуђачи.

III.

Лопови у трговинама.

Сваки криминалиста има безброј пута прилике да се увери о истинитости изреке: „Околности чине лопове!“ Има лопова од рођења, то се не да спорити; али други постају лоповима услед стицаја згодних околности, исто тако, као што професијонални лопови умеју да створе тај згодни стицај околности. Најбољи доказ за ову чињеницу дају подаци, из којих се види, да се по трговинама изврши највише крађа у месецу децембру, дакле у време, када се због божићних празника и иначе посећене трговине препуњују публиком. Како званична полиција, тако исто у децембру месецу особиту пажњу обраћају на лопове по трговинама и приватни детективи, које готово свака већа трговачка кућа држи ради своје имо-

ним безбедности. Сва пажња продаваца упућена је на захтеве купаца, а то је тада жива згода за лопове.

Баш је међу тима лоповима по трговинама, необично велики број лопова, који постају из стицаја околности. Пред суд је долазило много случајева, где су особе из врло отмених и материјално осигураних фамилија постајале лоповима, често крадући предмете без икакве вредности само из разлога, што су им продавци окренули леђа.

Клептоманију су много обрађивали и објашњавали психијатри, али никако нису могли потпуно да објасне природу те болести. Овде не можемо да говоримо о разним врстама тих лопова, који постају стицајем околности, већ ћемо говорити о лоповима, који ступају у трговине само с том намером, да што год украду.

Њихова је мајсторија готово увек једна и иста, а врло проста. Они траже од трговца да им износи на углед робу све дотле, док се не изнесе толико, да продавац не може да запамти и прегледа сваку ствар поједине; за тим затражe од газде, да им изнесе неку ствар, за чије доношење треба овај да им окрене леђа мало подуже, и у то време вистане са тезге по неки предмет. За краће те врсте веома погодно служе хавеложи код мушких лица и дугачки горњи капути и огртачи код женских.

Купци са таквим оделом, називају особиту пажњу како од стране продаваца, тако и од стране детектива. Интересан се случај десио у једној берлинској радњи пре неколико недеља. Један врло угледан господин ушао је у ту радњу, и случајно је сагнуо се да подигне неки предмет, који је пао са тезге; имајући на себи дугачки хавелок, трговинац паде то врло сумњиво, и обеди га одмах за покушај крађе. — Пређе је било као стално обележје таква врста одеће за ту врсту лопова, и трговци су имали чак и уговорене знаке са својом послугом противу оваких „муштерија.“

Наравно да се лопови не задржавају на томе, да им само одећа служи за скривалиште крађених ствари. У дрезденском полицијском музеуму налази се један свежањ, у облику пакета, везан и на подлози има картон, који је у њега са једним пером и сломи као каква клопка. Лопов је носио тај свежањ под мишком, и кад му је дошла згодна прилика, њему је лако било да скрије покрађу под поклопац, од куда није могла лако испасти.

У једној бечкој трговини, пре неколико времена, ухваћен је један лопов, који је плен бацао у свој цилиндер, који је држао у руци, па га за тим дуног метао на главу. Наравно да је тим лоповима најлакше у ђувелирским радњама, где врло мали предмети по запремини, представљају врло велике вредности. У Бечу је скоро пратворена једна крађљивица, која је имала обичај, да ступила бриљантско прстење у своју ручну кесицу.

Крађљивице по трговинама имају обично велике „џепове“ на својим хаљинама, и у њих обично скривају свој плен. Код једне такве крађљивице нашли су у доњој сукњи пришивен читав низ кука, на које је преко један отвор горње сукње просто пецала украдене предмете. Вредне су пажње и крађљивице, којима кишобрани и сунцобрани служе за скривалиште покрађе. Кишобран је обично полуотворен и може довољно да прими у своје шупљине; а да се услед тежине покрадених предмета не би отворио широм, обично су жице привезане за дршку.

Лоповима по књижарама омиљена је мајсторија, да уђу у радњу са каквим пакетом у руци и спуштају га на ону гомилу књига, која им је потребна са своје вредности. Кад полазе на радње, они узимају свој пакет, али дохвате уз њега и неколико књига, па спокојно излазе напоље. Баш у књижарама има честих случајева крађе, како од стране лопова из стицаја околности, тако и од стране клептомана, пошто ту долазе најчешће лица, која имају страст за разним скупљањима и прибављању реткости. Нарочито је чести случај са прикупљачима старога оружја, маraка и т. д.

Наравно, да лопови ове врсте предузимају лакше операције и у дворе, и то обично као муж и жена. Докле жени показују трговци разну робу, дотле се муж шета по трговини, па ако му не пође за руком да сам што омакне, он скрене пажњу продавцима на другу страну и даје прилике својој „жени,“ да слободно „ради.“

Пре мало дана десио се у Берлину случај, где је муж био купац, а жена је шетала по трговини и разгледала робу. У том јој на један пут би зло, симулирала је неспестицу, док се „драги муж“ цинично нашао: „неће баш тако зло бити, да настуни смрт,“ остављајући, да други помогну болесници, и тражио је, да му се дађе показује роба. Тако је пажња трговца и персонала била подељена, и кад је „брачни пар“ нашао из радње нашло се много мањка у роби.

Није био редак случај, да су у трговину ушле две крађљивице и захтевале од трговца у исти мах једну исту робу. Трговац покушао да услужи прво једну муштерију, али се за то друга наљути, па се посвађа са првом и по том налази једна за радње. Трговац и послуга непрађају ону до врата и не могу довољно да јој се напазињавају, док у то време заостала муштерија добро искористи ту забуну.

Д. В. Башић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања

I.

„Да ли ваше и даље наређења ђ. 405. грађ. суд. поступка, која говоре о памћењању страдања пре забрањена, пад је наведена и допуњена ђ. 466. б. истога закона, питање о памћењању страдања при попису, другачије регулисано?“

— На ово питање одговарамо:

Наређења ђ. 405. помоћутога закона, каже у свему и свакс, кад год је случај стављања забрана преко дуда.

У свима тим случајевима, страдања одређује — имајуће сва поверења, а ако он то не учини, или не хтеле ствари сам пренити на чување, оређају се лудинци.

Већ је другчије у случајевима ђ. 466. б, која говоре о лоповима, који крше само полицијске наредбе, измрцујуће разне прописе или решења, као например казати, а над њиме у питању забрана.

У тим случајевима, по начели ђ. 466. б. од 26. јануара 1901 год. старовна имовину поверилац и дужник заједнички, а ако они не би то учинили, или се у опште не би изложили око избора овога, онда ће брза сама извршна власт опасно, како брза пропиноше.

Треба, дакле, правити разлику између старовна по забранама, и оних, који се одређују за попиов у смислу ђ. 466. б. грађ. суд. пост.

II.

Суд општине добровшнске питао својим од 16. октобра ове год. Бр. 376., учињено је нашена питања, на која ву одговарано:

1. Суд општине тегошинске, треба да састави нарочити распоред општинског прираза за ове грађане, који су се одвојили и прешли у новообразовану општину добровшнску, за ова 4 месеца, колико су у саставу њеном били, па у колико ниже напашени, да се траже наплата пређо те општине;

2. Општина добровшнска треба да саставе свој буџет за време од дан је почели дејствовати, а над још се одобра прираз, онда и распоред прираза за то исто време;

3. Сав свој капитал, који је општина добровшнска увела у заједницу са општином тегошинском, има права да траже натраг, а исто тако има права и на одговарајуће део приноса, добивеног за време заједнице, као год што има права и на остале покретне ствари, које су заједничке но завршетку буџета.

Ако општина тегошинска не би доброволно пристала да ово за, нека се траже интервенција власти, па ако и она не би успела да на зеи начни силом општину тегошинску на разлаше, онда би се морало прибећи судској помоћи.

Све је, у осталом, ово требало регулисати још пре одвајања, у смислу наређења закона о општинама.

III

Један срески начар пита:

„Овамо, у ослобођеним крајевима, има и таквих душмана, који су се задужили пре, него што је ослобођење и учињено јасно за време важности турских закона.

Од њих неки су и у времену задужења била земљодељци а и сада су то, а неки су, опет, онда били трговци а сада су земљодељци.

На плаћање својих дугова осуђени су од сад постоје наше власти.

Кад се приступило извршењу, као се браве земљодељством и благодејањем, које земљодељима даје ђ. 471. грађ. суд. поступка, а приватни свет поверилаца тврде, да се ово благодејање не може одузети за задужења, учињена за време владавине Турске.

Како сиско питање није јасно, то се моли упутство, да шо овоме изволи нашети своје мишљење.“

— На ово питање одговарамо:

Ово питање било је предмет оцене виших административних власти, и сазвано са свим другим од стварништа, које ни имало на ту ствар.

Тако, расписом г. Министра унутрашњих дела, од 12. јануара 1884 год. IV№ 13231 објављено је, да сви они, који су се надували Турцима или неке другове ере заузела неособљених крајева, плаћају дуг целим своји имањем, без обзира на то што су земљодели, јер се, вели, ни њих не односи благодејање предвиђено ј. 471. грађ. суд. поступка.

Овако исти поменути расније Министарск. као ми налазимо, да он не бе могао да изврши разложну пречицу, јер је, по нашем схватању ј. 471. грађ. суд. пост. донесен у намери, да за клони земљодела од проповести, без обзира на то, у коме је положају он учинио задужење, иначе без тога се не би дао разумети ако економско-политичка мера, и другчијим схватањем била би отворена врата земљорадничком протестирају.

Свакако потребно је истоварити, да они случајеви дођу на оцену виших судилиа или нашим административним властима у на коме обзиру, то ће се сама чуде њиховом мишљење.

IV.

„По закону о риболову, забрањено је ловити рибу за прасе, за које се она икра, које је прописано правилником за извршење закона, а забрањено је ловити и ону рибу, која не би имала пропису величину.

Ова забрана важи, наравно, и за пограничне реке: Дунав, Саву и Дрину.

Овакова одредба законска била би разумљива, кад бе се и од стране других прибрежних држава прешле овакве исте мере, али како не то не чини, то наши рибари са пуно разлога протестују против строгих мера, од стране наших власти.

Што се може учинити, да се наши рибари нарочито са странии — суседним земљама?

— На ово питање одговарамо:

Још 1900 год. расправљено је ово питање за горњи Дунав, Саву и Дрину.

Треба наћи шта за те године, која се налазе бити у тесно начелству, у коме сте ви службени, што постављато ово питање, и она ће те знати шта треба да радите.

Но идуће ли та ствар, онда приберите документе, да рибари суседних држава не воде рачуна о времену лова и величини риба, и да се го, наравно, пропуште и од њихових власти и гледа преко прсте, на све то неки се достоји г. Министру народне привреде, који има право, по чл. 22. закона, да обустави све мере, предвиђене законом, кад се оне не врше и од суседних држава, а тичу се граничних река.

V.

Суд општине Г. О. ресне, актом својим од 27. ов. и-на Бр. 1866, пита:

„У овој општини извршена је нопова класификација земљишта 1891 год., усled чега интересоване власника пореза на земљиште, и комисија, која је радила на томе, налаи је код многих сопственика сувише ораву земљу — гђ камен и крш, па је ону као слабо и неупотребљиво земљиште са свом ослобађа закон плаћања пореза. А ово земљиште људи по њи жиди узимају и обликују и дају, јер немају боље, али их у томе узнемиравају шумске управе и шумари, наводећи, да на описова земљишта, на која не плаћају порез, немају права узимања по закону о шумама, те је ово и дало повода ово општин. суду, те је у почетку ове године упутио уредништву Полиц. Гласника једно питање о томе: кад се једној пореској глави мора за описну ј. 471 грађ. суд. пост. да остаи за узимање пет дана орање земље, рачунаи му се у то земљиште и ово, које је од плаћања пореза ослобођено, и на ово питање, добивен је одговор, да се рачуна и ослобођена земља на макар и сви пет дана биан ослобођена. Међутим, сада постаје друго питање где се дне законске одредбе које једна с другом, а то је што се по грађанском судском поступку остаиа пореској глави за узимање и ослобођени земљиште од плаћања пореза, а по шумском закону му се то земљиште од стране шумске управе и шумара одузима, и онда му се прне она пет дана орање земље, што су му остаи за узимање, иначе се учињо неки уредништво Полиц. Гласника да одговори. да ли су у праву шумари и шумске управе, да овакова ослобођена земљишта од плаћања пореза одузимају од појединих сопственика, и од права на узимања обидјати а тиме ни одузимати ово благодејање, које им је остављено за узимање, или су у праву сопственици, да таква земљишта иноју права узимати без ичије узнемиравања.“

— На ово питање одговарамо:

Закон о шумама не стоји у колизији са законом о поступку судском у грађанским парницама, као што то суд у предњем питању мисли.

Сва она земљишта, која се као приватна својина по јавном исправљају, налазе у државним шумама, остаи у даље својина оних, чији су, без обзира на то, да ли су од пореза ослобођено или не.

Ова, околност, упрано на у ком случају не утиче на право својине, ако се ово иначе утврђује.

Дакле, ако државна добе да неправе приговоре из области државних шума, ова може то извршити да експроприше у смислу чл. 11. закона о шумама, а никако га не може отети, нити ова то хоће да чини.

У овој години се, у осталом, нрши оправљивање шума у смислу чл. 9-ог. закона о шумама, па је то приликом, да сваки утврди своју шумску земљишта.

Ако се од стране шумских управа чине сметње у узимању само по томе основу, што су њихова земљишта ослобођена плаћања пореза, онда је то грешка, а ако се то чини по ком другом основу, и. пр. што дотични нечиа не утврђују своју, онда је то друга ствар.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Милана Стевановића, месарског радника, окрилаленог због крађе, тражи ожарт наслушкиа Управе гр. Београда, актом Бр. 12792 Милан ника око 26 година, онизен је и приземаног. Приседење треба спровести помоћутог квирту или Управи града Београда с позивом на Бр. 42167.

Драгутин, сина Цветка **Кулашевића**, из Властишана, отуварао је од куће без знања свога оца. Он је стар 16 год., стаса средњег, лица плавог, очиу плавих, нарпан десног ока има оклиан од раие. Од одела има на себи панталоне од плавог шајка, капут од сивог шајка, из когама просте опшике, а на глави жону плаву шајкачу. — Драгутина треба пронаћи и спровести начел. окр. врањског с позивом на Бр. 17007 или Управи града Београда с позивом на Бр. 40322.

ПОТЕРЕ

Петар Грујић звани „**Кајда**“, из Бељина, среза посавотамнавског, за нога је истрагом несумњиво утврђено да је затајовао хајдуку Илији Вујановићу, и овоги нашао да скловачка Драгиња Војића, из Јаловника истог среза, — побегао је од своје куће и сада се не зна где је. Бегунац има 40 година, стасо је висиног и танког, очиу зелених, бркова ретких, и рибих, крезан је, у говору зикуцкује. Начелник истог среза деспесом Бр. 12170 моли све полицијске власти и општинским преморучује, да Петра у својим домаћинама пажљиве потраже и у случају проналаска њему под сигурном стражом спроведу УБр. 42426-

Божидара Сотировића, берберског помоћника, тражи ожарт нарошни због извршене крађе. Он је стар 24—22 год., средњег раста, плак, косак, нуи у лицу, од одела нимо је на себи: црн капут, белавкасте панталоме, прну малу мапину и црно цвиле. — Познаду се све полиц. власти да Божидара живо потраже и у случају проналаска спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 41849.

Стевана Словића, из Чајетиње траже тамошња ор. начелника због пронјечарења дувана. Он је стар 20 година, нлав, план, голобрад, у белим панталомама. — Познаду се све полиц. власти да Стевана потраже и у случају проналаска спроведу начел. ср. у Чајетиње с позивом на Бр. 16752 или Управи града Београда с позивом на Бр. 41772.

Вакрач, запрезиме 25—26 зитара украло је непознати лице 21. тек. и-на из дворишта Јакова Јоцића, ово. — Познаду се све полиц. власти да Вакрач и крадљевина потражне и у случају проналаска спроведу Управи Београда с позивом на Бр. 40843.

Алекса Матојић, тежак из Сврљига, рођењем пиротског Прсвот. суда од 22. априла 1904. год. Бр. 4448. стакљен је под суд за дело из чл. 1. т. 150. каж. зак., но он је одмах по учињеном делу нестао где побегао. Он је стар 16—17. год., стаса омањеног, очиу граорастих, косе прее, лица округлог, уста умеренпх; поред српског говори влашки, а не мало и јеврејски. — Познаду се све полиц. власти, да Алексу потраже и у случају проналаска спроведу Пиротском Прсвот. суду с позивом на Бр. 13696. или Управи града Београда с позивом на Бр. 41132.

Непознати лопов, 8. новем. ове год. око 5 час. по подне, увукао се у дућу фашне Сапци, улове ул. и из отворепог прозора украо 12. ком. белех кревстових чаршава и још неке ситне ствари — све у вредности од 50 дин. На чаршавима је латинским словима вулом изведено име „Факи.“ — Познаду се све полиц. власти, да ту хоповина и покрадене предмете

трагање и у случају проналаска спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 40211.

Непознати лопов, 23. пов. тек. год. између $6^1/_2$ и 7 час. у ноћи, украо је Д-р Станоју Милојковићу, на чекаоници биоскоп. жељезничке станице један ножни ручни џепер са овим стварима у њему: 7 пом. плаћених за жељезничке карте „Brosch“ из Грања, три ножа, два затупаста и један шпицаст, две златовске ланцете, и једне златовске наочале, једно огледало за прегледање очију фирме „Morthon“, једна дуга величине полицајарке, једна женска фотографија, једна поштанска меница у 500 динара с његовим индентом, четири части пошуље, троје чисте гаће и 6 пари кућовних чарапа, две мушке кошуље, једне мушке гаће и 3 женских марака са монограмом „С. М.“ једне панталоне сиње. боје, од плаве чоје прављене код Симића и брата у Београду; један бео орсини са плавим пругама, свиленим дугмадима на чијој је средини слово А; 4 медаљ. књиге и војничка ратна служба са формулара на пореске бољеће, два пасошића, један нов, један половни са пасошни квантитартама у коме је била женска фотографија налог формота; једна гарнизонска шајкача; напаи са кокардом; једна путујућа са прамал-штрицом; један изложени претеи са 3 сафира и са страно 5 перли и једна путија „Figaro“ са 6 плаз. — Познају се све поли. власти, а нонрађу и лопова највероватније потраже и у случају проналаска спроведу начал. окр. моравског с позивом на Бр. 14445. или Управи града Београда с позивом на Бр. 42044.

Радосав Дабић-Великировић, цигарин на Букићевина 26 прошлог месеца тешко је повређено Милоша Симића, служитеља среза посавског и једног општинског службеника, од њих отео бриљантну пушку и револвер, па са женом Милевом и женским дететом од 11 месеци побегао непознато где. Радосав је стар 30 год., стаса средњег, повећих плећа, приземљаст, косе црне, кратко ошишане, бркова њених црних, браду брије, говори потпуно кроз зубе са страно образа има бенефарте које познаваће, нос повећи на врху, њених уста, шепрља на десну ногу, јер има чир; од одела нпао је на себи: појасни појерак од сукна са једним гајтаном, у сељачким ношуљама босоног, на глави има шајкачу са плаве боје. Милева је стара 28 год. приземљаста, повишеног, сувољика. Побегли су у правцу села Бањица ср. тополивског. — Познаују се све поли. власти да Радосава живо потраже и у случају проналаска спроведу нач. ср. у Обреновцу с позивом на бр. 15030 или Управи Београда с позивом на бр. 41521.

Непознати лопов, 17. ов. м-ца ове год. у ноћи ушао је у пиљану „Урошева Шпонница“ на Теразијама, па са чивилука украо женски капут Боре Дикића, чиков. поште и телеграфа. Капут је био нов, од прног јастика, дугачак до испод колена, са прном сомотском крагном, џепови су му са страно, а на унутрашњем има монограм „Д. Б.“ постава му је шарена и бела и прним пругама. — Познаују се све поли. власти да пастону, да се крадљивац и покрађа пронађу. УБр. 41001.

Зимски капут, украло је непознато лице Петру В. Поповићу, ђаковару II. год. са чивилука у Вел. Школи, где је био окачен. Капут је нов, од прног јастика, дугачак, са плавом поставом, прним крзненим пругама и сомотском јаком. — Лопова и покрађу треба потражити и у случају проналаска спровести овој Управи с позивом на Бр. 40574.

Ђорђе Антић, из Врандола у окр. Пиротском, пођу између 8—9 фебруара 1895. год. побегао је на пругом нач. ср. Белољавчанског, а решењем Пиротског Прк. суда од 16. јануара 1898. Бр. 431. стављен је под поротни суд и у притвор за три опасне крађе. Ђорђе је стар 60 год. средњег раста, плавих очију, дугих танких и затегнутих бркова. косе прне, у ово време био је без браде — бријао се. — Моле се све полицијске власти, да Ђорђа живо потраже, и у случају проналаска да га стражарно спроведу Пиротском прпост. суду с позивом на Бр. 17551. или Управи Београда с позивом на Бр. 41121.

Марко Јевтовић, из Сече Реке у окр. Ужичком, стар 28 год. раста средњег, сиеђ, образа дугачких и ваше плоснатих, осумњичен је да је пођу између 19. и 20. дец. пр. год. извршио опасну крађу ствари и новца Богосаву Тодоровићу, на је отуд пре 8—10 нед. отсутвовао. Марка треба пронаћи и спровести нач. ср. у Косјерић с позивом на Бр. 5249. или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 40565.

Зимски иберџир, од штофа, прнаст, нов, са прним сомотском и прном поставом од сатина, са унетном на леђима с пола до крагне у виду троугла од другог штофа и металном фирме на крагни: „Јовановић и Тасић кројачи на Лесковцу“ — Украо је непознати лопов 15. ов. мес. из нар. код „Паунa“ Јосифу Стојаловићу, бивш. полиц. пратиоцу. — Познаују се поли. власти да покрађу и крадљивца потраже, и у случају проналаска спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 40372.

Јулијуса Франка, радника трећи квартпалудски Управе варошн Београда антон Бр. 12677. Проналазност треба спровести моментуом повратку. УБр. 42496.

Лепосаву, кћер Коче Стевчића, пилара на Београда, које је нестало 1-ог тек. месеца, трећи Управа града Београда антон Бр. 42243. Лепосава има 16 година, стаса је повасионог, Лепосава има 16 година, стаса је повасионог, косе русе, очију плавих; од одела има на себи прљаву кошуљу од шиша јаћо пеикавне боје, прљаво лице носи прни, зулени шал, говори лиџалектом наших лесковчана, јер је родом из Лесковца. УБр. 42243.

Пенци Стојаловићу, трговцу из Крагујевца нестало су, пођу између 28. и 29. пр. месеца у железничком возу између Лапова и Београда ове ствари: једно пушковиште које му је изађо отац Никола, а које је потврђено код начелства округа крагујевачког, 14. јануара 1902 год., под Бр. 76. једна загранична пасош који гласи на његово име, и који је издат од стране начелства крагујевачког 1903 године, једну осмину среброе класне дуторе под Бр. 24378 и 30 динара у новцу. На ово се окреће нашка синна властима. Сопственик поменутих ноиаља опоме ко му доноси остало. УБр. 41.876.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Мијаило Радовановић, звани „Ускок“, **Јоца Сакошанин** и **Милан Радаковић** звани „Личанин“, сви познати џепарски кољкаре и лопови, ухапшени су 2. ов. м-ца и притворени

Мијаило Радовановић „Ускок“

од среске власти у Јагодини због извршене крађе. Да би се утврдило да ли она лица нису

Јоца Сакошанин

учинила још какво нашинно лопо, начелник ср. беличког дешевом Бр. 21769 моли све поли.

Милан Радаковић „Личанин“

власти за што брже извештај. У овом списку и слику налазе им се и сликс. УБр. 42419.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 50. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. ДЕЦЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанкут недељно. По потреби биће и запредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у овште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у овште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника санитетског одељења прве класе у Министарству унутрашњих дела Др. Павла Поповића, инспектора санитетских завода у истом одељењу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 8 децембра, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Радивоје Остојић, начелник друге класе среза моравског, округа пожаревачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8 децембра 1904 г. у Београду.

ФОТОГРАФИСАЊЕ ЛЕШЕВА

од Д-р Н. Минсвића,

директора антропометријског одељења у Бухарешту

Вредност фотографије у утврђивању идентитета нађених лешева, огромна је и неоспорна. Утврђивање идентитета на овај начин, много је обичније но помоћу антропометријског мерења и описивања једино с тога, што је увек лакше добавити у околини нађеног леша једног фотографа, него лице које би било упознато са антропометријом.

Сам посао фотографисања веома је прост, а успех је у већини случаја сигуран, ако се има посла са добро очуваним лешевима. Сасвим је друга ствар, пак, кад се фотограф налази пред лешевима у процесу распадања, који су у већини случаја изгубили свој првобитни облик, па и поједине делове тела. Фотографисање у овим случајима мора се вршити по нарочитом методу и у нарочитим приликама.

У Паризу и осталим већим градовима, у којима већ постоје антропометријски одељци, непознати лопови пошто се фотографишу „*en face*“ и у профилу, мере се и описују детаљно по систему Бертилоповом. Разуме се већ, да је утврђење идентитета на овај начин много лакше и поузданије. Са тачним антропометријским описом у руци може се, само за неколико минута утврдити: да ли је нађена индивиду-а била мерена у најближем антропометријском биро-у, а са утврђењем овог факта утврђен је и сам њен идентитет. На случај, да у одељењу нема никаквих трагова о непознатом лешу, његова фотографија са описом шаље се одмах осталим антропометријским одељењима у земљи, а према потреби и у иностранство.

Ако је непознати ма и у једном од ових завода био мерен, *несумњиво* је, да ће и његов идентитет бити утврђен.

Фотографисање и мерење лешева нарочито је важно и потребно при великим несрећним случајима, као што су пожари, жељезничке катастрофе и т. д. Публиковање фотографија и описа у овим случајима најбоље је, скоро једино средство за утврђење идентитета жртава.

Кад год се идентитет леша утврђује само помоћу фотографије, а нарочито кад фотографију треба показати личностима, мало навикнутим на њено анализање, ваља се служити фотографијом *en face*. Ово с тога, што смо већ навикнути, у свакодневном животу, да људе обично посматрамо с лица. У овом смислу може се сматрати као потпуно тачно тврђење: *да се помоћу фотографије у профилу познају* непознате, а помоћу фотографије *en face* познате личности.

Оно што је нарочито важно приликом фотографисања лешева, то је, да се они поставе у положај који би што више одговарао положају живих личности, то ће рећи положају ових личности кад стоје или седе, а ово се постизава помоћу нарочитих справа, на које се мећу лешеви за фотографисање.

Тако се, за фотографисање *полустаса*, употребљује једна покретна столица са наслоњачом, у средини које се налази опасач за учвршћење положаја леша. На врху ове наслоњаче налази се нарочити, за фотографа невидљиви инструменат, којим се одређује и учвршћује положај главе.

За фотографисање лешева у положају усправном употребљује се једна табла,

Слика 1.

два метра висока и 60 см. широка на чијој се предњој страни налази апарат за

Слика 2.

утврђење главе, а у средини један гвоздени беочуг, који држи леш. Ова табла

покретна је, и тако удешена, да може постепено заузимати сне положаје између хоризонталнога и вертикалнога. Ако се фотографишу мртваци, треба их фотографисати у положају, који у сандуку заузимају.

Зна се, да очи најраније утичу на изглед једне личности, као и да осуство њихово на једном лешу може бити предмет забуне чак и код оних личности, које су повољника врло добре познавале. Да би се ово избегло, данас професор Гос препоручује, да се лешеви фотографишу са отвореним очним капцима. У случају, да је ову операцију немогуће извршити пристима и четком, умоченом у слаб раствор сулфата алуминијума, треба очне капке држати водом, помешаном са глицерином, иу пра том вала обратити пажњу, да се не повреди рожњача. Овој Госовој методи, која је нашла места у свима досадањим делима о фотографисању лешева, ми смо слободни претпоставити другу, по нашем мишљењу много простију и лакшу методу, која нам је увек пружала најбоље резултате.

У место отварања очних капака, према изложеној Госовој методи, која операција по неким траје читав час, ми смо се са успехом служили *вештачким очима*.

Ако су очне дупље веома дубоке, мора се употребити мало вате, да би вештачке очи биле што приближније очима и њиховом положају код живих људи. Што се тиче боје ових очију, има пара: један пар, а други угашито отворен, довољни су да замене све остале боје, ако рожњача допушта њихово разликовање. Очи азурне, плаве, зелене и угашито отворене, могу се врло лако представити на фотографији са очима ма какве боје, под условом, да је фотографија јасна.

Сви они, који су се озбиљније занимали са фотографисањем лешева, могли су опазити, да очи само после једнога дана, и ако леш није прешао у трулеж, губе свој сјај и постају тамне, што се може лепо видети и на самој фотографији. У оним случајевима неопходно је боље употребити вештачке очи, које својим сјајем приближују већма леш последу живога човека.

Отварање очних капака, поред напочитих за то удешених апарата, врши се још и помоћу обичних чиода. Ово напочито код оних лешева, чије су очне дупље очувале свој природни изглед. Процес овај врло је прост. Треба узети једну чиоду, без разлике на њену димензију (обично оне, које се употребљују за инсекте), и подвијући претпона горњи капак утврдити га помоћу чиоде за очни глобус. Што се тиче доњег капка, врло су ретки случајеви, да се и он мора чиодом утврђивати. Обично је довољне пустом га посушратити, пошто и без чиоде остаје у овом положају. Чиоде треба са свим зависти у меко ткиво, тако да им се само главе виде, које могу бити или одсечене, или помоћу реструшираља на фотографијама избегнуте. Поред овога, чиоде се могу врло корисно употребити, да би се усне једна другу приближиле.

Ако леш није прешао у процес трулења, његово фотографисање не представља никаквих тешкоћа. Сасвим је друга ствар, ако је овај процес наступио, као што је случај са већином утопљеника — нарочито у летње доба — код којих овај процес веома брзо наступа. Извесни месци после, да у оним случајевима не треба ни приступати фотографисању, док се други опет задовољавају, да их фотографишу у стању, у коме се налазе. Не можемо да подељимо ни једно, ни друго мишљење. Реч је, да се утврди идентитет леша, а чим ово стоји, стоји и закључак, да би осуство фотографисања било оволико исто штетно, колико и просто фотографисање леша у стању, у коме се налази, то ће рећи са економијом потпуно занемареном. Искуство доказује, да се са мало воље и стрпљења могу добити одлични резултати, чак и у оним случајевима, у којима је процес трулења узео велике размере. Једна од највећих погрешака у овим случајевима у томе је, што се фотографисање лешева поверава обичним службеницима или простим фотографима, који нису ни у колико упознати са специјалним начином фотографисања ових објеката. Са ових разлога неопходно је потребно, да судски лекар лично присуствује у свима важнијим и тежим случајевима.

Очигледан доказ за ово налази се у случајевима, које представљају слике 3., 4. и 5.

Слика 3.

Ово што највише доприноси промени економије једнога леша у процесу трулења, то су гасови, који испуњују ткиво, и зелено прљава боја, која се појављује на кожи — елементи потпуно довољни, да онемогуће познавање леша.

Помоћу секције коже на глави, једнако онај, која се употребљује за отварање дубање, и секције образа, могуће је ослободити ткиво од гаса, и на тај начин изглед леша приближити изгледу живога човека.

И ако облик лица, услед ових операција, постаје много одвратнији и непознатији (види слику 3.), ипак не треба изгубити наду, да се и његов идентитет може утврдити.

На против, сл. 4, доказује, да се употребом средстава, које смо описали, може добити помоћу фотографије доста верна

Слика 4.

слика непознате личности, која је у сваком случају много корисније за утврђење идентитета, но савети оних, који предлажу, да извесне лешеве не треба никако фотографисати, или да их треба фотографисати без промене положаја у којима се нађу.

Ово се још јасније види на слика 3., 4. и 5., које представљају једног непознатог утопљеника, пађеног у Тијелском језеру, близу Букурешта. Извађен из воде

Слика 5.

после месец дана, у процесу потпуног трулења, као што се види из сл. 3., пренет је у моргу, где је остао неколико дана потпуно непознат.

Служећи се изложеним методом, да би добили што вернију фотографију овог утопљеника, и достављајући је свима властима, ми смо најзад сазнали, да је ово био један војнички бегунац.

Изглед леша, представљен у слици 5., добивен је помоћу вештачких очију и чиода за затварање уста. Фотографска плоча није ни у колико ретуширана, а за отварање очних капака није употребљен никакав инстуменат, пошто се они код већине утопљеника не налазе у укоченом стању.

И још нешто.

По нашем мишљењу, излишна је употреба кармина за усне и лице, а у свима случајевима, кад је нос деформисан може се корисно употребити фата.

С француског **Д. Ђ. Алимпић.**

ГРАЂАНСКИ-СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(свршетак)

Као што сам обећао у првом броју листа (20. и 21. број „Полицијског Гласника" од 30. маја тек. год.) у коме је почела да излази збирка одлука *о извршењу пресуде* — Гл. 18. — *и о уништењу јавне неуредне продаје.* — Гл. 19. — да ћу на завршетку донети примерке: какав треба да је *попис, оглас и списак* о јавној продаји непокретности, — ево, доносим и ове примерке, те се и овоме обећању одужујем.

СПИСАК

Пописатог, премереног и процењеног непокретног имања Животе Ст. из П., које се налази у атару села Ћовдина (место звано „Црвенац") за наплату 884·43 динара порезе.

Њива у месту званом „Црвенцу" од хх хектара а која има у себи простора и то: од истока до њиве Милоша Ст. 23 метра од запада до пута 60 (шесет) метра од севера до општин. пута 214 (двеста четрнаест) метра и од југа до њиве Радоја Станковића и Животе и Милорада Ст. 214 (двеста четрнајест) метра, вреди 487·30 динара и словом укупна сума четири сто осамдесет и седам динара и тридесет пара динарских.

Премер горепописаног имања извршен је у моме присуству.
дужник
Живота С.

Процеиноци:
Милош Р.
Павле М.
Милош С.

Овакав је попис извршило једно од пореских одељења.

Овај попис није правилно извршен. Не види се кога је дана извршен попис и процена;

Није био у присуству месни кмет, да потврди оно из §. 466. одељ. VI. грађ. суд. пост. — Нема имена онога који је извршио попис.

Да попис (и процена) *буде правилно извршен, треба да је овако написан:*

ПОПИС И ПРОЦЕНА

За наплату 484·43 дин. колико дугује Живота С. трг. из П. узео сам у попис његову њиву од хх хектара, која се налази у атару села Ћовдина а у месту званом Црквенац.

Њива ова постоји до ових граничара и мери од истока до њиве Милоша С. 23 метара (двадесет и три) од запада до пута 60 (шесет) мет., и од севера до општин. пута 214 (двеста четрнаест) мет. и од југа до њиве Радоја С. и Животе и Милорада С. 214 (двеста четрнаест) метара.

Овај попис извршен је пред суседима и месним кметом Стојком Ђ. који је потврдио да је ова њива у границама напред исписаним, доиста имање Животе С.

суседи:
Милош С., с. р.
Радоје С., с. р.
Живота С., с. р.

кмет села Ћ...
Стојко Ћовдина

Стојко Ђ. за општину као њен пуномоћник а и граничара са северне и западне стране.

Ми налазимо да напред описата њива вреди 887·30 (осам сто осамдесет и седам динара и тридесет дин. пара) дин.

процеиноци:
Милош Р.
Павле М.
Милош С.

Био сам при попису и процени
Живота С.

Попис овај извршио сам десетог јула 1903 године.

Порезник
Драгутин К.

ОГЛАС

За наплату 884·43 динара колико дугује порезе Живота С. трг. из Пет... продаваће на дан 14. октобра 1903 год. М...ско пореско одељење једну Животину њиву у атару села Ћовдина а у месту „Црквенцу" која се граничи и мери од истока до њиве Милоша С. 23 мет. (двадесет и три); од запада до пута 60 мет. (шесет); од севера до општ. пута 214 мет. (двеста четрнаес); и од југа до њиве Радоја С и Животе и Милорада С., 214 мет. (двеста четрнаест).

Имање је процењено 487·30 дин. а на њему стоје ови терети:

1. Интабулација Катице жене Милентија Р.... од 25. IV. 1890 И№ 303 за 864 дин. са 12% год. интереса од 1. маја 1900 до наплате:

2. Интабулација Смиље жене Љубомира З.... од 17. окмобра 1896. И№ 1615 за 1440 динара.

Продаја биће у селу Ћовдину пред сеоском механом.

Из канцеларије пореског одељења ср. М... 29. септембра 1903 год.

Под Бр. 666 у П.

I. Начелству окр. П.
II. Суду општине Ћ.

За I.

Нека изволи Начелство објавити у вароши продају имања Животе С. трг. из Пет.... и о томе известити пор. одељење.

Имање је описато у ·/. огласу.

II

Продају имања Животе С. трг. из П... нека огласи суд, имајући на уму, да од дана огласа до дана продаје (не рачунећи дан огласа и продаје) треба да прође 15 дана. У исто време нека општински суд саопшти дан продаје интабулисаним поверитељкама Катици жени Милентија Р. и Смиљи ж. Љубе З. и процеиноцима Милошу Р., Павлу М. и Милошу С. да и они дођу на дан продаје.

Ово саопштење треба да им је учињено бар на 4 дана пре продаје.

Дан објаве и саопштења јавиће суд овоме одељењу.

Порезник
Драг К.

Саопштен ми је дан продаје четвртог октомбра 1903 год. у П....

Живота С...
својеручно
оверава Порезник
Владимир П.

Рађено 14 октобра 1903 године у селу Ћовдину пред сеоском механом.

ПРОТОКО ЛИЦИТАЦИЈЕ

Непокретног имања Животе Ст.... трг., из Пет.... за наплату 884·43 динара дужне порезе.

Њива у атару села Ћовдина у месту „Црвенцу" која се граничи и мери (види границе и мере из пописа и процене)

Лицитација отпочета је у 8 часова пре подне.

Лицитанти су:

Катица жена Милентија Радовића, из Пет.... дала је 300 динара, 360, 400, 950.

Радоје Станковић, земљ. из Ћовдина дао је кауцију у 25 (двајес и пет) динара у сребру а за њиву је дао 310 динара, 450, 550, 700, 750, 801, 851, 891.

Милош Стошић, земљ. из Камендола положи 25 динара у два дуванска лоза серија 6549 Бр. 3. и серија 6549 Бр. 4. а за њиву која се продаје дао је 350 дин., 380, 410, 500, 600, 710, 800, 850, 890, 900 1000 динара.

Остала је њива која се продавала на Милоша Стошића за хиљаду динара.

Признајем, да је лицитација остала на мени за хиљаду динара Милош Стошић

Примио сам кауцију у 25 динара
Радоје Станковић
Катица Милентија Радовића
Радоје Станковић

Закључена лицитација у пет часова по подне по европски четрнаестог октомбра 1903 године.

Извршио продају
Драгутин Крстић
порезник

Прикупио и уредио Свет. Јањић

АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА
Одлуке Државног Савета

I

Над год је случај тачно 7. §. 434. грађ. суд. пост. (дооба задругара), у колико се само њих тиче, полицијска власт има права да састави извршни суд и без пристанка једне од парничних страна.

.....Драгиша Павловић, бакалин из Шапца, тражио је од власти среза јадранског, да састави изборни суд, који би га поделио са браћом Бранком и Љубомиром.

За доказ, да је он задругар са њима, поднео је пресуду изборног суда, донесену по спору његовом и браће му Бранка и Љубомира, против задружног стрица његовог.

Начелник срески, решењем својим од 19. новембра 1903. г. Бр. 17579., одбио је молиоца од захтева, налазећи да среска власт није надлежна за састав изборног суда, докле он, молилац, не поднесе судску пресуду, којом би се утврдило, да дооби нема места, пошто задружна браћа не пристају на дооду, нити, пак, на ову пристаје њихова мати, која има права удовичког уживања.

Решење ово одобрило је начелство окр. подринског решењем својим од 11. дец. 1903. № 16494., а оно, пак, одобрио је и Министар унутрашњих дела, решењем својим од 26. фебр. 1904. г. № 5540.

Против Министровог решења Драгиша је изјавио жалбу Државном Савету, и он је актом својим од 12. јуна ове год. Бр. 5199. учинио Министру ове примедбе:

„По §. 434. тач. 7. грађ. суд. пост. апсолутни је надлежност изборног суда за распре при дооби између задругара, у колико би се она само њих тицала. На како браћа жалитељена, у цела дооби њиховаг задружног имања, које им је по пресуди изборног суда од 1. маја 1896. год. приликом дооде са задружним стрицем у дело пренало, не пристају по тражењу жалитељеном на састав изборног суда; а међутим начим не доказују, да је дооба њихоног имања извршена, нити да им је жалитељ његов део путем продаје уступио, сиди је полицијска власт, без обзира на њихове изјаве и изјаву њихове матере, која такође не пристаје на састав изборног суда, због њеног удовичког уживања, требала поступити по другом одељку §. 437. грађ. суд. пост. односно састава изборног суда; јер према напред наведеном законском пропису нема места упућењу жалитељеном на парницу, кад је у овом случају за дооду апсолутна надлежност изборног суда, нако односно задругара, тако и односно дела њихове матере по §. 414. грађ. закона."

Примедбе ове усвојио је и Министар унутрашњих дела, и решењем својим од 5. септембра ове год. Шбр. 25138. поништио сам раније рад по ономе и наредио састав изборног суда.

II

Стварн намирења, уколико у заштићено добро, не служе као предмети залога сопственику стака по §. 686. грађ. зак. за које право налаже, ако је раније стављена забрана на њих, и попис извршен за тр‡ рачун.

.....Г-ђа К. Л. из Београда, поднела је квурту извршну пресуду судску, и тражила да се изврши наплата из пописаних ствари од Ј. М. овдашњег.

Квурт је извести решењем, да продају раније пописаних ствари не може да изврши, јер су оне после пописа отуђене на тај начин, што их је сопственик уступио С. Ф. за кирију, а овај, опет, продао жени овога г-ђи С.

Решење квартално одобрила је управа и Министар унутр. дела.

Но по жалби г-ђе К. Државни Савет, актом својим од 10. јуна ове год. Бр. 5054. учинио је на решење Министрово ове примедбе:

„Као што се из акта види, жалитељка К. по решењу судском Бр. 20873., још 5. октобра 1900. год. стављеном забраном стављала је у смислу §. 381. грађ. суд. пост. залогу на покретност дужникову, а по §§. 304, 311 и 320. грађ. закона задобила право, да се посредовањем власти на своје залоге наплати. На против Ф. по признањима од 18. јула 1901. год. а по решењу од 20. истог м-ца Бр. 17.000, за дуг од кирије, стављено је забрану на исту покретност, а по поравнању од 7. августа исте год. узео је исту за дуг у својину, па је продао П. М. а овај, опет, г-ђи С. која стаје на пут да се пресуда за тражбину жалитељину из те покретности, како ње, својине, изврши.

Како је залога по §. 322. грађ. зак. везана за саму ствар, а повериоац у случају кад је дужник на другога пренесе има право да се из ње наплати, то је полицијска власт погрешно узела, да је жалитељка К. слабија у праву, и упутила је на парницу, да докаже, како појављена сопственица С. нема право својине на забрањене ствари, јер она је тражила да се из те покретности, као њене залоге пресуда изврши, без обзира на то, у чијим се рукама њена залога налази. Она је, по томе и јача у праву, те с тога је појављену сопственицу С. требало упутити на спор, да докаже, како жалитељка К. нема право да се за своје тражење из забрањене покретности наплати.

Министар унутрашњих дела, није усвојио ове примедбе Државног Савета, него је актом својим од 29. августа ове год. дао своје противразлоге, истичући нарочито ту околност, за ове ствари служе сопственику стања као превратна залога *за проистеклу накнаду*, без обзира на друга ранија обезбеђења, у смислу §. 686 грађ. закона, а сем тога изнео је и то, да ни чим није утврђено од стране жалитељке К. да су ово баш оне исте ствари, које су повишене за њен рачун, пошто је разлика и у броју ствари и у процењеној вредности.

Државни Савет није усвојио ове противразлоге, него је одлуком својом Бр. 6791. остао при своме гледишту и поништио решење Министрово.

ТАЈНИ СУДОВИ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

(свршетак)

Јасно је, према свему што смо до сада изложили, на основу аутентичних података, да је нетачно и претерано народно предање, по коме су тајни судови били скуп крвавих судија, без икаквог уређења и закона. На против, мора се признати, да су то биле потпуно правилне и организоване установе чији рад, и ако тајанствен, никад није прелазио границе закона, а кривични закон тајних судова служи само на част онима који су га створили.

Врхунац своје моћи достигли су тајни судови крајем XIV-ог и у почетку XV-ог века. Њихова имена у оно време изговарана са страхом и шапатом, док су њихова наређења безусловно извршавана. Поред спречавања злочина и кажњавања злочинца, њихов рад у овој епоси штитио је народ још и од злоупотребе *семерских*. Све је дрхтало пред њима.

Али, као што то већ обично бива, оволика моћ тајних судова била је кобна по њих саме. Заслепљени њоме, отишли су за кратко време с крајности, и на тај начин, удаљили се од свог правог циља. Тако, кад су и саме привилеге почели позивати на одговор, ови им оспоривше надлежност, а ово убрзо учињење и поједине градове.

Опадању њихове моћи, поред наложеног, допринеле су и саме личности тајних судија, чија часност и савесност почињу са XV-им веком знатно опадати у корист пријатељства и новца. По тврђењу једног савременог историка, већина од њих била је зрела за обичну осуду. Дошло се најзад дотле, да су се судијска места новцем куповала. Уверење о њиховој пристрасности и несавесности, хватало је све више и више корена у народу.

Два важна догађаја из овог времена нарочито су убрзали пропаст тајних судова.

Једног дана би позван на одговор и сам Фридрих III-ћи, а убрзо за овим један тајни гроз изврши, за време извесног лова, убиство над једним својим пријатељем на кога је изранио био љубомран.

Овако велике и дрске злоупотребе власти нису могле остати без последица. Опште негодовање, испуњено ужасом, подиже се после ових догађаја са свију страна и из свију редова против установе тајног суђења, што даде повода политичким властима да озбиљно почну мислити о његовом укидању. При предлог о ономе би учињен од стране парских изасланика 1512 год. И ако је колошњи владика успео, да моментално отклони катастрофу, предлажући реформу реда, ипак се може слободно рећи, да је установа тајних судова од овог времена изгубила сваки углед. Поред већ наложених узрока, разлог овом опадању дежао је још и у уређеном политичком и друштвеном стању овог доба, које је постепено сасвим потиснуло анархију средњег века.

„Ови вас пред обеси, на тек онда ће изаћиђу јесте ли криви" — један је од најобичнијих израза, којим је народ у ово време окарактерисао правичност тајних судија. Према ономе, било је потпуно природно, што су се и грађани и владике, и градови и грађани сложили против прекршаја и дегенерације установе тајних судова.

Борба, у којој и једна и друга страна обилује крвавим жртвама, била је дуга и огорчена. У колико су тајни судови, с времена на време, изненађивали свет својим страховитим пресудама, у толико су и њихови чланови — тајне судије — скупо плаћали своју постојаност и своје тврдоглавство. Познат је н. пр. један случај из 1570 год., где су 14 тајних судија и њихов председник Етинген Каспар-Швиц били ухваћени од стране народа и позашивани у пакове, у циљу бацања у воду, али се народ у последњем тренутку ражалио и поклонио им живот.

Последњи и најјачи ударац, кога су тајни судови сами себи задали, била је смртна осуда над једним становником министерским, која је изречена без икакве процедуре и одмах извршена. Осуђеном чак није допуштано ни да се брани.

Од овог трагичног догађаја, који је у народу изазвао огромно незадовољство, моћ тајних судова почео нагло опадати, а убрзо нестаде и саме установе.

* * *

Много чувенија, страшнија и опаснија, била је установа *Савета Десеторице* у Венецији, који је први пут створен, услед једне побуне, 1300 год. Његово трајање било је у почетку ограничено само на 2 месеца, затим је продужено на 5 год., по овом на 15, и најзад на неодређено време.

Почетком XV-ог века власт *Савета Десеторице* још је више појачана установом 3 државна инквизитора, које је савет бирао из своје средине, и чија је власт била неограничена.

Дужности и надлежност ових инквизитора, најбоље се види из основног правила њиховог устројства (од јуна месеца 1454), које гласи:

„Инквизитори могу судити све личности, без обзира на њихов положај и њихово достојанство; они могу изрећи сваку казну, па и смртну, само што њихове дефинитивне одлуке морају бити донесене једногласно. Ради овога, њима се стављају на расположење затвори у унутрашњости дуждеве палате, и допушта да из касе *Савета Десеторице* могу узимати потребне суме новаца. О овом новцу не морају ником давати рачуна.

Рад суда мора бити тајан, а његови чланови не смеју носити никакав знак распознавања. Приликом затварања појединих личности неће се доносити никакве писмене одлуке. Шеф жбира стараће се увек да окривљеног хвата изненада, ван стана, и да га у што већој тајности затвара у тамнице дуждеве палате. Смртне казне никад се неће јавно извршивати, већ ће се осуђеници ноћу бацати у канал „*Орфано*“.

Суд ће имати право да овласти управнике Крита и Кандије, да одузму тајним путем живот сваком лицу које би, по његовом мишљењу, било опасно за републику.

Ако би који вештак или занатлија отишао у иностранство и тамо, на штету републике, остао и радио, наредиће му се да се одмах врати у земљу; ако се овом наређењу не би покорио, принудиће се тиме што ће се позатварати његови најближи сродници. А ако и ово не би помогло, предузеће се потребне мере да буде убијен па ма где био.

Сваки посредник, који би у име страних посланика чинио примамљиве предлоге венецијанским племићима, биће одмах ухапшен и удављен.

Племић, који би био окривљен ма због какве кривице, па би побегао под заштиту кога страног посланика, биће убијен без одлагања.

Племић, који се усуди да у седници сената говори против *Савета Десеторице*, биће одмах ухапшен и предат редовним судовима на осуду. Ако ово ма из којих разлога не буде могуће, убиће се тајно.

У случају жалбе против једног од шефова *Савета Десеторице*, суђење ће увек бити тајно. У овој прилици смртна казна извршиваће се помоћу отрова.

Племићу, који би ружно говорио о државној управи, забраниће се да се у року од 2 год. појављује у Савету и на свима јавним местима у опште. Ако се овом наређењу не покори, или ако поново упадне у исту грешку, удавиће се као непоправим.“

У циљу вршења изложених дужности, организован је био, и то веома брижљиво, нарочити систем шпијунисања. Све важније личности у Венецији, а нарочито страни посланици, ухођени су на сваком кораку, а сва важнија писма отварана су на пошти. Нарочите казне изрицане су, и то од стране инквизитора, онима који би вређали њихове уходе (жбире).

Дуго би било ређати све невине личности које су пале као жртва денунцијације и инквизиторске тираније. Довољно је само подсетити, да је *Савет Десеторице* у год. 1457 кидисао и на самог дужда *Фосклрија*, захтевајући му оставку, а на један век по овоме, погубио је на самим степеницама дуждеве палате — где се обично полагала заклетва верности републици — несрећног дужда *Марина Фалијера*, окривљеног због завере против племства.

* * *

Као год и тајни судови у Вестфалији, тако је и *Савет Десеторице* компромитовао свој углед претераном злоупотребом власти. Услед једног тајног уговора, закљученог са султаном Солиманом II-им год. 1540 без знања сената, изазвао је против себе све чланове сената. Идеја о ограничавању власти *Савета Десеторице*, која је у овој прилици поникла, развијала се доцније веома брзо, док најзад није год. 1582 и у дело приведена. *Савет Десеторице* у будуће је остао само по имену.

Треба још знати, да се овај Савет, по свом устројству, није могао мешати у грађанске ствари.

Moeurs, usages et coutumes au moyen age par Paul Lacroix.

РОБИЈАШКИ АРИСТОКРАТА*)

— Извините! — рече ми једном Пазуљски, — данас ја не могу да дођем к вама у канцеларију да разговарам. Боли ме нога.

Били ви хтели, можда, мало овде да поразговарамо.

— Овде? Незгодно је. Пред другима. Много је света!

— Ти? — Пазуљски показа главом на робијаше, — не узнемиравајте се. Децо, изиђите у двориште, треба да говорим са господином!

И свих деветнаест људи, који су били у једној соби са Пазуљским, — од којих су неки седели, неки лежали, неки играли карата, — устали су, и звецкајући оковима изашли су покорно један за другим.

А међу њима је био Полуљахов, убица породице Арцимовића, сахалинска знаменитост Митрофанов, тек ухваћен после једног веома дрског бегства, Мелников-Прохоров који је поклао у свом животу више од двадесет људи, двојица из Владивостока, осуђени на смрт и тек пре две недеље помиловани на самом губилишту, Шаров најдрскији човек на свету, који је извршио невероватно бегство по смелости: у сред белога дана он је скочио са зида на стражара, отео му пушку и полетео у тајгу, Школкин, који је очекивао смртну казну за убиство, Балданов што је заклао насељеника за 60 копјејака, и други.

И сви су ти људи шетали читава три часа по дворишту, док се Пазуљскоме свидело да говори са мном о свему и свачему.

Ја сам се спремао да отпутујем у Риковско. Дознав за то Пазуљски ми предложи:

— Ако хоћете, ја ћу вам дати препоручителна писма? У тамошњим казаматима има људи, који ме знају.

Дао ми је неколико цедуљица, у којима је молио да ме приме лепо, саопштавајући им, да сам „безопасан“ и да немам ничега заједничког са управом.

Препорука Пазуљског учинила ми је већу услугу, него сва наређења, по којима ми се имало показати све, што ја желим да видим.

Случај ми је помогао при првом сусрету да задобијем симпатије, па чак и признање Пазуљског.

Питао ме:

— Говорите ли ви енглески?

Одговорио сам: да. И одједаред Пазуљски почео је говорити на неком чудном, дотле нечувеном језику.

За њега се могло рећи да „енглески говори како се пише.“

Он је енглески научио самоучки, и изговарао је свако слово онако, како се изговара у француском.

Излазило је ђаво га знао шта!

Био је то критичан моменат? Неписмена робијашница веома цени свако знање.

Сви су начуљили уши! но, да видимо, да ли заиста Пазуљски зна и енглески? Да ли не лаже?

На карти је био стављен аукторитет и самољубије Пазуљскога.

Аукторитет купљен страшном скупом ценом.

Да сам се ја само насмејао, отишло би све бестрага. „Лаже, хвали се!“ Робијашница, која мрзи и боји се Пазуљскога, исмејала би га. А то би био крај.

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

Ја призовем у помоћ сву своју моћ замишљања. Пртао сам у уображењу слона која је изговарао Пазуљски, састављао сам за њих речи, погађао сам шта хоће да каже, и одговарао сам му на тако исто варварском језику, изговарајући сва слова.

Тако смо ми замењали неколико фраза.

Требало је видети, са каквим је дубоким поштовањем слушала робињашница разговор на непознатом језику.

После тога када смо се срели у четири ока, Пазуљски ме запитао.

— Тако, дакле ја говорим енглески?

— Искрено да кажем, Пазуљски ви не знате да говорите. Нико нас не би помио.

— Ја сам и сам то мислио! А колико сам само година учио тај пролети језик у тамници! — Удахнуо је Пазуљски, затим се насмеја.

— Хвала вам, што ме онда нисте издали! Смејали би ми се, а ја то не подносим.. Хвала што сте ме прихватали.

И он је снажно, неколико пута стиснуо ми руку.

У чему се састоја та чаробна моћ и власт Пазуљског над робињашима?

Пре свега, њега се боје због тога, што се он сам ничега не боји. И он је то доказао!

Друго боје се да га пазуте, „да се Пазуљски не би што заревао.“ То је тим правога „Ивана,“ човека од речи: „Што каже, он ће то и учинити, — он је то и доказао.“

Такав је тај „човек са вешала.“

Пазуљски је сада већ старац, око шездесет година, необично чио и крепак. Каже да је колосалне снаге. Црте лица су му правилне, лепе, а нарочито очи: сиве, хладне, с заповедничким погледом, који је тешко надржати. Код њега се у свему осећа навика, да је научио да заповеда. Лепе усне, под полусивим брцима, мало, мало на се тек разувну у полупрезрив осмех.

Пазуљски је Пољак.

— Вероисповести бележим се католичке! — вели он, — но мени је све једно. Православље, католицизам, — ја ни ушта не верујем.

— Значи, „тамо,“ по вашем мишљењу Пазуљски, ничега нема?

— Ничега!

— Ни душе?

— Каква душа! Умирао човек, а пас, — све је једно. Ја сам гледао.

А он је за цело „видео.“

— Ја сам нарочито убијао псе, да видим. Никакве разлике. Гледа те, ко да хоће да каже: „само ме мој мучити.“ Брже! Живи — смрти се боји. Умре, — болова се боји. То је све само тело. Болова се боји, а насладе жели. Живот, то је наслада. С наслађом се једино и почиње живот. Разумни живот.

А тек само јести и пити, опо без чега се не може, то човек онда није ни поето, чак ни свиња, ни пацов. То је већ наш. Па и та има своје насладе! И она њима тежи. Та ето, и поето и свиња, погледај, како леже према сунцу, да се нагреје, хоће насладе од живота. А затворите псето у собу, и дајте му само најпотребније, — задрхтаће. Хоће насладе.

Таква је „филозофија“ Пазуљског, до које је он дошао својим умом.

— Човек има новаца, он се и наслађава: пије фина вина, једе деликатесна јела, има лепе жене. „Ја имам, — говори, — новаца, па се и наслађавам. Ти их немаш па се не можеш ни наслађивати.

— „Лепо браће!“ Ако је све у новцу, то ћу их ја узети од тебе, па ћу сам уживати, а неће гледати на тебе!“ Тако је све уређено.

Таква је практична примена „филозофије“ Пазуљског.

Пазуљски, то је чудно име на нашем југу, југо-западу и у Румунији. Њега још дуго неће заборавити. Био је арамбаша трима разбојничким дружинама, и заиста је „чуда чинио.“

Његова је специјалност била пљачка. А нарочито пљачка, спахијских имања. Убиства он никад „није могао да трпи.“

Због потребе, ја узимам од њега, што је мени потребно, његов новац. А живот његов, — на што ће ми?

Убиће ради пљачке, као Полулахова, он презире.

— Гадови! Набрђају, набрђају а опамо ништа не узму! Што им не треба то умеју да узму људима, а оно што им треба, не. Бедјаци! Сподобију сикаре, пољопривреду животиње пред тим, на онда: „Удри Иване! Руши Јамела, твоја је недеља!“

— На такав је посао Пазуљски. Они веле без „тога“ се не може.

— Не могу за то што су људови! Због тога „не могу!“ Зашто да узимам од човека непотребну ми ствар, када ми има мени потребну ствар: страх.

— А, ако се не уплаши?

— О, још како ће да се уплаши! О својој прошлости Пазуљски не говори, то би мирисало на хвалисање, Пазуљске није од оних људи који се сами хвалишу.

Податке о њему, ја сам покупио по јужној Русији. То су била заиста велика „предузећа.“ Запазивши кога богатог помешчика (спахију) Пазуљски му је шиљао кога од својих. Тај се најпиво за радсника, живео посматрајући и проучавајући прилике. И када се Пазуљски јављао на „посао“ са својом четом, он је био обавештен о свему: о начину живота, навикама, распореду куће. Он је дејствовао без потрешака, бирајући најудобнији моменат, када га нико није могао омести.

Све су улоге биле разделење, свако је знао своје место. Једни су везивали успавану послугу, други стражарили. Сам Пазуљски узимао је на себе господаре, неповеравајући их никад никоме на дружине. Бојао се, можда, да ће изгубити стрпљење и да неће надржати, те да ће убити.

И он је волео при томе страшне декорације: револвере, кинжале, маске. Делом, вероватно, што се тиме изазива већи страх, а делом, можда, што тај бандит воли романтичност, и он уме у свему да нађе себи уживања.

Његова је „слава“ била тако велика, да веле, при самом узвику „Пазуљски“ људи су сами пружали новац. Појављали су се на југу чак и лажни Пазуљски.

— Но ипак дешавала су се убијања! — запитао сам ја једном Пазуљског у једном поверљивом разговору.

Он се намрштио:

— Дешавало се. Шта ћеш! Кад се сам човек натура! Саветујеш га, а он се намеће! Но, па.. Но то је таква рита, да не вреди човек на да је се спомиње. Не радиш увек само ово што хоћеш. Сваки посао има својих непријатности. Шта се потсећате! Само крава, оно што је прогутала, повраћа и прежива. А човеку је то одвратно! Не говоримо о томе!

У свету лопова и пљачкаша, „арамбаша“ Пазуљска имао је, несумњиво, огроман глас, и онда није ни чудо, што је нада је донао затвора у Херсону, командовао затвореницима, као што командује и сада на Сахалину. Надзорник казамата био је још човек, млад и неискусан. Но био је добар добродушан, и према „знаменитом човеку“ који је донао његовог затвора, помишао се човечно, пажљиво и уљудно. Због тога се он донао Пазуљском.

— Било ми га је жао. Видим човек нов, и не уме са оним праговима, — осуђеницима, да зазаће на крај. И почео сам да му помажем. Саветовао сам га како да их држи у покорности, а по неки пут, боље, и сам подникнем на њих. И створи се у казамату ред; све на длаку. Свет је — плашљив.

Пазуљски се за то користио неким олакшицама, имао је добру храну. То привилегисано стање није се донало помоћнику надзорникову, бившем фелдшеру, и почео је плести код надзорника против Пазуљског. Надзорник повдања подлегле утицају помоћникову. Почну „укорићавати“ Пазуљског, сравњујући га с осталим осуђеницима. Пазуљски подигне цео казамат, и подигне „буну“. Но буна остане без успеха, Пазуљског сподобију у ваниску у дворште.

Ту расрђени помоћник пусти сриу на волу. Нареди да ишибају Пазуљског пред свима осуђеницима, који су гледали са прозора.

То је било за Пазуљског „горе од смрти.“

Само је рекао „помоћнику:“

— Ви сте ушли у ресторан да ручате, а нисте запитали за цену.

Избијеног на смрт Пазуљског метули су у болницу, и када је он бијен одседео казну, прво над је дошао у општу собу, било му је да да реч да ће убити помоћника.

На скоро је Пазуљски побегао. Прошле су две године. Њега су поново ухватали негде на Криму и сировели у Херсонску тамницу. Надзорник је био исти а и помоћник. Помоћник је већ давно био заборавио на све, и предусрео је Пазуљског, чак пријатељски:

— А! Пазуљски! Нарадно Бог да се опет видимо!

Пазуљски му је одговорио:

— Истина је. Бог је нарадно.

Једном, за време обављања соба, Пазуљски се обратио к помоћнику, који је ишао за надзорником.

— Будите тако добри, видите ми грло, нешто ме боли.

Пришли су провору, да би боље видели. Тада Пазуљски хитро га дохвати једном руком око паса, а другом: повуче ножем испод грла. Нож је био спремљен у рукаву, није ни зенуо. Бацим га на под и рекох: „наплатили смо се!“

Причајући то, Пазуљски је одахнуо са таким изгледом олакшања, чисто као да и сада осећа задовољење увреде.

Убиство чиновника — „готов конопац“ За то робијашница и гледа са страхом на човека, који је после две године одржао, „једном дану реч.“

— Био је осуђен на смрт за то. Седео је у затвору и чекао.

— Страшно!

— Досадно. Да је што пре! — мислиш, но, шта чекају? Да хоће да обесе па — крај.

Као и већина „злочинаца правих,“ он, ма да не верује у Бога, сујеверан је.

— Сањам ја једном: стуб, висок, висок. „Шта ли значи? Мислим се, сигурно ће ме сутра обесити.“ То је и значило. Доносе у вече чисту преобуку, значи, сутра казна.

Пазуљски је одбио духовника, и на губилишту све је запрепастио. Одгурнуо је џелата.

— Нисам хтео, да ме се џелат рукама дохвати, гадно ми је било.

Истрчао је на даску, и сам себи намакао замку. Морали су да му повичу:

Стој! Стој!

Прочитали су му помиловање.

— Тада ми се замутило пред очима, све заиграло... — прича Пазуљски.

Смртна је казна била замењена вечитом робијом. Пазуљског су испослали у Сибир; на једној станици он се промени са једним незнатним осуђеником, који је био све прокартао. Тај је отишао на име Пазуљскога, а овај умакне и врати се на југ.

Но „подвизи“ Пазуљског, његова „казна,“ сувише су дигли ларме на југу. Познали га, ухвате и оптуже.

— Свако ме псето знало! Лудост! Та чувеност, мене је и упропастила!

Пазуљски је био осуђен у Одеси на 12 година робије за поправљање, 100 камџија и три године прикован за колица.

Тако је допао на Сахалин.

Он је у најстрашнијем оделу Александровског казамата. На табли са именима, која висе крај врата тога одељења назначено је беспрекида.

— Вечита... Вечита... Вечита...

Ту је скупљена „глава“ робијашнице. И Пазуљски држи те људе у пуној зависности моралној, као човек без страха, и материјала јер је зајмодавац.

Страшан је тај старац. Он седи у свом углу као огроман паук, који држи у својој паучини деветнаест муха, које жалосно жумукају.

— Ево! — рече ми он једном, показујући ми на малена издубљења на његовим ногарима, — знате ли шта је то?

— Шта?

— То сам истро лежећи.

МАГАЦИНИТИС

Сваким даном расте криминално-социјолошка и психијатриска стручна литература, те нам указује и расветљава, да је готово све оно, што се до сада сматрало са правног гледишта као злочин, ништа друго до психопатолошке појаве и недостаци. Све се више шири круг злочина, који се одузима од криминалиста и предаје лекарима за живчане болести. Наука разликује велики број инстиктивних мономанија, где се болесник просто гони на извршење нечега, ма да му се савест буни противу тога и одвратно му је, али ипак да му није довољно јака воља.

Ко још није чуо за *клептоманију*, која приморава своју жртву да краде што год јој дође до руку, па могла она покрађу на шта употребити или не. Клептоман налази у крађи уживања; он мора да краде крађе ради.

Париски психијатар D-r Dubuisson у једном свом најновијем делу упознаје нас са једном врстом клептоманије, којој је дао име „*магацинитис*.“ Узрок је томе називу тај, што се та врста крађе догађа највише по великим и модерним трговинама и магацинима трговачким.

Жене најобичније пате од те болести. Интересно је пишчево описивање подстрекача те болести:

„Све могуће разноврсности, у организму једне модерне трговине, искључиво су тога ради, да генијалним извођењем вештачких излога заведу и заинтересују публику. Проспекти и каталози шаљу се женама у кућу, да би им се пробудиле жеље и да би се убедиле, да ће се просто обогатити ако купе извесну робу по датим условима. Жена каже сама себи, да сама посета у Бон марше или Лувр није никаква несрећа, пошто је улазак слободан, посматрање само не кошта ни паре, а нико је не приморава да што купи и т. д. Те је побуде нагоне да иде тамо. Је ли једном ушла у тај пакао, она се осећа као у некој особитој атмосфери, која јој замагли сва чула. Само при погледу на сва та богатства, породе се у њој све жеље за угодношћу, сви инстинкти за кокетеријом. Она не само да има право да посматра сва та богатства, већ их сме и у руке да узме — што такође чини извесно уживање — све то, па да јој при том нико не стаје на пут и, да је спречава у њеним намерама. Да, и нешто више Организатори су помишљали на све. Да се жена, која походи њихову трговину, не би уморила, они су удесили сале за одмарање, за читање, кореспонденцију, освежавање и поткрепљивање. Она треба да сматра трговину као друго скровиште, као веће лепше и луксузније скровиште но њено, где може до миле воље, како јој се год прохте да проведе своје слободно време, и где је окружена само веселим и љубазним лицима. У тим чудним кућама једини је циљ, да се привуче жена и да се ту задржи стално, па се поради тога угађа њој у свему, и у најмањим ситницама.“

Могу ли се жене одупрети свему томе? Само је мали број њих у стању и има снаге за опирање, мисли горњи писац. Већина посетилаца купују по таким трговинама и преко потреба, а многе и преко својих средстава, којима могу располагати. Код појединих природа велике трговине имају толику привлачну моћ, као што код других има црква. Писац је познавао једну госпођу, која се тек била предигла од једне тешке болести; укућани је нису могли да задрже од тога, да не иде у Лувр, и умрла је. Није отишла тамо што би имала шта да купи, већ што није могла одолети да не буде у тој атмосфери, и да не види богатство лепих ствари.

У тој атмосфери најрафинираних дражења појављује се магацинитис код жена немоћних за отпор, чији су нерви или душевна снага ма из каквих узрока подлежни болесним поремећајима. Оне краду. Примамљивост је тако јака, жеља моћно расте, тако заповедно и безотпорно, да се крађа изврши пре но што разум има времена да се ма и најмање ту умеша. Тек по извршеном делу долазе помисли о части, положају, сигурности, и изазивају грижу савести несрећнице.

У 120 случајева налази писац, да је за 111 било несумњиво утврђено болесно стање, и то општа парализа у осам случајева, поремећај мозга у три случаја, душевна слабост у једанаест случајева. Велики проценат чине неурастенија и хистерија; за тим трудноћа и други физиолошки појави полне природе, који су изазивали поремећаје нервнога система.

Од куда лекар за душевне болести долази до закључка, да су крађе, које врше женске по трговинама, последице болесних нагона? Врло су интересни моменти, које наводи D-r Dubuisson. Те женске краду само по великим трговачким кућама. Већина их је у добрим материјалним околностима; има их много чак и богатих, те свакако могу повцем да прибаве себи оно што украду. Украдени предмети често немају никакве вредности за њих. Када их задрже на прагу трговине, или на неколико корачаји од ове, оне одмах признају извршену крађу; поједине, чине то као са неком радошћу, јер им се чини да им је то признање свалило неки терет са — срца. Да, али ипак чак нису задовољне само са тим признањем, већ туже саме себе за пређе извршене крађе и достављају, да се код њихове куће налазе ове или оне покрадене ствари. Украдени су предмети скривени обично по орманима или мрачним кутовима, а често је случај да их чак и крадљивице једва могу да пронађу где су их сакриле. Може се рећи као правило, да готово никад нису употребљавани крадени предмети, недирнути су и често још имају на себи чак и етикету магацина, из кога су украдени.

Када се најзад подвргну те женске саслушањима о извршењу дела, њихови су одговори обично овакве фразе: „Тако ми је нешто дошло — изгубих памет — учинило ми се, као да је све то моје — што сам ближе ишла, све ми се јаче распаљивала жеља, да узмем — да ме нису ухватили, ја бих то продужила и даље, до бесконачности,“ и т. д.....

Човека могу да погруже поједини случајеви магацинитиса, које наводи фран-

пуска психијатер; ужасна је борба, која се одиграва у души и мозгу тих несрећних жена, када се у њих увуче тај демон.

Писац се није задржао само на томе, да изучи ту болест, и на тај начин покаже нов пут криминалистама, он је унео и нешто своја за борбу против те болести и за њено сузбијање. Магацинские тре бреба убијати у клици, а то прво тамо где се најпре појављује, у целиним трговинама. Код крадљивице, која је болесна, сама побуда моралне природе, није у стању да је задраже од злочина. Види ли она, ма и на већем одстојању, чувара безбедности, који је као такав обележен парочитим знаком, то ће у већини случајева бити довољно да је подсети на стварност и — она неће красти.

Д. В. Благ.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„У нашем срезу нашли се једно рударско предузеће од пре неколико година, и по успеха, које је учинило у експлоатацији, долази у ред богатијих рудника.

Населице овога рудника, странци, не осећу се много на законе, који постоје. Тако, и ако се зна, како се по уредби о механама и кафанама може поћићи механа, они ов без обзира на то, подижу на своме руднику гостионицу, у којој механицу иво и у сваној механи; тако продају своја радницима јело, пиће и т. д. а населија, који преко пута држи пиварну и подноси све терете, не може да назари ни грошa, јер он не може да дође на вересију, а сопственици њихови виђају ђаје, на принципом неплаће задржавају сами, колико је који учинио трошка.

Шта више, они ову радњу њиху привилеговали за порез, пити који од њих нема личне механске или кафанске право.

Шта треба урадити, да се тиме стане на пут овој незаконитој радњи, јер се власт није одазвала на прву доставу, која јој је учињена, пошто је од тога времена протекло више од месец дана, а они и сада раде?»

— На ово питање одговарамо:

Нема никакве незаконитости у радњи сопственика рударског подузећа, што су подигли гостионицу и тако продају храну и пиће својим радницима, јер они имају на то право по изменама чл. 68. рударског закона од 27. јануара 1900 год. који гласи:

«, да подиже магацине, бараке и гостионице искључиво и дућане за снабдевање свог потребама и радника равом и осталим потребама, без да при продаји ових предмета радницима и породицу свог рачунати за себе зарадку добити.»

Као што се дакле из ове одредбе види, они имају не само право, него чак и дужност, да подигну гостионице за исхрану својих радника, без права, наравно, да наплаћују какве добити за себе.

А над већ не ради на добит, онда отпада и пореска оптерећење.

Исто тако, за тај посао није им потребно лично механско право, доле год се њихов рад буде претао у границама обележеним у чл. 68. поменутога закона.

II.

„Пре месец дана, један грађанин из суседне општине, узео је под закуп једну њиву у атару наше општине, са намером да ту отвори кафану малу, јер је, по разним истраживању, нашао ту на врло добар кафеџ за младиму и после.

Њива ова налази се поред самога пута с једне стране, а с друге је, опет, река, и ту пасло сеоске стоке.

Опасност је, да може бити какве несреће кад он буде пало пиво.

Кад је на ово скренуто пажња сопственику њиве, он је изјавио, да он нема права распитавања овејом изјавом, и да о томе, шта може даље бити, не ће да разбира.

Општинска, пак, суд. може је ово тиоће доставлено, још ништа није одлучио.

Моли се уредништво за обавештење: може ли се стати на пут њеној намери за овоме месту или не?»

— На ово питање одговарамо:

Према чл. 22. закона рударског, од 22. јануара 1900 год. који говори о наменама најдањима, или како се у закону вели наменолозима, гласи овако:

«Наменолози припадају њихову земље. Он их може одузимати или давати под закуп по што надлежна полицијска власт, по добивеном мишљењу техничког стручног лица утврди, да одржање или отварање наменолома на том месту не угрожава околину, и у општи личну сигурност и својбраћај. По томе се само поменута Министар народне привреде, да је наменолом отворен.»

Као што се на овога види, може се стати на пут отварању наменолома, ако се покаже да ће бити од штете по околину, нарочито ако буде угрожавао личну сигурност и својбраћај.

Ово, опет, има да оцени полицијска власт преко стручног техничког лица, на што ће и за овај случај, који је предмет питањем истакнут, треба обратити полицијској власти, па ће она учинити даље шта треба по закону.

Ако се назначени њени утврди, да отварањем наменолома не ће бити штете ни за кога, онда се, наравно, не може отварању ни стати на пут.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар Стојаковић, слуга г. Васе Јовановића, секретара мин. нар. привреде, побегао је од свога газде 3. ов. м-ца, одевши и 11 дин. новца је изузео више којих своје плате. Петар је стар 28 год. висок, смеђ, браду носи на шпиц, на себи има бамбину, бутарски шешел и жути иберџитер, на десна чизме и на глави шајкачу. Родом је из Жабљана у ср. лесковачком, — Позивају се све полиц. власти, да Петра потраже и пађеног спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 42606.

Миловања Чолића, из Врела, на кога је нала сумња да је извршио разбојништво, тражи начел. ср. косано-тимочког. Он је стар 22 год., стаса високог, у оделу сељачком сумњивом, на богати има оивице, а на глави шубару. Препоручује се свима полиц. властима да Чолића потраже и пађеног спроведу начел. ср. на Ub. с позивом на Бр. 22780.

Петар Ђаковић, из Церове, среза драгачевског, који је био у притвору за крађу стоке, побегао је испред апсанџије поток среш. Он је стар 19 год., раста средњег, плав, без браде и бркова, на глави има шајкачу, на богати оивице, у прави сумњивом оделу. У Београду има браћу у служби, а у Сокереву ср. прилеском има доброг познаника Сретена Добросављевића. — Позивају се све полиц. власти, да Ђаковића потраже и пађеног спроведу начел. ср. драгачевског с позивом на Бр. 20578.

Јакоп Торник, слуга, стар 32 год., смеђ, бркова смеђих, браде шиљасте, поси кратак капут, на богати чизме, побегао је из казнр. дорћолског, где има да се узме на одговор по извесној својој кривици. — Позивају се све полицијске власти, да Јакопа потраже и у случају проналаска спроведу управи града Београда с позивом на Бр. 42841.

Милан Радовић, из Ужица и **Милан Петровић**, звани „Дугачки,“ из Крушевца, обојица познати шпијуни лесарски, извршили су једну опасну крађу, у вредности до 400 дин., а на железничкој станици у Младеновцу. Петровић има око 24 год., високог је стаса, сувоњав, нави, очију плаво-зелених, образа дугих, у оделу је сумњивом; Радовић је приспи-

Милан Петровић „Дугачки“

нист, висок, у лицу кош, стар око 26 година, типоље у сумњивом оделу. Начелник среза полицајског деспотског Бр. 22078, моли све полиц. власти, да све проналазе у својим домашајима најважније потраже, и у случају проналаска њену страначко спроведу. Упр. 42801.

Јулијуса Франка, рођеница трећи шварт надзорника Управе варошн Београда актом Бр. 12617. Проналажење треба спровести поменутом шварту. Упр. 42496.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14

БРОЈ 51 и 52. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 25. ДЕЦЕМБРА 1904. ГОДИНА VIII

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и среским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у оквиру, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, из ова се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у оквиру 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Народна Скупштина, сазвана у редован сазив за 1904 годину, решила је и Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је потврдити

ЗАКОН

ЗА МЕРЕЊЕ, ОПИС И ИДЕНТИФИКОВАЊЕ КРИВАЦА,

који гласи:

Члан 1.

При Министарству унутрашњих дела установљава се антропометријско-полицијско одељење за мерење и идентификацију криваца, по систему Бертилоновом.

Ова одељења поступно, према могућности, установиће се код свих полицијских власти где има првостепених судова.

Члан 2.

Установа ова издржаваће се из доходака службеног листа, који је службени орган Министарства унутрашњих дела.

Члан 3.

Антропометријско-полицијско одељење потчињено је Министарству унутрашњих дела непосредно и од њега прима све заповести и упутства за службу, а његови чиновници имаће плату и ранг чиновника овога Министарства.

Члан 4.

Дужности антропометријско-полицијског одељења ово су:

а., да мери, описује и фотографише по систему Бертилоновом сва лица о којима је реч у члану 5. овога закона;

б., да о свима овим личностима води евиденцију, а према потреби утврђује њихов идентитет;

в., да се стара о бегунцима, како нашим тако и страним; и

г., да прибира што тачније податке о кретању криминалитета у земљи и о томе подноси сваке године тачан извештај Министру унутрашњих дела.

Члан 5.

Мерење, описивање и фотографисање примењиваће се:

а., на све личности које би судом биле осуђене за бешчасна дела;

б., на све личности које би једном биле осуђене за кривице из тачке а., па би понова допале затвора ма због какве кривице;

в., на личности које су судском или полицијском пресудом осуђене за иступе из користољубља, или као коцкари; и

г., на скитнице, које би се пре времена вратиле из прогонства.

Члан 6.

Ни једно лице неће се смети мерити, нити фотографисати пре, но што се решењем власти утврди, да су испуњени услови из претходног члана.

Члан 7.

Све полицијске власти у земљи дужне су обраћати се антропометријско-полицијском одељењу за обавештење о сваком притвореном лицу, чија би прошлост била непозната. Једновремено с овим, полицијским властима ставља се у дужност да редовно извештавају ово одељење о сваком притвореном лицу, које је већ било осуђивано; даље: о сваком бегунцу, како нашем, тако и страном, и, најзад, о сваком извршеном злочину и преступу, чији би извршиоци били непознати.

Исто тако и судови ће бити дужни, да сваки случај осуде лица због бешчасног дела достављају непосредно одељењу, а судови и полицијске власти у престоници још и да му своје притворенике спроводе ради мерења у смислу чл. 5. овога закона.

Члан 8.

Овлашћује се Министар унутрашњих дела да пропише правила:

а.) о начину рада антропометријско-полицијског одељења, о сређивању и чувању фотографија и картона, о мерењу и опису криваца;

б.) о курсу при антропометријском одељењу код Министарства унутрашњих дела, за обучавање полицијских чиновника и службеника у Бертилонажи;

в.) о начину уређивања, издавања и растурања службеног листа, као органа Министарства.

Члан 9.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ потврди, а обавезну силу добија десетог дана после обнародовања у „Српским Новинама“.

Препоручујемо Нашем Министру унутрашњих дела да овај закон обнародује, свима Нашим Министрима да се о извршењу његову старају; властима пак заповедамо да по њему поступају а свима и свакоме да му се покоравају.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 децембра 1904 г. у Београду.

(Закон овај обнародован је у „Српским Новинама,“ 21. децембра 1904 год.)

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара прве класе начелства округа крајинског Јована Ничића, вршиоца дужности писара среза крајинског, у рангу писара начелства исте класе; и

за вршиоца дужности писара среза крајинског, у рангу писара начелства прве класе, Драгутина Радовановића, писара исте класе начелства округа крајинског, — обојицу по потреби службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 15 децембра, 1904. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоизволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза пожешког, у округу ужичком, Милутина Живковића, лекара среза пожешког и ариљског, истог округа;

за лекара среза жупског, у округу крушевачком, Др. Добривоја Гер. Поповића, лекара среза жупског и копаоничког, истог округа;

за лекара среза ариљског, у округу ужичком, Тодора Јанковића, лекара среза црногорског, истог округа, сву тројицу по потреби службе;

за лекара среза копаоничког, у округу крушевачком, Др. Најдана Ђ. Најића, доктора целокупног лекарства и бившег питомца истог среза,

за лекара среза црногорског, у округу ужичком, Др. Драгољуба Н. Милошевића, доктора целокупног лекарства и бившег питомца истог среза.

за лекара среза орашког, у окр. смедеревском, Д-р. Радивоја Радековића, лекара среза ваључког, у округу крајинском, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8 децембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 24. новембра ове године Бр. 9052, које гласи:

„да се Јован Ђ. Лукић, нижи чиновник хемијског лабораторија при Управи царинске Обилићево, родом из Митровице, у Аустро-Угарској, и поданик исте државе, по његовој молби прими у српско подданство, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошњег подданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 4 децембра 1904 г., у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1904. год., које гласи:

да се село Покровеник, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине сопотске, у срезу нашавском, округа пиротског, и прида општини велико-лукањској, у истом срезу и округу.

да се село „Пајсе“ по изјављеној жељи својих становника, одвоји од садање општине „мировачке“ у срезу белопаланачком, округа пиротског, и образује за себе општину „пајешку“ у истом срезу и округу.

да се села: Бунушна и Тодоровац; Брза и Радошица, у срезу лесковачком, округа врањског, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од својих садашњих општина и то: Бунушна и Тодоровац од општине „мирошевачке“, Брза од општине „вучанске“, а Радошица од општине „стројковачке“, па сва четири села у заједници да образују за себе општину „бунушку“ у истом срезу и округу.

да се село „Кочине“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од досадање општине влајковачке, у срезу копаоничком, округа крушевачког, и прида општини брусској у истом срезу и округу.

да се село „Станишинац“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од садање општине „врњачке“, у срезу трстеничком, округа крушевачког, и образује за себе општину „станишиначку“, у истом срезу и округу.

да се села Рајинци и Доња Дубич, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје садашње општине љубостињске, у срезу трстеничком, округа крушевачког, и у заједници образују за себе општину рајиначку, у истом срезу и округу.

да се село „Куманово“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од досадање општине „темаћке“, у срезу нашавском, округа пиротског, и прида општини „црноклишкој,“ у истом срезу и округу.

да се село „Дражево“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје досадање општине „врандолске“, у срезу белопаланачком, округа пиротског, и прида општини „моклишкој“, у истом срезу и округу.

да се села: Драгошевац, Медојевац, Пиповачки Прњавор и Топола, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје општине лоњичке, у срезу беличком, округа моравског, и у заједници образују за себе општину драгошевачку, у истом срезу и округу.

да се село Грахово, које припада општини оравовачкој, у срезу лесковачком, округа врањског, и село Решните, које припада општини тегошинској, у срезу пољаничком, истог округа, — по изјављеној жељи својих становника, одвоје од својих садашњих општина, па та два села: Грахово и Решните, у срезу пољаничком, да образују засебну општину под називом: општина „граховска“, у округу врањском.

да се село Лопатња, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине остружањске, у срезу подгорском, округа ваљевског, и образује за себе општину под називом: општина лопатањска, у истом срезу и округу.

да се села: Ерчеге, Медовина и Вучак, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје садање општине ковиљске, у срезу моравичком, округа чачанског, па да ова три села образују за себе општину под називом: општина ерчешка, у истом срезу и округу.

да се село Несврта, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од садање општине оравовачке, среза лесковачког, окр. врањског, и споји са општином велико-копаничком у истом срезу и округу.

да се село Рајца, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине рибарске, у срезу расинском, округа крушевачког, и прида општини малоречкој, у истом срезу и округу.

да се село Винорача, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине драгошевске, у срезу беличком, округа моравског, и образује за себе општину винорачку у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9 децембра 1904 г. у Београду.

АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА

Одлуке Државног Савета

I.

Благодејање, које предвиђа §. 471. тач. 4. грађ. суд. поступка, за земљоделце, распоштене се само на оне пореске главе у кући, које су ако такве постојале у времену задужења, а не и на оне, које се кући у времену извршења овеће — наплате дуга.

..... Михаило Ј. Ш..... приватиште из Шапца, тражио је од начелника среза мачванског, да из имовине Павла Барјактаровића, из Глушаца, наплати извесно његово потраживање.

Начелник срески, решењем својим од 26. новембра 1902 год. Бр. 22381, известио је Ш.... ћа, да му наплату није могао извршити због тога, што Павле нема ништа од имања него оволико, колико закон штити од продаје за њега и његову сина, који је такође пореска глава, и са њим заједно га имању живи.

Ово решење одобрило је начелство подрински решењем својим од 16. јануара 1903. год. Бр. 654, а ово, опет, одобрено је решењем Министра унутрашњих дела од 8. јула 1903 год. Пбр. 15864.

Против овог последњег решења Ш.... ћа је изјавио жалбу Државном Савету, и он је актом својим од 28. маја ове године Бр. 4645. учинио на министрово решење ове примедбе:

„По §. 471. грађ. суд. поступка, за извршење пресуде не може се узети у лове земљоделну, поред осталога наложеног у четврто] тачци овог прописа законског, још и пет дана земље на своју пореску главу, била она од дланка ослобођена или не; а сем тога и кућа са зградама и плацем од једног дана оранља.

Ово законско благодејање распростире се само на оне земљоделце, који су пореске главе, или се за такве сматрају и ако порез не плаћају, јер по закону о порезу има више лица, која се од пореза ослобођавају, ма да се, иначе, рачунају као пореске главе (тач. 3. правила отшампаних уз §. 471. грађ. суд. пост.). Па како ово благодејање закон пружа земљоделну и на случај отуђења или задужења, то је за мерило у оцени питања: од кад почиње важити ово благодејање, меродаван моменат, када је задужење или отуђење учињено, а не моменат, када се приступа извршењу наплате или одузимању имања.

Према овоме, кад је крштеницом сина дужниконог утврђено, да је он био малолетан у времену задужења, и да према томе није могао бити пореска глава, нити

сматран за такву по закону о непосредном порезу, онда је полицијска власт, приступајући наплати од дужника, требала према напред наведеном, да остави од продаје дужнику само ополико земље, колико њему лично закон штити, без обзира на његовог сина, који је у времену задужења, као што је наведено, био малолетан."

Примедбе ове усвојио је и Министар унутрашњих дела, и решењем својим од 5. септембра ове године, ПР 25130, наредио наплату у смислу саветских примедаба.

Саопштавајући ову одлуку Саветску, ми сматрамо за дужност да нагласимо, да постоје начелне одлуке опште седнице Касационог суда, да се благодејење из §. 471. грађ. суд. пост. односи на све оне пореске главе, које се затекну у кући у времену извршења, а тако се, у осталом редовно и од судова схвата значај овога законскога наређења, те би, по томе, ова одлука Саветска била у сукобу са правим значајем и духом ове законске одредбе.

II.

Полицијска власт није надлежна да цени, да ли удовица, која се преудала, има право уживања на имању првога мужа.

..... Ђорђе Страхиновић, тежак из В.., преставио је власти среза брзопаланачког, како се његова снаха Марија, која је била за његовим сином Николом, преудала, па опет живи на имању умрлог јој мужа Николе, па је тражио, да се са тога имања уклони.

По овоме захтеву, начелник среска решењем својим од 3. новембра 1903 год. Бр. 8206, наредио је Марији, да се са имања уклони, а ако мисли да има права уживања на овоме имању, да то судским путем утврди.

Ово решење одобрено је решењем начелства округа крајинског, од 27. новембра исте године Бр. 9223, а ово, опет, решењем г. Министра унутрашњих дела од 11. децембра поменуте године ПБр. 34260.

Незадовољна овим решењем, Марија је изјавила жалбу Државном Савету, и он је актом својим од 12. јуна ове год. Бр. 5198 учинио Министру ове примедбе:

„Државни Савет налази, да жалбено решење не одговара закону, јер полицијска власт није била надлежна за расправу питања о уживању заосталог имања пок. Николе бив. мужа жаљитељичиног из ових разлога:

Кад је жалитељица уверењем суда и одбора општине вратњанске од 21. октобра 1903. год. доказала, да је после смрти свога мужа Николе остала у кући и на оделитом имању од његовога оца Ђорђа, са малолетним сином Илијом, онда је тужноца Ђорђа, који јој услед преудаје оспорава право уживања имања његовог пок. сина, требала полицијска власт упутити старатељском судији, те да код њега уложи протест противу жалитељице, што и после преудаје ужива имање његовог пок. сина, како би он, као надлежан, по прописима закона о старатељству, ово питање расправио, ако је маса пок. Николе образована, у противном наредио даље што треба у цељи образовања масе и даљег његовог поступка, ако томе има места."

Министар унутрашњих дела није усвојио ове примедбе, него је актом својим од 30. августа ове године П№ 24113., дао ове противразлоге:

„И ако се узме; да је жалитељица поднетим уверењем суда и одбора општине вратњанске, од 21. октобра 1903. год. доказала, да је по смрти свога мужа Николе остала у кући и на оделитом имању са малолетним сином Илијом, ипак не могу да усвојим гледиште, да из тога излази дужност полицијске власти да Ђорђа упућује старатељском судији, те да код њега улаже протест против жалитељице, што и после преудаје ужива имање његовог пок. сина, јер у првом степену сама жалитељица, као мајка детиња, била је дужна да потражи образовање масе и заштиту старатељског судије за своје малолетно дете, а у другом степену, сам општински суд, који је и издао жалитељци уверење.

Но кад то није учињено раније, ни сада, после оваког решења овог спорног питања, како је оно расправљено мојим решењем, не искључује се то пријављивање старатељском, односно неспорном судији, но шта више, то пријављивање има да се изведе као законска последица, чиме би се пришло заштити интереса малолетног Илије.

У овоме, пак, случају, полицијска власт имала је да решава о опоме, што се тражило, и у смислу тражења и донела је решење, за које сам нашао да је добро, са чега сам га и оснажио, а при чему и сада остајем."

Државни Савет није усвојио ове противразлоге, него је одлуком својом од 31. августа Бр. 6790., поништио решење Министрово, из разлога изнесених у изложеним примедбама.

III.

За расправу питања: да ли је купац извесне ствари савестан или бесавестан купац, нису надлежне полицијске, већ судске власти.

.....На лицитацији, држаној 3. децембра 1903. год. власт среза гружанског продала је извесно имање стецишне масе пок. Симе Здравковића, б. из Чукојевца, на коме су, поред осталога, биле и две качаре од брвна, и ово је имање купио Никола Јелисијевић, из Краљева.

Не уверавајући се на дан продаје, да ли ове качаре још постоје, као што су постојале за време пописа овога имања, власт је писала суду, да купцу изда тапију, како на продато земљиште, тако и на две качаре, које се на овоме налазе.

Са тапијом, која му утврђује право својине на земљиште и две качаре, Никола се, после продаје, обратио сресној власти са представком, да је пре продаје, једну од оних двају качара однео Гаврило Поповић, из Чукојевца, па је тражио, да је власт од овога одузме и њему као правом купцу преда.

Кад је Гавило позван да качару врати, он је изјавио: да то не ће учинити, јер је, вели, грађу од једне качаре купио још пре годину дана од Иване жене пок. Симе, која је целокупном имовином Симином управљала, па је од те и од још придодате грађе, направио нову качару на своме имању, која сада преставља непокретну имовину, те је не би могао вратити, све и кад би хтео.

Овај његов навод утврдила је и Ивана.

Налазећи, да је Никола купац двеју качара, и да му их у смислу §. 491. и 493. грађ. суд. поступка треба предати, власт је решењем својим од 20. септембра 1903. г. Бр. 11739., наредила Гаврилу, да качару врати на место одакле је исту и дигао, пошто није могао доказати да је савестан купац и држалац, а он нека тражи накнаду штете од Иване, ако се успеху нада.

Решење ово одобрило је окружно начелство, а његово, пак, решење, одобрио је Министар унутрашњих дела решењем својим од 15. новембра исте године П№ 30652.

Против овога решења Гаврило је изјавио жалбу Државном Савету, и овај је, актом својим од 28. маја ове год. Бр. 4646, учинио ове примедбе на поменуто Министрово решење:

„Државни Савет размотрио је како жалбу и жалбено решење, тако и акта овога предмета, па је нашао, да поменуто решење не одговара закону из ових разлога:

Кад жалитељ поднесеном квитом од 15. септембра 1897. год. доказује, да је на основу куповине од Иване удове пок. Симе Здравковића, дошао до спорне качаре, па са додатком нове грађе направио од ње качару на свом имању, — онда се, према оваком стању ствари, појављује спорно питање о томе: да ли је удова из разлога у признаници изложених (исплате дужне масене порезе) могла и смела, као уживатељка масеног имања, спорну качару продати, и да ли је према томе, жалитељ као купац те качаре у положају савесног или бесавесног купца.

За расправу овог спорног питања и оцену важности доказа (квите), кога је жалитељ за доказ својине поднео, није надлежна полицијска власт већ судска; с тога је полицијска власт била дужна, да у смислу §§. 201. и 214. грађ. закона, упути појављеног сопственика спорне качаре на парницу противу жалитеља као купца, те да путем ове докаже бесавесност његове куповине, а у следству тога повраћај спорне качаре или накнаду у одговарајућој њеној вредности."

Ове саветске примедбе усвојио је и Министар актом својим од 29. априла ове год. П№ 24122, па је после коначне одлуке Саветске, решењем својим од 4. септ. ове год. П№ 25134. поништио ранију радњу нижих власти и наредио, да се купац Никола упути на парницу редовним грађанским судовима, те да тамо докаже савесност куповине, и по томе повраћај качаре или одговарајућу накнаду за ову.

Земљиште, које подлежи плаћању порезе, — гарантује за порезу на њ' порезану, и ову порезу плаћа овај, који држи или ужива ово имање.

Тумачење Касационог Суда чл. 5, 10, 14 и 18. зак. о непосредном порезу.

Стојадин Д. из Д. Т. представио је овоме суду, да је по гласу уговора, потврђеног

од начелника среског 13. јануара 1895 год. № 454. које је у перном препису поднео, узео у реум једну ливаду звану кол „Реке“ од Илије, Станка и Петра С. за 1160. динара. с тим, да, када му прате новац онда да им врати уреумљену земљу.

Па, како је Милош Ђ. порезник, за наплату дужне порезе речених Илије, Станка и Петра С., коју дугују од осталог свог имања, узео у пошне и наложио продаји и ову њиву коју држи у реум, и на коју плаћа уредно порезу, то сматра, да је тужени ову продају извршио противно законским прописима; јер је требао да прода остало имање дужника, па, тек, ако се из овога не би могла намирати дужна порез, онда да и уреумљену ливаду прода.

Тражено је, да суд ову продају поништи.

По овој тужби првостепени суд решио је 24. нов 1901. год. под № 16162, да се тужилац одбије од тражења са ових разлога:

„Тужилац не подноси никакног доказа о томе, да је продато имање његова сводина, ако што у тужби наводи.

Из уговора завлаженог између тужиоца и Станка С., који је тужилац уз тужбу поднео, види се, да је он — тужилац — заложени повериац за суму од 1160 динара, коју му суму дугује Станко са својом браћом. а не и да му је продато имање — Станково — уступљено у својину. Па, пошто је њему — тужиоцу — као интабулираном повереоцу сачувана она продаја благовремено и како он не подноси доказе, да овде стоји ма који од случаја побројаних у §. 501. грађ. суд. пост. са кога би продаја била неуредна, то се према томе има и одбити од свог тражења.“

Но, по тужби тужиоца Касационом суд поништио је 18. јануара 1902. год: под № 150. III. одељ.) ово решење са ових опет разлога:

„По чл. 5, 10 и 14. закона о непоср. порезу, свако земљиште, које подлежи плаћању порезе, гарантује за порезу, која је на њ порезина.

Према томе, кад тужилац подноси у тужби Бр. 14828 интабулисани уговор од 7. марта 1895. год. Бр. 2326. на кога се води, да су порески дужници: Станко, Илија и Петар С. за дуг од 1160 динара дали тужиоцу у реум ливаду, која је за порез продата, да је у место интереса од исплате дуга ужива; — онда је требало најпре извидети, да ли се поднете у тужби квите, односе на плаћену порезу на ону ливаду, као што тужилац у тужби представља; јер, ако то стоји, онда дужник Станко на протоколу од 24. августа 1901. год. Бр. 8323. није могао по §. 466. грађ. суде. поступ. одређивати за наплату порезе, што он и остали дугују, — ово имање, које је плаћало порезу, него имање, које порезе дугује и, у том случају не може се узети, да је продаја уредна по §§. 466. и 501. помен. закона, ако се утврди, да продата ливада не дугује порезе.“

Првостепени суд усвојио је ове примедбе и затражио извештај од пореског одељења: да ли се квите, које је тужилац поднео у тужби своју односе на плаћену порезу за имање које је продато. и да ли је то продато имање дуговало што на име порезе?

Кад је пореско одељење јавило суду, да дужник Стевчић пред порезе дугује и 307·60. дин. аграрног дуга, за осигурање којег стоји интабулација на продатом имању; и да означена сума дуговане порезе пада на терет овог имања, које је дужник одредио да се прода, — првостепени суд одреди одби тужиоца од тражења решењем № 4127.

Но Касациони суд поништи и ово решење са ових разлога:

„По примедбама Касационог суда од 18. јануара ове године Бр. 150, које су по §. 333. грађ. суд. пост. обавезне, суд је требао да поступи по §. 531. помен. закона и одреди рочиште, на по учињеном извиђају одлуку донесе.

Сем тога, на наведени пореске власти од 1. марта ов. год. ПБр. 1949. не утврђује се ово, што се тражи горњим примедбама; јер кад тужилац држи спорну ливаду за дуг, а у накнаду интереса, власт пореска не може да одреди, да ли је прављена пореза у отплату порезе за ово спорно имање; онда је требало по поменим законима најпре да се утврди: колико је ово земљиште и у коју врсту у плаћању порезе по закону о непоср. порезу дошло, па према стопи порезе, која се на такво земљиште плаћа. да се утврди колико порезе и приреза пада на то земљиште и да ли је по квитама, које је тужилац поднео, пореза на то земљиште плаћена?“

Првостепени суд примио је ове примедбе Касац. суда од 9. IV. 02. №. 2909. па је опет одбио тужиоца од тражења решењем од 16. V. 02. №. 8161. узев да је тужилац заложни повериац на спорној ливада а да није сопственик исте те се као такап и узети ина и као таквом продаја му је и саопштена; да се квите не могу узети за доказ о исплати порезе, јер се ливада није засебно оптерећивала порезом и прирезом, већ све имање дужника Браће Стевчића.

И ово је решење поништио Касациони суд у свом III. одељењу 4. IX. 02. №. 6367.

Ево са којих је разлога то учињено.

„Порез на земљиште рачуна се и разрезује према класификацији по пописним књигама, те за то не може да опстане разлог у предњем решењу, да пореско одељење није могло да утврди, колико пада порезе на продато имање, јер то је противно примедбама Касационог суда од 18. јануара 1902. год. под Бр. 150. Бр. 2909. које су примедбе по §. 333. грађ. суд. пост. за њима суд. обавезне.

Сем тога и у случају, да то земљиште дугује што на ње порезе, као што суд на основу онако нетачног извештаја пореске власти узима, и *када по чл. 14. закона о непосредном порезу*, а с погледом на §. 466. грађ. суд. пост. *морала се најпре извршити порез од тужиоца, као држаоца имања по уговору, па ако је он не плаћа, онда приступити продаји.*“

Првостепени алексиначки суд усвојио је ове примедбе, па је поништио продају са ових разлога.

„По чл. 5. и 10. закона о непоср. порезу свако земљиште гарантује за порезу, која је на исто порезана, а по чл. 14. и 18. истог закона порез на земљиште плаћа онај, чије је земљиште; или онај, који га држи и узима.

Према томе тужени је требао да изведи, да ли је тужилац као држалац уредно плаћао порезу која припада на ливаду, на ако није да га у смислу §. 466. грађ. суд. поступка у вези чл. 14. и 18. зак. о непосредној порези позове да порезу плати, па тек ако не хтедне да плати, да приступи продаји.“

Касационо суд одобрио је ово решење 1. IX. 1904. № 7421.

Као што је познато, продају непокретног имања више данас код нас, не само полицајне власти, већ и пореска одељења и чиновници Управе Фондова. Мислимо да њима неће бити на одмет да знају, како Касациони суд тумачи поједина наређења закона о непосредној порези и закона о уређењу Управе Фондова.

ПРЕСТУПНОСТ
у вези с расом и религијом

На питање да ли расни народи показују разлике у криминалним наклоностима, опште осећање, *без* ичега даље одговара — показују. Али поред свега тога, ми о тој ствари знамо још врло мало. Свакојако, на у којој области нису тешкоће тако велике као ту; а од тих тешкоћа најразноврсније је *неуједначеност законодавства*. Карактеристичан пример за то, који у једно може служити и као доказ за мосућност тенденциозне употребе статистике, јесте Легојева таблица, коју је поново јавио *Етинел* у свом делу *Моралиа статистика у свом значају за социјалну етику*. 1882. г. По тој таблици долазило је од 1850—1860 у Аустрији на сваких 81,9 у Шпанији на сваких 81,8 становника по један осуђених за неке и за мање прекиде, а у Пруској већ на 22,9, у Хановеру чак више на 12,8 становника. Дакле Пруска и Хановеранска, *протестантске германске* државе, играју нарочиту улогу према католичким државама.

Такве забуде могу се избећи, али не и погрешке, којима је основ у непоредној *различитости закона*. Спонаја мушкога с мушким на пример јесте казнив претпун у словенским земљама и у германском, неуказњује Холандију, а код романских народа, на против, то је само под нарочитим условима. О томе је писао *Вахенфелд* и свом делу *Хомосексуалност и казнени закон*. Криминално побадивање код појединих народа казни се најстрожијим казнама, а код других се врло благо осуђује; код неких већа покушај каже као казнив, а код других само извршен преступ.

Уз те тешкоће, која леже у ограничавању кажњивих дела, долазе још и разлике у квалификацији, *Бодио*, у свом делу *Човекоубиство у европским државама*, наводи да је у Енглеској на сваких 100 оптужених због убиства долазило 52, осуђена, у Скотској 57, према 92 у Италији. Та се диференција разјашњује тим,

што је у Великој Британији при осудама због убиства потребна једногласност, а код Немаца не. *Гарофало* у своју *криминологију* показује у једној упоредној таблици, да у опасним телесним повредама Аустрија показује још нашу криминалност него Италија, а у крађи њен заостаје надмаша Немачка са више од 250%. Кад се претпостави тачност тих бројева, може се нпак упитати да ли боље образоване полицијских органа и судова, а можда и већа *поузданост статистике*, не разјашњује пре тај појав, него кад се узме да је у Аустрији већа сурповост, а у Немачкој мања чвесност.

Ломброзо у свом делу *Узроци преступа* и борба против њега, мисли: „У нашем цивилизованом свету лакше је и мање неопходно него код дивљих племена и народа доказати евпотешње уживе на криминалност.“ То извесно није тачно. Остављајући на страну то, што данас једва где год има сасвим *неспособних народа*, треба имати на уму и то да су и прилично одвоси појединих земаља тако различни да је једна могућно утврдити разлику раса у криминалности.

Али по томе не треба мислити да су племенске особине психолошки без значаја; не треба дубоких студија да се увиде разлике између лако забудљивог Италијанца и размишљеног човека са севера; између мирног, нешто тромог Дољо-Немца и опретног, веселог пеалчанина. И у статистици, и у другој области а не у области преступа, могу се видети такве дпференције.

Преглед о честоћи *ванбрачних порођаја* у европским државама, показује са сним особите разлике.

Ванбрачни порођаји у Европи

Државе	године	% рођ.
Аустрија	1894	14,73
Шведска	1894	10,62
Данска	1894	9,50
Угарска	1894	9,35
Немачка	1894	9,26
Белгија	1884	8,99
Француска	1894	8,94
Скотска	1894	7,29
Норвешка	1894	7,17
Италија	1894	6,77
Финска	1894	6,39
Румунија	1892	6,06
Швајцарска	1894	4,70
Инглеска	1894	4,31
Холандија	1894	3,12
Ирска	1894	2,73
Русија (осим Пољске)	1893	2,66
Србија	1894	1,07

Државе, чија се статистика једва може узети као сасим поуздана, ако што је Србија са 1%, и Русија са 2,7%, незнатне деце, могу се и не узети у обзир. Међу осталима стоји Аустрија са 14,7% на врху, Немачка близу ње са 9,3%, док Швајцарска има само 4,7, Инглеска 4,3 и Холандија 3,1% ванбрачних порођаја. Сразмерно висок проценат Шведске са 10,6 јесте у вези са тамошњим законодавством, које деци заручника даје нека права, као и деци у брачу рођеној.

Још више одступају поједине провинције, у једној исто земаљи, једна од друге. У Белгији колеба се број ванбрачно рођених између 2,6 у Лимбургу и 14,6% у Брабанту. У Немачкој је тај број од дужег броја година остао прилично непромењен, и то 1881 — 1890 = 9,3 а од 1891 — 1900 = 9,1%. Берлин је показао 1900 г. највишу цифру 14,9%. При томе су од особитог значаја клинике као места за порађање у свима већим и универзитетским градовима. Баварска са 14,3%, не заостаје много иза главног града Истина да су у Баварској земаљски закони отежали мало ступање у брак, али та околност не може бити од великог пресудног, пошто у Пфалцу има само 6,2% ванбрачних порођаја. Минимум је у Вестфалији са 2,7%.

Највише палазу у очи разлике у Аустрији. По *Сахарјебеком* бројевима, које је изнео у свом делу *Данашње стање становања у Европи*, у Истрији од 100 деце, 2,06 су незаконитог порекла, а у Краљској 44,16. Док у осталом у овим областима, у којима је број ванбрачних порођаја и без тога мали, изгледа да и та мала множина још се више смањује, дотле висок проценат у Краљској, Штајерској, Доњој и Горњој Аустрији, трајно расте.

Сличне разлике појединих народа и појединих области међу собом показује и *статистика самоубиства*.

Самоубиства у европском земљиш.

На 1.000.000 становника долазило је самоубиства.

Државе	1881—1890
Монако	301
Данска	255
Швајцарска	227
Немачка	209
Француска	207
Аустрија	161
Белгија	114
Шведска	107
Угар. без Хрват. и Слав.	96
Кнглеска и Велс	77
Норвешка	68
Скотска	55
Нидерландија	55
Хрватска и Славонија	55
Лихтенштајн	53
Италија	49
Румунија	41
Финска	39
Србија	38
Русија	32
Луксенбург	28
Шпанија	24
Ирска	23
Босна и Херцеговина	6

Дакле по броју самоубиства долазе у Европи Монако (са 300 на један милион становника) на прво место из лако разјашњивих узрока; за њим у невеликом одстојању долазе Данска са 255 самоубиства, док их у Италији има само 49, у Русији 32, у Шпанији 24 и у Босни са Херцеговином 6. По испитивањима Морселијевим, нарочито *гермапска* раса, а у њој нарочито Дољо-Немци, нагнуле самоубиству, док Словени и Западни Романи (Шпанци и Италијани на средње и јужне Италије) показују само мало наклоности за самоубиство.

И у унутрашности појединих земаља разлике су сасим карактеристичне. У тодинама 1881—1890 помрли су у Саксен Алтенбургу од своје сопствене руке 461 човек на један милион становника, у краљевини Саксонској 353, док је просечно у целој Немачкој било само 209; Валдек и Елзас Лотрингија показивали су најмање бројеве, 116 и 113.

Сасим је лако од мене да ја гледам, да разјасним те особите дпференције ванбрачних порођаја и самоубиства искључиво разликом раса. Ту тако исто имају посла *религиозним и природним* основи, као по неки пут и *законодавни*, као што показује Шведска. Али и не натежући с чпнитма не може се искључити утицај племенске особености. Овде није место да се то у појединостима покаже; али би се тиме само доказало да су етнографске разлике од психолошког значаја.

Због већ поменутих *техничких* тешкоћа, не могу овде реферати примамљив задатак да се тако исто упореде међу собом и криминалности земаља. А пре свега тако се много оскудева у најпотребнијим статистичким подлогама, да се једна даље може отићи од нагађања. Али се може предузети покушај да се делови једне земље упореде међу собом. Али и ту сваколико не без једног ограничења. Да би смо нашли племенске особености, биле бисмо приморани при сваком преступу трагати за местом рођења преступника, ма да и то место још не показује да он припада извесном одређеном племену. Статистичке узимају у обзир у опште само место *дела*, и то, мислим, с правом. А пре свега због тога што место дела и место становања до сасим незнатног разломка казнених дела, јесу једно исто место, као што је то утврдила криминална статистика немачког царства. А за тим и због тога, што су социјални узроци нашији од индивидуалних.

Извесно није за поцењивање одвојено посматрање места на коме се преступ догодио, и место где је преступник рођен; оно може у по неким случајима да разјасни извесне појаве. Таквих покушаја било је прилично. Једно такво посматрање нпнео је *Жоли* у свом делу *Криминалпта Француска*. Не напазши за 20 криминално најбољих и 20 најрђавијих департамената Француске, нпкакве промене у класификацији, да ли је ту био основ место дела, или место рођења.

Тако дон је сигурност својине у Корзици само ретко у опасности, и то већином од странаца, дотле је главни преступ Корзе убиство, а пре свега на освете. На свако убиство извршено у Француској, долазе једанаест у Корзици. Поред свих напора француске владе, крвна освета у Корзици није још сасим нестала, а напочато је била у пуном цвету онда, кад је Жоли пришуљао податке. За онога корзе, који живи изван свога завичаја, далеко од развијања *фамилија* и места, остала тај важни повод за убиство. А у земаљи само нама *Vendetta* још као народни обичај. А народни обичаји нарочито вад су они тако особени, и кад се појављују са тако неспособном живопношћу, падубље се укорењују у *племенским особинама*.

А то се види и по различној расподе-
ности крвне осветe у самој Херцеговини. Неке
области, центре вендете, неодља да се од
напада бране, или да мугу побећи у шуму,
натерала је да по сасвим одређеном тину
зидају куће. Куће у Сарајеву, нарочито у
Босанској, личе, као што сам се и сам
уверио, у неколико на мале бедеме. А с
друге стране источна обала острва, чије
се становништво непрестано мешало са
италијанским досељеницима, и Келти, на
западној обали, где су становали Грци, —
остали су слободни од тога обичаја.

КРВАВ БОЖИЋ

(УСПОМЕНИ НА СРПСКО-ТУРСКОГ РАТА)

Престала је убојна клика. Није се више
чуо пуцањ пушака и рика топова, већ је
на место њиховог од уста, до уста пишао
тужни шапат — Ћутње је пао!

Све до самог пада, његова се важност
потцењивала, али после пада Србија је
видела, шта је у њему изгубљено.

Даље се није имало вуд. Србија је мо-
рала тражити примирје и Турска је при
стала; а и да није хтела, морала је, јер
су иначе Козаци — синови белога цара —
били готови, да се појаве под бедемима
гордог Цариграда.

Сви из источних крајева, који су се
морали уклонити пред силом бесних Ту-
рака, враћали су се сада на своја огњи-
шта. Осећајте ведрих, јер доиле год је до-
пира нога дивљих Черкеза, ту су и ва-
роши и села предати бесном пламену.

Ја сам са породицом био у Јагодини.
Мислили смо, да се не враћамо кући све
до пролећа, те нас тако затече ту и 20.
децембар. Али што се Божић примицаше
ближе, ако све обузимаше нека неодољива
жудња, да га проведемо у свом родном
месту, у својој кући. Жудња ова, код мене
је расла до очајања и ја јој се писам мо-
гао више одупирати, те тако на два дана
пре Божића, ми се кренусмо на пут.

Време је било хладно. Снег је у крупним пламеновима лагано падао на земљу,
и тако још више отежавао и онако тешко
путовање, те су се слаби коњићи једва
мицали.

Митер и сестру сместио сам у задњем
делу кола, а ја сам са кочијашем седео
напред. Завукао сам руке у џепове, запра-
тио јаку од капута, а шубару натукао до
обрва, на тако гледао у непрегледне ра-
нице, којима обилује јагодинска а доњеле и Ћупријски округ.

Све покривено снегом; само негде, не-
где, у даљини, виде се прне хумке земље,
које човеку наглеђају као читаво јато га-
враноза. На дрвима поред пута такође
нападао снег те се савале гране од те-
жине; но некад се откину велике грудве и
падну на земљу, а канда шева или врабац
седне у надуху, пуштајући испрекидане и
неслане гласове. Високо у ваздуху виј
гата врана или чавки; њихово грактање
допире до нас, и изгледа човеку, као да
назањује своје жаљење, што је превидом
рата мање нагледа на крваву храну оних
грабљивица.

Сви ћутимо, нико се не говори, само
што кочијаш виче на мале коњиће, и
шиба бичем по ваздуху.

Меша се напхатало неко сиво ње на
брди и бриковина, а по где где виде се и
мале гуглице леда; ја немам кад да за-
мараму из капута, но онако целом ру-
ком обришем се, па опет блудим очима по
околини.

Прошлазили смо поред разних села, пре-
шли и Ћуприју, и Параћин, и у таквом
путовању бали смо другог дана на „Де-
лиграду.“

Не беше више оне силне војске, све је
то пуштено кући, само један батаљон ос-
тао је, који ће чувати стражу према про-
тивнику.

У канцеларији начелника станице ре-
коше нам, да не можемо ићи главним дру-
мом у В..., јер је он у рукама Турака, но
морамо преко села Мозгова.

Око два сата по подне ми смо се пре-
нули. Сеоска, узани пут беше завејан сне-
гом; коњи су једва пуклн и по равници,
а кад се почесмо пета уз брдо, они ста-
доше. Узалуд је кочијаш тукао, узалуд
молио, они су само дрхтали, и стајаху
као укопани. Скинули смо се сви из кола,
и тако олакшана, повукоше их коњи на-
пред. Ми смо полагано корачали поред
кола. Мати је спустила главу, на замишље-
но гледа преда се. По где где полазе
очи, погледа мене и сестру, дубок уздах
отме јој се из прсију, а очи пуне суза,
само што не потеку. Меша често криво,
што је тако жалосна, али и сам сам у
неком нерасположењу. Излази ми пред
очи прошлост. Сећам се прошлог Божића,
а сећам се и оних давно минулих, кад ја
бејах мали, и кад сам весело пијукао за
оцем, кад уноси и носима славу по кући.
Сећам се и оног малог пиштољчета, што
га је слуга Гаврило држао, а ја пуем за
ногу, па скочим од радости, кад се раз-
леже одјек његовог гласа дуљено по шуми
изнад наше куће. Па као да гледам како
се прасе окреће на ражњу поред ватре;
кожица се већ испуцала, а маст цури и
капље у подметнуту бакарни суд, а ја
узмем колач и умачем у њу.

Опет се сећам прошлог Божића; сто
постављен, а ми се поређали око стола,
сви весели и задовољни. Отац већ почео
певати и „Рождество Твоје,“ — а сада?
Ми на путу по снегу и зими, а отац не-
где у логору такође жебе и упрошћује
здравље...

Већ смо се ближили врху брда; пред
нама су ишла још двоја кола, такође бе-
гунаца, који се враћају својим кућама.
Кад смо их стигли, познадох, да су из јед-
ног села, близу В... И она су ишла пешке,
само су мала деца била на колима, и један
човек, за кога ми рекоше, да је тешко
болестан — разболео се у путу.

Доцне у ноћ стигли смо у Мозгово.
Село је било пусто, нигде се није видела
свећа, јер становници нису смели да се
враћају, пошто на пушкомет испод овога
села утаборен турски батаљон и чета
Черкеза.

На средини села била је сеоска ме-
ханa; падали смо се, да ћемо бар у њој
затећи живе душе, али тога не беше. Кад
сам дошао до ње, она беше широм отворена.
Ушли смо унутра.

На небу је сијао месец, а хладноћа је
била све већа и већа. Снег је ширине
педаљ ногу, те је изгледало, као да су сва-
коме од нас на ногама ципеле, око којих
је обућар употребио сву вештину своју.
Мала су деца дрхтала од зиме; бадава су
се и матере старале, да их загреју топлим
хаљинама, опет се чуло како им удараји
зуби једно о друго, и како се од времена
на време стресају.

Жао ми беше деце, а још више ме ди-
рао тужни завици оног болесника, те за
то наложих на средини механе ватру. На-
бацао сам читаву гомилу сувих дрва, ко-
јима беше ограђена механска авлија, и за
тили часак буктиза је дивна ватра.

Ми смо полегали по клупама, које беху
поређане поред дуварова у механи, а бо-
лесника смо наместили поред ватре. Умо-
рени од трудног пута, сви су поспали, а
заспао сам и ја. Не знам колико сам тако
спавао, над зачух нешто хлопарање око
врата. Онако лежећи викнуо сам: „Ко је
то?“ Нисам добио никаквог одговора, а
врата су дрмана и даље. Још се ја пре-
домишљах, да ли да устанем, да отворим,
кад се не јавља ко је, али не, кад нешто
пушака ватрме. Нарчади од прозор-
ских стакала падала су скоро у виду пра-
шине по механи, а поред ватре зачуше се
два болна јаука.

Пробудили су се сви, а жене и деца
запишташе у глас. Ја сам одмах притр-
чао болеснику, али сам се стресао, кад
сам према светлости ватре видео, како му
још дотли крв из прсију и леђа. Мати не-
гова, која је легла близу њега, да би под-
стицала ватру, да се не угаси, беше га
загрлила, и њене се усне мицаху, изгова-
раху неке неразумљиве речи, па и то у-
муче — и њој је куршум расекао прса.

Кад сам погледао кроз прозор напоље,
видео сам, како се већ на крају села сли-
јају према месечини пушке неколицине
коњаника, и по оним њиховим великим
шубарама познадох, да су Черкези.

Вероватно су они видели сјај ватре кроз
механске прозоре, па дошли да одиесу који
живот са света. За њих није важила об-
веза њиховог султана, о узајамном поштова-
њу војника и грађана својих про-
тивника.

Извршили су злочин, па побегли, јер су
страховали, да их наша војска не ухвати.

Ми смо седели до свануља будни, уплаше-
ни, згрожени крвавим Божићем, који
нам је освануо. Исконали смо гроб, и са-
хранили погинуле, на продужимо пут даље.
Пред сваку ноћ стигли смо кући, и после
тако трудног и несрећног пута, како смо
се обрадовали, над нас је на аљинским
вратима дочекао отац са раширеним ру-
кама, а у собн је пуцала загрејана пећ.
— Од тада је неколико година. На свету
нема више мог доброг оца и сестре. Они
неће никад више славити земаљски Божић.

Да ли ћу бар ја бити срећан, да до-
чекам божу срећу српскога племена, да
радосније прослављам овај велики праз-
ник Христова рођења?...

„Бр.“

ДАН ШЕФА ПАРИСКЕ СИГУРНОСТИ*)

Тргнем се из сна, јер неко лупа на вратима моје собе.

— Шта је опет? Ко ме тражи? рекох прилично зловољан.

— Бригадје Жирадо. У осталом он ће с врата говорити с господином.

И ја чујем хармоничан глас Жиродов:

— Тиче се једног макибеја, који је нађен у улици Рике; три ударца ножем у трбух, и без икаквих хартија! Државно заступништво извештено је. Пожурите се, господине!

И ја се већ почех облачити на брзу руку при слабој светлости лампе, јер дан тек што почиње белети. Одлазим са Жирадом и Хербаном у једном фијакеру.

Тамо ћу наћи заступника Републике и истражног судију....

Један прост злочин... или боље смртоносна свађа.

У седам часова леш је у Моргу; у седам и по, жена умрлога познаде леш свога мужа. У очи тога дана провео је вече с друговима! Знају се њихова имена. Жирадо се стара о осталоме...

Враћам се у канцеларију како осам часова избије на сату Palais de Justice. На столу, у кабинету чека ме пирамида од писама; то је лична пошта, коју треба свако јутро отворити, и коју морам сам да отворим, колико због открића, која се по кад што у њима врше, толико због нарочитих поверљивости, које се у њима могу наћи.

Испричао сам у почетку овог дела, како је г. Тејлор, једног јутра, примио неко писмо без потписа, у коме му се јављало да ће у улици... у некој насељеној кући, наћи целу једну лоповску дружину Г. Тејлор је ово држао за подвалу и није хтео тамо ићи, и на тај корак, који је он држао као узалудан, пристаде једино мени за љубав и ми тако нађосмо целу чувену Пиортову дружину, од које једно двадесетак њих бише осуђени на галију.

Овај догађај довољан је, па да покаже сву важност једне доставе за шефа сигурности; али колика је рпа бескорисних и глупих ствари, док се открије каква интересантнија реч и која ће можда бити корисна!

Пре свега, ево анонимних писама, ниске клевете отпуштених чиновника, који се не устежу да измишљају против својих негдашњих другова, а нарочито противу својих негдашњих старешина у служби, сулудаста опадања.

Друга, опет анонимна... претње на смрт.

„Научиће тебе памети, гадни шпијуну!"

Ја чак и не читам, но бацим све у кош.... Ах! ево једне луде, чији рукопис познајем. Шаље ми песму о последњем злочину, чији творци нису још никако затворени:

„Господине шефу сигурности, ја сам нашао сигурно средство за вашу полицију, да јој не умакне ни један злочинац. Начините све ваше чиновнике играчима уз варварску оргуљу и певачима. Гомила се скупља, ваши агенти играју и певају, случајем ни кривци неће изостати, а да не завире кроз прозор и побледеће слушајући ову песму, која их показује, како извршују своја бедна дела. Њихов злочин појавиће се на лицима њиховим и тада само остаје да их ухапсите..."

У кош овај производ наивног луде....

Сад, хоће ли се друго што? Анонимна опадања, између којих треба умети правити разлику.

„Господине шефу сигурности, ви нисте још нашли човека који је убио жену исецкавши је на комадиће у улици Бочарис; тај злочинац, тај убица то је Г. Х...."

Од десет година на овамо, чим се какав злочин открије и кад творац његов остане непознат, у сигурности се примају иста писма, која терете исту личност.

Најпре се чинила истрага, па се видело да је то била само једна ужасна клевета. По том су измењени шефови сигурности, па су опет иста писма долазила. Пре свега опет је предузета истрага, па се опет брзо опазило, као и први пут, да је то само гадна подвала, тако, да ако би данас Г. Х.... који је толико пута клеветан као убица, учинио какав злочин, никога у полицијској Префектури не би било, који би веровао у његову кривицу!

А! ево озбиљног писма!

„Господине Гороне, човек кога сам волела, бедник је. Он ме обмањује, у то сам сигурна; хоћу да се осветим и да га оптужим. Он је тај што је покрао касу свога господара! Већ три недеље како га тражите, ја вам га предајем!"

Ово писмо није за бацање у кош, као ни ово:

„Господине шефу сигурности, ако хоћеће кесароша, који се у брк смејао вашим агентима у недељу, при тркама отејским, заузмите вечерас заседу у улици Дофемон. Само, ја ћу имати 50 франака за услугу." Од сто анонимних писама обично је једно добро, и, готово увек, добро је писмо преварене жене која се свети.

Најзад, лична је пошта отворена, јер шефу сигурности не пада на терет баш сва брига да отвори три стотине завоја, које прима дневно од суда или префектуре. О овоме се нарочито брине г. Домерг, шеф канцеларија сигурности. Иначе, живот би шефа сигурности прошао у отварању и читању писама.

Домергу је доста да ми достави она, која му изгледају да су хитне природе.

Једва сам имао времена све да прочитам, јер ми јављају, да су моји шефови службеника ту већ одавно. Час рапорта већ је прошао.

Они пролазе сви један за другим. Шеф државног друма доставља ми званично број апшења; сваки редом у кратко доставља ми свој рапорт. Мисли се мењају брзо, то је нека врста ратног савета, где треба имати доста присуства духа да се помишља на све и ако се нема никаквих података пред собом. Одлазе, али они, који имају какво поверљиво обавештење да ми даду, чекају, док њихови другови не оду.

„У шуми булоњској ухапшен је Ј..., Х..., витез почасне легије у сред једне гомиле блудница и скитница. Шта да се ради с њиме? Г-ђа Ћ.... ухваћена је на делу крађе у Лувру: она тврди да је сестра од стрица посланика Ћ.. Тражи да се за извесно време пусти у слободу... Треба ли чекати судско решење?

Ах! Кад би се знало колико трновитих питања има шеф сигурности за једно јутро да реши!

Избија десет часова! То је час кад шефа сигурности очекује управник полиције. До мене, он је ишао, свако јутро, шефу општинске полиције на рапорт, тако да је шеф општинске полиције, који је имао под својом влашћу чуваре мира, заповедао још сигурношћу и другим четама грађанских чиновника. Он је у ствари био прави Управник полиције. Г. Масе отпочео је значајну борбу да докаже ту тако просту ствар; он се борио с енергијом, којој човек не би умео одати довољно поште; али, као и увек, баш он није осетио благодети победе. Чак и сам г. Тејлор ишао је на рапорт к шефу општинске полиције. Ја сам први и једини шеф сигурности, који сам имао срећу да будем непосредно примљен од управника; јер од мога одласка г. Пијбаро, главни контролор апсанске службе, управник одељка за истрагу у Префектури, старао се о примању г. Кошфера. Зар није чудновато видети мога следбеника, који се, као и ја, бави само кривичним стварима, у непосредној вези с једним чиновником, кога интересују највише политички послови?

Дакле, у десет часова, ја сам у кабинету г. Буржоа, г. Лозеа или г. Лепинеа.

Дуго разговарам са својим управником, који се, мало по мало, заинтересује дневним злочинима, као каквим драматичким подлиском, чији наставак он свако јутро очекује да му донесем. Треба да изнесем све појединости, да испричам све мене драмске.... То је у неколико понављање ових мемоара, чак много раније, но што сам и помислио да их пишем.

Најзад излазим од свог шефа, али не могу још да оставим Префектуру. У џепу ми је листа о корацима које имам да предузмем у канцеларијама: да тражим акта, да контролишем доставе, и т. д.

Још четврт, ћа ће подне, кад се враћам у свој кабинет: и не дајући ми времена да доручкујем, известиоци вечерњих листова ме ту вребају и хватају при пролазу; белешка која им је саопштена о убиству прошле ноћи не задовољава их.

Они мисле да се нешто крије од њих. Треба да их умирим и ја их упућујем у... Морг да траже последња обавештења.

Најпосле, могао сам да се испнем у свој стан и да седнем за сто са доручком прилично охладнелим, који ме очекује већ скоро добар сат! Али могу ли свршити доручак, а да не будем прекинут? Зацело врло је пријатно за шефа сигурности да станује у самој Palais de Justice, више њених канцеларија; али је, нема сумње, у неколико и сувише близо својим чиновницима, који сваки час трчкарају уз степенице и јуре к њему, знајући да је ту.

Могу да доручкујем на миру; то је један од дана обележених белим крстом —

*) Из Горонових комокра.

ретких у сигурности. — Ипак, баш кад сам испијао кафу, јавише ми да г. истражни судија Х... жели да се састане са мном. За неко обавештење да ме пита, да ми повери какву дужност.... И ево ме већ где одлазим у Palais de Justice, најпрвљим путем, кроз старе дрвене ходнике и рушевине које су сличне развалинама; јер, од наших старих краљева ту послови нису били прекидани.

Пошто сам се састао са судијом, који ме је тражио, користим се приликом, те посетим кога од својих другова.

Кад се вратим у сигурност на мом је часовнику два и по сата.

— Шеву! рече ми службени агент на вратима ванцеларијским, више лица траже вас!

— Добро, пустите их нека уђу редом.

— Господине, ја сам барон Ђ...., пуномоћник des Marberries de Gerlostein, и дођох да вам дам неке податке, који вам могу бити од користи да пронађете нашег дошла...

Познато ми је, да је превисоког управљено благајнику des Marberries, честитом човеку, који је одговоран, али који нема никаквог имања, један свежањ од стотину новчаница по хиљаду динара, у тренутку његове расељености... Ово хиљада еранака, што је узето из банке, као изгледа, и што је недостајало за јутарње плаћање тако, да га нису ни примили.

Слушајући заступника и администратора с титулом, појави се у мени нека сумња: врађа је намишљена, да би се још за неко време прикрио еминенски пад. Агент, коме сам поверио ону потрагу увериће ме сутра, да кућа les Marberries des Gerlostein никад није ни примила 100.000 еранака.

У канцеларију моју одмах мало затим пустише једну лепу, врло елегантну, али нешто одвећ плаву даму, која на мах испуни одају мирисом од амбре и љубичице. Иза ње пратио један млад човек, с црном умиваном косом, с упошљавним брковима, чије сувише усклоњено понашање одаје коњаника. То сам лице већ видео.

Та женица поче говорити:

— Господине Горонс, Пол де Пантлаи ми де Каркасон, мој пријатељ, који је овде, саветовао ми је да се обратим вама... и ево је добар да дође са мном. Ви ме познајете: ја сам она Роза Пишон, која стварa забуну у часопису des Délassements Comiques.

Поклоним се учтиво, ма да никад нисам видео ову намирисану личност...

— Дакле! господине Горонс, ево вашто сам дошла. Украђен ми је један број с дијамантима, који знатан повлон од мог љубавника, старог барона од Л...

„Ну, нико није улазио у моју собу, где је број остао на камину, нико, сем мене и Пола... а на обоје, је л' те, ја не могу сумњати?"

Чиин ми се да почињем разумевити, у толико пре, што Пол, и ако се усклађао да сачува потпуно присуство духа, ређао расположен трије јабуку на штапу, поклон од лепе Пишон.

Пре свега мазу Розу наговорио сам да подпесе писмену и по закону тужбу, за тим сам младу жену пропутово у канцеларију мојих секретара, пошто ми је било потребно да без њеног присуства испитам њеног љубавника Пола...

Чим смо остали сами ја гледам добричину у очи и кажем му:

— Де да видимо, шта сте урадили с бројем?

Леш младић пребледе кроз све дугине боје; пребија шаке с таком снагом да му једна рукавица пршти.

— Ох! господине Горонс, зар сумњате на мене! Та ви ме познајете! прошло године ја сам вам донео корисне податке о крађи обруча у Шосе-д'Антену.

Сећам се врло добро: за те је обавештење баш добричина узео сто еранака.

— Баш за то, то је један разлог више да сте ви украли број; где је он? Дела говорите врло. То је најбоље што можете да учините.

— И онда! рече Пол уздишући и вадећи из џепа неку жуту хартију, ено признанице од Mont de Piété.

То је свечан тренутак; уведох поново г-ђицу Пишон, на јој са свом нужном смотреношћу, свештим жалосну новост.

— Г-ђице, лопов је г. Пол, ваш верени пријатељ... Само ви нећете изгубити све: ево признанице од Mont de Piété.

Умаљим, колико је потребно, одвоју суза, за тим сцену увреда: „Лопове, разбојниче!

— Срећна сам још што ме нисе убио, као. Прљавче!

— Господо, будите увек добри на извиђите, потребно је за наредбом да ве г. Пол затвори у Дело.

— Пола у Дела! Ала то није могуће, не, преклињем вас!

Као и обично, Пол, који се одавна познаје с њиме, дошапне јој на уво, да трпи патрат своју тужбу.

Мало по мало, па ме молбе покрајене жене дирнуше. Не треба бити већи розјаста од самог краља. А, најзад сетих се да је тај младожењ учинио једном услугу полицији, па и правди, друштву..... ако хоћеш.

Благо гурнух Пола к вратима, који је сад само једно желео: да нађе на сигурности, и Розу Пишон, на коју јако сумњам да је желела да опрости своме дошлу.

За господом Пишон и њеним љубавником дођоше други пар: г. Ђ... и господа В..., жена једног врло познатог човека у финансије. Овог пута имам посла са отменим људма, и још боље, људи чија се имена сваки час виђају међу вестима по журналима.

— Господине шефу сигурности, рече ми г. од Ђ..., судија је нека врста исповедника; ја долазим дакле да вам се исповедим... г-ђа В... је моја љубазница...

„У овом тренутку, настаје г. од Ђ...., ми смо у очајању. Има петнаест дана како је г-ђа предмет претња под погодбама, које је доводе до очајања и које мене доводе до лудила: — неки бедник јој прети да ће казати све њеном мужу, ако не пошаље poste restante, на булевару Malesherbes... једну врло велику суму новаца."

Ја узех брзо све потребне податке. „Испратих г. Ђ... и г-ђу В... до врата свог кабинета.

— Умарате се, господо, рекох, клањајући се, ја ћу сад наредити да се обрати пажња на поштански биро на булевару Males herbes.

И ако нема више од месец дана од како се потпуно развио овај догађај, непрачаћу га одмах, јер је довста врло типичан.

Улазуд сам наредио да се пази на поштански биро: што се не јави да узме патрат писма управљена на почетна слова, која је ставио уцењивач. Било је јасно да је овај био извештен. То ме је узнемиравало, кад, два дана доцније, агенат, коме сам наручио поверио ово истреле, сиђа на улазу у поштанско одељење једну женсну, која је, ако што изгледање мотрала пешто: он оде за ном све до г-ђе В...; после мале умеше и брзе истраге сазнаде да је то другарица г-ђе В..., прави пријатељица у истини, коју је она примила у своју кућу, пева... рецимо непеременна.

Једна ми писмо сину у слави. Добавих ту женску, и, изненада, недељи јој времена да дође к себи, рекох јој да је она тај трговац уцењивала, да сам у то сигуран. Ово је била одвећ велика смелост; али, гле'те, сирота жена паде у једну нелоњаву, гуши се у сузама, и... признаје... Зашта она је писала та чудна уцењивачка писма... али за рачун г-ђе В.... која је знаменита то нешто средство да плаћа свог љубазника... који је све чинио за њу, своју одличну пријатељицу. Љубавницу своју, додаде она много бојажљивије, као да јој је ово последње признање било од веће предности на остало.

Положај је био врло тугаљив: писам хтео, и ни могао казати господину од Ђ... двоструко издајство његове љубазнице.

Постигох код ове, да она сама призна своме љубазнику бар плачкање. Стеар чудноватa, а жонда ће и упропастити сваког оног, који не познаје тајанствености париског живота. та удата жена, која имађаше љубазника кога сам познавао, другог, изгледа ми, који ми није ово познат и који је и врло уцењивање у корист своје... драгане, замоли ме, пре но што сам се и решио на плаки одсудан корак... ва допуштење да се посаветује са својим исповедником.

Писам никако сазнао за мишљење овога. Као и увек, после неколико дана прими, на посету, већ једно писмо од господина од Ђ..., у коме ми се захваљивање што сам га ослободио једног ужасног чудовишта. Да ли је говорио о мени или о тајанственим писмима? Зиам да се отресао обојих.

У осталом овај догађај не пошрана ни мало г-ђу од В... Након две године сусретох ве с њоме при једној поштуној вечери у плачки према неком младом Шпањолцу, који јој је постао љубазником.

Одлазећи од мене била ми је обећала, завела се, да ће у будуће бити верна своме мужу. Заклетву ту није више одржала од две године. У осталом, од тога времена, ја сам често питао самога себе,

до ког се степена муж није понашао као Занарел, и докле не би желео да буде варан. Има један тренутак, у коме трајна заслепљеност мужева нагони их да верују у предусредљитост женску.

Али, да се вратимо на обичан дан шефа сигурности, кад нема великих злочина, нити великих несрећа.

Један господин, већ у годинама, врло уредан, посећи у рупици од капута пантљику почасне Легије, улази у моју канцеларију.

Једним погледом, у напред сам погодио опет неку приповетку о пљачци.

— „Господину шефу сигурности, рече ми уредни старац, ја сам г. Т..., управник одличне радње du Sentier, коју ви врло добро познајете; али сад ми се десила несрећа. Видећи да ми се прети чак и на моме мирном огњишту, дођох до вас да вас замолим за помоћ.

„Неки несрећници уцењују ме већ толико месеца на недостојан начин; но данас су њихова тражења таква, да ако и даље будем уступао, ја ћу наскоро потпуно упропастити своју децу.

„А свему томе, господине Гороне, вуцем вам се, једини је узрок тај, што сам био толико прост једне ноћи да упаднем у једну клопку.“

Сад настаје прича јадникова, коју у напред знам, јер све наличе једна на другу.

„Једне ноћи, пошто бејах мало угрејан, јер се враћах с неког банкета, свратио сам био у једну од булеварских кафана. Био сам у кругу младих људи лепо обучених... са гарденијом у рупици од капута. Они ступише у разговор са мном и ја им се одазвах...

Хајдете с нама, рекоше ми, имаћемо на вечери врло лепих женских.

„Био сам пијан, пристадох... Авај, у простој кући, у коју ме одведоше, не имађаше женских.

„После пола часа, те ме индивидуе избацише на поље, разуме се, пошто су ми најпре испразнили џепове, узели ми портфељ и новчаник.

„Зашто нисам сутра дан отишао до комесара квартовске полиције да му се жалим? Ви за цело знате, господине шефу сигурности, да има ствари, које су чак и кад је човек невин као ја, одвратне за казивање! Долазио сам чак до врата комесаријатских, али никад не уђох унутра.

„Тада је почело противу мене једно неумољиво уцењивање, тако неумољиво, да бих више волео себе убити но и даље живети, да ме овако муче.“

Остаје једно средство за недела овакве врсте, треба почети апшењем и затвором у депо ових уцењивача. За то се увек има у рукама довољно доказа. У томе тренутку није потребно да се зна, да ли је несрећник, који се жали, тако невина жртва, као што то сам он представља. Једна је тачка од значаја: сви овакви жалиоци неоспорне су жртве уцењивача и дужност је, у тим приликама, заштитити их, ма каква била њихова моралност.

У осталом, по који пут, има невиних жртава међу убогим ђаволима, који на тај начин дођу да траже заштиту од сигурности.

Овај, што ме преклињаше тога дана, је ли за цело био толико невин, као што тврђаше? Било како му драго, две године доцније, ухватих га у једној покрађи извршеној у чувеним парним купатилима у улици... де Фоли 3' Ателијен; само што тога дана не имађаше на свом фланелском прснику пантљику почасне Легије!

Али ето, несрећа је у томе, што, једном затворени уцењивачи, не остају дуго у затвору.

Кад су њихове жртве дошле до својих украдених хартија из њихових портфеља и писама, која су често у несмотрености својој писали, те су жртве превлињале истражног судију, који је ту ствар расправљао, да је не тера даље и одустају од својих тужаба, да би избегли неизбежну срамоту у целом спору ове врсте.

Ето та ме је ствар највише љутила. Међу извршиоцима ове особите врсте пљачкања, налазаше се једна личност, која себе називаше грофом од Г..., који је на својим посетницама носио круну с овом девизом, која је за њ била знамење: „Ко ме воли, волим га.“ Никако га не могадох одвести пред поправни суд (tribunal correctionel).

Најзад, једнога дана, успем, те наговорим једног свештеника, који је пао у руке неваљалчеве, да поднесе тужбу. Сиромах попа, дошав скоро у Париз из провинције, преварио се је, те му измаме неки младићи новац, вешто га придобив за се. Ја сам скоро сигуран да је тај свештеник био потпуно невин; али у каквом је стању сиромах човек изишао из поправног суда! Гроф од Г..., овог пута зарадио је пет година; али је за све време седнице, адвокат излагао потсмеху сведока и отворено га оптужио за пороке, чију опакост сигуран сам, он није знао.

— Ах! господине шефу сигурности, рече ми он, јамчим вам да ме више нико неће наговорити да се жалим!

То је једини разлог, што толике шантаже остају некажњене.

За цело судба овог несрећног попа није завидна. Али, зар не би имало начина ухватити уцењиваче и избећи некорисне скандале за њихове жртве, наређујући тајност за све спорове уцењивања? Истина, да и тајност има тако исто доста незгода! Али је овде нужна и може не бити онако строга, као код ратних савета, јер адвокати имају права да учествују на седницама.

У кратко, већина људи, који су жртва уцењивања ове врсте, не заслужују пажње; готово увек иза њих постоји подозрење на какав низак корак. Али као год што се не истражује, да ли је жртва бонетера[1]) играла у бонето-у[2]) с намером да краде и као што се хапси бонетер, тако исто полиција и суд не треба да воде рачуна о рђавим навикама човека, који је жртва уцењивача.

Уцењивање најпре треба да буде кажњено; после ће се видети, да ли на жалиоца треба мотрити. А да би уцењивање било кажњено, нужно је да јавност спорова те врсте буде органичена.

То је једна од првих промена, које ми изгледају тужне... за полицију у будућности.

Уцењивање је један од најчешћих преступа у Паризу, а поред тога један од најнекажњивијих.

То је тако истинито, да, за време докле сам ја био шеф сигурности, није било дана, кад се не појави какав нов начин уцењивања.

Било је дана, кад сам пре подне примао по седам или осам лица, која би дошла да се жале како су уцењена.

Једнога дана дође један врло честит индустријалац, са сузним очима.

— Слушајте, господине шефу сигурности, рече ми, ја сам најнесрећнији човек који постоји. Моја кћи испрошена је за једног чиновника у посланству, и који је од угледне фамилије. То је сјајан брак, којим се ја јако поносим, али знам да ће, ако се открије породици мога зета једна страна мога живота, брак бити покварен.

„То ћу вам сад рећи.

„У почетку своје трговине у провинцији, ја сам чинио рђава дела. О! ја не дугујем никоме ништа, будите мирни. Ја сам одавно повратио поштовање и чикам сваког онога, који би нашао ма једног мог поверитеља. Али ту појединост моје младости, тај пад, за који чак ни моја кћи не зна, неко је докучио, и тај неко обасипље ме анонимним писмима, претећи ми, ако му не пошаљем post-restante неколико новчаница од по хиљаду франака, да ће известити мога будућега зета. Шта да радим? Ако платим један пут, то ће се уцењивање непрестано продужавати!

„Ви једини, господине Гороне, можете ме спасти!“

Ја наредих истрагу с потпуном нужном обазривости, и успех да сазнам ко је био уцењивач.

То је био сам синовац индустријалчев, синовац, кога је он одгајио и кога је сматрао као свога сина!

Неваљалац, који беше мали лумпарош, признаде ми, да је измислио најпростији и најбржи начин, да дође до две хиљаде франака, колико му је било потребно да да некој љубазници, — да уцењује свога ујака.

Друго још одвратније уцењивање.

Неки протестански пастор посетио ме, па пошто ми је признао да је био љубазник једне удате жене, врло угледне породице, и шта више чувене због нарочите строгости, повери ми да су он и она били изложени покушају срамног уцењивања. То је било увек исто класично захтевање новаца, да се пошље на какву поштанску станицу, иначе, у врло кратком року, претило се, да ће се известити муж женин.

И овог пута наредих истрагу и пронађосмо тога уцењивача, као и остале. То је био главом син отмене госпође: младић који је страсно волео музику и који је, спевајући одавно о некој скупоценој виолини, коју му отац његов није хтео узети, смислио да уцењује своју матер, како би и он могао свирати!

[1] bonetaur > прељљивац у три корака.
[2] bonetean = игра карата, у којој је лако красти.

Тај млади обешењак, прислушкујући на вратима, докучио је тајну своје мајке, па је потражио по ћивјекама и дочепао се једног писма.

Набрајање ученичала дуже је, но набрајање светаца. Ја не бих никад завршио, кад бих хтео причати само најинтересантнија.

Уџбеничање је један од главних задатака шефа сигурности, који мора да врши послове све врсте с особитом смотреношћу. — Али прављам се на „Дан шефа сигурности," један сасвим обичан дан....

Декорисани господин, који је дошао да се жали на уџбеничање од неких беспослича, отишао је од мене умирен мојим обећањем да ће похапсити његове гоњиоце.

Нека госпођа извесних година уђе. С много учтивости распитује се о мојој фамилији; за тим почиње... Боже небесни! та то је нека луда:

— „Господине Горопе, ја се ударам једино у нас да ми можете повратити моја права. Ја сам унука дукиње де Бери, а доказ је то, што имам крпон цвет на лепој стражњици. Господин шеф сигурности, потрудите се дакле те разгледајте."

Несрећница већ загрће своје сукње, те имам грдне муке да их јој спустим!

Полако одведем је до врата објашњавајући јој, како ја немам моћи да збацим Председника Републике, те да је поратим на престо њених предака.

Био сам тако речит, да она оде насмејана, без сумње да покаже свој крпон цвет чиновницима већег степена. Али она ће опет доћи. То је кобно; — луде су штићеница шефа сигурности; она ће опет доћи, као и она друга, која је долазила више од седам година, бар један пут месечно, да ми прича како је она била кћи царице Евгеније. По несрећи све луде иису тако мирне као ове две жене. Видео сам и такве, које тврдаху да имају течности у рукама, глави или ногама, и које за неколико минута ступаху у тако одушевљење, да сам био принуђен да их пошаљем у управину (Депесу) болницу.

Ово ме подсећа на један драматичан догађај, у ком сам и сам учествовао. Г. Х..., виши чиновник једног великог надлештва, с којим сам био у пријатељству, пише ми једнога дана и препоручује ми једног младића за кога се он заузимао и кога су, као што је изгледало, приличио канили и гонили сродници из провинције.

По себи се разуме, да примих тога младића врло љубазно и отпочех с њиме разговор. После пола часа, ја сам био на чисто са својим убеђењем. Он тврдаше да су рођаци из провинције гледали да га убију, и да он налази њихове прсте у свима најнеобичнијим непријликама у животу.

— Драги мој, рекох ја своме пријатељу, над га после неколико дана нађох, наш младић је луд. Код њега је у зачетку лудило гоњења.

Ја нам јамчим, да је тај младић тих, миран.

После извесног времена, „тихи и мирни" младић дође поново к мени.

— Господине Горопе, рече ми, хоћу да вам покажем колико сам омрзнут од своје фамилије. Ено једног лонца с медом, који ми је она послала а он је отровао. Дајте га да се испита (анализира).

Утишах свога посетиоца што сам боље могао, па одох к своме пријатељу чиновнику.

— Којим се имаћете право, рече ми он онога пута. Приметио сам код мог штићеника чудноватe мисли, које су ме поразиле; али свакојако, то је честит момак потпуно нешкодљив. Његово је лудило мирно!

Ја се нисам никако слагао с тим мишљењем. На против, у извесним тренутцима, младић ме је изгледао јако узнемирен; али не могадо убедити Г. Х...

Међутим, био сам тако потресен овим несрећним догађајем, о коме сам поднео рапорт управнику, рапорт који је за тим послат шефу болнице за душевне болести.

Једна да је било прошло шест месеци. Једнога јутра кад сам пошао на пут за Лондон, сретох се с једним комесаром полиције на жељ. ст. Орлеан.

— Знате ли, рече ми, да је Х..., ваш пријатељ, управник..., сад, пре једног часа, убијен?

— Како то? узвикнух ја, дирнут овом вешћу, а ко га је убео?

— Нека луда!

— То је, узвикнух ја, мој лудак!

Убица је, заиста, био „мирни и нешкодљиви" лудак.

То јутро, кад је мој пријатељ читао новине, прекрштених ногу, лудак се при-шуња и размрсака му лобању револверским метком.

Чувајте се мирних луда; оне су готово увек тако исто опасне, као и немирне луде.

Како је потребно да случај увек меша међу ствари се свим жалосне врло смешне стране, и против воље, доноси тако за смрт свога пријатеља, ја се сетих лонца с медом, који ми је био оставио мој млади лудак. Шта ли је било с њиме?

Вратив се на кеј де-з'Орфеврр, упитах служитеља канцеларијског сећа ли се шта је било с лонцем меда, који сам му дао на чување. Видех сиротог човека како бледи, савија прсте.

— Господине комесару, рече он збуњено, приликом наше свобе са кеја де-з'Орлеан на кеј де-з'Орфевр, ја сам напао лонац. Мислио сам загубиће се, па сам га однео својој кући, где смо мед појели.

— Несрећниче! узвикнух ја, подражавајући славну реч, ви сте се сва отровали!

Сиромах мој служитељ беше се у један мах страшно збунио; за тим се поврати, помишљајући да је више од два месеца прошло од употребе отрова и да, код куће његове, ако није био болестан.

— Шефу, рече ми агенат, која се налази пред мојим вратима, дошао је. Ако пристајете, ја ћу рећи да сте изашли: иначе никад нећете доспети да потпишете пошту. Поред тога имате испит приправника делатских.

Ах! јест! испит приправника делатских! опет један од оних старих препотопских обичаја, против којих сам провео своје време у протестовању. Питам вас нешто у чему су г. Тејлор, г. Кошфор или ваш слуга способни да цене специјалне склоности неке надарене главе!

Да ли је због тога, што није било више кандидата г. Дајбаер нагледао вечити; или због тога, што се, најзад, појмила бесмисленост тога испита? Последњих година ја не видех више ученике-делате; али по мом доласку у службу, то је била једна од прерогатива шефа сигурности, да врши испитивање кандидата делатских.

Каква чудна неприлика! Неки богослов расинује за правом, који тражи зараде на ма који било начин, тражи у исто време место кочијаша енјакерског и помоћника делатског; неки адвокатски писар памаћењем романтичним називом „Делат," неки писмоноша који вели да је то добар посао, у коме се не ради сваког дана; момци месарски, којима је сасе једно заклати овна или одсећи врат једноме човеку. И шта знам ја још!

И ако ми је Берже, помоћник Дебларон, поклоно једну врло леду гледотину од мајхатона, која се може подети на камину у мојој канцеларији, писам захтеване од приправника да предамном праве пробе, час ни на фигурама од хартије. Ја сам се задовољавао да станем у протоко побуде које су их, но њима, обнеавала да моје за наследство господина из Париза.

Одговор тих делатских приправника, својом отрцаности, огадили су свима творцима романа. Они би се сви могли потпуно овако укратко свести: „Ми би смо желели место добро плаћено, где нема много рада."

Што се тиче предрасуда гомиле, неописаног страха, који у њеке свеу изазива у нашем друштву човек, чији је занат да убија, није се један једини тиме бавио, па чак и имао потпуну способност да разумевања тих ствари.

— Шефу, још једна госпођа моли да уђе к нама, тиче се ствари сигурности.

Висока млада женска, повијеног лица троструким шеом, тако густим да је потпуно немогуће распознати јој црте лица, уђе у моју канцеларију:

— Господине Горопе, мој ће вам поступак изгледати, може бити, чудноват; али ме неће одсано мучи ово искушење, да не могу више да издржим: ја дођох да нас замолим да ме примите у службу полицијску!

Ја објасним, на моју велику жалост, да никако немам чиновника женског пола, као у политичној служби, и да је сва помоћ коју политичка полиција може имати од женских, згодном приликом, како корисно обавештење...

— Али ја не дођох само то да вам понудим, г. Горопе. Знајте, ја имам врло важно обавештење у овом трепутку. Г-ђа Т..., у улици Т...., не само што држи тајно проституткску радњу, него још сваку ноћ приређује игране руљета.

Ретко да прво обавештење, које даје полицији једна женска, није осветa каквој супарници или неверном љубавнику.

Добио сам их много од полицијских намештењаца, готово толико исто ако од назови отмених људи, жељних да буду награ-

њени за обавештења, која су усљед самог свог положаја били у могућности да дају.

Многе сам послао у кабинет управника, где им се могла показати нарочита служба, која се захтева од тајних политичких чиновника. А ја сам примао само она обавештења, која су могла стварно послужити за изналазак злочинаца; али ја сам увек био неповерљив према оној врсти „помоћника," што ми, у осталом, и није било некорисно.

На послетку могао сам око осам и по часова у вече сести за сто напући прве хладне и наместити се у Опери у какву угодну фотељу, у трећутку кад почиње трећи чин Хугентота.

Ретке су пријатне вечери за шеса Сигурности. Али тек што је пала завеса у опери: „Да живи наша краљица! Да живи најнежа лепотица! Живела за увек!" и, у пролазу између фотеља у оркестру, ја спазих лице мога секретара Дикропа.

— Шта је?

— Шећу, рече ми он, треба одмах да се вратите. Ви знате дружину из Пантена! оне лопове, оне разбојнике друмске,... сутрија вам их је уступио за посао. Ту он је изашао из судске дворане тек врло доцкан, а кад су ти здравоници доведени у сигурност помишљало се најпре да им се поћуди, да једу и ми вас нисмо могли известити пре но што сте отишле.

Ето! тако је писано да ја не могу чути какву оперу до краја.

Имао сам само да узмем свој прскалуз, да да пођем са Дикропсом, обузет одмах љубављу за послом, ватром оне грозднице, која овлада полицајцима, кад осете да су спремни да дођу до циља, који су себи поставили. Дружина из Пантена! Већ трећ месеца како у Мазасу имамо двадесетину бусија, страшећи неколико месеца палидуду на северној страни Париза, и не могасмо од њих добити никакво признање.

Ми смо знали, да су ти неваљалци починили више од стотину крађа, или напада с оружјем у руци, и једва да их има седам за које су нени од њих признали. За остатак није било доказа.

И ја и судија бејасмо на крају малаксали услед те енергичне одбране. Извесно да су лупежи нашли начина да буду у преписци с Мазасом, по себ пралици кроз чувену акустичну цев — les water — closets — којом су се послужили Менегин и чланови дружине Катис да спроје план о бегству.

Сви су се споразумели о општем одрицању и очевидно смишљеном ћутању.

Заморен, не могући ништа од њих докучити, судија их је мени уступио.

— Стварајте се, рекао ми је, да одатле ишчупате што у вашој вуји сигурности.

За тај циљ ја сам тражио да ми се уступи једна цела ноћ, да их не враћају у Мазас и да ми се оставе на расположење до сутра.

Преко дана не бих имао довољно времена да испитам све угурсузе као што бих желео; било ми је немогуће да их пувам. као што говораху чиновници.... За паноот, судија ми је нехотично поверио ову ствар баш тога вечера, кад сам мислио да ћујем *Хугентоте* до краја!

Свеједно, већ сам био заборавио Мајерберову оперу, над стагсх на њој де — 31, Орфевр, обузет страшћу као ловац који зна да ће наћи дивљач на леглу.

ПЛЕБЕЈАЦ*)

Ако је Пазуљски аристократа робијашнице, то је Антонов, по надимку Балдоха, најпрезренији међу плебејцима њеним.

У затвору окованих понашају се према њему с упрезљивом пенажном.

И то не због тога, што је он учинио што, што је у очима робијашнице за осуду, већ, онако.

— Какав ми је то човек! Ни Богу свећа, ни ђаволу жарач! — једном речју — Балдоха!

Специјалност Балдохина је било — задављивање.

Он је задавио у свом животу....

— Стани! Колико? — пита сам себе Балдоха, прегибајући чворновате прсте, и увек се побрка у рачуну.

— Једанаест душа!

И никада није видео више новца од 10 рубаља.

Антону Балдохи има 54 године, по изгледу испод четрдесет, а по памети још мање.

Фигура необично неспретна, лице чвораво и изглед дружан.

Родио се у Москви на Хитровки. Није знао ни за оца ни за матер. Одрастао је у дому за презбориште.

Када хоће да исприча нешто необично и непичатљивсто из свог прошлог живота, он каже:

— И паручим ја себи браћо моја, по тућета пина.

Он говори на једном нарочитом језику, смеси хитровског, робијашког, просјачког и лоповског жаргона.

За њега је човек — пасажер.* Он не зове већ „глађ пасажера," не дави већ „завриће." Мали лоповски боксер, за њега је „гитаро," часовник „главница лука."

— Звизнути пасажера гитаром по тиктари, па лукову главицу смазати. Шта ћеш боље!

— Дозволите, ваше високоблагородије да вас гађам! — говори он, прасећи тријенан.

Дешавало се, да је он дизао и „лукове главице" и бризгајте, но цео му је живот прошао у тражама: „дигнут ваљану ствар ишао је на куцу краденога еспапа, и њему су давали за ствар која вреди стотину рубаља:

— Рубља, много је две!

Он је одмах пропијао то, и сутра се будио опет гладан, промрзнут и без одела.

И то не што је био пијанац. Но није навикао на то да има какву сопственост, и када су му другови „радн посла" набављали блузу од плаве чоје, чиме на боре и шешир, он је то одмах по сврштеку „посла" страћавао, враћајући се у „пробитно стање."

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевића.

Московски староседиоци памте још знаменату лоповску дружину, која је пустошила у Замоскворечју, „замоскворечке баш-шибозуке," како су их прозвали.

Чета је држала московљане у страху и трепету. У вече, у усамљеним улицама, скидали су пролазницима капе с главе, кидали јаке с бунде, отимали часовнике и кесе. Обично пролазника у усамљеној улици, стизале су лаке сапке. с њих су скидали двојица, пљачкали пролазника, пењали се у сапке које су хтеле као стреле, и онда зовно ако ти помаже.

Осим тих дрских и отворених пљачки, дешавала су се непрестано убиства.

Данили су богате, самце, обично старовереце.

— Зашто старовереце? — питао сам Балдоху, јунака свих тих похода.

— Старовереце? због тога, што је „подвода" — крчмар био староверац, па је све своје у главу знао.

У чети тих „башибозука" Балдоха је био специјалиста за дављење.

Већином он се погађо на парчес удавити. — добити одело и десет рубаља.

— Зашто то тако? То је твој занат, шта ли?

— Дабоме да је мој посао.

— Па јеси ли му се учио, шта ли?

— Дабоме да сам се учио. Без науке ништа не бива.

— Где си се учио?

— А по крчмама. Седи тако неко подпијан крај зида. Одмах га за грло, а главом о зид.

— На смрт?

— Зашто на смрт! Ја баш за све снаге. А тек толико да бе луковицу дигао, а да не писне.

— А други то без тебе нису умели да ураде, шта ли?

— Умели су. Али се друга боје. А ја ништа. Кажем, не успеју да писну. Ви сте можда слушали у Орлу је само такав случај, јувелира су опљачкали, и мајстора су задавили. То је било моје дело. Моне су у Орељ нарочито повели. Узели ме за сваки случај. Мислили су дању да извршс то дело с убиством, а извршено је ноћу. Завукли се они у дућан, а ја стојим за задњим вратима и стражарим. Кад одједред иде мајстор. Живео је поред дућана. И то, ето како!

Преграда, за преградом други квартар, а тамо шнале седе и певају. Свака се реч чује. Уздахне, — чује се. Ту треба рукз! Откључа он врата, само што их отвори, а ја њега за грло на о земљу. Да је зенуо! Ја га положим на патос, а тамо певају. Ништа чује нису.

Говорећи о својој „умешности," Балдоха се веома одушевљава, и једном показујући ми, како то треба радити, некако у трепутку подбаци уза мене ногу, једном руком ме сподби по средн, а другу принесе ка грлу.

Ја нисам успео т.ечнути, а нашао сам се потпуно немогућан у његовим рукама.

Балдоха је побледео као крпа, сав се тресао, подигао ме да станем и одскочи:

— Ваше високоблагородије!... Опростите!... Тако ми Бога, нисам вас хтео.... Тако у разговору...

Хтео је да клекне предамном. Морао сам да га умиравам.

Он, без порицања „вози своју посао.“

Оно, у осталом, то је једини посао који он зна. Једино његово средство. Када га неома наједе робијати, — он се једино тиме брани:

— Сподобићу за гушу, нећеш ни зенути.

Осим тога „свога посла,“ Балдоха је и писмен. Научио је у заводу за поправљање.

— Писменост ме и упропастила!

„Башибозуци“ су уловљени благодарећи Балдоху.

С другом он је отишао код једног самца старца дувара, ко бајагим да купе дрва.

У сред разговора, Балдоха удара старца, претресу га, поломе све у стану, — ништа не нађу.

Идућег дана, читајући у крчми новине, он прочита и за то убиство:

— Новац, — близу тридесет хиљада, био је сакривен у доколеницама покојникови, и остали су недирнути.

Балдоха се раскикотао.

— Шта се смејеш? — питао га је крчмар.

— А како не! Старовереца неког пречерас су у Соколињу убили неки, сиуда су тражили новац, а он био у доколеницама.

„Убиство у Соколињу“ дигло је грађу ларму у Москви. Сва се полиција дигла на ноге. Од крчмара су дознала за подозрени смех Балдохин, ухватили су га и навели да је признао.

— А зар си ти тако спокојно пиоао, на такав посао?

— А него шта? Оно истина, мало је незгодно. Али ја сам увек пред „посао“ пио по флашу вотке, да подгрејем крв.

Како он подноси робију?

Када сам га једаред питао за казамат.

— Казамат? Ничеко! Као ноћни авио на Хитровки.

ТАЈАНСТВЕН ДОГАЂАЈ

криминални прича

Халбергерова смрт беше изазвала велику узрујаност. Консул Халбергер, један од најбогатијих и најугледнијих људи у целој варошн, умро је изненада без икаква знања неке болести у својој четрдесет првој години. Ускоро за тим — било је то једне суботе — састадох се с мојим пријатељима у једној пивници. Сви су говорили само о тој ствари, о поведењу истраги и т. д.

Доктор Кумер, наш незаборавни пријатељ — сад и он почива већ у хладној земљи — ћутао је као закован.

— Да ли је у опште тако нешто могућно? — узвикнуће ректор Вогт, окрећући се Кумеру. Сви зането погледасмо у доктора.

— Да ли је могућно?... Све има свог природног узрока, питаће је само, да ли ћемо га ми пронаћи ... Под овим небом има много ствари, о којима наша школска философија ни појма нема.

— Е, дед нам испричајте нешто, господине докторе, рече референт Волф, особити докторов поштовалац.

— Драге воље... само ако ме хтедпете слушати... Испричаћу вам један загонетан случај, који сам на крају крајева расветлио.

Сви се примакоше ближе, да би могли боље чути.

Од тада је могло проћи десет година. Ја сам тада у Хамбургу имао добру праксу. Једног хладног зимског вечера седео сам уз камин, пушио цигару и прелиставао једаи нов научни часопис, који ми је послат на виђење.

У том пријатном распложењу био сам узнемирен. На капији зазвони звонце, а ускоро за тим у собу уђе један господин од својих тридесет година, по чијем се држању видело да је био аристократа.

— Моје је име Едгар Харденштајн, рече он, пошто је на сто спустио једну посетницу. Видех, да је карта била украшена неком крупном или грбом. Замолих га да седне.

— Хвала, рече он просто. За тим после малог размишљања настави: „Морам вам испричати једну чудну историју, господине докторе; ја мислим да ви морате све знати ако хоћете да ми пружите своју лекарску помоћ.

Кад ме погледате, мислићете као што и сам мислим, да сам јак и здрав. Моја два брата била су још пре две године здрави као и ја — ваљани јахачи и лопви, и обојица су умрли од махне срца. Кад је мој отац умро пре три године дана, предузео је наше породично имање у Хорстехуду мој најстарији брат Бото. Он је тада био потпуно здрав, али после годину дана је умро. По том је имање наравно пало на мог другог брата. И он је умро после неколико месеци. Опет су лекари говорали о некој махни срца, не могући ништа подробније о томе рећи. Ја сам једини сии, који сам још у животу и још ове недеље примићу на управу имање. Ви ћете појмати да се ја не могу одупрети извесном страху. Можда ће бити важно, да добијемо уверења, да сам био потпуно здрав, кад сам примио имање, и стога вас молим, да ме сад прегледате.

— Ваша ствар је одиста врло чудноватa, рекох ја, кад је он довршио и у својој се столици завалио, а онај му у крупним грашкама с чела зио.— То је одиста чудан случај, у толико више што махна срца не спада у болести, које човека одједаред, изненада сруше... Да ли сте појмили

теж, прва пут сазнајући знаци тешког обољења. Он је у највећем степену патио од срца; срце је радило бурно; удари су били врло јаки, артерије су биле и ударале а дисање је било убрзано. Час би се опет срчана радња умањила и дисање веома убрзало,

То ме испуни силним ужасом. Зар да и он као и његова браћа умре од те страховите, загонетне болести, од које пре неколико недеља није било никаквих симптома?

— Мени се чини, рече ми Едгар, да је то најчудноватија болка што је знају лекари. Све ми се чини као да ме неко лагано убија.

— Лагано убија!... Те речи су ми цео дан звониле у ушима. Да ли је тако што било могућно у деветнаестом веку? Оканух се те мисли као луде.

Затим уговорих с мојим пријатељем читав план за вољу. Било је потребно да се слуге тачно посматрају, да се свако јело, свако пиће тачно испита. Зато сам морао више дана остати у замку.

Срећом код слугу сам још од почетка био представљен као грофов школски друг. У моју собу, која је била у побочном крилу, био сам сиромо неколико справа ради испитивања животних намирница. Из обазривости радио сам само ноћу, дању је све било затворено.

Одмах хоћу да нагласим, да најбрижљивија хемијска анализа није показала ништа. Напротив! Храна је била изврсна, да ја и мој пацијенат болу нисмо могли желети целог века.. Шта да се ради?

Ја сам готово непрекидно посматрао слуге. Проучавао сам сваки њихов покрет, сваки израз лица... узбрављао сам, да сам употребио све вештине једног криминалног комесара, али ништа, баш ништа није откривено.

Грофово стање није се погоршавало толико изгледа, али се нпак погоршавало тако, да сам то погоршање могао констатовати приликом сваког прегледа срца. Кињен сам свој мозак не би ли нашао нов пут за решење загонетке. Једне ноћи, кад сам тако премишљајући лежао у мојој постељи, паде ми на ум, да би могао бити још један сумњив човек — сам Едгар. Та ми мисао сама беше некако дошла у главу.

— Како спаваш? упитах Едгара сутрашњег дана.

— Не могу да се пожалим, одговори он безазлено.

— Али мене би то веома умирало, кад би ноћу био уза те, рекох му. Јер ако би наступила криза...

— Каква истину! да ли ћу ускоро умрети.

— Твоје стање одиста задаје бригу, али није за бојање. Међу тим ја сам рад све да употребим. Допусти ми да спавам овде у књижници до тебе.

— Добро! Наредићу да се намести та соба.

— То не! Спаваћу на канабету. Верујмн... да је тако боље... не треба да и то знају слуге.

Та напомена га је убедила.

Грофе је имао обичај да спава крај отворена прозора. Једно горње прозорско крило биле је отшкринуто. Ја сам ту меру из хигијенских разлога могао само да одобрим. пошто је прозор гледао у диван врт. Међу тим бљеск наредио, да се то крило ни нашну или бурну времену затвори.

Једне ноћи паде ми на ум, да прозор затворим, јер се спремао олуј.

Али кад сам био на прагу између обе собе и видео да грофе тврдо спала, опет сам се вратио у своју постељу. Нисам га хтео узнемиравати. Ако би наступала олуђина биле је још времена, да га пробудим.

У тај мах чух неки чудан шум на зиду који је био с лица; шуштање лишћа на брисању, којим је зграда била обрасла, за тим као неко пољачење уза зид. Чинило ми се да сам се био укочио од ужаса. За тим се чу дака звекет прозора спаваће собе.

Прозор се није могао видети из моје постеље, али ја сам чуо свеким јасно, како се нешто на прховима пређу привлачи пацијентовој постељи.

Не знам шта ме је биле везало за постељу, да ли страх од тог непознатог или жеља, да решим загонетку.

Чинило ми се као да сам у мраку видео једну сенку, али после неколико тренутака чуо сам опет шум и шуштање на зиду.

У тај пар загрме и пуче гром. Грофе скочи уплашено из своје постеље.

Запалих свећу и похитах свом пријатељу. Опипах му биле.

— Шта ће ти то сад? рече он злобољно. Све је ололудно.

— Буди паметан! то мора бити, ја ћу те отети од једне ужасне опасности. Тако... и сад разголити руку... морам прегледати ножу... Чекај, донећу микроскоп.

— Не разумем те... Шта ће ти то!

— Објаснићу ти... Мислим да сам решио загонетку.

Кад сам узео микроскоп, брижљиво сам прегледао пацијентову кожу. Наједаред дрекнух; нашао сам оно што сам тражио. На дорућју и рукама налазиле су се малене тачкице, које голо око није могло видети, и кроз које је грофу на неки начин уношен у тело лаган али смртоносан отров.

— Истините су речи, које си пре неколико дана изговорио. Тебе неко лагано убија.

Он скочи са своје столице; али се с бомим крком завали натраг и притисну руку на груди. Неладно узбуђење биле је и сувише снажно за ослабло срце; али после неколико минута он се опорави.

— За име божје; објасни ми.

— Добро! Одговорићу ја. Ако је злочин по средини он мора имати и свог мотива. Међутим једини мотив може бити тај, што је потребно, да неко дође до твог имања. Кад си ми ти причао, да би у случају твоје смрти добро прешло на једног далеког рођака, који је био у Индији, узео сам одмах да читам књигу о отровима. Нашао сам да у Индији има извесан отров, који полако убија. Ала да би се тај отров могао и употребавати у крв, до тог сам захучка дошао ноћас, кад сам опасно тог лопова крај твоје постеље. Теби је ноћу, кад спаваш, убризгиван отров. Али још има времена да се спасеш.

Три ноћи сам лежао скривен у спаваћој соби, с запетим револвером и непрекидно гледајући у отворени прозор. Али ништа се не аби.

Четврте пак ноћи одигра се комедија.

Бејах лако задремао, кад али ме пробуди шум на прозору.

И неко је улазно. То није била авет, већ човек од меса и крви... и то врло снажан, крепак човек.

Полако приђуче се тај дупеж спаваћу, и тамам га додирну својом фином иглом, кад али ја дигох револвер и опалих.

После пуцња наста крик. Тамна прилика сруши се на под.

Наста преза и забуна. Слуге појуриште у собу. На поду је лежало тело једног незваљалца. који је убио два човека и био на путу да убије трећег — мог пријатеља.

Едгар је познао у њему свог сроднина из Лондона — човека, који би био наследио Хорстехуд, да му је ђаволин план испао на руком.

Рана није била смртоносна, те је убица био излечен и морао отићи на робију Међу тим мени је пошло за руком, да Ед гара излечим потпуно. Своју љубав пренео је и на моју кћер, која му је већ неколико година жена и која с њим врло срећно живи. Позвали су ме баш да ове године код њих проведем божићне празнике.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„Код овога суда налази се десетак тужаба, које су му поднесене за наступе кривице пре месец и више дана, по којима суд није ништа радио, јер није био сигуран, да ли је по чл. 94. тач. 4. под б. закона о општинама, он надлежан или не.

Како је сада последњим изменама измењена тачка 4. под б. зак. о општинама, а судовима општинским дато право суђења за све кривице из III части кривичнога закона, то настаје питање: да ли суд општински може сада да предузме и довриши истрагу по тужбама предатим пре оних последњих измена у закону о општинама, када ниже био надлежан.

— На ово питање одговарамо:

По спима тужбама, које су се затекле код суда, ако ниси правнше застарше, општински суд може да предузме истрагу и казну изрекне, јер на то има права по поменутој измени.

Ако је раније по неким тужбама чињено и извиђај, сада нека обнови ту радњу, како му се не би могла порицати надлежност извиђања.

II.

Један општински писар пита:

„Пре неколико дана, царинарница н.-сна, опровела је овоме суду једно лице, са паробром, да га суд држи у притвору до даље њене пароброе, јер је вели, ухапћено у прекућарењу.

Како је овај захтев доцније од старије власти, општински суд га је извршио и дотичног притворио, али се боји да због овога не дође до какве одговорности, што овај држи у притвору код њега само неизвесно власти.

На питање учињено царинарници: докле ће овај остати у притвору, она је одговорила да ће он остати до онда њене пароброе, јер вели, и она сама не може да одреди рок, до кога би могла бити готова са истрагом и одлуком.

Да би суд био на чисто, да ли он овим притвором не врши власту незаконитост, стављено ми је у дужност да замолим ураништво, да ово изволи по овоме дати своје обавештење, што ја ово овим и чиним.“

— На ово питање одговарамо:

Не чини општински суд никакву незаконитост, што врши захтев царинарнице неке, јер она има права да ову услугу тражи од њега.

Да би суду било ово јасније, ми ћемо истаћи, да члн. 156 царинског закона, на које га она прпе ово своје право, а који гласи:

„Кад се учинилац (извршилац) прекућарења ухвати на делу, а није у могућности да пропрачунату кажу плати, или је довољно обезбеђен, притворће се и у притвору очекивати извршну одлуку.

Овакво лице царинарница ће спровести најближој полицијској или општинској власти ради стављања у притвор најдаље за 24 сахата. Одузме по оним кривицама царинарница доноси одлук.

Време задржаног притвора рачуњаће се у задржавање казне.“

III.

Један срески писар пита:

„За наплату извесног потраживања приватног повериоца, ја сам пре 70 дана продао једну њиву Ранки Исаћи, и пошто је продаја постала извршна и купац положио новац, треба сада да учиним расподелу са поштења, пошто на продатом имању нема других интабулисаних сем повериоца, за чији је рачун продаја и извршена.

Расподелом ових новаца омета Пореско одељење, које тражи да му из новца, добивених продајом поменуте њиве, пошљем 150 динара, на име пореза, колико Ранко дугује на целокупно своје имање за ову годину.

Ако бих одговорио захтеву одељења, онда за интабулисаног повериоца, за чији је рачун продаја и извршена, не би остало више од 100 динара, јер је њива продата за 250 дин.

На захтев среске власти, да одељење јави, колико Ранко дугује само на ову парцелу, ово је одговорило, да тражи целу суму пореза, коју он дугује, пошто, вели, држава има права да се наплати на којег хоће дела његове имовине.

Повериоц, опет, са свим разложно тражи, да се порез вилаити из покретности Ранкове, коју овај има, јер се он, иначе, лишава залоге, пошто је Ранку остало од имања само још оно-лико, колико му се по ч. 471. грађ. суд. пост. не може продати као земљодељу.

Моли се ураништво, да изволи изнети своје мишљење: да ли је овај захтев одељења законит или не?“

— На ово питање одговарамо:

По члану 108. закона о непосредном порезу, право држапно на наплату пореза ирнвилегпсано је, и искључује све остале повериоце, без обзира на њихова обезбеђења.

Према овоме, и с обзиром на то, да држава не задужује грађане на сваку парцелу новчиће, него изнесше објекте узима само као новчано средство, да нпаче укупну суму, коју извесно лице треба да да држави, она има права, да ову укупну суму наплати из појега које дела дужникове имовине, ако нема непретпостге, која се привештено продаје, па, наравно, ако је и код Ранка такав случај, онп може да наплати цео порез из продате њиве.

По томе, среска власт мора да пошље целу суму, коју тражи одељење, а повериоцу ће вратити да тражи надлежним путем, да држава воли рачуна о обзирима целисходности, и да њега не лишава залоге, кад Ранко има друге имовине, која се за порез може продати, а међутим, за приватне сг' дугове не ће могла пордати, те би повериоцу био лишен наплате.

Ми верујемо, да би држава у овом случају урадила онако као је право, и нако се не ће оштетити приватни повериоци.

IV.

„Општина п.-сна, која се састоји само из села Ц-а, има једну утрину, на коју су сељани одавно бацили око, и ради би онп да је међусобно поделе.

Ово тога се бакћу толико година, али нису пошли начина, пошто закони то бране.

Међутим, ово године нао да ће дозволити надлежпој власти, јер ће за кратко време нпати сви јавне исправе о својини.

Као нако ће то бити:

Они су се споразумели и поделиће утрину по пореским главама.

Да би сада дошли до њихових исправа о својини, они су се договорили, да суседи тужи суседа за заузеће, и то или онај признаје, или се утврђује сведоцима.

Општински суд, наравно, по признаку или сведоцпма сведока, досуђује дотичноме осгорено земљиште, и нако се осуђени не жали, то пресељење суда постаје извршном, а она је после доказ о својини, по коме се може доћи и до убаштињења.

Ни једна од ових парцела не продаје се ниже од 100 динара, да не би спор премашио надлежност општинског суда.

Може ли се и како стати на пут овој ујдурми?“

— На ово питање одговарамо:

И може се и мора се стати на пут овој ујдурми, која претп да разграби једну општинску имовину, која је њој само потребна, али чија значај она сама не схвата.

Све ово има за учени државна полицајска власт, која је позвана, да овакве појаве сузбија.

Да би се ова лнпше претала у овоме случају, ми ћемо овде истаћати закон, који спецпјално ове случајеве регулпсања, а упућујемо је и на г. расппе Министра од 23. јуна 1870 године АЋ 4921, који ће јој такође помоћи, да овој ујдурми стане на пут.

Сам закон, дакле, гласи:

Сеџма попечитељствима

(извор. 11. стр. 53.)

Будући се поводом расматрала шумске уредбе од 26. јуна пр. год. ПИ 955 СЋ 825 прпвптело, да се чине злоупотребљења самовласним заузимањем и разграбљањем општинских земаља, и нарочито шума тиме, што судови потврђују преносе и оптерећавања таквих земаља и шума без довољни доказа, да је она земља или шума сопственост онога, који је другом оптерстити или на другог пренети жели, као и тиме што судови, над појединк код њих поводу парнпцу о каквом помалу земље под шумом или без шуме, која им јединим на другом парничару не прнзнаднем, доказујући под ови своје право тиме, што су они вопросно место од дужег времена притјазивали или што су на њему своје синпаке, оборе и томе подобна пиљи, или на подлогу познавајући се на свечаности своих комшија, да су каквп забрани од њихов полатп и одгајпли, — по тпзиом доказима досуђују такова самовласно заузета опорпчена места једној или другој страни и тако их предудом својом у њиховом притјазању утврђују, чиме се нарушио уредбена правпла протпву самовласног заузимања општинских земаља и и шума осујећавају, то сам ја нашо за добро сагласно са закључком савета од 25 пр. м. № 220 издати следујућа правила, по којима ће се судови и остале власти имати управљати, те да се појављује злоупотребљења предупреде.

1. У свима случајима над појединп поводу са општпнпм парницу о каквом помалу чисте или под шумом пазиваће се земље, судови парницу да не решавају пре, док се не саслуша и прекитељствени правобранитељ.

2. Да судови у свима случајима над појединп поводу код њих парницу о каквој шуми или забрану, или о чисто) неузнрђеној земљи, не пресуђују пре, докле тужитељ не донесе од среског началника потврђено уверење врпнштеног (општинског) суда дотичне општине, да оправичено место каквпо општинпи неприналежпи.

3. Да судови како преносе тако и оптерећавање другом забрана не потврђују без прпнесени јакни документи, било таппја, или од надлежни власти издати писмени одговорења, која би право сопствености дотичног лица које их ја другога пренети или другом оптерстити жели, доказивала.

Правила ова саопштавам попечитељству И. ради његовог знања и надлежног употребљења.

Бр. 254. — 6. марта 1858. године у Београду.

А. Карађорђевић

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Милан, син Ђорђа Тодоровића, свирача из Сремчице, 12. ов. мес. пре подне отишао је из Београда својој кући у Сремчицу са колима и коњима, али он није до сада куће

лошо пити се што о њему зна. Он је стар 14 год. стаса малог, нагуше а и заиикује пад говори. На себи има одело: пацут и пантаљоне старе, на глави шешир и на ногама опанке. Коња су врани, а коза половна и проста. — Позивају се све полиц. власти, да Милака, коња и коње потраже и у случају проналаска упуте Управи гр. Београда с позивом на бр. 43734.

ПОТЕРЕ

Живојина Цукића, тежака из Голушца, тражи нач. ср. голубачког ради извршења пресуде, којом је осуђен због крађе. — Позивају се све полиц. власти, да Живојина потраже и пађеног спроведу помепутом нач. с позивом на бр. 7526. или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 43782.

Непознати злочинци, ноћу између 29. и 30. пр. мес. извршили су у кући Ђорђа Голубовића, из Свође, и из истог напрали разног оспања до 500 дин. а сем овога и ове обавештење: Стојака Стојановића од 100 дин., Мизоја Кошића од 100 дин., Анђелка Стевановића од 200 дин., Михаила Рашковића и Пеше Ерашковића од по 100 дин., Златка Јовановића 25 дин., Љубисава Кошића 150 дин., Стојина Гроздановића 50 дин., сви из Орвиа, Златка Стојановића од 200 и 70 дин., Пеше Јовановића 300 дин., Милије Марковића 335 дин., Стансва Младеновића 120 и 55 дин., Тасе Станковића 75. дин. Стевка Капларевића 100 дин. Марнића и Мирка Јевтића 200 дин., Златка С. Николића 60 дин. Косте Станковића 143. свих из Свође, Лазара Пумпала 50 дин., Милана и Станисава Кошића из Добровића од по 30 дин., и Димитрија Анђелковића из Врела од по 55 дин. — Позивају се све полиц. власти да лопове и покрађу живо потраже и у случају проналаска спроведу нач. ср. Ивановичког с позивом на бр, 15811 или Управи Београда бр. 43818.

Непознати лопови, 12 ов. мес. ноћу, извршили су крађу сеиана и новца Брана Ивића, трг. из Крагујевца, одвезши поред осталога и 6 ком. белих кошуља, чије су прси мешс и с фластера, 10 пратких свилених машни у боји, 5 комада шешира мушких чоханих. Сво ове ствари нађе знат жарче Браће Б. Ивића, Крагујевац, и једни кућер ручни ва расклапање, разног одела и зимских илаута. цинцо, парамерија, штапова, вибрела и 2 тућети женских памучних лапчева. — Позивају се све полиц. власти да крађљиве и покрађу живо потраже и у случају проналаска спроведу нач. окр. крагујевачког с позивом на бр. 21882. или Управи Београда на бр. 43652.

Алекса Ђорђевић из Злота и **Сретен Петровић** из Врбнице, окр. крагујевачког, 13. ов. мес. проваљи су назамат у Добричеву и побегли.

Алекса је стар 38 год. врлиаш, приповедньет, брковна великих и црних, косе прво; од државног одела одпео је на себи оеуђенички пар вепа, чакшире од белог, гуњ од прног сукна и плаву шајкачу.

Сретен је стар 30 год., преповедньет, косе прне, брковна малих, црних, браде шиљасте, прве; од државног одела носи на себи пар осуђеничке вепа и чакшире, оба су у опанцима.

Позивају се све полиц. власти да ове безгушце најзвалье потраже у своме кругу и у случају проналаска спроведу Управи заиода у Добричеву или Управи Београда с позивом на бр. 43715.

Милан Аничић, бив. дицуриста, вичне варошица, сад Пала Аничића, бив. деловође општинског суда из Брзе Паланке, стар 20. год., средњег раста, плав пуначак, почињо је ваше превара по Београду. — Моле се полиц. власти да га пронађу и спроведу Управи града Београда.

Непознати лопов, 11 ов. мес. но поље ушао је у стан г-ће Милене Радосављевић у ул. Јорђошеву, и из оставе узео један ћилим од прибл. 4 квадратна метра, један мали ножић новчаник са 2 дин. — Упозоравају се све полиц. власти, да на ову покрађу обрате пажњу и пронађу исте да се узнати краљишаи, ноги треба спровести Управи Београда с позивом на бр. 43725.

Два вола, украдени су ноћу између 12 и 13. ов. мес. Стапоју Илајићу из Табановића, један лаке плаве, а други врло-сиве, ситоре по 5 год., рођавши у оба уха. — Позивају се све полиц. власти да ове волове и крадљиве живо потраже и у случају проналаска спроведу нач. ср. ивановог с позивом на бр. 24730. или Управи Београда с позивом на бр. 43712.

Илија Вујановић, одбегли хајдук, родом из Босне, стар око 40 год., високог стаса, веђних и црних брноа, црномањаст, без каки-

Илија Вујановић

ерста на десној руци (до другог зглавка) и **Гроздол Мијић**, бив. жандарм и у последње време ноћни у Мионици, родом из Сече Реке, средњег стаса, добро развијен, плав, брковна дугих, ретких и жутих, косе плаве, са плавкном на лицу, ноги кривих, хоће браог, који је извршно познато убиство пад Танасијем Сазанвим, бив. управником поресног одсељења среза полубарског и овога служитељем Мелељком, — шиу се

Гроздеи Мијић

ли до данас могли пронаћи и поред најживље тражења власти. Зна се, међутим, да су оба ова лица и дан данас у Србији, вероватно прикривена на каквом сигурном месту, па с тога ни поиова изложено слике и позивамо жако позиарске тако и општинске власти да за њима најжвље трагају. Убр. 43268.

Тодор — Тошко Димитријевић, поштар родом из Крагујевца, стар око 40 год., раста малог, пун, црномањаст, у оделу сувишном, ама ја одговара под начелника среза параћинског, због велике опасне крађе. Пошто је Тодор у бегству, то позвани срески начелник деспотом Бр. 28611, моли све полиц. власти, да га у својим доиадлијама најжвље потраже, и пронађеног њему стражарно спроведу. Убр. 44239.

Добросаву Вујићу, земљоделцу из Ресника, среза алексиначког, украдена су два вола ноћу између 17—18 тек. м-ца, оба матора по 7 год. и длаке жуте. Срески начелник деспотом Бр. 17744, моли за тражење крадљивца и повраће, Убр. 44240.

Ноћу између 17 и 18 тек. месеца три непозната човаска лопова су у кућу Тоше Пешића, из Равног Бучја у окр. пироћанац, под изговор трговца за куповину оваца, па пошто су се погодили за цене и вечерали, они су на разборитчи начин напали на Тошу и убили га из револвера. Тошиног сина Анту рашли, чекал у кући повезали, па за тим му одузели 502 динодсења, 50 дин. ситнице, колико су у кући нашли, па по том побегли. — Преворучује се свима полиц. властима, да за овим злочинцима предузму најжвље трагање, и у случају про-

нальску спроведу начел. окр. пиротског с позивом на Бр. 9828.

Владимира Максимовића, калеч опанчарског, које се не зна личне осим нити место рођења, тражи нач. окр. пожаревачког због извршене крађе спроме бив. мајстору Драгољубу Пронићу, опанчару из Пожаревца. — Познају се све полиц. и општинске власти да Владимира потраже и стражарну спроведу нач. окр. пожаревачког с позивом на бр. 18092.

Димитрије Трифуновић, звани „Гралитавче" ношпар, стар око 20 година, средњег раста, плав, боса, окривљен је за извршену опасну крађу еспапа Косте Стаиновића, трговцу из Параћина. — Познају се све полицијске власти да Димитрија извршење потраже и стражарно га спроведу начелству среза параћинског с позивом на Бр. 28744.

Војислав Обрадовић, обућарски калфа, иначе велики ношпар, побегао је из ходника канцеларије начелства среза моравског, где је био кажњен. Он је стар 25 година, приземљег. у црном цивилном оделу, са кратким сиво капутом, на погама има чизме, црну шубару на глави, браја се, носи пре дуге бркове. — Познају се све полицијске власти да Војислава потраже и у случају проналаска спроведу начелству среза моравског с позивом на Бр. 21007.

Пешовкати лопови, који између 15 и 16 тек. м-ца украли су из обора Младенова Симића, из Пожаревца, две дебеле прамче. — Познају се све полицијске власти да лопове и покрадену потраже и у случају проналаска спроведу начелству округа пожаревачког, с позивом на Бр. 20835.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Андреја Радичевић, двадесетогодишњи одбегли робијаш из Гор. Штипља, и **Божидар Ристић**, шестогодишњи одбегли робијаш из Малошева, одметнули су се од власти и решењем нач. окр. моравског од 20 тек. м-ца Бр. 15403 оглашени су за хајдуке, с тим, да је свакоме слободно убити их. Андреја је стар 34 год., висок, сувоњав, у опште добро развијен, косе смеђе, очњу плавих образа плавих, бркова плавих дугачких, растрешених и подигнутих у вис, браду бреје, нос има правилан, уста повећа, над говоре но мало тепа.

Божидар је стар 23 год., косе црне, очњу црних, бркова малих црних, браду бреје, нос правилан, уста умерена, омален, дежмењег, плећаст, добро развијен, погледу му је опитар и више страшан.

И један и други наоружани су брзометним пушкама, револверима, а Божидар има и јатаган; од одела имају гуњеве и чакшире од црног шајка, на глави шубаре, на погама опанке, а око врата шалове. На себи имају по неколико реденика муниције.

Познају се све полиц. власти да настану, да се они опасни хајдуци ухвате или побију.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Настанком зимске сезоне у овој години, почели су шверцери из разних локала у Београду зимски напути, и то врло често: у кратком року нестало је 7—8 капута. Полиција је одмах посумњала, да све ове крађе врши једно лице и у томе се није преварила. Поводом нестанка капута једнине господину из „Трговачке касарне" пала је сумња на једно лице, које је после неколико дана и ухваћено. То лице изјавило је најпре да се зове Павле Живановић, да је по занимању келнер и да је родом из Лазаревца у срезу колубарском, а одрицао је да је на коме капут украо. Ну један истражни утврђено је, да он није Павле Живановић,

већ **Милан Лукић — Кесеровић**, родом из Грошнице, што је после и он сам признао као и да је више капута украо, само се брани да је њихову од оних украо, уз његово садејство неки *Божидар Сотировић*, берберски калфа, за кога нема ошавке је родом, и који се до сада није могао пронаћи.

Износимо слику Миланову с молбом за извештај: да он није још где учинио више крађа, и да ли но што зна о овом Божидару Сотировићу, кога у случају проналаска треба спровести Управи града Београда.

Христина Недлић, служавка, стара 25 год., родом из Кисетхаза у Мађарској. Пре месец дана дошла је у Београд и погодила се са

својом тринаестогодишњом сестричином Катарином код г. Гавре Косића, трговца овд. Није прошло неколико дана, а она је већ ухватила пријатељство са њиме више него што треба, на клучем од кућне отвори ноћима од стана, уђе у собу где је стајала каса, узме кључ од касе из шкатулице, отвори касу и узме око 800 дин. готовине у злату, а по том касу опет затвори. На три дана по овом затрчи од госпође да је отпусти и када је она отворила касу да јој да исправе, нашла је нешто новаца. Одмах о овоме телефоном извести полицију, а Христина примети ово почне се спремати да бежи. Госпођа и њен јој покушаше да је спрече, али она потегне на њих ножем, па скида са Катаринов прсноч преко тараба у намери да побегну. Брзом појци, потером оно су убрзо ухваћене, а и сви је покрађени повађ код њих нађен.

Ове ће за ово добита заслужену казну, али како ће оне по издржаној казни може бити потражити опет службу у Београду, то износимо Христинину фотографију, да би је и власти и приватна лица упознали, а Катарина је још тако рећи дете, те се може и поправити.

Адам Исаиловић, звани „Чичар" из Београда, познати ношпар, ухваћен је и притворен у начелству округа чачанског због извесне крађе. Постоји сумња да је учинио више кри-

вичних дела по разним прајевима Србије, па с тога поменуто начелство деспешом Бр. 14371 моли све полиц. власти за што скорије извештај. Узвом шаљу нашоси му се и слика. У Бр. 43772.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У Бољевцу је ухваћено једно лице без личних исправа, које вели да се зове Петар Андрејевић, да је родом из Бугарске и да је бугарски војни бегунац. Ово је лице веома сувоњаво, јер мења често своје иметке. Он је стар 35 год., раста средњег, сувоњав, смеђ, говори добро српски; на себи има сукнено одело и на глави кажу војничку — бугарску. Познају се све власти да јаве нач. среза белеланчког шта знају о овом лицу, с позивом на бр. 17.137.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ДОСИТИЈЕВА УЛ. БР. 14.